# ÎMPĂRĂŢIA CULTELOR ERETICE

## Walter Martin

Credknă
Editura Cartea Creştină
Oradea, 2001'
Original published as:
THE KINGDOM OF THE CULTS
A treizeci şi şasea ediţie (EDIŢIE REVIZUITĂ ŞI ADĂUGITĂ) - aprilie, 1985
Copyright© 1965, 1977, 1985
Walter Martin
Toate drepturile rezervate
Publicată de către Bethany House Publishers
A Division of Bethany Fellowship, Inc.
6820 Auto Club Road, Minneapolis, Minnesota 55438
Ediţia în limba română, publicată sub titlul
ÎMPĂRĂŢIA CULTELOR ERETICE
de Editura Cartea Creştină, 1997
str. Cuza-Vodă nr. 85,
3700, Oradea-Bihor, România,
tel. 059/436738, fax 059/436152.
Prima ediţie.
Toate drepturile rezervate asupra prezentei ediţii în limba română.
*Orice reproducere sau selecţie de texte din această carte este permisă doar cu aprobarea în scris a Editurii Cartea Creştină, Oradea.*
Traducerea: Elena Jorj
Editarea: Agnes Dragomir
Tehnoredactarea: Marcel Eugen Budea
Coperta: Olimpiu Filip
ISBN 973-9317-32-4
Tiparul executat la Debrecen, Ungaria

în amintirea **lui**
Peter de Visser,
prietenul şi fratele meu în credinţă. Ajutorul şi încurajarea lui au făcut posibilă apariţia aceastei cărţi. Puteţi cunoaşte lucrările lui consultând orice bibliotecă bună.

## DESPRE AUTOR

WALTER MARTIN, care deţine patru licenţe, şi-a luat doctoratul la California Coast University în domeniul religiilor comparate. Autor a douăsprezece cărţi, a şase broşuri şi a mai multor articole, el este cunoscut drept „Omul care dă răspunsuri din Biblie", fiind principalul moderator într-un cunoscut program de radio cu invitaţi, care se bucură de audienţă în întreaga ţară. El este fondatorul şi directorul Institutului de Cercetare Creştină, care se află în sudul Californiei.

## MULŢUMIRI

Doresc să-mi exprim adânca recunoştinţă faţă de Pierson Curtis, fost director senior la Stony Brook School, care a participat la editarea şi

corectarea manuscrisului original; faţă de reverendul Anthony Collaride şi faţă de domnii Herbert Jacobson, Robert Smith şi John Carter, care ne-au pus la dispoziţie numeroase informaţii şi date ştiinţifice de mare valoare; faţă de domnul Walter Bjorck jr. de la American Tract Society, care a adus manuscrisului mai multe sugestii utile, dintre care unele au fost adoptate în această lucrare; faţă de doamna editor şi cercetător Gretchen Passantino, care a revizuit prezenta ediţie aproape în totalitate şi, de asemenea, faţă de Clark F. Hyman, care a adus o contribuţie importantă la revizuirea prezentei ediţii.

# CUPRINS

1. împărăţia cultelor eretice.....11
2. Evaluarea barierei lingvistice.....20
3. Structura psihologică a cultelor eretice.....29
4. Martorii lui Iehova şi Societatea Biblică pentru Tractate, Turnul de Veghere.....45
5. Ştiinţa creştină .....160
6. Mormonismul - sfinţii zilelor din urmă .....212
7. Spiritismul - cultul eretic al Antichităţii.....289
8. Societatea teozofică.....312
9. Budismul Zen .....331
10. Credinţa baha'i.....343
11. Şcoala Creştină a Unităţii .....353
12. Herbert Armstrong şi Biserica Universală a lui Dumnezeu - anglo-israelismul.....383
13. Biserica Unificării .....427
14. L. Ron Hubbard şi scientologia .....436
15. Religiile orientale.....443
16. Islamul: mesajul lui Mahomed.....460
17. Cultele eretice pe câmpul mondial de misiune .....466
18. Isus propovăduit de cultele eretice.....477
19. Evanghelizarea cultelor eretice - câmpul de misiune de la uşa noastră.....488
20. Calea spre recuperare.....506
Anexă.
Nedumerirea în legătură cu adventismul de ziua a şaptea . . .518
Unitarianismul.....634
Societatea rosicruciană .....642
Biserica Noului Ierusalim - swedenborgianismul.....649
Bibliografie .....664

# Capitolul 1
# ÎMPĂRĂŢIA CULTELOR ERETICE

S-a afirmat despre Statele Unite că sunt „marele creuzet" pentru popoarele lumii. Şi că conţinutul acestui creuzet nu ar fi complet dacă nu ar cuprinde şi religiile acelor mase de oameni care alcătuiesc acum populaţia Americii. Autorul şi-a petrecut ultimii treizeci şi unu de ani ai vieţii în cercetare şi muncă de teren printre religiile Americii, iar această carte, limitată cum este de vastitatea şi complexitatea problemei înseşi, constituie evaluarea sa cu privire la acea impresionantă sferă a religiei care a ajuns să fie recunoscută de mulţi ca „împărăţia cultelor eretice".

In studiul său despre culte eretice americane moderne şi mişcările religioase ale minorităţilor, dr. Charles Braden, profesor emerit la Northwestern University (1954), şi John C. Schaffer, lector (1955) şi profesor invitat la Scripps College (1954-1956) au făcut în lucrarea lor *These Aho Believe* o serie de observaţii cu care autorul cărţii de faţă este de acord. Referitor la termenul „cult eretic", de exemplu, dr. Braden afirmă:

„Prin termenul *cult eretic* nu vreau să spun nimic depreciativ despre vreun grup clasificat astfel. Un cult eretic, aşa cum îl definesc eu, este orice grup

religios care diferă în mod semnificativ într-una sau mai multe privinţe ale credinţei sau practicii de acele grupuri religioase care sunt considerate manifestări standard nominale ale religiei în întreaga noastră cultura" (Prefaţă, XII). Aş adăuga la aceasta că un cult eretic poate de asemenea fi definit ca un grup de oameni adunaţi în jurul unei anumite persoane sau răstălmăciri a Bibliei din partea unei persoane. De exemplu, martorii lui Iehova sunt, în cea mai mare parte, adepţi ai interpretărilor lui Charles T. Russel şi J. F. Rutherford. Adeptul Ştiinţei Creştine din zilele noastre este un discipol al lui Mary Baker Eddy şi al interpretărilor ei referitoare la Scriptură. Mormonii, după propria lor mărturisire, aderă la interpretările găsite în inscripţiile lui Joseph Smith şi Brigham Young. Ar fi posibil să continuăm să-i citǎm pe mulţi alţii, cum ar fi Şcoala Creştină a Unităţii (Unity School of Christianity), care urmează teologia lui Charles şi Myrtle Fillmore. Din punct de vedere teologic, cultele eretice conţin multe deviaţii majore de la creştinismul istoric. Cu toate acestea, în mod paradoxal, adepţii lor continuă să insiste că sunt îndreptăţiţi să fie clasificaţi ca şi creştini.

Convingerea mea este că cititorul este îndreptăţit să cunoască poziţia teo-





logică de pe care este scrisă această carte, astfel încât să nu existe nici o neînţelegere în ceea ce priveşte temelia evaluării mele. Sunt un pastor baptist, un evanghelic care susţine ineranţa Scripturii, predau Teologie biblică, Religie comparată, Apologetică şi sunt în prezent director al programului M. A. la Simon Greenleaf School of Law (Oreange, California). îmi este imposibil să fiu de aceeaşi părere cu dr. Braden, „un liberal care nu se căieşte de nimic" (pag. XI), sau să consimt să „iau apărarea unui cult eretic oarecare", sau să „nu mă opun în mod violent vreunuia" (pag. XI). Deşi sunt de acord că „în general, cultele eretice reprezintă încercarea arzătoare a milioane de oameni de a găsi satisfacerea nevoilor celor mai adânci şi legitime ale spiritului uman, dintre care majoritatea se pare că nu au fost satisfăcute în bisericile consacrate" (pag. XI), consider că aici mai sunt încă foarte multe de spus. Cineva a observat în mod înţelept că „un om care nu susţine nimic este foarte probabil să se lase înşelat de aproape orice". De aceea, eu am ales să mă bizui pe meterezele creştinismului biblic, aşa cum a fost el comunicat de apostoli, apărat de către părinţii bisericii, redescoperit de reformatori şi întruchipat de ceea ce uneori se numeşte Teologie Reformată.

Scopul acestei cărţi este, prin urmare, să evalueze aşa-zisele culte eretice şi cultismele care se găsesc astăzi din abundenţă în America şi, într-un număr însemnat de cazuri, pe marele câmp misionar al lumii. Aşadar, maniera în care voi aborda subiectul va fi în trei direcţii: (1) analiza istorică a faptelor mai însemnate asociate cu apariţia sistemelor de cult eretic; (2) evaluarea teologică a învăţăturilor majore ale acelor sisteme; şi (3) o antiteză apologetică din punctul de vedere al teologiei biblice, cu accent pe exegeză şi doctrină. Dorinţa mea nu este în nici un caz să ridiculizez adepţii sistemelor de cult eretic, dintre care marea majoritate sunt sinceri, cu toate acestea, nu sunt împotriva umorului când acesta poate scoate în relief o idee importantă. Studiul cultelor eretice este o problemă serioasă. Cultele acestea constituie o orientare din ce în ce mai accentuată în America - orientare care este departe de bisericile creştine consacrate şi de învăţăturile istorice ale Bibliei - o accentuare a eforturilor autosoterice sau a dorinţei de salvare personală în afara revelaţiei biblice.

Este foarte semnificativ faptul că aceia care au scris despre cultele eretice au pus în valoare doar recent autoritatea Scripturii ca şi criteriu de apreciere fie a adevărului, fie a falsităţii pretenţiilor cultelor eretice. La prima apariţie a acestei cărţi în 1965, ea a fost prima care a făcut o astfel de subliniere la o scară atât de mare. De atunci încoace exemplul meu a fost urmat, astfel încât acum creştinul este în postura de a găsi repede verdictul Scripturii asupra cultelor eretice. Dr. Marcus Bach, care a scris de cele mai multe ori dintr-un punct de vedere liberal despre cultele eretice, rezumă o atitudine de toleranţă în afara autorităţii scripturale când scrie următoarele:

într-un fel am simţit că trebuie să devin un reprezentant al omului de rând care merge la biserică oriunde în America, a cărui inimă este alături de mine în căutările mele. Dacă martorii lui Iehova au unele avertismente divine referitor la faptul că sfârşitul lumii va fi în anul 1973,' noi vrem să vorbim prietenilor noştri despre aceasta pe larg! Dacă Tatăl Divin este cu adevărat Dumnezeu, noi vrem să ştim aceasta! Dacă „Unitatea" (Unity) construieşte un nou oraş în Missouri, noi americanii vrem să fim primii care intră în el! Dacă acel om din Moscova, Idaho, a vorbit cu adevărat şi în sensul strict al cuvântului cu Dumnezeu, noi avem dreptul să ştim cum s-a înfăptuit aceasta! Bineînţeles că aceste mişcări moderne sugerează că în spatele lor a fost o forţă motrice vitală, chiar dacă nu întotdeauna coerentă, care a dat strălucire şi orientare credinţelor lor. Am decis că nu mă voi preocupa atât de mult de rivalitatea dintre grupuri, cât de realizările lor. Mă voi consacra mai mult naturii doctrinei lor decât motivaţiilor acesteia. Las ca alţii să-i pună sub microscopul ecleziastic sau să-i cântărească în balanţa de precizie a adevărului final; eu mă voi mulţumi cu străvechiul verdict a lui Gămăliei: „Dacă lucrarea aceasta este de la oameni, se va nimici; dar dacă este de la Dumnezeu, nu o putem nimici."

Am decis să pornesc la drum pe cont propriu, fără a fi legat de vreo clauză, fără o bursă a vreunei universităţi, fără un comision de la vreo biserică, fără vreo obligaţie faţă de un individ sau grup, fără preferinţe, fără o judecată preconcepută, fără iluzii.

„Toate căile care duc la Dumnezeu sunt bune." Când mi-am început aventura, înflăcărarea acestei convingeri naive şi imature m-a cuprins încă o dată. *(They Have Found a Faith,* pag. 19, 20, 21)

Dr. Bach admite în această expunere probabil mai mult decât a intenţionat. Deşi este un obiectiv vrednic de laudă să devii „reprezentantul omului de rând care merge la biserică oriunde în America", folosirea cuvântului „dacă" în aluziile la învăţăturile cultelor eretice indică faptul că adevărul final, bazat pe autoritatea Scripturii şi pe revelaţia lui Isus Cristos nu a fost dobândit de către Biserica Creştină şi că trebuie investigate şi alte surse cu scopul de a se stabili întregul adevăr al mesajului creştin. Suntem întru totul de acord că „aceste mişcări moderne sugerează că în spatele lor a fost o forţă motrice vitală, chiar dacă nu întotdeauna coerentă, care a dat strălucire şi orientare credinţelor lor". însă întrucât cele mai multe sisteme de cult eretic, dacă nu toate, se opun în mod viguros Bisericii Creştine, în special în domeniul cristologiei şi soteriologiei, poate că nu este deloc nepotrivit să se sugereze că acea „forţă" este aceeaşi cu cea care s-a opus Domnului nostru şi apostolilor şi care s-a împotrivit în mod consecvent eforturilor

' Cea mai recentă dată asupra căreia s-au oprit a fost septembrie 1975, spre exasperarea lor de mai târziu. Această nouă falsă profeţie i-a costat mii de membri.


Bisericii Creştine, forţa descrisă de Domnul nostru ca „dumnezeul acestei lumi".

Aşadar, savanţii liberali s-au consacrat mai mult naturii decât motivaţiei doctrinelor cultelor eretice şi au adoptat afirmaţia lui Gămăliei ca şi crez al lor. Vom reaminti că Gămăliei i-a sfătuit pe evrei să nu se opună creştinilor, deoarece „dacă încercarea sau lucrarea aceasta este de la oameni, se va nimici; dar dacă este de la Dumnezeu, n-o puteţi nimici" (Fapte 5:38-39).

Să nu uităm că sfatul lui Gămăliei nu este teologie biblică; şi dacă ar fi fost urmat în domeniul practic al experienţei cu aceeaşi fermitate cu care este recomandat, atunci ar trebui să recunoaştem Islamul ca „de la Dumnezeu", din cauza dezvoltării sale rapide şi a vigorii cu care s-a înmulţit pretutindeni în lume. Ar trebui să acceptăm mormonismul (de la şase oameni în 1830 la peste 5 milioane în 1982) în aceeaşi categorie cu Islamul, lucru pe care majoritatea liberalilor nu sunt dispuşi să-1 facă, deşi unii nu au ezitat să se declare de partea lui. Noi nu sugerăm să se pună „sub microscopul ecleziastic" cultele eretice, ci mai degrabă ca ele să fie privite în lumina a ceea ce noi ştim că este revelaţie divină, Cuvântul lui Dumnezeu, pe baza căruia El însuşi

îi cântăreşte „în balanţa de precizie a adevărului final", deoarece Domnul nostru este Cel care ne-a învăţat: „Dacă nu credeţi că EU SUNT, veţi muri în păcatele voastre." Iar criteriul final astăzi, ca şi totdeauna trebuie să rămână: „Ce credeţi voi despre Cristos? Al cui Fiu este?"

Trebuie să mă disociez de consideraţia că „toate căile care duc la Dumnezeu sunt bune" şi să cred în schimb cuvintele Domnului nostru: „Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa. Nimeni nu vine la Tatăl decât prin Mine" (Ioan 14:6). E important să observăm că Isus nu a spus „Eu sunt una din multe căi nu mai puţin bune", sau „Eu sunt o cale mai bună decât celelalte, Eu sunt un aspect al adevărului; Eu sunt un crâmpei de viaţă". Dimpotrivă, afirmaţia Lui a fost categorică şi loialitatea faţă de El, ca Mântuitorul lumii, trebuie să aibă prioritate faţă de toate pretenţiile oamenilor şi religiilor.

Aş vrea să clarific faptul că promovând critica la adresa unor consideraţii ale învăţaţilor liberali în domeniul cultelor eretice şi al cultismelor, eu nu minimalizez multele lor contribuţii valoroase. Dar studiul nimănui, indiferent de timpul consacrat şi de caracterul profund al investigaţiei, nu poate recenza toată informaţia şi nu poate evalua toate datele necesare pentru a înţelege complet originea şi dezvoltarea cultismului. Abordarea mea este, într-un mod foarte onest, teologică în orientarea ei, având în vedere obiectivul contrastului şi al reafirmării. Dr. Van Baalen are dreptate când spune: „cultele eretice sunt poliţele neplătite ale bisericii" *(Chaos ofCults,* pag. 14). E adevărat şi chiar mai mult, deoarece ele sunt o provocare la adresa Bisericii de a-şi afirma încă o dată marile principii şi bazele Evangheliei lui Cristos şi de a le face



relevante generaţiei prezente. Nu există nici o îndoială că orientarea majoră în religie este astăzi sincretismul, adică un fel de omogenizare a religiilor, fapt sugerat nu numai o dată de marele istoric Arnold Toynbee.

Ni s-a spus mereu şi mereu în cărţi, articole, hotărâri sinodale şi conclave ecumenice că trebuie „să minimalizăm lucrurile care ne separă şi să le scoatem în relief pe cele care mijlocesc unitatea". Totul este bine şi frumos dacă vorbim despre un fundament solid al adevărului atât doctrinar, cât şi moral şi etic şi dacă vorbim despre o unitate adevărată în cadrul trupului lui Cristos. Dar dacă, după cum sugerează unii, aceasta se extinde ca să-i cuprindă şi pe aceia care nu sunt de acord cu învăţăturile esenţiale ale creştinismului biblic, trebuie să ne opunem cu fermitate. Este interesant de consemnat că Sinodul Naţional al Bisericilor şi Sinodul Mondial al Bisericilor, care constituie avangarda mişcării ecumenice pretutindeni în lume, au refuzat în mod constant calitatea de membru cultelor eretice care sunt în studiu în această carte, pe baza faptului că ele nu recunosc sau nu se închină lui Isus Cristos ca Dumnezeu şi Mântuitor. în 1957, *The Christian Century* a publicat o serie de articole scrise de dr. Bach despre patru culte eretice de primă importanţă. Prezentarea făcută de dr. Bach a fost atât de plină de simpatie, încât redactorii de atunci ai lui *The Christian Century* au fost constrânşi să scrie un articol de fond în care să atragă atenţia asupra diferenţelor dintre cultele eretice şi creştinism. Redactorul şef Harold Fey şi redactorul şef general Theodore Gill au scris că promisiunile cultelor eretice sunt fără acoperire şi nu pot satisface în comparaţie cu creştinismul (pag. 551). Noi putem fi de acord cu preocuparea lui Fey şi Gill, întrucât orice serie de articole care prezintă cultele eretice într-o lumină atât de favorabilă, chiar dacă par a fi obiective, fac puţin sau chiar nimic pentru creştinism, în afară de faptul că-i încurajează pe creştinii mai slabi să se preocupe şi de acestea, ceea ce este o activitate periculoasă.

## Perspective biblice

Vremea în care S-a născut Cristos a fost o perioadă bogată în manifestări religioase, pornind de la animismul cras şi cultul sexului practicate de marea majoritate a lumii, până la panteonul roman al zeilor şi la religiile greceşti ale misterelor. Ajunge doar ca cineva să cerceteze lucrarea lui Gibbon, *Decline and Fall of the Roman Empire,* pentru a deveni conştient în mod acut de mulţimea zeilor şi zeiţelor, ca şi a sistemelor filozofice şi etice care umpleau

orizontul religios în acea epocă a istoriei. Iudaismul s-a retras de la orice activitate misionară extensivă, evreii fiind asupriţi de legea de fier a unui păgânism roman nepăsător. Legea lui Dumnezeu a fost interpretată şi rein-

terpretată prin intermediul comentărilor şi al amendamentelor rabinice până într-atât încât Domnul nostru a trebuit să le spună liderilor religioşi din zilele Lui: „Dar voi de ce călcaţi porunca lui Dumnezeu în folosul datinei voastre? ...Şi aţi desfiinţat astfel cuvântul lui Dumnezeu în folosul datinei voastre" (Matei 15:3, 6).

în această genune a filozofiei umane inerte şi a revelaţiei pervertite a venit Fiul lui Dumnezeu, care, prin învăţăturile şi exemplul Lui, a dezvăluit că există umanitate divină şi prin puterile Lui miraculoase, moartea Lui ispăşitoare şi învierea Lui în trup a venit în întâmpinarea noianului de îndoieli şi temeri omeneşti şi a fost apoi înălţat pentru a atrage toţi oamenii la Sine. S-a remarcat cu înţelepciune că oamenii au libertatea să-L respingă pe Isus Cristos şi Biblia ca şi Cuvânt al lui Dumnezeu; ei au libertatea să I se opună lui Dumnezeu; au libertatea să pună la îndoială Cuvântul. Dar ei nu au libertatea să modifice mesajul esenţial al Scripturii, care este vestea bună că lui Dumnezeu îi pasă de sufletele pierdute ale copiilor Săi şi că ne-a iubit atât de mult, încât L-a trimis pe singurul Său Fiu, ca să putem trăi prin El.

în conformitate cu această evanghelie a harului lui Dumnezeu, Domnul nostru nu a proclamat doar, ci a şi profeţit încercările şi necazurile care aveau să se năpustească asupra urmaşilor Săi, atât în interiorul Bisericii, cât şi în afara ei. Domnul nostru a propovăduit că una dintre cele mai mari încercări din toate avea să fie provocarea din partea falşilor profeţi şi a falşilor cristoşi, care aveau să vină în Numele Lui şi să-i înşele pe mulţi (Matei 24:5). Preocuparea lui Cristos în acest domeniu a fost atât de mare, încât odată a declarat:

Păziţi-vă de proroci mincinoşi. Ei vin la voi îmbrăcaţi în haine de oi, dar pe dinlăuntru sunt nişte lupi răpitori. îi veţi cunoaşte după roadele lor. Culeg oamenii struguri din spini, sau smochine din mărăcini? Tot aşa, orice pom bun face roade bune, dar pomul rău face roade rele. Pomul bun nu poate face roade rele, nici pomul rău nu poate face roade bune. Orice pom, care nu face roade bune, este tăiat şi aruncat în foc. Aşa că după roadele lor îi veţi cunoaşte. Nu orişicine-Mi zice: „Doamne, Doamne" va intra în împărăţia cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu care este în ceruri. Mulţi îmi vor zice în ziua aceea: „Doamne, Doamne! N-am prorocit noi în Numele Tău? N-am scos noi draci în Numele Tău? Şi n-am făcut noi multe minuni în Numele Tău?" Atunci le voi spune curat: „Niciodată nu v-am cunoscut: depărtaţi-vă de la Mine, voi toţi care lucraţi fărădelege." (Matei 7:15-23)

Cristos a subliniat că aveau să vină profeţii falşi. Nu 'era nici urmă de îndoială în mintea Fiului lui Dumnezeu că aşa se va întâmpla, şi istoria eresi-ilor din primele cinci veacuri ale Bisericii Creştine adevereşte acurateţea prezicerilor Lui. în plus, Cristos a spus că roadele profeţilor falşi aveau să fie

şi ele evidente şi că Biserica avea să fie în stare să le identifice rapid. Să nu uităm niciodată că „roadele" unui pom rău pot fi şi doctrinare, nu numai etice şi morale. O persoană poate fi „bună" din punct de vedere etic şi moral după standardele umane, dar dacă se împotriveşte lui Isus Cristos ca Domn şi Mântuitor şi îl respinge, roadă ei este coruptă şi persoana în cauză trebuie respinsă ca fiind falsă. Apostolul Ioan a înţeles aceasta când a scris: „Ei au ieşit din mijlocul nostru, dar nu erau dintre ai noştri. Căci dacă ar fi fost din-tre ai noştri, ar fi rămas cu noi; ci au ieşit, ca să se arate că nu toţi sunt dintre ai noştri." (1 Ioan 2:19)

Biblia, prin urmare, vorbeşte despre profeţi falşi, cristoşi falşi, apostoli falşi şi „lucrători înşelători, care se prefac în apostoli ai lui Cristos. Şi nu este de mirare, căci chiar Satana se preface într-un înger de lumină. Nu este mare lucru dar, dacă şi slujitorii lui se prefac în slujitori ai neprihănirii. Sfârşitul lor

va fi după faptele lor" (2 Corinteni 11:13-15).
Aşadar, noi nu ne putem permite să avem o opinie diferită de cea a Domnului nostru şi a apostolilor referitor la furnizorii doctrinelor eronate şi suntem de acord cu apostolul Pavel că trebuie să „ne fie groază de rău şi să ne lipim tare de bine" (Romani 12:9). în lumina învăţăturii lui Pavel, pentru autorul acestei cărţi este extrem de dificil să înţeleagă cum este posibil să te lipeşti tare de bine, fără să ai aversiune faţă de ceea ce este rău.
Deci, perspectiva biblică în ceea ce priveşte învăţătorii falşi şi învăţăturile false este că noi trebuie să avem compasiune şi dragoste pentru aceia care sunt prinşi în mrejele învăţăturilor propovăduite de profeţii falşi, opunându-ne însă cu fermitate acestor învăţături, având ca obiectiv principal nu atât disputa, cât câştigarea sufletului. Nu trebuie să uităm niciodată că adepţii cultelor eretice sunt suflete pentru care Isus Cristos a murit, căci „El este jertfa de ispăşire pentru păcatele noastre; şi nu numai pentru ale noastre, ci pentru ale întregii lumi" (1 Ioan 2:2).
Astăzi împărăţia cultelor eretice se întinde pretutindeni în lume, cu un număr de membri de ordinul milioanelor, având peste 20 de milioane de membri doar în Statele Unite. Biserica lui Isus Cristos a neglijat foarte mult atât evanghelizarea, cât şi combaterea multiplelor sisteme de cult eretic; în ciuda acestui fapt, mai există motive pentru a ne păstra optimismul.
Chiar aşa stând lucrurile, problema ne stă în faţă şi continuă să crească: împărăţia cultelor eretice se extinde, şi dacă ţinem seama de faptul că rata de creştere a Bisericii mormone în Statele Unite este mai mare decât aceea a tuturor cultelor religioase protestante la un loc cu Biserica romano-catolică, problema ne atrage surprinzător atenţia.
Scopul nostru în această carte este să trezim într-o măsură mai mare interesul faţă de acest extraordinar de important domeniu al efortului misionar

creştin printre cultele eretice, să scoatem în evidenţă punctele slabe ale diferitelor sisteme de cult eretic şi să oferim informaţia care le va permite creştinilor atât să le răspundă adepţilor de cult eretic, cât şi să le prezinte în mod eficient afirmaţiile Evangheliei lui Cristos, dând dovadă de o preocupare adâncă pentru mântuirea sufletelor lor. Intenţia acestei cărţi este de asemenea să-1 familiarizeze în aşa măsură pe cititor cu adevărurile înviorătoare ale Evangheliei lui Cristos, încât să poată vedea marea bogăţie de care dispunem în credinţa creştină şi să fie îndemnat într-un mod mai eficace să trăiască şi **să** depună mărturie pentru Mântuitorul.
Asociaţia Bancară Americană are un program de instruire care poate constitui un exemplu pentru această intenţie a autorului. în fiecare an, sute de casieri bancari sunt trimişi la Washington pentru a fi instruiţi să detecteze bani contrafăcuţi, bani care reprezintă o sursă considerabilă de pagubă în **venitul** anual al Ministerului de Finanţe. Este interesant faptul că în timpul celor două săptămâni de instruire nici un casier nu atinge bani contrafăcuţi. îi trec prin mână doar bani veritabili. Şi aceasta pentru că Asociaţia Bancară Americană este convinsă că dacă un om este foarte familiarizat cu bancnota veritabilă, el nu va fi înşelat de cea contrafăcută, oricât de asemănătoare ar părea ea cu originalul. Argumentul autorului cărţii de faţă este că, dacă creştinul de rând s-ar familiariza încă o dată cu bazele de primă importanţă ale credinţei sale, el ar fi în stare să descopere acele elemente contrafăcute atât de evidente în sistemele de cult eretic, care le separă de creştinismul biblic.
în provocatoarea lui carte, *The New Books of Revelation,* Charles W. Ferguson descrie apariţia sistemelor moderne de cult eretic modern ca „Babelul cel nou", menţionând apoi că:
Ar trebui să fie limpede pentru orice om, în afară de cazul în care el însuşi nu este unul din aceştia, că ţara este invadată de oameni care se pretind a fi mesia. Nu mă refer la acei impostori politici, care promit într-un scrutin electoral să scape ţara de rău, ci mai degrabă la acei fachiri inspiraţi, care promit să reducă diafragma sau să orienteze sufletul prin intermediul maşinăriei unei religii de cult eretic. Fiecare dintre aceştia s-a făcut pe sine

centrul unei noi teofanii, s-a înconjurat de o şleahtă de apostoli zeloşi, au închiriat o sală ca s-o facă sanctuar, iar apoi s-au apucat cu mult zel să salveze adevărul de la eşafod şi să-1 pună pe tron. (pag. 1).
Ferguson a făcut un mare serviciu Bisericii Creştine la sfârşitul anului 1920 prin faptul că şi-a concentrat atenţia asupra apariţiei cultelor eretice. Observaţiile lui au fost concise şi la obiect, şi cu toate că ele nu pot fi întotdeauna susţinute dintr-un punct de vedere biblic, fără îndoială el a pus punctul pe i referitor la cultele eretice ca o forţă vitală ce își face apariţia în Protestantismul american, forţă pe care Biserica lui Isus Cristos trebuie să o



**ia în seamă. De această forţă vrem noi să ne ocupăm acum, încrezători în faptul că, prin autoritatea Scripturilor, Biserica Creştină are răspunsurile, iar în Evanghelia lui Cristos, îl are pe Mântuitorul care îi poate da adeptului de cult eretic ceva ce nu-şi poate avea niciodată originea în sistemul de cult eretic - pace cu Dumnezeu şi părtăşie cu Tatăl şi cu Fiul Său, Isus Cristos. Cultele eretice au profitat de eşecul Bisericii Creştine de a înţelege învăţăturile lor şi de a dezvolta o metodologie realistă atât pentru evanghelizarea, cât şi pentru combaterea adepţilor de cult eretic. în cadrul structurii teologice a cultelor eretice există o cantitate considerabilă de adevăr, extras întru totul, am putea adăuga, din surse biblice, însă atât de diluat cu eroare omenească, încât este mult mai fatal decât neadevărul pur. în plus, cultele eretice au accentuat acele lucruri pe care Biserica le-a uitat, cum ar fi vindecarea divină (Ştiinţa Creştină, „Unitatea", Noua Gândire), profeţia (martorii lui Iehova şi mormonismul) şi încă multe altele pe care vom avea posibilitatea să le constatăm în cursul studiului nostru. Dar să nu uităm niciodată că acolo unde Evanghelia lui Isus Cristos este proclamată cu putere şi cu ceea ce dr. Frank E. Gaebelein a numit „o relevanţă convingătoare", cultele eretice au progresat puţin sau deloc. Aceasta 1-a determinat pe dr. Lee Belford, profesor de religii comparate la New York University, să afirme:**
**în ceea ce priveşte cultele eretice, problema este în esenţă teologică. Replica Bisericii trebuie să fie teologică şi doctrinară. Nici o evaluare sociologică sau culturală nu ar fi potrivită. Astfel de lucrări pot fi de ajutor, dar ele nu vor da o ripostă martorului lui Iehova sau mormonului, care caută autoritate biblică fie pentru acceptarea, fie pentru respingerea convingerilor lui.**
în consecinţă, problema este complexă. Nu există un panaceu simplu. Ea constituie o provocare reală la adresa creştinismului, provocare ce nu mai poate fi ignorată şi desconsiderată în continuare. Provocarea este în faţa noastră, iar timpul propice confruntării este acum.

# Capitolul 2
# EVALUAREA BARIEREI LINGVISTICE

Perioada ştiinţifică în care trăim a determinat, în cel mai real sens al cuvântului, apariţia unui nou vocabular, care, dacă nu este înţeles, poate crea probleme enorme în domeniul comunicării. Revoluţiile culturale care au avut loc în vocabularele tehnologiei, psihologiei, medicinei şi politicii nu au lăsat neatinse religiile lumii în general, şi teologia creştinismului în particular. Scriind în revista *Eternity,* renumitul teolog dr. Beraard Ramm atrage atenţia tocmai asupra acestui fapt când evaluează sistemul teologic al regretatului dr. Tillich, teolog de referinţă al zilelor noastre şi fost profesor de teologie la Universitatea aparţinând de Chicago Divinity School. Dr. Ramm îl acuză pe Tillich că a redefinit atât de radical termeni teologici standard, încât efectul acestei redefiniri asupra teologiei creştine este de-a dreptul catastrofic. „...Noţiuni biblice ca păcat, vină, osândă veşnică, justificare, regenerare etc, toate apar retraduse într-un limbaj care este impropriu sensului acestor concepte în Scripturi.'"
Dr. Ramm are dreptate în observaţiile pe care le face, deoarece orice cercetător al teologiei lui Paul Tillich, şi, prin urmare, al teologiei neoliberalismului şi neoortodoxiei,* va recunoaşte imediat că în structura teologică a acestor două sisteme de gândire, vocabularul a ceea ce dr. Edward Carnell a denumit în mod corect „ortodoxie clasică"** suferă o aşa-zisă redefinire radicală. Cum anume se realizează lucrul acesta este demn de a fi studiat

într-un alt capitol, însă nici un om informat asupra problemei în cauză nu contestă cu seriozitate că aşa s-a întâmplat.
Prin urmare este posibil ca teologii moderni să folosească terminologia Bibliei şi a teologiei istorice, însă într-un sens cu totul diferit de cel atribuit de autorii Scripturii.
înainte de a încerca să examinăm sistemele cultelor eretice necreştine cuprinse în această carte, trebuie să recunoaştem că iniţiatorii şi propagatorii

[1] Noiembrie 1963, pag. 33. ,
* Neoortodoxia este o mişcare teologică începută prin Karl Barth şi Emil Brunner în Elveţia, teologi ce au acceptat liberalismul referitor la Biblie, considerând că Biblia conţine greşeli, însă au rămas conservatori în problemele de doctrină - n.trad.
** Cuvântul „ortodoxie" este folosit în cartea aceasta în sensul de credinţă creştină autentică, bazată pe învăţătura Noului Testament, fără nici o referire la dogma Ortodoxiei Răsăritene - n.trad.

teologiei de cult eretic au făcut exact acelaşi lucru cu structura semantică a teologiei creştine, pe care l-au făcut şi teologii moderni. Astfel, de exemplu, este posibil ca un martor al lui Iehova, un adept al Ştiinţei Creştine sau un mormon să folosească cu libertate absolută terminologia creştinismului biblic, având deja redefiniţi aceşti termeni într-o structură teologică după propria lui concepţie şi plăcere, dar aproape întotdeauna în contradicţie directă cu sensurile termenilor acceptaţi de-a lungul istoriei.
Aşadar, cel care studiază cultele eretice trebuie să fie pregătit să evalueze bariera lingvistică a terminologiei, barieră creată de cei din interiorul cultului eretic. în primul rând el trebuie să recunoască existenţa ei, iar în al doilea rând trebuie să admită faptul cât se poate de real că, dacă termenii nu sunt definiţi atunci când se vorbeşte sau se citeşte teologie de cult eretic, jungla semantică creată de cultele eretice îl va învălui, făcând dificil, dacă nu imposibil, contrastul adecvat între învăţăturile cultelor eretice şi cele ale creştinismului autentic.
în nenumărate ocazii autorul a fost întrebat: „De ce atunci când vorbesc cu un adept al unui cult eretic, el pare să fie în întregime de acord cu ce spun eu; însă când terminăm de discutat sunt conştient de o lipsă evidentă de comunicare, aproape ca şi cum nu am fi vorbit aceeaşi limbă?"
Răspunsul la această întrebare este că nu a avut loc o comunicare reală, deoarece, prin definiţie, vocabularul adeptului de cult eretic nu este vocabularul Bibliei. Numai Domnul ştie câte ore inutile au fost pierdute în încercarea de a-i pune pe adepţii de cult eretic în faţa afirmaţiilor Evangheliei, când doar cinci minute de insistenţă asupra definiţiilor termenilor întrebuinţaţi în conversaţie (mai ales cei în legătură cu natura lui Dumnezeu, cu persoana, natura şi lucrarea lui Isus Cristos), ar fi deposedat teologia cultului eretic de una dintre cele mai puternice arme ale ei, aceea a schimbării sensului termenilor teologici. Este evident că prin manipularea terminologiei, adeptul de cult eretic îl aduce pe creştin într-un dezavantaj clar, în special în domeniul marilor doctrine fundamentale ale teologiei biblice. Atunci întrebarea este cum poate rezolva creştinul interesat această problemă, dacă ea poate fi rezolvată cumva? Pe scurt, există vreun numitor comun care să poată fi folosit de cineva când se confruntă cu un adept de cult eretic de un anumit fel şi, dacă aşa stau lucrurile, cum poate cineva pune în practică acest principiu?
Cultele eretice valorifică incapacitatea aproape completă a creştinului de rând de a înţelege ingenioasa abilitate a redefinirii termenilor în domeniul teologiei biblice. Natura umană fiind ceea ce este, e firesc ca atât lucrătorii creştini, cât şi creştinii laici să dorească un panaceu pentru problema iritantă şi câteodată frustrantă a terminologiei cultului eretic. Din păcate, însă, nu există un astfel de panaceu. Dar ca să nu ajungem descurajaţi la perspectiva

**de a înfrunta nepregătiţi pentru conflict (şi, vă asigur, acesta *este* un conflict spiritual) comunităţile în continuă creştere ale cultelor eretice, întrebuinţarea adecvată a definiţiilor ca mijloc practic va priva adeptul de cult eretic de cel puţin două din avantajele sale: surpriza şi confuzia.**

## Bariera semantică

**Problema semanticii a jucat întotdeauna un rol important în preocupările umane, deoarece fie prin uzul, fie prin abuzul ei, biserici întregi, domnii sau chiar guverne, au fost înălţate, susţinute sau răsturnate. Tulburătorul roman al regretatului George Orwell, *1984,* în care el evidenţiază că redefinirea termenilor politici comuni poate duce la sclavie, când o plebe apatică le permite să circule necontestaţi, este o ilustrare clasică a pericolelor pe care le poate aduce o semantică pervertită. Ar trebui să nu surprindă pe nimeni care studiază istoria mondială că terminologia trucată este o puternică armă de propagandă. Dictatura comunistă din China, care a fost respinsă chiar şi de teoreticienii ruşi ca fiind nemăsurat de brutală şi de deplasată, a cutezat să-şi spună Republica Populară a Chinei. Aşa cum atestă istoria, poporul are foarte puţin de spus, aş zice chiar deloc, în desfăşurarea reală a comunismului, şi dacă democraţia trebuie să fie înţeleasă ca exprimarea puterii poporului, comuniştii chinezi au canonizat cel mai mare termen impropriu al tuturor timpurilor!**

**Atât comuniştii chinezi, cât şi cei ruşi au plătit un preţ teribil din cauză că nu şi-au definit terminologia şi pentru că au ascultat cântecul de sirenă al marxismului, fără a studia şi analiza cu grijă colectivismul ateist prin care venea această muzică.**

**Aplicând analogia de mai sus în sfera cultelor eretice, devine imediat evident că există o paralelă distinctă între cele două sisteme. Aceasta deoarece curentul eretic, la fel ca şi comunismul, produce un anumit fel de muzică hipnotică la harpa semantică a înşelăciunii terminologice. Şi sunt mulţi care au dat ascultare acestor melodii de-a lungul istoriei, păşind pe calea cea lată spre judecată spirituală veşnică. Există, deci, un numitor comun şi acesta este legat inextricabil de limbaj şi de definirea exactă a terminologiei. Este ceea ce am putea numi cheia pentru înţelegerea cultismului.**

**Următoarele date culese în urma a peste treizeci de ani de muncă de cercetare şi pe teren printre adepţii cultelor eretice de toate felurile, ilustrează cel mai bine modul în care trebuie utilizată cheia care va ajuta la descifrarea jargonului din semantica unui cult eretic.**

**în general, cultul eretic necreştin îşi datorează existenţa faptului că a utilizat terminologia creştinismului, că şi-a însuşit din plin date biblice scoase**



din context, şi că şi-a spoit faţada cu expresii stereotipe şi termeni caracteristici evanghelicilor ori de câte ori acest lucru era posibil sau avantajos. Până acum aceasta a fost o tentativă cât se poate de izbutită pentru a prezenta respectivele sisteme de gândire ca fiind „creştine".

Prin urmare, când întâlniţi un adept al unui cult eretic, amintiţi-vă întotdeauna că aveţi de-a face cu o persoană familiară cu terminologia creştină, terminologie pe care însă a redefinit-o cu atenţie, astfel încît să se potrivească sistemului de gândire la care persoana respectivă aderă.

Un exemplu concret de redefmire a termenilor se poate găsi în aproape toate sistemele de cult eretic gnostice care pun accentul pe vindecare şi care au **în** comun o concepţie panteistă despre Dumnezeu (exemple: Ştiinţa Creştină, Noua Gândire, „Unitatea", Ştiinţa Unităţii cu Cristos, metafizica, Ştiinţa Religioasă, Ştiinţa Divină etc).

în cadrul a numeroase contacte cu astfel de adepţi de cult eretic, autorul **a** avut multe posibilităţi să vadă imaginea de-a dreptul copleşitoare a unui întreg labirint semantic. Un astfel de adept începe să vorbească în amănunt despre Dumnezeu şi Cristos. Va vorbi mai ales despre dragoste, toleranţă, iertare, despre Predica de pe munte şi despre faptul că „credinţa fără fapte este zadarnică" dezbrăcând, ca întotdeauna, citatul acesta de contextul prezentat de Iacov.

Să reţinem că astfel de adepţi vor vorbi extrem de rar, în discursurile lor, despre problema esenţială a răului, despre existenţa păcatului personal sau despre necesitatea ispăşirii substituţionare a lui Cristos ca unic mijloc de salvare de păcat, prin intermediul harului divin şi prin exerciţiul credinţei. De fapt, ei se feresc în mod conştient de astfel de subiecte neplăcute ca de proverbiala ciumă şi le discută doar în silă. Bineînţeles că există şi excepţii de la regulă, dar în general este bine să se ia în considerare faptul că cer-

cetarea acestor probleme extrem de sensibile se va solda cu o atitudine rezervată a acestora.. Atât Ştiinţa Creştină, cât şi „Unitatea" vorbesc despre Dumnezeu ca Trinitate, însă adevărata lor concepţie despre Dumnezeu este o abstracţie panteistă (Viaţa, Adevărul şi Dragostea constituie cele trei principii divine - Ştiinţa Creştină).

Doctrina istorică a Trinităţii este foarte rar luată în considerare fără o redefmire atentă. Dacă cititorul consultă *Metaphysical Bible Dictionary,* editat de Şcoala Creştină a Unităţii, va vedea singur capodopera acestei redefiniri. Şi aceasta deoarece, în cartea susnumită, „Unitatea" a redefmit în mod exhaustiv mulţi termeni fundamentali ai teologiei biblice, mai mult decât a făcut-o doamna Eddy în Glosarul de termeni din cartea *Science and Health with Key to the Scriptures.* Cititorul va fi categoric uimit să vadă ce au devenit istoria biblică, persoana lui Adam, conceptul păcatului uman, al



căderii spirituale şi al judecăţii veşnice. în orice caz, un lucru va rezulta în mod evident în urma acestui studiu, şi anume faptul că „Unitatea" poate *folosi* terminologia Bibliei, dar oricâtă imaginaţie am avea, nu este posibil să echivalăm termenul cu redefinirea lui.

Un alt aspect generator de confuzie, specific modului de abordare a semanticii de către adepţii de cult eretic necreştin, este felul în care ei îl vor surprinde pe creştin cu citate lungi tocmai din cartea autoritară care este Biblia, dând impresia că sunt de acord cu aproape orice afirmaţie făcută de creştin cu scopul de a-1 evangheliza. Pot fi auzite afirmaţii de genul: „Şi noi credem la fel; suntem de acord în această privinţă", sau expresia mai familiară: doamna Eddy sau domnul ori doamna Fillmore, domnul Evans, dr. Buchmann, Joseph Smith sau Brigham Young etc. „spun exact acelaşi lucru; suntem întru totul de acord". Toate aceste tactici, bazate pe jonglarea cu termenii, au de obicei ca rezultat intimidarea creştinului de rând, pentru că el nu este în stare să identifice ceea ce ştie că este eroare şi este în repetate rânduri chinuit de pretinsul acord, despre care ştie totuşi că nu există. De aceea, el este redus adesea la tăcere, neştiind ce face adeptul de cult eretic în realitate. Deseori, chiar dacă într-o mică măsură, îşi dă seama de ce se întâmplă, el ezită să se lanseze într-o discuţie de teama ridicolului, datorită unei pregătiri inadecvate sau a unei lipse de cunoştinţe biblice.

Soluţia pentru această problemă derutantă este departe de a fi simplă. Creştinul trebuie să îşi dea seama că pentru fiecare termen biblic sau doctrinar pe care *el* îl menţionează, în mintea adeptului de cult eretic are loc o redefinire instantanee. Ştiind că adeptul de cult eretic va fi de acord numai în aparenţă cu doctrina în discuţie, dar că în realitate este în profund dezacord cu concepţia biblică şi istorică, creştinul se află pe calea cea bună în privinţa stăpânirii eficiente a terminologiei cultiste. Acest uimitor proces de redefinire terminologică funcţionează foarte asemănător cu testul de asociere a cuvintelor din psihologie. Este simplu pentru un adept de cult eretic să spiritualizeze şi să redefinească sensul limpede al textelor şi învăţăturilor biblice, astfel încât să fie într-o armonie aparentă cu credinţa creştină istorică. Dar această armonie este în cel mai bun caz o concordanţă de suprafaţă, bazată pe polisemia cuvintelor, care nu poate trece testul contextului biblic, gramatical şi al exegezei corecte. Limbajul este negreşit un subiect complex; cu aceasta toţi sunt de acord. Este indiscutabil faptul că în context cuvintele înseamnă exact ceea ce spun ele. Fie admitem aceasta, fie trebuie să fim pregătiţi să abandonăm toate realizările gramaticii şi progresul cercetătorilor şi să ne întoarcem la tradiţia aşa-zişilor noştri străbuni din epoca de piatră, care scriau cu mangal pe pereţii peşterilor. Pentru a ilustra aceasta mai clar, experienţa cotidiană subliniază absurditatea redefiniriilor terminologice în viaţa de zi cu zi.



Un avocat care este angajat de clientul său trebuie să cunoască legile care reglementează procedura procesului penal, interogatoriul încrucişat şi probatoriul, însă mai presus de toate el trebuie să creadă în nevinovăţia clientului

său. Un client care spune avocatului său că este vinovat de o infracţiune dar nu de o crimă foloseşte vocabularul legii. Dacă, însă, avocatul îşi va da seama că clientul lui a denaturat acel vocabular, astfel încât termenii să fie interschimbabili, el fie că va refuza să-1 apere, fie că va clarifica terminologia în faţa curţii, deoarece, prin definiţie, o infracţiune este o infracţiune, iar o crimă este o crimă. Un om care spune că a furat doar o mie de lei (furt mic), dar care în realitate vrea să spună că suma furată a fost cu o mie de lei mai mult sau mai puţin şi, la drept vorbind, ştie că a furat peste nouăzeci de mii de lei (furt mare), joacă un joc care nu va fi tolerat de lege. Mai mult ca sigur că va fi pedepsit pentru atari denaturări ale termenilor legali standard. în domeniul medicinei, un medic care anunţă că va executa o operaţie pe cord deschis, apoi în prezenţa colegilor săi efectuează o colecistectomie, iar după aceea încearcă să-şi justifice acţiunea prin pretenţia că, în vocabularul lui, operaţie pe cord deschis înseamnă de fapt extirparea vezicii biliare, nu va mai putea practica medicina pentru multă vreme! Chirurgia pe cord deschis este o remediere delicată a muşchiului cardiac. Colecistectomia este, prin definiţie, o intervenţie de un alt tip. Prin urmare, în drept şi în medicină termenii sunt ceea ce sunt ei prin definiţie. Aceasta rămâne valabil atât în afaceri, cât şi la nivel profesional. Dar pentru adepţii de cult eretic cuvintele nu înseamnă în toate cazurile ceea ce au însemnat dintotdeauna prin definiţie în contexte specifice. Şi la fel cum Asociaţia Baroului American nu va tolera confuzia în terminologie în procesele de judecare a cazurilor, iar Asociaţia Medicală Americană nu va tolera redefinirea terminologiei în medicina internă şi chirurgie, tot aşa Biserica lui Isus Cristos are tot dreptul să nu tolereze denaturările grosolane şi redefinirile terminologiei biblice istorice, doar pentru a cuprinde o cultură şi o societate care nu poate tolera un standard sau un criteriu absolut al adevărului, chiar dacă acesta este revelat de însuşi Dumnezeu în Cuvântul Lui şi prin mărturia adevărată a Duhului Său.

Majoritatea sistemelor de cult eretic schimbă fără echivoc definiţia termenilor istorici. Ei răspund la obiecţiile teologilor creştini prin fraza fără sens: „Tu interpretezi în felul tău, eu în al meu. Hai să fim oameni cu vederi mai largi. în definitiv atât o interpretare, cât şi cealaltă sunt la fel de bune." Este oare de mirare atunci că creştinii adevăraţi se simt chemaţi să denunţe pe faţă astfel de pervertiri ale terminologiei biblice clar definite şi acceptate de-a lungul istoriei şi pretind că cultele eretice nu au dreptul - scolastic, biblic sau lingvistic - să redefmească termenii biblici, aşa cum însă o fac?

26

## ÎMPĂRĂŢIA CULTELOR ERETICE

Ar trebui să nu uităm niciodată că lucrurile sunt ceea ce sunt prin definiţie. Orice figură geometrică a cărei circumferinţă este 2TTR este prin definiţie circulară. Două figuri a căror congruenţă poate fi demonstrată prin aplicarea regulilor geometrice unghi-latură-unghi, latură-unghi-latură sau latură-latură-latură sunt întotdeauna prin definiţie triunghiuri. Extinzând aceasta, vrem să mai adăugăm şi că orice formulă chimică ce cuprinde două părţi de hidrogen şi o parte de oxigen se referă la apă, iar dacă sunt două părţi hidrogen, o parte sulf şi patru părţi oxigen se referă la acid sulfuric. H2O nu poate fi niciodată H2SO4. Nici ispăşirea nu poate deveni unire aşa cum susţine teologia cultelor eretice gnostice (Ştiinţa Creştină, „Unitatea", Noua Gândire etc.).* Pur şi simplu nu se poate, dacă limba are vreun sens.

A spiritualiza texte şi doctrine sau a încerca să le lămureşti pe baza cuvântului problematic „interpretare" înseamnă lipsă de onestitate scolastică, lucru întâlnit frecvent în literatura de primă importanţă a unui cult eretic. Adepţii unui cult eretic sunt meniţi să descopere că puterea creştinismului nu stă în terminologia lui, ci în relaţia individului cu Cristosul istoric al revelaţiei. Trebuie să aibă loc întâlnirea între divin şi uman. Trebuie să devii o creaţie nouă în Isus Cristos, iar golirea terminologiei creştine de toate sensurile ei istorice nu serveşte decât scopului de a crea confuzie, dar nu poate vicia niciodată puterea Evangheliei, care este Persoana Mântuitorului îndeplinind funcţia istorică a mântuirii păcătosului prin har.

Cristosul Scripturii este o persoană divină, eternă, care nu poate fi îndepărtată prin folosirea unei baghete magice - redefinirea - de către adeptul de cult eretic, indiferent cu câtă abilitate ar face-o. Creştinul de rând ar face bine să-şi amintească de conflictul de bază al terminologiei de care se va lovi cu certitudine când va avea de-a face cu adepţi ai unui cult eretic, practic de orice fel ar fi.

## Rezumat

Un creştin care întâlneşte un adept al unui cult eretic trebuie să aibă în vedere următoarele idei de maximă importanţă: (1) el trebuie să încerce să orienteze conversaţia spre problema terminologiei şi să-1 aducă pe adeptul de cult eretic în situaţia în care acesta să fie obligat să-şi precizeze modul în care utilizează termenii şi autoritatea pe care se bazează, dacă există vreuna, pentru

* Aceste culte iau etimologia cuvântului englez „atonement", compus din at-one-ment, însemnând literal „aducere la unul" şi consideră că lucrarea lui Cristos pe cruce nu a fost aceea de împăcare a justiţiei divine, ci una de unire a omului cu Dumnezeu. Termenul de ispăşire (atonement) nu poate avea alt sens (at-one-ment), cu toate explicaţiile date de teologii cultelor eretice gnostice. - n. trad.



redefinirile drastice, nebiblice, care negreşit vor ieşi la iveală; (2) creştinul trebuie apoi să compare aceste „definiţii" cu diferitele contexte ale versetelor pe care adeptul le foloseşte pentru susţinerea interpretărilor sale doctrinare; (3) el trebuie să definească cuvintele „interpretare", „ortodoxie istorică" şi expresiile doctrinare standard, ca de exemplu „naştere din nou", „ispăşire", „context", „exegeză", „judecată veşnică" etc, astfel încât să nu existe nici o neînţelegere când aceste lucruri vor intra în discuţie, pentru că vor intra în mod inevitabil; (4) creştinul trebuie să încerce să-1 determine pe adept să-şi formeze o părere de ansamblu asupra importanţei definirii corecte a termenilor pentru toate doctrinele importante implicate, mai ales pentru doctrina mântuirii personale de păcat, pe care majoritatea sistemelor de cult eretic o definesc într-un mod extrem de nebiblic; (5) este responsabilitatea creştinului să prezinte o mărturie clară a propriei lui experienţe de regenerare prin Isus Cristos, într-o terminologie lămurită cu atenţie referitoare la necesitatea unei astfel de regenerări din partea adeptului, în lumina realităţii certe a judecăţii inevitabile a lui Dumnezeu. S-ar putea de asemenea să fie necesar, pe parcursul discutării terminologiei şi a modului lipsit de onestitate în care este ea reformulată de către sistemele de cult eretic, să se recurgă la polemici ocazionale. în astfel de cazuri creştinul trebuie să aibă grijă ca ele să fie temperate cu răbdare şi dragoste, aşa încât adeptul unui cult eretic să-şi dea seama pe deplin că astfel de tactici sunt motivate de grija personală a creştinului pentru fericirea lui veşnică şi nu doar pentru „a câştiga disputa".

Să nu uităm niciodată că adepţii unui cult eretic sunt experţi în scoaterea textelor din contextele lor, fără o preocupare adecvată pentru legile lingvistice sau pentru principiile consacrate ale interpretării biblice. Ei sunt aceia cu privire la care Petru ne avertizează că „răstălmăcesc Scripturile spre pierzarea lor" (2 Petru 3:16). Aceasta este o imagine exactă a împărăţiei cultelor eretice în domeniul terminologiei.

Privind retrospectiv problema semanticii cultelor eretice, următoarele date ies la lumină:

1. Adeptul de rând al cultului eretic îşi cunoaşte propria terminologie în amănunţime. El are de asemenea cunoştinţe istorice cu privire la uzul terminologiei creştine şi din această cauză este pregătit să discute în mod inteligent numeroase domenii ale teologiei creştine.
2. Adeptul bine instruit va evita cu grijă definirea termenilor care privesc doctrinele de bază, cum ar fi cele în legătură cu Trinitatea, divinitatea lui Cristos, ispăşirea, învierea în trup a Domnului nostru, procesul mântuirii prin har şi al justificării prin credinţă. Dacă este împins spre aceste domenii, el va redefini termenii pentru a se încadra în structura semantică a ortodoxiei, în afară de cazul când este obligat să-şi definească termenii în mod explicit.

3. Creştinul documentat trebuie să urmărească un punct de pornire, de preferinţă autoritatea Scripturilor, care poate să devină un instrument puternic şi folositor în mâinile lui, dacă este folosit cum trebuie.
4. Lucrătorul creştin plin de devotament trebuie să se familiarizeze într-o oarecare măsură cu terminologia sistemelor majore de cult eretic dacă vrea să înţeleagă modul în care judecă adeptul unui cult eretic când i se prezintă o mărturie despre Cristos.

în tot acest capitol am accentuat în mod deosebit problema terminologiei şi a definirii corecte a termenilor. Efortul nu va fi fost în zadar dacă cititorul a ajuns să îşi dea seama de importanţa acestei probleme şi dacă va primi călăuzirea necesară când se va apropia de bariera limbajului, care este un obstacol din calea afară de cumplit atât în evanghelizarea adepţilor de cult eretic, cât şi în realizarea unei apărări sistematice şi eficiente a credinţei creştine împotriva pervertirilor operate de ei.

# Capitolul 3
# STRUCTURA PSIHOLOGICĂ A CULTELOR ERETICE

în studierea cultelor eretice necreştine este extrem de dificil să se facă o apreciere corectă a unor astfel de grupări fără să se cunoască într-o oarecare măsură factorii psihologici implicaţi atât în formarea, cât şi în dezvoltarea lor. Fiecare cult eretic are ceea ce se poate numi un „sistem de credinţă" propriu după un tipar anume şi care, ţinând seama de diferenţele de personalitate ce există în orice grup, poate fi analizat şi înţeles în relaţie cu structura lui teologică particulară. întrucât până de curând s-a scris foarte puţin, dacă s-a scris într-adevăr ceva, despre acest subiect legat de cultele eretice, au fost necesare investigaţii remarcabile cu scopul de a aduce această problemă în discuţie. Şi nici un cercetător conştiincios nu va nega faptul că ea trebuie discutată şi înţeleasă ca parte integrantă a întregului proces al dezvoltării sistemelor americane de cult eretic.

în timpul lucrării sale cu adepţii de cult eretic, autorul acestei cărţi a observat că fiecare adept, deşi deosebit ca individ, are anumite caracteristici psihologice în comun cu tovarăşii lui de credinţă, şi un studiu atent al acestor similarităţi a dezvăluit câteva orientări interesante.

Nu este posibil să tratăm într-un capitol toate sistemele de cult eretic, astfel că ne-am limitat observaţiile la martorii lui Iehova, la mormonism şi la Ştiinţa Creştină. Martorii lui Iehova reprezintă acele sisteme de cult eretic care pun un accent deosebit pe escatologie şi profeţie; mormonii, cei care subliniază autoritatea preoţească, ritualurile secrete şi simbolurile; iar Ştiinţa Creştină reprezintă cultele eretice gnostice care îşi întemeiază experienţa pe panteismul metafizic şi pe vindecarea fizică (un fapt ce cuprinde în sine suficient material pentru a fi vrednic de o întreagă carte cu privire la problema medicinei psihosomatice şi a vindecării).

în inspirata sa carte, *The Open and Closed Mind,* dr. Milton Rokeach scrie că există trei zone sau niveluri pe care psihologii le recunosc în general în fiecare sistem de credinţă sau necredinţă. Prima, sau zona centrală, este aceea care cuprinde concepţia primară de bază a individului cu privire la lumea în care trăieşte şi îşi pune întrebări de genul: „Este lumea un loc ameninţător sau este un loc primitor?"




Zona a doua, sau intermediară, este domeniul autorităţii. Cu alte cuvinte, a cui autoritate este dispusă o persoană să o accepte în probleme care au de-a face cu funcţiile vieţii?

în sfîrşit, există o zonă periferică ce pătrunde în detaliile structurii existenţei. Detaliile pot varia sau se pot schimba în funcţie de conţinutul specific pe care autoritatea, o dată acceptată, îl determină.

în mintea mea nu există îndoială cu privire la faptul că sistemele de credinţă ale cultelor eretice au multe în comun şi că printre aceşti factori comuni sunt câţiva care merită să fie luaţi în considerare.
înainte de toate, sistemele de credinţă ale cultelor eretice sunt caracterizate de o gândire îngrădită. Ele nu sunt interesate de o evaluare cognitiv-raţională a faptelor. Structura organizatorică interpretează faptele pentru adeptul unui cult eretic, invocând în general Biblia şi/sau respectivul fondator ca ultimă sursă a hotărârilor ei. Astfel de sisteme de credinţă se află în izolare; ele nu vor ajunge niciodată la consecvenţa logică. Ele există în ceea ce am putea descrie drept sectoare distincte în mintea adeptului unui cult eretic şi aproape că nu au şanse să ducă la discernământ sau la separare dacă adeptul în cauză este complet ataşat de modelul de autoritate al organizaţiei sale.
în al doilea rând, sistemele de credinţă ale cultelor eretice sunt caracterizate de o adevărată ostilitate faţă de anumite persoane, deoarece adeptul unui cult eretic îşi identifică aproape întotdeauna aversiunea sa faţă de mesajul creştin cu cea faţă de mesagerul care susţine astfel de convingeri contrare lui. Această identificare a convingerilor contrare lui cu individul, în cadrul acestui antagonism, îl determină aproape întotdeauna pe adeptul de cult eretic să-1 respingă atât pe individ, cât şi credinţa acestuia, o respingere care derivă din gândirea lui îngrădită şi care este extrem de dificil de rezolvat în dialogurile obişnuite cu adepţii de cult eretic.
Teoretic vorbind, dacă s-ar putea trage o linie de demarcaţie între individ (sau personalitatea individului faţă de care adeptul este ostil) şi teologie (care este sursa reală a ostilităţii) ar fi posibil să se discute cu individul adept al unui cult eretic, devenind în ochii lui sau ai ei o sursă neutră, obiectivă de date. Creştinul ar deveni atunci o persoană care deţine un sistem de teologie care se opune sistemului său, dar care nu este în mod necesar implicat într-un antagonism personal faţă de adeptul unui cult eretic. Experienţa mi-a arătat că atunci când se realizează acest lucru, s-a făcut primul pas în rezolvarea sistematică a uneia dintre problemele fundamentale pe care toţi adepţii cultelor eretice le întâmpină în contactele lor interpersonale, problema ostilităţii faţă de aceia care le resping interpretările.
Un astfel de procedeu poate contribui în mare măsură la atenuarea ostilităţii, pentru că, odată ce un adept de cult eretic, al cărui creier a fost în întregime „spălat" din punct de vedere psihologic de către propriul lui sistem de autoritate (Societatea Turnul de Veghere, cărţile doamnei Eddy, scrierile lui Joseph Smith şi Brigham Young etc), este confruntat cu un creştin pe care se poate deprinde să-1 accepte ca persoană, separat de diferenţele opiniilor teologice, posibilitatea comunicării se îmbunătăţeşte considerabil.
De fapt, adeptul unui cult eretic se află în faţa unei dileme: „Cum poate această persoană (creştinul) să fie o persoană atît de amabilă, şi cu toate acestea să nu-i împărtăşească teologia?"
Prin urmare, adeptul începe foarte adesea să se întrebe cum este posibil ca acest creştin să-1 accepte ca persoană şi totuşi să nu-i accepte convingerile. Acesta poate fi începutul unei relaţii în sfera evanghelizării personale.
Fiindcă aproape toate sistemele de autoritate din organizaţiile de cult eretic îşi îndoctrinează discipolii să creadă că oricine se opune convingerilor lor nu poate fi mânat de altceva decât de o forţă satanică sau de o prejudecată şi o ignoranţă oarbă, întâlnirea adeptului de cult eretic cu creştini care nu se potrivesc acestui şablon poate produce rezultate surprinzătoate. Un creştin cu discernământ, care foloseşte orice împrejurare ca să arate că este fără prejudecăţi, care are o erudiţie rezonabilă şi o dragoste autentică pentru binele adeptului (dragoste care în general este uşor detectabilă în preocuparea creştinului pentru bunăstarea sufletească şi spirituală a adeptului) poate avea un efect devastator asupra aparatului de condiţionare al oricărui sistem de cult eretic.
Mai presus de toate, creştinii trebuie să reţină că majoritatea cultelor eretice consideră că ele şi-au eliberat aderenţii de sub exploatarea religioasă, de a cărei practicare este vinovat aproape întotdeauna creştinismul. De aceea, devine de o necesitate vitală dovedirea unui interes sincer faţă de adeptul de cult eretic ca persoană în sine şi de dragul mântuirii lui, mai degrabă decât

interesul pentru datele statistice ale unei anumite denominaţiuni.
Prima obligaţie a creştinilor, pentru a fi martori eficienţi ai lui Cristos în mijlocul împărăţiei cultelor eretice, este aceea de a fi fără nici o urmă de viclenie sau motivaţie ascunsă, amintindu-şi că obligaţia lor principală este să comunice cu aceia care sunt într-o izolare efectivă faţă de mesajul creştin, izolare derivată din aderarea lor la sistemele de credinţă ale cultelor eretice. Această izolare, care poate fi extremă, trebuie luată în considerare atunci când se pregăteşte prezentarea Evangheliei pentru adeptul unui cult eretic. Există o robie mintală şi emoţională cât se poate de reală, care are o influenţă puternică asupra capacităţii adeptului de a discerne adevărul de eroare, lumina de întuneric. Dacă tragedia de la Jonestown din 18 noiembrie 1978, când peste 900 de adepţi ai cultului eretic al „reverendului" Jim Jones au fost siliţi să se sinucidă, ne-a învăţat ceva, ea ne-a arătat disperarea şi izolarea adepţilor de cult eretic. Următorul citat din *People's Temple - People's Tomb* (Phil



Kerns şi Doug Wead, Plainfield, NJ, Logos International, 1979, pag. 205) ilustrează în mod elocvent aceasta:
O notă sigilată găsită asupra cadavrului şefului unui cult eretic, după câte se pare scrisă de către un discipol chiar înainte de sinuciderea rituală, a dat credit suplimentar acestei teorii. „Tăticule, spunea nota, nu văd nici o cale de ieşire - sunt de acord cu decizia ta - mă tem doar că fără tine lumea nu se va îndrepta spre comunism. Cât despre mine, eu sunt mai mult decât obosit de această planetă mizerabilă şi neîndurătoare şi de iadul pe care ea îl conţine pentru o mulţime atât de mare de oameni minunaţi - mulţumesc pentru SINGURA viaţă pe care am cunoscut-o."
Cu toate că această carte se ocupă în primul rând de cultele eretice americane tradiţionale şi de aceea nu va trata într-un capitol separat Templul Poporului a lui Jim Jones, este important pentru noi să reţinem că tiparele psihologice de cult eretic demonstrate în proporţie maniacă la Jonestown sunt prezente într-o oarecare măsură la toate cultele eretice.
în al treilea rând, aproape fără excepţie, în toate sistemele de credinţă ale cultelor eretice se manifestă un tip de dogmatism instituţional şi o pronunţată intoleranţă faţă de orice altă atitudine în afară de a lor înşişi. Aceasta provine fără îndoială din faptul că în cazul sistemelor de cult necreştin, care aspiră să fie identificate cu creştinismul, temelia pentru pretenţiile lor este aproape întotdeauna supranaturală.
Noi nu vrem să insinuăm că nu există dogmatism autoritar bine întemeiat şi adevărat (aşa cum sunt învăţăturile lui Isus Cristos), ci mai degrabă că sistemele de cult eretic au tendinţa să investească cu autoritatea supranaturalului orice hotărâri care sunt considerate necesare pentru a determina şi controla mintea adepţilor lor.
Astfel că atunci când Joseph Smith jr., profetul mormonilor, şi succesorul său, Brigham Young, au vrut să introducă doctrine sau schimbări ale practicii în Biserica mormonă, ei şi-au prefaţat remarcile cu declaraţii care spun că Dumnezeu le-a revelat lor necesitatea unor astfel de doctrine sau practici printre „sfinţi".
Un exemplu de felul acesta a fost îndrăzneaţă pretenţie a lui Charles Taze Russell că scrierile lui sunt indispensabile martorilor lui Iehova pentru studiul Bibliei şi că a studia Biblia, separat de inspiratele lui comentarii, înseamnă a pătrunde în întuneric spiritual. Russell a răspândit învăţătura potrivit căreia concentrarea asupra scrierilor lui, chiar şi în defavoarea studierii Bibliei, ar conduce cât se poate de sigur la o mai profundă iluminare spirituală în decurs de până la doi ani.
Mary Baker Eddy s-a conformat şi ea acestui tipar, pretinzând discipolilor ei să privească drept o revelaţie divină cartea ei *Science and Health with Key*



*to the Scriptures,* iar religia ei ca fiind o „revelaţie superioară, mai limpede şi mai stabilă decât tot ce a existat până acum".' Doamna Eddy nu a ezitat să afirme că s-ar fi înroşit de ruşine să scrie despre *Science and Health with Key*

*to the Scriptures* ce a scris, dacă ea ar fi fost autorul acestei cărţi, independent de Dumnezeu.[2]

Istoria unui cult eretic începe, în general, cu o declaraţie autoritară din partea fondatorului sau fondatorilor lui. Aceasta este la rândul ei instituţionalizată în timpul vieţii lor, sau după moartea lor, într-un sistem dogmatic ce reclamă credinţă absolută în autoritatea supranaturală a acelora care au primit revelaţia iniţială şi despre a căror scrieri şi hotărâri se pretinde că au transmis această revelaţie mai departe.

Câteva studii interesante referitoare la dogmatismul instituţional pot fi găsite în cărţi ca *1984* de George Orwell, *The True Believer* de Eric Hoffer şi *The God That Failed* de Crossman.

Problema intoleranţei este strâns legată de dogmatismul sau de autoritarismul instituţional, iar acele sisteme ce concretizează acest fel de raţionament sunt rezistente la modificare şi penetrare, căci cultele eretice prosperă în conformismul, ambiguitatea şi caracterul extrem al credinţei lor.

Al patrulea şi ultimul punct al oricărei analize a sistemului de credinţe al cultelor eretice este factorul izolării.

în cadrul structurii cultelor eretice necreştine se poate observa o coexistenţă paşnică a unor credinţe care sunt mai presus de orice îndoială contradictorii din punct de vedere logic şi care prin prisma analizei psihologice ar intra în categoria „compartimentării". în bine-cunoscuta lui carte, *1984,* George Orwell descrie gândirea la care ne referim drept „gândire duplicitară". Comentând aceasta, Rokeach ilustrează problema aceasta în mod admirabil:

> în viaţa de zi cu zi, noi observăm multe exemple de gândire duplicitară care exprimă aversiune faţă de violenţă şi care crede în acelaşi timp că ea este justificată în anumite condiţii; care afirmă încrederea în omul de rând şi care crede concomitent că masele sunt stupide; care este pentru democraţie, dar care pledează, de asemenea, în favoarea unui guvern condus de o elită intelectuală; care crede în libertatea pentru toţi, dar care crede şi că anumite grupuri ar trebui constrânse; care crede că ştiinţa nu face raţionamente de valoare, dar care deosebeşte în acelaşi timp o teorie bună de una greşită şi o experienţă bună de una rea. Astfel de expresii ale unor convingeri evident contradictorii vor fi considerate un indiciu al izolării în sistemul de convingeri... un indiciu hotărâtor al izolării este tăgăduirea făţişă a contradicţiei. Faptele contradictorii pot fi tăgăduite pe diferite căi: pe baza absurdităţii aparente („este absurd judecând superficial"), „ca întâmplare", ca „excepţie care întăreşte regula", fiindcă „faptele adevărate nu sunt accesibile, iar singurele surse de informaţie disponibile sunt părtinitoare.[3]

Raportând aceasta la sistemul de credinţe al cultelor eretice, nu cred că ar fi putut fi formulat mai clar. Dr. Rokeach a pus punctul pe „i"-ul proverbial. Martorii lui Iehova sunt perfect conştienţi de faptul că organizaţia Turnul de Veghere a susţinut, sub conducerea Judecătorului Rutherford, că Avraam, Isaac şi Iacov se vor întoarce pe pământ înainte de sfârşitul anului 1920, şi chiar au cumpărat o casă pentru patriarhi, în care aceştia să locuiască (San Diego, California, Beth Sărim, „Casa Prinţilor"). în acelaşi timp, martorii lui Iehova sunt pe deplin conştienţi de faptul că patriarhii nu s-au materializat la timp, şi totuşi ei se agaţă cu dârzenie de aceleaşi principii ale interpretării profetice, care au conceput şi dat naştere interpretărilor acum scoase din uz ale conducătorilor precedenţi ai Turnului de veghere. Cu câtă dârzenie se agaţă de ele este evident din ultimul lor fiasco, prezicerea că Bătălia de la Armaghedon ar avea loc în 1975. în mod evident aceasta nu a avut loc încă, dar martorii credincioşi ai lui Iehova bat în continuare la porţile Americii, vorbind despre „lumina" pe care o primesc prin organizaţia lui Iehova. Istoricii şi teologii mormoni bine documentaţi sunt conştienţi în egală măsură că prima ediţie a *Cărţii lui Mormon* şi actuala ediţie a ei sunt foarte

' Dintr-o scrisoare personală a Doamnei Eddy către cineva care îi studia cărţile. Consemnată în *The Life of Mary Baker G. Eddy and the History of Christian Science* de Georgine Milnine, Grand Rapids, Baker Book House, 1909, 1937.

[2] Mary Baker Eddy, *The First Church of Christ, Scientist, and Miscellany,* Boston, Trustees under the Will of Mary Baker Eddy, 1941 (prima publicare în 1913), pag. 115.

diferite în 3.913 de locuri distincte (peste 25.000, dacă includem şi schimbările de punctuaţie), prima ediţie fiind revizuită şi corectată de Joseph Smith şi succesorii lui în decursul ultimilor o sută cincizeci de ani. Şi totuşi, atât erorile, cât şi revizuirile *Cărţii lui Mormon* sunt proclamate ca revelaţii divine de către mormoni. Acesta este un alt exemplu al coexistenţei paşnice a contradicţiilor logice în cadrul sistemului de credinţe al mormonismului, care permite izolarea sau compartimentarea probelor sau conceptelor contradictorii.

încă un exemplu de contradicţie este faptul că Biserica Ştiinţa Creştină a ştiut de mulţi ani că deşi Mary Baker Eddy s-a pronunţat în mod viguros împotriva medicilor şi a medicamentelor şi a afirmat la fel de viguros irealitatea durerii, a suferinţei şi a bolii, ea însăşi a fost adeseori sub îngrijirea medicilor în decursul anilor ei de declin, a primit injecţii cu morfină pentru alinarea durerilor, a purtat ochelari şi a suferit extracţii dentare când i s-au

[J] *The Open and ClosedMind*, pag. 36-37



cariat dinţii. Dar, în ciuda acestor lucruri, Biserica Ştiinţa Creştină insistă asupra validităţii învăţăturilor doamnei Eddy, care neagă tocmai acele practici pe care doamna Eddy le-a ilustrat. Iată un exemplu clasic de separare ce ar intra pe bună dreptate în categoria „doctore, vindecă-te pe tine însuţi!"

Ar fi posibil să menţionăm multe alte cazuri de aberaţii psihologice în sistemele de credinţă ale cultelor eretice mai importante, însă este evident că ne aflăm în faţa unor oameni pe care apostolul Pavel i-a descris drept victime ale maestrului psiholog şi propagandist al epocii, descris de Domnul nostru ca „stăpânitorul lumii acesteia" iar de către apostolul Pavel ca „dumnezeul veacului acestuia" - acela care prin puterea deviantă a antagonismului său faţă de adevărul revelaţiei divine în persoana lui Isus Cristos a „orbit" din punct de vedere psihologic „minţile" acelora care nu cred în Evanghelie, „ca să nu vadă strălucind lumina Evangheliei glorioase a lui Cristos care este chipul lui Dumnezeu" (2 Corinteni 4:4). (trad. lit. din engl. - n. trad.).

Aceasta, bineînţeles, nu este doar o orbire psihologică, ci şi una spirituală, determinată de izolarea omului faţă de Dumnezeu, prin răzvrătirea naturii umane şi încălcarea repetată a legii divine. Aceştia sunt factori ce nu pot fi ignoraţi deoarece sunt o reflectare directă a puterilor care domină din „locurile cereşti" lumea în care trăim (Efeseni 6:10-12).

## *Procesul condiţionării psihologice*

Pentru a încheia observaţiile noastre în acest domeniu al analizei cultelor eretice, domeniu rareori luat în considerare, să ne oprim asupra câtorva exemple ale modului în care sistemele de cult eretic ale martorilor lui Iehova, mormonismului şi Ştiinţei Creştine îi determină pe adepţii lor să reacţioneze la „lumea din afară" a necredincioşilor.

în cazul martorilor lui Iehova, literatura Turnului de veghere este suprasaturată de exemple ale condiţionării psihologice care provoacă un anumit tipar de reflexe religioase ca răspuns la un stimul dat. Aşa cum câinele lui Pavlov saliva la sunetul unui clopoţel ce anunţa mâncarea, la fel un adevărat martor a lui Iehova va „saliva" din punct de vedere spiritual şi emoţional ori de câte ori Turnul de veghere va face să sune clopoţelul condiţionării prin teologia lui Russell. Exemplul care, după mine, demonstrează cel mai bine aceasta este luat, în context, din publicaţiile Turnului de veghere şi vorbeşte de la sine.

...în creştinism, oricât de surprinzător ar părea pentru unii, învăţăturile religioase false creează tradiţii, iar dispoziţiile oamenilor sunt atât direct, cât şi indirect responsabile de nenorocirile fizice şi spirituale ale celor săraci, în ciuda etalării spectaculare a filantropiei din partea creştinismului.[4]

[4] „Tumul de Veghere", 1 decembrie 1951, pag. 731.



...Pretinsul interes al creştinismului faţă de cei săraci este curată ipocrizie... preoţimea lui a încălcat legea mea şi a profanat lucrurile mele sfinte... aleşii lui din mijlocul lor sunt asemenea lupilor năpustindu-se asupra prăzii pentru a le vărsa sângele şi pentru a le distruge sufletele, ca să poată dobândi un câştig necinstit... iar profeţii lui i-au tencuit cu mortar neamestecat, având viziuni false în profeţii mincinoase, spunându-le că aşa vorbeşte

Iehova când Iehova nu a vorbit... oamenii ţării au prigonit şi au jefuit, da, ei i-au chinuit pe cei săraci şi nevoiaşi şi i-au asuprit pe nedrept pe străini... oh, creştinism nelegiuit, de ce te-ai lepădat de închinarea curată înaintea lui Dumnezeu? De ce ţi-ai unit forţele cu Satan şi ai devenit parte a organizaţiei lui netrebnice care asupreşte popoarele? De ce ai omis să-ţi manifeşti grija pentru cei săraci, aşa cum porunceşte Iehova?[5]

Micul ajutor filantropic pe care săracul îl primeşte de la creştinism este asemenea farâmiturilor de pâine pe care cerşetorul Lazăr le strângea de la masa omului bogat, în timp ce câinii îi lingeau rănile ulceroase. Nici fărâmiturile, nici faptul că rănile îi erau linse de câini nu au remediat condiţia mizeră în care se afla Lazăr. Singur Iehova poate aduce eliberarea. Cât de mângâietor este prin urmare pentru oamenii descurajaţi şi oprimaţi ai pământului să afle că există Unul mai înalt decât cei mai înalţi dintre potentaţii creştinismului... da, Iehova cel Atotputernic aude plânsetul celor pe jumătate morţi şi, auzind, El răspunde rugăciunilor lor şi-i trimite pe bunii Lui samariteni ca să-i salveze chiar şi pe martorii Lui care sunt dispreţuiţi de creştinism.[6]

Cei care-L urăsc pe Dumnezeu şi pe poporul Lui trebuie urâţi, însă aceasta nu înseamnă că vom folosi orice prilej pentru a le produce o durere fizică din duh de pizmă sau ciudă, deoarece atât pizma, cât şi ciuda îi aparţin Diavolului, în timp ce ura pură nu.

Noi trebuie să urâm în cel mai adevărat sens, adică să privim cu aversiune extremă şi activă, să vedem ce este dezgustător, odios, mârşav, să detestăm. Cu siguranţă că niciunul dintre cei care-L urăşte pe Dumnezeu nu este demn să trăiască pe pământul Lui minunat. Pământul va fi curăţat de cei netrebnici şi noi nu va trebui să ridicăm nici măcar un deget pentru a le cauza vătămare fizică, fiindcă Dumnezeu Se va ocupa de aceasta, însă noi trebuie să avem o perspectivă corectă asupra acestor vrăjmaşi. Numele Lui înseamnă răsplată pentru vrăjmaşi.

Vrăjmaşii lui Iehova sunt recunoscuţi prin antipatia lor intensă faţă de poporul Lui şi faţă de lucrarea pe care acesta o face. Pentru că ar nimici-o şi i-ar condamna pe toţi dintre martorii lui Iehova la închisoare sau în lagăre de concentrare dacă ar putea. Nu pentru că ar avea ceva împotriva martorilor ca oameni, ci din cauza lucrării pe care o fac. Ei pun în circulaţie minciuni hulitoare

[5] *Ibid.,* pag. 132 şi 733

[6] *Ibid.,* pag. 733



şi batjocoresc numele sfânt Iehova. Să nu îi urâm noi pe aceia care îl urăsc pe Dumnezeu? Noi nu-i putem iubi pe acei vrăjmaşi plini de ură, întrucât ei sunt potriviţi doar pentru distrugere. Noi rostim rugăciunea psalmistului: „Până când, Dumnezeule, va batjocori asupritorul şi va nesocoti vrăjmaşul fără curmare Numele Tău? Pentru ce îţi tragi înapoi mâna şi dreapta Ta? Scoate-o din sân şi nimiceşte-i!" (Psalmul 74:10, 11).

Noi ne rugăm cu ardoare şi strigăm această rugăciune ca Iehova să nu mai întârzie şi stăruim ca să se manifeste mânia Lui. Oh Iehova, Dumnezeul oştirilor... n-avea milă de niciunul din aceşti vânzători nelegiuţi.... Nimiceşte-i, în mânia Ta, prăpădeşte-i, ca să nu mai fie" (Psalmul 59:4-6, 11-13). Acestea sunt sentimentele adevărate, dorinţele şi rugăciunile celor drepţi astăzi. Sunt şi ele ale tale... cum îi dispreţuim noi pe cei care lucrează nelegiuirea şi care ar distruge organizaţia lui Dumnezeu! „...Oh, Iehova. Să fie ruşinaţi şi îngroziţi pe vecie, da, să le roşească obrazul de ruşine şi să piară! Ca să ştie că numai Tu, al cărui Nume este Iehova, Tu eşti Cel Preaînalt pe tot pământul" (Psalmul 83:9-18).

...Vecinii apropiaţi ai lui Iuda au fost potrivnicii israeliţilor chiar din vremea când când Israelul călătorea spre ţara promisă şi aceştia au refuzat să-1 aprovizioneze cu hrană. Moab 1-a plătit pe Balaam să-1 blesteme pe Israel... ei au avut mult dispreţ faţă de poporul lui Iehova şi s-au mândrit cu cetatea lor semeaţă, copia ei fiind astăzi acea cetate bogată, semeaţă, puternica organizaţie religioasă care reprezintă întreaga organizaţie a lui Satan. Moabiţii contemporani sunt creştinii declaraţi în mod deschis, ale căror cuvinte şi acţiuni sunt tot atât de îndepărtate de creştinism şi de închinarea adevărată înaintea lui Iehova pe cât de departe era Moab de închinarea adevărată din legământul lui Iehova. Iehova a înştiinţat Moabul despre pedeapsa pe care o plănuieşte El pentru nelegiuirea şi opoziţia lui.

Moabiţii contemporani s-au opus martorilor lui Iehova cu o ură născută nu din neprihănire, ci de la Diavol şi împotriva oricărei neprihăniţi Ura lor pentru adevăratul popor al lui Iehova creşte pe măsură ce constată la noi dovada

foarte clară a bunăvoinţei lui Iehova în comparaţie cu dizgraţia evidentă în care se află ei. Ei n-au precupeţit nici un efort ca să împiedice oamenii cu bune intenţii să intre în lumea nouă. Ei sunt mai bogaţi decât martorii lui Iehova în lucruri materiale, ceea ce îi face să fie foarte mândri şi aroganţi...
Moabiţii contemporani vor fi făcuţi una cu pământul, întrucât Iehova a rupt-o definitiv cu ei. Iată doar o parte a pedepsei:
„Căci mâna Domnului se odihneşte pe muntele acesta; dar Moabul este călcat în picioare pe loc, cum este călcat în picioare paiul în bălegar. în mijlocul acestei băltoace, el îşi întinde mâinile, cum le întinde înotătorul ca să înoate; dar Domnul îi doboară mândria şi face de nimica dibăcia mâinilor lui" (Isaia 25:10-11).
Un lucru este sigur, că cineva nu mai poate avea multă mândrie când a fost călcat la pământ într-o grămadă de bălegar, făcând vizibil dispreţul pe care Iehova îl are pentru Moabul contemporan, ţinându-l să se tăvălească în mlaştina ruşinii.

38

## ÎMPĂRĂŢIA CULTELOR ERETICE

„El a răsturnat pe cei ce locuiau pe înălţimi, El a plecat cetatea îngâmfată; a doborât-o la pământ şi a aruncat-o în ţărână. Ea este călcată în picioare, în picioarele săracilor, sub paşii celor obijduiţi..." (Isaia 26:5-6).
Când se va întâmpla aceasta, ce schimbare înspăimântătoare va avea loc! Atunci rolurile se vor schimba! Doborât va fi îngâmfatul din locuinţa lui de pe înălţimi, ca şi cei mari şi foarte influenţi ai acestui pământ, până în cel mai de jos loc ce poate fi imaginat, vor fi atât de jos şi de degradaţi, vor fi călcaţi în picioare de către săraci asemeni paielor într-o grămadă de gunoi. înfăţişarea semeaţă a creştinismului, cuvintele lui lăudăroase, vorbirea lui de paradă sunt dovada unei atitudini de superioritate faţă de Cuvântul Sfânt al lui Dumnezeu; încrederea creştinismului în idoli, în oameni şi bogăţii, toate aparţinând acestei lumi, nu-i va asigura securitatea sau vreun fel de protecţie în faţa furtunii şi năpastei lui Iehova. Ei nu au nici apărare, nici ruşine...
Mijloacele de apărare ale creştinismului sunt fără valoare, însă martorii lui Iehova au o cetate întărită şi acesta este un motiv de cântare. Există milioane de oameni care vor un loc sigur şi care au nevoie de protecţie, să ştie că noi avem o cetate întărită! „Vei numi zidurile tale mântuire şi porţile tale laudă" (Isaia 60:18). Doar Regatul lui Dumnezeu oferă o astfel de protecţie şi salvare, deoarece înăuntrul cetăţii eşti în siguranţă. Aceia care doresc salvarea trebuie să se decidă pentru organizaţia lui Dumnezeu, să găsească acces în ea şi să rămână permanent acolo.[7]
Dumnezeu a fost prezentat într-o lumină falsă de către clerici. Dacă această afirmaţie este adevărată, atunci ea singură este dovada convingătoare că clericii nu-L reprezintă de fapt pe Dumnezeu şi pe Cristos, ci pe duşmanul lui Dumnezeu, Diavolul... Dacă Biblia dovedeşte în mod desluşit că doctrinele predate de ei sunt greşite şi direcţia comportamentului lor este greşită, atunci tot ce mai poate fi spus pentru atenuarea învăţăturilor lor greşite şi a direcţiei incorecte a comportamentului lor este că au fost induşi în eroare de influenţa nefastă şi seducătoare a lui Satan, duşmanul lui Dumnezeu. Dacă doctrinele propovăduite de clerici şi direcţia luată de ei diferă de ceea ce este declarat în Cuvântul lui Dumnezeu, atunci clericii nu sunt sub nici o formă călăuze de nădejde pentru oameni şi nu trebuie să mai fie urmaţi de către ei.[8]
Aceste doctrine au fost iniţiate de către Diavol. Ele au fost propovăduite vreme îndelungată de către reprezentanţii lui... Clerul a fost instrumentul lui folosit fără oprelişti pentru a infiltra aceste doctrine false în minţile oamenilor. Dacă preoţii au făcut-o de bună voie sau nu, aceasta nu modifică faptul în sine. Dacă şi-au dat seama că au greşit, ar trebui să fie dornici să scoată acea concepţie falsă din minţile oamenilor. Ei nu adoptă însă o asemenea atitudine.[9]
Preoţii s-au considerat întotdeauna drept reprezentanţii lui Dumnezeu pe pământ. Satan a ajuns până la minţile acestor preoţi şi a inoculat în minţile lor

[7] *Ibid.,* pag. 734
• Judecător J. F. Rutherfod, *Reconciliation,* Brooklyn, NY, Wachtower Bible and Tract Society 1928, pag. 85
[9] *Ibid.,* pag. 91



doctrine privitoare la Isus şi jertfa Lui pe care preoţii le-au propovăduit oamenilor. Aceste doctrine au creat mare confuzie. Apostolii i-au învăţat pe oameni adevărul, însă nu a trecut mult timp după moartea lor până ce Diavolul a găsit un preot oarecare, un îngâmfat care s-a socotit pe sine înţelept, care a crezut că i-ar putea învăţa pe oameni mai mult decât au făcut-o apostolii inspiraţi.[10]

[Preoţii] sunt, de bună voie sau nu, instrumente în mâinile dumnezeului acestei lumi, Satan Diavolul, care i-a folosit să orbească minţile oamenilor, să-i împiedice pe oameni să înţeleagă marele plan de salvare şi reconciliere al lui Dumnezeu."

Preoţii creştinismului sunt în mod evident răufăcătorii şi sunt obiectivul „urii pure". Dar în ce măsură diferă această ură de ura autentică de modă veche, Turnul de veghere nu ajunge niciodată să explice, dar este clar că creştinismul (toate confesiunile istorice), în fruntea căruia se află preoţii consideraţi corupţi, a vârât pe gât încrezătoarelor mase ale omenirii doctrina „de concepţie satanică" a Trinităţii şi doctrinele despre iad şi pedeapsă veşnică. Prin urmare preoţii sunt întotdeauna suspecţi şi teologia lor trebuie privită ca lipsită de garanţii şi inspirată de Satan.

Nu este de mirare că Stanley High, de obicei calm şi imparţial, scriind în *The Reader's Digest* din iunie 1940, a putut afirma:

„Martorii lui Iehova urăsc pe toată lumea şi încearcă să facă sentimentul acesta reciproc... Martorii lui Iehova transformă ura într-o religie."

Doctrinele despre iad şi despre pedeapsa veşnică, doctrine ce stimulează teama de judecată, sunt „iraţionale" şi nu sunt în acord cu concepţia Turnului de veghere despre caracterul lui Dumnezeu; prin urmare ele şi doctrina Trinităţii sunt de origine satanică şi toate trebuie respinse şi urâte ca fiind false.

Ceea ce face Turnul de veghere în esenţă este că atribuie semnificaţie polemică anumitor termeni teologici comuni (Sfânta Treime, Divinitatea lui Cristos, iad, pedeapsă veşnică, creştinism, suflet nemuritor etc); în acest mod, de fiecare dată când aceşti termeni sunt menţionaţi de cineva, manifestarea reflexă din partea martorilor lui Iehova este imediată şi ostilă.

Dacă asociem aceasta cu accentul deosebit pus de Turnul de veghere asupra împlinirii profeţiei şi cu o escatologie denaturată, cu sentimentul de iminenţă pe care îl răspândesc cu privire la Armaghedon (despre care ei cred că va rezolva toate problemele acestea prin anihilarea preoţilor şi a tuturor religiilor organizate), totul începe atunci să dobândească sens, iar motivaţia acţiunilor lor devine clară.

Atunci când creştinul are legături cu martorul de rând, el trebuie să înţeleagă acest întreg tipar de precondiţionare, aşa încât să poată evita, dacă

*"Ibid., pag.* 100

*"Ibid.,* pag. 125



este posibil, folosirea directă a termenilor, folosire care va declanşa aproape cu certitudine un reflex teologic condiţionat şi va tăia căile de comunicare.

Un alt punct important când este vorba despre martorii lui Iehova, este faptul că o parte încâlcită a sistemului lor de credinţă constă în convingerea că întotdeauna creştinii îi vor ataca pe martorii lui Iehova atât la un nivel personal, cât şi la unul religios, astfel încât martorul îşi arogă imediat un complex de martir sau de persecutare în momentul în care se manifestă vreun antagonism privitor la Russel, Rutherford, la teologia lor, la Turnul de veghere sau la ei înşişi. Este evident un sentiment liniştitor, întrucâtva eroic, să crezi că te împotriveşti singur forţelor comasate ale „organizaţiei Diavolului" (un sinonim al Turnului de veghere pentru creştinism!) şi iluzia aceasta ajunge să pară cu atât mai reală, cu cât creştini nechibzuiţi le dau în mod regretabil dovezi martorilor în acest sens, prin faptul că se manifestă făţiş agresivi faţă de teologia Turnului de veghere sau a martorilor ca persoane.

în lumina insistenţei martorilor lui Iehova asupra „urii pure", e de mirare cum se împacă ei cu propria lor traducere, New World Translation" a pasajului din Matei 5:43, 44, unde scrie:

Aţi auzit că s-a spus trebuie să iubeşti pe aproapele tău şi să urăşti pe vrăjmaşul tău. Dar Eu vă spun: continuaţi să iubiţi pe vrăjmaşii voştri şi rugaţi-vă pentru cei care vă persecută; ca să vă dovediţi fii ai Tatălui vostru care este în ceruri.

Pe de altă parte, Turnul de veghere nu ezită să acuze preoţii şi creştinis-

mul de provocarea a tot felul de nenorociri; de fapt ei nu au ezitat să sugereze că creştinismul a încurajat cele două mari războaie mondiale şi că nu a făcut nimic să le împiedice:

„Dacă creştinismul ar fi decis s-o facă, ar fi putut cu uşurinţă împiedica Primul şi Al Doilea Război Mondial."[12]

Câteva din motivaţiile fundamentale ale Turnului de veghere se recunosc în mod clar a fi în contrast desăvârşit cu învăţăturile Sfintelor Scripturi şi scoate în evidenţă faptul că aici este implicată ceva mai mult decât o simplă confuzie spirituală. într-adevăr, există profunde implicaţii psihologice, care nu pot fi considerate sănătoase în nici un sens al cuvântului.

în timp ce martorii lui Iehova se ocupă de Armaghedon, teocraţie, sfârşitul veacurilor şi de „ura pură", mormonii au cu totul alte accente psihologice şi teologice.

" Martorii şi-au făcut propria lor traducere a Bibliei; titlul acestei traduceri apare în două feluri în limba română, şi anume, drept Noua Traducere Mondială a Bibliei sau Traducerea Lumii Noi a Bibliei - n. trad.

[12] *Turnul de Veghere,* 1 decembrie 1951, pag. 731.



în miezul teologiei mormone se pune un accent deosebit pe autoritate, cu ea fiind investiţi preoţii, ritualurile şi simbolurile prezidate de ierarhia Bisericii mormone. Mormonii sunt învăţaţi încă de la început că preoţimea deţine cheia autorităţii şi că unul dintre semnele care indică „repunerea în drepturi" a adevăratei biserici a lui Isus Cristos pe pământ este faptul că această preoţime există şi îşi perpetuează autoritatea.

Un mormon devotat va purta lenjerie de corp simbolică, ce îi va reaminti permanent de responsabilitatea şi îndatoririle lui ca mormon. Dacă acest lucru este asociat accentului colosal pus de mormonism pe botezul pentru dezlegarea de păcate, pe plata zeciuielii şi pe serviciul misionar voluntar, se observă că adepţii mormonismului sunt închişi într-un cerc ermetic, omogen, din care este realmente imposibil de scăpat, decât cu preţul unor grave pedepse de natură spirituală şi economică.

Fiecare mormon este îndoctrinat cu concepţia că religia lui este adevărata religie creştină sau, ca să folosim termenii lor, „repunerea în drepturi a creştinismului pe pământ". Riturile secrete în templele mormone, ritualurile legate de botezul pentru cei morţi şi strângerile de mână secrete, semnele şi simbolurile secrete îl leagă pe mormonul de rând şi familia acestuia de ceea ce în termeni psihologici poate fi numit „colectivitate". în afara acestui grup, mormonul de rând nu poate găsi pace, sau, mai exact, apartenenţă la comunitate sau prestigiu.

Cazurile de discriminare împotriva mormonilor care au au ajuns la o convertire creştină reală nu sunt rare în zonele dominate de mormoni, unde un om poate să-şi piardă foarte uşor slujba dacă a căzut în dizgraţia Bisericii mormone.

Programul de asistenţă socială al mormonilor este un alt stimulent excelent pentru mormoni de a rămâne credincioşi, deoarece, dacă „cel care câştigă pâinea" în familie este bolnav, îşi pierde slujba sau moare, biserica preia responsabilitatea de a îngriji şi întreţine familia. Atât de eficace este această lucrare, încât în timpul marii depresiuni economice din anii 1930 nici o familie de mormoni nu a flămânzit şi priveliştea din ţinutul mormonilor nu a fost alterată de cozi la „supa săracului" sau la brutărie.

De asemenea, mormonii invocă cu conştiinciozitate principiile biblice de întrajutorare. Ei dau cu împrumut unii altora, lucrează unii pentru alţii şi cooperează pentru ţelul comun de a aduce „creştinismul repus în drepturi" maselor de oameni. Acestea şi încă alte puncte forte ale lui fac din mormonism o religie centrată pe familie, ce leagă credinţa bisericii de relaţiile indestructibile ale unităţii familiale şi fidelităţii în familie. Toate la un loc realizează un sistem incredibil de complicat de presiuni şi valori complexe peste care se suprapune structura teologică a Bisericii mormone, ce stă între

mormonul de rând şi dobândirea „preamăririi" sau avansării spre rangul de divinitate. (Vezi capitolul despre mormonism pentru o discuţie pe tema aceasta.)
Cu asemenea forţe psihologice, economice şi religioase atât de puternice concentrate asupra lui, cel care scutură aceste juguri diverse şi păşeşte în libertatea unei experienţe adevărate cu Fiul lui Dumnezeu este într-adevăr o persoană curajoasă. Tot mai mulţi mormoni fac tocmai acest lucru, pe măsură ce Duhul lui Dumnezeu continuă să cheme Biserica, ce reprezintă trupul lui Cristos.
Ştiinţa Creştină, spre deosebire de celelalte două culte eretice pe care le-am avut în vedere, nu este interesată nici să confere adepţilor săi divinitatea (mormonism), nici să apese butonul escatologic declanşator de panică, reprezentat de Armaghedon (martorii lui Iehova).
Ştiinţa Creştină este un amestec ingenios de teologie gnostică din primul secol, filozofie hegeliană din secolul al XVIII-lea şi idealism din secolul al XlX-lea, împletite în contextul redefinit al teologiei creştine, cu un accent pus asupra vindecării trupului prin practica foarte contestabilă a tăgăduirii realităţii sale materiale, obiective!
în Ştiinţa Creştină există o separare completă între lumea obiectivă a realităţii fizice (materia) şi lumea spirituală, cu existenţă supranaturală (mintea). Doctrina doamnei Eddy este că „omul ca idee a lui Dumnezeu este deja salvat printr-o salvare veşnică".[13]
Pornind de la aceasta, este nenecesar ca adepţii Ştiinţei Creştine să gândească despre ei înşişi că sunt nişte păcătoşi care au nevoie de o salvare, despre care ei cred că le aparţine deja, în virtutea faptului că „omul este deja salvat", întrucât este o reflectare a minţii divine. Pe de altă parte, în Ştiinţa Creştină există aberaţii psihologice stânjenitoare. Doamna Eddy a pretins discipolilor ei ca aceştia să se abţină de la orice contact critic cu elementele nespirituale ale lumii materiale iluzorii. Ea a interzis citirea „literaturii dezgustătoare" ca nu cumva adepţii Ştiinţei Creştine să devină convinşi că trupul fizic şi bolile, suferinţele şi moartea inevitabilă sunt reale.
în Ştiinţa Creştină există o reprimare subconştientă, o eliminare conştientă a anumitor lucruri din mintea adeptului, care sunt deconcertante pentru întreaga configuraţie a tiparelor psihologice de condiţionare. Aderenţii Ştiinţei Creştine sunt condiţionaţi să creadă în inexistenţa lumii materiale, deşi simţurile lor confirmă realitatea ei obiectivă. Ei afirmă tară încetare că materia nu are existenţă reală şi astfel, într-un sens cât se poate de real, ei

[11] Mary Baker Eddy, *Miscellaneous Writings,* Boston, Trustees under the WilI of Mary Baker Eddy, 1924 (prima publicare 1896), pag. 261.



întreţin un fel de schizofrenie religioasă. O latură a personalităţii lor confirmă realitatea lumii materiale şi descompunerea ei inexorabilă, în timp ce procesul de condiţionare al teologiei Ştiinţei Creştine insistă implacabil să suprime această mărturie şi să afirme că singura realitate adevărată este spirituală sau mentală.
în romanul devenit clasic *Pe aripile vântului* de Margaret Mitchell, Scarlet O'Hara, eroina, confruntată fiind cu realităţile aspre ale vieţii la izbucnirea Războiului Civil, declară în mod repetat: „La acestea mă voi gândi mâine", de parcă negândindu-se la ele astăzi, ar fi eliminat în momentul acela realitatea necesităţii.
Când au de-a face cu informaţii senzoriale, adepţii Ştiinţei Creştine se disociază total de convingerile lor religioase, deoarece, dacă nu ar face-o, nu ar continua să-şi hrănească, să-şi îmbrace sau să-şi adăpostească trupurile. Totodată, într-un alt sens, ei încearcă să interpreteze slăbiciunile mult prea evidente ale trupului prin aplicarea unei religii care neagă realitatea materială a acestui trup. într-un sens, un psiholog al şcolii behavioriste face acelaşi lucru. La cabinet el poate vorbi despre „condiţionare" şi poate asocia orice, inclusiv căminul lui, cu psihologia mecanicistă; dar acasă el îşi iubeşte totuşi soţia şi copiii şi nu reacţionează în aceeaşi manieră. Acesta este unul dintre motivele principale pentru care adepţii Ştiinţei Creştine par uneori să fie aproape imuni la încercarea de a-i convinge de vinovăţia personală ca rezul-

tat al păcatului. Vina implică ameninţarea judecăţii şi existenţa unui standard ca bază pentru această judecată; de unde realitatea conceptului de păcat, care este încălcarea legii lui Dumnezeu. Adepţii Ştiinţei Creştine vor cu disperare doar o lume „bună", un loc plăcut, plin de fericire, viaţă, dragoste şi siguranţă. Ei pot avea aceste lucruri numai dacă neagă mărturia empirică a opusului acestor concepte. De fapt ei afirmă realitatea „binelui" cu preţul antitezei „binelui", de parcă prin negarea existenţei răului, acesta ar fi anihilat!
Nu poate exista nici o îndoială asupra faptului că în mintea adeptului Ştiinţei Creştine are loc „o percepţie selectivă", care îi îngăduie să selecteze acele lucruri care sunt de natură metafizică, să le disocieze de percepţia senzorială a lumii fizice şi să-şi menţină în continuare filozofia idealistă şi teologia gnostică. El realizează aceasta prin reprimarea sau suprimarea oricărei dovezi de existenţă a contrariului.
Urmând sfatul doamnei Eddy şi evitând ceea ce ea ar numi „literatură respingătoare", adică, dovezi care contrazic idealismul filozofiei Ştiinţei Creştine, adepţii Ştiinţei Creştine evită să se confrunte cu datele dăunătoare ale realităţii fizice. Acesta este de fapt un act de anulare inconştientă, cu scopul de a scăpa de aceste date. Concluzionând reflecţiile noastre în această sferă, putem spune că în împărăţia cultelor eretice vedem de fapt un mozaic

de modele de comportament anormal condiţionat, ce se exprimă într-un context teologic, folosind termeni creştini pervertiţi prin redefinire şi prezentaţi ca „noi aprofundări", când în realitate sunt doar erori vechi sub înfăţişări noi. Mecanismele de apărare la nivel psihologic sunt evidente când se analizează fondul şi vocabularul sistemelor de cult eretic. Există, fără îndoială, un sindrom de comportament anormal care acţionează în mentalitatea celor mai mulţi adepţi de cult eretic, care îl determină pe adept (în cazul celui al Ştiinţei Creştine) să-şi construiască sistemul teologic pe un criteriu de evaluare precondiţionat şi indus în mod artificial, cu alte cuvinte, pe misiunea divină şi inspiraţia d-nei Mary Baker Eddy. în cazul altor adepţi de cult eretic, putem înlocui numele Joseph Smith, „pastor" Russel, Brigham Young sau oricare altă figură autoritară de cult eretic şi reflexul condiţionat ar fi realmente acelaşi.
Mai sunt încă multe alte observaţii care ar putea fi făcute, însă spaţiul nu ne permite. Speranţa mea este că examinând şi analizând aspectele tiparelor comportamentale de cult eretic discutate deja, cititorul poate obţine o înţelegere şi o apreciere mai profundă cu privire la structura psihologică a curentului eretic, deoarece acesta continuă să influenţeze o parte din ce în ce mai mare a creştinismului declarat în mod deschis, care nu este pregătit în mod corespunzător pentru subtilităţile şi primejdiile unor astfel de devieri psihologice şi teologice.

# CAPITOLUL 4
# MARTORII LUI IEHOVA ŞI SOCIETATEA BIBLICĂ ŞI PENTRU TRACTATE TURNUL DE VEGHERE

## Scurt istoric

Charles Taze Russel a fost fondatorul a ceea ce astăzi este cultul eretic martorii lui Iehova şi energicul administrator care a înfăptuit vasta lui organizare. Numele de martorii lui Iehova, în paranteză fie spus, a fost adoptat la Columbus, Ohio, în 1931, pentru a face distincţie între Turnul de veghere şi adevăraţii discipoli ai lui Russell, reprezentaţi de Studenţii în Biblie ai Zorilor (Dawn Bible Students) şi de Mişcarea Laică a Misiunii Interne (Laymen's Home Missionary Movement). C. T. Russell s-a născut la 16 februarie 1852, fiind fiul lui Joseph L. şi Anna Eliza Russell şi şi-a petrecut primii ani, în cea mai mare parte, la Pittsburgh şi Allegheny, Pennsylvania, unde la vârsta de 25 de ani era cunoscut ca administratorul mai multor magazine pentru articole de îmbrăcăminte bărbătească. încă din tinereţe el a respins doctrina chinului veşnic, probabil datorită îndoctrinării severe la care a fost supus ca şi congregaţionalist şi ca urmare a acestui fapt a început o lungă şi variată carieră

de acuzare îndreptată împotriva „religiilor organizate". în 1870, la vârsta de 18 ani, Russel a organizat o clasă de Studii biblice la Pittsburgh, iar în 1876 a fost ales ca „pastor" al grupului. Din 1876 până în 1878 „pastorul" a fost şi redactor adjunct al unei mici reviste lunare din Rochester, New York, funcţie la care însă a renunţat în momentul în care a apărut o controversă cu privire la argumentele lui Russell împotriva „ispăşirii" lui Cristos.
La scurt timp după ce şi-a părăsit funcţia, Russell a fondat *The Herald of the Morning (Solul Dimineţii)* (1879), ce s-a dezvoltat în actualul *The Watchtower Announcing Jehova's Kingdom (Turnul de veghere anunţă Regatul lui Iehova).* De la 6.000 de numere iniţial, publicaţia a ajuns la 17,8 milioane de exemplare pe lună în 106 limbi. Cealaltă publicaţie periodică a Turnului de veghere, *„Awake!" (Treziţi-vă!)* are un tiraj de 15,6 milioane pe lună, în 34 de limbi. Adevărul este că această publicaţie s-a dezvoltat într-atât, încât a depăşit până şi visele cele mai năstruşnice ale lui Russell. în anul 1884 „pastorul" Russell a organizat la Pittsburgh, Pennsylvania, „Zion's Watch


Tower Tract Society" (Societatea Sionului pentru Tractate Turnul de veghere), societate pe acţiuni care în 1886 a publicat primul volum dintr-o serie de şapte (dintre care şase au fost scrise chiar de Russell), intitulate iniţial *The Millennial Dawn* şi care apar acum sub titlul de „Studies in the Scriptures". Al şaptelea volum a fost redactat postum pe baza scrierilor lui şi a fost publicat în 1917. Acest al şaptelea volum, *The Finished Mistery,* a determinat o dezbinare în organizaţie, ce a culminat cu separarea totală, grupul mai mare astfel rezultat urmându-1 pe J. F. Rutherford, iar cel mic rămânând de sine stătător. Ulterior, acest grup a devenit „Asociaţia Studenţilor în Biblie ai Zorilor" („The Dawn Bible Students Association"). între timp, sub conducerea lui Rutherford, „Societatea" a devenit cunoscută sub actualul ei nume de „martorii lui Iehova".
Conform statisticilor Turnului de veghere, în ianuarie 1981, Societatea Biblică şi pentru Tractate Turnul de veghere (fondată în 1896), care este punctul central al organizaţiei, avea filiale cunoscute în mai mult de 100 de ţări, şi îndeplinea lucrări misionare şi propovăduiri ale Regatului în peste 250. Literatura sa este distribuită în 110 limbi, iar voluntarii Societăţii (numiţi „editori") sunt în număr de 563.453. Societatea a devenit un mare difuzor de propagandă şi o provocare pentru râvna oricărui creştin.
în anul 1908, sediul central al mişcării a fost transferat la Brooklyn, New York, unde a fost cumpărată o proprietate (17 Hicks Street), care a devenit cunoscută ca Tabernacolul din Brooklyn, *The Brooklyn Tabernacle.* Pe măsură ce creştea şi prospera, Societatea a achiziţionat suprafeţe întinse pe Columbia Heights, astfel că în prezent cartiere întregi sunt în posesia ei. Printre alte posesiuni ale Societăţii se află: o tipografie utilată după ultimele progrese ale tehnicii, inaugurată în 1928 şi extinsă în 1949 şi 1957, care a produs miliarde de exemplare de literatură; un imobil cu apartamente şi birouri moderne; o „Fermă a Regatului", ce furnizează alimentele, lemnul pentru mobilier etc; o şcoală biblică, „Gilead" şi multe alte întreprinderi de acest gen. Tuturor angajaţilor fabricii li se acordă o sumă nominală, primesc pensiune completă şi lucrează gratuit - nu li se plătesc salarii.
Russell a continuat să-şi prezinte învăţăturile până la 31 octombrie 1916, când a decedat într-un tren transcontinental în Texas. Fostul pastor a avut o viaţă ieşită din comun, viu pigmentată de situaţii juridice încurcate, însă nu fără succes în domeniul ales de el. Din obiectivitate faţă de cititor şi în interesul adevărului, citâm următoarea prezentare din *The Brooklyn Daily Eagle,* apărut la 1 noiembrie 1916 (rubrica de necrologuri). Facem aceasta pentru a autentifica fără urmă de îndoială adevărata istorie a lui Russell, aşa încât şi cei mai devotaţi discipoli ai săi să-şi poată da seama de caracterul omului în ale cărui învăţături s-au încrezut pentru destinul lor veşnic.

La un an după constituirea publicaţiei periodice Turnul de veghere, Russell s-a căsătorit cu Măria Ackley din Pittsburgh. Ea a ajuns să fie interesată de el datorită învăţăturilor lui şi 1-a ajutat în administrarea Turnului de veghere.

Doi ani mai târziu, în 1881, a luat fiinţă Societatea Biblică şi pentru Tractate Turnul de veghere, agenţia prin care în anii de mai târziu „pastorul" Russell şi-a publicat predicile (sub formă de reclame) în ziare, pretutindeni în lume. Această Societate a progresat în mod uimitor sub administrarea în comun a celor doi soţi, însă în anul 1897 doamna Russell şi-a părăsit soţul. Şase ani mai târziu, în 1903, ea a solicitat divorţul. Hotărârea judecătorească a fost pronunţată în 1906 în urma unei depoziţii senzaţionale şi „pastorul" Russell a fost aspru penalizat de către tribunal.

A urmat apoi litigiul, care a fost cu totul nedorit din punctul de vedere al „pastorului", privind pensia alimentară pentru soţia acestuia şi care s-a rezolvat în 1909, Russell având de plătit 6.036 $ doamnei Russell. Litigiul a dezvăluit faptul că activităţiile „pastorului" Russell în domeniul religios erau întreprinse printr-o serie de societăţi subsidiare şi că toată bogăţia ce se revărsa spre el prin aceste societăţi era sub controlul unei societăţi în care „pastorul" deţinea 990 $ din capitalul de 1000 $, în timp ce doi discipoli ai săi deţineau restul de 10 $.

Astfel, este evident că Russell controla întreaga capacitate financiară a Societăţii şi nu era răspunzător în faţa nimănui.

Articolul din *Eagle* continuă:

După ce „lucrarea" a început bine aici, periodicul Turnului de veghere al „pastorului" Russell a anunţat vânzarea de grâu la preţul de 1 $ livra. Acesta era supranumit „grâu miraculos" şi se susţinea că ar creşte de cinci ori mai mult decât oricare alt sortiment de grâu. Erau şi alte afirmaţii cu privire la grâul respectiv, iar adepţii erau sfătuiţi să îl achiziţioneze, pentru ca beneficiul să intre în contul Turnului de veghere şi să fie folosit la publicarea predicilor „pastorului".

*Eagle* a fost prima publicaţie care a făcut public cazul acestei noi speculaţii a adepţilor lui Russell şi a publicat o caricatură reprezentându-1 într-o aşa manieră pe „pastor" şi „grâul miraculos", încât „pastorul" Russell a depus plângere pentru calomniere, cerând 100.000 $ despăgubire. Ministerele guvernamentale au investigat problema grâului cu pricina, iar reprezentanţi ai guvernului au fost martori importanţi în procesul intentat pentru calomnie din ianuarie 1913. Aceştia au declarat că, „grâul miraculos" nu a trecut testele la care a fost supus de guvern. *Eagle* a câştigat procesul.

înainte de a intra în judecătorie, *Eagle* a menţionat:

*Eagle* merge chiar mai departe şi declară că la proces va arăta că cultul religios al „pastorului" Russell nu este nimic altceva decât un aranjament rentabil pentru a strânge bani.

**48**

## ÎMPĂRĂŢIA CULTELOR ERETICE

Decizia curţii a justificat declaraţia din *Eagle* şi i-a dovedit caracterul demn de încredere.

în tot acest timp predicile „pastorului" au fost tipărite în ziare pretutindeni în lume, mai ales când a făcut un turneu în jurul lumii în anul 1912 şi a cerut publicarea unor relatări care să însoţească predicile sale anunţate în ziare şi care să vorbească despre primirile entuziaste din diferitele locuri pe care le vizita. în multe cazuri s-a dovedit că predicile nu au fost ţinute în locurile unde se pretindea că ar fi fost.

în folosul oricărui martor naiv al lui Iehova care ar putea crede că escrocheria cu privire la „grâul minune" este invenţia unor „habotnici geloşi" care încearcă să defăimeze memoria „pastorului", în ce urmează oferim informaţii ce privesc scandalul, procesul şi verdictul:

Următoarele date şi articole din originalele (acum microfilmate la New York) publicaţiei *The Brooklyn Daily Eagle* -

(1) 1 ianuarie 1913, pag. 1, 2. Scandalul „grâului miraculos.

(2) 22 ianuarie 1913, pag. 2. Mărturie cu privire la convingerile russelliste.

(3) 23, 24 ianuarie 1913, pag. 3. Mărturie cu privire la grâu.

(4) 25 ianuarie 1913, pag. 16. Dările de seamă financiare făcute de casierul secretar Van Amberg, ce dovedesc controlul absolut al lui Russell.

(5) *Declaraţia lui Van Amberg:*

„...Noi nu suntem răspunzători faţă de nimeni pentru cheltuielile noastre. Noi suntem răspunzători doar faţă de Dumnezeu."

(6) 27 ianuarie 1913, pag. 3. Experţi ai guvernului depun mărturie cu privire la „grâul miraculos" şi afirmă fără urmă de îndoială că acesta nu este nici miraculos, nici excelent.

(7) 28 ianuarie 1913, pag. 2. Rezumatul acuzării şi al apărării. Russell este

atacat violent, însă nu este prezent să audă învinuirile aduse.
(8) 29 ianuarie 1913, pag. 16. Russell pierde procesul intentat de el pentru calomniere.
în ultimii ani, Societatea Tumul de veghere a susţinut că Russell nu a avut niciodată câştig de pe urma „grâului miraculos" şi că beneficiile din vânzarea acestuia au fost „contribuţii" către organizaţie. Ei omit să consemneze faptul că Russell a controlat Societatea Tumul de veghere, posedând 990 din cele 1 000 de acţiuni din capitalul acesteia. Toate contribuţiile către organizaţie erau de fapt către Russell!
Publicaţia *Eagle* din Brooklyn a condus campania de demascare a ipocriziei „pastorului" Russell şi nimic nu putea fi mai nimerit decât mărturia ei promptă cu privire la ultimele lui pretenţii necinstite. Următoarea dovadă documentară este extrasă din *The Brooklyn Daily Eagle,* pag. 18, din data de 19 februarie 1912 şi este intitulată „Predicile susţinute în faţa unui public

imaginar - Rapoarte publicate ale cuvântărilor ţinute în ţări străine, pe care în realitate nu le-a ţinut niciodată - Unul din Hawaii, ca exemplu". Aceste fragmente privesc „Turneul în lume" al „pastorului" şi sunt foarte lămuritoare asupra „caracterului său demn de încredere" şi a sinceritătii lui.
„Pastorul" Russell, care a descoperit că atmosfera din Brooklyn îi este nefavorabilă de când *Eagle* publicase realităţile privitoare la metodele şi morala lui, depune noi mărturii în locuri îndepărtate ale lumii. El ţine predici unor audienţe imaginare în insulele tropicale şi descrie minuţios activităţile misionare din China şi Japonia, petrecând câteva ore în fiecare ţară.
în urma demascării din *Eagle* a proiectului „grâul miraculos" al „pastorului" Russell şi după publicarea depoziţiei în urma căreia doamna Russell a obţinut divorţul şi pensia alimentară, „pastorului" i-a venit ideea „turneului în lume". El şi-a pus la lucru tipografia pentru a scoate literatură în avans, din care maldăre imense au fost trimise în fiecare loc unde intenţiona să apară. După aceea a contractat spaţiu publicitar în multe ziare americane pentru a-şi publica predicile susţinute doar în faţa unui public imaginar.
Prima lui oprire după ce a părăsit coasta Pacificului a fost Honolulu. Şi cât ai bate din palme, ziarele în care se reţinuse spaţiu publicitar au tipărit cablograme lungi ce prezentau discursurile „pastorului". într-unui dintre ziarele ce au tipărit reclama, fraza introductivă afirma:
„Insulele Hawaii, Honolulu:
Comitetul Internaţional al Studenţilor în Biblie pentru Investigarea Misiunii Externe (The International Bible Students Committee of Foreign Mission Investigation) s-a oprit la Honolulu şi a făcut constatări cu privire la activitatea misionară. Pastorul Russell, preşedintele Comitetului, a ţinut o cuvântare care s-a bucurat de un public numeros şi ascultători atenţi."
Apoi urmează predica, plină de colorit local şi aluzii la „Paradisul Pacificului":
‚Acum pot să înţeleg foarte bine (spune „pastorul" în raportul publicat) de ce frumoasa voastră insulă este «Paradisul Pacificului». Am remarcat clima ei minunată şi toate celelalte lucruri ce contribuie la asemănarea cu Paradisul."
Şi tot aşa mai departe pe spaţiul a două coloane.
Se ştia de mult că „pastorul" Russell are o imaginaţie bogată, însă acum este evident că el este capabil şi de a ţine predici imaginare. *Pastorul Russell nu a vorbit niciodată în Honolulu în timpul celor câteva ore în care vaporul său s-a oprit acolo pentru a se aproviziona cu cărbuni.* în speranţa că va face rost de un raport exact asupra predicii lui, *Eagle* a scris redactorului şef al publicaţiei *Hawaiian Star,* care se publică în Honolulu.
La scurt timp după aceea *Eagle* a primit următorul răspuns:
„Ca răspuns la întrebarea dumneavoastră din 19 decembrie cu privire la pastorul Russell, aş dori să vă comunic că a fost aici pentru câteva ore cu Comitetul Studenţilor în Biblie pentru Investigarea Misiunii Externe, însă nu a ţinut nici o cuvântare publică, aşa cum se anticipase." Walter G. Smith, redactor şef, *Star.*

Faptul că cele de mai sus ar putea prezenta un caz izolat este dezmintit de un alt document. Următoarea mărturie este luată din publicaţia *The Brooklyn Daily Eagle,* 11 ianuarie 1913.

Turneul în Orient a dat în vileag un imens aranjament publicitar.
Cu privire la metodele „pastorului" de a duce russellismul la păgâni şi la viteza cu care sunt conduse cercetările lui minuţioase în privinţa activităţilor misionare în lume, publicaţia *Japan Weekly Chronicle* din 11 ianuarie furnizează câteva informaţii interesante. După ce explică felul în care biroul de presă a fost asaltat săptămâni întregi cu material informativ despre Russell şi de agenţi însărcinaţi cu realizarea contactelor, trimişi aici înainte de începerea campaniei, „de parcă evlaviosul domn ar fi fost o trupă teatrală desuetă", *Chronicle* spune:
„Acest domn distins a ajuns în Japonia sâmbătă, 30 decembrie. în ziua următoare, «pastorul» Russell a ţinut o predică în Tokyo, intitulată «Unde sunt cei morţi?», care, chiar dacă titlul este puţin ambiguu, nu pare să aibă nici o legătură deosebită cu lucrarea misionară. Se presupune că lucrarea misionară în Japonia a fost începută şi terminată luni, deoarece ziua următoare se pare că a fost dedicată călătoriei, iar miercuri «pastorul» Russell şi asistenţii săi au părăsit Kobe pentru a se îndrepta spre China cu aceeaşi ambarcaţiune cu care au ajuns în Yokohama... adevărul este că întreaga expediţie este doar un imens aranjament publicitar!"
Russell a întreprins multe asemenea isprăvi publicitare şi, în ciuda protestelor lui că guvernele şi legile pământeşti sunt organizaţii ale Diavolului, el a fost întotdeauna primul care le-a cerut protecţia ori de câte ori era în avantajul lui să o facă.
Pentru a menţiona încă un exemplu pe lângă cel reprezentat de procesul cu *Eagle,* vom aminti că Russell a intentat proces pentru calomnie reverendului J. J. Ross, pastor al Bisericii Baptiste James Street din Hamilton, Ontario, când neînfricatul pastor a scris un pamflet usturător, denunţând teologia şi viaţa personală a lui Russell. Russell a pierdut şi acest proces (vezi *The Brooklyn Daily Eagle* din 11 ianuarie 1913), avându-1 pe J. F. Rutherford ca avocat. De data aceasta, în sprijinul cititorului interesat, vom relata faptele cu privire la procesul de calomniere, aşa cum au avut loc ele în realitate.
în iunie 1912, reverendul J. J. Ross, pastor al Bisericii Baptiste James Street din Hamilton, Ontario, a publicat un pamflet intitulat: „Câteva date despre pretinsul «pastor» Charles T. Russell", în care s-a exprimat foarte dur în denunţarea lui Russell, a pregătirii lui ca slujitor şi a exemplului său moral în calitate de „pastor". Russell i-a intentat imediat proces lui Ross, acuzându-1 de calomnie, încercând să-1 reducă la tăcere pe curajosul pastor înainte ca pamfletul să se răspândească peste tot şi să dea în vileag adevăratul lui caracter şi erorile teologiei sale. în orice caz, domnul Ross nu s-a lăsat

impresionat de acţiunea lui Russell şi a prins imediat prilejul pentru a-1 demasca pe Russell drept escrocul care era. în pamfletul lui, Ross a atacat violent învăţăturile lui Russell, aşa cum sunt ele revelate în „Studies in the Scriptures", considerându-le „doctrinele nocive ale unui om care nu este nici învăţat, nici teolog" (pag. 7). Domnul Ross a acuzat usturător întregul sistem al lui Russell ca „antiraţional, antiştiinţific, antibiblic, anticreştin şi o pervertire regretabilă a Evangheliei Fiului scump al lui Dumnezeu" (pag. 7). Continuându-şi acuzaţiile în pamflet, Ross îl demască pe Russell ca pe un pseudoînvăţat şi pseudofilozof, care „nu a frecventat niciodată învăţământul superior, nu ştie relativ nimic din domeniul filozofiei, teologiei sistematice sau istorice şi este cu totul ignorant cu privire la limbile moarte" (pag. 3, 4). Aici, cititorul trebuie să înţeleagă cât se poate de bine că într-un proces pentru calomniere de tipul celui urmărit de Russell, reclamantul (Rusell) trebuia să *dovedească* faptul că acuzaţiile aduse împotriva lui de către inculpat (Ross) nu sunt adevărate. Este semnificativ de notat că Russell a pierdut procesul împotriva lui Ross atunci când în sesiunea din martie, 1913, tribunalul din Ontario a dispus că nu sunt motive pentru susţinerea acuzaţiei de calomnie; şi „cazul a fost respins de tribunal prin mărturia oferită de însuşi «pastorul» Russell" (pag. 15).'
„Pastorul" Russell a refuzat să depună orice fel de mărturie pentru a-şi

demonstra „cazul", iar singura mărturie oferită au fost propriile declaraţii ale lui Russell, făcute sub prestare de jurământ şi în timpul interogatoriului încrucişat efectuat de către avocatul lui Ross, juristul Staunton. Prin tăgăduirea învinuirilor aduse de către Ross, Russell a pretins în mod automat pregătire superioară, a recunoscut că ar avea instruire teologică (sistematică şi istorică), cunoştinţe practice despre limbile moarte (greaca, ebraica etc.) şi hirotonisire autorizată de către o organizaţie recunoscută.[2] Russell a adus desminţiri hotărâte la fiecare parte a pamfletului domnului Ross (şi a fost citit întregul pamflet), cu excepţia părţii care se referea la „scandalul grâului miraculos", despre care a afirmat că are „un sâmbure de adevăr, într-un sens".[3]
„Pastorul" Russell a făcut în cele din urmă o greşeală gravă. El şi-a depus mărturia sub prestare de jurământ înaintea Dumnezeului Atotputernic şi a jurat să spună „adevărul, întregul adevăr şi nimic altceva decât adevărul". Curând avea să-şi regrete mărturia şi avea să se afle în primejdia de a fi considerat sperjur, o experienţă neplăcută pentru „pastor", ce explică mai mult decât suficient aversiunea sa faţă de scaunul martorului.

' *Some Facts and More Facts About the Seif- Styled Pastor* - Charles T. Russell, al doilea pamflet al domnului Ross.

*'Ibid.,* pag. 18.

[1] *iW.,pag. 17.





Martorii lui Iehova nu pot tăgădui această mărturie documentară; ea este foarte bine demonstrată. Nu este un „aranjament habotnic" pentru a „păta" memoria „pastorului"; o prezint ca probă făţişă a necinstei şi lipsei de morală a fondatorului lor, ca ei să îşi dea seama ce fel de om a fost acela de ale cărui doctrine şi-au legat sufletele veşnice.

Următoarele citate de referinţă sunt luate în parte din al doilea pamflet al domnului Ross, intitulat „Some Facts and More Facts About The Seif - Styled Pastor - Charles T. Russell":

însă, acum, care sunt datele aşa cum au reieşit ele în urma cercetării din 17 martie 1913? în ceea ce priveşte nivelul pregătirii sale superioare, el (Russell) a jurat că cele afirmate în legătură cu această problemă nu sunt adevărate. în timpul interogatoriului, însă, el a recunoscut că a învăţat cel mult şapte ani la o şcoală publică şi că a părăsit şcoala când avea aproximativ paisprezece ani...

Interogatoriul încrucişat al lui Russell a continuat timp de cinci ore. Iată o ilustrare a felului în care a răspuns „pastorul".

Următoarea reproducere a transcrierii cazului *Russell* contra *Ross,* referitor la acuzaţia de sperjur adusă împotriva lui Russell este luată dintr-o piesă de dosar aflată la sediul central al cultului eretic din Brooklyn şi este prezentată în interesul unei investigaţii detaliate.

întrebare: (Avocatul Staunton) - „Cunoaşteţi alfabetul grecesc?"
Răspuns: (Russell) - „Oh! Da."
întrebare: (Staunton) - „Puteţi să-mi numiţi corect literele dacă le vedeţi?"
Răspuns: (Russell) - „Unele dintre ele, s-ar putea să greşesc la câteva dintre ele."
întrebare: (Staunton) - „Vreţi să-mi spuneţi numele acelora din partea superioară a paginii, a paginii 447, pe care o am aici?"
Răspuns: (Russell) - „Păi, nu ştiu dacă aş fi în stare să o fac."
întrebare: (Staunton) - „Nu puteţi să numiţi aceste litere; uitaţi-vă la ele şi vedeţi dacă puteţi?"
Răspuns: (Russell) - „Modul meu ..." (în acest moment a fost întrerupt şi nu i s-a permis să explice)
întrebare: (Staunton) - „Cunoaşteţi limba greacă?"
Răspuns: (Russell) - „Nu."

Este de reţinut din consemnarea acestei mărturii că Russell se contrazicea adesea pe sine, pretinzând întâi că ar „cunoaşte" alfabetul grecesc, apoi, sub presiune, că s-ar putea să facă greşeli la identificarea literelor, iar în final în momentul în care a fost confruntat cu un exemplar al acestuia, recunoscând că nu poate citi deloc alfabetul.

Din aceasta este uşor de văzut că Russell nu „cunoştea" în adevăratul sens

al cuvântului alfabetul grecesc, întrucât se presupune că dacă spunem că noi „cunoaştem" alfabetul englezesc, de exemplu, vom fi în stare ca, la cerere, să citim literele pe numele lor.
în consecinţă, „pastorul" Russell, nereuşind să numească literele alfabetului grecesc, s-a dovedit a fi un sperjur, deoarece în prealabil a afirmat că le „cunoaşte", cu aceasta indicând indirect capacitatea de a le recita, ceea ce *nu* a putut să facă.
Prin urmare, nu are nici o importanţă dacă Turnul de veghere vrea sau nu să admită vina lui Russell, de vreme ce propria lor copie a interogatoriului arată că Russell a spus că el „cunoaşte" ceea ce mai târziu s-a dovedit că nu cunoaşte.
Iată o dovadă convingătoare: „pastorul", sub prestare de jurământ, şi-a călcat jurământul mai presus de orice îndoială. Poate cineva să se încreadă în mod deschis în învăţăturile unui om care nu a acordat nici o importanţă unei asemenea mărturii?
în orice caz, aceasta nu a fost întreaga mărturie a lui Russell şi la insistenţele în continuare ale juristului Staunton, „pastorul" a admis că nu cunoaşte *nimic* în ceea ce priveşte latina sau ebraica şi că nu a urmat niciodată vreun curs de filozofie sau de teologie sistematică şi, cu atât mai puţin, că ar fi urmat şcoli superioare. Nu uitaţi că Russell, cu puţin timp înainte, jurase că *are* asemenea cunoştinţe, prin faptul că a tăgăduit afirmaţiile făcute de domnul Ross. De data aceasta nu mai avea ieşire; „pastorul" fusese prins cu o născocire neruşinată şi el ştia aceasta. Oricum, încă nu se terminase totul. Vom reaminti că Russell a susţinut „hirotonisirea" şi o poziţie egală, dacă nu superioară, cu cea a slujitorilor hirotonisiţi şi împuterniciţi.
Următorul pas al juristul Staunton a fost să spulbere această iluzie, pretinzându-i lui Russell să răspundă cu „Da" sau „Nu" la întrebările care au urmat:
întrebare: (avocatul lui Ross) - „Este adevărat că nu aţi fost niciodată hirotonisit?"
Răspuns: (Russell) - „Nu este adevărat."
în acest moment a fost necesar ca juristul Staunton să apeleze la judecător pentru a-1 determina pe Russell să răspundă în mod direct la întrebare. Judecătorul care prezida procesul a dispus că Russell trebuie să răspundă la întrebările care i se pun. Iată rezultatul interogatoriului încrucişat.
întrebare: (Juristul Staunton) - „Deci, aţi fost vreodată hirotonisit de către un episcop, preot, prezbiteriu, sinod sau oricare altă organizaţie omenească?"
Răspuns: (Russell, după o lungă pauză) - „Nu, niciodată."

Şi de data aceasta corectitudinea „neabătută" a lui Russell a primit o lovitură puternică; situaţia nu mai putea fi controlată de el şi Russell stătea neajutorat în timp ce juristul Staunton smulgea de la el declaraţie după declaraţie care demonstrau tară urmă de îndoială că este un sperjur cu premeditare. în plus, Russell a jurat că soţia lui nu a divorţat de el şi că tribunalul nu a dispus ca el să plătească pensie alimentară, declaraţie pe care a regretat-o de îndată ce juristul Staunton 1-a constrâns să admită că tribunalul 1-a divorţat de soţia lui" şi că a acordat pensie alimentară soţiei lui. Dovada era prezentă; cazul era limpede. Russell a fost stigmatizat drept sperjur prin verdictul tribunalului de „Reclamaţie neîntemeiată". Ca rezultat al activităţii tribunalului, acuzaţiile domnului Ross au fost dovedite ca întemeiate, iar adevăratul caracter al lui Russell a fost dat în vileag; acela al unui om fără scrupule în ceea ce priveşte minciuna sub prestare de jurământ şi ale cărui doctrine nu se bazau în mod evident pe cunoştinţe dobândite printr-o educaţie solidă cu privire la subiectul în cauză. Sunt disponibile multe dovezi privitoare la viaţa morală a lui Russell, însă nu văd nici un motiv să introduc obscenităţi în text.

Caracterul acestui om poate fi recunoscut în mod limpede de către oricine. „Pastorul", care putea fi jignit cu atâta uşurinţă, ar fi trebuit să pună în practică ceea ce a predicat odinioară şi să fi ţinut seama de porunca lui Cristos cu privire la cel care îndură cu răbdare „ocara şi prigoana" (Matei 5:11, 12), însă în cazul lui Russell porunca aceasta nu îşi găseşte deloc aplicabilitatea, în orice caz, Russell a folosit orice ocazie favorabilă pentru a scoate un profit şi deseori rezultatul a constat în confruntări juridice. El acţiona cu măiestrie, aflându-se însă doar cu un pas înaintea legii, şi dacă nu ar fi fost Rutherford, care era un avocat inteligent, probabil că „pastorul" n-ar fi fost atât de norocos. Russell se ascundea, oricând era încolţit, în spatele imaginii unui martir în lupta pentru toleranţa religioasă şi în ciuda învinuirilor aduse lui de către biserici şi lucrători creştini, reuşea într-un fel sau altul să scape de efectele unei publicităţi discreditante. Biserica Creştină a luptat făţiş împotriva lui, însă iară un efort reunit, atât de necesar pentru a-i nimici nerușinatul mod de abordare. Câteva biserici şi câţiva păstori s-au unit şi au cerut reducerea la tăcere a ameninţării pe care o constituia Russell (vezi *The Brooklyn Daily Eagle* din 2 ianuarie 1913, pag. 18). De asemenea, „pastorul" a fost expulzat din Canada fiindcă a împiedicat mobilizarea (vezi *The Daily Standard Union* din 1 noiembrie 1916), iar în primele etape ale Primului Război Mondial a fost un contestator vehement, aşa cum sunt şi astăzi toţi urmaşii lui (martorii lui Iehova).

Ca vorbitor, Russell i-a influenţat pe mulţi; ca teolog, el nu a impresionat
'Cu toate acestea, nici una dintre părţi nu a obţinut o sentinţă categorică.



nici o persoană competentă; ca om, a eşuat în faţa Dumnezeului adevărat. Russell a călătorit mult, a vorbit în permanenţă şi a organizat cu multă energie campanii în vederea „unei mari treziri" printre popoarele lumii. în lucrările şi cuvântările sale, Russell a negat multe dintre doctrinele majore ale Bibliei - Trinitatea, divinitatea lui Cristos, învierea în trup şi revenirea lui Cristos, pedeapsa veşnică, realitatea iadului, existenţa veşnică a sufletului şi validitatea ispăşirii infinite, pentru a numi doar câteva. Adevărul este că Russell nu a avut nici instruirea, nici pregătirea necesară pentru a justifica interpretarea pe care o dădea el Scripturii. Prin aceasta nu vrem să spunem că educaţia înaltă este o premisă obligatorie pentru exegeză, însă când un om contrazice practic orice doctrină majoră a Bibliei, el ar trebui să aibă educaţia necesară pentru a-şi susţine (dacă ar fi posibil) argumentele. „Pastorul" Russell nu a avut asemenea cunoştinţe, nu a avut nici măcar competenţa necesară pentru a fi hirotonisit de către o organizaţie recunoscută. Titlul de «pastor» era unul arogat şi nu dobândit, şi pentru a ne informa asupra acestui fapt citǎm din publicaţia *The Brooklyn Daily Eagle,* 1 noiembrie 1916: „Cu toate că se autointitula «pastor» şi mii de discipoli i se adresau astfel pretutindeni în lume, el nu a fost hirotonisit niciodată şi nu avea statut de slujitor în nici un alt cult eretic decât al său propriu."

Din punct de vedere psihologic, acest om a fost un egocentric a cărui imaginaţie nu cunoştea margini şi clasificat (de către adepţii săi) alături de Sf. Pavel, Wyclife şi Luther drept un mare propovăduitor al Evangheliei. Dar acestea sunt nişte cuvinte prea palide pentru descrierea unui om care şi-a prezentat lucrările ca fiind necesare pentru o înţelegere clară a Scripturilor şi care odată a declarat că ar fi mai bine să nu se citească Scripturile şi să se citească în schimb cărţile lui, decât să se citească Scripturile şi să se neglijeze cărţile lui.

Pentru cei care sunt atât de naivi, încât să creadă că „pastorul" nu a făcut o asemenea afirmaţie, vom confirma cele susţinute mai sus cu ajutorul *Turnului de veghere* din data de 15 septembrie 1910, pag. 298, unde „pastorul" face următoarea declaraţie cu privire la lucrarea lui *Studies in the Scriptures* şi la valoarea ei de a fi „indispensabilă" atunci când se cercetează Biblia.

Dacă cele şase volume ale SCRIPTURE STUDIES reprezintă de fapt Biblia, organizată pe subiecte de mare actualitate cu citate doveditoare din Biblie, am putea numi aceste volume, fără să ne temem de o exprimare impro-

prie, BIBLIA ÎNTR-O FORMĂ ARANJATĂ. Ceea ce înseamnă că ele nu mai sunt simple comentarii asupra Bibliei, ci că *de fapt sunt Biblia însăţi, ...* Mai mult decât atât, noi considerăm nu numai că *oamenii nu pot vedea planul divin studiind Biblia ca atare,* ci şi că, dacă cineva **pune deoparte**



SCRIPTURE STUDIES, chiar şi după ce le-a folosit, după ce i-au devenit familiare, după ce le-a citit timp de zece ani - dacă, deci, apoi le pune deoparte şi le ignoră şi recurge exclusiv la Biblie, experienţa noastră ne arată că, deşi el îşi înţelesese Biblia timp de zece ani, în mai puţin de doi ani *el va ajunge în întuneric.* Pe de altă parte, dacă a citit numai SCRIPTURE STUDIES cu trimiterile lor, *şi nu a citit nici o pagină din Biblie ca atare,* el ar fi în *lumină* la sfârşitul celor doi ani, deoarece ar avea lumina Scripturilor.[5]

Egocentrismul sau impertinenţa lui Russell nu s-au revelat nicăieri mai bine ca în acea declaraţie. Gândiţi-vă numai - potrivit „pastorului", este imposibil să se înţeleagă planul de mântuire al lui Dumnezeu independent de teologia russellistă şi a-ţi îndruma studiul doar după Biblie, în afara interpretărilor lui Russell, timp de doi ani, înseamnă ca la sfârşitul celor doi ani să ajungi să umbli în întuneric. Există însă o rază de speranţă pentru aceia care sunt suficient de necugetaţi încât să studieze exclusiv Cuvântul lui Dumnezeu. Dacă toţi vor adopta russellismul ca şi ghid pentru interpretarea biblică, omenirea va intra într-o „nouă" Epocă a Regatului; deoarece atunci, mulţumită tălmăcirilor „pastorului", se va ajunge la o adevărată înţelegere a doctrinelor fundamentale din Biblie. Pentru a-1 cita pe domnul Ross: „Această inspiraţie îşi are originea în adânc" (pag. 42).

Martorii lui Iehova urmăresc şi astăzi aceeaşi direcţie în interpretarea teologică. Russellismul nu a murit odată cu Charles T. Russell; el trăieşte sub denumirea de *Turnul de veghere anunţă Regatul lui Yehova.* Visul „pastorului" a supravieţuit celui care 1-a făurit şi rămâne în prezent o provocare vie pentru toţi creştinii de pretutindeni. Haideţi să-1 recunoaştem drept ceea ce este el cu adevărat şi să-i demascam principiile nesănătoase pe care se bazează.

După moartea lui Russell conducerea a fost preluată de către judecătorul Joseph Franklin Rutherford, care a crescut în ochii Societăţii prin faptul că a atacat cu o energie fără egal doctrinele „religiilor organizate" şi ale cărui comentarii la radio, înregistrări fonografice, numeroase cărţi şi răsunătoare blesteme împotriva creştinismului s-au reflectat în întregime în analele organizaţiei până la moartea lui în data de 8 ianuarie 1942. A decedat la vârsta de 72 de ani, bolnav de cancer, în somptuasa lui vilă, „Beth Sărim" din San Diego, California. Cariera lui Rutherford nu a fost mai puţin uimitoare decât a lui Russell, deoarece Judecătorul a fost un oponent de proporţii cu totul neobişnuite, ce acţiona fie împotriva „religiilor organizate" pe care le numea „escrocherii", fie împotriva acelora ce puneau la îndoială deciziile lui în Societate.

[1] Sublinierile ne aparţin.



De-a lungul anilor ce au urmat după moartea lui Russell, puterea şi popularitatea lui Rutherford a crescut printre „russellişti", şi a i te opune era echivalent cu a pune la îndoială autoritatea lui Iehova însuşi. Un exemplu al acestei suveranităţi despotice este divergenţa ce a apărut în cadrul mişcării atunci când Rutherford a acuzat schema piramidală a profeţiilor propusă de Russell drept o tentativă de a găsi voia lui Dumnezeu în afara Scripturilor (1929). Ca rezultat al acestei acţiuni întreprinse de Rutherford, mulţi adepţi ai teoriei lui Russell au părăsit Societatea, atrăgând asupra lor blestemul şi insultele Judecătorului, care i-a ameninţat că vor „suferi distrugerea" dacă nu se căiesc pentru atitudinea lor şi nu recunosc că voia lui Iehova este exprimată prin Societate.

Rutherford s-a apropiat şi el câteodată de egocentrismul emfatic al predecesorului său, Russell, mai ales atunci când, în pamfletul său *Why Serve Iehova?,* a declarat în mod efectiv că este purtătorul de cuvânt al lui Iehova pentru acest veac şi că Dumnezeu a desemnat cuvintele Lui ca expresie a

mandatului divin. Este într-adevăr util de observat că Rutherford, aşa cum procedează toate aşa-zisele „întrupări ale infailibilităţii", a dat dovadă de o necunoaştere profundă a poruncilor exprese ale lui Dumnezeu şi mai ales nu a cunoscut-o pe cea împotriva propovăduirii oricărei „Evanghelii deosebite" (Galateni 1:8,9).

Teama de represalii sau de mustrare nu i-a fost niciodată caracteristică judecătorului Rutherford, şi foarte adesea el a manifestat un dispreţ total faţă de toate „religiile" şi conducătorii acestora. Lansând injurii în dreapta şi în stânga împotriva persecutării martorilor în 1933, judecătorul Rutherford a adresat o provocare creştinismului în general, dar mai ales Bisericii romano-catolice, solicitându-i să răspundă la acuzaţiile lui referitoare la intoleranţa religioasă. Nu mai este nevoie să spunem că a fost ignorat. Rutherford a luptat şi împotriva Consiliului Federal al Bisericilor lui Cristos din S.U.A. şi s-a oferit chiar să plătească jumătate din costul timpului pentru o dezbatere la radio asupra subiectului persecutării. Când era ignorat, Rutherford se domolea pentru un timp. în orice caz, puţine lucruri reuşeau să potolească tunetele zgomotoase ale Judecătorului şi chiar şi perioada de timp petrecută în Penitenciarul Federal din Atlanta pentru încălcarea „Legii Spionajului" în 1918 nu a reuşit să-i reducă la tăcere atacurile. Rutherford a fost pus în libertate din închisoarea de la Atlanta în martie 1919 şi s-a întors la „turma" martorilor ca erou-martir, un complex pe care şi-1 însuşeşte fiecare martor cu dragă inimă la cel mai mic pretext. Lor le face cu adevărat o deosebită plăcere să joace rolul de sfinţi persecutaţi. Este regretabil că unii dintre conducătorii noştri mai puţin precauţi i-au încurajat atât de îndatoritor.

Prin urmare, în lumina acestor date, persoana lui J. F. Rutherford nu poate



fi ignorată de nici o evaluare serioasă, ce caută informaţii bine întemeiate cu privire la istoria Societăţii. Marea lui atracţie personală şi aerul de mister ce 1-a înconjurat pe acest om justifică cel mai probabil succesul lui ca şi conducător, el fiind aproape o figură legendară încă din timpul vieţii. Judecătorul s-a ferit de fotografi, deşi a fost foarte fotogenic, şi aborda o figură impunătoare şi impresionantă când apărea în bine-cunoscutul lui costum negru cu papion şi guler englezesc. Ochelarii de citit, ce atârnau de un şnur de-a curmezişul distinsului său profil masiv, accentuau iluzia unei importanţe pline de demnitate, la aceasta se adăuga titlul de judecător, pe care, contrar opiniei publice, îl deţinea de pe vremea primei lui cariere, aceea de jurist, când fusese un judecător excepţional la Curtea de Justiţie a Circumscripţiei a opta din Boonville, Missouri. Rutherford avea de asemenea o voce profundă, puternică, ce era capabilă să reţină atenţia unor asistenţe mari cu efectul ei de creştere progresivă în intensitate - cu toate acestea el apărea rareori în public şi trăia o viaţă privată foarte supravegheată. Spre sfârşitul vieţii, domnia lui Rutherford nu a fost prea calmă, mai ales atunci când, în anul 1939, şeful detronat al personalului juridic al martorilor, domnul Olin Moyle, a intentat proces pentru calomnie împotriva lui Rutherford şi a mai multor membri ai Comitetului de Conducere al Turnului de veghere. El a ieşit în câştig de cauză în 1944, la doi ani după decesul lui Rutherford, conform sentinţei, lui revenindu-i suma de 25.000 $.

Făcând o comparaţie între Russell şi Rutherford trebuie evidenţiat faptul că cel dintâi a fost un pitic din punct de vedere literar faţă de succesorul lui. Lucrările lui Russell au fost distribuite, unele într-un număr de cincisprezece sau douăzeci de milioane de copii, de-a lungul unei perioade de şaizeci de ani; lucrările lui Rutherford, însă, într-o perioadă de două ori mai scurtă, au întrecut de multe ori cantitatea primelor (cifrele sunt aproximative). Prolificul judecător a scris peste o sută de cărţi şi pamflete, iar lucrările lui au fost traduse în optzeci de limbi începând cu anul 1941. Prin urmare, acesta a fost al doilea mare campion al Societăţii, care, fără să se ţină seama de multele lui lipsuri, a fost un om cu adevărat neobişnuit, indiferent de standardul după care l-am evalua. Russell şi Rutherford sunt cele două figuri cheie în istoria Societăţii, şi fără ei cu siguranţă că organizaţia nu ar fi apărut nicio-

dată, însă o presupunere nu a eliminat niciodată o problemă, iar martorii lui Iehova reprezintă acum o problemă, căreia fiecare creştin inteligent trebuie să-i facă faţă.

Următorul preşedinte al organizaţiei reunite, ales imediat după moartea lui Rutherford, a fost Nathan Homer Knorr. Domnul Knorr a fost responsabilul Şcolii de Instruire Ministerială Galaad din South Lansing, New York. El a călcat cu conştiinciozitate pe urmele lui Russell şi Rutherford şi, cu el la



conducerea Societăţii, creştinismul a întâmpinat multă rezistenţă. Knorr a murit în iunie, 1977, iar Frederick W. Franz, un vechi conducător şi apoi vicepreşedinte al Societăţii, a fost ales preşedinte şi continuă să conducă Turnul de veghere în stilul predecesorilor lui. Cu fiecare nou preşedinte, controlul Societăţii devine tot mai drastic.

Una dintre trăsăturile cele mai supărătoare manifestate în literatura şi învăţăturile cultului eretic martorii lui Iehova este evidenta lor nepăsare totală faţă de împrejurările istorice şi faţă de consecvenţa literară demnă de încredere. în acelaşi timp, însă, ei îi condamnă pe toţi adversarii lor religioşi ca „vrăjmaşi ai lui Dumnezeu"[6] şi continuatori a ceea ce ei numesc „o escrocherie"[7].

Trecând mai departe, voi aminti că pentru o vreme am fost incomodat considerabil de tăgăduirea constantă din partea martorilor lui Iehova a oricărei legături teologice cu „pastorul" Charles T. Russell, recunoscutul lor fondator şi prim preşedinte al Societăţii Biblice şi pentru Tractate Turnul de veghere. întrucât Russell a fost dovedit cu mult în urmă ca sperjur sub prestare de jurământ, ca adversar înverşunat al creştinismului istoric şi escroc în privinţa pregătirii lui scolastice, este evident de ce martorii caută să ocolească influenţa şi amintirea lui ori de câte ori este posibil. în orice caz, trebuie să aruncăm o oarecare lumină asupra repetatelor contradicţii interne ce sunt comise de către martori în zelul lor de a-şi justifica poziţia şi mereu schimbătoarele doctrine la care ţin. Punctul meu de vedere este că ei urmează învăţăturile fundamentale ale lui Charles T. Russell în legătură cu multe doctrine biblice pe care el le-a negat, şi voi susţine această acuzaţie cu ajutorul propriilor lor publicaţii.

în înflăcărarea lor de a respinge acuzaţia cu privire la „russellism", martorii afirmă în mod dogmatic: „...dar cine propovăduieşte învăţăturile Pastorului Russell? *Cu siguranţă că nu* martorii lui Iehova! Ei nu pot fi acuzaţi că îl urmează pe el, deoarece ei *nu îl citează ca pe o autoritate şi nici nu îi publică sau distribuie lucrările.* "[8]

Aceasta este declaraţia revistei martorilor. Să comparăm acum acest lucru cu ceea ce arată istoria, şi adevărul se va revela de la sine.

De-a lungul istoriei lor, martorii lui Iehova l-au citat pe „pastorul" Russell de nenumărate ori după moartea acestuia în 1916. Iată mai jos un exemplu pe care îl putem aduce ca dovadă concretă. în 1923, la şapte ani după moartea «pastorului", judecătorul J. F. Rutherford, în vremea aceea succesor evident la tronul russellist, a scris o broşură de aproximativ cincizeci şi ceva de pagini,

' J- F. Rutherford, *Deliverance,* Brooklyn, Watchtower Bible and Tract Society, 1926, pag. 91.
[7]ƒ ..Religion", pag. 88, 104, 133, 137, 140, 141 etc.
' *Awake!,* 8 mai 1951, pag. 26.



intitulată *World Distress - Why and the Remedy.* în această broşură informativă, noul preşedinte al Societăţii Biblice şi pentru Tractate Turnul de veghere şi al Studenţilor Internaţionali în Biblie 1-a citat pe „pastorul" Russell de nu mai puţin de *şaisprezece* ori; referitor la cărţile sale *Studies in the Scriptures* de peste *douăsprezece* ori şi a dedicat *şase* pagini la sfârşitul broşurii pentru a face reclamă aceloraşi volume. Mai mult decât atât, într-un pamflet de cincizeci şi şapte de pagini publicat în 1925 şi intitulat *Comfortfor the People,* acelaşi Rutherford, „înălţimea sa", într-o manieră cu adevărat russellistă, defineşte preoţii drept „indivizi bătuţi în cap" („dumb dogs", D.D.), apoi continuă citând cronologia profetică a „pastorului" Russell (1914 d.Cr.)'şi îşi

încheie tirada împotriva creştinismului în general recomandând lucrările lui Russell pe *patru* pagini de reclamă la sfârşitul cărţii.
Spectrul învăluit în întuneric al datelor istorice începe astfel să întunece imaginea în prealabil veselă a unei mişcări „eliberate de Russell".[10]
Să vedem însă ce mai spune istoria. în anul 1927 Societatea Biblică şi pentru Tractate Turnul de veghere a publicat „marele" efort literar al judecătorului Rutherford, intitulat *Creation,* care a fost răspândit în milioane de copii şi în care apare următoarea afirmaţie cu privire la „pastorul" Russell:
A doua prezenţă a lui Cristos datează din jurul anului 1874.
De atunci înainte multe dintre adevărurile care au fost îndelung ascunse de către vrăjmaşi au început să fie restituite creştinului veritabil.
Aşa cum William Tyndale a fost folosit pentru a aduce Biblia în atenţia oamenilor, la fel 1-a folosit Domnul şi pe Charles T. Russell pentru a aduce în atenţia oamenilor o înţelegere a Bibliei, mai ales asupra acelor adevăruri care au fost furate prin maşinaţiile Diavolului şi ale agenţilor lui. Deoarece a sosit timpul potrivit ca Dumnezeu să restituie aceste adevăruri, El 1-a folosit pe Charles T. Russell să scrie şi să publice cărţile cunoscute ca *Studies in the Scriptures,* prin care să fie clarificate marile adevăruri fundamentale ale planului divin.
Satan a făcut tot ce i-a stat în putinţă pentru a distruge aceste cărţi deoarece ele *explică* Scripturile. La fel cum versiunea Tyndale a Bibliei a fost distrusă de preoţi, tot aşa preoţii din diferite părţi ale lumii au strâns mii de exemplare ale cărţilor *Studies in the Scriptures* şi le-au ars în mod public. însă o asemenea ticăloşie nu a slujit decât să facă reclamă adevărului din planul divin.
' Martorii lui Iehova ţin şi astăzi la ea şi o predau ca pe o dogmă.
[10] în ultimii ani, martorii lui Iehova au fost siliţi să-1 recunoască în mod public pe Russell, în urma efectului cărţii mele *Jehovah of the Watchtower,* ce a redat adevărata istorisire cu privire la purtarea scandaloasă a lui Russell. Martorii au fost astfel obligaţi să dea un răspuns, chiar dacă a fost unul pe care nu te poţi bizui din mai multe puncte de vedere şi prezentat în culori cât se poate de îmbietoare. în *Turnul de Veghere* a apărut un articol istoric în serial care acoperea o perioadă de câteva luni şi care a fost intitulat *„A Modern History of Jehova's Witnesses".* Aceasta era o apologie foarte neconvingătoare. O altă relatare, *Jehova's Witnesses in the Divine Purpose,* a fost publicată ceva mai târziu şi îl ridica şi ea în slăvi pe Russell.

Vă rog să analizaţi puţin, dacă vreţi, această declaraţie făcută de către preşedintele de atunci al organizaţiei martorii lui Iehova. Rutherford se referă în mod deslușit la Russell şi la lucrările lui ca la un material autoritar, şi cu toate acestea *Turnul de veghere* pretinde astăzi că *martorii lui Iehova sunt eliberaţi* de contaminarea cu „russellismul"!
Pentru a încheia acest rezumat istoric asupra trecutului Societăţii Turnul de veghere, citãm marele final al discursului de înmormântare rostit deasupra rămăşiţelor pământeşti ale „dragului frate Russell", care, conform emblemei florale de pe coşgiug, a rămas „credincios până la moarte". Judecătorul spunea: „Fratele nostru nu doarme în moarte, ci a fost schimbat pe dată de la natura umană la cea divină şi este acum pe veci cu Domnul." Acest episod din istoria martorilor lui Iehova este menţionat ţinând seama de unicitatea lui, pentru a arăta cât de adorat a fost cândva Russell de „strămoşii teologici" ai acelora care îi tăgăduiesc influenţa în prezent.
Lăsând la o parte istoria trecută a martorilor, să le răspund acum acelora care spun: „Probabil că Societatea s-a referit la el în trecut, dar aceasta s-a întâmplat înainte de moartea judecătorului Rutherford. Noi nu o mai facem acum şi, în definitiv, nu am spus noi că «nu îi citãm... publicăm şi nici nu-i distribuim lucrările»? Aceasta este la timpul *prezent,* şi nu la trecut." Suntem de acord că cele de mai sus, dacă ar fi adevărate, ar combate strălucit afirmaţiile noastre, însă, aşa cum o vom dovedi acum în mod concludent, nu sunt! Martorii lui Iehova s-au referit la „pastor" ca autoritate nu numai în trecut, înainte de moartea lui Rutherford în anul 1942, ci au făcut-o de multe ori şi de atunci încoace până în prezent.
în numărul din 15 iulie 1950 al publicaţiei *Turnul de veghere* (pag. 216), martorii îl citează pe „pastorul" Russell ca pe o autoritate în ceea ce priveşte cronologia lui asupra domniei de 2.520 de ani a neamurilor, domnie care, conform calculelor lui (şi ale martorilor lui Iehova), se pretinde că s-a sfârşit în anul 1914 d.Cr. Pentru ca să nu mai fie nici o speranţă pentru rezolvarea contradicţiei, ei au specificat ca sursă *Turnul de veghere* din 1880, al cărui redactor şefa fost „pastorul" Russell! Acum, dacă ei „nu îi consideră lucrările

autoritare şi nu le răspândesc", atunci de ce (1) îi publică cronologia, (2) îi citează publicaţia ca mărturie şi (3) îi recunosc învăţăturile în acest punct major din teologia lor?

Pentru a spulbera orice înţelegere greşită cu privire la deficienţele lor literare, supun atenţiei cititorului interesat un pamflet publicat de către Turnul de veghere şi intitulat *Jehova's Witnesses: Communists or Christians?* (1953). în cea mai mare parte a acestei publicaţii de propagandă martorii lui Iehova susţin teza că nu sunt comunişti (şi într-adevăr nu sunt), însă în înflăcărarea lor de a dovedi „gândurile lor curate", ei citează lucrările „pastorului"





Russell de nu mai puţin *de cinci ori,* se referă la ele cu mândrie evidentă *de două ori* (pag. 4, 5) şi chiar menţionează *două* dintre cele mai cunoscute lucrări ale lui, *The Plan of the Ages* (1886) şi *The Battle of Armaggedon* (1897). Mai mult decât atât, *Tumul de veghere* din data de 1 octombrie 1953, a citat *Studies in the Scriptures* [voi. IV., pag. 554] a „pastorului" Russell şi *Vindication* [Voi. II., pag. 311 ] a judecătorului Rutherford - o dovadă într-adevăr convingătoare că Tumul de veghere urmează încă teologia russellistă a atât de tăgăduitului ei fondator. Toate acestea în ciuda faptului că martorii afirmă, după propriile lor cuvinte: „Martorii lui Iehova... nu se referă la el [Russell] ca autoritate, nici nu îi publică şi nici nu îi distribuie lucrările". *Jehova's Witnesses in the Divine Purpose,* o istorie a Societăţii publicată în 1959, i-a dedicat aproape cincizeci de pagini lui Russell şi contribuţiilor lui inestimabile la Societate şi la formularea doctrinelor ei. Mai recent, publicaţia *Turnul de veghere* din 1973, *God's Kingdom of a Thousand Years Has Approached,* şi-a bazat afirmaţia categorică în legătură cu sfârşitul „vremii neamurilor" pe studiile şi declaraţiile lui Russell (pag. 188).

Printr-o lectură atentă a acestor date este simplu de stabilit că martorii lui Iehova nu au încetat niciodată să fie „russellişti", indiferent cât de puternic afirmă contrariul. Acelora care sunt prinşi în mrejele Turnului de veghere, nu le putem spune decât că *nu* ţin de o organizaţie teocratică „nouă", ci urmează vechile învăţături ale lui Charles T. Russell, un opozant înverşunat al creştinismului istoric, care le-a lăsat moştenire o evanghelie a confuziei spirituale. Acelora care au de gând să devină membri ai Societăţii Tumul de veghere le cerem să cântărească bine dovezile găsite aici şi în altă parte" şi să judece ei înşişi dacă nu este mai înţelept să se încreadă în învăţăturile clare ale Scripturii şi în călăuzirea Duhului Sfânt şi a Bisericii Creştine decât să împărtăşească soarta cu un grup de oameni înflăcăraţi, dar duşi în rătăcire, care „conduc orbeşte pe cel orb pe calea lată ce coboară spre nimicire". Aceste persoane, şi acest lucru nu trebuie uitat, au abandonat practic orice doctrină esenţială a creştinismului biblic în favoarea dogmaticelor devieri doctrinare ale lui Charles Taze Russell şi J. F. Rutherford. în orice caz, în lumina Sfintei Scripturi russellismul este arătat a fi o capcană din a cărei strânsoare doar Isus Cristos poate izbăvi.

Aceasta, prin urmare, este istoria martorilor lui Iehova, produsul lui Charles Taze Russell, care, deoarece nu a vrut să caute învăţătură în Cuvântul lui Dumnezeu, şi-a dedicat talentele needucate unei solitare cercetări sterile fără călăuzirea Duhului Sfânt. Această încercare a avut drept rezultat un cult

" Walter Martin, *Jehovah of the Watchtower,* Minneapolis, MN, Bethany House Publishers, 1975, capitolul 1.





eretic format din nişte oameni plini de hotărâre care s-au convins pe sine şi care încearcă cu îndrăzneală să-i convingă pe toţi ceilalţi că împărăţia lui Dumnezeu este „prezentă" şi că ei sunt martorii lui Iehova, singurii slujitori *adevăraţi* ai Dumnezeului celui viu.

**Câteva dintre doctrinele martorilor lui Iehova**

I. Există o fiinţă unică din veci de veci, Dumnezeu Iehova, Creatorul şi Păstrătorul întregului Univers şi al tuturor lucrurilor văzute şi nevăzute.

II. Cuvântul sau Logosul este „un dumnezeu", un dumnezeu puternic,

„începutul întregii Creaţii" a lui Iehova şi agentul său activ în crearea tuturor lucrurilor. Logosul a fost făcut om în persoana omului Isus şi a suferit moartea ca preţ al răscumpărării sau al izbăvirii pentru oamenii ascultători.

III. Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu, inerant, infailibil şi inspirat, aşa cum a fost dat iniţial, şi a fost păstrat de El în calitate de revelator al scopurilor Sale.

IV. Satan a fost un înger măreţ care s-a răzvrătit împotriva lui Iehova şi i-a contestat suveranitatea. Prin Satan păcatul şi moartea au venit peste om. Soarta lui Satan este anihilarea împreună cu toţi adepţii lui.

V. Omul a fost creat după chipul lui Iehova, însă a păcătuit în mod voluntar; de atunci toţi oamenii se nasc păcătoşi şi sunt „din ţărână". Aceia care îl urmează cu credincioşie pe Isus Cristos până la moarte vor moşteni Regatul ceresc împreună cu el. Oamenii cu bune intenţii care îl acceptă pe Iehova şi conducerea lui teocratică se vor bucura de „noul pământ"; toţi ceilalţi care îl resping pe Iehova vor fi anihilaţi.

VI. Ispăşirea este o răscumpărare plătită lui Iehova de Cristos Isus şi este aplicabilă tuturor celor care o acceptă în neprihănire. Pe scurt, moartea lui Isus a înlăturat consecinţele păcatului lui Adam din urmaşii lui şi a pus bazele Noii Lumi a neprihănirii, care include Mileniul domniei lui Cristos.

VII. Omul Cristos Isus a fost înviat ca şi creatură spirituală divină după ce a oferit preţul de răscumpărare pentru omul ascultător.

VIII. Sufletul omului nu este veşnic, ci e muritor şi poate muri. Animalele au şi ele suflete, deşi omul are preeminenţă prin creaţia lui specială.

IX. Iadul, care înseamnă un loc al „chinului în flăcări", unde rămân păcătoşii după moarte până la înviere, nu există. Aceasta este o doctrină a „religiei organizate", şi nu a Bibliei. Iadul este mormântul comun al omenirii, ad litteram *sheol* (în ebraică), „un loc al odihnei în nădejde", unde răposaţii dorm până la învierea lor de către Dumnezeu Iehova.

X. Pedeapsa Veşnică este o pedeapsă iară sfârşit. Ea nu înseamnă „chinul veşnic" al sufletelor vii. Anihilarea, a doua moarte, este soarta tuturor acelora care-1 resping pe Dumnezeu Iehova şi ea este veşnică.



XI. Isus Cristos s-a întors pe pământ în anul 1914 d.Cr., 1-a dat afară pe Satan din cer şi urmează să răstoarne organizaţia lui Satan, să întemeieze Regatul teocratic milenar şi să reabiliteze numele lui Dumnezeu Iehova. El nu s-a reîntors într-o formă materială ci este invizibil, în calitate de Logos.

XII. Regatul lui Iehova este suprem şi ca atare nu poate fi compatibil cu prezenta guvernare umană („organizaţia vizibilă a Diavolului") şi orice supunere faţă de aceasta, sub orice formă ce contravine supunerii datorate Lui, este o încălcare a Scripturii.

## Sfânta Treime

1. „Pe scurt, doctrina aceasta se referă la faptul că sunt trei dumnezei în unul: «Dumnezeu Tatăl, Dumnezeu Fiul şi Dumnezeu Duhul Sfânt», toţi trei fiind egali în putere, esenţă şi eternitate" *Let God be True,* Brooklyn: Watchtower Bible and Tract Society, ediţia 1946, pag. 100).
2. „Prin urmare, concluzia evidentă este că Satan este iniţiatorul doctrinei Trinităţii" *{Ibid.,* pag. 101).
3. „...persoanele sincere care vor să-L cunoască pe adevăratul Dumnezeu şi să-I slujească găsesc puţin cam dificil să iubeşti şi să te închini unui Dumnezeu complex, cu aspect ciudat, tricefal" *(Ibid.,* pag. 102).
4. „Doctrina Trinităţii nu a fost concepută de Isus sau de primii creştini" *{Ibid., pag.* 111).
5. „Adevărul evident este că aceasta este o altă încercare a lui Satan de a împiedica persoanele temătoare de Dumnezeu să afle adevărul despre Iehova şi despre Fiul său, Cristos Isus. Nu, nu există Trinitate" *(Ibid.,* pag. 111).
6. „Orice încercare de a judeca învăţătura cu privire la Trinitate conduce la confuzia minţii. Astfel, învăţătura despre Trinitate încurcă sensul din Ioan 1:1, 2; nu îl simplifică, nici nu îl face mai limpede sau mai uşor inteligibil" („ *The Word" Who îs He? According to John,* pag. 7).

## Divinitatea lui Cristos

1. „...adevăratele Scripturi vorbesc despre Fiul lui Dumnezeu, Cuvântul, ca despre «un dumnezeu». El este un «dumnezeu puternic», însă nu Dumnezeul atotputernic, care este Iehova" *(The Truth Shall Make You Free,* Brooklyn: Watchtower Bible and Tract Society, 1943, pag. 47).

2. „Cu alte cuvinte, el a fost prima şi nemijlocita creaţie a lui Dumnezeu Iehova" *(The Kingdom îs at Hand,* Brooklyn: Watchtower Bible and Tract Society, 1944, pag. 46, 47, 49).
3. „...Biblia arată că există doar un singur Dumnezeu... «mai mare decât Fiul Său». ...Şi că Fiul, ca întâiul-născut, Singurul-zămislit ca şi «creaţie prin Dumnezeu» a avut un început. Că Tatăl este mai mare şi mai în vârstă decât Fiul este logic, uşor de înţeles şi este ceea ce ne învaţă Biblia" *(Front Paradise*

*Lost to Paradise Regained,* Brooklyn: Watchtower Bible and Tract Society, 1958, pag. 164).
4. „...Isus a fost «Fiul lui Dumnezeu». Nu Dumnezeu însuşi!" *(„The Word" Who îs He?,* pag. 20).
5. „Tocmai faptul că el a fost trimis dovedeşte că nu a fost egal cu Dumnezeu, ci a fost mai mic decât Dumnezeu, Tatăl său" *(Ibid.,* pag. 41).
6. „Cu siguranţă apostolul Ioan nu a fost atât de lipsit de logică încât să spună că cineva («Cuvântul») a fost cu altcineva («Dumnezeu») şi în acelaşi timp a fost acel altcineva («Dumnezeu»)" *(Ibid.,* pag. 53).

**Duhul Sfânt**

1. „...Duhul sfânt este invizibila forţă activă a Dumnezeului Atotputernic ce-i determină pe slujitorii săi să facă voia lui" *(Let GodBe True,* pag. 108).
2. „Cât despre «Duhul Sfânt», aşa-zisa «a treia Persoană a Trinităţii», am văzut deja că nu este o persoană, ci forţa activă a lui Dumnezeu" *(The Truth That Leads to Eternal Life,* Brooklyn: Watchtower Bible and Tract Society, 1968, pag. 24).
3. „Chiar Scripturile se unesc să arate că duhul sfânt a lui Dumnezeu nu este o persoană, ci *forţa activă* a lui Dumnezeu prin care el îşi realizează scopurile şi îşi îndeplineşte voia" *(Aid to Bible Understanding,* Brooklyn: Watchtower Bible and Tract Society, 1969, 1971, pag. 1543).

## Naşterea din fecioară

1. „Măria a fost fecioară...

„...când Iosif a aflat că Măria urma să aibă un copil, nu a vrut să o ia ca soţie a lui. însă îngerul lui Dumnezeu... a spus: «...ceea ce a fost conceput în ea este de la duhul sfânt...» ...El a luat-o pe Măria, nevasta lui, acasă. «însă nu a avut relaţii cu ea până ce ea nu a dat naştere unui fiu.» - Matei 1:20-25" *(Front Paradise Lost to Paradise Regained,* pag. 122, 123).

2. „...Isus a fost conceput de către un Tată desăvârşit, fără păcat, Dumnezeu Iehova..."

„...Copilul desăvârşit Isus nu a primit viaţă omenească de la păcătosul Adam, ci a primit doar un trup omenesc printr-un descendent al lui Adam, Măria. Viaţa lui Isus a venit de la Dumnezeu Iehova, Cel Sfânt."

„...Iehova a luat viaţa perfectă a singurului său Fiu zămislit şi a transferat-o din cer în... pântecele fetei nemăritate Măria... Astfel a fost conceput Fiul lui Dumnezeu sau i s-a dat un început ca şi creatură omenească. Aceasta a fost un miracol. Sub puterea sfântă a lui Iehova, copilul Isus, conceput pe această cale, s-a dezvoltat în pântecele Manei până în momentul naşterii" *(Ibid.,* pag. 126, 127).

3. „...Naşterea lui Isus pe pământ nu a fost o încarnare... El s-a golit pe

sine însuşi de toate lucrurile cereşti şi spirituale şi duhul atotputernic a lui Dumnezeu a transferat viaţa Fiului său jos în pântecele unei fecioare evreice, descendentă a lui David. Prin acest miracol el s-a născut om... El nu a fost un hibrid spiritual-uman, un om şi în acelaşi timp un duh... El *a fost* carne" *(What Has Religion Donefor Mankind?,* pag. 231).

**Ispăşirea**

1. „Ceea ce este mântuit sau răscumpărat este ceea ce a fost pierdut, şi anume viaţa omenească perfectă, cu privilegiile ei şi perspectivele ei pământeşti" *(Let God Be True,* pag. 114).
2. „...Isus ca şi înalt Preot glorificat, prin faptul că a prezentat în cer acest preţ de răscumpărare, este în postura de a-i elibera pe descendenţii credincioşi ai lui Adam de neputinţa moştenită, sub care toţi sunt născuţi" *(Ibid.,* pag. 118,119).
3. „Viaţa omenească pe care Isus Cristos şi-a dat-o ca jertfă trebuie să fie egală cu acea viaţă asupra căreia Adam a pierdut dreptul pentru toţi urmaşii lui: trebuie să fie o viaţă omenească perfectă, nici mai mult, nici mai puţin... Este exact ceea ce a dat Isus... pentru oamenii de toate felurile" *(You May Survive Armageddon into God's New World,* Brooklyn: Watchtower Bible

and Tract Society, 1955, pag. 39).

## Mântuirea prin har

1. „Nemurirea este o răsplată pentru credinţă. Ea nu i se atribuie omului în mod automat, la naştere" *(Let God Be True,* pag. 74).
2. „Oamenii de azi cu bune intenţii, care fac uz de această prevedere şi care se menţin cu fermitate în această încredinţare vor descoperi că Cristos Isus este pentru ei «Părinte al veşniciilor» (Isaia 9:6)" *(Jbid.,* pag. 121).
3. „Am aflat că o persoană poate cădea şi poate fi judecată nefavorabil fie acum, fie la Armaghedon, fie în timpul celor o mie de ani ai domniei lui Cristos, fie la sfârşitul testării finale... spre nimicire veşnică" *(From Paradise Lost to Paradise Regained,* pag. 241).

**învierea lui Cristos**

1. „Acest întâi-născut dintre cei morţi a fost înviat din mormânt nu ca şi creatură umană, ci ca duh" *(Let God Be True,* pag. 276).
2. „...Dumnezeu Iehova I-a înviat dintre cei morţi, nu ca Fiu omenesc, ci ca Fiu spiritual nemuritor şi măreţ... Timp de patruzeci de zile după aceea el s-a materializat, aşa cum îngerii o făcuseră înaintea lui, pentru a se arăta viu ucenicilor săi..." *(Ibid.,* pag. 40).
3. „...Isus nu şi-a luat trupul omenesc în cer pentru a fi veşnic un om în cer. Dacă ar fi procedat aşa, aceasta l-ar fi lăsat pentru totdeauna mai prejos



decât îngerii.... Scopul lui Dumnezeu nu a fost acela de a-1 umili pe Isus pentru totdeauna, lăsându-l să fie veşnic un om carnal. Nu, ci după ce şi-a jertfit natura lui umană, perfectă, Dumnezeu l-a înviat la o viaţă fără moarte ca şi creatură spirituală glorioasă" *(Ibid.,* pag. 41).
4. „De obicei ei nu puteau să spună la început că este Isus, deoarece el a apărut în trupuri diferite. El a apărut şi a dispărut exact aşa cum o făcuseră şi îngerii, deoarece el a fost înviat ca şi creatură spirituală. Isus a apărut într-un trup asemenea celui în care a murit, numai pentru faptul că Toma nu a crezut..." *(From Paradise Lost to Paradise Regained,* pag. 144).

## Revenirea lui Cristos şi forma de guvernare omenească

1. „Cristos Isus revine, nu ca persoană umană, ci ca persoană spirituală glorioasă" *(Let God Be True,* pag. 196).
2. „Unii aşteaptă în mod greşit o împlinire literală a formulărilor simbolice ale Bibliei. Aceştia speră să-l vadă pe Isus cel glorificat venind pe un nor alb unde orice ochi omenesc îl va vedea... întrucât nici un om pământesc nu l-a văzut vreodată pe Tatăl... nici pe Fiul cel glorificat nu îl vor vedea" *(Ibid.,* pag. 186).
3. „Nu înseamnă că el [Cristos][2] este pe cale de a veni sau că a promis că va veni, ci că el a venit deja şi este aici" *(Ibid.,* pag. 198).
4. „Orice steag naţional este simbolul sau imaginea puterii suverane a naţiuni căreia îi aparţine" *(Ibid.,* pag. 242).
5. „Toate înfăţişările de felul acesta [simboluri ale unei puteri naţionale, vulturul, soarele, leul etc] sunt interzise prin Exodul 20:2-6 [porunca cu privire la idolatrie]" *(Ibid.,* pag. 242).
6. „...aşadar nici un martor al lui Iehova, ce pune salvarea *doar* pe seama lui, nu poate da onorul nici unei steme, fără a încălca astfel porunca lui Iehova împotriva idolatriei, aşa cum este ea afirmată în Cuvântul Lui" *(Ibid.,* pag. 243).

**Existenţa iadului şi a pedepsei veşnice**

1. „...aceia care au fost învăţaţi de către creştinism să creadă doctrinele dezonorante la adresa lui Dumnezeu, cu privire la un iad în flăcări pentru chinuirea veşnică a sufletelor omeneşti în stare conştientă" *(Let God Be True,* pag. 88).
2. „Este atât de clar că iadul despre care vorbeşte Biblia este mormântul comun al omenirii, încât şi un copil mic şi nevinovat poate să înţeleagă aceasta, însă nu şi teologii religioşi" *(Ibid.,* pag. 92).
3. „Cine este răspunzător de această doctrină defăimătoare la adresa lui Dumnezeu cu privire la un infern al chinului? Proclamatorul ei este însuşi

[2] Toate sublinierile sau parantezele de pe această pagină sunt ale autorului.



Satan. Scopul pentru care a introdus doctrina aceasta a fost să-i înspăimânte

pe oameni ca să nu mai studieze Biblia şi să-i determine să-l urască pe Dumnezeu" *{Ibid.,* pag. 98).

4. „Omul, care este imperfect, nu torturează nici măcar un câine turbat, ci îl omoară. Şi cu toate acestea preoţii îi atribuie lui Dumnezeu, care este iubire, extraordinara mârşăvie de a tortura creaturile umane doar pentru că au avut ghinionul de a se naşte păcătoase..." *{Ibid.,* pag. 99).

5. „Doctrina cu privire la iadul incandescent unde cei răi sunt torturaţi veşnic după moarte nu poate fi adevărată, şi aceasta mai ales pentru patru motive: (1) deoarece este în întregime neconformă cu Scripturile; (2) este iraţională; (3) este în contradicţie cu dragostea lui Dumnezeu şi (4) contravine dreptăţii" *{Ibid.,* pag. 99).

**Omul ca suflet, natura şi destinul lui**

1. „...omul este o combinaţie a două lucruri, şi anume între «ţărâna pământului» şi «suflarea de viaţă». Combinarea acestor două lucruri (sau factori) a produs un suflet viu sau o creatură vie, numită om" *{Ibid.,* pag. 68).

2. „Aşadar vedem că afirmaţia habotnicilor că omul are un suflet nemuritor şi prin aceasta diferă de dobitoace nu este conformă cu Scriptura" *{Ibid.,* pag. 68).

3. „Faptul că sufletul omenesc este muritor poate fi dovedit în amănunţime printr-un studiu atent al Sfintelor Scripturi. Un suflet nemuritor nu poate muri, însă Cuvântul lui Dumnezeu, la Ezechiel 18:4, spune referitor la făpturile omeneneşti: «Iată că toate sufletele sunt ale Mele; ...sufletul care păcătuieşte, acela va muri»" *{Ibid.,* pag. 69, 70).

4. „...se vede în mod limpede că până şi omul Cristos Isus a fost muritor. El nu a avut un suflet nemuritor: Isus, sufletul omenesc, a murit" *(Ibid* pag. 71).

5. „Prin urmare se observă că şarpele (Diavolul) este acela care a iniţiat doctrina cu privire la nemurirea înnăscută a sufletelor omeneşti" *{Ibid.,* pag. 74, 75).

6. „Scripturile arată că soarta omului păcătos este moartea" *{Ibid.,* pag. 75).

7. „...doar Sfintele Scripturi oferă o nădejde adevărată pentru aceia care îl caută pe Dumnezeu Iehova şi se străduiesc să-I urmeze căile" *{Ibid.,* **pag.** 75).

## Regatul cerurilor (un regat ceresc)

**1.** „Cine şi câţi sunt în stare să intre în el [în Regat]? Apocalipsa limitează la 144.000 numărul celor care devin părtaşi Regatului şi stau pe Muntele ceresc Sion..." *{Ibid.,* pag. 136).



2. „în calitate de preoţi şi regi ai lui Dumnezeu, ei domnesc o mie de ani cu Cristos Isus" *{Ibid.,* pag. 137).

3. „El [Cristos] a mers să pregătească un loc ceresc pentru cei care vor fi moştenitori împreună cu El, pentru «trupul lui Cristos», deoarece şi ei vor fi creaturi spirituale invizibile" *{Ibid.,* pag. 138).

4. „Dacă trebuie să existe un regat ceresc, cine vor fi cei care se vor supune legii lui? în lumea *invizibilă* ostile îngereşti, în numărul lor vast, vor sluji ca mesageri credincioşi ai Regelui. Iar pe pământ copiii credincioşi ai Regelui Cristos Isus, inclusiv strămoşii lui credincioşi, atunci înviaţi, vor fi «prinţi pe întregul pământ»... Tot astfel, «turma mare» a «celorlalte oi» ale lui... vor continua «să-i slujească zi şi noapte» şi mulţi dintre ei vor fi de asemenea «prinţi»... ei se vor «înmulţi şi vor umple pământul» în neprihănire, iar copiii lor vor ajunge supuşi ascultători ai Regelui Cristos Isus. Şi, în cele din urmă, cei «nedrepţi», care vor fi fost înviaţi atunci, pentru a-şi dovedi integritatea, vor trebui să se supună cu veselie legii teocratice... Aceia care se vor dovedi răzvrătiţi sau care vor deveni necredincioşi în timpul cât Satan va fi dezlegat la sfârşitul domniei de o mie de ani a lui Cristos vor fi anihilaţi împreună cu Satan Diavolul" *{Ibid.,* pag. 318, 319).

5. „...atât de mult a iubit Creatorul lumea cea nouă, încât a dat pe singurul său Fiu zămislit ca să fie Regele ei" *{Ibid.,* pag. 143).

6. „Obiectivul lui Dumnezeu Iehova, a cărui realizare nu poate fi împiedicată, de a întemeia un regat drept în aceste ultime zile a fost împlinit în anul 1914 d.Cr." *{Ibid.,* pag. 143).

7. „Supune-te Regelui Cristos Isus şi fugi cât mai este timp spre înălţimile Regatului... Timpul rămas este scurt, căci «regatul cerurilor s-a apropiat» *{Ibid.,* pag. 144)."

Martorii lui Iehova devin grozav de tulburaţi ori de câte ori li se spune

„russelliști" sau teologia lor este numită „russellism". După o examinare amănunțită a doctrinelor Societății și o comparație extensivă cu învățăturile „pastorului" Russell, fondatorul Societății, autorul cărții de față este convins că cele două sisteme sunt în esență identice și, indiferent de diferențele care există, ele sunt minore și nu afectează în mod semnificativ convingerile principale ale organizației. Oricum, eu cred că în orice proiect de cercetare trebuie aduse, oricând este posibil, mărturii substanțiale. Eu am încercat să fac aceasta și ca rezultat am înregistrat în cele ce urmează cinci dintre doctrinele principale ale martorilor lui Iehova în paralel cu învățăturile lui Charles Taze Russell, fostul lor mare „pastor". Sunt sigur că cititorul interesat își va da seama de relația evidentă dintre cele două sisteme, deoarece este cât se poate de limpede că Russell este autorul ambelor.





**învățăturile lui Charles Taze Russell sau „Russellismul"**

**Doctrinele martorilor lui Iehova**

**I. Divinitatea triunitară**

**1.** „Acest punct de vedere (Trinitatea)[13] se potrivește bine «evului întunecat» la producerea căruia a contribuit" *{Studies in the Scriptures,* voi. V., pag. 166).

2. „...această teorie ...este tot atât de neb iblică pe cât este de irațională" *(Ibid.,* voi. V., pag. 166)

3. „...dacă acest nonsens trinitarian nu ne-ar fi fost impus încă de la cea mai fragedă vârstă și dacă această doctrină nu ar fi predată într-un mod atât de serios în seminariile teologice de către profesori cu părul cărunt, ...nimeni nu l-ar lua în considerare nici măcar pentru un moment" *(Ibid.,* voi. V., pag. 166).

4. „Rămâne un adevărat mister cum de a reușit mereu marele Adversar [Satan] să o vâre pe gât (vorbind despre Ioan 1:1-3)

1. „înseamnă aceasta că Dumnezeu Iehova (Elohim) și... Fiul sunt două persoane, dar în același timp un singur Dumnezeu și membrii unei așa numite «Trinități» sau «Divinități Triunitare»? Când religia ne învață așa, ea încalcă Cuvântul lui Dumnezeu, deformează Scripturile, spre pierzarea acelora care sunt induși în eroare și ultragiază inteligența și rațiunea date de Dumnezeu" *(The Truth Shall Make You Free,* pag. 45).

2. „Confuzia este determinată de traducerea improprie a lui Ioan 1:1-3... o astfel de traducere fiind făcută de habotnici care au încearcat să plăsmuiască dovezi în folosul învățăturii lor despre o «Trinitate»" *(Ibid.,* pag. 45, 46).

3. „Din acest motiv, concluzia evidentă este că Satan este iniţiatorul «doctrinei Trinităţii»" *(Let God Be True,* pag. 101).

[1] Parantezele ne aparţin.



oamenilor lui Dumnezeu [divinitatea triunitară], pentru a-i rătăci şi a-i induce în eroare şi pentru a face o mare parte din Cuvântul lui Dumnezeu fără efect..." *(Ibid.,* voi. V., pag. 166).

**II. Divinitatea lui Isus Cristos**

1. „...Domnul nostru Isus Cristos este *un* dumnezeu... glasul unic al Scripturilor susţine mereu, cât se poate de energic, că există doar un Dumnezeu atotputernic, Tatăl a toate" *(Studies in the Scriptures,* voi. V., pag. 55).

2. „Răscumpărătorul nostru a existat ca fiinţă spirituală înainte de a fi fost făcut trup şi a fi locuit printre oameni.

Atunci, dar şi ulterior, el a fost cunoscut în sensul strict al cuvântului ca «un dumnezeu» - „unul puternic" *(Ibid.,* voi. V., pag. 84).

3. „...Logosul [Cristos] însuşi a fost «începutul creaţiei lui Dumnezeu»" *(Ibid.,* voi. V., pag. 86).

1. „...adevăratele Scripturi vorbesc despre Fiul lui Dumnezeu, Cuvântul, ca fiind «un dumnezeu». El este un «dumnezeu puternic», însă nu Atotputernicul Dumnezeu, care este Iehova - Isaia 9:6" *(The Truth Shall Make You Free,* pag. 47).

2. „La începutul vieţii sale, el a fost creat de Dumnezeul veşnic, Iehova, fără ajutorul sau concursul vreunei mame. Cu alte cuvinte, el a fost prima şi nemijlocita creaţie a lui Dumnezeu Iehova... el a fost debutul lucrării creatoare a lui Dumnezeu... El nu a fost o încarnare, ci a fost carne, un Fiu omenesc al lui Dumnezeu, un om desăvârşit, fără a mai fi un spirit, deşi avea un trecut şi o provenienţă spirituală sau cerească" *(The Kingdom îs at Hand,* pag. 46, 47, 49).

3. „Acest Unul nu a fost Dumnezeu Iehova, dar a fost «existent în forma lui Dumnezeu». ... el a fost o persoană spirituală... el a fost o fiinţă puternică deşi nu atotputernică, cum este Dumnezeu Iehova ... el a fost un dumnezeu, însă nu Atotputernicul Dumnezeu, care este

Iehova" *(Let God Be True, pag. 32, 33).*



4. „Ca şi căpetenie a îngerilor şi imediat după Tatăl, el [Cristos] era cunoscut ca Arhangelul (îngerul sau mesagerul cel mai înalt în ierarhie), al cărui nume, Mihail, desemnează pe «cineva ca Dumnezeu» sau Reprezentantul lui Dumnezeu" *(Ibid.,* voi. V., pag. 84).

4. „Fiind singurul Fiu zămislit al lui Dumnezeu, ...Cuvântul avea să fie un prinţ printre toate celelalte creaturi. în această funcţie, el [Cristos] a purtat un alt nume în cer, şi anume cel de «Mihail»... De-a lungul timpului, Fiului i-au fost date şi alte nume" *(The Tmth ShallMake You Free,* pag. 49)

**III. învierea lui Cristos**

1. „...Domnul nostru a fost dat la moarte în *carne,* însă a fost înviat în *duh;* el a fost dat la moarte ca *om,* însă a înviat dintre cei morţi *ca fiinţă spirituală* de cel mai înalt rang al naturii divine..." *(Studies in the Scriptures,* voi. V., pag. 453).

2. „...nu este posibil ca omul Isus să fie Al doilea Adam, *noul* tată al neamului în locul lui Adam; întrucât *omul* Isus este mort, mort pentru totdeauna" *(Ibid.,* voi. V., pag. 454).

3. „...El [Cristos] a creat şi şi-a asumat numaidecât acel trup de carne şi acel înveliş, pe care 1-a văzut potrivit cu scopul intenţionat" *(Ibid.,* voi. II., pag. 127).

4. „Trupul omenesc al Domnului nostru... nu a putrezit sau nu s-a stricat... Dacă s-a descompus în abur sau dacă este încă păstrat undeva... nimeni nu o ştie" *(Ibid.,* voi. II., pag. 129).

1. „...La înviere, el nu a mai fost ca oamenii. El a fost înviat ca o creatură spirituală..." *(The Kingdom îs at Hand,* pag. 258).

2. „...Dumnezeu Iehova 1-a înviat dintre cei morţi nu ca Fiu omenesc, ci ca Fiu spiritual, nemuritor şi glorios" *(Let GodBe True,* pag. 40).

„...Astfel, Regele Cristos Isus a fost dat la moarte în trup şi a fost înviat ca şi creatură spirituală invizibilă" *(Ibid.,* pag. 138).

3. „Prin urmare, trupurile în care Isus şi-a făcut apariţia în faţa ucenicilor lui după revenirea sa la viaţă nu au fost trupul în care a fost pironit pe

lemn. Ele au fost materializate pur şi simplu pentru acea ocazie, semănând în una sau două împrejurări cu trupul în care a murit..." *(The Kingdom îs at Hand,* pag. 259).
4. „Acest întâi născut dintre cei morţi a fost înviat din mormânt nu ca şi creatură omenească, ci ca duh" *(Let GodBe True,* pag. 276).

MARTORII LUI IEHOVA ŞI TURNUL DE VEGHERE

**IV. Revenirea** fizică **a lui Cristos**

**73**

1. *„Şi în acelaşi fel* cum a plecat (fără zarvă, în taină, în ceea ce privea lumea, şi necunoscut în afară de discipolii săi), *aşa* va veni din nou" *(Studies in the Scriptures,* voi. II., pag. 154).
2. [Ideea lui Russell despre ce a spus Cristos şi învăţătura lui în legătură cu aceasta.] „...El vine la noi în primii zori ai Zilei Mileniului, [Isus] pare să spună... «Aflaţi că eu sunt o fiinţă spirituală care nu mai este vizibilă pentru vederea omenească»" *(Ibid.,* voi. II., pag. 191).
3. „El [Cristos] nu vine în trupul umilirii lui, un trup omenesc, pe care 1-a luat ca să sufere moartea, ...ci în gloriosul lui trup spiritual..." *(Ibid.,* voi. II., pag. 108).
1. „Cristos Isus vine, nu tot ca persoană umană, ci ca persoană spirituală glorioasă" *(Let God Be True,* pag. 196).
2. „întrucât nici unul dintre oamenii pământeşti nu L-a văzut sau nu-L poate vedea pe Tatăl, oamenii nu vor fi în stare să-1 vadă nici pe Fiul glorificat" *(Ibid.,* pag. 197).
3. „Prin urmare, este un adevăr biblic definitiv că ochii omeneşti nu îl vor vedea la cea de a doua venire a sa, şi că el nu va veni într-un trup de carne" *(The Truth Shall Make You Free,* pag. 295).
4. „...Cristos Isus a venit la Regat în anul 1914 d.Cr., însă invizibil pentru oameni" *(Ibid.,* pag. 300).

**V. Existenţa iadului sau a unui loc de chin conştient după moarte**

1. „Mulţi au asimilat ideea eronată că Dumnezeu a pus la încercare neamul nostru în vederea vieţii cu alternativa *chinului veşnic,* când de fapt în pedeapsă nu se insinuează absolut nimic de genul acesta" *(Studies in the Scriptures,* voi. I., pag. 127).
2. „Chinul veşnic nu este sugerat

1. „...iadul despre care vorbeşte Biblia este mormântul comun al omenirii..." *(Let GodBe True,* pag. 92).

niciunde în Vechiul Testament, şi doar câteva afirmaţii în Noul Testament pot fi astfel răstălmăcite încât să pară că afirmă aşa ceva..." *(Ibid.,* voi. I., pag. 128).
2. „...doctrină defăimătoare la adresa lui Dumnezeu..." *(Ibid.,* pag. 98).



3. „Doctrina cu privire la iadul incandescent unde cei răi sunt torturaţi veşnic după moarte nu poate fi adevărată..." *(Ibid.,* pag. 99).

în concluzie la această comparaţie, merită osteneala să notăm că în ceea ce priveşte faptele, denumirea „martorii lui Iehova" este doar un pseudonim pentru „russellism" sau „zorii mileniului". Similitudinea dintre cele două sisteme este mai mult decât întâmplătoare sau accidentală, indiferent de strigătele puternice ale martorilor care susţin contrariul. Faptele arată acest lucru. Persoanele dornice să ştie mai multe se pot întreba acum de ce şi-a luat organizaţia numele de „martorii lui Iehova". Răspunsul este mai mult decât uşor de înţeles.

După moartea lui Russell, judecătorul Rutherford, preşedintele proaspăt ales al Societăţii, a întrezărit pericolul pe care îl constituia perspectiva de a rămâne russellişti şi timp de cincisprezece ani a trudit ca să ascundă trecutul neplăcut al „pastorului", care a stânjenit mult progresul organizaţiei. în 1931 Rutherford a reuşit să adopte pentru organizaţie numele de „martorii lui Iehova", preluat din Isaia 43:10, scăpând astfel de titlul compromiţător de „russellişti". Rutherford a reuşit astfel să ascundă trecutul nesănătos al teologiei russelliste şi să înşele milioane de oameni, făcându-i să creadă că martorii lui Iehova sunt o organizaţie „deosebită". Strategia lui Rutherford a izbutit în folosul russelliştilor şi, ca urmare, în prezent, acele suflete încrezătoare şi alte milioane asemenea lor de pretutindeni cred sincer că ei sunt membrii unei „Noi ordini a Regatului" sub domnia lui Dumnezeu Iehova, când de fapt ei sunt credincioşi înşelaţi de teologia unui *singur* om, Charles Taze Russell, care s-a dovedit a nu fi nici creştin, nici un cercetător competent al Bibliei. Martorii lui Iehova, care nu fac parte de o vreme mai îndelungată din mişcare, neagă public şi în particular că sunt russellişti; şi deoarece puţini dintre membrii veterani ai turmei personale a „pastorului" Russell mai sunt în viaţă, Societatea acuză în siguranţă şi cu vehemenţă orice învinuire care tinde să dovedească faptul că teologia lui Russell este baza întregului sistem al Turnului de veghere. O dovadă în acest sens se găseşte într-o scrisoare personală din partea Societăţii, adresată autorului acestei cărţi, datată din 9 februarie 1951, în care, drept răspuns la întrebarea mea cu privire la influenţa lui Russell, afirmă - „Noi nu suntem «russellişti», deoarece noi nu îl urmăm pe Charles Taze Russell sau pe oricare alt om nedesăvârşit. O examinare corectă a literaturii noastre de astăzi ar revela îndată că ea diferă considerabil de cea a lui Russell, chiar dacă el a fost primul preşedinte al Societăţii."

# L



Mai mult decât atât, într-o altă scrisoare datată în 6 noiembrie 1950 şi semnată de Nathan H. Knorr, preşedintele ei legal la vremea aceea, Societatea a declarat că „publicaţiile cele mai recente ale Societăţii biblice şi pentu tractate Turnul de veghere au precizat punctele de vedere doctrinare ale

acestei organizaţii şi sunt de părere că orice informaţie doriţi în această privinţă o puteţi găsi pe cont propriu, fără a fi nevoie de un interviu". Aşadar, din aceste două scrisori oficiale reiese clar faptul că noi trebuie să judecăm credinţa martorilor lui Iehova după literatura lor.

## O combatere a teologiei Turnului de veghere

### *Divinitatea triunitară*[14]

Una dintre cele mai importante doctrine din Scripturi este aceea a Dumnezeirii triunitare *(tes theotetos)* sau a naturii lui Dumnezeu însuşi. Afirmaţia că această doctrină este un „mister" e cu adevărat neconcludentă şi nici un slujitor documentat nu ar prezenta implicaţiile doctrinei în nişte termeni atât de abstracţi. Martorii lui Iehova, în orice caz, îi acuză pe „preoţi" tocmai de acest lucru, şi este regretabil să observăm că, aşa cum se întâmplă de obicei, sunt vinovaţi de declaraţii false în prezentarea faptelor şi chiar şi în definirea a ceea ce cred preoţii creştini a fi Divinitatea.

în primul rând, slujitorii creştini şi creştinii în general nu cred că există „trei dumnezei într-unui" *(Let God Be True,* pag. 100), însă ei *cred* că există trei Persoane care sunt toate de aceeaşi esenţă, coegale, coexistente şi coeterne. Există o amplă justificare în favoarea acestei credinţe în Scripturi, unde pluralitatea în Divinitate este sugerată cu hotărâre, dacă nu declarată explicit. Să luăm în considerare doar câteva dintre aceste referiri.

în Genesa 1:26, Iehova vorbeşte despre creaţie şi El vorbeşte la plural: *„Să facem* om după chipul *Nostru,* după asemănarea *Noastră."* Este evident că Dumnezeu nu avea să-1 creeze pe om după chipul Lui şi al îngerilor, dacă a vorbit cu aceştia, aşa că trebuie să Se fi adresat altcuiva şi cui altcuiva i s-ar fi putut adresa El în termeni atât de familiari, dacă nu Fiului Său şi Duhului Sfânt, care sunt toţi egali în esenţă? De vreme ce nu există un alt dumnezeu

*"* Martorii lui Iehova găsesc o plăcere deosebită în a sublinia faptul că în Biblie nu apare cuvântul „Trinitate" ca atare. în plus, ei afirmă că de vreme ce acesta nu face parte din Scriptură, el trebuie să fie de origine păgână şi ar trebui evitat cu desăvârşire. Ceea ce martorii nu reuşesc să înţeleagă este că nici măcar însuşi cuvântul „Iehova", despre care ei susţin că este singurul nume adevărat pentru Dumnezeu, nu apare ca atare în Biblie, ci este o interpolare a consoanelor ebraice YHWY sau JHVH, vocalele adăugate fiind arbitrare. Prin urmare, se poate vedea că însuşi numele pe care şi-1 atribuie singuri este la fel de nebiblic cum presupun ei că este Trinitatea.



decât Iehova (Isaia 43:10, 11), nici măcar „un dumnezeu mai puţin puternic" cum afirmă martorii lui Iehova că este Cristos, trebuie să existe o unitate în pluralitate şi Esenţă, altfel pasajul nu are sens. Acelaşi lucru este adevărat şi în legătură cu Genesa 11:7, la turnul din Babei, când Dumnezeu a spus: *„JIaidem!* să *ne* pogorâm", şi de asemenea cu Isaia 6:8 „...cine va merge pentru *Noi...*[11] Aceste exemplificări ale pluralităţii exprimă un lucru mai profund decât o simplă relaţie interpersonală; ele sugerează cu hotărâre ceea ce Noul Testament expune în amănunţime şi pe deplin, şi anume o Tri-unitate în singurul Dumnezeu. Afirmaţia martorilor lui Iehova că Tertullian şi Theophilus au fost aceia care au introdus şi răspândit în creştinism unitatea întreită a lui Dumnezeu este o afirmaţie ridicolă şi abia dacă merită să fie dezminţită. Orice studiu nepărtinitor al datelor îl va convinge pe cercetătorul imparţial că înainte ca Tertullian şi Theophilus să se fi născut, doctrina era deja în studiu şi a fost considerată temeinică. Fără îndoială că printre păgâni (babilonieni şi etiopieni) au fost venerate zeităţi demonice, însă a numi Divinitatea triunitară o doctrină a Diavolului *(Let God Be True,* pag. 101), aşa cum fac martorii lui Iehova, este blasfemie şi rezultatul unor suflete ignorante şi învăluite în întuneric.

în întregul capitol „Există Trinitate?" *(Let God Be True,* pag. 100-101), întreaga problemă cu privire la cauza pentru care doctrina Trinităţii este „încurcată", după părerea martorilor lui Iehova, se găseşte în interpretarea pe care o dau ei „morţii") aşa cum este aceasta folosită în Biblie. După martorii lui Iehova, moartea este încetarea conştiinţei sau *nimicirea.* în orice caz, nici o interpretare individuală sau colectivă a cuvintelor greceşti sau ebraice, în nici un lexicon sau dicţionar respectabil, nu va confirma punctul lor de vedere. în Scripturi moartea este o „separare" de trup, aşa cum se întâmplă la

prima moarte (moartea fizică), şi o separare de Dumnezeu pentru eternitate, cum se întâmplă la cea de-a doua moarte (iazul de foc, Apocalipsa 20). Moartea nu are niciodată înţelesul de anihilare, iar martorii lui Iehova nu pot prezenta nici un cuvânt, în contextul lui, în limbile originale pentru a dovedi contrariul. Există multe argumente pentru a dovedi ceea ce spune Biblia. Comparaţiile cu privire la acest punct de vedere sunt binevenite.

Restul capitolului se ocupă de întrebări copilăreşti, unele dintre ele fiind de-a dreptul penibile pentru a fi consemnate. Astfel, întrebarea: „Cine a condus universul în cele trei zile când Isus a fost mort şi în mormânt?" (moartea este înfăţişată din nou ca o stingere a conştiinţei) este un exemplu de nonsens perpetuat pe seama oamenilor creduli, uşor de amăgit. Toţi aceia care nu sunt de acord cu opiniile organizaţiei sunt etichetaţi drept „habotnici", fără să se ţină seama de validitatea criticii. Creştinii nu cred că Trinitatea a fost încarnată în Cristos şi că au fost „trei în unul" în timpul lucrării lui Cristos pe



pământ. Cristos S-a limitat în mod voluntar cât a trăit în trupul Lui pământesc, însă cerul I-a fost întotdeauna deschis. La botezul Lui, Duhul Sfânt a coborât asemenea unui porumbel, Tatăl a vorbit, iar Fiul a fost botezat. Ce altă dovadă mai este necesară pentru a arăta o unitate întreită? Comparaţi botezul lui Cristos (Matei 3:16, 17) cu însărcinarea de a predica în triplul Nume al lui Dumnezeu (Matei 28:19) şi dovada este clară şi de netăgăduit. Trinitatea apare până şi la încarnare (Luca 1:35) (vezi şi Ioan 14:16 şi 15:26). Firește că nu este posibil să pătrundem pe de-a-ntregul această mare revelaţie, însă un lucru îl ştim: există o unitate în Esenţă, nu trei dumnezei, şi această unitate este Una în toate sensurile, fapt de care nu se poate îndoi nici o persoană rezonabilă după ce a cercetat dovezile. Când Isus a spus: „Tatăl Meu este mai mare decât Mine", El a spus adevărul, deoarece, sub aspect de rob (Filipeni 2:7) şi în calitate de om, Fiul S-a supus de bună voie Tatălui; dar după învierea Sa şi în strălucirea gloriei Sale pe care a preluat-o din nou de acolo unde o tăinuise (versetul 7, 8), El Şi-a arătat Divinitatea când a declarat: „Toată puterea Mi-a fost dată în cer şi pe pământ" (Matei 28:18), ceea ce constituie o dovadă certă a naturii şi unităţii intrinseci a esenţei Lui.

Este limpede atunci că Domnul Isus Cristos nu a fost niciodată inferior Tatălui Său în ce priveşte natura Lui, în timpul rămânerii Sale temporare pe pământ.

### *Martorii lui Iehova împotriva Scripturii, a raţiunii şi a Trinităţii*

Orice cult eretic important sau religie necreştină care caută să ridiculizeze teologia adevărată, atacă fără întrerupere doctrina Trinităţii. Martorii lui Iehova (russelliştii de astăzi) sunt cei mai vehemenţi în această strădanie şi întrucât ei îşi ascund interpretarea greşită, dar abilă, a terminologiei în contexte scripturale, ei sunt de asemenea şi cei mai periculoşi. Pretutindeni, de la un capăt la celălalt al tumultuoasei istorii a Societăţii Turnul de veghere, a fost folosit întotdeauna un singur „criteriu" pentru evaluarea credibilităţii oricărei doctrine biblice. Acest „criteriu" a fost logica. Pe vremea „pastorului" Russell şi de la el încoace până în zilele noastre, logica a fost întotdeauna „marele dumnezeu" înaintea căruia toţi adepţii mişcării Zorii mileniului[15] se închinau, ca să spunem aşa, cu o veneraţie fără seamăn. De fapt, „marele parafrazator", cum a fost poreclit odată Russell, a mers până acolo încât a afirmat că logica, sau capacitatea de a raţiona şi a trage concluzii, i-a dezvăluit intelectului omului însuşi caracterul lui Dumnezeu! Gândiţi-vă

" Nume dat iniţial mişcării de către Russell în anul 1886.



numai, potrivit „pastorului", natura lui Dumnezeu este în prezent pe deplin accesibilă capacităţilor noastre slabe, nepotrivite de a raţiona corect. în

primul volum al seriei *Millenial Dawn* (ulterior intitulată *Studies in the Scriptures)* (pag. 41) „pastorul" Russell îl face pe Dumnezeu subordonat capacităţilor noastre de raţionare. „Pastorul" scria: „...să examinăm caracterul scrierilor despre care se pretinde că sunt inspirate (Biblia), pentru a vedea dacă învăţăturile lor corespund cu acel caracter pe care noi i l-am atribuit *în mod raţional* lui Dumnezeu." Vedem aici limpede că pentru Russell înţelegerea caracterului lui Dumnezeu de către om rezidă nu în revelaţia lui Dumnezeu despre Sine însuşi, care trebuie acceptată prin credinţă, ci în posibilităţile noastre de a deduce acest caracter supunându-1 regulilor proceselor noastre de raţionare. Este evident că Russell nu a luat niciodată în considerare Cuvântul lui Iehova aşa cum este el consemnat în capitolul 55 de către profetul Isaia, pasaj în care sunt negate limpede capacităţile de raţionare ale omului atunci când sunt puse alături de natura şi caracterul divin ale Creatorului său.

„Căci gândurile Mele nu sunt gândurile voastre şi căile voastre nu sunt căile Mele, zice Domnul. Ci cât sunt de sus cerurile faţă de pământ, atât de sus sunt căile Mele de căile voastre şi gândurile Mele faţă de gândurile voastre" (Isaia 55:8, 9). Desigur că prin această afirmaţie Dumnezeu nu a spus că raţiunea şi gândul ar trebui abandonate în procesul de cercetare, ci pur şi simplu că nimeni nu poate cunoaşte mintea, natura sau gândurile lui Dumnezeu în toată plinătatea lor, ţinând seama de faptul că omul este mărginit, iar El este nemărginit. Termenul „raţiune" şi derivatele lui (raţional, raţionament, rezonabil etc.) sunt folosite de optzeci şi opt de ori în versiunea engleză a Bibliei şi doar *o singură dată* din toate aceste cazuri (Isaia 1:18) Dumnezeu i Se adresează omului. Martorii lui Iehova susţin că întrucât Dumnezeu a spus: „Veniţi acum şi să judecăm împreună..." (După traducerea Cornilescu a Bibliei: „Veniţi totuşi să ne judecăm..." - n. trad.) El a acordat în consecinţă raţiunii un loc înalt, folosind-o chiar pentru a comunica cu creaturile Lui. Deşi este aşa, aceasta este adevărat, în cel mai bun caz, doar într-un sens limitat. Dumnezeu nu a spus niciodată: „Deduceţi (prin gândire) alcătuirea esenţei şi naturii Mele spirituale", sau „limitaţi caracterul Meu la capacităţile voastre de raţionare". Totuşi, martorii lui Iehova, prin faptul că L-au făcut pe Cristos (Logosul, Ioan 1:1) „un dumnezeu" sau „un dumnezeu puternic", însă nu „Dumnezeu Iehova", au făcut tocmai aceasta. în trimiterea citată mai sus (Isaia 1:18) Iehova i-a arătat omului calea mântuirii şi 1-a invitat să fie răscumpărat de păcat. Dumnezeu nu 1-a invitat niciodată să-I exploreze divinitatea sau să-I cerceteze gândul. Apostolul Pavel spune: „Şi în adevăr, «cine a cunoscut gândul Domnului? Sau cine a fost sfetnicul Lui?



Cine I-a dat ceva întâi, ca să aibă de primit înapoi?» Din El, prin El, şi pentru El sunt toate lucrurile. A Lui să fie slava în veci" (Romani 11:34-36).

Să examinăm însă acum această propagandă tipică din arsenalul Turnului de veghere şi să vedem dacă ei îl urmează într-adevăr pe „pastorul" Russell şi teoria lui despre raţiune. în articolul „Scripturile, raţiunea şi trinitatea" *{Turnul de veghere,* 1 ianuarie 1973) martorii apelează constant la *raţiune* în calitate de standard în vederea determinării a ceea ce gândeşte Dumnezeu. în cele ce urmează aducem câteva citate care credem că ilustrează fără urmă de îndoială acest punct de vedere.

1. „Să susţii că Tatăl, Dumnezeu Iehova, şi Fiul Său, Cristos Isus, sunt coeterni înseamnă să dispreţuieşti raţiunea" (pag. 22). Observaţi că raţiunea este folosită drept „etalon" pentru a determina validitatea doctrinei biblice.
2. „Dumnezeu Iehova spune: «Veniţi acum şi să judecăm împreună» (Isaia 1:18). Susţinătorii Trinităţii admit că doctrina aceasta nu este supusă *raţiunii* sau logicii, aşa că ei recurg la desemnarea ei drept «mister». *Insă Biblia nu conţine mistere divine.* Ea conţine «taine sacre». Cuvântul «mister» şi «mistere» folosit în Versiunea King James provine de la rădăcina lexicală grecească ce are sensul de «a închide gura», adică de a păstra o taină. *Este o diferenţă enormă între un secret şi o taină. O taină este pur şi simplu ceva ce încă nu a fost făcut cunoscut, în timp ce misterul este ceva ce nu poate fi*

*înţeles."**
încă o dată, cititorul interesat trebuie să acorde o atenţie deosebită jocului favorit al martorilor de modificare a sensului termenilor. *Turnul de veghere* face o distincţie subtilă între termenul „mister" şi termenul „taină" şi declară că „...Biblia nu conţine mistere divine." Se afirmă că „o taină este pur şi simplu ceva ce încă nu a fost făcut cunoscut, în timp ce misterul este ceva ce nu poate fi înţeles." Având în vedere gravitatea acestui exerciţiu de semantică practicat de Turnul de veghere, ne simţim obligaţi să anulăm distincţia lor *născocită* dintre „taină" şi „mister" prin simpla consultare a unui dicţionar. „Misterul" este definit ca: „1. Taină, ceva care este ascuns sau necunoscut". „Taina" este definită ca: „1. Ceva tăinuit sau ascuns; mister".* Cu siguranţă aceasta este o dovadă concludentă că Biblia conţine „mistere divine", aşa cum este înţeles sensul termenului. Trebuie să fie la fel de evident că martorii lui Iehova nu au nici un temei în Biblie sau în dicţionar ca să respingă cuvântul „mister". Nu izbutim să observăm nici o „diferenţă enormă" între cele două cuvinte, şi nici dicţionarul nu evidenţiază vreuna.

" Sublinierile sunt ale autorului.

* Cf. Dicţionarul explicativ al limbii române, ediţia 1984, Mister - 1. Ceea ce este (încă) necunoscut, neînţeles sau nedescoperit; taină; secret. Taină - 1. Ceea ce este neînţeles, nedescoperit, nepătruns de mintea omenească; mister. - n. trad.





# I

Adevărul este că *Turnul de veghere* respinge doctrina Trinităţii şi alte doctrine cardinale ale creştinismului istoric nu pentru că sunt misterioase, ci pentru că martorii lui Iehova sunt hotărâţi să îl reducă pe Isus, Fiul lui Dumnezeu, la o creatură sau la „un al doilea dumnezeu", în ciuda tuturor evidenţelor biblice. Ei calcă încă pe urmele „pastorului" Russell şi nu este nevoie de un dicţionar pentru a demonstra aceasta.

3. „Dumnezeu Iehova ne oferă prin Cuvântul Său numeroase explicaţii şi baze raţionale pentru toate acele domenii în care aşteaptă ca noi să ne exercităm credinţa... Noi putem fi siguri de ceea ce este drept *numai* printr-un proces de *raţionare* asupra Cuvântului lui Dumnezeu" (pag. 24).

Iată într-adevăr un prim exemplu a ceea ce martorii lui Iehova prezintă permanent drept gândire sănătoasă. Ei nu pot să producă nici măcar o mărturie infimă pentru a susţine afirmaţia lor nescripturală că Dumnezeu ne dă întotdeauna explicaţii pentru acele lucruri în care El vrea să ne „exercităm credinţa". Cercetătorii Bibliei (chiar şi cei „Internaţionali"[17]) se agaţă efectiv de paie teologice purtate de vânt când încearcă să demonstreze într-un mod atât de dogmatic şi de neconcludent o afirmaţie. Un moment de meditare asupra Scripturilor va arăta, credem, că această încercare de a exagera rolul raţiunii este greşită.

*în primul rând,* ne dă Dumnezeu motivul pentru care 1-a creat pe Lucifer şi i-a îngăduit să se răzvrătească împotriva Celui Atotputernic? Se găseşte un asemenea temei în Scriptură? Nu se găseşte, şi totuşi noi trebuie să credem că el există, că el I se împotriveşte lui Dumnezeu şi că toate referirile la Satan din Scriptură sunt demne de crezare. Dumnezeu pretinde ca noi să credem adevărul lor obiectiv, cu toate că niciodată nu ne dă vreun motiv pentru acesta.

*în al doilea rând,* dă Dumnezeu undeva omului o explicaţie „rezonabilă" în legătură cu felul în care este posibil ca El să existe în Trinitate - ca trei persoane, păstrându-Şi în acelaşi timp unicitatea naturii şi a esenţei? Nu. Acest lucru nu este explicat niciodată în Scriptură. Aici vedem o inconsecvenţă grosolană a încrederii Turnului de veghere în raţiunea lor de a respinge Trinitatea. Comparând aceasta cu acceptarea de către ei a minunilor lui Isus, ne întrebăm ce consideră ei „rezonabil" aici. Dacă ei pot să creadă că Isus 1-a înviat pe Lazăr din morţi, că a transformat apa în vin şi că a hrănit cinci mii de oameni doar cu doi peşti şi cinci pâini, *fără* nici o explicaţie „rezonabilă" referitoare la „cum" a făcut El acestea, să fie oare acel „cum" în legătură cu

Trinitatea de o dificultate mai mare în ceea ce priveşte „caracterul raţional"? Cu siguranţă cel dintâi „cum" este la fel de misterios ca cel de-al doilea.
" Studenţi Internaţionali în Biblie este o altă denumire pentru russellism.

*în al treilea rând,* dă Dumnezeu undeva vreo explicaţie „rezonabilă" acelui „de ce" al părintelui îndurerat care tocmai şi-a pierdut un copil? Nimeni nu va căuta să conteste faptul că anumite catastrofe fizice pot fi un indiciu al rezultatelor păcatului asupra omenirii. însă este Dumnezeu obligat să ofere părintelui o Justificare", prin care să explice de ce tocmai copilul lui a fost luat? Nu. Scripturile nu vorbesc niciodată despre aceasta. Totuşi, prin întreaga Scriptură Dumnezeu ne cere să credem că aceste nenorociri care se pare că depăşesc orice imaginaţie vor duce în final la împlinirea planului Său divin şi ne cere uneori să credem în El *împotriva raţiunii,* doar cu ochii credinţei.
S-ar mai putea spune multe altele în aceeaşi ordine de idei, însă am prezentat suficiente dovezi pentru a combate corect afirmaţia martorilor lui Iehova cu privire la faptul că Dumnezeu ne dă *întotdeauna* „explicaţii şi baze raţionale" pentru tot ceea ce aşteaptă El de la noi ca manifestare a credinţei.
Să ne amintim, de asemenea, falsitatea celeilalte afirmaţii a lor din acelaşi paragraf: „Noi putem fi siguri de ceea ce este drept doar printr-un proces de gândire asupra Cuvântului lui Dumnezeu." însă Isus a spus: „Mângâietorul, adică Duhul Sfânt, pe care-L va trimite Tatăl în Numele Meu, vă va învăţa toate lucrurile şi vă va aduce aminte de tot ce v-am spus Eu" (Ioan 14:26). Acum, dacă doar printr-un proces de gândire al raţiunii asupra Cuvântului lui Dumnezeu putem fi siguri de ceea ce este drept, cum susţin martorii lui Iehova, atunci Isus şi ei sunt în contradicţie directă, deoarece ei nu au călăuzirea Duhului Sfânt, întrucât ei îi tăgăduiesc persoana şi divinitatea, într-o astfel de polemică, noi preferăm să-L alegem pe Dumnezeu şi Cuvântul Său şi nu russellismul confuz al Turnului de veghere.
*în al patrulea rând,* „Dumnezeu, prin Cuvântului Lui, apelează la raţiunea noastră. Doctrina Trinităţii este o negare atât a Scripturilor, cât şi a raţiunii." Ca atâtea multe alte exemple „inteligente" de frazeologie ale Turnului de veghere, această afirmaţie conţine un amestec de adevăr şi eroare având suficient adevăr ca să fie logică şi exact atâta eroare cât să-1 deruteze pe cititorul credul. Nu se poate pune la îndoială adevărul că Dumnezeu, prin Cuvântul Lui, apelează la raţiunea noastră; dacă nu ar fi aşa, noi nu I-am putea înţelege dorinţele. însă este tot atât de adevărat că Dumnezeu nu ne solicită să-I cercetăm natura sau caracterul. Martorii lui Iehova, în orice caz, dacă opiniile lor sunt înţelese aşa cum trebuie, afirmă că *raţiunea* umană este capabilă să facă exact lucrul acesta.
Turnul de veghere a reluat neabătut vechea erezie ariană. Aceasta a fost o teorie popularizată de Arius din Alexandria (din Egipt) în secolul al IV-lea d.Cr., care susţinea că Isus a fost prima creatură, un dumnezeu de rangul al

doilea şi creat, inferior lui Iehova, Tatăl. Pe acest mit teologic, îndepărtat din Biserică odată cu Arius, în anul 326 d.Cr., martorii lui Iehova îşi bazează ferm întregul lor sistem.
Martorii lui Iehova ştiu cu siguranţă că dacă Isus este Dumnezeu Iehova, fiecare dintre ei se îndreaptă spre o „învăpăiată" viaţă de apoi; şi, mai presus de orice, ei se tem de iad. Aceasta fără îndoială explică în mare parte opoziţia lor faţă de doctrinele referitoare la Trinitate şi la iad. Trebuie să reamintim că martorii îi atribuie în mod constant lui Satan doctrina Trinităţii, şi nu obosesc niciodată să declare că iadul despre care vorbeşte Biblia este mormântul. Gândul de a fi pedepsiţi într-un foc de nestins pentru neascultarea lor faţă de Dumnezeu este probabil cea mai puternică legătură care asigură coeziunea pretextelor neîntemeiate ale Turnului de veghere.
Haideţi să urmărim mai profund logica Turnului de veghere. în diversele articole din *Turnul de veghere* mai există doi termeni care sunt repetaţi

constant de către martorii lui Iehova. Aceşti termeni sunt „egal" şi „coetern". In articolul redat mai jos termenii sunt folosiţi de vreo şase ori, şi de fiecare dată este tăgăduit faptul că Isus Cristos este fie egal, fie coetern cu Dumnezeu, Tatăl Lui. *Turnul de veghere* afirmă:

„Noi II vedem pe Dumnezeu în cer drept Cel Superior... Noi îl vedem pe Fiul Său pe pământ exprimându-şi plăcerea de a face voia Tatălui; ei sunt evident două personalităţi separate şi distincte şi *nu* sunt nicidecum egale. în Matei 28:18-20 nu găsim nimic care să ne indice că el (Duhul Sfânt) este o persoană, ca să nu mai vorbim despre faptul că ar fi egal cu Dumnezeu Iehova [pag. 21]. Tocmai faptul că Fiul şi-a primit viaţa de la Tatăl dovedeşte că El *nu putea fi coetern cu Acesta.* (Ioan 1:18; 6:57) ...Nici nu se poate argumenta că Dumnezeu îi era superior lui Isus doar din cauză că Isus era atunci o fiinţă omenească, întrucât *Pavel arată clar că Cristos Isus nu a fost egal cu Tatăl Lui informa Sa preumană.* în Filipeni 2:1-11 (NWT[18]) el îi sfătuieşte pe creştini să nu fie motivaţi de egocentrism, ci să fie smeriţi, întocmai ca şi Cristos Isus, care, deşi a existat în forma lui Dumnezeu înainte de venirea lui pe pământ, nu a a vut *ambiţia* de a deveni egal cu Tatăl lui (pag. 22)... Isus nu a pretins că este *Dumnezeu,* ci doar *Fiul lui Dumnezeu.* Faptul că Isus este inferior Tatălui său este de asemenea evident... etc. (pag. 23) ...«Duhul Sfânt» sau Spiritul Sfânt este forţa activă a lui Dumnezeu... Nu există nici un temei pentru a se deduce că Spiritul Sfânt este o persoană... Da, Trinitatea îşi găseşte originea în conceptul păgân al unei multitudini, al unei pluralităţi sau al unui panteon de Dumnezei. Legea pe care Dumnezeu Iehova le-a dat-o

" NWT reprezintă iniţialele pentru New World Translation of the Holy Scriptures, Brooklyn, Watchtower Bible and Tract Society, 1961.



evreilor stabilea tocmai opusul. «Iehova Dumnezeul nostru este *un singur* Iehova.» (Deuteronom 6:4) [pag. 24]"

Să examinăm pe scurt aceste afirmaţii ale martorilor lui Iehova şi să vedem dacă au vreun conţinut raţional când este vorba despre Biblie. Turnul de veghere susţine că Cristos şi Tatăl Său „nu au fost câtuşi de puţin egali", ceea ce a fost afrontul lor cel mai îndrăzneţ la adresa creştinismului de când Russell şi Rutherford au inventat şi au promovat întregul coşmar al Turnului de veghere. Acest fel de necredinţă în ceea ce priveşte divinitatea lui Cristos a încântat inimile neintelectualilor din întreaga ţară, care au găsit că este mai simplu să-ţi baţi joc de Trinitate decât să te încrezi în Cuvântul lui Dumnezeu şi în Fiul Său. Referitor la legătura Fiului cu Tatăl, apostolul Ioan, vorbind despre Isus şi despre evrei, a spus în capitolul cinci, versetul optsprezece din evanghelia sa: „Tocmai de aceea căutau şi mai mult Iudeii să-L omoare, nu numai fiindcă dezlega ziua Sabatului, dar şi pentru că zicea că Dumnezeu este Tatăl Său şi Se făcea astfel *egal* cu Dumnezeu" (Authorized Version). Cuvântul grecesc pentru egal este *ison,* care conform cu *Thayer's Greek Lexicon* (pag. 307), o sursă competentă şi recunoscută, înseamnă „egal în calitate ca şi în cantitate, a reclama pentru sine *Natura,* rangul şi autoritatea ce aparţin lui Dumnezeu" (Ioan 5:18). Dr. Thayer, şi este de dorit ca martorii lui Iehova să ţină seama de aceasta, a fost un unitarian, care asemenea martorilor, nega şi el divinitatea lui Cristos; cu toate acestea, fiind onest, el a precizat adevăratul sens al termenilor biblici, chiar dacă aceştia erau în contradicţie cu punctele lui de vedere. Prin urmare, Cuvântul lui Dumnezeu îi contrazice direct pe martorii lui Iehova, fapt pe care ei nu cutează să-1 tăgăduiască.

în plus, Turnul de veghere susţine că întrucât Cristos a primit viaţă de la Tatăl Său - „Eu trăiesc prin Tatăl" (Ioan 6:57) - El nu putea fi coetern cu Dumnezeu. La prima vedere acest lucru pare plauzibil, mai ales dacă este asociat cu Ioan 5:26: „Căci, după cum Tatăl are viaţa în Sine, tot aşa a dat şi Fiului să aibă viaţa în Sine." Punând acest verset în contextul lui, vedem cu uşurinţă că aceasta nu poate însemna că Cristos Şi-a primit „existenţa veşnică" de la Tatăl. Ioan 1:1 adevereşte că „Cuvântul era Dumnezeu"; în consecinţă, veşnicia îi era inerentă, în virtutea Naturii Lui. Concluzia logică trebuie să fie că „Viaţa" intimă a lui „Dumnezeu Cuvântul" a pătruns în timp

sub forma „Fiului Omului" şi prin acest proces Tatăl, prin intermediul Duhului Sfânt, a dat Fiului Omului să aibă „Viaţa în Sine", aceeaşi Viaţă care a fost veşnic a Lui, în calitatea Sa de Cuvânt veşnic. însă, după cum vom vedea curând, nu este îndeajuns o simplă privire superficială pentru a susţine acest politeism deformat al Turnului de veghere. Fără să-şi dea seama, martorii lui Iehova dau un răspuns vorbelor lor cu două înţelesuri cu privire la



Scripturi când citează în articolul lor, la pagina 22, Filipeni 2:5-11. în acest pasaj din Scriptură, Pavel pretinde Divinitatea deplină a lui Cristos şi susţine că în viaţa Lui înainte de încarnare, El „a existat în formă de Dumnezeu" şi „n-a găsit ca un lucru de apucat să fie *egal* cu Dumnezeu, ci a luat o *înfăţişare* de rob şi a fost făcut în asemănarea oamenilor." Aici termenul *egal* este o altă formă a cuvântului *ison,* şi anume *isa,* care din nou denotă *identitate absolută a naturii,* confirmând astfel adevărata divinitate a lui Cristos. Mai mult, acest context revelează dincolo de orice îndoială că *toate* referirile la Cristos ca fiind sub autoritatea Tatălui Său (Ioan 5:26; 6:57) ţin de existenţa Lui pe pământ, în cursul căreia „El S-a golit pe Sine însuşi" pentru a deveni ca unul dintre noi. Aceasta nu a afectat în nici un caz adevărata Lui Divinitate sau unitate cu Tatăl, întrucât Isus Şi-a afirmat identitatea Lui cu Iehova (Ioan 8:58) când S-a prezentat pe Sine însuşi iudeilor necredincioşi drept Acel „Eu sunt" din Exodul 3:14. Prin urmare, pentru a doua oară martorii lui Iehova neagă în aceiaşi termeni ceea ce Scripturile atestă în mod specific, şi anume că Cristos este *egal* cu Dumnezeu în Esenţă, Caracter şi Natură, adevăruri care nu pot fi niciodată schimbate de campaniile Turnului de veghere de manipulare a termenilor. Aş vrea de asemenea să atrag atenţia asupra unui exemplu din cale afară de cutezător de citare deformată, atât de obişnuită propagandei Turnului de veghere. La pagina 22, profetul russellit declară:

*„...Pavel arată clar că Cristos Isus nu a fost egal cu Tatăl lui informa sapreumană.* în Filipeni 2:1-11 (NWT) el îi sfătuieşte pe creştini să nu fie motivaţi de egotism, ci să fie smeriţi, întocmai ca şi Cristos Isus, care, deşi a existat în formă de Dumnezeu înainte de venirea lui pe pământ, *nu a avut ambiţia să devină egal cu Tatăl lui. "*

Acum, în ceea ce priveşte textul original în limba greacă din Filipeni 2:1-11, aceasta este o afirmaţie absurdă şi evident necinstită. Pavel nu a menţionat nici măcar o dată faptul că Cristos ar fi avut ambiţia să ajungă la ceva şi nici că i-ar fi lipsit ambiţia, deoarece nici un termen grecesc din acest pasaj nu poate fi tradus prin „ambiţie". Nici martorii lui Iehova nu folosesc în traducerea lor New World Translation cuvântul „ambiţie" şi, la fel, nici un alt traducător cunoscut de noi nu îl foloseşte. Dar, în ciuda acestui fapt, ei introduc acest termen care umbreşte adevăratul sens al termenilor greceşti. Mai mult decât atât, şi mai rău, Turnul de veghere încearcă în mod limpede să folosească declaraţia lui Pavel în legătură cu divinitatea lui Cristos ca un mijloc de a crea confuzie în această problemă. Ei susţin că Pavel ne învaţă aici că Isus a fost inferior Tatălui Său în ceea ce priveşte natura Lui, când de fapt întregul sistem teologic al lui Pavel spune exact contrariul. Dacă este să credem textul în limba greacă, Pavel declară că Isus *nu* a considerat că egalitatea cu Dumnezeu este ceva „de apucat sau de furat" (în greceşte



*arpazo),* întrucât El a existat în prealabil ca şi Cuvântul veşnic al lui Dumnezeu (Ioan 1:1), anterior întrupării Lui (Ioan 1:14) şi ca atare a împărtăşit prerogativele şi atributele Tatălui. Pornind de la aceasta, El nu a avut nici un motiv să caute să obţină ceea ce era al Lui prin Natură şi moştenire. în alt loc, Pavel îl numeşte pe Cristos drept Cel în Care „locuieşte trupeşte toată plinătatea Dumnezeirii" (Coloseni 2:9), „marele nostru Dumnezeu şi Mîntuitor" (Tit 2:13) şi „Dumnezeu" (Evrei 1:8, 9). Acestea sunt doar câteva referiri; mai există încă cel puţin douăzeci şi cinci de alte referiri care ar putea fi citate din scrierile lui şi peste şaptezeci şi cinci în restul Noului Testament. Aşadar, contrar Turnului de veghere,

Pavel nu a scris niciodată ceea ce ei au parafrazat în mod russellist la pagina douăzeci şi doi, întrucât chiar şi textul grecesc depune mărturie împotriva lor.

Martorii lui Iehova rezumă ultimul lor atac violent la adresa doctrinei Trinităţii informându-ne că Ioan 1:1 trebuie tradus: „La început era Cuvântul, şi Cuvântul era cu Dumnezeu, şi Cuvântul era *un dumnezeu."* Acesta este un alt exemplu care ne arată cât de adânc a coborât Turnul de veghere, până acolo încât L-a făcut pe Isus „un al doilea dumnezeu", introducând astfel politeismul în creştinism. Se înţelege de la sine că nici un traducător recunoscut în istoria exegezei greceşti nu au confirmat vreodată o astfel de parodie gramaticală cum este traducerea Turnului de veghere, şi traducătorii Turnului de veghere ştiu aceasta. O astfel de interpretare este un indiciu al lipsei de erudiţie şi nu îşi găseşte nici un fel de temei în gramatica greacă a Noului Testament. Atât James Moffatt cât şi Edgar Goodspeed, ambii fiind traducători liberali, redau Ioan 1:1: „...Cuvântul era dumnezeiesc"; însă Mantey îl traduce „Cuvântul era Divinitate", aşa cum o face orice expert recunoscut. Totuşi, Moffatt şi Goodspeed admit că Scriptura propovăduieşte deplina şi *egala* divinitate a lui Isus Cristos, un fapt pe care martorii lui Iehova îl neagă în mod vehement. Fără îndoială că Turnul de veghere al martorilor lui Iehova reprezintă o dilemă ciudată: „învăţând mereu, însă nefiind niciodată în stare să ajungă la o cunoaştere a adevărului". Toate mişcările russelliste (există şi alte ramuri mai puţin importante) strigă cu voce tare, citând vechea Scriptură evreiască: „Ascultă, oh Israele, Domnul Dumnezeul nostru este un singur Domn" (sau: „Domnul este Unul Singur") şi încearcă să folosească aceasta împotriva doctrinei Trinităţii. Iată însă că limbajul trădează încă o dată lipsa de profunzime a resurselor lor. Termenul *Echod,* „Unu" în ebraică, în multe locuri din Vechiului Testament *nu* denotă unitate *absolută,* şi adesea denotă categoric o *unitate compusă,* ceea ce pledează pentru Trinitatea Divinului (Iehova). în Genesa 2:24 Domnul ne spune că „omul va lăsa pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de nevasta sa, şi se vor face un



singur trup" (în ebraică *Bosor Echod).* Cu siguranţă că aceasta nu înseamnă că în căsnicie soţul şi soţia devin o singură *persoană,* ci că ei devin *una* în unitatea esenţei lor şi sunt consideraţi drept o *singură* persoană în ochii lui Dumnezeu. Vă rog să observaţi că aceasta este unitatea adevărată; şi totuşi, nu este o *unitate simplă,* ci una *compusă.* Haideţi să vedem şi alte unităţi compuse. Moise a trimis douăsprezece iscoade în Canaan (Numeri 13:23) şi când s-au întors ei au adus cu ei un ciorchine mare de struguri (în ebraică *Eschol Echod).* Acum, deoarece existau sute de boabe de strugure în acel unic ciorchine, cu greu ar putea fi vorba aici de o unitate absolută sau simplă, şi totuşi din nou cuvântul *Echod* (unul singur) este folosit pentru a descrie întregul ciorchine. în concluzie, acest fapt arată că strugurii erau consideraţi una în sensul că erau de aceeaşi origine, prin urmare este demonstrată iarăşi *unitatea compusă.* Martorii lui Iehova întreabă în permanenţă: „Dacă Isus, fiind pe cruce, a fost într-adevăr o încarnare a lui Iehova, atunci cine a fost în cer?" Aceasta este o întrebare logică la care Genesa capitolul 18 dă paisprezece răspunsuri, fiecare confirmându-1 pe celălalt. După cum se consemnează în Genesa 18, Avraam a avut trei musafiri. Doi dintre ei erau îngeri (Genesa 19:1), însă celui de al treilea Avraam i s-a adresat cu Dumnezeu Iehova de paisprezece ori! Cel de-al treilea musafir a stat şi a conversat cu Avraam şi apoi a plecat, spunând privitor la Sodoma: „Mă voi pogorî acum să văd dacă în adevăr au lucrat în totul după zvonul venit până la Mine; şi dacă nu va fi aşa, voi şti" (18:21). Şi astfel: „după ce a isprăvit de vorbit lui Avraam, Domnul a plecat. Şi Avraam s-a întors la locuinţa lui" (18:33). Acum, dacă Ioan trebuie să fie crezut mai presus de orice discuţie, şi martorii lui Iehova sunt de acord cu acest lucru, atunci „nimeni n-a văzut vreodată pe Dumnezeu [Tatăl]; singurul Lui Fiu [Isus Cristos], care este în sânul Tatălui, Acela L-a făcut cunoscut" (Ioan 1:18). Pentru a crea o şi mai mare confuzie în opinia stranie a martorilor în legătură cu Dumnezeu ca *unitate simplă,*

însuşi Isus a spus în legătură cu Tatăl Său: „... voi nu I-aţi auzit niciodată glasul, nu I-aţi văzut deloc faţa... Dumnezeu este Duh; şi cine se închină Lui, trebuie să I se închine în duh şi în adevăr" (Ioan 4:24, 5:37). Acum, deci, iată mărturia. Moise declară că Dumnezeu a vorbit faţă-n faţă cu Avraam (Genesa 18:22, 26), iar Isus şi Ioan spun: „Nimeni n-a văzut vreodată pe Dumnezeu." însă Isus clarifică faptul că El Se referă la *Tatăl,* şi la fel face şi Ioan. Această problemă se rezolvă pentru noi o dată pentru totdeauna în Genesa 19:24, aşa cum vor fi siliţi până la urmă să recunoască chiar şi martorii lui Iehova. Aici Moise dezvăluie un crâmpei al *unităţii compuse* existente în Dumnezeul Triunitar. „Atunci Iehova a făcut să ploaie peste Sodoma şi Gomora pucioasă şi foc *de la Iehova* din cer." (Cornilescu: „de la Domnul" - n. trad.). în mod indiscutabil singura soluţie la această dilemă este aceasta. Dumnezeu Tatăl a



făcut să plouă foc peste Sodoma şi Gomora, iar Dumnezeu Fiul a vorbit şi a mâncat cu Avraam şi cu Sara. Două dintre Persoanele Trinităţii (cea de a treia Persoană a Trinităţii este revelată mai amplu în Noul Testament: Ioan 14:26; 16:7-14 etc.) sunt numite Iehova (Genesa 18:21; 19:24; cf. Isaia 9:6; Mica 5:2) şi amândouă sunt *Una* (Echod) cu Duhul Sfânt în *unitate compusă* (Deuteronomul 6:4). Dumnezeu Tatăl a fost în cer, Dumnezeu Fiul a murit pe cruce, Dumnezeu Duhul Sfânt mângâie Biserica până când Isus va veni din nou. Acesta este Dumnezeul triunitar pe care martorii lui Iehova s-au angajat să-L ridiculizeze, să-L denigreze şi să-L blasfemieze în numele „raţiunii umane". Dumnezeu a spus în Genesa 1:26: „Să facem om după chipul *Nostru,* după asemănarea *Noastră* ", nu după chipul *Meu,* după asemănarea *Mea.* Aici pluralitatea reiese în mod evident, Dumnezeu vorbind cu Fiul Său coetern (Cristos) şi adresându-I-Se în calitate de *egal.* De asemenea, Genesa 11:7, 9, care se referă la Turnul Babei, acordă un sprijin puternic doctrinei Dumnezeului Triunitar, unde Dumnezeu, vorbind în calitate de *egal* Fiului Său, declară: „Haidem! Să *Ne* pogorâm şi să le încurcăm acolo limba" - din nou pluralitate şi vorbire ca *de la egal la egal.* în faţa tuturor acestor texte, Turnul de veghere păstrează o tăcere stranie. în orice caz, ei se regrupează înviorati pentru atac la pagina 23 a articolului lor şi declară că „nu există nici un temei pentru a se trage concluzia că Duhul Sfânt este o persoană". Acest atac este atât de imatur şi lipsit de îndemânare, încât cu greu justifică efortul pentru a-1 respinge. Faptul că pretutindeni în Noul Testament Duhul Sfânt este menţionat ca o Persoană de genul masculin, că El este descris de asemenea ca având o *voinţă* activă („...dacă nu Mă duc Eu, Mângâietorul nu va veni la voi", Ioan 16:7), care este cea mai concretă trăsătură a unei personalităţi distincte, şi faptul că se spune despre El că exercită caracteristicile unui *învăţător* (Ioan 16:8), toate acestea par să se lovească de urechi surde când este vorba de Turnul de veghere. Dar literatura martorilor lui Iehova este plină în mod consecvent de întrebări fără sens, ca de pildă: „Cum a fost posibil ca cele o sută douăzeci de persoane de la Rusalii să fie botezate cu o singură persoană?" etc. (Fapte 1:5, 2:1-4). Ca răspuns la aceasta, este evident că mereu-zeloşilor russellişti le scapă faptul că împlinirea profeţiei lui Isus, consemnată în Fapte 1:5, este explicată în Fapte 2:4. Aici Luca spune: „Şi toţi s-au umplut (grecește *eplesthesari)* de Duh Sfânt" etc. De altfel, este evident că nici Isus nu a vrut să spună că apostolii vor fi „scufundaţi" („botezaţi") într-o Persoană, ci umpluţi şi botezaţi în puterea prezenţei Lui, fapt simbolizat prin limbile ca de foc. Dacă martorii lui Iehova ar studia vreodată Scripturile în mod deschis, călăuziţi de experţi competenţi şi ar înceta să se mai dea drept persoane competente în domeniul Bibliei, ceea ce nu sunt, ar fi interesant de văzut urmările. Bineînţeles că nu



este necesară o erudiţie înaltă pentru a obţine din Cuvântul lui Dumnezeu cunoaşterea mântuitoare în legătură cu Isus Cristos; însă atunci când oamenii tăgăduiesc credinţa creştină istorică şi îi denigrează pe cei care o profesează, ei ar trebui să se bazeze pe o pregătire cât de cât adecvată, ceea ce însă nu

este cazul la martorii lui Iehova. Turnul de veghere susţine sus şi tare că ei vor întâmpina pe oricine cu o Biblie deschisă, însă până la ora actuală nu a ieşit la iveală nici una din aşa-zisele lor autorităţi în domeniu, în ciuda numeroaselor noastre invitaţii. Noi, cei aparţinând adevăratului creştinism, nu dorim să atacăm în mod caustic credinţa nimănui doar din „plăcerea" de a o face; însă trebuie să fim loiali poruncii Domnului nostru care ne cere „să predicăm cuvântul şi să ne luptăm pentru credinţă". Atâta timp cât Turnul de veghere continuă să se dea drept mişcare creştină şi să atace fără provocare sau temei biblic adevărata teologie creştină cu articole ca „Scriptura, raţiunea şi Trinitatea" etc, noi ne vom ridica glasul ca răspuns la neîncetatele lor denaturări. Dumnezeu ne-a acordat harul Său, iar noi nu putem face altceva decât să-I fim credincioşi Lui „care este martorul credincios şi adevărat, sursa prin care a avut loc creaţia lui Dumnezeu" (Apocalipsa 3:14, versiunea Knox), Cuvântul Său etern şi Fiu iubit, Isus Cristos, Domnul nostru.

## *Martorii lui Iehova şi Duhul Sfânt*

Chiar dacă este un lucru elementar pentru orice studiu al Bibliei, personalitatea şi divinitatea Duhului Sfânt trebuie apărată mereu de atacurile Turnului de veghere.

Turnul de veghere, după cum s-a văzut, îi neagă caracterul personal şi divinitatea, însă următoarele referiri, câteva din multele în Scriptură, combat în întregime punctul lor de vedere:

(1) Fapte 5:3, 4 - în versetul 3 Petru îl acuză pe Anania de minciună împotriva Duhului Sfânt, iar în versetul 4 el îl declară pe Duhul Sfânt a fi Dumnezeu, o ecuaţie greu de explicat pentru Turnul de veghere şi cu atât mai mult de tăgăduit. Cine altcineva decât o persoană poate fi minţită?

(2) Fapte 13:2, 4 - în context, Duhul Sfânt este Cel care vorbeşte şi trimite, aşa cum se întâmplă şi în Fapte 21:10, 11, unde proroceşte întemniţarea lui Pavel. Doar o persoană poate face aceste lucruri, nu „o forţă invizibilă, activă", cum îl descriu martorii lui Iehova.

(3) în fine, referinţe ca Ioan 14:16, 17, 26 şi 16:7-14 nu mai au nevoie de comentarii. Duhul Sfânt este o persoană divină şi El este Dumnezeu (Genesa 1:2).



## *Noua Traducere Mondială sau Traducerea Lumii Noi a Bibliei*

Orice legături ar avea cineva cu Turnul de veghere sau cu numeroşii lui reprezentanţi, există o certitudine că mai devreme sau mai târziu în cursul evenimentelor posibilul nou-convertit se va confrunta cu „traducerea" Bibliei de către Turnul de veghere. Această traducere a întregii Biblii se numeşte *Noua Traducere Mondială* (sau Traducerea Lumii Noi) *a Sfintelor Scripturi* (New World Translation of the Holy Scriptures, Brooklyn: Watchtower Bible and Tract Society, ed. rev. 1961). în general este prescurtată NWT. Publicată pentru prima dată în parte în 1950 şi mai târziu revizuită în 1951 şi 1961, versiunea Noului Testament a acestei „traduceri" a fost vândută într-un număr de peste 480.000 exemplare înainte de prima revizuire, iar până în prezent s-au vândut între 5 şi 10 milioane de exemplare. Această versiune are o spoială neconvingătoare de erudiţie, ce trădează cutezanţa şi impertinenţa Societăţii într-un domeniu în care toţi specialiştii bine documentaţi ştiu că martorii lui Iehova sunt aproape cu desăvârşire nepregătiţi să se aventureze. „Traducerea" există şi a avut o răspândire vastă atât în Statele Unite şi Canada, cât şi în toate celelalte şase continente ale lumii. Martorii lui Iehova se laudă că „traducerea" lor este „munca unor oameni de ştiinţă competenţi" şi, în plus, că oferă Scripturilor o claritate pe care alte traduceri nu au reuşit într-un fel sau altul să o confere. Astfel de pretenţii uluitoare din partea Turnului de veghere implică necesitatea unei examinări atente a traducerii lor, astfel încât să poată fi evaluată potrivit standardelor unei erudiţii biblice temeinice. O analiză exhaustivă a lucrării este imposibilă în acest spaţiu limitat, dar am selectat din *Noua Traducere Mondială* câteva exemple remarcabilele de fraudă şi inducere în eroare. Aceste exemple ar trebui să descura-

jeze orice persoană obiectivă de a pune preţ pe Biblia martorilor lui Iehova. în prefaţa lor la *New World Translation of the Christian Greek Scriptures* (publicată înainte de întreaga Biblie, în 1950) comitetul de traducere al Turnului de veghere reclamă cu inteligenţă, în folosul lor şi al traducerii lor, o libertate neobişnuită faţă de ceea ce ei definesc drept „influenţa amăgitoare a tradiţiilor religioase, ce îşi au rădăcinile în păgânism" (pag. 7). Această „influenţă", insistă Turnul de veghere, a dat un anume colorit Cuvântului inspirat al lui Dumnezeu, astfel încât este necesar ca ei, reprezentanţi teocratici aleşi ai lui Iehova, să pună la punct numeroasele aşa-zise exemple de „tradiţionalism omenesc" (pag. 6), vizibile în toate traducerile de la John Wycliffe şi până la Revised Standard Version. Dacă cineva pune la îndoială faptul că această atitudine arogantă este adevărata poziţie a Turnului de veghere faţă de alte traduceri, următorul citat din prefaţa în cauză va alunga orice urmă de îndoială:



însă onestitatea ne obligă să remarcăm faptul că, deşi fiecare dintre ele îşi are meritul ei, ele au căzut mai mult sau mai puţin victimă puterii tradiţionalismului omenesc. în consecinţă, tradiţiile religioase, devenite venerabile cu trecerea anilor, au fost luate drept bune şi au circulat necontestate şi necercetate. Ele au fost integrate în traduceri pentru a da un anume colorit gândurilor. Inconsecvenţa şi lipsa de raţiune au pătruns pe nesimţite în învăţăturile scrierilor inspirate pentru a susţine un punct de vedere religios preferat.

Fiul lui Dumnezeu ne-a învăţat că tradiţiile oamenilor religioşi au făcut ca poruncile şi învăţăturile lui Dumnezeu să fie fără putere şi fără efect. Strădania Comitetului de traducere al New World Translation a avut drept scop evitarea acestei capcane a tradiţionalismului religios (pag. 6).

Din această declaraţie pompoasă este mult prea evident că Turnul de veghere consideră că „învăţaţii" săi sunt superiori unor mari savanţi ca Wycliffe şi Tyndale, ca să nu mai menţionăm sutele de creştini consacraţi şi eminenţi care au elaborat versiunile King James, American Standard şi Revised Standard ale Bibliei. Se înţelege de la sine că un astfel de pretext este prea absurd pentru a merita să fie combătut; însă merită să reamintim faptul că acest Comitet de traducere nu a avut nici un traducător celebru, care să fi deţinut vreun titlu recunoscut în exegeza sau traducerea din greacă sau din ebraică. De fapt, Frederick W. Franz, reprezentantul de atunci al comitetului de traducere şi în prezent al patrulea preşedinte al Societăţii Turnului de veghere, a admis sub prestare de jurământ că nu poate traduce din ebraică Genesa 2:4.

Din Mărturia acuzării de la interogatoriul care a avut loc miercuri, 24 noiembrie 1954; pag. 7, paragrafele A-B: Supus interogatoriului: Fred W. Franz, vicepreşedinte al Societăţii Biblice şi pentru tractate Turnul de veghere şi trimis în calitate de reprezentant al Societăţii şi al Rapoartelor de traducere:

întrebare: V-aţi familiarizat şi cu ebraica?
Răspuns: (Franz) Da.
întrebare: Aşadar deţineţi cunoştinţe lingvistice substanţiale?
Răspuns: Da, în măsura în care îmi este de folos în lucrarea mea biblică,
întrebare: îmi închipui că sunteţi în stare să citiţi şi să urmăriţi Biblia în ebraică, greacă, latină, spaniolă, portugheză, germană şi franceză?
Răspuns: Da.

Mai târziu, în cursul aceluiaşi interogatoriu:

întrebare: în ce vă priveşte, citiţi şi vorbiţi ebraica, nu-i aşa?
Răspuns: Nu vorbesc ebraica,
întrebare: Nu o vorbiţi?



Răspuns: Nu.
întrebare: Puteţi traduce singur acest verset din ebraică?
Răspuns: Care?
întrebare: Versetul patru din Genesa capitolul doi?
Răspuns: Vă referiţi la acesta?
întrebare: Da.

Răspuns: Nu.
Am întrebat un profesor de ebraică de la Universitatea Biola/Seminarul Teologic Talbot dacă versetul patru din Genesa capitolul doi prezintă o dificultate deosebită când este vorba să fie tradus. în definitiv, întrebarea acuzării nu ar fi fost obiectivă, dacă ar fi impus traducerea celui mai greu verset din Vechiul Testament. Profesorul ne-a răspuns că el nu ar promova niciodată un student din anul întâi la ebraică dacă nu ar şti să traducă acest verset. Iată un exemplu al „erudiţiei" care stă la baza versiunii NWT.
Oricum, traducerea Turnului de veghere vorbeşte de la sine şi arată, mai limpede decât o poate face condeiul, incorectitudinea dogmatică şi lipsa de erudiţie, atât de provocatoare în interiorul celor două coperţi ale ei. Pentru a scoate în evidenţă aceste inconsecvenţe bătătoare la ochi, autorul a enumerat cinci exemple esenţiale de eroare a Turnului de veghere în traducerea Noului Testament.
(1) Prima denaturare majoră pe care martorii lui Iehova încearcă să o vâre pe gât cititorului de rând este aceea că lor, ca adevăraţi martori ai lui Dumnezeu, le revine sarcina să repună în drepturi numele divin „Iehova" în textul Noului Testament. Să examinăm însă acest pretext aşa cum îl formulează ei în propriile lor cuvinte.
Mărturia arată, aşadar, că textul original al Scripturilor creştine în limba greacă a fost falsificat, în acelaşi mod în care a fost falsificat şi textul LXX [Septuaginta - o traducere grecească a Vechiului Testament]. Şi, cel puţin începând din secolul al III-lea d.Cr., numele divin sub forma tetragramei [consoanele ebraice YHWH, interpretate în general „Iehova"] a fost eliminat din text de către copişti... în locul lui aceştia au folosit cuvintele *kyrios* (tradus în general cu „Domnul") şi *theos,* care înseamnă „Dumnezeu" (pag. 18).
„Mărturia" la care se referă martorii este un sul de papirus al Septuagintei care conţine a doua jumătate a cărţii Deuteronom şi care foloseşte de la un capăt la celălalt tetragrama. în plus, martorii îi citează pe Aquila (anul 128 d.Cr.) şi pe Origen, care amândoi au folosit tetragrama în Versiunea şi, respectiv, în Hexapla lor. Ieronim, secolul al IV-lea d.Cr., a menţionat şi el că tetragrama apărea în anumite volume greceşti chiar şi în zilele lui. Pe baza acestei mici colecţii de „mărturii" fragmentare, martorii lui Iehova îşi încheie argumentarea lor astfel:

Aceasta dovedeşte că originalul LXX conţinea numele divin oriunde apărea el în originalul ebraic. Considerând drept sacrilegiu folosirea unor substitute de genul *kyros* sau *theos,* scribii au inserat tetragrama la locul ce i se cuvine în textul versiunii greceşti, (pag. 12)
Tot ce încearcă martorii să demonstreze se rezumă la faptul că atât originalul LXX, cât şi manuscrisele originale ale Noului Testament au folosit toate tetragrama (pag. 18), însă în urma „falsificării", toate acestea au fost modificate; de unde responsabilitatea lor de a repune în drepturi numele divin. Acesta este argumentul, şi încă unul aparent plauzibil pentru aceia care nu cunosc istoria manuscriselor şi modul ingenios al martorilor de a se folosi de termeni.
Este într-adevăr o sarcină elementară discreditarea totală a acestei ultime pretenţii de erudiţie a Turnului de veghere. Se poate arăta, din literalmente mii de copii ale Noului Testament în limba greacă, că tetragrama nu apare nici măcar *o dată* în ele şi ea nu apare nici chiar în Matei, scris probabil iniţial în ebraică sau aramaică şi astfel cel mai susceptibil dintre toate celelalte de a conţine urme ale numelui divin. în plus, sulul de papirus (LXX) care conţine a doua jumătate a cărţii Deuteronom şi numele divin nu face decât să demonstreze că o copie conţinea numele divin (YHWH), în timp ce toate celelalte copii existente folosesc termenii *kyros* şi *theos,* despre care martorii afirmă că sunt „substitute". Mărturiile lui Aquila, Origen şi Ieronim, pe de altă parte, nu arată decât că *uneori* a fost folosit numele divin, însă adevărul general, susţinut de către toţi erudiţii, este că Septuaginta, cu mici excepţii, foloseşte întotdeauna *kyros* şi *theos* în locul tetragramei, iar Noul Testament nu foloseşte tetragrama deloc. în legătură cu cele nouăsprezece „surse" pe

care le foloseşte Turnul de veghere (pag. 30-33) pentru a reaşeza tetragrama în Noul Testament, trebuie notat faptul că toate sunt traduceri din greacă (ce folosesc *kyros* şi *theos,* şi nu tetragrama) în ebraică, dintre care cea mai recentă este din anul 1385 d.Cr., şi în consecinţă nu au nici o valoare documentară.

Aceste date logice şi realiste demască odată pentru totdeauna erudiţia de suprafaţă a martorilor lui Iehova, a căror pretenţie arogantă cu privire la faptul că ei au baze solide pentru a reaşeza numele divin (Iehova) în Scripturi, presupunând că creştinismul l-a suprimat în urmă cu secole, se relevă a fi o înşelătorie dogmatică lipsită de valoare.

Firește nici un savant rezonabil nu obiectează în legătură cu folosirea termenului de Iehova în Biblie. Dar, de vreme ce apar doar consoanele ebraice YHWH, fără vocale, pronunţia este în cel mai bun caz nesigură şi a o stabili în mod dogmatic la forma *Iehova* este o constrângere în cadrul limitelor unei lingvistici realiste. Când martorii afirmă deci că au „repus în drepturi"



numele divin (Iehova), îţi vine aproape să le plângi de milă. Toţi studenţii la ebraică ştiu că între consoane (YHWH sau JHVH) pot fi intercalate orice vocale, aşa că, în mod teoretic, numele divin ar putea fi orice combinaţie, de la JoHeVaH până la JiHiViH, şi aceasta fără a încălca absolut deloc gramatica limbii. Acestea fiind spuse, iată aşadar încă o pretenţie fără suport a pseudo-erudiţilor Turnului de veghere.

(2) Coloseni 1:16 - „cu ajutorul lui au fost create toate [celelalte]" lucruri în ceruri şi pe pământ, lucrurile vizibile şi lucrurile invizibile, fie că sunt scaune de domnii sau proprietăţi feudale ori guverne sau autorităţi" (NWT). în această interpretare citată mai sus martorii lui Iehova încearcă să comită una dintre cele mai ingenioase denaturări ale Noului Testament pe care autorul le-a văzut vreodată. Ştiind prea bine că în acest text nu apare cuvântul *celelalte,* deci nici în aceste trei versete (16, 17, 18) în care a fost adăugat, chiar dacă între paranteze, martorii l-au inserat deliberat în traducere în încercarea zadarnică de a-L face pe Cristos o creatură şi unul dintre „lucrurile" despre care se spune că le-a creat El.

încercând să justifice această parodiere fără precedent a limbii greceşti şi a onestităţii elementare, Comitetul de traducere a pus de fiecare dată cuvântul „celelalte" între paranteze, operaţie pe care ei o definesc drept „a pune între paranteze cuvinte inserate cu scopul de a completa sau a clarifica sensul în textul englezesc" *(New World Translation ofthe Christian Greek Scriptures,* op. cit., „Prefaţă", pag. 6). Departe de a *clarifica* aici Cuvântul lui Dumnezeu, aceste completări neîntemeiate servesc doar la a promova presupunerile eronate ale Turnului de veghere cu privire la faptul că Domnul nostru Isus Cristos este mai degrabă o creatură decât Creatorul etern.

întregul context din Coloseni 1:15-22 este plin de superlative în descrierea Domnului Isus cum ar fi „chipul Dumnezeului celui nevăzut, primul născător [sau «născătorul iniţial» - Erasmus] al oricărei creaturi"*. Apostolul Pavel îl preamărește pe Fiul lui Dumnezeu ca şi *creator* al tuturor lucrurilor (versetul 16) şi îl descrie ca existând „mai înainte de toate lucrurile" şi „ţinând împreună toate lucrurile" (versetul 17). Aceasta este în armonie perfectă cu întreaga descriere pe care o face Scriptura Cuvântului etern al lui Dumnezeu (Ioan 1:1), care S-a făcut trup (Ioan 1:14) şi despre care s-a scris: „Toate lucrurile au fost făcute prin El; şi nimic din ce a fost făcut, n-a fost făcut fără El" (Ioan 1:3). Autorul cărţii Evrei subliniază de asemenea faptul că Fiul lui Dumnezeu „ţine toate lucrurile cu Cuvântul puterii

" Parantezele aparţin textului din NWT.

* în limba greacă cuvântul „prototokos", tradus în românește prin „cel dintâi născut", poate avea şi sensul activ de „cel care naște întâi". Autorul folosește aici sensul activ al cuvântului - n. trad.



Lui" (Evrei 1:3) şi că El este Dumnezeu în toată plinătatea Lui, exact cum le scrie Pavel colosenilor: „Ca... în El să locuiască toată plinătatea (lui Dumnezeu)" (Coloseni 1:19, ASV).

Scripturile, în consecinţă, poartă o mărturie mai presus de orice îndoială cu privire la activitatea creatoare a Fiului lui Dumnezeu, distingându-L de „lucrurile" create, El fiind Creatorul şi Susţinătorul „tuturor lucrurilor". Martorii lui Iehova nu au deci nici un temei imaginabil pentru această interpretare incorectă a textului din Coloseni 1:16, 17 şi 18, prin inserţia cuvântului „celelalte", deoarece ei nu sunt susţinuţi de nici o persoană competentă în domeniul gramaticii, şi nici nu se încumetă să-şi dispute denaturările cu eruditi competenţi, de teamă să nu-şi etaleze mai mult ignoranţa evidentă în ce priveşte exegeza greacă.

(3) Matei 27:50 - „Isus a strigat iarăşi cu glas tare şi Şi-a dat suflul." (NWT)
Luca 23:46 - „Şi Isus a strigat cu glas tare şi a spus: «Tată, în Mâinile tale îmi încredinţez duhul.» (NWT)

De mulţi ani Turnul de veghere a dus o bătălie zadarnică pentru redefinirea termenilor biblici, astfel încât aceştia să convină neobişnuitelor lor interpretări teologice. Ei au avut un oarecare succes în această tentativă, prin faptul că au propovăduit oamenilor de rând un nou sens pentru termenii biblici verificaţi şi adevăraţi. Această caracteristică a sistemului lor amăgitor o vom analiza acum în legătură cu versetele citate mai sus.

Cercetătorul interesat al Scripturii îşi va da seama din Matei 27:50 şi din Luca 23:46 că acestea sunt pasaje paralele care descriu acelaşi eveniment, şi anume crucificarea lui Isus Cristos. în relatarea lui Matei, martorilor nu le-a fost deloc greu să înlocuiască termenul grecesc „duh" (pneuma) prin cuvântul „suflu", deoarece în vocabularul lor acest cuvânt are multe sensuri, nici unul dintre ele neavând legătură în folosirea biblică generală a termenului, şi anume aceea a unei naturi imateriale cognoscibile, inerente omului şi definitorie pentru îngeri, prin creaţie. Martorii lui Iehova resping această natură imaterială din om şi o numesc „suflu", „viaţă", „dispoziţie mentală" sau „ceva asemănător vântului". De fapt, ei o definesc oricum, numai nu cum spune Cuvântul lui Dumnezeu că este, o natură invizibilă, eternă prin creaţie, un duh făcut după chipul lui Dumnezeu (Genesa 1:27). Uneori şi în contexte diferite, *duh* (pneuma) poate avea unele dintre sensurile la care ţin martorii, însă contextul determină traducerea, împreună cu gramatica, dar foarte adesea traducerile lor nu ţin seama nici de una, nici de alta.

După ce au introdus forţat cuvântul „suflu" în relatarea lui Matei despre crucificare pentru a da impresia că Isus a încetat doar să respire şi nu că Şi-a restituit natura Lui invizibilă în timp ce murea, martorii se străduiesc să ajungă la relatarea lui Luca, dar numai pentru a fi prinşi în propria lor capcană.



Luca, un cărturar erudit şi bun cunoscător al limbii greceşti, îi obligă pe martori să traducă relatarea pe care o dă el cuvintelor lui Cristos folosind termenul corect de „duh" (pneuma) în loc de „suflu", ca în Matei 27:50. Astfel întregul eşafodaj al terminologiei plăsmuite a Turnului de veghere se prăbuşeşte dintr-o singură lovitură, întrucât este greu de crezut că Isus ar fi spus: „Tată, în mâinile Tale îmi încredinţez *suflul"* - cu toate acestea, dacă martorii sunt consecvenţi, ceea ce rar se întâmplă la ei, de ce nu au tradus în ambele cazuri termenul grecesc *(pneuma)* cu „suflu", fiindcă este vorba despre o relatare paralelă a aceleiaşi scene!

Răspunsul la această întrebare este cât se poate de simplu, aşa cum toţi pot să-şi dea seama. Martorii nu puteau ieşi basma curată traducând termenul drept „suflu" în Luca, dar au făcut-o unde se putea, sperând că nimeni nu va observa sau nu-şi va da seama de traducerea diferită din Matei. Tocmai faptul că Cristos Şi-a dat duhul dovedeşte supravieţuirea duhului omenesc dincolo de mormânt sau, aşa cum s-a exprimat atât de înţelept Solomon: „... până nu se întoarce ţărâna în pământ, cum a fost, şi până nu se întoarce duhul *(pneuma* - LXX) la Dumnezeu, care 1-a dat." (Eclesiastul 12:7)

(4) *Filipeni 1:21-23* - „Căci în cazul meu a trăi este Cristos şi a muri, un câştig. Acum, dacă ar fi să trăiesc mai departe în trup, acesta ar fi un rod al lucrării mele - şi totuşi nu ştiu ce să aleg. Aceste două lucruri mă ţin în tensiune; însă ceea ce doresc eu este eliberarea şi fiinţarea cu Cristos, deoarece, fără îndoială, aceasta este cu mult mai bine." (NWT)

La fel ca şi alte culte eretice care propovăduiesc somnul sufletului după moarte, martorii lui Iehova traduc textele care contrazic punctul lor de vedere astfel încât să se potrivească propriilor lor scopuri; un prim exemplu al acestui fapt este traducerea pe care au facut-o textului din Filipeni 1:21-23. Pentru oricine care posedă chiar şi cunoştinţe superficiale de gramatică greacă, traducerea „însă ceea ce doresc eu este eliberarea..." (versetul 23) reprezintă fie o ignoranţă crasă în ce priveşte cunoştinţele elementare de limbă, fie o pervertire intenţionată, premeditată a terminologiei, în folosul unui scop sau unor scopuri cât se poate de suspecte.

Nu este o coincidenţă faptul că acest text este un important pasaj „test" pentru speranţa oricărui creştin adevărat, care după moarte merge să fie cu Domnul (2 Corinteni 5:8). Martorii lui Iehova îşi dau seama că dacă acest text rămâne neschimbat sau necontestat de către ei, el distruge cu totul învăţătura lor russellistă, conform căreia sufletul se stinge la moartea trupului. Aşa stând lucrurile şi deoarece ei nu puteau contesta textul fără a compromite mitul acceptării de către ei a Bibliei ca autoritate finală, comitetul Turnului de veghere a ales să modifice pasajul în cauză, să îi atribuie o nouă interpretare şi să îndepărteze această ameninţare la adresa teologiei lor.



Traducerea: „însă ceea ce doresc eu este eliberarea...", mai ales ultimul cuvânt, este o impostură grosolană în privinţa principiilor exegezei greceşti, întrucât ignoranţii russellişti au tradus primul infinitiv activ aorist al verbului *analuo (analusai)* ca substantiv („eliberarea"), ceea ce în acest context reprezintă o cunoaştere foarte limitată a limbii greceşti, nedemnă de un savant. Pentru a fi tradus „eliberarea" verbul ar fi trebuit să se afle sub formă de participiu *(analusas),* care folosit pe lângă cuvântul „vrere" sau „dorinţă" înseamnă „un dor mare" sau „o tendinţă" şi trebuie tradus „a pleca dintre cei vii" sau „a slobozi". (Vezi Thayer, Liddell şi Scott, Strong Young şi A. T. Robertson.)

De fapt, s-ar putea să dau impresia că am depus eforturi extraordinare numai ca să resping întrebuinţarea greşită a unei forme gramaticale greceşti, însă adevărul este că această simplă manevrare a termenilor este folosită de către martori în tentativa lor de a-i face pe alţii să creadă că Pavel a avut în vedere ceva cu totul diferit decât ceea ce a scris filipenilor. Pentru a se vedea cum s-a folosit Turnul de veghere de aceasta, citez din anexa lor la *Noua Traducere Mondială a Scripturilor Creştine Greceşti (op. cit.,* pag. 780, 781):

Verbul *a-na-ly'sai* este folosit aici în calitate de substantiv verbal. Mai apare doar o singură dată în Scripturile creştine greceşti, şi anume în Luca 12:36, unde se referă la revenirea lui Cristos. Substantivul înrudit *(a-na'-ly-sis)* apare o singură dată, în 2 Timotei 4:6, unde apostolul spune: „Timpul cuvenit pentru eliberarea mea este iminent." ... Dar în Filipeni 1:23 noi nu am tradus verbul ca „revenire" sau „plecare dintre cei vii", ci ca „eliberare". Motivul acestui fapt este că acest cuvânt poate exprima două idei: propria eliberare a apostolului pentru a fi cu Cristos la revenirea acestuia, şi, de asemenea, eliberarea Domnului însuşi de sub restricţiile cereşti şi revenirea lui aşa cum a promis.

Apostolul nu spune aici în nici un caz că imediat după moartea lui va fi transformat într-un duh şi că va fi cu Cristos pentru totdeauna. ... Pavel se referă în Filipeni 1:23 la această revenire a lui Cristos şi la eliberarea apostolului pentru a fi mereu cu Domnul. El spune acolo că în faţa lui stau două posibilităţi, şi anume, (1) să trăiască mai departe în trup şi (2) să moară. Datorită circumstanţelor care trebuie luate în consideraţie, el afirmă despre sine că este sub tensiune din cauza acestor două lucruri, neştiind pe care dintre ele să-1 aleagă ca fiind mai potrivit. Apoi el sugerează un al treilea lucru, şi pe acesta îl doreşte cu adevărat. Nu există nici o îndoială cu privire la dorinţa lui de a prefera acest lucru, şi anume, eliberarea, întrucât aceasta semnifică fiinţarea lui cu Cristos.

Noţiunea *tou a-na-ly'-sai* sau *eliberarea* nu se poate referi, prin urmare, la moartea apostolului ca şi creatură umană şi astfel la plecarea lui din această

viaţă. Trebuie să se refere la evenimentele din timpul revenirii lui Cristos şi a celei de a doua prezenţe a lui, cu alte cuvinte, la cea de-a doua lui venire şi la învierea tuturor celor morţi în Cristos pentru a fi cu el în vecii vecilor.

Aici, după multă maşinaţie gramaticală, vedem de ce au depus martorii un efort atât de mare pentru a traduce „a pleca" drept „eliberare". Alunecând în această eroare gramaticală, martorii au nădăjduit să „dovedească" faptul că Pavel nu a vorbit de fapt despre moartea lui iminentă şi despre reunirea lui ulterioară cu Cristos (un adevăr pe care 1-a susţinut orice cercetător şi traducător important al Bibliei cunoscut în istorie), ci despre un *al treilea* lucru, şi anume, despre „evenimentele din timpul revenirii lui Cristos şi a celei de a doua prezenţe a lui". Cu un dogmatism care îţi taie respiraţia, martorii susţin că *„eliberarea* nu se poate referi prin urmare la moartea apostolului... Ea trebuie să se refere la evenimentele din timpul revenirii lui Cristos..."
O minte instruită rămâne fără cuvinte când este confruntată cu acest exemplu clasic de înşelăciune inegalabilă, care nu-şi găseşte sprijin în nici un text grecesc sau la nici o autoritate în domeniul exegezei gramaticale. La drept vorbind, contrar afirmaţiei Turnului de veghere că „acest cuvânt poate exprima două idei: propria eliberare a apostolului pentru a fi cu Cristos la revenirea acestuia, şi, de asemenea, eliberarea Domnului însuşi de sub restricţiile cereşti şi revenirea lui aşa cum a promis", revenirea lui Cristos nici nu este măcar subiectul discuţiei, din punct de vedere exegetic - ci aici se vorbeşte mai degrabă despre moartea apostolului şi preocuparea lui în legătură cu filipenii. Faptul că Pavel nu s-a aşteptat niciodată să „doarmă" în mormânt până la înviere, aşa cum susţin martorii, reiese limpede din versetul 21 al capitolului, citat literal - „Căci pentru mine a trăi este Cristos şi a muri este un câştig." Nu ar fi nici un câştig în moarte dacă oamenii ar dormi până la înviere, fiindcă „Dumnezeu nu este un Dumnezeu al celor morţi, ci al celor vii" (Marcu 12:27). Prin urmare Pavel a vorbit doar despre două lucruri: pe de o parte, posibila lui moarte şi existenţa lui ulterioară cu Domnul (2 Corinteni 5:8), şi, pe de altă parte, posibilitatea de a trăi mai departe în trup, aceasta din urmă fiind „mai de trebuinţă" pentru creştinii filipeni. Din propriile lui cuvinte reiese că alegerea lui a fost între acestea două (versetul 23), iar martorii lui Iehova s-au străduit zadarnic, fără să obţină nimic; textul din limba greacă consemnează în continuare cu exactitate ceea ce a spus inspiratul Apostol - şi nu ceea ce pretinde Turnul de veghere că a spus; şi aceasta în ciuda întregii lor imposturi deliberate de a dovedi contrariul.
Ajungând la sfârşitul observaţiilor noastre cu privire la versetele din Filipeni, ne vedem siliţi să scoatem în evidenţă un ultim exemplu de incorectitudine a Turnului de veghere în ceea ce priveşte traducerea din limba greacă. Să ne reamintim că la pagina 781 a lucrării *New World Translation ofthe Christian Greek Scriptures,* Comitetul a afirmat: „Noţiunea *tou a-na-ly'-sai* sau *eliberarea* nu se poate referi, prin urmare, la moartea apostolului ca şi creatură umană şi astfel la plecarea lui din această viaţă."

în cazul în care cititorul interesat va deschide la pagina 626 a aceleiaşi traduceri a Turnului de veghere, va observa că în 2 Timotei 4:6 martorii folosesc încă o dată termenul „eliberare" *(analuseos),* când de fapt toţi traducătorii sunt de acord că este vorba despre *moartea* iminentă a lui Pavel. Traducerea Revised Standard Version a Bibliei, la care martorii lui Iehova recurg adesea, pune problema în felul următor:
„Deoarece eu sunt deja pe punctul de a fi jertfit, timpul plecării mele a sosit." (Vezi de asemenea - *An American Translation* [Goodspeed], *Authorized Version,* versiunea lui J. N. Darby, versiunea lui James Moffat, versiunea lui J. B. Rotherham, versiunea Douay [romano-catolică] etc.)
Chiar martorii lui Iehova traduc textul în felul următor: „Deoarece eu sunt gata să fiu turnat ca o jertfă de băutură, şi timpul cuvenit pentru *eliberarea* mea este iminent." (2 Timotei 4:6, NWT)

De vreme ce martorii recunosc, constrânşi fiind de interpretarea oricărui traducător cu privire la acest text, că versetul se referă la moartea lui Pavel, şi mai mult decât atât, de vreme ce aici este folosită forma substantivală a cuvântului grecesc *{analuseos),* care este tradusă drept „eliberare", de ce susţin ei la pagina 781 că această noţiune *„eliberarea[1]' {analusai* - Filipeni 1:23) „...nu se poate referi, prin urmare, la moartea apostolului ca şi creatură umană şi astfel la plecarea lui din această viaţă"? întrebarea devine şi mai penibilă când se realizează faptul că până şi martorii lui Iehova recunosc că aceste două forme *{analusai* şi *analuseos)* sunt „înrudite" (pag. 781). Prin urmare, ei nu au nici o scuză să pretindă că într-un loc (Filipeni 1:23) „eliberarea" nu se poate referi la moartea apostolului, iar în alt loc (2 Timotei 4:6) să folosească o formă a aceluiaşi cuvânt şi să accepte că se referă la moartea lui. Această singură exemplificare trebuie să servească drept atenţionare pentru toţi oamenii în ce priveşte înşelătoria ostentativă întrebuinţată în „traducerile" Turnului de veghere, traducere fiind un termen impropriu pentru modul lor de lucru în foarte multe pasaje.

(5) *Matei 24:3* - „în timp ce şedea el pe muntele Măslinilor, ucenicii s-au apropiat de el şi i-au zis: «Spune-ne, când se vor întâmpla aceste lucruri şi care va fi semnul prezenţei tale şi al sfârşitului acestei ordini a lucrurilor?»" (NWT)

Din zilele „pastorului" Russell şi ale judecătorului Rutherford, una din dogmele preferate ale Turnului de veghere a reprezentat-o *parousia,* a doua venire sau „prezenţă" a Domnului Isus Cristos. Martorii lui Iehova, ca nişte russellişti loiali ce sunt, au aderat cu tenacitate la teologia „pastorului" în această privinţă şi pretind că în anul 1914, când s-a sfârşit „vremea neamurilor" (după Russell), a început „a doua prezenţă" a lui Cristos. (Vezi *Make Sure of AU Things,* pag. 319 - Watchtower Bible and Tract Society.)



începând din anul 1914, martorii pretind următoarele:

Cristos Şi-a îndreptat atenţia către problemele de pe Pământ, împarte popoarele şi îi educă pe adevăraţii creştini, pregătindu-i pentru supravieţuirea lor în timpul marelui asalt al Armaghedonului, când întreaga omenire necredincioasă va fi distrusă de pe faţa pământului, *{op. cit,* pag. 319)

Prin urmare, pentru martorii lui Iehova Cristos nu vine; El este aici! (1914 d.Cr.) - atâta doar că este invizibil - şi îşi conduce activităţile prin intermediul organizaţiei Sale teocratice din Brooklyn, New York. Având în vedere această afirmaţie, ar fi bine să ascultăm de glasul lui Matei care a scris:

Atunci dacă vă va spune cineva: „Iată, Cristosul este aici, sau acolo", să nu-1 credeţi. Căci se vor scula Cristoşi mincinoşi şi proroci mincinoşi; vor face semne mari şi minuni, până acolo încât să înşele, dacă va fi cu putinţă, chiar şi pe cei aleşi. Iată că v-am spus mai dinainte. Deci, dacă vă vor zice: „Iată-L în pustie", să nu vă duceţi acolo! „Iată-L în odăiţe ascunse", să nu credeţi. Căci, cum iese fulgerul de la răsărit şi se vede până la apus, aşa va fi şi venirea Fiului Omului. (Matei 24:23-27)

în lucrarea lor *New World Translation ofthe Christian Greek Scriptures,* la pagina 780, martorii lui Iehova înşiră cele douăzeci şi patru de locuri în care apare cuvântul grecesc *parousia,* pe care ei îl traduc de fiecare dată drept „prezenţă". Ei dau următoarea justificare, ce se găseşte la pagina 779:

Tendinţa multor traducători este să îl interpreteze aici ca „venire" sau „sosire". însă în toate cele 24 de locuri în care apare cuvântul grecesc *parousia...* noi l-am tradus în mod consecvent ca „prezenţă". Din comparaţia consemnată la Matei 24:37-39, între *parousia* Fiului Omului şi zilele lui Noe, este cât se poate de limpede că sensul cuvântului este cel dat de noi. Şi din antiteza dintre prezenţa şi absenţa apostolului, atât în 2 Corinteni 10:10-11 cât şi în Filipeni 2:12, sensul cuvântului *parousia* este atât de evident, încât nici nu poate fi contestat de alţi traducători.

După această afirmaţie colosală, şi anume că traducerea dată de ei cuvântului *parousia* „nu poate fi contestată de alţi traducători", autorităţile teocratice încep să înşire versetele în cauză.

Acum, problema principală nu este traducerea lui *parousia* drept

„prezenţă", deoarece în unele contexte este negreşit acceptabilă (vezi 1 Corinteni 16:17; 2 Corinteni 7:6, 7; 10:10 şi Filipeni 1:26; 2:12). Există însă alte contexte în care această interpretare nu poate fi îngăduită, deoarece violează nu numai sensul contextual al cuvântului, ci întregul sens al pasajului respectiv, aşa cum a fost el întotdeauna susţinut de către Biserica creştină. Martorii lui Iehova pretind că traducerea pe care o dau ei cuvântului *parousia* este rezultatul erudiţiei, dar nici un mare expert din istoria exegezei



şi traducerii din limba greacă nu a susţinut vreodată acest punct de vedere, începând cu anul 1871, când „pastorul" Russell a fabricat acest concept, el a fost denunţat de către orice învăţat competent, în urma unei cercetări atente. Motivul pentru care această interpretare russellistă este atât de periculoasă este acela că ea încearcă să dovedească faptul că *parousia* în contextul celei de-a doua veniri a lui Cristos înseamnă de fapt că revenirea sau „prezenţa" Lui urmau să fie invizibile şi necunoscute tuturor, cu excepţia „credincioşilor" (russellişti, firește). (Vezi *Make Sure of AU things, op, cit.,* pag. 319, 320-323)

Prin urmare, pe baza acelor texte în care este acceptabilă traducerea cuvântului *parousia* prin „prezenţă", cei care au făcut traducerea NWT a Bibliei conchid că ea trebuie să fie acceptabilă în toate textele. Dar deşi aceasta pare să fie acceptabilă din punct de vedere gramatical, nimeni în afară de martorii lui Iehova sau simpatizanţii lor nu acceptă folosirea nediferenţiată a cuvântului „prezenţă" întâlnită în New World Translation, fie că este vorba de traducători creştini, fie că nu. Este vorba pur şi simplu de cunoaşterea în profunzime a gramaticii şi, după cum se va arăta, interpretarea aceasta nu rezistă în faţă unei exegeze comparate. A conchide că „prezenţa" implică în mod necesar lipsa vizibilităţii este un alt punct slab în argumentarea Turnului de veghere, întrucât în numeroase locuri în care ei interpretează *parousia* drept „prezenţă", persoanele despre care se vorbeşte cu greu s-ar putea spune că erau invizibile. (Vezi 1 Corinteni 16:17; 2 Corinteni 7:6 şi 10:10, de asemenea Filipeni 1:26 şi 2:12.)

Dacă Turnul de veghere ar admite pentru un moment că *parousia* poate fi tradus „venire" sau „sosire", aşa cum este interpretat de către toţi traducătorii eruditi, în pasajele care vorbesc despre revenirea lui Cristos, atunci „prezenţa invizibilă" a lui Cristos susţinută de „pastorul" Russell s-ar dovedi falsă chiar sub ochii lor. De unde hotărârea lor de a tăgădui ceea ce au stabilit toate sursele greceşti autorizate.

Regretatul dr. Joseph F. Thayer, un învăţat unitarian, autor al unuia dintre cele mai bune lexicoane ale Noului Testament în limba greacă (care, în paranteză fie spus, nega a doua venire vizibilă a lui Cristos), spunea la pagina 490 din lucrarea respectivă, referitor la *parousia:* „...o revenire (Filipeni 1:26)... în Noul Testament, mai ales în legătură cu a doua venire a lui Cristos, adică viitoarea revenire vizibilă din cer a lui Isus, Mesia, pentru a învia morţii, a ţine ultima judecată şi a întemeia în mod legal şi glorios împărăţia lui Dumnezeu." (Pentru referinţe suplimentare, vezi Liddell şi Scott, Strong şi oricare altă sursă autorizată care se bucură de o reputaţie bună.)

S-ar putea adăuga aici că dr. Thayer a procedat suficient de corect,



întrucât a spus ceea ce ne învaţă Noul Testament grecesc, chiar dacă el nu a crezut lucrurile respective. Ar fi de dorit ca martorii lui Iehova să fie cel puţin la fel de corecţi, însă nu sunt!

în încheierea acestei discuţii cu privire la întrebuinţarea greşită a lui *parousia,* să examinăm versetele pe care martorii lui Iehova le folosesc pentru a „dovedi" că revenirea lui Cristos avea să fie o „prezenţă" invizibilă, nu un eveniment vizibil, glorios şi uşor de verificat.

Următoarele referinţe împreună cu titlurile lor au fost luate din cartea *Make Sure of AII Things,* publicată de către Turnul de veghere ca şi un ghid oficial pentru doctrina lor.

(1) „îngerii au mărturisit la înălţarea lui Isus ca duh că Cristos se va întoarce în acelaşi mod, fără zgomot, neobservat de către lume" (pag. 320).
Şi după ce a spus aceste lucruri, pe când se uitau ei [doar ucenicii] la el, s-a înălţat la cer şi un nor 1-a ascuns din ochii lor.... „Bărbaţi Galileeni, de ce staţi şi vă uitaţi la cer? Acest Isus care s-a înălţat la cer din mijlocul vostru va veni în acelaşi fel cum l-aţi văzut mergând la cer." (Fapte 1:9, 11, NWT)
Este întru totul de prisos să combatem în detaliu această pervertire făţişă a unei învăţături biblice clare, deoarece, aşa cum ni se arată evident în Ioan 20:27, Cristos nu a fost un duh şi nu S-a înălţat ca duh. Chiar şi textul pe care îl citează ei arată că ucenicii „se uitau la El" şi L-au văzut cum „S-a înălţat şi un nor L-a ascuns din ochii lor" (versetul 9). Ei ar fi putut cu greu, cel puţin din cauză că aveau ochii omeneşti, să se uite la un duh, care prin definiţie este fără formă,* iar Cristos le spusese deja o dată: „Uitaţi-vă la mâinile şi picioarele Mele, Eu sunt; pipăiţi-Mă şi vedeţi: un duh n-are nici carne, nici oase, cum vedeţi că am Eu" (Luca 24:39).
Astfel că rămâne ca Cristos însuşi să denunţe eroarea russellistă care susţine că S-a „înălţat ca duh". Mai mult decât atât, întrucât a părăsit în mod vizibil pământul de pe Muntele Măslinilor, este sigur că va reveni în mod vizibil, întocmai cum ne învaţă Scripturile (vezi Matei 26:63, 64; Daniel 7:13, 14; Apocalipsa 1:7, 8; Matei 24:7, 8, 30).
(2) „Revenirea invizibilă a lui Cristos, aşa cum a mărturisit chiar el, că omul nu-1 va mai vedea din nou sub formă omenească" (pag. 321).
încă puţină vreme şi lumea nu mă va mai vedea. (Ioan 14:19, NWT)
Căci eu vă spun vouă: în nici un caz voi nu mă veţi mai vedea de acum încolo până când veţi zice: „Binecuvântat este cel care vine în numele lui Iehova!" (Matei 23:39, NWT)

# L

* Chiar şi îngerii trebuie să ia o formă umană pentru a fi văzuţi. (Genesa 19:1, 2)



Aceste două pasaje, integrate în contextele lor, nu susţin nicidecum doctrina russellistă în legătură cu „prezenţa" invizibilă a lui Cristos, şi aceasta din două motive ireproşabile:
(a) Ioan 14:19 se referă la anticipata moarte şi înviere a lui Cristos - acea „puţină vreme" despre care a vorbit Isus nu putea să se refere decât la învierea şi înălţarea Lui ulterioară (Fapte 1:9, 11), înainte de care s-a arătat doar credincioşilor, la fel ca şi în perioada imediat următoare învierii Lui, şi nu lumii (sau necredincioşilor), de unde sensul clar al cuvintelor Lui. Isus nu a spus niciodată că *nimeni* nu îl va mai „vedea [vreodată] din nou în formă umană", aşa cum îi place Turnului de veghere să susţină. De fapt, în acelaşi capitol El a promis că Se va *„întoarce* şi vă voi lua cu Mine; ca acolo unde sunt Eu, să fiţi şi voi" (versetul 3). Biblia este de asemenea întru totul lipsită de echivoc când ne spune că într-o zi, doar prin harul Său, noi „vom fi ca El; pentru că îl vom *vedea* aşa cum este" (1 Ioan 3:2). Astfel că Turnul de veghere este încă o dată silit la tăcere de către vocea Duhului Sfânt.
(b) Acest al doilea text, Matei 23:39, nu dovedeşte absolut nimic în folosul argumentărilor şovăielnice ale Turnului de veghere, decât că Ierusalimul nu îl va mai vedea din nou pe Cristos până când nu îl va proslăvi cu pocăinţă pe Unsul lui Dumnezeu. De fapt, textul dăunează punctului de vedere russellist, fiindcă vorbeşte despre faptul că Cristos va fi *vizibil* la venirea Lui, altminteri nu ar putea fi văzut pentru a fi proslăvit în Numele Domnului. în plus, Cristos a făcut acea afirmaţie folosind cuvântul „până când", ceea ce reprezintă o referire precisă la a doua venire vizibilă a Sa (Matei 24:30).
(3) „Primii creştini se aşteptau ca revenirea lui Cristos să fie invizibilă.

Pavel a argumentat că în zilele lor existau dovezi insuficiente pentru aceasta." (pag. 321).

Pe de altă parte, fraţilor, în ceea ce priveşte prezenţa Domnului nostru Isus Cristos şi strângerea noastră laolaltă cu el, vă rugăm să nu vă lăsaţi clătinaţi aşa de repede în mintea voastră, nici să nu vă lăsaţi mişcaţi de vreo exprimare inspirată, sau de vreun mesaj verbal, sau de vreo epistolă, ca şi cum ar fi din partea noastră, referitor la faptul că ziua lui Iehova ar fi aici. Nu lăsaţi pe nimeni să vă ademenească în vreun fel, deoarece ea nu va veni dacă nu va veni mai întâi apostazia şi nu se va descoperi omul fărădelegii, fiul nimicirii. (2 Tesaloniceni 2:1-3, NWT)

Acest ultim exemplu din 2 Tesaloniceni îi înfăţişează cât se poate de plastic pe martori în toată şiretenia lor, încercând cu disperare să-1 facă pe Pavel să propovăduiască ceea ce el a tăgăduit în modul cel mai categoric, în toate scrisorile sale, şi anume faptul că Cristos va veni în mod invizibil pentru sfinţii Lui. în epistola sa către Tit, Pavel accentuează importanţa de „a aştepta fericita noastră nădejde şi arătarea slavei marelui nostru Dumnezeu şi Mântuitor



Isus Cristos" (2:13), ceva ce el nu ar fi aşteptat, dacă urma să fie *oparousia* sau „prezenţă" tainică şi invizibilă.

Pavel, contrar martorilor lui Iehova, nu a crezut niciodată într-o revenire invizibilă a lui Cristos, cum de altfel nu a crezut nici un alt membru de bună credinţă al Bisericii creştine până la fanteziile lui Charles Taze Russell şi până la obsesia lui în legătură cu *parousia,* fapt descoperit în mod limpede la o privire atentă asupra Primei epistole a lui Pavel către Tesaloniceni. Inspiratul apostol a spus următoarele:

Iată, în adevăr, ce vă spunem, prin Cuvântul Domnului: noi cei vii, cari vom rămânea până la *venirea* Domnului, nu vom lua-o înaintea celor adormiţi. Căci însuşi Domnul, cu un strigăt [auzibil], cu glasul unui arhanghel şi cu trâmbiţa lui Dumnezeu, Se va *pogorî* din cer [vizibil], şi întâi vor învia cei morţi în Cristos. (4:15, 16)

Vedem aici faptul că, în concordanţă perfectă cu Matei 26 şi Apocalipsa 1, Cristos este prezentat ca venind în mod vizibil; şi, în acest context, nici un cercetător al limbii greceşti care se bucură de o reputaţie bună, nu va permite folosirea cuvântului „prezenţă"; cuvântul folosit trebuie să fie „venire". (Vezi de asemenea 2 Tesaloniceni 2:8.)

Pentru informaţii suplimentare referitoare la acest subiect, consultaţi orice concordanţă standard sau lexicon grec la îndemână şi urmăriţi folosirea de către Pavel a cuvântului *„venire"* etc. Acest fapt va convinge orice persoană care gândeşte obiectiv că Pavel nu a întreţinut niciodată bizarul punct de vedere al Turnului de veghere în legătură cu revenirea lui Cristos.

Aceste lucruri fiind bine înţelese, cititorul interesat ar trebui să acorde atenţia cuvenită acelor versete din Noul Testament care nu folosesc cuvântul *parousia,* ci sunt în schimb forme ale verbului *elthon* şi înrudite cu *erchomai* (vezi Thayer, pag. 250 şi urm.) şi care se referă la venirea Domnului ca manifestare vizibilă. Aceste texte nu pot fi răstălmăcite pentru a se potrivi modelului russellist legat de „prezenţă", întrucât *erchomai* înseamnă „a veni", „a apărea", „a sosi" etc, în cel mai exact sens al cuvântului. (Ca referinţe, vezi Matei 24:30 împreună cu Matei 26:64 - *erchomenon;* vezi de asemenea Ioan 14:3 - *erchomai;* şi Apocalipsa 1:7 - *erchetai.)*

Odată ce s-a înţeles faptul că martorii lui Iehova sunt interesaţi doar de lucrurile din Scriptură pe care le pot face să însemne ce vor ei, şi nu de ceea ce Duhul Sfânt a revelat deja în mod desăvârşit, cel care cercetează în mod temeinic Scripturile îi va respinge în întregime pe martorii lui Iehova şi traducerea Bibliei în varianta Turnului de veghere. Ei sunt ca nişte „călăuze oarbe... (ale unui) alt orb" (Matei 15:14), care „au schimbat în desfrânare harul lui Dumnezeu şi tăgăduiesc pe singurul nostru Stăpân şi Domn, Isus



Cristos" (Iuda 4). Mai mult decât atât, faptul că ei „răstălmăcesc Scripturile spre pierzarea lor" (2 Petru 3:16) a fost descoperit în tot amănuntul de dova-

da mai sus menţionată, pentru ca toţi să poată judeca.

## *Divinitatea lui Isus Cristos*

Realitatea identităţii lui Cristos este propovăduită în mod limpede de la un capăt la celălalt al întregului conţinut al Scripturilor inspirate. El este revelat în calitate de Dumnezeu Iehova sub formă umană (Isaia 9:6; Mica 5:2; Isaia 7:14; Ioan 1:1; 8:58; 17:5; compară Exodul 3:14 şi Evrei 1:3; Filipeni 2:11; Coloseni 2:9 şi Apocalipsa 1:8, 17, 18 etc). Divinitatea lui Isus Cristos este una dintre aspectele esenţiale ale creştinismului şi ca atare a fost atacată de-a lungul vremurilor într-un mod mai energic decât oricare altă doctrină a credinţei creştine. Aderând la vechea erezie ariană, pe care Athanasius, marele Părinte al Bisericii, a combătut-o în celebrul lui eseu „Despre întruparea Cuvântului", mulţi oameni şi toate cultele eretice neagă cu fermitate egalitatea lui Isus Cristos cu Dumnezeu Tatăl, şi prin urmare Divinitatea triunitară. Martorii lui Iehova, după cum s-a văzut, nu fac excepţie de la această regulă infamă. în orice caz, mărturia Scripturilor rămâne certă şi chiar numai trimiterile menţionate anterior reduc pentru totdeauna la tăcere erezia blasfemiatoare, care, prin puterea lui Satan însuşi, îi înşală pe mulţi cu „mânuirea amăgitoare a Cuvântului lui Dumnezeu".

Prin urmare, divinitatea lui Cristos este un răspuns esenţial la adresa martorilor lui Iehova, întrucât dacă Trinitatea este o realitate, şi ea este, dacă Isus şi Iehova sunt „Unul" şi Acelaşi, atunci întreaga structură a cultului eretic se prăbuşeşte, rămânând doar o grămadă de doctrine fărâmiţate, incoerente, incapabile până şi de aparenţa unei concordanţe între ele. Vom discuta acum versetele în cauză şi legătura lor cu problema discutată.

1. (a) Isaia 7:14 - „De aceea Domnul însuşi vă va da un semn: Iată, fecioara va rămânea însărcinată, va naşte un Fiu, şi-I va pune numele Emanuel" (ad litteram, Dumnezeu sau Iehova este cu noi, deoarece Iehova este singurul Dumnezeu).

(b) Isaia 9:6 - „Căci un Copil ni s-a născut, un Fiu ni s-a dat, şi domnia va fi pe umărul Lui; îl vor numi: Minunat, Sfetnic, Dumnezeu tare, Părintele veşniciilor, Domn al păcii."

(c) Mica 5:2 - „Şi tu, Betleeme Efrata, măcar că eşti prea mic între cetăţile de căpetenie ale lui Iuda, totuşi din tine îmi va ieşi Cel ce va stăpâni peste Israel, şi a cărui obârşie se suie până în vremurile străvechi, până în zilele veşniciei."

în cadrul Vechiului Testament, Iehova, Domnul oştirilor, Şi-a descoperit



planul Lui de a se arăta sub formă umană şi El a împlinit profeţiile privitoare la acest miracol în persoana lui Isus Cristos. Examinând textele specificate mai înainte, cercetătorul lipsit de prejudecăţi al Scripturilor va fi mai mult decât convins de faptul că Iehova Şi-a ţinut promisiunea şi a devenit om, literalmente „Dumnezeu este cu noi" (Matei 1:23; Luca 1:32, 33; Ioan 1:14). Elementul-cheie din Isaia 7:14 este numele divin „Emanuel", care nu poate fi interpretat corect altfel decât „Dumnezeu este cu noi" şi, întrucât nu există un alt Dumnezeu în afară de Iehova, conform propriei Lui declaraţii (Isaia 43:10, 11), Isus Cristos şi Dumnezeu sunt de aceeaşi esenţă ca putere şi veşnicie, aşadar egali. Această profeţie a fost împlinită în Matei 1:22, 23, astfel că nu poate exista nici o îndoială cu privire la faptul că Isus Cristos este „fiul fecioarei", descris atât de limpede în Isaia 7:14. Martorii lui Iehova nu pot aduce nici un argument pentru a combate această declaraţie evidentă a Scripturii, şi anume că Iehova şi Cristos sunt „Unul" şi Acelaşi, deoarece tocmai termenul „Emanuel" (Dumnezeu sau Iehova este cu noi) dezminte orice altă interpretare.

în Biblia ebraică Isaia 9:6 este unul dintre cele mai elocvente versete din Vechiul Testament care dovedesc divinitatea lui Cristos, declarând incontestabil că Iehova însuşi a plănuit să apară în formă umană. în verset se afirmă limpede că întreaga domnie se va sprijini pe „Copilul născut" şi pe „Fiul dat", a cărui identitate este descoperită tocmai prin termenii folosiţi pentru a-I descrie atributele. Sub inspiraţia Duhului Sfânt, Isaia îl descrie pe Cristos ca „Minunat, Sfetnic, Dumnezeu tare, Părintele veşniciilor, Domn al

păcii", toate acestea fiind însuşiri ce-I aparţin exclusiv lui Dumnezeu. Termenul „Dumnezeu tare" îl desemnează de la sine pe Iehova, deoarece nu numai că El este singurul Dumnezeu (Isaia 43:10, 11), ci termenul „tare" (puternic, n. trad.) este folosit numai cu referire la El, în raport cu divinitatea Sa. Martorii lui Iehova se eschivează în faţa acestui verset, afirmând că Cristos este un dumnezeu puternic („tare", Cornilescu), însă nu Dumnezeul Atotputernic (Iehova). Acest argument este ridicol deja la prima vedere. Cu toate acestea, martorii lui Iehova caută să demonstreze că, de vreme ce în textul ebraic nu apare nici un articol în faţa cuvântului „puternic", acesta nu se referă la Iehova. Se ridică atunci întrebarea dacă există cumva doi „Dumnezei puternici"? Ştim că acest lucru este absurd; în ciuda acestui fapt, martorii lui Iehova persistă în această aberaţie, în pofida versetului din Isaia 10:21, unde Isaia declară (fără a folosi articolul), că „Iacov se va întoarce" la „Dumnezeul puternic", şi noi ştim din propriile cuvinte ale lui Iehova către Moise, că El este „Dumnezeul lui Iacov" (Exodul 3:6). în Ieremia 32:18 profetul declară (folosind articolul), că El (Iehova) este „Dumnezeul cel mare, cel Puternic" (două feluri de a spune acelaşi lucru). (Cf. Isaia 9:6, 10:21; Ieremia 32:18.)





Dacă este să acceptăm punctul de vedere al martorilor lui Iehova, ar trebui să existe doi „Dumnezei Puternici"; iar acest lucru este imposibil, deoarece există doar un singur Dumnezeu Adevărat şi Puternic. (Isaia 45:22).

Profetul Mica, atunci când scrie în Mica 5:2, consemnând cuvintele lui Iehova, nu numai că dă locul de naştere al lui Cristos (cu privire la care evreii confirmă că este Cetatea lui David, Betleemul), ci el dă şi un punct de reper cu privire la identitatea lui Cristos - anume Dumnezeu în formă umană. Termenul „obârşie" poate fi tradus prin origine [Vezi - Brown, Driver şi Briggs, *Hebrew Lexicon ofthe Old Testament,* 426 (a), punctul (2)], şi noi ştim că singurul care corespunde acestei descrieri, a cărui origine este „din zilele veşniciei", trebuie să fie Dumnezeu însuşi, întrucât numai El este „Singurul existând veşnic" (Isaia 44:6, 8). Mărturia copleşitoare a acestor versete singure stabileşte, în afara oricărei îndoieli, divinitatea Domnului Isus Cristos, care a devenit om, S-a identificat cu noi prin întrupare şi S-a oferit pe Sine „o dată pentru totdeauna" ca preţ de răscumpărare pentru mulţi, jertfa eternă, care poate să mântuiască pe deplin pe oricine îşi va însuşi puterea Lui curăţitoare.

2. Ioan 1:1- „La început (sau la „origine"; în greacă, *Arche)* era Cuvântul *[Logos],* şi Cuvântul era cu Dumnezeu *[Ton Theon],* şi Cuvântul era Dumnezeu *[Theos]."*

Contrar traducerilor din *The Emphatic Diaglott* şi *New World Translation ofthe Holy Scriptures,* construcţia gramaticală în limba greacă nu lasă nici o urmă de îndoială în ceea ce priveşte faptul că aceasta este singura interpretare posibilă a textului. Subiectul propoziţiei este *Cuvântul (Logos),* iar verbul, *era.* Nu poate exista nici un complement direct care să-i urmeze lui *era,* deoarece, ţinând seama de regula gramaticală, verbele intranzitive nu sunt urmate de complemente, ci sunt urmate în schimb de nume predicative, care se raportează la subiect, în acest caz, *Cuvântul (Logos).* De fapt, regretatul cercetător al limbii greceşti nou-testamentale în limba greacă, (koine), Collwell, a formulat o regulă ce specifică în mod limpede că un nume predicativ articulat cu articolul hotărât (în acest caz *theos* - Dumnezeu) când precede verbul (era), nu este niciodată însoţit de un articol; aşa se întâmplă în Ioan 1:1. Prin urmare, este uşor de observat că nu este nevoie de nici un articol pentru *Theos* (Dumnezeu), şi a-1 traduce „un dumnezeu" este atât incorect din punct de vedere gramatical, cât şi greşit în limba greacă, deoarece, în cea de-a treia propoziţie a frazei din verset, *Theos* este numele predicativ al lui *era* şi trebuie să se raporteze la subiect, adică la *Cuvântul (Logos).* în consecinţă, Cristos, dacă El este Cuvântul „făcut trup" (Ioan 1:14), nu poate fi nimeni altcineva decât Dumnezeu, în afară de cazul când se neagă textul în limba greacă şi, prin urmare, Cuvântul lui Dumnezeu.

în lucrarea lor, *New World Translation ofthe Christian Greek Scriptures,* la paginile 773-777 din anexă, martorii lui Iehova încearcă să discrediteze textul grecesc cu privire la această problemă, pentru că ei îşi dau bine seama că dacă Isus şi Iehova sunt „Una" prin natura Lor, teologia lor nu mai poate fi valabilă, deoarece ei neagă această unitate a naturii Lor. Combaterea argumentelor pe care le aduc ei în această problemă este decisivă.

Pretenţia lor este că, deoarece se foloseşte articolul hotărât pe lângă *Theon* în Ioan 1:1b şi nu pe lângă *Theos* în Ioan 1:1c, omisiunea este destinată să arate o diferenţă; pretinsa diferenţă constă în faptul că în primul caz este vorba despre Unicul Dumnezeu Adevărat (Iehova), în timp ce în al doilea despre „un dumnezeu", diferit şi inferior celui dintâi, acest din urmă „dumnezeu" fiind Isus Cristos.

La pagina 776b se afirmă că interpretarea „un dumnezeu" este corectă, fiindcă „...întreaga doctrină a Scripturilor sacre confirmă corectitudinea acestei interpretări". Această remarcă atrage atenţia asupra faptului că întreaga problemă implicată merge cu mult dincolo de acest text. în fond, Scriptura afirmă divinitatea deplină şi egală a lui Cristos. De ce se face atunci atâta zarvă în jurul acestui singur verset? Probabil se mizează pe efectul de surpriză derivat din parada de pseudoerudiţie prin folosirea unui text familiar.

Omisiunea articolului în cazul lui *Theos* nu înseamnă că se face referire la un alt „dumnezeu" decât singurul Dumnezeu adevărat. Să se examineze pasajele în care nu se foloseşte articolul pe lângă *Theos* şi să se vadă dacă interpretarea „un dumnezeu" are vreun sens: Matei 5:9; 6:24; Luca 1:35, 78; 2:40; Ioan 1:6,12,13,18; 3:2, 21; 9:16, 33; Romani 1:7,17,18; ICorinteni 1:30; 15:10; Filipeni 2:11, 13; Tit 1:1 şi multe, multe altele. Argumentul „un dumnezeu" se dovedeşte a fi prea neconvingător şi este inconsecvent. Pentru a fi consecvenţi în această interpretare a lui „un dumnezeu", martorii lui Iehova ar trebui să traducă fiecare exemplu în care articolul lipseşte ca „un dumnezeu (nominativ), al unui dumnezeu (genitiv), unui sau în folosul unui dumnezeu (dativ)" etc. Ei nu fac însă acest lucru în Matei 5:9; 6:24; Luca 1:35, 78; Ioan 1:6, 12, 13, 18; Romani 1:7, 17 etc. (Vezi *Noua Traducere Mondială a Sfintelor Scripturi* şi *The Emphatic Diaglott,* referitoare la trimiterile menţionate anterior.)

Nu poţi interpreta în mod cinstit, *theos* ca „un dumnezeu" în Ioan 1:1, iar apoi *theou* „al lui Dumnezeu" (Iehova) în Matei 5:9, Luca 1:35, 78; Ioan 1:6 etc, când *theou* este forma de genitiv a *aceluiaşi* substantiv la declinarea a H-a, *fără* a fi însoţit de articol, ci *trebuie* interpretat (ţinând cont de argumentul martorilor lui Iehova) ca „al *unui* dumnezeu" şi nu „al lui Dumnezeu", cum este cazul atât în *The Emphatic Diaglott,* cât şi în *The New World Translation ofthe Holy Scriptures.* Am putea aduce şi alte exemple,



propunem însă consultarea Noului Testament în limba greacă, fie cel îngrijit de D. Erwin Nestle, fie cel îngrijit de Westcott & Hort, împreună cu *The Elements ofGreek* de Francis Kingsley Ball (New York: Macmillan, 1948, pag. 7, 14) cu privire la desinenţele substantivului etc. în consecinţă, dacă martorii lui Iehova trebuie să persiste în această traducere eronată, „un dumnezeu", ei ar putea să fie cel puţin consecvenţi - dar ei *nu sunt* - şi să interpreteze în aceeaşi manieră toate exemplele în care articolul este absent.

Adevărul cu privire la această problemă este că martorii lui Iehova întrebuinţează sau înlătură accentuarea ideii conferită de folosirea cuvântului sub forma lui articulată cu articol hotărât oricând şi *oriunde* se potriveşte cu plăsmuirea lor, fără a ţine seamă de regulile gramaticale ce le stau împotrivă, într-o traducere atât de importantă, cum este Cuvântul lui Dumnezeu, trebuie să se respectate toate regulile. Martorii lui Iehova nu au fost consecvenţi în respectarea acelor reguli.

Autorii acestei pretenţii au demonstrat o altă caracteristică obişnuită a martorilor lui Iehova, şi anume aceea de a cita parţial sau de a cita greşit o sursă autorizată, recunoscută ca valabilă, pentru a-şi susţine traducerile negramaticale. La pagina 776 a anexei la *New World Translation of the*

*Christian Greek Scriptures,* citând cuvintele lui dr. Robertson: „scriitorii antici foloseau *ho theos* în legătură cu dumnezeul religiei absolute, pentru a-1 diferenţia de dumnezeii miturilor", ei omit să consemneze faptul că în propoziţia următoare, dr. Robertson afirmă: „Cu toate acestea, în Noul Testament, deşi întâlnim forma *pros ton theos* (Ioan 1:1, 2), termenul simplu *theos* este mult mai frecvent, mai ales în epistole."

Cu alte cuvinte, în multe cazuri, scriitorii Noului Testament nu au folosit articolul pe lângă *theos,* şi totuşi sensul lui este cât se poate de limpede în cadrul contextului, şi anume că este vorba despre Singurul Dumnezeu Adevărat. Oricine poate examina următoarele referinţe, unde, în versete succesive sau chiar şi în aceeaşi propoziţie, articolul este folosit pe lângă o *singură* apariţie a cuvântului *theos, fără* să fie folosit şi pe lângă celelalte forme ale lui; rezultatul va fi cât se poate de limpede: nu se poate trage o astfel de concluzie drastică din felul de exprimare al lui Ioan în Ioan 1:1,2; (cf. Matei 4:3, 4; 12:28; Luca 20:37, 38; Ioan 3:2; 13:3; Fapte 5:29, 30; Romani 1:7, 8, 17-19; 2:16, 17; 3:5, 22, 23; 4:2, 3 etc).

Teoria folosirii articolului este importantă în limba greacă; ea nu se aplică la întâmplare. însă noi *nu* avem calificarea necesară pentru a fi siguri de ceea ce se are în vedere în *toate* cazurile. Dr. Robertson, prudent, face observaţia că „abia în ultimii ani s-a făcut un studiu cu adevărat ştiinţific cu privire la articol" (A. T. Robertson, pag. 755). Datele nu sunt toate cunoscute şi ar trebui să nu se susţină dogmatic nici o concluzie atât de drastică, precum cea a autorilor anexei.



Este un nonsens să se afirme că un substantiv simplu poate fi tradus drept „divin" şi că fără articol el exprimă pur şi simplu ideea de calitate (pag. 773, 774, în anexa lucrării *New World Translation of the Christian Greek Scriptures).* Chiar şi autorii acestei note interpretează mai târziu acelaşi substantiv *theos* ca „un dumnezeu", şi nu ca pe „o calitate". Avem de-a face cu o contradicţie internă în context.

în concluzie, poziţia autorilor acestei note se clarifică la pagina 774 a anexei *la New World Translation of the Christian Greek Scriptures;* ei susţin că este „iraţional" ca Cuvântul (Cristos) să fie Dumnezeul cu care El era (Ioan 1:1). Propria lor raţiune, care greşeşte în mod vădit, este luată drept criteriu pentru determinarea adevărului scriptural. Nu trebuie decât să examinăm folosirea evident forţată a citatului după Dana şi Mantey *(New World Translation of the Christian Greek Scrriptures,* pag. 774, 775). Mantey se referă în mod clar la faptul că, în concordanţă cu mărturia copleşitoare a Scripturii „Cuvântul era Divinitate", însă autorii lucrării *New World Translation of the Christian Greek Scrriptures* au forţat sensul în interpretarea lor, folosind „un dumnezeu", pentru a se potrivi propriului lor scop, scop care este negarea divinităţii lui Cristos, având drept rezultat negarea Cuvântului lui Dumnezeu. Regretatul dr. Mantey a afirmat în mod public că el a fost citat în afara contextului şi el personal a scris Turnului de veghere, declarând că „nu există nici o specificare în gramatica noastră, care să fi sugerat vreodată că «un dumnezeu» ar fi o traducere admisibilă în Ioan 1:1" şi că „nu este nici corect din punct de vedere ştiinţific, nici raţional să se traducă Ioan 1:1 drept „Cuvântul era un dumnezeu" (Michael Van Buskirk, *The Scholastic Dishonesty of the Watchtower,* P.O. Box 2067, Costa Mesa, CA 92626: CARIS, 1976, pag. 11).

3. Ioan 8:58 - „Isus le-a zis... mai înainte ca să se nască Avraam, *sunt Eu."*

Comparând acest verset cu traducerea pasajelor Exodul 3:14 şi Isaia 43:10-13 din Septuagintă, vom descoperi că traducerea este identică. în Exodul 3:14 Iehova, vorbind cu Moise, a spus *„Eu sunt",* ceea ce orice învăţat inteligent va recunoaşte ca sinonim cu Dumnezeu. Isus le-a spus ad litteram: „Eu *sunt* Iehova" *(Eu sunt),* şi este evident că ei au înţeles că El Se referă tocmai la acest lucru, prin faptul că au încercat, precum ne descoperă versetul următor, să arunce cu pietre în El. Referitor la această problemă, legea ebraică stabileşte cinci cazuri în care uciderea cu pietre era legală - şi nu uitaţi că iudeii erau legalişti. Aceste cinci cazuri erau: (1) Spiritism în familie,

Leviticul 20:27; (2) Practicarea blestemului, a blasfemierii, Leviticul 24:10-23; (3) Prorocii falşi, care îndemnau la idolatrie, Deuteronom 13:5-10; (4) Fiul îndărătnic, Deuteronom 21:18-21; şi (5) Adulterul şi violul, Deuteronom

22:21-24 şi Leviticul 20:10. Acum, orice cercetător onest al Bibliei trebuie să admită că singurul temei legal pe care iudeii îl aveau pentru a-L ucide cu pietre pe Cristos (în realitate ei nu aveau absolut nici unul) era cea de a doua încălcare a legii - adică blasfemia. Mulţi martori zeloşi ai lui Iehova susţin că iudeii inteţionau să-L ucidă cu pietre pentru că El i-a numit copii ai diavolului (Ioan 8:44). însă dacă acesta ar fi adevărul, de ce nu au încercat ei să-L ucidă cu pietre şi cu alte ocazii (Matei 12:34; 23:33 etc), când i-a numit pui de năpârci? Răspunsul este foarte simplu. Ei nu ar fi putut să-L ucidă pe Cristos cu pietre din motivul acela, întrucât ei erau opriţi prin lege, care admite doar cele cinci cazuri şi care i-ar fi condamnat pe ei înşişi, dacă ar fi folosit „insulta" ca motiv pentru uciderea cu pietre. Şi aceasta nu este totul, fiindcă în Ioan 10:33 iudeii au încercat din nou să-L ucidă pe Cristos cu pietre şi L-au acuzat că S-a făcut pe Sine Dumnezeu (nu *un dumnezeu,* subiect cu care ne-am ocupat deja în amănunţime).[20] în cazul acesta, haideţi să judecăm lucrurile: dacă iudeii au aplicat legea cu privire la uciderea cu pietre în alte ocazii, când se pare că au fost insultaţi, atunci de ce ar fi violat legea, aşa cum ar fi trebuit să o facă dacă martorii lui Iehova au dreptate, în Ioan 8:58? Mai trebuie să adăugăm încă ceva. Argumentul este ridicol în sine; există un *singur „JZu sunt"* în Scripturi (Isaia 48:12; 44:6; Apocalipsa 1:8, 17), iar Isus a revendicat dreptul asupra acelei Identităţi, fapt pentru care iudeii, interpretând greşit legea, şi-au pus în gând să-L ucidă cu pietre.

Martorii lui Iehova declară *(New World Translation of the Christian Greek Scriptures,* pag. 312, nota de subsol C) că interpretarea greacă al lui *Ego Eimi (Eu sunt)* din Ioan 8:58 este „redată corect la «timpul perfect nedefinit» *(Eu am fost),* nu «Eu sunt». Pentru a demasca această pervertire neruşinată a textului grecesc, îl vom examina acum din punct de vedere gramatical ca să vedem dacă există vreun motiv bine întemeiat pentru a fi tradus astfel.

Este dificil de ştiut la ce se referă autorul notei de la pagina 312, deoarece el nici *nu foloseşte* terminologia gramaticală standard, şi nici nu-şi bazează argumentul pe gramatica standard. Infinitivul aorist ca atare *nu* formează o propoziţie. Adverbul *Prin* este important aici, astfel că această structură ar trebui numită o subordonată introdusă de *Prin.* Termenul „perfectul nedefinit" nu este un termen gramatical standard şi întrebuinţarea lui aici a fost inventată de autorul notei, aşa că este imposibil de ştiut la ce se referă.

[20] Martorii lui Iehova, drept dovadă a validităţii traducerii lor, indică traducerea din *NewEnglish Bible* prin „un dumnezeu". însă adevărul este că NEB a tradus greşit acest pasaj şi nici o traducere respectabilă nu ar susţine ideea Turnului de veghere că acest pasaj ar putea însemna că Isus Cristos a pretins doar că este „un dumnezeu".


Adevărata problemă în verset o constituie verbul *„Ego Eimi".* Dr. Robertson, care este citat ca demn de încredere de către traducătorii NWT, afirmă (pag. 880) că *Eimi* este folosit în mod „absolut". Formularea aceasta apare de patru ori (în Ioan 8:24; 8:58; 13:19; 18:5). în aceste locuri, termenul este acelaşi ca cel folosit de către Septuaginta pentru a reda fraza ebraică „Eu (sunt) El" în Deuteronom 32:39; Isaia 43:10; 46:4 etc. Expresia apare *doar* acolo unde este reiterată calitatea de Domn al lui Iehova. Prin urmare, expresia este o afirmare a deplinei şi egalei Dumnezeiri. Interpretarea incorectă şi primitivă din partea NWT serveşte doar pentru a ilustra cât este de dificil să eludezi contextul şi sensul expresiei.

Sensul de „Divinitate deplină" al acestei expresii este deosebit de clar mai ales în Ioan 13:19, unde Isus afirmă că El le-a spus lucruri înainte ca acestea să se întâmple, pentru ca atunci când aveau să se întâmple, ucenicii să creadă că *Ego Eimi (Eu sunt).* Iehova este Singurul care cunoaşte viitorul ca fapt prezent. Isus le spune ucenicilor dinainte, pentru ca atunci când lucrurile ajung să se întâmple în viitor, ei să poată şti că *„Eu sunt"* (Ego Eimi), mai

exact că *El este Iehoval*
în concluzie, datele vorbesc de la sine şi sunt indiscutabil de clare - limba greacă nu permite imposturi de genul „Eu am fost". Argumentul Turnului de veghere în această privinţă este că expresia în cauză este un „prezent istoric", folosit cu referire la Avraam şi, prin urmare, admisibil. Acesta este un exemplu clasic de vorbire cu dublu înţeles din partea Turnului de veghere. Pasajul nu este o naraţiune, ci o citare directă a argumentaţiei lui Isus. Gramatica standard rezervă folosirea „prezentului istoric" doar pentru relatări. Aici termenul nu poate fi tradus corect decât ca *„Eu sunt"* şi deoarece Iehova este singurul *„Eu sunt"* (Exodul 3:14; Isaia 44:6), El şi Cristos sunt „Una" în natura lor, adică sunt într-adevăr plinătatea „Divinităţii" în trup.
Traducerea în Septuaginta a cuvântului ebraic *ehyeh* din Exodul 3:14 foloseşte *ego eimi* în calitate de echivalent al lui *„JEu sunt",* Iehova. Iar Isus le-a citat adeseori iudeilor Septuaginta, de unde familiaritatea cu aceasta şi nemulţumirea lor profundă în faţa pretenţiei Lui (8:59).
4. Evrei 1:3- „El este reflectarea gloriei [lui] şi reprezentarea exactă a înseşi fiinţei lui, şi el susţine toate lucrurile prin cuvântul puterii lui..." (NWT)
Cred că acest pasaj al Scripturii clarifică dincolo de orice îndoială Divinitatea lui Isus Cristos. Ar fi lipsit de logică şi iraţional să se presupună că Cristos, care este imaginea imprimată de către *Substanţa* lui Iehova, nu este *din* Substanţa lui Iehova, şi prin urmare Dumnezeu, sau cea de a doua Persoană a Divinităţii Triunitare. Nici o creaţie nu a fost vreodată declarată a fi din însăşi „Substanţa" sau „Esenţa" lui Dumnezeu (în greacă, *upostaseos);*


prin urmare, Cuvântul etern, care este „trupeşte plinătatea Dumnezeirii (Divinităţii)" (Coloseni 2:9) (după versiunea Cornilescu, „...în El locuieşte trupeşte toată plinătatea Dumnezeirii", n. trad.), nu poate fi o creatură sau o făptură creată. Scriitorul cărţii către Evrei a intenţionat în mod evident să-L înfăţişeze pe Cristos ca Iehova, altfel nu ar fi folosit niciodată un limbaj atât de explicit, ca „imaginea imprimată de către Substanţa Lui" şi, aşa cum se afirmă foarte limpede în Isaia 7:14, Mesia urma să fie Emanuel, adică literal „Dumnezeu este cu noi". Martorii lui Iehova încearcă să folosească în mod aberant articolul şi în cazul numelui Emanuel, traducând „un dumnezeu" în loc de Dumnezeu; însă dacă „înainte de Mine n-a fost făcut nici un Dumnezeu, şi după Mine nu va fi" (Iehova vorbind în Isaia 43:10), atunci pe baza acestui singur temei, şi anume declaraţia lui Dumnezeu, este imposibil să existe vreun alt dumnezeu (inclusiv „un Dumnezeu"). Argumentul lor, bazat pe o abstracţie gramaticală, nu mai poate sta în picioare; iar divinitatea Domnului Isus, ca întotdeauna, rămâne nevătămată.
5. Filipeni 2:11- „...şi orice limbă să mărturisească, spre slava lui Dumnezeu Tatăl, că Isus Cristos este Domnul."
Dacă vom compara acest verset al Scripturii cu Coloseni 2:9 şi cu Isaia 45:23, noi nu putem decât să vedem în adevărata ei lumină deplina divinitate a Domnului Isus.
Iehova a vorbit în Isaia 45:23 şi a spus: „Pe Mine însumi Mă jur, adevărul iese din gura Mea şi cuvântul Meu nu va fi luat înapoi: orice genunchi se va pleca înaintea Mea şi orice limbă va jura pe Mine." în Coloseni 2:9 apostolul Pavel, scriind sub inspiraţia Duhului Sfânt, declară: „Căci în El locuieşte trupeşte toată plinătatea Dumnezeirii." Traducerea literală a cuvântului grecesc *theotetos* (Dumnezeire) este *Divinitate,* astfel că în Cristos locuieşte trupeşte *(somatikos)* întreaga plinătate *(pleromd)* a Divinităţii.
în *Greek-English Lexicon of the New Testament* al lui Thayer, lucrare care este considerată „cuprinzătoare" de către Turnul de veghere, se face o analiză completă a lui *theotetos* (Dumnezeire, Divinitate), cu referire specială la interpretarea lui în contextul din Coloseni 2:9. Martorii lui Iehova ar face bine să-şi aducă aminte că Thayer a fost unitarian (adică tăgăduieşte divinitatea lui Cristos), prin urmare mai predispus să accepte interpretările lor, decât cele ale creştinismului evanghelic. însă, în ciuda opiniilor sale teolo-

gice, Thayer a fost un erudit grec a cărui integritate în prezentarea datelor reale, chiar dacă erau în dezacord cu convingerile lui, este o trăsătură vizibilă întâlnită de altfel la toţi criticii buni şi la toţi savanţii respectabili. La pagina 288 a ediţiei din anul 1886, Thayer afirmă că *theotetos* [Dumnezeire, Divinitate] este o formă a lui *theot* [Divinitate] sau, în propriile lui cuvinte:

„adică starea de a fi Dumnezeu, Divinitate" (Coloseni 2:9)! Aşadar, Cristos a fost plinătatea „Divinităţii" (Iehova) în trup. *The Emphatic Diaglott* traduce în mod corect *theotetos* ca „Divinitate" însă NWT redă eronat cuvântul ca pe o „calitate divină", ceea ce îl privează pe Cristos de divinitatea Lui. Martorii lui Iehova ajung la această traducere neconformă cu realitatea prin înlocuirea cuvântului *theotetos* prin *theiotes,* o formă a lui *theiot* (divinitate, caracter divin), evitând astfel mărturia acuzatoare a formei „Divinitatea" (Iehova) *tes theotetos*. în orice caz, probele documentare dezvăluie faptul că ei nu au dreptul să facă aceasta, deoarece după cuvintele lui Thayer însuşi (pag. 288), *„theot* (Divinitate) *diferă* de *theiot* (divinitate, caracter divin), precum diferă esenţa de calitate sau însuşire". Acest fapt demască din nou înşelătoria la care recurg martorii lui Iehova cu scopul de a-1 conduce pe căi greşite pe cercetătorul neavizat al Bibliei, determinându-1 să păşească pe făgaşul blasfemiei împotriva Domnului Isus. Dar traducerea aceasta este improprie, textul *nu poate* fi tradus astfel; substituirea unui cuvânt cu un altul, în cadrul unei traduceri este de-a dreptul o fraudă academică şi martorii lui Iehova nu pot aduce dovada nici unei surse autorizate în folosul impertinentei lor traduceri greşite a textului grecesc. Isus Cristos, conform tocmai acestor cuvinte, este de aceeaşi *esenţă* şi *substanţă* ca Iehova, şi aşa cum esenţa (Divinitatea) diferă de *calitate* (divinitate, caracter divin), tot aşa este şi El Dumnezeu - *tes theotetos* (Divinitatea) - Iehova manifestat în trup.

Faptul că Isus şi Iehova sunt „Una" în natura lor nu poate fi pus la îndoială prin aceste versete care revelează în mod atât de limpede planul şi scopul lui Dumnezeu. Pavel susţine acest argument în Epistola sa către filipeni (pasaj citat anterior), când îi atribuie Domnului Isus identitatea lui Iehova, aşa cum ni se revelează în Isaia 45:23. Pavel proclamă cu îndrăzneală: „...pentru ca în faţa Numelui (în versiunea Cornilescu: „în Numele", n. trad.) lui *Isus* să se plece orice genunchi... şi orice limbă să mărturisească, spre slava lui Dumnezeu Tatăl, că Isus Cristos este Domnul." Este un fapt bine cunoscut că cea mai înaltă slavă pe care cineva poate să I-o dea lui Dumnezeu este să-L recunoască şi să I se închine în persoana Fiului Său, şi aşa cum a spus Isus însuşi, „Nimeni nu vine la Tatăl decât prin *Mine"* (Ioan 14:6) şi „toţi să cinstească pe Fiul cum cinstesc pe Tatăl" (Ioan 5:23). Prin urmare, este limpede din context că minunea Dumnezeirii este revelată expres în forma cea mai deplină în Isus Cristos şi este indicat ca toţi oameuji să-şi dea seama de consecinţele pe care trebuie să le înfrunte oricine respinge poruncile Cuvântului lui Dumnezeu şi tăgăduieşte făţiş divinitatea Fiului Său, care este „Dumnezeul adevărat şi viaţa veşnică" (1 Ioan 5:20).



6. Apocalipsa 1:8 - „«Eu sunt Alfa şi Omega», spune Dumnezeu Iehova, «Cel care este şi care era şi care vine, Cel Atotputernic»" (NWT), compară Apocalipsa 1:7, 8, 17, 18; 2:8; 22:13; Matei 24:30; Isaia 44:6.

In versetele 7, 8, 17 şi 18 ale primului capitol din Apocalipsa se afirmă din nou un adevăr unic şi minunat - şi anume acela că Isus Cristos şi Dumnezeu Iehova sunt de aceeaşi *Substanţă,* prin urmare coegali, coexistenţi şi coeterni, pe scurt, *o singură natură* în cel mai deplin sens al ei. Vom urmări în amănunţime ideea prezentată mai sus pentru a susţine această doctrină a Scripturii.

Comparând Matei 24:30 cu Apocalipsa 1:7 se impune de la sine caracterul evident al faptului că Isus Cristos este „Cel care vine pe nori" în ambele versete menţionate.

Atunci se va arăta în cer semnul Fiului omului, toate seminţiile pământului se vor boci, şi vor *vedea* pe Fiul omului venind *pe norii cerului cu putere* şi cu o mare slavă. (Matei 24:30).
*Iată că El vine pe nori.* Şi orice ochi îl va vedea; şi cei ce L-au străpuns. Şi toate seminţiile pământului se vor boci din pricina Lui! Da, Amin. (Apocalipsa 1:7).
Urmărind această idee, vom descoperi că Iehova declară în Isaia 44:6 că El singur este Cel dintâi şi Cel de pe urmă şi singurul Dumnezeu, ceea ce elimină pentru totdeauna orice confuzie cu privire la faptul că sunt *doi* Cel dintâi şi Cel de pe urmă. întrucât Iehova este singurul Dumnezeu, atunci cum poate fi *Logosul* „un dumnezeu", un dumnezeu mai mic decât Iehova, aşa cum declară martorii lui Iehova în Ioan 1:1? *(The Emphatic Diaglott* şi *New World Translation).* Iehova îşi declară adesea existenţa Sa în calitate de „Singurul" Dumnezeu şi Mântuitor (Isaia 41:4; 43:11-13; 44:6; 45:5; 48:12 etc). Aceasta este într-adevăr o dovadă de necombătut, deoarece Cristos nu ar putea fi Mântuitorul sau Răscumpărătorul nostru, dacă El nu ar fi Iehova, fiindcă Iehova este singurul Mântuitor (Isaia 43:11). Cu toate acestea, în ciuda mărturiei Scripturii că „...înainte de Mine n-a fost făcut nici un Dumnezeu, şi după Mine nu va fi" (Isaia 43:10), aberaţia în legătură cu „un dumnezeu" este urmată şi propovăduită de către martorii lui Iehova, în contradicţie directă cu Cuvântul lui Dumnezeu. în 1 Corinteni 8:4-6, Pavel subliniază faptul că un idol sau un dumnezeu fals este tot una cu nimic, şi chiar dacă oamenii se pot închina multor lucruri în calitate de dumnezei, există doar un singur Dumnezeu viu şi adevărat (cf. Fapte 5:3, 4 şi Ioan 1:1 privitor la celelalte persoane ale Trinităţii).
Apocalipsa 1:17, 18 şi 2:8 accentuează în continuare divinitatea lui Cristos, întrucât îl revelează ca pe Cel dintâi şi Cel de pe urmă, Cel care a fost

mort şi trăieşte în vecii vecilor. Acum, deoarece Iehova este singurul Cel dintâi şi Cel de pe urmă (cf. referinţelor din Isaia), fie că El şi Cristos sunt „Una", fie că pentru a pretinde altfel martorii lui Iehova trebuie să tăgăduiască autoritatea Scripturii.
Ca să fim consecvenţi, trebuie să răspundem argumentelor prezentate de către martorii lui Iehova în ceea ce priveşte întrebuinţarea lui Cel dintâi şi Cel de pe urmă (în greceşte, *protos)* în Apocalipsa 1:17 şi 2:8.
Propunând în aceste pasaje traducerea lui *prototokos* (întâiul născut) în locul lui *protos* (Cel dintâi) (vezi notele de subsol la aceste pasaje în *New World Translation ofthe Greek Scriptures* şi *The Emphatic Diaglott),* martorii lui Iehova încearcă să-L priveze pe Cristos de divinitatea Sa şi să-L înfăţişeze ca pe o fiinţă creată, având „un început" *(Let God Be True,* pag. 107). Când sunt abordaţi în această problemă, ei te îndrumă rapid la Coloseni 1:15 şi Apocalipsa 3:14 pentru a-ţi „dovedi" că Logosul a avut „un început" (vezi Ioan 1:1, *The Emphatic Diaglott* şi NWT). Pentru orice cercetător documentat al Bibliei acest argument este fals. *Greek-Lexicon of the New Testament* de J. H. Thayer, ediţia din 1886, specifică faptul că singura interpretare corectă a *lui protos* este „Cel dintâi" şi, în cuvintele lui Thayer însuşi, *„Cel Veşnic"* [Iehova] (Apocalipsa 1:17). Aici este afirmată din nou divinitatea lui Cristos.
O dovadă în plus a acestei sinteze este faptul că în cele mai bune şi cele mai demne de încredere manuscrise (Sinaiticus, Vaticanus etc.) *apare protos,* „Cel dintâi". în Manuscrisul Alexandrin, deoarece nu are marcate accentele, termenul trebuie tradus „Născătorul iniţial"[21] (Erasmus), în conformitate cu legile criticii textuale (Coloseni 1:15). Pe scurt, întreaga problemă ţine de marcarea accentului. De vreme ce în redactarea Manuscrisului Alexandrin nu există semne de punctuaţie sau de accentuare la Apocalipsa 1:17; 2:8 etc, şi întrucât în toate celelalte manuscrise apare *protos,* „Cel dintâi", este o contradicţie să se insiste asupra lui *protokokos,* astfel încât să-L prezinte pe Cristos ca pe o fiinţă creată în loc de Creator. Accentuarea corectă a *Ini protokokos* concordă cu toate celelalte manuscrise, prezentându-L pe Cristos ca „Cel proeminent", adică aşa cum trebuie să fie. Aceste adevăruri, asociate

faptului că toate traducerile şi toţi traducătorii demni de încredere confirmă cu predilecţie interpretarea „Cel dintâi" faţă de „întâiul născut", dau în vileag încă una din multele încercări iscusite de pervertire a Cuvântului lui Dumnezeu prin intermediul traducerilor greşite şi al manipulării lingvistice. Isus a spus: „Eu sunt Alfa şi Omega, Cel dintâi şi Cel de pe urmă, începutul şi Sfârşitul" (Apocalipsa 22:13); şi aceasta nu este totul, căci El

Sau într-un sens mai strict al cuvântului, „Primul născător" - vezi Evrei 1:2.





este Acela care îi descoperă lui Ioan tainele (Apocalipsa 1:1 şi 22:16) şi Se declară a fi „martorul credincios" (Apocalipsa 1:5) care adevereşte „Eu vin curând" (Apocalipsa 22:20). Prin urmare, este limpede că Isus este Cel care adevereşte şi „Cel care" vine (Apocalipsa 1:2, 7) de la un capăt la celălalt al Apocalipsei, întrucât este porunca Lui (Apocalipsa 22:16) ca Ioan să consemneze totul. Astfel că noi trebuie să-I recunoaştem cu sinceritate suveranitatea în calitate de „Cel dintâi şi Cel de pe urmă" (Isaia 48:12; Apocalipsa 1:17 şi 22:13), Domnul a toate şi Cuvântul etern, întrupat, al lui Dumnezeu (Ioan 1:1).

Apocalipsa 3:14 subliniază faptul că Cristos este „începutul zidirii lui Dumnezeu", iar Coloseni 1:15 afirmă că Cristos este „Cel întâi născut din toată zidirea". Aceste versete nu arată în nici un caz că Cristos a fost o fiinţă creată. Cuvântul grecesc *arche* (Apocalipsa 3:14) poate fi tradus în mod corect „origine" şi astfel şi este tradus în Ioan 1:1, ediţia din 1951 a lucrării martorilor lui Iehova, *New World Translation of the Christian Greek Scriptures.* Prin urmare, Apocalipsa 3:14 declară că Cristos este martorul credincios şi adevărat, „originea" sau „sursa" creaţiei lui Dumnezeu. Aceasta, coroborat cu Evrei 1:2 şi Coloseni 1:16,17, stabileşte că Cristos este Creatorul tuturor lucrurilor şi prin urmare Dumnezeu (Genesa 1:1). Cristos este Cel întâi născut din toată zidirea, întrucât El este noua Creaţie, concepută fără de păcat (Luca 1:35), al doilea Adam (1 Corinteni 15:45 şi 47), care este împlinirea Promisiunii divine referitoare la Dumnezeu-omul (Isaia 7:14; 9:6; Mica 5:2) şi Mântuitorul lumii (Coloseni 1:14). Ioan 3:13 afirmă că nimeni nu s-a suit la cer în afară de Cristos, care S-a pogorât din cer; Filipeni 2:11 declară că El este Domn (în greacă, *kurios),* şi ca atare este „Domnul din cer" la care se referă 1 Corinteni 15:47 (trad. lit. din King James - n. trad.), deci Dumnezeu şi nu o fiinţă creată sau „un dumnezeu".

Domnul Isus este de asemenea „Cel întâi născut" dintre cei morţi (Apocalipsa 1:5) - cu alte cuvinte, Cel dintâi care a înviat într-un trup glorificat *{nu* sub formă spirituală - vezi Luca 24:39, 40), un trup de felul căruia creştinii vor poseda într-o zi, după cuvintele apostolului Ioan: „...ce vom fi nu s-a arătat încă. Dar ştim că atunci când Se va arăta El, vom fi ca El; pentru că îl vom vedea aşa cum este" (1 Ioan 3:2). Noi ştim că aceste promisiuni sunt sigure, deoarece, Cel care le-a făcut este credincios (Evrei 10:23), şi toţi aceia care tăgăduiesc divinitatea lui Cristos ar face bine să ia cunoştinţă de avertismentul şi porunca din cuvintele Lui:

> Mărturisesc oricui aude cuvintele prorociei din cartea aceasta că, dacă va adăuga cineva ceva la ele, Dumnezeu îi va adăuga urgiile scrise în cartea aceasta. Şi dacă scoate cineva ceva din cuvintele cărţii acestei prorocii, îi va scoate Dumnezeu partea lui de la pomul vieţii şi din cetatea sfântă, scrise în cartea aceasta. (Apocalipsa 22:18, 19).



7. Ioan 17:5 - Şi acum, Tată, proslăveşte-Mă la Tine însuţi *cu slava, pe care o aveam cu Tine, înainte de a fi lumea.* (Isus Cristos) (Cornilescu: „...pe care o aveam la Tine..." - n. trad.)

Acest pasaj al Scripturii, pus alături de Isaia 42:8 şi 48:11, dovedeşte în mod concludent identitatea Domnului Isus şi este o mărturie în favoarea divinităţii lui Cristos.

în Isaia 42:8 vorbeşte Iehova însuşi şi El declară insistent „Eu sunt Domnul, acesta este Numele Meu; şi slava Mea nu o voi da altuia, nici cinstea Mea idolilor". în Isaia 48:11 Iehova vorbeşte din nou şi declară: „Din dragoste pentru Mine, din dragoste pentru Mine vreau să lucrez! Căci cum ar

putea fi hulit Numele Meu? *Nu voi da altuia slava Mea."*
Din aceste referinţe ale lui Isaia reiese limpede că Iehova a declarat irevocabil că gloria Lui inerent divină, care ţine de propria Lui Natură, nu poate şi nu va fi dată nici unei alte persoane decât Lui însuşi. Nu există absolut *nici* un argument pe care martorii lui Iehova să-L poată aduce pentru a combate adevărul lui Dumnezeu aşa cum este el revelat în aceste pasaje ale Scripturii. Gloria inerentă a lui Dumnezeu îi aparţine numai Lui şi El personal a stabilit să fie aşa. Cu toate acestea, Dumnezeu a conferit o anumită glorie Cuvântului întrupat, glorie manifestată prin prezenţa Duhului Sfânt prin a cărui putere şi cu ajutorul căruia Cristos a lucrat în timp ce era în trup şi Isus, la rândul Lui, a conferit-o ucenicilor Săi (Ioan 17:22). însă aceasta *nu* este gloria naturii lui Dumnezeu, ci prezenţa veşnică a Duhului Său. Cele două feluri foarte diferite de glorie nu trebuie confundate. Isus S-a rugat să primească *din nou* gloria pe care o avusese cu Tatăl „înainte de a fi lumea" (Ioan 17:5) şi nw este vorba despre gloria atribuită Lui în calitate de Mesia, glorie pe care Cristos promisese să o împartă cu ucenicii Săi (versetul 22). Nicăieri în Scriptură nu se pune semnul egalităţii între aceste două feluri de glorie.
Când Domnul Isus S-a rugat în Ioan 17:5, El a revelat de asemenea în mod irevocabil că va fi glorificat *cu gloria Tatălui* şi că acea glorie a Tatălui (Iehova) nu era nouă pentru El, întrucât El a afirmat că o avusese *cu* (în greacă, *para)* Tatăl („...slava pe care o aveam cu Tine") încă înainte de a fi existat lumea. Martorii lui Iehova încearcă să obiecteze la aceasta, întrebând unde se afla gloria Lui în timp ce El umbla pe pământ?
Drept răspuns la această întrebare, Scripturile specifică cel puţin patru ocazii distincte când Cristos Şi-a manifestat gloria şi Şi-a revelat puterea şi divinitatea. Pe Muntele Schimbării la Faţă (Matei 17:2) Cristos radia de gloria inerentă a lui Dumnezeu, glorie care a rămas nediminuată când, în Ioan 18:6, Domnul a aplicat la Sine acel *„Eu sunt"* al identităţii iehoviste, care a iradiat suficientă glorie pentru a-i lăsa fără putere în faţa voii Lui pe cei care

doreau să-L prindă. Ioan 17:22 confirmă de asemenea manifestarea gloriei lui Iehova, când Isus, privind în perspectivă spre cruce, Se roagă pentru ucenicii Lui şi declară că originea gloriei Lui este Esenţa Iui Dumnezeu. Gloria învierii lui Cristos serveşte şi ea pentru a ilustra divinitatea Lui şi pentru a o revela ca fiind a lui Dumnezeu însuşi.
Astfel, se poate observa limpede că argumentul pe care îl aduc martorii lui Iehova cu privire la faptul că Cristos nu Şi-a manifestat propria Lui glorie este fără valoare şi fără nici o bază în Scripturi. Adevărul cu privire la întreaga problemă este că Domnul Isus a revelat tocmai prin lucrările pe care Le-a săvârşit adevărata glorie a Naturii Sale, aşa cum spune şi Ioan (1:14): „Şi Cuvântul S-a făcut trup şi a locuit printre noi, plin de har şi de adevăr. Şi noi am privit slava Lui, o slavă întocmai ca slava singurului născut din Tatăl."
Sfântul Pavel, în Filipeni capitolul doi, îndepărtează orice urmă de îndoială cu privire la această problemă, atunci când, călăuzit de Duhul Sfânt, scrie că Cristos nu a încetat niciodată să fie Iehova, nici chiar în timpul întrupării Sale pământeşti. Este interesant de observat faptul că termenul grecesc *uparchon,* tradus drept „fiinţă" în Filipeni 2:6, înseamnă ad litteram „rămânând neschimbat" sau „neîncetând să fie" (vezi şi 1 Corinteni 11:7), prin urmare, în context, Cristos nu a încetat nici un moment să fie Dumnezeu şi „a rămas neschimbat" în Substanţa Lui fundamentală; El a fost într-adevăr „Dumnezeu manifestat în trup".
Un martor de rând al lui Iehova, intervievat de curând, încercâtnd să evite declaraţia evidentă a divinităţii lui Cristos, aşa cum ne este ea descoperită în acest text, s-a întors la vechea rutină a Societăţii de a manevra termenii greceşti şi a susţinut că termenul „cu" (în greacă, *para)* din Ioan 17:5 înseamnă de fapt „prin", astfel că gloria despre care se vorbeşte nu este o dovadă a divinităţii lui Cristos, deoarece gloria este a lui Iehova şi ea pur şi simplu străluceşte „prin" Fiul; ea nu este a Lui însuşi, ci este o manifestare a

gloriei lui Iehova.
Suntem confruntaţi încă o dată cu situaţia unei exegeze ilogice, căreia trebuie să-i găsim răspuns chiar în textul grecesc. Noi trebuie să credem că gramatica Bibliei este inspirată de către Dumnezeu, dacă credem că Dumnezeu i-a inspirat pe scriitorii Bibliei; cum altfel Şi-ar fi putut El comunica fără greşeală gândurile? Să fi încredinţat Dumnezeu spre consemnare Cuvintele Lui inspirate insuficientelor posibilităţi gramaticale ale omului? Nu, nicidecum! El nu ar fi putut face aceasta fără a risca pervertirea mesajului Său; de aceea, ca un Domn înţelept şi prevăzător ce este, a inspirat mai mult decât sigur gramatica slujitorilor Săi, astfel încât cuvintele lor să transmită fără greşeală gândurile Lui imuabile şi cu totul demne de încredere. Cu acest gând în minte, să ne apropiem şi să analizăm modul de formulare şi construcţia versetului.

Cuvântul grecesc para (cu) este folosit la dativ în Ioan 17:5 şi traducerea lui corectă nu este „prin" (în greacă, *dia),* ci, în conformitate cu lexiconul lui Thayer, „cu", iar Thayer citează Ioan 17:5 adică, tocmai versetul în cauză, ca exemplu al modului cum trebuie să se traducă para (cu).
Nu vă lăsaţi niciodată amăgiţi de faptul că în acest context, *para* ar indica altceva decât egalitate posesivă - „slava pe care o aveam *cu* Tine, înainte de a fi lumea". Domnul Isus Cristos S-a referit clar la faptul că, în calitate de Dumnezeu, Fiul era posesorul gloriei divine împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, înainte ca lumea să fi fost măcar formată. Cristos a declarat de asemenea că intenţionează să-Şi însuşească din nou acea glorie în întreaga ei putere divină, şi aceasta după învierea templului Său pământesc, care prin necesitate, întrucât era limitat, a tăinuit voluntar puterea şi divinitatea Lui veşnică (Filipeni 2:5-8). Gloria despre care a vorbit El nu a strălucit doar prin Tatăl; ea era veşnic inerentă şi în Fiul, şi fiindcă Ioan condus de către Duhul Sfânt a ales intenţionat *para* (cu), preferându-1 lui *dia* (prin), argumentul înaintat de martorii lui Iehova nu poate rămâne în picioare. Domnul Isus a revendicat aceeaşi glorie a Tatălui ca fiind a Lui proprie şi, întrucât Iehova a spus că nu va da gloria inerentă Lui altcuiva (Isaia 42:8), unitatea de Substanţă între El şi Cristos este de netăgăduit; ei sunt Una, cu toate implicaţiile minunate şi misterioase ale acestui fapt, implicaţii pe care, deşi nu le putem înţelege pe deplin, noi le acceptăm de bună voie şi, făcând aceasta, rămânem credincioşi Cuvântului lui Dumnezeu.
8. Ioan 20:28 - Drept răspuns, Toma I-a zis: „Domnul meu şi Dumnezeul meu!"
Nici o tratare a divinităţii lui Cristos nu ar fi completă fără menţionarea celei mai măreţe şi unicei mărturii consemnate în Scripturi. Această mărturie este prezentată în Ioan 20:28.
începând cu versetul 24, ucenicul Toma ne este înfăţişat ca un sceptic categoric prin faptul că a refuzat să creadă că Cristos a înviat şi a apărut în mod fizic sub *acelaşi* chip în care a fost răstignit pe cruce. în versetul 25 Toma declară cu încăpăţânare: „Dacă nu voi vedea în mâinile Lui semnul cuielor, şi dacă nu voi pune degetul meu în semnul cuielor, şi dacă nu voi pune mâna mea în coasta Lui, nu voi crede." Urmărind succesiunea evenimentelor în versetele 26 şi 27, aflăm că Domnul i S-a arătat lui Toma şi celorlalţi ucenici şi i-a prezentat lui Toma spre cercetare trupul Lui, care purta rănile Calvarului. Nu era vorba despre un duh sau o fantomă, nici despre un „chip" luat pentru ocazia respectivă, aşa cum susţin martorii lui Iehova. Era chiar trupul lui Cristos, care purta urmele înfiorătoare ale torturii fizice şi care a suportat durerile unei morţi umilitoare. în faţa ochilor ucenicului necredincios

era etalată dovada care 1-a obligat prin puterea ei absolută să-L adore pe Acela care îşi manifestase Esenţa Divinităţii. „Drept răspuns, Toma I-a zis: «Domnul meu şi Dumnezeul meu.»" Acesta a fost singurul răspuns pe care Toma 1-a putut da în mod cinstit; Cristos îşi dovedise identitatea; El era într-adevăr „Domnul Dumnezeu". Haideţi să demonstrăm aceasta dincolo de orice îndoială.

Martorii lui Iehova s-au străduit zadarnic să ocolească forma greacă a acestui text, *(The Emphatic Diaglott* şi *New World Translation ofthe Holy Scriptures),* însă, aşa cum ne va descoperi o examinare a lucrărilor lor, fără să-şi dea seama, ei i-au confirmat autoritatea dincolo de orice combatere. în *The Emphatic Diaglott* (Ioan 20:28, pag. 396) *o theos mou,* literal „Dumnezeul meu" sau „al meu Dumnezeu", semnifică identitate iehovistică, şi deoarece posedă *articolul hotărât,* pentru a ne folosi de propriul argument al martorilor lui Iehova, trebuie în consecinţă să aibă semnificaţia de „singurul Dumnezeu adevărat" (Iehova), nu „un dumnezeu". La pagina 776 din anexa la *New World Translation of the Christian Greek Scriptures* nota specifică: „Astfel, Ioan 1:1, 2 întrebuinţează de asemenea *o theos* pentru a-L distinge pe Dumnezeu Iehova de Cuvântul (Logos) în calitate de un dumnezeu, singurul dumnezeu zămislit, după cum îl numeşte Ioan 1:18." Să judecăm acum la rece. Dacă Toma L-a numit pe Cristosul cel înviat Iehova (folosind articol hotărât) *(o kurios mou kai o theos mou),* iar Cristos nu a tăgăduit aceasta, ci a confirmat-o prin cuvintele (versetul 29): „...pentru că M-ai văzut, ai crezut. Ferice de cei ce n-au văzut, şi au crezut", atunci nici o aranjare a textului în context nu poate contrabalansa ideea fundamentală - şi anume că Isus Cristos este Dumnezeu Iehova!

*New World Translation ofthe Christian Greek Scriptures* se sustrage cu grijă oricărei explicări a textului grecesc cu privire la problema menţionată anterior, însă cu aceeaşi grijă ei inserează pe margini (pagina 350) şase referinţe la Cristos în calitate de „un dumnezeu", pe care intenţionează să le strecoare pe neobservate cercetătorului neavizat al Bibliei. Ca de obicei, aceste referinţe sunt folosite în mod abstract şi patru dintre ele (Isaia 9:6; Ioan 1:1; 1:18; şi 10:35) au fost deja menţionate la punctele precedente. Atunci se pune întrebarea: există un alt dumnezeu în afară de Iehova? Martorii lui Iehova pretind că răspunsul este afirmativ prin referirile lor la Cristos în calitate de „un dumnezeu" (Ioan 1:1, Isaia 9:6). însă Scripturile nu dau decât un singur răspuns: în mod categoric NU! Nu există un alt dumnezeu în afară de Iehova. (Vezi Isaia 45:21-23; 44:6, 8; 37:16, 20 etc.)

Fără îndoială, în Scripturi sunt mulţi aşa-zişi dumnezei, dar ei nu sunt dumnezei prin identitate şi existenţă în sine, ci prin aprobare şi adorare umană. Satan intră şi el în această categorie, întrucât el este „dumnezeul acestei lumi"



şi deţine această poziţie doar pentru că oameni neregeneraţi şi fără de Dumnezeu i-au acordat lui slujirea şi închinarea ce-I aparţin lui Dumnezeu. Apostolul Pavel pecetluieşte acest adevăr cu analiza exactă pe care o face idolatriei şi dumnezeilor falşi din 1 Corinteni 8:4-6, unde el declară că un idol nu este nimic în sine şi că nu există nici un alt dumnezeu în cer şi pe pământ decât Iehova, indiferent de născocirile omului.

Prin urmare, imaginea este clară. Toma L-a adorat pe Cristos drept întruparea înviată a Divinităţii (Iehova); Ioan a declarat că această Divinitate este din veşnicii (Ioan 1:1); iar Cristos a afirmat fără putinţă de tăgadă - „...dacă nu credeţi că Eu sunt (Iehova), veţi muri în păcatele voastre" (Ioan 8:24; cf. Exodul 3:14). Nici o tactică pseudoerudită şi evazivă folosită vreodată nu poate schimba declaraţiile clare ale Cuvântului lui Dumnezeu. Isus Cristos este Domnul a toate; şi, fie că le place sau nu, martorii lui Iehova nu vor distruge sau modifica niciodată acest adevăr. Indiferent de ceea ce i se face Cuvântului lui Dumnezeu pe pământ, El rămâne veşnic în glorie, precum este scris: „Cuvântul Tău, Doamne, dăinuieşte în veci în ceruri" (Psalmul 119:89).

9. Ioan 5:18- ...zicea că Dumnezeu este Tatăl Său, şi Se făcea astfel egal cu Dumnezeu. (Cornilescu: „...şi se făcea astfel deopotrivă cu Dumnezeu".)

în încheierea acestui subiect vital al capitolului nostru ne vom ocupa de acest verset care se explică prin sine. Termenul grecesc „egal" *(ison)* nu poate fi pus în discuţie; nici nu se poate accepta din punct de vedere contextual sau gramatical ceea ce martorii lui Iehova argumentează stângaci, şi anume că Ioan consemnează în acest verset *ceea ce au spus iudeii despre Isus.* Structura frazei arată limpede că *Ioan este cel care a spus* cele consemnate, sub inspiraţia Duhului Sfânt, şi *nu* iudeii! Oricine doreşte, poate să facă

schema frazei şi să constate singur cele afirmate anterior. Nici un învăţat sau comentator serios nu a pus vreodată la îndoială acest lucru. în concepţia evreiască, afirmaţia lui Isus că este Fiul lui Dumnezeu era acelaşi lucru cu a afirma că este egal cu Dumnezeu, fapt pe care martorii lui Iehova ar trebui să-1 ia serios în consideraţie!

Vedem prin urmare că Domnul nostru a fost egal cu Dumnezeu Tatăl şi cu Duhul Sfânt în natura Sa divină, cu toate acestea inferior (ca om), prin alegere, în natura Sa umană, în calitate de ultimul Adam (Ioan 14:28; 1 Corinteni 15:45-47). Acest text singur este de o valoare nemăsurată şi pledează cu putere în favoarea divinităţii Domnului nostru.

## *învierea lui Cristos*

Aşa cum s-a putut observa, Martorii lui Iehova tăgăduiesc învierea trupească a Domnului Isus Cristos şi pretind în schimb că El a fost ridicat dintre



cei morţi ca „fiinţă divină spirituală" sau ca o „creatură spirituală invizibilă". La obiecţia că El a apărut sub formă omenească, ei răspund că El a luat pur şi simplu forme omeneşti după cum era necesar, ceea ce I-a dat posibilitatea să fie văzut, deoarece în calitate de Logos El ar fi fost invizibil pentru ochiul omenesc. Pe scurt, Isus nu a apărut sub *„aceeaşi"* formă care a atârnat pe cruce, întrucât acel trup fie „s-a descompus în gaze, fie... este păstrat undeva ca o măreaţă aducere aminte a dragostei lui Dumnezeu" (Charles Russell, *Studies in the Scriptures,* op. cit., voi. V., pag. 454). Şi aceasta, în ciuda negării directe din partea lui Pavel în 1 Timotei 2:5, unde, Ia vreo treizeci de ani după învierea lui Isus, el îl numeşte pe *„omul* Isus Cristos" singurul nostru mijlocitor!

Scripturile, în orice caz, spun cu totul altceva, aşa cum se va vedea în mod evident când se va lua în considerare mărturia lor. Cristos însuşi a profeţit propria Lui înviere în trup, şi Ioan ne spune că „El vorbea despre Templul trupului Său" (Ioan 2:21).

în Ioan 20:25, 26, ucenicul Toma s-a îndoit cu privire la învierea fizică, literală a lui Cristos, pentru a se pocăi apoi cu amărăciune (versetul 28), după ce Isus i-a oferit posibilitatea să-I examineze trupul (versetul 27), acelaşi trup care a fost răstignit şi care încă mai purta semnele cuielor şi suliţei. Nici o persoană rezonabilă nu va afirma că trupul înfăţişat de Domnul Isus nu era trupul Lui răstignit, în afară de cazul când tăgăduieşte din ignoranţă sau cu bună ştiinţă Cuvântul lui Dumnezeu. Nu era vorba despre un alt trup „preluat" temporar de către un Cristos spiritual; era aceeaşi formă care a atârnat pe lemn - Domnul însuşi; El era viu şi, mai presus de orice îndoială, palpabil, nu o „creatură spirituală divină". Domnul a prevăzut necredinţa oamenilor în legătură cu învierea Lui şi S-a exprimat cât se poate de explicit spunând că nu este un duh, ci carne şi oase (Luca 24:39-44), ba chiar a mers până acolo încât a mâncat mâncare omenească pentru a le dovedi că Se identifică atât cu omenescul, cât şi cu Divinitatea. Cristos i-a mustrat pe ucenici pentru necredinţa lor în învierea Lui fizică (Luca 24:25) şi tocmai învierea fizică era cea care a confirmat Divinitatea Lui, întrucât singur Dumnezeu putea să-Şi jertfească de bună voie viaţa şi apoi să Şi-o reia după dorinţă (Ioan 10:18). Nu trebuie să uităm că Cristos nu Şi-a profeţit doar învierea, ci şi natura acestei învieri, despre care a spus că va fi trupească (Ioan 2:19-21). El a afirmat că va ridica „templul" în trei zile (versetul 19), iar Ioan ne spune că „El le vorbea despre Templul *trupului* Său" (versetul 21).

Martorii lui Iehova se folosesc, printre alte versete disparate, de 1 Petru 3:18 pentru a-şi justifica doctrina învierii spirituale. Petru declară că, Cristos „a fost omorât în trup, dar a fost înviat de către Duhul" (în traducerea Cornilescu avem „în duhul". Autorul spune că aceasta este o traducere greşită



şi îşi bazează toată argumentaţia în continuare pe traducerea „de către Duhul" - n. trad.) Evident, El a fost înviat în Duhul şi de către Duhul lui Dumnezeu, deoarece Duhul lui Dumnezeu, Esenţa lui Dumnezeu însuşi, L-a înviat pe Isus dintre cei morţi, precum este scris: „Şi dacă Duhul Celui ce a

înviat pe Isus dintre cei morţi locuieşte în voi..." (Romani 8:11). în consecinţă, sensul versetului este cât se poate de clar. Dumnezeu nu L-a înviat pe Isus ca duh, ci L-a înviat prin Duhul Său, ceea ce concordă perfect cu Ioan 20:27 şi Luca 24:39-44, demonstrând învierea fizică a Domnului.
Turnul de veghere citează Marcu 16:12 şi Ioan 20:14-16 pentru a dovedi faptul că după înviere Isus a avut „alte trupuri". Din nefericire pentru ei, referinţa din Marcu este îndoielnică. O doctrină nu trebuie să se *bazeze* pe un verset îndoielnic. Motivul pentru care Măria şi cei doi ucenici de pe drumul Emausului (Luca 24) nu L-au recunoscut pe Isus este explicat în Luca 24:16 (RVS): „Ochii lor erau împiedicaţi să-L recunoască", însă era chiar Isus însuşi (versetul 15).
Martorii lui Iehova încearcă să submineze învierea trupească a Domnului nostru şi prin sublinierea că „uşile erau încuiate" (Ioan 20:26) când Isus a apărut în camera de sus. Cu toate acestea, în starea Sa glorificată Cristos a avut un „trup spiritual" (1 Corinteni 15:50, 53), identic ca formă trupului Său pământesc, însă nemuritor, şi astfel capabil de a pătrunde fie în dimensiunea pământului, fie în aceea a cerului, fără a încălca legile vreuneia dintre ele. Sfântul Pavel afirmă în Romani 4:24; 6:4; 1 Corinteni 15:15 etc. că Cristos a înviat dintre cei morţi; şi Pavel a propovăduit învierea fizică şi revenirea lui Dumnezeu-omul, nu a unei „fiinţe spirituale divine" fără formă palpabilă. De asemenea, Pavel a atras atenţia asupra faptului că, dacă Cristos nu a înviat, atunci credinţa noastră este zadarnică; pentru noi, care credem Cuvântul lui Dumnezeu, există un Om glorificat, care Şi-a arătat rănile ca semn al realităţii Sale şi a cărui întrebare o punem şi noi martorilor lui Iehova - „Are un duh carne şi oase cum vedeţi că am Eu?"

## *Ispăşirea lui Cristos*

Răscumpărarea infinită a Domnului Isus Cristos este una dintre cele mai importante doctrine ale Bibliei, deoarece este garanţia vieţii eterne prin iertarea completă a păcatelor pentru oricine îşi însuşeşte puterea ei curăţitoare. Vechiul Testament ne învaţă în mod clar că „viaţa trupului este în *sânge.* Vi l-am dat ca să-1 puneţi pe altar, ca să slujească de ispăşire pentru sufletele voastre, căci prin viaţa din el face sângele ispăşire". Leviticul 17:11 şi Evrei 9:22 coroborează aceasta fără urmă de îndoială, deoarece cu adevărat „fără vărsare de sânge, nu este iertare". Domnul Isus Cristos a



devenit unica jertfa de sânge pentru păcat, care asigură viaţa veşnică, precum a spus Ioan văzându-L pe Isus - „Iată Mielul lui Dumnezeu, care ridică păcatul lumii" (Ioan 1:29). Apostolul Ioan declară în Apocalipsa 13:8 că Mielul (Cristos) sacrificat de la întemeierea lumii este jertfa eternă a lui Dumnezeu însuşi, jertfa care curăţeşte de orice păcat şi care asigură mântuirea sufletelor pierdute ce se încred în eficacitatea ei. Scriitorul Epistolei către Evrei intră în amănunte pentru a arăta că jertfele Vechiului Testament erau destinate să prevestească jertfa lui Cristos care urma să aibă loc pe Calvar (Evrei 9 şi 10). Termenul ebraic *kaphar* (acoperire) şi termenul grecesc *katallage,* care înseamnă literal reconciliere, sunt folosiţi referitor la achitarea unei obligaţii sau la un schimb. Prin urmare, tabloul îl înfăţişează pe Cristos ca purtând păcatele noastre în propriul Său trup pe lemn (1 Petru 2:24) şi făcând pace între noi şi Dumnezeu prin *sângele* crucii Lui (Coloseni 1:20), sânge care reprezintă legământul veşnic, care este în stare să ne facă desăvârşiţi, datorită faptului că prin el Dumnezeu ne împuterniceşte să facem voia Lui (Evrei 13:20, 21). Scripturile aduc o mărturie enormă cu privire la puterea răscumpărătoare a sângelui Mielului (Romani 3:25; 5:9; Coloseni 1:14; Evrei 9:22; 1 Petru 1:19; 1 Ioan 1:7; Apocalipsa 5:9; 12:11), sânge care *singur* poate mântui şi curăţa (Evrei 9:22).
Charles Taze Russell a demisionat dintr-o funcţie pe care o deţinuse odinioară în calitate de redactor adjunct al unui ziar din Rochester, New York, deoarece nu era de acord cu punctul de vedere al redactorului şef în legătură cu răscumpărarea. Nu ştim dacă Russell a avut sau nu dreptate în acea dispută, însă avem cunoştinţă despre doctrina lui şi a martorilor lui

Iehova în legătură cu ispăşirea şi ştim că ea este cu desăvârşire nescripturală. Martorii lui Iehova argumentează, în pofida a ceea ce se spune în 2 Corinteni 5:18, 19, că ispăşirea nu este în întregime lucrarea lui Dumnezeu, ci mai degrabă jumătate a lui Dumnezeu şi jumătate a omului. Potrivit argumentării lor, Isus a înlăturat prin jertfa Lui de pe Calvar efectele păcatului lui Adam, însă lucrarea nu va fi isprăvită pe deplin până când supravieţuitorii Armaghedonului nu se vor întoarce de bună voie la Dumnezeu şi nu se vor supune conducerii teocratice a lui Iehova. Pentru martorii lui Iehova, deplina înfăptuire a ispăşirii constă în împăcarea cu Dumnezeu, care va fi desăvârşită în raport cu Regatul Milenar. Această interpretare pe de-a-ntregul neraţională şi ilogică a Scripturii înlătură validitatea „infinitei răscumpărări" administrată necondiţionat de către Dumnezeu şi prin intermediul lui Dumnezeu în folosul omului. Russell şi martorii lui Iehova au minimalizat proprietăţile sângelui lui Cristos prin faptul că i-au atribuit doar putere de curăţire parţială, însă adevărul rămâne totuşi în picioare; sângele lui Cristos este fie pe deplin suficient, fie insuficient; şi dacă ar fi adevărat cazul din urmă, omul ar fi

pierdut fără nici o nădejde - pierdut într-o învălmăşală totală de doctrine irelevante ce postulează o jertfă limitată şi, în funcţie de necesităţi, un dumnezeu limitat.

## *Revenirea fizică a lui Cristos*

Martorii lui Iehova declară că Cristos S-a întors la templu în anul 1914 şi 1-a curăţit până prin anul 1918 în vederea judecării oamenilor păcătoşi şi a organizaţiilor lui Satan. Ei susţin cu tărie că de vreme ce El nu a înviat dintre cei morţi în mod fizic, El nici nu Se va întoarce în mod fizic *{The Truth Shall Make You Free, op. cit.,* pag. 295).

Prima lor justificare este că Isus a spus „...lumea nu Mă va mai vedea" (Ioan 14:19); de aceea, nici un muritor nu-L va mai vedea. A doua justificare este aluzia că termenul *parousia* (termenul grecesc pentru prezenţă, sosire, venire, apariţie etc.) în Matei 24:26-28 nu poate fi interpretat „în mod exact" decât ca *prezenţă;* în consecinţă, Cristos este prezent acum, El nu vine. Aceste argumente reprezintă un alt exemplu al jumătăţilor de adevăr folosite de către martorii lui Iehova pentru a-i îndruma pe oameni pe căi greşite. Ca să începem cu începutul, Thayer, care este apreciat ca demn de încredere în ceea ce priveşte erudiţia, afirmă limpede la pagina 490 a lucrării sale *Greek-English Lexicon ofthe New Testament* că *parousia* se referă, mai ales în Noul Testament, la cea de a doua venire a lui Cristos sub formă *vizibilă* pentru a-i învia pe cei morţi, pentru a ţine ultima judecată şi a instaura împărăţia lui Dumnezeu. Cristos este prezent; „Prezenţa" Lui este întotdeauna aproape („Nicidecum n-am să te las...", Evrei 13:5. „...Eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârşitul veacului", Matei 28:20), întrucât în calitate de Dumnezeu El este omniprezent, este pretutindeni. Dar aceasta nu înseamnă că El este aici în mod fizic, precum atestă Scripturile că va fi la cea de A doua venire a Sa. Revenirea fizică a lui Cristos este „fericita nădejde" a creştinismului (Tit 2:13), iar limbajul folosit pentru a ilustra certitudinea ei este cât se poate de explicit. Cuvântul grecesc *epiphaneia* (apariţie), din Tit 2:13, este tradus mai corect „manifestare" sau „vizibil", de la *phanero,* „a se manifesta; vizibil, sau cunoscut" (Thayer, *Greek-English Lexikon ofthe New Testament,* pag. 648). Limbajul se explică de la sine. Când Domnul va reveni împreună cu sfinţii Săi „orice ochi îl va vedea" (Matei 24:30, cf. Apocalipsa 1:7). Cum pot atunci martorii lui Iehova să pretindă că El S-a întors deja, dar că este invizibil? Răspunsul este că ei nu pot să pretindă aceasta şi să rămână în acelaşi timp corecţi din punct de vedere scriptural. Pentru a demonstra mai bine aceste adevăruri, apostolul Pavel, scriindu-i lui Timotei în 1 Timotei 6:14, afirmă limpede că Domnul Isus va apărea în mod fizic; Pavel întrebuinţează în

acest sens termenul *epiphaneia,* o altă formă a lui *phanero,* care înseamnă de asemenea vizibilitate sau manifestare. în 1 Tesaloniceni 4:16, 17 revenirea Domnului este revelată ca fiind vizibilă şi audibilă, şi nu invizibilă precum

susţin martorii lui Iehova, contrar Scripturii.
O altă mărturie minunată referitoare la consecvenţa Cuvântului lui Dumnezeu este faptul că Vechiul Testament adevereşte revenirea fizică a lui Mesia. Comparând Zaharia 12:10; 14:4 cu Apocalipsa 1:7, Matei 24:30 şi Fapte 1:9-12, este evident că înălţarea Domnului a fost vizibilă, întrucât ucenicii L-au *văzut* înălţându-Se, iar îngerii au declarat că El Se va întoarce în acelaşi mod (în greacă, *tropos).* Zaharia 12:10 îl citează pe Iehova (o dovadă în plus în favoarea Divinităţii lui Cristos): „...şi îşi vor întoarce privirile spre *Mine,* pe care L-au răstignit." Apocalipsa 1:7 afirmă că Cristos este Cel străpuns şi *vizibil* pentru ochii omeneşti. Zaharia 14:4 revelează că Cristos va atinge Muntele Măslinilor la revenirea Lui vizibilă, iar Scripturile ne învaţă că aceasta este pur şi simplu în acord cu proclamaţia îngerilor din Fapte 1:9-12, până chiar şi în ceea ce priveşte revenirea Domnului în locul exact al înălţării Sale, Muntele Măslinilor (versetul 12). Doctrina revenirii fizice a lui Cristos nu poate fi tăgăduită în Scriptură, în afară de cazul când se are în vedere şi o tăgăduire a Cuvântului lui Dumnezeu, ceea ce ar demonstra o ignoranţă nemăsurată.

## *Martorii lui Iehova şi forma de guvernământ*

Martorii lui Iehova refuză să omagieze în vreun fel steagul vreunei naţiuni sau chiar să apere propria lor naţiune de atacul din partea unui duşman. Patriotismul manifestat prin purtarea armelor nu intră în convingerile lor, întrucât ei pretind că sunt ambasadorii lui Iehova şi ca atare ei se consideră dezlegaţi de supunerea faţă de oricare altă formă de guvernământ decât cea a lui Iehova. Sinceritatea este o nestemată inestimabilă în acest veac de nesiguranţă, şi fără îndoială martorii lui Iehova se cred pe ei înşişi sinceri, însă toate argumentele lor nu folosesc la nimic de vreme ce Sf. Pavel arată clar în Romani 13:1-7 că formele de guvernământ umane sunt instituite de către Dumnezeu. Pavel intră în amănunte pentru a pune în valoare faptul că „Stăpânirile cele mai înalte" (legile guvernamentale omeneşti) sunt îngăduite şi consfinţite de către Dumnezeu. în calitate de aşa-zişi urmaşi ai Cuvântului Său, martorii ar trebui să acorde atenţie atât lui Cristos, cât şi lui Pavel şi „să dea Cezarului ce este al Cezarului", ceea ce în contextul din Romani 13:1-7 semnifică evident supunerea faţă de legea guvernamentală. Pavel risipeşte orice îndoială cu privire la această problemă, iar în încheiere vom cita învăţătura lui:



Oricine să fie supus stăpânirilor celor mai înalte; căci nu este stăpânire care să nu vină de la Dumnezeu. Şi stăpânirile care sunt, au fost rânduite de Dumnezeu. De aceea, cine se împotriveşte stăpânirii, se împotriveşte rânduielii puse de Dumnezeu; şi cei ce se împotrivesc îşi vor lua osânda. Dregătorii nu sunt de temut pentru o faptă bună, ci pentru una rea. Vrei dar să nu-ţi fie frică de stăpânire? Fă binele, şi vei avea laudă de la ea. El este slujitorul lui Dumnezeu pentru binele tău. Dar, dacă faci răul, teme-te, căci nu degeaba poartă sabia. El este în slujba lui Dumnezeu, ca să-L răzbune şi să pedepsească pe cel ce face rău. De aceea trebuie să fiţi supuşi nu numai de frica pedepsei, ci şi din îndemnul cugetului. Tot pentru aceasta să plătiţi şi birurile. Căci dregătorii sunt nişte slujitori ai lui Dumnezeu, făcând necurmat tocmai slujba aceasta. Daţi tuturor ce sunteţi datori să daţi: cui datoraţi birul, daţi-i birul; cui datoraţi vama, daţi-i vama; cui datoraţi frica, daţi-i frica; cui datoraţi cinstea, daţi-i cinstea.

## *Existenţa iadului şi a pedepsei eterne*

Tema existenţei iadului şi a pedepsei veşnice nu prezintă nici un fel de probleme unui cercetător al Bibliei care este dispus să practice o exegeză corectă, fără a se lăsa influenţat de învăţăturile vreunei organizaţii omeneşti. Martorii lui Iehova folosesc cuvinte încărcate de semnificaţie emoţională, de genul „cei care ameninţă cu iazul de foc" şi „habotnici" pentru a descrie punctele de vedere teologice ale tuturor acelora care nu sunt de acord cu filozofia lor. Ca să înţelegem punctul lor de vedere trebuie mai întâi să stabilim faptul că aceste convingeri ale lor nu se bazează pe nici un fel de cunoştinţe temeinice sau valabile ale limbilor originale şi nu este lipsit de importanţă să ne reamintim că acest factor influenţează de fapt orice etapă majoră a unui

studiu semantic. Vom analiza acum această problemă în contextul ei şi o vom compara cu interpretarea martorilor lui Iehova, care pretind că au rezolvat problema, deşi este dificil să se constate pe ce temeiuri.

1. în primul rând, martorii lui Iehova se folosesc de un raţionament insuficient argumentat în construcţiile gramaticale pe care le alcătuiesc şi, din dovezile pe care le avem, în studierea scrierilor originale ei trec foarte rar dincolo de faza consultării dicţionarelor şi a lexicoanelor. Voi aduce argumente în direcţia aceasta, pentru a dovedi cele spuse aici şi pentru a revela deficienţa acestor raţionamente. în *Let God Be True* (ed. 1946), paginile 69 şi 70, apare următoarea afirmaţie:

> Dacă ar trebui să traduci în limba engleză o carte scrisă într-o limbă străină, iar în acea carte ai găsi de 65 de ori cuvântul ce corespunde termenului de pâine în limba respectivă, oare l-ai traduce de 31 de ori pâine, de 31 de ori peşte şi de 3 ori carne? Bineînţeles că nu. De ce? Deoarece dacă ai face



> aşa, traducerea ta nu ar fi corectă. Pentru că ceea ce este pâine nu poate fi în acelaşi timp peşte sau carne şi vice versa. Acelaşi adevăr este valabil şi în legătură cu termenul *sheol.* Dacă *sheol* este mormântul, este imposibil ca el să fie în acelaşi timp un loc al torturii în flăcări şi o groapă.
>
> Este deosebit de interesant să observăm în trecere că acest pasaj a fost omis cu grijă în revizuirea de către Turnul de veghere întreprinsă în anul 1951 a cărţii *Let God Be True.*

Prin urmare, pentru martorul de rând, iadul *{şeol)* înseamnă în sensul strict al cuvântului „mormântul", locul unde cei morţi aşteaptă învierea. Principalul lor argument este că un cuvânt în limba greacă sau ebraică are un singur sens, fără a avea o conotaţie contextuală. Acesta este un mod tipic de abordare al martorilor lui Iehova şi relevă încă o dată erorile comise de organizaţie în domeniul lingvistic. înainte de toate, tocmai exemplul folosit de autorul capitolului citat anterior, cel referitor la pâine, peşte şi carne etc, este o realitate a textului biblic, şi până nu recunoaştem diversitatea sensurilor cuvintelor în diferite contexte, nu putem să înţelegem sensul clar al Scripturii. Puţină cercetare ar fi scos în evidenţă acest adevăr. în textul ebraic, cuvântul *lechem* este tradus de 238 de ori drept pâine, o dată ca „ospăţ", de 21 de ori ca „hrană", o dată ca „fruct", de 5 ori ca „pâine" (de o anumită formă), de 18 ori drept „carne", o dată ca „provizii", de 2 ori ca „mâncare" şi o dată ca „a mânca". Este limpede că *şeol* are semnificaţii diferite care trebuie stabilite din context, şi nu în urma presupunerilor unor autori dezinformaţi.

2. în al doilea rând, martorii lui Iehova au conceput moartea ca fiind inconştienţă sau extincţie, definiţie care nu poate fi găsită în Biblie. Moartea, în sens biblic, nu înseamnă niciodată extincţie sau anihilare, şi nici în Vechiul, nici în Noul Testament nu vom găsi vreun cuvânt, grecesc sau ebraic, care să susţină acest fapt. în Biblie, moartea este înfăţişată ca separare. O traducere mai bună a lui Ezechiel 18:4, în sensul pe care îl exprimă cuvântul, este „Sufletul care păcătuieşte, acela va fi *separat".* Când a păcătuit Adam, sufletul lui a ajuns să fie separat de Dumnezeu în ce priveşte părtăşia - şi, ca urmare a păcatului, toţi oamenii mor sau sunt separaţi de Dumnezeu atât prin păcatul lui Adam, cât şi prin propriile lor păcate. însă Dumnezeu a avut în vedere un mijloc de împăcare pentru noi în persoana Fiului Său, astfel că noi suntem „născuţi din nou", regeneraţi şi împăcaţi cu Dumnezeu prin jertfa Fiului Său, „în care avem răscumpărarea, prin sângele Lui, iertarea păcatelor" (cf. Ioan 3:3-7; 15, 16; 2 Corinteni 5:17-21; Coloseni 1:14). Prin urmare, vedem că, în realitate moartea nu este o extincţie, ci o existenţă conştientă, precum s-a demonstrat şi în Matei 17:1-3, când Moise şi Ilie au vorbit cu Cristos. Trupul lui Moise era mort - nimeni nu va tăgădui aceasta; după martorii lui Iehova şi sufletul lui era mort. Atunci ce sau cine era cel



care stătea de vorbă cu Cristos? Răspunsul este simplu. Moise, în calitate de suflet viu, vorbea cu Cristos, şi el era viu şi conştient! Propria declaraţie a lui Cristos susţine toate acestea: „Eu sunt învierea şi viaţa. Cine crede în Mine, chiar dacă ar fi murit, va trăi. Şi oricine trăieşte şi crede în Mine, nu va muri

niciodată" (Ioan 11:25-26). în consecinţă, moartea este doar separarea dintre personalităţi, nu extincţia lor. (Isaia 59:1,2; vezi de asemenea 2 Corinteni 5:8 şi Filipeni 1:21-23)

3. La pagina 96 din *Let God Be True* martorii lui Iehova pretind că - „în toate locurile unde cuvântul grecesc *Gehenna* este tradus ca iad, el semnifică distrugere veşnică."

Aceasta este într-adevăr o denaturare neruşinată a limbii greceşti şi în mod cert este aproape tot atât de mare ca şi aberaţia în legătură cu „un dumnezeu" din Ioan 1:1, constituind un remarcabil exemplu de neadevăr total. Nu există nici o dovadă că Gehenna ar însemna undeva în Noul Testament anihilare, ci mai degrabă există multiple dovezi pentru contrariu. în Matei 5:22 Gehenna este înfăţişată în sensul strict al cuvântului drept „iadul de foc" (în versiunea Cornilescu: „focul gheenei"; n. trad.), în Matei 10:28 este asociat cu *apolesai,* „a fi supus suferinţei eterne" (vezi Thayer, pag. 64). Aceasta indică o suferinţă veşnică, iar în Matei 18:9 aceleaşi cuvinte confirmă 5:22, „iadul de foc". Dacă este să dăm crezare argumentului martorilor lui Iehova, atunci Gehenna nu înseamnă nimic altceva decât cuptoarele cu foc mocnit din Hinnon. Este însă focul acela veşnic? Nu! Deoarece în zilele noastre valea Hinnon nu arde, prin urmare, în afară de cazul când Isus a intenţionat să dea un exemplu doar pentru cei care trăiau în vremea aceea, lucru pe care nici măcar martorii lui Iehova nu îl vor susţine, Gehenna trebuie să fie ceea ce este, simbolul unei separări eterne, într-un chin conştient, prin intermediul unei văpăi de nestins (Isaia 66:24).

4. Este zadarnic să mai continuăm această analiză a termenilor greceşti, deoarece trebuie să ne fie limpede din contexte că prin Sheol, Hades şi Gehenna ni se înfăţişează ceva mai mult decât imaginea mormântului sau a extincţiei. Fără a căuta avantajul unei complicate exegeze textuale, vom permite Cuvântului lui Dumnezeu să-şi prezinte propriul Său mesaj, lăsând la latitudinea cititorului onest să decidă în favoarea sau împotriva faptului că doctrina scripturală se referă la pedeapsa veşnică şi nu la anihilare. Următoarele versete se referă toate la un loc de chin veşnic, conştient, unde Satan şi adepţii săi trebuie să rămână în chinuri sau suferinţe veşnice, separaţi de Prezenţa lui Dumnezeu şi de „slava puterii Lui" (2 Tesaloniceni 1:9; cf. Thayer, pag. 443a cu privire la *olethros* şi termenul latin *vulnus - a răni).*



ÎMPĂRĂŢIA CULTELOR ERETICE

1. Dar vă spun că vor veni mulţi de la răsărit şi de la apus şi vor sta la masă cu Avraam, Isaac şi Iacov în împărăţia cerurilor. Iar fiii împărăţiei vor fi aruncaţi în întunericul de afară, unde va fi plânsul şi scrâşnirea dinţilor. (Matei 8:11, 12).
2. ...şi-i vor arunca în cuptorul aprins; acolo va fi plânsul şi scrâşnirea dinţilor. (Matei 13:42, 50).
3. Atunci împăratul a zis slujitorilor săi: „Legaţi-i mâinile şi picioarele, şi luaţi-1 şi aruncaţi-1 în întunericul de afară; acolo va fi plânsul şi scrâşnirea dinţilor..." (Matei 22:13).
4. Nevoiţi-vă să intraţi pe uşa cea strâmtă. Căci vă spun că mulţi vor căuta să intre şi nu vor putea. Odată ce Stăpânul casei Se va scula şi va încuia uşa, şi voi veţi fi afară şi veţi începe să bateţi la uşă şi să ziceţi: „Doamne, Doamne, deschide-ne!" drept răspuns, El vă va zice: „Nu ştiu de unde sunteţi." Atunci veţi începe să ziceţi: „Noi am mâncat şi am băut în faţa Ta, şi în uliţele noastre ai învăţat pe norod." Şi El va răspunde: „Vă spun că nu ştiu de unde sunteţi; depărtaţi-vă de la Mine, voi toţi lucrătorii fărădelegii." Va fi plânsul şi scrâşnirea dinţilor, când veţi vedea pe Avraam, pe Isaac şi pe Iacov şi pe toţi prorocii în împărăţia lui Dumnezeu, iar pe voi scoşi afară... (Luca 13:24-28).
5. Oamenii aceştia sunt nişte fântâni fără apă, nişte nori alungaţi de furtună: lor le este păstrată negura întunericului. (2 Petru 2:17).
6. ...nişte valuri înfuriate ale mării, care îşi spumegă ruşinile lor, nişte stele rătăcitoare, cărora le este păstrată negura întunericului pentru vecie. (Iuda 13).
7. Apoi a urmat un alt înger, al treilea, şi a zis cu glas tare: „Dacă se închină cineva fiarei şi icoanei ei, şi primeşte semnul ei pe frunte sau pe mână, va

bea şi el din vinul mâniei lui Dumnezeu, turnat neamestecat în paharul mâniei Lui; şi va fi chinuit în foc şi în pucioasă, înaintea sfinţilor îngeri şi înaintea Mielului. Şi fumul chinului lor se suie în sus în vecii vecilor. Şi nici ziua, nici noaptea n-au odihnă cei ce se închină fiarei şi icoanei ei, şi oricine primeşte semnul numelui ei! (Apocalipsa 14:9-11).

8. Şi fiara a fost prinsă. Şi împreună cu ea a fost prins prorocul mincinos, care făcuse înaintea ei semnele cu care amăgise pe cei ce primiseră semnul fiarei şi se închinaseră icoanei ei. Amândoi aceştia au fost aruncaţi de vii în iazul de foc, care arde cu pucioasă. (Apocalipsa 19:20).

Aceste versete reprezintă o dovadă convingătoare a faptului că există o separare conştientă de Dumnezeu şi un chin real, şi nici o posibilă confuzie a terminologiei nu poate schimba sensul acestor versete în context. Cea mai bună descriere o oferă probabil versetul din Apocalipsa 20:10 în originalul său grecesc. Ioan afirmă categoric că „Diavolul, care-i înşela, a fost aruncat în iazul de foc şi de pucioasă, unde este fiara şi prorocul mincinos. Şi vor fi chinuiţi (Cornilescu: „munciţi") *(basanisthesontai)* zi şi noapte în vecii *(aionas)* vecilor". Cuvântul grecesc *basanizo* înseamnă ad litteram „a chinui",



„a fi hărţuit", „a tortura" sau „a chinui cu dureri cumplite" (Thayer, pag. 96b) şi este folosit pretutindeni în Noul Testament pentru a denota durere mare şi suferinţă conştientă, nicidecum anihilare, încetare a conştientei sau extincţie. Dovezi în plus cu privire la realitatea unui chin conştient, nicidecum a anihilării, găsim în următoarele versete, în care *basanizo* este folosit pentru a arăta adevărul judecăţii veşnice a lui Dumnezeu:

1. Matei 8:6 - Cel chinuit (suferind) de paralizie *(basanizomenos).*
2. Matei 8:29 - Demonii care se adresează lui Isus admit certitudinea chinului viitor *(basanisai).* „Ai venit aici să ne chinuieşti înainte de vreme?"
3. Marcu 5:7 - Din nou demonul strigă: „...să nu mă chinuieşti *(basanisas)."* Este evident că el se temea de o durere conştientă, nicidecum de extincţie.
4. Luca 8:28 - încă o dată un demon ne descoperă că are cunoştinţă de un chin *{basanisas)* viitor: „Te rog nu mă chinui", este rugămintea lui adresată lui Cristos.
5. Apocalipsa 14:10, 11 - „...şi (cel care va crede în fiară) va fi chinuit *(basanistheasetai)* în foc şi în pucioasă, înaintea sfinţilor îngeri şi înaintea Mielului. Şi fumul chinului lor se suie în sus în vecii vecilor. Şi nici ziua, nici noaptea nu există întrerupere, oprire sau potolire *(anapausis* - Thayer, pagina 40b, de asemenea Liddell şi Scott) pentru cei ce se închină fiarei şi icoanei ei, şi oricine primeşte semnul numelui ei!"

Prin urmare, Scripturile propovăduiesc limpede pedeapsa şi chinul veşnic, conştient, pentru toţi aceia care îl resping pe Cristos ca Domn, iar limbajul textelor nu lasă loc îndoielii cu privire la faptul că apostolii au urmărit să confirme acest fapt. Martorii lui Iehova îl cred pe Dumnezeu „duşman", întrucât El realizează o judecată veşnică şi dreaptă. Ei fac mult caz de faptul că Dumnezeu este dragoste, însă uită că tocmai pentru că este dragoste, El este de asemenea dreptate şi trebuie să impună o răzbunare infinită asupra oricui calcă în picioare sângele preţios al lui Cristos, care este Mielul jertfit de la întemeierea lumii pentru păcătoşii pierduţi. Moartea nu înseamnă extincţie, iadul nu este o iluzie, iar pedeapsă conştientă veşnică este o realitate înspăimântătoare a dreptăţi infinite a lui Dumnezeu exercitată asupra sufletelor oamenilor necredincioşi. Apostolul Pavel rezumă această certitudine în Romani 2:8, 9, când declară că mânia *(thumos)* şi urgia *(orges)* lui Dumnezeu sunt peste toţi cei care lucrează nelegiuire. Aceste două cuvinte au o folosire identică în Apocalipsa 14:10, unde Ioan vorbeşte despre chinul veşnic al acelora care slujesc fiarei: „...vinul urgiei *(orges)* (Cornilescu: „mâniei";) lui Dumnezeu, turnat neamestecat în paharul mâniei *(thumou)* Lui..." în consecinţă, imaginea este clară. Dumnezeu este atât Dragoste, cât şi Dreptate, şi nu El este Cel care îl condamnă pe om, ci omul se condamnă pe sine. Aşa precum este scris - „Căci din cuvintele tale vei fi scos fără vină şi din cuvintele tale vei fi osândit" (Matei 12:37).



ÎMPĂRĂŢIA CULTELOR ERETICE

## V

5. în *Let God Be True,* pag. 93, martorii lui Iehova îşi demonstrează din nou lipsa de cunoaştere cu privire la ceea ce cred creştinii fundamentalişti, căci, vorbind despre „teologii religioşi", martorii declară - „Diavolul Satan şi demonii lui nu sunt jos în iad, menţinând focul aprins şi făcând grea existenţa

celor care sunt în el? Aceasta ne învaţă preoţii creştinismului..." A susţine că Diavolul şi demonii lui „sunt în iad, menţinând focul aprins" este un nonsens, şi nici un preot sau creştin demn de încredere nu ar face o afirmaţie atât de copilărească. Martorii lui Iehova atribuie creştinismului acelaşi gen de judecată la care apelează minţile lor neînvăţate, şi a pretinde că „habotnicii" propovăduiesc astfel de doctrine înseamnă a dovedi ignoranţă în privinţa faptelor şi este un simptom deloc sănătos în legătură cu procesele analizei logice. Alte comentarii nu se justifică. Examinarea în continuare a faptelor este de prisos.

6. Martorii lui Iehova pretind că Luca 16:19-31 este o parabolă în text, însă în relatarea lui Luca nu se demonstrează nicăieri acest lucru. Aceasta este o simplă ipoteză. Martorii lui Iehova pretind că „parabola" înfăţişează un eveniment viitor, care s-a împlinit în anul 1918 d.Cr. Omul bogat reprezintă clerul, iar Lazăr reprezintă „trupul credincios al lui Cristos". Clerul este chinuit permanent de adevărul proclamat prin intermediul rămăşiţei credincioase *{Let God Be True,* pag. 98). Orice comentariu asupra acestei parodii interpretative este lipsit de sens, întrucât martorii lui Iehova răstălmăcesc Scripturile pentru a se potrivi propriilor lor scopuri, fără a ţine seamă de context, în această relatare, Domnul Isus a înfăţişat condiţia unui suflet pierdut (omul bogat) care L-a respins pe Dumnezeu şi condiţia cerşetorului care a avut parte de harul Domnului. Bogatul a ajuns în chin conştient după ce a murit fizic (în greacă, *basanois),* (v. 24), şi şi-a proclamat chiar suferinţa spirituală conştientă (în greacă, *odunomai):* „Sunt chinuit" (vezi Thayer, pag. 438b). Nu poate exista nici o urmă de îndoială; El suferea şi era conştient de aceasta. Martorii lui Iehova cred că trebuie să existi fizic pentru a suferi, însă aceasta este o naivitate, cel puţin din cauză că, aşa cum se demonstrează în această relatare, sufletele suferă. Trebuie să amintim, de asemenea, faptul că Cristos nu a folosit niciodată în parabole nume personale, precum *Lazăr.* Limbajul, deşi literal, are drept scop exprimarea suferinţei spirituale.

Prin urmare, trebuie să deducem că relatarea lui Luca este consemnarea unui caz real, un fapt istoric, în care un suflet a suferit după moarte şi a fost conştient de acel chin. Indiferent ce ipoteze sunt aduse în această privinţă, concluzia este sigură: există o pedeapsă conştientizată după moarte; şi fie că este sau nu acceptată de martorii lui Iehova, ea rămâne în continuare o doctrină scripturală demonstrată de Cuvântul lui Dumnezeu.

MARTORII LUI IEHOVA ŞI TURNUL DE VEGHERE

## *Satan - Diavolul*

133

în *Let GodBe True,* pag. 65, martorii lui Iehova citează Ezechiel 28:16-19, susţinând anihilarea lui Satan, însă în lumina textelor scripturale discutate anterior, trebuie să ţinem seama de sfera semantică a cuvintelor ebraice. Cuvântul „a distruge" *(abad)* nu exprimă ideea de anihilare sau de extincţie. Termenul folosit aici poate fi interpretat în mod justificat ca „a considera drept pierdut, a declara ca pierdut sau a înlătura" (cf. Eclesiastul 3:6b şi de asemenea *Hebrew-English Lexicon* al lui Gesenius). Dacă Ezechiel 28:19 este tradus, precum în *Let God Be True,* pag. 65, „să nu mai fii niciodată", cuvântul ebraic *'ayin* poate fi redat în sensul strict al cuvântului „a se isprăvi" sau „a dispărea", şi *nu* a înceta să existe (cf. Isaia 44:12; 1 împăraţi 20:40). Folosirea lui *'ayin* în structura propoziţiei ebraice este mijlocul standard utilizat pentru negarea propoziţiilor atributive. De exemplu în 1 împăraţi 20:40, unde se spune că omul „s-a făcut nevăzut", termenul *'ajin* este folosit pentru a arăta absenţa sau fuga omului, şi *nu* nimicirea. Dacă martorii lui Iehova persistă în doctrina anihilării în ceea ce îl priveşte pe Satan, ei trebuie de asemenea să creadă că acel om a fost anihilat, iar contextul exclude această interpretare ca fiind absurdă. Prin urmare imaginea este clară în lumina interpretării limbajului. Satan *trebuie* să sufere şi *va suferi* chinul veşnic împreună cu adepţii lui, iar despre acest adevăr Cuvântul lui Dumnezeu depune o mărturie de necontestat.

## *Omul ca suflet, natura şi destinul lui*

Examinând această problemă, nici un gânditor critic nu poate scăpa de

metoda de confuzionare a termenilor utilizată de către martorii lui Iehova pentru a-şi susţine argumentul că sufletul nu este o entitate eternă. Ar fi o nebunie ca această dispută să mai continue, deoarece cuvântul ebraic *(nephesh)* şi cel grecesc *(psuche)* au sfere semantice largi, imposibil de pătruns fără o exegeză exhaustivă a surselor originare. Esenţa problemei constă în concepţia greşită a martorilor lui Iehova, concepţie care susţine că sufletul este un simplu principiu al vieţii, şi nu o entitate. Biblia ne învaţă în mod clar în numeroase locuri (Genesa 35:18; 1 împăraţi 17:21, 22; Apocalipsa 6:9-11, pentru a enumera doar câteva) că, la moarte, sufletul se desparte de trup, că el nu este distrus prin moartea fizică şi că Dumnezeu are libertatea de a hotărî cu privire la restituirea lui.

Este imposibil ca într-un studiu exegetic să se accentueze prea mult importanţa termenilor definiţiilor, dar în problema de faţă această accentuare este de o importanţă extremă. Din această cauză, înainte de a decide cine sau



ce deţine nemurirea, trebuie să ştim ce înseamnă termenul nemurire. Trebuie să ne dăm seama de faptul că, datorită dezvoltării oricărei limbi, sfera semantică a cuvintelor se modifică în decursul timpului. în engleză, cuvântul „nemuritor" are, printre altele, sensul distinct „care nu este muritor". în orice caz, în majoritatea domeniilor, precum şi în teologie, cuvântul poartă în general sensul de „nesupus morţii". Prin urmare, întrebarea care se ridică este următoarea: „Când Scripturile folosesc termenul «nemuritor», cuprinde cuvântul în discuţie numai definiţia aceasta?" Contrar credinţei unora, nu se poate da nici o referinţă din Scriptură care să arate faptul că omul sau sufletul lui este nemuritor.

Pentru a merge un pas mai departe, nu există nimic în Scriptură care să specifice că ceva sau cineva este nemuritor, afară de Dumnezeu însuşi. Să analizăm această problemă. în textul grecesc există două cuvinte care sunt traduse drept „nemurire". Primul cuvânt este *athanasia;* el apare de trei ori şi de fiecare dată este tradus drept „nemurire". Celălalt cuvânt este *aphthartos* şi este tradus de două ori ca „nemurire" şi de patru ori ca „neputrezire". Să examinăm acum modul în care aceste cuvinte sunt folosite. Primul cuvânt, *athanasian,* este folosit în 1 Timotei 6:16 cu referire la Dumnezeu: *„...singurul* care are nemurirea *(athanasian)* care locuieşte într-o lumină de care *nici un om* nu se poate apropia" (Cornilescu: „...de care nu poţi să te apropii";), în 1 Corinteni 15:53, 54, întâlnim din nou de două ori *athanasia,* dar în aceleaşi versete întâlnim tot de două ori şi *aphthartos.* Pavel vorbeşte aici despre a doua venire a lui Cristos şi declară (în versetul 53): „Căci trebuie ca trupul acesta, supus putrezirii, să se îmbrace în neputrezire *(aphtharsian),* şi trupul acesta muritor să se îmbrace în nemurire *(athanasian)."* „Când trupul acesta supus putrezirii *se va îmbrăca* (conjunctiv mediu aorist al verbului *enduo)* în neputrezire *(aphtharian)* şi trupul acesta muritor *se va îmbrăca* în nemurire *(athanasian), atunci* se va împlini cuvântul care este scris: «*Moartea* a fost înghiţită de biruinţă»" (versetul 54). Vedem că în aceste două locuri în care se foloseşte *athanasian* cu referire la om, este evident că este vorba despre o nemurire ce urmează să fie dată în viitor, şi nu despre una posedată în prezent.

în mod similar, când cuvântul *aphtharsian* este folosit în Romani 2:7 unde se declară că nemurirea este ceva căutat şi în 1 Petru 1:4 unde se spune că ea este „păstrată în ceruri pentru voi", cuvântul mai sus menţionat se referă la neputrezirea omului care îi va fi dată în viitor, şi nu la una posedată la timpul prezent. Doar atunci când termenul de nemurire sau neputrezire este folosit în asociaţie cu Dumnezeu se foloseşte timpul prezent (1 Timotei 6:16; 1:17; Romani 1:23). în consecinţă, dacă spunem că sfinţii sunt nemuritori (indiferent dacă prin nemurire înţelegem *athanasian* sau *aphtharsian)* nu



suntem în conformitate cu Scriptura. Noi trebuie să spunem că sfinţii *vor fi* nemuritori. De asemenea, se poate vedea limpede din 1 Corinteni 15:53, 54 că această nemurire *(athanasian)* şi această neputrezire *(aphtharsian) vor fi*

*îmbrăcate (endusetai),* aşa cum cineva îmbracă o haină. Având în vedere că Pavel ne îndeamnă să ne îmbrăcăm *(endusasthe)* cu Cristos (Romani 13:14; Galateni 3:27), cu armele luminii (Romani 13:12), cu omul cel nou (Efeseni 4:24) şi cu armătura sau armura lui Dumnezeu (Efeseni 6:11); trebuie să tragem concluzia că *athanasian* sau *aphtharsian* au o sferă semantică mai cuprinzătoare şi mai extinsă decât aceea de a fi „veşnic". Trebuie să se observe faptul că nemurirea şi neputrezirea, *atunci când vor fi date,* vor însemna o transformare, şi nu doar dăruirea şi acceptarea atributului - „nesupus în faţa morţii". Martorii lui Iehova au interpretat cât se poate de greşit folosirea termenului de nemurire şi această eroare, asociată cu faimoasa lor practică de răstălmăcire a termenilor, a dus la confuzie şi la o exegeză necorespunzătoare.

Acum, în ceea ce priveşte eternitatea sufletului omenesc, trebuie să consultăm sursele lingvistice existente. Când folosim termenul „etern" în asociaţie cu sufletul omului, noi ne referim la faptul că *după* crearea lui de către Dumnezeu, sufletul va exista (viitor) undeva în eternitate, în veşnicie, întrucât există un singur loc în care cercetătorul onest poate găsi o informaţie valabilă despre existenţa eternă a sufletului, şi acest loc este revelaţia pe care Dumnezeu, Creatorul sufletului, a dat-o omului, şi anume Cuvântul Său, să ne întoarcem la acest Cuvânt şi să cercetăm în el voia revelată a lui Dumnezeu.

Această revelaţie arată în primul rând că Dumnezeu poate fi cunoscut şi în al doilea rând că sufletul omului este etern. în Evrei 1:1,2 citim: „După ce a vorbit în vechime părinţilor noştri prin proroci, în multe rânduri şi în multe chipuri, Dumnezeu, la sfârşitul acestor zile, ne-a vorbit prin Fiul, pe care L-a pus moştenitor al tuturor lucrurilor, şi prin care a făcut şi veacurile." De-a lungul întregii istorii, Dumnezeu S-a manifestat omului în diferite feluri şi niciodată în decursul istoriei omul nu a fost lăsat fără o mărturie despre Dumnezeu. în Vechiul Testament, Dumnezeu S-a făcut cunoscut omului atât pe Sine, cât şi voia Lui prin profeţi, viziuni şi prin comunicare verbală directă. în orice caz, la împlinirea vremurilor, Dumnezeu L-a dat pe Fiul Său sub înfăţişarea cărnii păcătoase şi Şi-a dus la desăvârşire revelaţia progresivă. Omul, încă de la crearea lui pe pământ, a putut întotdeauna să îl cunoască pe Dumnezeu şi voia Lui, dacă şi-a dorit lucrul acesta; aşadar, încă din zilele lui Adam, oamenii care nu L-au cunoscut pe Dumnezeu nu au nici o scuză. Revelaţia lui Dumnezeu nu este doar manifestarea lui Dumnezeu către om, ci este şi un răspuns la întrebările: „De unde a venit omul? Este el o fiinţă



spirituală precum şi una fizică? Care este valoarea lui? şi încotro se îndreaptă el?

Revelaţia lui Dumnezeu arată că omul este o creaţie a lui Dumnezeu, că este creat după chipul spiritual al lui Dumnezeu, Genesa 1:26; Genesa 5:1; 1 Corinteni 11:7. El a fost creat să aibă întâietate faţă de celelalte creaturi, Genesa 1:28; Psalmul 8:6; Psalmul 82:6; Matei 6:26 şi Matei 12:12. El este categoric o fiinţă spirituală, Iov 32:8; Psalmul 51:10; Eclesiastul 12:7; Fapte 7:59 şi 2 Corinteni 4:13. El este un obiect al dragostei lui Dumnezeu, Ioan 3:16; Apocalipsa 1:5. El a păcătuit şi a pierdut bunăvoinţa lui Dumnezeu, Genesa 3:1-19. Consecinţele păcatului lui Adam au trecut asupra întregii omeniri, Romani 5:12. Dumnezeu L-a trimis pe Fiul Său pentru a-1 răscumpăra pe om, Ioan 3:16. Această răscumpărare are loc prin moartea substitutivă a lui Cristos, Matei 26:28; Fapte 20:28; Romani 5:9; Evrei 9:14; 1 Petru 1:18, 19; 1 Ioan 1:7; Apocalipsa 1:5; Apocalipsa 7:14; Coloseni 1:20. Această mântuire este obţinută printr-o naştere din nou, prin credinţa în Isus Cristos, Ioan 3:3-16.

Prin urmare, trebuie să conchidem că deoarece „Dumnezeu este Duh" (Ioan 4:24) şi ca atare este fără trup, El trebuie să-i fi dat omului o natură spirituală, creată după propriul Lui chip, altfel Genesa 1:26 nu ar avea înţeles. Se ridică acum întrebarea: „Dacă Cristos i-a răscumpărat pe aceia care acceptă mântuirea Lui, care este diferenţa între cei care sunt mântuiţi şi cei

care nu sunt mântuiţi?" Este clar că răscumpărarea nu este o simplă favoare din partea lui Dumnezeu aici pe pământ. Ajungem astfel la învăţătura biblică a existenţei eterne a sufletului. în primul rând, există multe dovezi că sufletul există ca entitate conştientă după ce se desparte de trup, şi nu există nici o dovadă scripturală împotriva acestei păreri. Domnul Isus clarifică aceasta în Luca 20:37, 38, vorbind în contextul revelaţiei pe care Dumnezeu i-a dat-o lui Moise, şi arată limpede că atunci când Dumnezeu a spus: „Eu sunt Dumnezeul lui Avraam, Isaac şi Iacov" El nu era Dumnezeul celor morţi, ci al celor vii, deşi la vremea afirmaţiei respective Avraam, Isaac şi Iacov erau demult morţi fizic. Prin urmare, singura concluzie rezonabilă este că aceşti remarcabili oameni sfinţi ai lui Dumnezeu din Vechiul Testament posedau naturi spirituale care au trecut dincolo de limitele morţii fizice.

In capitolul 17 din Matei îi vedem pe Moise şi pe Ilie pe Muntele schimbării *la faţă* împreună cu Cristos, comunicând cu El, deşi ştim că Moise era mort fizic de secole, iar în Scriptură nu există nici o consemnare în legătură cu învierea **lui.** Martorii lui Iehova pretind că aceasta a fost o viziune, şi nu o dovadă „reală" a existenţei sufletului dincolo de mormânt; şi ei demonstrează aceasta cu Matei 17:9, unde termenul grecesc *(orama)* este redat în limba engleză prin *viziune.* însă în contextul respectiv termenul gre-



cesc ce poate fi tradus literal drept „ceea ce se vede - un spectacol" (vezi Thayer, op. cit., pag. 451), şi nu doar drept o simplă *viziune.*

Isus arată în Luca 16:19-31 (şi aceasta nu este o parabolă) diferenţa dintre starea de după moarte a sufletului celui răscumpărat şi cea a sufletului celui păcătos. în Apocalipsa 6:9 vedem sufletele celor care au fost martirizaţi pentru Cristos strigând după răzbunare. în 2 Corinteni 5:1-9 Pavel clarifică faptul că a fi absent din trup înseamnă a fi în mod conştient „prezent" sau „acasă" la Domnul. însă Scripturile merg chiar mai departe, deoarece ele vorbesc despre o înviere a trupului, Iov 19:25; 1 Tesaloniceni 4:16, 17; 1 Corinteni 15:35-57. în versetele 35-49 ale acestei ultime referinţe, 1 Corinteni 15, se găseşte răspunsul la întrebarea de care sunt chinuiţi martorii lui Iehova, şi anume (versetul 35): „Cum înviază morţii? Şi cu ce trup se vor întoarce?" Observăm că în versetul 36 Pavel se adresează celui chinuit de această întrebare cu expresia „Nebun ce eşti!"

Acum, după ce am analizat problema existenţei sufletului după moarte şi învierea trupului, găsim că Scriptura este lipsită de echivoc în învăţătura ei cu privire la faptul că aceia care resping mântuirea lui Dumnezeu vor suferi o eternitate în întunericul de afară, Matei 8:11, 12; 13:42-50; 22:13; 2 Petru 2:17; Iuda 13; Apocalipsa 14:9-11; 19:20, iar aceia care acceptă mântuirea lui Dumnezeu vor trăi o eternitate în bucurie şi pace cu Cristos, Ioan 14:1-3; 17:24; Luca 20:36; 1 Tesaloniceni 4:17; Apocalipsa 22:5. Aici este revelat ceea ce noi credem a fi adevăratul sens al termenilor scripturali „nemurire şi neputrezire" *(athanasian, aphtharsian).* Trebuie să înţelegem, de asemnea, că aceste cuvinte nu se aplică la Dumnezeu Tatăl în acelaşi sens în care se aplică la Dumnezeu Fiul. Când vom veni „împreună cu" El din cer (vezi 1 Tesaloniceni 4:14), vom fi făcuţi asemenea Lui în sensul că vom avea un suflet şi trup *incapabil* să păcătuiască, nu unul pământesc, ci unul ceresc. Vom îmbrăca neputrezirea *{aphtharsian)* şi nemurirea *{athanasian)* şi vom sălăşlui cu Cristos în eternitate.

Aşa cum am afirmat la începutul acestei argumentări, ar fi zadarnic să combatem toate erorile de gândire din teologia martorilor lui Iehova. De aceea am prezentat ceea ce am considerat că este o dovadă suficientă pentru a arăta că omul are un suflet etern şi că va exista conştient undeva o eternitate, fie în bucurie, fie în durere şi că aceia care cred şi se încred în Cristos ca Mântuitor personal vor „îmbrăca" această nemurire când se va întoarce Isus.

în privinţa martorilor lui Iehova, nu putem să spunem decât ceea ce le-a spus Pavel corintenilor în 2 Corinteni 4:3,4: „Şi dacă Evanghelia noastră este acoperită, este acoperită pentru cei ce sunt pe calea pierzării, a căror minte necredincioasă a orbit-o dumnezeul veacului acestuia, ca să nu vadă strălucind lumina Evangheliei slavei lui Cristos, care este chipul lui Dumnezeu", şi aşa cum afirmă el din nou în 2 Tesaloniceni 2:10b, 11: „pentru

că n-au primit dragostea adevărului ca să fie mântuiţi. Din această pricină, Dumnezeu le trimite o lucrare de rătăcire, ca să creadă o minciună".
Un studiu onest al acestei probleme îi va descoperi oricărui cercetător interesat al Bibliei că omul posedă o natură eternă, imaterială, creată ca să ocupe conştient un loc veşnic fie în fericire, fie în chin. Iată deci natura şi destinul cert al omului.

## *Nota autorului*

Credem că următoarea listă parţială de referinţe, din Vechiul şi Noul Testament cu privire la sufletul şi duhul omului va furniza cititorului interesat o dovadă amplă cu privire la faptul că omul nu este doar o combinaţie de trup şi suflare, formând o fiinţă vie, după cum ne învaţă martorii lui Iehova, ci mai degrabă un suflet, sau un duh care posedă o formă corporală. Echivalentul ebraic pentru suflet, aşa cum este el folosit în Vechiul Testament, este *nephesh,* iar pentru duh *ruach.* Echivalentul grec pentru suflet este *psuche,* iar pentru duh *pneuma.*

1. Este o entitate ce posedă atributele vieţii (Isaia 55:3). De asemenea, este separat de trup (Matei 10:28; Luca 8:55; 1 Tesaloniceni 5:23; Evrei 4:12; Apocalipsa 16:3), adică există independent de forma materială.
2. Sufletul se desparte la moarte de trup (Genesa 35:18).
3. Sufletul este conştient după moarte (Matei 17:3; Apocalipsa 6:9-11).
4. Sufletul lui Samuel a fost conştient după moarte (1 Samuel 28:18, 19).
5. Ştefan a avut un duh pe care 11-a încredinţat lui Cristos când a murit (Fapte 7:59).
6. Există categoric un duh şi un suflet al omului (Isaia 57:16).
7. Duhul este independent de trup (Zaharia 12:1).
8. Duhul, sufletul omului, face ceea ce poate să facă doar o fiinţă ce posedă atributul personalităţii; el are voinţă *{prothumon)* (Matei 26:41).
9. Suntem învăţaţi să ne închinăm în duh (Ioan 4:23; Filipeni 3:3), întrucât Dumnezeu este Duh.
10. Duhul omului are atributul personalităţii, capacitatea de a mărturisi (Romani 8:16, 26); de asemenea, facultatea de a „cunoaşte" (1 Corinteni 2:11).
11. Duhul poate să fie ori mântuit, ori pierdut (1 Corinteni 5:5); el îi aparţine lui Dumnezeu, şi noi suntem învăţaţi să îl glorificăm pe Dumnezeu în duh (1 Corinteni 6:20).
12. Duhul sau sufletul merge în eternitate şi este o entitate conştientă (Galateni 6:8).
13. Cristos este cu duhul nostru (2 Timotei 4:22), deoarece duhul este viaţa trupului (Iacov 2:26).
14. Noi suntem născuţi din Duhul lui Dumnezeu şi, ca atare, suntem şi noi înşine duhuri (Ioan 3:5, 6).

Aceste referinţe sunt suficiente pentru a arăta că natura imaterială a omului este departe de a fi o îmbinare de suflare şi carne, cum susţin martorii lui Iehova.



## *împărăţia cerului*

Sufletul omenesc, distrus şi pângărit de povara păcatului personal, caută în permanenţă să scape de realitatea acestui păcat şi de pedeapsa sigură care decurge din el. Odată ce realitatea pedepsei eterne este umbrită de concepţiile idealiste cu privire la o fericire veşnică, fără teama unei evaluări personale, sufletul se poate - ca să spunem aşa - relaxa, iar păcătosul, inconştient faţă de osânda ce-1 ameninţă, şi anume Judecata lui Dumnezeu, se odihneşte liniştit convins fiind că „Dumnezeu este Dragoste". Afiându-se sub influenţa acestei iluzii, nu este de mirare că martorii lui Iehova pot să-şi imagineze într-un mod atât de calm „Regatul cerului", întrucât pentru ei nu există judecata infinită a lui Dumnezeu, iar răsplata eternă este doar o invenţie a „celor care ameninţă cu iazul de foc".

împărăţia biblică a cerului are multe aspecte, însă nici unul dintre ele nu cuprinde plăsmuita interpretare a ierarhiilor, asupra căreia se insistă cu atâta însufleţire în *Let God Be True.* în Luca 17:20, 21, Domnul revelează faptul că împărăţia cerului care se află în cel credincios este doar un aspect al ei, dar El afirmă clar că aspectul ceresc va fi vizibil şi observabil la revenirea Lui (v. 23-26). în Matei 13 Domnul Isus ilustrează simbolic împărăţia cerului cu ajutorul unor parabole, dar ea, cu toate acestea, este descrisă de fiecare dată

ca fiind o realitate, şi nu un invizibil guvern-fantomă. Martorii lui Iehova recunosc anul 1914 d.Cr. ca sfârşitul vremurilor neamurilor şi începutul domniei invizibilului Rege ceresc, Cristos Isus. Nimeni nu poate stabili în mod rezonabil sau cronologic cum au ajuns ei la această dată arbitrară, însă din numărul din 15 iulie 1950, al publicaţiei *The Watchtower Announcing Jehova's Kingdom* se poate obţine o dovadă preţioasă în legătură cu faptul că întreaga înşelătorie a fost formulată de „pastorul" Russell; la pagina 216 a numărului respectiv se găsesc următoarele afirmaţii:

încă din anul 1880 articolele din *Turnul de veghere* au atras atenţia asupra cronologiei biblice care marca anul 1914 d.Cr. drept anul de sfârşit al perioadei de 2.520 de ani, perioadă la care Isus S-a referit ca „vremurile neamurilor" în profeţia sa cu privire la sfârşitul lumii (Luca 21:24). în concordanţă cu aceasta, se aştepta ca în 1914 să fie întemeiat pe deplin regatul lui Dumnezeu de către Cristos Isus, în timp ce această lume avea să fie antrenată într-o „vreme de necaz" fără precedent. Atât conducătorii religioşi, cât şi toate sistemele creştinismului au început să râdă de fratele Russell şi de adepţii lui, martori ai lui Iehova, în urma eşecului prezicerilor lui referitoare la anul 1914 d.Cr. Insă nu a mai fost un motiv de batjocură când, la sfârşitul lui iulie, a izbucnit Primul Război Mondial, care în octombrie a ajuns deja să cuprindă întreaga lume. La această întorsătură înfricoşătoare a evenimentelor, gurile religioase ale creştinismului au fost reduse la tăcere; nu acelaşi lucru s-a întâmplat însă





cu fratele Russell. La data de 1 octombrie 1914, luând loc la masă pentru a servi micul dejun în sufrageria din Bethel Brooklyn, el a anunţat cu o voce puternică şi convingătoare:

„Vremurile neamurilor s-au sfârşit!"

Ştiind că pentru lumea aceasta sosise timpul dezintegrării, el a refuzat să acorde atenţie apelului preşedintelui Wilson al Statelor Unite adresat tuturor preoţilor şi predicatorilor de a se uni în rugăciune naţională pentru pace... Astfel s-a întâmplat că, la cuvântul unui negustor de galanterie bărbătească, caracterizat de o vanitate şi o lipsă de cultură colosală, vremea neamurilor s-a sfârşit.

Pentru a urma întocmai interpretarea martorilor lui Iehova referitoare la Regat, este necesar să se înţeleagă faptul că doar cei 144.000 de slujitori credincioşi vor domni împreună cu Regele Isus în sferele cereşti. Ei citează Apocalipsa 7:4 şi 14:1, 3, însă trec cu vederea faptul că cei 144.000 sunt din seminţiile lui Israel (evrei), câte 12.000 de fiecare seminţie, şi nu pot fi în nici un caz interpretaţi drept altceva. Aici nu avem vorbire figurativă, ci ni se spune ceva cât se poate de real, întrucât seminţiile sunt enumerate pe nume. Pentru a duce până la capăt argumentarea lor, martorii lui Iehova trebuie să creadă că doar 144.000 de membri evrei ai organizaţiei lor vor avea privilegiul să domnească împreună cu Isus Cristos. Argumentul că ei sunt evrei spirituali este fără valoare, deoarece chiar dacă ar fi, ceea ce însă nu e cazul, ei ar fi „copii ai lui Avraam" şi nu ai lui Israel, şi cu privire la aceasta există o mare diferenţă în interpretare (Galateni 3:29). Ismael, tatăl rasei arabe, strămoşul lui Mahomed, fondatorul Islamului, a fost un fiu al lui Avraam (Genesa 16) în ceea ce priveşte descendenţa biologică, la fel ca Isaac, tatăl lui Iacov, astfel că se poate observa că sămânţa lui Avraam este diferită din momentul alegerii neamului lui Israel, după cum este scris „...din Isaac va ieşi o sămânţă care va purta cu adevărat numele tău" (Genesa 21:12). Prin urmare textele sunt în această privinţă concludente, cel menţionat este Israel după trup, nefiind vorba despre un simbol spiritual; de aceea, ipoteza celor 144.000 care ar avea legătură cu domnia Regatului, aşa cum este ea prezentată de martorii lui Iehova, se destramă în lumina adevărului Scripturii.

în încheierea acestei argumentaţii este imperios necesar să amintim că nici un regat nu poate exista fără un Rege şi că Scriptura afirmă limpede că adevăratul regat va fi instituit la revenirea vizibilă a lui Cristos.

Vechiul şi Noul Testament se confirmă reciproc în demonstrarea certitudinii revenirii vizibile a lui Cristos şi a domniei Lui. (Cf. Zaharia 14:4, Amos 9:8-15, Isaia 11 şi 12, Ezechiel 37:20-28, Luca 17:22 şi urm., şi Matei 24:26-31, pentru a menţiona doar câteva.) Fără să îşi dea seama, martorii lui Iehova

împlinesc profeţia din Matei 24:23 şi urm., unde Domnul avertizează

împotriva cristoşilor şi profeţilor mincinoşi care vor spune „Iată, Cristosul este aici, sau acolo" (în deşert, în locurile ascunse etc.) şi care vor amăgi pe mulţi cu înşelăciunea lor. Martorii Iui Iehova spun că El este acum aici, însă Domnul a spus că atunci când se va întoarce va fi vizibil şi că fiecare ochi îl va vedea (Apocalipsa 1:7; cf. Matei 24:27-30). Cum putem atunci să ne îndoim de propria Lui mărturie care spune:

Atunci se va arăta în cer semnul Fiului omului, toate seminţiile se vor boci, şi *vor vedea* [vizibil] pe Fiul omului venind pe norii cerului cu putere şi cu mare slavă. (Matei 24:30).

La aceasta nu putem decât să adăugăm, împreună cu Ioan:

„Vino, Doamne Isuse!"

în încheierea acestei părţi a studiului nostru asupra martorilor lui Iehova, este indicat şi cât se poate de necesar să prezentăm o imagine clară a ceea ce înseamnă acest cult eretic pentru toţi creştinii. Această organizaţie, cu un început firav în 1881, a proliferat, extinzându-se în prezent în toate colţurile lumii. Deoarece acest cult eretic exclude doctrina pedepsei eterne în urma păcatului, el prezintă un mare interes pentru aceia care cred că pot găsi în el o scăpare de pedeapsa ce urmează păcatului personal. Martorii lui Iehova oferă un „Regat" iluzoriu unor persoane dornice să li se dea importanţă şi, mai mult decât atât, un mijloc de a-şi vărsa mânia asupra conducătorilor şi organizaţiilor religioase, ale căror doctrine ei le atacă violent ca fiind „de la Diavolul". Nu credem nici o clipă măcar că marea majoritate a acestor oameni cunosc adevăratele implicaţii ale doctrinelor lui Russell; totuşi, nici un martor al lui Iehova să nu-şi tăgăduiască vreodată originea lui russellistă. Charles Taze Russell a fondat, a condus, a răspândit acest cult eretic şi şi-a dat viaţa pentru promovarea lui, iar învăţăturile lui pătrund în orice punct major al doctrinelor cultului, cu toată rezerva evidentă pe care o manifestă conducătorii cultului când este menţionat trecutul lui Russell. Acum însă se ridică întrebarea: „Cum pot fi amăgiţi atât de mulţi oameni printr-un tip de religie susţinută într-un mod atât de evident prin înşelăciune?" Pentru a înţelege aceasta, trebuie să analizăm învăţăturile şi metodele de propagare ale acestui cult eretic.

în primul rând, nici unui membru al Societăţii nu îi este îngăduit să gândească în mod independent, pentru sine.

Toţi conducătorii şi toate organizaţiile religioase sunt prezentate drept false şi orice afirmă ele trebuie discreditat ca fiind „filozofiile zadarnice ale oamenilor". Scripturile sunt ajustate în aşa fel încât să fie întotdeauna în concordanţă cu convingerile martorilor lui Iehova, şi niciodată convingerile lor nu caută să se pună de acord cu Scripturile. Mintea avocăţească a lui

Rutherford a făcut ca cea mai mare parte a ipotezei martorilor şi a tertipurilor lingvistice ale lor să fie rezonabile pentru minţile oamenilor cărora li s-a adresat, iar cărţile lui sunt capodopere ale unor premize şi concluzii ilogice şi lipsite de valabilitate.

A urmări procesele logice şi raţionale ale lui Rutherford este de competenţa unui logician, deoarece pentru Russell şi Rutherford o afirmaţie contradictorie poate fi o premiză care, indiferent de etapele parcurse, va avea întotdeauna o concluzie validă în sistemul lor de gândire. Doctrina martorilor lui Iehova constă într-o grămadă de adevăruri parţiale şi de material pseudo-academic care pentru minţile neînvăţate par a fi o „revelaţie minunată". Recent, pe când stăteam de vorbă cu un înfocat martor al lui Iehova, următoarea afirmaţie s-a desprins nevinovat de pe buzele lui: „Nu am întâlnit niciodată pe cineva care să aibă mai multe cunoştinţe de greacă decât Societatea." După toate probabilităţile el avea dreptate, pentru că dacă ar fi întâlnit pe cineva care să cunoască greaca, nu ar fi devenit niciodată membru al cultului eretic. Societatea, după câte ştim noi, nu are nici un expert renumit în greacă, şi dacă ar avea, aş folosi orice ocazie pentru a le cere să iasă

din spatele lexicoanelor şi să explice interpretarea pe care o dau ei textelor din Ioan 1:1, 8:58 şi Coloseni 2:9, pentru a menţiona doar câteva referinţe. în această invitaţie îi includ şi pe experţii în ebraică.

O altă caracteristică a Societăţii este aversiunea ei faţă de atribuirea paternităţii individuale publicaţiilor ei de după moartea lui Rutherford. Toate publicaţiile apar acum anonim, apărarea drepturilor de autor şi publicarea revenind în exclusivitate Societăţii. Prin faptul că nu îi pun pe cei care scriu să-şi semneze lucrările, Societatea evită neplăcuta îndatorire de a fi răspunzătoare pentru numeroasele lor gafe. Răspunsul lor devenit clasic este: „La cărţi au colaborat multe persoane, nu este vorba doar despre un singur autor" etc. în neplăcuta lor situaţie, neavând acoperirea unei erudiţii recunoscute, ei au ales cea mai înţeleaptă conduită - tăcerea. Purul adevăr în legătură cu această problemă este că „noile" cărţi sunt doar reformulări ale lucrărilor lui Russell şi Rutherford şi nu conţin nici un alt material original în afară de informaţiile la zi asupra situaţiei din lume şi interpretări noi ale unui material vechi.

Una dintre caracteristicile distinctive ale unui înflăcărat martor al lui Iehova este abilitatea lui în mânuirea Scripturilor. *The Emphatic Diaglott* şi *The Kingdom Interlinear Translation ofthe Greek Scriptures* cu variantă greacească scrisă printre rânduri facilitează progresul lor în acest sens. Din nefericire, orice bun martor al lui Iehova îi poate cauza creştinului de rând încurcături foarte mari în ceea ce priveşte Scripturile, deşi în cele mai multe cazuri încurcătura are o soluţie foarte simplă. Creştinul este zăpăcit de



maniera volubilă în care ei recită versetele din Scriptură (în general cu desăvârşire în afara contextului) şi îşi presară discursurile cu forme gramaticale în greacă şi ebraică, cu privire la care ei nu au nici o cunoştinţă în afară de ceea ce găsesc în *Diaglott* şi *Kingdom Interlinear*. îndrăzneala cu care martorii îl agasează pe trecătorul neavizat, îndrăzneala cu care îşi impun prezenţa în liniştea unei seri tihnite, cu care participă la adunări şi îşi răspândesc literatura reprezintă un semnal de alarmă la care creştinismul evanghelic ar face bine să ia seama şi împotriva căruia ar trebui să ia măsuri concrete pentru a-1 combate. Aşa cum s-a putut observa, replica ce trebuie dată martorilor lui Iehova, sau „russellismului" dacă vreţi, este divinitatea lui Isus Cristos şi în susţinerea acestei doctrine de o importanţă majoră ar trebui folosită la maximum întreaga energie. Toţi clericii, toţi supraveghetorii de şcoală duminicală, toate societăţile de Biblii şi broşuri şi toţi învăţătorii ar trebui să-i înveţe pe aceia de care răspund să memoreze Biblia şi adevărurile doctrinare, astfel încât să se poată înălţa un front creştin unit împotriva acestui pericol în continuă creştere la adresa raţionamentului sănătos în interpretarea şi studiul Bibliei. Planul nu este dificil, şi doar amânarea împiedică adoptarea lui. Această problemă intră de asemenea în sarcina colegiilor, seminariilor şi şcolilor biblice creştine, care au neglijat şi ele vreme îndelungată introducerea în programa lor analitică a unor cursuri documentate puternice despre cultele eretice. Roadele neglijenţei lor sunt vizibile pentru noi astăzi. Trebuie noi să tăcem stând deoparte, în timp ce Cuvântul lui Dumnezeu este defăimat, domnia lui Cristos blasfemiată, iar credinţa unor generaţii încă nenăscute este ameninţată de către un grup de oameni care nu vor să asculte adevărurile oneste ale Bibliei, din cauză că nu îndrăznim să îi contestăm în discuţii academice? Este amăgitor şi exasperant să se poarte o discuţie cu o persoană, sau cu mai multe, care argumentează mereu în cerc şi evită cu măiestrie când un contraargument, când altul. Tactica aceasta caracterizează felul de a predica şi de a argumenta al martorilor lui Iehova, pe care creştinii bine documentaţi trebuie să-i înfrunte cu o fire calmă şi o exegeză corectă a Scripturii. Informaţii sub forma unor dovezi documentare şi a unor date obiective au înfruntat şi pot înfrunta denaturările lor, ieşind triumfătoare asupra lor. Noi, în calitate de creştini, trebuie să aducem neîntârziat la îndeplinire această îndatorire; nu ne mai putem permite să mai aşteptăm.

Concluzia finală la care ajunge acest întreg cult eretic este tăgăduirea Domnului Isus Cristos în calitate de „însuşi Dumnezeu" şi cu toate protestele

lor că îl onorează pe Cristos, ei de fapt îl dezonorează şi „îl răstignesc din nou", deoarece îi neagă Divinitatea şi Domnia. Indiferent de numele biblice pe care şi le dau şi de îndemânarea lor în mânuirea Scripturilor, ei îşi revelează în mod constant adevăratul caracter prin acţiunile lor, care sunt diametral


opuse învăţăturilor biblice. Vechea zicală este foarte potrivită pentru a descrie doctrinele martorilor lui Iehova: „Nu contează culoarea flaconului folosit sau eticheta pe care o poartă - otrava rămâne tot otravă." „Cine are urechi, să asculte." Pe coperta lucrării *The Watchtower Announcing Jehova's Kingdom* se citează Isaia 43:12 şi 44:8, şi în toate publicaţiile lor ei se fălesc cu titlul de „martori ai lui Iehova".

în orice caz, un regat nu poate exista fără un rege, iar revenirea Lui este prezentată ca vizibilă, cu putere şi glorie (Matei 24:30). Regatul lor a venit (1914-1918 d.Cr.), însă fără un rege vizibil, fără putere şi fără glorie. Iehova Turnului de veghere este un mit neîntemeiat, o creaţie a teologiei reacţionare a lui Charles Taze Russell şi este ajustat după modelul gândirii şi educaţiei lui Russell; a dăinuit prin Rutherford şi Knorr, continuând acum prin Franz, spre orbirea din ce în ce mai mare a acelor suflete nechibzuite şi îndeajuns de nesăbuite pentru a se încrede în înşelătoria russellistă. în comparaţie cu Scripturile, această imagine este de o întunecime nesfârşită, deoarece autorul ei este „prinţul întunericului", iar Cuvântul lui Dumnezeu revelează în mod clar şi de necontestat că „Iehova Turnului de veghere" nu este Iehova Bibliei, deoarece Iehova Bibliei este Domnul tuturor lucrurilor - „marele nostru Dumnezeu şi Mântuitor Isus Cristos" (Tit 2:13).

## Termeni şi texte selectate pe care martorii lui Iehova le aplică în mod greşit

în spaţiul pe care îl avem aici la dispoziţie ar fi imposibil să recapitulăm toţi termenii şi toate textele pe care martorii lui Iehova le-au interpretat şi le-au aplicat greşit pentru a-şi susţine sistemul lor teologic fragmentar. Din acest motiv, am ales şase dintre cele mai importante pervertiri ale termenilor biblici comuni şi diverse texte pe care Turnul de veghere le-a maltratat şi le-a denaturat în aşa măsură - sfidând parţial sau total principiile hermeneuticii, contextul sau legile unei exegeze corecte - încât au ajuns de nerecunoscut. Dacă cineva doreşte să verifice autenticitatea acestor exemple, pe care studiul de faţă se bazează în mod special, aceste exemple ale înşelătoriei practicate de Turnul de veghere pot fi găsite catalogate cu grijă în manualul lor de teme doctrinare, intitulat *Make Sure of AII Things* (Brooklyn: Watchtower Bible and Tract Society, 1953).

### *Termeni aplicaţi greşit*

1. „Singurul născut" (în greacă: *monogenes).* în zelul lor de a impune cristologia lui Arius din Alexandria, martorii lui Iehova s-au folosit de


acest termen grecesc, tradus în Noul Testament ca „singurul născut" şi, din nefericire, au reuşit să înşele multe persoane neinformate, făcându-le să creadă că „singurul născut" înseamnă de fapt „singurul generat". Pornind de la acest punct de vedere eronat ei sugerează în consecinţă că, de vreme ce termenul este aplicat de cinci ori în Noul Testament la Isus Cristos, Cristos nu este decât o creatură sau, aşa cum le place lor să citeze Codex Alexandrinus, „Singurul Dumnezeu născut" (Ioan 1:18).

De aceea, în legătură cu aceasta trebuie notat faptul că cele mai competente lexicoane şi cărţi de gramatică, fără a mai menţiona numeroasele lucrări ştiinţifice, interpretează în unanimitate „monogenes" drept „numai şi numai «singurul membru al unui clan sau al unui neam, adică, în general, singurul»" (Liddell şi Scott, *Greek-English Lexicon,* voi. 2, pagina 1144). Moulton şi Milligan interpretează „monogenes" în lucrarea lor *Vocabulary ofthe Greek New Testament,* paginile 416 şi 417, drept „unul dintr-un neam, singur, unic", fapt ce demonstrează dincolo de orice îndoială ştiinţifică adevărul în legătură

cu subiectul în dispută, anume că atât în greaca clasică, cât şi în greaca koine termenul „monogenes" are sensul de „singur", „unic" sau „singurul membru al unui neam anume". Traducerea Septuaginta a Vechiului Testament foloseşte de asemenea termenul „monogenes" ca şi echivalent pentru traducerea adjectivului ebraic „yachid", care înseamnă „singuratic, izolat" (Psalmul 68:6) (în versiunea Cornilescu: „părăsit"; n. trad.) etc. Acest fapt interesant revelează că traducătorii au înţeles „monogenes" ca având ataşat sensul de unicitate, accentul fiind pus în mod evident pe „singur" şi categoric nu pe „gen" sau „specie".
în alte locuri din Noul Testament, precum Luca 7:11 -18; 8:42; 9:38; Evrei 11:17 etc, interpretarea lui „singurul născut", în sensul pe care martorii lui Iehova încearcă să i-1 confere în traducerile şi propaganda lor, este o imposibilitate exegetică; mai ales în cazul din Evrei 11:17, unde Isaac este numit „singurul fiu născut" al lui Avraam. Negreşit, el nu a fost fiul cel mare, ci mai degrabă a fost unicul sau *singurul* fiu preţios, în sensul că Avraam 1-a iubit într-un fel aparte.
în *Greek-English Lexicon ofthe New Testament,* pagina 417, dr. Thayer afirmă cu privire la „monogenes": „singur de felul lui, ...folosit doar în legătură cu Cristos, îl denotă pe singurul Fiu al lui Dumnezeu". Din nefericire, în literatura antică „monogenes" a ajuns să fie asociat cu termenul latin „unigenitus". în orice caz, aşa cum va revela de îndată orice studiu lexicografic, o astfel de traducere este fundamental eronată.
Părinţii Bisericii primare au fost în esenţă de acord că Isus Cristos a preexistat din întreaga eternitate într-o relaţie unică cu Dumnezeu Tatăl. La Conciliul de la Niceea din anul 325, s-a proclamat oficial că Isus Cristos


este de aceeaşi esenţă sau natură ca Tatăl, iar aceia care au avut o altă părere decât această declaraţie oficială, pe care Biserica a susţinut-o întotdeauna, au fost excomunicaţi. Printre ei a fost şi Arius din Alexandria, un presbiter erudit şi părintele cristologiei martorilor lui Iehova. Arius a susţinut că Isus Cristos este o fiinţă creată, prima şi cea mai măreaţă creaţie a lui Dumnezeu Tatăl, că El nu preexistă din eternitate şi că singura Lui pretenţie la Dumnezeire constă în faptul că El a fost creat primul şi apoi a fost înălţat la rangul de divinitate.
Arius a moştenit multe dintre ideile sale de la învăţătorul lui, Lucian din Antiohia, care la rândul său le-a împrumutat de la Origen. Origen este cel care a introdus termenul de „generare eternă" sau concepţia că Dumnezeu încă de la începutul întregii eternităţi generează o a doua persoană asemenea Lui, aşadar pe „Fiul etern". Bineînţeles că Arius a respins aceasta ca fiind ceva ilogic şi iraţional, aşa cum şi este, dar, alegând latura cea mai rea a dilemei, a redus Cuvântul etern al lui Dumnezeu la nivelul unei creaţii! în orice caz, merită să acordăm atenţia cuvenită faptului că în cele dintâi manuscrise ale părinţilor bisericii, datând din primul secol până prin anul 230, termenul de „generare eternă" nu a fost folosit niciodată, ci adoptarea ulterioară a acestei dogme de către teologia romano-catolică, a fost cea care a alimentat erezia ariană de-a lungul secolelor şi continuă să alimenteze astăzi cristologia martorilor lui Iehova.
în anul 328 d.Cr., Arius, într-un mod destul de interesant, recurge în cadrul crezului său personal la termenul „gegennemenon" cu referire la Cristos, şi nu la termenul „monogenes" sau „ginomai". „Gegennemenon" este un cuvânt derivat de la „gennao", care tradus înseamnă „născut", ceea ce este corect; mai mult decât atât, Eusebiu din Cesarea, un adept al lui Arius, foloseşte de asemenea prin anul 325 termenul „gegennemenon" şi nu „monogenes", un fapt care încurcă din punct de vedere gramatical maşinaţiile semantice ale martorilor lui Iehova.
Prin urmare putem vedea că un studiu al termenului „monogenes" revelează de fapt că atât în vocabularul clasic, cât şi în koine, cuvântul este înţeles a fi un termen care accentuează unicitatea, adică înseamnă singurul, cel iubit

etc; şi nu există nici o justificare gramaticală pentru a se insista, aşa cum fac martorii lui Iehova, că termenul *trebuie* să însemne „singurul generat", adică „singurul creat".
în privinţa celor cinci locuri în Noul Testament unde termenul „monogenes" se referă la Isus Cristos (Ioan 1:14, 18; 3:16, 18; 1 Ioan 4:9), cititorul interesat poate observa cu uşurinţă că interpretarea corectă „singurul" sau „unicul", în conformitate cu folosirea istorică a termenului, nu incomodează în nici un fel contextul, ci de fapt îl face mai limpede din punct de vedere

cristologic, eliminând concepţia susţinută de către Arius şi dusă mai departe de martorii lui Iehova că „singurul născut" implică neapărat creaţia, ceea ce în mod cât se poate de sigur nu este adevărat!
Aşa cum am menţionat anterior, doctrina generării eterne în legătură cu preexistenta Domnului Isus Cristos este una dintre marile pietre de încercare pentru orice abordare inteligentă a problemelor cristologice din Noul Testament. Aceasta fiind realitatea, autorul consideră că este mai înţelept să ne întoarcem la limbajul originar al Scripturii şi la descrierea pe care aceasta o face ea Domnului Isus şi preexistentei Lui încarnate, limbaj care, cu excepţia profeţilor, nu face niciodată referire la Isus ca „Fiu etern", ci ca şi Cuvânt al lui Dumnezeu (Ioan 1:1) care „a fost" din întreaga eternitate şi care „S-a făcut" trup (Ioan 1:14), luând asupra Sa natura omului şi, ca atare, a fost conceput de Fecioara Măria prin puterea Duhului Sfânt. Prin urmare, „unicul", „singurul" Fiu al lui Dumnezeu - a cărui unicitate constă în faptul că dintre toţi oamenii El a fost cel mai preţios în ochii Tatălui, iubit mai presus de toţi fraţii Săi, într-atâta încât Tatăl a putut spune despre El când L-a trimis în lume: „Tu eşti Fiul Meu; astăzi Te-am născut" (Evrei 1:5) - nu este o creatură sau un semizeu, ci „...Dumnezeu peste toate, binecuvântat în veci. Amin" (Romani 9:5, RSV notă de subsol).
Aşadar Biblia ne învaţă în mod limpede că înainte de întruparea Lui, Isus Cristos a fost Cuvânt etern, înţelepciune sau Logos, din Dumnezeu, preexistent din întreaga eternitate, egal, coexistent, coetern cu Tatăl, a cărui natură intrinsecă a Divinităţii a împărtăşit-o; deşi îmbrăcat într-o formă omenească, El nu a încetat nici o clipă să fie Divinitate, „Dumnezeu manifestat în carne" (1 Timotei 3:16) (Cornilescu: „Cel ce a fost arătat în trup") sau cum se exprimă Pavel atât de direct: „în El locuieşte trupeşte toată plinătatea Dumnezeirii" (Coloseni 2:9).
Insistând asupra titulaturii corecte a Cristosului preexistent, creştinismul autentic poate îndepărta cu succes accentul pe care martorii lui Iehova îl pun pe „monogenes", arătând în schimb că „singurul născut" este un termen raportat la timp, care nu poate avea nici un sens în afara sferei pe care omul o cunoaşte ca experienţă trăită; şi, în plus, că Isus Cristos nu este numit de Scriptură „Fiul etern", eroarea fiind preluată de la Origen, care vorbea despre o „generare eternă", ci El este de fapt Cuvântul Viu al lui Dumnezeu (Evrei 4:12), Creatorul Universului (2 Petru 3:5), Susţinătorul tuturor lucrurilor (2 Petru 3:7), întâiul Născut dintre cei morţi (Fapte 13:33) şi „Mare Preot însemnat, care a străbătut cerurile, Isus, Fiul lui Dumnezeu ... căci n-avem un Mare Preot, care să n-aibă milă de slăbiciunile noastre, ci unul care în toate lucrurile a fost ispitit ca şi noi, dar fără păcat". Prin urmare, să ne întipărim aceste lucruri în minte:

(a) doctrina „generării eterne" sau calitatea de Fiu etern a lui Cristos, doctrină care îşi are obârşia în doctrina romano-catolică şi a fost concepută pentru prima dată de către Origen în anul 230 d.Cr., este o teorie care a facilitat din punct de vedere teologic ereziile lui Arian şi Sabellian, erezii care şi astăzi mai tulbură Biserica creştină în domeniul cristologiei.
(b) în nici un loc din Scriptură Isus Cristos nu este numit Fiul etern al lui Dumnezeu, şi El nu este niciodată numit Fiu înainte de întruparea Sa, excepţie făcând pasajele profetice din Vechiul Testament.
(c) Termenul „Fiu" în sine este un termen funcţional, la fel cum este şi termenul „Tată", şi nu are sens în afara sferei timpului. în paranteză fie spus ter-

menul „Tată" din Scriptură nu are niciodată alăturat adjectivul descriptiv „etern"; de altfel, numai Duhul este numit etern[22] („Duhul cel veşnic" - Evrei 9:14), reliefând faptul că termenii Tată şi Fiu sunt cu totul funcţionali, precum s-a afirmat anterior.

(d) Multe erezii au profitat de confuzia creată de teoria ilogică a „calităţii de Fiu etern" sau a „generării eterne", susţinută de teologia romano-catolică, fiind preluate din nefericire şi de unele aspecte ale teologiei protestante.

(e) în fine, nu poate exista o astfel de calitate de Fiu etern, sau ceva asemănător ei, întrucât ne-am afla în faţa unei contradicţii logice a termenilor datorită faptului că cuvântul „Fiu" afirmă ideea de timp şi presupune capacitatea de creaţie. Scriptura ne spune că Cristos este veşnic în calitate de Logos: „...Cuvântul *era* la început", şi *nu* Fiul!

Domnul Isus Cristos, Dumnezeu adevărat şi om adevărat, este acum şi pentru întreaga eternitate Fiul lui Dumnezeu şi Fiul Omului; de aceea în acest sens El este Fiul etern. însă pentru a avea o concepţie biblică, în adevăratul sens al cuvântului, trebuie să fim dispuşi să admitem că înainte de întrupare, El a fost cunoscut ca şi Cuvântul etern, iar cunoaşterea acestui fapt distruge tocmai fundamentul şi temelia sistemului arian al teologiei adoptate de către martorii lui Iehova. Deoarece dacă „singurul născut" înseamnă „unic" sau „singurul de felul lui", nu poate exista nici o justificare pentru o interpretare de genul „singurul generat", aşa cum martorii lui Iehova adesea încearcă să interpreteze termenul, în zadarnica lor tentativă de a-L priva pe Cristos de Divinitatea Lui.

Prin urmare, dacă vom lega termenii „Tată" şi „Fiu" de sfera timpului, considerându-i nişte mijloace funcţionale cu scopul comunicării misterioasei relaţii care a existat din întreaga eternitate între Dumnezeu şi Cuvântul Său, vom ajunge la o înţelegere mai profundă a adevărurilor Scripturii, care pare

[12] Dar despre Trinitate ca atare se vorbeşte ca despre „Dumnezeul cel veşnic" (Romani 16:26).



să ne înveţe că Dumnezeu îl numeşte pe Cristos Cuvântul Său Etern ca să nu uităm niciodată că El este Divinitate în Sine (întrucât nu a existat nici un moment în care Dumnezeu să fi avut un gând aparte de Logosul sau înţelepciunea Lui). Mai mult decât atât, Dumnezeu îl numeşte pe Cristos „Fiul" Său ca nu cumva să ne gândim la Cuvânt ca la o forţă sau o caracteristică impersonală în locul unei entităţi autonome, concrete, existând într-o relaţie de subiect-obiect, Dumnezeul cel veşnic „Care este Mântuitorul tuturor oamenilor, mai ales al celor care cred".

în rezumat, deoarece cuvântul „Fiu" sugerează în mod categoric inferioritate şi provenienţă, este absolut vital să se insiste asupra lui Cristos, în calitate de Cuvânt etern, ca şi remediu la erezia ariană a martorilor lui Iehova, şi în această lumină putem înţelege cât se poate de desluşit utilizarea termenului „monogenes", nu în sensul folosit de martorii lui Iehova, de ceva creat, ci în adevăratul sens biblic, de „unicitate", adică drept „unicul sau singurul Fiu al lui Dumnezeu", generat în pântecul unei femei prin acţiunea directă a Duhului Sfânt, „Dumnezeu manifestat în trup", „Marele nostru Dumnezeu şi Mântuitor Isus Cristos" (Tit 2:13).

2. „Mai mare" (greceşte: *meizon).* Un alt termen principal întrebuinţat de către martorii lui Iehova este termenul „mai mare", tradus din grecescul *meizon,* aşa cum apare el în Evanghelia după Ioan, capitolul 14, versetul 28: „Aţi auzit că v-am spus: «Mă duc şi Mă voi întoarce la voi.» Dacă M-aţi iubi, v-aţi fi bucurat că v-am zis: «Mă duc la Tatăl»; căci Tatăl este mai mare decât Mine." Din acest text particular, desprins în mod convenabil din contextul lui de către mereu zeloşii russellişti, Turnul de veghere încearcă să „dovedească" faptul că întrucât Isus a afirmat în propriile Lui cuvinte în timp ce a fost pe pământ că Tatăl Lui este „mai mare" decât El, Cristos nu poate fi egal cu Dumnezeu sau unul dintre membrii Trinităţii, pe care martorii lui Iehova o tăgăduiesc în mod atât de vehement.

La prima vedere acesta pare să fie un argument bun, ţinând cont de faptul că Cristos a folosit într-adevăr expresia „mai mare", însă o examinare mai atentă a contextului şi a principiilor hermeneutice care guvernează orice studiu exegetic serios al Noului Testament revelează de îndată că argumen-

tul lor este fără doar şi poate unul de suprafaţă, fiind mai mult un argument care se *bazează,* mai degrabă şovăielnic pe un cuvânt grecesc luat într-un context cât se poate de limitat.
Respingerea acestei dovezi clare de semantică cu dublu înţeles a Turnului de veghere se găseşte într-o comparaţie din Evrei, capitolul 1, versetul 4: „Fiind făcut cu atât *mai bun* decât îngerii, cu cât a obţinut prin moştenire un Nume mult mai minunat decât al lor." (în versiunea Cornilescu: „ajungând cu

atât mai pe sus de îngeri, cu cât a moştenit un Nume mult mai minunat decât al lor" - n. trad.)
Cercetătorul atent al Scripturii va recunoaşte imediat că în Evrei 1, versetul citat anterior, se foloseşte un cuvânt complet diferit în contextul comparaţiei lui Cristos cu îngerii. Acest cuvânt este *kreitton* şi este tradus „mai bun" în versiunea King James. Punând în paralel aceste două comparaţii, cea a lui Isus cu Tatăl Său din Ioan 14:28 şi cea a lui Isus cu îngerii din Evrei 1:4, un fapt surprinzător atrage imediat atenţia. în Ioan 14, ca Fiu al Omului care S-a eliberat pe Sine de prerogativele ce ţin de Divinitate (Filipeni 2:8-11) şi care a luat asupra Lui chipul unui rob, Domnul Isus Cristos a putut să spună pe bună dreptate: „Tatăl Meu este mai mare decât Mine", mai mare fiind un termen *cantitativ* care descrie *poziţia.* Este cert că în nici un context expresia nu poate fi interpretată ca o comparaţie ce vizează natura sau calitatea.
Dar comparaţia făcută în Evrei 1 între Domnul Isus Cristos şi îngeri este în mod limpede una ce vizează natura. Prin urmare, termenul grecesc *kreitton* fiind un termen care descrie calitatea, Cristos a fost *calitativ* mai bun decât îngerii, El fiind Creatorul lor (Coloseni 1:16, 17) şi ca atare El a existat înainte de toate lucrurile şi prin El se ţin împreună toate lucrurile (Coloseni 1:17-19). Aşadar, întrucât Natura Lui intrinsecă este aceea a Divinităţii (Ioan 8:58, compară Coloseni 2:9), El a fost din punct de vedere *calitativ* Dumnezeu manifestat în trup, în timp ce, *cantitativ* vorbind, El era limitat ca om şi a putut să afirme cu deplină dreptate: „Tatăl Meu este mai mare decât Mine." Când sunt înţelese corect aceste comparaţii, cea care vizează poziţia din Ioan 14:28 şi cea care vizează natura din Evrei 1, argumentul pe care martorii lui Iehova încearcă să-1 aducă cu scopul de a-L priva pe Cristos de Divinitatea Lui, este nimicit înaintea unuia dintre cele mai mari adevăruri revelate în Scriptură, şi anume acela că „Dumnezeu care a făcut lumea şi toate lucrurile din ea" ne-a iubit atât de mult, încât a apărut sub înfăţişarea noastră (Ioan 1:1, 14), astfel ca fiii oamenilor să poată deveni prin graţia Lui nemărginită fiii lui Dumnezeu.
Totuşi, trebuie să recunoaştem fără ezitare că, dacă Domnul Isus ar fi spus în Ioan 14:28 că Tatăl Său este *mai bun* decât El şi dacă ar fi folosit cuvântul grecesc care denotă în sens propriu acest fel de comparaţie, alta ar fi problema implicată; dar, în realitate, comparaţia dintre Cristos şi Tatăl Său arată în mod limpede în acest context şi acest verset că Isus a vorbit în calitate de om şi nu în calitate de a doua persoană a Trinităţii (Ioan 1:1). Prin urmare este cu totul de înţeles că El trebuia să Se umilească înaintea Tatălui Său şi să declare că, sub înfăţişarea în care Se găsea El, Tatăl Lui era absolut cert „mai mare", din punctul de vedere al poziţiei, decât El. Cineva poate fi dispus să admită că preşedintele Statelor Unite este un om *mai mare* în virtutea poziţiei lui

prezente, a autorităţii, a renumelui etc, însă ar fi cu totul altceva ca acel cineva să se declare de acord cu afirmaţia că preşedintele Statelor Unite este un om *mai bun* din punct de vedere calitativ decât compatrioţii săi americani, întrucât o astfel de comparaţie implică o discuţie pe tema naturilor fundamentale, a calităţilor etc. în mod asemănător, Isus, în calitate de Fiu întrupat al lui Dumnezeu, care S-a dezbrăcat voluntar de prerogativele Divinităţii Lui intrinseci, a putut să spună că Tatăl Său este mai mare decât El din punctul de vedere al poziţiei, fără a-Şi încălca în vreun sens anume adevărata Divinitate şi umanitate.
Evrei 1:4 ne învaţă clar că Cristos este mai bun *calitativ* decât îngerii din

întreaga eternitate şi că, chiar şi atunci când a umblat pe pământ, deşi a fost făcut mai prejos decât îngerii din punctul de vedere al *poziţiei,* cu scopul de a suferi moartea sub înfăţişarea unui om, El nu a încetat niciodată, nici o clipă măcar, să fie Domnul gloriei care a putut spune cu deplină siguranţă „înainte ca să se nască Avraam, EU SUNT" (Ioan 8:58).

Să fim în permanenţă conştienţi de aceste lucruri când discutăm cu martorii lui Iehova natura lui Cristos întrucât odată ce se face deosebirea între „mai mare" şi „mai bun", întregul lor argument bazat pe Ioan 14:28 se spulberă, iar divinitatea Domnului nostru este cu totul reabilitată prin întreaga mărturie a Scripturii.

3. „Născut din nou". Adeseori în contactele lor cu creştinii, martorii lui Iehova folosesc terminologia evanghelică din Evanghelia lui Ioan, capitolul 3, unde, vorbind cu Nicodim Cristos a spus: „...dacă un om nu se naşte din nou, nu poate vedea împărăţia lui Dumnezeu." Martorii folosesc asemenea terminologie deoarece ei îşi dau bine seama că eforturile evanghelice contemporane, mai ales cele ale lui dr. Billy Graham, au popularizat acest termen, iar Turnul de veghere este prompt când este vorba să folosească în avantajul său orice popularizare a unui termen biblic, mai ales dacă poate fi răstălmăcit pentru a servi propriilor lui scopuri! Definiţia pe care martorii lui Iehova o dau naşterii din nou sau actului de a fi „născut din nou" se găseşte la pagina 48 a manualului *Make Sure of AII Things* şi sună astfel: „Născut din nou înseamnă o realizare, asemănătoare naşterii, a perspectivelor şi speranţelor în ce priveşte viaţa duhului prin învierea pentru cer. O astfel de realizare este înfăptuită prin apa adevărului lui Dumnezeu care se găseşte în Biblie şi prin duhul sfânt al lui Dumnezeu, forţa Lui activă."

Cercetătorul interesat poate remarca din această definiţie că martorii respingă categoric concepţia naşterii din nou aşa cum este ea propovăduită în Noul Testament. Biblia ne învaţă că atunci când suntem născuţi din nou, aceasta are loc prin pocăinţă, prin spălarea efectuată de Cuvânt şi prin



acţiunea directă a celei de a treia Persoane a Trinităţii, Dumnezeu Duhul Sfânt (Ioan 3; Efeseni 5:26; 1 Petru 1:23 etc). Nu există nici măcar un singur verset care să poată fi citat, din Vechiul sau Noul Testament, pentru a dovedi că naşterea din nou înseamnă „o realizare, asemănătoare naşterii, a perspectivelor şi speranţelor în ce priveşte viaţa duhului prin învierea pentru cer", aşa cum o denaturează atât de neruşinat martorii lui Iehova. Din contră, naşterea din nou garantează viaţă eternă *tuturor* celor care cred, intrare în împărăţia Cerurilor şi o înviere spre nemurire sub o înfăţişare nesupusă morţii şi putrezirii, similară înfăţişării Domnului Isus Cristos când a înviat dintre cei morţi.

Teologia martorilor lui Iehova legată de naşterea din nou susţine că numai 144.000 de „fraţi în duh" vor domni cu Cristos în cer timp de o mie de ani şi, mai mult decât atât, că doar aceşti 144.000 vor avea o înviere pentru cer şi o „viaţă a duhului", asemenea aceleia de care se pare că se bucură acum „pastorul" Charles Taze Russell şi judecătorul J. F. Rutherford, care, după învăţătura Turnului de veghere, continuă „dincolo de Cortină" lucrarea Societăţii.

în opoziţie directă cu aceasta, Domnul Isus Cristos a făcut o afirmaţie universală atunci când a declarat că „dacă un om nu se naşte din nou, nu poate vedea împărăţia lui Dumnezeu" şi nu găsim nici o mărturie fie a lui Cristos, fie a ucenicilor sau a apostolilor care să fi promulgat vreodată ideea celor 144.000 de „fraţi în duh" adoptată cu atâta zel de către Turnul de veghere. Autorul este de părere că o doctrină de o importanţă atât de mare ar fi fost definită negreşit cu atenţie în Noul Testament; şi totuşi ea nu este, iar singurul sprijin pe care martorii lui Iehova pot să-1 aducă în folosul ciudatei lor interpretări russelliste se găseşte în cartea Apocalipsa şi în numărul mistic „144.000", despre care, în paranteză fie spus, Biblia ne spune că se referă la cele douăsprezece seminţii ale lui Israel, douăsprezece mii din fiecare seminţie, şi prin urmare, cu certitudine nu la membrii teocraţiei Turnului de

veghere.
în consecinţă, creştinii trebuie să fie permanent vigilenţi în faţa pervertirilor de către Turnul de veghere a termenilor biblici comuni, extraşi din surse evanghelice, deoarece în 90% dintre cazurile analizate de autor, martorii *înţeleg* exact opusul a ceea ce *par* să spună. Petru ne spune că naşterea din nou este un eveniment *trecut* în vieţile acelora care au experimentat puterea regeneratoare a Duhului lui Dumnezeu (în greceşte: „aţi fost născuţi din nou", 1 Petru 1:23); nu este ceva ce trebuie experimentat tot timpul sau aşteptat cu nerăbdare a se întâmpla într-un fel de înviere spirituală eterică, aşa cum ar vrea martorii să credem. Mai degrabă este un fapt de care să ne bucurăm, pentru că „am fost născuţi din nou" şi acum suntem creaturi noi în Cristos

Isus (2 Corinteni 5:17), împreună moştenitori în gloria împărăţiei care urmează să fie revelată.
Organizaţia Societatea Biblică şi pentru tractate Turnul de veghere îşi are categoric „naşterea ei din nou", însă nu este naşterea din nou despre care ne vorbeşte Scriptura, iar teoria lor nu este propovăduită nici unde pe paginile Bibliei. Ea este în schimb produsul teologic al minţii lui Charles Taze Russell, la care martorii aderă cu atâta tenacitate şi care până la urmă se va găsi că îşi are originea în „dumnezeul veacului acestuia" care le-a orbit ochii „ca să nu vadă strălucind lumina glorioasă a Evangheliei lui Cristos, care este chipul lui Dumnezeu" (2 Corinteni 4:4, versiunea King James; n. trad.).
4. „Moarte". Alături de alte sisteme teologice deviante, martorii lui Iehova adoptă o concepţie distinctă şi categoric nebiblică în legătură cu moartea, atât în ceea ce priveşte trupul fizic, cât şi sufletul şi duhul omului. Conform publicaţiei Turnului de veghere, *Make Sure of AU Things,* pagina 86, moartea este definită în felul următor: „Moartea - pierderea vieţii; sfârşitul existenţei; încetarea completă a activităţii conştiente intelectuale sau fizice, celeste, omeneşti sau de orice altă natură."
Revenind la caracteristica lor de bază, cea a scoaterii din context şi a răstălmăcirii termenilor, martorii lui Iehova adună o serie de texte din Vechiul şi Noul Testament care vorbesc despre moarte ca „somn" sau „inconştienţă" şi cu ajutorul acestor citate scoase din context încearcă să dovedească faptul că la moartea trupului fizic, omul, asemenea animalelor, încetează să existe până la înviere.
Agăţându-se de texte ca Eclesiastul 9:5, 6 şi 10; Psalmul 13:3; Daniel 12:2 etc, martorii afirmă cu tărie că până la înviere, morţii rămân inconştienţi şi inactivi în mormânt, înlăturând astfel dintr-o singură lovitură doctrina despre iad şi adevărata învăţătură biblică referitoare la sufletul omului.
în spaţiul şi timpul pe care le avem la dispoziţie este imposibil să reintroducem la locul lor contextual-hermeneutic toate versetele pe care martorii lui Iehova le-au scos din contextele lor, însă putem face următoarea observaţie. Deşi în Vechiul Testament termenul „somn" este întrebuinţat pentru a denota moartea, un astfel de termen nu este folosit niciodată pentru a descrie natura imaterială a omului, cu privire la care Scripturile ne învaţă că a fost creată după chipul lui Dumnezeu (Genesa 1:26, 27). Acest fapt rămâne valabil şi în Noul Testament, aşa cum va revela orice studiu, chiar şi fugitiv, al concordanţei lui Strong sau al celei a lui Young. Termenul „somn" se referă întotdeauna la trup, întrucât la moarte trupul dobândeşte aparenţa unui trup adormit, însă termenul „somn al sufletului" sau „somnul sufletului" nu se întâlneşte niciodată în Scriptură şi niciunde nu se afirmă că sufletul doarme

vreodată sau că trece într-o stare de inconştienţă. Singurul mod în care martorii lui Iehova pot deduce o astfel de doctrină este presupunând anticipat că moartea *înseamnă* somn sau inconştienţă; prin urmare de fiecare dată când sunt confruntaţi cu termenul, „moarte", ei îi atribuie semnificaţia de extincţie temporară a conştientei şi, procedând astfel, ei elimină din Scriptură doctrina de care se tem şi pe care o urăsc cel mai mult - aceea a pedepsei conştiente, după moarte, a sufletelor neregenerate, pedeapsă care va continua în

veacurile fără de sfârşit ale eternităţii (Iuda 10-13; 2 Petru 2:17).
Deoarece am tratat deja doctrina despre iad într-o secţiune anterioară, cea mai simplă combatere a termenilor pervertiţi de către martorii lui Iehova, cum ar fi termenul „moarte", poate fi găsită chiar în Scripturi, unde se poate arăta cu uşurinţă că moartea nu înseamnă „sfârşitul existenţei", „încetarea completă a activităţii intelectuale... conştiente", aşa cum încearcă cu disperare să demonstreze Turnul de veghere.
Cititorul interesat este îndrumat spre următoarele referinţe: Efeseni 2:1-5; Ioan 11:26; Filipeni 1:21, 23 şi Romani 8:10. Folosirea cuvântului moarte în aceste pasaje indică limpede o stare de existenţă, în opoziţie clară cu definiţia pe care Tumul de veghere o atribuie cuvântului „moarte", iar cititorul trebuie doar să substituie definiţia Turnului de veghere în oricare dintre pasajele enumerate anterior pentru a vedea cât de absurd este să crezi că trupul a experimentat „pierderea vieţii" sau „terminarea existenţei" în contextul în care Pavel scrie: „Şi dacă Cristos este în voi, trupul vostru, da, este supus morţii, din pricina păcatului..." Inspiratul apostol se referă aici în mod evident la o condiţie spirituală de separare, şi cu certitudine nu la „terminarea existenţei", cum afirmă definiţia Turnului de veghere.
Vedem, prin urmare, că moartea este o separare a sufletului şi a duhului *de* trup, având drept rezultat o inactivitate fizică şi o *aparenţă* generală de somn; în orice caz, în sens spiritual, moartea este o separare a sufletului şi a duhului de Dumnezeu ca urmare a păcatului, şi în nici un sens al termenului nu poate fi el tradus vreodată în mod corect ca „inconştienţă" sau „terminare a existenţei", aşa cum le-ar plăcea martorilor lui Iehova să fie.
în Prima Epistolă către Tesaloniceni, capitolul patru, apostolul Pavel a vorbit despre întoarcerea Domnului Isus Cristos şi a folosit cât se poate de clar cuvântul „a dormi" ca şi metaforă pentru moarte (1 Tesaloniceni 4:13-18); este interesant de observat concepţia lui: „Nu voim, fraţilor, să fiţi în necunoştinţă despre cei ce au adormit, ca să nu vă întristaţi ca ceilalţi, care n-au nădejde. Căci dacă credem că Isus a murit şi a înviat, credem şi că Dumnezeu va aduce înapoi împreună cu Isus pe cei ce au adormit [în versiunea folosită de autor, King James, „pe cei ce dorm"; n. trad.] în El. Iată, în adevăr, ce vă spunem, prin Cuvântul Domnului: noi cei vii, care vom


rămânea până la venirea Domnului, nu vom lua-o înaintea celor adormiţi. Căci însuşi Domnul, cu un strigăt, cu glasul unui arhanghel şi cu trâmbiţa lui Dumnezeu, Se va pogorî din cer, şi întâi vor învia cei morţi în Cristos. Apoi, noi cei vii, care vom fi rămas, vom fi răpiţi toţi împreună cu ei, în nori, ca să întâmpinăm pe Domnul în văzduh; şi astfel vom fi totdeauna cu Domnul. Mângâiaţi-vă dar unii pe alţii cu aceste cuvinte."
Versetul 14 din pasajul citat anterior indică faptul că Pavel, deşi foloseşte metafora „dorm" pentru a descrie moartea fizică, a înţeles în mod limpede că, atunci când va veni din nou, Isus îi va aduce *cu* (grecește: *suri)* El pe aceia ale căror trupuri dorm. Pentru a fi mai expliciţi, sufletele şi duhurile celor care acum sunt în glorie cu Cristos (2 Corinteni 5:8; Filipeni 1:22, 23) vor fi reunite cu trupurile lor înviate (1 Corinteni 15); adică ei vor fi îmbrăcaţi cu nemurire, neputrezire, eliberare de descompunere fizică şi vor veni *cu* Isus. Termenul grecesc *sun* exprimă o poziţie „unul lângă altul", iar trupurile care dorm vor fi în acel moment însufleţite, înviate spre nemurire şi reunite cu duhurile desăvârşite ale sfinţilor reveniţi.
Acest pasaj singur ar fi de ajuns pentru a convinge orice expert în domeniul exegezei că expresia „cei ce au adormit în Isus" trebuie să se refere la *trupurile* lor, deoarece în acelaşi verset se spune că ei vin *cu* Isus şi prin nici o extindere rezonabilă a imaginaţiei nu ar putea cineva interpreta pasajul acesta în aşa fel încât să dea o învăţătură contrarie.
Martorii lui Iehova sunt pe bună dreptate înspăimântaţi de „focul cel veşnic" pregătit pentru Diavol şi pentru adepţii lui (Matei 25:41), şi întregul lor sistem teologic este pus în slujba contrazicerii acestei importante învăţături biblice despre mânia eternă a lui Dumnezeu revărsată asupra acelora

care comit enormul păcat de a-L tăgădui pe Fiul Său iubit. în cazul acesta, Biblia afirmă în mod just că „Mânia lui Dumnezeu continuă să rămână peste ei" (Ioan 3:36 - traducere literală) (Apocalipsa 20:10; Marcu 9:43, 48; Daniel 12:2).
Prin urmare, pentru creştin, moartea fizică implică doar somnul trupului, în aşteptarea învierii spre nemurire, când trupurile noastre de după înviere se vor uni cu sufletele şi duhurile noastre desăvârşite; dar în starea intermediară, dacă va trebui să murim înainte de venirea Domnului, noi avem asigurarea că vom fi *cu El* şi că vom reveni *cu El,* sau, aşa cum a afirmat apostolul Pavel, „a fi absenţi din trup înseamnă a fi acasă [sau prezenţi] cu Domnul".
5. „întâi născut" (greceşte: *prototokos).* Autorul consideră că este necesar să includă aici un rezumat pe tema folosirii greşite de către martorii lui Iehova a termenului grecesc „prototokos" (Coloseni 1:15), pe care Turnul de veghere pune un accent deosebit, întrucât este folosit cu valoare descriptivă pentru Domnul Isus Cristos, şi astfel, în cadrul teologiei lor ariene, este făcut

să ne înveţe că Cristos este prima fiinţă creată, deoarece cuvântul „întâi născut" implică sensul de *primul.*
în Epistola către Coloseni, capitolul 1, apostolul Pavel vorbeşte despre Domnul Isus Cristos ca despre întâiul născut dintre fiinţele create sau din toată creaţia. Iar martorii, mereu dornici să-L reducă pe Cristos la rangul unui înger, se agaţă de aceste pasaje din Scriptură, considerându-le un indiciu al faptului că Cristos a fost creat. Turnul de veghere propovăduieşte că, întrucât Cristos este numit „Cel întâi născut din toată creaţia" (în versiunea Cornilescu: „Cel întâi născut din toată zidirea"; n. trad.), El trebuie să fie *cel dintâi* creat, şi ei asociază la aceasta referinţa din Apocalipsa 3:14, unde se afirmă că martorul credincios şi adevărat (Cristos) este „începutul creaţiei lui Dumnezeu".
La prima vedere argumentul adus de Turnul de veghere pare să fie cât se poate de corect, însă analizat cu atenţie el se dovedeşte a fi atât superficial, cât şi obţinut prin înşelăciune. Termenul întâi născut *{prototokos)* mai poate fi interpretat în mod legitim „întâiul născător" sau „născătorul iniţial" (Erasmus), un termen care indică superioritate, iar în Coloseni 1 este un termen de comparaţie între Cristos şi *lucrurile* create. în capitolul 1 din Coloseni Pavel subliniază faptul că Cristos este „mai înainte de toate lucrurile" şi stabileşte în mod clar faptul că eternul Cuvânt al lui Dumnezeu (Ioan 1:1) a existat înaintea întregii creaţii (Evrei 1), că El este superior creaţiei întregi în virtutea faptului că este Divinitate; şi mai presus de aceasta, că El este Creatorul tuturor „lucrurilor", ceea ce arată oricărei persoane raţionale că, dacă El este Creatorul tuturor lucrurilor, El însuşi nu poate fi unul dintre „lucrurile" create! în capitolul 8 din Romani, versetul 29, expresia „întâi născut" se referă la Cristos, indicând clar superioritatea Lui - nu ideea că El este „prima creatură făcută Dumnezeu de către Iehova", cum ar vrea martorii să credem - iar din Coloseni 1:18 aflăm că Cristos este „Cel întâi născut" dintre cei morţi, adică are superioritatea sau dreptul de a domni asupra morţii. Din nou, sensul este acela de superioritate, şi nu de creaţie.
Expresia din Apocalipsa 3:14, „începutul creaţiei lui Dumnezeu" se armonizează uşor cu restul Scripturii, care propovăduieşte Divinitatea absolută a Domnului Isus Cristos, dacă înţelegem că termenul grecesc *arche,* tradus prin „început" este folosit chiar de către martori drept „la origine" în Ioan 1:1 în lucrarea lor *New World Translation ofthe Christian Gree/c Scriptures* - şi de data aceasta traducerea lor este corectă - astfel că, aplicându-1 la Apocalipsa 3:14, Cristos devine „originea" sau „sursa" creaţiei lui Dumnezeu (Knox), şi nu începutul ei în sensul *deprimă* creaţie, un fapt pe care Scriptura îl contrazice cât se poate de clar.

Prin urmare Cristos este „întâiul născut", sau superior, în virtutea faptului că El este Divinitate şi fiindcă El este Cel dintâi înviat într-un trup glorificat. De aceea, El este superior întregii creaţii şi toate lucrurile există sau se ţin

laolaltă prin puterea Lui. El nu este unul dintre „lucruri" (Coloseni 1:16, 17), ci El este Creatorul *tuturor lucrurilor,* Cuvântul etern care are însăşi natura lui Dumnezeu (Evrei 1:3).

6. „Suflet şi duh" (greceşte: *psuche, pneuma).* Martorilor lui Iehova le face o deosebită plăcere să susţină că omul nu posedă o natură imaterială, nemuritoare şi ei nu obosesc niciodată să proclame că învăţătura contrară este „o minciună de la Diavolul" şi o dogmă moştenită de la religiile păgâne (egipteană, babiloneană, greacă etc). Literatura martorilor lui Iehova este plină de acuzări la adresa doctrinei naturii imateriale a omului. După Turnul de veghere, sufletul este „o creatură vie, însufleţită, conştientă, animală sau umană", şi martorii lui Iehova definesc duhul drept „o forţă vitală" sau ceva asemănător vântului" *(Make Sure of AII Things,* pag. 357).

Definind astfel aceşti doi termeni biblici comuni, Turnul de veghere caută să evite stânjenitorul adevăr scriptural potrivit căruia, datorită faptului că omul este creat după chipul lui Dumnezeu, iar Dumnezeu este Duh, omul trebuie să posede o entitate spirituală conştientă, alcătuită după chipul Creatorului său (Genesa 1:26, 27). Discreditarea acestei mitologii a Turnului de veghere este o sarcină cât se poate de simplă când ne dăm seama că, atunci când Domnul Isus Cristos a murit pe cruce, El a spus: „Tată, în mâinile Tale îmi încredinţez duhul", un fapt greu de explicat pentru martorii lui Iehova, deoarece dacă duhul nu este nimic altceva decât suflare sau vânt, şi nicidecum o entitate conştientă precum ne învaţă Biblia, atunci ar fi fost inutil ca Cristos să-Şi încredinţeze suflarea Tatălui; şi totuşi El a făcut tocmai aceasta! Adevărul în legătură cu această problemă este că Domnul Isus Cristos Şi-a încredinţat Tatălui Său natura imaterială ca om, dovedind într-un mod concludent că duhul şi sufletul omului intră în eternitate ca şi entitate conştientă (Galateni 6:8).

Vom reaminti şi faptul că atunci când Ştefan a fost omorât cu pietre, el a adormit în moarte, însă nu înainte de a spune: „Doamne Isuse, primeşte duhul meu" şi este cât se poate de evident că în acest context el nu s-a referit la exhalarea bioxidului de carbon din plămânii lui! în orice caz, putem afirma categoric că sensurile pe care martorii lui Iehova le atribuie sufletului şi duhului nu-şi menţin valabilitatea în faţa unui test de exegeză sistematică fie în Vechiul, fie în Noul Testament, şi nici un cercetător contemporan, competent în limba ebraică sau greacă, nu a susţinut vreodată cauza lor într-o discuţie academică deschisă.



## *Concluzii*

în încheierea acestui rezumat al aplicaţiilor şi interpretărilor greşite de către martorii lui Iehova în ceea ce priveşte termenii şi textele biblice, autorul se simte obligat să afirme că în nici un caz nu a reuşit să trateze amănunţit acest vast subiect.

Martorii lui Iehova prosperă prin confuzia pe care sunt în stare să o creeze, şi în propaganda lor din uşă în uşă ei îşi evidenţiază această trăsătură prin faptul că manifestă o ezitare extremă în a se identifica drept emisari ai Turnului de veghere până ce nu au stabilit un contact favorabil cu posibilul convertit. Ca să ne exprimăm în termeni de jargon, până ce nu „l-au prins pe om în cârlig", ei îşi tăinuiesc cu prudenţă identitatea. Cu scopul de a ilustra mai amplu această caracteristică specifică, *New Yorker Magazine* din 16 iunie 1956 găzduia în paginile sale un articol foarte lung scris de Richard Harris, ziarist proeminent, articol în care domnul Harris îşi relatează experienţele avute cu martorii lui Iehova. Domnul Harris relatează faptul că în tot timpul cât a însoţit o echipă a martorilor lui Iehova pe unul dintre zilnicele lor trasee prin Brooklyn, ei nu s-au identificat niciodată de la început în faţa posibililor convertiţi ca fiind martori ai lui Iehova. Domnul Harris a mai subliniat în articolul său că martorii au recunoscut deschis faţă de el că era necesar ca, înainte de a se indentifica pe deplin, să stabilească un contact bun. Pe scurt, martorii lui Iehova se pot mândri cu faptul că sunt singurii oameni care rămân permanent de partea lui „Dumnezeu Iehova", însă ei nu omit să-şi

ascundă adevărata lor apartenenţă faţă de posibilii convertiţi, dacă aceasta va fi în avantajul cauzei lor.
Dacă creştinismul evanghelic continuă realmente să ignore activităţile martorilor lui Iehova, o face cu riscul pierderii a nenumărate suflete. Haideţi aşadar să devenim conştienţi de pervertirile la care martorii lui Iehova supun Scriptura şi să stăm neclintiţi în apărarea credinţei „dată sfinţilor odată pentru totdeauna".

### *Scurt comentariu al autorului*

Acest punct de vedere nu a fost niciunde demonstrat cu mai multă putere ca într-o carte scrisă de W. J. Schnell, fost membru al Societăţii Turnul de veghere *{Thirty Years a Watchtower Slave,* Grand Rapids: Baker Book House, 1956). în citatul de mai jos Schnell prezintă succint metodologia Turnului de veghere:
„Conducerea Turnului de veghere şi-a dat seama că în sânul creştinismului există milioane de creştini declaraţi care nu sunt bine întemeiaţi în

«adevărurile date sfinţilor odată pentru totdeauna» şi că va fi uşor să-i desprindă de biserici şi să-i aducă într-o organizaţie a Turnului de veghere nouă şi revitalizată. Societatea a presupus, şi aceasta pe bună dreptate, că această lipsă de cunoaştere corectă a lui Dumnezeu şi foarte răspândita acceptare a adevărurilor parţiale în creştinism ar putea avea drept rezultat atragerea unor mase largi de bărbaţi şi femei, dacă întreaga problemă va fi abordată cu înţelepciune, dacă atacul lor va fi susţinut şi dacă roadele obţinute astfel de ei vor fi folosite şi ele la rândul lor în atacul acesta, într-un cerc aflat într-o permanentă extindere" (pagina 19).

## Capitolul 5
## ŞTIINŢA CREŞTINĂ
## Perspective istorice

Timp de decenii, Ştiinţa Creştină a fost matriarhul familiei „ştiinţelor minţii". Cu o comunitate mare şi în continuă creştere, respectată din punct de vedere secular şi religios şi deţinând o mare avere, „Biserica Mamă" (Mother Church) a deţinut o poziţie predominantă în mişcarea „ştiinţelor minţii", fiind mai importantă în aproape toate privinţele decât Şcoala Creştină a Unităţii, Ştiinţa Minţii, Ştiinţa Religioasă, Ştiinţa Divină şi alte organizaţii înrudite lor. Cu toate acestea, în cursul anilor '60 a devenit vizibilă o anumită orientare. Ştiinţa Creştină era într-o pierdere constantă şi semnificativă de membri şi venit. Pe la mijlocul anilor 70, membrii Ştiinţei Creştine, şi chiar şi marele public, au conştientizat faptul că declinul este sigur şi de durată. în anul 1976 „Biserica Mamă" a fost zguduită de un scandal public; s-au adus acuzaţii de corupţie financiară, lipsă de moralitate şi de spiritualitate între conducătorii de frunte ai bisericii. în prezent, la începutul anilor '80, Ştiinţa Creştină şi-a regrupat forţele. Membrii disidenţi au fost eliminaţi, pierderile financiare au fost reduse, iar cultul eretic prezintă lumii o înfăţişare liniştită. Următoarele două decenii ne vor arăta dacă Ştiinţa Creştină este în stare să supravieţuiască. Forţele ei sunt mult diminuate faţă de ceea ce au fost odată. Doar timpul ne poate spune dacă micul nucleu de membri credincioşi va supravieţui şi va impulsiona mai degrabă dezvoltarea decât degradarea organizaţiei.
Cu toate acestea, chiar şi în momentul de faţă, cultul eretic Ştiinţa Creştină reprezintă o forţă puternică cu care creştinii evanghelici de pretutindeni trebuie să se confrunte. îi vom cerceta originile, întemeietorii, evoluţia şi controversele, şi vom opune învăţăturilor ei cuvântul clar al Scripturii.
Dintre toate persoanele din secolul al XlX-lea destinate a fi proeminente şi pline de succes în domeniul religios, nici una nu a eclipsat-o pe Mary Ann Morse Baker - cunoscută mai bine în cadrul grupului de adepţi ai Ştiinţei Creştine drept Mary Baker Eddy, „Mamă" şi Conducător, „Descoperitoarea şi întemeietoarea" Şiinţei Creştine.
Mary Baker s-a născut în Bow, New Hampshire în anul 1821 în mediul

umil al unei ferme din New Hampshire şi a fost educată de către părinţii ei, Mark şi Abigail Baker, într-un desăvârşit spirit congregaţionalist. Până la vârsta de douăzeci şi doi de ani, viaţa tinerei Mary Baker a fost marcată de frecvente îmbolnăviri, atât de natură emoţională, cât şi de natură fizică,[1] şi nu rareori ştiinţa pe atunci în faşă a mesmerismului a fost aplicată cu oarecare succes cazului ei.

în decembrie 1843, la vârsta de 22 de ani, viitoarea doamnă Eddy s-a căsătorit cu George W. Glover, un om de afaceri din împrejurimi, a cărui moarte prematură de friguri galbene, în Wilmington, Carolina de Sud, la vreo şapte luni mai târziu, a transformat-o pe soţia lui, gravidă la acea dată, într-un om handicapat şi cât se poate de instabil din punct de vedere emoţional, care a urmat din când în când pe tot parcursul vieţii ei un tratament pe bază de morfină.[2]

Negreşit, nimeni în cunoştinţă de cauză nu crede că doamna Eddy a fost 0 „toxicomană", însă există multe dovezi, din surse incontestabile, care atestă fără urmă de îndoială că de-a lungul vieţii ei, doamna Eddy a făcut de repetate ori uz de acest drog.[3]

Au trecut zece ani din viaţa doamnei Glover, ani în care a avut parte de multe încercări, ca apoi, la 21 iunie 1853, să se căsătorească cu dr. Daniel M. Patterson, un stomatolog care, contrar sfatului venit chiar din partea tatălui doamnei Glover, Mark Baker, a luat-o de soţie pe Mary Baker, care era cât se poate de instabilă din punct de vedere emoţional.

Sfatul lui Mark Baker s-a dovedit a fi într-adevăr înfricoşător de exact, deoarece câţiva ani mai târziu doamna Eddy a divorţat de dr. Patterson, care, după cum a pretins ea, ar fi abandonat-o; şi astfel cea de a doua tentativă matrimonială a ei s-a soldat cu un dezastru zdrobitor.

Cea de a treia şi ultima căsătorie a lui Mary Baker Glover Patterson a fost cu un anume Asa G. Eddy, când doamna Eddy avea deja 56 de ani. Decesul lui Asa Eddy în urma unei tromboze coronariene a îndemnat-o pe doamna Eddy să comită o greşeală aproape fatală în ceea ce priveşte Ştiinţa Creştină. Ea a contestat raportul de autopsie, iar medicul ales de ea a confirmat convingerea ei că Asa ar fi decedat în urma unei „otrăviri cu arseniu pe cale mintală".[4] Un raport atât de radical a atras după sine o cercetare a pregătirii profesionale a medicului doamnei Eddy, dr. C. J. Eastman, decan la Bellvue

' Georgine Milmine, *The Life of Mary Baker G. Eddy and the History of Christian Science,* Grand Rapids, MI, Baker Book House, 1937, pag. 3-25.

[2] *New York World,* 30 octombrie 1906.

[1] Ernest Sutherland Bates şi John V. Dittemore, *Mary Baker Eddy: The Truth and the Tradition,* New York, Knopf, 1932, pag. 41, 42, 151, 445.

[4] *The Boston Post,* 5 iunie 1882.



Medical College, aflat în afara Bostonului. A ieşit la iveală că „doctorul" Eastman era implicat în conducerea unei afaceri care se ocupa cu comiterea de avorturi şi că nu avea nici un fel de diplomă care să-i justifice titlul de doctor, în urma vinovăţiei lui, el a fost condamnat la zece ani închisoare, iar Bellvue Medical College închis. Doamna Eddy şi-a contrazis propriul sfat în ceea ce priveşte autopsiile.[5] Şi ar fi fost mult mai bine dacă în acest caz ar fi pus în practică ceea ce predicase în alte împrejurări şi ar fi clasat problema rămăşiţelor pământeşti ale lui Asa în categoria „eşecuri" în urma unui tratament mintal greşit, însă eroarea a fost realmente imposibil de evitat, deoarece doamna Eddy nu accepta să fie depăşită de către nici un doctor în medicină. Ea era un tămăduitor fără egal, după cum a mărturisit chiar ea; prin urmare, autopsia a fost inevitabilă.

Scrisoarea pe care doamna Eddy a trimis-o la *Boston Post,* datată 5 iunie 1882, în care îi acuză pe câţiva dintre foştii ei studenţi de a-1 fi otrăvit pe Asa Eddy cu mesmerism maliţios sub forma de arsenic administrat pe cale mintală, este unul dintre cele mai patetice exemple consemnate vreodată ale stării mentale a doamnei Eddy. Bisericii Ştiinţa Creştină i-ar face plăcere să uite că această scrisoare a fost scrisă vreodată.

Dar nu putem prezenta adevărata istorie a Ştiinţei Creştine fără să

acordăm atenţia cuvenită şi unui oarecare P. P. Quimby din Portland, Mâine, întrucât istoria ne spune că aşa cum doamna Eddy a fost mama Ştiinţei Creştine, tot aşa Phineas Parkhurst Quimby a fost fără îndoială tatăl ei. Spre sfârşitul anilor 1850, „dr." Quimby şi-a intitulat sistemul lui de vindecare mintală „Ştiinţa Omului" („The Science of Man"), şi a folosit denumirile de „Ştiinţa lui Cristos" („The Science of Christ") şi Ştiinţa Creştină cu câtva timp înainte ca doamna Eddy să-şi fi însuşit în mod arbitrar terminologia ca fiind a ei proprie, un lucru pe care nu a îndrăznit să-l facă atâta vreme cât bătrânul domn era încă în viaţă şi relaţia ei cu el era cunoscută de toată lumea. Relaţia dintre doamna Eddy şi dr. Quimby a început în anul 1862, când ea a ajuns în Portland, Mâine şi supus îngrijirii lui pentru tratarea unei „inflamaţii spinale". în luna noiembrie a aceluiaşi an, doamna Eddy a trâmbiţat tuturor oamenilor că P. P. Quimby a vindecat-o de infirmitatea ei. Iată ce spunea discipolul pe atunci plin de adoraţie al lui Quimby: „L-am vizitat pe P. P. Quimby şi [m-am vindecat] în mai puţin de o săptămână de la data când am urcat cele 182 de trepte spre cupola primăriei şi starea mea evoluează favorabil la infinit."[6]

[!] Vezi *Science and Health with Key to the Scriptures* de Mary Baker Eddy, Boston, Trustees under the Will of Mary Baker G. Eddy, 1934, pag. 196 şi ediţia din 1881, voi. 1, pag. 269.

[6] Portland, *Evening Courier,* 7 noiembrie 1862.



în anii următori, amintirile doamnei Eddy în legătură cu Quimby erau oarecum diferite faţă de laudele răsunătoare pe care i le adusese în trecut, şi ea nu a ezitat chiar să îl descrie drept „un om foarte neinstruit" etc. Dr. Quimby şi-a numit ideile sale „Ştiinţa Vindecării" (Science of Health). Doamna Eddy a scris o carte pe care a intitulat-o *Science and Health with Key to the Scriptures,* plină de plagieri din manuscrisele lui P. P. Quimby. Lucrarea ei era în mare parte o plagiere a lui Quimby şi a altor lucrări, iar apoi a cerut ca totul să fie editat din belşug de către rev. J. H. Wiggin, un prelat unitarian pensionat. Wiggin şi-a dezvăluit partea pe care a avut-o în planul amăgitor al doamnei Eddy prin publicarea postumă a unui interviu pe care 1-a dat unui anume Livingstone Wright, interviu apărut mai târziu ca pamflet intitulat *How Reverend Wiggin Rewrote Mrs. Eddy's Book.*

Autoritatea de a dezvălui această plagiere efectuată de „mama" Eddy o avem chiar de la doamna Eddy însăşi, care a scris: „Cea mai bună predică ce a fost ţinută vreodată este Adevărul pus în practică... Noi nu putem fi în siguranţă când construim pe o temelie falsă. Adevărul produce o creatură nouă, în care lucrurile vechi s-au dus şi «toate lucrurile s-au făcut noi»... Modalitatea de a scoate eroarea dintr-o minte supusă morţii este aceea de a revărsa în ea adevăr prin torente de Iubire. Perfecţiunea creştină nu poate fi câştigată pe nici o altă bază" *{Science and Health,* pag. 201). în plus, în cartea ei *Retrospection and Introspection,* doamna Eddy a făcut următoarea declaraţie cu privire la subiectul plagierii: „Nu există nici o justificare în legea de drept comun şi nici o încuviinţare în Evanghelie în ceea ce priveşte plagierea ideilor unui autor şi a cuvintelor lui" (pag. 76). Se poate aşadar vedea că doamna Eddy a condamnat cu propria ei gură plagierea, o practică de la care se pare că i-a fost extrem de greu să se abţină.

Plagierea scrierilor lui Quimby de către doamna Eddy a fost bine ilustrată de revista *The New York Times* (10 iulie 1904), care a publicat în coloane paralele fragmente din scrierile doamnei Eddy şi ale lui dr. Quimby, demonstrând astfel că dr. Quimby a fost cel puţin o sursă parţială a „revelaţiei" doamnei Eddy în ce priveşte „Science and Health".

Din *Science of Man* de Quimby,
prezentată de doamna Eddy la
Stoughton, 1868, 1869, 1870.

Dacă înţeleg faptul că boala îşi are
originea în minte şi cred acest lucru pe
deplin, de ce nu mă pot tămădui pe mine
însumi?

Boala fiind produsă de credinţa
noastră, sau de cea a părinţilor noştri, sau

Din *Science and Health* de doamna Eddy, manualul Ştiinţei Creştine, pe care doamna Eddy susţine că a descoperit-o în anul 1866.
Bolile fiind o credinţă, o iluzie latentă a minţii muritoare, senzaţia nu ar apărea dacă *această eroare ar fi descoperită şi distrusă de Adevăr.* - pag. 61, ediţia din 1898.



de o convingere publică, nu poate fi adoptată o singură formulare a cauzei ei, ci fiecare trebuie să se potrivească cazului său particular. Este nevoie de multă perspicacitate sau înţelepciune pentru a extrage ce este cel mai bun din eroare... Nu cunosc un sfat mai bun decât cel pe care 1-a dat Isus ucenicilor săi când i-a trimis să scoată draci şi să-i vindece pe bolnavi, şi să pună astfel în practică Adevărul: „Fiţi dar înţelepţi ca şerpii şi fără răutate ca porumbeii." Nu te aprinde de supărare, ci rămâi răbdător în sufletul tău, şi în cele din urmă vei stinge discordia şi vei produce armonia, prin Adevărul tău care nimiceşte eroarea. Atunci eşti stăpân pe situaţie. Acum, dacă nu te temi să înfrunţi eroarea şi o combaţi prin argumente, îl poţi vindeca pe cel bolnav.
Boala pacientului este în credinţa lui. Eroarea este boală. Adevărul este sănătate.
Numele se dau având această cunoştinţă; astfel Dumnezeu este înţelepciune. Această înţelepciune, care nu e o Persoană, ci un principiu al oricărei idei-forme, dintre care ideea de om este cea mai înaltă - de aici chipul lui Dumnezeu, sau Principiul.
înţelegerea este Dumnezeu.
Toate ştiinţele fac parte din Dumnezeu.
Adevărul este Dumnezeu.
Nu există alt Adevăr decât Dumnezeu.
Dumnezeu este înţelepciune.
Dumnezeu este Principiu.
înţelepciunea, Iubirea, Adevărul sunt Principiul.
Eroarea este materie.
Materia nu are inteligenţă.
A atribui inteligenţă materiei este o eroare care este boală.
Materia nu are o inteligenţă a ei
Ştiinţa nu revelează doar faptul că originea tuturor bolilor este în întregime mintală, ci ea declară de asemenea că toate bolile sunt vindecabile prin minte, -pag. 62, ediţia din 1898.
Când ajungem să avem mai multă credinţă în Adevărul Fiinţării decât avem în eroare, mai multă credinţă în spirit decât în materie, atunci nici o condiţie materială nu ne poate împiedica de a-1 vindeca pe cel bolnav *şi de a distruge eroarea prin Adevăr.* - pag. 367, ediţia

din 1898.
Noi clasificăm boala drept o eroare care nu poate fi vindecată de nimic altceva decât de Adevăr sau de Minte. - pag. 427, ediţia din 1898.
Discordia este nimicnicia erorii. Armonia este realitatea Adevărului. - pag. 172, ediţia din 1898.
Boala este o parte a erorii pe care Adevărul o scoate afară. - pag. 478, ediţia din 1898.
Dumnezeu este principiul omului; şi principiul din om rămânând perfect, ideea sau reflecţia lui - omul rămâne perfect. - pag. 466, ediţia din 1898.
Omul a fost şi este ideea lui Dumnezeu. - pag. 231, ediţia din 1898.
Omul este ideea Principiului Divin, -pag. 471, ediţia din 1898.
Ce este Dumnezeu? Iehova nu este o persoană. Dumnezeu este Principiul. - pag. 169, ediţia din 1881.
înţelegerea este o calitate a lui Dumnezeu. - pag. 449, ediţia din 1898.
Toată Ştiinţa vine de la Dumnezeu. - pag. 513, ediţia din 1898.
Adevărul este Dumnezeu. - pag. 183, ediţia din 1898.
Adevărul, Dumnezeu, nu este Tatăl erorii. - pag. 469, ediţia din 1898.
Cum pot eu avansa cel mai repede în înţelegerea Ştiinţei Creştine? Studiază

însăşi, şi a crede că inteligenţa rezidă în materie este eroarea care produce durere şi discordie de orice fel; pentru a susţine că suntem un principiu din afara materiei, n-ar trebui să fim influenţaţi de părerile oamenilor, ci ar trebui să ne ţinem numai de acţiunile unui singur principiu, Adevărul, în care nu există lipsă de armonie cauzată de boală, de durere sau de păcat.
Deoarece materia este o eroare, neexistând nici o substanţă, care este Adevărul, într-un lucru care se transformă şi care este doar ceea ce îl determină credinţa să fie.
Cristos a fost înţelepciunea care a ştiut că Adevărul nu sălăşluieşte într-o părere ce poate lua orice chip pe care i-1 dă credinţa şi că viaţa care mişcă acel chip nu vine din el, ci se află în afara lui. cu atenţie litera şi însuşeşte-ţi spiritul ei. Aderă la Principiul lui divin şi urmează-i poruncile, stăruind fără ezitare în înţelepciune, Iubire şi Adevăr. - pag. 491, ediţia din 1898.
Materia este o eroare mortală. - pag. 169, ediţia din 1881.
Eroarea fundamentală a omului muritor este credinţa că materia este inteligentă. - pag. 122, ediţia din 1881.
Legile materiei nu sunt nimic mai mult sau mai puţin decât o credinţă în inteligenţa şi viaţa existente în materie,

ceea ce reprezintă cauza determinantă a oricărei boli; în timp ce Dumnezeu, Adevărul, este remediul ei pozitiv. - pag. 127, ediţia din 1881.

Nu există viaţă, adevăr, inteligenţă sau substanţă în materie. - pag. 464, ediţia din 1898.

Merită să mai dovedim prin documente încă un caz de plagiere al doamnei Eddy. Nu există nici o îndoială că doamna Eddy a copiat aproape în întregime o porţiune întreagă dintr-o carte a lui Lindley Murray, intitulată *The English Reader,* (ediţia a patra, Pittsburgh, 1823). Acest material plagiat poate fi găsit în *Miscellaneous Writings,* material datat la 30 septembrie 1895 în cartea citată.

*Murray, The English Reader, pag. 98*

„...omul de caracter... este acela care îşi face o regulă permanentă din a urma calea datoriei, în măsura în care cuvântul lui Dumnezeu şi vocea conştiinţei îi arată această cale. El nu este călăuzit numai de sentimente, care pot uneori înfăţişa drept plin de calităţi un caracter imoral şi instabil.

2. Omul integru este călăuzit de un principiu neschimbat al minţii, care îl determină să nu stimeze nimic altceva decât ceea ce este onorabil şi să-i fie silă de orice este infam sau nevrednic în conduita morală. De aceea îl găsim întot-

*Miscellaneous Writings, pag. 147, 148*

Omul de caracter este acela care îşi face o regulă permanentă din a urma calea datoriei, în măsura în care Adevărul şi vocea conştiinţei îi arată această cale. El nu este călăuzit doar de sentimente, care pot uneori înfăţişa drept plin de calităţi un caracter imoral şi instabil. Omul integru este călăuzit de către un Principiu neschimbat, care îl menţine să nu facă nimic altceva decât ceea ce este onorabil şi să-i fie silă de orice este infam sau nevrednic; de aceea îl găsim întot-



deauna acelaşi, în orice vreme: prietenul devotat, rubedenia afectuoasă, omul de afaceri conştiincios, închinătorul pios, cetăţeanul preocupat de binele obştesc.

3. El nu-şi ia o înfăţişare de ocazie. El nu caută o mască în spatele căreia să se ascundă; întrucât el nu interpretează un rol studiat, ci el este într-adevăr ceea ce pare să fie, plin de adevăr, candoare şi omenie. în toate căutările lui, el nu cunoaşte altă cale decât calea cinstită şi directă; şi ar prefera să nu izbutească în ceea ce face decât să reuşească prin mijloace nedemne.

4. El nu ne arată niciodată o faţă zâmbitoare, în timp ce în inima lui gândeşte ceva rău împotriva noastră... Nu vom găsi niciodată un aspect al caracterului său în contradicţie cu un altul... - *Blair.*

devotat, rubedenia afectuoasă, omul de

afaceri conştiincios, lucrătorul pios, cetăţeanul preocupat de binele obştesc. El nu-şi ia o înfăţişare de ocazie. El nu caută o mască în spatele căreia să se ascundă, întrucât el nu interpretează un rol studiat, ci el este într-adevăr ceea ce pare să fie - plin de adevăr, candoare şi omenie. în toate căutările lui, el nu cunoaşte altă cale decât calea cinstită, sinceră şi directă şi ar prefera mai degrabă să nu izbutească în ceea ce face decât să reuşească prin mijloace nedemne. El nu ne arată niciodată o faţă zâmbitoare, în timp ce în inima lui gândeşte ceva rău împotriva noastră. Nu vom găsi niciodată un aspect al caracterului său în contradicţie cu un altul.

Cu afecţiune a dumneavoastră,
*Mary Baker Eddy*
30 septembrie 1895

în încheiere trebuie menţionată posibilitatea ca doamna Eddy să fi plagiat şi dintr-o a treia sursă, un manuscris redactat de Francis Lieber. Lieber a fost un remarcabil editor şi un erudit american de origine germană. în anul 1936, un pastor cu numele de Walter Haushalter a publicat o carte intitulată *Mrs. Eddy Purloins front Hegel,* în care face public conţinutul unui manuscris despre care se spunea că a fost scris de Lieber, intitulat „The Metaphysical Religion of Hegel". Acest document de douăsprezece pagini se pare că a fost plagiat în proporţie mare de către doamna Eddy în *Science and Health.*

Totuşi există o oarecare incertitudine în ceea ce priveşte autenticitatea documentului Lieber. Pe de-o parte, cinci savanţi de frunte au examinat manuscrisul şi au declarat în anul 1940 că este fără nici o îndoială al lui Lieber, datat în 1866, şi că a fost reprodus în parte fără aprobare de către doamna Eddy. Printre aceşti experţi s-au numărat John Calvin French, doctor în filozofie, bibliotecarul Universităţii Johns Hopkins; W. Stull Hoit, doctor în filozofie, de asemenea de la Universitatea Johns Hopkins; Johannes Mattern, doctor în filozofie; şi un specialist de frunte în grafologie şi documente, Arthur P. Myers. De asemenea, un alt om de ştiinţă, Arthur E. Overbury, a examinat personal documentul şi 1-a declarat autentic. Nici un expert grafolog care a examinat manuscrisul original nu 1-a declarat vreodată fraudulos (studiile făcute de experţii Osborn şi Stein se bazau pe o copie).



Acestea ar părea să fie argumente puternice pentru acceptarea documentului Lieber drept autentic.

Pe de altă parte, au fost aduse la lumină foarte multe dovezi ce ridică serioase îndoieli în legătură cu autenticitatea documentului. Un expert de primă importanţă în ceea ce-l priveşte Lieber, Frank Friedel, în biografia pe care i-o face în 1948 lui Lieber, a prezentat mai multe motive pentru care nu acceptă manuscrisul ca fiind autentic, şi nici un specialist recunoscut care a studiat lucrarea lui Lieber nu a încercat până acum să susţină documentul. După Friedel, atitudinea faţă de Hegel în „The Metaphysical Religion of Hegel" este exact opusul celei avute de istoricul Francis Lieber. Deşi Lieber a fost un erudit german, manuscrisul cuprinde citarea unui titlu a unei cărţi scrise de Immanuel Kant în germană, conţinând acel gen de greşeli care sunt de aşteptat de la o persoană ce vorbeşte engleza şi care are puţine cunoştinţe de limba germană. Mai mult decât atât, se pare că manuscrisul ar fi fost plagiat după o carte scrisă pe la sfârşitul anului 1880 de către Otto Pfleiderer, ceea ce desigur nu s-ar fi putut întâmpla dacă manuscrisul ar fi datat din 1866.

Sub acest aspect, întrebarea cu privire la autenticitatea documentului lui Lieber trebuie considerată deschisă. Se pare că există argumente puternice atât în favoarea, cât şi împotriva autenticităţii lui. Totuşi, el este cel puţin un exemplu al consensului contemporan de opinie din vremea doamnei Eddy,

conform căruia scrierile ei nu erau originale. Ţinând seama de plagierea din *Reader* din Murray şi din Quimby, observatorul imparţial trebuie să o găsească vinovată pe doamna Eddy. Fragmentele prezentate în continuare ilustrează paralelismul între lucrarea doamnei Eddy şi documentul „Lieber".

*Religia metafizică a lui Hegel*
de Francis Lieber

1. „Pentru Hegel şi adevăraţii lui discipoli, în materie nu există adevăr, substanţă, viaţă sau inteligenţă; totul este Minte Infinită. Aşadar materia nu are realitate; ea este doar o manifestare a spiritului... prin urmare ştiinţa este spirituală, deoarece Dumnezeu este Spirit" (pag. 85).
2. „Ştiinţa lui Hegel aduce la lumină adevărul şi supremaţia adevărului, armonia universală, deplinătatea lui Dumnezeu şi nimicnicia materiei. Pentru el nu există decât două realităţi:

*Science and Health with Key to the Scriptures*
de Mary Baker Eddy

1. „Nu există viaţă, adevăr, inteligenţă şi nici substanţă în materie. Totul este Minte Infinită şi manifestarea ei infinită, deoarece Dumnezeu este totul în toate... Spiritul este Dumnezeu, iar omul este imaginea şi asemănarea Lui. în consecinţă, omul nu este material; el este spiritual" (pag. 468, paragrafele 9-15).
2. „Ştiinţa Creştină aduce la lumină Adevărul şi supremaţia adevărului, Mintea universală, deplinătatea lui Dumnezeu, binele şi nimicnicia răului" (pag. 293, paragrafele 28-31).



Dumnezeu şi ideile lui Dumnezeu, cu alte cuvinte, spiritul şi ceea ce decurge din el. Nu există ştiinţă fizică în sensul strict al cuvântului. Principiul ştiinţei este Dumnezeu, inteligenţa şi nu materia, în consecinţă, ştiinţa este spirituală, deoarece Dumnezeu este Spirit şi Principiul universului este (omul), învăţăm de la Hegel că Mintea este universal prima şi singura cauză a tot ce există cu adevărat. Embriologia nu-şi poate permite exemplul nici unei specii care să producă o altă specie, ca şarpele să dea naştere unei păsări sau leul unui miel. Dar diferenţa dintre specii opuse nu este tot atât de mare ca între materie şi spirit, atât de radical diferite în substanţă şi inteligenţă. Este imposibil din punct de vedere moral ca spiritul să propage materia sau materia spiritul. Hegel respinge ideea aceasta" (pag. 85, 86).
3. „A conchide că Viaţa, Dragostea şi Adevărul sunt atribute ale unei divinităţi personale implică faptul că în Persoană există ceva superior Principiului. Atunci ce este Persoana lui Dumnezeu? Hegel arată clar că El nu are o personalitate aşa cum cunoaştem noi astăzi personalitatea,

deoarece aceasta ar implica inteligenţă şi materie.
„Trupul lui Dumnezeu este Ideea dată despre El, ordinea armonioasă în universul şi în omul (ca parte bărbătească şi parte femeiască) alcătuite de El" (pag. 82).
4. „Frumuseţea este şi ea eternă. Frumuseţea materiei trece, pierind în cele din urmă în putrezire şi hidoşenie. însă frumuseţea în sine este ceva ce ţine de Viaţă, ea e scutită de bătrâneţe sau putrezire. Pentru a fi astfel, trebuie să aparţină spiritului" (pag. 83).
5. „Ştiinţa lui Hegel aduce la lumină Adevărul şi supremaţia adevărului, armonia universală, deplinătatea lui
„Nu există ştiinţă fizică, principiul ştiinţei este Dumnezeu, inteligenţa şi nu materia; în consecinţă, ştiinţa este spirituală, deoarece Dumnezeu este Spirit şi Principiul universului şi al omului, învăţăm de la ştiinţă că mintea este universală, prima şi singura cauză a tot ceea ce există cu adevărat."
„Embriologia nu-şi poate permite exemplul nici unei specii care să producă o altă specie; cum ar fi de exemplu un şarpe care ar da naştere unei păsări, sau un leu unui miel... Dar diferenţa dintre specii opuse nu este tot atât de mare ca între materie şi spirit, atât de radical diferite în substanţă materie şi inteligenţă. Este imposibil din punct de vedere moral ca spiritul să propage materia sau materia spiritul; ştiinţa respinge ideea aceasta"(pag. 10, 264).
3. „A conchide că Viaţa, Dragostea şi Adevărul sunt atribute ale unei divinităţi personale implică faptul că în Persoană există ceva superior Principiului."
„Ce este Persoana lui Dumnezeu? El nu are personalitate, deoarece aceasta ar implica Inteligenţă în materie; trupul lui Dumnezeu este ideea dată despre El în universul armonios şi în bărbatul şi femeia alcătuiţi de El" (pag. 44, paragrafele 5-7; pag. 221, paragraful 24; pag. 222, paragraful 2).
4. „Frumuseţea este eternă; dar frumuseţea materiei trece, pierind în cele din urmă în putrezire şi hidoşenie."
„însă frumuseţea este ceva ce ţine de Viaţă, ea e scutită de bătrâneţe sau putrezire, şi pentru a fi astfel, trebuie să aparţină spiritului" (pag. 212, paragraful 7; pag. 212, paragraful 10).
5. „Ştiinţa aduce la lumină Adevărul şi supremaţia adevărului, armonia universală, deplinătatea lui Dumnezeu şi

Dumnezeu şi nimicnicia omului" (pag. 85).
6. „La fel cum muzica este controlată în mod armonios de Principiul ei, tot aşa şi omul, guvernat de Principiul şi

Fiinţa lui, de Spirit şi nu de simţuri, este armonios, fără păcat şi nemuritor" (pag. 91).
7. „Primul pas pentru a-1 înţelege pe Hegel este Ideea. El spune că lumea s-ar prăbuşi fără inteligenţă şi Idee" (pag. 74).
8. „Aceste Idei ale lui Dumnezeu nu se amestecă niciodată, ci îşi păstrează identitatea lor distinctă şi sunt controlate doar de Principiul care le evocă. Regnul mineral, vegetal şi animal îşi au fiecare identitatea lor distinctă, în cadrul căreia nici unul nu îl creează sau nu îl controlează pe celălalt, ci toate sunt create şi controlate de Dumnezeu, Spiritul" (pag. 76).
nimicnicia materiei" (pag. 28, paragraful 6).
6. „La fel cum muzica este controlată în mod armonios de Principiul ei, tot aşa şi omul, guvernat de Principiul şi Fiinţa lui, de Spirit şi nu de simţuri, este armonios, fără păcat şi nemuritor" (pag. 117, paragraful 29).
7. „Această lume s-ar prăbuşi fără Inteligenţă şi fără Ideea ei" (pag. 185, paragraful 23).
8. „Ideile lui Dumnezeu nu se amestecă niciodată, ci îşi păstrează identitatea distinctă şi sunt controlate de către Principiul care le-a evocat. Regnul mineral, vegetal şi animal îşi au fiecare identitatea lor distinctă, în cadrul căreia nici unul nu îl creează şi nici nu îl controlează pe celălalt, ci toate sunt create şi controlate de Dumnezeu" (pag. 71, paragrafele 4-10).

Iată ce a scris doamna Eddy în *The First Church ofChrist, Scientist, and Miscellany,* (Boston: Trustees, 1941, pag. 115) referitor la învăţăturile ei: „Aş roşi de ruşine să scriu despre *Science and Health with Key to the Scriptures* aşa cum am scris, dacă lucrarea ar fi de origine omenească şi dacă eu, făcând abstracţie de Dumnezeu, aş fi autorul acestei cărţi. însă, de vreme ce am fost doar un scrib redând asemenea unui ecou armoniile cerului în metafizică divină, eu nu pot fi ultramodestă în evaluarea pe care o fac manualului Ştiinţei Creştine."

într-o scrisoare adresată unui prieten personal, datată în 1877, doamna Eddy a afirmat cu privire la Ştiinţa Creştină: „Ideea oferită despre Dumnezeu de data aceasta este mai elevată, mai clară şi mai stabilă decât înainte" (Milmine, pag. 73).

Să nu creadă cineva că doamna Eddy nu a aspirat personal la egalitate cu Cristos, aşa cum susţin unii dintre adepţii ei înflăcăraţi, deoarece în numărul din aprilie 1889 al publicaţiei *Christian Science Journal,* doamna Eddy a acceptat pretenţia făcută în numele ei că ar fi egală, în calitate de succesor ales, cu Cristos.

într-o carte intitulată *Christ and Christmas* (publicată în 1884) apar nişte ilustraţii însoţite de explicaţii care o înfăţişează atât pe doamna Eddy, cât şi pe Isus. Se poate vedea limpede că cei doi sunt consideraţi a fi cel puţin la



acelaşi nivel spiritual, dacă nu cumva doamna Eddy trebuie considerată superioară.

Dovezile privitoare la *Reader* a lui Murray şi la manuscrisele lui Quimby (şi posibil şi la documentul Lieber) demonstrează totala lipsă de etică a doamnei Eddy în a-şi însuşi ceea ce nu-i aparţine şi denotă faptul că

Divinitatea nu a avut nici un amestec în elaborarea lucrării *Science and Health.* Ar fi într-adevăr un fapt necugetat să iei drept bună pretenţia ei în faţa unor dovezi atât de incontestabile.

## Ficţiunea originii divine a scrierilor

Să ne întoarcem, totuşi, la explicaţia doamnei Eddy cu privire la felul cum a „descoperit" ea Ştiinţa Creştină.

Potrivit unei relatări autorizate, publicate de către Christian Science Publishing Society din Boston, în urma unei căzături pe un trotuar alunecos, la 1 februarie 1866, doamna Eddy a fost declarată „incurabilă" de către medicul care o trata (dr. Alvin M. Cushing) şi i s-a spus că mai are de trăit doar trei zile. în cea de-a treia zi, care se credea că va fi ultima ei zi pe pământ, doamna Eddy, susţine relatarea, ar fi cerut în scris să i se aducă o Biblie, ar fi citit Matei 9:2 şi s-ar fi ridicat complet vindecată. în relatare se afirmă că astfel „a descoperit ea" Ştiinţa Creştină.

Confirmând această nouă poveste, doamna Eddy declară în cartea ei *Retrospection and Introspection* (pag. 38) că în februarie 1886 (la o lună după moartea lui Quimby) s-a accidentat mortal în urma unei căzături pe trotuarul alunecos şi că nu i s-au mai dat şanse de viaţă. Cu toate acestea, în încăierarea pe care a avut-o cu îngerul morţii, ea 1-a înfruntat şi în cea de-a treia zi a ieşit triumfătoare asupra infirmităţii ei trupeşti. Cititorul interesat va observa că cele două relatări se confirmă întru totul una pe alta; de aceea este cât se poate de regretabil faptul că ele sunt amândouă neadevărate. Doamna Eddy nu a descoperit niciodată Ştiinţa Creştină în felul în care pretinde că ar fi făcut-o, nu a fost niciodată în pericolul de a-şi pierde viaţa în felul descris şi nu „s-a ridicat" niciodată „vindecată şi eliberată în cea de-a treia zi" aşa cum a susţinut ea. Aceste adevăruri sunt demonstrate fără urmă de îndoială prin două fapte incontestabile. Şi anume: (1) Dr. Alvin M. Cushing, medicul care a tratat-o pe doamna Eddy cu ocazia acestei „boli", a negat sub prestare de jurământ într-o declaraţie de 1.000 de cuvinte că ar fi crezut vreodată sau că ar fi spus că doamna Eddy se află într-o condiţie fizică şubredă.[7]

Mai mult, domnul Cushing a declarat, contrar pretenţiilor susţinute de

[7] întreaga declaraţie este reprodusă în Milmine, pag. 84-86.



adepţii Ştiinţei Creştine, că doamna Eddy s-ar fi bucurat întotdeauna de o sănătate viguroasă, că în luna august a aceluiaşi an a mai tratat-o pe doamna Eddy în patru ocazii diferite şi că i-a administrat medicamente pentru unele indispoziţii fizice. (2) Domnul Julius Dresser (discipol al regretatului „dr." Quimby) a primit o scrisoare de la doamna Eddy, datată la 15 februarie 1866, la două săptămâni *după* pretinsa ei „restabilire" în urma căderii pe trotuarul acoperit cu polei. în această scrisoare doamna Eddy face aluzii la căderea ei şi pretinde că dr. Cushing i-ar fi spus să se resemneze la ideea unei vieţi de invalid. Doamna Eddy scria:

> Acum două săptămâni am căzut pe un trotuar acoperit cu gheaţă şi m-am lovit la spate; am fost considerată drept moartă, mi-am revenit în mijlocul unui curent de vapori de colonie, cloroform, eter, camfor etc, însă doar pentru a mă regăsi în stadiul de invalid în care mă aflasem înainte de a-1 fi întâlnit pe dr. Quimby. Medicul care mă îngrijea mi-a spus că făcusem ultimul pas din viaţa mea, dar după două zile m-am ridicat singură din pat şi *am putut* merge; şi cu toate acestea mărturisesc că sunt înspăimântată?... Acum, poţi să mă ajuţi tu?... Cred că aş putea ajuta pe altcineva în situaţia mea... că totuşi slăbesc treptat...[8]

Cu excepţia erorii medicale evidente a unui medic care administrează cloroform şi eter unei persoane inconştiente, relatarea doamnei Eddy demonstrează încă o dată capacitatea ei de a gândi în paradoxuri şi de a contrazice orice raţiune sau exprimare logică. De aceea relatările ei sunt false şi în întregime inventate.

Domnul Horace T. Wentworth, cu a cărui mamă doamna Eddy a locuit în Stoughton, în timp ce preda Manuscrisele Quimby (1867-1870), a făcut următoarea declaraţie, pe care nici un adept al Ştiinţei Creştine nu a combătut-o vreodată:

Când am văzut propagarea uimitoare a acestei iluzii şi felul în care bărbaţi şi femei îi oferă banii şi vieţile copiilor lor, am simţit că este datoria mea faţă de oameni să fac cunoscut acest lucru.
Nu am resentimente faţă de doamna Eddy, nu urmăresc interese personale şi egoiste, nu sunt în slujba nimănui; pur şi simplu simt că nu mai pot păstra aceste lucruri pentru mine, şi aceasta datorită miilor de oameni buni care au făcut din Ştiinţa Creştină limanul, sprijinul de nădejde pentru sufletele lor, iar din întemeietorul ei călăuza infailibilă a vieţii lor de zi cu zi. Doresc doar ca oamenii care apelează pentru ei înşişi şi pentru copiii lor lipsiţi de apărare la Ştiinţa Creştină să o facă în deplina cunoştinţă a faptului că Ştiinţa Creştină nu este o revelaţie divină, ci doar ideea unui tămăduitor de modă veche din Mâine.

' F. W. Peabody, *The Religio-Medical Masquerade,* pag. 80-81.





Pe lângă această declaraţie, domnul Wentworth a mai consemnat drept dovadă incontestabilă *însăşi* copia după *Manuscrisele* lui P. P. Quimby, pe care doamna Eddy le preda între anii 1867-1870, copie care conţinea de asemenea corecturi făcute *chiar* de mâna doamnei Eddy. Vă rog să observaţi că toate acestea sunt fapte de netăgăduit - şi totuşi, doamna Eddy susţine în continuare că ea *singură* „a descoperit şi a întemeiat" religia Ştiinţa Creştină. Ce pervetire istorică a încercat să perpetueze profeta Ştiinţei Creştine! Să nu uităm nici faptul că doamna Eddy a pretins că teoriile lui Quimby, pe care ea le-a dezvoltat, au o origine Divină, motiv pentru care ea nu a făcut altceva decât să copieze ceea ce a spus Dumnezeu Atotputernicul.[9]

Să ne reîntoarcem acum la istoria personală a figurii centrale a acestei analize, Mary Baker Eddy - stăpâna încă absolută a Ştiinţei Creştine. Din casa familiei Wentworth din Stoughton, Massachusetts, unde a predat manuscrisele lui Quimby, doamna Eddy a plecat apoi la Lynn, Massachusetts, unde şi-a isprăvit „scrierea" lucrării *Science and Health,* pe care a publicat-o în 1875. După ce a părăsit Lynn, în mare măsură din cauza revoltei celor mai mulţi studenţi ai ei, doamna Eddy a venit la Boston şi a deschis ceea ce mai târziu a devenit „Colegiul Metafizic Massachusetts" (571 Columbus Ave), unde se spune că a avut înscrişi aproximativ 4.000 de studenţi, (percepând o taxă de 300 $ de student timp de opt ani (1881-1889). Nu-ţi rămâne decât să te întrebi cu uimire ce a putut determina o persoană inteligentă şi rezonabilă să cheltuiască atâţia bani pentru un curs care nu dura niciodată nici măcar cât jumătate din durata unui semestru obişnuit de colegiu şi care era predat de cadre care nu aveau nici măcar pregătirea intelectuală necesară pentru a preda la clasa a noua. Doamna Eddy însăşi nu avea aproape deloc cunoştinţe de istorie biblică, teologie, filozofie sau limbi antice. Sursele de informare ale Ştiinţei Creştine au încercat de ani de zile să dovedească faptul că doamna Eddy era un erudit în aceste domenii, însă rev. J. H. Wiggin, consultantul ei literar timp de câţiva ani, el însuşi un erudit ireproşabil, a ţinut să i se consemneze declaraţia că doamna Eddy este cât se poate de ignorantă în ce priveşte subiectele în cauză.

Când doamna Eddy a părăsit comunitatea nerecunoscătoare din Lynn, Massachusetts, era deja în vârstă de 61 de ani şi avea ceva mai puţin de 50 de persoane pe care le putea numi „discipoli". Totuşi, pe măsură ce se apropia anul 1896, voinţa şi perseverenţa neîmblânzită a doamnei Eddy au început să-şi arate roadele. Bisericile şi societăţile ei ajunseseră să aibă peste 400 de

' *Christian Science Journal,* ianuarie 1901.





membri, număr care a crescut ulterior cu 800 până la 900%. Ţinând seama de unde a pornit, doamna Eddy a realizat un miracol financiar şi un ţel propagandistic inegalabil în ceea ce priveşte eficacitatea şi cruzimea lui. Din eforturile ei neîncetate în vederea divinizării şi îmbogăţirii se năşteau în permanenţă ediţii revizuite ale lucrării *Science and Health,* pe care „credincioşii" erau obligaţi să le achiziţioneze şi să le vândă, în caz contrar găsindu-se în

pericolul de a fi excomunicaţi din Autocraţia Eddy. în cazul în care cititorul sceptic doreşte să i se prezinte dovezi în legătură cu problema pe care o discutăm acum şi cu lăcomia nesăţioasă a doamnei Eddy pentru confortul ce poate fi oferit de siguranţa financiară şi de putere, citäm în întregime anunţul făcut de ea în acest scop:

Prin aceasta li se impune adepţilor Ştiinţei Creştine din Statele Unite şi Canada să nu instruiască studenţii în Ştiinţa Creştină timp de un an, începând cu data de 14 martie 1897.

*Miscellaneous Writings* este concepută astfel încât să pregătească minţile tuturor gânditorilor adevăraţi ca să înţeleagă manualul Ştiinţei Creştine mai corect decât o poate face un student.

Biblia, *Science and Health, With Key to the Scriptures* şi celelalte lucrări publicate ale mele sunt singurii instructori adecvaţi la ora actuală. Este de *datoria* tuturor adepţilor Ştiinţei Creştine de *a pune în circulaţie* şi de *a vinde* cât mai multe cărţi posibil.

Dacă un membru al Primei Biserici a lui Cristos, adept al Ştiinţei Creştine nu va *îndeplini această dispoziţie,* va fi pasibil de *a-şi pierde calitatea de membru* în această biserică. - Mary Baker G. Eddy[10]

Vă rog să acordaţi o deosebită atenţie celor spuse de doamna Eddy. Ea nu i-a rugat pe adepţii Ştiinţei Creştine, ci le-a ordonat ca fiind de datoria lor faţă de biserica ei să „pună în circulaţie" şi „să vândă" lucrările ei şi să „îndeplinească" „dispoziţia" ei sub ameninţarea pedepsei de pierdere a calităţii de membru. Dacă vreo metodă de şantaj ar putea fi considerată vreodată legală, ea nu ar putea fi formulată într-o terminologie mai convingătoare decât această enciclică emisă de pe tronul doamnei Eddy.

Trebuie însă remarcat faptul că şantajul ei religios nu se limita doar la o singură ediţie a lucrării *Science and Health* - nu, nicidecum. Doamna Eddy şi-a extins tacticile şi în alte domenii. De exemplu, în februarie 1908, ea „a pretins" ca toţi adepţii Ştiinţei Creştine să citească „noua" ediţie a lui *Science and Health,* care la pagina 442, începând cu rândul 30, conţinea nişte informaţii despre care doamna Eddy a afirmat că sunt de „mare importanţă". Iată ce spunea doamna Eddy:

[1] *Christian Science Journal,* martie 1897.



ÎMPĂRĂŢIA CULTELOR ERETICE

LUAŢI AMINTE

Pretind în mod universal adepţilor Ştiinţei Creştine să citească paragraful ce începe la rândul 30, pagina 442 din ediţia cărţii *Science and Health* ce va fi publicată în data de 29 februarie. Eu consider că informaţia dată acolo are o *mare importanţă* pentru stadiul actual al studiilor referitoare la Magnetismul animal şi ea le va fi *de un mare ajutor* cercetătorilor, în cadrul experienţelor lor individuale. - Mary Baker G. Eddy"

După tonul pe care 1-a folosit în această notă informativă, s-ar putea presupune că este vorba despre o nouă revelaţie imperios necesară în apărarea împotriva „magnetismului animal" (duşmanul împotriva căruia toţi adepţii Ştiinţei Creştine sunt într-un permanent război mintal), însă nu era nici pe departe vorba despre aşa ceva; în realitate, doamna Eddy a scris pur şi simplu ceva ce scrisese de sute de ori înainte, exprimându-se însă într-un limbaj diferit. Iată ce spunea materialul de „mare importanţă":

Adepţi ai Ştiinţei Creştine, fiţi lege pentru voi înşivă, ca practicile mintale greşite să nu vă poată face nici un rău, nici când dormiţi, nici când sunteţi treji. închipuiţi-vă numai, trei dolari pentru această frază, pentru aceeaşi carte veche cu excepţia acestui „nou" sfat înţelept şi nenumăraţi adepţi ai Ştiinţei Creştine obligaţi de dorinţa doamnei Eddy să-şi verse îndatoritor banii în vistieria Eddy. Nu este de mirare că la moartea doamnei Eddy averea ei depăşea trei milioane de dolari. Din păcate, *nici un dolar* nu a fost lăsat pentru scopuri caritabile.

Domnia doamnei Eddy nu a întâmpinat multă opoziţie internă, astfel încât a decurs necontestată de nimeni în timpul vieţii ei, însă după decesul ei a urmat o luptă hotărâtă pentru controlul imperiului ei. Toţi cei care studiază istoria Ştiinţei Creştine, cu excepţia celor mai riguroşi cercetători, au trecut cu vederea această bătălie pentru tronul vacant al împărăţiei Ştiinţei Creştine,

însă acesta a fost un conflict istoric important, şi încă unul care merită atenţia noastră. După moartea doamnei Eddy, comitetul de conducere al Ştiinţei Creştine şi-a asumat, într-o bună manieră afaceristă, controlul asupra imperiului prosper şi şi-a consolidat această lovitură, obţinând de la Curtea Supremă din Massachusetts dreptul de permanenţă la directorat. Aceasta a dus la apariţia unei schisme în rândurile Ştiinţei Creştine, iar după ce gruparea dizidentă nou-formată şi-a luat numele de „Biserica Părinte a Ştiinţei Creştine" (The Christian Science Parent Church), sub conducerea doamnei Annie C. Bill din Londra, a început un conflict vehement. John V. Dittemore, un membru al comitetului de conducere, a părăsit tabăra din Boston, s-a

" *Christian Science Journal,* februarie 1908.



alăturat doamnei Bill la editarea *Christian Science Watchman* şi a recunoscut-o pe doamna Bill ca succesor al doamnei Eddy. Argumentul „Bisericii Părinte" a fost că doamna Eddy a dorit ca în următorii cincizeci de ani să aibă un succesor, şi nu un comitet de conducere ce se autoperpetuează. Fără îndoială că directorii au respins cu hotărâre din motive financiare acest punct de vedere şi şi-au apărat nou-găsita mină de aur. La 6 februarie 1924 numele doamnei Eddy a fost scos de pe lista membrilor activi ai comitetului de conducere ai *The Manual* şi astfel *The Watchman* a afirmat că acceptând pe deplin cea mai puternică poziţie din Biserica Ştiinţa Creştină şi eliminând pentru totdeauna pericolul unui succesor al doamnei Eddy, comitetul şi-a dovedit intenţiile iniţiale.[12] Acuzaţia doamnei Bill şi a domnului Dittemore că directorii au uzurpat autoritatea doamnei Eddy şi au acţionat contrar dorinţelor ei exprese s-a răspândit în cea mai mare parte necontestată de către comitetul de conducere al Ştiinţei Creştine, deoarece domnul Dittemore avea dovezi puternice din *The Memoirs ofAdam Dickey,* lucrare pe care comitetul o interzise, şi din unele fragmente ale scrierilor nepublicate aparţinând secretarului doamnei Eddy, Calvin A. Fyre, că doamna Eddy se aştepta la un succesor personal în următorii cincizeci de ani. Iată ce scria ea:

Ca răspuns la întrebările care se vor ivi, vreau să spun: eu presupun că în următorii aproximativ cincizeci de ani se va distinge omul pe care Dumnezeu 1-a înzestrat pentru a-I menţine ridicat standardul Ştiinţei Creştine. "

însă doamna Eddy nu şi-a ales niciodată succesorul, iar cu fiecare an care trecea Biserica Părinte a Ştiinţei Creştine şi *The Watchman* s-au pierdut tot mai mult în obscuritate şi controversa lor a fost de mult dată uitării.

Urmărind mai departe mitul Eddy, ajungem să ne confruntăm încă o dată cu mărturia obiectivă, imparţială a istoriei în ceea ce priveşte „generozitatea" şi „altruismul" fără margini ce o caracterizau pe doamna Eddy. La scurt timp după celebrul „Proces Woodbury" în care doamna Eddy a fost acuzată de a fi calomniat un fost discipol, vistieria Ştiinţei Creştine a înregistrat o importantă pierdere de fonduri, drept rezultat al achitării unor considerabile onorarii juridice pentru serviciile aduse în timpul procesului. în urma acestui fapt, doamna Eddy a pus la cale pe seama „drept credincioşilor" mârşava „afacerea cu halate", calculată pentru a scoate de la naivii ei adepţi veniturile cu care să-şi restabilească vistieria. Pentru realizarea acestui plan, ea a formulat următoarea „cerere" adresată Bisericii ei, apărută pe data de 21 decembrie 1899 în *Christian Science Journal:*

[12] *The Christian Science Watchman,* voi. 4, nr. 7, martie 1928, pag. 153-154.

[11] Din *The Christian Science Watchman,* voi. 4, nr. 5, ianuarie 1928.



Iubiţilor, cer această favoare tuturor adepţilor Ştiinţei Creştine. Să nu îmi dăruiţi înainte sau după apropriata sărbătoare nimic altceva decât trei halate pentru ora ceaiului. *Toţi pot contribui la aceasta.* Omul ajunge să preţuiască lucrurile materiale doar când are nevoie de ele, şi lucrurile cele mai costisitoare sunt acelea de care are cea mai mare nevoie. Printre actualele mele nevoi materiale se numără următoarele - trei halate, două din mătase grea, de culoare închisă, nuanţa potrivită părului alb; cel de-al treilea să fie din satin greu, de culoare mai deschisă, însă suficient de sobră. Primul şi al doilea să fie halate de toată ziua pentru ca Mama să poată lucra în ele, fără a fi

împodobite într-un fel sau altul. Cel de-al treilea, de zile mari, aşa cum îşi poate ea permite pentru garderoba ei. - Mary Baker Eddy

Dezlegarea acestei „momeli financiare" se află în doar cinci cuvinte: „ *Toţi pot contribui la aceasta. "* Observaţi că doamna Eddy nu a cerut două sute de mii[14] de halate ci numai „contribuţii" pentru ele. Nimeni nu trebuia să trimită halate - doar bani pentru a fi cumpărate. „Mama" Eddy trebuie că s-a bucurat de acest simplu, dar elegant truc de reumplere a vistieriei ei şi nimeni nu poate nega faptul că a fost executat cu un tact ce rivalizează cu orice abuz de încredere imaginat vreodată. Şi toate acestea, nu uitaţi, în Numele lui Isus Cristos şi sub stindardul Ştiinţei Creştine, aşa-zisa religie adevărată. Gândul judecătorului Rutherford, unul dintre conducătorii martorilor lui Iehova, nu putea fi prea departe de Ştiinţa Creştină, când acesta a afirmat că „Religia este o escrocherie". Comparându-i cu doamna Eddy, „pastorul" Russell şi judecătorul Rutherford de la Societatea Turnul de Veghere au fost nişte amatori de rând când era vorba de adunat bani. Ea a jucat întotdeauna la miza cea mai mare, iar cu Mary Baker Eddy miza era întotdeauna „câştigul este în întregime al învingătorului", şi ea a ieşit întotdeauna învingătoare!

## Structura teologică a Ştiinţei Creştine

Schiţând acest capitol despre Ştiinţa Creştină, convingerea autorului este că o serie de citate de o importanţă deosebită luate direct din cărţile oficiale ale Ştiinţei Creştine se vor dovedi cu mult mai folositoare cititorului de rând decât toate afirmaţiile pe care le-ar face cineva care nu este adept al Ştiinţei Creştine. Prin urmare, pentru a da cititorului posibilitatea de a avea oricând la dispoziţie un material valoros dintr-o sursă sigură, am enumărat şaisprezece dintre doctrinele majore ale creştinismului istoric şi sub fiecare dintre titlurile corespunzătoare am citat fragmente contradictorii din scrierile doamnei Eddy, enumerare care cred că va oferi o documentaţie mai mult

[14] Număr estimat al membrilor Bisericii Ştiinţa Creştină în 1899.



decât suficientă pentru cazul în care va apărea vreodată o dispută în legătură cu cuvenita clasificare a Ştiinţei Creştine drept un cult eretic anticreştin.

## I. Inspiraţia Bibliei

1. Referitor la Genesa 2:7: „Este această adăugare la creaţia Lui reală sau ireală? Este acesta adevărul sau este o minciună cu privire la om şi la Dumnezeu? Trebuie să fie o minciună... *(Science and Health,* pag. 524).
2. „...greşelile evidente în versiunile antice; cele treizeci de mii de redări diferite ale Vechiului Testament şi cele trei sute de mii ale Noului - toate acestea arată cum în consemnarea divină s-au strecurat noi sensuri ce ţin de zona efemerului şi a materialului, întunecând într-o oarecare măsură cu propria nuanţă paginile inspirate" *(Ibid.,* pag. 139).

## II. Doctrina despre Trinitate şi despre divinitatea lui Cristos

1. „Teoria celor trei persoane într-un singur Dumnezeu (adică o Trinitate sau o Triunitate personală) sugerează mai degrabă politeismul decât pe singurul şi omniprezentul EU SUNT" *(Ibid.,* pag. 256).
2. „Creştinul care crede în Cea dintâi poruncă este un monoteist. Astfel el se uneşte efectiv cu credinţa iudaică într-un singur Dumnezeu şi recunoaşte că Isus Cristos nu este Dumnezeu, aşa cum a declarat însuşi Isus, ci este Fiul lui Dumnezeu" *(Ibid.,* pag. 361).
3. „Cristosul spiritual era infailibil; Isus, ca natură umană materială, nu a fost Cristos" *(Miscellaneous Writings,* pag. 84).

## III. Doctrina despre Dumnezeu şi despre Duhul Sfânt

1. „Iehova triburilor lui Iuda era un Dumnezeu - proiecţie a minţii omeneşti, predispus la mânie, pocăinţă şi nestatornicie omenească" *(Science and Health,* pag. 140).
2. „Dumnezeu. Marele EU SUNT; cel atotştiutor, atotvăzător, atotfăcător, atotînţelept, atotubitor şi etern; Principiul; Mintea; Sufletul; Spiritul; Viaţa; Adevărul; Dragostea; toată substanţa; inteligenţa" *(Ibid.,* pag. 587).
3. „1. Dumnezeu este Totul-în-toate. 2. Dumnezeu este bun. Binele este Mintea 3. Dumnezeu, Spiritul, fiind totul, nimic nu este materie...

DUMNEZEU: Principiu Divin, Viaţă, Adevăr, Dragoste, Suflet, Spirit, Minte" *(Ibid.,* pag. 113,115).

## IV. Naşterea din fecioară a lui Cristos

1. „O parte din Dumnezeu nu putea să intre în om; şi nici plinătatea lui



Dumnezeu nu putea fi reflectată de către un singur om, altfel Dumnezeu ar fi fost în mod evident finit, ar fi pierdut caracterul divin şi ar fi devenit ceva mai puţin decât Dumnezeu" *(Ibid.,* pag. 336).

2. „Isus, Profetul galilean, a fost născut din gândurile spirituale ale Fecioarei Măria, gânduri ale Vieţii şi ale manifestării ei" *(The First Church of Christ Scientist and Miscellany,* 1913, 1941, pag. 261).

## V. Doctrina despre minuni

1. „Bolnavii nu sunt vindecaţi prin simpla declarare a inexistenţei bolii, ci prin cunoaşterea faptului că nu există boală" *(Science and Health,* pag. 447).

2. „Boala este o parte din eroarea pe care Adevărul o îndepărtează. Eroarea nu va elimina eroarea. Ştiinţa Creştină este legea Adevărului, care îl vindecă pe bolnav pe baza singurei Minţi sau a lui Dumnezeu. El nu poate fi vindecat în nici un alt fel, deoarece aşa-zisa minte omenească, muritoare, nu este un tămăduitor, ci ea determină credinţa în boală" *(Ibid.,* pag. 482).

3. „Aşa-zisele minuni conţinute în Sfânta Scriptură nu sunt nici supranaturale, nici nefireşti... Isus a considerat binele drept starea normală a omului, iar răul drept starea anormală... Aşa-zisele dureri şi plăceri ale materiei erau pentru Isus deopotrivă de ireale; deoarece el privea materia doar ca pe un capriciu al credinţei muritoare şi înţelegând aceasta, el a înge-nuncheat-o" *(Miscellaneous Writings,* pag. 199, 200).

## VI. Ispăşirea lui Isus Cristos

1. „Sângele material al lui Isus nu a fost mai eficace pentru curăţirea păcatelor atunci când a fost vărsat pe «lemnul blestemat» decât atunci când curgea în venele lui, în timp ce făcea zilnic lucrările Tatălui Său" *(Science and Health,* pag. 25).

2. „Este necesar să se înţeleagă adevărata ispăşire - atât de infinit de departe de concepţia păgână, conform căreia Dumnezeu pretinde sânge omenesc pentru a-Şi împăca dreptatea şi a-Şi revărsa îndurarea" *(No and Yes,* pag. 34).

## VII. Moartea şi învierea lui Isus Cristos

1. „Ucenicii lui Isus, nefiind suficient de avansaţi pentru a înţelege pe deplin triumful învăţătorului lor, nu au săvârşit multe lucrări miraculoase până ce nu l-au văzut după răstignire şi şi-au dat seama că *nu murise" (Science and Health,* pag. 45, 46).

2. „Ucenicii lui Isus au crezut că el este mort, în timp ce el era ascuns în mormânt, fiind de fapt viu, demonstrând în interiorul strâmtului mormânt pu-terea Spiritului de a stăpâni peste simţul muritor şi material" *(Ibid.,* pag. 44).



## VIII. înălţarea şi a doua venire a lui Cristos

1. „...până când el însuşi s-a înălţat - sau, cu alte cuvinte, a crescut mai mult în înţelegerea Spiritului, Dumnezeu... Condiţia fizică neschimbată a lui Isus în urma a ceea ce se păruse a fi moarte a fost urmată de ridicarea lui dea-supra oricărei condiţii materiale; şi această ridicare explică înălţarea lui... în demonstraţia lui finală, numită înălţare, care încheie consemnarea vieţii pământeşti a lui Isus, el s-a ridicat deasupra cunoaşterii fizice a ucenicilor săi, iar simţurile materiale nu l-au mai perceput" *(Ibid.,* pag. 46).

## IX. Satan şi existenţa răului

1. „...Prin urmare, răul nu este decât o iluzie şi nu are nici o bază reală. Răul este o credinţă falsă. Dumnezeu nu este autorul lui. Părintele ipotetic al răului este o minciună" *(Ibid.,* pag. 480).

2. „Toate aceste fantezii sunt în contradicţie cu sistemul de metafizică ce se bazează pe Dumnezeu ca Unul şi Totul şi care neagă existenţa reală atât a materiei, cât şi a răului... Nu a existat niciodată un moment în care răul să fi fost real" *(No and Yes,* pag. 24).

## X. Natura şi existenţa iadului

1. „Păcătosul îşi făureşte propriul iad prin faptul că face răul, iar sfântul îşi făureşte propriul rai făcând ce este drept" *(Science and Health,* pag. 266).

2. „Părerea de altădată că iadul este foc şi pucioasă a cedat oarecum în

faţa faptului metafizic că suferinţa este un lucru al minţii muritoare şi nu al trupului: astfel, în locul flăcărilor şi al duhorii materiale, chinul mintal este acceptat în general ca fiind pedeapsa pentru păcat" *(Miscellaneous Writings,* pag. 237).

## XI. împărăţia cerurilor - realitatea şi semnificaţia ei

1. Definiţie: „RAIUL. Armonie; domnia Spiritului; conducere prin Principiu; spiritualitate; extaz; atmosfera Sufletului" *(Science and Health,* pag. 587).
2. „Raiul este armonie - extaz infinit, neţărmurit... Raiul este domnia Ştiinţei Divine" *(First Church of Christ, Scientist and Miscellany,* pag. 267).

## XII. Doctrina despre salvarea eternă

1. „Omul ca idee a lui Dumnezeu este deja mântuit cu o mântuire veşnică" *(Miscellaneous Writings,* pag. 261).
2. „O singură jertfă, oricât de mare ar fi ea, nu este suficientă pentru a plăti datoria păcatului" *(Science and Health,* pag. 23).



## XIII. Doctrina despre rugăciune

1. „Rugăciunea nu poate nici să-L schimbe pe Dumnezeu, nici să-I conformeze planurile la dorinţele muritorilor - nu am nimic de obiectat împotriva unei rugăciuni corecte făcută cu voce tare; însă rugăciunea interioară este mai eficace" *(No and Yes,* pag. 39, 40).
2. „Dacă rugăciunea alimentează credinţa că păcatul este anulat şi că omul este făcut mai bun prin simplul fapt al rugăciunii, atunci rugăciunea este un rău. Cel care continuă să păcătuiască, închipuindu-şi că este iertat, ajunge tot mai rău" *(Science and Health,* pag. 4).

## XIV. Crearea materiei şi realitatea ei

1. „nu există... păcat inteligent, minte rea sau materie: şi aceasta este singura filozofie adevărată şi singura realitate" *(No and Yes,* pag. 38).
2. „Nu există viaţă, adevăr, inteligenţă şi nici substanţă în materie. Totul este Minte infinită şi manifestarea ei infinită, deoarece Dumnezeu este Totul-în-toate" *(Science and Health,* pag. 468).

## XV. Omul, sufletul, adevărata lui natură şi destinul lui

1. „Omul nu s-a născut din ţărână, într-un mod material, ci din Spirit, într-un mod spiritual" *(Miscellaneous Writings,* pag. 57).
2. „Omul este chipul şi asemănarea lui Dumnezeu; tot ceea ce este posibil pentru Dumnezeu, este posibil şi pentru om în calitate de imagine reflectată a lui Dumnezeu" *(Miscellaneous Writings,* pag. 183).

## XVI. Existenţa păcatului, a bolii şi a morţii

1. „DIAVOLUL. Răul; o minciună; eroare; nici existenţă corporală, nici minte; opusul Adevărului; o credinţă în păcat, boală şi moarte; magnetism animal sau hipnotism; pofta cărnii" *(Science and Health,* pag. 584).
2. MOARTEA. O iluzie, minciuna vieţii în materie; irealul şi neadevărul; opusul Vieţii.

Materia nu are viaţă, prin urmare nu are o existenţă reală. Mintea este nemuritoare. Carnea, purtând război împotriva Spiritului; cea care se eliberează de sub puterea unei credinţe doar pentru a fi încătuşată de alta, până ce fiecare credinţă a vieţii în care nu este Viaţă cedează în faţa Vieţii eterne. Orice dovadă materială a morţii este falsă, întrucât contrazice datele spirituale ale existenţei" *(Ibid.,* pag. 584).

După cum reiese din citatele precedente, învăţăturile Ştiinţei Creştine sunt în mare măsură diferite faţă de cele înţelese în general ca înglobând învăţătura fundamentală a creştinismului istoric. Şi ar fi într-adevăr un



cercetător necugetat cel care nu ar lua cunoştinţă de aceste deviaţii grave de la teologia biblică şi nu le-ar caracteriza ca dovadă a unei alte evanghelii, rezultatul plagierii, amalgamarea unor surse falsificate cu mare artă de către un consultant literar profesionist şi făcute acceptabile minţii de rând prin manipulările semantice realizate de doamna Mary Baker Eddy.

Filozofia Ştiinţei Creştine este esenţialmente silogistică, întruchipând toate labirinturile logice prin care a rătăcit mintea confuză şi neinstruită a doamnei Eddy. Din punct de vedere teoretic, doamna Eddy a fost o idealistă

absolută, care nega cu desăvârşire existenţa materiei, de la cea mai neînsemnată gânganie până la stelele gigantice din galaxiile celeste. Vorbind însă din punct de vedere practic, doamna Eddy a fost o materialistă calculată, o persoană care s-a bucurat din plin de tot confortul material derivat tocmai din negarea lui. Sute de mii de adepţi credincioşi ai Ştiinţei Creştine i-au furnizat „conducătoarei" lor tot ceea ce se putea obţine cu bani şi orice avantaj material accesibil, şi cu toate acestea doamna Eddy afirma în permanenţă inexistenţa acestor binecuvântări materiale, propovăduind de fapt că ele nu există cu adevărat pentru a te putea bucura de ele - ele sunt „iluzii ale minţii muritoare", spunea ea. După filozofia doamnei Eddy, tot ceea ce există este „Minte" (Dumnezeu) şi „Ea" este „Binele"; materia nu are nicidecum o existenţă „reală". Trebuie menţionat aici că doamna Eddy nu a definit niciodată materia, spre satisfacţia oricărui logician competent; aşa că trebuie să se presupună că ea înţelegea prin materie acele elemente recognoscibile prin cele cinci simţuri ale omului etc.

în orice caz caz, loialitatea metafizică etalată de doamna Eddy faţă de această pretinsă regulă se spulberă neputincioasă sub loviturile necruţătoare ale principiilor logicii sănătoase. Să vedem dacă regula inversiunii este întotdeauna valabilă atunci când este aplicată unor construcţii similare.

Toţi iepurii sunt patrupezi - (inversiune) toţi patrupezii sunt iepuri.

Desigur că orice persoană inteligentă poate observa cu uşurinţă că această inversiune duce la o concluzie falsă, deoarece câinii, pisicile, caii şi elefanţii sunt toate animale patrupede şi este evident că nu au nici o legătură cu familia iepurilor. Prin urmare, nici o persoană raţională nu poate susţine multă vreme o asemenea absurditate logică, însă exact acesta este genul de raţionament ce stă la baza filozofiei doamnei Eddy şi la temelia tuturor practicilor Ştiinţei Creştine. Păcatul, boala şi moartea sunt supuse deopotrivă acestor limitări logice specifice proceselor de gândire ale Ştiinţei Creştine, iar apoi reprezentate ca „iluzii ale Minţii Muritoare". Referitor la această fantomatică „Minte Muritoare", doamna Eddy a scris:

în cel mai bun caz, materia este doar un fenomen al Minţii Muritoare, răul fiind gradul ei cel mai înalt; de fapt, nu există un asemenea lucru ca *Mintea*



*Muritoare* - deşi suntem obligaţi să folosim expresia în strădania noastră de a exprima ideea ce stă la baza ei. *(Unity ofGood,* pag. 50).

Iată nişte cuvinte într-adevăr ciudate, nu-i aşa - să dai un nume unei iluzii care nu există, să o reprezinţi ca pe un rău care este de asemenea inexistent, iar apoi să o blamezi pentru toată suferinţa fizică ce nu poate exista, de vreme ce nu există nici o realitate sau existenţă în afara Minţii sau a lui Dumnezeu? Acest gen de judecată este considerat gândire sănătoasă de către adepţii Ştiinţei Creştine din toată lumea; totuşi, cititorul este îndemnat să-şi formeze propriile lui concluzii, dictate de datele evidente care vădesc faptul că materia este în mod demonstrabil „reală", iar dezintegrarea şi moartea ei sunt o problemă veşnic prezentă.

Silogismul - (1) Dumnezeu este totul, Dumnezeu este Minte, prin urmare Mintea este totul; şi (2) Mintea este totul, materia nu este minte, prin urmare materia nu există; toate acestea sunt doar nişte tehnici de evadare din lumea obiectivă a realităţii materiale în lumea subiectivă a idealismului, care nu pot rezolva niciodată problemele legate de rău, păcat, boală sau moarte materială, deoarece acestea din urmă sunt negate pe baza supoziţiei că numai Mintea există şi că ea este imaterială, nefiind prin urmare inclusă în categoriile materiale. Prin negarea chiar şi a acelei părţi a minţii care recunoaşte aceste realităţi fizice, numind-o „Minte Muritoare", doamna Eddy s-a izolat pentru totdeauna pe sine şi Ştiinţa Creştină din domeniul realităţii obiective, deoarece mintea care respinge cu adevărat existenţa materiei nu trebuie să îngăduie niciodată limitările materiei care constituie existenţa fizică. însă în realitate nici un adept al Ştiinţei Creştine nu respectă aceste principii de bază ca pe ceva Absolut - ei toţi îmbracă, hrănesc şi adăpostesc iluzia Minţii Muritoare, numită trupurile lor şi mulţi merg la stomatolog sau la ortoped pentru plombarea unor cavităţi

imaginare, respectiv pentru fixarea unor oase inexistente. Dacă aceste fapte nu sunt o dovadă clară că întreaga filozofie a Ştiinţei Creştine, în principiu şi în realitate, este o colosală impostură filozofică, atunci autorul îşi pierde încrederea în capacitatea omului de a analiza doveziile disponibile şi de a ajunge la concluzii logice. Chiar şi enunţurile de bază ale filozofiei doamnei Eddy sunt, după toate standardele, o temelie fragilă pentru credinţă şi o încălcare aproape de necrezut a principiilor logicii sănătoase.

## Inspiraţia şi autoritatea Bibliei

Ştiinţa Creştină ca teologie şi, la drept vorbind, toţi adepţii Ştiinţei Creştine afirmă că Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu şi o citează pe doamna Eddy pentru a „dovedi" că întreaga lor religie este bazată pe învăţăturile Scripturii. Doamna Eddy a spus:



Biblia a fost singura mea autoritate. Nu am avut nici o altă călăuză pe „calea dreaptă şi îngustă" a Adevărului *(Science and Health,* pag. 126).

Cu toate acestea, doamna Eddy şi Ştiinţa Creştină au respins şi au contrazis această afirmaţie în nenumărate rânduri (vezi *Miscellaneous Writings,* pag. 169-170 şi *Science and Health,* pag. 517, 537 etc.) şi în realitate au pervertit învăţăturile clare ale Bibliei pentru a servi propriilor lor scopuri.

în Psalmul 119 citim: *„Cuvântul* Tău, Doamne, dăinuieşte în veci în ceruri... *Cuvântul* Tău este foarte curat... *Cuvântul* Tău este adevărat de la început" (trad. lit. din engl.; n. trad). Profetul Isaia ne aminteşte: *„...Cuvântul* Dumnezeului nostru rămâne în veac" (Isaia 40:8) şi însuşi Cristos a confirmat aceste mari adevăruri atunci când a spus: „...Scriptura *nu poate* fi desfiinţată... Cerul şi pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece" (Ioan 10:35; Matei 24:35). Vom reaminti de asemenea faptul că Sf. Pavel a pecetluit cu autoritatea divină mărturia Scripturilor când a scris: „Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu şi de folos ca să înveţe, să mustre, să îndrepte, să dea înţelepciune în neprihănire" (2 Timotei 3:16).

Legat de aceste păreri incontestabile ale mărturiei cu privire la autoritatea Bibliei, este evident din cuvintele lui Isus însuşi şi din scrierile ucenicilor şi apostolilor Săi că El a crezut categoric în autoritatea Vechiului Testament, şi chiar S-a referit la personaje şi la evenimente ale Vechiului Testament, stabilind astfel autenticitatea şi veridicitatea acestuia.

Biblia declară că *ea,* şi nu doamna Eddy şi Ştiinţa Creştină este autoritatea supremă cu privire la lucrările lui Dumnezeu şi la relaţia Lui cu omul. Ştiinţa Creştină foloseşte orice meşteşug şi orice metodă de raţionament paradoxal pentru a scăpa de dilema cu care este confruntată. Ea răstălmăceşte terminologia, până ce termenii în cauză îşi pierd întregul sens logic şi spiritualizează textele până ce acestea ajung să fie de-a dreptul sărăcite de absolut orice revelaţie divină. Pentru adeptul de rând al Ştiinţei Creştine Biblia este o compilaţie de scrieri antice „plină de sute de mii de erori textuale... divinitatea ei este... incertă, inspiraţia ei... îndoielnică... Este alcătuită din metafore, alegorii, mituri şi fabule... Ea nu poate fi citită şi interpretată ad litteram..." [15] în consecinţă, adepţii Ştiinţei Creştine cred că, având în vedere confuzia totală şi imposibil de rezolvat pe care Biblia, chipurile, ar provoca-o în lipsa unui interpret competent, este necesar să existe cineva care să le interpreteze Biblia. Doamna Eddy este persoana desemnată în mod divin să îndeplinească această sarcină. Ei afirmă că, prin *Science and Health,* ea „a redescoperit principiul de vindecare al lui Isus şi al ucenicilor Săi, care fusese pierdut încă de la începutul erei creştine" şi că a *binecuvântat lumea* cu Ştiinţa Creştină -

[1]1. M. Haldeman, *Christian Science in the Light ofHoly Scripture,* pag. 377.



„Mângâietorul divin". Prin urmare, pentru toţi adepţii Ştiinţei Creştine, întrucât ei jură credinţă doamnei Eddy, „consemnarea materială a Bibliei... nu este mai importantă pentru bunăstarea noastră decât este istoria Europei şi a Americii" *(Miscellaneous Writings,* pag. 170).

Cititorul este rugat să compare acest punct de vedere presupus „creştin" cu precedentele referinţe biblice şi cu cele spuse, respectiv scrise, de Cristos şi de Sf. Pavel şi redate mai jos:

Sfinţeşte-i prin adevărul Tău: *Cuvântul* Tău este adevărul. (Ioan 17:17).

Tu să rămâi în lucrurile, pe care le-ai învăţat şi de care eşti deplin încredinţat, căci ştii de la cine le-ai învăţat: din pruncie cunoşti *Sfintele Scripturi,* care pot să-ţi dea înţelepciunea care duce la mântuire, prin credinţa în Isus Cristos. (2 Timotei 3:14, 15).

Ni se spune prin cuvintele lui Petru:

Fiindcă mai întâi de toate, să ştiţi că nici o prorocie din Scriptură nu se tâlcuieşte singură. Căci nici o prorocie n-a fost adusă prin voia omului; ci oamenii au vorbit de la Dumnezeu, mânaţi de Duhul Sfânt. (2 Petru 1:20, 21).

Bineînţeles că prin acestea noi nu vrem să spunem că Dumnezeu a dictat sau a reprodus în mod mecanic Biblia, şi nici că ar fi scris în mod direct folosind mâinile oamenilor asemenea unui adult care conduce mâna unui copil, ci că Dumnezeu a vorbit şi a cerut să se consemneze fidel şi fără eroare aceste lucruri necesare pentru mântuirea noastră şi pentru înţelegerea dragostei şi a scopurilor Lui suverane. Biblia este Cuvântul inspirat al lui Dumnezeu şi este cu totul vrednică de crezare, indiferent de domeniul Ia care se referă. Se înţelege că aceasta este valabil numai pentru manuscrisele originale ale Bibliei din care avem reproduceri excelente. După câte ştim noi, nici un savant nu susţine infailibilitatea copiilor sau a traducerilor, care uneori vădesc dificultăţi textuale. De aceea, Biblia deţine un rol inegalabil în calitate de revelaţie a lui Dumnezeu adresată omului, ea fiind pur şi simplu prezentarea valorilor şi adevărurilor infinite înveşmântate în elemente ce ţin de timp şi de spaţiu. Ştiinţa Creştină, prin tăgăduirea multora din aceste adevăruri şi a însăşi veridicităţii Bibliei în favoarea „interpretărilor" doamnei Eddy, nesocoteşte în mod direct porunca lui Dumnezeu de „a studia" şi „a crede" Cuvântul Său, care singur poate să ne „dea înţelepciunea care duce la mântuire, prin credinţa în Cristos Isus".

## Doctrina despre Trinitate şi despre divinitatea Iui Isus Cristos

O caracteristică esenţială a tuturor religiilor necreştine şi cultelor eretice



este negarea vădită a doctrinei scripturale a Trinităţii şi a divinităţii lui Isus Cristos. Ştiinţa Creştină ocupă un loc însemnat în această categorie pe baza faptului că ea tăgăduieşte fără echivoc adevărata Divinitate a Domnului nostru şi Triunitatea Dumnezeirii (Coloseni 2:9). Doamna Eddy a afirmat cât se poate de decisiv că „teoria celor trei persoane într-un singur Dumnezeu (adică o Trinitate personală sau o Triunitate) sugerează mai degrabă politeismul decât pe singurul şi omniprezentul EU SUNT" *(Science and Health,* pag. 256). Pe lângă această declaraţie, doamna Eddy a mai scris: „Isus Cristos nu este Dumnezeu, cum a declarat însuşi Isus, ci este Fiul lui Dumnezeu" *(Ibid.,* pag. 361), iar apoi a încununat această parodie cu uluitoarea „revelaţie" că „Viaţa, Adevărul şi Dragostea constituie Persoana triunitară numită Dumnezeu" *{Ibid.,* pag. 331). Iată cum printr-o singură trăsătură neruşinată de condei, o bătrână răzbunătoare, ignorantă, neinstruită şi egocentrică L-a izgonit pentru totdeauna pe Dumnezeul Bibliei din religia ei. Abia dacă mai este necesar să examinăm în amănunţime doctrina Trinităţii şi a divinităţii lui Cristos pentru a combate divagaţiile imprecise ale doamnei Eddy, credem însă că este util să revedem pe scurt acele pasaje din Scriptură care demască atât de clar netemeinicia evidentă a argumentelor Ştiinţei Creştine.

în Genesa 1:26- *„Săfacem* om după chipul *Nostru,* după asemănarea *Noastră."*

Genesa 11:7 - „să *Ne* pogorâm şi să le *încurcăm* acolo limba."

Isaia 6:8 - „cine va merge pentru *Noii"*

Apoi am putea menţiona Genesa 18 unde Avraam se adresează de peste zece ori unui Dumnezeu personal drept Domnul (Iehova); pluralitatea evidentă a Dumnezeirii este sugerată cu fermitate, dacă nu declarată în mod expres. Faptul că Dumnezeu a plănuit să nască un Fiu din carnea şi din nea-

mul lui David printr-o naştere din fecioară (Isaia 7:14; 9:6; Mica 5:2; Matei 1:23; Luca 1:35; cf. Psalmul 2:7 şi Evrei 1:5; 5:5 şi Fapte 13:33), că acest Fiu care a luat asemănarea cărnii era *Cuvântul* Său etern sau *înţelepciunea* Sa eternă (Ioan 1:1, 14, 18) şi că El este Divinitate adevărată (Coloseni 2:9; Filipeni 2:8-11; Apocalipsa 1:8, 17, 18; Evrei 1:1-4 etc.) şi o persoană distinctă de Dumnezeu-Tatăl, toate acestea indică adevărul potrivit căruia Isus Cristos a fost în mod real Omul-Dumnezeu al profeţiilor şi Mesia cel *personal* al lui Israel. Este de asemenea util să observăm că doamna Eddy nu îl recunoaşte pe „adevăratul" Dumnezeu drept Iehova, ci drept „Eu Sunt" *(Science and Health,* pag. 256), uitând după câte se pare faptul că termenul „Iehova" este el însuşi derivat din forma verbului ebraic „a fi" (Exodul 3:14), literal „Eu am fost, Eu sunt, Eu continuu să fiu" sau, aşa cum îl traduc iudeii, „Cel etern" - *(Yhwh* - tetragrama). Respectând această direcţie a gândirii va fi uşor de recunoscut adevărul că Isus S-a identificat pe Sine cu acelaşi „Eu Sunt" sau Iehova - şi că astfel a pretins în termeni categorici că El este acest



„Eu Sunt" (Ioan 8:58), fapt pentru care iudeii au fost gata să îl ucidă cu pietre pe motive de blasfemie (Ioan 8:59 şi 10:30-33).

în ceea ce priveşte argumentul doamnei Eddy că Isus a fost Fiul lui Dumnezeu, şi *nu* Dumnezeu, răspunsul este dureros de simplu dacă se studiază problema în profunzime. Pe scurt, soluţia este următoarea: Cristos a fost Fiul lui Dumnezeu prin Natura Lui, şi nu prin creaţie, cum suntem noi; deci caracterul Lui intrinsec era acela al Divinităţii - atributele Lui erau divine - El a avut „toată puterea" etc. (Matei 28:18). Prin urmare, El *nu* putea fi un Fiu adevărat decât în cazul în care era cu adevărat divin; în consecinţă, El nu putea fi nicidecum Fiul lui Dumnezeu fără a fi în acelaşi timp „Dumnezeu Fiul", adică având însăşi Natura Tatălui Său. Scripturile declară că Fiul lui Dumnezeu este şi El Dumnezeu - „Dumnezeu tare... Părintele veşniciilor sau Chipul lui Dumnezeu... întipărirea Fiinţei Lui... Oglindirea slavei Lui"... etc. Ne sunt date nenumărate mărturii cu privire la divinitatea Lui, mult prea multe pentru a fi consemnate aici, însă constituind cu toate acestea dovezi care elimină orice îndoială. A reduce Trinitatea, cât se poate de evidentă la botezul lui Cristos şi la Marea însărcinare („în Numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh", Matei 28:19), la trei dintre termenii aleşi de doamna Eddy, „Viaţă, Adevăr şi Dragoste" şi a face afirmaţii de genul: „sugerând zeii păgâni" *{Science and Health,* pag. 256) este o demonstrare excelentă a unei indiferenţe crase pentru terminologia biblică şi teologia istorică - o atitudine categorică a Ştiinţei Creştine instituită de doamna Eddy.

Ioan ne spune că Cristos a fost, după propria Lui mărturisire, egal ca divinitate cu Dumnezeu Tatăl (Ioan 5:18; compară cu Filipeni 2:8-11; Coloseni 2:9; Evrei 1:3), dar inferior ca poziţie şi formă în timpul lucrării Sale pe pământ (Ioan 14:28) ca om. După cum ne spune Biblia, Cuvântul etern S-a umilit de bună voie, a devenit fiinţă omenească supusă limitărilor noastre, chiar până la moartea pe cruce, însă *nici o clipă* El nu a încetat să fie ceea ce a fost şi va fi întotdeauna prin Natură şi moştenire: Dumnezeu Fiul, a doua Persoană a Trinităţii, Creator Etern şi Mântuitor al fiilor oamenilor.

în consecinţă, să ne amintim cât se poate de clar că Ştiinţa Creştină ne oferă un Cristos dual, un om mare, inspirat de „ideea Cristos", cum s-ar exprima doamna Eddy, unul care nu „a murit" niciodată cu adevărat pentru păcatele noastre.

Divinitatea Domnului nostru şi Trinitatea lui Dumnezeu sunt reflectate de Scripturi, ca o rază de lumină nepieritoare. Prin urmare, trebuie să fim întotdeauna vigilenţi în pledoaria noastră în favoarea lui Isus cel *personal,* care este Mântuitorul nostru *personal,* ca nu cumva să i se mai acorde posibilitatea Cristosului *impersonal* al Ştiinţei Creştine să contrafacă Cristosul Bibliei. Această contrafacere propovăduită într-o măsură atât de mare în



Ştiinţa Creştină este pur şi simplu o altă teorie falsă ce stă deghizată sub

stindardul religiei creştine şi încearcă să submineze adevărata credinţă creştină.

## Personalitatea lui Dumnezeu Tatăl şi a Duhului Sfânt

în teologia Ştiinţei Creştine, dacă este înţeles corect, termenul „Dumnezeu" este doar relativ şi nu este nicidecum similar cu Divinitatea revelată atât de clar în Biblie. Precum s-a arătat pe larg, doamna Eddy alternează termenii „Viaţă", „Adevăr", „Dragoste", „Principiu", „Minte", „Substanţă", „Inteligenţă", „Spirit", „Mamă" etc, cu termenul de Dumnezeu; astfel Ştiinţa Creştină susţine că Dumnezeu este *impersonal,* lipsit de orice personalitate. Vorbind din punct de vedere biblic, se înţelege că aceasta este o absurditate teologică şi istorică, deoarece esenţa unicităţii lui Iehova a fost tocmai natura Lui personală - Eu Sunt - care vădeşte o Minte constructivă şi reflexivă. Isus S-a adresat în repetate rânduri Tatălui Său în relaţie directă, „Eu" şi „Tu", postulând întreţinerea unei relaţii logice de subiect-obiect şi cel puţin de două ori Tatăl I-a răspuns (vezi Matei 3:17 şi Luca 9:35), demonstrându-Şi independenţa ca persoană. Acest lucru ar fi fost imposibil dacă Dumnezeu ar fi limitat, ca în teologia doamnei Eddy, deoarece doar o persoană sau un eu conştient poate gândi reflexiv, poate conversa şi poate folosi pronumele personale „eu" sau „el" etc. Dumnezeul Vechiului şi al Noului Testament este o Fiinţă transcendentă personală, şi nu un spirit sau o forţă impersonală, iar omul, chiar dacă este mărginit, este creat după chipul Său, fiind o fiinţă personală. Animalele superioare, la orice nivel „ar gândi" ele, sunt incapabile de a avea raţiune şi, spre deosebire de om, incapabile de „a cunoaşte", după cum a spus odată Descartes, „cogito ergo sum" („gândesc, deci exist").

Dar ceea ce întrece cu mult această distincţie elementară între Dumnezeul creştinismului şi acela al Ştiinţei Creştine este un fapt care se impune de la sine, şi anume că Dumnezeul Bibliei face ceea ce poate face doar o persoană, având astfel caracteristici care îl separă pentru totdeauna de dumnezeul panteist al Ştiinţei Creştine, incapabil prin definiţie de a înfăptui aceste lucruri. Pe scurt, Dumnezeu este descris ca fiind capabil de a înfăptui următoarele lucruri:

1. *Dumnezeu îşi aminteşte* - „Eu, Eu îţi şterg fărădelegile, pentru Mine, şi nu-Mi voi mai aduce aminte de păcatele tale" (Isaia 43:25; compară de asemenea cu Psalmul 79:8; Ieremia 31:20; Osea 8:13).
2. *Dumnezeu vorbeşte* - „Eu sunt Domnul, acesta este Numele Meu; şi slava Mea n-o voi da altuia, nici cinstea Mea idolilor" (Isaia 42:8; vezi de asemenea Genesa 1:26; Isaia 43:10-13; 44:6; Matei 17;5; Evrei 1:1).



3. *Dumnezeu aude, vede şi creează* -

A. „Domnul a văzut că răutatea omului era mare pe pământ" (Genesa 6:5).
B. „Dumnezeu a auzit gemetele lor" (Exodul 2:24), „Poporul a cârtit împotriva Domnului... Când a auzit Domnul..." (Numeri 11:1).
C. „La început Dumnezeu a făcut cerurile şi pământul" (Genesa 1:1).

4. *Dumnezeu „cunoaşte ", adică El are o Minte* -

A. „Domnul cunoaşte pe cei ce sunt ai Lui" (2 Timotei 2:19).
B. „Dumnezeu este mai mare decât inima noastră şi cunoaşte toate lucrurile" (1 Ioan 3:20).
C. „Căci Eu ştiu gândurile pe care le am cu privire la voi, zice Domnul..." (Ieremia 29:11).

5. *Dumnezeu va judeca lumea* -

A. „De aceea vă voi judeca... zice Domnul, Dumnezeu" (Ezechiel 18:30).
B. „De aceea, aşa le vorbeşte Domnul, Dumnezeu: «Iată că voi judeca...» (Ezechiel 34:20).
C. „Căci toţi trebuie să ne înfăţişăm înaintea scaunului de judecată al lui Cristos" (2 Corinteni 5:10).

6. *Dumnezeu este un Duh personal* -

A. „Dumnezeu este Duh; şi cine se închină Lui, trebuie să I se închine în duh şi adevăr" (Ioan 4:24).
B. „Eu sunt Dumnezeul Cel atotputernic. Umblă înaintea Mea şi fii fără

prihană" (Genesa 17:1).
C. Fiul lui Dumnezeu este declarat a fi „întipărirea Fiinţei Lui" (Evrei 1:3), prin urmare Dumnezeu este o Persoană.
7. *Dumnezeu are o voinţă* -
A. „facă-se voia Ta, precum în cer şi pe pământ" (Matei 6:10).
B. „...ca să puteţi deosebi bine voia lui Dumnezeu: cea bună, plăcută şi desăvârşită" (Romani 12:2).
C. „...cine face voia lui Dumnezeu, rămâne în veac..." (1 Ioan 2:17).
D. „Iată-Mă, vin să fac voia Ta, Dumnezeule!" (Evrei 10:7, 9).
în urma acestui rezumat al câtorva atribute ale lui Dumnezeu, cititorul interesat poate vedea fără îndoială diferenţa enormă dintre Dumnezeul şi Tatăl Domnului nostru Isus Cristos, pe de o parte, şi „Principiul Divin" al Ştiinţei Creştine instituite de doamna Eddy, pe de alta. Vorbind din punct de vedere psihologic, un Principiu nu-şi poate aminti; „Viaţa, Adevărul şi Dragostea" nu pot vorbi astfel încât să fie efectiv auzite, după cum nici „Substanţa, Mintea sau Inteligenţa" nu pot auzi, vedea, crea, cunoaşte, judeca sau să aibă o voinţă. Dar Dumnezeul despre care vorbeşte Biblia face toate aceste lucruri; dumnezeul Ştiinţei Creştine nu le poate face. Se ştie, bineînţeles, că *o* minte sau *o* inteligenţă poate face aceste lucruri, însă doamna

Eddy nu recunoaşte existenţa caracterului personal al Divinităţii, ori doar o persoană are *o* minte sau *o* inteligenţă. Dumnezeul (Principiul) doamnei Eddy nu poate crea şi nici nu îşi poate exercita voinţa, deoarece Principiul în general sau chiar şi *un* Principiu, dacă preferaţi, nu are, prin nici o definiţie logică, voinţă. Dumnezeul Ştiinţei Creştine este o simplă noţiune abstractă, impersonală - doar un nume - incapabil de a fi definit sau înţeles metafizic în afara labirintului reprezentat de teologia Ştiinţei Creştine. Sf. Pavel ne reaminteşte triumfător: „...căci ştiu *în cine* am crezut. Şi sunt încredinţat că *El* are putere să păzească ce /-am încredinţat până în ziua aceea" (2 Timotei 1:12). Adevăratul creştin are o relaţie pesonală cu Domnul lui; el se roagă prin Cristos şi prin puterea Duhului Sfânt; el cere ca să i se poată da; într-adevăr, contactul *personal* este însăşi sursa vieţii şi a păcii spirituale a creştinului. Adepţii Ştiinţei Creştine nu au un asemenea contact şi, în consecinţă, nici viaţă sau pace spirituală adevărată, ci doar cimiliturile şi incoerenţele doamnei Eddy şi o nesiguranţă fundamentală asupra unei stări bune de sănătate. Referitor la doctrina Duhului Sfânt şi la atitudinea Ştiinţei Creştine faţă de ea, nu este nevoie să spunem prea multe lucruri, întrucât poziţia doamnei Eddy a fost cât se poate de clară, însă, cu riscul de a ne repeta, credem că o scurtă recapitulare poate fi utilă. Cum era de aşteptat, doamna Eddy a tăgăduit atât persoana, cât şi rolul Duhului Sfânt şi în locul lucrării Lui solemne a substituit Ştiinţa Divină *(Science and Health,* pag. 55).
Pentru a combate o pervertire atât de evidentă a Scripturii şi a teologiei istorice nu este nevoie decât să ne amintim ce au considerat scriitorii Bibliei şi însuşi Cristos că este Duhul Sfânt, în ceea ce priveşte caracteristica Lui personală şi puterile Lui. în capitolul 16 al Evangheliei lui Ioan, Isus Şi-a instruit ucenicii cu privire la noua lor lucrare şi noile lor obligaţii şi le-a promis un „Mângâietor" care avea să-i întărească şi să-i călăuzească după înălţarea Lui. Pentru a alunga temerile lor, Isus le-a spus că pentru sosirea Mângâietorului, care provenea de la Tatăl, era esenţial ca *El* să plece. Domnul a spus: „...dacă nu Mă duc Eu, Mângâietorul nu va veni la voi; dar dacă Mă duc, vi-L voi trimite. Şi când va veni El, va dovedi lumea vinovată în ce priveşte păcatul, neprihănirea şi judecata" (versetele 7 şi 8).
Este util de observat că textul în limba greacă foloseşte pronumele masculin *„El"* şi de asemenea „//" pentru Duhul Sfânt şi îi atribuie o *Voinţă* (versetul 7) şi puterea de a „convinge" lumea de „păcat, neprihănire şi judecată" (versetul 8). Ştiinţa Divină nu are, nu vrea şi nu poate să facă nici unul dintre aceste lucruri, întrucât ea neagă realitatea păcatului, excluzând astfel necesitatea neprihănirii, iar în locul judecăţii ea propovăduieşte doctrina nebiblică şi fatală a bunătăţii inerente a omului. Prin urmare, Duhul Sfânt este

o Persoană cu o Voinţă şi cu puterea divină de a regenera sufletul omului

(Ioan 3) şi de a-L glorifica pe Isus Cristos. Trebuie de asemenea să se amintească faptul că El face ceea ce numai o persoană poate face - El ne învaţă (Luca 12:12), El ne vorbeşte (Fapte 13:2), El gândeşte şi ia decizii (Fapte 15:28) şi El ne îndeamnă să facem voia lui Dumnezeu aşa cum i-a îndemnat în trecut pe oamenii sfinţi ai lui Dumnezeu să slujească (2 Petru 1:21). Mai mult decât atât, Duhul Sfânt poate fi minţit (Fapte 5:3), El poate fi întristat (Efeseni 4:30) şi adeseori I se opune rezistenţă (Fapte 7:51). Toate aceste lucruri dovedesc că avem de-a face cu o persoană şi nu cu o forţă impersonală, şi desigur nu cu Ştiinţa Divină. Mai mult decât atât, Duhul Sfânt ne sfinţeşte şi ne separă de păcat şi se roagă Tatălui pentru noi, ca să fim eliberaţi de ispite mari (Romani 8:26).

Fără îndoială că aceste dovezi scot la iveală netemeinicia slabelor încercări ale Ştiinţei Creştine de a reduce cea de a Treia Persoană a Trinităţii la o lozincă metafizică (Ştiinţa Divină) şi revelează în mod clar, astfel încât să priceapă toată lumea, înşelătoriile semantice pe care doamna Eddy le-a folosit în încercarea ei de a submina acest mare adevăr scriptural.

## Minunile lui Cristos

Doctrina naşterii din fecioară a lui Isus Cristos este indisolubil legată de aceea a validităţii profeţiei Vechiului Testament privitor la Mesia lui Israel. Profetul Isaia ne spune că „fecioara va rămânea însărcinată, va naşte un fiu, şi-i va pune numele Emanuel" (Isaia 7:14) şi că acest copil avea să fie miraculos în orice sens al cuvântului. într-adevăr, acest copil a fost unic, încât dintre toţi fiii oamenilor doar Lui singur I s-a atribuit numele de Dumnezeu, mai exact acela de: „Dumnezeu tare", „Părintele veşniciilor", „Prinţul păcii" (Isaia 9:6). Ni se spune că El va domni veşnic (Isaia 9:7) şi că râvna lui Dumnezeu însuşi va împlini aceasta. Desfăşurând mai departe panorama profeţiei din Vechiul Testament, ni se spune că copilul în cauză va fi Fiul lui David (Isaia 9:7), de neam regesc, că El se va naşte în Betleemul din ludea (Mica 5:2). încă şi mai remarcabile decât aceste adevărate raze de lumină din partea lui Dumnezeu, Scripturile ne spun mai departe lucruri şi mai extraordinare, anume că El urma să fie răstignit pentru păcatele lui Israel şi ale lumii (Isaia 53, cf. Daniel 9:26), şi că va învia din nou şi va veni în putere pentru a-i cerne pe fiii oamenilor prin judecata eternă (Psalmul 22, cf. Zaharia 12:10). însă aceste date ţin de istorie, pe care Isus din Nazaret a împlinit-o textual şi care a rămas doar să fie desăvârşită la revenirea Lui triumfătoare ca Judecător al lumii. Atât Sf. Matei, cât şi Sf. Luca declară împlinirea umană a planului lui Dumnezeu în conceperea de către Măria a copilului Cristos (Matei 1:18-25, compară Luca 1:30-38). Deci existenţa fizică a lui Isus

Cristos este un fapt stabilit din punct de vedere biologic. Ştiinţa Creştină neagă cu vehemenţă acest adevăr şi propovăduieşte în schimb că Măria a conceput ideea spirituală de Dumnezeu şi a numit-o Isus *{Science and Health,* pag. 29, 30). Dar negarea realităţii universului fizic a constituit un ciudat pas logic al doamnei Eddy, el fiind în contradicţie cu obişnuitul ei dispreţ faţă de orice formă logică. însă oricum ar fi, oricare ar fi rătăcirile minţii doamnei Eddy, fie ele de la Dan la Beersheba, ele nu pot schimba niciodată mărturia Vechiului şi a Noului Testament că Măriei i s-a născut un copil „adevărat", şi nu o „Idee", că acest copil a existat ca o Fiinţă fizică concretă pe lângă Natura Lui divină şi că El este acum pentru totdeauna, de dragul nostru, atât Dumnezeu, cât şi Om în Isus Cristos. Prin urmare, naşterea din fecioară este o doctrină bine susţinută biblic, ce contrazice cât se poate de convingător conceptul fals pe care doamna Eddy 1-a integrat în religia Ştiinţa Creştină.

Cât despre minunile săvârşite de Cristos în timpul lucrării Sale pământeşti, adepţii Ştiinţei Creştine, fie că recunosc acest lucru, fie că nu, din punct de vedere logic ar trebui în primul rând să tăgăduiască faptul că ele au

fost minuni, iar apoi să le discrediteze ca fiind pur şi simplu „iluzii ale minţii muritoare". Doamna Eddy afirmă că boala, păcatul şi moartea sunt toate iluzii; ele nu sunt „reale", deoarece doar Mintea (Dumnezeu) este reală, iar Mintea este spirituală, şi nu materială. Deci, urmând teologia Ştiinţei Creştine până la concluziile ei „logice" - de vreme ce „iluzia bolii" poate exista doar în „iluzia numită materie", care la rândul ei există doar în iluzia numită „Minte Muritoare", a cărei existenţă doamna Eddy o tăgăduieşte, în orice caz - nu au existat nici un fel de minuni, întrucât nu a existat un trup material care să fi fost bolnav, aşadar nu a existat nici nevoia unui tratament. Doamna Eddy a scris:

Bolnavii nu sunt vindecaţi prin simpla declarare a inexistenţei bolii, ci prin cunoaşterea faptului că nu există boală *{Science and Health,* pag. 447).

Desigur că acest raţionament formulat de teologia Ştiinţei Creştine presupune inexistenţa răului, întrucât Dumnezeu-Binele este *tot* ceea ce există cu adevărat. Aceasta îi pune, din nefericire, pe adepţii Ştiinţei Creştine în situaţia de neconceput de a da socoteală de originea *ideii* de rău, deoarece chiar şi o iluzie trebuie să aibă o oarecare bază în experienţă. Nesusţinând caracterul circular al acestui argument al Ştiinţei Creştine, Scripturile comunică o lumină nouă de onestitate intelectuală în relatările lor cu privire la adevărata atitudine a lui Cristos faţă de boală, de realitatea şi tratamentul ei. Domnul Isus nu i-a spus niciodată leprosului, aşa cum ar spune un practician al doamnei Eddy: „Tu nu ai nici o boală, ea nu poate exista, singur Dumnezeu



este bun şi El este totul etc." Mai degrabă El a admis descompunerea fizică şi printr-un gest de îndurare suverană a restabilit ţesutul vătămat cu o singură sintagmă: „Da, vreau, fii curăţit". Să reamintim faptul că leprosul în cauză a spus: „Doamne, dacă vrei, poţi să mă curăţeşti" (Matei 8:2, 3). Răspunsul lui Cristos nu a inclus niciodată Ştiinţa Divină a doamnei Eddy şi nici vreunul dintre tratamentele „vracilor" plătiţi, cum sunt uneori numiţi adepţii Ştiinţei Creştine. El a restabilit pur şi simplu structura pe care o crease iniţial puterea Lui (Coloseni 1:16) şi a distrus bacteria responsabilă pentru boală. Isus nu a vindecat niciodată boala pe care intenţiona să o înlăture prin negarea existenţei acesteia. Dimpotrivă, El i-a afirmat existenţa şi L-a glorificat pe Dumnezeu pentru vindecarea ei. Să reamintim faptul că la învierea lui Lazăr (Ioan 11) Cristos a aşteptat până ce Lazăr a fost mort fizic rară urmă de îndoială (patru zile) şi apoi a reintegrat funcţiei vieţii fiecare celulă a trupului în descompunere şi L-a glorificat pe Dumnezeu pentru victoria Sa asupra celui de-al doilea duşman străvechi al omului.[16] Să observăm în legătură cu aceasta că Isus nu a negat realitatea morţii, aşa cum fac adepţii Ştiinţei Creştine. Nu a considerat-o „o iluzie"; mai degrabă a confirmat-o verbal: „Lazăr *a murit"* (Ioan 11:14).

Ştiinţa Creştină nu găseşte nici un sprijin pentru negarea minunilor fizice înfăptuite de Cristos; oricât ar nega ei fizicul, faptele sunt demonstrate. în orice caz, dacă doreşte dovezi în plus, cititorul este îndemnat să consulte următoarele referinţe biblice care credem că dovedesc că minunile lui Cristos au fost realităţi fizice, rezultatul intervenţiei supranaturale a lui Dumnezeu în folosul creaturilor Lui supuse greşelii:

1. Matei 8:14, 15 - vindecarea soacrei lui Petru.
2. Matei 8:26, 27 - Cristos linişteşte furtuna.
3. Matei 9:2, 6, 7 - Isus vindecă slăbănogul.
4. Matei 9:27-30 - Cristos restabileşte vederea a doi orbi.
5. Marcu 1:32-34 - Isus vindecă bolnavii şi scoate demoni.
6. Ioan 2:1-11 şi Ioan 6:10-14 - minunea preschimbării apei în vin şi cea a hrănirii celor 5.000 de oameni.

încheind această discuţie, trebuie să observăm referitor la Ioan 2:1-11 şi 6:10-14 că e greu de crezut că Cristos să fi creat vin din apă sau să fi înmulţit pâinile şi peştii pentru a potoli setea şi a astâmpăra foamea unor trupuri inexistente sau a unor „iluzii ale minţii muritoare", ca să o citâm pe doamna Eddy. Natura tuturor minunilor lui Cristos era aceea a unei confruntări divin-umane,

implicând evenimente fizice verificate empiric, pentru a veni în întâmpinarea nevoilor omeneşti, indiferent dacă este vorba de foame, sete sau suferinţă -
" Satan are suspecta onoare de a fi primul.

şi în nici un caz „iluzii", cum încearcă teologia Ştiinţei Creştine să-1 facă pe omul uşor de convins.

## Ispăşirea substituţionară a lui Cristos

Pe paginile Bibliei nu se află nici o altă doctrină mai bine susţinută sau demonstrată decât moartea substituţionară a lui Cristos pentru păcatele lumii, încă în consemnări biblice foarte timpurii, cum este Exodul, Moise a scris despre utilizarea simbolică a sângelui de către Dumnezeu, pentru purificare şi jertfa. Vom aminti că Iehova i-a eliberat pe israeliţi din Egipt făcând ca toţi întâii-născuţi ai naţiunii egiptene, inclusiv propriul fiu al lui Faraon, să cadă răpuşi de o moarte fulgerătoare (Exodul 12). în împrejurarea respectivă evreii au fost instruiţi să stropească cu sângele unui miel tânăr cei doi stâlpi ai uşii şi pragul de sus de la casele lor, şi Dumnezeu le-a promis: „Eu voi vedea sângele şi voi trece pe lângă voi" (Exodul 12:13). Domnul a instituit de asemenea jertfa animală din perioada levitică şi a afirmat în mod expres: „Căci viaţa trupului este în sânge. Vi l-am dat ca să-1 puneţi pe altar ca să slujească de ispăşire [acoperire] pentru sufletele voastre, căci prin viaţa din el face sângele ispăşire [acoperire]" (Leviticul 17:11). Urmând această tipologie în Noul Testament, găsim că Isus a fost numit „Mielul lui Dumnezeu, care ridică păcatul lumii" (Ioan 1:29) şi, mai mult, că sângele Lui vărsat pe cruce este ispăşirea sau „acoperirea" noastră pentru păcat, ba chiar pentru păcatele întregii omeniri (Matei 26:28; Romani 5:6-8; Efeseni 1:7; Coloseni 1:20 etc). Prin urmare, cel care crede în Cristos este mântuit *numai* prin har, prin credinţa în sângele Lui şi în eficacitatea acestui sânge de a curaţi toate păcatele (Romani 3:25). Ioan, ucenicul iubit, ne aminteşte în remarcabila lui epistolă: „sângele lui Isus Cristos, Fiul Lui, ne curăţeşte de orice păcat" (1 Ioan 1:7), iar Petru declară tot aşa de ferm: „...căci ştiţi că nu cu lucruri pieritoare, cu argint sau cu aur, aţi fost răscumpăraţi... ci cu *sângele* scump al lui Cristos, *Mielul* fără cusur şi tară prihană" (1 Petru 1:18, 19). într-adevăr, ca un fir roşu ce leagă întreaga Biblie într-o mărturie compactă, urma sângelui străbate din Genesa până în Apocalipsa, mărturisind prin gurile unor martori mai presus de orice bănuială minunata istorisire a dragostei răscumpărătoare a lui Dumnezeu. Ascultaţi pentru un moment cele consemnate în Scriptură şi imaginea aceasta va apare, cât se poate de clară, în centrul atenţiei - Dumnezeu ne-a iubit şi L-a trimis pe Fiul Său să fie Mântuitorul nostru.

„Cristos a murit pentru cei nelegiuiţi", strigă Pavel triumfător, şi „fără vărsare de sânge nu este iertare" (Romani 5:6; Evrei 9:22); El a câştigat Biserica cu propriul Său sânge (Fapte 20:28), ne informează Luca, şi Ioan


completează această mărturie, declarând că Cristos „ne-a spălat de păcatele noastre cu sângele Său" (Apocalipsa 1:5). Aceasta nu a fost o jertfă idolatră pentru a împăca mânia judecăţii unui dumnezeu păgân, aşa cum a scris doamna Eddy, ci o jertfă oferită „prin Duhul cel veşnic" pentru a-i elibera pe fiii oamenilor de sub blestemul păcatului şi pentru a deschide o cale de mântuire, prin care putem avea acum „intrare slobodă în Locul preasfânt... prin *sângele* lui Isus - pe calea cea nouă şi vie" tocmai în sala tronului lui Dumnezeu, Tatăl nostru (Evrei 10:19, 20).

Punând în opoziţie această relatare a teologiei biblice concrete cu punctele de vedere ale Ştiinţei Creştine, nu se poate ilustra mai bine respingerea acestei doctrine de către doamna Eddy decât prezentând imaginea concepută de condeiul ei. Vorbind despre ispăşire doamna, Eddy a spus:

Sângele material al lui Isus nu a fost mai eficace pentru curăţirea păcatelor atunci când a fost vărsat pe „lemnul blestemat" decât atunci când curgea în venele lui... *(Science and Health,* pag. 25).

Aşadar, după doamna Eddy, Isus, ucenicii şi apostolii, precum şi primii teologi creştini nu au înţeles semnificaţia ispăşirii substitutive, însă *ea* a înţeles-o şi în consecinţă a scris:

El a ispăşit pentru teribila irealitate a unei presupuse existenţe în afara lui Dumnezeu *(No and Yes,* pag. 35).

Eficacitatea răstignirii constă în afecţiunea şi bunătatea practică pe care le demonstrează omenirii *(Science and Health,* pag. 24).

Aceasta este desigur, exact opusul a ceea ce ne învaţă Biblia, iar când Isus a spus: „Acesta este trupul Meu pe care îl voi da pentru viaţa lumii" şi „Acesta este sângele Meu, care se varsă pentru mulţi spre iertarea păcatelor", doamna Eddy ar vrea ca noi să credem că El nu a anticipat jertfa pentru păcatul omului, ci doar martirajul pentru „teribila irealitate a unei presupuse existenţe în afara lui Dumnezeu". în lumina tăgăduirii evidente de către Ştiinţa Creştină a doctrinei biblice acceptate istoric, atât de puternic susţinută de către Scripturile ambelor Testamente, nu considerăm că mai sunt necesare şi alte comentarii la problema dezbătută aici.

## Moartea, învierea şi înălţarea lui Cristos

în veacul nostru, cel al unei medicini avansate, citim despre multe minuni puse pe seama strădaniilor ştiinţei medicale; însă toate aceste succese, oricât de minunate ar fi, amână doar îmbătrânirea şi moartea trupului, garantarea nemuririi fizice rămânând la nivelul unei dorinţe. Scripturile ne învaţă limpede că tuturor oamenilor le este rânduită moartea dintâi, iar după aceea



vine judecata (Evrei 9:27), după cum tot ele ne spun că însuşi Domnul nostru a murit fizic la Calvar (Filipeni 2:8). De fapt moartea lui Isus pe cruce este mult mai detaliat demonstrată în istoria biblică şi seculară decât naşterea Lui, ceea ce face şi mai dificil de crezut că persoane raţionale ar putea-o tăgădui; cu toate acestea, doamna Eddy şi Ştiinţa Creştină o tăgăduiesc, de unde necesitatea combaterii argumentelor ilogice pe care le susţin.

Vom aminti faptul că Iosif din Arimatea i-a cerut lui Pilat din Pont trupul mort al lui Isus (Matei 27:58) şi 1-a pregătit pentru înmormântare cum se cuvine (versetele 59-60), după obiceiul iudeilor. Lucrul pe care Iosif îl ştia mai presus de orice altceva în umbrele pronunţate ale Sabatului, care marcau ora solemnă, sfâşiată de amărăciune, de durere şi de teamă, era că trupul Profetului galilean pe care îl înmormântase era din punct de vedere fizic incapabil de a mai trăi; Isus din Nazaret era mort. Teroarea şi îndoiala absolută care i-a cuprins pe cei mai apropiaţi adepţi ai lui Isus nu putea proveni decât din cunoaşterea personală a faptului că El pierise în urma conspiraţiei iudeo-romane, iar cauza lor rămăsese fără un conducător vizibil, fiind în mod evident sortită eşecului. Apostolul Pavel ne spune în repetate rânduri că „Cristos a murit" (Romani :6); Petru relatează că El „a purtat păcatele noastre în trupul Său, pe lemn" (1 Petru 2:24), iar Ioan mărtuiseşte că soldaţii „au văzut" când au venit la Isus... „că El murise" (Ioan 19:33). Firește că nişte relatări din surse atât de apropiate nu pot fi respinse cu uşurinţă; cu toate acestea doamna Eddy şi Ştiinţa Creştină susţin cu îndrăzneală că „ucenicii lui Isus au crezut că el este mort, în timp ce El era ascuns în mormânt, fiind de fapt viu..." *(Science and Health,* pag. 44), iar în altă parte afirmă:

Ucenicii lui Isus... nu au săvârşit multe lucrări miraculoase până ce nu l-au văzut după răstignire şi şi-au dat seama că nu murise *(Science and Health,* pag. 45,46).

Prin urmare problema este cât se poate de clară. Biblia spune că Cristos a murit pe cruce; doamna Eddy şi Ştiinţa Creştină spun că El nu a murit. Pentru aceia care îşi spun creştini, alegerea nu va fi greu de făcut, iar pentru aceia care nu sunt creştini, suntem siguri că vor prefera totuşi să accepte cuvintele Scripturii şi nu pe acelea ale doamnei Eddy, fie chiar şi numai din principiu şi pe baza mărturiilor istoriei.

învierea lui Isus este tratată de către religia Ştiinţa Creştină pe un temei asemănător, afirmându-se că El nu a înviat niciodată din morţi în mod fizic, după cum nici nu a murit fizic, doamna Eddy denaturând deliberat numeroase

texte din Scriptură pentru a-şi lua de ici de colo materiale în sprijinul afirmaţiilor ei nesigure.
Astfel aflăm cum Ştiinţa Creştină încearcă adeseori să schimbe sensul

evident al textelor. în capitolul 20 al Evangheliei după Ioan, Isus cel înviat, pentru a-i dovedi lui Toma necredinciosul că nu este un duh, ci cu adevărat „carne şi oase", Şi-a prezentat trupul ce purta semnul cuielor şi al lancei spre a fi examinat de către ucenic. Cu altă ocazie Isus le-a mai spus ucenicilor Săi: „...pipăiţi-Mă şi vedeţi: un duh nu are nici carne, nici oase, cum vedeţi că am Eu" (Luca 24:39). învierea lui Cristos şi revelaţia ei uimitoare - şi anume că El era ceea ce pretinsese că este, Fiul lui Dumnezeu - constituie acel factor care explică cel mai probabil creşterea rapidă a influenţei creştinismului asupra vieţii oamenilor. Se oferea astfel o adevărată ocazie de a crede într-un Mântuitor care îşi dovedise divinitatea învingând moartea şi care promisese aceeaşi victorie acelora care cred şi propovăduiesc Evanghelia Lui. Nu este de mirare că Satan s-a opus cu atâta înverşunare acestei doctrine a Scripturii, deoarece de ea depinde veridicitatea Evangheliei noastre. Aşa după cum spune şi Sf. Pavel: „Şi dacă n-a înviat Cristos, credinţa voastră este zadarnică, voi sunteţi încă în păcatele voastre" (1 Corinteni 15:17). Doamna Eddy şi Ştiinţa Creştină se pot opune cu tărie acestui adevăr, aşa cum şi fac - însă Evanghelia lui Cristos nu va fi împiedicată prin simple tăgăduiri, iar necredinţa lor nu va anula nicidecum adevărul lui Dumnezeu, declarat cu atâta putere de Scripturi:

> Dar acum, Cristos a înviat din morţi, pârga celor adormiţi. Căci dacă moartea a venit prin om, tot prin om a venit şi învierea morţilor. Şi după cum toţi mor în Adam, tot aşa, toţi vor învia în Cristos (1 Corinteni 15:20-22)."

Cât despre doctrina înălţării fizice a lui Cristos la cer, condeiul doamnei Eddy ne mai oferă o dezminţire. Prin aceeaşi metodă pe care a folosit-o pentru a spiritualiza învierea lui Cristos, doamna Eddy spiritualizează şi înălţarea Sa. Ea o descrie în felul următor:

> Stăpânul drag (al ucenicilor) avea să se ridice din nou în domeniul spiritual al realităţii şi avea să se înalţe cu mult deasupra înţelegerii lor. Drept răsplată pentru credincioşia lui, el avea să dispară pentru simţurile materiale prin acea schimbare ce a fost denumită de atunci înălţarea *(Science and Health,* pag. 34).

Acum, pentru orice cercetător atent al Bibliei, înălţarea lui Cristos a fost una fizică; ucenicii L-au *văzut* înălţându-Se la cer într-un mod vizibil; aceasta nu a fost numai o deplasare în sus pe „scala spirituală" a existenţei, cum ne explică doamna Eddy, ci o schimbare de poziţie dintr-o sferă într-alta, vizibilă în parte ochiului omenesc. în legătură cu aceasta, trebuie doar să ne amintim mărturia îngerilor care L-au escortat pe Domnul lor la tronul Său:

[17] Sau pentru a ne apropia mai mult de sensul textului în greacă: „După cum toţi mor în Adam, tot aşa toţi vor fi înviaţi prin Cristos."

> Bărbaţi Galileeni, de ce staţi şi vă uitaţi spre cer? Acest Isus, care S-a înălţat la cer din mijlocul vostru, va veni în acelaşi fel cum L-aţi văzut mergând la cer (Fapte 1:11).

Pe lângă aceste măreţe declaraţii ale Scripturii, opera confuză a doamnei Eddy este izbitor de imatură şi necorespunzătoare, căci, ca întotdeauna, Biblia, care este autoritatea creştină supremă, atestă adevărul aşa cum s-a întâmplat el cu adevărat, şi nu aşa cum şi 1-a imaginat Ştiinţa Creştină.

## Existenţa lui Satan, a răului şi a păcatului

Probabil una dintre cele mai evidente doctrine ale teologiei biblice este aceea despre originea, existenţa şi înlăturarea finală a răului. Din Genesa până în Apocalipsa se pot distinge puterile dispuse în formaţie de luptă împotriva lui Dumnezeu şi a poporului Său, puteri ale căror sfârşit este o judecată spirituală cât se poate de înspăimântătoare. Ni se spune în Scriptură că Satan sau Lucifer, „dumnezeul acestei lumi", a fost cândva un fiu angelic al lui Dumnezeu măreţ şi perfect, a cărui înfăţişare strălucitoare şi minunată i-a câştigat titlul de „fiu al zorilor" şi „heruvim ocrotitor" (Isaia 14:12 şi Ezechiel 28:14). Scripturile ne mai spun că acest înger puternic a nutrit în

secret dorinţa de a uzurpa tronul Ziditorului său (Isaia 14:13, 14) şi strângându-şi numeroşi adepţi, el s-a răzvrătit împotriva suveranităţii lui Iehova. Urmarea acestei răzvrătiri netrebnice a fost alungarea din cer a lui Satan şi a îngerilor căzuţi care l-au urmat, iar ulterior i s-a îngăduit, din motive cunoscute mai bine de Dumnezeu şi de Satan însuşi, să stăpânească peste universul celest, de unde şi titlul lui de „domnul puterii văzduhului" (Efeseni 2:2).

în această răzvrătire şi-a avut originea întregul rău sau păcat, adică tot ce se opune voii lui Dumnezeu. După izgonirea lui în urma conflictului ceresc, Satan şi-a extins împărăţia peste locurile cereşti şi peste pământ, hotărât să distrugă, dacă va fi posibil, planurile lui Dumnezeu. Dorinţele lui Satan s-au împlinit în Grădina Edenului, unde a reuşit să-i corupă spiritual pe Adam şi Eva, viitorii părinţi ai rasei umane (Genesa 3). Drept pedeapsă pentru acest păcat împotriva Domnului, Satan a fost condamnat la o înfrângere umilitoare prin „Sămânţa" tocmai a acelor creaturi cărora le făcuse atâta rău într-un mod cu totul premeditat (Genesa 3:15). Această Sămânţă promisă, care va zdrobi capul lui Satan, avea să fie Mesia lui Israel, care am văzut deja că este Domnul Isus Cristos. Judecata finală a lui Satan va veni după înfrângerea lui completă şi definitivă la Armaghedon, când el şi toţi adepţii lui din cele mai străvechi timpuri ale cetăţeniei lui cereşti vor fi aruncaţi în iazul de foc, pentru



a suferi acolo în vecii vecilor judecata dreaptă a lui Dumnezeu (Apocalipsa 20:10).

In ciuda acestei expresive descrieri biblice a lui Satan, care poate fi văzută de toţi, doamna Eddy şi Ştiinţa Creştină îi tăgăduiesc în mod energic existenţa. Mai mult decât atât, pentru a-şi stabili punctul de vedere că răul este inexistent, doamna Eddy afirmă hotărât:

...Prin urmare, răul nu este decât o iluzie şi nu are nici o bază reală. Răul este o credinţă falsă. Dumnezeu nu este autorul lui. Părintele ipotetic al răului este o minciună *(Science and Health,* pag. 48).

Nu a existat niciodată un moment în care răul să fi fost real *(No and Yes,* pag. 24).

De vreme ce Ştiinţa Creştină neagă originea răului sau pe Satan, este cât se poate de logic că va nega răul şi păcatul ca rezultat al răului. Referitor la păcat, doamna Eddy a scris:

...singura realitate a păcatului, a bolii şi a morţii este teribilul fapt că irealităţile par reale credinţei greşite, omeneşti, până când Dumnezeu nu le deposedează de măştile lor. Ele nu sunt adevărate, deoarece nu sunt din Dumnezeu (Science and Health, pag. 472).

...Păcatul, boala şi moartea trebuie clasificate drept efecte ale erorii. Cristos a venit să distrugă credinţa în păcat *(Ibid.,* pag. 473).

Punând această declaraţie alături de definiţia şi dezvoltarea biblică a doctrinei despre păcat, se poate observa că ea este în total dezacord cu relatarea Bibliei. Ioan ne aminteşte că păcatul, departe de a fi o „iluzie" sau o forţă inexistentă, este de fapt un duşman cât se poate de puternic al omului. „Păcatul, scrie Ioan, este fărădelege", şi în continuare: „Orice nelegiuire este păcat" (1 Ioan 3:4 şi 1 Ioan 5:17). Pavel, de asemenea, atrage atenţia asupra faptului că „plata păcatului este moartea" (Romani 6:23). E greu să i se pretindă cuiva să creadă că învăţătura Ştiinţei Creştine despre păcat este demnă de încredere atunci când atât Ioan, cât şi Pavel, inspiraţi purtători de cuvânt ai lui Dumnezeu, o contrazic atât de limpede. Biblia declară în nenumărate rânduri: „Căci toţi au păcătuit şi sunt lipsiţi de slava lui Dumnezeu" (Romani 3:23) şi „Dacă zicem că nu am păcătuit, îl facem [pe Dumnezeu] mincinos, şi Cuvântul Lui nu este în noi" (1 Ioan 1:10). în ceea ce priveşte caracterul personal şi puterea unei forţe personale a răului (Satan), Biblia îi stabileşte deopotrivă existenţa, în dezacord cu negările doamnei Eddy. Vom aminti faptul că Isus a vorbit cu Satan, care L-a ispitit (Luca 4:3-6). Aceasta cu greu ar fi putut fi o iluzie, chiar şi de genul celor ale Ştiinţei Creştine, iar Domnul a vestit de asemenea că a venit să „nimicească lucrările

diavolului", pe care l-a descris ca fiind de la început un mincinos şi un ucigaş,

care nu locuieşte în adevăr, un mincinos şi tatăl minciunii (Ioan 8:44). Diavolul doamnei Eddy, după cum s-a exprimat atât de competent domnul Wiggin, a fost magnetismul animal nefast, pe care ea l-a inventat pentru a scăpa de faptul cât se poate de evident că răul şi păcatul există, în ciuda tuturor afirmaţiilor ei contrare. Această doctrină a devenit în cele din urmă o manie pentru doamna Eddy şi a condus-o la un comportament iraţional şi la manifestări temperamentale fantastic de absurde, la boală şi la expediţii rapide spre diferite comunităţi, „atunci când simţea că duşmanul se apropie".
în consecinţă, Scripturile demonstrează mai mult decât convingător „că Dumnezeu va judeca păcatul" şi că acesta din urmă nu este o iluzie, ci un duşman omniprezent, a cărui răsplată trebuie să o culeagă la sfârşit toţi oamenii, chiar şi Ştiinţa Creştină. Este o mângâiere să ştim din perspectivă biblică faptul că, deşi „plata păcatului este moartea... darul fără plată al lui Dumnezeu este viaţa veşnică în Isus Cristos, Domnul nostru" (Romani 6:23).

## Doctrinele despre rugăciune şi despre salvarea eternă

Doctrinele referitoare la rugăciune şi salvare sunt legate în Scriptură indisolubil de hotărârea şi planul lui Dumnezeu de a mântui rasa căzută a oamenilor. Biblia, în mult prea multe locuri pentru a fi enumerate, ne încurajează, ne învaţă şi chiar ne porunceşte să „ne rugăm neîncetat" (1 Tesaloniceni 5:17) pentru ca Dumnezeu să ne răsplătească credinţa în judecăţile Sale drepte. Domnul Isus S-a rugat adesea Tatălui Său pentru puterea de a face faţă rigorilor fizice şi spirituale ale vieţii zilnice şi în final chiar şi celor ale crucii (Matei 26:36). Ne amintim, de asemenea, că la învierea lui Lazăr, prezentată atât de plastic în Evanghelia după Ioan capitolul 11, Isus S-a rugat: Tată, Iţi mulţumesc că M-ai ascultat. Ştiam că totdeauna Mă asculţi... (Ioan 11:41,42).
şi că mai apoi ne-a învăţat: „roagă-te Tatălui tău care vede în ascuns; şi Tatăl tău care vede în ascuns, îţi va răsplăti pe faţă" (Matei 6:6; n. trad. - traducere după versiunea folosită de autor). Mai presus şi dincolo de aceste exemple elementare ale atitudinii lui Cristos faţă de rugăciune, este un fapt biblic bine-stabilit că rugăciunea este prin definiţie o cerere directă, personală adresată lui Dumnezeu pentru a interveni, fie cu scopul de a vindeca un bolnav sau de a învia un mort, fie de a solicita pur şi simplu harul şi puterea Lui pentru a ne trăi viaţa (Filipeni 4:6, 7). De exemplu, întregul context al capitolului 17 din Evanghelia lui Ioan este consacrat consemnării rugăciunii lui Cristos pentru *toţi* ucenicii Săi, prezenţi şi viitori, pentru ca ei să fie păziţi de Satan şi de puterile întunericului în timpul slujirii adevărului Evangheliei.

Isus a înţeles foarte bine necesitatea rugăciunii personale adresate lui Dumnezeu, cu scopul de a menţine o relaţie apropiată cu Tatăl nostru şi de aceea El ne reaminteşte că:

> Oamenii trebuie să se roage necurmat şi să nu se lase (Luca 18:1).

Cu toate acestea, pentru adeptul Ştiinţei Creştine rugăciunea nu are nici unul din sensurile pe care Biblia le prezintă atât de clar, deoarece, după cum a scris doamna Eddy:

> Rugăciunea adresată unui Dumnezeu personal împiedică creşterea spirituală.[18]

Am văzut, desigur, că Dumnezeul Bibliei este o Fiinţă Personală şi nu un simplu „Principiu" după cum susţine Ştiinţa Creştină; prin urmare, este uşor de observat de ce diferă atât de mult semnificaţia rugăciunii pentru un creştin şi pentru un adept al Ştiinţei Creştine. Doamna Eddy a mai scris referitor la rugăciune:

> Rugăciunea cu voce tare nu poate face niciodată lucrările înţelegerii spirituale, care regenerează... *(Science and Health,* pag. 4).
> Pericolul rugăciunii este acela că ea ne poate duce în ispită *(Ibid.,* pag. 7).
> Simplul obicei de a stărui pe lângă Mintea divină, aşa cum cineva stăruie pe lângă o fiinţă omenească, perpetuează credinţa în Dumnezeu aşa cum este El delimitat în mod omenesc - o eroare care stânjeneşte creşterea spirituală

*{Ibid.,* pag. 2).
Având în vedere aceste afirmaţii contradictorii ale doamnei Eddy, este deosebit de ciudat faptul că Isus I S-a adresat Tatălui Său ca unei Fiinţe *personale* şi ne-a poruncit şi nouă să rostim o rugăciune personală: „Tatăl nostru care eşti în ceruri! Sfinţească-se Numele *Tău;* vie împărăţia *Ta;* facă-se voia *Ta,* precum în cer şi pe pământ" (Matei 6:9, 10).
Dacă afirmaţia „Pâinea noastră cea de toate zilele, dă-ne-o nouă astăzi, şi ne iartă nouă greşelile noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri..." nu este o cerere adresată lui Dumnezeu, atunci, în numele raţiunii, probabil că adepţii doamnei Eddy pot să ne spună ce este. în continuare doamna Eddy spune:
Rugăciunea nu poate schimba Ştiinţa Fiinţării, însă tinde să ne aducă în armonie cu ea *(Science and Health,* pag. 2).
Ce altceva este mai evident din această negare nerușinată a Scripturii decât faptul că adepţii Ştiinţei Creştine nu pot pretinde nici măcar sub aspect logic că se roagă în sensul biblic al cuvântului, deoarece ei nu dau crezare
* Citat în I. M. Haldeman, *Christian Science in the Light ofHoly Scripture,* pag. 268.

definiţiilor clare pe care ni le dă Biblia referitor la ceea ce înseamnă cu adevărat rugăciunea şi comunicarea cu Dumnezeu. S-a scris despre Domnul Isus că rugăciunea a fost obiceiul Lui permanent, atitudinea Lui susţinută şi îndeletnicirea Lui neostenită; astfel că este greu de crezut că El ne-ar îndemna să ne rugăm în deplina cunoaştere a faptului că rugăciunea „ne poate duce în ispită", după cum a insinuat doamna Eddy. Mai mult, Domnul Isus S-a rugat cu voce tare şi a poruncit ucenicilor Săi să îi urmeze exemplul: „Afa ne duce pe noi în ispită." însă doamna Eddy spune că tocmai rugăciunea cu voce tare ne poate duce în ispită *(Science and Health,* pag. 7). Nu este necesar să căutăm mai departe pentru a dovedi de unde şi-a obţinut ea inspiraţia - aceasta i-a fost dată în mod evident de către marele Falsificator (Genesa 3:4, 5).
Pavel, acest extraordinar apostol al rugăciunii personale, ne învaţă: „aduceţi cererile voastre la cunoştinţa lui Dumnezeu" şi să căutăm să înfăptuim „orice lucru... prin rugăciuni şi cereri, cu mulţumiri" (Filipeni 4:6). Inspiratul apostol contrazice încă o dată, în mod categoric învăţăturile nescripturale ale doamnei Eddy şi pe acelea ale Ştiinţei Creştine, fapt care abia dacă mai trebuie să fie comentat în legătură cu subiectul de faţă. Rugăciunea este forţa vitală pentru existenţa spirituală a creştinului şi pentru comuniunea personală cu *Dumnezeul* personal, ajutorul nostru, prezent întotdeauna în necaz, relaţie de care adepţii Ştiinţei Creştine nu se pot bucura niciodată, deoarece ei nu L-au cunoscut niciodată pe Dumnezeul Bibliei sau pe Isus Cristos, pe care, vorbind din punct de vedere biblic, atât ei, cât şi doamna Eddy, „conducătoarea" lor, îl tăgăduiesc fără rezerve.
Doctrina salvării eterne este atât de bine documentată în Scriptură, încât sunt sigur că nu este necesar nici un comentariu major asupra ei în această fază a studiului nostru; cu toate acestea, pentru a clarifica doctrina, în dezacord cu pervertirile ei de către Ştiinţa Creştină, o voi rezuma aici.
Biblia ne revelează că viaţa eternă poate fi găsită numai în crucea lui Cristos, simbolul suprem al dragostei nemăsurate a lui Dumnezeu faţă de o lume pierdută şi muribundă. Această viaţă, ne spune Scriptura, rezidă în persoana Fiului Său, Isus, „Dumnezeul adevărat şi viaţa veşnică" (1 Ioan 5:20, şi Ioan 17:3; 3:16; 5:24; 6:47; 10:28; 14:6 etc). în continuare, Scripturile mărturisesc că Dumnezeu L-a trimis pe Fiul Său ca să fie „Mântuitorul tuturor oamenilor, şi mai ales al celor ce cred" (1 Timotei 4:10). Prin jertfa Lui de la Calvar, Domnul Isus Cristos a dobândit „răscumpărare eternă" pentru noi, promiţându-ne că dacă ne încredem pe deplin în El, vom fi în cele din urmă împreună cu El acolo unde este El (Ioan 17:24). Cuvântul lui Dumnezeu ne asigură că Mântuitorul nostru este acum „la dreapta Măririi
* Citat în I. M. Haldeman, *Christian Science in the Light ofHoly Scripture,* pag. 268.

în locurile prea înalte" (Evrei 1:3) şi că într-o zi, prin harul Său de neegalat,

şi noi vom părăsi această vale a plângerii, liberi pentru totdeauna de restricţiile pământeşti, pentru „a locui în casa Domnului pe vecie" (Psalmul 23:6) (trad. lit. din engl. - n. trad.).
Căci prin har aţi fost mântuiţi, prin credinţă. Şi aceasta nu vine de la voi; ci este darul lui Dumnezeu. Nu prin fapte, ca să nu se laude nimeni (Efeseni 2:8,9).
Aceasta este, deci, semnificaţia adevărată, creştină, a salvării, nu doar o eliberare de teamă, de judecată şi de incertitudinile acestei vieţi pământeşti, ci şi cunoaşterea păcii *cu* Dumnezeu „prin sângele crucii Lui" şi justificarea *înaintea lui* Dumnezeu prin „puterea învierii Lui". Potrivit atât cu Ioan, cât şi cu Petru, toate aceste lucruri sunt rezultatul lucrării Duhului Sfânt al lui Dumnezeu în inimile oamenilor, regenerând, înnoiind, recreând, până ce, în cele din urmă, în cei mântuiţi ai Lui, va străluci triumfătoare asupra lui Satan, a cărnii şi a morţii însăşi, reflectarea perfectă a lui Cristos, „întipărirea Fiinţei" lui Dumnezeu (Evrei 1:3).
„Trebuie să te naşti din nou", i-a spus Domnul nostru lui Nicodim (Ioan 3:3); „aţi fost născuţi din nou dintr-o sămânţă care nu poate putrezi", scrie Petru; iar Pavel adaugă: „Căci, dacă este cineva în Cristos, este o făptură nouă; cele vechi s-au dus: iată că toate lucrurile s-au făcut noi" (2 Corinteni 5:17). Aşadar se poate observa că salvarea oferită de Dumnezeu nu înseamnă o îmbunătăţire a omului, ci o regenerare a lui, nu doar o reorganizare a obiceiurilor lui sociale, ci literalmente o salvare a vieţii lui spirituale - o eliberare deplină a celui pe deplin pierdut.
Din păcate, Ştiinţa Creştină nu este de această părere, ci propovăduieşte în schimb, aşa cum s-a exprimat doamna Eddy, că salvarea *nu* este o eliberare personală de un păcat *real* şi de o ticăloşie *reală,* ci „...o libertate nemărginită şi o sugestie de inexistenţă a păcatului fără de păcat", sau, aşa cum a afirmat apoi: „Omul ca idee a lui Dumnezeu este deja mântuit cu o mântuire veşnică" *{Miscellaneous Writings,* pag. 261).
Ştiinţa Creştină scapă întru totul de necesitatea morţii lui Cristos pe cruce, pentru păcat:
în conformitate cu legea divină, păcatul şi suferinţa nu sunt anulate prin pocăinţă sau iertare *(Ibid.).*
Acestea sunt cuvinte ciudate, în contradicţie cu ceea ce a spus Cristos: „...n-am venit să chem la pocăinţă pe cei neprihăniţi, ci pe cei păcătoşi" (Matei 9:13) şi cu nemuritoarele cuvinte ale lui Petru: „Cristos a murit pentru păcatele *noastre,* Cel drept pentru *cei nedrepţi,* pentru a *ne* împăca cu

Dumnezeu" (1 Petru 3:18) (trad. lit. din engl. - n. trad.). Ştiinţa Creştină nu oferă viaţă veşnică şi salvare pentru suflet, deoarece ea neagă păcatul, deci şi necesitatea mântuirii de sub osânda lui. însă Cuvântul lui Dumnezeu rămâne neschimbat, într-un contrast puternic cu neadevărurile doamnei Eddy şi ale Ştiinţei Creştine: „Căci toţi au păcătuit şi sunt lipsiţi de slava lui Dumnezeu" şi „Nu este nici un om neprihănit, nici unul măcar" (Romani 3:23 şi 3:10); dar, „Crede în Domnul Isus şi vei fi mântuit" (Fapte 16:31). Aceasta este salvarea lui Dumnezeu; acesta este mesajul central al Bibliei; aceasta este viaţa eternă.

## Omul, natura lui spirituală şi cea materială

O spunem, fără teama de a fi contrazişi, că toate persoanele cu judecată vor admite realitatea existenţei lor fizice. Există trei motive principale pentru această acceptare, ele fiind pe scurt următoarele:
1. Omul este capabil să-şi perceapă forma corporală.
2. Dorinţele trupului, cum sunt mâncarea, îmbrăcămintea etc, dovedesc că are o existenţă materială.
3. Mintea omenească este capabilă să discearnă diferenţa dintre ideile concrete şi cele abstracte, trupul fiind deosebit cu uşurinţă ca ceva concret.

Având în vedere aceste trei fapte, merită să observăm că Ştiinţa Creştină neagă fără rezerve întreaga existenţă fizică, aşa după cum a scris doamna

Eddy:
Omul nu este materie; el nu este alcătuit din creier, sânge, oase şi alte elemente materiale... Omul este spiritual şi perfect; şi deoarece el este spiritual şi perfect, el trebuie înţeles ca atare în Ştiinţa Creştină. Omul este ideea, adică imaginea Dragostei; el nu este fizic *{Science and Health,* pag. 475).
Nu numai că doamna Eddy a negat faptul, uşor de verificat din punct de vedere material, că trupul există, ci ea a mers atât de departe încât L-a corectat pe Dumnezeu în acţiunea Lui creatoare, afirmând că „omul este vlăstarul şi ideea Fiinţei Supreme, a cărei lege este perfectă şi infinită. Dând ascultare legii, omul dezvăluie fără încetare nemărginitele beatitudini ale Fiinţei; căci el este chipul şi asemănarea Vieţii infinite, Adevărului infinit şi Dragostei infinite" *{Miscellaneous Writings,* pag. 82). La acest punct al incoerentei vorbării a doamnei Eddy şi al condiţiei ei mintale deplorabile, ea a făcut acel lucru, în sine lipsit de orice speculaţie teologică, fapt ce caracterizează sistemul de gândire al doamnei Eddy ca fiind o pervertire filozofică grosolană. A nega din punct de vedere filozofic realitatea materiei, înseamnă a afirma cea mai mare absurditate, iar doamna Eddy nu era departe de aşa ceva.

Genesa 2:7 afirmă clar că „Domnul Dumnezeu a făcut pe om din ţărâna pământului, i-a suflat în nări suflare de viaţă şi omul s-a făcut astfel un suflet viu". Moise ne mai spune că Dumnezeu a creat-o pe Eva cea fizică folosind o parte din Adam cel fizic, iar David a spus: „El ne-a făcut şi nu noi înşine" (Psalmul 100:3) (trad. lit. din engl. - n. trad.). Scripturile declară în mod incontestabil că Dumnezeu a creat materia (Genesa 1:1), toate formele organismelor vii şi în cele din urmă omul, după chipul şi asemănarea Tatălui său imaterial. Prin urmare, nu există nici o bază logică imaginabilă pentru a nega faptul că omul există atât fizic, cât şi spiritual, iar repetatele încercări ale doamnei Eddy de a scăpa de trupul omenesc, şi prin aceasta de chiar universul material, este doar o dovadă în plus a modului ei nesănătos de a judeca, în ce priveşte natura spirituală a omului, Ştiinţa Creştină ia o atitudine ciudată, dar consecventă din punct de vedere logic dacă este urmărită. De vreme ce omul este în întregime spiritual („reflectarea lui Dumnezeu", cum ar spune Ştiinţa Creştină), iar Dumnezeu este perfect şi incapabil de a păcătui, omul trebuie să fie şi el perfect în calitate de reflectare a lui Dumnezeu şi în consecinţă incapabil de a păcătui. Aceasta este exact învăţătura pe care a dat-o doamna Eddy. Propriile ei cuvinte stau mărturie:
„...omul este culmea perfecţiunii şi în nici un caz un mediu al imperfecţiunii... Dacă Dumnezeu este integru şi etern, omul, ca imagine a Lui, este neclintit în bunătate şi perpetuu în Viaţă, Adevăr şi Dragoste... Omul spiritual este acel chip perfect şi nedecăzut, coexistent şi coetern cu Dumnezeu *(Miscellaneous Writings,* pag. 79).
O minte logică nu poate să tragă din aceste afirmaţii altă concluzie decât că relatarea biblică despre căderea omului din starea lui de perfecţiune (Genesa 3:6, 7) şi definirea lui drept o fiinţă limitată (Psalmul 89:48 şi 1 Corinteni 15:47) sunt total greşite şi că omul *este* Dumnezeu, întrucât dacă el coexistă cu o fiinţă eternă *(Miscellaneous Writings,* pag. 79), el însuşi este etern. Punctul slab al acestei poziţii poate fi demonstrat cu uşurinţă prin faptul că toate lucrurile materiale, inclusiv trupul omenesc, se reîntorc în cele din urmă la elementele de bază ale existenţei, şi de vreme ce se spune că Dumnezeu a creat tot ce există, atât cele materiale, cât şi cele spirituale (Ioan 1:3), omul este prin urmare, atât în forma lui fizică, cât şi în cea spirituală o creatură, şi nu o făptură cu un caracter coexistent sau inerent etern.
în concluzie, este evident faptul că identificarea de către Ştiinţa Creştină a omului cu Dumnezeu, pe baza unei naturi spirituale este în întregime eronată, dacă acceptăm punctul de vedere iudeo-creştin referitor la identitatea adevăratului Dumnezeu. Ştiinţa Creştină, trebuie să observăm, pretinde că se menţine pe poziţia creştină şi adepţii Ştiinţei Creştine resping cu violenţă

orice încercare de a arăta că învăţăturile lor sunt în opoziţie cu ceea ce a propovăduit Isus; cu toate acestea, în orice sens posibil al consemnării biblice, după ce au fost luate în considerare toate datele, nu există nici cea mai mică posibilitate ca teologia Ştiinţei Creştine să aibă fie şi cea mai vagă asemănare cu revelaţia biblică privind învăţăturile lui Isus Cristos. Este adevărat că sufletul omului este imaterial şi a fost creat după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, însă trupul omului este fizic în sensul deplin al acestui cuvânt. A-i nega realitatea, aşa cum face Ştiinţa Creştină, şi a încerca să dovedeşti că omul este în întregime spiritual şi pe deasupra perfect din punct de vedere spiritual, este, ca să spunem doar atât, o pervertire flagrantă a ceea ce ne prezintă în mod limpede teologia biblică. Sufletul omului a păcătuit intenţionat, în persoana lui Adam, împotriva lui Dumnezeu (Isaia 43:27; Romani 5); începând din ziua aceea sufletele tuturor oamenilor au fost mereu răzvrătite împotriva Dumnezeului atotputernic. Această răzvrătire este adusă la supunere, păcatele sufletului rău al omului sunt curăţite, iar sufletul lui e regenerat pentru viaţă eternă numai prin Evanghelia lui Cristos. A nega aceste fapte pe o bază biblică este periculos: ele sunt prea evidente. A le înlătura, aşa cum face Ştiinţa Creştină, este inutil, deoarece „Cuvântul Domnului rămâne în veac" şi el „este Cuvântul care v-a fost propovăduit prin Evanghelie" (1 Petru 1:25).

## Ştiinţa Creştină şi vindecarea

Cea mai importantă pretenţie a doamnei Eddy şi a Ştiinţei Creştine este că ea a „restituit" creştinismului puterea vindecării, „pierdută" încă din zilele Bisericii primare. Se reiterează permanent în literatura acestui cult eretic că, prin intermediul Ştiinţei Divine, conducătoarea lor a făcut vindecări aşa cum a făcut şi Isus. Dar aceasta nu a fost totul, doamna Eddy însăşi a susţinut cu îndrăzneală că a vindecat toate tipurile de boli, inclusiv cancerul, tuberculoza şi difteria. La 19 decembrie 1898, doamna Eddy a scris la *New York Sun:*

Chem lumea să contrazică ceea ce declar aici. După ce am descoperit Ştiinţa Creştină am vindecat tuberculoză în ultimul stadiu, declarată drept incurabilă prin verdictul dat în urma consultului cu stetoscopul de către doctorii în medicină şi de către instituţiile specializate, plămânii fiind în cea mai mare parte distruşi. Am vindecat difterie tuberculoasă în stadiu malign şi cancer osos, oasele fiind atât de afectate încât puteau fi distruse prin simpla apăsare cu degetul; le-am salvat atunci când instrumentarul era deja pregătit pe masa de operaţie în vederea efectuării amputaţiei. Am vindecat în cadrul unei singure consultaţii un cancer care invadase în aşa măsură muşchii cefei, distrugând ţesutul muscular, încât vena jugulară ajunsese să fie expusă vederii asemenea unei corzi.



Observaţi aici că doamna Eddy nu intră în amănunte referitoare la numele pacienţilor, localităţi, date sau martori. într-adevăr, singurele persoane care au mărturisit vreodată despre vindecările ei „miraculoase" au fost fie lacheii doamnei Eddy, fără nici un fel de pregătire medicală pentru a confirma diagnosticul bolilor lor, fie adepţi ai Ştiinţei Creştine dintr-o altă perioadă de timp decât a doamnei Eddy, care din nefericire credeau ca pe un adevăr ieşit din gura lui Dumnezeu orice pretenţie lansată fie de doamna Eddy, fie de adoratorii contemporani cu ea. Pretenţia doamnei Eddy că are putere vindecătoare reprezintă pentru noi o provocare. De vreme ce ea a tăgăduit toate doctrinele fundamentale ale credinţei creştine, ştim că aşa-zisa ei putere de a vindeca nu venea de la Dumnezeu. Ne rămân atunci două posibilităţi. Fie că aşa-zisele vindecări nu erau deloc supranaturale (fiind în realitate frauduloase, spontane, psihosomatice etc.) şi în acest caz doamna Eddy se găseşte în situaţia de a fi condamnată pentru escrocherie; fie că ele au fost înfăptuite prin puterea lui Satan, după modelul vrăjitoriilor de la curtea lui Faraon din zilele lui Moise (Exodul 7:11, 22). Să analizăm deci pe scurt această fază din lunga carieră a „mamei" Eddy. Pentru început, în procesul investigării pretenţiilor de vindecătoare ale doamnei Eddy, trebuie să înţelegem că ea a refuzat categoric să trateze cazuri identice ale unor boli pe care pretinsese că le-ar fi vindecat. Chiar şi atunci când un medic renumit din Cincinnati i-a oferit o ocazie în acest sens, doam-

na Eddy s-a învăluit într-o tăcere ciudată; ba mai mult decât atât, ea nu a mai menţionat niciodată împrejurarea aceea." Aceasta nu este deloc atitudinea la care ne-am aştepta din partea pretinsului „succesor al lui Isus Cristos". Ceea ce am spus mai înainte este doar unul dintre multele exemple ce dovedesc dincolo de orice îndoială că doamna Eddy nu a făcut vindecări aşa cum pretinde că a făcut. în cursul îndelungatei sale vieţi, doamna Eddy a îngăduit propriei sale nepoţele, soţiei fratelui ei iubit, Samuel, şi prietenului ei apropiat, Joseph Armstrong, să moară în chinuri cumplite, bolnavi de cancer, respectiv pneumonie şi pleurezie, fără a fi ridicat niciodată măcar mâna ei „tămăduitoare" pentru a-i salva, neexistând nici o dovadă în sens contrar.[20] în schimb, ea a recomandat în toate aceste trei cazuri un „tratament prin absenţă", care consta din citirea cărţii ei *Science and Health* şi concentrarea asupra respingerii mintale a deteriorării organice. Doamna Eddy ar fi putut cel puţin să le facă o scurtă vizită şi, dacă pretenţiile ar fi fost adevărate, să-i fi vindecat „în cadrul unei singure vizite", însă ea nu a făcut-o, fiindcă nu

" *New York Sun,* 1 ianuarie 1899, de dr. Charles A. L. Reed.

[20] Ea a trimis totuşi cecul ei personal pentru a achita costul operaţiei cumnatei ei, însă până în momentul intervenţiei chirurgicale, timpul pierdut cu tratamentele fără rost ale Ştiinţei Creştine îşi lăsase daja amprenta lui fatală şi cumnata doamnei Eddy a murit.



putea să o facă şi nimeni nu ştia acest lucru mai bine decât Mary Baker Eddy. Există o copleşitoare cantitate de dovezi provenind din surse incontestabile care atestă că acest fapt este absolut adevărat, şi cea mai competentă sursă care poate fi citată în acest sens este mărturia sub prestare de jurământ a domnului Alfred Farlow, pe atunci preşedinte al comitetului de propagandă al Bisericii Ştiinţa Creştină şi preşedinte al „Bisericii Mamă" din Boston. Mărturia domnului Farlow, aceea a unui adept al Ştiinţei Creştine care deţinea o poziţie excelentă în biserica din care făcea parte şi cu siguranţă în măsură de a cunoaşte realitatea în ce o priveşte pe doamna Eddy, a afirmat în mod limpede că nu ştie *nimic* despre *nici o* vindecare a *vreunei* boli organice pe care doamna Eddy s-o fi săvârşit în decursul vieţii ei, în afară de vindecarea unui membru contractat - patologie care însă nu poate fi diagnosticată drept boală majoră *{The Religio-Medical Masquerade,* F. W. Peabody, pag. 113). S-ar putea aduce mult mai mult material pentru a dovedi în continuare această controversă a istoriei împotriva legendei privind vindecările doamnei Eddy, este însă suficient să spunem că problema nu mai necesită dovezi suplimentare. Ea, cea care a pretins că-I „succede lui Isus Cristos" în calitate de mare tămăduitoare a zilelor noastre, nu a putut să-şi vindece nici măcar cunoştinţele cele mai apropiate sub raport afectiv; şi pentru a ascunde această mare ameninţare la adresa sistemului ei, ameninţare ce decurgea de-a dreptul din aşa-zisul ei eşec de a vindeca, doamna Eddy şi apropiaţii ei au prezentat lumii şi adepţilor ei lesne-crezători o înscenare a miraculoasei ei puteri de a vindeca. Istoria ne spune că ea nu şi-a exercitat şi nu şi-a demonstrat niciodată în public această putere, atât de trâmbiţată de propaganda Ştiinţei Creştine, din motivul evident că era o iluzie totală, o fantomă a publicităţii Ştiinţei Creştine şi o înşelătorie săvârşită de Mary Baker Eddy.

Cu toate acestea, doamna Eddy nu s-a dat în lături de a cere un preţ pentru vindecările miraculoase despre care a pretins că erau în folosul religiei ei, aşa că a scris următoarele:

Când învăţătura aceasta oferă capacitatea de a obţine şi a menţine sănătatea, de a-1 vindeca şi a-1 înnobila pe om în orice aspect al vieţii sale - ceea ce această învăţătură face cu siguranţă - este oare nerezonabil ca cineva să aştepte ceva în schimb pentru a se susţine pe sine şi o Cauză? Dacă este nerezonabil, atunci întregul nostru sistem de educaţie, secular şi religios, se face vinovat de aceasta, iar învăţătorii şi filantropii din ţara noastră nu trebuie să se aştepte la nici o recompensă. „Dacă am semănat în tine lucrurile spirituale, este oare mare lucru să secerăm lucrurile tale materiale?" *(Miscellaneous Writings,* pag. 38).

însă aşa a fost doamna Eddy, şireată până la sfârşit şi mai presus de priceperea şi de înţelegerea chiar şi a celor mai intimi prieteni ai ei.

Nu trebuie să uităm că doamna Eddy a scris cândva:
Un pacient ascultă verdictul medicului asemenea unui criminal care îşi ascultă sentinţa la moarte *(Science and Health,* pag. 198).
Cu toate acestea ea a apelat, deşi foarte rar, la medici pentru atacurile ei spasmodice de isterie şi spre sfârşitul vieţii ei ea le-a permis şi adepţilor Ştiinţei Creştine dreptul de a folosi anestezice, de a se supune la nevoie intervenţiilor chirurgicale şi de a beneficia de asistenţă ortopedică în caz de fracturi etc. Aceasta în ciuda faptului că la începutul carierei sale s-a opus energic unor astfel de practici!
Dar nimeni nu poate să o acuze vreodată pe doamna Eddy că ar fi fost nesăbuită, deoarece ea a acceptat în mod clar anumite situaţii, însă, deşi se îngrijea într-o oarecare măsură de trupurile adepţilor ei, ea le-a lăsat sufletele sărăcite, aride şi lipsite, private de adevăratul Cristos şi de Evanghelia vieţii. Prin urmare, principala forţă de atracţie a Ştiinţei Creştine constă în puterea ei aparentă asupra bolii şi a conflictelor mintale, însă, ca să-1 citäm pe psihologul David S. Davis: „Ceea ce a fost indus prin sugestie, poate fi tămăduit prin sugestie."[21]
Majoritatea bolilor „tămăduite" de către adepţii Ştiinţei Creştine sunt boli închipuite, cărora le lipseşte o atestare medicală şi care sunt rareori confirmate în amănunt de către altcineva în afară de adepţii Ştiinţei Creştine sau de simpatizanţii lor. Pentru majoritatea adepţilor Ştiinţei Creştine lumea fizică este „o iluzie a minţii muritoare", însă ei sunt prompţi în a prinde orice prilej pentru a se folosi de tot confortul pe care aceeaşi „minte muritoare" îl concepe.[22]
Este uşor de observat că în urma acestei filozofii până şi păcatul, cu tot caracterul lui oribil, este redus la o stare a minţii, iar moartea la o „iluzie" schimbătoare.
De vreme ce doctrina centrală a aproape tuturor cultelor eretice este negarea atât a divinităţii, cât şi a calităţii de Mântuitor ale Domnului Isus, trebuie să predicăm şi să propovăduim cu un efort înnoit aceste doctrine majore ale moştenirii noastre creştine. Trebuie să fim prompţi în a le da în vileag erorile şi încă şi mai prompţi în a duce tuturor adepţilor cultelor eretice dragostea lui Dumnezeu şi asigurarea iertării prin Fiul Său etern, cu condiţia ca ei să vină la Cristosul jertfit la Calvar.
Totuşi, să nu uităm că Ştiinţa Creştină poate induce temporar pacea

[21] Prof. David S. Davis, „A Psychologist Views the Cults", din *The Examiner,* voi. L, ianuarie-februarie nr. 1, pag. 11.

[22] Scriptura, însă, consemnează dovezi că Satan poate contraface minunile lui Dumnezeu (Exodul 7:22 şi urm.) şi indiferent ce „tămăduiri" prezintă Ştiinţa Creştină, ele nu sunt lucrarea Domnului nostru.


minţii, lucru care nu poate fi pus la îndoială; însă că ea este în stare să vindece „boli diagnosticate", să dea pacea sufletului sau, mai presus de orice, pacea cu Dumnezeu, aceasta este o problemă pe care Biblia o neagă cât se poate de categoric! Biblia ne învaţă în mod clar că salvarea este efectuată numai prin Harul lui Dumnezeu, aşa cum este acesta revelat în Isus Cristos şi în ispăşirea Lui substituţionară săvârşită pe cruce. Cristosul creştinismului este o Persoană - este Dumnezeu încarnat (Ioan 1:1-14) - şi nu „Ideea divină" a unei inexistente panteiste, precum L-a înfăţişat doamna Eddy.
în consecinţă, este important să ne amintim că doamna Eddy nu a crezut niciodată într-un Dumnezeu personal, lucru valabil pentru oricare adept fidel al Ştiinţei Creştine din zilele noastre. Ultimele cuvinte ale doamnei Eddy, pe care le-a mâzgălit cu o mână tremurândă pe o bucată de hârtie cu puţin timp înainte de a muri, „Dumnezeu este viaţa mea", pot fi la fel de bine interpretate: „Principiul, Dragostea, Duhul sau Inteligenţa este viaţa mea". Pentru mintea ei extrem de confuză, Dumnezeul Bibliei nu exista; pentru ea Dumnezeu nu era personal în nici o privinţă, deoarece teologia ei limitată nu îngăduia decât existenţa unei noţiuni abstracte, care este „totul în toate". Pe lângă faptul că adoră această divinitate panteistă, impersonală, doamna Eddy, şi prin urmare toţi practicanţii Ştiinţei Creştine din zilele noastre, prezintă acest principiu ca fiind soluţia supremă la întreaga nefericire umană. Totuşi,

în mod paradoxal, adepţii Ştiinţei Creştine tăgăduiesc în primul rând existenţa nefericirii, însă nu ostenesc niciodată în încercarea lor de a convinge pe oricine vrea să-i asculte, în schimbul unui onorariu însemnat, că Ştiinţa Creştină poate înlătura prin „rugăciune" această „eroare a minţii muritoare", în treacăt fie spus, moto-ul Ştiinţei Creştine este cuvântul „rugăciune", şi ei nu încetează niciodată să amintească auditoriului lor că se roagă întotdeauna lui „Dumnezeu" pentru vindecare. Este însă vorba într-adevăr de rugăciune? Scripturile ne învaţă că rugăciunea este cererea cuiva adresată unui Dumnezeu personal, care vede nevoile noastre şi le împlineşte (Filipeni 4:6, 7). Nu la fel este şi în cazul Ştiinţei Creştine. Doamna Eddy a afirmat în repetate rânduri convingerea ei că rugăciunea adresată unui Dumnezeu personal este un impediment, şi nu un ajutor. Pentru ea şi pentru Ştiinţa Creştină singura rugăciune adevărată este afirmarea caracterului atotcuprinzător al Principiului şi identificarea sinelui cu acest Principiu panteist. în această eroare majoră îşi are originea iluzia bunătăţii inerente a omului şi negarea ideii „eronate" că răul, sau la drept vorbind materia, păcatul, suferinţa boala sau chiar moartea, sunt reale. Cu această concepţie despre viaţă este uşor de înţeles cum anume poate adeptul Ştiinţei Creştine să se arate atât de ostentativ fericit şi atât de orb la îngrijorările zilnice. Ori de câte ori întâlnesc răul, ei îi neagă realitatea; ori de câte ori văd nefericirea, ei îi afirmă inexistenţa;



şi chiar şi atunci când moartea loveşte în cei dragi ai lor. ei susţin pur şi simplu că aceasta este o „iluzie", deoarece Principiul (Dumnezeu) este Totul, şi Am putea să continuăm la infinit cu multele şi ciudatele interpretări pe care doamna Eddy le-a dat Scripturilor. Ajunge însă să spunem că ea nu le-a considerat niciodată ca fiind Cuvânt al lui Dumnezu şi nici nu s-a închinat Mântuitorului prezentat pe paginile lor. Doamna Eddy a îndepărtat cu brutalitate ca inutilă cea mai sfântă şi sacră doctrină a dragostei creştine, aceea a lui Cristos răstignit pentru noi şi a sângelui Său jertfit pentru ispăşirea noastră înaintea lui Dumnezeu. Ea a ignorat deopotrivă existenţa iadului, a lui Satan şi, de aceea, a raiului în sensul strict al cuvântului. (Pentru ea era vorba doar despre o „stare a minţii".) Nicăieri în analele mişcărilor eretice nu se poate întâlni o persoană care să fi camuflat cu atâta pricepere „calea largă a nimicirii" sub o boltă de seninătate aparentă aşa cum a făcut Mary Baker Eddy. Cu toate acestea, dedesubtul acestei „seninătăţi" se află o negare a aproape întregului creştinism autentic.

în încheierea acestei treceri în revistă a religiei doamnei Eddy este extrem de important ca atât creştinii, cât şi necreştinii să înţeleagă pe deplin implicaţiile Ştiinţei Creştine. Este important pentru creştini, deoarece ignorarea Ştiinţei Creştine a fost unul dintre factorii principali ce au contribuit la proliferarea ei rapidă. Pentru necreştini este important deoarece Ştiinţa Creştină este o imitare a Evangheliei adevărate, însă fără nici o asemănare cu credinţa creştină istorică.

„Ştiinţa creştină" trebuie înţeleasă, iar învăţăturile ei trebuie combătute tocmai cu ajutorul Scripturilor pe care le perverteşte şi le denaturează spre nimicirea multor suflete duse în rătăcire. însă adepţii Ştiinţei Creştine trebuie iubiţi şi evanghelizaţi pentru cauza Evangheliei şi fiindcă aceasta este porunca lui Dumnezeu adresată Bisericii Lui. Iată o provocare într-adevăr mare!

## Texte biblice utile pentru combaterea teologiei Ştiinţei Creştine

1. *Autoritatea Bibliei:* Psalmul 119:140; Isaia 40:8; Matei 24:35; Ioan 10:35; 17:17; 2 Timotei 3:16.
2. *Trinitatea şi divinitatea lui Cristos:* Genesa 1:26; 11:7; 18:1-33; Exodul 3:14; Isaia 6:8; 9:6; Ioan 1:1, 14; 8:58; Coloseni 1:15; 2:9; Evrei 1:3; Apocalipsa 1:7, 8, 16.
3. *Caracterul personal al Duhului Sfânt:* Luca 12:12; Ioan 16:7, 8; Fapte 13:2.

4. *Naşterea din fecioară şi minunile lui Isus:* Isaia 7:14; 9:6; Mica 5:2; Matei 1:18-25; Luca 1:30-38. *Minunile:* Matei 8:14,15,26,27; 9:2,6, 7,
iviaivu i.
5. *Ispăşirea, moartea şi învierea lui Cristos:* Exodul 12:13; Leviticul 17:11; Psalmul 22; Isaia 53; Daniel 9:26; Matei 26:28; 28:5-7; Luca 24:39; Ioan 1:29; 19:33; Romani 5:6-8; Efeseni 1:7; Coloseni 1:20.
6. *Doctrina despre răsplătirea veşnică:* Matei 13:42, 50; 22:13; Marcu 9:44, 46, 48; Luca 3:17; Apocalipsa 20:10.
7. *Doctrina despre rugăciunea creştină:* Matei 6:5-15; 7:7-11; Luca 18:1; Filipeni 4:6; 1 Tesaloniceni 5:17; Iacov 5:16.
8. *Doctrina despre păcat:* Romani 3:23; 6:23; 1 Ioan 1:10; 3:4; 5:17.

# Capitolul 6

# MORMONISMUL - SFINŢII ZILELOR DIN URMĂ

## Perspectivă istorică

Biserica lui Isus Cristos a „sfinţilor zilelor din urmă" diferă de toate cultele şi sectele religioase active în Statele Unite prin aceea că are de departe cea mai fascinantă istorie, şi încă una demnă de a fi luată în seamă de toţi cercetătorii religiilor ce îşi au originea pe continentul american.

Mormonii, după cum sunt numiţi cel mai frecvent, sunt împărţiţi în două grupe principale: Biserica lui Isus Cristos a sfinţilor zilelor din urmă, cu sediul central în Salt Lake City, Utah, şi Biserica reorganizată a lui Isus Cristos a sfinţilor zilelor din urmă, cu sediul central în Independence, Missouri. Astăzi, la peste 150 de ani de la întemeierea mişcării, mormonii numără mai mult de 5,3 milioane de aderenţi, posedă o parte considerabilă din bogăţia agricolă şi industrială a Americii şi străbat întreaga lume în activităţile lor misionare, concurând energic creştinismul evanghelic. Prima grupare, ce constituie preocuparea principală a acestui capitol, a pretins în aprilie 1983 că are peste 5,1 milioane de membri. Biserica reorganizată are doar ceva mai mult de 200.000 de membri răspândiţi în întreaga lume, iar în unele locuri a fost acceptată ca „sectă a fundamentalismului". Biserica reorganizată (Missouri), ce respinge numele de „mormon", este analizată pe scurt în acest capitol, însă nu există îndoială că ea a câştigat teren în ultimele decenii şi este compusă dintr-un grup zelos de oameni dedicaţi. Ei tracasează în mod consecvent Biserica din Utah prin aceea că insistă asupra faptului că pretenţia lor de a fi adevărata biserică, iar cea din Utah ca fiind biserica schismatică, a fost validată prin decizie judecătorească. De la întemeierea ei, Biserica mormonă a fost caracterizată prin prosperitate, zel şi un admirabil spirit misionar şi, încă înainte de izbucnirea celui de Al Doilea Război Mondial, ea avea deja peste 2.000 de misionari activi pe toate câmpurile misionare ale lumii. Dar de la încheierea celui de Al Doilea Război Mondial şi în conformitate cu accelerarea pretutindeni a propagandei eretice, mormonii au astăzi peste 26.000 de „misionari" activi.

Un fapt interesant explică, în orice caz, această puternică forţă misionară, şi anume practica Bisericii mormone de încurajare a celor mai promiţători


Uncii ai ti, uiivii «J^ w mu yi .»„...._____, __.

lor lucrării misionare prin autofinanţare. în unele cazuri părinţii îi întreţin pe cei tineri în timpul acestui tur misionar, însă este semnificativ de observat că aproape tot la două săptămâni între 70-90 de tineri şi tinere încep astfel de activităţi misionare.

în Biserica mormonă numărul de membri creşte acum anual cu o rată medie de 200.000 de convertiri, iar mormonii au un indice de natalitate de 28,1 la mie faţă de indicele mediu la natalitate de 15,9 al Statelor Unite.'

Potrivit cu învăţătura Bisericii mormone, mormonii trebuie să-şi păstreze trupurile în cea mai bună stare de sănătate, ei fiind avertizaţi împotriva folosirii tutunului şi a alcoolului, şi chiar a consumului de ceai, cafea şi a oricărei alte băuturi cu conţinut de cofeină, aşa cum ar fi de exemplu coca-cola. Insistând cu hotărâre asupra principiului zeciuielii din Vechiul Testament, Biserica mormonă le pretinde tuturor membrilor săi să dea

zeciuiala biblică, de unde în 1982 biserica acumulase bunuri estimate la o valoare de peste 2 miliarde de dolari,[2] o cifră cutremurătoare pentru o organizaţie relativ mică. Cititorul trebuie să reţină faptul că mormonii au întrebuinţat cu folos această sumă, folosind-o la extinderea bisericii lor, un adevăr dovedit de extinderea rapidă a moşiilor cu drept de proprietate funciară ale bisericii, atât pentru scopuri comerciale, cât şi pentru scopuri eclesiastice. în prezent, „sfinţii" au peste 20 de temple în funcţiune şi încă aproximativ 20 în stadiul de proiectare sau de construire pe fiecare continent de pe glob. Universitatea mormonă din Utah, Brigham Young University se mândreşte cu peste 27.000 de studenţi în două campusuri.

Credinţa mormonă este proclamată ca atare de către oameni plini de hotărâre, zeloşi, orientaţi spre activităţi misionare, care au o religie practică a „faptelor bune" şi a trăirii curate. Căutând să-i convertească pe absolut toţi cei care îi ascultă, fără a ţine seama de biserica din care aceştia fac parte, mormonii cheltuiesc anual milioane de dolari pentru a răspândi învăţăturile celor doi profeţi de frunte ai lor, Joseph Smith şi Brigham Young.[3] Pe lângă fondul obţinut prin zeciuiala regulată, Biserica mormonă încurajează şi ceea ce ea numeşte , jertfe de post". Această practică neobişnuită se referă la renunţarea la două mese în prima duminică a primei săptămâni din fiecare lună, costul

[1] Creşterea numărului mormonilor începând cu anul 1900 este o poveste vrednică de reţinut. **1900** - 268.331; 1910 - 393.437; 1920 - 526.032; 1930 - 672.488; 1940 - 862.664; 1950 - **1.111.314;** 1960 - 1.693.180; 1970 - 2.930.810; 1980 - 4.633.000.

[2] în anul 1975 Associated Press estima că venitul zilnic al bisericii este de cel puţin 3 milioane de dolari, din care 60 % neimpozabil.

[J] De exemplu, în aprilie 1978 *Reader's Digest* a publicat un anunţ detaşabil de opt pagini cu privire la programele bisericii, fiind primul dintr-o serie în valoare de 12 milioane de dolari, adresat unui număr de aproape 50 de milioane de cititori ai lui *Reader's Digest.*



lor fiind transferat bisericii drept contribuţie voluntară pentru susţinerea şi hrănirea săracilor.

Deoarece educaţia se află la loc de frunte în cercurile mormone, existenţa unor programe de „seminar" şi „institut" pentru studenţii facultăţilor şi elevii colegiilor, cu o capacitate de peste 320.000 de tineri, este probabil cea care stă la baza unei astfel de creşteri sistematice. Biserica mai are peste 50 de şcoli în afara graniţelor Statelor Unite, majoritatea dintre ele aflându-se în Mexic şi în zona Pacificului de Sud.

Prin urmare, mormonismul nu este unul dintre acele culte eretice ce tind să apeleze numai la cei needucaţi, cum este cazul cu majoritatea martorilor lui Iehova, ci el preţuieşte educaţia, ceea ce are drept rezultat cantităţi enorme de propagandă tipărită ce iese din tipografiile mormone în milioane de exemplare anual. Mormonii sunt de asemenea mari constructori de capele şi temple, templele fiind rezervate pentru celebrarea căsătoriilor „celeste", încheierea de legăminte, plus botezuri prin mandat şi alte ritualuri pentru cei morţi (numai în 1982 au fost săvârşite aproape 4,5 milioane de ritualuri în aşezămintele sacre). Astfel de temple sunt interzise pentru „neamuri" (un termen mormon pentru toţi cei care nu aparţin acestui cult) şi sunt nişte clădiri cu adevărat frumoase, în general extrem de costisitoare atât în ceea ce priveşte construcţia, cât şi mobilierul. Pe lângă accentul puternic pe care îl pun pe educaţie, mormonii se ocupă de sport, hobby-uri, spectacole, muzică, cursuri de gospodărie pentru viitoarele mirese, baluri şi festivaluri de teatru. Organizaţia mormonă ce sponsorizează foarte multe din activităţile acestea este cunoscută sub numele de Asociaţia de Perfecţionare Reciprocă (Mutual Improvement Association) şi a sponsorizat literalmente mii şi mii de baluri şi alte programe destinate să-i atragă şi să-i distreze pe cei tineri. Fiecare bal mormon începe cu o rugăciune şi se încheie prin intonarea unui imn. Mormonismul face tot ceea ce este omeneşte posibil pentru a transforma organizaţia lui bisericească într-un cămin în afara căminului pentru copiii şi adolescenţii mormoni, iar delincventa juvenilă este la un nivel scăzut printre mormoni, confirmând succesul programului lor centrat pe biserică.[4]

Ca urmare a faptului că mormonismul subliniază în mod deosebit importanţa misiunilor, Corul Tabernacolului mormon a devenit renumit şi este bine cunoscut tuturor ascultătorilor de radio. Corul este format din 350 de

cântăreţi şi are un repertoriu de 810 imnuri. De curând, el a împlinit 50 ani de participare la emisiuni radio şi TV. Aceia care ar dori să-i elimine pe

[4] Totuşi, o analiză a statisticilor sociale din statul Utah, care este în proporţie de cel puţin 70 % mormon, arată că rata divorţului, a abuzului exercitat asupra copiilor, a gravidităţii şi sinuciderii în rândurile adolescenţilor este deasupra mediei naţionale şi în creştere.

JV1UKJV1UN1SMUL "
|1X Z.1L
CLUR

mormoni ca forţă influentă în Statele Unite, ar face bine să-şi amintească faptul că mormonii au înscrişi în anuarul american mai mulţi aderenţi decât oricare altă religie, şi aceasta este valabil şi pentru societăţile ştiinţifice de onoare ale naţiunii noastre. Conducătorii mormoni au ajuns la putere în aproape toate departamentele Guvernului american, dintre aceştia cei mai importanţi fiind fostul ministru al agriculturii Ezra Taft Benson, unul dintre Cei Doisprezece Apostoli ce conduc Biserica mormonă; ministrul de finanţe, David M. Kennedy (care acum îşi foloseşte împuternicirea ca ministru efectiv în calitate de ambasador plenipotenţiar al bisericii); trezorierii Angela (Bay) Buchanan şi defunctul Ivy Baker Priest; ministrul învăţământului Terrel H. Bell; fostul guvernator al statului Michigan, George Romney; Marriner S. Eccles; trei ambasadori ai Statelor Unite în Scandinavia şi doisprezece senatori ai Statelor Unite, pentru a numi doar câţiva. Departe de a fi o organizaţie cu o influenţă minoră, mormonii reprezintă într-adevăr o puternică forţă politică şi socială care trebuie luată în considerare, fapt de care s-ar îndoi puţine persoane informate.

## *Organizarea bisericii*

Organizarea şi administrarea generală a Bisericii mormone este dirijată de către „Autorităţile Generale". în frunte se află Preşedinţia Primară (în prezent alcătuită din „profetul" Spencer W. Kimball, în vârstă de 88 de ani, şi doi „consilieri", asistată de „Consiliul celor Doisprezece" Apostoli, „Primul Cvorum al Celor Şaptezeci" şi preşedinţia lui, un „Episcop Prezident" şi Patriarhul bisericii). întreaga autoritate rezidă în „preoţia" mormonă, consacrată sub denumirile „aaronică" (cea inferioară) şi „melhisedecă" (cea superioară); aproape fiecare tânăr mormon activ de peste 12 ani aparţine uneia dintre ele. Administrarea Bisericii mormone este divizată în teritorii constituite din „circumscripţii" şi „raioane", primele fiind alcătuite din 500-1.000 de oameni. Fiecare circumscripţie este prezidată de către un episcop şi cei doi consilieri ai săi. Circumscripţiile sunt reunite în supracircumscripţii, fiecare fiind supravegheată de către un preşedinte de raion şi doi sfătuitori, ajutaţi la rândul lor de către doisprezece mari preoţi, cunoscuţi drept „marele consiliu al raionului". Astăzi există aproximativ 8.900 circumscripţii, 1.400 raioane, 2.000 filiale şi 180 de misiuni ce funcţionează în cadrul Bisericii mormone. Aceste variate grupuri auxiliare formează o coaliţie puternică pentru asistenţă reciprocă între mormoni şi este demn de remarcat faptul că în timpul recesiunii economice din 1929 „depozitul" mormon s-a îngrijit cu credincioşie de mormoni, astfel încât puţini membri oneşti au dus lipsă de cele necesare vieţii.





Mormonii continuă să manifeste un mare zel în programul lor misionar. Misionarii sunt bine instruiţi în dogmele mormone şi citează Biblia până la exagerare. Aşa se face că din nefericire mulţi creştini adevăraţi au fost adeseori de-a dreptul reduşi la tăcere de către isteţii discipoli ai lui Joseph Smith şi Brigham Young, care etalează o pseudocunoaştere a Scripturii în faţa ochilor uimiţi ai creştinului neinformat, năucindu-1, uneori dincolo de orice imaginaţie.

în comun cu majoritatea cultelor eretice, mormonismul a cunoscut starea de asediu în urma persecuţiei şi a defăimării, însă spre deosebire de multe alte culte eretice, ce preferă „să nu deştepte câinele care doarme", mormonii au încercat uneori să-şi apere „profeţii". Aceasta i-a pus nu o dată în situaţii dificile şi încurcate.[5]

Mormonul activ de rând este de obicei caracterizat prin multe trăsături morale sănătoase. El este în general amabil, aproape întotdeauna ospitalier şi

extrem de devotat familiei şi învăţăturilor bisericii sale. Din păcate marea majoritate a mormonilor este aproape în totală ignoranţă cu privire la îndoielnicele origini istorice şi teologice ale religiei lor. Ei rămân uneori de-a dreptul şocaţi când li se descoperă originile lipsite de strălucire şi în mod hotărât necreştine ale Bisericii mormone. Acest aspect puţin cunoscut al mormonismului este „o faţă a monedei" pe care ani de zile nenumăraţi istorici mormoni fie că au ascuns-o de oamenii lor, fie au poleit-o cu o spoială înşelătoare în încercarea de a suprima anumite dovezi istorice uşor de confirmat şi, în acelaşi timp, discreditante. Tocmai astfel de dovezi a hotărât autorul cărţii de faţă să treacă în revistă cu scopul de a obţine o imagine completă a religiei lui Joseph Smith.

## *Istoria mormonă timpurie*

Germenii a ceea ce avea să devină mai târziu religia mormonă au fost „incubaţi" în mintea unui oarecare Joseph Smith, jr., „Profetul", cunoscut mai bine locuitorilor din Palmyra, New York, în 1816 pur şi simplu ca „Joe Smith".

Născut la data de 23 decembrie 1805 în Sharon, Vermont, ca cel de al patrulea copil al lui Lucy şi Joseph Smith, viitorul profet mormon a venit pe această lume cu proverbialul verdict „doi contra unu", sorţii potrivnici fiind reprezentaţi de persoana tatălui său şi de mediul în care urma să trăiască. Joseph Smith, sr., era un mistic, un om care îşi petrecea majoritatea timpului său săpând după comori imaginare (era deosebit de stăpânit de legendara

[5] Vezi Hugh Nibley, *The Myth Makers,* Salt Lake City, UT, Bookcraft, Inc., 1958.



comoară a Căpitanului Kidd!). Pe lângă această slăbiciune, el încerca uneori să-şi bată propriile monezi, ceea ce nu o dată l-a adus în conflict categoric cu poliţia locală. Acest fapt este, firește, bine cunoscut oricărui cercetător documentat al mormonismului şi este susţinut de mărturia regretatului judecător, eminenţa sa Daniel Woodart de la tribunalul districtual din Windsor, Vermont, fost vecin al familiei Smith. în anul 1870, judecătorul Woodart a dat o declaraţie oficială în *Historical Magazine,* care afirma că bătrânul Smith era în mod hotărât un vânător de comori şi că „de asemenea a fost implicat, împreună cu un oarecare Jack Downing, în falsificarea de bani, dar a infirmat dovezile statului şi a scăpat de pedeapsă".[6]

Mama viitorului profet era, asemenea soţului ei, produsul epocii şi al mediului în care trăia, fiind înclinată spre păreri religioase extreme şi spre credinţa în cele mai banale superstiţii. în ultimii ani ai vieţii ei, Lucy Smith a fost „autoarea" unei cărţi intitulate *Biographical Sketches of Joseph Smith and His Progenitors for Many Generations.* în orice caz, atunci când a fost publicată de către Biserica mormonă în Liverpool, Anglia, cartea şi-a atras mânia de durată a lui Brigham Young, primul succesor al lui Smith, care a determinat suprimarea cărţii pe motivul că în ea se găsesc „multe greşeli" şi că „dacă se va considera vreodată oportună publicarea acestor schiţe, publicarea nu se va face până ce nu vor fi corectate cu atenţie" *(Millenial Star,* voi. 17, pag. 297, 298, scrisoare personală datată 31 ianuarie 1885).[7]

Firește că doamna Smith a fost cu totul incapabilă de a scrie o asemenea carte, „scrierea pseudonimă" fiind realizată de o doamnă Coray, care a consemnat cu fidelitate ceea ce a devenit cunoscut sub denumirea „Istoria mamei Smith". Această lucrare, ca de altfel şi istoria personală a lui Joseph Smith, jr., va fi discutată pe măsură ce vom avansa în capitolul de faţă. A fost menţionată acum doar pentru a indica părerile contradictorii deţinute de către Biserica mormonă şi mama lui Smith privitor la viaţa casnică a profetului, la trecutul şi la obiceiurile lui religioase.

Mă voi întoarce acum la figura centrală a cercetării noastre, Joseph Smith, jr. Anul 1820 s-a dovedit a fi adevăratul început al chemării profetului, deoarece se pretinde că în acel an el a fost destinatarul unei viziuni extraordinare, în care Dumnezeu Tatăl şi Dumnezeu Fiul S-au materializat şi i-au vorbit tânărului Smith pe când acesta se ruga cu evlavie într-o pădure din apropierea casei. Profetul consemnează în amănunţime întâmplarea în cartea

sa *The Pearl of Great Price [Perla de mare preţ]* (Joseph Smith - Istoria 1:1-25), unde se arată că cele două „personaje" şi-au format o părere oarecum
' *Historical Magazine,* News Series, voi. 8, Nr. 5, noiembrie 1870, pag. 315-316.
[7] *Millenial Star,* voi. 27, Nr. 42, 21 octombrie 1885.

nefavorabilă despre biserica creştină, şi ca atare despre lume în general, şi au anunţat că este necesară o restabilire a adevăratului creştinism, şi că el, Joseph Smith, jr., a fost ales să lanseze noua dispensaţie.
Este interesant de observat că Smith nu părea să fi fost prea mişcat de viziunea cerească, întrucât la scurt timp după aceea el şi-a reluat obiceiul de a săpa după comori împreună cu tatăl şi fratele lui, care erau hotărâţi să dezgroape prada Căpitanului Kidd cu ajutorul unor „pietre vestitoare", a unor „vergele magice" sau prin simpla săpare.[8]
Istoria ne informează că familia Smith nu a izbutit niciodată în multiplele ei încercări de vânare a comorilor, însă nenumăratele „cratere" din împrejurimile Vermontului şi New Yorkului stau mărturie pentru zelul lor evident şi fără precedent în acest sens.
în anii care au urmat, „profetul" a regretat foarte mult aceste expediţii superstiţioase din tinereţea lui şi a negat în mod oficial că ar fi fost vreodată căutător de comori. Cu un asemenea prilej, profetul Smith a spus: „în luna octombrie a anului 1825 m-am angajat la un bătrân gentleman, cu numele de Josiah Stoal, care trăia în districtul Chenango, statul New York. El auzise că spaniolii ar fi deschis o mină de argint în Harmony, districtul Susquehannah, statul Pennsylvania; şi anterior angajării mele, el făcuse unele săpături pentru a descoperi, dacă era posibil, mina. După ce m-am dus să locuiesc la el, el m-a luat să sap în căutarea minei de argint alături de ceilalţi care lucrau pentru el, lucru pe care l-am făcut timp de aproape o lună, fără a avea însă vreun succes în întreprinderea noastră, iar în cele din urmă am reuşit să-1 conving pe bătrânul gentleman să înceteze căutarea acelei mine. Pornind de aici s-a născut mult răspândita istorisire despre faptul că aş fi fost un căutător de comori."[9]
Această explicaţie s-ar putea să fie suficientă pentru a lămuri credincioşilor şi celor nedocumentaţi din punct de vedere istoric eşecurile profetului în vânătoarea de comori, însă pentru aceia care au acces la date, ea demonstrează că Smith s-a jucat nechibzuit, dacă nu chiar iresponsabil, cu adevărul. De fapt, adesea se părea că este cu totul necunoscător în ceea ce priveşte adevărul. Dar principala sursă de promovare a scepticismului în ceea ce priveşte veridicitatea explicaţiei profetului, nu este alta decât Lucy Smith, propria lui mamă, care, în relatarea ei referitoare la exact aceeaşi întâmplare, scrie că Stoal „a venit după Joseph fiindcă auzise că el deţine anumite
[8] Pietrele vestitoare sau pietre căutătoare: aşa-zise pietre magice, care, puse într-o pălărie, parţial acoperite, se presupunea că descopereau anumite lucruri pierdute sau comori îngropate. Vergelele magice erau beţişoare care se credea că duc la comori sau apă etc.
' *Millenial Star,* voi. 14, Anexa, pag. 6.

mijloace cu ajutorul cărora poate desluşi lucruri invizibile ochiului omenesc" (Linn, *The Story ofthe Mormons,* pag. 16).
Dovezi suplimentare, pe lângă afirmaţia doamnei Smith (care reprezintă o dovadă evidentă), demonstrează dincolo de orice îndoială rezonabilă că profetul era categoric un vicios al „pietrei vestitoare", că a luat parte şi a supravegheat personal numeroase expediţii de căutare de comori şi, în plus, că şi-a revendicat puteri supranaturale ce l-ar fi ajutat în aceste căutări. Pentru a îndepărta orice îndoială pe care ar putea să o aibă cititorul cu privire la vânătoarea de comori şi practicile cu ajutorul „pietrelor vestitoare" din tinereţea lui Smith, vom cita trei dintre cele mai competente surse, care considerăm că sprijină afirmaţia noastră potrivit căreia Smith era privit ca un escroc de cei care îl cunoşteau bine. Trebuie de asemenea să reamintim că în cadrul unui interviu, publicat ulterior în *Historical Magazine* din luna mai a anului 1870, Joseph Smith, sr. a afirmat limpede că profetul a fost în tinereţe un entuziast al „pietrei vestitoare" şi un căutător de comori şi, în plus, că a

prezis viitorul şi a localizat obiecte pierdute cu ajutorul unei „pietre vestitoare" şi al pretinselor puteri supranaturale care zăceau în ele. Relatarea tatălui lui Joseph în legătură cu activităţile mai degrabă ciudate ale tânărului este susţinută de mărturia reverendului dr. John A. Clark, depusă după o „investigare exhaustivă" întreprinsă printre vecinii familiei Smith.
„Cu mult înainte să le fi venit ideea Bibliei de aur, Joe obişnuia să le fie ghid în peregrinările lor pentru căutarea de comori..., punându-şi în pălărie o piatră deosebită pe care o avea şi la care se uita pentru a decide unde să înceapă săpăturile" *(Gleanings by the Way,* pag. 225, 1842).
Procedura penală datată în 20 martie 1826 - *New York* împotriva lui *Joseph Smith* - a dezvăluit faptul că Joseph Smith „a avut o anumită piatră la care se uita din când în când pentru a stabili locul unde se află ascunse comorile în inima pământului... şi 1-a căutat de mai multe ori pe domnul Stoal".[10] în consecinţă, tribunalul 1-a găsit pe inculpat vinovat de căutarea de comori.
în anul 1820 Joseph Smith, jr., a pretins că ar fi avut o viziune cerească, prin care, a spus el, a fost ales în calitate de profet uns al Domnului pentru această dispensaţie, deşi abia în anul 1823, odată cu apariţia îngerului Moroni lângă patul pe care tremura Smith, jr., a început el să aibă efectiv de a face cu „tăbliţele de aur", sau cu ceea ce avea să devină mai târziu *Cartea lui Mormon.*
Potrivit relatării lui Smith în legătură cu această revelaţie extraordinară, care este consemnată în *Perla de mare preţ* (Joseph Smith - Istoria 1:29-54), îngerul Moroni, fiul glorificat al unui oarecare Mormon, omul după al cărui

[10] *Frazers Magazine* (seria nouă), voi. 7, februarie 1873, pag. 229.



nume este intitulată faimoasa carte omonimă, a apărut lângă patul lui Joseph şi a repetat de trei ori însărcinarea adresată vânătorului de comori chipurile cuprins de un sentiment de respect, teamă şi uimire. Deşi Smith nu a aşternut pe hârtie această relatare decât câţiva ani mai târziu, gafa pe care a facut-o la transmiterea proclamaţiei îngereştii nu poate fi scuzată nici chiar de această întârziere. Confuzia apare mai ales în prima ediţie a cărţii *Perla de mare preţ,* unde cel ce se numea iniţial Moroni este menţionat a fi mesagerul, dar în cea de a doua, Joseph, cu aceeaşi autoritate profetică, îl identifică pe mesager drept Nephi, un personaj cu totul diferit, pe care îl găsim şi în *Cartea lui Mormon!* Această nefericită contrazicere în cadrul sistemului divin de comunicare a fost remediată mai târziu de scribii mormoni grijulii, preocupaţi să depisteze toate gafele istorice şi faptice din scrierile lui Smith, Young şi ale altor scriitori mormoni timpurii, scrieri ce nu pot fi lămurite uşor. Din această cauză, în ediţiile curente ambele „revelaţii" coincid, identificându-1 pe Moroni drept vizitatorul de la miezul nopţii. Oricum, este evident că pentru mormonul credincios este aproape tot una care dintre cei doi, Nephi sau Moroni, a purtat mesajul adresat lui Smith.
în anul 1827, Smith a afirmat că a primit tăbliţele de aur după care se pretinde că a fost scrisă *Cartea lui Mormon.* La scurt timp după această descoperire istorică, tăbliţele fiind dezgropate pe dealul Cumorah în apropiere de Palmyra, New York, Smith a început „să traducă" hieroglifele înscrise pe tăbliţele de aur, în „egipteana reformată"." Traducerea a făcut-o cu ajutorul lui „Urim şi Thummim", un fel de ochelari miraculoşi, pe care veşnic grijuliul înger Moroni a avut prevederea să îi asigure pentru clarvăzătorul în devenire. De relatarea modului în care a „tradus" Smith tăbliţele şi de dificultăţile inerente avute cu un oarecare Martin Harris, cu soţia lui şi cu profesorul Charles Anthon, un savant de seamă, ne vom ocupa ulterior mai pe larg în acest capitol. în orice caz, fabulaţia este evidentă pentru oricine are fie şi nişte informaţii generale despre adevăratul caracter al lui Joseph Smith; aşa că vom continua cu istoria profetului.
Pe când Joseph traducea tăbliţele (1827-1829), un oarecare Oliver Cowdery, un învăţător itinerant, 1-a vizitat pe Smith în casa socrului său (care după câteva luni, de dragul fiicei lui, îl primise pe Joseph în casă), unde se „converti" în timp util la religia profetului şi curând după aceea a devenit unul dintre mai mulţii „scribi" ce aşterneau pe hârtie ceea ce spunea Joseph

că scrie pe tăbliţe, în ciuda faptului că nu a ajuns niciodată să vadă efectiv
" După părerea tuturor egiptologilor şi filologilor importanţi care au fost consultaţi vreodată în această problemă, egipteana reformată este o limbă inexistentă. Totuşi, deşi sunt în deplină cunoştinţă cu privire la aceste fapte, mormonii îşi susţin în continuare pretenţia.

tăbliţele. Cu timpul, Smith şi Cowdery au devenit prieteni apropiaţi; iar înaintarea „traducerii" şi zelul spiritual atinseră, chipurile, asemenea culmi, încât la 15 mai 1829 cerul nu a mai putut să-şi înăbuşe bucuria; astfel încât Ioan Botezătorul în persoană a fost trimis fără întârziere de Petru, Iacov şi Ioan în umilul stat Pennsylvania, cu porunca de a le conferi lui Joe şi Oliver „Preoţia aaronică".

După acest eveniment uimitor, care este consemnat în *Perla de mare preţ* (Joseph Smith - Istoria 1:68-73), Oliver 1-a botezat pe Joe şi viceversa; şi se pare că cei doi au petrecut un timp minunat împreună, binecuvântându-se unul pe celălalt şi profeţind evenimentele viitoare „ce urmau să se împlinească peste puţin timp". Smith a avut grijă să nu fie prea concret în consemnarea acestor profeţii, datorită faptului că cel mai adesea profeţiile mormone nu s-au împlinit la timp, ceea ce fără îndoială explică ezitarea lui Smith de a se referi la detalii.

Din statul Pennsylvania, acum sfinţit, făcut nemuritor prin iniţierea lui Smith în preoţia lui Aaron de către Ioan Botezătorul, Joe s-a întors la scurt timp după aceea în casa lui Peter Whitmer în Fayette, New York, unde a rămas până în anul 1830, când s-a încheiat „traducerea" tăbliţelor, iar *Cartea lui Mormon* a ajuns să fie publicată şi să i se asigure drepturile de autor. în data de 6 aprilie a aceluiaşi an, profetul, împreună cu fraţii săi, Hyrum şi Samuel, cu Oliver Cowdery şi David şi Peter Whitmar, jr., au fondat oficial „o nouă societate religioasă" intitulată „Biserica lui Cristos" (The Church of Christ) (ce avea să fie numită mai târziu Biserica „sfinţilor zilelor din urmă" Church of the Latter-day Saints), iar în final Biserica lui Isus Cristos a „sfinţilor zilelor din urmă" (Church of Jesus Christ of Latter-day Saints)). Astfel a luat fiinţă una dintre cele mai virulente forme ale mişcărilor eretice americane - mormonismul începuse cu adevărat şi la modul cel mai serios.

După acest eveniment „de seamă", în data de 1 iunie 1830, „profetul" a convocat o conferinţă la care au participat treizeci de bărbaţi şi unde s-au luat hotărâri în direcţia eforturilor misionare şi câţiva dintre recent ordinaţii prezbiteri au fost puşi deoparte pentru a deveni misionari la indieni. în august 1830 un predicator plin de zel, un oarecare Parley P. Pratt, a fost „convertit" la mormonism, iar, după cum se pretinde, în luna septembrie Sidney Rigdon, un predicator campbelit* din Ohio „a văzut lumina" şi şi-a „convertit" biserica la religia lui Smith, care începuse să prindă rădăcini în afara statelor New York şi Pennsylvania, din considerente pe care le vom examina ceva mai târziu.

* De la Alexander Campbell, 1788-1866, întemeietorul „ucenicilor lui Cristos" (Disciples of Christ) - n. trad.



Trebuie notat faptul că aproape din ziua „convertirii" lor, Sidney Rigdon şi Parley Pratt au fost primiţi în ierarhia mormonă superioară, aşa cum s-a întâmplat şi cu Orson Pratt; iar scrierile lor, împreună cu cele ale lui Young, Orson Pratt, Charles Penrose şi James Talmage, pledează până în zilele noastre, cel mai bine în favoarea cauzei mormone. Rolul pe care 1-a jucat Sidney Rigdon în saga mormonă va fi discutat într-un capitol următor, însă trebuie amintit faptul că Rigdon a fost ulterior acuzat de apostazie şi excomunicat din Biserica mormonă, în mare parte datorită faimoasei „Predici a sării" pe care a ţinut-o în anul 1833 în districtul Jackson, Missouri. în discursul său, Rigdon s-a avântat spre culmile unei retorici incendiare împotriva cetăţenilor districtului Jackson, provocând efectiv întregul stat să ducă „un război intens" împotriva „sfinţilor", care ulterior au fost îngrozitor de persecutaţi şi izgoniţi din regiunea respectivă în noiembrie 1833.

Această uşuratică izbucnire de demagogie nu i-a atras mulţumiri din partea confraţilor lui mormoni şi predica lui a devenit cunoscută, întrucâtva cu

amărăciune, drept „«Predica sării» a lui Sidney", datorită faptului că subiectul ei a fost luat din Matei şi trata despre sarea care şi-a pierdut gustul. Caracterizarea devastatoare făcută „din culise" „profetului" Smith de către Rigdon este o abilă disecare a faptelor, caracterizare ce ar trebui citită de oricine este tentat să divinizeze caracterul îndoielnic al primului profet mormon.
La scurt timp după întâlnirea din Fayette, nucleul Bisericii mormone s-a mutat la Kirtland, Ohio, unde într-un interval de şase ani a crescut la un număr de 16.000 de suflete. Avântul mişcării lor spre districtul Jackson a început în perioada când se aflau deja în Kirtland. Joseph şi Sidney n-au fost lipsiţi de persecuţie şi au suferit umilinţa de a fi „unşi cu smoală şi tăvăliţi în pene" ca pe vremuri, fiind conduşi afară din oraş în tradiţionala căruţă cu zăbrele. Pe când se găsea în Missouri, Smith a achiziţionat un teren de şaizeci şi trei de acri pe care 1-a numit „pământ sfânt" şi acolo a marcat locul exact unde a declarat că avea să se construiască mai târziu templul Sionului, sediul central de pe pământ al împărăţiei lui Isus Cristos. Este un fapt interesant al istoriei că o mică ramură a mormonismului (Church of Christ, Temple Lot) stăpâneşte acum acel amplasament templier şi afirmă că a refuzat cândva oferta de cinci milioane de dolari din partea bisericii Utah pentru „pământul sfânt".
Tot în Kirtland a fost stabilit şi Primul raion al Sionului şi a fost ales un cvorum de doisprezece apostoli, prezidat de prima preşedinţie alcătuită din trei apostoli, supravegheată de preşedintele Joseph Smith, Văzătorul. Totuşi, motivul principal al mutării mormonilor la Kirtland, Ohio, a fost nepopularitatea extremă a lui Smith şi a revelaţiilor lui printre oamenii care îl cunoşteau foarte bine şi care priveau noua lui religie ca pe o ruşine şi o impostură, ceea

ce nu îi prea recomanda ca posibili convertiţi. Firește că Smith a invocat o revelaţie de la Dumnezeu drept autorizare a acestei deplasări. De fapt, între anii 1831 şi 1844, „profetul" a avut, chipurile, peste 135 de revelaţii directe de la Dumnezeu, revelaţii care au ajutat la construirea Kirtlandului, iar mai târziu a metropolei mormone de la Nauvoo, Illinois. Practica infamă a poligamiei a fost instituită la Kirtland şi confirmată ulterior prin „revelaţie divină". Câteva persoane dezinformate au declarat că Smith nu a fost poligam, însă este suficient ca cineva să apeleze la renumita colecţie Berrian din Biblioteca Publică din New York unde există cărţi cu informaţii directe care afirmă contrariul, scrise de bărbaţi şi femei mormone care au fost martori ai multora din aceste realităţi şi care au confirmat imoralitatea indiscutabilă a lui Smith şi a conducătorilor Bisericii mormone. Bineînţeles că treptat poligamia s-a extins în întreaga Biserică mormonă, astfel încât a fost necesar ca guvernul Statelor Unite să ameninţe cu confiscarea întregii proprietăţi mormone şi cu dizolvarea lor completă pentru a pune capăt acestei practici larg-acceptate pe atunci.
în anul 1890, preşedintele Wilford Woodruff a abolit oficial poligamia ca practică a Bisericii mormone, ceea ce reprezintă un exemplu concret al faptului că, pentru a supravieţui politic şi economic, mormonii erau gata să-şi sacrifice convingerile religioase, subiect discutat tot mai des în cercurile mormone de astăzi. Cert este că în Kirtland, Nauvoo, districtul Jackson etc, mormonii au avut şansa să câştige adepţi la religia lui Smith deoarece erau străini, iar caracterul profetului era necunoscut în acele regiuni. însă, în New York, Smith era cunoscut în termeni foarte puţin măgulitori, unii dintre ei având o importanţă directă pentru înţelegerea adecvată a caracterului său. în binecunoscuta sa lucrare *The Origin, Rise and Progress of Mormonism* (New York, 1867), Pomery Tucker a adunat un număr de declaraţii, făcute sub prestare de jurământ, de către vecinii familiei Smith şi mai ales de către cunoştinţele lui Joseph Smith, jr. Potrivit consensului unanim al celor care au depus mărturie la vremea aceea, Joseph Smith, jr. era cunoscut pentru „obiceiul lui de a exagera şi pentru caracterul lui mincinos... datorită extravaganţelor în afirmaţiile pe care le făcea, cuvântul lui era primit cu cea mai puţină încredere de cei care îl cunoşteau bine. El era în stare să pronunţe cu

o seriozitate extraordinară exagerarea cea mai evidentă sau absurditatea cea mai incredibilă" (pag. 16).
Una dintre cele mai interesante declaraţii în ceea ce priveşte viaţa de început a familiei Smith şi cea a lui Joseph Smith jr. a fost obţinută de E. D. Howe, contemporan cu Smith care a făcut o mulţime de cercetări în timpul vieţii lui Joseph, ce nu au fost niciodată contestate cu succes de vreunul dintre istoricii mormoni. Atât de mare era greutatea mărturiei contemporane, încât nici

măcar Smith nu a cutezat niciodată să răspundă învinuirilor pe care i le aducea Howe, deşi ele îi erau bine cunoscute.
Domnul Howe a obţinut o declaraţie semnată de şaizeci şi doi de locuitori permanenţi din Palmyra, New York, o declaraţie ce nu poate fi ignorată de nici un cercetător serios al mormonismului:
„Noi, subsemnaţii, am cunoscut timp de câţiva ani familia Smith, pe când aceasta locuia în vecinătate, şi nu ezităm a spune că îi considerăm pe membri ei lipsiţi de acele trăsături morale de caracter care ar trebui să le dea dreptul la încredere din partea oricărei comunităţi. Ei erau vestiţi mai ales pentru proiectele lor himerice, îşi petreceau cea mai mare parte a timpului săpând după comori, despre care pretindeau că sunt ascunse în pământ; şi până în ziua de astăzi pot fi văzute, nu departe de locuinţa lor, mari săpături în pământ, unde obişnuiau să-şi petreacă timpul căutând comori ascunse. îndeosebi Joseph Smith, sr., împreună cu fiul lui, Joseph, erau consideraţi ca fiind în întregime lipsiţi de *caracter moral* şi *dedaţi unor obiceiuri vicioase"* *(Mormonism Unveiled,* Zanesville, Ohio, 1834, pag. 261).
Citind aceste lucruri, unii ar putea fi de părere că este nedrept să citäm doar un aspect al istoriei; cum rămâne cu aspectul favorabil mormonilor, vor întreba ei. Drept răspuns la această întrebare stă uimitorul fapt că *nu există nici o declaraţie pro-mormonă contemporană care să fi provenit din surse documentate şi demne de încredere, de la persoane care au cunoscut în mod intim familia Smith şi pe Joseph.* Numai supraînţelepţii istorici mormoni, care, interpretând faptele la o sută de ani de la desfăşurarea lor, au fost în stare să pună în mod serios la îndoială mărturiile vecinilor, ale socrului lui Joseph şi ale multor ex-mormoni, care ştiau ce se petrece şi care au ţinut să li se consemneze mărturiile pe care nici măcar istoricii mormoni nu s-au deranjat prea serios să le combată.
în vreme ce mormonii creşteau la număr şi prosperau în Nauvoo, Illinois, şi practica poligamiei începuse să fie cunoscută atât de cea mai mare parte a comunităţii mormone, cât şi de cei din afară, a crescut şi neîncrederea în Joseph Smith, mai ales după ce unul dintre foştii lui asistenţi, John C. Bennett, a dat în vileag cu îndrăzneală practica poligamiei la Nauvoo. Când profetul (sau „generalul", cum îi plăcea să fie cunoscut în această etapă a carierei sale) nu a mai putut tolera această critică crescândă şi a ordonat distrugerea celui mai ameninţător purtător de cuvânt al ei, o publicaţie antimormonă intitulată *The Nauvoo Expositor,* statul Illinois a găsit de cuviinţă să intervină. „Profetul" a fost închis împreună cu fratele lui Hyrum, la Carthage, Illinois în aşteptarea procesului pentru vina de a fi distrus publicaţia *Expositor.* Cu toate acestea, la data de 27 iunie 1844, o gloată ce număra aproximativ două sute de persoane a asaltat închisoarea din Carthage şi i-au

asasinat în mod brutal pe Smith şi pe fratele acestuia, Hyrum, aşezând astfel cu forţa, nedorita coroană a martirajului timpuriu pe capul profetului, ce se împotrivea cu vigoare agresorilor, asigurându-i astfel nemurirea în cadrul istoriei mormone, în calitate de „adevărat clar-văzător".
în urma asasinării lui Joseph Smith, majoritatea mormonilor au acceptat conducerea lui Brigham Young, în vârstă de patruzeci şi trei de ani la acea dată, omul care în prealabil îi dusese pe mormoni la loc sigur din faţa mâniei cetăţenilor din Missouri.
în anul 1846 Young a anunţat că „sfinţii" vor părăsi Nauvoo. în 1847, după o călătorie lungă şi primejdioasă prin sălbăticia ţinuturilor din sud-vestul Statelor Unite, Young a ajuns cu prima ceată de mormoni în valea Marelui Lac Sărat şi cu exclamaţia „Acesta este locul!" el a pecetluit destinul

„sfinţilor" - ei se aflau pe locul ce avea să devină statul Utah.
Young a domnit asupra bisericii mormone timp de mai mult de treizeci de ani şi, aşa cum se mai întâmplă încă şi acum, el a moştenit mantaua profetică a primului profet, ce fusese destinată în mod divin. Aşa se face că fiecare preşedinte succesiv al bisericii mormone îşi revendică aceeaşi autoritate ca Joseph Smith şi Brigham Young - de unde rezultă o infailibilă succesiune profetică. „Manifestarea spirituală", despre care mormonii considerau că îi îndreptăţea la posesiunea văii marelui Salt Lake, a fost „acordată" în iunie 1848, când primele semănături mormone au fost în mare parte salvate de năpasta lăcustelor călătoare printr-un imens stol de pescăruşi de mare; astfel, potrivit învăţăturii mormone, Dumnezeu a dat o dovadă vizibilă a binecuvântării Lui peste Biserica „sfinţilor zilelor din urmă".
Bineînţeles că nu vom putea discuta amănunţit istoria mormonilor sub conducerea lui Brigham Young, deoarece aceasta ar presupune un întreg volum, ajunge însă să spunem că Smith a dat mişcării impulsul ei iniţial şi că Brigham Young i-a oferit avântul necesar consacrării mişcării ca o religie de bună credinţă. Young a fost un caracter cu multe feţe, iar teologia mormonismului nu poate fi înţeleasă fără o înţelegere a formidabilei influenţe exercitate asupra ei de către persoana „profetului" Young şi învăţăturile lui. Smith şi Young, împreună cu hotărârile preşedinţilor succesivi, au făcut din teologia mormonă ceea ce este ea, şi separat de Brigham Young mormonismul nu poate fi înţeles în întregime.
Young a fost un om curajos şi perseverent, stăpânit de o natură chibzuită, însă înclinată spre crize de cruzime, ce sunt acum în mod convenabil uitate de către istoricii mormoni. O dovadă a hotărârii lui de a controla Utahul a fost ordinul pe care 1-a dat pentru masacrarea a peste o sută de imigranţi nemormoni, acţiune devenită cunoscută în zilele noastre drept Masacrul de la Muntele Meadows. în acest caz particular, din raţiuni cunoscute doar de el

însuşi, Young i-a încredinţat episcopului John D. Lee misiunea de a anihila imigranţii lipsiţi efectiv de ajutor care se aflau într-un tren de marfa. Episcopul Lee s-a achitat cu credincioşie de această sarcină, iar douăzeci de ani mai târziu el a fost închis, judecat, condamnat şi executat de guvernul Statelor Unite pentru această acţiune maliţioasă şi totalitară.
în memorabila lui carte, *The Confessions of John D. Lee,* o pată mare şi consistentă în programul mormon de „reconstrucţie" istorică, Lee şi-a recunoscut partea lui în afacerile infame, însă a jurat că a acţionat în urma ordinelor lui Birgham Young. în orice caz, mărturia lui Lee, a câtorva dintre locţiitorii lui, precum şi mărturia altor oameni implicaţi în masacru, indică fără îndoială că Young a ordonat şi a aprobat acţiunea. în măsura în care vom studia în continuare teologia mormonă, va deveni evident faptul că cele întâmplate nu au fost în nici un caz dincolo de limitele caracterului lui Young; el era legea în Utah; şi precum s-a observat cu atâta înţelepciune: „Puterea corupe, iar puterea absolută corupe în mod absolut."
Aşadar, mormonismul din zilele noastre este la o distanţă considerabilă faţă de un număr apreciabil de principii şi practici ale primilor lui întemeietori. Negreşit, el a rămas credincios dogmelor de bază, însă, ca şi în cazul poligamiei, când dogmele intră în conflict cu legile guvernului sau cu forţa politică, „sfinţii zilelor din urmă" au ales cu înţelepciune să ignore (cuvântul folosit de regulă este „să reinterpreteze") sfaturile celor doi profeţi principali ai lor. Istoria mormonilor este un subiect vast şi complex; este un veritabil labirint de cărţi, mărturii sub prestare de jurământ, fotografii, zvonuri şi păreri, şi abia după o analiză cât se poate de atentă a dovezilor contemporane iese la iveală o imagine coerentă, cu date verificabile. Pentru credinciosul mormon de rând nu putem avea decât simpatie şi consideraţie. El este, în general vorbind, onest, harnic, chibzuit şi zelos atât în proclamarea, cât şi în promulgarea convingerilor lui. Regretabil este doar faptul că el a acceptat drept bună o „istorie" atent redactată a originii şi dezvoltării doctrinare a religiei lui, în loc să examineze sursele ireproşabile, care nu numai că contrazic, ci şi

dovedesc în mod incontestabil falsitatea a ceea ce este cu cea mai mare certitudine o măreaţă istorie contrafăcută. Sperăm că, pe măsura ce vom studia drama în desfăşurare a doctrinei mormone şi bazele unei astfel de doctrine, cititorul va ajunge să-şi dea pe deplin seama de evoluţia mormonismului şi de capcanele care fără nici o îndoială există în luarea de bună a evangheliei după Joseph Smith şi Brigham Young. Prin urmare, verdictul istoriei este în mod copleşitor împotriva versiunii mormone a Bibliei, mai ales când este vorba de Smith şi Young; şi există un volum enorm de documente pe care toţi mormonii, cu excepţia câtorva, par mulţumiţi să le ignore, însă faptele în sine rămân prea bine confirmate pentru a fi ignorate.



## O nouă revelaţie - „Biblia mormonă"



Cu excepţia versiunii King James a Bibliei, pe care mormonii o acceptă ca parte a Cuvântului lui Dumnezeu „în măsura în care este tradusă în mod corect", ei au mai adăugat *Doctrină şi legăminte, * Perla de mare preţ* şi cartea iniţială, *Cartea lui Mormon,* la canonul a ceea ce ei ar numi scriptură autorizată - adică cele „patru lucrări standard". Ultima dintre cele menţionate constituie subiectul acestui subcapitol, deoarece ocupă un loc esenţial în teologia şi istoria mormonă şi în consecinţă trebuie examinată cu atenţie. S-au publicat deja numeroase rezultate ale cercetărilor efectuate de mai mulţi savanţi şi organizaţii competente legate de *Cartea lui Mormon,* şi m-am folosit din plin de orice informaţie documentată şi verificabilă care mi-a stat la dispoziţie. Sarcina de validare a materialului a fost enormă, aşa că am selectat acele informaţii care au fost confirmate indiscutabil şi care în prezent sunt disponibile în unele dintre principalele noastre instituţii de învăţământ (Universitatea Standford, Seminarul Teologic Union, secţiile de cercetare ale Bibliotecii Congresului, Biblioteca Publică din New York şi altele).

Evaluarea structurii complexe a *Cărţii lui Mormon* este o sarcină dificilă şi cititorul este îndemnat să folosească bibliografia de la sfârşitul acestei cărţi, în cazul în care doreşte unele studii exhaustive.

### *Legenda celor două popoare antice*

Cartea lui Mormon pretinde a fi istoria a două civilizaţii antice, localizate pe continentul american. Potrivit versiunii mormone, prima dintre aceste mari civilizaţii a părăsit Turnul Babei (în jurul anului 2.250 î.Cr. după socoteala mormonă), a trecut în Europa şi a emigrat spre coasta de est a ceea ce cunoaştem noi drept America Centrală.

Cel de al doilea grup, se presupune că a părăsit Ierusalimul în preajma anului 600 î.Cr., înainte de nimicirea oraşului şi de captivitatea babiloniană a lui Israel. Conform gândirii mormone tradiţionale, grupul acesta a traversat Oceanul Pacific, debarcând pe coasta de vest a Americii de Sud. *Cartea lui Mormon* este, după cum se pretinde, o condensare a celor mai importante evenimente din viaţa acestor două civilizaţii. Autorul cărţii a fost un profet cu numele de Mormon. Cartea este „traducerea rezumatului celor consemnate în legătură cu aceste civilizaţii" şi „include un scurt sumar al istoriei primilor oameni jarediţi, sumar făcut de Moroni, fiul lui Mormon, după documentul jaredit găsit în timpul perioadei celei de a doua civilizaţii".

* Titlul original: *Doctrine and Convenals* - n. trad.





Jarediţii au fost distruşi ca urmare a „corupţiei" şi au fost pedepsiţi pentru apostazia lor, civilizaţia lor fiind nimicită cu desăvârşire.

Cel de al doilea grup, care venise în America în jurul anului 600 î.Cr., erau iudei drept-credincioşi, iar conducătorul lor se numea Nephi. în cele din urmă, acest grup a avut o soartă asemănătoare cu cea a jarediţilor şi s-au divizat în două tabere aflate în permanent război între ele, nephiţii şi lamaniţii (indienii). Lamaniţii au fost blestemaţi din cauza faptelor lor rele, iar blestemul s-a materializat sub forma pielii lor închise la culoare.

Documentul mormon pretinde că Cristos a vizitat continentul american,

că S-a revelat nephiţilor, că le-a predicat Evanghelia şi că a instituit atât botezul, cât şi serviciul de împărtăşanie.
Din nefericire, nephiţii s-au dovedit a nu fi pe măsura lamaniţilor; au fost înfrânţi de aceştia şi nimiciţi în întregime într-o mare bătălie ce a avut loc lângă dealul Cumorah din Palmyra, New York, aproximativ în jurul anului 385 d.Cr.
La vreo o mie patru sute de ani mai târziu, pretind mormonii, Joseph Smith, jr., a dezgropat rezumatul acesta redactat de Mormon în hieroglifele egiptenei reformate pe nişte tăbliţe de aur şi, cu ajutorul lui Urim şi Thummim (nişte ochelari supranaturali), a tradus egipteana reformată în engleză. Astfel s-a ajuns la *Cartea lui Mormon,* care a fost publicată în 1830, purtând numele lui Joseph Smith, jr., în calitate de „autor şi proprietar".
Pentru ca să nu fie nici o confuzie, există patru categorii de tăbliţe cu însemnări care, chipurile, i-au fost revelate lui Smith: (1) tăbliţele lui Nephi, (2) tăbliţele lui Mormon, (3) tăbliţele lui Ether şi (4) un set de tăbliţe menţionate pretutindeni în *Cartea lui Mormon* şi cunoscute sub numele de „tăbliţele de alamă" sau tăbliţele de alamă ale lui Laban.
Tăbliţele lui Nephi au consemnat mai ales istoria seculară, cu toate că tăbliţele mai mici ale lui Nephi au consemnat, se pretinde, evenimente sacre. Cel de al doilea grup este un rezumat al tăbliţelor lui Nephi, făcut de Mormon, şi include comentariile lui şi note istorice suplimentare redactate de fiul lui, Moroni. Cel de al treilea set de tăbliţe a înregistrat istoria jarediţilor, rezumată tot de Moroni, care a adăugat propriile lui comentarii. în prezent este cunoscut drept *Cartea lui Ether.*
Cel de al patrulea set de tăbliţe se pretinde că a venit de la Ierusalim şi apare sub formă de fragmente în documentele nephite. Ele sunt pline de citate din Scripturile şi genealogiile ebraice.
Se presupune că Joseph Smith ar fi primit tăbliţele din mâna lui Moroni, „un personaj înviat", în anul 1827.

## *Scopul* Cărţii lui Mormon

Scopul *Cărţii lui Mormon* şi misiunea ei scapă de obicei teologilor

creştini, arheologilor şi cercetătorilor antropologi datorită multelor dificultăţi pe care le ridică în lumina unor fapte deja stabilite. Ar trebui să ţinem seama însă de o explicaţie mormonă a scopului cărţii:
Este un principiu al legii divine şi civile ca „orice vorbă să fie sprijinită pe mărturia a doi sau trei martori" (2 Corinteni 13:1). Biblia, istoria pe care o relatează ea despre acţiunile şi lucrările providenţiale ale lui Dumnezeu în folosul oamenilor de pe continentul estic, este un martor în slujba adevărului. *Cartea lui Mormon* este un alt martor având acelaşi scop. Ea prezintă providenţa lui Dumnezeu în ceea ce priveşte subiectul fundamental şi extrem de important al mântuirii, ca de altfel şi în legătură cu legile naturii, în general, şi sugerează că astfel de purtări de grijă nu se limitau numai la lumea estică, „Atât de mult a iubit Dumnezeu *lumea"* (loan 3:16), nu doar o parte din ea, încât a slujit în acelaşi mod şi neamului omenesc de pe marele continent vestic. Fiind leagănul unor civilizaţii puternice, marele continent apusean era îndreptăţit să aibă şi el parte de lucrările Tatălui neamului omenesc.
Scopul declarat al *Cărţii lui Mormon* (în introducerea ei) este universal: să mărturisească lumii adevărul şi divinitatea lui Isus Cristos şi misiunea Lui salvatoare prin evanghelia pe care a propovăduit-o. Mărturia ei este atât pentru iudei, cât şi pentru neamuri. Casa lui Israel L-a respins pe Mesia ei şi în consecinţă a fost respinsă, risipită şi forma ei de guvernământ a fost răsturnată. Evanghelia refuzată de ei a fost apoi predicată neamurilor. De atunci încoace Israel a rămas mereu în necredinţă faţă de Cristos şi lipsit de slujirea bărbaţilor inspiraţi. Prorocia biblică declară în repetate rânduri reintegrarea lor în graţia divină în zilele din urmă, strângerea lui Israel şi aşezarea lor permanentă în străvechea lor patrie, Palestina. Cartea pecetluită, *Cartea lui Mormon,* este prezisă prin prorocie biblică şi este, după propriile ei declaraţii, o revelaţie suplimentară, adeveritoare, venită de la Dumnezeu, a caracterului mesianic al lui Isus Cristos şi a legămintelor făcute cu strămoşii lui Israel. Ea prezice în repetate rânduri strângerea din nou, repunerea în drepturi şi multe alte binecuvântări pentru Israel. Dumnezeul lui Israel urmează să facă un „nou legământ" cu acel popor - nu vechiul legământ mozaic, ci un alt legământ, prin care ei urmează să fie repuşi în drepturi ca naţiune în ţara lor sfântă. (Vezi

şi Ieremia 31:34; Ezechiel 20:33-38 etc, preziceri biblice în acelaşi sens.)
*Cartea lui Mormon* interpretează profeţiile Vechiului Testament în acest sens, aşa după cum prezintă şi preziceri ale oamenilor săi inspiraţi. Ea pretinde că este parte a noului legământ cu Israel.
Ea pretinde că este cartea pecetluită despre care vorbeşte Isaia în capitolul 29, pe care îl citează şi îl interpretează. Ea spune că drept rezultat al dezvăluirii ei, Israel va ajunge la înţelegerea mesajului lui Cristos despre salvare; că ei nu se vor mai teme, ci că vor fi ocrotiţi şi binecuvântaţi din plin prin bunăvoinţa divină; că apariţia ei în curând va fi urmată de binecuvântare materială a Palestinei, în sensul transformării sterilităţii în fertilitate, Palestina devenind astfel capabilă de a întreţine acea naţiune ca şi în timpurile străvechi.

ÎMPĂRĂŢIA CULTELOR ERETICE
Realitatea e că de la apariţia cărţii acel pământ a fost favorizat. El dă roade din abundenţă. Evreilor li se permite acum să se întoarcă şi să întemeieze acolo oraşe şi unităţi industriale şi agricole. Mulţi evrei, conform prezicerilor cărţii, încep să creadă în Cristos. Partizanii cărţii afirmă că, ţinând cont de prezicerile care s-au împlinit, acum orice alte însemnări - care ar cuprinde profeţii referitoare la lucrurile împlinite acum - ar fi de prisos.
Cartea susţine de asemenea că cei care au rămas dintre cei dintâi locuitori ai Americii antice şi care s-au împrăştiat peste tot în America de Nord, Centrală şi de Sud - populaţiile indiene - vor fi convertiţi la credinţă cu ajutorul ieşirii la iveală a mărturiilor strămoşilor lor şi vor fi părtaşi legămintelor făcute cu strămunii lor. Cartea indică ieşirea lor din condiţia primitivă la cunoaştere raţională. Ea susţine că neamurile care ocupă pământurile lor Ie vor favoriza emanciparea din condiţiile degenerate în care sunt acum. Aceasta este o parte din scopul cărţii.
Cei care cred în divinitatea *Cărţii lui Mormon* citează o afirmaţie a lui Isus Cristos ce se află consemnată în Evanghelia Sf. Ioan, la capitolul 10:16. Şi anume: *,Mai am şi alte oi, cari nu sunt din staulul acesta;* şi pe acelea trebuie să le aduc. *Ele vor asculta de glasul Meu,* şi va fi o turmă şi un Păstor."
Menţionând de asemenea că Cristos a declarat: „Eu nu sunt trimis decât la oile pierdute ale casei lui Israel" (Matei 15:24), ei cred că de vreme ce Isus Cristos, conform celor consemnate, nu s-a arătat niciodată neamurilor şi că „Mântuirea vine de Ia iudei", sau de la Israel (Ioan 4:22), promisiunea în ceea ce priveşte „alte oi" s-a împlinit prin arătarea lui Cristos nephiţilor.[12]
Prin urmare, pentru mormoni Biblia prezice *Cartea lui Mormon; Cartea lui Mormon* interpretează profeţia Vechiului Testament şi pretinde că face parte din noul legământ cu Israel. Ea pretinde de asemenea a fi „un alt martor" al adevărului Evangheliei creştine. Este regretabil pentru mormoni faptul că, după cum vom vedea, acest martor se găseşte atât de adesea în contradicţie cu revelaţia biblică. Faptul că această *Carte a lui Mormon* trebuie considerată într-un sens oarecare „parte a noului legământ", este până la urmă o presupunere grosolană, nejustificată de nici una din dovezile interne ale cărţii sau de mărturia ştiinţei ori a istoriei.

## *Dovezi ştiinţifice împotriva* Cărţii lui Mormon

în încercarea de a valida şi justifica pretenţiile *Cărţii lui Mormon* autoritatea cea mai însemnată în mormonism, Joseph Smith, jr., profetul mormon, a relatat un eveniment care, dacă ar fi adevărat, ar adăuga o greutate semnificativă câtorva dintre revendicările mormonilor în folosul Bibliei lor. Din fericire, este un fapt în legătură cu care pot fi aduse prea multe dovezi.
[i2]R. K. Salyards, sr., *The Book of Mormon,* Herald House, Independence, MO, n. d., pag. 13-16.


Smith a ridicat această pretenţie în cartea *Perla de mare preţ* (Joseph Smith - Istoria 1:62-64, ediţia din 1982), şi ea merită să fie examinată:
...Am început să copiez caracterele de pe tăbliţe. Am copiat un număr considerabil din ele, şi cu ajutorul lui Urim şi Thummim, am tradus câteva dintre ele... Domnul Martin Harris a venit în localitatea noastră, a luat caracterele pe care le desenasem de pe tăbliţe şi a plecat cu ele în oraşul New York. Pentru ceea ce s-a întâmplat cu el şi cu caracterele, voi apela la propria lui relatare a circumstanţelor, aşa cum mi le-a povestit după ce s-a întors, relatare conform căreia „am mers la New York şi am prezentat caracterele ce fuseseră traduse, împreună cu traducerea lor, profesorului Charles Anthon, un domn distins, renumit pentru cunoştinţele lui literare. Profesorul Anthon a afirmat

că traducerea este corectă, mai corectă decât oricare altă traducere pe care o văzuse vreodată din egipteană. După aceea i-am arătat caracterele ce nu erau încă traduse, iar el mi-a spus că sunt în egipteană, caldeeană, asiriană şi arabă; şi mi-a mai spus că sunt caractere veritabile" (Secţiunea 2, versetele 62, 63, 64).

în consecinţă, după Joseph Smith, Martin Harris, colegul lui, a obţinut din partea eruditului profesor Charles Anthon de la Columbia University o validare a traducerii caracterelor egiptene reformate găsite pe tăbliţele pe care Moroni i le pusese la dispoziţie. Dar problema în ce priveşte afirmaţia lui Smith este că profesorul Anthon nu a spus niciodată aşa ceva şi, din fericire, el a adresat oficial o lungă scrisoare domnului E. D. Howe, contemporan cu Joseph Smith, care a făcut una dintre cele mai amănunţite cercetări cu privire la profetul mormon şi la originile mormonismului de astăzi. Howe nu a fost combătut niciodată şi din această cauză el este temut şi urât de istoricii mormoni şi nu de puţini mormoni contemporani.

Aflând despre afirmaţia lui Smith referitoare la profesorul Anthon, domnul Howe i-a scris acestuia din urmă la Columbia. Scrisoarea profesorului Anthon, reprodusă aici din colecţia proprie a lui Howe, este o dovadă esenţială, pe care mormonii s-ar bucura foarte mult să o ştie pierdută.

New York, N.Y., 17 februarie 1834

Domnului E. D. Howe

Painseville, Ohio

Stimate Domn,

Am primit în dimineaţa aceasta scrisoarea dumneavoastră din ziua de 9 a lunii curente şi mă grăbesc să vă răspund la ea. întreaga poveste cum că m-aş fi pronunţat asupra inscripţiei mormone considerând-o a fi „hieroglife în egipteană reformată" este *total falsă.*" în urmă cu câţiva ani, un fermier modest şi evident credul a trecut pe la mine cu un bilet de la dr. Mitchell din oraşul nostru, acum decedat, prin care acesta

' Sublinierile aparţin autorului pentru accentuare.





mă ruga să descifrez, dacă este posibil o bucată de hârtie scrisă pe care avea să mi-o înmâneze fermierul şi cu privire la care dr. Mitchell mărturisea că nu a fost în stare să o înţeleagă. Examinând lucrarea în cauză, am ajuns curând la concluzia că *totul este un şiretlic, probabil o farsă.* Când am întrebat persoana care o adusese cum a obţinut scrierea aceea, el mi-a relatat, în măsura în care îmi pot aminti acum, următoarele: în nordul statului New York a fost dezgropată o „carte de aur", alcătuită dintr-un număr de tăbliţe de aur, legate împreună sub forma unei cărţi cu ajutorul unor sârme tot din aur; împreună cu această carte a fost dezgropată şi o pereche enormă de „ochelari de aur"! Aceşti ochelari erau atât de mari, încât dacă cineva încerca să se uite prin ei, ambii ochi trebuia să privească doar printr-una dintre lentile, ochelarii în cauză fiind prea mari pentru lăţimea feţei umane. Aceluia care examina tăbliţele prin intermediul ochelarilor i se dădea posibilitatea nu doar să le citească, ci să le şi înţeleagă pe deplin sensul. Toată această cunoaştere se limita însă în acea vreme la un singur tânăr, care singur avea în stăpânire cufărul ce conţinea cartea şi ochelarii. Acest tânăr stătea în podul unei locuinţe de la ţară, în spatele unei draperii şi, fiind astfel ascuns privirilor, el îşi punea din când în când ochelarii, sau mai degrabă privea printr-una dintre lentile, descifra caracterele din carte şi, după ce scria câteva dintre ele pe hârtie, înmâna de după draperie copii celor care stăteau afară. Dar nu se spunea nici un cuvânt despre tăbliţele care erau descifrate „prin darul lui Dumnezeu". în felul acesta, totul se efectua cu ajutorul enormei perechi de ochelari. Fermierul a adăugat că el a fost solicitat să contribuie cu o sumă de bani pentru publicarea „cărţii de aur", al cărei conţinut, după cum a fost asigurat, avea să producă o schimbare radicală în lume şi avea să o salveze de la ruină. Atât de urgente fuseseră aceste solicitări, încât el intenţiona să-şi vândă ferma şi să înmâneze suma primită acelora care doreau să publice conţinutul tăbliţelor. Totuşi, ca o ultimă măsură de precauţie, el hotărâse să vină la New York şi să obţină părerea celor învăţaţi cu privire la sensul hârtiei pe care o luase cu el şi care îi fusese dată ca parte din conţinutul cărţii, deşi în momentul acela nu fusese oferită încă nici o traducere de către tânărul cu ochelari. *Auzind această ciudată poveste, mi-am schimbat părerea cu privire la hârtie şi, în loc să o mai consider o farsă la adresa celor învăţaţi, am început să o privesc ca făcând parte dintr-un aranjament menit să-l escrocheze pe fermier de banii lui şi i-am comunicat acestuia suspiciunile mele, avertizându-l să se ferească de şarlatani.* El mi-a cerut să-mi exprim părerea în scris, ceea ce firește că am refuzat să fac, apoi a plecat luând hârtia cu el. *Această bucată de hârtie era de fapt un bileţel bizar. El era alcătuit din tot felul de caractere încârligate, dispuse în coloane, şi fusese în mod evident redactat de cine-*

*va care avea în faţa sa o carte conţinând diferite alfabete. Litere greceşti şi ebraice, cruciuliţe şi înfloriturі, litere romane inversate sau răsturnate; toate acestea erau aranjate în coloane perpendiculare şi totul se sfârşea într-o schiţare rudimentară a unui cerc, divizat în numeroase sectoare, împodobit cu numeroase semne ciudate şi evident copiat după Calendarul Mexican publicat de Humboldt, însă copiat în aşa fel încât să nu trădeze sursa de unde provenea.* Sunt atât de exact în ceea ce priveşte conţinutul hârtiei, dat fiind că, de când a început frământarea mormonă, am discutat adeseori cu prietenii mei despre ea şi îmi aduc bine aminte că *hârtia conţinea orice altceva numai „hieroglife egiptene" nu.* La câtva timp după aceea, acelaşi fermier m-a



vizitat încă o dată. El a adus cu el cartea de aur tipărită şi mi-a oferit-o spre vânzare. Eu am refuzat să o cumpăr. Atunci el mi-a cerut permisiunea să lase cartea la mine pentru a fi examinată. Eu am refuzat să o primesc, deşi felul lui de a se purta era ciudat de insistent. Eu i-am atras încă o dată atenţia asupra şarlataniei căreia după părerea mea îi căzuse victimă şi l-am întrebat ce s-a ales de tăbliţele de aur. El mi-a comunicat că se află împreună cu acea mare pereche de ochelari într-un cufăr. L-am sfătuit să se adreseze unui magistrat şi să ceară cercetarea cufărului. El mi-a spus că în cazul în care ar face aşa ceva, „blestemul lui Dumnezeu" ar veni peste el. Totuşi, la insistenţele mele de a urma sfaturile pe care i le-am dat, el mi-a spus că ar deschide cufărul dacă eu aş lua asupra mea „blestemul lui Dumnezeu". I-am replicat că aş face-o cu cea mai mare plăcere şi că mi-aş asuma orice risc de acest fel, numai să pot să-l scot din ghearele escrocilor. După aceea a plecat.

V-am prezentat aşadar o relatare completă a tot ceea ce ştiu în legătură cu originea mormonismului şi trebuie să vă rog, ca o favoare personală, să faceţi publică această scrisoare deîndată ce veţi găsi numele meu menţionat încă o dată de aceşti fanatici mizerabili.

Cu respect, al dumneavoastră
Charles Anthon, doctor în drept
Columbia University.

Scrisoarea profesorului Anthon este revelatoare şi distruge credibilitatea lui Smith şi a lui Harris. Am putea de asemenea ridica întrebarea cum anume ar fi putut profesorul Anthon să spună că acele caractere ce i-au fost arătate de către Martin Harris şi autorizate de către Joseph Smith ca făcând parte din materialul copiat din revelaţia dată în *Cartea lui Mormon* sunt „egiptene, caldeene, asiriene şi arabe" când *Cartea lui Mormon* însăşi declară că erau în „egipteana reformată", limba nephiţilor. De vreme ce limbajul *Cărţii lui Mormon* nu fusese cunoscut „nici unui alt popor", cum ar fi fost oare posibil ca profesorul Anthon să confirme acurateţea traducerii lui Smith? Până la această dată nimeni nu a fost în stare să găsească nici cea mai neînsemnată urmă din limba cunoscută drept „egipteana reformată" şi toţi lingviştii competenţi care au examinat dovezile popularizate de către mormoni le-au respins ca fiind mitice.

## *Dovezi arheologice*

*Cartea lui Mormon* îşi propune să descrie apariţia şi dezvoltarea a două mari civilizaţii. Cât de mari erau aceste civilizaţii este ilustrat chiar de câteva fragmente din această carte:

„întreaga suprafaţă a ţării a ajuns să fie acoperită de clădiri, iar oamenii erau aproape tot atât de numeroşi ca şi nisipul mării" (Mormon 1:7).

„...lucrări de calitate superioară, din lemn, în construcţii şi în instalaţii



mecanice şi precum şi din fier şi din cupru, din bronz şi oţel, alcătuiri *[sic!]a* tot felul de unelte..." (Jarom 1:8 şi Nephi 5:15).

„...cereale... mătăsuri... vite... boi... vaci... oi... porci... capre... cai... măgari... elefanţi..." (vezi Ether 9:17-19).

„...s-au înmulţit şi s-au răspândit... au început să acopere faţa întregului pământ, de la marea din sud până la marea din nord, de la marea din vest până la marea din est" (Heleman 3:8).

„...au fost măcelăriţi... două milioane" [de jarediţi] (vezi Ether 15:2).

„...flota lor, şi construcţiile lor navale, şi construcţia de temple, şi de sinagogi, şi sanctuarele lor..." (Heleman 3:14. Vezi şi 2 Nephi 5:15, 16 şi Alma 16:13).

„...au mai fost încă zece care au căzut... fiecare cu cei zece mii ai lui..." (vezi Mormon 6:10-15).
„...săbii... iatagane... platoşe... scuturi de mână... scuturi... coifuri... armură" (vezi Alma 43:18, 19; 3:5 şi Ether 15:15).
„...s-au înmulţit foarte mult şi s-au răspândit pe toată suprafaţa ţării, şi au devenit extraordinar de bogaţi..." (Jarom 1:8).
Vezi 3 Nephi 8:9, 10, 14 şi 9:4, 5, 6, 8, unde cetăţile şi locuitorii au fost prăbuşiţi în adâncurile mării şi ale pământului.
în afară de afirmaţiile anterioare din *Cartea lui Mormon,* care indică răspândirea uimitoare a culturii acestor neamuri, există vreo treizeci şi opt de cetăţi catalogate în *Cartea lui Mormon* ca mărturie că aceste civilizaţii au fost cu adevărat măreţe şi prin urmare, după toate legile cercetărilor arheologice asupra culturii Antichităţii, ar fi trebuit să lase spre evaluare cantităţi enorme de „descoperiri". însă, după cum vom arăta, aşa ceva nu se întâmplă în cazul de faţă. Mormonii au încă de explicat cum se face că cercetători arheologi de frunte nu numai că au respins afirmaţiile *Cărţii lui Mormon* referitoare la existenţa acestor civilizaţii, ci, mai mult, au adus dovezi considerabile pentru a arăta imposibilitatea celor relatate în Biblia mormonă.
Scrisoarea următoare a fost adresată reverendului R. Odell Brown, pastor al Bisericii metodiste Hillcrest, Fredericksburg, Virginia, un cercetător pasionat al mormonismului şi al pretenţiilor acestuia. în cursul cercetărilor sale, dr. Brown a scris Secţiei de Antropologie a Universităţii Columbia din New York. Răspunsul pe care 1-a primit este de o mare importanţă pentru stabilirea faptului că această *Carte a lui Mormon* nu este nici exactă, nici demnă de încredere când este vorba de arheologie şi antropologie.
Stimate Domn,
Vă rog să scuzaţi întârzierea cu care vă răspund la scrisoarea dumneavoastră din 14 ianuarie 1957. întrebarea pe care mi-aţi pus-o referitor la *Cartea lui Mormon* este una care se ridică destul de frecvent... Totuşi, ...daţi-mi

voie să spun că nu cred să existe în *Cartea lui Mormon* nici măcar un singur lucru de valoare privitor la preistoria indienilor americani şi cred că marea majoritate a arheologilor americani vor fi de aceeaşi părere cu mine. Cartea este neadevărată din punct de vedere biblic, istoric şi ştiinţific.
în ceea ce-1 priveşte pe dr. Charles Anthon de la Universitatea Columbia, nu ştiu cine este acest domn şi fireşte că nu sunt de acord cu punctul lui de vedere, aşa cum îl formulează „sfinţii zilelor din urmă" (mormonii). Nu cunosc ce legătură rezonabilă ar putea exista între hieroglifele egiptene şi *Cartea lui Mormon* pe de o parte, şi preistoria indienilor americani, pe de alta...
Cu tot respectul, al dumneavoastră
Wm. Duncan Strong (Semnătura)
Institutul Smithsonian din Washington şi-a ridicat şi el glasul împotriva pretenţiilor arheologice ale *Cărţii lui Mormon.* Mormonii nu-şi pot permite să ignore o sursă ştiinţifică atât de respectată.
1. Institutul Smithsonian nu a folosit niciodată în nici un fel *Cartea lui Mormon* ca şi îndreptar ştiinţific. Arheologii Institului nu văd nici o legătură între arheologia Lumii Noi şi subiectul acestei cărţi.
2. Caracteristicile fizice ale indianului american sunt esenţialmente mongoloide, acestea fiind înrudit mai îndeaproape cu popoarele din estul, centrul şi nordestul Asiei. Doveziile arheologice indică faptul că strămoşii indienilor de astăzi au venit în Lumea Nouă - probabil traversând „puntea de uscat" despre care se ştie că a existat în regiunea strâmtorii Bering în timpul ultimei ere glaciare - într-o succesiune neîntreruptă de mici migraţii, începând cu aproximativ 25.000 până la 30.000 de ani în urmă.
3. Dovezile actuale indică faptul că primii oameni care au atins acest continent venind spre est au fost scandinavii, care au sosit în partea de nord-est a Americii de Nord în jurul anului 1000 d.Cr. Nu există nici un indiciu care să ne arate că ei ar fi ajuns în Mexic sau în America Centrală.
4. Una dintre dovezile de primă importanţă ce susţin concepţia ştiinţifică, conform căreia pentru dezvoltarea civilizaţiilor indiene americane contactele cu Lumea Veche, dacă au existat într-adevăr astfel de contacte, au fost de mică importanţă este faptul că nici unul dintre principalele plante sau animale domestice (cu excepţia câinelui) aparţinând Lumii Vechi nu au existat în

Lumea Nouă în timpurile precolumbiene. înainte de anul 1492 indienii americani nu au avut grâu, orz, ovăz, mei, orez, vite, porci, găini, cai, măgari, cămile etc. Câinii domestici ai indienilor i-au însoţit pe strămoşii acestora din nord-vestul Asiei. Cartoful dulce domestic a existat în ambele emisfere, însă îşi are probabil originea în Lumea Nouă, de unde s-a răspândit apoi în zona Pacificului.

5. Fierul, oţelul, sticla şi mătasea nu au fost folosite în Lumea Nouă înainte de 1492 (excepţie făcând întrebuinţarea accidentală a fierului meteoritic netopit). Pepitele din cupru nativ au fost folosite în diferite locuri în



timpurile precolumbiene, însă adevărata metalurgie se limita la sudul Mexicului şi la regiunea Anzilor, unde apariţia ei la sfârşitul timpurilor preistorice viza prelucrarea aurului, argintului, cuprului şi aliajelor lor, însă nu şi a fierului.

6. Există posibilitatea ca răspândirea caracteristicilor culturale de-a curmezişul Pacificului spre America Centrală şi spre coasta de nord-vest a Americii de Sud să fi început cu multe sute de ani înainte de perioada creştină. Totuşi, astfel de contacte interemisferice par să fi fost rezultatul unor călătorii întâmplătoare pornind din estul sau sudul Asiei. în nici un caz nu este sigur că astfel de contacte au existat cu adevărat; cu certitudine nu au existat contacte cu anticii egipteni, cu evreii sau alte popoare din vestul Asiei sau din Orientul Apropiat.

7. Nici un egiptolog de seamă sau vreun alt specialist în arheologia Lumii Vechi şi nici un expert în preistoria Lumii Noi nu a descoperit sau nu a confirmat existenţa vreunei relaţii între vestigiile arheologice din Mexic şi cele din Egipt.

8. în ziare, reviste şi în cărţile de senzaţie au apărut adesea ştiri în legătură cu descoperiri în Lumea Nouă, în contexte precolumbiene, ale unor scrieri antice egiptene, ebraice sau aparţinând altor popoare ale Lumii Vechi. Nici o astfel de pretenţie nu a putut rezista examinărilor efectuate de savanţi onorabili. Nu s-a dovedit că ar fi existat în vreo parte a Americii înainte de 1492 vreo inscripţie care să folosească forme de scriere ale Lumii Vechi.

Vara anului 1979

în lumina acestei dovezi, este clar că oraşele menţionate în *Cartea lui Mormon* sunt imaginare, că nu au existat niciodată elefanţi pe acest continent şi că metalele descrise în *Cartea lui Mormon* nu au fost găsite niciodată în nici o regiune locuită de civilizaţiile contemporane ale Lumii Noi. Nu este vorba aici de o tentativă teologică de discreditare a mormonilor pe baza teologiei lor, ci de experţi recunoscuţi în arheologie ce pun sub semnul întrebării *Cartea lui Mormon* pe baza faptului că relatările ei nu sunt în conformitate cu descoperirile ştiinţei. Misionarii mormoni ezită în general să discute aceste probleme când dovezile sunt bine cunoscute; însă dovezile există, şi încă în cele mai competente surse.

## *Factorul mongoloid*

Unul dintre principalele aspecte controversate ale teologiei mormone este faptul că indienii americani sunt descendenţii lamaniţilor şi că aceştia au fost de rasă semită, de fapt de origine iudaică. Aşa după cum am văzut, literatura mormonă se ocupă pe larg de această afirmaţie; dar dacă s-ar putea aduce dovezi care să arate că indienii americani nu puteau fi în nici un caz de origine semitică, atunci întreaga poveste despre Nephi şi despre călătoria sa în America în anul 600 d.Cr. ar fi dovedită ca falsă.



Prin urmare, este deosebit de important să reţinem faptul că, în conformitate cu descoperirile reunite ale antropologilor şi ale specialiştilor în genetică, factorii fizici ai rasei mediteraneene, în care îşi are obârşia rasa iudaică sau semită, se aseamănă foarte puţin sau deloc cu aceia ai indienilor americani! Aşadar, din punctul de vedere al genotipului, există puţină corespondenţă sau chiar deloc, iar din punct de vedere fenotipic, indienii americani sunt consideraţi *mongoloizi* la origine, şi nu caucazo-mediteranieni.

Acum, dacă lamaniţii, aşa cum ne spune *Cartea lui Mormon,* erau descendenţi ai lui Nephi, care era un iudeu caucazo-mediteraniean, atunci descendenţii lor, indienii americani, ar trebui neapărat să aibă genotipic acelaşi factor sanguin, iar fenotipul, cu alte cuvinte, caracteristicile lor evi-

dente, ar trebui să fie identic. Insă acest fapt nu este câtuşi de puţin adevărat. Dimpotrivă, spun antropologii, indianul american nu este de origine semitică şi are caracteristicile fenotipice specifice unui mongoloid. Studiul antropologic detaliat şi autori precum W. C. Boyd *{The Contribution of Genetics to Anthropology)* şi Bentley Glass, talentatul genetician de la Johns Hopkins University, dezvăluie faptul că pretenţiile mormone bazate pe *Cartea lui Mormon* nu sunt în armonie cu descoperirile geneticienilor şi antropologilor. Pur şi simplu nu există nici o bază pentru pretenţia potrivit căreia indienii americani (lamaniţi, după afirmaţiile mormonilor) ar fi într-o oarecare măsură înrudiţi cu rasa căreia se presupune că i-a aparţinut Nephi (un semit).

## *Corectări, contradicţii şi erori*

Există foarte multe informaţii cu privire la materialul conţinut în *Cartea lui Mormon* şi la diferitele plagieri, anacronisme, profeţii false şi alte practici nefericite asociate ei. Aşadar putem, în cel mai bun caz, să prezentăm un rezumat a ceea ce a fost documentat cât se poate de amănunţit.

De la publicarea *Cărţii lui Mormon* în anul 1830, prima ediţie a cărţii a suferit o „corectare" extensivă cu scopul de a se prezenta în forma ei actuală. Câteva dintre aceste „corectări" ar trebui notate.

1. în cartea lui Mosiah, capitolul 21, versetul 28, se spune că „regele Mosiah a primit un dar de la Dumnezeu"; însă în ediţia iniţială a cărţii numele regelui era Beniamin - o neglijenţă pe care scribi grijulii au corectat-o. Aceasta nu este, bineînţeles, o eroare tipografică, întrucât nu există nici o similitudine între numele Beniamin şi Mosiah; aşa că se pare că fie Dumnezeu a făcut o greşeală când a inspirat documentul, fie că Joseph a făcut o greşeală când l-a tradus. însă mormonii nu vor să admită nici una dintre cele două variante, astfel încât ei rămân împotmoliţi, ca să spunem aşa, într-o contradicţie.



2. Dacă se compară 1 Nephi 19:16-20:1 cu acelaşi pasaj din ediţia 1830 a cărţii, se pot observa mai mult de cincizeci de modificări în „inspirata *Carte a lui Mormon ",* cuvinte lăsate afară, corecturi în ortografiere şi cuvinte sau expresii adăugate ori cărora li s-a schimbat sensul. Acesta este un fel ciudat de a trata o revelaţie inspirată de la Dumnezeu!

3. în cartea Alma 28:14-29:1-11 pot fi numărate mai mult de treizeci de modificări faţă de ediţia iniţială, iar afirmaţia: „Da, stabileşte-le legile care sunt de nestrămutat" de la pagina 303 a ediţiei iniţiale a fost ştearsă. (Vezi Alma 29:4.)

4. La pagina 25 a ediţiei din 1830 *Cartea lui Mormon* declară:

„Şi îngerul mi-a spus: Iată, Mielul lui Dumnezeu, da, însuşi Tatăl cel veşnic."

Cu toate acestea, la 1 Nephi 11:21 ediţiile ulterioare declară:

„Şi îngerul mi-a spus: Iată, Mielul lui Dumnezeu, da, însuşi fiul Tatălui veşnic!"

5. Biserica romano-catolică ar trebui să fie încântată de pagina 25 din ediţia originală a *Cărţii lui Mormon,* care confirmă una dintre dogmele ei, şi anume aceea că Măria este mama lui Dumnezeu.

„Iată, fecioara pe care o vezi este mama lui Dumnezeu."

Observând această alunecare spre teologia romano-catolică, prudenţii editori mormoni au modificat 1 Nephi 11:18, aşa încât acum sună astfel:

„Iată, fecioara pe care o vezi este mama fiului lui Dumnezeu."

Din cele prezentate anterior, ce reprezintă doar câteva exemple dintre cele aproape 4.000 de modificări de cuvinte ce pot fi găsite în *Cartea lui Mormon,* unele nefiind de dată mai veche decât 1981, cititorul poate vedea că această *Carte a lui Mormon* nu trebuie acceptată nicidecum drept Cuvântul lui Dumnezeu. Scriptura spune: „Cuvântul Domnului rămâne în veac" (1 Petru 1:25); şi Mântuitorul nostru a declarat:

„Sfinţeşte-i prin adevărul Tău: Cuvântul Tău este adevărul" (Ioan 17:17).

Cele declarate în Scriptură sună a fi adevărate. Pe de altă parte, erorile din *Cartea lui Mormon* sunt mult prea multe pentru a fi considerate doar simple

accidente.
Pe lângă mărturia numeroaselor ediţii revăzute şi corectate, *Cartea lui Mormon* conţine şi plagieri după Biblia King James, anacronisme, profeţii false şi erori de date ce nu pot fi trecute cu vederea. Unele dintre ele merită să fie repetate, deşi sunt bine cunoscute celor care studiază mormonismul.
în mărturia celor trei martori de la începutul *Cărţii lui Mormon* (Oliver Cowdery, David Whitmer şi Martin Harris), se spune: „...un înger al lui Dumnezeu a coborât din cer şi el a adus şi a pus înaintea ochilor noştri, ca să privim şi să vedem tăbliţele şi inscripţia de pe ele..."

Este demn de reţinut faptul că, în conversaţia pe care a avut-o cu profesorul Anthon referitor la materialul „tradus" de pe aceste tăbliţe miraculoase, Martin Harris a negat că le-ar fi văzut cu adevărat. De fapt, când s-au exercitat presiuni asupra lui, a afirmat că le-a văzut numai „cu ochii credinţei", ceea ce este cu totul altceva decât o revelaţie printr-un mesager îngeresc.
Mormonilor nu le face nici o plăcere să admită că toţi aceşti trei martori s-au lepădat mai târziu de credinţa mormonă şi că au fost descrişi în termeni foarte puţin măgulitori („hoţi şi falsificatori") de către mormonii contemporani lor.
O verificare atentă a literaturii mormone de început mai dezvăluie şi faptul că Joseph Smith şi fratele lui Hyrum au scris trei articole împotriva caracterului celor trei martori ai *Cărţii lui Mormon,* fapt care, şi numai el singur, ridică bănuieli asupra mărturiei lor.

## *Plagieri - versiunea King James*

Potrivit unei analize a *Cărţii lui Mormon,* ea conţine cel puţin 25.000 de cuvinte din Biblia King James. De fapt, citatele cuvânt cu cuvânt, unele de o lungime considerabilă, le-au cauzat mormonilor un sentiment de nesfârşită jenă timp de mulţi ani.
Comparând textul din Moroni, capitolul 10 cu 1 Corinteni 12:1-11; cel din 2 Nephi 14 cu Isaia 4; şi cel din 2 Nephi 12 cu Isaia 2 se relevă faptul că Joseph Smith s-a folosit din plin de Biblie pentru a suplimenta pretinsa revelaţie de pe tăbliţele de aur. Cartea lui Mosiah, capitolul 14 din *Cartea lui Mormon* este o reproducere a capitolului 53 al profetului Isaia; iar 3 Nephi 13:1-18 copiază Matei 6:1-23.
Mormonii sugerează în mod naiv că atunci când, chipurile, după învierea Lui, Cristos a apărut pe continentul american şi le-a predicat nephiţilor, El a folosit în mod firesc aceeaşi limbă ca şi cea consemnată în Biblie. Ei mai susţin că atunci când Nephi a venit în America, a adus copii ale Scripturilor ebraice, ceea ce explică citatele din Vechiul Testament. Singura problemă în ce priveşte aceste scuze este că miraculoasele tăbliţe, pe care erau gravate toate acestea, la traducere au reieşit invariabil, într-un fel sau altul, în engleza King James, cu aproximativ 1.000 de ani înainte ca această versiune din 1611 a Bibliei să fi fost scrisă. Un astfel de raţionament din partea mormonilor este la limita credibilului şi doar ei sunt gata să-1 creadă.
Există şi alte cazuri de plagiere a Bibliei King James, inclusiv parafrazări ale anumitor versete. Unul dintre aceste versete (1 Ioan 5:7) este reprodus în 3 Nephi 11:27, 36. Singura dificultate existentă la această parafrazare constă în faptul că textul parafrazat este considerat de către savanţi a fi o interpolare

ce lipseşte din toate manuscrisele principale ale Noului Testament, însă care apare în Biblia King James după care Smith a parafrazat versetul, fără a cunoaşte diferenţa.
Un alt exemplu de eroare de acest gen se găseşte în 3 Nephi 11:33-34 care este un citat aproape exact din Marcu 16:16, un pasaj ce este considerat de mulţi experţi în limba greacă a Noului Testament drept un adaos la Evanghelie din partea unui scrib prea zelos. însă Joseph Smith nu şi-a dat seama nici de aceasta, astfel încât a copiat chiar şi erori de traducere, o altă dovadă că nici el şi nici aşa-zisele tăbliţe de aur nu erau inspirate de

Dumnezeu.
Merită să mai amintim încă două cazuri de plagiere a Bibliei King James, care s-au răsfrânt în mod negativ asupra mormonilor.
în capitolul 3 al Faptelor Apostolilor, bine-cunoscuta predică a lui Petru din Ziua Cincizecimii parafrazează Deuteronomul 18:15-19. în redactarea cărţii 3 Nephi, Joseph Smith pune parafrazarea lui Petru pe seama lui Cristos, în timp ce Mântuitorul le predica, după cum se pretinde, nephiţilor. Profetul a omis însă faptul că la vremea când Cristos, chipurile, Şi-a ţinut predica, aceasta nu fusese încă rostită de Petru.
Mai mult decât atât, 3 Nephi îl dovedeşte pe Cristos a fi un mincinos, atunci când în versetul 23 din capitolul 20 Cristos îi atribuie lui Moise, ca un citat nemijlocit, cuvintele lui Petru, când de fapt, aşa cum am subliniat, Petru 1-a parafrazat pe Moise; iar formularea este destul de diferită. însă Joseph nu a mers cu verificările suficient de departe, de unde şi această eroare bătătoare la ochi.
în al doilea rând, *Cartea lui Mormon* reia eroarea din traducerea King James, care interpretează Isaia 4:5: „Căci peste toată slava va fi o apărare" (Vezi 2 Nephi 14:5).
Traducerile moderne ale cărţii Isaia subliniază faptul că acest text trebuie interpretat „Peste toată slava va fi un acoperământ" nu o apărare. Cuvântul ebraic, „chuppah" nu înseamnă apărare, ci o perdea de protecţie sau un baldachin. Smith, firește, nu a ştiut aceasta, cum nu au ştiut-o nici traducătorii versiunii King James, după a căror lucrare a copiat.
Mai sunt încă multe alte locuri unde apar astfel de erori, inclusiv insistenţa lui Smith în Abraham 1:20 că „Faraon înseamnă rege prin sânge regal", când în realitate dicţionarul defineşte sensul termenului Faraon drept „o casă mare sau palat".*
*Revised Standard Version* interpretează Isaia 5:25: „Şi cadavrele lor erau ca gunoiul în mijlocul uliţelor", traducând corect termenul ebraic *suchah*
* Este vorba de sensul etimologic al cuvântului - n. trad.

drept gunoi (Cornilescu: noroi; n. trad.), şi nu „sfâşiate". Biblia King James traduce pasajul: „Şi cadavrele lor erau sfâşiate în mijlocul uliţelor." *Cartea lui Mormon (2* Nephi 15:25) repetă cuvânt cu cuvânt textul King James, inclusiv eroarea în traducerea termenului *suchah,* eliminând astfel orice pretenţie ca această *Carte a lui Mormon* să fie serios considerată un material credibil.

## *Anacronisme şi contradicţii*

*Cartea lui Mormon* nu numai că plagiază intens Biblia King James, dar ea trădează, de asemenea, şi o mare lipsă de informaţie şi de cunoştinţe în legătură cu istoria mondială şi cu istoria poporului evreu. După câte se pare, jarediţii au avut ferestre de sticlă la vasele miraculoase în care au traversat oceanul; iar „oţelul" şi „busola" erau lucruri cunoscute lui Nephi, deşi nici unul dintre acestea nu fusese încă inventat, demonstrând o dată în plus că Joseph Smith era un cercetător slab al istoriei şi al obiceiurilor ebraice.
Laban, unul dintre personajele *Cărţii lui Mormon* (1 Nephi 4:9) se foloseşte de un paloş din oţel; şi însuşi Nephi pretinde că a avut un arc din oţel (mormonii justifică aceasta citând, ca notă de subsol în *Cartea lui Mormon,* Psalmul 18:34, însă traducerile moderne ale Scripturii indică faptul că termenul tradus drept oţel în Vechiul Testament (întrucât oţelul era inexistent) trebuie tradus mai corect prin bronz.
Uneori mormonii încearcă să apere faptul că Nephi avea o busolă (inexistentă la vremea lui) prin aceea că în Fapte 28:13 se afirmă: „Şi de acolo am mers să aducem o busolă" (engl.: „fetched a compass". însă traducerile moderne ale Scripturii combat acest subterfugiu, interpretând corect pasajul: „Şi de acolo am descris un cerc" (engl.: made a circle).
Pe lângă anacronismele precedente se adaugă faptul că această *Carte a lui Mormon* nu numai că este în contradicţie cu Biblia, dar ea contrazice şi alte revelaţii care pretind a veni de la acelaşi Dumnezeu care a inspirat *Cartea lui Mormon.* Biblia declară că Mesia lui Israel urma să se nască în Betleem (Mica 5:2), iar evanghelia lui Matei (capitolul 2, versetul 1) consemnează

împlinirea acestei profeţii. însă *Cartea lui Mormon* (Alma 7:9, 10) afirmă:
„...fiul lui Dumnezeu vine pe faţa pământului. Şi iată, el va fi născut de Măria, la Ierusalim, care este ţara strămoşilor noştri..."
*Cartea lui Mormon* descrie Ierusalimul drept o cetate (1 Nephi 1:4) asemenea Betleemului, astfel încât contradicţia este ireconciliabilă.
Există de asemenea un număr de situaţii în care Dumnezeu nu a fost de acord cu El însuşi, dacă într-adevăr se presupune că El a avut ceva de-a face cu inspiraţia *Cărţii lui Mormon,* a *Perlei de mare preţ,* a cărţii *Doctrină şi legăminte* şi a altor declaraţii consemnate ale lui Joseph Smith.


în *Cartea lui Mormon,* de exemplu, (3 Nephi 12:2 şi Moroni 8:11) iertarea de păcate este rezultatul botezului:
„Da, binecuvântaţi sunt cei care... vor fi botezaţi, deoarece ei... vor primi iertarea păcatelor lor... Iată, botezul este spre pocăinţă pentru împlinirea poruncilor spre iertarea păcatelor."
însă în *Doctrină şi legăminte* (Secţiunea 20, versetul 37), se afirmă tocmai contrariul:
„Toţi aceia care se umilesc... şi care prin lucrările lor demonstrează că au primit din Duhul lui Cristos spre iertarea păcatelor, să fie primiţi prin botez în biserica Lui."
Acest mesaj deosebit venit din ceruri aproape că a provocat o răzmeriţă în cadrul Bisericii mormone, iar teologii mormoni omit în mod vădit orice discuţie serioasă în legătură cu această contradicţie.
Joseph Smith nu şi-a limitat contradicţiile la botez; până şi poligamia este un exemplu clasic al câtorva dintre maşinaţiile lui.
„Dumnezeu i-a poruncit lui Avraam, şi Sara a dat-o pe Hagar de nevastă lui Avraam. Şi de ce a făcut ea acest lucru? Deoarece aşa cerea legea; şi în Hagar îşi au obârşia mulţi oameni... Prin urmare, mergeţi şi faceţi cum a făcut Avraam; urmaţi legea mea şi veţi fi mântuiţi" *{Doctrină şi legăminte,* 132:34, 32).
Pe de altă parte, *Cartea lui Mormon* afirmă categoric:
„Aşa că, Eu, Domnul Dumnezeu, nu voi suferi ca aceşti oameni să facă asemenea celor din vechime... deoarece nici un bărbat dintre voi să nu aibă numai o singură soţie; şi să nu aibă nici o concubină; întrucât Eu, Domnul Dumnezeu îmi găsesc plăcerea în castitatea femeii" (Iacob 2:26-28).
Se pare că Joseph putea fabrica revelaţii după placul inimii, bizuindu-se pe dorinţele lui. în exemplul de mai sus, renumele şi acţiunile lui ulterioare indică faptul că sexul a fost factorul motivator.
Un exemplu decisiv în ceea ce priveşte confuzia produsă între *Cartea lui Mormon* şi alte revelaţii „inspirate" se găseşte în următoarea contradicţie din *Perla de mare preţ* între *Cartea lui Moise* şi *Cartea lui Avraam.*
„Eu sunt începutul şi Sfârşitul, Dumnezeul Atotputernic; Prin Singurul meu Zămislit, Eu am creat lucrurile acestea; la început am creat cerul şi pământul pe care stai" (Moise 2:1).
Pe de altă parte, *Cartea lui Avraam* respinge acest punct de vedere monoteist şi afirmă:
„Şi atunci Domnul a spus: Să coborâm. Şi au coborât la început; şi ei, adică Dumnezeii, au întemeiat şi au alcătuit cerurile şi pământul" (Avraam 4:1).
Autorul lucrării de faţă nu înţelege pur şi simplu cum este posibil să


împaci aceste declaraţii aşa-zis echivalente din revelaţia mormonă, şi înşişi mormonii par să ezite să dea o explicaţie concretă de orice fel.
Problema profeţiilor false în mormonism a fost tratată cu competenţă în câteva cărţi ireproşabile, dar trebuie accentuat faptul că Joseph Smith s-a inspirat cât a putut din articole publicate atât în ziare, cât şi în reviste.
Dealtfel, una dintre cele mai renumite profeţii ale lui cu privire la Războiul

Civil este extrasă în cea mai mare parte din materialele publicate în statul New York la acea vreme.
Smith a declarat în *Doctrină şi legăminte,* Secţiunea 87:
„...La revolta din Carolina de Sud... statele sudice vor apela la alte naţiuni, chiar şi la naţiunea Marii Britanii... şi atunci starea de război se va întinde peste toate naţiunile... Şi... sclavii se vor răscula împotriva stăpânilor lor... şi rămăşiţele vor chinui Neamurile într-o grea persecuţie."
Deşi Războiul Civil a izbucnit la câţiva ani după moartea lui Smith (1844), Anglia nu s-a implicat în război împotriva Statelor Unite. „Toate naţiunile" nu au fost implicate în război aşa cum fusese profeţit. Sclavii nu s-au răsculat împotriva „stăpânilor lor", iar „rămăşiţele", care sunt indienii, au fost ei înşişi chinuiţi de către Neamuri, fiind înfrânţi în război şi privaţi de libertate în rezervaţii.
Profetul Smith a fost un profet extrem de incompetent în acest caz, aşa cum a fost şi atunci când în *Doctrină şi legăminte* 124:22, 23, 59 a profeţit şi că va fi stăpân peste casa pe care a construit-o la Nauvoo „pentru veci de veci". Adevărul este că nici Joseph, nici sămânţa lui „după el" nu a locuit „din generaţie în generaţie" în casa Nauvoo, care a fost distrusă după moartea lui Smith, iar mormonii s-au mutat la Utah.
Acestea şi multe alte situaţii arată că Smith nu a fost doar un scrib incompetent, ci şi un profet mincinos, iar profeţia lui cu privire la repunerea în drepturi a lui Israel în Palestina dezvăluie în mod limpede că el a anticipat mileniul în propria lui viaţă, când de fapt în realitate profeţia din Ezechiel 37 a început să se împlinească în 1948, la mai mult de o sută de ani după moartea lui Smith.
Rezumând istoricul *Cărţii lui Mormon,* se ridică, în mod firesc întrebarea - De unde a venit această carte, din moment ce este evident că nu a venit de la Dumnezeu? Răspunsul la această întrebare a fost sugerat în amănunţime de numeroşi cercetători ai mormonismului, în special de E. D. Howe, Pomeroy Tucker şi William A. Linn.
Toţi sunt de acord că această *Carte a lui Mormon* este probabil o extindere a scrierilor lui Solomon Spaulding, un pastor pensionat, despre care se ştia că a scris un număr de „romane" cu subiect biblic, asemănătoare celor din *Cartea lui Mormon.* Mormonilor le face plăcere să scoată în evidenţă faptul

că unul dintre manuscrisele lui Spaulding, intitulat „Manuscript Story", („Povestea în manuscris") a fost descoperit în Hawaii în urmă cu mai mult de 100 ani şi că diferă din mai multe puncte de vedere de *Cartea lui Mormon.* însă în excelenta lui carte *(The Book of Mormon?)* dr. James D. Bales face următoarea observaţie, care este de mare importanţă şi concordă întru totul cu cercetarea mea din ultimul deceniu:
S-a afirmat de multă vreme că există o legătură între *Cartea lui Mormon* şi unul din romanele istorice ale lui Solomon Spaulding. „Sfinţii zilelor din urmă" tăgăduiesc, firește, o astfel de legătură.
Ce se întâmplă dacă „sfinţii zilelor din urmă" au dreptate şi nu există nici o relaţie între *Cartea lui Mormon* şi scrierile lui Spaulding? înseamnă doar că cei care au susţinut existenţa acestei legături au greşit, însă nu dovedeşte nimic referitor la întrebarea dacă această *Carte a lui Mormon* este de origine divină sau nu. Cineva se poate înşela cu privire la cine anume, un om sau mai mulţi, a scris *Cartea lui Mormon,* dar cu toate acestea să ştie că ea nu a fost scrisă de oameni inspiraţi de Dumnezeu. Se poate demonstra cu uşurinţă că această *Carte a lui Mormon* este de origine umană. Şi, în definitiv, aceasta este problema principală. Problema esenţială nu este *cine* anume a scris-o, ci dacă a fost scrisă de oameni care au fost călăuziţi de Dumnezeu sau nu. Ştim că a fost scrisă de oameni şi că aceşti oameni, oricine vor fi fost ei, nu au avut călăuzirea lui Dumnezeu.
Acest lucru poate fi ilustrat prin *Science and Health With Key to the Scriptures* - cartea esenţială a bisericilor Ştiinţei Creştine. Doamna Eddy pretinde că ea a fost autorul acestei cărţi, sub conducerea lui Dumnezeu. Alţii susţin că ea a prelucrat şi extins un manuscris al domnului Quimby, iar dovezile par să confirme că acesta este adevărul. însă ce se întâmplă dacă cei

care au susţinut aceasta nu reuşesc să-şi demonstreze afirmaţia? Ar demonstra acest lucru că *Science and Health* a fost inspirată de Dumnezeu? în nici un caz, ar dovedi doar că manuscrisul lui Quimby nu a avut nimic de-a face cu această carte. însă nu ar dovedi că nu a fost scris de o altă fiinţă, neinspirată de Dumnezeu. Indiferent care fiinţă omenească, sau fiinţe omeneşti, a scris *Science and Health,* cartea este de origine omenească, şi nu divină. Exact la fel, *Cartea lui Mormon* este de origine umană şi neinspirată, chiar dacă ar fi imposibil să se demonstreze cine anume a scris-o.

Nu s-a afirmat că toată *Cartea lui Mormon* a fost scrisă de Spaulding. Astfel, nu s-a pretins că pasajele teologice au fost inserate de către el. Aceste porţiuni poartă amprenta lui Smith, Cowdery şi Sidney Rigdon (vezi dovada prezentată în *The True Origin of the Book of Mormon,* de Shook, pag. 126 şi urm.). Totuşi, se pretinde că unele lucruri, inclusiv o mulţime de pasaje scripturale, au fost adăugate la unul dintre manuscrisele lui Spaulding şi că lucrarea lui a fost astfel transferată în *Cartea lui Mormon* (vezi mărturia lui John Spaulding, fratele lui Solomon Spaulding; Martha Spaulding, soţia lui John): Ei au susţinut că partea istorică este a lui Spaulding. (E. D. Howe, *Mormonism*



*Unveiled,* 1834, pag. 278 şi urm.; Shook, *The True Origin of the Book of Mormon,* pag. 94 şi urm.).

*Mormonii afirmă că descoperirea unuia dintre manuscrisele lui Spaulding demonstrează că el nu stă la baza* Cărţii lui Mormon.

„Vreau să specific aici că manuscrisul lui Spaulding a fost descoperit în anul 1884 şi se află în prezent în biblioteca Colegiului Oberlin, Ohio. în urma examinării lui, s-a găsit că nu există nici un fel de asemănare între el şi *Cartea lui Mormon.* Teoria conform căreia Solomon Spaulding a fost autorul *Cărţii lui Mormon* nu mai trebuie menţionată niciodată - dincolo de zidurile unui muzeu" (William A. Morton, *op. cit.,* pag. 6).

Există trei erori în paragraful anterior: şi anume, că Spaulding a scris doar un singur manuscris; că manuscrisul descoperit în 1884 este acela despre care nemormonii au pretins că stă la baza *Cărţii lui Mormon;* că manuscrisul de la Oberlin nu are nici un fel de asemănare cu această *Carte a lui Mormon.*

(a) *Spaulding a scris mai multe manuscrise.* Acest lucru a fost susţinut de către D. P. Harlburt şi Clark Braden încă înainte ca manuscrisul din Honolulu să fi fost descoperit (Charles A. Shook, *op. cit.,* pag. 77). Fiica lui Spaulding a mărturisit de asemenea că tatăl ei a scris şi „alte romane". (Elder George Reynolds, *The Myth of the „Manuscript Found",* Utah, 1833, pag. 104). „Povestea în manuscris" arată ca o primă schiţă, neprelucrată şi neterminată.

(b) *Manuscrisul găsit în Honolulu a fost numit „Povestea în manuscris" şi nu „Manuscrisulgăsit".**

Manuscrisul din Honolulu, „Povestea în manuscris", se afla în mâinile antimormonilor încă din anul 1834. Dar ei nu au pretins că este manuscrisul ce stă la baza *Cărţii lui Mormon.* S-a pretins că un alt manuscris al lui Spaulding stă la baza *Cărţii lui Mormon,* (Charles A. Shook, *op. cit,* pag. 77, 15, 185. *„Manuscript Found or Manuscript Story"* a răposatului Rev. Solomon Spaulding, Lamoni, Iowa: tipărit şi publicat de Biserica reorganizată a lui Isus Cristos a „sfinţilor zilelor din urmă", 1885, pag. 10).

(c) Deşi „Povestea în manuscris" nu a fost considerată „Manuscrisul găsit" care a constituit baza *Cărţii lui Mormon,* există foarte multe asemănări între Manuscris şi *Cartea lui Mormon.* Aceste puncte de similitudine pot fi explicate prin faptul că „Povestea în manuscris" a fost prima ciornă a uneia dintre lucrările lui Spaulding, pe care el a prelucrat-o apoi în „Manuscrisul găsit".

„în 1834 Howe a publicat un rezumat exact al manuscrisului de la Oberlin, care se găseşte acum la Oberlin (cf. *Mormonism Unveiled,* de Howe, pag. 288) şi a supus martorilor originalul spre examinare, iar aceştia au confirmat multiplele puncte de asemănare între „Manuscrisul găsit" al lui Spaulding şi *Cartea lui Mormon.* Martorii au recunoscut atunci (în 1834) manuscrisul, păstrat de Harlburt iar acum la Oberlin ca fiind unul dintre manuscrisele lui Spaulding, însă nu pe acela despre care susţinuseră că este

• Notă: Aluzie la titlul lucrării *The Myth of the „Manuscript Found"* de E. G. Raynolds.



similar *Cărţii lui Mormon.* în plus, ei au afirmat că Spaulding le spusese că şi-a modificat planul iniţial în ce priveşte maniera de a scrie, prin aceea că s-a folosit de fapte mai vechi şi s-a exprimat în vechiul stil al Scripturii, astfel încât povestea lui să pară mai veche" (Howe, *Mormonism Unveiled,* pag. 288;

Theodore Schroeder, *The Origin ofthe Book of Mormon, Re-examined in Its Relation to Spaulding's „Manuscript Found",* pag. 5).
Această mărturie este confirmată de faptul că există multe similitudini între manuscrisul de la Colegiul Oberlin şi *Cartea lui Mormon.* '"
Prin urmare, este cât se poate de bine demonstrat din punct de vedere istoric că mormonii au încercat să folosească un manuscris recunoscut a *nu* fi cel pe baza căruia Smith a copiat şi a amplificat mai târziu textul a ceea ce este cunoscut astăzi drept *Cartea lui Mormon* ca temei al negării a ceea ce martorii oculari au afirmat, anume că un alt Manuscris Spaulding („Manuscrisul găsit") a fost folosit de Smith pentru a plăsmui Biblia mormonă.
Dr. Bales are dreptate când afirmă:
Există prea multe similitudini pentru ca ele să fie lipsite de importanţă. Astfel, dovada internă, împreună cu depoziţia martorilor, aşa cum sunt acestea prezente în cartea lui Howe şi reproduse în cartea lui Shook, arată că Spaulding a revizuit „Povestea în manuscris". Lucrarea revizuită era cunoscută drept „Manuscrisul găsit" şi aceasta a devenit temelia *Cărţii lui Mormon,* cel puţin în părţile ei istorice. în plus, referirile ei religioase au furnizat în parte germenii porţiunilor religioase din *Cartea lui Mormon.*
Cu toate acestea, în cadrul conversaţiilor uzuale şi a controverselor publice asupra *Cărţii lui Mormon,* nu este necesar să se insiste asupra întrebării cine anume a scris *Cartea lui Mormon.* Problema cu adevărat importantă este dacă această *Carte a lui Mormon* este de origine divină sau nu. Sunt unii mormoni care par a crede că dacă pot dovedi că manuscrisul lui Spaulding nu are nimic de-a face cu această *Carte a lui Mormon,* au progresat mult în demonstrarea originii ei divine. în orice caz, problema nu se pune aşa. Şi trebuie arătat, printr-un apel la Biblie şi la *Cartea lui Mormon* însăşi, că aceasta din urmă nu este de origine divină.[ls]
Să nu uităm că însăşi „Povestea în manuscris" conţine cel puţin 75 de similitudini cu ceea ce este cunoscut acum drept *Cartea lui Mormon,* şi această realitate nu poate fi înlăturată cu uşurinţă.
în fine, cercetătorii mormonismului trebuie, în ultimă instanţă, să raporteze conţinutul *Cărţii lui Mormon* la Scriptură şi, procedând astfel, vor găsi că aceasta nu vorbeşte apelând „la lege şi la mărturie" (Isaia 8:20) şi că

*" The Book of Mormon?* de James D. Bales, doctor în filozofie, The Manney Company, Fort Worth 14, Texas, pag. 138-142.
" *Ibid.,* pag. 146, 147.



trebuie respinsă ca o revelaţie contrafăcută, osândită de două ori de către însuşi Dumnezeu (Galateni 1:8, 9).
Joseph Smith, autorul acestei „revelaţii", a fost descris cât se poate de bine (ca de altfel şi răsplata ce i se cuvine) în Cuvântul lui Dumnezeu, cu aproape 3300 ani înainte de a se fi născut. Ar fi bine ca mormonii să nu uite acest mesaj:
Dacă se va ridica în mijlocul tău un proroc sau un visător de vise care-ţi va vesti un semn sau o minune,
şi se va împlini semnul sau minunea aceea de care ţi-a vorbit el zicând: „Haidem după alţi dumnezei" - dumnezei pe cari tu nu-i cunoşti - „şi să le slujim!"
Să n-asculţi cuvintele acelui proroc sau visător de vise, căci Domnul, Dumnezeul vostru, vă pune la încercare ca să ştie dacă iubiţi pe Domnul, Dumnezeul vostru, din toată inima voastră şi din tot sufletul vostru.
Voi să mergeţi după Domnul, Dumnezeul vostru, şi de El să vă temeţi; poruncile Lui să le păziţi; de glasul Lui să ascultaţi; Lui să-I slujiţi, şi de El să vă alipiţi.
Prorocul sau visătorul acela de vise să fie pedepsit cu moartea, căci a vorbit de răzvrătire împotriva Domnului, Dumnezeului vostru, care v-a scos din ţara Egiptului şi v-a izbăvit din casa robiei, şi a voit să te abată de la calea în care ţi-a poruncit Domnul, Dumnezeul tău, să umbli. Să scoţi astfel răul din mijlocul tău.
Dacă fratele tău, fiul mamei tale, sau fiul tău, sau fiica ta, sau nevasta care se odihneşte la sânul tău, sau prietenul tău pe care-1 iubeşti ca pe tine însuţi, te aţâţă în taină, zicând: „Haidem, şi să slujim altor dumnezei!" - dumnezei pe cari nici tu, nici părinţii tăi nu i-aţi cunoscut,
dintre dumnezeii popoarelor cari vă înconjoară, lângă tine sau departe de tine, de la o margine a pământului până la cealaltă -
să nu te învoieşti şi să nu-1 asculţi; să n-arunci spre el o privire de milă, şi

să nu-l cruţi, şi să nu-l ascunzi.
Ci să-l omori; întâi mâna ta să se ridice asupra lui ca să-l omoare, şi apoi mâna întregului popor;
să-l ucizi cu pietre, şi să moară, pentru că a căutat să te abată de la Domnul, Dumnezeul tău, care te-a scos din ţara Egiptului, din casa robiei. (Deuteronom 13:1-10).
Aşadar *Cartea lui Mormon* stă ca o provocare la adresa Bibliei, întrucât ea adaugă la Cuvântul lui Dumnezeu şi la singura Lui revelaţie, iar pedeapsa pentru o astfel de acţiune este pe cât de neexagerată, pe atât de teribilă: „Mărturisesc oricui aude cuvintele prorociei din cartea aceasta că, dacă va adăuga cineva ceva la ele, Dumnezeu îi va adăuga urgiile scrise în cartea aceasta.
Şi dacă scoate cineva ceva din cuvintele acestei prorocii, îi va scoate

Dumnezeu partea lui de la pomul vieţii şi din cetatea sfântă, scrise în cartea aceasta."
Cel ce adevereşte aceste lucruri, zice: „Da, Eu vin curând." Amin! Vino, Doamne Isus! (Apocalipsa 22:18-20).
Nu trebuie să facem din aceasta o problemă personală în ceea ce priveşte mormonii, ci o problemă istorică şi teologică ce, cu toată politeţea şi tot tactul de care putem da dovadă, nu poate ascunde profunzimea dezacordului nostru. Chiar şi renumiţii „martori" ai veridicităţii *Cărţii lui Mormon* sunt puşi de istorie sub semnul întrebării, deoarece profetul Smith însuşi a scris două articole împotriva lor, iar Hyrum, fratele profetului, a scris şi el unul. Aceasta nu vorbeşte în favoarea caracterului celor despre care este vorba şi nici în favoarea credibilităţii lor ca martori.
Joseph Smith este cel care a declarat un război teologic împotriva creştinismului atunci când a pus pe seama lui Dumnezeu afirmaţia care a înfierat toate grupările creştine drept „greşite", crezurile lor drept „urâciuni" şi pe toţi creştinii drept „corupţi... având o formă de evlavie, însă îi tăgăduiesc puterea" (Joseph Smith - Istoria 1:19).
Acuzaţia de împotrivire atârnă deasupra mormonilor şi ei singuri sunt vinovaţi de nenumăratele persecuţii care s-au abătut asupra lor în decursul istoriei (în mare măsură urmare a perpetuării din partea lor a acuzaţiilor abuzive făcute de către Smith şi a practicilor lor poligame). Ei sunt antagoniştii iniţiali, şi *nu* Biserica creştină. Nu îi scuzăm pe cei care i-au persecutat pe cei dintâi mormoni, însă ei au fost în foarte multe cazuri provocaţi să acţioneze astfel de excesele mormone.*
în consecinţă, putem fără teamă să lăsăm ca istoria să judece Biblia mormonă, iar Cuvântul neschimbător al lui Dumnezeu să fie cel care pronunţă sentinţa asupra teologiei mormone. Dar trebuie să spunem adevărul despre aceste lucruri şi să nu uităm deloc faptul că sinceritatea mormonilor în credinţa lor nu este o justificare pentru abţinerea de la criticarea justă a acestei credinţe sau a sursei sale atât de combătute, *Cartea lui Mormon* şi „revelaţiile" lui Joseph Smith. Adevărul trebuie rostit cu dragoste, însă el trebuie rostit.

## Teologia mormonilor

Aproape de la întemeierea ei, biserica mormonă a pretins că posedă ceea ce nici o altă biserică din zilele noastre nu a pretins, şi anume preoţiile care se trag din Aaron şi Melhisedec.
Mormonii susţin că la data de 15 mai 1829, Joseph Smith şi Oliver

* Notă: Un exemplu în această privinţă ar fi expulzarea mormonilor din districtul Jackson, Missouri.


Cowdery au primit din mâna lui Ioan Botezătorul preoţia care se trage din Aaron şi că „preoţia care se trage din Melhisedec le-a fost conferită lui Joseph Smith şi Oliver Cowdery prin slujirea lui Petru, Iacov şi Ioan la scurt timp după conferirea ordinului aaronic".[16]
în teologia mormonismului, atât ordinul lui Melhisedec, cât şi cel al lui Aron sunt considerate a fi o singură preoţie „neavând nici început al zilelor, nici sfârşit al anilor" *(Doctrină şi legăminte* 84:17) şi numai prin autoritatea conferită de această singură preoţie, susţin ei, oamenii vorbesc şi acţionează

în numele Domnului pentru mântuirea omenirii. Pentru ca acest lucru să poată fi clar înţeles, trebuie să analizăm următorul citat din principala carte mormonă despre preoţie:

Această Preoţie care se bucură de autoritate este destinată să-i ajute pe oameni în toate strădaniile vieţii lor, atât în cele vremelnice, cât şi în cele spirituale. în consecinţă, există diviziuni sau funcţii ale Preoţiei, fiecăreia dintre ele fiindu-i încredinţată o răspundere precisă, corespunzătoare unei anumite nevoi omeneşti.

Profetul Joseph Smith a spus cândva că întreaga Preoţie este melhisedecă. Cu alte cuvinte că Preoţia care se trage din Melhisedec cuprinde toate funcţiile şi toate împuternicirile din cadrul Preoţiei. Acest lucru este afirmat clar în *Doctrină şi legăminte,* secţiunea 107, versetul 5: „Toate celelalte împuterniciri sau funcţii din cadrul bisericii sunt anexe ale acestei Preoţii."

Există două Preoţii despre care ni se vorbeşte în Scripturi, cea care se trage din Melhisedec şi cea care se trage din Aaron sau levitică. Deşi există două Preoţii, Preoţia melhisedecă include Preoţia aaronică sau levitică; ea este conducătorul suprem şi deţine autoritatea cea mai înaltă ce-i revine Preoţiei şi cheile împărăţiei lui Dumnezeu din toate perioadele lumii până la cea mai recentă perioadă de prosperitate de pe pământ, şi ea este canalul prin intermediul căruia se revelează din cer întreaga cunoaştere, întreaga doctrină, întregul plan de mântuire şi orice problemă importantă."

Prin urmare, concepţia mormonă despre preoţie afirmă că Dumnezeu a stabilit în cadrul bisericii preşedinţi, apostoli, mari preoţi, pe cei şaptezeci, prezbiteri; şi că fiecare dintre aceste funcţii are parte de o împuternicire specifică.

Preşedintele bisericii, susţin ei, „poate deţine şi poate distribui puterile ce revin autorităţilor administrative ale acestei funcţii, puterea Preoţiei fiind descentralizată; în primul rând, ţinându-se seama de funcţiile în cauză şi de jurisdicţia legată de aceste funcţii; în al doilea rând, ţinându-se seama de

'• John A. Widtsoe, *The Priesthood and Church Government,* Salt Lake City, UT, Deseret Book Company, 1939, pag. 107.

" *Ibid.,* pag. 102, 103.



deţinătorii individuali ai Preoţiei. Aceasta înseamnă că, în timp ce Biserica în întregul ei este delicat sensibilă la autoritatea centrală în folosul scopurilor bisericii în ansamblu, relaţiile central-locale în cadrul organizaţiei nu limitează deplina iniţiativă şi dezvoltarea liberă fie ale diviziunilor teritoriale ale cvorumurilor bisericeşti individuale şi ale grupurilor de cvorumuri, fie ale membrilor individuali... Preoţia asigură un instrument «funcţional» pentru Conducerea Bisericii care este operativă şi competentă în centralizare pe de o parte, dar flexibilă şi descentralizată în administraţia efectivă, pe de alta."[18]

Aşadar, este evident că în teologia mormonă preoţia ocupă un loc de mare importanţă şi include pe aproape orice membru de parte bărbătească din biserică ce a depăşit vârsta de doisprezece ani; şi de aceea, prin forţa împrejurărilor, combaterea pretenţiilor mormone în legătură cu posedarea acestei preoţii subminează înseşi temeliile mormonismului.[19]

Păstrând în minte cele prezentate anterior, să cercetăm Scripturile ce combat cu totul afirmaţiile mormone; şi Scriptura ne furnizează într-adevăr o abundenţă de informaţii.

în capitolul 7 al Epistolei către Evrei, Melhisedec, care a fost împărat al Salemului şi preot al Dumnezeului Preaînalt, este menţionat pe scurt în legătură cu Avraam. Autorul Epistolei către Evrei subliniază că preoţia care se trage din Melhisedec este superioară celei care se trage din Aaron şi administraţiei leviţilor, întrucât Avraam, care este tatăl fiilor lui Levi, i-a plătit zeciuiala lui Melhisedec. Acest lucru stabileşte faptul că Melhisedec i-a fost superior lui Avraam. Autorul Epistolei către Evrei formulează aceasta în felul următor: „Dar fără îndoială că cel mai mic este binecuvântat de cel mai

mare. Şi apoi aici, cei care iau zeciuală sunt nişte oameni muritori; pe când acolo, o ia cineva despre care se mărturiseşte că este viu. Mai mult, însuşi Levi, care ia zeciuiala, a plătit zeciuiala, ca să zicem aşa, prin Avraam; căci era încă în coapsele strămoşului său, când a întâmpinat Melhisedec pe Avraam" (versetele 7-10).

Stabilirea faptului că preoţia melhisedecă este superioară celei aaronice ar fi efectiv lipsită de sens dacă scriitorul epistolei nu ar continua să spună: „Dacă, dar, desăvârşirea ar fi fost cu putinţă prin preoţia Leviţilor - căci sub preoţia aceasta a primit poporul Legea - ce nevoie mai era să se ridice un alt preot «după rânduiala lui Melhisedec», şi nu după rânduiala lui Aaron? Pentru că, odată schimbată preoţia, trebuia numaidecât să aibă loc şi o schimbare a Legii."

*"**Ibid.,** **pag.** 103.

" Până în iunie 1978, bărbaţilor de descendenţă africană le era refuzată preoţia din cauza unei învăţături care afirmă că aceştia se află sub un blestem din cauza lipsei lor de vitejie în existenţa lor premuritoare. Sub această interdicţie, ei erau incapabili să atingă starea de „proslăvire" (divinitate).



întreaga esenţă a capitolului 7 din Evrei, cum va revela orice exegeză atentă, este faptul că Isus Cristos, care este „preot în veac, după rânduiala lui Melhisedec" (versetul 17), a schimbat, în virtutea jertfei Lui de pe cruce, preoţia lui Aaron (versetul 12), instituind în locul ei propria Lui preoţie de felul celei a lui Melhisedec.

Cristos nu a fost din neamul lui Levi şi nici din preoţia lui Aaron; El a fost din neamul lui Iuda, cu toate acestea preoţia Lui este infinit superioară celei a lui Aaron. Este cât se poate de evident faptul că preoţia levitică nu a putut să dea naştere la preoţia melhisedecă, ci că ea a încetat pur şi simplu, fapt simbolizat prin ruperea, la răstignirea Domnului Isus, a perdelei ce despărţea Locul Sfânt de Locul Preasfânt în Templu (Matei 27:51).

în continuare, scriitorul Epistolei către Evrei afirmă că Cristos este Marele nostru Preot şi că El „a intrat chiar în cer, ca să Se înfăţişeze... pentru noi, înaintea lui Dumnezeu". Pe lângă aceasta se declară că „Cristos n-a intrat într-un locaş de închinare făcut de mână omenească, după chipul adevăratu-lui locaş de închinare, ci a intrat chiar în cer... Şi nu ca să Se aducă de mai multe ori jertfa pe Sine însuşi, ca marele preot, care intra în fiecare an în Locul Preasfânt cu un sânge care nu este al lui; fiindcă atunci ar fi trebuit să pătimească de mai multe ori de la întemeierea lumii; pe când acum, la sfârşitul veacurilor, S-a arătat o singură dată, ca să şteargă păcatul prin jertfa Sa" (Evrei 9:24-26).

Menţiunea precedentă este limpede în ce priveşte adevărul că vechea preoţie, care îi îndreptăţea pe preoţi să intre o dată în fiecare an de ziua ispăşirii în Sfânta Sfintelor, s-a sfârşit, deoarece Cristos a oferit o dată pentru totdeauna o ispăşire pentru păcatele întregii lumi (1 Ioan 2:2).

într-adevăr, cât de semnificative sunt aceste date atunci când le aşezăm alături de pretenţia mormonă de a poseda preoţia aaronică, despre care Cuvântul lui Dumnezeu spune că a fost „schimbată" şi încheiată pe de-a-ntregul în persoana Preotului după rânduiala lui Melhisedec, Isus Cristos însuşi. Preoţia Domnului nostru nu depinde de continuarea ei din tată în fiu, aşa cum era cazul cu cea care se trăgea din Aaron prin ordinul Levitic, lucru necesar în virtutea faptului că toţi oamenii mor şi de unde calitatea ei de a fi transferabilă. însă autorul Epistolei către Evrei ne spune că Domnul Isus Cristos „S-a ridicat după asemănarea lui Melhisedec". El este „un alt preot" care este „pus nu prin legea unei porunci pământeşti" (care este vremelnică prin natura ei), ci prin puterea unei vieţi nepieritoare. Cuvântul grecesc *akatalutou* este tradus corect „nepieritor, indestructibil şi indisolubil" şi în acest context se referă la viaţa Lui. El nu a fost consacrat ca şi preot, precum erau leviţii din tată în fiu, ci preoţia Lui este după rânduiala Fiinţei infinite. Preoţia Lui este o preoţie infinită, deoarece El este etern.

Toate aceste lucruri sunt de o importanţă vitală pentru combaterea pretenţiilor mormone la perpetuarea preoţiei aaronice, însă şi mai mult pentru combaterea concepţiei lor despre preoţia melhisedecă, pe care ei de asemenea pretind că au primit-o.

în acelaşi capitol 7 din Evrei, această a doua pretenţie mormonă este exclusă clar de către Duhul Sfânt într-o manieră autoritară şi irevocabilă. Prin chiar faptul acesta, El S-a făcut chezaşul unui legământ mai bun. Mai mult, acolo au fost preoţi în mare număr, pentru că moartea îi împiedica să rămână pururea. Dar El, fiindcă rămâne „în veac", are o preoţie care nu poate trece de la unul la altul. De aceea şi poate să mântuiască în chip desăvârşit pe cei ce se apropie de Dumnezeu prin El, pentru că trăieşte pururea ca să mijlocească pentru ei. Şi tocmai un astfel de Mare Preot ne trebuia: sfânt, nevinovat, fără pată, despărţit de păcătoşi, şi înălţat mai pe sus de ceruri, care n-are nevoie, ca ceilalţi mari preoţi, să aducă jertfe în fiecare zi, întâi pentru păcatele Sale, şi apoi pentru păcatele norodului, căci lucrul acesta 1-a făcut o dată pentru totdeauna, când S-a adus jertfa pe Sine însuşi. în adevăr, Legea pune mari preoţi pe nişte oameni supuşi slăbiciunii; dar cuvântul jurământului, făcut după ce a fost dată Legea, pune pe Fiul, care este desăvârşit pentru veşnicie. (Versetele 22-28).

O atenţie deosebită trebuie acordată versetului 24 care în greacă are un efect devastator asupra pretenţiei mormone. Traducerea literală din greacă a acestui verset este:

„Dar El rămâne pe vecie, deci preoţia Lui este netransferabilă"[20] *(Goodspead).*

Cuvântul grecesc *aparabatos,* tradus literal drept *netransferabil,* are o conotaţie de finalitate. *Greek-English Lexicon,* de Thayer, formulează acest lucru în felul următor:

„Preoţie neschimbătoare şi în consecinţă nesupusă trecerii la un succesor, Evrei 7:24" (pag. 54).

Deoarece cuvântul nu apare decât o singură dată în Noul Testament în limba greacă, nu există nici măcar posibilitatea de a se apela la interpretări contextuale. Avem aici un caz în care nici cea mai neînsemnată manipulare semantică nu poate evita forţa contextului şi a gramaticii.

Sub inspiraţia Duhului Sfânt, scriitorul Epistolei către Evrei declară că preoţia care se trage din Melhisedec este exclusiv în posesia lui Isus Cristos,

[20] Pretenţia mormonă că Melhisedec i-ar fi conferit lui Avraam preoţia lui când acesta i-a plătit zeciuiala (Genesa 8) nu-şi găseşte nici un suport în Scriptură. *(Priesthood and Church Government,* John A. Widtsoe, pag. 109). într-o asemenea conjunctură, mormonilor trebuie să li se ceară cu insistenţă o dovadă biblică, absenţa ei oferind în continuare prilej de subminare a poziţiei lor deja slăbite.



nu numai în virtutea faptului că El este Dumnezeu şi dispune de viaţă nepieritoare, ci şi fiindcă această preoţie nu poate fi transferată altuia. Această preoţie a încheiat preoţia aaronică; ea a pus capăt ordinului Leviţilor; ea rezidă în Fiul lui Dumnezeu, şi prin voia Tatălui Său ea nu poate fi transferată. Nu există nici o posibilitate de evitare a acestor revelaţii ale Scripturii şi nici un exeget sau comentator teolog nu a susţinut vreodată altceva. Mormonii pot să revendice mult şi bine preoţiile lui Aaron şi Melhisedec, trebuie însă subliniat faptul că ei fac aceasta contrazicând învăţătura expresă a Cuvântului lui Dumnezeu, pe care pretind că îl respectă. Şi nici un teolog mormon nu a încercat vreodată să explice această discrepanţă.

In interesanta lui broşură cu caracter informativ, *Gods, Sex, and the Saints,* dr. George Arbaugh face următoarea observaţie: „Mormonii sunt încunoştiinţaţi că secerişul este copt şi că secera trebuie înfiptă în bisericile creştine. Prozelitismul îndrăzneţ include în general anumite provocări, întrebări şi argumente stereotipe" (pag. 39).

Apoi dr. Arbaugh continuă subliniind faptul că preoţia este unul dintre domeniile pe care mormonii le accentuează. Ei nu obosesc niciodată să amintească oricui şi tuturor celor care vor să-i asculte, mai ales acelora care după toate probabilităţile sunt pe calea de a deveni prozeliţi, „Voi nu aveţi preoţia!"

Pentru a răspunde acestei afirmaţii, creştinul vigilent trebuie să arate că nici mormonii nu au nici un fel de preoţie, dar că Biserica lui Isus Cristos a avut întotdeauna o preoţie, despre care se vorbeşte foarte clar în Noul

Testament. Această preoţie a fost reliefată de către marele teolog reformat, Martin Luther care a descris-o drept „preoţia tuturor credincioşilor".
Dr. Arbaugh observă în mod corect:
„Există mult mai multe milioane de preoţi în Biserica luterană decât în organizaţia «sfinţilor zilelor din urmă», în virtutea faptului că fiecare credincios este preot. Există o preoţie universală a credincioşilor. Acest lucru înseamnă că fiecare credincios poate veni la Dumnezeu prin rugăciune, pe baza propriului său drept şi că poate vorbi despre Domnul lui celor care îl înconjoară. El nu trebuie să aştepte ca un preot anume să facă pentru el lucrările creştine esenţiale. De fapt, cum ar putea un preot să facă pentru tine lucrările creştine esenţiale, şi anume să îl iubească pe Dumnezeu şi pe aproapele tău?
Iniţial, în Biserica mormonă, singura funcţie era cea de prezbiter, însă ulterior au fost stabilite multe alte funcţii. Din acest motiv, versetele 65-67, secţiunea 20, din *Doctrină şi legăminte,* au fost „corectate" din forma lor iniţială din *Book of Commandments.* Mormonismul se înjoseşte chiar la a-şi falsifica scripturile, cu scopul de a pretinde că au existat aceleaşi funcţii preoţeşti în toate vremurile" (pag. 44).


## *Adevărata preoţie*

în fraza de început a cărţii Apocalipsa, apostolul Ioan face o afirmaţie izbitoare atunci când declară:
„Binecuvântare şi pace vouă din partea Celui ce este, Celui ce a fost şi Celui ce vine, şi din partea celor şapte duhuri dinaintea tronului Său şi din partea lui Isus Cristos, martorul credincios, cel întâi născut dintre cei morţi, suveranul împăraţilor pământului. Celui care ne iubeşte şi ne-a eliberat de păcatele noastre prin propriul Lui sânge - El ne-a făcut o împărăţie de preoţi pentru Dumnezeul şi Tatăl lui - a Lui să fie slava şi puterea în veci" (Goodspead, versetele 4-6).
Cât de pătrunzătoare este această declaraţie clară făcută prin autoritate apostolică. Isus Cristos, care este suveranul împăraţilor pământului, Cel care continuă să ne iubească şi care ne-a eliberat de păcatele noastre prin propriul Lui sânge, ne-a făcut de asemenea „o împărăţie de preoţi pentru Dumnezeul şi Tatăl Lui". Aici este într-adevăr adevărata preoţie.
Creştinul nu are nevoie de nici un fel de temple, de servicii secrete, de ritualuri şi mistere. Preoţia lui nu cunoaşte nici un fel de funcţii speciale şi nici un fel de putere specială pentru a comunica cu cei morţi, lucruri pe care preoţia mormonă le revendică într-un mod cât se poate de categoric (vezi *Leaves from the Tree* - un catehism pentru tineri redactat de conducătorul mormon Charles Penrose, pag. 38). Preoţia creştină îi cuprinde pe toţi aceia care au fost dezlegaţi de păcatele lor prin sângele lui Isus Cristos, şi care se bucură de dragostea fără sfârşit a Mielului lui Dumnezeu, care ridică păcatele lumii.
Concepţia aceasta este dezvoltată mai departe în scrierile lui Petru, care afirmă:
„Voi sunteţi neamul ales, *preoţia împărătească,* naţiunea consacrată, propriul Lui popor, aşa ca să puteţi declara virtuţile Celui care v-a chemat din întuneric la lumina Lui minunată; voi, care odinioară nu eraţi un popor, dar acum sunteţi poporul lui Dumnezeu; de care odinioară nu i-a fost nimănui milă, dar acum îi este cu adevărat..." (1 Petru 2:9, 10, Goodspead).
în acest context cuvintele apostolului stabilesc faptul că de mult, pe când nu exista nici o preoţie mormonă mitologică, exista o singură preoţie ce îi cuprindea pe toţi cei răscumpăraţi, o „preoţie împărătească", nu aaronică, şi nici melhisedecă. Preoţia aceasta este compusă, ca să-1 citäm pe apostolul Pavel, din toţi „trimişii împuterniciţi ai lui Cristos", consacraţi, a căror sarcină este să-i îndemne pe oameni să „se împace cu Dumnezeu", „ca unii cari cunosc frica de Domnul" (2 Corinteni 5:20 şi 11).
Aşa cum s-a observat, mormonismul pune mare accent pe preoţie. Dar,

aşa cum am mai văzut, nu este vorba de preoţia descrisă în Biblie. în locul acesteia ei au substituit revelaţia „profetului" Smith referitoare la o preoţie care a fost schimbată (Evrei 7:12) şi o preoţie care prin natura ei este „netransferabilă" (Evrei 7:24). Dilema care rezultă de aici este că ei nu au nici o preoţie, deoarece negarea adevăratei divinităţi a lui Isus Cristos şi a naturii lui Dumnezeu exclude posibilitatea că ei ar putea fi părtaşi la preoţia tuturor credincioşilor. Pentru ca o persoană să facă parte din „împărăţia de preoţi pentru Dumnezeu, Tatăl Său" (Apocalipsa 1:4-6; trad. lit. din engl.; n. trad.) şi să fie un membru al „preoţiei împărăteşti" (1 Petru 2:9, 10), el trebuie mai întâi să fi suferit o regenerare personală printr-o întâlnire sau o experienţă mântuitoare cu Dumnezeul-Om al Scripturii - Isus Cristos. Cu panteonul ei de dumnezei, cu punctul ei de vedere pervertit în legătură cu naşterea din fecioară şi cu făţişa ei condamnare a tuturor bisericilor drept o „urâciune" (Joseph Smith - Istoria 1:19), teologia mormonă se exclude pe sine însăşi de la orice considerare serioasă ca o formă a creştinismului. Creştinismul înseamnă mai mult decât aplicarea eticii creştine. Evanghelia înseamnă mult mai mult decât similaritatea termenilor, oricât de redefiniţi. Creştinismul nu este doar un sistem de hotărâri doctrinare (deşi ele sunt de o importanţă enormă). El este o experienţă vitală de trăire cu Dumnezeul Bibliei, aşa cum a fost El încarnat în omul din Nazaret. Mormonismul, cu multele lui excentricităţi doctrinare şi cu negările categorice ale învăţăturilor creştine, se descalifică pe sine însuşi. Iar preoţia lui, pe care pune atât de mult accent, s-a dovedit a fi antiteza revelaţiei divine.

Sperăm sincer că mai mulţi creştini se vor familiariza cu dovada biblică în ceea ce priveşte adevărata preoţie la care participăm cu toţii. Doar atunci când se ajunge la o înţelegere aprofundată a principiilor de bază ale teologiei creştine este posibil să se întâmpine şi să se combată cu succes doctrina mormonă a preoţiei.

## Doctrina mormonă despre Dumnezeu

Majoritatea cercetătorilor documentaţi ai creştinismului recunosc faptul că nimeni nu poate nega existenţa singurului Dumnezeu adevărat al Scripturii şi să pretindă în acelaşi timp că este creştin. Scriitorii Noului Testament, precum şi Domnul nostru însuşi, au propovăduit că nu există decât un singur Dumnezeu, şi toţi teologii bisericii au afirmat încă de la începuturile istoriei bisericii că creştinismul este monoteist în cel mai strict sens al cuvântului, într-adevăr, tocmai acest lucru a făcut ca atât creştinismul, cât şi iudaismul din care ieşise să se deosebească atât de radical de societăţile păgâne politeiste ale Romei şi ale Greciei. Biblia este extrem de fermă când declară



că Dumnezeu nu recunoaşte existenţa nici unei alte „divinităţi". De fapt, de multe ori Domnul Şi-a rezumat unicitatea prin următoarea revelaţie:

„Voi sunteţi martorii Mei - zice Domnul - voi şi Robul Meu pe care L-am ales, ca să ştiţi, ca să Mă credeţi şi să înţelegeţi că Eu sunt: înainte de Mine n-a fost făcut nici un Dumnezeu, şi după Mine nu va fi, Eu, Eu sunt Domnul, şi afară de Mine nu este nici un Mântuitor!"... „Aşa vorbeşte Domnul, împăratul lui Israel şi Răscumpărătorul lui, Domnul oştirilor: «Eu sunt Cel dintâi şi Cel de pe urmă, şi *afară de Mine, nu este alt Dumnezeu...* Voi îmi sunteţi martori! Este oare un alt Dumnezeu afară de Mine? *Nu este altă Stâncă, nu cunosc alta!»"* ...„Eu sunt Domnul, şi nu mai este altul, *afară de Mine nu este Dumnezeu.* Eu te-am încins, înainte ca tu să Mă cunoşti... *Nu este alt Dumnezeu decât Mine,* Eu sunt singurul Dumnezeu drept şi mântuitor, *alt Dumnezeu afară de Mine nu este.* întoarceţi-vă la Mine, şi veţi fi mântuiţi toţi cei ce sunteţi la marginile pământului! *Căci Eu sunt Dumnezeu, şi nu altul."* (Isaia 43:10, 11; 44:6, 8; 45:5, 21, 22).

De la un capăt la celălalt al Vechiului Testament, Dumnezeu este cunoscut prin mai multe nume. El este Elohim, Iehova, Adonai, El Gebor şi despre El se vorbeşte de asemenea prin combinaţii de nume, cum ar fi Iehova-Elohim, Iehova-Savaot etc. Dacă Vechiul Testament în ebraică ne spune

ceva, aceasta este cu siguranţă faptul că nu există decât un singur Dumnezeu: „Ascultă, Israele! Domnul, Dumnezeul nostru, este singurul Domn" (Deuteronom 6:4). Şi monoteismul iudaic, după cum ştiu toţi, în cele din urmă a dat naştere monoteismului creştin, cel din urmă dezvoltându-se din cel dintâi prin revelaţie progresivă de la Dumnezeu, Duhul Sfânt. Nu este necesar să expunem în cele mai mici detalii problema; se cunoaşte în general că faptele, aşa cum au fost ele afirmate, sunt adevărate. însă când începem să studiem concepţia mormonă despre Dumnezeu, vom vedea în curând că apare o modificare subtilă, şi totuşi radicală, în utilizarea vocabularului Scripturii.

Trebuie de asemenea de la început recunoscut faptul că Biblia desemnează anumite individualităţi drept „dumnezei", ca de exemplu Satan, care este descris de către Cristos ca „stăpânitorul acestei lumi" şi în altă parte în Scriptură ca „dumnezeul acestui veac". în orice caz, trebuie să se înţeleagă în mod limpede că ori de câte ori acest termen este atribuit unor individualităţi, unor persoane spirituale sau altora de acest gen, trebuie să analizăm atent folosirea metaforică şi contextuală, astfel încât să reiasă o imagine clară. De exemplu, Domnul îl declară pe Moise: „Iată că te-am făcut un dumnezeu pentru Faraon; şi fratele tău Aaron va fi profetul tău" (Exodul 7:1; trad. lit. din engl.; n. trad.). Dacă se compară cu Exodul 4:16 („El va vorbi poporului pentru tine, îţi va sluji drept gură, şi tu vei ţinea pentru el locul lui Dumnezeu"),



versiunea ebraică ne arată că în cazul de faţă este vorba de o anumită relaţie. Contextul dezvăluie de asemenea că Moise, în virtutea puterii învestite de Dumnezeu, a devenit în ochii lui Faraon „un dumnezeu". Aaron, la rândul lui, a devenit un profet al „dumnezeului" (Moise) pe care 1-a văzut Faraon, întrucât el era purtătorul de cuvânt al lui Moise. Astfel că, prin însăşi folosirea acestui limbaj şi prin analiza lui contextuală, se intenţionează aici în mod evident un sens metaforic. Toţi cercetătorii Vechiului Testament au aceeaşi părere în privinţa aceasta. însă aceasta nu trebuie niciodată să umbrească adevărata problemă, că există un singur Dumnezeu viu şi adevărat, aşa după cum atestă prompt citatele precedente.

Un alt exemplu al unei astfel de folosiri a limbajului este utilizarea termenului „Elohim", forma lui de plural fiind adeseori tradusă drept Dumnezeu în Vechiul Testament. în unele contexte, judecătorii lui Israel sunt desemnaţi prin cuvântul „dumnezei", nu că ei înşişi ar fi avut natura intrinsecă a Divinităţii, ci că ei au devenit în ochii poporului ca nişte dumnezei, sau, mai literal, „cei puternici" (Psalmul 82; cf. Ioan 10) reprezentându-L pe Domnul oştirilor. în Noul Testament, apostolul Pavel este cât se poate de explicit atunci când declară că în lume, adică, în ceea ce priveşte lumea, „sunt în adevăr mulţi «dumnezei» şi mulţi «domni», totuşi pentru noi nu este decât un singur Dumnezeu: Tatăl şi un singur Domn: Isus Cristos" (1 Corinteni 8:5, 6), o declaraţie subliniată de Domnul nostru însuşi atunci când a afirmat: „Eu sunt Cel dintâi şi Cel de pe urmă, Cel viu. Am fost mort, şi iată că sunt viu în vecii vecilor" (Apocalipsa 1:17,18). Prin urmare, conchidem că politeismul este cu totul străin tradiţiei teologice iudeo-creştine. De fapt, politeismul este antiteza monoteismului extrem prezent în iudaism şi în creştinism. Dumnezeul Vechiului Testament şi Dumnezeul şi Tatăl Domnului nostru Isus Cristos sunt una şi aceeaşi Persoană; acest lucru a fost susţinut întotdeauna de Biserica creştină. Pe lângă aceasta, Natura lui Dumnezeu a fost întotdeauna declarată a fi aceea a unui duh absolut. Domnul nostru a declarat că „Dumnezeu este Duh; şi cine se închină Lui, trebuie să I se închine în duh şi în adevăr" (Ioan 4:24 - din greacă). în numeroase alte locuri de pe paginile Cuvântului inspirat al lui Dumnezeu, Duhului Sfânt I-a făcut plăcere să dezvăluie natura spirituală şi „unicitatea" lui Dumnezeu. Apostolul Pavel ne aminteşte că „mijlocitorul nu este mijlocitorul unei singure părţi, pe când Dumnezeu este unul singur" (Galateni 3:20), psalmistul ne aminteşte de Natura Lui neschimbătoare: „din veşnicie în veşnicie, Tu eşti Dumnezeu" (Psalmul 90:2), iar Moise consemnează în actul iniţial al creaţiei că „Duhul

lui Dumnezeu se mişca pe deasupra apelor" (Genesa 1:2). Prin urmare, „dumnezeii" menţionaţi în Scriptură nu sunt niciodată dumnezei prin identitate sau prin natură, ci, după cum am văzut, ei sunt „dumnezei" creaţi sau

aclamaţi ca dumnezei de către oameni. Acest lucru este atunci departe de a se putea compara cu singurul Dumnezeu viu şi adevărat, descris de autorul Epistolei către Evrei drept „Tată al duhurilor" (Evrei 12:9; Galateni 4:8, 9).

## *Adevărul despre dumnezeul mormonilor*

„Revelaţiile" lui Joseph Smith, Brigham Young şi ale „profeţilor" mormoni care le-au urmat sunt într-un contrast profund cu revelaţiile Scripturii. Aşa că cititorul nu va întâmpina nici o dificultate în înţelegerea adevăratei poziţii mormone în ce priveşte Natura lui Dumnezeu. Următorul grupaj de citate luate în contextul lor, extrase din surse mormone recunoscute, arată pe deplin ce înţeleg mormonii atunci când vorbesc de „Dumnezeu".

1. „La început conducătorul Dumnezeilor a convocat un sfat al Dumnezeilor; şi ei s-au adunat şi au pus la cale un plan pentru a crea lumea şi a o popula" *(Teachings ofthe Prophet Joseph Smith,* pag. 349).
2. „însuşi Dumnezeu a fost odinioară aşa cum suntem noi acum, adică un om proslăvit,..." *{Teachings ofthe Prophet Joseph Smith,* pag. 345).
3. „Tatăl are un trup de carne şi oase la fel de tangibil ca al omului, Fiul de asemenea; însă Duhul Sfânt nu are un trup de carne şi oase, ci este o persoană de Duh..." *{Doctrină şi legăminte* 130:22).
4. „Dumnezeii există, şi ar fi bine ca noi să ne străduim ca să fim pregătiţi pentru a fi una cu ei" (Brigham Young, *Journal of Discourses,* voi. 7, pag. 238).
5. „Aşa cum este omul, a fost Dumnezeu odinioară; aşa cum este Dumnezeu, poate omul deveni" (profetul Lorenza Snow, citat de Milton R. Hunter în *The Gospel Through the Ages,* pag. 105, 106).
6. „Fiecare dintre aceşti Dumnezei, inclusiv Isus Cristos şi Tatăl Lui, fiind în posesia nu numai a unui duh organizat, ci şi a unui superb trup nemuritor din carne şi oase..." (Parley P. Pratt, *Key to the Science ofTheology,* ed. 1965, pag. 44).
7. „Şi atunci Domnul a spus: Să coborâm. Şi au coborât la început; şi ei, adică Dumnezeii, au întemeiat şi au alcătuit cerurile şi pământul" (Avram 4:1).
8. „Amintiţi-vă că Dumnezeu, cerescul nostru Tată, a fost probabil cândva un copil şi un muritor asemenea nouă, şi s-a înălţat treptat pe scala dezvoltării, în şcoala perfecţionării; a progresat tot mai mult şi a biruit, până ce a ajuns la nivelul la care se află acum" (apostolul Orson Hyde, *Journal of Discourses,* voi. l,pag. 123).
9. „Profeţii mormoni au propovăduit mereu adevărul sublim că Dumnezeu, Tatăl cel veşnic a fost cândva un om muritor, care a trecut


printr-o şcoală a vieţii pământeşti, similară celei prin care trecem noi acum. El a devenit Dumnezeu - o fiinţă proslăvită - prin ascultarea de aceleaşi adevăruri eterne ale Evangheliei, de care ne este dat şi nouă prilejul să ascultăm" (Hunter, *op. cit.,* pag. 104).
10. „Cristos a fost Dumnezeul, Tatăl tuturor lucrurilor... Iată, Eu sunt Isus Cristos. Eu sunt Tatăl şi Fiul" (Mosiah 7:27 şi Ether3:14, *Cartea lui Mormon).*
11. „Când tatăl nostru, Adam, a intrat în grădina Edenului, el a intrat în ea cu un trup celest, şi a adus-o cu el pe Eva, una dintre soţiile lui. El a ajutat la crearea acestei lumi şi a organizat-o. El este MIHAIL, arhanghelul, CEL ÎMBĂTRÎNIT DE ZILE!, despre care au scris şi au vorbit oamenii sfinţi - EL este TATĂL nostru şi DUMNEZEUL nostru, şi singurul Dumnezeu cu care noi avem de-a face"[21] (Brigham Young, în *Journal of Discourses,* voi. 1, pag. 50).
12. Din punct de vedere istoric, această doctrină despre Adam-

Dumnezeul a fost greu de crezut chiar şi pentru mormonii credincioşi. Ca urmare, în 8 iunie 1873, Brigham Young a afirmat:

„Câtă necredinţă există în minţile „sfinţilor zilelor din urmă" cu privire la o anumită doctrină pe care le-am revelat-o, şi pe care Dumnezeu mi-a revelat-o mie - şi anume că Adam este tatăl nostru şi Dumnezeul nostru..."

„Păi, va spune cineva, de ce Adam a fost numit Adam?" El a fost primul om de pe pământ, şi tot el a întocmit şi a alcătuit pământul. El, cu ajutorul fraţilor lui, 1-a adus la existenţă. Apoi el a spus: „Vreau ca urmaşii mei, care sunt în lumea spirituală, să vină şi să trăiască aici. Am trăit cândva, pe un pământ oarecum asemănător, într-o stare muritoare. Am fost credincios, mi-am primit coroana şi proslăvirea." *{Deseret News,* 18 iunie 1873, pag. 308).

Nu ar fi deloc imposibil să continuăm să dăm astfel de citate din multe cărţi şi din alte publicaţii mormone oficiale, însă realitatea se cunoaşte deja. Biserica reorganizată a lui Isus Cristos a „sfinţilor zilelor din urmă", care nu este de acord cu biserica din Utah în ceea ce priveşte problema politeismului, susţine cu fermitate că Joseph Smith, jr., nu a propovăduit niciodată şi nici nu a practicat poligamia sau politeismul, însă următorul citat din Smith referitor la pluralitatea dumnezeilor împreună cu doctrina conform căreia bărbaţii mormoni pot ajunge la stadiul de divinitate, irită la nesfârşit Biserica reorganizată. Şi totuşi, aceasta este realitatea.

[21] Este important de observat că Brigham Young a declarat că el „nu a ţinut niciodată vreo predică şi nu a distribuit-o niciodată fiilor oamenilor, fără ca aceştia să nu fi putut să o numească *Scriptură" (Journal of Discourses,* voi. 13, pag. 95). Aceasta este valabil şi pentru Doctrina despre Adam-Dumnezeul.





Următoarele citate sunt extrase dintr-o predică apărută în ziarul mormon *Times and Seasons* (15 august 1844, pag. 613-614), publicată la patru luni după ce Smith a ţinut-o la înmormântarea prezbiterului King Follet şi la doar două luni după asasinarea lui Smith în Carthage, Illinois.

Acest discurs a fost audiat de peste 18.000 de persoane şi consemnat de patru secretari mormoni. Este semnificativ faptul că sciziunea în mormonism nu a apărut decât după trei ani şi jumătate. Astfel că, după câte se pare, spre deosebire de mormonii din zilele noastre, strămoşii acestora nu au respins teologia lui Smith în această privinţă. Nici nu au tăgăduit faptul că Smith a ţinut predica şi a propovăduit politeismul, aşa cum face astăzi Biserica reorganizată. Să lăsăm însă faptele să vorbească de la sine:

„Vreau să-1 cunoaşteţi toţi pe Dumnezeu, pentru a fi familiarizaţi cu el... Ce fel de fiinţă a fost Dumnezeu la început?"

„în primul rând, Dumnezeu însuşi, care stă întronat acolo în ceruri, este un om asemenea oricăruia dintre voi înşivă... dacă aţi putea să-1 vedeţi astăzi, l-aţi vedea în întregime în persoana, în imaginea şi chiar în forma unui om..."

„Vă voi vorbi în continuare despre felul în care a ajuns Dumnezeu să fie Dumnezeu. Noi ne-am imaginat că Dumnezeu a fost Dumnezeu din veşnicii. Acestea sunt idei greu de înţeles pentru unii, dar ele sunt principiile simple şi primare ale evangheliei, să cunoaştem cu precizie caracterul lui Dumnezeu ca să putem conversa cu el la fel cum conversează un om cu un altul, şi că Dumnezeu însuşi, Tatăl nostru al tuturor, a trăit pe un pământ aşa cum a trăit şi Isus Cristos însuşi... ce a spus Isus? (notează prezbiterul Rigdon) Isus a spus: aşa precum Tatăl are puterea în el însuşi, tot aşa are şi Fiul putere; şi ce face cu această putere? De ce trebuie să cunoaştem ce a făcut Tatăl, răspunsul este limpede... Aceasta este deci viaţă eternă, să-1 cunoşti pe singurul Dumnezeu înţelept şi adevărat. Trebuie să învăţaţi cum să fiţi voi înşivă Dumnezei; să fiţi împăraţi şi preoţi pentru Dumnezeu, la fel cum au făcut toţi Dumnezeii; trecând de la un nivel inferior la altul superior, din har în har, din proslăvire în proslăvire, până când veţi fi în stare să şedeţi în slavă, cum fac aceia care şed întronaţi în putere veşnică..."

Prin urmare, teologia mormonă este politeistă, afirmând în consecinţă că universul este locuit de diferiţi dumnezei care procreează copii spirituali, care la rândul lor sunt îmbrăcaţi cu diferite trupuri pe diferite planete, „Elohim" fiind dumnezeul acestei planete (învăţătura lui Brigham conform căreia

Adam este Tatăl nostru ceresc este acum negată în mod oficial de autorităţile mormone, însă ei rămân neclintiţi la credinţa că Dumnezeul nostru este un om înviat, glorificat). Pe lângă aceasta, „inspiratele" declaraţii ale lui Joseph Smith dezvăluie faptul că el a început ca unitarian, a progresat la triteism şi a încheiat apoi în cel mai deplin politeism, în directă contradicţie cu

revelaţiile Vechiului şi Noului Testament, după cum am văzut. Doctrina mormonă a Trinităţii este o denaturare grosolană a poziţiei biblice, deşi ei încearcă să-şi învăluie nefasta doctrină într-o terminologie semiortodoxă. Ne-am ocupat deja de această problemă, însă este necesară o permanentă revenire asupra ei, ca nu cumva terminologia mormonă să se răspândească necontestată.

La suprafaţă, ei par a fi ortodocşi în crezul lor; însă, în lumina unor surse mormone mai presus de orice bănuială, mormonii ocolesc în mod evident adevărata doctrină. Adevărul în legătură cu această problemă este că, vorbind din punct de vedere istoric, mormonismul nu a acceptat niciodată doctrina creştină a Trinităţii; de fapt, ei o neagă pervertind complet sensul termenului. Acesta este unul dintre motivele principale pentru care ei nu au fost niciodată acceptaţi de către nici un consiliu al bisericilor creştine (National Association of Evangelicals, National Council of Christian Churches, World Council of Churches, American & International Council of Churches etc). Doctrina mormonă care afirmă că Dumnezeu Tatăl nu este decât un om este rădăcina politeismului lor şi îi obligă să nege nu numai Trinitatea lui Dumnezeu, aşa cum este ea revelată în Scriptură, ci şi natura imaterială a lui Dumnezeu ca duh absolut. în revista *Look,* mormonii au afirmat că ei acceptă Trinitatea, însă, după cum am văzut, *nu* este vorba de Trinitatea creştină. Dumnezeu Tatăl nu are un trup din carne şi oase, un fapt propovăduit în mod limpede de către Domnul nostru (Ioan 4:24, cf. Luca 24:39). Apostolul mormon, James Talmage, în cartea sa *The Articles of Faith,* descrie după cum urmează învăţătura bisericii:

Biserica lui Isus Cristos a „sfinţilor zilelor din urmă" se proclamă împotriva Dumnezeului incomprehensibil, lipsit de „trup, membre sau pasiuni", considerând că aşa ceva nu poate exista şi îşi afirmă cu putere credinţa în Dumnezeul viu şi adevărat al Scripturii şi al revelaţiei, supunerea faţă de el... Isus Cristos este Fiul lui Elohim, atât ca vlăstar spiritual, cât şi trupesc; cu alte cuvinte, Elohim este literalmente Tatăl duhului lui Isus Cristos şi de asemenea al trupului în care Isus Cristos şi-a îndeplinit misiunea în carne... Iehova, care este Isus Cristos, Fiul lui Elohim, este numit „Tatăl"... în cartea *Jesus the Christ,* capitolul IV. (pag. 48, 466, 467) se afirmă că Isus Cristos, pe care îl cunoaştem de asemenea ca Iehova, a fost organul executiv al Tatălui, Elohim, în lucrarea de creaţie.

în aceste afirmaţii revelatoare, Talmage cade în greşeala de a-i face pe Elohim şi pe Iehova doi dumnezei diferiţi, după câte se pare în deplină ignoranţă a faptului că Elohim, „dumnezeul cel mare", şi Iehova-Isus, dumnezeul cel mic, născut de Elohim formează împreună în ebraică „Iehova, Cel puternic", sau, mai simplu, „Dumnezeu Iehova", aşa cum ne dovedeşte de îndată

orice concordanţă a folosirii terminologiei ebraice în Vechiul Testament (Domn - Yahweh; Dumnezeu - Elohim). Această eroare este asemănătoare cu aceea a lui Mary Baker Eddy, care, în glosarul ei la *Science and Health With Key to the Scriptures,* a făcut exact aceeaşi eroare, şi ea fiind în deplină ignoranţă cu privire la limba ebraică. Ştiinţa Creştină şi mormonii sunt într-un acord unic în ceea ce priveşte această eroare gramaticală, deşi este realmente sigur că ei nu sunt conştienţi de acest acord.

Argumentul lui Talmage, conform căruia „a nega materialitatea persoanei lui Dumnezeu înseamnă a-L nega pe Dumnezeu; deoarece un lucru fără părţi componente nu poate fi un întreg, iar un trup imaterial nu poate exista" este o absurditate atât din punct de vedere logic, cât şi din punct de vedere teo-

logic. Pentru a ilustra aceasta, nu trebuie decât să ne gândim la îngeri, pe care Scripturile îi descriu drept „duhuri slujitoare" (Evrei 1:14), fiinţe ce au „trupuri" imateriale din „substanţe" spirituale şi care totuşi există. în plus, mormonii se implică într-o contradicţie imposibil de rezolvat atunci când, în doctrina preexistentei sufletului, ei sunt siliţi să redefinească sensul sufletului aşa cum este el folosit în Vechiul şi Noul Testament pentru ca să declare că sufletul nu este imaterial, deşi Biblia ne învaţă în mod limpede că este. Domnul nostru, pe cruce fiind, a rostit cuvintele: „Tată, în mâinile Tale îmi încredinţez duhul." Cu certitudine acesta era imaterial. Şi Pavel, pregătindu-se să plece din lumea aceasta spre sferele celeste, a arătat că adevăratul lui sine spiritual (fără îndoială imaterial, deoarece trupul lui avea să moară) tânjea să plece şi să fie cu Cristos, într-o stare cu mult mai bună (Filipeni 1:21-23). Martirul Ştefan şi-a încredinţat de asemenea duhul (sau natura imaterială) în mâinile Tatălui, strigând: „Doamne Isuse, primeşte duhul meu" (Fapte 7:59). Şi există numeroase pasaje atât în Vechiul, cât şi în Noul Testament, care arată faptul că un „trup imaterial" poate exista, cu condiţia ca acea formă să fie dintr-o substanţă spirituală, cum este şi Dumnezeu Tatăl şi Duhul Sfânt, şi cum a fost Isus Cristos însuşi în calitate de Logos preîncarnat (Ioan 1:1, cf. Ioan 1:14). Departe de a-şi afirma cu putere „credinţa lor în Dumnezeul viu şi adevărat al Scripturii şi al revelaţiei şi supunerea faţă de el", după cum prezintă Talmage mormonismul, mormonii au jurat, în realitate, supunere unui panteon politeist de dumnezei, în care se străduiesc şi ei să intre, pentru a petrece acolo o veşnicie poligamă de evoluţie spre starea de divinitate. Putem cerceta labirinturile mitologiei păgâne fără să găsim însă ceva care să egaleze structura complexă pe care au construit-o mormonii şi pe care au mascat-o sub terminologia creştinismului ortodox şi sub folosirea ei improprie, după cum s-a demonstrat anterior. Faptul că mormonii resping doctrina creştină istorică a Trinităţii nu poate fi tăgăduit de nici un cercetător al mişcării, deoarece, după ce citează crezul niceean şi teologia Bisericii primare



referitoare la Trinitate, Talmage declară în *The Articles ofFaith:* „Ar fi dificil de imaginat un mai mare număr de inconsecvenţe şi contradicţii exprimate în cuvinte decât aici... Imaterialitatea lui Dumnezeu, aşa cum este ea afirmată în aceste declaraţii ale credinţei sectare, este în opoziţie totală cu Scripturile şi este categoric contrazisă de către revelaţiile referitoare la persoana şi atributele lui Dumnezeu..." (pag. 48).

După studierea atentă a sute de cărţi asupra teologiei mormone şi a zeci de pamflete ce tratează acest subiect, autorul poate afirma în mod cinstit că niciodată, în peste zece ani de cercetare în domeniul cultelor eretice, nu a mai văzut o asemenea însuşire deformată a terminologiei, lipsă de orice consideraţie faţă de context şi o abandonare totală a principiilor academice, de care dau dovadă de altfel toţi adepţii cultelor eretice necreştine, ca acelea dovedite de către teologii mormoni în încercările lor de a se înfăţişa drept creştini autentici, subminând în acelaşi timp bazele creştinismului istoric. Labirintul sistemului lor complex de politeism îl determină pe cercetătorul prudent să cântărească neîncetat standardul etic pe care îl practică aceşti scriitori mormoni şi încercările lor flagrante de a rescrie istoria, teologia biblică şi legile interpretării scripturale, astfel încât acestea să sprijine teologiile lui Joseph Smith şi Brigham Young. Fără teamă de contradicţie, sunt sigur că mormonismul nu poate rezista unei cercetări serioase şi nici nu vrea să fie supus unei astfel de cercetări, dacă rezultatele ei nu pot fi controlate sub paravanul unor „vederi largi" şi al „toleranţei".

într-o împrejurare când s-a pus în discuţie doctrina mormonă despre Dumnezeu şi era de faţă şi o tânără femeie înclinată să se convertească la mormonism, m-am oferit în prezenţa unor martori să retractez acest capitol şi o altă carte anterioară *{Mormonism,* Zondervan Publishing House, 1958), dacă prezbiterii mormoni ce o sfătuiau pe acea tânără ar fi declarat în scris că ei şi biserica lor resping politeismul în favoarea monoteismului prezent în tradiţia religiei iudeo-creştine. Era o ofertă de bună credinţă; aceeaşi ofertă a

fost adresată timp de douăzeci de ani câtorva zeci de mii de oameni de la înălţimea a sute de platforme. Biserica lui Isus Cristos a „sfinţilor zilelor din urmă" este pe deplin conştientă de această ofertă. Totuşi, în faţa celor neavizaţi ei insinuează că sunt monoteişti, iar în faţa celor documentaţi ei îşi apără politeismul, asemenea cameleonului care îşi schimbă culoarea pentru a se adapta suprafeţei pe care se află.

G. A. Arbaugh, în cunoscuta lui carte *Revelation in Mormonism* (1932), a dovedit detaliat evoluţia teologiei mormone de la unitarism la politeism. Studiul lui este de nepreţuit şi la dispoziţia cercetătorilor interesaţi încă de cincizeci de ani, cu deplina cunoştinţă a Bisericii mormone. Până la această dată, mormonii nu au combătut doveziile sau concluziile lui Arbaugh; de

# 1



fapt, ei iau atitudine defensivă mai ales atunci când se pune problema originii neobişnuite „scrierilor sacre" sau când există dovezi uşor de confirmat ce dezvăluie pervertirile lor politeiste ale Evangheliei lui Isus Cristos. Este extrem de dificil să scrii cu bunăvoinţă despre teologia mormonă, când ei sunt atât de amăgitori prin felul cum prezintă faptele, atât de fermi când condamnă toate religiile în favoarea „evangheliei restabilite", acordate, chipurile, profetului Joseph Smith. Totuşi, noi nu trebuie să confundăm teologia cu persoana aşa cum se întâmplă de atâtea ori, întrucât dacă ostilitatea faţă de cea dintâi este scripturală, ea nu este niciodată aşa şi în cazul din urmă.

Mergând mai departe cu studiul nostru, apostolul Orson Pratt, a declarat în *The Seer:* „în Ceruri, unde s-au născut duhurile noastre, există mulţi Dumnezei, fiecare dintre ei avându-şi propria soţie sau propriile soţii, care i-au fost date anterior răscumpărării lui, pe când era încă în stare muritoare" (pag. 37). în această frază concisă Pratt rezumă întreaga ierarhie a politeismului mormon, şi citatele prezentate mai sus dintr-o sursă mormonă demnă de încredere sprijină dincolo de orice îndoială rezumatul lui Pratt. învăţătura mormonă că Dumnezeu a fost văzut „faţă în faţă" în Vechiul Testament (Exodul 33:9,11,23; Exodul 24:9-11; Isaia 6:1, 5; Genesa 5:24; Genesa 6:5-9 etc.) este combătută pe baza lingvisticii, pe de-o parte, şi pe cea a ştiinţei analizei textuale comparate (a hermeneuticii), pe de alta.

Din punct de vedere lingvistic, toate referinţele citate de mormoni pentru a demonstra că „Dumnezeu are un trup fizic ce a putut fi obsevat" dispar în lumina declaraţiei formulate de însuşi Dumnezeu: „Faţa nu vei putea să Mi-o vezi, căci nu poate omul să Mă vadă şi să trăiască!" (Exodul 33:20). Expresia „faţă în faţă" în ebraică din Exodul 33:11 are sensul de „intim" şi nu este în nici un caz în opoziţie cu versetul 20. Expresii similare sunt folosite în Deuteronomul 5:4, în timp ce în Genesa 32:30 îngerul Domnului este cel care vorbeşte şi *nu* Iehova însuşi. Vechiul Testament este plin de teofanii (literal, forme ale lui Dumnezeu), ocazii în care Dumnezeu a vorbit sau S-a revelat pe Sine prin manifestări angelice şi este un fapt acceptat fără rezerve de aproape toţi cercetătorii Vechiului Testament că antropomorfismele (atribuirea caracteristicilor umane lui Dumnezeu) sunt explicaţia logică a multora dintre întâlnirile lui Dumnezeu cu omul. A susţine, cum fac mormonii, că asemenea apariţii indică faptul că Dumnezeu are un trup din carne şi oase, după cum propovăduia profetul Smith, este de la prima vedere uşor de combătut şi reprezintă o altă încercare înverşunată de impunere forţată a politeismului asupra unei religii strict monoteiste. Mergând mai departe, un alt aspect principal din argumentaţia mormonilor este faptul că, deoarece sunt folosite expresii de genul „braţul Domnului", „ochiul Domnului", „mâna



Domnului", „suflarea nărilor Tale" etc, toate tind să arate că Dumnezeu

posedă o formă fizică. Dar ei au uitat un adevăr important, anume că aici avem o metaforă literară, deosebit de uzuală în Vechiul Testament. Dacă mormonii ar fi consecvenţi în interpretarea lor, ei ar întâmpina greutăţi mari cu psalmul în care se spune că Dumnezeu „va acoperi cu penele Lui" şi că omul se va „ascunde sub aripile Lui". Dacă Dumnezeu are ochi, urechi, braţe, mâini, nări, gură etc, atunci de ce nu ar avea şi pene şi aripi? Mormonii nu au dat niciodată un răspuns satisfăcător la această întrebare, fiindcă este evident că folosirea antropomorfică şi metaforică a termenilor referitori la Dumnezeu sunt procedee literare menite să comunice preocuparea Lui faţă de om şi legătura Lui cu acesta. Tot aşa, metaforele „pene" şi „aripi" arată grija Lui delicată de a-i proteja pe aceia care stau „sub ocrotirea Celui Preaînalt" şi se odihnesc „la umbra Celui Atotputernic". Mormonii ar face bine să examineze amănunţit Vechiul şi Noul Testament pentru a descoperi numeroasele utilizări metaforice care sunt cât se poate de uşor de observat şi trebuie să admită, dacă sunt cât de cât consecvenţi din punct de vedere logic, că Isus nu a fost o uşă (Ioan 10:9), un păstor (Ioan 10:11), o viţă (Ioan 15:1), o cale (14:6), o pâine (Ioan 6:51) şi alte expresii metaforice şi nici faptul că expresia „Dumnezeul nostru este un foc mistuitor" ar însemna că Iehova trebuie interpretat ca fiind un furnal sau un crater vulcanic.

Mormonii înşişi s-ar părea că ezită în faţa complicaţiilor propriei lor structuri politeiste, după cum s-a arătat în citatele de mai sus din lucrările lui Joseph Smith, care L-a făcut pe Cristos în acelaşi timp atât Tatăl, cât şi Fiul şi care a arătat apoi că aici avem un mister şi că numai Fiul poate revela cum anume poate fi atât Tatăl, cât şi Fiul. Apoi, pentru a spori dificultatea, Smith i-a despărţit ulterior în întregime în „persoane separate", populând în cele din urmă întregul univers cu divinităţile lui politeiste şi poligame. Dacă cineva citeşte cu grijă şi până la capăt cărţile lui Avraam şi Moise, aşa cum apar ele în *Perla de mare preţ* (chipurile „traduse" de Smith), precum şi fragmente din Ether în *Cartea lui Mormon, Doctrină şi legăminte* şi *Discursurile lui Brigham Young,* întreaga dogmă mormonă a preexistentei sufletului, a naturii poligame a dumnezeilor, a fraternităţii dintre Isus şi Lucifer, a ierarhiei cerurilor (telestul, terestrul şi celestul - corespunzând temeliei, etajului 50, respectiv turnului de observaţie de pe Empire State Building), cât şi doctrinele salvării universale, mileniului, învierii, judecăţii şi pedepsei finale i se va înfăţişa înaintea ochilor minţii un spectacol ce culminează cu un paradis poligam de durată eternă. Aceasta este doctrina mormonă cu privire la Dumnezeu sau, mai aproape de sensul strict al cuvântului, doctrina cu privire la dumnezei, doctrină care rivalizează cu orice mitologie păgână plăsmuită vreodată.



## *Duhul Sfânt în mormonism*



După ce am discutat natura şi atributele lui Dumnezeu în opoziţie cu mitologia mormonă şi cu panteonul ei de divinităţi poligame, rămâne ca să înţelegem care este învăţătura mormonă referitoare la cea de a treia Persoană a Trinităţii creştine, de vreme ce ei binevoiesc să o descrie drept „o persoană de duh".

Este interesant de observat că, în dorinţa lor de a imita creştinismul autentic, atunci când este posibil, mormonii îl descriu pe Duhul Sfânt în următorii termeni:

„Termenul Duh Sfânt şi sinonimele lui comune, Duhul lui Dumnezeu, Duhul Domnului sau pur şi simplu Duhul, Mângâietorul şi Duhul Adevărului apar în Scripturi cu sensuri evident diferite, referindu-se în unele cazuri la persoana lui Dumnezeu Duhul Sfânt, iar în alte cazuri la puterea şi autoritatea acestui măreţ personaj sau la forţa prin intermediul căreia slujeşte... Fără îndoială că Duhul Sfânt posedă puteri şi sentimente personale; aceste atribute există în El în mod perfect. Astfel, el învaţă şi călăuzeşte, mărturiseşte despre Tatăl şi despre Fiul, condamnă, mustră, vorbeşte, porunceşte,

împuterniceşte... Acestea nu sunt expresii în sens figurat, ci afirmaţii directe despre atributele şi caracteristicile Duhului Sfânt" *(The Articles ofFaith,* pag. 115).

Este interesant să ne amintim că, după Talmage, care a scris *The Articles ofFaith* (după cum am menţionat anterior): „S-a spus, aşadar, că Dumnezeu este prezent pretutindeni; însă acest lucru nu înseamnă că persoana reală a vreunuia dintre membri Dumnezeirii poate fi prezentă *în mod fizic* în mai multe locuri deodată... Admiţând individualitatea lui Dumnezeu, suntem obligaţi să acceptăm realitatea materialităţii Lui; într-adevăr, o «fiinţă imaterială», nonsens sub care unii au căutat să desemneze condiţia lui Dumnezeu, nu poate exista, întrucât această expresie este ea însăşi o contradicţie în termeni. Dacă Dumnezeu posedă o formă, această formă are necesarmente proporţii determinate şi este de aceea limitată ca extindere în spaţiu. Este imposibil ca El să ocupe deodată mai mult decât un spaţiu cu astfel de limite..." (pag. 42, 43).

Aici există o contradicţie în teologia mormonă, dacă e existat vreodată o astfel de teologie. Talmage declară că Duhul Sfânt este o persoană de Duh, evident „o fiinţă imaterială" şi evident Dumnezeu (cf. *Doctrină şi legăminte* 20:28), neposedând totuşi o formă de natură materială; deci nefiind limitată în întindere şi spaţiu şi, prin urmare, având posibilitatea de a ocupa la un moment dat mai mult decât un singur spaţiu limitat, în contradicţie directă cu afirmaţia anterioară a lui Talmage din aceeaşi carte. Aşadar pentru mormoni „un lucru fără părţi componente nu poate fi întreg, iar un trup imaterial nu poate exista" *(Articles of Faith,* pag. 48), dar cu toate acestea, conform lucrării *Doctrină şi legăminte,* Duhul Sfânt este „o persoană de Duh" şi unul dintre dumnezeii mormoni. Şi, ceea ce le întrece pe toate: „El este o fiinţă imaterială, având o formă spirituală şi proporţii definite!" S-ar părea că teologia mormonă a ajuns acum realmente confuză până la temelie; dar Talmage nu este de acord cu Talmage, la fel cum nu este nici *Doctrină şi legăminte;* ei sunt obligaţi să adopte atitudinea logică de a afirma într-un caz materialitatea lui Dumnezeu şi de a nega materialitatea aceasta în cazul următor, când este vorba de Duhul Sfânt. Ar fi edificator de văzut cum împacă teologii mormoni această contradicţie logică şi teologică.

Parley P. Pratt, eminentul teolog mormon, a complicat şi mai mult doctrina Duhului Sfânt în teologia mormonă atunci când a scris: „Acest lucru duce la cercetarea acelei substanţe numită Duhul Sfânt sau Lumina lui Cristos... Există o substanţă divină, un fluid sau o esenţă divină, numită Duh, difuzată peste tot printre elementele eterne... Acest element divin, sau Spirit, este agentul imediat, activ sau conducător în toate puterile sfinte miraculoase... Cea mai pură, cea mai rafinată şi subtilă dintre toate aceste substanţe, şi cea care este cel mai puţin înţeleasă sau chiar şi recunoscută, de către oamenii mai puţin documentaţi, este substanţa numită Duhul Sfânt" *(Key to the Science ofTheology,* pag. 45, 105, 46).[22]

Prin urmare, în gândirea lui Pratt, cu siguranţă o sursă oficială a teologiei mormone şi un om ale cărui scrieri sunt răspândite şi astăzi de către biserica lui ca fiind competente şi reprezentative, Duhul Sfânt este în acelaşi timp o substanţă, un fluid şi o persoană; însă aceasta nu este şi învăţătura Scripturii, care îl descrie consecvent pe Dumnezeu Duhul Sfânt, cea de a treia Persoană a Trinităţii ca pe o Fiinţă eternă, omnipotentă, omniprezentă şi omniscientă, împărtăşind toate atributele Divinităţii şi fiind Una cu Tatăl şi cu Fiul, într-o unitate a substanţei. Mormonii sunt, pentru a nu spune decât atât, împărţiţi în ce priveşte teologia lor asupra problemei în cauză, chiar dacă Talmage încearcă cu curaj să sintetizeze mulţimea de informaţii contradictorii şi de „revelaţii" găsite în lucrările lui Smith şi Young, precum şi în cele ale primilor scriitori mormoni. Oricât ar încerca, Talmage nu poate explica confuzia mormonă asupra acestui subiect, după cum reiese din următoarele date.

în *Doctrină şi legăminte* 20:37 apare următoarea afirmaţie:

„Toţi aceia care se umilesc... şi care prin lucrările lor demonstrează cu

[22] Unii mormoni, citându-i pe primii scriitori mormoni, au încercat să facă o diferenţiere între Spiritul Sfânt şi Duhul Sfânt! Aşa după cum arată orice lexicon, acest lucru este imposibil din punct de vedere lingvistic în Noul Testament în limba greacă.

# L


adevărat că au primit din Duhul lui Cristos spre iertarea păcatelor, să fie primiţi prin botez în biserica Lui."
Joseph Smith, profetul, a fost destinatarul acestei pretinse revelaţii din sala tronului „dumnezeilor" şi el trebuie crezut cu orice preţ; cu toate acestea, acelaşi Joseph Smith a tradus şi *Cartea lui Mormon,* ce declară fără nici un fel de rezerve:
„Da, binecuvântaţi sunt cei care... vor fi botezaţi, deoarece ei vor... primi iertarea păcatelor lor... Iată, botezul este spre pocăinţă pentru împlinirea poruncilor spre iertarea păcatelor" (3 Nephi 12:2; Moroni 8:11).
într-unui dintre cazuri, Smith a propovăduit că botezul urmează actului iniţial - iertarea păcatelor - iar în al doilea caz, actul iniţial - iertarea păcatelor - îşi schimbă poziţia şi urmează botezului. După Talmage, „Dumnezeu acordă darul Duhului Sfânt celui ascultător; iar acordarea acestui dar urmează credinţei, pocăinţei şi botezului cu apă... Vechii apostoli au promis ajutorul Duhului Sfânt doar acelora care primiseră botezul cu apă pentru iertarea păcatelor" *(The Articles ofFaith,* pag. 163).
în mod firesc se ridică întrebarea: Prin urmare, când este dăruit Duhul Sfânt? Sau, mai mult, poate fi El dăruit conform teologiei mormone, când de fapt nu se precizează dacă iertarea păcatelor precede sau urmează botezul? Aici iese din nou în evidenţă confuzia asupra doctrinei Duhului Sfânt în gândirea mormonă.
Am putea analiza şi mai departe doctrina mormonă a Duhului Sfânt, oprindu-ne mai ales asupra unui capitol interesant din cartea preşedintelui Charles Penrose, *Mormon Doctrine* (Salt Lake City, 1888), în care de peste douăzeci de ori el se referă la Duhul Sfânt ca la un „ceva" impersonal, lipsit de personalitate, deşi în obişnuita schemă politeistă mormonă, Duhul Sfânt este înzestrat cu divinitate. Penrose îşi încheie comentariul său prin afirmaţia: „După cum botezul este naşterea din apă, tot aşa confirmarea este naşterea din Duhul Sfânt sau botezul cu Duhul. Amândouă sunt necesare pentru a intra în împărăţia lui Dumnezeu... Posesorul Duhului Sfânt este infinit de bogat; cei care îl primesc, pot să îl şi piardă, cei care-1 pierd fiind cei mai săraci, dar există diferite grade în care Duhul Sfânt poate fi posedat. Mulţi dintre cei care îl obţin, umblă, dar numai într-o anumită măsură, în lumina lui. însă sunt puţini cei care trăiesc conform şoaptelor lui şi vin prin intermediul lui în comuniune intimă cu fiinţele cereşti de cel mai înalt rang. Pentru aceştia lumina lui creşte în strălucire tot mai puternic din zi în zi" (pag. 18, 19).
în consecinţă, mormonismul, datorită tuturor complicaţiilor lui şi a lipsei lui de conformitate cu revelaţia Cuvântului lui Dumnezeu, contrazice în repetate rânduri Cuvântul lui Dumnezeu, propovăduind în locul Dumnezeului de esenţă pur spirituală (Ioan 4:24) o divinitate din carne şi


oase şi un panteon de dumnezei ce se află într-un număr infinit de stadii ale progresului. Pentru mormoni, Dumnezeu este restrâns la un prototip îngust, raţionalist şi materialist. El nu poate fi incomprehensibil, cu toate că Scriptura arată că în multe privinţe El este neîndoielnic cât se poate de incomprehensibil. „Căci gândurile Mele nu sunt gândurile voastre, şi căile voastre nu sunt căile Mele, zice Domnul. Ci cât sunt de sus cerurile faţă de pământ, atât sunt de sus căile Mele faţă de căile voastre şi gândurile Mele faţă de gândurile voastre" (Isaia 55:8, 9). Teologia mormonă complică şi încâlceşte declaraţiile simple ale Scripturii cu scopul de a sprijini panteonul politeist al lui Joseph Smith şi Brigham Young. De aceea, este evident că Dumnezeul Bibliei şi „dumnezeul" mormonilor, „Dumnezeul-Adam" al lui Brigham Young şi divinitatea din carne şi oase a lui Joseph Smith, nu sunt unul şi acelaşi; prin natura lor, toate religiile monoteiste şi teiste se află în opoziţie

cu politeismul mormon. Creştinismul în particular respinge drept false şi amăgitoare mulţimea eforturilor mormone de a se preface în „slujitori ai neprihănirii" (2 Corinteni 11:15).

## Naşterea din fecioară a lui Cristos

Una dintre marile doctrine ale Bibliei, care se raportează în mod unic la suprema manifestare pe pământ a veşnicului Dumnezeu, este doctrina naşterii din fecioară a lui Isus Cristos. într-un sens cât se poate de real, această doctrină este indisolubil legată de aceea a încarnării, fiind, ca să spunem aşa, agentul sau instrumentul prin care Dumnezeu a ales să Se manifeste pe Sine însuşi. Biblia ne aminteşte fără încetare că Divinitatea S-a înveşmântat în haină pământească în ieslea din Betleem şi creştinii tuturor generaţiilor au venerat misterul prefigurat prin cuvintele criptice ale profetului Isaia:

Iată, fecioara va rămânea însărcinată, va naşte un fiu, şi-i va pune numele Emanuel (Dumnezeu este cu noi). Căci un Copil ni s-a născut, un Fiu ni s-a dat, şi domnia va fi pe umărul Lui; II vor numi: „Minunat, Sfetnic, Dumnezeu tare, Părintele veşniciilor, Domn al păcii. (Isaia 7:14 şi 9:6)

Apostolul Pavel se referă de multe ori la Divinitatea Domnului nostru, declarând că „în El locuieşte trupeşte toată plinătatea Dumnezeirii" (Coloseni 2:9).

încercările de minimalizare a naşterii din fecioară a lui Cristos sau de înlăturare completă a ei, cum au încercat energic să facă câţiva teologi liberali, au sfârşit întotdeauna dezastruos. Aceasta s-a întâmplat fiindcă relatările simple ale acestui eveniment de seamă, consemnate în Matei şi Luca, refuză



să cedeze în faţa teoriilor ulterioare ale reconstrucţiei, teorii elaborate de către critici care vin mult prea târziu să dea sfaturi.

Pe de altă parte, unii s-au decis asupra unei căi de mijloc în ce priveşte această doctrină. Ei îi afirmă necesitatea biologică. Ei susţin, într-un cuvânt, că Matei şi Luca, care au avut acces la mărturia martorilor oculari (Măria, Iosif, Elisabeta etc), nu au crezut niciodată cu adevărat învăţătura aceasta aşa cum au consemnat-o; ea a fost mai degrabă o pioasă încercare de a-I atribui lui Cristos o concepţie supranaturală cu scopul de a adăuga slavă Persoanei Lui. Oricât de dezagreabile ar fi concepţiile nebiblice ale teologilor liberali şi ale aşa-zişilor neoortodocşi* cu privire la naşterea din fecioară a Mântuitorului nostru, nici un grup însă nu a alcătuit o concepţie a doctrinei naşterii din fecioară în termenii întrebuinţaţi de profetul mormon Brigham Young. Doctrina mormonă privitoare la naşterea din fecioară a lui Cristos provine direct din declaraţiile oficiale ale lui Brigham Young şi, aşa după cum am subliniat mai înainte, în mormonism nu pot fi citate autorităţi mai importante decât Joseph Smith şi Brigham Young.

Referitor la doctrina naşterii din fecioară a lui Cristos, Brigham Young a afirmat fără echivoc: „Când Fecioara Măria 1-a conceput pe copilul Isus, Tatăl îl concepuse după propria Lui asemănare. El *nu* a fost conceput de către Duhul Sfânt. Şi cine a fost Tatăl? El este cel dintâi din familia omenească; şi când a primit un cort (un trup), acesta a fost conceput de către Tatăl lui din ceruri în acelaşi mod ca şi corturile lui Cain, Abel şi al celorlalţi fii şi fiice ale lui Adam şi ale Evei; din roadele pământului, primele corturi pământeşti au fost create de către Tatăl şi aşa mai departe, succesiv... Isus, fratele nostru mai mare, a fost conceput în trup de către aceeaşi persoană care era în grădina Edenului şi care este Tatăl nostru din ceruri" *(Journal of Discourses,* voi. 1, pag. 50 şi 51).

Acum, pentru a înţelege ce vrea să spună „profetul" Young, trebuie să vedem o altă declaraţie oficială a lui în acelaşi context:

Când tatăl nostru Adam a venit în grădina Edenului, el a venit în ea într-un trup celest, şi a adus-o cu el pe Eva, una dintre soţiile lui... *El este TATĂL nostru şi DUMNEZEUL nostru, şi singurul Dumnezeu cu care NOI avem de-a face.*

După cum am văzut în cadrul doctrinei mormone despre Dumnezeu, teologia mormonă propovăduieşte că politeismul este rânduiala divină.

Credinţa în mai mulţi dumnezei este piatra unghiulară a teologiei lor şi aceştia sunt dumnezei poligami. Parley Pratt, un scriitor mormon de primă
* Neoortodoxia este o mişcare teologică inaugurată de Karl Barth şi de Emil Brunner în Elveţia, teologi ce au acceptat aplicarea liberalismului la Biblie, considerând că Biblia conţine greşeli, însă au rămas conservatori în probleme de doctrină - n. trad.)

importanţă, ale cărui cărţi sunt recomandate de către editurile mormone ca reprezentând punctul lor de vedere teologic, scrie şi el cu referire la această doctrină:
Fiecare dintre aceşti Dumnezei, inclusiv Isus Cristos şi Tatăl lui, fiind în posesia nu numai a unui duh organizat, ci şi a unui superb trup nemuritor, din carne şi oase... *(Key to the Science of Theology,* ed. 1966, pag. 44).
Pe lîngă această imagine politeistă există şi alte surse mormone oficiale, dintre care multe confirmă conceperea sexuală a lui Isus enunţată de către Young şi mulţi alţii. Apostolul James Talmage scrie în *Articles ofFaith:*
...poziţia Lui [a lui Cristos] unică în trup ca şi vlăstar al unei mame muritoare [Măria] şi al unui Tată nemuritor, sau înviat şi glorificat [Elohim] (pag. 473, ed. 1974).
Prin urmare, Brigham Young propovăduia această doctrină antibiblică, despre care a vorbit de mai multe ori în public, aşa cum rezultă din *Journal of Discourses,* voi. 8, pag. 67; voi. 4, pag. 218; voi. 4, pag. 216; voi. 10, pag. 192; voi. 13, pag. 145; voi. 9, pag. 291; voi. 3, pag. 365; voi. 4, pag. 27:
Când a sosit vremea ca întâiul Său născut, Mântuitorul, să vină pe lume şi să primească un cort (trup), Tatăl a venit El însuşi şi a acordat acelui duh un cort în loc să lase ca acest lucru să fie făcut de *un alt* bărbat *(Journal of Discourses,* voi. 4, pag. 218).
Niciodată n-a existat o dovadă mai evidentă a disimulării politeismului cras din mormonism ca în afirmaţiile precedente, iar calificarea de către Young a Tatălui ca „om" glorificat şi înviat nu poate fi nicidecum înţeleasă greşit. Expresia „un alt bărbat" elimină eforturile apologeţilor mormoni de a-l apăra pe Young şi demască întreaga învăţătură anticreştină.
în consecinţă, vedem că învăţătura mormonă cu privire la naşterea Domnului nostru este o denaturare revoltătoare a revelaţiei biblice, o învăţătură ce este în concordanţă cu dogma mormonă a unui dumnezeu din carne şi oase. în gândirea mormonă, după cum reiese din declaraţiile care se bucură de autoritate ale unuia dintre profeţii lor, Mântuitorul nostru nu a fost conceput printr-o acţiune directă a Duhului Sfânt, ci printr-o relaţie sexuală efectivă între „un Tată nemuritor sau înviat şi glorificat" şi Măria - un punct de vedere blasfemiator, al cărui loc este nu departe de infama mitologie greacă, în care zeii concepeau fii omeneşti prin unirea fizică cu anumite femei alese.
în continuare, Brigham Young a declarat: „El (Cristos) *nu* a fost conceput de către Duhul Sfânt... Isus, fratele nostru mai mare, a fost conceput în trup de către aceeaşi persoană care a fost în grădina Edenului şi care este Tatăl


nostru din ceruri" *{Journal of Discourses,* voi. 1, pag. 50, 51). Nu poate fi nici o îndoială că aici se face referire la doctrina lui Dumnezeu-Adam, oricât de vehement ar tăgădui apologeţii mormoni din zilele noastre faptul că această doctrină ar fi fost propovăduită vreodată. Limbajul este prea limpede, aluzia este uşor demonstrabilă, iar tăgăduirea conceperii Lui prin Duhul Sfânt este pentru toţi cât se poate de evidentă.
Totuşi, conducătorii mormoni, deşi acceptă doctrina aşa cum a declarat-o Young, sunt extrem de prudenţi să nu permită „neamurilor" (toţi nemormonii) să înţeleagă întregul impact al acestei învăţături până ce acestea („neamurile") nu au ajuns sub influenţe mormone cât se poate de favorabile. Acest lucru se poate vedea din faptul că în revista *Look,*[2i] în articolul reprodus ulterior *în A Guide to the Religions of America* (1963, pag. 131-141), mormonii folosesc subterfugiul semanticii pentru a evita să-şi declare poziţia publicu-

lui comun.
în cartea *A Guide to the Religions of America* s-a pus întrebarea: „Cred mormonii în naşterea din fecioară?" (pag. 134). La care purtătorul de cuvânt mormon, un membru de rang înalt în ierarhia mormonă, a replicat: „Da. «Sfinţii zilelor din urmă» acceptă conceperea miraculoasă a lui Isus Cristos." Acum, este evident că dacă apostolul Richard L. Evans, purtătorul de cuvânt mormon, ar fi expus doctrina lui Brigham Young, doctrină care este propovăduită de către biserica lui şi care apare în publicaţiile lor ce se bucură de autoritate, până şi creştinii formali ar fi fost şocaţi şi stimulaţi să facă comentarii, şi unul dintre lucrurile pe care Biserica mormonă nu le doreşte, este o publicitate ostilă. într-adevăr, ei întreţin un personal pentru relaţiile cu publicul cu scopul de a evita astfel de situaţii stânjenitoare, aşa încât domnul Evans a recurs la fantezie semantică pentru a face ca religia lui să pară „ortodoxă", când de fapt nu este!
Conform revelaţiei naşterii din fecioară, aşa cum este ea consemnată în Scriptură, Domnul nostru a fost conceput printr-o acţiune directă a lui Dumnezeu Duhul Sfânt, total izolată de influenţa omenească. Scriptura este explicită atunci când declară că această concepere a avut loc pe când Măria era „logodită cu Iosif, şi *înainte* ca să locuiască ei împreună". Matei, aşadar, îl contrazice categoric pe Brigham Young, declarând: „Ea s-a aflat însărcinată de la Duhul Sfânt" (Matei 1:18). Iar îngerul Gavril, care i s-a arătat lui Iosif pentru a-1 linişti în privinţa originii divine a conceperii lui Cristos, a reiterat acelaşi fapt, declarând: „Ce s-a zămislit în ea este *de la* Duhul Sfânt" (versetul 20).
în relatarea lui despre naşterea din fecioară, Luca, medicul iubit, prezintă
"5 octombrie 1954.

revelaţia conceperii Domnului nostru în termeni care nu pot fi confundaţi: „Duhul Sfânt Se va pogorî peste tine, şi puterea Celui Prea înalt te va umbri. De aceea Sfântul care Se va naşte din tine va fi chemat Fiul lui Dumnezeu" (Luca 1:35).
Totuşi, câţiva apologeţi mormoni au încercat să dovedească din acest verset că formularea „puterea Celui Prea înalt te va umbri" se referă de fapt la fecundarea Măriei de către dumnezeul mormon, dovedind astfel „veridicitatea" afirmaţiei categorice a lui Brigham Young. însă, aşa cum vom vedea din relatarea lui Matei, acesta este un argument imposibil de susţinut şi nu merită să fie combătut în continuare.
Este adevărat că s-au stârnit multe controverse asupra naturii naşterii din fecioară a lui Cristos, însă poziţia creştină s-a întemeiat întotdeauna pe o acceptare literală a evenimentului, aşa cum este el consemnat în primul capitol din Matei şi Luca. Se poate observa că până şi experţii liberali sau neoortodocşi au respins vulgara concepţie politeistă şi păgână enunţată de către Brigham Young şi transmisă din generaţie în generaţie prin intermediul teologiei mormone.
Ar fi util să ne reamintim dezminţirea „profetului" Young: „El (Isus) nu a fost conceput de către Duhul Sfânt... Isus, fratele nostru mai mare, a fost conceput în trup de către aceeaşi persoană care a fost în grădina Edenului şi care este Tatăl nostru din ceruri" şi să o comparăm cu mărturia demnă de încredere a Cuvântului lui Dumnezeu:
Măria, mama Lui, era logodită cu Iosif; şi înainte ca să locuiască ei împreună, ea s-a aflat însărcinată de la Duhul Sfânt... i s-a arătat în vis un înger al Domnului, şi i-a zis: „Iosife, fiul lui David, nu te teme să iei la tine pe Măria, nevastă-ta, căci ce s-a zămislit în ea, este de la Duhul Sfânt (Matei 1:18-20).
Fără îndoială, Biserica mormonă din zilele noastre se găseşte într-o poziţie foarte dificilă în ce priveşte această învăţătură odioasă despre conceperea Domnului nostru. Unii mormoni cu care autorul acestei lucrări a vorbit repudiază cu violenţă doctrina lui Brigham Young a naşterii din fecioară, susţinând că el nu a propovăduit niciodată un asemenea lucru; dar după ce sunt confruntaţi cu afirmaţii din *Journal of Discourses* al lui Young şi cu

citate din periodice şi reviste mormone apărute în special în perioada 1854-1878, ei sunt obligaţi să admită că aceasta a fost învăţătura bisericii lor sub conducerea Brigham Young. Apoi, nedorind să apară în faţa unei „curţi" mormone pentru lipsa acceptării funcţiei profetice a lui Young, ei cad pe gânduri sau o afirmă fără nici o tragere de inimă.

Un scriitor şi istoric mormon, B. H. Roberts, scriind în *Deseret News*



(23 iulie 1921, Secţiunea 4, pag. 7) a mers atât de departe încât a negat că biserica mormonă a propovăduit doctrina Dumnezeul-Adam sau doctrina naşterii din fecioară aşa cum a fost ea prezentată de către Young. Ca răspuns la învinuirea Bisericii Presbiteriene conform căreia „biserica mormonă propovăduieşte că Adam este Dumnezeu... şi că Isus este fiul său prin generare naturală", domnul Roberts a scris:

La drept vorbind, biserica „mormonă" nu propovăduieşte această doctrină. Câţiva bărbaţi din biserica „mormonă" au susţinut asemenea puncte de vedere; unii dintre ei fiind chiar membrii proeminenţi în consiliile bisericii... *Este posibil* ca Brigham Young şi alţii să fi propovăduit această doctrină, însă *ea nu a fost niciodată acceptată de către biserică drept doctrină a ei.*

în ceea ce priveşte afirmaţia domnului Roberts este lamentabil faptul că (1) el nu a fost împuternicit să vorbească în numele bisericii şi (2) el este în contradicţie directă cu învăţăturile bisericii sale pe tema autorităţii profetice, ca să nu mai menţionăm şi lucrarea *Articles ofFaith,* de Talmage, citată anterior. El a folosit de asemenea un termen ales cu grijă când a spus: *„^ste posibil* ca Brigham Young şi alţii să fi propovăduit această doctrină." După cum am văzut, Brigham Young *a propovăduit* într-adevăr această doctrină; şi conform credinţei mormone, Brigham Young a fost un profet al lui Dumnezeu, aşa cum a fost şi Joseph Smith, din aceeaşi categorie ca şi Ieremia, Ezechiel sau Daniel. Astfel că, dacă Brigham a propovăduit-o - mai ales la Conferinţa Generală Bianuală a Bisericii - atunci ea *este,* prin definiţie, doctrina Bisericii mormone, un fapt contestat doar de către cercetătorii nedocumentaţi ai mormonismului. Cred că trebuie să dovedim dincolo de orice îndoială că biserica mormonă acceptă ca fiind doctrina ei tot ce a propovăduit Joseph Smith şi Brigham Young, astfel încât cititorul să se familiarizeze cu nefericitul obicei al mormonilor de a redefmi termenii şi de a limita afirmaţiile, practici prin care mormonii caută să evite identificarea adevăratelor lor învăţături. Citatul următor este luat din *The LatterDay Saints Biographical Encyclopedia* (5 ianuarie 1901, Nr. 1, Voi. 1), o publicaţie oficială a Bisericii mormone, şi dezvăluie în mod limpede autoritatea lui Brigham Young şi poziţia lui înaltă în biserică. în lumina acestei afirmaţii şi a multor altora, e greu de înţeles cum pot fi negate doctrinele lui de către mormoni, ceea ce de fapt nici *nu s-a întâmplat niciodată.*

într-o revelaţie dată profetului Joseph Smith în data de 19 ianuarie 1841, Domnul spune: „Vi-1 dau vouă pe slujitorul meu Brigham Young, pentru a fi preşedinte peste sfatul Celor Doisprezece apostoli, care deţin cheile pentru a deschide autoritatea împărăţiei mele până la cele patru colţuri ale pământului, iar după aceea să trimită cuvântul meu fiecărei făpturi."



Cvorumul Celor Doisprezece urmează în autoritate preşedinţiei Bisericii, iar în cazul în care Profetul decedează, Cei Doisprezece în frunte cu preşedintele lor conduc Biserica, şi astfel a fost adus în faţă Brigham Young, bărbatul pe care Dumnezeu 1-a desemnat să-i succeadă profetului Joseph Smith... Când Cei Doisprezece au fost confirmaţi ca autoritate prezidentă a Bisericii, Brigham Young s-a ridicat să vorbească, şi în prezenţa mulţimii a fost transfigurat prin duhul şi puterea lui Dumnezeu, astfel încât înfăţişarea, înălţimea, chipul şi vocea lui au apărut ca cele ale Profetului martirizat. Chiar şi nemembrii au fost cuprinşi de uimire şi s-au aşteptat să-1 vadă şi să-1 audă pe răposatul Văzător. Din acel moment îndoiala şi nesiguranţa au fost alungate din inimile credincioşilor şi ei au fost pe deplin încredinţaţi că mantaua lui Joseph Smith căzuse pe umerii lui Brigham Young. După martirajul lui Joseph şi al lui Hyrum persecuţiile nu au încetat; Profeţii au fost ucişi, însă adevărul nu murise. Bărbatul care deţinuse conducerea pământească fusese îndepărtat,

însă autoritatea pe care o avusese a fost conferită altora... în cei treizeci de ani cât a fost Preşedinte al Bisericii, el a făcut turnee frecvente, fiind însoţit de către partenerii lui în Preoţie... Deşi nu a rostit atât de multe profeţii deosebite, el a clădit cu credincioşie pe temelia pusă prin Profetul Joseph Smith, şi toate activităţile şi sfaturile lui au fost profetice, fapt demonstrat pe deplin de evenimentele ulterioare. El a fost un Profet, un om de stat, un deschizător de drumuri şi un colonizator (pag. 11, 13, 14).

în plus faţă de această relatare detaliată în legătură cu autoritatea şi poziţia lui Brigham Young ca sursă de credibilitate doctrinară, cititorul va găsi în literatura mormonă care se află în circulaţie, nenumărate afirmaţii privind conducerea Bisericii mormone, toate arătând că fiecare prim-preşedinte succesiv al bisericii îmbracă „mantaua profetică" a lui Joseph Smith şi Brigham Young; şi este considerat a fi profet al lui Dumnezeu, după cum au fost Joseph şi Brigham.

Două lucruri, pe care nici un scriitor mormon nu a încercat încă să le elucideze, ies la iveală din mulţimea dovezilor disponibile când se iau în considerare toate datele - şi anume, faptul că Biserica mormonă propovăduieşte autoritatea absolută a funcţiei ei profetice şi că Brigham Young este considerat drept *al doilea* ca importanţă în această descendenţă. Prin urmare, când cineva citeşte afirmaţiile lui Young privitoare la natura lui Dumnezeu şi îndeosebi la naşterea din fecioară a Domnului nostru şi observă la timp tacticile ocolite ale mormonilor şi faptul că ei nu neagă în mod oficial învăţăturile lui Young şi ale altor mormoni proeminenţi, mai rămân foarte puţine presupuneri de făcut cu privire la adevăratele lor învăţături. Creştinul, care se închină înaintea revelaţiei pe care Dumnezeu a dat-o despre natura naşterii Fiului Său, nu poate avea părtăşie cu mormonii, care subscriu la învăţăturile profetului lor. De acum încolo, când mormonii vorbesc despre „conceperea



miraculoasă a lui Isus Cristos", reamintiţi-vă cât se poate de exact la ce se referă ei prin aceşti termeni, deoarece ei nu sunt echivalenţi cu învăţătura Noului Testament, în care Dumnezeu a vorbit atât clar: „Ce s-a zămislit în ea este de la Duhul Sfânt" (Matei 1:20).

## Mântuirea şi judecata în mormonism

în mormonism, mântuirea personală este una dintre doctrinele cele mai mult accentuate şi, întrucât creştinismul este Evanghelia sau „Vestea Bună" despre răscumpărarea lui Dumnezeu în Cristos, este inevitabil ca cele două doctrine să nu intre în conflict.

Doctrina mormonă despre mântuire implică nu numai credinţa în Cristos, ci şi botezul prin scufundare, supunerea faţă de învăţătura Bisericii mormone, faptele bune şi „ţinerea poruncilor lui Dumnezeu, [care] va curaţi întinarea adusă de păcat" *{Journal ofDiscourses,* voi. 2, pag. 4). După câte se pare, Brigham era în ignoranţă în ce priveşte hotărârea biblică conform căruia „fără vărsare de sânge, nu este iertare [a păcatului]" (Evrei 9:22).

Prin urmare, învăţătura mormonă despre mântuire este exact opusul revelaţiei din Noul Testament despre justificarea prin credinţă şi despre răscumpărarea exclusiv prin har, prin intermediul credinţei în Cristos (Efeseni 2:8-10).

Brigham Young, o sursă mormonă demnă de încredere după toate standardele, era în dezacord total cu doctrina creştină a mântuirii, conform căreia o persoană se poate oricând pocăi în mod sincer de păcatele ei, chiar şi în ceasul al unsprezecelea, primind astfel iertarea şi viaţa veşnică. Brigham a scris: „Câteva dintre vechile noastre tradiţii ne învaţă că un om vinovat de fapte cumplite şi criminale se poate pocăi spre mântuire pe eşafod; iar după executarea lui va auzi cuvintele: «Binecuvântat fie Dumnezeu! El s-a dus în rai, pentru a fi încununat în slavă, prin meritele atotmântuitoare ale lui Cristos Domnul!» Toate acestea sunt un nonsens. Un astfel de om nu va vedea niciodată raiul" *{Journal of Discourses,* voi. 8, pag. 61).

Profetul Young nu a explicat niciodată cuvintele Domnului Isus Cristos adresate tâlharului de pe cruce, care s-a pocăit în ultimul moment, de păcatele lui, strigând: „Doamne, adu-Ţi aminte de mine, când vei veni în împărăţia Ta" (Luca 23:42). Răspunsul Mântuitorului nostru a fost fără echivoc: „Astăzi vei fi cu Mine în rai" (Luca 23:43).

Pilda lucrătorilor viei (Matei 20:1-16), pildă care prezintă învăţătura lui Cristos conform căreia Dumnezeu este de acord să dea tuturor celor care îl slujesc aceeaşi moştenire, adică viaţa eternă, a fost de asemenea ignorată de către Brigham Young, care, după toate probabilităţile, s-ar fi numărat printre vocile care „cârteau împotriva gospodarului, şi ziceau: «Aceştia de pe urmă n-au lucrat decât un ceas, şi la plată i-ai făcut deopotrivă cu noi, cari am suferit greul şi zăduful zilei»" (versetele 11 şi 12).

în orice caz, răspunsul Domnului este limpede precum cristalul: „Prietene, ţie nu-ţi fac nici o nedreptate; nu te-ai tocmit cu mine cu un leu? Ia-ţi ce ţi se cuvine şi pleacă. Eu vreau să plătesc şi acestuia din urmă ca şi ţie. Nu pot să fac ce vreau cu ce-i al meu? Ori este ochiul tău rău, fiindcă eu sunt bun?" (versetele 13-15).

Domnul nostru propovăduia evident faptul că „salariul de bază", ca să folosim o ilustrare modernă, plătit tuturor lucrătorilor împărăţiei este acelaşi; şi anume răscumpărarea eternă. însă premiile sunt diferite, în funcţie de durata şi de volumul serviciilor îndeplinite; aşadar oricine vine la Cristos pentru mântuire, o primeşte, fie că vine la prima oră, fie în ceasul al unsprezecelea. „Darul lui Dumnezeu", ne spune Scriptura, este „viaţa veşnică" şi, deşi premiile pentru servicii pot fi câştigate dacă credinciosul se predă puterii Duhului Sfânt şi aduce roadă pentru Domnul, Dumnezeu nu pune preţ pe rangul oamenilor. Mântuirea Lui este distribuită în mod egal, fără părtinire, tuturor celor care vor veni.

Potrivit schemei mormone de mântuire, dumnezeii care au creat de fapt acest pământ, au plănuit ca Adam, care urma să devină stăpânitorul acestui domeniu, şi soţia lui, Eva, să fie predestinaţi să păcătuiască, astfel încât rasa umană, care populează în prezent acest pământ, să poată lua fiinţă şi să ajungă până la urmă la stadiul de divinitate. Căderea din Grădina Edenului a fost, în realitate, mijlocul „prin care Adam şi Eva au devenit muritori şi au putut da naştere unor copii muritori" (J. Widstoe, *A Raţional Theology,* Deseret Publishing Company, pag. 47).

De vreme ce mormonii cred în preexistenta sufletului omenesc, din teologia lor face parte şi faptul că aceste suflete preexistente trebuie să ia forme omeneşti, deoarece este necesar ca ele să fie prevăzute cu trupuri pentru a avea parte atât de putere, cât şi de bucurie. Aceasta a fost justificarea mormonă iniţială pentru poligamie, care accelerează crearea de trupuri pentru aceste vlăstare preexistente ale galaxiei de dumnezei a lui Joseph Smith.

O citire atentă a *Cărţii lui Avraam* va dezvălui faptul că viaţa pe acest pământ a fost proiectată de către dumnezei pentru a-i disciplina pe copiii lor spirituali şi, în acelaşi timp, pentru a le asigura posibilitatea de a se reproduce şi, în cele din urmă, de a moşteni starea de divinitate şi chiar împărăţii reprezentând posesiuni personale.

Potrivit revelaţiei mormone, marea stea Kolob a fost locul unde au fost concepute aceste planuri şi nu va fi o surpriză pentru cei care studiază mormonismul să afle că Lucifer, care înaintea întrupării lui Isus I-a fost acestuia



frate spiritual, a căzut din ceruri datorită invidiei lui faţă de Cristos. Cristos fusese numit de către dumnezei să devină răscumpărătorul rasei ce urma să cadă ca urmare a păcatului lui Adam, slujbă la care a aspirat însă Lucifer, de unde rezultă aversiunea lui faţă de Cristos.

Se menţionează chiar că Lucifer ar fi spus: „Iată, eu sunt aici, trimite-mă pe mine, eu voi fi fiul tău şi eu voi răscumpăra omenirea, ca nici un suflet să nu fie pierdut şi o voi face în mod sigur; aşa că dă-mi mie onoarea ta" [capitolul 4 din *Cartea lui Moise,* cuprinsă în *Perla de mare preţ,* enumera toate evenimentele acestea, inclusiv căderea lui Satan şi întemeierea Grădinii

Edenului (capitolul 6), cu privire la care în altă parte Joseph Smith „revelează" că a fost în realitate localizată în regiunea Missouri şi nu în Mesopotamia!].
*Cartea lui Moise* consemnează de asemenea faptul că cel care a fost primul criminal, Cain, a fost strămoşul rasei negre, pielea lui neagră fiind rezultatul unui blestem din partea lui Dumnezeu. Pe acest temei, timp de ani de zile mormonii i-au evitat şi i-au ignorat pe negri în lucrarea lor misionară, crezând că sufletele lor preexistente, considerate mai puţin viteze în „războiul din cer" dintre Cristos şi Satan, au fost pedepsite prin aceea că le-au fost atribuite trupuri negre pe perioada vieţii lor muritoare. Până în anul 1978 negrilor li s-au refuzat toate „binecuvântările" şi „privilegiile" preoţiei, însă o revelaţie venită în momentul oportun le-a dat acces deplin la aceste prilejuri de glorie şi a înlăturat cu dibăcie ultimul obstacol major în „evanghelizarea" mormonă a Africii şi a restului lumii libere.
Indienii, despre care se presupune că sunt descendenţii lamaniţilor cei răi din *Cartea lui Mormon,* au fost, după cum se pretinde, blestemaţi de către divinitatea mormonă să poarte piei întunecate ca pedeapsă pentru fărădelegile strămoşilor lor. Mormonismul este, aşadar, în mod limpede o religie cu un trecut reprobabil plin de doctrine şi practici legate de supremaţia albilor. Toate acestea şi mulţi alţi factori interesanţi compun fondul doctrinei mormone a mântuirii, însă este la fel de important să se înţeleagă învăţătura mormonă despre răscumpărătorul lor, una dintre cele mai importante sfere ale controversei lor cu creştinismul istoric.

## *Mântuitorul mormon*

Cele consemnate în Biblie cu privire la Mântuitorul lumii, Domnul Isus Cristos, sunt bine cunoscute celor care studiază Scripturile. Conform teologiei creştine nu există decât un singur Dumnezeu (Deuteronom 6:4, 1 Corinteni 8:4-6), iar Isus Cristos este Cuvântul Lui etern care S-a făcut trup (Ioan 1:1 şi 1:14). Rolul celei de a doua Persoane a Trinităţii a fost ca, după ce va

fi primită de către fiii oamenilor, să le dea dreptul să devină fiii lui Dumnezeu (Ioan 1:12); şi Scriptura ne învaţă că acestea s-au întâmplat ca urmare a îndurării nemeritate a lui Dumnezeu şi a dragostei Lui deosebite faţă de un neam pierdut.
Domnul Isus a oferit o singură jertfă veşnică pentru toate păcatele şi mântuirea Lui nu vine prin faptele legii sau prin vreo faptă omenească (Galateni 2:16 şi Efeseni 2:9), ci numai prin har, prin credinţă (Efeseni 2:8). Mântuitorul revelaţiei nou-testamentale a existat din veşnicii ca Dumnezeu; a trăit o viaţă sfântă, nevinovată şi nepătată, diferită de cea a păcătoşilor şi „n-a cunoscut nici un păcat". El a fost „un om al durerii şi obişnuit cu suferinţa", „Mielul lui Dumnezeu, care ridică păcatul lumii" (Ioan 1:29).
Dar Mântuitorul mormonismului este o persoană cu totul diferită, după cum ne revelează în mod clar publicaţiile mormone oficiale. Salvatorul mormon nu este cea de a doua Persoană a Trinităţii creştine; cum am văzut mai sus, mormonii resping doctrina creştină a Trinităţii; iar el nu este nici măcar o replică întocmită cu grijă a Răscumpărătorului din Noul Testament. In teologia mormonă, Cristos, în calitate de spirit preexistent, nu a fost numai fratele spiritual al Diavolului (după cum se face aluzie în *Perla de mare preţ,* Moise 4:1-4, şi cum reafirmă mai târziu Brigham Young în *Journal of Discourses,* voi. 13, pag. 282), ci şi-a sărbătorit propria căsătorie cu „Măria şi Marta, fapt prin care a putut să-şi vadă sămânţa înainte de a fi fost răstignit" (apostolul Orson Hyde, *Journal of Discourses,* voi. 4, pag. 259-260). După cum am văzut anterior, până şi concepţia mormonă despre naşterea din fecioară îl deosebeşte pe „Cristosul" lor de Cristosul Bibliei.
Pe lângă această concepţie revoltătoare, Brigham Young a afirmat categoric că jertfa adusă de Isus Cristos pe cruce, sub forma propriului Său sânge, a fost ineficace pentru curăţirea *unor* păcate. Brigham a mers încă şi mai departe propovăduind doctrina „ispăşirii sângelui", o doctrină respinsă în prezent, dar care nu a fost niciodată repudiată în mod oficial.

Pentru a înţelege mai bine limitarea puterii de curăţire a sângelui lui Cristos, despre care vorbeşte Young, vom recurge la propriile lui cuvinte: „Să presupunem că l-ai găsit pe fratele tău în pat cu soţia ta şi îi străpungi cu o suliţă pe amândoi, tu vei fi justificat, iar ei vor ispăşi pentru păcatul lor şi vor fi primiţi în împărăţia lui Dumnezeu. în asemenea caz, eu aş proceda aşa, fără întârziere; şi astfel stând lucrurile, nu am nici o soţie pe care să o iubesc atât de mult încât să nu-i străpung inima cu o suliţă, şi aş face-o cu mâinile curate...
Nu există nici un bărbat şi nici o femeie, cărora, dacă-şi încalcă legămintele făcute cu Dumnezeul lor, să nu li se ceară să-şi plătească datoria. Sângele lui Cristos nu o va șterge niciodată, sângele tău trebuie să o



ispășească; iar judecăţile *[sic!]* Celui Atotputernic vor veni mai devreme sau mai târziu şi fiecare bărbat sau femeie va trebui să ispășească pentru legămintele sale... Orice om se iubeşte pe sine; faceţi numai ca aceste principii să fie cunoscute de către un individ şi el va fi bucuros să i se verse sângele... M-aş putea referi la o seamă de cazuri în care au fost omorâţi pe bună dreptate bărbaţi, cu scopul de a ispăşi pentru păcatele lor... Aceasta înseamnă să ne iubim aproapele ca pe noi înşine; dacă are nevoie de ajutor, ajută-l; şi dacă el vrea mântuirea şi este necesar să i se verse sângele pe pământ pentru ca el să fie mântuit, varsă-i-l" *(Journal ofDiscourses,* voi. III, pag. 247, şi voi. IV, pag. 219-220). Atât de clară a fost negarea de către Brigham a atotsuficienţei şi atoteficacităţii jertfei ispăşitoare a lui Cristos în citatele anterioare, încât mormonii au fost nevoiţi să dezvolte o argumentaţie complexă pentru „a explica" ce a vrut să spună de fapt profetul. Ei afirmă că un criminal este „executat pentru ca să ispășească pentru crimele lui şi asta este tot ce a vrut să spună Brigham Young".
Totuşi, ei omit cu desăvârşire orice discuţie a faptului că afirmaţia lui Young nu are deloc a face cu subiectul menţionat de ei. Young a declarat în afirmaţia lui că ceea ce sângele lui Cristos *nu* poate curăţa poate fi curăţit prin ispăşirea efectuată de chiar sângele omului în cauză. Aceasta propovăduieşte că în unele cazuri sacrificiile omeneşti, care după spusele lui Brigham au avut loc cu adevărat şi pe care el le-a aprobat, au fost eficace acolo unde sângele lui Cristos nu a fost!
Mormonii nu doresc să aibă parte de doctrina biblică a atotsuficienţei ispăşirii lui Cristos, care se găseşte în cuvintele lui Ioan: „...sângele lui Isus Cristos, Fiul Lui, ne curăţeşte de *orice* păcat" (1 Ioan 1:7), fiindcă aceste cuvinte nu numai că îl contrazic pe Young, ci revelează în acelaşi timp şi adevărata învăţătură biblică.
Din cele consemnate în Biblie, nu poate fi nici o îndoială asupra faptului că noi avem răscumpărarea în Isus Cristos şi că sângele Lui este mijlocul de curăţire a cugetului (Evrei 9:14) şi mijlocul dezlegării de păcat (Apocalipsa 1:5). Sângele Lui este însăşi temelia justificării noastre (Romani 5:9). Cristosul mormonilor nu poate mântui, deoarece, după cum îl descrie apostolul Pavel, el este „un alt Isus", subiectul unei „alte Evanghelii" şi iniţiatorul unui „alt duh", al cărui vestitor (mesagerul îngeresc Moroni) a fost anticipat de către Apostol (Galateni 1:8 şi 9) şi care, împreună cu întreaga lui revelaţie, trebuie considerat „anatema" sau mai aproape de sensul strict al cuvântului în greacă, „blestemat" de Dumnezeu.
Este poate dificil pentru unii să înţeleagă o concepţie care de fapt este incredibilă, însă mormonismul se potriveşte perfect descrierii date de către Cuvântul lui Dumnezeu. Cel mai mare dintre apostoli, în cea de a doua Epistolă a sa către Corinteni, după ce descrie un Isus, o evanghelie şi un duh - toate false - merge mai departe şi afirmă că astfel de apariţii nu trebuie să surprindă biserica creştină:
„Oamenii aceştia sunt nişte apostoli mincinoşi, nişte lucrători înşelători,

cari se prefac în apostoli ai lui Cristos. Şi nu este de mirare, căci chiar Satana se preface într-un înger de lumină. Nu este mare lucru dar, dacă şi slujitorii lui se prefac în slujitori ai neprihănirii. Sfârşitul lor va fi după faptele lor" (2 Corinteni 11:13-15).

Acesta este într-adevăr un limbaj necruţător, însă este limbajul alesului lui Dumnezeu şi nu poate fi ignorat de către cel care ia în serios revelaţiile Scripturii şi autoritatea apostolică.

Mormonismul cu apostolii, preoţia, templele, semnele secrete, simbolurile, strângerile de mână şi misterele lui, se travesteşte pur şi simplu ca „biserică a restaurării"; dar în esenţa lui, în doctrinele lui despre Mesia, este dovedit a fi contrar oricărei hotărâri biblice majore.

## *Mântuire prin har?*

Afirmaţia „toţi oamenii sunt mântuiţi doar prin har, fără nici o acţiune din partea lor" este frecventă în literatura mormonă. Cu toate că această afirmaţie pare să fie cât se poate de ortodoxă, este necesar să se studieze *toate* afirmaţiile mormone cu privire la această doctrină pentru a se şti în mod precis ce vor să spună prin ceea ce par a spune.

într-una dintre publicaţiile mormone oficiale *(What the Mormons Think ofChrist,* de B. R. McConkie), mormonii dau propria lor interpretare:

> Harul este pur şi simplu îndurarea, dragostea şi bunăvoinţa pe care Dumnezeu le are pentru copiii lui, prin care el a pregătit planul de mântuire, astfel încât ei să poată avea puterea să se dezvolte şi să devină asemenea lui... Toţi oamenii sunt mântuiţi doar prin har, fără nici o acţiune din partea lor, ceea ce înseamnă că ei sunt înviaţi şi devin nemuritori datorita jertfei ispăşitoare a lui Cristos... Pe lângă această răscumpărare din moarte, toţi oamenii, prin harul lui Dumnezeu, au puterea de a-şi câştiga viaţa veşnică. Aceasta se cheamă mântuire prin har cuplată cu ascultarea de legile şi de poruncile evangheliei. Aşadar Nephi a fost călăuzit să scrie: „Ne străduim să scriem, ca să-i convingem atât pe copiii noştri, cât şi pe fraţii noştri, să creadă în Cristos şi să se împace cu Dumnezeu; *deoarece ştim că suntem mântuiţi prin har după tot ce putem face."*
>
> Creştinii vorbesc adesea despre sângele lui Cristos şi despre puterea lui curâţitoare. în orice caz, mult din ceea ce se crede şi se propovăduişte legat de acest subiect este un nonsens atât de mare şi un fals atât de evident, încât a-1 crede înseamnă a-ţi pierde mântuirea. De exemplu, mulţi merg atât de departe



> încât pretind şi, mai mult, cred că dacă îl mărturisim pe Cristos cu buzele noastre şi declarăm deschis că îl acceptăm ca Mântuitor personal, suntem mântuiţi. Sângele Lui, fără o altă acţiune decât numai credinţa, spun ei, ne curăţeşte... în cele din urmă, în zilele noastre, el a spus în mod limpede: „Sângele meu nu îi va curaţi dacă nu mă ascultă." ...în împărăţia lui Dumnezeu, mântuirea este disponibilă datorită sângelui ispăşitor al lui Cristos. însă ea se primeşte doar cu condiţia credinţei, pocăinţei, botezului şi a *păstrării până la sfârşit a poruncilor lui Dumnezeu,* (pag. 27-33).

Cele prezentate anterior sunt un exemplu tipic pentru ceea ce se poate numi exprimare teologică cu dublu înţeles, care acum afirmă harul ca şi principiu salvator, iar apoi declară că el este „legat de ascultarea de legile şi poruncile evangheliei" şi încheie afirmând că mărturisirea lui Cristos şi acceptarea Lui ca „Mântuitor personal" este „un nonsens atât de mare" şi „un fals atât de evident". McConkie neagă faptul că sângele lui Cristos „fără o altă acţiune decât numai credinţa... ne curăţeşte" (pag.31).

Totuşi, poziţia biblică este cât se poate de limpede în acest domeniu; suntem mântuiţi exclusiv prin har, după cum s-a menţionat mai înainte, însă aceasta nu ne dă în nici un caz posibilitatea să „avem puterea să ne dezvoltăm şi să devenim asemenea Lui". După cum am văzut, conform înţelegerii mormone, o astfel de dezvoltare se referă la a deveni un dumnezeu, şi nu la doctrina creştină a sfinţirii sau a aducerii vieţii credinciosului în conformitate cu Duhul Sfânt, aşa precum se enunţă în mod clar în Epistola către Romani (capitolele 8 şi 12).

Pretenţia domnului McConkie că „mântuirea prin har" trebuie să fie „cuplată cu ascultarea de legile şi poruncile evangheliei" pentru ca cineva să fie mântuit pune pe loc în discuţie întreaga colecţie mormonă de ritualuri şi

cerinţe legaliste. în cele din urmă, mântuirea nu este nicidecum prin har, ci în realitate este legată de eforturile umane: „botezul şi păstrarea până la sfârşit a poruncilor lui Dumnezeu" (pag. 33).
Aceasta nu este doctrina creştină a răscumpării pe care apostolul Petru a prezentat-o atât de elocvent atunci când a scris:
„...căci ştiţi că nu cu lucruri pieritoare, cu argint sau cu aur, aţi fost răscumpăraţi din felul deşert de vieţuire pe care-1 moşteniseräţi de la părinţii voştri, ci cu sângele scump al lui Cristos, Mielul fără cusur şi fără prihană... fiindcă aţi fost născuţi din nou nu dintr-o sământă care poate putrezi, ci dintr-una care nu poate putrezi, prin Cuvântul lui Dumnezeu, care este viu şi care rămâne în veac" (1 Petru 1:18, 19, 23).
în opoziţie evidentă cu concepţia mormonă, mărturisirea lui Cristos cu buzele şi acceptarea Lui ca şi „Mântuitor personal" este într-adevăr chiar modalitatea mântuirii personale. Mărturia biblică este cea care afirmă

„prin credinţa din inimă se capătă neprihănirea, şi prin mărturisirea cu gura se ajunge la mântuire" (Romani 10:10). Porunca Evangheliei este „crede în Domnul Isus şi vei fi mântuit" (Fapte 16:31). Aceasta este fireşte departe de ceea ce ar vrea mormonii să credem. Isus Cristos nu a murit numai pentru a ne asigura învierea, după cum declară domnul McConkie (pag. 27), ci El a murit ca să ne împace cu Dumnezeu, să ne mântuiască prin har, să ne răscumpere prin sânge şi să ne sfinţească prin Duhul Său. însă mormonii resping asemenea doctrine biblice în modul cel mai ferm. S-ar părea că ei nu pot concepe un Dumnezeu care ar putea mântui fără nici un efort din partea omului, iar afirmaţia lui Nephi trădează aceasta: „...deoarece noi ştim că este prin har faptul că suntem mântuiţi *datorită a tot ceea ce putem face noi"* (pag. 28). în mormonism, omul trebuie să se străduiască să obţină perfecţiunea, sfinţirea şi stadiul de divinitate. Harul este doar ocazional.
Cel care a propovăduit următoarele cuvinte despre mântuire n-a fost nimeni altul decât Brigham Young: „însă tuturor celor care L-au primit, le-a dat puterea să *continue* să fie fiii lui Dumnezeu" *{Journal ofDiscourses,* voi. 4, pag. 7). în teologia lui Brigham, „în locul primirii evangheliei pentru a deveni fiii lui Dumnezeu, părerea mea ar fi - să primim evanghelia ca să putem *continua* să fim fiii lui Dumnezeu. Odată ce am fost născuţi în această lume, nu suntem noi toţi fii de Dumnezeu? Bătrânul Faraon, regele Egiptului, a fost în aceeaşi măsură fiul lui Dumnezeu ca şi Moise şi Aaron, cu singura diferenţă că el a respins cuvântul lui Dumnezeu, adevărata lumină, pe când cei doi l-au primit".
în concordanţă cu doctrina preexistentei sufletelor, mormonii cred că ei sunt deja fiii lui Dumnezeu şi că acceptarea lui Dumnezeu le dă numai posibiliatea să „continue să fie fiii lui Dumnezeu", ceea ce este în contradicţie directă cu afirmaţia biblică:
„Dar tuturor celor ce L-au primit, adică celor ce cred în Numele Lui, le-a dat dreptul să se facă copii ai lui Dumnezeu" (Ioan 1:12).
Apostolul Pavel subliniază cu o forţă nemaipomenită că: „...nu copiii trupeşti sunt copii ai lui Dumnezeu; ci copiii făgăduinţei sunt socotiţi ca sământă" (Romani 9:8).
Apostolul, cu aceeaşi siguranţă, afirmă că doar aceia care sunt călăuziţi de către Duhul lui Dumnezeu pot fi numiţi fii ai lui Dumnezeu (Romani 8:14). Este dificil de văzut în care sens al termenului, „Bătrânul Faraon, regele Egiptului, a fost în aceeaşi măsură fiul lui Dumnezeu ca şi Moise şi Aaron", după cum a declarat Brigham Young.
învăţătura biblică este că „toţi sunteţi fii ai lui Dumnezeu, prin credinţa în Isus Cristos" (Galateni 3:26), un fapt pe care în mod evident Brigham 1-a trecut cu vederea.

Una dintre cele mai mari şi adevărate afirmaţii din Cuvântul lui Dumnezeu este că mântuirea nu este „a celui ce vrea sau a celui ce se străduieşte, ci a lui Dumnezeu care-Şi arată mila" (Romani 9) şi că Isus Cristos ne-a răscumpărat din blestemul Legii, facându-Se El blestem pentru noi (Galateni 3:13).

învăţătura Domnului nostru este că: „Tot ce-Mi dă Tatăl, va ajunge la Mine; şi pe cel ce vine la Mine, nu-l voi izgoni afară" (Ioan 6:37), iar mântuirea pe care El o oferă încă oamenilor pierduţi nu este „prin faptele neprihănirii pe care le-am făcut noi, ci este după îndurarea Lui" (Tit 3:5) (trad. lit. din engl.; n. trad.).

în religia mormonă se propovăduieşte cu îndrăzneală mântuirea universală, deoarece, după cum s-a exprimat domnul Evans, apostolul şi purtătorul de cuvânt mormon, „mormonii cred în mântuirea universală, că toţi oamenii vor fi mântuiţi, dar fiecare în propriul lui ordin" (revista *Look,* 5 octombrie 1954).

Totuşi, învăţătura Scripturii este că nu toţi oamenii vor fi mântuiţi şi că la sfârşitul veacurilor unii „vor merge în pedeapsa veşnică, iar cei neprihăniţi vor merge în viaţa veşnică" (Matei 25:41, 46).

Avertismentele sumbre ale apostolului Ioan stau gata pregătite împotriva doctrinei mormone care susţine mântuirea universală:

Şi am văzut fiara şi pe împăraţii pământului şi ostile lor adunate ca să facă război cu Cel ce şedea călare pe cal şi cu oastea Lui. Şi fiara a fost prinsă. Şi împreună cu ea a fost prins prorocul mincinos, care făcuse înaintea ei semnele cu cari amăgise pe cei ce primiseră semnul fiarei şi se închinaseră icoanei ei. Amândoi aceştia au fost aruncaţi de vii în iazul de foc, care arde cu pucioasă. Şi Diavolul, care-i înşela, a fost aruncat în iazul de foc şi de pucioasă, unde este fiara şi prorocul mincinos. Şi vor fi munciţi zi şi noapte în vecii vecilor. Oricine nu a fost găsit scris în cartea vieţii, a fost aruncat în iazul de foc. Dar cât despre fricoşi, necredincioşi, scârboşi, ucigaşi, curvari, vrăjitori, închinătorii la idoli, şi toţi mincinoşii, partea lor este în iazul care arde cu foc şi pucioasă, adică moartea a doua. Va bea şi el din vinul mâniei lui Dumnezeu, turnat neamestecat în paharul mâniei Lui; şi va fi chinuit în foc şi în pucioasă, înaintea sfinţilor îngeri şi înaintea Mielului. Şi fumul chinului lor se suie în sus în vecii vecilor. Şi nici ziua, nici noaptea n-au odihnă cei ce se închină fiarei şi icoanei ei, şi oricine primeşte semnul numelui ei! (Apocalipsa 19:19, 20; 20:10, 15; 21:8; 14:10, 11).

Prin nici un efort al imaginaţiei nu este posibil să se găsească ideea mântuirii universale în aceste pasaje, în care cuvintele greceşti, în cea mai dură formă a lor, indică chin, judecată şi un foc veşnic ce sfidează analiza chimică omenească.

Doctrina mormonă a „căsătoriilor celeste", derivată din concepţia iniţială a poligamiei, înlăturată în anul 1890, când au fost obligaţi să abandoneze această conduită imorală, fiind ameninţaţi cu pierderea statului Utah, este legată şi ea de doctrina mântuirii. Mormonii cred că unitatea familiei va dăinui în veci de veci, de unde insistenţa lor asupra căsătoriei pe bază de legământ a bărbaţilor mormoni cu mai multe femei, asupra legământului şi asupra familiilor lor. Din acest motiv au fost instituite multe ritualuri şi ceremonii speciale în folosul morţilor (mai ales a rudelor); de aici practicarea botezului pentru cei morţi şi punerea mâinilor (pentru acordarea darului Duhului Sfânt), toate prin delegare.

## *Escatologia mormonă*

Crezând în a doua venire literală a lui Cristos, mormonii propovăduiesc că la revenirea Lui iudeii se vor aduna deja în Palestina, iar mormonii se vor aduna în mod miraculos împreună în Missouri şi că judecata Domnului va fi revărsată pretutindeni peste pământ, cu excepţia vechiului şi noului Ierusalim. (Vezi *Doctrină şi legăminte* 29:9-11.)

Mormonii au de asemenea ceva în comun cu anglo-israelismul, crezând, ca şi aceştia, în restaurarea celor zece triburi pierdute. Diferenţa constă în faptul că anglo-israeliţii cred că cele zece triburi pierdute sunt poporul englez, în timp ce mormonii cred că cele zece triburi pierdute sunt undeva în regiunea polară şi că acestea vor fi eliberate şi strămutate în Sion (Missouri), unde toate bogăţiile pe care le-au adunat vor fi împărţite cu restul „sfinţilor".

„Oamenii au cheltuit milioane de dolari şi sute de vieţi pentru a găsi o ţară dincolo de Polul Nord; şi totuşi, ei vor găsi acea ţară - o ţară rodnică şi călduroasă, locuită de cele zece triburi ale lui Israel, o ţară străbătută de un râu, pe unul dintre cele două maluri ale sale locuind jumătate din tribul lui Mânase, care este mai numeros decât celelalte. Aşa a spus profetul (Joseph Smith)" *(The Young Woman's Journal,* voi. 3, pag. 263-264. Vezi şi *Mormonism and the Mormons,* D. P. Kidder, pag. 91).

Mormonii cred de asemenea în învierea în trup a tuturor oamenilor şi în mântuirea într-un rai trietajat. în teologia mormonă există trei ceruri: unul telest, unul terest şi unul celest. Cerul cel mai de jos este destinat păgânilor care au respins Evanghelia şi celor care la vremea aceea vor suferi în iad, aşteptând ultima înviere. Cel de al doilea cer va fi locuit de creştinii care nu au acceptat mesajul mormon, de mormonii care nu au trăit la nivelul cerinţelor bisericii lor şi de oamenii de bine ai altor religii, care au respins revelaţiile „sfinţilor". Cel din urmă cer, cel celest, este la rândul lui împărţit în alte trei niveluri, dintre care cel superior reprezintă stadiul de divinitate sau



stăpânirea unei împărăţii împreună cu familia. Această stare specială are ca premisă obligatorie faptul ca mormonul care candidează la această stare să fi fost pecetluit prin căsătoria celestă într-un templu mormon în timp ce se afla încă pe pământ. Chiar şi în împărăţia celestă, la stadiul de divinitate se ajunge prin progres lent, iar în cele din urmă fiecare dintre cei care ajung dumnezei, împreună cu familia sa, va stăpâni şi va popula o planetă distinctă, a lui proprie.

Este aproape de prisos să comentăm faptul că această întreagă schemă a împlinirii mântuirii din punct de vedere mormon este în antiteză cu revelaţia biblică, ce nu aminteşte nimic despre un stadiu al divinităţii, nici constituit, nici progresiv, şi care în schimb propovăduieşte că în ceruri destinul celor răscumpăraţi se găseşte în providenţa specială a lui Dumnezeu însuşi, pe care „ochiul omului nu a văzut-o, urechea nu a auzit-o" şi care „la inima omului nu s-a suit", deoarece providenţa aceasta reprezintă „lucrurile, pe care le-a pregătit Dumnezeu pentru cei ce-L iubesc". Dumnezeu ne-a revelat multe dintre aceste lucruri prin Duhul Său; însă aşa cum se exprimă Pavel atât de grăitor, noi „vedem ca într-o oglindă, în chip întunecos, dar *atunci* vom vedea faţă în faţă" (1 Corinteni 13:12).

Prin urmare, trebuie să înţelegem în mod limpede că mântuirea în sens biblic vine ca un dar fără plată al lui Dumnezeu, doar prin har, prin intermediul credinţei în jertfa substituţionară a lui Cristos pe cruce. Domnul Isus Cristos a spus: „...cine ascultă cuvintele Mele şi crede în Cel ce M-a trimis *are* viaţa veşnică, şi nu vine la judecată, ci a trecut din moarte la viaţă" (Ioan 5:24). Porunca Evangheliei se adresează tuturor oamenilor de pretutindeni: „Să se pocăiască! Pentru că Dumnezeu a rânduit o zi, în care va judeca lumea după dreptate, prin Omul, pe care L-a rânduit pentru aceasta şi despre care a dat tuturor oamenilor o dovadă netăgăduită prin faptul că L-a înviat din morţi" (Fapte 17:31).

Scripturile contrazic stăruinţa mormonilor asupra faptelor bune ca *mijloc* al mântuirii. Cartea lui Iacov ne învaţă limpede (capitolul 2) că faptele bune sunt *consecinţa* mântuirii şi ne justifică înaintea oamenilor, dovedind că avem credinţa care ne justifică înaintea lui Dumnezeu (Romani 4 şi 5). Nici un mormon nu poate pretinde astăzi că *are* viaţa veşnică în Cristos. Ea este însăşi puterea Evangheliei, care a fost încredinţată bisericii lui Cristos (Romani 1:16, 17). Haideţi aşadar să folosim această putere în încercarea de a-i aduce pe mormoni la o cunoaştere mântuitoare a adevăratului Cristos al Scripturii şi a mântuirii preţioase pe care El a dobândit-o pentru noi prin propriul Lui sânge.

Ioan, apostolul iubit, a rezumat aceasta în felul următor:

Dacă primim mărturisirea oamenilor, mărturisirea lui Dumnezeu este mai mare; şi mărturisirea lui Dumnezeu este mărturisirea, pe care a făcut-o El

despre Fiul Său. Cine crede în Fiul lui Dumnezeu, are mărturisirea aceasta în el; cine nu crede pe Dumnezeu, îl face mincinos, fiindcă nu crede mărturisirea pe care a facut-o Dumnezeu despre Fiul Său. Şi mărturisirea este aceasta: Dumnezeu ne-a dat viaţa veşnică, şi această viaţă este în Fiul Său. Cine are pe Fiul are viaţa; cine n-are pe Fiul lui Dumnezeu, n-are viaţa. V-am scris aceste lucruri ca să ştiţi că voi, cari credeţi în Numele Fiului lui Dumnezeu aveţi viaţa veşnică. îndrăzneala pe care o avem la El este că, dacă cerem ceva după voia Lui, ne ascultă. Şi dacă ştim că ne ascultă, orice i-am cere, ştim că suntem stăpâni pe lucrurile pe cari I le-am cerut. Ştim că suntem din Dumnezeu şi că toată lumea zace în cel rău. Ştim că Fiul lui Dumnezeu a venit şi ne-a dat pricepere să cunoaştem pe Cel ce este adevărat. Şi noi suntem în Cel ce este adevărat, adică în Isus Cristos, Fiul Lui. El este Dumnezeul adevărat şi viaţa veşnică. (1 Ioan 5:9-15, 19, 20).

Haideţi să călcăm pe urmele lui, „căci vine ceasul în care nimeni nu poate lucra", iar mormonii sunt şi ei suflete pentru care a murit Cristos.

Am văzut în paginile precedente felul în care religia mormonă foloseşte termenii şi expresiile biblice, adoptând chiar şi doctrine creştine, cu scopul de a pretinde că este loială credinţei creştine. De asemenea, mormonii au ajuns să pună un mare accent pe relaţiile lor publice şi depun eforturi considerabile să nu folosească un limbaj care ar putea dezvălui adevărata natură a deviaţiilor lor teologice. Am mai văzut şi că Biserica mormonă consideră că doar ea este adevărata biserică a lui Cristos în vremurile noastre şi, mai mult decât atât, consideră că toate celelalte grupuri fac parte dintre Neamuri şi sunt apostate de la adevărata religie creştină.

în plus, citim următoarele în cuvintele lui Joseph Smith, pe care toţi mormonii sunt obligaţi să îl recunoască drept profetul lui Dumnezeu, egal, dacă nu superior, oricărui profet din Vechiul Testament. Iată ce a scris profetul Smith cu privire la un pretins interviu cu divinitatea:

„Scopul meu când am mers să-1 întreb pe Domnul care dintre toate sectele are dreptate a fost ca să ştiu căreia dintre ele să mă alătur. Din acest motiv, abia mi-am recăpătat stăpânirea de sine, astfel încât să fiu în stare să vorbesc, că le-am şi întrebat pe personajele ce stăteau deasupra mea în lumină care dintre toate grupările are dreptate şi căreia să mă alătur.

Mi s-a răspuns că nu trebuie să mă alătur nici uneia dintre ele, întrucât toate greşesc, iar personajul care mi s-a adresat mi-a spus că toate crezurile lor sunt o urâciune în ochii lui; că profesorii de teologie sunt toţi corupţi: «ei se apropie de Mine cu buzele, dar inimile lor sunt departe de Mine; ei propovăduiesc doctrinele şi poruncile oamenilor, având o formă de evlavie, însă tăgăduindu-i puterea.»




El mi-a interzis din nou să mă alătur oricăreia dintre ele; şi multe alte lucruri mi-a mai spus, pe care nu le pot scrie în momentul acesta."[24]

Pe lângă această declaraţie a lui Smith, Samuel W. Taylor, un autor mormon renumit, a scris ca răspuns la întrebarea „Sunt mormonii creştini?" următoarea replică:

„Da, firește, însă nu sunt nici protestanţi, nici catolici. Mormonii cred că a existat o îndepărtare a celorlalte biserici de adevăratul creştinism şi că religia lor este evanghelia restaurată."[25]

Din aceste date este evident pentru oricine că mormonismul se străduieşte să se deghizeze ca fiind biserica creştină desăvârşită cu un mesaj exclusiv, cu profeţi infailibili, cu revelaţii superioare pentru o nouă dispensaţie, despre care mormonii ar vrea să credem că a început odată cu Joseph Smith, jr. însă atât verdictul istoriei, cât şi cel al teologiei biblice este că religia lui Joseph Smith este un coşmar politeist de doctrine deformate împodobite cu terminologie creştină. Dacă nu altceva, atunci cel puţin acest singur fapt stigmatizează religia lui Joseph Smith, jr. drept un sistem de cult eretic necreştin. Acelora care se gândesc să îmbrăţişeze mormonismul le-ar fi de un real folos dacă ar lua în considerare cu chibzuinţă datele şi dovezile discutate anterior, ca nu cumva să fie îndrumaţi greşit şi să intre în acel labirint spiritual care este mormonismul.

[24] Joseph Smith - Istoria 1:1-25.
[25] *The American Weekly,* 3 aprilie 1955.

# Capitolul 7
# SPIRITISMUL - CULTUL ERETIC AL ANTICHITĂŢII

Spiritismul este pe departe cea mai veche formă de cult religios existent în prezent şi cu siguranţă una dintre cele mai fatale când este vorba de siguranţa judecăţii divine, fiind cunoscut adesea eronat, şi sub denumirea de „spiritualism". Totuşi, atunci când se vorbeşte despre acest cult eretic, este uneori necesar să se folosească şi acest termen cu scopul de a comunica în limbajul zilelor noastre.*

în 1949 dr. Charles Braden scria că în America liderii spiritişti „estimează [că există] între 500.000 şi 700.000 de spiritişti în Statele Unite ale Americii şi... 1.500.000 până la 2.000.000 în lume" *(These Aho Believe,* New York; Macmillan Company, 1960, pag. 356).

Această apreciere, în ceea ce priveşte Statele Unite, este foarte depăşită. Adunarea Generală Internaţională a Spiritiştilor, Alianţa Naţionalistă Spiritistă a Statelor Unite ale Americii şi Asociaţia Naţională Spiritistă a Bisericilor a raportat (ultimele date fiind din 1976) mai mult de 200 de biserici, cu un număr total de membri de peste 10.000 şi peste 200 de preoţi. Aceasta nu include şi statisticile altor state ale lumii, mai ales din Europa şi America de Sud, unde mişcarea este mult mai puternică decât în Statele Unite. Numai în America de Sud există peste 4.000.000 de spiritişti. Spiritismul cunoaşte un nou avânt tocmai într-o perioadă cunoscută drept epoca ştiinţifică a fizicii şi a mecanicii cuantice!

Dr. Marcus Bach, renumitul cercetător liberal, care a examinat foarte multe fenomene spiritiste, afirmă că, după părerea lui, „raţiunea *de a fi a* spiritismului este... demonstrarea şi verificarea continuităţii vieţii, cuplate cu asigurarea mângâietoare că viaţa este bună".

Dr. Bach a continuat în acelaşi context să explice că a văzut într-o şedinţă reunirea evidentă a unei familii: „un fiu spunându-i mamei lui că viaţa de dincolo este doar o continuare a vieţii de pe pământ. Nu există nicidecum două lumi; există doar o singură lume, întrepătrunsă, interdependentă, îndeaproape întreţesută de memorie şi de dragostea de viaţă. Conştiinţa nu poate muri. Personalitatea nu poate fi distrusă. Spiritul unui om este cu adevărat etern."

Dr. Bach şi-a încheiat constatarea cu următoarea afirmaţie:

Notă: în traducere am folosit terminologia uzuală în limba română - n. trad.)



## ÎMPĂRĂŢIA CULTELOR ERETICE

Am părăsit camera copleşit de un ciudat torent de mângâiere în ceea ce priveşte viaţa şi moartea. Dacă toate acestea sunt adevărate, mi-am spus, nu va fi uşor să vorbeşti despre ele fără să fii cuprins de emoţie. Am crezut întotdeauna în viaţa după moarte. La fel biserica tradiţională. Spiritismul însă a mers un pas mai departe. Ne-a cerut să credem că spiritele sunt interesate şi active în preocupările omeneşti; că ele pot fi atinse, văzute şi că se poate comunica cu ele. Sentimentul de siguranţă şi mângâiere stăruia. Senzaţia că totul este autentic persista. Am trecut pe lângă grota din Chesterfield. Cineva se ruga în interiorul sanctuarului. Pentru cei ce cred, spiritismul duce la Dumnezeu.[1]

Nu putem fi de acord cu dr. Bach asupra faptului că „pentru cei care cred, spiritismul duce la Dumnezeu", întrucât mărturia directă a Sfintei Scripturi este că spiritismul este mascarada forţelor demonice, care pretind a fi duhuri ale celor răposaţi, cu intenţia de a-i amăgi prin puterea lui Satan pe cei care sunt îndeajuns de necugetaţi încât să creadă mai degrabă mărturia demonilor decât să acorde autoritatea cuvenită Cuvântului lui Dumnezeu însuşi. Nu trebuie decât să citim 1 Samuel 28 pentru a vedea că întâlnirea împăratului Saul cu mediul din Endor i-a adus lui Saul condamnarea divină şi moartea; căci Dumnezeu a întrerupt şedinţa, 1-a şocat pe mediu (versetul 12), care se aştepta la obişnuita contrafacere de persoane prin spiritul binecunoscut lui şi i-a permis lui Samuel să-i comunice lui Saul nemulţumirea lui Dumnezeu şi mânia Lui ce urma să se abată asupra sa.

Spiritiştii au încercat în repetate rânduri să demonstreze că Biblia aprobă spiritismul, înşirând o mulţime de referinţe în încercarea lor de a dovedi că multe personaje biblice, fără a-i excepta pe apostoli şi pe însuşi Domnul nostru, au fost de fapt nişte medii şi au încurajat astfel de practici.
într-adevăr, spiritismul reprezintă o atracţie teribilă pentru minţile multor oameni, deoarece, după cum subliniază dr. Bach, el le confirmă viaţa după moarte şi reunirea cu cei dragi lor, lucru propovăduit şi de Scripturi; în plus, dr. Bach declară că nu este necesar ca un astfel de adevăr să fie confirmat prin mediere satanică, în afară de cazul în care cineva vrea să-şi atragă judecata lui Dumnezeu.

## Spiritismul ieri şi azi

De la Primul Război Mondial încoace, orizontul religios al globului pământesc a fost martorul ascensiunii rapide a mai multe forme de spiritism, 0 religie unică prin faptul că oferă contactul cu fiinţe de dincolo de mormânt şi informaţii de la ele. O mare parte din practicile spiritiste contemporane au

[1] Marcus Bach, *They Have Found a Faith,* New York, Bobbs-Merrill, 1946, pag. 116, 121.

# L



fost demascate de către specialiştii competenţi ca fiind făcute prin înşelăciune. Un exemplu clasic de demascare este cea realizată de Houdini şi Dunninger *{Magic and Mystety,* New York: Weathervane Books, 1967). între alte demascări se numără aceea a „mediumului" M. Lamar Keene *{The Psychic Mafia,* New York: St. Martin's Press, 1976) şi o cercetare comună efectuată de Paul Meier, un medic creştin, şi Danny Korem, un magician devenit creştin *{The Fakers* - Grand Rapids: Baker Book House, 1980).
Dar nu toate fenomenele metafizice sau spiritiste pot fi demascate ca fiind făcute prin înşelăciune. Există o dimensiune spirituală care nu poate fi ignorată. Spiritiştii autentici îşi trag puterea din acela pe care Biblia îl numeşte „un leu care răcneşte şi caută pe cine să înghită" (1 Petru 5:8) şi care este Satan. Spiritismul, aşa după cum vom vedea, contrazice Biblia, Cuvântul lui Dumnezeu. în aceeaşi măsură în care constituie ceva înrudit cu înşelătoria publică, spiritismul constituie şi o erezie biblică.
Recunoaşterea sensibilităţii supranaturale de comunicare şi a manifestărilor spirituale este atât de acută şi de completă în cadrul vieţii americane contemporane, încât Universitatea Duke a înfiinţat o secţie specială pentru studiul percepţiei extrasenzoriale (cunoscută în general sub denumirea de ESP). Există şi alte asemenea centre pentru cercetări parapsihologice şi pentru studiul percepţiei ce trece dincolo de simţurile normale, însă toate sunt astfel organizate, încât să atingă acelaşi scop - confirmarea a ceea ce Dumnezeu a interzis - explorarea dimensiunii paranormale.
Cea mai renumită dintre toate cărţile de informaţii pe tema spiritismului este, bineînţeles, Biblia, ce prezintă o schiţă diacronică a spiritismului, într-o formă cât se poate de concisă şi de vrednică de crezare.
începând plastic cu Exodul, Scriptura declară că egiptenii antici practicau vrăjitoria şi necromanţia, practici utilizate şi de către preoţii zeilor demonici ai Egiptului pentru a dubla minunile făcute de Moise când acesta s-a prezentat înaintea lui Faraon cu porunca divină (Exodul 7:11, 22; 8:18).
Atitudinea lui Dumnezeu faţă de cei care practică păcatul interzis este conturată şi ea în mod limpede în Scriptură. Domnul a ordonat pedeapsa cu moartea pentru toţi vrăjitorii, după cum este consemnat în Exodul 22:18 şi Leviticul 20:27, ca să citäm doar două exemple concrete. Vechiul Testament afirmă de asemenea că cei care se întovărăşesc cu „cei care cheamă morţii" şi cu „vrăjitorii", în limbajul nostru cu demonii şi mediile, sunt blestemaţi de Dumnezeu (Leviticul 19:31 şi 20:6).

Pe lângă aceşti violatori ai poruncii divine, profetul Daniel vorbeşte adeseori despre magicieni, descântători, ghicitori, astrologi (Daniel 1:20; 2:2,27; 4:7 şi 5:7), care împreună cu chaldeenii erau specializaţi în arta interpretării viselor şi vedeniilor. Profetul Isaia vorbeşte şi el despre spiritiştii antici, care

rosteau descântece asupra lui Israel (Isaia 8:19; 19:3; 47:9), iar împăratul Saul, înainte de apostazia lui, sub porunca lui Dumnezeu a alungat astfel de practicanţi din Israel (1 Samuel 28:3, 9), aşa cum a făcut şi dreptul împărat Iosia după el (2 împăraţi 23:24, 25).

Mai mult decât atât, Scripturile mărturisesc că prăbuşirea lui Mânase s-a datorat adâncirii lui în spiritism (2 împăraţi 21:6; 2 Cronici 33:6) şi idolatriei rezultate de aici, în pofida poruncii lui Dumnezeu. Prin urmare, Biblia prezintă un rezumat copleşitor al dorinţei interzise a omului de a dezvălui misterele spirituale ascunse ale universului, chiar dacă pentru promovarea căutării lui păgâne omul trebuie să se îndeletnicească cu vrăjitoria, divinaţia sau descântecele. Scripturile ne spun că egiptenii, babilonienii, caldeenii şi canaaniţii, au practicat cu toţii spiritismul, practică ce a continuat într-un fel sau altul de-a lungul secolelor. Renaşterea modernă a spiritismului a avut loc în anul 1848, la Hydesville, New York, prin Kate şi Margaret Fox, două dintre cele mai renumite iniţiatoare ale spiritismului în secolul al XlX-lea. (Pentru alte referinţe biblice cu privire la practicile spiritiste, vezi Exodul 8:18; Leviticul 19:31; 1 Samuel 15:23; 2 împăraţi 9:22; 2 Cronici 33:6; Daniel 2:2; Mica 5:12 şi Naum 3:4.)

## Renaşterea spiritismului modern

După părerea celor mai mulţi istorici ai bisericii, spiritismul modern s-a născut la 31 martie 1848. La acea dată, doamna John Fox din Hydesville, New York, a auzit nişte zgomote ciudate în camerele de la etaj şi în beciul locuinţei sale. Margaret şi Kate Fox păreau a fi deosebit de sensibile la aceste zgomote şi, datorită acestei sensibilităţi, ele au devenit cu timpul medii, iar comunicările lor au ajuns cunoscute drept „răpirile de la Rochester".

Se spune că la scurt timp după aceea, surorile Fox au afirmat că zgomotele proveneau de la faptul că ele făceau să le pocnească încheieturile degetelor, însă spiritiştii zilelor noastre dispreţuiesc această explicaţie, iar astăzi în Lilydale, New York, reşedinţa surorilor Fox, a devenit un sanctuar spiritist, purtând înscris pe o mare placă comemorativă, „Nu există moarte", reafirmând astfel practicile antice ale celor pe care Dumnezeu i-a condamnat ca făcători de urâciuni (Deuteronom 18:9-12).

Lista celor interesaţi de spiritism nu este neglijabilă. Dr. Bach înşiră o mulţime de „nume mari" interesate în fenomenele şi cercetarea parapsihologică, nume cum ar fi James Fenimore Cooper; William Cullen Bryant; Robert Dale Owen; Daniel Webster; Harriet Becher Stowe; Elizabeth Barrett Browning; Horace Greeley; Elisha Cane; Sir Oliver Lodge, fizician şi autor englez; E. Lee Howard, fost pastor al Bisericii istorice congregaţionale din

Painesville, Ohio; Sherwood Eddy, scriitor şi persoană care a călătorit prin toată lumea; Arthur Conan Doyle şi Sir William Crooks, acesta din urmă fiind onorat prin atribuirea unor titluri academice din partea a cel puţin cinci universităţi engleze, a fost inventatorul tubului Crooks şi descoperitorul taliului. Conform lui Bach, „Crooks a relatat că «a văzut manifestări de levitaţie şi că a auzit acordeoane cântând fără ca să fie atinse de mâini omeneşti; că a văzut o mână luminoasă scriind pe perete şi un mediu atingând cărbuni aprinşi fără a avea mâinile protejate de mănuşi». El a supus toate acestea unor cercetări ştiinţifice pentru a dovedi că este vorba despre nişte forţe a căror lucrare nu poate fi explicată prin nici o lege fizică ştiută."

Deşi unele dintre numele acestea ar putea fi contestate cu uşurinţă, noi suntem preocupaţi doar de hotărârile Bibliei, prin care suntem povăţuiţi să „cercetăm toate lucrurile, şi să păstrăm ce este bun" (1 Tesaloniceni 5:21).

Este interesant de observat că spiritismul i-a atras în cea mai mare măsură pe aceia care au suferit pierderi mari şi după fiecare război însemnat, în urma

morţii celor dragi, s-ar părea că spiritismul este întotdeauna în ascensiune. Unul dintre cei dintâi mari profeţi ai spiritismului contemporan a fost Andrew Jackson Davis, cu o educaţie modestă, dar un discipol foarte zelos al comunicării spiritului.

în 1847, Davis şi-a publicat lucrarea *Principles of Nature, her Divine Revelations and a Voice to Mankind,* care a devenit celebră prin faptul că s-a vândut în peste cincizeci de ediţii în Statele Unite. Până în ziua de azi Davis este venerat de către spiritiştii moderni ca fiind unul dintre marii profeţi ai mişcării. în 1852 spiritismul a fost introdus în Anglia, iar în Germania existau în anul 1856 spectacole sau aşa-zise „Scrieri spiritiste sau automate". Alte medii renumite au fost Daniel Douglas Home, William Stainton Moses şi Leonora Piper. în special prin intermediul lucrărilor acestor oameni, Sir William Crooks, celebrul om de ştiinţă englez, a acceptat spiritismul ca fiind o realitate, iar mărturia lui 1-a influenţat la rândul ei pe dr. William James, renumitul filozof şi psiholog de la Harvard.

*The American Mercury* a prezentat în detaliu una din verificările exhaustive efectuate de James asupra fenomenelor spiritiste, verificare ce se păstrează astăzi ca o confirmare ştiinţifică a activităţii supranaturale şi ca o dovadă empirică a unei existenţe ce transcende moartea trupului. Iată un citat mai cuprinzător din acest articol.

## Din *Gospodina care a pus în încurcătură două ţări*

în anul 1885, în oraşul Boston, doamna Leonora E. Piper, soţia unui comerciant bostonian, având doar o educaţie limitată, a început ceea ce avea



să fie o carieră de patruzeci de ani în calitate de mediu spiritist, o carieră care avea să pună în încurcătură, prin dovezi validate în mod ştiinţific şi care nu au fost combătute niciodată, cele mai luminate minţi din cercetarea parapsihologică, atât din Statele Unite, cât şi din Europa. Doamna Piper a devenit interesată de spiritism după vizita pe care o făcuse unui clar-văzător cu scopul de a fi eliberată de nişte dureri puternice pe care le avea în urma naşterii primului ei copil. în timpul şedinţelor ea cădea adesea în transe, în timpul cărora putea să răspundă cu o exactitate uimitoare la întrebări privitoare la persoane care muriseră.

Timp de vreo 26 de ani ea a continuat să fie sub „controlul" diverselor „spirite" care o posedau în timpul transelor ei în calitate de mediu şi s-a oprit doar în 1911, când „spiritele" i-au sugerat că starea ei de sănătate nu-i mai permitea să suporte tensiunea manifestărilor lor.

în 1924, doamna Piper a fost mediu într-o serie specială de şedinţe, iar consemnările acestor şedinţe acoperă mai mult de 3.000 de pagini, fiind de o exactitate fantastică.

De exemplu, doamna Piper a participat la vreo 88 de şedinţe, în timpul cărora a fost în permanenţă supravegheată cu atenţie de către membrii Societăţii Britanice de Cercetări Parapsihologice. Profesorul Oliver Lodge, mai târziu Sir Oliver Lodge, unul dintre cei mai eminenţi oameni de ştiinţă din Anglia şi un cercetător atent al fenomenelor parapsihologice, a alcătuit o listă cu vreo 41 de împrejurări clare în care doamna Piper menţionează date şi informaţii generale privitoare la cei prezenţi la şedinţele ei, date ce erau necunoscute persoanelor în cauză la vremea desfăşurării şedinţelor spiritiste! Acest fapt a fost verificat cu atenţie şi nu poate fi combătut.

Doamna Piper avea de asemenea uimitoarea capacitate de a găsi obiecte pierdute şi de a relata evenimente ce aveau loc la sute de kilometri de locul unde se afla ea în transă. Profesorul William James a confirmat acest lucru, când doamna Piper 1-a informat că mătuşa lui care locuia la peste 320 de kilometri depărtare, în New York, murise tocmai în zorii acelei dimineţi. Conform declaraţiei lui James:

„Ajungând acasă o oră mai târziu, am găsit o telegramă ce suna astfel: «Mătuşa Kate a încetat din viaţă la câteva minute după miezul nopţii.»"

Dr. James, neintimidat de înzestrările doamnei Piper, a mers atât de departe încât a adus profesori de la diferite universităţi străine, pe care doamna Piper nu îi cunoştea, doar pentru ca ea să spună cum îi cheamă pe ei, pe unii dintre părinţii lor şi bolile de care au murit aceştia din urmă. Odată James a scris despre ea:

„Cred acum că este în posesia unei puteri deocamdată neexplicate."
Societatea Britanică de Cercetări Parapsihologice a consemnat ajutorul primit din partea unor detectivi şi investigatori care au ţinut-o pe doamna Piper sub observaţie în toate situaţiile în timpul vizitei ei în Anglia, iar



dr. Richard Hodgson, care îşi dedicase viaţa demascării „minunilor parapsihologice", şi-a ridicat mâinile în semn de capitulare atunci când, fără a se fi întâlnit în prealabil cu el, doamna Piper i-a comunicat numele lui real, informaţii despre membrii din familia lui care mai erau în viaţă şi despre cei doi care muriseră.
Hodgson a adus-o în Anglia numai pentru ca ea să intre sub controlul unui spirit numit dr. Phinuit, care a comunicat prin ea cu dr. Hodgson pe perioada a trei luni de investigaţii exhaustive. în timpul acelor investigaţii, ea 1-a informat despre deplasările reale ale unor persoane din oraşe îndepărtate, iar altă dată, sub controlul unui spirit care s-a identificat drept „George Pellow", doamna Piper i-a comunicat lui dr. Hodgson evenimente şi fapte care au fost ulterior confirmate de peste treizeci de prieteni ai lui Pellow. Pellow a dezminţit corect mai mult de o sută de persoane care pretindeau că îl cunoscuseră pe când era în viaţă şi i-a indicat doar pe cei pe care îi cunoscuse cu adevărat!
Sub controlul lui Pellow, doamna Piper a tradus perfect o expresie greacească compusă pe moment de către un expert în greaca clasică. Doamna Piper nu cunoştea deloc greaca, însă George Pellow o cunoştea. Ea a relatat de asemenea, sub controlul lui Pellow, cu o precizie desăvârşită, ce făcea în momentul acela tatăl lui Pellow, care locuia într-un alt oraş.
Profesorul James Hyslop de la Universitatea Columbia a fost cu desăvârşire uluit de doamna Piper, când, cu ajutorul doctorului Hodgson, a intervievat-o de şaptesprezece ori în Sion, doar pentru ca doamna Piper să-i spună care era numele lui adevărat şi să-i dea răspunsuri perfecte la întrebările pe care i le-a adresat, deşi ea nu avea cum să aibă acces la răspunsurile corecte. Dr. Hyslop şi-a încheiat investigaţiile fiind convins că prin intermediul doamnei Piper a comunicat într-adevăr cu spiritul răposatului său tată!
Doamna Piper personal credea că puterile pe care le are nu sunt supranaturale. De fapt, ea a afirmat:
„Nu am auzit niciodată să fi spus ceva în cursul transei mele care să nu fi fost în stare latentă în propria mea minte, în mintea celor din auditoriu sau în mintea vreunei persoane vii prezente într-o altă parte a lumii. Teoria telepatiei mi se pare cea mai plauzibilă soluţie a problemei."
în ciuda acestei afirmaţii modeste, doamna Piper i-a convins pe Sir Oliver Lodge, Sir William Crooks, dr. William James, dr. Hodgson şi dr. Hyslop (după ce se cheltuiseră mai mult de 150.000 de dolari în „cea mai prelungită investigare din istoria cercetării parapsihologice") că dispune într-adevăr de capacităţi supranaturale.
O dovadă ca aceasta nu poate fi respinsă, însă trebuie într-adevăr să fie studiată cu atenţie şi cred că va demonstrata dincolo de orice îndoială nu



numai existenţa unei dimensiuni spirituale a realităţii, dar şi capacitatea unora de a pătrunde în această dimensiune. în termenii Scripturii, o astfel de pătrundere poate culmina doar într-o alianţă cu forţele întunericului, pentru care în lumina Scripturii, doamna Piper a fost un mijloc de comunicare.
Ar fi o dovadă de neglijenţă să se dea cititorului impresia că toate aşazisele fenomene parapsihologice sunt veritabile, chiar dacă sunt demonice. Marea majoritate a acestor activităţi sunt făcute prin înşelătorie. Există o mulţime de mărturii (vezi bibliografia) care atestă lumea consecvent înşelătoare a spiritismului. Autorii creştini Danny Korem şi Paul Meier reflectă ceva din echilibrul pe care trebuie să-1 aibă un creştin în aprecierea fenomenelor parapsihologice: „Din cauza perspectivei mele, cititorul ar putea presupune că am exclus posibilitatea intervenţiei unor agenţi supranaturali în scurgerea existenţei de zi cu zi. Eu *cred* că o asemenea intervenţie se poate întâmpla şi chiar se întâmplă... Scopul acestui tratat nu este doar de a da pe

faţă cât mai multe din ceea ce se consideră a fi fenomene supranaturale, *ci şi* de a identifica acele puteri supranaturale care există cu adevărat şi originile lor" (Korem şi Meier, pag. 32).

Este important să repetăm că o mare parte din activitatea paranormală este în realitate escrocherie, înşelătorie sau doar sinceritate greşit plasată. Acest pseudo-spiritism este, într-un fel, tot atât de periculos şi de necreştin ca şi comunicarea demonică efectivă. După cum au afirmat Houdini şi Dunninger în bine-cunoscuta lor acţiune de demascare a mediilor necinstite: „Nu e mai puţin adevărat că multe pretinse medii au speculat credulitatea şi suferinţele unui public dispus să creadă orice - orice s-ar părea că îi dă asigurarea continuităţii vieţii celor dragi care au trecut dincolo de bariera acestei vieţi" (Houdini şi Dunninger, pag. 17).

Istoria spiritismului se întinde literalmente de-a lungul veacurilor, însă două lucruri rămân întotdeauna neschimbate. Primul este acela că spiritismul poate fi găsit peste tot ca un numitor comun, universal, al tuturor grupărilor religioase, fără a excepta iudaismul şi creştinismul. El propovăduieşte continuitatea vieţii şi eterna progresie a omului spre perfecţiune în domeniul spiritului. Al doilea este faptul că Dumnezeul cel Veşnic a condamnat în termenii cei mai severi practicarea spiritismului, susţinând că interpretarea domeniilor supranaturale îi aparţine exclusiv Lui (Genesa 40:8) şi că aceia care practică intruziunea în aceste domenii merită să moară (Exodul 22:18). Suntem adeseori preveniţi în termenii cei mai drastici să nu căutăm medii şi să nu ne amestecăm în domeniile stăpânirii divine (Leviticul 19:31). Doar cei induşi în eroare preferă doctrinele demonilor şi nu credinţa în Cuvântul lui Dumnezeu şi, aşa după cum vom vedea, doctrinele spiritismului au cu siguranţă o asemenea natură.



## Exemple de fenomene spiritiste confirmate

în cele ce urmează voi prezenta două exemple de fenomene spiritiste, pe care eu le consider elocvente pentru adevărata implicare ocultă/demonică, aşa cum este ea descrisă de Biblie. Eu cred că amândouă dispun de dovezi temeinice care să le ateste validitatea. Din nefericire, există mulţi creştini care trăiesc cu iluzia că întregul fenomen spiritist sau toate dovezile spiritiste sunt frauduloase şi preferă să se odihnească în credinţa neîntemeiată că spiritismul nu poate avea niciodată împuternicire demonică.

Cred şi eu că multe dovezi spiritiste sunt fabricate şi se datorează unei imaginaţii prea active sau unei înşelătorii făţişe din partea „interpretului". Spiritismul, fie că este legitim sau fraudulos, este o afacere mare. Ispita unui câştig uşor este mai mult decât suficientă pentru a atrage multe aşa-zise medii imprudente în practici spiritiste oculte şi/sau înşelătoare. Ex-mediumul M. Lamar Keene a declarat că cea mai mare tabără spiritistă, aceea din Chesterfield, este „replica spiritistă a Disneylandului. în acel prim sezon al meu, peste 65.000 de pelerini s-au îmbulzit pe terenurile de aici, de acolo şi de pretutindeni. Ei au cheltuit mai mult de un milion de dolari pentru a comunica cu cei dragi care decedaseră."[2]

### *Cazul I*

Primul dintre aceste cazuri a fost relatat de dr. Marcus Bach, un bine-cunoscut scriitor şi păstrător al obiceiurilor religioase, a cărui cercetare fără prejudecăţi a spiritismului 1-a determinat să viziteze cea mai mare tabără spiritistă, Chesterfield, şi să frecventeze şedinţe spiritiste, despre care investigaţiile lui l-au convins că sunt autentice.

Pe data de 26 august am intrat cu maşina în Chesterfield, Indiana şi m-am îndreptat imediat spre tabăra spiritistă din vecinătatea oraşului. Aceasta era numită un oraş al păcii, un Nou Ierusalim, o Mare Mecca. Aşteptându-mă la o sihăstrie Fioroasă ca loc de comunicare cu morţii, am fost surprins să găsesc un idilic parc de vacanţă. într-o „grădină a rugăciunii", două hoteluri încăpătoare şi douăzeci de căsuţe erau astfel amplasate încât să aibă vedere spre un amfiteatru îmbrăcat în gazon verde şi o grotă.

Există o „Alee a Religiilor", simbolizând tradiţia neîntreruptă a spiritismului. Spiritiştii spun că nu există nimic asemănător în lume. Busturi în mărime naturală ale lui Avraam, Budha, Zoroaster, Mahomed, Lao-tse,

Confucius, Vardhamana, Zeus, Osiris şi Isus sugerează faptul că spiritismul
[2] *The Psychic Mafia,* New York, St. Martin's Press, 1976, pag. 43.

are o atracţie şi o aplicaţie universală. Dominând scena, un indian stă cu faţa îndreptată spre cerurile invizibile ale lumii spiritului.[3]

După ce a ajuns în această Mecca a spiritismului american modern, dr. Bach a participat la două şedinţe spiritiste. El consemnează cele petrecute ca un sceptic care a devenit un credincios în fenomenul spiritismului:

Clipele treceau. Ochii mei s-au deprins cu întunericul şi am putut să deslușesc conturul vag al lui Pressing aflat chiar lângă mine. El s-a aplecat înspre mine şi a şoptit sobru: „Ei, când are să se întâmple ceva?" înainte ca eu să-i fi putut răspunde, din întuneric se auzi o voce: „Bună ziua, dr. Bach! Bună ziua, domnule Pressing!" Era o voce ispititoare, copilărească, având un uşor accent ştrengăresc. Ar fi putut fi un încântător copilaş-minune producându-se pentru prima dată. Ar fi putut fi o actriţă mititică într-un teatru de păpuşi.
„Bună ziua", a ripostat domnul Pressing.
„Cine eşti tu?", am întrebat eu.
Mi s-a răspuns cu o intonaţie prietenoasă, săltăreaţă: „Eu sunt Silvia... Ne bucurăm că sunteţi aici, dr. Bach", mi-a spus ea cu un respect evident în glas. „Aceasta urmează să fie o şedinţă bună. Există vibraţii bune. Priviţi!"
Mica trompetă se ridica încet de la podea. S-a oprit puţin deasupra celei mari, plutind apoi nesigur...
„Dar cine eşti tu?", am insistat eu.
„Silvia! a susţinut vocea. Nu v-am spus că sunt Silvia? ...Pot să vă aduc şi alte spirite, dacă vreţi."
„Cum?, am dorit eu să aflu. Când există milioane de spirite în lumea spiritelor, cum le poţi aduce? Cheamă-1 pe Bob Whitehand pentru mine."
„Bob Whitehand?" Se părea că vocea se abate pentru un moment de la noi. „Bob Whitehand?" a ripostat ea meditativ. „Voi încerca. Lucrul acesta se face prin vibraţii... Voi încerca să-1 aduc pe Bob Whitehand mai încolo. Dar priviţi acum la trompetă, dr. Bach!"
Se ridicase la 150-180 cm deasupra podelei şi plutea încet în spaţiu...
„Unde aţi vrea să meargă trompeta?" a întrebat Silvia.
„Adu-o aproape de mine" i-am spus.
Conturată de razele ei luminoase, trompeta s-a îndreptat plutind spre mine. S-a oprit aproape de urechea mea dreaptă.
„Pune-o în mâinile mele, Silvia" am spus eu.
„întindeţi-le!"
Mi-am întins mâinile şi trompeta a venit să se aşeze pe ele. Acum, mi-am zis, iată şansa de a găsi sforile în cauză. Balansând tubul uşor ca un fulg în mâna mea stângă, mi-am trecut mâna dreaptă complet în jurul lui. Dar n-am dat de nici un fel de sfori.
[J] *They Have Found a Faith,* Marcus Bach, pag. 99.

„Aşezaţi-vă mâinile la cele două capete ale trompetei" m-a îndrumat Silvia.
Am făcut precum mi s-a spus, ţinând trompeta la o depărtare de aproximativ 50 cm de mine.
„Acum voi vorbi cu dumneavoastră din interiorul trompetei."
O voce şoptită - a Silviei - a ieşit din interiorul trompetei. Am apropiat trompeta de urechea mea dreaptă - vocea era acolo; apoi am apropiat-o de urechea stângă - o auzeam pe Silvia.
„Ei bine, am admis eu, asta-i ceva interesant." Apoi mi-am retras brusc mâinile. Fără ajutorul nimănui, trompeta a rămas fixată în spaţiu.
în uimirea mea de a vedea cum cealaltă trompetă începe să se ridice uşor, am pierdut conversaţia dintre Silvia şi Pressing. Fără a se opri, aceasta s-a înălţat până undeva în apropierea tavanului. A rămas suspendată acolo, apoi a început o mişcare lentă de rotire în jurul axei sale, asemenea unei mişcări încetinite a unei elici de elicopter.[4]

Dr. Bach şi-a continuat povestirea şedinţei, subliniind că după aceea dr. William James i s-a adresat personal timp de aproximativ 15 sau 20 de minute. Trompeta a rămas în stare de levitaţie şi, după ce dr. James William a încetat să vorbească, Silvia, capricioasa creatură spirituală, a apucat trompeta ce părea suspendată în aer şi a făcut-o să se izbească dintr-o lovi-

tură de peretele din spatele dr. Bach. Dr. Bach consemnează întrebarea domnului Pressing: „Ce dracu a fost aceasta?"
Drept răspuns s-a auzit râsul ca de drăcuşor al Silviei. „Am vrut să vă arăt cum anume lucrează strigoii! Ei bine, aşa lucrează ei!" Timp de câteva momente a fost linişte în încăpere. Nimic nu putea fi văzut, în afară de razele luminoase ale micii trompete. Apoi vocea Silviei a spus: „Cred că l-am adus pe Bob Whitehand pentru tine."
„Bine!" am spus eu, pe un ton de cooperare. „Bob? Bob? Poţi să mă auzi?"
Atunci a apărut un cap luminos, plutind la aproximativ 120 cm deasupra podelei. Nu era materializat în felul în care este descrisă de obicei materializarea. Apăruse pur şi simplu din nimic. Se părea că lumina neclară a unui bliţ ar fi fost proiectată asupra unei feţe omeneşti. Am desluşit trăsăturile inconfundabile ale prietenului meu care fusese omorât în Franţa. Această apariţie pluti în cameră doar pentru câteva secunde, iar apoi se pierdu în întuneric. Cum trebuia să-mi explic această apariţie? Dacă fusese într-adevăr o faţă omenească iluminată de lumina unui bliţ, ar fi trebuit să fie învăluită într-o cortină aflată în centrul camerei. Dar ştiam că acolo nu fusese nici o cortină. De altfel, de ce nu s-ar fi răspândit lumina bliţului şi într-o altă parte a camerei, a cortinei sau a aparatului - dacă s-a folosit un aparat? Şi dacă fusese cineva întruchipându-l pe Bob Whitehand, cum anume a putut alcătui o asemănare atât de pronunţată cu Bob, în măsura în care nimeni nu ştiuse că

*'Ibid.,* pag. 104-106.



voi pretinde apariţia lui Bob? Aceasta era o întâmplare inexplicabilă şi ea a rămas cea mai vie dintre demonstraţiile după-amiezii.
Silvia îşi luă acum rămas bun de la noi, iar mica trompetă se întoarse în poziţia ei iniţială.'
Dr. Bach consemnează încă o confruntare din cadrul şedinţei, care cu siguranţă că a fost studiată şi analizată cu atenţie, fiind de natură cât se poate de personală. El a descris-o în felul următor:
îmi imprimam amănunţit în minte tot ce se întâmpla - plutirea, balansarea „spiritelor", ritmul vieţii, asemenea fluxului şi refluxului, nu mai puţin de patru spirite, vorbind concomitent cu voci şoptite, emoţionate, pripit-persuasive. Pe neaşteptate grupul spiritelor se risipi. Timp de un moment lung de linişte nu s-a întâmplat nimic. Apoi din podea au ieşit incandescente nişte efluvii ectoplasmatice învolburate şi au luat îndată forma unei fete. încă înainte ca să fi fost întreagă, figura vorbi.
„Marc, dragule - Marc, dragule - Marc, dragule."
Cei care mă cunosc bine mă strigă „Marc"; cei care mă cunosc şi mai bine mă strigă „Marc, dragule", aşa că ştiam că trebuie să fie un „spirit familiar"!
M-am ridicat şi m-am apropiat, până ce distanţa dintre noi era mai mică de 120 cm. „Da?", am spus. „Cine eşti tu?"
Răspunsul veni încărcat de dezamăgire. „Nu mă cunoşti?"
Nu, nu o cunoşteam. Nu aveam nici o idee cine ar fi putut fi. Am fost pur şi simplu prea absorbit ca să mă mai gândesc la un contact personal cu spiritele... De asemenea, mi-am propus să nu fac nici o sugestie în legătură cu persoana pe care credeam că *ar fi putut-o reprezenta.* Am hotărât să nu dau nici un fel de îndrumări.
„Nu te cunosc. Cine eşti?"
„Paula", veni răspunsul.
Numele şi modul blând în care fusese el rostit a adus cu sine amintirea subită a unei drame uitate. Cu douăzeci de ani în urmă, sora mea Paula murise la vârsta de 23 de ani. Copilul ei, Janette, murise cu puţin timp înainte. Aceste decese au fost unele dintre cele mai profunde dureri ale familiei noastre, însă timpul şi depărtarea transformă trecutul în uitare. Nici un medium sau spirit nu putuse să-mi smulgă acest nume din memorie, deoarece nu mă gândisem la Paula. Nici măcar o dată nu mă gândisem la ea în cursul şedinţei.
M-am uitat de aproape la prezenţa din faţa mea.
„Cum arăt?", m-a întrebat.
„Arăţi minunat", am replicat eu.
„înălţimea e bună?" şopti ea. „Crezi că ar trebui să fiu mai înaltă."
„Nu. Ai aproximativ înălţimea pe care mi-o amintesc."
„Am vrut să fac o treabă bună", mi-a spus ea cu seriozitate. „Arăt într-adevăr bine?"

[J]/AM., pag. 108, 109.

# L



„Da", am asigurat-o eu, reamintindu-mi că una dintre teoriile materializării este că spiritul îşi „ia" ectoplasma şi îşi modelează după memorie forma umană ce-l înveşmântase pe pământ.

...Aduceau această formă şi aceste trăsături cu Paula? Trebuie să admit că da. Foarte mult. Conturul figurii era uşor de recunoscut şi convingător. Era asemenea unui „chip fals", un trup plat, bidimensional cu aparenţa unor braţe îmbrăcate într-o iluzorie peliculă gri-albicioasă. Faţa, deşi în mod caracteristic asemenea unei măşti, era surprinzător de expresivă. Exista iluzia unui păr lung, blond. Nu pot să spun dacă vocea era a Paulei sau nu. După douăzeci de ani nu-mi mai aminteam. Dar, acum, Paula era aici.

Şi de ce nu ar fi? m-am întrebat în timp ce stăteam acolo. Spiritiştii din Chesterfield ştiau că urmează să vin. Dacă, aşa cum se spune, au un sistem de spionaj bine organizat, puteau cu uşurinţă să dea de urma familiei mele şi să obţină descrierea Paulei. Indiferent dacă era vorba despre cineva „gătit", care juca teatru sau dacă era vorba despre o marionetă care folosea vocea unui ventriloc, fireşte că a fost astfel imaginată încât să o reprezinte pe Paula. Acest gând mă obseda mai mult decât prezenţa în sine. Doream să mă pot convinge în vreun fel de adevăr. Imboldul de a întinde mâna şi de a atinge figura deveni mai puternic. M-am apropiat mai mult. M-am deplasat puţin într-o parte, astfel încât lumina roşie să lovească mai direct faţa spiritului. Acum ne găseam la o distanţă de aproximativ 90 cm unul de celălalt. Paula vorbea despre viaţa în lumea spiritelor. Eu îi puneam întrebări grăbite: L-ai văzut pe Isus? Cum este cerul? Ce-mi poţi spune despre elementul timp? Poţi fi pretutindeni în acelaşi timp? Unde eşti tu se folosesc termeni de genul metodist, reformat, presbiterian, catolic?

Vocea ei părea că râde. Mi-a răspuns: „Nu, nu" la toate întrebările, cu excepţia aceleia despre cer. Era ca şi cum ai vorbi cu o persoană vie în secret, în mod clandestin, ştiind că timpul se scurge. Trăsăturile ei păreau a deveni mai clare. Probabil era mintea mea care îmi juca farse.

Şi atunci mi-a venit o idee. „Paula, i-am spus, îţi aminteşti catehismul pe care l-am învăţat acasă?"

„Bineînţeles!"

„Paula, îţi aminteşti prima întrebare din acel catehism?"

„Mi-o amintesc."

„Cum suna acea întrebare?", am întrebat aproape cu teamă.

Răspunsul veni fără întârziere: „«Care este principala ta mângâiere în viaţă şi în moarte?»"

„Continuă", am îndemnat-o eu.

„«Că eu, cu trup şi suflet, atât în viaţă, cât şi în moarte, nu îmi aparţin mie însumi.»" - Ea se opri. „Aici unde suntem noi cuvintele au o semnificaţie mai mare!"

Pe urmă repede, pe nerăsuflate, ea mi-a spus că a-L servi pe Dumnezeu înseamnă dezvoltare personală. Viaţa la nivelul spiritului este o transformare evolutivă. Asemenea străpungerii unei crisalide. Asemenea ascensiunii



într-o spirală. Asemenea dezvoltării sentimentului moral spre „ceruri" tot mai înalte. Adeseori ea se întrerupea întrebând „înţelegi? Este limpede?", de parcă ar fi simţit că mesajul ei este vital, atotcaptivant. Moartea, a insistat ea, nu este o urmare violentă a păcatului. Nu are un bold. Nu este nici prieten, nici duşman. Face parte din scopul divin, un scop fără început şi fără sfârşit.

Glasul şoptit îşi pierdu din intensitate. „Nu mai pot sta. Trebuie să plec acum."

„Paula, încă un lucru. Poţi să-ţi pui mâinile în jurul meu?"

„îţi dau un sărut", a spus ea. „Vino mai aproape."

„Vino tu mai aproape de mine." Doream să vină mai aproape de lumina roşie. Ea veni. Distanţa dintre noi de-abia dacă era acum de 30 cm. Faţa ei era luminoasă, vizibil transparentă şi fără profunzime.

M-am aplecat înainte şi mi-am aplecat capul. Structura diafană a braţelor ectoplasmice mi-a înconjurat gâtul. Ceva catifelat şi blond mi-a atins uşor fruntea. Pe urmă Paula dispăru - în podea, se pare.
M-am întors la scaunul meu şi m-am aşezat... Şedinţa se terminase.[6]

Tabăra Chesterfield nu s-a bucurat întotdeauna de inspecţii atât de binevoitoare ca cea efectuată de dr. Bach. în anul 1960, un proiect de publicitate spiritist a eşuat chiar sub ochii spiritiştilor, demascând unele din activităţile frauduloase ce se petrec acolo. M. Lamar Keene, ex-medium şi ex-membru al comitetului de organizare de la Chesterfield, povesteşte:

Doi cercetători simpatizanţi, Tom O'Neil şi dr. Andrija Puharich, au încercat să obţină cele dintâi filme în mişcare ale materializării unui spirit. O'Neil era un spiritist devotat, redactor şef al publicaţiei lunare *Psychic Observer,* un preot ordinat al Asociaţiei Spiritiştilor din Indiana... şi prieten intim al... multor susţinători înfocaţi din tabără. Puharich era un fizician şi un cercetător în domeniul psihicului, pe care O'Neil îl recrutase pentru a da proiectului credibilitate ştiinţifică...

Experimentrul a fost un dezastru pentru spiritişti. Uitându-se atent prin „snooperscop" (un dispozitiv care facilitează vizibilitatea unui obiect în obscuritate cu ajutorul unor radiaţii infraroşii), Puharich a văzut că ceea ce se presupunea a fi forme ale spiritelor din ectoplasmă pâlpâitoare, materializându-se din aer rarefiat, erau de fapt nişte persoane înfăşurate în tifon, ce intrau dintr-un apartament învecinat printr-o uşă secretă în încăperea unde se ţinea şedinţa.

Filmul în mişcare în infraroşu a confirmat observaţiile lui Puharich. Acolo, întipărite fără posibilitate de confuzie pe film, se aflau feţele binecunoscute ale mediilor din tabără, ascunse sub voaluri, dându-se drept spirite ale morţilor. (Keene, *op. cit,* pag. 41, 42).

*" Ibid.,* pag. 117-121.

SPIRITISMUL - CULTUL ERETIC AL ANTICHITĂŢII

*Cazul al II-lea*

303

Un alt exemplu de demonstraţie spiritistă este consemnat de către J. Arthur Hill în cartea lui *Spiritualism: Its History, Phenomena and Doctrine* (New York, George Doran, 1919, pag. 74, 75), în care domnul Hill citează cazul lui Daniel Douglas Home, un mediu deosebit, care comunica cu spiritele şi practica levitaţia:

Daniel D. Home, un tânăr de origine scoţiano-americană, a sosit în Insulele britanice în 1885. în cazul lui Home şi a pretenţiilor lui de mediere spiritistă, observatorul obiectiv găseşte într-adevăr dovada manifestărilor supranaturale, manifestări care nu au fost contestate de nimeni dintre cei care au cercetat în amănunţime viaţa domnului Home.

Există consemnate multe confirmări ale capacităţii lui Home de a comunica cu forţele de dincolo de această lume, însă cele mai bune mărturii în favoarea posedării lui de către puterile supranaturale sunt tocmai fenomenele sau manifestările fizice ale influenţei spiritelor, ce se revelează prin această capacitate deosebită a lui Home.

Sir William Crooks, renumit om de ştiinţă britanic şi autoritate recunoscută în domeniul fenomenelor spiritismului, a declarat că în cazul domnului Home este vorba „categoric de acţiunea vreunui factor activ necunoscut ştiinţei".

în prezenţa lui Sir William şi a lui Home, „un acordeon, ce se afla sub masă şi pe care mediul nu îl atingea, cânta singur nişte acorduri, dar atunci când a fost ţinut de domnul Crooks, nu a putut să scoată decât câteva note, însă nici un acord. O şipcă de lemn de pe o masă aflată la 90 cm depărtare de Home s-a ridicat la 25 cm deasupra mesei şi a plutit în aer în toate direcţiile mai mult de un minut, mişcându-se uşor în sus şi în jos de parcă ar fi fost pe o apă cu vălurele, timp în care mâinile mediului erau ţinute de doamna Walter Crooks şi doamna William Crooks. Un creion de pe masă s-a ridicat sprijinindu-se în vârf şi a încercat să scrie, însă a căzut jos; atunci şipca s-a strecurat de-a curmezişul lui şi când acesta a încercat din nou să scrie, 1-a susţinut. Mesele alunecau în toate direcţiile, fără a fi atinse de cineva. Se puteau vedea nori luminoşi şi mâini materializate ce duceau flori de colo până colo. Şi însuşi Home a fost ridicat în aer, egalând astfel levitaţiile multor sfinţi. Toate acestea se petreceau într-o lumină calmă, provenind de obicei de la o singură lampă.

Totuşi, cea mai renumită dintre levitaţii a avut loc în 1868, la Buckingham Gate 5, Londra, în prezenţa lorzilor Lindsay şi Adare şi a căpitanului Wynne. Home a plutit sau părea că pluteşte, ieşind pe o fereastră şi intrând pe alta. Ferestrele erau la o distanţă de 2 m una de cealaltă şi la 25 m de pământ, iar între ele nu exista nici un pervaz sau un loc de pus piciorul... Este greu de crezut că toate fenomenele lui Home se datorau fraudei sau halucinaţiei. Aşa după cum trebuie să spunem adesea, nu este posibilă certitudinea cu privire la



probleme aparţinând trecutului şi garantate numai de puţini oameni, dintre care majoritatea sunt morţi acum, iar când evenimentele presupuse sunt de aşa natură încât experienţa proprie nu ne oferă paralele, este cel mai lesne să se presupună că aceste lucruri au fost făcute oarecum prin mijloace necinstite. Trebuie însă să admitem că această concluzie se datorează prejudecăţii, deoarece ar trebui totuşi să acordăm autoritate cuvântului unui om de ştiinţă atât de distins cum este Sir William Crooks, mai ales când el este susţinut de o mărturie atât de solidă.

Trebuie observat faptul că nu orice cercetător al fenomenului parapsihologic acceptă validitatea evenimentului în cauză. Houdini şi Dunninger, ca şi alţi câţiva, au rămas neconvinşi.[7]

Există multe alte cazuri pe care le-am putea cita pentru a susţine pretenţiile spiritiştilor că ar intra într-adevăr în contact cu nişte puteri de dincolo de acest pământ şi astfel de pretenţii sunt fără îndoială întru totul valabile, întrebarea este dacă asemenea contacte sunt încuviinţate în Cuvântul lui Dumnezeu, şi dacă nu, atunci practicarea lor nu înseamnă oare neascultare faţă de voia clar exprimată a lui Dumnezeu şi nu este ea dăunătoare pentru sufletul omului?

Aşa după cum am arătat, Biblia insistă în mod deosebit asupra acestei probleme şi atunci când vom trece să discutăm conţinutul doctrinar al învăţăturilor spiritiste şi deosebirile dintre acestea şi credinţa creştină, vom fi mai în măsură să înţelegem punctul de vedere divin în ceea ce priveşte spiritismul şi practicile spiritiştilor.

Să observăm totuşi cel puţin două lucruri importante în această privinţă în relatarea care ne-a rămas de la dr. Bach şi de la domnul Hill. în cazul doctorului Bach, vom reaminti faptul că apariţia care pretindea că este sora lui decedată, Paula, contrazice cu totul Noul Testament, în special capitolul 15 din 1 Corinteni, unde moartea este descrisă ca un vrăjmaş (versetul 26). Moartea are într-adevăr un bold pentru omenire, ce poate fi îndepărtat doar prin credinţa în învierea lui Isus Cristos, care face posibilă învierea celor care cred în El (versetele 55-57).

Nu ar fi lipsit de importanţă să reamintim şi faptul că în Epistola lui către Romani, apostolul Pavel a vorbit destul de clar despre realitatea păcatului, a răului şi a morţii sau a separării spirituale de părtăşia cu Dumnezeu. Mai ales în capitolele cinci şi şase se subliniază că singur Cristos îl reintegrează pe om în această părtăşie, iar El a făcut lucrul acesta prin distrugerea puterii lui Satan. (Vezi Evrei 2:14.) în revelaţia Noului Testament, moartea este cu adevărat rezultatul păcatului. (Vezi de asemenea Genesa capitolul 3.) Ea face

[7] Magic and Mystery, New York, Weathervane Books, 1967, pag. 97.



parte din scopul divin, fiind îngăduită de Dumnezeu, şi există o soluţie pentru ea: distrugerea ei definitivă prin înviere, în Cristos. Chiar dacă este o parte a scopului divin, ea nu este neutră; ea este într-adevăr „vrăjmaşul cel din urmă" care trebuie nimicit (1 Corinteni 15:26).

Deşi putem fi de acord cu afirmaţia domnului Hill referitoare la Daniel Home şi la puterile lui supranaturale, nu trebuie să uităm faptul că Home a fost un adevărat mediu spiritist, care a negat divinitatea lui Isus Cristos, ispăşirea şi învierea în trup a Domnului nostru. Puterile care l-au controlat pe el (spiritiştii greşesc atunci când pretind că ei controlează spiritele) nu erau puteri de la Dumnezeu. Dimpotrivă, el a fost controlat de spiritele demonice, despre care vorbeşte Biblia şi pe care le condamnă. Tatăl Spiritelor, Dumnezeu Cel Atotputernic, va fi în cele din urmă Judecătorul aceluia care este cunoscut drept „domnul puterii văzduhului", Satan.

## Teologia spiritismului

Cele „Șapte Principii" ale ei au fost stabilite după cum urmează:

I. Paternitatea lui Dumnezeu
II. Fraternitatea omului
III. Existenţa neîntreruptă
IV. Comuniunea spiritelor şi slujirea îngerilor
V. Responsabilitatea personală
VI. Recompensa şi pedeapsa în viaţa de apoi pentru binele şi răul făcut pe pământ
VII. O cale a progresului infinit

Secretarul Uniunii Naţionale a Spiritiştilor,
*The Seven Principles of Spiritualism* (pag. 2, 3).

1. Spiritismul reprezintă Ştiinţa, Filozofia şi Religia ce propovăduiesc o viaţă neîntreruptă, bazată pe adevărul demonstrat al unei comunicări, cu ajutorul mediilor, cu cei care trăiesc în lumea spiritelor.
2. Spiritistul este cel care crede, ca bază a religiei lui, în comunicarea dintre lumea aceasta şi cea a spiritelor cu ajutorul mediilor şi care se străduieşte să-şi modeleze caracterul şi conduita în conformitate cu cele mai înalte învăţături derivate dintr-o astfel de comuniune.

Asociaţia Naţională a Spiritiştilor,
*Definitions,* 1914, 1919.

Inteligenţa infinită străbate şi controlează universul; ea este tară chip sau formă şi este impersonală, omniprezentă şi omnipotentă.
Ea ne învaţă că scânteia divinităţii locuieşte în toate.



Că fiecare suflet va progresa de-a lungul veacurilor spre înălţimi sublime şi glorioase, unde Dumnezeu este dragoste şi dragostea este Dumnezeu.

„What Spiritualism îs and Does",
*Spiritualist Manual,* 1940

Omul este o fiinţă spirituală, evoluată din formele inferioare de viaţă, prin faza conştientă, spre stadiul facultăţilor morale şi spirituale superioare, ce supravieţuiesc neafectate, în pofida descompunerii trupului fizic.
Faptele bune, izvorâte dintr-o inimă bună, au o forţă creatoare capabilă de a construi locuinţe plăcute în viaţa spiritului şi, invers, cei păcătoşi îşi creează propriile locuinţe nefericite. Cei răi trebuie să plătească pentru faptele lor rele, aici sau pe lumea cealaltă şi să ajungă la o stare de dreptate înainte de a fi pregătiţi să păşească pe calea ce duce la fericirea şi progresul spiritual.

„Filozofia spiritismului", *Ibid.*

Spiritismul este o revărsare a spiritului asupra umanităţii, o revelaţie divină din sferele de lumină. Este mesajul suprem al adevărului pe care am ajuns deocamdată doar să îl intuim, dar un mesaj a cărui profunzime, frumuseţe şi semnificaţie grandioasă le înţelegem încă în mod imperfect.
Spiritismul este educatorul îngăduitor, marele răscumpărător, emancipatorul care eliberează sufletele umane de sub sclavia superstiţiei şi ignoranţei, care ridică vălurile erorii ce au învăluit atâta timp lumea şi luminează caracterul ascuns al materialităţii lumii.

„What îs Spiritism?", *Ibid.*

Imnurile spiritiste sunt de fapt nişte imnuri bine-cunoscute, însă modificate; redăm mai jos un astfel de imn pentru a demonstra poziţia lor teologică.

*Aşa cum sunt*

Aşa cum sunt, fără de nici o scuză,
Decât că, Dumnezeule, Tu m-ai făcut
Şi viaţa-mi se găseşte-n Tin',
Oh, Dumnezeu al Dragostei, eu vin, eu vin.
Aşa cum sunt, nici sărac şi nici orb,
Ne-nlănţuit în suflet sau în minte;
Căci totul despre Tine, găsesc în Tin'
Oh, Dumnezeu al Dragostei, eu vin, eu vin.
Aşa cum sunt, mă vei primi,
Chiar dacă dogmele-acelea nicicând nu le-oi crede,



Nici înălţimi de sfinţenie n-oi fi atins
Oh, Dumnezeu al Dragostei, eu vin, eu vin.

Este o idee absurdă aceea care susţine că Isus a fost mai divin decât oricare

alt om. - *Weisse*
Tom Paine este a şaptea sferă, una deasupra Domnului nostru, deşi el a intrat în viaţa spiritelor la atât de multe secole în urma lui. - *Weisse*
Conceperea miraculoasă a lui Isus este doar un basm fabulos. - *Haweis*
Spiritele avansate nu propovăduiesc ispăşirea lui Cristos - nimic de felul acesta. - *Nocholas*
Doctrina voastră despre ispăşire este punctul culminant al unei imaginaţii dereglate, şi încă una care are o tendinţă nedreaptă şi imorală. - *Hali*
Noi regretăm şi condamnăm obiceiul unor spiritişti de a-şi trimite copiii să fie instruiţi în învăţătura care propovăduieşte o ispăşire substituţionară sau o salvare prin credinţă şi nu prin fapte. - O rezoluţie adoptată la Convenţia spiritistă din Bradford, Anglia.
Toţi spiritiştii avansaţi - deşi puţini au curajul să mărturisească acest lucru - resping căsătoria în sensul ei legal şi cred în doctrina afinităţilor. - Fondatorul Societăţii Amorului Liber, un spiritist, într-o scrisoare către *New York World,* în anul 1856.
Citate din scrierile unor spiritişti remarcabili,
aşa cum sunt ele consemnate în *Spiritualism,* de William
Edward Biederwolf, Grand Rapids, MI, Eerdmans, 1952, pag. 32.
Fiind unul dintre fondatorii spiritismului, în această seară mă aflu aici pentru a-1 denunţa drept o minciună de la un capăt la celălalt, drept cea mai neîntemeiată dintre superstiţii, cea mai primejdioasă blasfemie cunoscută vreodată în lume. - R. B. Davenport, *The Deathblow to Spiritualism,* 1888, pag. 76; cf. *The New York Daily Tribune,* 22 octombrie. Vezi de asemenea *New York World,* 21 octombrie 1888.
LeRoy Edwin Froom, *Spiritualism Today,*
Washington D. C, Review and Herald, 1963, pag. 6.

Lord Dowding, un susţinător fervent al spiritismului, spune în cartea sa *Many Mansions* (pag. 107): „Primul lucru cu care se confruntă creştinul ortodox este faptul că doctrina Trinităţii pare a nu avea nici un aderent în cercurile avansate din lumea spiritelor. Divinitatea lui Cristos în calitate de partener coegal cu Tatăl este negată în mod universal. Isus Cristos a fost într-adevăr Fiul lui Dumnezeu, precum şi noi suntem fii ai lui Dumnezeu...


Noi (adică creştinii ortodocşi) suntem învăţaţi să credem în iertarea păcatelor celui care se pocăieşte pe baza jertfei şi ispăşirii lui Cristos. Această doctrină este combătută cu multă hotărâre de împărat (pseudonimul unuia dintre aceste spirite avansate) în vreo douăzeci de pasaje."
Citat în *Spiritualism,* de J. Stafford Wright,
Londra, Anglia, The Church Book Room Press, 1959, pag. 11.
Sir Arthur Conan Doyle: „Spiritismul este cea mai mare revelaţie pe care lumea a cunoscut-o vreodată."
Am văzut spirite plimbându-se de jur împrejurul camerei şi luând parte la discuţia celor prezenţi.
Suntem în permanenţă conştienţi de protecţia din jurul nostru.
Experienţa generală arată că printre gânditorii serioşi este foarte rară o acceptare superficială a acestor pretenţii despre spirit şi că cu greu se poate găsi un spiritist proeminent a cărui studiu şi reflexie să nu fi implicat o perioadă de ucenicie de mai mulţi ani.
„The History of Spiritualism",
*Spiritualist Manual,* op. cit., pag. 131.
Fiecare Suflet Omenesc născut pe lume este un copil al lui DUMNEZEU şi la un moment dat fiecare în parte îşi va da seama şi se va folosi de prilejul lui de dezvoltare. Spiritismul proclamă: „UŞA SPRE PREFACERE NU ESTE NICIODATĂ ÎNCHISĂ PENTRU NICI UN SUFLET DE AICI SAU DE PE LUMEA CEALALTĂ."
*Ibid.,* pag. 181.
Noi nu credem în „vrăjitoare", „demoni", spirite ale naturii", „trupuri

astrale" sau alte asemenea fiinţe imaginare, a căror existenţă nu poate fi demonstrată. Noi nu cunoaştem nici o raţiune pentru care ar putea să existe asemenea creaturi. Asemenea credinţe nu sunt nici ştiinţifice, nici nu sunt conforme Legilor Naturii, aşa cum sunt ele revelate de ştiinţa şi filozofia noastră ori de celelate ştiinţe naturale. Vrem să te facem să înţelegi încă o dată că credinţa noastră nu conţine nimic altceva decât ceea ce este în concordanţă cu Legea Naturii şi ceea ce poate fi dovedit în mod concret.
*Ibid.,* pag. 181.
Noi credem că există spirite inteligente şi spirite ignorante. Nici o fiinţă nu este „rea" de la natură - răul îşi are întotdeauna originea în ignoranţă. Simpla

părăsire a trupului fizic nu schimbă condiţia spiritului, care este personalitatea reală. El trebuie să înveţe să dorească şi să progreseze spre condiţii mai înalte şi mai bune, la fel cum facem noi pe pământ.
„Miracol" înseamnă ceva făcut prin sfidarea Legii Naturii, prin urmare nu există miracole. Demonstraţiile despre care vorbeşti pot fi manifestate astăzi de către senzitivii noştri (denumiţi adesea medii) prin aplicarea unor forţe întrutotul naturale, atunci când sunt asigurate condiţiile necesare pentru asemenea manifestări.
*Ibid.,* pag. 182.
Noi nu credem în locuri cum ar fi Purgatoriul sau Iadul. Spiritele care comunică cu noi au trecut pur şi simplu din această formă de viaţă în alta. Această viaţă poate fi asemnenea raiului sau asemenea iadului, aşa după cum alege fiecare spirit să şi-o facă; acelaşi lucru se aplică şi vieţii noastre de aici.
*Ibid.,* pag. 183.
Chiar şi cea mai degradată personalitate poate cu timpul să ajungă pe cele mai măreţe culmi. Dar este mai uşor să începi ascensiunea în timpul vieţii de pe pământ.
Fiecare trebuie să ducă la bun sfârşit propria lui mântuire; toţi oamenii au o şansă egală de a realiza acest lucru când îşi vor fi ispăşit greşelile şi îşi vor fi biruit ispitele şi atracţiile pentru satisfacerea simţurilor din viaţa de pe pământ.
*Ibid.,* pag. 184.

## Verdictul Duhului Sfânt

Citatele enumerate anterior arată cât se poate de clar câteva dintre învăţăturile de bază ale spiritismului. Asemenea citate, extrase din literatura lor reprezentativă, comparate cu adevărurile creştine bine-cunoscute, dezvăluie faptul că spiritismul nu poate fi calificat nicidecum drept creştinism. De fapt, este o formă foarte îndrăzneaţă de cult eretic, contrară în aproape toate privinţele doctrinelor istorice ale credinţei creştine. Prin urmare, abia dacă mai este necesar să se combată spiritismul, deoarece propriile lui afirmaţii sunt de o natură atît de necreştină încât se condamnă singur.
Probabil cel mai izbitor exemplu din Noul Testament de atitudine fermă a lui Dumnezeu faţă de spiritism şi faţă de medii este consemnat în capitolul 13 din Faptele Apostolilor şi el merită să fie cercetat cu atenţie:

în Biserica din Antiohia erau nişte proroci şi învăţători: Barnaba, Simon, numit Niger, Luciu din Cirena, Manaen, care fusese crescut împreună cu cârmuitorul Irod, şi Saul. Pe când slujeau Domnului şi posteau, Duhul Sfânt a zis: „Puneţi-Mi deoparte pe Barnaba şi pe Saul pentru lucrarea la care i-am chemat." Atunci, după ce au postit şi s-au rugat, şi-au pus mâinile peste ei şi i-au lăsat să plece. Barnaba şi Saul, trimişi de Duhul Sfânt, s-au coborât la Seleucia şi de acolo au plecat cu corabia la Cipru... După ce au străbătut toată insula până la Pafos, au întâlnit pe un vrăjitor, proroc mincinos, un Iudeu, cu numele Bar-Isus, care era cu dregătorul Sergius Paulus, un om înţelept. Acesta din urmă a chemat pe Barnaba şi pe Saul şi şi-a arătat dorinţa să audă Cuvântul lui Dumnezeu. Dar Elima, vrăjitorul - căci aşa se tâlcuieşte numele lui - le stătea împotrivă şi căuta să abată pe dregător de la credinţă. Atunci Saul, care se mai

numeşte şi Pavel, fiind plin de Duhul Sfânt, s-a uitat ţintă la el şi a zis: „Om plin de toată viclenia şi toată răutatea, fiul dracului, vrăjmaş al oricărei neprihăniri, nu mai încetezi tu să strâmbi căile drepte ale Domnului? Acum, iată că mâna Domnului este împotriva ta: vei fi orb, şi nu vei vedea soarele până la o vreme." îndată a căzut peste el ceaţă şi întuneric şi căuta bâjbâind nişte oameni, care să-1 ducă de mână (Faptele Apostolilor 13:1-4, 6-11).
Contextul acestui capitol indică faptul că Pavel şi Barnaba au fost puşi deoparte de către Duhul Sfânt (versetele 2, 4) anume pentru a propovădui Cuvântul lui Dumnezeu după cum îi călăuzea Duhul.
în timp ce îşi îndeplineau datoriile ce le-au fost atribuite de către Duhul Sfânt, au dat peste un anume magician sau mediu, un proroc mincinos, un Iudeu, al cărui nume era Bar-Isus (versetul 6).
Aflăm din cele relatate că acest om împiedica în mod intenţionat propovăduirea Evangheliei înaintea dregătorului acelei ţări, Sergius Paulus, un om integru care dorea să audă Cuvântul lui Dumnezeu (versetul 7).
Judecata lui Dumnezeu a căzut asupra lui (versetul 11). însă acest lucru nu este semnificativ decât dacă observăm că în versetele 9 şi 10 judecata a fost precedată de afirmaţia că Pavel era „plin de Duhul Sfânt" atunci când s-a uitat ţintă la el. Nimicitoarea denunţare a mediului de către Pavel îl identifică pe acest om ca pe un fiu vătămător al lui Satan, rău intenţionat, duşmanul oricărei neprihăniri divine şi cel care perverteşte sau strâmbă calea dreaptă a Domnului.
Scriptura ne aminteşte că noi suntem templul Duhului Sfânt (1 Corinteni 6:19). Duhul lui Dumnezeu locuieşte în fiecare creştin şi Scriptura ne asigură că „Cel ce este în voi, este mai mare decât cel ce este în lume" (1 Ioan 4:4). Aşadar, creştinul nu poate fi niciodată posedat de forţe demonice; el este în permanenţă apărat şi protejat de puterea Duhului care locuieşte în el. Nu există nici o forţă demonică în stare să reziste prezenţei şi puterii Duhului Sfânt. Iată de ce în capitolul 13 din Faptele Apostolilor Scriptura ne aminteşte că Pavel a avut de-a face cu forţele întunericului în calitatea lui de credincios

umplut cu Duhul Sfânt, având deplina asigurare şi încredinţare că puterea, harul şi prezenţa atotpătrunzătoare a lui Dumnezeu îi vor da victoria asupra oricărui mediu, proroc mincinos sau „fiu al lui Satan" (după cum îl descrie atât de plastic Duhul Sfânt, prin intermediul lui Pavel, pe Bar-Isus).
în încheierea studiului nostru asupra spiritismului, se pot evidenţia trei factori importanţi care rezultă din compararea teologică a spiritismului cu Evanghelia lui Isus Cristos.
în primul rând, în calitate de cult eretic, spiritismul a fost de la început în opoziţie cu religiile iudeo-creştine. Pentru ca o persoană să-i îmbrăţişeze învăţăturile, trebuie să respingă toate doctrinele majore ale credinţei creştine, inclusiv inspiraţia şi autoritatea finală a Bibliei, doctrina Trinităţii, a divinităţii lui Cristos, a naşterii din fecioară, a ispăşirii substituţionare şi a învierii din morţi în trup a Domnului nostru. Doctrina biblică a mântuirii doar prin har, prin credinţa în Cristos, tară faptele legii, este anatema pentru teologia spiritistă, care se bazează pe o evoluţie sau o dezvoltare progresivă în „lumea spiritelor" pentru obţinerea perfecţiunii finale.
Nici un cecetător documentat al spiritismului nu va tăgădui nici măcar pentru o clipă aceste lucruri, iar citatele notate anterior, luate din publicaţii spiritiste cu autoritate în domeniu, adeveresc mai mult decât suficient validitatea acestei afirmaţii.
în al doilea rând, nu se poate uita faptul că în marea majoritate a fenomenelor spiritiste care sunt frauduloase în realitate, există şi manifestări cu adevărat supranaturale. Persoane competente au dat crezare unui număr de manifestări care nu admit cu uşurinţă o explicaţie naturală sau prin înşelăciune. în consecinţă, adevăratul spiritism poate produce manifestări supranaturale, despre care Biblia spune că îşi au originea în forţe demonice, aflându-se astfel sub judecata lui Dumnezeu (Deuteronom 18:9-11; Levitic 19:31; 20:6; 1 Samuel 28:3-9; 2 împăraţi 21:6; 2 Cronici 33:6; şi Isaia 47:9).
în al treilea rând, creştinii trebuie să realizeze faptul că spiritismul este

practicat de persoane care îl ignoră deliberat pe Dumnezeul Bibliei şi calea Lui de sfinţire a oamenilor, şi anume trimiterea Fiului Său în lume, ca lumea să poată fi mântuită prin El (Ioan 3:16, 36).
în spiritul dragostei creştine, noi suntem obligaţi să le mărturisim Evanghelia şi spiritiştilor, să le combatem învăţăturile şi să îi confruntăm cu Cristosul de la Calvar, care El singur poate „ridica păcatul lumii" (Ioan 1:29).
Spiritismul, înţeles în sensul strict al cuvântului, este într-adevăr un cult al Antichităţii, însă forţa lui motivatoare vine de la Satan, care, cu mult timp înainte, în Edenul originar, a spus: „Hotărât că nu veţi muri" şi despre care Isus Cristos a spus că „este mincinos" şi că „de la început a fost ucigaş şi nu stă în adevăr" (Ioan 8:44).

# Capitolul 8
# SOCIETATEA TEOZOFICĂ

Teozofia ca sistem de cult eretic îşi derivă numele din termenul grec *theosophia,* care înseamnă literal înţelepciune divină. Şi, conform lui J. H. Fussell, învăţăturile ei sunt:
în acelaşi timp religioase, filozofice şi ştiinţifice, ...(postulând) un principiu etern, imuabil, atotcuprinzător, sursa oricărei manifestări. Din această singură existenţă se naşte periodic întregul univers, manifestând cele două aspecte ale spiritului şi materiei, ale vieţii şi formei, cel pozitiv şi cel negativ, „cei doi poli ai naturii, între care este ţesut întregul univers". Aceste două aspecte sunt unite în mod inseparabil; astfel, toată materia este însufleţită de viaţă, în timp ce întreaga viaţă caută să se exprime prin forme. întreaga viaţă fiind fundamental una cu viaţa Existenţei Supreme, ea conţine în germene toate caracteristicile sursei ei, iar evoluţia este doar desfăşurarea acestor potenţialităţi divine, aduse la existenţă de condiţiile oferite în variatele regnuri ale naturii. Universul invizibil este doar o mică parte a acestei sfere de dezvoltare.[1]
Prin urmare, teozofia poate fi recunoscută la începuturile ei ca o formă panteistă a gnosticismului antic, care încearcă să reunească adevărurile religioase, filozofice şi ştiinţifice, aşa cum se găsesc ele în toate sursele religio-filozofice.
După părerea teozofilor, societatea lor „este un sistem de gândire în dezvoltare, rezultatul unui studiu şi al unei cercetări atente" şi în plus „nu este nimic altceva decât temelia solidă pe care se întemeiază toate fazele gândirii şi activităţii lumii".[2]
Acest ideal înnobilat visează la o frăţie a tuturor credinţelor sau, dacă ne este permis să ne exprimăm astfel, un tip de religie omogenizată în care toţi oamenii vor accepta, într-o măsură sau alta, doctrinele cardinale ale teozofiei. Din acest punct de vedere, ea este înrudită cu spiritismul, rosicrucianismul, baha'ismul şi cultele eretice Marele Eu Sunt.
Ca teorie, firește, şi privită independent de Scripturile creştine, această

[1] J. H. Russell, în „Theosophy", *The New Shaff-Herzog Encyclopedia ofReligious Knowledge,* Grand Rapids, MI, Baker Book House, 1977 (retipărită), voi 11, pag. 407.
[2] Irving S. Cooper, *Theosophy Simplified,* Wheaton, IL, The Theosophical Press, 1964 (ed.7), pag. 22, 23.



idee este cât se poate de atrăgătoare. Dar până şi un studiu superficial al naturii evident depravate a omului, aşa cum este ea dezvăluită în istorie şi în Biblie, dovedeşte că acest concept utopic nu este altceva decât o farsă teologică absurdă.
Ca religie, teozofia este contrară efectiv oricărei doctrine de bază a credinţei creştine şi nu găseşte nici un fel de sprijin din partea iudaismului, foarte puţin din partea islamului şi cu certitudine nici unul din partea celor mai multe religii mondiale, cu excepţia budismului şi hinduismului. Atât creştinismul, cât şi iudaismul şi islamul mărturisesc un Dumnezeu personal; toţi adepţii acestor religii cred în învierea trupului şi în autoritatea Vechiului Testament. Pe când teozofia respinge *toate* aceste doctrine. Şi totuşi ea continuă să se recomande pentru rolul de agent „unificator şi făcător de pace în religie".
Este interesant că teozofia vorbeşte în termeni entuziaşti despre cultul

antic al gnosticismului, care a înflorit în primele trei secole ale erei creştine şi care aproape că a reuşit să aducă pagube ireparabile credinţei creştine istorice. Epistola lui Pavel către Coloseni şi întâia Epistolă a lui Ioan sunt recunoscute de către toţi cercetătorii biblici a fi o apologie directă împotriva acestui cult eretic care a spiritualizat Vechiul Testament, a redefinit terminologia creştină contemporană, a postulat un Dumnezeu impersonal în locul Dumnezeului revelaţiei şi L-a redus pe Isus Cristos la starea de semizeu sau de emanaţie panteistă din incogniscibila esenţă divină. Cu toate acestea, renumitul scriitor teozof, L. W. Rogers, desconsideră sfatul Duhului Sfânt, ca să nu mai menţionăm avertismentele apostolilor Pavel şi Ioan, atunci când afirmă:

Antagonismul dintre gândirea ştiinţifică şi cea religioasă a fost cauza marilor controverse care au apărut în lumea intelectuală la sfârşitul secolului al XlX-lea. Dacă nu s-ar fi pierdut învăţătura primară a Bisericii creştine, conflictul acesta nu putea să apară. Filozofii gnostici, care constituiau raţiunea şi inima Bisericii, aveau o cunoaştere atât de adevărată asupra naturii, încât nu era posibil ca ea să intre în conflict cu vreo realitate a ştiinţei; însă, din nefericire, ei au fost întrecuţi ca număr de cei ignoranţi, iar autoritatea a trecut în întregime în mâna acestora din urmă. Această neînţelegere a urmat în mod inevitabil.[3]

Aşadar teozofii sunt mari admiratori ai gnosticismului, şi acest fapt nu este deloc surprinzător, de vreme ce ei au adoptat o mare parte din terminologia şi vocabularul gnosticismului antic, care privea cu desconsiderare caracteristicile materiale atât ale lumii, cât şi ale omului, care L-a depersonalizat pe Dumnezeu şi a creat diferite niveluri de ascensiune spirituală, care

[1] L. W. Rogers, *Elementaty Theosophy,* Wheaton, IL, The Theosophicals Press, 1956, pag. 22.



culminează cu mântuirea universală şi reconcilierea prin reîncarnare şi cu conceptul cercurilor ascensionale, împrumutat cu neruşinare de la budism. Teozofia nu ezită să declare că:

Dumnezeu şi omul sunt cele două faze ale unei singure vieţi şi conştiinţe eterne ce constituie universul nostru! Ideea imanenţei lui Dumnezeu se referă la faptul că El este universul; deşi El este în acelaşi timp mai mult decât atât; că sistemul solar este emanaţia Fiinţei supreme, la fel cum norii sunt o emanaţie a mării. Această concepţie îl face pe om o parte din Dumnezeu, având în interiorul lui în mod potenţial toate atributele şi puterile Fiinţei supreme. Este ideea că nimic nu există cu excepţia lui Dumnezeu şi că omenirea este o porţiune din El - o fază a Fiinţei Lui.[4]

în teologia teozofiei există şapte niveluri distincte în univers. Cel fizic este cel mai dens dintre aceste niveluri; cel care îi succede este denumit nivelul Astral, iar deasupra lui este cel Mintal. Mai există încă patru niveluri superioare, dar acestea sunt deocamdată pentru toţi oamenii, cu excepţia iniţiaţilor, nişte „simple nume". Omul, bineînţeles, are un trup fizic, un trup mintal şi un trup astral. însă în acest stadiu particular al evoluţiei cosmice, aşa-zisele trupuri spirituale superioare, cu doar câteva excepţii, sunt încă în aşteptarea alcătuirii.[5]

Puţin mai târziu în acest capitol vom vedea care este relaţia acestor credinţe cu doctrinele de bază ale creştinismului. însă există puţină îndoială că asemenea fantezii ipotetice, saturate cu terminologie şi concepte gnostice, nu pot decât să genereze conflict când este vorba de teologia biblică.

## Surse istorice

O particularitate ciudată a epopeii cultelor eretice este faptul că unele dintre ele au fost fie iniţiate de către femei, fie influenţate într-o mare măsură de aşa-zisul sex slab: Ştiinţa Creştină, de Mary Baker Eddy; Unitatea, de Myrtle Fillmore; spiritismul, de surorile Fox; martorii lui Iehova, de Mărie Russell; teozofia, de Helena Blavatsky şi de Annie Besant; mişcarea „misiunea păcii" (Părintele Divin), de sora Penny şi de Măria cea credincioasă (Viola Wilson). Această modernă formă de filozofie hindusă şi budistă, popularizată în epoca noastră sub denumirea de Societatea Teozofică, a fost fondată şi ea de o femeie.

Termenul „teozofie" a fost introdus, după câte ştiu cercetătorii care se

* *Ibid.,* pag. 23.

[5] H. P. Blavatsky, *Theosophical Glossary*, Los Angeles, CA, The Theosophy Company, 1892, 1973.



bucură de o reputaţie bună, în secolul al III-lea de către un filozof de seamă, Ammonius Saccas, învăţătorul lui Plotinus, marele filozof roman. Totuşi, teozofia are un trecut îndepărtat, care poate fi urmărit direct până în Orient, mai ales în India, unde Upanişadele şi Vedele, sau Scripturile hinduse, formează temelia unei părţi însemnate a doctrinei. Scrierile lui Gautama Buddha şi ale celor dintâi gnostici creştini au influenţat de asemenea în mare măsură formularea doctrinelor teozofice.

Teozofia pretinde a fi o religie mondială universală, distinctă, diferită de tot ce există. Dar orice studiu atent al fondului ei eclectic dezvăluie de îndată că o mare parte din „teologia ei originală" este împrumutată din surse uşor de recunoscut. Istoria americană modernă a teozofiei a început în anul 1875, în New York City, odată cu activităţile unei tinere doamne de naţionalitate rusă, cu înclinaţii mistice, doamna Helena Blavatsky. Helena Petrovna se născuse în anul 1831, în Ekaterinoslav, Rusia, fiind fiica lui Peter Hahn, fiul familiei de nobili Von Hahn din Germania. La vârsta de 17 ani Helena s-a căsătorit cu generalul ţarist Blavatsky, un gentleman cultivat, care era cu mult mai în vârstă decât ea şi pe care 1-a părăsit după numai trei luni de căsnicie. Este un fapt cunoscut că doamna nu era prea înzestrată cu virtutea răbdării, având un temperament de-a dreptul violent. Cel puţin unul dintre biografii ei susţine că ea s-a căsătorit cu generalul Blavatsky numai pentru a-i face în ciudă caustei ei guvernante, care, într-un moment de sarcasm, a declarat că nici chiar nobilul gentleman bătrân nu se va căsători cu o scorpie ca Helena. Spre cinstea ei, doamna Blavatsky s-a căit foarte repede de răzbunarea ei faţă de guvernantă, însă ea îl amăgise deja pe general şi se afla în postura de a accepta căsătoria.[6]

La scurt timp după separarea ei de generalul Blavatsky, Helena s-a îmbarcat pentru o lungă călătorie, care în cele din urmă a introdus-o în domeniul religiei mistice, pe care a studiat-o din Tibet, India, Egipt, până în Texas, Louisiana, Cuba şi Canada, ajungând în cele din urmă la New York, cu mult înainte de a întemeia, în anul 1875, împreună cu W. Q. Judge şi colonelul H. S. Olcott, doi adepţi devotaţi şi înflăcăraţi, Societatea teozofică.

în anul 1879, doamna Blavatsky a părăsit Statele Unite ale Americii, îndreptându-se spre India şi a murit mai târziu, în anul 1891, la Londra, Anglia. W. Q. Judge a dezbinat „Societatea" în 1895, dar mai apoi şi-a văzut propria organizaţie divizată în „Frăţia Universală şi Societatea Teozofică" şi în „Societatea Teozofică din America".

Doamna Blavatsky îi păstra lui Judge o stimă deosebită, iar acesta a îmbrăcat mantaua de conducător purtată anterior de doamna Blavatsky şi a

[1] Baseden G. Butt, *Madam Blavatsky*, Londra, Marchand Bros., 1926, pag. 13.



purtat-o efectiv în calitate de cap al Societăţii Teozofice Ariane, al cărui preşedinte a fost până în anul 1896 când a murit. Doamna Blavatsky a mai fondat la Londra, în anul 1888, Şcoala Esoterică de Teozofie, iar în timpul călătoriilor ei în India şi Anglia ea a influenţat-o profund pe o anume Annie Wood Besant, care a preluat frâiele conducerii după moartea doamnei Blavatsky, a lui Judge şi a succesoarei lui, Catherine Tingley.

Helena Blavatsky a fost o femeie cu o statură deosebit de impunătoare, cu ochi pătrunzători, aproape hipnotici; ea i-a stăpânit pe teozofi în timpul vieţii ei şi în multe privinţe chiar şi după moartea ei, prin intermediul lucrărilor ei literare - îndeosebi prin *The Secret Doctrine* - care încă este considerată de către cei mai loiali teozofi că ar conţine interpretări inspirate în mod divin sau instrucţiuni oraculare.

Annie Besant (1847-1933) a fost cea mai proeminentă dintre toţi luminătorii teozofi britanici, destinată să devină o stea strălucitoare pe firmamentul şanselor politice din India. Printre multele ei realizări, doamna Besant a întemeiat Central Hindu College din Benares, India, în 1898, şi de aseme-

nea Indian Home Rule League, în 1916. în anul 1917, ea a fost aleasă preşedintă a Congresului Naţional Indian şi a fost aproape întotdeauna considerată drept o persoană influentă în cadrul politicii indiene.
în 1889, doamna Besant, originară din Londra, a fost subjugată de personalitatea şi de învăţăturile doamnei Blavatsky, devenind concomitent o elevă şi o adeptă devotată. Doamna Besant a crezut cu fermitate învăţăturile doamnei Blavatsky, iar scrierile ei reprezintă cel mai bine adevăratele doctrine ale cultului şi sunt întotdeauna laudative la adresa răposatei clarvăzătoare de naţionalitate rusă.
Doamna Besant nu avea nici ea puţine particularităţi temperamentale şi era cât se poate de mistică atât în abordarea vieţii, cât şi a religiei, fapt evidenţiat în anul 1925, când a revendicat pentru fiul ei adoptiv, Krishnamurti, un indian mistic, titlul de „Conducător Mesianic şi Reîncarnare a învăţătorului lumii".
Totuşi, noul Mesia a renunţat la o asemenea grandoare pe 20 noiembrie 1931, la Krotana, California, la vremea aceea sediul central al filialei americane a teozofiei. Doamna Besant a murit în 1933, iar la preşedinţia Societăţii au urmat George Arundale şi C. Jinara Jodosa.[7]
Trebuie amintit faptul că apostolul Pavel a impus cu strictețe Bisericii creştine să-i interzică femeii uzurparea autorităţii capului ei bărbătesc şi că

[7] Vezi Horton Davies, *The Challenge ofthe Sects,* Philadelphia, PA, Westminster Press, 1961; Charles Ferguson, *NewBooks ofRevelation,* Garden City, NY, Doubley, 1929; J. K. Van Baalen, *The Chaos ofthe Cults,* Grand Rapids, MI, William B. Eerdmans Publishing Company, 1962.
este mai bine ca rolul de conducere să fie împlinit de către bărbat, acolo unde este necesară satisfacerea unei astfel astfel de nevoi:
Femeia să înveţe în tăcere, cu toată supunerea. Femeii nu-i dau voie să înveţe pe alţii, nici să se ridice mai pe sus de bărbat, ci să stea în tăcere. Căci întâi a fost întocmit Adam, şi apoi Eva. Şi nu Adam a fost amăgit; ci femeia, fiind amăgită, s-a făcut vinovată de călcarea poruncii (1 Timotei 2:11-14).
Din studiul cultelor necreştine, antice şi moderne, se poate vedea în mod limpede că asumarea rolului de învăţător de către femeie a împlinit în mod elocvent ceea ce Pavel anticipase la vremea lui prin revelaţie divină, aducând în urma ei, după cum ne spune istoria, confuzie, divizare şi rivalitate. Acest fapt este adevărat de la Johanna Southcutt la Mary Baker Eddy, la Helena Blavatsky, la surorile Fox, toate fiind mărturii vii ale validităţii delaraţiei Domnului nostru că atunci „când un orb călăuzeşte pe un alt orb, vor cădea amândoi în groapă" (Matei 15:14b).

## Teozofia şi teologia creştină

Potrivit literaturii cultului eretic teozofic, ai cărei reprezentanţi de seamă sunt doamna Blavatsky, doamna Besant, I. C. Cooper, A. P. Sinnett, L. W. Rogers şi C. W. Leadbeater, există o mare frăţie de „Mahatmas" sau „maeştri", care sunt nişte exemple foarte evoluate de reîncarnare avansată, a căror reşedinţă este undeva în regiunile greu accesibile ale îndepărtatului Tibet.[8]
Aceste fiinţe divine au posedat-o pe doamna Blavatsky şi s-au folosit de serviciile ei pentru a ajunge la generaţiile care trăiesc acum pe pământ şi pentru a le oferi adevărurile restaurate ale marilor religii ale lumii, care fuseseră pervertite de omenire. La această imagine extrem de fantezistă, teozofii adaugă şapte niveluri ascensionale, pe care le-am menţionat în prealabil, prin care sufletele oamenilor trebuie să înainteze în drumul lor spre „raiul" teozofilor, Devachan.
în concordanţă cu concepţia teozofilor despre rai este în ultimă instanţă Nirvana budismului, unde absorbţia personalităţii sau a sufletului într-un fel de suflet universal nimiceşte în cele din urmă cunoaşterea personală - dar teozofii îşi au şi iadul lor, care, în mod destul de ciudat, seamănă cu purgatoriul romano-catolic, cu torturi indescriptibile şi diferite trepte de degradare. Denumirea acestei stări intermediare de existenţă, unde sufletele răposate suferă pentru păcatele lor trecute, în timp ce aşteaptă reîncarnarea sau şansa de a începe să trăiască într-un nou trup este Kamaloka, unde atmosfera este „...lugubră, apăsătoare, jalnică, nespus de deprimantă... omul plin de patimi

# L

[8] Vezi lucrarea lui Blavatsky, *The Theosophical Glossary,* op, cit.

rele *priveşte* la toate acestea; pofte bestiale dau forme bestiale trupului astral, iar chipuri de animale respingătoare constituie un înveliş adecvat pentru sufletele omeneşti îndobitocite. Nici un om nu poate fi ipocrit în lumea astrală şi să ascundă gânduri murdare sub vălul unei aparenţe virtuoase; aşa cum este omul, aşa apare el a fi şi în forma şi înfăţişarea lui exterioară, strălucitor în frumuseţe, dacă mintea lui este nobilă; respingător în hidoşenie, dacă natura lui este necinstită".[9]

Contrar doctrinelor creştine ale răscumpărării şi pedepsei, teozofia nu oferă iertare pentru păcat, decât prin intermediul a nenumărate reîncarnări într-o avansare continuă spre Devachan, şi nici pedeapsă veşnică pentru răzvrătirea sau păcatul omului, cu excepţia terorilor evolutive ale Kamalokăi. Societatea Teozofică susţine că are trei obiective de bază, şi anume: „(1) să formeze un nucleu al frăţiei umanităţii, fără deosebire de rasă, crez, sex, castă sau culoare; (2) să încurajeze studierea comparată a religiei, filozofiei şi ştiinţei; (3) să investigheze legile naturii rămase nelămurite şi puterile latente în om. Membrilor Societăţii li se pretinde consimţământul faţă de primul dintre aceste obiective, celelalte două fiind facultative. «Societatea nu are dogme sau crezuri, este în întregime nonsectară şi include printre membrii ei adepţi ai tuturor credinţelor şi ai nici uneia, în mod special, pretinzând din partea fiecărui membru doar toleranţă faţă de credinţele celorlalţi, toleranţă pe care o doreşte şi el pentru credinţele lui.»"[10]

Prin urmare, teozofia nu ridică nici o pretenţie de supunere absolută faţă de o religie sau un conducător religios şi se opune ferm oricărei forme de dogmatism, în special celui exprimat de Fiul lui Dumnezeu, care a spus: „Eu sunt calea, adevărul şi viaţa. Nimeni nu vine la Tatăl decât prin Mine" (Ioan 14:6).

## Dumnezeu şi omul în teozofie

în comun cu Ştiinţa Creştină, Unitatea şi alte teologii panteiste, teozofia îl concepe pe Dumnezeu în termeni exclusiv impersonali, susţinând în acelaşi timp că, în sens spiritual, omul este parte din Dumnezeu. L. W. Rogers a exprimat aceasta în felul următor:

în esenţa divină, puterea latentă şi spiritualitatea lui potenţială, omul este un chip al lui Dumnezeu, întrucât el face parte din El. Aceeaşi idee este formulată în mod mai direct în psalmi, prin afirmaţia „sunteţi dumnezei".* Dacă

' Annie Besant, *The Ancient Wisdom: An Outline of Theosophical Theachings,* Londra, Theosophical Publishing Society, 1897, pag. 92, 93.
[10] J. H. Russell, *op. cit.,* pag. 408, 409.
* Vezi Psalmul 82:6 - n. trad.

ideea imanenţei lui Dumnezeu este corectă, atunci omul este literalmente un fragment al conştientei Fiinţei Supreme, este un dumnezeu-embrion, fiind destinat să-şi dezvolte în cele din urmă puterile latente într-o expresie perfectă. Unicitatea vieţii a fost explicit afirmată de către Isus... Este un adevăr absolut că umanitatea este o parte din Dumnezeu aşa cum frunzele sunt o parte din copac; ele nu sunt o creaţie a copacului, în sensul în care omul creează o maşină, ci o emanaţie a copacului şi o parte vie din el. în felul acesta 1-a făcut Dumnezeu pe om. Umanitatea este o creştere, o dezvoltare, o emanaţie, o expresie evolutivă a Fiinţei Supreme... Este cât se poate de simplu dacă ne gândim că sistemul solar este doar o emanaţie a Fiinţei supreme, ceva generat dintr-o viaţă centrală, o expresie a vieţii care dă naştere în interiorul ei polilor pe care îi cunoaştem drept conştiinţă şi materie. Sufletul uman este un fragment individualizat al acestei vieţi divine... este literalmente o

scânteie din focul divin şi în interiorul lui se găsesc în stare latentă caracteristicile luminii centrale din care îşi trage originea. în concepţia teozofică, sufletul este în sensul propriu al cuvântului o emanaţie din Dumnezeu şi, de vreme ce este din propria Lui esenţă, devine limpede de ce teozofii susţin că omul este un dumnezeu în devenire."

în concordanţă cu acest punct de vedere, doamna Besant a declarat odată: „Omul este inteligenţă spirituală, un fragment de divinitate înveşmântat în materie."[12] Fiul adoptiv al doamnei Besant, Krishnamurti, a declarat odată că noi toţi suntem o parte din Dumnezeu şi că trebuie să săpăm adânc în noi înşine pentru a-L găsi pe Dumnezeu.

Aceste puncte de vedere panteiste despre Divinitate sunt extrase din fatala trinitate alcătuită de hinduism, budism şi gnosticism. în situaţia aceasta, ne mirăm de ce încearcă teozofia să folosească termenii creştini, doar dacă nu ne dăm seama că este mai uşor să ajungi la mintea omului din vest folosind termenii religiei creştine, decât apelând la limbajul hinduismului, budismului şi al gnosticismului! Aşadar acesta este motivul evident pentru folosirea de către teozofi a unei terminologii creştine redefinite.

în ceea ce priveşte divinitatea lui Isus Cristos şi poziţia Lui unică în calitate de *singurul* Mântuitor al lumii, teozofia declară că toţi oamenii sunt intrisec divini, „aşa că în timp toţi oamenii vor deveni cristoşi".[13]

în orice caz, cel mai clar punct de vedere asupra acestui subiect este

" Rogers, *op. cit,* pag. 22-25, 19, 20.

[12] Annie Besant, *Man's Life in Three Worlds,* Londra, Theosophical Publishing Society, 1899, pag. 3.

[13] Annie Besant, *Îs Theosophy Anti-Christian?,* Londra, Theosophical Publishing Society, 1901, pag. 16.



susţinut de către Rogers, care a rezumat astfel poziţia teozofiei în ceea ce-L priveşte pe Domnul nostru şi misiunea Lui:

Probabil că majoritatea cititorilor vor fi de acord că în urmă cu aproape 2000 de ani a existat un învăţător al lumii cunoscut drept Cristosul şi că El a întemeiat o religie. De ce cred ei lucrul acesta? Răspunsul lor este că atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, că a trimis pe fiul lui, Cristosul, să îi aducă lumină şi viaţă. Dacă acest fapt este adevărat, cum putem să evităm concluzia că el sau predecesorii lui trebuie să fi venit de mai multe ori în lume. Credinţa că el a venit o singură dată este compatibilă doar cu ideea eronată că Genesa este istorie, în loc să fie o alegorie... când începe o nouă eră în evoluţia umană, vine un învăţător al lumii într-o încarnare voluntară şi întemeiază o religie care se potriveşte cerinţelor noii vremi. Umanitatea nu este lăsată niciodată să bâjbâie singură. Tot ceea ce poate înţelege şi tot ce-i este de folos este afirmat în cadrul diferitelor religii. De când există omenire învăţătorii mondiali, cristoşii şi mântuitorii veacului au apărut întotdeauna la timpul potrivit. în faţa unor asemenea date, ce se întâmplă cu afirmaţia că atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, că, în urmă cu aproape 2000 de ani - dar niciodată înainte - L-a dat pe fiul lui pentru a veni în ajutorul omenirii ignorante? Ce se întâmplă cu sutele de milioane de fiinţe omeneşti care au trăit şi au murit înainte de acel timp? De ei nu i-a păsat? A dat El atenţie umanităţii doar pentru o perioadă de 2000 de ani şi a neglijat-o timp de milioane de ani? A crezut cineva că Dumnezeu, în marea Lui milă, a trimis numai un *singur* învăţător mondial pentru o perioadă atât de scurtă de timp? ...Dacă Dumnezeu a iubit atât de mult lumea că l-a trimis pe fiul lui în urmă cu 2000 de ani, înseamnă că El L-a mai trimis pe fiul Său sau pe vreun alt predecesor al Lui de foarte multe ori înainte de această vreme.

Supraoamenii nu sunt mituri sau plăsmuiri ale imaginaţiei. Ei sunt la fel de naturali şi de inteligenţi ca fiinţele omeneşti. în succesiunea regulată a evoluţiei, noi înşine vom atinge nivelul lor şi vom intra în rândurile lor, în timp ce umanitatea mai tânără va atinge starea noastră prezentă. Cum s-au înălţat ei, ne vom înălţa şi noi. Trecutul nostru a fost noaptea evoluţiei. Prezentul nostru sunt zorii ei. Viitorul nostru va fi ziua ei perfectă... Acesta este viitorul magnific pe care îl vede teozoful pentru rasa umană.[14]

Biblia combate în mod clar, în mai multe locuri aceste concepţii necreştine referitoare la Dumnezeu şi la Domnul Isus Cristos. Personalitatea lui Dumnezeu şi divinitatea lui Cristos sunt prezentate convingător împreună

cu multe alte lucruri pe care teozofii le tăgăduiesc. Dumnezeul Bibliei l-a creat pe om şi este separat şi distinct de el (Genesa 1:27). El este un eu cunoscător şi cu personalitate (Exodul 3:14; Isaia 48:12; Ioan 8:58) şi este tri-unic, trei persoane separate, Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt şi totuşi una în esenţă

[14] *Ibid.,* pag. 260-263.



sau natură (Deuteronom 6:4; Galateni 3:20). Dumnezeul Bibliei nu poate fi pus pe acelaşi plan cu Dumnezeul teozofiei şi nici Isus Cristos nu poate fi astfel redefinit încât Cristos să devină o trăsătură a divinităţii înnăscute „aşa că în timp toţi oamenii vor deveni cristoşi".[15] Nici legile exprimării şi ale logicii, nici teologia biblică nu pot permite astfel de extravaganţe ca cele asupra cărora teozofii trebuie să insiste pentru a ajunge la nişte ecuaţii atât de inacceptabile.

Teozoful, depersonalizându-L pe Dumnezeu, nu recunoaşte că omul este un eu cunoscător şi reflexiv, că el este o creaţie a lui Dumnezeu, creat după chipul spiritual divin, deşi corupt de păcat. Cum este posibil să atribui creaţiei ceva ce Creatorul însuşi nu posedă, şi anume personalitatea? Trebuie noi să presupunem că creaţia, deşi face parte din divinitate, este mai mare decât însăşi divinitatea, din cauză că posedă un eu şi o personalitate? Pentru a folosi analogia domnului Rogers, este scânteia superioară flăcării, este raza superioară sursei din care a emanat? Bineînţeles că nu! Aşadar, nici omul nu este mai mare decât Dumnezeu. Dacă omul posedă o personalitate şi un eu, iar teozofii admit aceasta, atunci Dumnezeu, prin definiţie, trebuie să fie o personalitate şi un eu - un fapt deconcertant, însă totuşi o realitate!

Biblia aduce multe dovezi în acest scop, punând accent pe personalitatea lui Dumnezeu în termenii unor calităţi pe care doar o personalitate le poate manifesta. Aceste caracteristici îl separă pe Dumnezeu pentru totdeauna de Dumnezeul panteist al teozofiei, care este prin definiţie incapabil să efectueze aceste lucruri.

1. *Dumnezeu îşi aminteşte* - „Eu, Eu îţi şterg fărădelegile, pentru Mine, şi nu-Mi voi mai aduce aminte de păcatele tale" (Isaia 43:25). 2. *Dumnezeu creează* - „La început, Dumnezeu a făcut cerurile şi pământul" (Genesa 1:1). 3. *Dumnezeu cunoaşte* - adică are o minte - „Dumnezeu cunoaşte pe cei ce sunt ai Lui" (2 Timotei 2:19), „Căci Eu ştiu gândurile, pe care le am cu privire la voi, zice Domnul" (Ieremia 29:11). 4. *Dumnezeu este un Spirit personal* - „Eu sunt Dumnezeul Cel atotputernic. Umblă înaintea Mea şi fii tară prihană" (Genesa 17:1). 5. *Dumnezeu are voinţă* - „Iată-Mă, vin să fac voia Ta, Dumnezeule" (Evrei 10:9).

Din acest rezumat al câtorva atribute ale lui Dumnezeu, cititorul interesat poate vedea, fără îndoială, vasta diferenţă dintre Dumnezeul şi Tatăl Domnului nostru Isus Cristos şi Dumnezeul impersonal al teozofiei. Dumnezeul teozofiei nu este o fiinţă personală. El nu îşi poate aminti, El nu poate crea, El nu are voinţă, El nu poate cunoaşte, deoarece El nu este o persoană, ci ceva impersonal, un principiu abstract, panteist, nu Dumnezeul revelaţiei divine.

[15] Besant, Anti-Christian, *op. cit.*



Teozofia face aceeaşi eroare gravă pe care o fac toate cultele gnostice; ea face diferenţa între Isus şi Cristos, considerându-L pe Isus ca fiind doar omul fizic, iar pe Cristos ca fiind o conştiinţă divină imanentă în El şi în toţi oamenii, într-o măsură mai mare sau mai mică. Pentru teozofi, Isus nu este *Cristosul* revelaţiei divine, diferit de Cristosul care este imanent în toţi oamenii. Ei nu înţeleg că termenul *Cristos (Christos* în greacă) este un titlu ce corespunde lui *Messiah* din ebraică. Nu este o forţă, o esenţă sau o scânteie divină, fapt care poate fi văzut imediat la orice studiere atentă a unui bun lexicon grec. în capitolul 16 al Evangheliei după Matei apostolul Petru a afirmat acest adevăr, accentuând în mărturisirea lui de credinţă: „Tu eşti Cristosul, Fiul Dumnezeului celui viu" (Matei 16:16). Şi Ioan ne reaminteşte că: „Cine este mincinosul, dacă nu cel ce tăgăduieşte că Isus este Cristosul? Acela este Anticristul, care tăgăduieşte pe Tatăl şi pe Fiul" (1 Ioan 2:22).

Nu este necesar să urmărim în continuare acest punct de vedere, deoarece teologia creştină a susţinut întotdeauna că Isus din Nazaret este Cristosul, Răscumpărătorul Uns al lui Dumnezeu, Dumnezeu însuşi (Isaia 9:6; Mica 5:2; Ioan 1:1, 14, 18; Coloseni 2:9; Apocalipsa 1:16, 17; Isaia 44:6 etc). El este cea de a doua Persoană a Trinităţii şi nu emanaţia teozofică din esenţa impersonală pe care ei o recunosc drept Dumnezeu. Şi acesta este motivul pentru care teozofia nu este creştină, ci este în realitate chiar antiteza teologiei creştine istorice.

Cât despre declaraţia foarte lungă citată mai sus a lui Rogers, argumentul că Dumenzeu, pentru a împlini cerinţa răscumpărării umanităţii trebuie să fi trimis înaintea lui Cristos alţi „învăţători ai lumii", este pură speculaţie şi contrazice în mod direct declaraţia Domnului nostru care a afirmat: Adevărat, adevărat vă spun că, cine nu intră pe uşă în staulul oilor, ci sare pe altă parte, este un hoţ şi un tâlhar. Dar cine intră pe uşă, este păstorul oilor. Portarul îi deschide, şi oile aud glasul lui; el îşi cheamă oile pe nume şi le scoate afară din staul. Toţi cei ce au venit înainte de Mine, sunt hoţi şi tâlhari; dar oile n-au ascultat de ei. Hoţul nu vine decât să fure, să junghie şi să prăpădească. Eu am venit ca oile să aibă viaţă, şi s-o aibă din belşug (Ioan 10:1-3, 8, 10).

Epistola către Romani subliniază faptul că Dumnezeu S-a revelat sutelor de milioane de fiinţe umane de care Rogers este atât de preocupat, şi că aceştia în faţa revelaţiei Lui: „s-au făcut că sunt înţelepţi şi au înebunit; şi au schimbat slava Dumnezeului nemuritor într-o icoană care seamănă cu omul muritor, păsări, dobitoace cu patru picioare şi târâtoare. De aceea Dumnezeu i-a lăsat pradă necurăţiei, să urmeze poftele inimilor lor; aşa că îşi necinstesc singuri trupurile; căci au schimbat în minciună adevărul lui Dumnezeu, şi au slujit şi s-au închinat făpturii în locul Făcătorului, care este binecuvântat în



veci" (Romani 1:22-25). Şi ca un rezultat direct al acestor lucruri, apostolul Pavel ne informează că Dumnezeu i-a abandonat, lăsându-i în voia lor, aşa încât „...măcar că au cunoscut pe Dumnezeu, nu L-au proslăvit ca Dumnezeu... ci s-au dedat la gândiri deşarte, şi inima lor fără pricepere s-a întunecat" (Romani 1:21).

Aşadar este evident că omenirea nu a fost niciodată fără o mărturie a harului şi dragostei lui Dumnezeu, însă de fiecare dată când aceasta s-a manifestat, în legea Lui, prin profeţii Lui şi în cele din urmă prin Fiului Lui, oamenii i-au răspuns cu violenţă, răutate şi păcat, proporţional cu mărturia primită, aşa că ei sunt fără scuză şi merită condamnarea eternă.

Dimpotrivă, ideea nu este absurdă, după cum sugerează Rogers, ci întru totul compatibilă cu caracterul lui Dumnezeu şi cu judecata Lui asupra naturii umane depravate (Romani 3:23). Este un fapt pe care teozofii refuză să îl recunoască, în ciuda atrocităţilor frecvente întâlnite în însăşi societatea modernă, în ciuda înfiorătoarelor lagăre de concentrare naziste, detenţiilor selective, torturii şi chiar crimelor comise de regimurile comuniste contemporane şi în ciuda multor altor mărturii ale naturii decăzute a omenirii. După câte se pare, ei cred că atunci când Adam a păcătuit (o alegorie), rasa umană nu a decăzut, ci s-a ridicat din punct de vedere spiritual, condiţie contrazisă de toate datele istoriei!

Este adevărat că atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, că a dat pe singurul Lui Fiu, însă nu este adevărat că El are mulţi fii, că ei au venit de multe ori şi că Cristos a fost doar unul dintre ei. El însuşi a negat acest lucru, bazându-Se pe o autoritate infinit mai înaltă decât cea pe care o pot întruni Rogers şi teozofia (Ioan 12:44-50).

## Ispăşirea substituţionară

Teozofia este opusă nu numai adevăratelor învăţături biblice despre personalitatea şi natura lui Dumnezeu, precum şi despre divinitatea Fiului Său, ci ea neagă de asemenea cu hotărâre şi jertfa substituţionară a lui Cristos pentru întregul păcat (1 Ioan 2:2).

Una dintre cele mai concise declaraţii cu privire la opiniile teozofiei în

această privinţă este rodul condeiului lui L. W. Rogers, care a scris:
în spatele doctrinei străvechi a ispăşirii substituţionare este un adevăr profund şi frumos, însă a fost degradat într-o învăţătură care pe cât este de falsă, pe atât este şi de egoistă. Acel adevăr natural este jertfa Logosului Solar, Divinitatea sistemului nostru. Jertfa constă din limitarea de sine în maniera lumilor manifestate şi este reflectată în jertfa lui Cristos şi a altor mari învăţători. Nu este vorba despre jertfirea vieţii, ci de o întoarcere voluntară la

trăirea în limitarea trupului material. Nimeni nu-i aduce lui Cristos mai mult decât teozoful omagiul celei mai reverenţioase gratitudini; noi suntem de asemenea de acord cu Sf. Pavel, că fiecare trebuie să-şi ducă la bun sfârşit propria mântuire. Dacă nu ar fi fost jertfa aceasta, rasa umană ar fi la un nivel foarte, foarte scăzut faţă de prezentul nivel evolutiv. Ajutorul pe care l-au dat omenirii fiinţe spirituale atât de măreţe este incalculabil şi fără îndoială că este dincolo de ceea ce putem noi să înţelegem. însă a presupune că o asemenea jertfa 1-a eliberat pe om de necesitatea de a-şi dezvolta natura lui spirituală sau că anulează într-o oarecare măsură responsabilitatea lui personală pentru răul pe care 1-a comis, aceasta este o doctrină falsă şi primejdioasă... La fel de adevărat este faptul că noi ştim că orice credinţă care nu este în armonie cu realităţile vieţii este o credinţă greşită... argumentul major împotriva acestui plan de mântuire este faptul că el ignoră responsabilitatea personală a sufletului şi învaţă că oricare ar fi ofensele împotriva lui Dumnezeu sau a omului, ele pot fi anulate prin simpla credinţă că altcineva a suferit şi a murit cu scopul ca aceste păcate să poată fi iertate. Este vorba de doctrina fatală că fărădelegea unuia poate fi îndreptată prin jerfa altuia. Este de-a dreptul uluitor că o asemenea credinţă a putut supravieţui Evului Mediu şi că se mai găsesc încă milioane de oameni care să o accepte în aceste vremuri ale minţilor luminate. Omul care este dispus să dobândească fericirea prin agonia altuia este necorespunzător pentru cer şi nu ar putea să-1 recunoască dacă s-ar afla acolo. Nu s-ar merita să primeşti un loc în cerul care este populat cu aceia care văd în ispăşirea substituţionară aranjamentul fericit ce îi lasă să pătrundă acolo într-un mod plăcut şi uşor. Ar fi un tărâm al egoismului, şi nu ar fi câtuşi de puţin cer... Ipoteza reîncarnării arată divinitatea noastră inerentă şi metoda prin care latentul devine actual. în schimbul credinţei dezonorante că ne putem arunca păcatele asupra altuia, ea face din responsabilitatea personală ideea fundamentală a vieţii. Este etica autoperfecţionării. Este codul moral al bizuirii pe propriile puteri. Este religia respectului faţă de sine![16]

Inconsecvenţa teozofilor este eclipsată doar de evidenta lor lipsă de preocupare pentru validitatea termenilor statorniciţi atât în filozofie, cât şi în teologie. Iată un exemplu clasic în acest sens. Rogers vrea ca creştinii să creadă că „nimeni nu-i aduce lui Cristos mai mult decât teozoful, omagiul celei mai reverenţioase gratitudini". însă el neagă în mod categoric tocmai cuvintele acestui Cristos şi profeţiile referitoare la El, care afirmă că El a venit cu scopul expres de a plăti pedeapsa pentru întregul păcat.

Teozoful nu are nevoie deloc de jertfa substituţionară a lui Isus; de fapt, aceasta îi stârneşte aversiune. După propria lui mărturisire, el consideră că a ne putea arunca păcatele asupra altuia este „o credinţă dezonorantă". însă tocmai aceasta ne îndeamnă Noul Testament să facem!

*"Ibid.,* pag. 201-206.



Scripturile demonstrează în mod incontestabil adevărul că: „Cristos... a murit pentru cei nelegiuiţi" (Romani 5:6) şi că „sângele lui Isus Cristos... ne curăţeşte de orice păcat" (1 Ioan 1:7). Nu se găseşte pe paginile Bibliei nici o altă doctrină care să fie mai bine susţinută sau mai confirmată decât doctrina morţii substituţionare a lui Cristos pentru păcatele lumii. încă din Exodul, Moise s-a referit la folosirea simbolică de către Dumnezeu a sângelui pentru purificare şi jertfă. Să ne amintim că Iehova i-a eliberat pe israeliţi din Egipt facându-i pe toţi întâii născuţi ai naţiunii, inclusiv pe propriul fiu al lui Faraon, să cadă sub umbra unei morţi subite (Exodul 12). în aceeaşi împrejurare, iudeilor li s-a spus să stropească cu sângele unui miel tânăr amândoi stâlpii uşii şi pragul de sus al caselor lor şi Dumnezeu le-a promis: „Eu voi

vedea sângele şi voi trece pe lângă voi" (Exodul 12:13). De asemenea, Domnul a instituit jertfa animală din perioada levitică şi a afirmat în mod expres: „Căci viaţa trupului este în sânge. Vi l-am dat ca să-1 puneţi pe altar, ca să slujească de ispăşire pentru sufletele voastre, căci prin viaţa din el face sângele ispăşirea" (Leviticul 17:11).

Urmând această tipologie în Noul Testament, găsim că Isus a fost numit Mielul lui Dumnezeu care ridică păcatul lumii (Ioan 1:29) şi mai mult, că sângele Lui vărsat pe cruce este ispăşirea sau acoperirea noastră pentru păcat, chiar pentru păcatele întregii omeniri (Matei 26:28; Romani 5:6-8; Efeseni l:7;Coloseni 1:20).

Prin urmare, cel care crede în Cristos este mântuit doar prin har, prin credinţa în sângele Lui şi în eficacitatea acestui sânge pentru curăţirea tuturor păcatelor (Romani 3:25). Ioan, apostolul iubit, ne aminteşte acest lucru în convingătoarea lui epistolă (1 Ioan 1:7), iar Petru declară: „...nu cu lucruri pieritoare, cu argint sau cu aur, aţi fost răscumpăraţi... ci cu sângele scump al lui Cristos, Mielul fără cusur şi tară prihană" (1 Petru 1:18, 19).

Noul Testament demonstrează incontestabil că la Calvar Isus Cristos „a câştigat-o [Biserica] cu însuşi sângele Său" (Fapte 20:28), iar în măreţul mesaj al lui Cristos către Ioan consemnat în Cartea Apocalipsei ni se spune că El „ne-a spălat de păcatele noastre cu sângele Său" (Apocalipsa 1:5). Aceasta nu a fost o jertfă idolatră pentru a împăca mânia unui zeu păgân. Jertfa a fost oferită prin intermediul Duhului etern, pentru a-i elibera pe fiii oamenilor de blestemul păcatului şi pentru a deschide calea spre mântuire, prin care putem avea acum îndrăzneala de a intra în Locul preasfânt prin mijlocirea sângelui lui Isus - o cale nouă şi vie spre însuşi tronul lui Dumnezeu, Tatăl nostru (Evrei 10:19, 20).

Comparând această imagine a teologiei biblice concrete cu punctele de vedere ale teozofiei, faptele vorbesc de la sine şi ele nu pot fi ignorate cu bună credinţă.



## ÎMPĂRĂŢIA CULTELOR ERETICE

Pe de altă parte, teozofia refuză să accepte ispăşirea substituţionară a lui Isus Cristos pentru iertarea tuturor păcatelor. în locul acesteia, teozofia propovăduieşte legea inexorabilă a karmei (cantitatea acumulată a acţiunilor rele ale omului, care poate fi „ispăşită" doar prin acţiuni bune, personale şi individuale în timpul unei succesiuni de vieţi [reîncarnări] şi care este uneori numită „Legea Cauzei şi Efectului"). Annie Besant a descris-o ca „legea cauzalităţii... care-i ordonă omului... să renunţe la toate ideile eronate despre iertare, ispăşire substituţionară, milă divină şi la restul opiaceelor pe care superstiţia le oferă păcătosului".[17]

Aşadar, prin aplicarea legii karmei, doctrina biblică a ispăşirii este abil înlocuită, iar autoritatea Scripturii eliminată sau negată. Doamna Besant a scris odată că „ispăşirea realizată de Cristos nu stă în substituirea unui individ cu un altul..."[18]

Ca fiică de preot anglican şi ca fostă soţie a unui alt preot anglican, doamna Besant nu ar fi trebuit niciodată să facă aşa ceva. Dar în ciuda acestui fapt, ea nu explică niciodată în mod satisfăcător ce *înseamnă* doctrina biblică a ispăşirii, dacă ea nu înseamnă ceea ce a susţinut întotdeauna Biserica creştină. în consecinţă, pentru teozofi dragostea răscumpărătoare a unui Dumnezeu personal, aşa cum este ea revelată în jertfirea substiţionară a celei mai preţioase posesiuni a Lui, Fiul Său Isus Cristos, este cu desăvârşire inutilă şi ea nu este calea mântuirii. Acest singur fapt ar exclude orice considerare serioasă a compatibilităţii teozofiei cu creştinismul şi putem fi fericiţi că în zilele noastre acest cult eretic este atât de nesemnificativ numeric, încât nici măcar nu apare în anuarul *American and Canadian Churches 1975* (Constant H. Jacquet, jr., ed., New York, Abingdon Press, 1975), deşi filiale sau centrele ei pot fi găsite în multe oraşe importante din Statele Unite şi din lumea întreagă. Rata de creştere a teozofiei pare a fi cu mult mai înceată decât în jurul anului 1920 şi putem spera că tocmai complexitatea şi vocabularul ei încurcat folosit pentru a-şi descrie teologia derutantă pot să o facă încă şi mai

ineficace într-o epocă în care exactitatea definirii a ajuns în sfârşit să ocupe locul ce i se cuvine.
Pentru a fi creştin trebuie să te conformezi Scripturilor. Teozofia nu reuşeşte să îndeplinească această cerinţă şi trebuie să fie considerată anticreştină.

## Păcatul, mântuirea şi rugăciunea

Concepţia creştină despre păcat, mântuire şi rugăciune necesită să fie

" Annie Besant, *Karma,* London, The Theosophical Publishing Society, 1904, pag. 23.
[18] Besant, *Anti-Christian?, op. cit.,* pag. 11.



menţionată numai în treacăt, în relaţie cu reinterpretarea pe care a primit-o de la scriitorii teozofi. învăţătura teozofiei asupra acestor principale doctrine creştine este foarte clară şi importantă şi trebuie înţeleasă.
Biblia susţine în mod limpede că toţi oamenii au ajuns sub acuzarea divină de păcat (Romani 3:23). Remediul divin pentru păcat, după cum am văzut, este lucrarea răscumpărătoare a lui Isus Cristos, care „a murit, Cel drept pentru cei nedrepţi, ca să ne aducă la Dumnezeu" (1 Petru 3:18; versiunea folosită de autor). Atât de oribil şi de degradant a fost păcatul omenesc în ochii Dumnezeului celui Sfânt, încât a fost nevoie de moartea Celui care era Dumnezeu-omul pentru a satisface judecata dreaptă a Tatălui Său. Prin urmare, mântuirea de păcat este deplină şi desăvârşită prin credinţa în Isus Cristos „odată pentru totdeauna" (Evrei 10:10); „fiindcă plata păcatului este moartea" (Romani 6:23). De vreme ce teozoful nu are nevoie deloc de jertfa răscumpărătoare de pe cruce şi de vreme ce el tăgăduieşte că păcatul personal trebuie ispăşit de către o putere din afara lui, ca Petra din vechime, el este indus în eroare de mândria din inima lui (Obadia 3). Fără îndoială că teozofii, asemenea unitarienilor, ajung la mântuire perfecţionându-şi caracterul şi prin ascensiune. Dumnezeul lor trebuie să fie un Dumnezeu al dragostei, care îngăduie ca pedeapsa pentru păcat să fie rezolvată în ciclul reîncarnărilor şi printr-o ascensiune infinită. El nu judecă; El nu poate să judece, fiindcă ideea unui principiu impersonal judecând acţiunile unei fiinţe personale este prea de tot pentru oricine studiază cu seriozitate filozofia religiei, inclusiv pentru teozofi!
Doctrina biblică despre rugăciune suferă de asemenea de pe urma teozofiei. în vocabularul biblic rugăciunea este comuniune personală cu un Dumnezeu personal şi nu cu o forţă abstractă sau o conştiinţă cosmică. Isus Cristos însuşi ne-a încurajat adeseori să ne rugăm. (Vezi Matei 5:44; 6:6, 7, 9; 9:38.) El a accentuat în repetate rânduri calităţile şi avantajele rugăciunii. Prin urmare, pentru creştin, rugăciunea este legătura cu Cel etern, prin care omul poate veni la „scaunul harului" în puterea Duhului Sfânt şi poate găsi „har, pentru ca să fim ajutaţi la vreme de nevoie" (Evrei 4:16).
Pentru creştin, mântuirea este prin har şi prin credinţă adevărată în singura metodă a lui Dumnezeu pentru a-i face pe oameni sfinţi şi prin singurul „Nume dat oamenilor, în care trebuie să fim mântuiţi" (Fapte 4:12). Păcatul omenesc face necesară această răscumpărare supremă şi, întrucât teozofia îl neagă, rezultă că este necesară şi negarea răscumpărării. De vreme ce teozofia îl respinge pe Dumnezeul Bibliei sau orice concepţie referitoare la un Dumnezeu personal, rugăciunea în sens biblic devine imposibilă, iar nevoia cea mai disperată a păcătosului - care este de „a chema Numele Domnului" ca să poată fi mântuit nu de un ciclu de încarnări, ci de o veşnică separare



conştientă, spirituală şi eternă de viaţa şi de părtăşia lui Dumnezeu însuşi - este ignorată sau negată.
în contrast cu această prezentare biblică a păcatului, mântuirii şi rugăciunii, teozofia îl pune pe Dumnezeu Tatăl pe acelaşi plan cu zeii păgâni, cu Buddha şi Vishnu," şi defineşte rugăciunea nu ca pe o apelare la milă şi har divin (Filipeni 4:6, 7), ci ca pe „o meditaţie concentrată".[20] Teozofii mai cred că păcatul personal este înlăturat doar prin suferinţa în Kamaloka, „nivelul semimaterial, pentru noi subiectiv şi invizibil, unde rămân... «personalităţile»

fără trup, formele astrale... Este Hadesul grecilor antici şi acel Amenti al egiptenilor, tărâmul umbrelor tăcute..."[21] Mântuirea personală este obţinută prin diferite reîncarnări, sfârşind în absorbţia eului individual. Acestea nu pot fi considerate ca nişte alternative agreabile la revelaţia biblică, însă ele reprezintă tot ceea ce ne poate oferi teozofia.

## înviere versus reîncarnare

în încheierea acestui capitol despre teozofie, este necesar ca creştinul să înţeleagă unica şi marea doctrină care înlătură pentru totdeauna orice posibilitate de părtăşie cu teozofii.

în măreţul şi impresionantul capitol despre învierea trupului (1 Corinteni 15), apostolul Pavel citează învierea lui Cristos şi efectul ei ulterior asupra trupurilor întregii omeniri ca *dovadă* că Dumnezeu există, că Cristos este Fiul Lui şi că răscumpărarea tuturor credincioşilor este asigurată de triumful Lui personal asupra morţii.

Pavel continuă să explice pe larg că „dacă n-a înviat Cristos, credinţa voastră este zadarnică, voi sunteţi încă în păcatele voastre" (versetul 17). Pentru marele apostol, speranţa noastră în ceea ce priveşte nemurirea noastră fizică constă doar în învierea fizică triumfătoare a lui Cristos (versetul 14), care S-a prezentat viu, în mod vizibil şi palpabil, „prin multe dovezi infailibile" (Fapte 1:3; trad. lit. din engl.) la peste 500 de persoane, care au aflat astfel că El este într-adevăr Isus care biruise moartea pentru ei.

Domnul nostru înviat a promis de asemenea că într-o zi vom fi ca El din punct de vedere fizic şi moral şi, prin El, Dumnezeu Tatăl îi va învia pe credincioşii morţi şi îi va îmbrăca cu nemurire la a doua Lui venire (1 Tesaloniceni 4).

" Annie Besant, *The Seven Principles ofMan,* Londra, The Theosophical Publishing Society, 1902, pag. 58.

[20] Annie Besant, *The Changing World,* Londra, The Theosophical Publishing Society, 1901, pag. 68.

[21] H. P. Blavatsky, *op. cit.,* pag. 171, 172.



Oricum, starea creştinului în moarte nu este una de suferinţă sau de reîncarnări repetate, ispăşindu-şi păcatul, aşa cum ar vrea teozofia, ci una de bucurie personală, conştientă, literalmente starea de a fi „acasă la Domnul" (2 Corinteni 5:8).

Prin urmare, învierea lui Isus Cristos şi, în consecinţă, învierea întregii omeniri, nu lasă loc pentru dogma teozofică a reîncarnărilor analoage. Noi suntem într-adevăr de acord cu apostolul Pavel că: „Dacă numai pentru viaţa aceasta ne-am pus nădejdea în Cristos, atunci suntem cei mai nenorociţi dintre toţi oamenii" (1 Corinteni 15:19). Sufletele celor morţi nu trec prin diferite reîncarnări, aşa cum afirmă teozofia; ele fie că trăiesc fericite în prezenţa lui Cristos (Filipeni 1:21), caz în care a muri este un câştig; fie că suferă o separare conştientă de prezenţa Lui (Luca 16:19-31). în orice caz, Scriptura ne arată limpede că reîncarnarea nu este soarta omului şi nici planul revelat al lui Dumnezeu pentru desăvârşirea sufletelor oamenilor. Biblia ne spune că Cristos a murit pentru a ne răscumpăra pe deplin (Romani 5:6; Evrei 9:26; 10:12).

## Afară din labirint, la lumină

Pentru a ieşi cu desăvârşire din meandrele labirintului reprezentat de teozofie şi de doctrinele ei anticreştine la lumina realităţii biblice, ar fi probabil necesare o mulţime de tomuri de analiză sistematică severă a acestui cult eretic. Ajunge însă să arătăm că teozofia nu oferă păcătosului deloc speranţa deplinei răscumpărări de păcat, ci doar nişte reîncarnări fără sfârşit; ea nu garantează o relaţie cu un Tată ceresc personal şi iubitor şi nu face altceva decât să ignore complet adevărata natură, persoană şi lucrare a Domnului Isus Cristos.

întregul sistem al teozofiei este de origine orientală; este hindus şi budist în teologie, gnostic în vocabular şi creştin doar în terminologia lui de bază, care are tocmai intenţia de a imita conţinutul adevărat al Evangheliei. Teozoful respinge cu mândrie ispăşirea de pe cruce, preferând să se

increadă în propria lui îndreptăţire (şi în ducerea la bun sfârşit a legii karmei) şi este mai degrabă gata să înfrunte singur terorile Kamalokăi, decât să-şi plece genunchiul în faţa lui Isus Cristos (Filipeni 2:10, 11).

Prin urmare să nu ne lăsăm amăgiţi de spoiala jargonului intelectual şi metafizic pe care îl stăpâneşte teozoful, nici să nu dăm înapoi în faţa încercării lui de a minimaliza propovăduirea Crucii până la a o considera o „nebunie". Noi nu trebuie să luăm în seamă aşa-zisa lui „revelaţie mai profundă", pretenţiile lui că teozofia este o formă superioară de revelaţie, destinată vremii noastre. Scriptura ne spune în repetate rânduri că: „...propovăduirea crucii este o nebunie pentru cei ce sunt pe calea pierzării; dar pentru noi, care suntem pe calea mântuirii, este puterea lui Dumnezeu" (1 Corinteni 1:18). Teozofia este doar o încercare în plus de înlocuire a autorităţii lui Cristos şi a Scripturii cu „filozofia şi o amăgire deşartă" a lumii (Coloseni 2:8).

în comun cu alte religii necreştine ale lumii, teozofia nu oferă nici un răscumpărător viu, nici o eliberare de puterea păcatului şi, în cele din urmă, nici o speranţă pentru lumea care va veni. Pe de altă parte, Isus Cristos promite prin gura profeţilor şi a Dumnezeului care nu poate minţi că aceia care se încred în El şi îi slujesc vor „primi [pentru credinţa lor] însutit şi vor moşteni viaţa veşnică" (Matei 19:29).

Noi trebuie să căutăm să îi câştigăm pe teozofi la cunoaşterea mântuitoare a Evangheliei, însă nu trebuie să uităm că teologia lor are multe labirinturi, deoarece, aşa cum spune Solomon, „multe căi pot părea bune omului, dar la urmă se văd că duc la moarte" (Proverbe 14:12).

# Capitolul 9

# BUDISMUL ZEN

Al doilea sistem de cult eretic ca vechime, analizat în această carte, este o formă de budism, acesta fiind una dintre principalele religii mondiale, având mai multe milioane de adepţi.

„Zenul", aşa cum este cunoscut în America, derivă din ramificaţia japoneză a şcolii de „meditaţie" a filozofiei budiste, introdusă în Japonia din China în secolul al VH-lea d.Cr.

Cei doi mari pionieri ai Zenului în Japonia au fost Eisai, care a pus bazele sectei Rinzai în 1191 d.Cr. şi Dogen, care a fondat secta Soto în 1227 d.Cr. Rinzai a pus accentul pe protecţia naţiunii japoneze, iar Dogen a accentuat centralizarea puterii în împărat, contopind astfel Zenul cu însăşi viaţa japonezilor şi cu forma lor de guvernământ.

în zilele noastre, Zenul pretinde că are mai mult de trei milioane de adepţi în Japonia, iar în America există aproximativ 300.000 de budişti, dintre care mulţi practică Zenul. Mulţi americani de seamă practică Zenul, inclusiv fostul guvernator al Californiei, Jerry Brown.

Adepţi zeloşi ai Zenului îşi urmăresc obârşia până la Buddha, care, pretind ei, a împărtăşit unuia dintre ucenicii lui Mahakasyapa (sau Kasyapa), care a devenit cunoscută drept „doctrina despre mintea lui Buddha". Buddha, după cum spune legenda, nu a făcut altceva decât să culeagă floarea în linişte, comunicând astfel fragmentul mistic al minţii lui, de unde accentul pus în Zen asupra „minţii lui Buddha".

Această şcoală a budismului, predecesoare a Zenului, a fost întemeiată oficial în China de renumitul Bodhi-Dharma (480-528 d.Cr.) în anul 528 d.Cr., deşi se presupune că a fost transmisă urmaşilor prin intermediul a 28 de patriahi, începând cu însuşi marele Buddha.

în Statele Unite, Zenul s-a dezvoltat foarte puternic în ultimii ani. Aceasta se datorează în mare măsură dezamăgirii americanilor faţă de un sistem social lipsit de valoare şi întoarcerii lor spre valorile contrafăcute ale religiei şi filozofiei orientale.

Zenul nu poate fi tratat cu indiferenţă, mai ales atunci când îi sunt favorabile reviste de rangul lui *Time, Newsweek, Life, U. S. News and World Report* şi *Reader's Digest,* pentru a numi doar câteva. Zenul în sine este cu

mult mai complex decât jargonul deformat al pseudointelectualilor care vor cu disperare „un loc sub soare", nu în virtutea capacităţii lor de a-1 dobândi, ci pe baza principiului cu totul egoist că ar fi îndreptăţiţi să-1 aibă datorită imaginatei lor superiorităţi intelectuale şi filozofice faţă de cei din jurul lor. Aceasta nu este câtuşi de puţin o exagerare şi oricine a făcut cunoştinţă cu pseudopartizanii Zenului va confirma fără întârziere acest lucru. Ei literalmente cred că lumea le datorează viaţa. Astfel, declamând fără încetare propoziţii fragmentare, presărate din belşug cu un limbaj simbolic, cu terminologie Zen şi cu o logică fragmentară, ei îi îndeamnă pe oameni în general să îmbrăţişeze ceea ce ei pretind că i-ar fi emancipat pe ei.

## Implicaţiile teologice ale Zenului

Gautama Buddha, care a întemeiat religia budistă, a fost fiul lui Suddhodana, un conducător ce stăpânea peste un ţinut învecinat cu munţii Himalaya din regiunea cunoscută astăzi drept Ţara Nepalului. La o vârstă tânără, Siddhartha Gautama, cum se numea el în realitate, a observat multele contradicţii şi probleme ale vieţii; când a simţit că nu mai poate îndura viaţa de nobil bogat, el şi-a abandonat soţia şi fiul şi a început o viaţă de ascet peregrin în căutarea adevărului despre viaţă. Istoricii budişti ne spun că după aproape şapte ani de peregrinare, informare, meditare şi căutare, el a găsit „adevărata cale" şi „marea iluminare" sub legendarul copac bo (copacul înţelepciunii) şi astfel a atins Nirvana, starea cea mai de dorit dintre toate, care, spune budismul Zen, poate fi experienţa oricărui membru al şcolii de meditaţie. în aceasta constă diferenţa dintre budismul Zen şi gândirea budistă clasică, aceasta din urmă susţinând că pentru atingerea Nirvanei sunt necesare cicluri de reîncarnări, pe când Zenul susţine că Nirvana este o posibilitate aici şi acum. învăţăturile lui Buddha tratează ramificaţiile celor „patru adevăruri nobile": (1) suferinţa; (2) cauza ei; (3) încetarea ei şi (4) calea ce duce la încetarea ei. Potrivit budismului:

...Trei elemente comune întregii gândiri hinduse postvedice sunt imediat vizibile în această învăţătură, şi anume transmigraţia, karma şi disoluţia individualităţii, în cea mai scurtă formă a ei, învăţătura lui Buddha poate fi rezumată după cum urmează: naşterea este amărăciune, vârsta este amărăciune, boala este amărăciune, moartea este amărăciune, a te agăţa de lucrurile pământeşti este amărăciune. Naşterea şi renaşterea, lanţul reîncarnărilor, rezultă din setea de viaţă reunită cu pasiunea şi dorinţa. Singura scăpare de această sete este urmarea „căii celor opt virtuţi": credinţă dreaptă, hotărâre dreaptă, cuvânt drept, faptă dreaptă, viaţă dreaptă, efort drept, gândire dreaptă, meditaţie dreaptă.


Ţelul budismului este Nirvana. O definiţie a acestui termen este aproape imposibilă pentru simplul motiv că însuşi Buddha nu a dat o idee clară şi, după toate probabilităţile, nici nu a avut vreuna, despre această stare. A fost, într-adevăr, întrebat de mai mulţi ucenici ai lui dacă Nirvana este o existenţă postterestră sau postcelestă, sau dacă este anihilare. Dar la toate aceste întrebări el a refuzat să dea un răspuns, întrucât învăţăturile lui se caracterizează tocmai prin faptul că sunt practic limitate la viaţa prezentă şi se ocupă prea puţin de probleme ce ţin de pura filozofie academică sau de necunoscut. ...*summum bonum* este eliberarea de karma şi de reîncarnare, un ţel care trebuie atins prin cunoaştere şi care constă în absorbţia în sau reunirea cu Suprasufletul. Aceasta implică anihilarea individualităţii şi în acest sens Nirvana este nihilism, aşa că prin ignorarea tacită a oricărei concepţii reale despre divinitate în învăţăturile lui Buddha, Nirvana pare să implice mai degrabă anihilarea sufletului decât absorbţia lui.'

Când ajungem la tipul Zen de budism, găsim un accent puternic pus pe prezent şi pe meditaţia practică. Răposatul Alan Watts, susţinător al Zenului, 1-a descris în felul următor:

Trăsătura specială a Zenului poate fi probabil descrisă cel mai bine drept o anumită spontaneitate. în alte şcoli ale budismului, trezirea sau *bodhi* pare prea îndepărtată şi aproape supraumană, ceva ce se poate obţine doar după multe vieţi de efort răbdător. în Zen, însă, există întotdeauna sentimentul că

trezirea este ceva foarte natural, ceva surprinzător de evident, care poate avea loc în orice moment. Dacă implică o dificultate, aceasta constă doar în faptul că este mult prea simplă. Zenul este spontan şi în modul lui de a da învăţătură, deoarece indică în mod direct şi deschis adevărul şi nu se joacă cu simbolismul.[2]

Prin urmare, Zenul este revoluţionar, afirmând că iluminarea vine prin clarificarea şi simplificarea rezultată din punerea în practică a vechilor valori ale timpului şi experienţei, depinzând doar de suprema experienţă: „acum". O stare de conştiinţă şi următoarea nu pot fi măsurate în ore sau mile, încearcă să spună Maestrul într-un *koan*... sfatul standard al Zenului, folosind una din cele 1700 de întrebări tradiţionale pentru a-1 scoate în evidenţă. Un pocnet din degete poate fi o lecţie... indicând faptul că acest moment este experienţa imediată a realităţii, trecutul şi cuprinderea tuturor dimensiunilor. Zenul este dur în învăţăturile lui îndreptate împotriva rădăcinilor inconsecvenţei. El reclamă acţiune de un gen neobişnuit. Acest lucru se poate realiza doar dacă acţiunea este simplă, naturală şi cu desăvârşire corectă. El

[1] Samuel Macauley Jackson, ed., *The New Schaff-Herzog Encyclopedia ofReligious Knowledge,* Grand Rapids, MI, Baker Book House, retipărită în 1977, volumul 2, pag. 293.

[2] Alan W. Watts, *The Way of Zen,* New York, The New American Library, 1957, pag. 83.



găseşte adevărul prin faptul că se dă înapoi din faţa erorii, şi nu prin faptul că descoperă o cale spre adevăr.

Este destul de straniu că o asemenea filozofie mistică suportă o înrudire cu creştinismul primitiv. Asemenea fundamentalistului înflăcărat care aşteaptă a doua venire care va aduce cerul pe pământ, idealul adeptului Zen este acela de a atinge o stare nirvanică şi de a dobândi o condiţie de sfânt pe acest pământ. în zilele noastre, cei mai mulţi adepţi declaraţi ai Zenului nu manifestă nici un interes pentru *koan,* care îşi are originea în secolul al XH-lea, când a fost elaborat pentru a testa înţelegerea spiritului Zen de către student şi pentru a înlătura gândirea convenţională din mintea lui. Dar, firește, nimeni nu poate atinge *satori* - înţelegerea neraţională, clară şi intuitivă a realităţii - până când nu înţelege exerciţiile din *koan*...

Zenul este un paradox într-un paradox, o doctrină mistică ce râde de toate doctrinele şi dogmele şi, procedând astfel, devine o doctrină şi o dogmă (Richard Mathison, *God îs a Millionnaire,* New York, The Bobbs-Merrill Company, Inc., 1960, pag. 365, 367-368).

Cu o filozofie ca aceasta este uşor de înţeles cum de pot adepţii Zenului să stea cu picioarele încrucişate (în japoneză, *zazeri),* meditând asupra unei petale de flori sau a unei pietre aruncate din întâmplare pe podea sau pe cărarea unei grădini. Pentru ei, realitatea nu este un adevăr corelativ obiectiv, ci subiectiv, o reflectare egocentrică, ce devine realitate dacă ei binevoiesc să participe la manifestarea ei. Următoarele citate se referă la teologia budismului Zen doar la modul general, deoarece dacă a existat vreodată un sistem lipsit de o teologie proprie, alta decât simpla implicare şi interpretare, Zenul a fost acela.

## învăţături ale Zenului

1. *Revelaţia*

Zenul este simultan cel care cunoaşte şi cel care este cunoscut. El este, de asemenea, şi factorul care îi uneşte pe cei doi într-unui. Este o cale către Adevăr şi nu date despre Adevăr. După cum spune dr. Suzuki: „Când credem că ştim ceva, există ceva ce nu ştim." Aceasta deoarece există încă o antiteză, cea între cunoscut şi cunoscător, iar Zenul caută acel ceva care se află dincolo de antiteză, oricât de subtil ar fi (Christmas Humphreys, *Zen Buddhism,* Londra, George Allen and Unwin Ltd., 1957, pag. 2).

Totuşi, la propriu vorbind, Zenul este incomunicabil. La fel cum „Tao care poate fi exprimat nu este Tao cel etern", tot aşa Zenul tradus în termenii şi mecanismele intelectului nu este Zenul adevărat. Din această cauză există o deosebire inevitabilă între Zen şi formele Zenului, între expresii *ale* Zenului şi date *despre* Zen... *(Ibid.).*



[în Zen] Scripturile sunt utile la începutul înţelegerii noastre, însă de îndată ce sunt privite ca atâtea alte scrieri, este mai bine să fie întrebuinţate în scopuri mai folositoare (Christmas Humphreys, *Buddhism,* Baltimore, MD, Penguin

Books, 1951, pag. 179).

*2. Autoritatea*

în orice caz, Zenul este *ex hypothesi* dincolo de intelect, iar monedele uzanţei intelectuale, cum ar fi cuvintele şi diagramele, nu au nici o validitate (Humphreys, *Zen, op. cit.,* pag. 3).

Zenul nu are nimic să ne înveţe în sensul analizei intelectuale; şi nici nu are vreun set de doctrine care să fie impuse adepţilor lui pentru a fi acceptate. Din acest punct de vedere, Zenul este cât se poate de haotic, dacă vreţi să spuneţi aşa. Este posibil ca adepţii Zenului să aibă unele seturi de doctrine, însă le au în mod individual şi în folosul lor; ei nu datorează acest fapt Zenului. De aceea în Zen nu există cărţi sacre sau teze dogmatice, după cum nu există nici formule simbolice prin intermediul cărora să se pătrundă semnificaţia Zenului. Atunci, dacă aş fi întrebat, ce învăţătură dă Zenul, aş răspunde că Zenul nu dă nici o învăţătură. Orice învăţătură ar exista în Zen, ea iese din propria noastră minte. Noi ne învăţăm pe noi înşine; Zenul ne arată numai calea. Dacă nu cumva această indicare a căii este învăţătură, este cert că în Zen nu există nimic care să fi fost stabilit în mod special ca doctrină cardinală sau ca filozofie fundamentală a lui (Daisetz Teitaro Suzuki, *An Introduction to Zen Buddhism,* Londra, Rider and Company/The Buddhist Society, nd., pag. 38).

3. *Natura lui Dumnezeu (panteismul) şi moralitatea*

Mulţi oameni din Apus îl mai citesc încă pe Meister Eckhart, un mistic german din secolul al XlV-lea, iar eu găsesc că există multe lucruri comune între Zen şi misticismul lui. El a scris:

Ochiul prin care îl văd eu pe Dumnezeu este acelaşi ochi prin care Dumnezeu mă vede pe mine. Ochiul meu şi ochiul lui Dumnezeu sunt unul şi acelaşi - unul în vedere, unul în cunoaştere şi unul în dragoste...

Când eu am închis uşile celor cinci simţuri ale mele, dorindu-L sincer pe Dumnezeu, îl găsesc în sufletul meu la fel de limpede şi la fel de plin de bucurie pe cât este în eternitate...

Asemenea afirmaţii au fost bine primite în literatura Zen (Sohaku Ogata, *Zen for the West,* Westport, CN, Greenwood Press, Publishers, 1959, pag. 17, 18).

Conştiinţa Zenului este o minte făcută una cu viaţa, şi până şi în cele mai de jos stadii ale ei produce un sentiment de unitate cu întreaga umanitate. Cine, având aşa ceva, mai are nevoie de legi morale? (Humphreys, *Zen, op. cit.,* pag. 178).





Este Zenul o religie? El nu este o religie în sensul în care care acest termen este înţeles de toată lumea; întrucât Zenul nu are nici un Dumnezeu căruia să i se închine, nici ritualuri ceremoniale pe care să le ţină, nici o locuinţă viitoare pentru care să fie destinaţi cei morţi, şi în cele din urmă, Zenul nu are suflet de a cărui bunăstare să fie obligat să se îngrijească altcineva şi a cărui imortalitate să fie un subiect de preocupare intensă pentru unii oameni. Zenul este liber de toate aceste impedimente dogmatice sau „religioase".

Când spun că nu există Dumnezeu în Zen, cititorul pios poate fi şocat, însă cele spuse de mine nu înseamnă că Zenul neagă existenţa lui Dumnezeu; Zenul nu este preocupat nici de a nega un lucru, nici de a-1 afirma. Când un lucru este negat, tocmai negarea implică existenţa opusului acelui lucru negat. Acelaşi lucru se poate spune şi despre afirmaţie. Acest fapt este inevitabil în logică. Zenul vrea să se ridice deasupra logicii, Zenul vrea să găsească o afirmaţie superioară unde nu există antiteze. în consecinţă, în Zen, Dumnezeu nu este nici negat, nici nu se insistă asupra lui; doar că în Zen nu există un Dumnezeu ca cel conceput de minţile evreieşti şi creştine. Din acelaşi motiv pentru care Zenul nu este o filozofie, Zenul nu este nici o religie (Suzuki, *op. cit,* pag. 39).

4. *Mântuirea de sine*

...deci nu este viaţa sufletului cea care trăieşte într-o perfectă libertate şi într-o perfectă unitate? Nu există libertate sau unitate în eliminare sau limitare. Zenul îşi dă bine seama de aceasta. Prin urmare, în concordanţă cu cerinţele vieţii noastre interioare, Zenul ne conduce către un tărâm absolut, unde nu există nici un fel de antiteze *(Ibid.,* pag. 67, 68).

De aceea, Zenul nu înseamnă o simplă evadare din închisoarea intelectuală, ce poate sfârşi uneori într-o completă absurditate. în Zen există ceva ce ne eliberează de condiţii şi în acelaşi timp ne dă un anume punct ferm de sprijin, care nu este de fapt un punct de sprijin relativ. Maestrul Zenului se străduieşte să îndepărteze de ucenic toate punctele de sprijin pe care le-a avut vreodată din momentul apariţiei lui pe acest pământ, iar apoi să-i ofere unul

care de fapt nu este un punct de sprijin real *(Ibid).*
în Zen nu există minuni, intervenţii, căi sau refugii supranaturale. Noi purtăm întreaga răspundere pentru acţiunile noastre şi nici un înţelept, oricine ar fi el, nu are dreptul să atenteze la propria noastră voinţă.
Noi suntem în acelaşi timp răspunzători atât pentru robia noastră, cât şi pentru libertatea noastră; noi suntem cei care am făurit lanţurile înrobirii noastre şi numai noi le putem zdrobi...
Nici nu avem nimic de dobândit, spun maeştrii Zenului. Noi nu avem nimic de primit din afară şi nici ceva de clădit sau de „făcut" în sensul obişnuit al cuvântului. Mai degrabă avem de „desfăcut" complexele noastre acumulări de valori false.



Totul este în prezent. Noi suntem Realul, dar noi nu ştim lucrul acesta, ne spune Zenul adeseori. Din adâncurile spiritului nostru şi până la structurile materiale ale fiziologiei noastre, *nimic nu lipseşte.* Este pur şi simplu suficient să se stabilească o coordonare, o armonie funcţională între diferitele componente din care suntem alcătuiţi. Lipsa de armonie dintre diferitele niveluri ale fiinţei noastre şi însuşi sentimentul de diviziune în diferite compartimente pe care îi place spiritului nostru să îl creeze vin dintr-o eroare esenţială a viziunii noastre mintale. Totuşi, mirajele generate de minte dispar de îndată ce ea este ajustată prin „atenţie corectă" (Robert Linssen, *Living Zen,* Londra, George Allen and Unwin Ltd., 1958, pag. 74).

, *Păcatul şi Răul*

Contrariile *(dvandva)* lumină şi întuneric, bine şi rău, plăcere şi durere sunt elementele esenţiale ale jocului, deoarece, deşi Dumnezeirea este identificată cu Adevărul *(sat),* cu Conştiinţa *(chit)* şi cu Fericirea *(ananda),* faţa întunecată a vieţii face parte integrală din joc, întocmai cum fiecare dramă trebuie să-şi aibă răufăcătorul care să submineze *status quo-u* sau la fel cum cărţile de joc trebuie să fie amestecate, aduse la o stare de haos, cu scopul ca să poată exista o desfăşurare cu sens a jocului. Pentru gândirea hindusă nu există problema Răului. Lumea convenţională, relativă, este în mod necesar o lume a contrariilor. Lumina nu poate fi concepută separat de întuneric; ordinea este lipsită de sens fără dezordine şi, în mod asemănător, înălţimea fără adâncime, zgomotul fără tăcere; plăcerea fără durere (Watts, *op. cit.,* pag. 45, 46).

# L

Din acest motiv, maeştrii vorbesc cât se poate de puţin despre Zen şi ne aruncă în faţă realitatea lui concretă. Această realitate este „asemănarea" *(tathata)* cu lumea noastră naturală, nonverbală. Dacă o vedem aşa cum este, nu există nimic bun, nimic rău, nimic lung sau scurt prin natura sa, nimic subiectiv sau nimic obiectiv. Nu există un sine simbolic care trebuie să fie uitat, şi nici nevoia unei idei despre o realitate concretă care trebuie să fie amintită *(Ibid.,* pag. 127).
Din citatele de mai sus răzbate limpede misticismul filozofic adânc înrădăcinat al şcolii de meditaţie Zen a budismului, dezvăluind Zenul drept o filozofie care neagă existenţa unui Dumnezeu personal. în al doilea rând, Zenul tăgăduişte realitatea păcatului, din cauza absenţei unui standard absolut de sfinţenie şi a unei legi revelate. în al treilea rând, Zenul respinge necesitatea unei răscumpărări personale de pedeapsa păcatului, răscumpărare revelată în persoana lui Isus Cristos, care este *Calea.*
Apostolul Pavel a declarat: „Dacă zicem că n-avem păcat, ne înşelăm singuri, şi adevărul nu este în noi" (1 Ioan 1:8), şi acesta este blestemul Zenului, cu care adepţii lui sunt obligaţi să trăiască şi de care ei nu pot niciodată să



scape pe deplin din punct de vedere psihic sau spiritual. încălcarea legii lui

Dumnezeu produce o stare de vinovăţie în sufletul şi în mintea omului, pe care oricât de multă meditaţie cu picioarele încrucişate sau stând în cap, nu o poate şterge. Adepţilor cultului eretic Zen le este cât se poate de neplăcută doctrina creştină a responsabilităţii personale pentru păcat. Ei se revoltă în mod firesc împotriva oricărei forme de autoritate, mai ales dacă este vorba de o autoritate revelată, în afara propriilor lor criterii subiective de moralitate, realitate şi adevăr. Cel care are de-a face cu adepţii Zenului ar fi bine să se concentreze asupra realităţii decăderii umane şi asupra adevărului în legătură cu faimosul şi veşnicul lor *acum,* arătând că „inima (omului) este nespus de înşelătoare şi de deznădăjduit de rea" (Ieremia 17:9).

Adepţii Zenului nu au nici un antidot împotriva pătrunzătoarelor declaraţii analitice din Scriptură: „Căci toţi au păcătuit, şi sunt lipsiţi de slava lui Dumnezeu. Nu este nici un om neprihănit, nici unul măcar" (Romani 3:23; 3:10). Printr-o folosire adecvată a Scripturilor şi a logicii ei pot fi făcuţi să simtă realitatea judecăţii divine. Aşa după cum am menţionat anterior, o călătorie prin camerele de gazare de la Dauchau, Belsen, Auschwitz şi Buchenwald valorează cât o mie de declaraţii teologice, iar adepţilor Zenului ar trebui să li se aducă aminte că acele crime au fost crime împotriva unui standard absolut, care nu este subiectiv, ci obiectiv şi universal, şi anume: „Să nu ucizi" (Exodul 20:13).

Adevărata caracteristică a Zenului este, de fapt, aceea a absorbţiei eului până într-atât încât adeptul devine obsedat de el însuşi, şi nu de păcatele lui şi de nevoia disperată ca ele să fie şterse. Adeptul Zenului este străin şi de responsabilitatea socială, ceea ce face să existe puţine lucruri care să-i justifice existenţa.

Cea mai bună lucrare dintr-un punct de vedere creştin asupra budismului Zen a fost scrisă de Lit-Sen-Chang, un creştin convertit de la Zen, fost rector al Universităţii Kiang-nan şi conferenţiar special la catedra de misiune la Gordon Divinity School din Massachusetts. Domnul Chang a făcut un adevărat serviciu creştinismului evanghelic analizând Zenul din interiorul său, ca să spunem aşa, în edificatoarea lui carte *Zen-Existentialism: The Spiritual Decline ofthe West.*

Următoarele fragmente ilustrează câteva defecte şi nepotriviri fundamentale ale Zenului:

Astfel, deşi Zenul este după câte s-ar părea vrednic de laudă în unele particularităţi ale sale, având unele învăţături plauzibile, el este totuşi inacceptabil din cauza serioasei lui nepotriviri şi a absolutei lui zădărnicii... Deşi există un oarecare adevăr în Zen, acesta se datorează revelaţiei generale, care nu-i comunică omului o cunoaştere pe deplin credibilă a lui Dumnezeu şi nici



nu-1 informează despre singura cale de mântuire. Despre aceasta este necesar să discutăm în continuare...

1. Zenul dă la o parte doctrina unui Creator real. în primul rând, Zenul este o formă foarte specială şi subtilă de ateism. El neagă infinitatea şi transcendenţa unui Dumnezeu viu şi personal, identificându-L cu natura. Toate obiectele vizibile devin astfel modificări subiective ale unei existenţe-în-sine, o esenţă inconştientă şi impersonală, care poate fi numită Dumnezeu, Natură, Absolut, Unitate, Asemănare sau Tathata etc. Ei îl privează pe Dumnezeu de suveranitatea Lui prin faptul că îl lipsesc de puterea Lui de autodeterminare în raport cu lumea. Dumnezeu este redus la a fi temelia invizibilă a tuturor lucrurilor. De vreme ce Zenul nu afirmă existenţa lui Dumnezeu, el nu numai că nu se bucură deloc de revelaţia specială a lui Dumnezeu prin Cuvântul Său, ci este străin şi de Dumnezeul revelaţiei...

2. Zenul generează un spirit de misticism. în al doilea rând, Zenul are o puternică tendinţă de a genera (deşi ei neagă acest lucru) un spirit de misticism, prin faptul că se refugiază în doctrinele intuiţiei radicale pe care le

propovăduieşte, adică: „Nici o dependenţă de cele vorbite sau scrise"; „Transmitere specială a Minţii"; ...Satori* este aproape în întregime lipsit de conţinut intelectual şi totuşi plin de o intensă emoţie convingătoare, iar misticul se întoarce întotdeauna din el cu un sentiment de mare iluminare. „Fenomenul originar este comun printre misticii creştini care după extaz susţin adeseori că au avut revelaţii cutremurătoare, nefiind totuşi în stare să relateze nici una dintre ele în mod explicit."
în plus, misticismul fără revelaţie divină este primejdios şi îi va duce pe oameni la distrugere...
3. Zenul nu ia în seamă sfinţenia lui Dumnezeu. în al treilea rând, Zenul este o formă foarte radicală de iconoclasm. După Prajnaparamita-hrdaya Sutra: „Natura golită de toate dharmele [datorie religioasă; Lege] nu este înălţare sau nimicire, ea nu este pură sau impură, în dezvoltare sau în diminuare... Dacă cineva înţelege că realitatea nu este nici pură, nici impură, el îl găseşte pe Buddha atât în gunoi, cât şi în rai." ...în concepţia adepţilor Zenului, păcatul împotriva lui Dumnezeu nu există. După cum declară ei cu îndrăzneală, „imaculaţii yoghini nu intră în Nirvana, iar călugării care încalcă normele de conduită nu merg în iad; a evita păcatul şi răul prin supunerea faţă de o lege morală nu este decât o încercare inutilă..."
4. Zenul neagă nevoia unui Mântuitor. în al patrulea rând, Zenul este o formă cât se poate de radicală de autosoterism. Principiul păgânismului, după cum remarcă Herman Bavinck, este, sub aspectul său negativ, negarea adevăratului Dumnezeu şi a harului Său; iar sub aspectul său pozitiv este că mântuirea poate fi dobândită prin propria putere şi înţelepciune a omului. în maximele lui Linchi citim: „Zdrobeşte orice întâlneşti pe cale. Zdrobeşte-1 pe Buddha, zdrobeşte-ţi părinţii şi nimiceşte-ţi relaţiile. Te vei afla într-o stare de

Rom.: iluminare





reală emancipare!" în Zen „nu există intervenţii, căi sau refugii supranaturale. Noi purtăm întreaga răspundere pentru acţiunile noastre şi nici un înţelept, oricine ar fi el, nu are dreptul să atenteze la propria noastră voinţă..." Cu toate că ei susţin că aceasta nu este o dovadă a mândriei lor, această învăţătură va avea fără îndoială drept rezultat autodivinizarea, care este caracteristica blasfemiatoare şi aberaţia idolatră a păgânismului.

## Eşecul total al Zenului

1. în ce priveşte „privirea înlăuntrul propriei naturi". Anumiţi filozofi l-au numit pe om un microcosmos, o mostră neasemuită a puterii, înţelepciunii şi bunătăţii divine, cuprinzând în interiorul lui suficiente minuni pentru a ne preocupa minţile. Această consideraţie nu este întru totul improprie. Deoarece Pavel, imediat după ce le-a amintit atenienilor „să caute pe Dumnezeu şi să se silească să-L găsească bâjbâind", a adăugat că „El nu este departe de fiecare din noi"; fiecare om având în sine dovezi incontestabile ale harului ceresc prin care îşi are „viaţa, mişcarea şi fiinţa"!...
De vreme ce de la începuturi în Cristos a fost viaţa pe care întreaga lume a pierdut-o, este necesar să ne întoarcem la această temelie a vieţii şi, crezând în Numele Lui, să devenim din nou fiii lui Dumnezeu. Prin urmare, în loc de a „privi înlăuntrul propriei naturi", este necesar mai degrabă să ne distrugem natura noastră veche şi să realizăm în noi chipul lui Dumnezeu, care a fost pătat în noi prin călcarea poruncii de către Adam.
2. în ce priveşte dobândirea iluminării. Bine a spus Pavel în 1 Corinteni 2:5 că „...credinţa voastră să fie întemeiată nu pe înţelepciunea oamenilor, ci pe puterea lui Dumnezeu..."
Zenul susţine că fără „Satori" [iluminare] „Zenul este o carte pecetluită", însă problema este că fără o revelaţie specială „Satori" nu poate fi niciodată real. Aceasta nu este numai ideea noastră preconceputâ împotriva Zenului; până şi dr. Cari G. Jung, un psiholog simpatizant al Zenului, împărtăşeşte aceeaşi părere cu noi. El spune: „Noi nu putem niciodată decide în mod categoric dacă o persoană este într-adevăr iluminată sau dacă îşi imaginează doar acest lucru, nu avem nici un criteriu în acest sens..."
„...Maeştrii Zen ...sunt adesea cunoscuţi în China drept «mo-wang» (împăratul dragon). Deoarece, în timp ce susţin că au dobândit Satori [iluminarea] sau că şi-au văzut propria lor natură, şi în timp ce vorbesc şi scriu cu puterea de atracţie a unei seducătoare elocvente, ei nu îşi dau seama că sunt închişi în umbra morţii şi că rămân în mizerabila lor stare de pierzanie...
3. în ce priveşte modul de obţinerea mântuirii. Poate Zenul să ofere calea spre mântuire? ...Satori pretinde că există întotdeauna o anumită perioadă de

incubaţie subconştientă. Se spune că aceasta poate fi cauzată de o simplă întâmplare - de ceva văzut, de un sunet. Adesea este însoţită de intense fenomene emoţionale, cum ar fi un tremur, o izbucnire bruscă în plâns sau o transpiraţie rece...



## Concluzie



Din cele discutate anterior este evident că Zenul îi atrage pe oameni prin argumentele lui aparente, însă nu le oferă nici un adevăr. El este mirajul unor „povăţuitori orbi", însă nu este adevărata cale. Răspândeşte o oarecare lumină abia perceptibilă, însă nu dă adevărata lumină, nici viaţa, „viaţa (care) era lumina oamenilor". întreaga creaţie geme şi se zbate în durere, caută şi cercetează în întuneric. Cu toate acestea, omul nu a înţeles lumina care a venit în lume şi care luminează în întuneric; ei au iubit mai degrabă întunericul decât lumina şi astfel au căzut uşor pradă profeţilor falşi.

Zenul este inacceptabil nu numai datorită faptului că este necorespunzător în ceea ce priveşte învăţăturile lui, ci şi datorită faptului că este zadarnic în efectele lui. Zenul este inacceptabil deoarece (1) neagă infinitatea şi transcendenţa unui Dumnezeu viu şi personal, identificându-L cu natura. Este de fapt o formă foarte subtilă de ateism, deghizată prin limbajul teismului şi împodobită cu o elocvenţă seducătoare. (2) Generează un spirit de misticism prin aceea că se refugiază în doctrina intuiţiei radicale pe care o propovăduieşte, intuiţie care poate fi obţinută prin cercetarea de către om a propriei sale naturi. însă a privi „înlăuntru" cu scopul de a găsi o călăuză demnă de încredere, fără o revelaţie divină, va duce cu siguranţă la înşelăciune din partea lui Satan... (3) Neagă necesitatea (nevoia) unor legi morale exterioare. Aceasta va cufunda inevitabil omenirea într-un pur relativism anarhic. (4) Respinge harul lui Dumnezeu şi nevoia unui Mântuitor prin faptul că îl preamăreşte şi îl divinizează pe om. Aceasta va conduce în mod cert lumea la pierzanie veşnică, deoarece „întreaga lume fără de Dumnezeu zace în puterea Celui rău". Este cu adevărat „o cale care poate părea bună omului, dar la urmă se vede că duce la moarte"!...

într-un cuvânt, Zenul nu este numai de inacceptabil din punct de vedere biblic şi teologic, ci este şi dăunător din punct de vedere psihologic şi social. După cum am subliniat într-un alt capitol, Zenul este o tehnică prin intermediul căreia se poate ajunge la „o totală epuizare mintală"... Mulţi oameni din Apus, plictisiţi de religia şi filozofia lor convenţională, găsesc un oarecare farmec în Zen şi cad pradă învăţăturilor lui înşelătoare. Dacă nu vor fi împiedicate în vreun fel oarecare, consecinţele vor fi cu siguranţă dezastruoase pentru cultura noastră.[3]

## Esenţa Zenului

Budismul Zen este unul dintre cultele eretice importate cu un puternic iz filozofic şi oriental mai pregnant, deosebit de adaptat la gândirea occidentală, evitând indiscutabil supranaturalul total, dar încurajând o experienţă *Satori*

[1] Lit-sen Chang, *Zen-Existentialism: The Spiritual Decline ofthe West,* Nutley, NJ, Presbyterian and Reformed Publishing Company, 1969, pag. 128-147.



[iluminare], „o revenire la comuniunea noastră iniţială cu universul". Scopul ultim al budismului Zen este „eliberarea voinţei" aşa încât „toate lucrurile să treacă învolburându-se într-o succesiune interdependentă şi neîntreruptă". Aceia care vor să fie discipoli ai Zenului trebuie să îngăduie eului lor să se detaşeze până când „adevăratul eu pluteşte calm deasupra confuziei lumii" asemenea unei mingi de ping-pong ce pluteşte deasupra vâltorilor clocotitoare ale vieţii. într-o lume care se confruntă cu lipsuri, foamete, boală, moarte şi cu umbra omniprezentă a războiului nuclear, tăgăduirea unei asemenea realităţi se învecinează cu crima. în opinia noastră, budismul Zen este cel mai egocentrist şi egoist sistem de filozofie pe care îl poate adopta sufletul depravat al omului, întrucât neagă cele două principii de bază pe care se întemeiază întreaga realitate spirituală: „Să iubeşti pe Domnul, Dumnezeul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău, şi cu tot cugetul tău... Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi" (Matei 22:37, 39).

Pentru adepţii Zenului, pe primul loc, pe ultimul loc şi în orice împrejurare este dragostea de sine. Aceasta este esenţa Zenului, care îl eliberează pe

om de responsabilitate spirituală şi înlocuieşte convertirea cu iluminarea intelectuală şi pacea cu Dumnezeu cu absenţa grijii faţă de aproapele. Pe plan istoric, budismul nu a produs nimic altceva decât condiţiile de nedescris în care trăiesc adepţii lui, deoarece, în aproape toate zonele de pe pământ unde stăpâneşte budismul sub orice formă, pândeşte şi spectrul bolii, al foametei şi al decăderii morale şi spirituale. Popoarele orientului sunt sclavii religiilor lor, iar budismul, cu egocentrismul lui, cu inerenta lui concepţie egoistă despre viaţă şi despre responsabilitatea faţă de societate, este după toate probabilităţile unul dintre cei mai mari contravenienţi. Fie ca aceia care consideră Zenul drept o formă superioară de filozofie religioasă să se uite bine la istoria şi roadele lui, deoarece „după roadele lor îi veţi cunoaşte" (Matei 7:20).

# Capitolul 10
# CREDINŢA BAHA'I

Credinţa Mondială Baha'i este un cult eretic necreştin de origine vădit străină, care a început în Iran în secolul al XlX-lea, printr-un tânăr şi religios om de afaceri iranian, cunoscut sub numele de Mirzâ' Aii Muhammad, care a ajuns să creadă că este o manifestare divină proiectată în lumea limitată în timp şi spaţiu în calitate de „Bab" (Poartă) ce deschide o nouă eră pentru omenire.

După cum creştinismul a avut la începuturile lui parte de eretici şi erezii, tot aşa şi islamului i-a fost menit să cunoască aceleaşi forţe favorabile fragmentării. Mirzâ' Aii Muhammad, alias „Babul", a devenit astfel unul dintre ţepuşii cei mai sfredelitori în carnea ortodoxiei islamice; într-o asemenea măsură încât în anul 1850, la vârsta de 31 de ani, a fost asasinat de către nişte islamici fanatici. O mare parte din încurajarea şi sprijinul iniţial 1-a primit din partea unei mici secte islamice din Iran şi în ultimii şase ani înainte de moartea lui a fost un învăţător proeminent printre ei. Deşi creştinii nu sunt cunoscuţi pe plan istoric că i-ar fi omorât pe aceia care nu erau de acord cu ei (excepţii de seamă sunt Reforma şi Contrareforma, Inchiziţia şi anumite faze ale cruciadelor), se poate afirma că în general, în majoritatea celorlalte religii, trezirea la o „nouă" revelaţie este urmată de violenţă, cazul lui Mirzâ' nefăcând excepţie de la aceasta.

Aşadar, istoria Credinţei Mondiale Baha'i a început cu uimitoarele pretenţii ale unui tânăr iranian, pretenţii conform cărora „liderii religioşi ai lumii şi-au uitat originea comună... Moise, Isus şi Mahomed au fost profeţi de acelaşi rang, reflectând gloria lui Dumnezeu, mesageri purtând amprenta Marelui Creator."[1]

în zilele noastre aceasta rămâne încă dogma fundamentală a credinţei baha'i, chiar dacă au mai fost adăugaţi Zoroaster, Buddha, Confucius, Krishna, Lao şi Bahâ'u'llâh, cea din urmă manifestare măreaţă a Fiinţei divine, al cărui nume înseamnă literal „gloria lui Dumnezeu".

După cum se consemnează în istoria credinţei baha'i, Babul a fost condamnat la moarte şi executat în 8 iulie 1850, la Tabriz. în văzul a mii de

[1] Richard Mathison, *Faith, Cults and Sects in America,* New York, Scribners, 1952, pag. 105.



oameni, după cum spun adepţii baha'i, 750 de soldaţi armeni şi-au ridicat carabinele şi au tras asupra profetului. Când fumul s-a ridicat, Babul nu numai că a apărut viu şi nevătămat după grindina de gloanţe ce se abătuse asupra lui, dar gloanţele mistuiseră funiile cu care fusese legat, astfel că el stătea dezlegat.

Povestea continuă, relatând că el a dispărut apoi din vederea lor, însă când s-au întors la celula lui, l-au găsit acolo, dând învăţătură ucenicilor săi. După ce şi-a terminat discuţia cu aceştia, se spune că ar fi zis: „Am încheiat conversaţia. Acum vă puteţi împlini intenţia."

Apoi a fost condus înaintea aceluiaşi detaşament, care de data aceasta nu a mai dat greş.

Toate aceste evenimente a fost însoţite de strigăte de „Minune! Minune!" din partea oamenilor adunaţi, care, deşi îi depăşeau numeric pe ghinionişti

soldaţi armeni, nu au reuşit să-1 salveze pe Bab de la întâlnirea cu îngerul întunecat.
Istoria baha'i legată de eveniment relatează de asemenea că un extraordinar vârtej de vânt a măturat oraşul imediat după execuţia Babului, eveniment evocator într-o oarecare măsură al cutremurului şi al întunericului care s-a lăsat peste pământ la moartea lui Isus Cristos pe Golgota, cu optsprezece secole în urmă.
Cu toate acestea, moartea Babului nu a întunecat steaua în ascensiune a noii credinţe. Dimpotrivă, potrivit adepţilor săi, Babul profeţise că „unitatea întregii omeniri" este inevitabilă şi că, în timp, va veni „Cel promis" care îi va uni pe toţi adepţii şi care el însuşi va fi o manifestare a singurului Dumnezeu viu şi adevărat.
Baha'ismul modern consideră că marea profeţie a Babului a fost împlinită de către Mirza Husayn' Aii, cunoscut mai bine iniţiaţilor drept „Bahâ'u'llâh", care, la moartea nefericitului său predecesor, a Babului, a succedat la tronul mesianic al baha'ismului.
în anul 1863, acelaşi Bahâ'u'llâh s-a declarat pe sine drept cel profeţit de către Bab cu 13 ani în urmă, Cel care a fost „ales de Dumnezeu şi cel promis dintre toţi profeţii".[2]
După câte se pare, convingerea lui Bahâ'u'llâh că el avea să joace rolul lui Cristos alături de Ioan Botezătorul, reprezentat de Bab, i-a convins pe majoritatea „Babilor", după cum erau ei cunoscuţi la acea oră. în orice caz, fratele lui, Mirza Yahya, se pare că nu a recepţionat clar mesajul, deoarece el s-a lepădat prompt de Bahâ'u'llâh şi s-a aliat cu skiihişii, duşmanii nou-fondatei religii.
[2] J. E. Esslemont, *Bahă'u'llăh and the New Era,* Wilmette, IL, Baha'i Publishing Committee, 1951, pag. 38.

Totuşi, ruşinosul lui complot a eşuat în mod jalnic, iar mişcarea baha'i a evoluat treptat spre ceea ce astăzi se cunoaşte sub denumirea de Credinţa Mondială Baha'i, o organizaţie religioasă răspândită în întreaga lume, ce continuă să dea învăţătură conform tradiţiei lui Bahâ'u'llâh, care, în ciuda pretenţiilor lui la nemurire, a fost văduvit mai degrabă neceremonios de existenţa lui pământească de către îngerul morţii, care 1-a surprins în anul 1892, în Bahji, Palestina. La vremea aceea el avea 75 de ani.
Adepţii baha'i au avut şi ei parte de persecuţie şi mai mult de nouă mii au fost ucişi între anii 1850-1860. însă prin emigrarea lor în America prin persoana lui 'Abdu'l Bahâ, fiul lui Bahâ'u'llâh, care a ajuns în Statele Unite în 1912, baha'ismul şi-a dobândit cu adevărat „un nou început în libertate", iar astăzi îşi duce mai departe lucrarea în peste 100 de ţări, pretinzând un număr total de aproximativ şase milioane de membri în întreaga lume. Cu toate că nu se dau statistici actuale referitoare la numărul aderenţilor, se pare că în anul 1975 ei aveau aproxiamtiv 5.500 de comunităţi în Statele Unite. De vreme ce adepţii baha'iului nu sunt prea pricepuţi la publicarea de statistici, şi informaţiile necesare trebuie pur şi simplu căutate, este greu să se estimeze rata lor de creştere. în orice caz, ei au reuşit să convertească câteva persoane notabile în trecut şi însuşi contele Lev Tolstoi a vorbit călduros despre „spiritul lor de frăţie", iar fiica lui Woodrow Wilson a devenit una dintre primele persoane convertite la baha'ism prin lucrarea lui Bahâ'u'llâh în Statele Unite. Câţiva cântăreţi de muzică rock, Crosby, Stills, Nash şi Young, şi-au mărturisit noua lor credinţă în baha'ism în timpul unor concerte publice şi a unei serii de discuţii televizate.
Sediul mondial al Credinţei Mondiale Baha'i se află în Haifa, Israel, de unde sunt răspândite scrierile lui Bahâ'u'llâh şi ale lui 'Abdu'l Bahâ. După cum se spune, Bahâ'u'llâh a lăsat în urma lui peste 200 de cărţi şi carnete de notiţe, care, împreună cu scrierile fiului său, constituie autoritatea finală în ceea ce priveşte credinţa şi călăuzirea religioasă pentru toţi membrii cultului.
Autorul cărţii de faţă a avut prilejul să viziteze renumita structură nonagonală sau Templul, după cum este cunoscut, din Wilmette, Illinois, clădire care este legată de simbolicul număr nouă, număr sacru pentru baha'i. Arhitectura ei este o combinaţie de sinagogă, moschee şi catedrală, în care se

află nouă stâlpi de beton, nouă pilaştri reprezentând cele nouă religii vii ale lumii şi nouă arcuri. Clădirea este minunat amplasată în centrul unui parc ce are nouă laturi, nouă alei şi nouă porţi de intrare şi în care se află nouă fântâni. Serviciul de închinare constă în citirea din lucrările lui Bahâ'u'llâh, 'Abdu'l Bahâ şi din alte surse ale religiilor majore, din prelegeri care sunt considerate a fi pline de semnificaţie pentru cei care se închină în ziua respectivă, în jurul domului central al clădirii se află atât în exterior, cât şi în inte-


rior diferite citate, care accentuează toate unitatea tuturor marilor religii ale lumii.
Credinţa Mondială Baha'i foloseşte calendarul ceremonial întocmit de către Bab, care constă din 19 luni a câte 19 zile. Ziua Anului Nou cade pe data de 21 martie. Nu există preoţi şi nici un sistem sau o organizaţie eclesiastică. Adepţii baha'iului angajează doar învăţători care conduc grupe de discuţii în familii sau în centrele baha'i şi care sunt gata să discute cu oricine unitatea tuturor religiilor sub Bahâ'u'llâh.
Cultul eretic baha'i susţine de asemenea şcoli de studiu în Colorado Springs, Colorado; Geyserville, California; Eliot, Mâine şi Davison, Michigan.
în consecinţă, baha'ismul este un transplant iranian în Statele Unite, o religie sincretistă care urmăreşte unitatea tuturor credinţelor într-o frăţie mondială comună, de fapt dând oamenilor dreptul să nu fie de acord asupra a ceea ce adepţii baha'iului consideră a fi probleme periferice, dar unificându-i pe toţi în ce priveşte marile adevăruri centrale ale religiilor lumii, avându-1 pe Bahâ'u'llâh în calitate de Mesia pentru epoca noastră. 'Abdu'l Bahâ şi-a făcut bine lucrarea, iar când a murit la vârsta de 77 de ani în Palestina (1921), i-a lăsat moştenire lui Shoghi Effendi (Gardian al Credinţei) o armată misionară în creştere a credinţei tatălui său, a cărei influenţă continuă în America în şi prin ierarhia propovăduitoare a mişcării baha'i contemporane.

## Interviu cu un învăţător baha'i

în decursul cercetărilor mele efectuate asupra istoriei şi teologiei baha'ismului, am condus numeroase interviuri cu purtători de cuvânt reprezentativi ai mişcării baha'i. Cele ce urmează sunt o transcriere a unor pasaje relevante ale unui interviu luat unui învăţător baha'i bine pregătit şi sincer.
ÎNTREBARE: în baha'ism credeţi în Sfânta Treime?
RĂSPUNS: Dacă prin Treime înţelegeţi concepţia creştină conform căreia cele trei persoane, Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt, sunt toate singurul Dumnezeu, răspunsul este Nu.
Noi credem, în acord cu iudaismul şi islamul, că Dumnezeu este o singură persoană. Noi nu putem accepta ideea că Dumnezeu este atât trei persoane, cât şi o singură persoană, şi găsim că această idee este străină Bibliei pe care creştinismul pretinde că ar avea-o drept sursă. Nu puţini sunt experţii evrei care sunt în total acord cu noi în această privinţă, aşa cum este şi Coranul.
ÎNTREBARE: Este Isus Cristos singura manifestare a Divinităţii, adică trebuie El crezut atunci când spune: „Eu sunt calea, adevărul şi viaţa. Nimeni nu vine la Tatăl decât prin Mine" (Ioan 14:6)?


RĂSPUNS: Nu, noi credem că Isus a fost doar una dintre cele nouă manifestări ale fiinţei divine şi că a apărut în epoca Sa pentru a-i ilumina pe cei care au trăit la vremea aceea. Astăzi Bahâ'u'llâh este sursa revelaţiei.
Isus a fost calea, adevărul şi viaţa pentru timpul Lui, însă cu siguranţă nu pentru toate timpurile.
'Abdu'l Bahâ subliniază faptul că noi trebuie să onorăm toate vocile profetice majore, nu doar pe una dintre ele. El a spus:
„Cristos a fost profetul creştinilor, Moise al evreilor - de ce nu ar recunoaşte şi onora adepţii unui profet pe toţi ceilalţi profeţi?"[3]
'Abdu'l Bahâ a ocupat de asemenea un loc înalt în gândirea adepţilor baha'i. El este cel care a spus:

„Revelaţia lui Isus a fost pentru propria Lui dispensaţie, aceea a Fiului, însă acum ea nu mai continuă să fie principalul mijloc de călăuzire pentru lume. Baha'ismul trebuie să se despartă de tot ce este trecut - atât de lucrurile bune, cât şi de cele rele - de tot. ...Acum toate s-au schimbat. Toate învăţăturile trecutului sunt trecute" (din broşura oficială baha'i, *Star of the West,* 31 decembrie 1913).

ÎNTREBARE: De vreme ce credeţi că Isus a vorbit pentru propria Lui dispensaţie, cum vă explicaţi faptul că în numeroase locuri din Noul Testament, atât El, cât şi apostolii Lui, au susţinut că El este acelaşi „ieri şi azi şi în veci" (Evrei 13:8), că cuvintele Lui erau obligatorii şi că „nu vor trece"?

RĂSPUNS: Trebuie să vă daţi seama că multe lucruri din Noul Testament au fost scrise cu mult după ce Isus a murit, deci este imposibil să avem o exactitate absolută în toate. Era firesc ca adepţii Lui să susţină asemenea lucruri, însă revelaţia lui Bahâ'u'llâh elimină asemenea pretenţii.

ÎNTREBARE: învierea lui Isus Cristos dintre cei morţi este adevărata temelie a experienţei creştine. Acceptă baha'ismul învierea Lui trupească şi înălţarea Lui la cer şi credeţi că El este cu adevărat un Mare Preot după rânduiala lui Melhisedec, în calitate de mijlocitor înaintea tronului lui Dumnezeu pentru toţi oamenii?

RĂSPUNS: Pretinsa înviere a lui Isus şi pretinsa Lui înălţare la cer pot sau nu să fie adevărate, în funcţie de punctul dumneavoastră de vedere. După cum am spus înainte, noi suntem preocupaţi de Bahâ'u'llâh şi de noua eră sau epocă şi, deşi îl venerăm pe Isus, cum îi venerăm şi pe marii profeţi ai altor religii, noi nu credem că este în mod necesar important ca credinţa baha'i să recunoască fiecare caracteristică a unei anumite religii. Noi credem că Isus a învins moartea, că El a triumfat peste mormânt, însă acestea sunt lucruri care se află în domeniul spiritului şi trebuie să li se acorde o interpretare spirituală.

[1] *The Wisdom ofBahă'u'llăh,* Willmette, IL, Baha'i Publishing Committee, nd., pag. 43.





ÎNTREBARE: Atunci nu credeţi cu adevărat în învierea trupească a lui Cristos?

RĂSPUNS: în ceea ce mă priveşte, nu. însă noi credem că învierea este destinul tuturor oamenilor.

ÎNTREBARE: în teologia ebraică şi în teologia creştină se pune un mare accent pe ispăşirea prin jertfă pentru păcat. Teologia creştinismului accentuează în mod deosebit faptul că Isus Cristos este Mielul lui Dumnezeu care ia păcatul lumii. Ioan Botezătorul a fost cel care L-a identificat astfel, iar Noul Testament prezintă o mărturie amplă asupra ispăşirii Lui substituţionare pentru păcatele lumii. Dacă, după cum susţine creştinismul, „El este jertfa de ispăşire pentru păcatele noastre; şi nu numai pentru ale noastre, ci pentru ale întregii lumi" (1 Ioan 2:2), atunci de ce este important 'Abdu'l Bahâ' sau de fapt Bahâ'u'llâh? Dacă Dumnezeu S-a revelat pe Sine în cele din urmă şi pe deplin în Isus Cristos, după cum spune Noul Testament (Coloseni 2:9), de ce ar mai fi necesară încă o manifestare?

RĂSPUNS: Dar vedeţi, tocmai aceasta este poziţia noastră. Dumnezeu nu S-a revelat pe Sine în cele din urmă şi pe deplin în nici una dintre marile manifestări, ci prin toate, culminând în Bahâ'u'llâh. Un creştin poate găsi pace spirituală crezând într-o ispăşire substituţionară. în baha'ism acest lucru nu este necesar. Epoca aceasta a trecut. Zorii noii epoci de maturitate spirituală au mijit prin Bahâ'u'llâh, iar noi trebuie să ascultăm de cuvintele lui.

ÎNTREBARE: Dacă, după cum spuneţi, Moise, Buddha, Zoroaster, Confucius, Cristos, Mohamed, Krishna, Lowe şi Bahâ'u'llâh sunt toţi manifestări egale ale minţii divine, cum vă explicaţi faptul că ei se contrazic unul pe celălalt, întrucât noi ştim că Dumnezeu nu este autorul confuziei, nu-i aşa?

RĂSPUNS: Deşi este adevărat că există discrepanţe între învăţăturile marilor profeţi, toate susţin valori morale şi spirituale fundamentale. în consecinţă, noi ne aşteptăm să găsim unitate aici şi, în lumina naturii perverse a omului, varietate de expresie în scrierile şi învăţăturile discipolilor lor.

ÎNTREBARE: Acceptaţi toate cărţile sacre ale religiilor lumii, adică le consideraţi pe toate a avea aceeaşi autoritate ca şi scrierile lui Bahâ'u'llâh?

RĂSPUNS: Scrierile lui Bahâ'u'llâh, de vreme ce sunt ultima manifestare, trebuie să fie considerate autoritatea finală în materie de religie în ce priveşte credinţa baha'i.
ÎNTREBARE: Isus Cristos a propovăduit că mântuirea de păcat poate fi realizată doar prin acceptarea Lui ca purtător al păcatului, fapt menţionat cu atâta insistenţă în capitolul 53 din Isaia. Cum anume trataţi în baha'ism problema păcatului personal?
RĂSPUNS: Noi acceptăm adevărul că nimeni nu este perfect, însă prin practicarea unor principii stabilite de Bahâ'u'llâh şi depunând toate eforturile

prin rugăciune şi sacrificiu personal pentru a trăi în concordanţă cu caracterul fiinţei divine revelate în el, noi putem ajunge la o mântuire ulterioară, cum vă place să o numiţi.
ÎNTREBARE: Ceea ce vreţi să spuneţi prin urmare este că dumneavoastră cooperaţi cu Dumnezeu obţinându-vă mântuirea prin fapte?
RĂSPUNS: Da, presupun că într-un sens este adevărat, deşi la sfârşit Dumnezeu trebuie să fie îndurător faţă de noi, altfel nici unul nu ar putea fi găsit destul de bun pentru a scăpa de judecata divină.
ÎNTREBARE: Atunci credeţi în judecata finală şi în existenţa paradisului şi a iadului?
RĂSPUNS: Da, credinţa baha'i recunoaşte judecata divină, deşi nu în termenii plastici în care este ea înfăţişată de către creştini. Noi nu cunoaştem nimic în legătură cu flăcările veşnice în care păcătoşii se vor afla pentru veci de veci, fără întrerupere. Noi credem într-adevăr în paradisul lui Dumnezeu unde vor locui cei drepţi, în înviere şi în cele scrise referitor la sfârşitul tuturor lucrurilor.
ÎNTREBARE: Privind aceasta din punct de vedere personal, fără a avea intenţia de a fi ofensiv, îmi permiteţi să vă întreb dacă în acest moment dumneavoastră personal credeţi că sunteţi un bun ucenic practicant al lui Bahâ'u'llâh; şi dacă este aşa, atunci cu siguranţă că ştiţi în acest moment că păcatele vă sunt iertate şi că dacă la noapte aţi fi chemat să daţi socoteală înaintea tronului lui Dumnezeu, aţi fi declarat potrivit şi demn de a intra în împărăţia Lui?
RĂSPUNS: Eu nu cred că cineva ar putea face această afirmaţie, deoarece nimeni nu este destul de perfect sau de sfânt pentru a fi vrednic de paradisul lui Dumnezeu, iar aceia care pretind a fi dobândit această stare preamărită sunt priviţi de către credinţa baha'i drept nişte îngâmfaţi, pentru a nu spune mai mult. în momentul acesta nu aş putea spune despre mine acest lucru, însă sper să fie aşa când voi muri.
ÎNTREBARE: Recunoaşte credinţa baha'i personalitatea şi divinitatea Duhului Sfânt al lui Dumnezeu, aşa cum sunt revelate caracteristicile acestea în Noul Testament?
RĂSPUNS: Cred că în Evanghelia dumneavoastră după Ioan scrie că Isus a promis un alt Mângâietor, care avea să rămână pentru totdeauna. Noi înţelegem că venirea lui Bahâ'u'llâh este o împlinire directă a cuvintelor lui Isus.
ÎNTREBARE: Nu este adevărat faptul că o mare parte din teologia dumneavoastră este împrumutată din islam şi că musulmanii au pretins acelaşi lucru despre Mahomed în ceea ce priveşte profeţia lui Cristos din Ioan 14, cum aţi făcut dumneavoastră în cazul lui Bahâ'u'llâh?

RĂSPUNS: Nu există nici o îndoială că noi respectăm Coranul ca una dintre manifestările divine de iluminare şi pe Mahomed ca pe unul dintre cei nouă revelatori, însă din punct de vedere istoric islamul ne-a persecutat; de fapt cei care l-au ucis pe Bab şi l-au persecutat pe Bahâ'u'llâh au fost adepţi ai islamului.
Referitor la pretenţia islamică legată de Ioan 14, cred că este adevărat că şi ei revendică acest lucru.

Fragmentele anterioare au un impact mult mai mare decât ar avea analiza mea singură. Venind din partea unui reprezentant competent al credinţei baha'i, ele exprimă cât se poate de limpede ceea ce separă baha'ismul de creştinismul istoric. Nici un adevărat adept al lui Bahâ'u'llâh, după propria lor mărturisire, nu poate pretinde în acest moment că are pace cu Dumnezeu şi bucuria de a avea păcatele iertate, o experienţă care aparţine doar acelora care şi-au pus credinţa şi încrederea în harul şi jertfa Fiului lui Dumnezeu (Ioan 5:26; 6:47; Efeseni 2:8-10).

Faptul că cei mai importanţi profeţi ai baha'ismului se contrazic unii pe alţii este în mod paradoxal trecut cu vederea de către baha'ism, care în căutarea lui de sincretism ecumenic preferă mai degrabă să evite decât să explice marile contradicţii dintre credinţele majore.

Aşa cum fac majoritatea cultelor eretice, credinţa baha'i culege şi alege din Biblie numai ceea ce foloseşte cel mai bine propăşirii propriei ei teologii, fără a ţine seama de context sau de autoritatea teologică. Autorul a fost impresionat în acest interviu de faptul că învăţătorul baha'i care i l-a acordat fusese ucenic baha'i timp de mai bine de cincizeci de ani, aflându-se cu siguranţă în postura de a înţelege punctele de vedere istorice ale baha'ismului. în timpul interviului care a avut loc la o întâlnire baha'i în casa învăţătorului, am avut prilejul nu o dată să prezentăm afirmaţiile lui Isus Cristos şi a devenit astfel evident că „dumnezeul" acestuia este Bahâ'u'llâh. Planul baha'i de mântuire este credinţa în el plus propriile lor fapte bune. Concepţia lor despre iad se referă în mare măsură la îndreptare, şi nu la pedepsire. Escatologia lor este o îmbinare de islamism, iudaism şi creştinism, iar autoritatea lor este reprezentată de scrierile lui Bahâ'u'llâh şi ale lui 'Abdu'l Baha.

Toate cele aproximativ treizeci de persoane prezente erau deosebit de mândre de faptul că au ajuns la o credinţă care este progresiv superioară tuturor celorlalte religii şi care doreşte cu mărinimie să îmbrăţişeze adevărul care există în oricare dintre ele pentru a aduce noua eră despre care profeţise conducătorul lor.

Nu a existat nici un Fiu născut din fecioară, ci doar un cercetător iranian; nu a existat nici o lucrare miraculoasă, ci doar singurătatea exilului; nu a existat



nici o putere asupra demonilor, ci doar demonii islamului; nu a existat nici un Mântuitor răscumpărător, ci doar un bătrân pe moarte; nu a existat nici un Mântuitor înviat, ci doar 'Abdu'l Baha; nu a existat nici un Duh Sfânt, ci doar amintirea profetului; nu a existat nici un Mare Preot înălţat la cer, ci doar faptele cărnii; şi nu a existat nici un împărat care avea să vină, ci doar promisiunea unei noi ere. în acea încăpere cuvintele Domnului oştirilor se împlineau cu o înspăimântătoare exactitate:

„Norodul acesta se apropie de Mine cu gura şi Mă cinsteşte cu buzele, dar inima lui este departe de Mine. Degeaba Mă cinstesc ei, învăţând ca învăţături nişte porunci omeneşti" (Matei 15:8, 9).

Toate templele baha'i din lume şi toate citatele din cărţile sacre nu pot modifica faptul că inima omului este nespus de înşelătoare şi deznădăjduit de rea. Cine poate să o înţeleagă? Bahâ'u'llâh nu a putut, însă pot ucenicii lui astăzi? După cum se afirmă în cuvintele Domnului:

Dacă aţi fi orbi n-aţi avea păcat; dar acum ziceţi: „Vedem." Tocmai de aceea păcatul vostru rămâne. Voi sunteţi de jos, Eu sunt de sus: voi sunteţi din lumea aceasta, Eu nu sunt din lumea aceasta. De aceea v-am spus că veţi muri în păcatele voaste; căci dacă nu credeţi că Eu sunt, veţi muri în păcatele voastre. Când veţi înălţa pe Fiul omului, atunci veţi cunoaşte că Eu sunt, şi că nu fac nimic de la Mine însumi, ci vorbesc după cum M-a învăţat Tatăl Meu. Cine crede în Mine, nu crede în Mine, ci în Cel ce M-a trimis pe Mine. Dacă aude cineva cuvintele Mele şi nu le păzeşte, nu Eu îl judec; căci Eu n-am venit să judec lumea, ci să mântuiesc lumea. Pe cine Mă nesocoteşte pe Mine şi nu primeşte cuvintele Mele, are cine-1 osândi: Cuvântul pe care l-am vestit Eu, acela îl va osândi în ziua de apoi. Căci Eu n-am vorbit de la Mine însumi, ci Tatăl, care M-a trimis, El însuşi Mi-a poruncit ce trebuie să spun şi cum trebuie

să vorbesc. Şi ştiu că porunca Lui este viaţa veşnică. De aceea lucrurile, pe care le spun, le spun aşa cum Mi le-a spus Tatăl (Ioan 9:41; 8:23, 24,28; 12:44,47-50).

## Concluzii

Dacă revedem analiza pe care tocmai am făcut-o baha'ismului, putem învăţa câteva lucruri despre acest ciudat cult eretic. în primul rând putem deslusi că, deşi are o origine islamică, baha'ismul s-a ascuns cu grijă în spatele unei terminologii apusene, imitând în forme şi ceremonii creştinismul, oriunde acest lucru a fost posibil, cu scopul de a deveni atrăgător pentru mintea occidentală.

în al doilea rând, baha'ismul este dornic să *nu* intre în conflict cu principiile fundamentale ale Evangheliei, aşa încât adepţii baha'i sunt întru totul de acord ca creştinii să-şi păstreze formal credinţa, atâta timp cât îl recunosc pe Bahâ'u'llâh şi principiile generale ale Credinţei Mondiale Baha'i.



în al treilea rând, baha'ismul subminează în mod deliberat doctrinele fundamentale ale credinţei creştine, fie tăgăduindu-le în mod făţiş, fie manipulând cu grijă terminologia aşa încât să „atenueze" dogmatismul doctrinar ce caracterizează creştinismul autentic.

Baha'ismul are prea puţin credit pentru a-i fi autentificate pretenţiile la supremaţia religioasă. Un adept baha'i onest va admite de bună voie că nu în puţine privinţe sistemul lor a fost copiat după multe dintre practicile islamului şi creştinismului.

Adepţii baha'i se vor grăbi să se inspire din scripturile oricărei religii dintre cele nouă pe care ei le consideră sacre pentru a apăra învăţăturile lui Bahâ'u'llâh şi 'Abdu'l Bahâ. Prin aceasta ei deţin un avantaj net, deoarece nu puţini dintre ei sunt bine informaţi asupra Scripturilor principalelor religii ale lumii, îndeosebi asupra Vechiului şi Noului Testament, dar şi asupra Coranului.

Astfel, este foarte posibil ca un adept baha'i bine instruit să desfăşoare într-un mozaic eclectic o întreagă gamă de citate teologice pentru a formula teza lor fundamentală, şi anume că toţi oamenii fac parte dintr-o mare frăţie revelată în această nouă eră prin manifestarea lui Bahâ'u'llâh.

Doctrinele cardinale ale credinţei creştine, între care autoritatea absolută a Bibliei, doctrina Trinităţii, a divinităţii lui Isus Cristos, a naşterii Lui din fecioară, a ispăşirii Lui substituţionare, a învierii Lui în trup şi a celei de-a doua veniri a Sale, toate sunt respinse în mod categoric de către baha'ism. Ei susţin că Cristos a fost *o* manifestare a lui Dumnezeu, însă nu *lingura* manifestare" a Fiinţei divine.

într-adevăr, sunt foarte puţine lucruri pe care un adevărat creştin le poate avea în comun cu credinţa baha'i. Pur şi simplu nu există nici o bază comună ca loc de întâlnire sau ca punct de plecare într-o discuţie, odată ce ambele părţi şi-au făcut declaraţia referitoare la Isus Cristos în raport cu Bahâ'u'llâh. Bineînţeles, există limbajul comun al Scripturii cu care îi putem întâmpina pe toţi oamenii pentru a le proclama darul nespus al lui Dumnezeu în Persoana lui Cristos, însă nu poate exista nici o bază pentru părtăşia cu Credinţa Mondială Baha'i, care este în însăşi esenţa ei o teologie anticreştină.

în cele din urmă, aşa cum se întâmplă în cazul tuturor cultelor necreştine, combaterea baha'ismului trebuie să izvorască dintr-o cunoaştere temeinică a teologiei doctrinare aşa cum apare ea în Scripturi. Nici un creştin nu poate combate denaturările Credinţei Mondiale Baha'i dacă mai întâi nu este conştient de existenţa lor şi de conflictul în care se află ele cu doctrinele Bibliei. Prin urmare trebuie să fim pregătiţi să înţelegem sfera învăţăturilor adepţilor baha'i, conflictul lor fundamental cu Evanghelia şi mijloacele prin care îi putem combate atunci când îl mărturisim pe Cristos.

# Capitolul 11
# ŞCOALA CREŞTINĂ A UNITĂŢII

Şcoala Creştină a Unităţii, cu o aderenţă mondială celebră de aproximativ 1,5 milioane, este cel mai mare cult eretic gnostic din lumea creştină. Este

de asemenea cultul căruia i se face de departe cea mai mare reclamă, prin intermediul tipăriturilor, a cursurilor prin corespondenţă şi a multiplelor publicaţii, ceea ce 1-a transformat în cea mai mare întreprindere religioasă prin corespondenţă din lume. După un studiu atent al istoriei ei şi al metodelor actuale de implicare în afaceri cu poşta Statelor Unite, scriitorul acestei cărţi este convins că Unitatea livrează mântuirea la fel cum Sears Roebuck livrează îmbrăcămintea de protecţie: croită pe măsură şi livrată prin colet poştal. Metoda aceasta de abordare directă prin corespondenţă folosită de Unitate a catapultat-o spre o rată de creştere fenomenală, mai ales dacă se realizează faptul că ea a început în anul 1889 cu doi oameni într-o sală închiriată în Kansas City şi a ajuns să posede un oraş întreg (Unity Village) în Lees Summit, Missouri. A fost necesar ca Statele Unite ale Americii să asigure acestui oraş un oficiu poştal propriu pentru prelucrarea corespondenţei celei mai vaste religii prin corespondenţă din America. în fiecare an curg literalmente tone de materiale tipărite din tipografiile Unităţii, expediate cu conştiinciozitate credincioşilor prin intermediul poştei americane. în schimbul unei taxe nominale, virtualul convertit poate achiziţiona reviste, ziare, pamflete şi numeroase cărţi, toate relatând despre avantajele de necrezut ce pot fi dobândite prin acceptarea filozofiei Unităţii şi prin umplerea minţii cu „gânduri vesele" şi „idei plăcute", îndepărtând astfel pentru totdeauna concepţia teribilă conform căreia în esenţă omul este un răzvrătit neregenerat împotriva legilor Dumnezeului Sfânt, având o nevoie disperată de răscumpărare prin Isus Cristos.

Unitatea, după cum este cunoscut cultul acesta de milioane de oameni, este probabil cel mai inofensiv dintre toate cultele eretice, deoarece adepţii ei îşi menţin în general calitatea de membru în bisericile din care fac parte, subscriind în acelaşi timp la publicaţiile Unităţii, având în felul acesta acces direct în multe biserici şi multe congregaţii, unde învăţăturile cultului Unitatea sunt diseminate cu subtilitate, sub masca unui nivel mai înalt al experienţei creştine. Dar, după cum vom vedea în paginile care urmează,





Unitatea nu a fost judecată ca şi cult necreştin exclusiv pe temeiul acesta. Acest cult este necreştin pe baza faptului că violează efectiv toate doctrinele cardinale ale credinţei creştine necesare mântuirii, aşa cum sunt ele evidenţiate pe paginile Scripturii. Din această cauză, întrucât noi ascultăm de porunca Duhului Sfânt de a „cerceta toate lucrurile şi a păstra ce este bun" (1 Tesaloniceni 5:21), acest cult intră şi el în cercetarea noastră atentă.

După cum am văzut în studiul nostru asupra Ştiinţei Creştine, este categoric că Mary Baker Eddy nu a fost iniţiatoarea ei. La fel, studiind cultul eretic Unitatea, o examinare atentă din punct de vedere istoric va dezvălui imediat că Charles şi Myrtle Fillmore, care au pus bazele operaţiunii Şcoala Creştină a Unităţii, nu au fost nici ei într-o mai mare măsură părinţii ei teologici, decât a fost doamna Eddy iniţiatoarea Ştiinţei Creştine. Aceste două sisteme de cult eretic, Ştiinţa Creştină şi Unitatea, sunt surorile gemene ale gnosticismului american, avându-şi originea în scrierile lui Phineas Parkhurst Quimby, un tămăduitor al minţii de modă veche din Mâine, pe seama căruia doamna Eddy a pus revenirea ei la o sănătate perfectă atunci când se afla în pragul disperării.[1]

Atât doamna Eddy, cât şi cei doi Fillmore nu au făcut altceva decât să joace rolul lui Trilby faţă de un Svengali teologic reprezentat de Quimby,* iar rezultatul a fost naşterea a două variante la sistemul panteist şi metafizic al lui Quimby, nici una dintre ele nefiind dispusă să îi recunoască paternitatea legitimă. însă o lectură atentă a lucrării *Metaphysical Bible Dictionary* publicată de Şcoala Unităţii va arăta de îndată că atât Ştiinţa Creştină şi Unitatea, cât şi Noua Gândire (care îl *recunoaşte* pe Quimby) au nişte vocabulare ce aproape că se pot substitui între ele, un fapt negat doar de către cei nedocumentaţi şi de aceia care nu sunt dispuşi să studieze datele istorice şi semantice.

Literatura Unităţii este publicată sub o formă ce dovedeşte cel mai înalt

bun-gust. Hârtia este de bună calitate, iar felul în care sunt legate lucrările este excelent. Stilul în care sunt scrise este de asemenea foarte atrăgător, deoarece pune accent pe referinţe şi ilustraţii biblice. Din nefericire, omul de rând care fie că ascultă un program de radio al Unităţii, fie că citeşte ceva din numeroasele ei publicaţii, este ferm convins că Unitatea este o formă a teologiei creştine. Totuşi, după cum vom vedea, ea nu este creştină în adevăratul sens al cuvântului. Asemenea altor culte necreştine, Şcoala Unităţii adoptă limbajul biblic doar pentru a-şi promova afirmaţiile teologice în esenţă anticreştine.

[1] *Portland Evening Courier,* 7 noiembrie 1862.

* Trilby este personajul feminin principal din romanul Trilby (1894) de George du Maurier, artist şi romancier britanic; Svengali este un hipnotizator malefic, personaj al aceluiaşi roman - n. trad.



Dar atunci când adevăratele ei învăţături teologice sunt privite din perspectiva revelaţiei biblice şi când sunt deposedate de camuflajul terminologic care le protejează, întregul sistem se dovedeşte a fi o mascaradă gnostică şi o contrafacere ingenioasă a adevăratei Evanghelii a lui Isus Cristos.

Concurând pe faţă cu acţiunile propagandistice ale martorilor lui Iehova, ale mormonismului şi ale lui Herbert W. Armstrong, Unitatea continuă să câştige forţă şi prestigiu pretutindeni în America, mai ales în Vestul Mijlociu şi pe coasta de est. în orice caz, activităţile Unităţii nu se limitează la mântuirea „par avion sau cu distribuire specială", de vreme ce prin propriile lor staţii radio sau prin altele, de la o margine la alta a Statelor Unite şi ale Canadei, mişcarea îşi difuzează remediile ei metafizice pentru orice: de la păcat, boală şi moarte, până la supărările domestice şi la nesfârşitele pretenţii ale societăţilor financiare locale. Unitatea declară că nu există nici o problemă de nerezolvat pentru cel care aplică cu credincioşie principiile de bază şi oferă nu numai sănătate şi fericire, ci şi siguranţă financiară. Asociaţi, dacă vreţi, aceste avantaje materiale cu o teologie extrem de acceptabilă (adică acceptabilă pentru cei neinstruiţi în Cuvântul lui Dumnezeu) şi veţi putea să vedeţi cu uşurinţă de ce anume Unitatea are perspective categorice de popularitate şi extindere în împărăţia cultelor eretice.

Unity Village, care reprezintă sediul central al cultului, este localizat în Lees Summit, Missouri, şi adăposteşte o imensă activitate tipografică, ce include realizarea unei publicaţii trimestriale de studiu biblic pentru copii, *Wee Wisdom;* a publicaţiei *Good Business,* destinată muncitorilor; şi a unei reviste religioase, *Weekly Unity*. întrucât una dintre doctrinele majore ale teologiei Unităţii este reîncarnarea, care se pronunţă împotriva consumului alimentelor pe bază de carne, Unitatea întreţine un mare bufet vegetarian cu autoservire, fără egal atât în ceea ce priveşte varietatea, cât şi calitatea.

Din cauza apariţiei unor culte necreştine ca teozofia, rosicrucianismul, spiritismul etc, toate provenind în mai mică sau mai mare măsură din surse orientale, reîncarnarea a dobândit, mai ales în Europa şi America, o înfăţişare nouă şi, după toate aparenţele, una neobişnuit de izbutită.

Această nouă înfăţişare a fost destinată special minţii occidentale; ea este împotriva ideii trecerii de la o formă umană la cea a unui melc sau a unui cimpanzeu. Totuşi, este receptivă la ideea reîncarnării sau renaşterii într-o altă formă umană. Prin urmare, nu este deloc surprinzător că partizanul cel mai zgomotos al acestei şcoli moderne a transmigrării este Şcoala Creştină a Unităţii, care este de acord în multe privinţe cu acele culte eretice pe care le-am menţionat anterior, în primul rând în ceea ce priveşte reîncarnarea. Această problemă o vom trata mai amănunţit când vom ajunge la concepţia Unităţii despre reîncarnare, dar trebuie să menţionăm acum că din



punct de vedere evanghelic ea este una dintre doctrinele cele mai de efect ale cultului, deoarece devine un substitut pentru iad şi pedeapsa veşnică - subiecte neplăcute, pe care, ne învaţă experienţa, mintea umană caută să le ocolească, indiferent de preţ.

## începuturile *Unităţii*

în timp ce Phineas P. Quimby a fost tatăl Ştiinţei Creştine, al Noii Gândiri şi al Unităţii, Myrtle Fillmore a fost mama teologică a Unităţii. Ea este cea care a reunit Unitatea într-un sistem care seamănă cu celelalte, dar care şi-a ataşat denumirea specială de „şcoală".
Myrtle Fillmore a primit o educaţie metodistă şi era de profesie învăţătoare. Influenţa pe care a avut-o Noua Anglie asupra ei în tinereţe se reflectă în felul cum şi-a numit fiii, Lowell şi Waldo, după James Russell Lowell şi Ralph Waldo Emerson. Nu există nici o îndoială că a devenit interesată de filozofia transcendentală încă de la o vârstă fragedă.
în anul 1884 doamna Fillmore s-a mutat în Kansas City, Missouri, iar în 1887 s-a convertit la Ştiinţa Creştină.
Convertirea ei la versiunea doamnei Eddy a teologiei lui Quimby a avut loc atunci când a înţeles că: „Eu sunt un copil al lui Dumnezeu şi din această cauză nu moştenesc boala."
Doamna Fillmore este de părere că vindecarea ei de diverse probleme fizice se datorează faptului că şi-a însuşit aceste principii. Ea 1-a convertit apoi la ele şi pe soţul ei, Charles, un fost agent comercial cu stare care şi-a agonisit o avere considerabilă, pierzându-şi în cele din urmă atât averea, cât şi sănătatea.
Charles Fillmore s-a ocupat printre altele şi de spiritism, iar mai târziu a devenit interesat de hinduism, de unde soţii Fillmore au dezvoltat o concepţie a reîncarnării, bineînţeles modificată în aşa fel încât să prezinte interes pentru mintea occidentală.
Fiind plini de zel pentru noua lor descoperire religioasă, Myrtle şi Charles Fillmore au închiriat o mică sală în Kansas City. Astfel a început marele cult eretic religios care astăzi înconjoară globul.
în aprilie 1889 soţii Fillmore au publicat prima lor revistă, *Modern Thought,* pe care au transformat-o în 1890 în *Christian Science Thought.* în orice caz, Mary Baker Eddy a obiectat vehement împotriva faptului că soţii Fillmore au căutat să folosească în avantajul lor terminologia popularizată de ea. Din această cauză, în 1891, titlul publicaţiei a fost schimbat în *Thought.*
Denumirea de Unitate a fost adoptată în 1891, fiind „dedicată", după cum a afirmat Charles Fillmore, „spiritualizării umanităţii de pe poziţii independente..." o religie care „...a luat ce este mai bun din toate religiile" (citat din

*The Story ofUnity,* James Dillet Freeman, Lees Summit, MO: Unity School of Christianity, 1954, pag. 55, 61).
Timp de mai mulţi ani, Unitatea a fost membră în Alianţa Internaţională a Noii Gândiri, din care s-a retras în 1922, având un număr de membri ce îl depăşea atât pe cel al Noii Gândiri, cât şi pe cel al Ştiinţei Creştine.
De remarcat este faptul că în această perioadă, cu ocazia expoziţiei columbiene din Chicago în anul 1893, soţii Fillmore au devenit extrem de interesaţi de filozofia hindusă şi yoga, sub forma în care a fost ea popularizată mai târziu Swami Vivekananda din India. Charles Fillmore, căruia nu îi erau străine scrierile spiritiştilor şi teozofilor, s-a inspirat din plin din această întâlnire şi a devenit un admirator al lui Vivekananda, incluzând multe concepţii yoga - reîncarnarea, dieta (vegetarianismul) etc. - în teologia de curând apărutei Şcoli a Unităţii.
Unitatea se deosebeşte de Ştiinţa Creştină în primul rând prin aceea că admite faptul că Dumnezeu este exprimat în materie la fel de bine ca şi în minte sau în spirit, pe câtă vreme Ştiinţa Creştină susţine că materia este iluzorie şi că nu are o existenţă reală.
Ca urmare a experienţei ei legate de Ştiinţa Creştină şi Swami Vivekananda, Myrtle Fillmore a continuat să întemeieze, împreună cu soţul ei, publicaţii cum ar fi revistele *Unity, Good Business, Wee Wisdom, Progress, Weekly Unity* şi *Daily Word.* Unitatea a început de asemenea să întemeieze centre pretutindeni în Sud şi în Vestul Mijlociu, şi să construiască o editură din care se revărsau milioane de tractate, pamflete, cărţi şi reviste, toate propagând teologia soţilor Fillmore.
în 1903, Unitatea şi-a stabilit propriul sistem de hirotonisire. în 1918 s-a

întemeiat Departamentul de misiune al Unităţii, iar în 1921 a fost adoptată Mărturisirea de credinţă a Unităţii.
La trei ani după adoptarea Mărturisirii, soţii Fillmore au stabilit Conferinţa Universală a Bisericii Unităţii, care a devenit conferinţa anuală a Unităţii, ce hirotonisește clerul, le confirmă rangul pe o perioadă de un an şi supervizează funcţionarea centrelor Unităţii, a programelor ei de radio şi de televiziune, literatura şi conferenţiarii Unităţii.
După moartea lui Myrtle în 1931, Charles Myrtle a condus singur Unitatea, până ce s-a căsătorit cu Cora Dedrick, cea care îi era de multă vreme secretară. După moartea lor, fiii lui Charles şi-au asumat conducerea cultului. Organizaţia continuă să fie condusă şi astăzi de familie.
Charles Fillmore a avut legături puţine sau deloc cu creştinismul ortodox, pentru că, după cum a spus Freeman:
Charles Fillmore a fost întotdeauna interesat de religie, chiar dacă modul lui de a aborda religia a fost unul neortodox. Ocazional el a mers la biserică


împreună cu mama lui, care fusese educată în spirit episcopal şi cunoştea litaniile pe dinafară. însă Charles nu a abordat religia din punctul de vedere al omului care a fost educat din copilărie într-o anumită doctrină, pe care ajunge pur şi simplu să o accepte ca făcând parte din viaţa lui. Modul lui de abordare era dintr-o perspectivă filozofică. *(Ibid.,* pag. 40).

Prin urmare, din această neobişnuită asociere dintre o metodistă care a devenit adepta Ştiinţei Creştine şi un agnostic religios care a devenit adeptul reîncarnării a rezultat Şcoala Creştină a Unităţii, care înlănţuie astăzi o mulţime de oameni bine intenţionaţi, care sunt în totală necunoştinţă de cauză în ce privește marea datorie pe care Unitatea o are faţă de Phineas Quimby, Warren Evans şi Mary Baker Eddy. De fapt, este puţin probabil ca ei să descopere acest lucru, fiindcă cei de la conducerea Unităţii sunt cât se poate de atenţi să nu discute niciodată în detaliu multele origini ale cultului, dorind fără îndoială să continue să îl prezinte drept o originală „formă superioară" a creştinismului.
Aşadar, datorită convingerilor şi eforturilor lui Myrtle Fillmore a apărut Şcoala Creştină a Unităţii, cu Societatea ei de Ajutor Discret, cunoscută în prezent drept Unitatea Discretă. Dr. James Teener, a cărui cercetare remarcabilă asupra istoriei şi teologiei acestui cult eretic trebuie să fie luată în considerare de către oricine studiază cu seriozitate religia soţilor Fillmore, a declarat despre înzestrările şi realizările doamnei Fillmore:
Această acţiune de vindecare tacită, în lipsa persoanei în cauză şi fără vorbe, a devenit cât se poate de importantă în Unitate şi, de asemenea, cât se poate de productivă din punct de vedere financiar. Ea a dus la bunăstare. Pe măsură ce se făceau simţite şi alte nevoi, erau întemeiate şi alte organizaţii: Societatea de Tractate a Unităţii, Şcoala prin Corespondenţă a Unităţii, organizaţia Cei Şaptezeci de Tăcuţi şi Compania Unităţii pentru Alimente Pure. în anul 1914 toate s-au unificat într-o corporaţie sub numele de Şcoala Creştină a Unităţii. Fondatorii şi cei doi fii în viaţă ai lor au devenit administratorii plenipotenţiari ai afacerii, în stabilirea propriilor salarii şi în numirea succesorilor. Soţii Fillmore nu au căutat să dezvolte o sectă sau o denominaţie. Ei au insistat asupra faptului că au pur şi simplu „o instituţie educaţională independentă, unde se predă folosirea doctrinei lui Isus Cristos în viaţa de zi cu zi". Apoi au început să pună tot mai mult accent pe scopul acesta declarat.
Foarte curând şi-au organizat propriul studiu biblic duminical şi propriile servicii de închinare, stabilindu-le un orar identic cu cel al adunărilor confesionale consacrate. Cum puteau atunci participanţii acestora să rămână credincioşi propriilor lor biserici? ...Forţa Unităţii nu constă în teologia ei. Ea este mai eficace decât majoritatea agenţiilor de tratament mental, tocmai fiindcă a adăugat o motivaţie religioasă şi multă căldură sufletească, îndrumării mentale şi emoţionale pe care o făcea. La aceasta se adaugă interesul personal

manifestat de autori faţă de aceia care se apropie de Unitate. Oamenii sunt asiguraţi că Unitatea Discretă funcţionează 24 de ore din 24. întotdeauna se

găseşte cineva în sala de rugăciune. Scrisorile, telegramele prin care oamenii strigă după ajutor primesc un răspuns prompt... Dumnezeu are întotdeauna succes. „Dumnezeu este eul tău superior şi este mereu la dispoziţia ta." Acesta este şi unul din punctele slabe ale Unităţii, deoarece experienţa ne descoperă că „eul nostru superior" este încă extrem de lipsit de slava lui Dumnezeu, Tatăl Domnului nostru Isus Cristos.[2]

Prin urmare istoria Unităţii este cea a unui enorm succes pornind de la nişte umile începuturi, avându-şi originea într-o adunare relativ mică de oameni sub tutela lui Myrtle Fillmore, care ţinea întruniri de două ori pe săptămână, expunând o redefinire a teologiei lui Phineas P. Quimby şi „principiul dragostei, aşa cum a fost el propovăduit de Cristos".

Lăsând de o parte istoria Unităţii, să îngăduim acum învăţăturilor ei doctrinare să se prezinte singure iar apoi să le examinăm în lumina Cuvântului lui Dumnezeu.

## Câteva dintre doctrinele *Unităţii*

*1. Autoritatea Bibliei*

„...principiul spiritual este întruchipat în cărţile sacre ale religiilor vii ale lumii. Creştinii socotesc Biblia ca fiind exponentul suprem al principiului spiritual. Ei cred că Biblia este cea mai măreaţă şi cea mai profundă din punct de vedere spiritual dintre toate Scripturile, deşi îşi dau bine seama că şi alte Scripturi, ca Zend-Avesta şi Upanişadele, învăţăturile lui Buddha, Coranul şi Tao a lui Lao-tse, precum şi scrierile lui Confucius, conţin expresii ale unor adevăruri spirituale remarcabile..." *(What Unity Teaches,* Lees Summit, MO, Unity School of Christianity, 1952, pag. 4).

„...Scriptura poate fi o autoritate satisfăcătoare pentru aceia care nu sunt într-o comuniune directă cu Domnul" *{Unity,* octombrie 1896, Voi. 7, pag. 400).

*2. Dumnezeul triunic (Trinitatea)*

„Tatăl este Principiul, Fiul este acest Principiu revelat în planul creator, Duhul Sfânt este puterea executivă atât a Tatălui, cât şi a Fiului, care îndeplineşte planul" *(Metaphysical Bible Dictionary,* Unity School of Christianity, pag. 629).

„Dumnezeu nu este iubitor. Dumnezeu este dragoste, marea inimă a universului şi a omului, din care se trag toate sentimentele, simpatia, emoţia şi tot ceea ce alcătuieşte bucuriile existenţei.

[2] James W. Teener, „The Challenge of Unity", *Crossroads Magazine,* 6 iulie 1952, pag. 9-11.





Şi totuşi, Dumnezeu nu iubeşte pe nimeni sau nimic. Dumnezeu este dragostea în toţi şi în toate. Dumnezeu este dragoste; omul devine iubitor permiţând acelui ceva care este Dumnezeu să se exprime în cuvânt şi faptă" (Charles Fillmore, *Jesus Christ Heals,* Lees Summit, MO: Unity School of Christianity, 1947, pag. 27).

„îndepărtaţi din mintea voastră ideea că Dumnezeu este o fiinţă plină de măreţie şi putere în sensul pe care îl daţi acum măreţiei şi puterii. îndepărtaţi din mintea voastră credinţa că Dumnezeu este în vreun fel separat de voi, că El ocupă o formă sau un spaţiu în afara voastră, sau că el poate fi manifestat conştientei voastre în vreun alt fel decât prin propriul vostru suflet" *(Ibid.,* pag. 27, 28).

„Dumnezeu nu este o... persoană, având viaţă, inteligenţă, dragoste, putere. Dumnezeu este acel ceva invizibil, intangibil, însă foarte real, pe care noi îl numim viaţă. Dumnezeu este dragoste desăvârşită şi putere infinită. Dumnezeu este suma acestora, suma a tot ce este bun, fie manifestat, fie neexprimat" (H. Emily Cady, *Lessons in Truth,* Lees Summit, MO: Unity School of Christianity, 1944, pag. 6).

„Pentru conştiinţa individuală Dumnezeu dobândeşte personalitate, însă în calitate de cauză creatoare fundamentală a tuturor lucrurilor El este un principiu, e impersonal; când se exprimă în fiecare individ, El devine personal pentru fiecare în parte - un Tată-Mamă personal, iubitor, atoateiertător. Tot ce-i trebuie sau îşi doreşte vreodată vreun suflet omenesc este acest Principiu-Tată infinit, marele rezervor al binelui neexprimat. Nu există nici o limită pentru Sursa fiinţei noastre, nici pentru bunăvoinţa Lui de a ne mani-

festa mai mult din Sine, atunci când suntem gata să facem voia Lui" *(Ibid.,* pag. 11).

*3. Divinitatea lui Isus Cristos*

„Cristos, însemnând „mesia" sau „unsul", îl desemnează pe cel care a primit un îndemn spiritual de la Dumnezeu, pe când Isus este numele persoanei. Pentru creştinul metafizic - adică pentru cel care studiază omul spiritual - Cristos este numele supraminţii, iar Isus este numele conştiinţei personale. Omul spiritual este Fiul lui Dumnezeu; omul personal este fiul omului" *(Jesus Christ Heals, op. cit.,* pag. 10).

„Isus Cristos însuşi a fost o parabolă, iar viaţa Lui o alegorie a experienţelor prin care trece omul în decursul tranziţiei sale de la conştiinţa naturală la cea spirituală" (Charles Fillmore, *Christian Healing,* Lees Summit, MO, Unity School of Christianity, 1942, pag. 68).

„Cristos este singurul Fiu zămislit al lui Dumnezeu, singura idee completă despre omul desăvârşit şi Mintea divină. Acest Cristos sau ideea omului



perfect care există veşnic în Mintea divină este eul superior, adevărat şi spiritual al fiecărui individ" *(Metaphysical Bible Dictionary, op. cit.,* pag. 150).

„Diferenţa dintre Isus şi noi nu ţine de capacitatea spirituală inerentă, ci de demonstrarea ei. Isus era potenţial desăvârşit şi El a exprimat această desăvârşire; şi noi suntem potenţial desăvârşiţi, dar noi încă nu am exprimat acest lucru" *(What Unity Teaches, op. cit.,* pag. 3).

*4. Ispăşirea lui Isus Cristos*

„Ispăşirea este unirea* omului cu Dumnezeu Tatăl în Cristos. Formulând aceasta în termeni raţionali, putem spune că ispăşirea este acea „aducere la unul", sau aducerea în acord ori reconcilierea minţii omului cu Mintea divină, prin supraconştienţa minţii eristice" *(What Unity Teaches,* op. cit., pag. 5).

„Noi am crezut că trebuie să fim mântuiţi prin rugăciunile şi jertfele personale făcute de Isus pentru noi, însă acum vedem că suntem mântuiţi prin întrebuinţarea principiilor creatoare pe care El le-a dezvoltat în Sine însuşi şi că El este întotdeauna gata să coopereze cu noi la dezvoltarea Sa în noi înşine, prin respectarea legii, aşa cum a respectat-o El. «Eu în ei şi Tu în Mine, ca ei să poată fi în chip desăvârşit una»" (Jesus Christ Heals, *op. cit.,* pag. 162).

„Aceste teorii despre jertfa lui Isus pentru păcat sunt concepute cu gândul la un Dumnezeu personal. Ele transmit concepţia păgână a unui dumnezeu mare care se supără foarte tare pe copiii lui neascultători şi care poate fi potolit doar cu o jertfă omenească. O corectă înţelegere de către om a lui Dumnezeu în calitate de Minte creatoare supremă, ce creează în limita unor legi care trebuie respectate atât de Creator, cât şi de creaţie, ne dezvăluie cum încălcarea unei legi poate fi îndreptată prin cel care este gata să facă anumite sacrificii" (Charles şi Cora Fillmore, *Teach Us To Pray,* Lees Summit, MO, Unity School of Christianity, 1946, pag. 150).

*5. Mântuirea*

„Cristosul din om nu se schimbă niciodată; el a fost şi va fi întotdeauna desăvârşirea pe care a creat-o Dumnezeu" *(What Unity Teaches, op. cit.,* pag. 8).

„A fi «născut din nou» sau «născut de sus» nu este o transformare miraculoasă în om; este instituirea a ceea ce a existat din totdeauna ca ideea de om perfect în Mintea divină" *(Christian Healing, op. cit.,* pag. 24).

„Nimeni nu poate face aceasta pentru tine. Tu de fapt nu vrei ca să o facă altcineva, chiar dacă uneori te gândeşti cât de frumos ar fi dacă vreun maestru al ideilor spirituale te-ar ajuta să ajungi dintr-odată la înţelegerea lui. Dar

* Ispășire, engl.: atonement. Explicaţia porneşte aici de la etimologia cuvântului at-one-ment, literal „a aduce la unul, a uni" - n. trad.



acesta este un gând copilăresc ivit doar pentru o clipă. Tu vrei să fii tu însuţi şi poţi fi tu însuţi doar trăindu-ţi propria viaţă până la sfârşit şi descoperindu-i problemele chiar de la început. Dacă ar fi posibil ca cineva să poată revela Adevărul altcuiva, cerul ar fi acaparat de manipulatori îndemânatici ai minţii,

iar gloriile lui ar fi înmagazinate în depozite în aşteptarea unei pieţe mai bune. Să fim recunoscători că Dumnezeu nu pune preţ pe rangul altora; că Adevărul nu poate fi revelat de un muritor altui muritor. Dumnezeu este un Tată personal, special pentru fiecare dintre copiii Lui, şi ei nu pot obţine Adevărul din nici o altă sursă" *{Jesus Christ Heals, op. cit,* pag. 98).

*6. Duhul Sfânt*

„Duhul *deplinătăţii mă înviorează şi mă tămăduieşte.* în Noul Testament Duhul deplinătăţii este numit Duhul Sfânt. în mitologia clasică el este numit Hygeia. Medicii moderni se referă la el ca la puterea fortifiantă a naturii. El a fost recunoscut atât de oamenii primitivi, cât şi de oamenii civilizaţi din orice ţară şi din orice epocă. El are multe nume şi toate îl identifică drept un impuls universal spre perfecţiune în om şi în univers şi spre menţinerea în mişcare a lucrurilor indiferent de forţele de încetinire sau interferenţe" *(Ibid.,* pag. 182).

„Să nu fiţi induşi în eroare în ce priveşte personalitatea Duhului Sfânt şi de referirea la el ca la o persoană masculină. Tendinţa gândirii orientale era să-L facă pe Dumnezeu şi toate celelalte forme ale Divinităţii de genul masculin" *(Ibid.,* pag. 183).

7. *învierea*

„Potrivit Evangheliilor, Isus a petrecut nopţi întregi în rugăciune, şi este cât se poate de evident că El Şi-a înviat trupul prin faptul că Şi-a dat seama, aşa cum ne dăm şi noi seama astăzi, că Dumnezeu a fost viaţa Lui interioară" *(Ibid., pag.* 13).

„în cele din urmă toate sufletele se reîncarnează pe pământ ca bebeluşi şi la timpul potrivit îşi reiau problemele de unde le-au lăsat la moarte" *(Teach Us To Pray, op. cit.,* pag. 50).

„...Isus îi întreabă pe farisei: «Ce credeţi voi despre Cristos? Al cui fiu este El?» Ei au răspuns, însă nu aşa cum ar fi de aşteptat în mod obişnuit: «Fiul lui Iosif», ci *«Fiul* lui David». Cu alte cuvinte, El a fost reîncarnarea lui David" (Ernest C. Wilson, *Have We Lived Before?,* pag. 41).

*8. Păcatul*

„Durerea, boala, sărăcia, bătrâneţea şi moartea nu sunt reale şi ele nu au putere asupra mea. Nu există nimic în tot universul de care să mă tem" *(Lessons in Truth, op. cit.,* pag. 35).



„1. Neg faptul de a fi moştenit vreo boală, vreo stare patologică, ignoranţă sau orice alt fel de limitare mentală. 2. Neg că aş fi un copil al cărnii. Neg întreaga credinţă în rău, deoarece Dumnezeu a făcut tot ceea ce există cu adevărat şi le-a declarat pe toate drept bune. 3. Din această cauză, nici o înşelăciune de genul credinţei în rău nu poate să-mi întunece înţelegerea limpede asupra Adevărului. 4. Neg faptul că păcatele şi omisiunile strămoşilor mei se pot răsfrânge în vreun fel asupra mea. Egoismul, invidia, maliţiozitatea, gelozia, mândria, aroganţa, cruzimea, ipocrizia, îndărătnicia şi răzbunarea nu fac parte din înţelegerea mea prezentă şi eu neg toate credinţele de genul acesta" *(Christian Healing, op. cit,* pag. 250, 251).

*9. Realitatea materiei*

„Prin urmare, Dumnezeu este substanţa (de la *sub,* dedesupt; şi *state,* a sta), sau realitatea de sub fiecare formă vizibilă de viaţă, dragoste, inteligenţă sau putere. Fiecare piatră, copac, animal, tot ce e vizibil este o manifestare a unui singur Duh - Dumnezeu - variind doar în gradul de manifestare; şi fiecare dintre nenumăratele modalităţi de manifestare sau individualităţi, oricât de nesemnificativă ar fi, conţine întregul" *(Lessons in Truth, op. cit,* pag. 8).

## Combaterea învăţăturilor *Unităţii*

După cum s-a arătat în fragmentele citate anterior, extrase din câteva dintre publicaţiile standard ale cultului eretic Unitatea, teologia lui se află într-adevăr foarte departe de Evanghelia lui Isus Cristos aşa cum a fost ea propovăduită de primii apostoli şi cum a fost transmisă de-a lungul veacurilor de către martorii credincioşi ai lui Dumnezeu din fiecare epocă.

Bineînţeles că în spaţiul destinat unei astfel de publicaţii nu vom putea trata în amănunţime numeroasele pervertiri ce sunt atât de evidente în învăţăturile Unităţii, însă în paginile rămase din acest capitol ne vom ocupa de dogmele Unităţii, în măsura în care acestea afectează câteva dintre bine-cunoscutele doctrine biblice, care, în ordine, sunt următoarele: (1) Biblia; (2) Trinitatea; (3) divinitatea lui Cristos; (4) ispăşirea lui Cristos; (5) doctrina mântuirii; (6) învierea lui Cristos; (7) a doua venire a lui Cristos.

Sperăm că prin compararea învăţăturilor clare, istorice, ale creştinismu-lui, pe care Biblia le formulează într-un mod atât de direct, cu învăţăturile Unităţii, cititorul va fi în stare să discearnă enorma diferenţă ce există între doctrinele cultului eretic Unitatea şi cele ale creştinismului autentic.

*1. Biblia*

în studiul nostru asupra cultului eretic Unitatea am văzut că apelul la







Scriptură este o parte integrantă din întregul lor sistem doctrinar. Prin aceas-ta nu vrem să spunem că învăţăturile Unităţii se conformează Scripturilor, ci mai degrabă că adepţii Unităţii folosesc Scripturile în încercarea zadarnică de a sprijini doctrinele nescripturale ale celor doi Fillmore.

în analiza amănunţită pe care a făcut-o Unităţii, dr. James Teener a afir-mat că pentru Unitate „... Biblia este una dintre multele cărţi sacre, care toate trebuie tratate cu veneraţie în calitate de «consemnări ale oamenilor referi-toare la exeperienţa comunicării lor cu Dumnezeul omniprezent». în orice caz, tendinţa generală a Unităţii nu este să critice afirmaţiile Bibliei, ci să le reinterpreteze prin alegorizare. în acest sens, soţii Fillmore se încadrează în tradiţia lui Origen, Swedenborg şi a doamnei Eddy. Ei sunt astfel capabili să unească Orientul metafizico-mistic cu Occidentul pragmatico-etic, însă Orientul are întotdeauna supremaţia" (James Teener, *Unity School of Christianity*, Chicago, IL, University of Chicago Library, 1942, pag. 13).

Autorul cărţii de faţă, care a studiat numeroase publicaţii ale Şcolii Creştine a Unităţii, este pe deplin de acord cu analiza doctorului James Teener. Charles Fillmore a afirmat în lucrarea lui *Twelve Powers of Man* (Lees Summit, MO, Unity School of Christianity, 1930, pag. 114): „Scriptura poate fi o autoritate satisfăcătoare pentru aceia care ei înşişi nu sunt într-o comuniune directă cu Domnul." Din această afirmaţie reiese cât se poate de evident că Scriptura este pentru aceia care vieţuiesc pe un plan inferior al dez-voltării spirituale, pe câtă vreme experienţa personală cu Dumnezeu trans-cende autoritatea Scripturii!

Dovada că Şcoala Unităţii continuă să spiritualizeze şi să alegorizeze toate pasajele biblice care sunt în contradicţie directă cu confuza lor structură teologică poate fi găsită în orice număr al periodicului *Unity,* unde lecţiile internaţionale de Studiu biblic (cu conţinut biblic autentic) sunt reinterpretate în contextul teologiei Unităţii. Autorul acestei lucrări îndeamnă pe oricine să citească coloanele paralele conţinute în periodicul amintit şi folosindu-se de efortul imaginaţiei sale sau printr-un exerciţiu raţional al gândirii, în lumina declaraţiilor clare ale Scripturii, să le împace, aşa cum pretinde Unitatea că ar fi făcut-o.

împreună cu doamna Eddy şi cu majoritatea celorlalţi gânditori religioşi gnostici, Unitatea refuză atitudinea exegetică istorică a Bibliei şi evită deli-berat orice controversă cu cercetătorii documentaţi ai Bibliei ca nu cumva pretenţiile lor fără profunzime şi erudiţia lor frauduloasă să fie date în vileag în lumina orbitoare a adevărului biblic. Credinţa creştină este întemeiată pe credinţa că Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu sau, cum a spus Pavel că: „Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu şi de folos ca să înveţe, să mus-tre, să îndrepte, să dea înţelepciune în neprihănire, pentru ca omul lui Dumnezeu să fie desăvârşit şi cu totul destoinic pentru orice lucrare bună" (2Timotei3:16, 17).

Referindu-Se la Cuvântul Tatălui Său, Domnul Isus a spus: „Sfinţeşte-i

prin adevărul Tău: Cuvântul Tău este adevărul" (Ioan 17:17); iar psalmistul a afirmat: „Cuvântul Tău, Doamne, dăinuieşte în veci în ceruri" şi „Cuvântul Tău este cu totul încercat" (Psalmul 119:89, 140).
Este binecunoscut faptul că în timpul vieţii Lui pe pământ Cristos a recunoscut cele trei secţiuni ale Vechiului Testament - Legea, profeţii şi scrierile poetice - şi că în unele împrejurări din timpul lucrării Lui El S-a referit la ele în ordinea cuvenită. Din această cauză, este inimaginabil ca Biserica primară să nu fi pus mare preţ pe scrierile Vechiului Testament şi pe cele pe cale de constituire a legământului celui nou, pentru care mulţi au plătit în cele din urmă chiar cu sângele vieţii lor.
Creştinii tuturor confesiunilor care mărturisesc doctrinele cardinale ale Scripturii (Trinitatea, divinitatea lui Cristos, naşterea din fecioară, natura fără de păcat a lui Cristos, ispăşirea substituţionară, învierea în trup, a doua venire a lui Cristos etc), recunosc importanţa acceptării Bibliei în contextul ei istoric şi lingvistic. Doar cei fără nici un fel de consideraţie pentru dovezile istorice şi pentru realităţile unei exegeze sănătoase alegorizează şi spiritualizează textele despre care ei ştiu că întăresc doctrinele fundamentale ale creştinismului istoric.
Adepţii Unităţii sunt vinovaţi de alegorizarea şi spiritualizarea tuturor doctrinelor cardinale ale credinţei creştine şi, în loc să critice direct afirmaţiile Scripturii, ei mai degrabă subminează în mod subtil marile declaraţii ale Cuvântului lui Dumnezeu, reinterpretându-le, alegorizându-le şi spiritualizându-le, până ce secătuiesc din ele întreaga putere revelată a Cuvântului lui Dumnezeu, apoi le înghesuie în şablonul religiei soţilor Fillmore şi, de fapt, le „răstălmăcesc spre pierzarea lor" (2 Petru 3:16).
Prin urmare, să nu uităm că membrii Unităţii vorbesc cu devoţiune despre Biblie, însă ei întrebuinţează Biblia *doar* în măsura în care ea poate fi mânuită ca un instrument de succes pentru a ademeni în mrejele cultului soţilor Fillmore sufletul lesne crezător. Dar, pentru adevăratul creştin, Biblia, în contextul ei adecvat şi în cadrul ei istoric, trebuie să rămână mereu Cuvântul lui Dumnezeu, inviolabil, autoritatea finală pentru Biserica lui Isus Cristos şi pentru viaţa creştină individuală.
*2. Trinitatea*
învăţătura clară a Cuvântului lui Dumnezeu este că natura lui Dumnezeu este duh (Ioan 4:24) şi, în plus, că El S-a manifestat în Vechiul Testament în diferite feluri (îngerul lui Iehova - Exodul 23:20; Judecători 6:12 şi 14;

Judecători 13 etc; Fiul lui Dumnezeu - Daniel 3:25; ca Emanuel, *Dumnezeu este cu noi* - Isaia 7:14 etc). în capitolul 18 din Genesa, de exemplu, este consemnat faptul că Avraam a fost gazda a trei vizitatori pe câmpia de la Mamre, dintre care doi erau îngeri (Genesa 19:1), iar celui de al treilea, Avraam i s-a adresat de paisprezece ori numindu-L Dumnezeu Iehova!
Pentru a crea o imagine mai clară în privinţa înţelegerii adevăratei naturi a lui Dumnezeu, în relatarea creaţiei (Genesa 1:26, 27) sunt citate cuvintele Domnului: „Să *facem* om după chipul *Nostru,* după asemănarea *Noastră...* Dumnezeu a făcut pe om după chipul Său, 1-a făcut după chipul lui Dumnezeu; parte bărbătească şi parte femeiască i-a făcut", folosind pluralul ebraic pentru „Noi" şi „Noastră", revenind apoi la singularul „Său" în versetul 27, ceea ce este în mod evident o indicaţie trinitariană.
Dacă ne apropiem de revelaţia Noului Testament cu privre la Dumnezeu găsim şi aici ceva ce trece cu mult dincolo de interpretarea iudaică a unităţii solitare (Deuteronom 6:4), deoarece atât la botezul Domnului Isus Cristos, cât şi la ultima Lui arătare după înviere (Matei 3:16,17, cf. Matei 28:19), trei Persoane distincte sunt considerate drept singurul Dumnezeu, şi nimic nu ar putea fi mai clar decât porunca lui Cristos de a boteza în acest nume întreit al Divinităţii, Iehova!
Dumnezeul Bibliei şi Tatăl Domnului nostru Isus Cristos este o Fiinţă personală, un Duh personal. Această Persoană Atotputernică îndeplineşte fapte de care nu poate fi capabilă decât o Persoană: Dumnezeu aude (Exodul

2:24), Dumnezeu vede (Genesa 1:4); Dumnezeu creează (Genesa 1:1); Dumnezeu cunoaşte (2 Timotei 2:19, Ieremia 29:11); Dumnezeu are o voinţă (1 Ioan 2:17); Dumnezeu este un eu cunoscător şi reflexiv, adică o fiinţă personală, „EU SUNT CEL CE SUNT" (Exodul 3:14;). Acesta este Dumnezeul creştinismului, o Persoană omnipotentă, omniscientă şi omniprezentă, care manifestă toate atributele unei personalităţi. Prin urmare, în mod categoric, El nu este nicidecum Dumnezeul Unităţii, deoarece Unitatea propovăduieşte că „credinţa" într-un Dumnezeu personal a întârziat progresul rasei umane![3]
Potrivit teologiei Unităţii, „Tatăl este Principiul, Fiul este acest Principiu revelat în planul creaţiei, Duhul Sfânt este puterea executivă atât a Tatălui, cât şi a Fiului, îndeplinind planul" *{Metaphysical Bible Dictionary, op. cit.,* pag. 629). Totuşi, această descriere nu coincide cu revelaţia biblică despre caracterul lui Dumnezeu, întrucât în esenţa ei Unitatea este o formă de religie panteistă, susţinând că omul este de fapt o parte din Dumnezeu; pe când Scripturile ne învaţă în mod limpede că omul este rezultatul puterii creatoare

[3] Sarah B. Scott, *The True Character ofGod,* Lees Summit, MO, Unity School of Christianity, nd., pag. 3.
a lui Dumnezeu şi separat de El, după cum fiecare creatură este, prin natura ei, separată de cel care a creat-o.
Nu uitaţi că ori de câte ori adepţii Unităţii vorbesc despre „Dumnezeu", ei nu vorbesc despre Dumnezeul creştinismului sau despre moştenirea iudeo-creştină. Dimpotrivă, ei vorbesc despre un Principiu abstract, o Minte divină, care nu are în nici un sens personalitate, şi căreia nu i te poţi adresa ca unei fiinţe personale.
Unitatea perverteşte doctrina Trinităţii, spiritualizând chiar termenii folosiţi pentru a descrie relaţia dintre membrii dumnezeirii (Tatăl, Fiul, Duhul Sfânt), iar această practică necinstită trebuie demascată cu fiecare ocazie de către cei care sunt destul de interesaţi de adevărul în legătură cu caracterul lui Dumnezeu, aşa cum îl găsim pe paginile Scripturii.
*3. Divinitatea lui Cristos*
Ajunge ca cineva să citească chiar şi numai superficial literatura cultului eretic Unitatea pentru a-şi da repede seama că în teologia Unităţii Isus Cristos nu este Dumnezeu-omul din doctrina Noului Testament.
Noul Testament, care este în realitate continuarea sau dezvoltarea expresiei voii lui Dumnezeu sub vechiul legământ, ne învaţă categoric că Isus Cristos este Cuvântul Etern al lui Dumnezeu (Ioan 1:1), că El a luat asupra Sa chipul unui om (Ioan 1:14; Filipeni 2:6, 7) şi, în plus, că El este Răscumpărătorul lui Israel şi Mântuitorul lumii (Matei 1:21-24; Fapte 4:12). Unitatea, împreună cu Ştiinţa Creştină, Noua Gândire, Ştiinţa Religioasă etc, îl despart pe Isus de Cristos, reducându-L pe Dumnezeul-om al Scripturii la un om desăvârşit în care locuieşte conştiinţa eristică, o conştiinţă prezentă în *fiecare* om, care nu trebuie decât să fie cultivată şi dezvoltată. Sau, după cum se afirmă în *Metaphysical Bible Dictionary,* pagina 150, „Cristos este singurul Fiu zămislit al lui Dumnezeu, cu o idee completă despre omul desăvârşit şi Mintea divină. Acest Cristos sau ideea omului perfect, care există veşnic în Mintea divină, este spiritul adevărat şi eul superior al fiecărui individ".
Vedem aşadar că toţi oamenii sunt „cristoşi" în miniatură, ca să spunem aşa, şi Unitatea nu propovăduieşte în nici un sens divinitatea intrinsecă şi unicitatea Cuvântului încarnat al lui Dumnezeu.
Făcând o diferenţiere subtilă între omul Isus şi „Cristosul, identitatea spirituală a lui Isus", Unitatea încearcă să îl deposedeze pe Domnul Isus Cristos de adevărata Lui identitate, pe care Scripturile o revelează a fi aceea a Divinităţii încarnate (vezi Isaia 9:6; Ioan 5:18; Coloseni 1:15-18; 2:9; Apocalipsa 1:7,8, 17, 18).
în *Christian Healing (op. cit,* pag. 106, 107), Charles Fillmore îi sfătuieşte pe adepţii Unităţii ca atunci când au ezitări „să-şi afirme la orice

vreme înţelegerea lor eristică", rezumând astfel într-o scurtă frază punctul de

vedere al Unităţii în ceea ce-L priveşte pe Domnul Isus Cristos. Deoarece domnul Fillmore a propovăduit că „Cristos" este în realitate „mintea supra-conştientă, conştiinţa eristică sau conştiinţa spirituală..." {*MetaphysicalBible Dictionary, op. cit.,* pag. 155), poziţie care se opune direct învăţăturii Scripturii; întrucât a existat un singur Cristos despre care vorbeşte Petru atunci când spune: „în nimeni altul nu este mântuire: căci nu este sub cer nici un alt Nume dat oamenilor, în care trebuie să fim mântuiţi" şi „Dumnezeu L-a făcut Domn şi Cristos pe acest Isus" (Fapte 4:12; 2:36).

Aşadar, Isus Cristos nu a fost Isus şi Cristos aşa cum ar vrea adepţii Unităţii să credem; mai degrabă El a fost Dumnezeu-omul, având două naturi într-o singură fiinţă - „Isus Cristos este acelaşi ieri, şi azi şi în veci" (Evrei 13:8). în capitolul 8 al Evangheliei după Ioan, versetul 58, Domnul Isus Cristos Se identifică pe Sine în mod evident cu Iehova atunci când afirmă „înainte ca să se nască Avraam, EU SUNT" (compară Exodul 3:14). Şi acesta este faptul care stabileşte unitatea lui Cristos cu Trinitatea eternă: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt şi stabileşte fără urmă de îndoială pentru mintea oricărui cercetător exegetic inteligent al Scripturii identitatea şi divinitatea lui Isus Cristos. „El este Dumnezeul adevărat şi viaţa veşnică" (1 Ioan 5:20).

*4. Ispăşirea lui Cristos*

Verdictul Scripturii asupra stării omenirii neregenerate este cât se poate de explicit: „Căci toţi au păcătuit şi sunt lipsiţi de slava lui Dumnezeu" (Romani 3:23). Pedeapsa pentru aceasta este declarată a fi „veşnică" (Matei 25:46), pentru cel care nu acceptă moartea lui Isus Cristos în locul lui pe crucea de la Calvar; fiindcă Scriptura ne învaţă că atunci şi numai atunci un om poate să găsească pacea cu Dumnezeu (Romani 5). Biblia declară fără echivoc că ispăşirea (reconcilierea) realizată de Cristos a însemnat de fapt aducerea la îndeplinire a jertfei mielului din Vechiul Testament pentru păcatele oamenilor (Exodul 12:5-14) şi, mai mult, că Isus Cristos în calitate de Mielul lui Dumnezeu (Ioan 1:29) a făcut pe crucea de la Calvar „o singură dată" şi pentru totdeauna ispăşirea pentru toate păcatele, apoi S-a aşezat la dreapta „Măririi în locurile preaînalte" (Evrei 1:3 şi 9:26). Prin jertfa Lui substituţionară noi „avem pace cu Dumnezeu" (Coloseni 1:20) şi „sângele lui Isus Cristos, Fiul Lui, ne curăţeşte de orice păcat" (1 Ioan 1:7). în cartea lui *What Practicai Christianity Stands For* (Lees Summit, MO, Unity School of Christianity, 1947, pag. 5), Charles Fillmore a făcut următoarea afirmaţie: „Ispăşirea este unitatea omului cu Dumnezeu Tatăl, în Cristos. Formulând aceasta în termeni raţionali, putem spune că ispăşirea este «aducerea la unul», adică acordul sau reconcilierea minţii omului cu Mintea divină prin supra-conştienţa Minţii lui Cristos."



Nu este necesar să intrăm în amănunte în discuţia noastră despre contradicţia directă ce există între aceste două poziţii. Ispăşirea de pe cruce este mult mai mult decât „reconcilierea minţii omului cu Mintea divină prin supraconştienţa Minţii lui Cristos", cum ar vrea domnul Fillmore să credem. Potrivit mărturiei Scripturii, Cristos „a purtat păcatele noastre în trupul Său, pe lemn" (1 Petru 2:24) şi Scriptura afirmă în mod irevocabil că: „...fără vărsare de sânge, nu este iertare" (Evrei 9:22), un punct de vedere cu totul diferit faţă de acela al domnului Fillmore şi al cultului eretic Unitatea.

în prima lui epistolă, Petru expune pe scurt doctrina ispăşirii, arunci când scrie:

> Căci ştiţi că nu cu lucruri pieritoare, cu argint sau cu aur, aţi fost răscumpăraţi din felul deşert de vieţuire, pe care-1 moşteniseraţi de la părinţii voştri, ci cu sângele scump al lui Cristos, Mielul fără cusur şi fără prihană... Fiindcă aţi fost născuţi din nou nu dintr-o sămânţă care poate putrezi, ci dintr-una care nu poate putrezi, prin Cuvântul lui Dumnezu, care este viu şi care rămâne în veac... Dar Cuvântul Domnului rămâne în veac. Şi acesta este Cuvântul care v-a fost propovăduit prin Evanghelie. (1 Petru 1:18, 19, 23, 25).

Prin urmare, pe crucea de la Calvar, Cristos a salvat de puterea morţii veşnice sufletele tuturor celor care vor crede, aşa cum Ioan specifică atât de

frumos în Apocalipsa: „Din partea lui Isus Cristos, martorul credincios, cel întâi născut din morţi, Domnul împăraţilor pământului! A Lui, care ne iubeşte, care ne-a spălat [eliberat] de păcatele noastre cu sângele Său" (Apocalipsa 1:5).
Prin urmare, teologia Şcolii Unităţii este în dezacord direct cu revelaţia clară a Scripturii care ne învaţă că prin sângele Domnului Isus Cristos, vărsat în locul nostru, al tuturor, are omul pace cu Dumnezeu (Coloseni 1:20; cf. Romani 5); şi împreună cu Moise cel din vechime ne putem baza pe Cuvântul sigur al lui Dumnezeu care specifică: „...căci prin viaţa din el serveşte sângele drept ispăşire" (Leviticul 17:11, versiunea Berkley).
5. *Doctrina mântuirii*
Sunt mulţi care vor întreba: „De vreme ce Unitatea neagă practic orice doctrină cardinală a credinţei creştine, cum pot atunci adepţii ei să susţină mântuirea; şi dacă o fac, ce fel de mântuire este aceasta?"
Pentru a răspunde la aceste întrebări trebuie să înţelegem că Unitatea neagă existenţa unui rai sau a unui iad în sensul literal al cuvântului (Luca 16). într-adevăr, după soţii Fillmore, întregul rai sau iad de care un om poate avea parte, va fi în această încarnare sau într-una viitoare, aici pe pământ, în funcţie de comportamentul său din timpul fiecărei încarnări. în *Jesus Christ Heals (op. cit.,* pag. 162), Charles Fillmore a rezumat astfel învăţătura


Unităţii despre mântuire: „Noi am crezut că suntem mântuiţi prin rugăciunile şi jertfele personale făcute de Isus pentru noi, însă acum vedem că suntem mântuiţi dacă folosim principiile creatoare pe care El le-a dezvoltat în Sine însuşi şi că El este întotdeauna gata să coopereze cu noi la dezvoltarea Sa în noi, prin respectarea legii, aşa cum a respectat-o şi El. «Eu în ei şi tu în mine, ca ei să poată fi în chip desăvârşit una.»"
Cultul eretic Unitatea continuă să păstreze această învăţătură şi nu cunoaşte nimic despre „viaţa eternă" oferită omenirii de către Domnul Isus, care a spus: „Veniţi la Mine toţi cei trudiţi şi împovăraţi, şi Eu vă voi da odihnă" (Matei 11:28) şi „Trebuie să vă naşteţi din nou" (Ioan 3:5). Să ne păzim aşadar de denaturările Scripturii realizate de către Unitate şi să ne ţinem de Evanghelia Fiului lui Dumnezeu care „ne-a iubit şi S-a dat pe Sine pentru noi" (Efeseni 5:2), întrucât El singur este „pentru toţi cei ce-L ascultă urzitorul unei mântuiri veşnice" (Evrei 5:9).
*6. învierea lui Cristos*
Prin variatele ei publicaţii şi mai ales prin *Declaraţia de credinţă,* articolul 22, Unitatea a afirmat oficial următoarele lucruri în legătură cu învierea:
„Noi credem că dizolvarea duhului, sufletului şi trupului, cauzată de moarte este anulată de renaşterea aceluiaşi duh şi suflet într-un alt trup aici pe pământ. Noi credem că repetatele încarnări ale omului reprezintă măsura plină de milă a Tatălui nostru iubitor, cu scopul ca toţi să poată ajunge să dobândească nemurirea prin regenerare, cum a făcut Isus."
în locul doctrinei măreţe a învierii în trup, aşa cum ne este ea propovăduită atât în Vechiul, cât şi în Noul Testament, cultul eretic Unitatea propovăduieşte cicluri de reîncarnări până ce se atinge o eventuală perfecţiune. Adevăratul punct de vedere creştin în ceea ce priveşte moartea îl găsim în numeroase locuri din Scriptură, cum ar fi de exemplu în 2 Corinteni 5:8, unde Pavel afirmă clar că „a fi absent din trup înseamnă să fii prezent cu Domnul [sau acasă cu Domnul]". Şi din nou, în Filipeni 1:21-23, marele apostol îşi anticipează despărţirea de această viaţă pentru a fi cu Cristos, şi cu siguranţă nu pentru a trece prin repetate reîncarnări până ce avea să fie găsit vrednic de a împărtăşi slava Domnului.
în vederea combaterii punctului de vedere al Unităţii, reîncarnarea împotriva învierii, cititorul este îndrumat la capitolul 15 din 1 Corinteni unde este prezentată clar doctrina învierii fizice a trupului pentru nemurire. Autorul este de părere că, după citirea acestui pasaj, cititorul atent îşi va da imediat seama

de diferenţa dintre teologia lui Pavel sub inspiraţia Duhului Sfânt şi teologia familiei Fillmore şi a Unităţii, venită prin intermediul „marelui amăgitor"!

în *Jesus Christ Heals {op. cit.,* pag. 165) Charles Fillmore scria: „Mântuirea prin Isus Cristos nu se realizează aşteptând cu nerăbdare libertatea, ci realizând faptul că noi suntem acum liberi prin puterea Lui eliberatoare, pe care o folosim pentru a zdrobi lanţurile cu care ne-au înlănţuit gândurile noastre. Apoi mai trebuie doar să ne statornicim în adevărata viaţă şi putere, prin înţelegerea faptului că aceste atribute ale Fiinţei sunt omniprezente şi că afirmaţiile noastre despre acea prezenţă ne vor face să devenim conştienţi că, acum şi aici, noi trăim, ne mişcăm şi ne avem fiinţa în viaţa şi puterea eternă." Cultul eretic Unitatea nu s-a lepădat de această învăţătură a lui Fillmore, care contrazice în mod direct mărturia Domnului Isus Cristos din Ioan 14, unde El a spus: „Să nu vi se tulbure inima. Aveţi credinţă în Dumnezeu şi aveţi credinţă în Mine. în casa Tatălui Meu sunt multe locaşuri. Dacă n-ar fi aşa, v-aş fi spus. Eu Mă duc să vă pregătesc un loc. Şi după ce Mă voi duce şi vă voi pregăti un loc, Mă voi întoarce şi vă voi lua cu Mine, ca acolo unde sunt Eu, să fiţi şi voi" (versetele 1-3). Aşadar, contrar învăţăturilor Unităţii, „oamenilor le este rânduit să moară o singură dată, iar după aceea vine judecata" (Evrei 9:27); şi „Grozav lucru este să cazi în mâinile Dumnezeului celui viu!" (Evrei 10:31) - hotărâri care, deşi nu i-au înspăimântat pe soţii Fillmore în timpul lungii lor vieţi, fără îndoială sunt cât se poate de semnificative astăzi, când atât prima doamnă Fillmore, cât şi venerabilul ei soţ, Charles, au trecut din această viaţă pentru a înfrunta judecata Dumnezeului Bibliei şi nu a dumnezeului pe care l-au creat ei prin cuvinte amăgitoare şi speculaţii metafizice. Dumnezeu, care nu pune preţ pe rangul cuiva (2 Samuel 14:14) şi care este Judecătorul întregului pământ, a poruncit ca toţi oamenii să îl cinstească pe Fiul Său, întocmai cum îl cinstesc şi pe El (Ioan 5:23). Şi El Şi-a declarat cât se poate de clar intenţia de a-i învia în cele din urmă pe cei morţi (1 Corinteni 15), şi nu de a-i supune la repetate reîncarnări, conform tradiţiei familiei Fillmore şi a cultului eretic Unitatea.

7. *Cea de a doua venire a lui Cristos*

Este de-a dreptul de prisos să intrăm în amănunte în legătură cu învăţătura Unităţii referitoare la cea de a doua venire a Domnului Isus Cristos; trebuie doar să reţinem faptul că Unitatea nu recunoaşte revenirea personală a lui Isus Cristos pentru a judeca lumea (vezi 1 Tesaloniceni 4:13-18).

în contradicţie directă cu această învăţătură nescripturală, Biblia prezice în mod limpede revenirea lui Mesia al Israelului şi Mântuitorul omenirii pentru a face o judecată dreaptă asupra pământului (Zaharia 12:10; cf. Apocalipsa 1:7; de asemenea Matei 25:31-46; şi 2 Tesaloniceni 1:7-10). Marea nădejde a Bisericii lui Cristos a" fost iminenta revenire a

binecuvântatului ei Domn, nădejde pe care Pavel o descrie în epistola lui către Tit astfel: „aşteptând fericita noastră nădejde şi arătarea slavei marelui nostru Dumnezeu şi Mântuitor Isus Cristos. El S-a dat pe Sine însuşi, ca să ne răscumpere din orice fărădelege, şi să-Şi curăţească un norod care să fie al Lui, plin de râvnă pentru fapte bune" (2:13-15).

Dacă analizăm aceste date obiective din Scriptură şi dacă le comparăm atent cu jargonul denaturat al Şcolii Unităţii, devine tot mai evident că credinţa noastră trebuie să se bazeze, ca întotdeauna, pe revelaţiile sigure ale Scripturii. Trebuie să fim pregătiţi pentru „batjocoritorii" despre care Duhul Sfânt a spus prin Petru că vor veni spre sfârşitul vremurilor (2 Petru 3:3), şi pe care trebuie să îi „mustram, certăm, îndemnăm cu toată blândeţea şi învăţătura" (2 Timotei 4:2), ca să-I putem fi credincioşi lui Cristos, „care este mai pe sus de toate lucrurile, Dumnezeu binecuvântat în veci. Amin" (Romani 9:5).

înainte de a încheia studiul nostru asupra Şcolii Unităţii, credem că este

necesar să examinăm una dintre doctrinele majore ale Unităţii, care face ca în zilele noastre acest cult eretic să fie atât de atrăgător pentru atât de mulţi oameni. Este vorba despre doctrina reîncarnării pe care o propagă Şcoala Unităţii, împreună cu alţi adepţi ai reîncarnării, doctrină pe care o vom analiza acum şi la care vom răspunde pe baza Bibliei.

## Teoria *Unităţii* despre reîncarnare

Teoria reîncarnării, transmigrării sau renaşterii este cel mai bine descrisă pe scurt ca un proces prin care la moartea trupului, sufletul trece în trupul unor animale inferioare sau al altor fiinţe umane, şi aceasta într-un ciclu neîntrerupt (de la un trup la altul), până ce se ajunge la purificarea de păcat. Când s-a ajuns la această stare fără de păcat, sufletul trece în Nirvana (budism) sau în locul unde sălăşluieşte Brahma (hinduism). Aceste locuri nu înseamnă de fapt nimic altceva decât „eterna pace", atinsă prin absorbţia sufletului şi a tuturor rămăşiţelor personalităţii individuale în sufletul universal sau în oricare altă abstracţie filozofică în care s-ar putea constitui.

în cazul Şcolii Unităţii, aşa cum am observat anterior, reîncarnării i s-a atribuit o faţadă nouă şi au fost aduse o mulţime de „dovezi" pentru a se arăta că această concepţie a reîncarnării propovăduită de Unitate nu este numai logică şi raţională, ci şi singura soluţie „rezonabilă" la multe aşa-zise probleme insolubile pe care creştinismul ortodox nu le poate rezolva.



Vom analiza de data aceasta doar dovezile formulate cel mai frecvent, celelalte având în cea mai mare parte un caracter periferic.

### *Dovezile*

(1) Există persoane, locuri şi experienţe cu care nu mai este necesar să ne familiarizăm. Avem într-o oarecare măsură sentimentul că le cunoaştem deja. Ai avut vreodată sentimentul că ai mai fost într-un loc sau că ai cunoscut o persoană încă înainte de a te fi întâlnit cu ea? Aceasta este o dovadă a reîncarnării.

(2) Toţi oamenii se nasc inegali în ceea ce priveşte fie poziţia socială, fie şansele în viaţă, fie starea de sănătate. Unii nou-născuţi se nasc orbi, alţii surzi sau bolnavi, multe persoane mor în floarea vârstei. Dacă Dumnezeu este drept, El nu poate îngădui să se întâmple asemenea lucruri celor aparent inocenţi. în consecinţă, El trebuie să îi pedepsească pentru păcatele lor din timpul unei vieţi anterioare, şi aceasta va continua până ce toţi vor fi purificaţi de greşelile trecute. Prin urmare, reîncarnarea este singura dovadă convenabilă a atitudinii cu totul drepte a lui Dumnezeu faţă de toţi oamenii.

(3) Gânduri nedesăvârşite şi lucrări lăsate neterminate abundă în trăirea fiecăruia, iar Dumnezeu pe bună dreptate nu ar putea irosi aceste talente nedezvoltate. Mai degrabă El ne dă nenumărate prilejuri de a le folosi, oferind renaşteri succesive, în care gândurile şi lucrările noastre să fie aduse la împlinire.

(4) Multe cazuri documentate şi verificate de persoane care au fost în stare să-şi relateze în amănunţime vieţile precedente sunt consemnate în dosarele unor remarcabili hipnotişti, psihologi profesionişti şi ale unor organizaţii de cercetare; acestea demonstrează realitatea reîncarnării dincolo de orice îndoială rezonabilă şi sunt disponibile pentru a fi evaluate.

Aceste patru puncte, într-o formă sau alta, alcătuiesc premisele fundamentale pe care se bazează teoria reîncarnării; de asemenea, se aduc „dovezi" abundente din scrierile „inspirate" ale numeroaselor religii orientale şi culte eretice occidentale, însă tiparul este întotdeauna invariabil acelaşi. Totuşi, Unitatea se deosebeşte întrucâtva de sistemele mai „ortodoxe" ale transmigrării, prin aceea că pretinde că reîncarnarea este o „doctrină creştină" (Ernest Wilson, *op. cit.,* pag. 28) şi că Biblia o propovăduieşte şi o susţine pe deplin ca atare. Câteva dintre cele mai des citate texte sunt: Matei 16:17; 17:11; 22:42; Ioan 9:2; Apocalipsa 5:5 şi 22:16). Vom discuta aceste texte şi sensul lor contextual, în contrast cu interpretarea adepţilor reîncarnării, ceva mai târziu, însă rămâne totuşi faptul că nu puţini au îndrăznit să pretindă sprijin din Scriptură pentru această dogmă păgână.

*Punctul de vedere biblic*

Reîncarnarea poate fi uşor combătută pe baza Bibliei, prin cel puţin zece doctrine existente în Noul şi Vechiul Testament, însă, de dragul conciziei, am ales să enunţăm doar patru dintre ele, toate acestea fiind automat negate de cei care cred în reîncarnare, inclusiv de Şcoala Unităţii, prin faptul că acceptă ipoteza transmigrării. Aceste doctrine biblice sunt: (1) personalitatea lui Dumnezeu; (2) caracterul personal al lui Cristos; (3) învierea fizică şi (4) răsplata divină.

1. Dintr-un motiv necunoscut, toţi adepţii reîncarnării resping caracterul personal al lui Dumnezeu, faptul că El este un Duh personal, conştient, un Eu divin (Exodul 3:14), capabil de o relaţie subiect-obiect cu omul şi în cadrul Dumnezeirii.

Aşadar, toţi adepţii reîncarnării sunt devotaţi unei concepţii panteiste despre Divinitate, adică Dumnezeu este conceput ca fiind izvorul întregii existenţe de la cel mai infim atom până la formele gigantice ale materiei şi, mai mult, aceste lucruri fac toate parte din Substanţa Lui, care pătrunde în orice particulă a existenţei.

Acest punct de vedere, conform căruia Dumnezeu este totul şi totul este Dumnezeu sau o manifestare a Lui, este combătut în întregime de următoarele versete din Scriptură, care afirmă în mod indiscutabil că Dumnezeu este un Duh personal care posedă atribute pe care le poate avea doar o persoană, este imanent în creaţie, însă şi aparte de ea, în calitatea Lui de Creator. El este transcendent prin faptul că El nu-Şi împărtăşeşte natura Lui spirituală (Ioan 4:24; Evrei 1:3) cu produsele voii Sale creatoare.

A. Dumnezeu îşi aminteşte. Isaia 43:25; Ieremia 31:20; Osea 8:13.
B. Dumnezeu vorbeşte (relaţie de subiect-obiect). Exodul 3:12; Matei 3:17; Luca 17:6.
C. Dumnezeu vede, aude şi creează. Genesa 6:5; Exodul 2:24; Genesa 1:1.
D. Dumnezeu cunoaşte (are o minte). Ieremia 29:11; 2 Timotei 2:19; 1 Ioan 3:20.
E. Dumnezeu este un duh personal. Ioan 4:24; Evrei 1:3.
F. Dumnezeu are voinţă. Matei 6:10; Evrei 10:7, 9; 1 Ioan 2:17.
G. Dumnezeu va judeca. Ezechiel 18:30; 34:20; 2 Corinteni 5:10.

2. Reîncarnarea este combătută în mod hotărâtor de ispăşirea lui Isus Cristos, deoarece doctrina despre ispăşire ne învaţă că Dumnezeu, prin jertfa lui Cristos de pe cruce, i-a „curăţit" pe credincioşi de toate păcatele lor (Evrei 1:3) şi i-a socotit neprihăniţi de dragul Fiului Său (2 Corinteni 5:21). Pe de altă parte, adepţii reîncarnării pretind că „renaşterile" succesive sunt mijlocul de curăţire pentru suflet şi prin aceasta înlătură nu numai eficacitatea ispăşirii, ci şi însăşi necesitatea morţii lui Cristos pentru păcatele lumii.



Totuşi, Biblia ne învaţă în mod limpede că „fără vărsare de sânge, nu este iertare" (Evrei 9:22) a păcatului şi că Cristos a câştigat Biserica cu propriul Lui sânge, care nu este pieritor, ca argintul sau aurul (1 Petru 1:18, 19), dar care are o valoare mare şi este preţul pentru răscumpărarea sufletului.

Prin urmare, pentru adeptul Unităţii sau al teoriei reîncarnării sunt necesare cicluri aproape nesfârşite de renaşteri pentru curăţirea sufletului de păcat, însă pe noi ca creştini sângele lui Isus Cristos, Fiul lui Dumnezeu, ne curăţeşte de toate păcatele (1 Ioan 1:9). Acesta este mesajul Bibliei din Genesa până în Apocalipsa: răscumpărarea prin sânge, prin jertfa Celui care „ne iubeşte, care ne-a spălat de păcatele noastre cu sângele Său" (Apocalipsa 1:5). (Pentru mai multe pasaje din Scriptură, vezi Matei 26:28; Romani 5:6-8; Efeseni 1:7; Coloseni 1:20 etc.)

3. Doctrina învierii fizice a lui Isus Cristos (şi de fapt a tuturor oamenilor!) este piatra de temelie pe care durează validitatea creştinismului, fiindcă după cum spune apostolul Pavel: „Şi dacă n-a înviat Cristos, credinţa voastră este zadarnică, voi sunteţi încă în păcatele voastre" (1 Corinteni

15:17). Biblia afirmă în mod clar că Isus a înviat din mormânt într-o formă fizică (Ioan 20:27), nu ca duh (Luca 24:39-44) şi că însuşi Cristos, după ce a înviat, i-a mustrat pe ucenicii Lui pentru necredinţa lor în învierea Lui fizică (Marcu 16:14)*. Astfel este evident că deşi Isus Cristos a înviat fizic, El a avut ceea ce Biblia numeşte un „trup duhovnicesc" (1 Corinteni 15:44-49), nu înfăţişarea unui duh, ci un trup fizic nemuritor, incoruptibil, care posedă caracteristici spirituale şi care era scutit pentru totdeauna de moarte (Romani 6:9), un trup cum toţi credincioşii vor avea într-o zi, în ziua glorioasei Lui reveniri şi a învierii noastre (1 Ioan 3:2; 1 Corinteni 15:52-54).

Totuşi Şcoala Unităţii respinge întru totul învierea fizică şi pretinde chiar că Cristos a înviat spiritual şi nu fizic, precizând că Măria Magdalena (Ioan 20:14,15) şi ucenicii de pe drumul Emausului nu L-au recunoscut pe Domnul lor înviat din morţi până când El nu li S-a dezvăluit (Luca 24:16, 31). Dacă trupul Lui ar fi fost supus unei învieri fizice ei L-ar fi recunoscut imediat. Mai mult decât atât, adepţii Şcolii Unităţii fac deseori referire la 1 Petru 3:18, unde se afirmă că Cristos „a fost înviat în duhul", deducţia lor fiind că învierea Lui a fost una spirituală. Aceste obiecţii, deşi aparent valide, se năruie sub greutatea implacabilă a unei exegeze sănătoase, deoarece faptul că Cristos Şi-a tăinuit identitatea după înviere faţă de anumite persoane nu dovedeşte în nici un caz că El nu a înviat în mod fizic, după cum arată în mod limpede orice studiu, fie el chiar şi superficial, al limbii greceşti pe textele

* Deşi textul este în mod evident o sursă disputabilă, el este totuşi o mărturie valabilă din punct de vedere istoric pentru învierea în trup.



respective. Cheia pentru înţelegerea acestor apariţii tăinuite se găseşte în Luca 24:16 şi 31, două versete pe care adepţii reîncarnării evită în mod evlavios să le comenteze, din motivul evident că o exegeză corectă a acestora ar distruge afirmaţiile lor în legătură cu învierea spirituală.

Textul grecesc din Luca 24:16 afirmă doar că ochii ucenicilor „erau împiedicaţi să-L recunoască" (în greacă, *ekratounto),* ceea ce dovedeşte în mod concludent că Cristos a vrut ca ei să îi vadă trăsăturile şi totuşi să fie incapabili să-L recunoască; şi aceasta nu pentru că I s-ar fi schimbat înfăţişarea exterioară, ci pentru că voia Lui dictase altfel!

Celălalt text, Luca 24:31, susţine pe deplin versiunea greacă a textului din 24:16, arătând că, deşi ucenicii discutaseră cu Cristos, *ochii înţelegerii lor fuseseră închişi* prin voia Lui, aşa încât ei nu au putut pricepe până când El nu a ales să le dezvăluie faptul că Cel care le ţinuse tovărăşie fusese Cristosul înviat (în greacă, *dienoichtesan* - s-au deschis).

în ceea ce priveşte 1 Petru 3:18, un studiu lingvististic al versiunii greceşti confirmă în întregime mărturia Scripturii că Cristos a fost înviat într-o formă fizică de către Dumnezeu Tatăl, *însăprin* intermediul Duhului Sfânt (Romani 8:11). Astfel, atunci când Petru spune „omorât în trup", el proclamă îndată triumful lui Dumnezeu Tatăl, care L-a înviat pe Fiul Său Isus dintre cei morţi (Fapte 17:31) „prin Duhul" (1 Petru 3:18). Mergând mai departe, vedem că Isus Cristos nu a fost înviat *un* Duh (Ioan 20:28) şi că în Biblie nu se vorbeşte niciodată despre o înviere spirituală, întrucât trupul Lui nu a cunoscut putrezirea (Fapte 2:31; 13:37) şi în cea de a treia zi duhul şi sufletul Său s-au întors în *acelaşi* trup şi l-au readus la viaţă (Matei 28:9). începând cu momentul acela, El a fost un trup proslăvit (Filipeni 3:21), un model al tuturor trupurilor sfinţilor (1 Ioan 3:2). El putea trece prin pereţi (Ioan 20:19), însă putea fi şi atins cu mâna şi pipăit (Luca 24:36-39). Putea să se înalţe la cer (Fapte 1:9), însă înainte de aceasta a putut să mănânce peşte şi miere (Luca 24:41-43). Prin urmare, ceea ce se afirmă aici cu putere este că deşi Cristos a murit pe Calvar, El „a fost înviat" într-un trup duhovnicesc; astfel vedem că Cuvântul etern făcut trup pentru a suferi moartea a încetat să trăiască o existenţă în trup supusă morţii şi, prin înviere, a început o viaţă într-un trup duhovnicesc. Luther a precizat aceasta într-un mod cât se poate de succint:

...Prin suferinţa Lui, Cristos a fost luat din viaţa reprezentată de carne şi sânge... şi este acum aşezat într-o altă viaţă şi înviat potrivit Duhului... El a

trecut acum într-o viaţă spirituală şi supranaturală.
Măreaţa doctrină a învierii fizice a tuturor oamenilor, mântuiţi şi nemântuiţi (Ioan 5:28, 29), elimină de aceea necesitatea reîncarnărilor analoage şi dovedeşte încă o dată falsitatea întregului sistem.

4. Reîncarnarea mai este combătută şi de doctrina biblică a pedepsei divine pentru păcat, o doctrină inseparabil legată de natura omului şi de starea celor morţi.
Biblia ne învaţă fără urmă de îndoială că la moartea formei fizice, sufletul părăseşte trupul (Genesa 35:18) şi, dacă este mântuit, este mutat numai-decât în prezenţa lui Dumnezeu (2 Corinteni 5:8; Filipeni 1:21-23). Pe de altă parte, cei care L-au respins pe Isus Cristos merg instantaneu în iad, un loc al separării conştiente de Dumnezeu şi al unui chin spiritual de o natură înspăimântătoare (Luca 16:19-31). Pe lângă aceasta, Biblia ne avertizează şi asupra faptului că la ultima judecată (Matei 25:31-46) cei care au murit nemântuiţi vor fi aruncaţi în „întunericul de afară", rămânând acolo pentru totdeauna într-o separare conştientă de Dumnezeu şi în pedeapsa de nedescris a focului veşnic. (Matei 8:12; 25:41, 46; 2 Petru 2:17; Iuda 13; Apocalipsa 20:15).
Scriptura ne spune că aceasta este Voia divină pentru aceia care au comis enorma greşeală de a fi respins dragostea lui Dumnezeu exprimată în Isus Cristos (Ioan 3:16, 36). Adepţii reîncarnării nu pot combate nicicum această hotărâre eternă, ci doar s-o tăgăduiască şi să-i opună un fals misticism, care dictează cicluri de reîncarnări, într-o abilă încercare de a săvârşi ceea ce Domnul a predestinat deja în Cuvântul Lui, anume o judecată perfectă din partea Fiului lui Dumnezeu, Judecătorul neprihănit şi perfect (Ioan 5:22).

## *Comentarea textelor aplicate greşit pentru a demonstra reîncarnarea*

1. Matei 16:17; 22:42. „Isus îl numeşte pe Simon Petru; «Bar-Iona», sau literal: «fiul lui Iona». Aici cuvântul «fiu» este folosit în sens figurativ, implicând ideea că prezenta încarnare este «fiul» sau vlăstarul unei vieţi precedente. Interpretarea aceasta explică şi pasajul (Matei 22:42) în care Isus doreşte să afle de la farisei: «Ce credeţi voi despre Cristos? Al cui fiu este?» Ei nu au răspuns aşa cum ne-am aştepta: «Fiul lui Iosif», ci «*Fiul* lui David», cu alte cuvinte, El era reîncarnarea lui David" (pag. 39).[4]
Comentariu: Aceste texte aproape că nu mai necesită nici o explicaţie, deoarece contextul în care apar le explică în mod clar şi exclude orice încercare de genul celei făcute de domnul Wilson, care caută să desluşească în ele reîncarnarea.
în ambele cazuri citate anterior, limba greacă preia nişte expresii ebraice uzuale. Isus l-a numit pe Simon „fiul lui Iona", marcând astfel un contrast

[1] Ernest C. Wilson, *op. cit,* pag. 37-60.


între trecutul lui Petru şi caracterul revelaţiei pe care a primit-o (Matei 16:16-18), dezvăluind astfel că sursa cunoaşterii de către Petru a adevăratei identităţi a lui Isus - „Cristosul, Fiul Dumnezeului celui viu" - era însuşi Dumnezeu Tatăl. Nici gramatica greacă, nici contextul nu permit o interpretare atât de fantezistă ca aceea pe care o desluşesc adepţii reîncarnării în textul din Matei 16:17.
Referitor la Matei 22:42 şi la interpretarea ilogică şi neortodoxă conferită textului de domnul Wilson, contextul este categoric unul iudaic din punct de vedere teologic şi istoric. Se poate vedea din relatarea care precede versetul că fariseii şi saducheii încercaseră să îl prindă pe Isus în capcană, punându-I întrebări viclene, fără însă a reuşi; în schimb Cristos le-a pus la rândul Lui o întrebare tăioasă (versetul 21) referitoare la relaţia lui David cu viitorul lui fiu, Mesia. Răspunsul fariseilor, „fiul lui David" (versetul 42) nu face altceva decât să exprime acceptarea lor unanimă că Mesia avea să fie nici mai mult, nici mai puţin, decât un descendent al lui David. Cu siguranţă că ei nu

au vrut nicidecum să spună că Mesia avea să fie reîncarnarea lui David, cum afirmă domnul Wilson, întrucât ideea reîncarnării era cu totul străină de teologia Vechiului Testament, cum este şi de cea a Noului Testament; în consecinţă, argumentul acesta nu poate rămâne în picoare.

2. Matei 11:14. „Isus... atunci când a vorbit despre Ioan Botezătorul (Matei 11:14) ...a spus: «Şi dacă vreţi să înţelegeţi, el este Ilie, care trebuia să vină»" *(Ibid.,* pag. 42).

Comentariu: Isus a comentat aici textul din Maleahi 4:5 şi a pus pe umerii lui Ioan Botezătorul mantaua tradiţiei lui Ilie. Astfel, răspunzându-le iudeilor, Cristos nu a făcut altceva decât să-i dea profeţiei adevărata ei semnificaţie. Nici contextul şi nici profeţia nu declară în nici un caz că Ioan ar fi o reîncarnare a lui Ilie, cum se străduieşte atât de zadarnic domnul Wilson să stabilească, şi nici un exeget al Bibliei nu i-a susţinut vreodată în această privinţă pe adepţii reîncarnării.

3. Apocalipsa 5:5; 22:16. „în Apocalipsa 5:5 Isus este numit «Leul din seminţia lui Iuda, Rădăcina lui David»... în Apocalipsa 22:16 Isus spune: «Eu, Isus ...sunt Rădăcina [în calitate de Joshua] şi Sămânţa [în calitate de Isus] lui David»" *{Ibid.,* pag. 41).

Comentariu: Aceste texte au fost atât de grav răstălmăcite, fără a se ţine seama de sensurile lor istorice şi contextuale, încât este aproape de necrezut că nişte oameni consideraţi cinstiţi s-ar opri la nişte interpretări de calitate inferioară şi reprobabilă. Argumentul conform căruia, de vreme ce forma ebraică pentru Isus este Joshua şi de vreme ce Isus a fost descendent din David, Joshua şi David au fost încarnări precedente ale omului numit mai târziu Isus din Nazaret, este cu totul lipsit de temei biblic!



4. Ioan 9:12 şi urm. Acest pasaj este favoritul adepţilor reîncarnării, deoarece pretinde că omul născut orb suferea din cauza păcatelor pe care el le săvârşise într-o încarnare precedentă *(Ibid.,* pag. 45-48).

Cum se întâmplă cu majoritatea adepţilor de cult eretic care scot textele din context, Şcoala Unităţii nu priveşte niciodată dincolo de pasajele pe care le maltratează din punct de vedere contextual unde se află în general explicaţia. în versetul 3 din Ioan 9, Cristos a explicat că omul nu s-a născut orb ca urmare a păcatelor părinţilor lui sau la drept vorbind ale lui, ci „ca să se arate în el lucrările lui Dumnezeu" (versiunea Berkley). Ducând până la capăt această idee, în versetele 6 şi 7 ale aceluiaşi capitol Isus a restabilit vederea omului spre slava Tatălui Său, depunând încă o dată mărturie în favoarea Divinităţii Lui intrinseci.

Prin urmare, ideea reîncarnării nu este cuprinsă nici măcar o dată în vreo formă oarecare, în Ioan 9, cum şi-ar putea da seama până şi domnul Wilson, dacă ar citi textul în întregime, în loc să-1 interpreteze conform teoriei lui preconcepute despre reîncarnare.

în ultimele versete din Apocalipsa (22:18, 19) Fiul lui Dumnezeu avertizează asupra faptului că „urgiile scrise în această carte" vor fi soarta sigură a acelora care fac modificări în Cuvântul lui Dumnezeu şi că numele lor vor fi *scoase* din Cartea Vieţii dacă ei *scot* ceva din Cuvântul Lui.

## *Evaluarea dovezilor aduse în sprijinul reîncarnării*

1. Familiaritatea faţă de persoane, locuri sau lucruri, care niciodată nu poate fi explicată conştient prin evenimentele trăite, este unul din stâlpii cei mai puternici pe care se sprijină credinţa adeptului Unităţii. Din această cauză trebuie examinată cum se cuvine. întrebarea este: Dovedesc asemenea fenomene că cineva a trăit înainte în circumstanţe similare? Părerile principalilor oameni de ştiinţă, ale principalilor psihologi, psihiatri şi hipnotişti sunt aproape toate împotrivă. Este foarte posibil, ne spun ei, să legi amintiri subconştiente ale unor relatări şi fapte „uitate" de convingeri religioase. Prin intermediul regresiei hipnotice este posibil să compui poveşti ciudate, dintre care multe fac să pălească istoria lui „Bridey Murphy" (caz de aşa numită reîncarnare; n. trad.), ce sunt de asemenea consemnate în dosarele unor cercetători respectabili şi competenţi (vezi *Life,* 19 martie 1956). Prin urmare,

asemenea impresii sunt în mare parte rezultatul unui pur subiectivism şi sunt astfel lipsite de valoare în calitate de dovezi empirice.

2. Argumentul care are la bază egalitatea. Acest argument încearcă să arate că relele şi inegalităţile care copleşesc omenirea sunt rezultatul păcatelor comise în încarnări precedente. Oricum, acest argument este slab



prin faptul că nu recunoaşte prerogativa lui Dumnezeu de a-Şi disciplina creaturile sau copiii în folosul propriilor Lui planuri (Romani 8:28), că El ne poate curaţi în focurile încercării (1 Petru 4:12). Deşi este adevărat că în lume sunt inegalităţi, Scriptura nu ne indică niciodată faptul că păcatele comise într-o viaţă precedentă sunt antecedentele logice ale acestor inegalităţi şi nici un adept al reîncarnării, viu sau mort, nu a fost vreodată capabil să demonstreze că ar exista o oarecare legătură între judecata divină şi pretinsele existenţe dinaintea naşterii. Dimpotrivă, Biblia specifică în mod autoritar şi categoric că păcatul este în această lume un rezultat al păcatului lui Adam (Romani 5:12). Nu trebuie să uităm niciodată că Dumnezeu este Stăpân absolut şi că El pune în rânduială toate lucrurile după bunul plac al voii Lui. Omul este răspunzător faţă de Dumnezeu şi *niciodată* Dumnezeu nu este răspunzător faţă de om. Cu toate acestea, să nu uităm, cum fac panteiştii, că Dumnezeul Bibliei nu este doar un ansamblu de atribute reci şi abstracte. El este o Persoană, întrucât în spatele legilor şi atributelor Lui Se află o Persoană, care este în mod categoric perfectă, iubitoare, dreaptă şi bună - o Persoană a cărei deplinătate a fost văzută pentru totdeauna în prezenţa lui Isus Cristos, după cum este scris: „Cine M-a văzut pe Mine, L-a văzut pe Tatăl" (Ioan 14:9).

3. Gândul nedesăvârşit şi lucrul lăsat neterminat. Această „dovadă" în avantajul necesităţii reîncarnării este întru totul lipsită de valoare, întrucât Dumnezeu, pentru a fi drept, nu „trebuie" să îngăduie omului să-şi desăvârşească toate gândurile şi toate lucrările, sau, la drept vorbind, nici unul dintre ele! De fapt, Solomon, cel mai înţelept om care a trăit vreodată, a fost cel care a afirmat că înţelepciunea omului şi lucrările lui pier în mormânt, o afirmaţie într-adevăr tare, pe care adepţii reîncarnării trebuie să o admită (Eclesiastul 9:10; vezi de asemenea Psalmul 146:4).

4. „Dovada" ultimă în favoarea reîncarnării este aceea a diferitelor cazuri (Bridey Murphy etc.) ce sunt citate ca probă incontestabilă a teoriei. în legătură cu multe asemenea fenomene, periodicul *Life* a prezentat explicaţii logice, ştiinţifice, care răspund în mare măsură întrebărilor ridicate. Oricum, în multe cazuri, având ca scop înşelăciunea, Satan a folosit în trecut, şi cu siguranţă mai foloseşte şi astăzi, forţe demonice pentru a abate sufletul lesne crezător de la adevărul lui Dumnezeu şi de a-l îndrepta spre cărările întunecate ale ocultismului (Exodul 7:11, 12).

Dacă doctrina Noului Testament despre naşterea din nou sau regenerare nu ar avea legătură cu „Bridey Murphy" şi alte aşa-zise cazuri similare de reîncarnare, creştinii ar putea foarte bine să anuleze întreaga afacere ca fiind o impostură sau nişte feste pe care ni le joacă uneori procesele mintale omeneşti. Dar încercarea de a reinterpreta naşterea din nou drept reîncarnare



atât de către Unitate, cât şi de către adepţii lui „Bridey Murphy", defineşte întregul subiect ca fiind demonic în ceea ce priveşte originea şi scopul lui, şi ca atare de evitat de către creştini.

Doctrina creştină a naşterii din nou ne învaţă în mod desluşit că atunci când cineva îl primeşte pe Isus Cristos ca Domn şi Mântuitor, Duhul Sfânt al lui Dumnezeu îi regenerează sufletul (Ioan 3:3; 1 Petru 1:23), îi reface relaţia cu Dumnezeu, relaţie pierdută din cauza păcatului şi creează înlăuntrul lui o natură fără de păcat (2 Corinteni 5:17). Prin sfinţire progresivă această natură ne va da în cele din urmă posibilitatea să atingem perfecţiunea, fie la moartea trupului şi reuniunea sufletului cu Cristos (2 Corinteni 5:8) fie, dacă supravieţuim până la cea de-a doua venire a lui Cristos, la înălţarea noastră la

ceruri sau la învierea noastră la nemurire (1 Tesaloniceni 4:14-17 şi 1 Corinteni 15:51-54).
Aşadar, acest mare adevăr biblic nu poate fi niciodată, în mod logic, raţional sau exegetic, legat de sau comparat cu renaşterea sau naşterea din nou a reîncarnării, şi ar fi bine ca publicul creştin să fie alertat în faţa „noii" ameninţări în favoarea căreia pledează Unitatea, ameninţare care „gâdilă astăzi urechile" şi vanitatea multor suflete înşelate şi le abate de la Domnul vieţii (Fapte 3:15) şi le îndreaptă spre abisul morţii spirituale.
Trebuie înţeles faptul că pentru ca cineva să devină membru al Şcolii Creştine a Unităţii, el va trebui să renunţe la orice doctrină fundamentală a credinţei creştine - să nege divinitatea Domnului nostru, învierea Lui fizică şi cea de a doua venire personală a Lui şi să creadă în reîncarnarea sufletului, care este în dezacord cu doctrina învierii fizice a trupului.
Să nu uităm aşadar, că sub aparenta spoială a toleranţei şi pseudo-dragostei, care caracterizează Şcoala Creştină a Unităţii, se află o negare subtilă, dar fermă, a principiilor de bază ale Evangheliei lui Isus Cristos.
Pentru aceia care ar dori să-şi astâmpere setea la acest izvor de înviorare spirituală iluzorie, avertismentul nostru trebuie să fie clar şi hotărât:
Să cercetaţi duhurile, dacă sunt de la Dumnezeu; căci în lume au ieşit mulţi proroci mincinoşi (1 Ioan 4:1).
Chiar şi în urma acestui scurt studiu al cultului eretic Unitatea, nici un cercetător obiectiv al Scripturii nu poate tăgădui faptul că Unitatea se încadrează vădit în limitele acestui avertisment, şi am fi lipsiţi de înţelepciune să nu asculăm de sfatul acesta din Cuvântul lui Dumnezeu.
Charles W. Ferguson, marele critic liberal al cultelor eretice, a rezumat cu mult talent Şcoala Unităţii în revelatoarea lui carte: *The New Books of Revelation,* şi vom încheia studiul nostru cu succinta lui evaluare (cu care atât datele istoriei, cât şi cele ale teologiei ne obligă să fim de acord):

Astfel se face că, „având toate pânzele sus şi vânt prielnic", Şcoala Creştină a Unităţii slujeşte mulţimilor. Obţine rezultate. Oferă o filozofie care sună bine şi se aplică şi mai bine. S-a dovedit a fi plină de succes pentru milioanele de adepţi care au fost prinşi în capcana cuvintelor tipărite. La temelia vastului ei mecanism se află bineînţeles cazurile de vindecare a unor boli de tot felul şi promisiunea superficială a nemuririi fizice pentru adepţii ei. Mecanismul nu este de dispreţuit.
Avem în cultul eretic Unitatea o enormă afacere beneficiind de serviciile poştei, ce distibuie sănătate şi fericire pe scara largă a unei moderne antreprize comerciale. Este o producţie în masă în domeniul religiei, şi activitatea ei este promovată cu multă perspicacitate şi în mod sistematic, neprecupeţindu-se nici un efort pentru a se folosi în avantajul acestei producţii vechea solicitare şi a se găsi noi locuri de desfacere. Este lucrarea unui agent imobiliar pensionat şi a inspiratei sale soţii, iar cu anosta ei abundenţă de date sub formă de tabele şi cu eficacitatea ei inacceptabilă, ea sugerează cât se poate de bine ceea ce doresc americanii în domeniul spiritului.[5]
[5] Charles W. Ferguson, *The New Book of Revelation,* Garden City, NJ, Doubleday and Sons, 1929, pag. 250.

# Capitolul 12
# HERBET W. ARMSTRONG ŞI BISERICA UNIVERSALĂ A LUI DUMNEZEU -ANGLO-ISRAELISMUL

Biserica Universală a lui Dumnezeu, întemeiată şi condusă de octogenarul Herbert W. Armstrong, ar putea fi denumită mai aproape de sensul strict al cuvântului „Noul Galatenism", datorită accentului pe care îl pune pe legalism. întrucât această grupare se face destul de simţită în întreaga lume, este esenţial să i se analizeze sistemul teologic în lumina Cuvântului lui Dumnezeu, pentru a se vedea dacă este sau nu, potrivit reclamei care i se face, „Adevărul adevărat".
Pentru a facilita o înţelegere mai clară a acestui sistem de cult eretic al secolului al XX-lea, este necesară o oarecare cunoaştere a contextului istoric.

## Apariţia lui Herbert W. Armstrong

Herbert W. Armstrong şi-a iniţiat cultul eretic în secolul nostru, fiind întemeietorul şi actualul lui lider plin de dinamism. Amănuntele legate de tinereţea lui şi de începuturile sistemului căruia i-a pus bazele sunt cât se poate de vagi. Două publicaţii editate de Ambassador Press, proprietate a Bisericii Universale, *The Inside Story of the World Tomorrow Broadcast* şi *The Autobiography of Herbert W. Armstrong,* enumera câteva elemente semnificative din punct de vedere istoric ce ţin de viaţa lui Armstrong şi de dezvoltarea cultului său, dar până şi aceste două cărţi prezintă istorii incomplete, în ambele publicaţii, viaţa lui Armstrong dinainte de „chemarea" lui este rezumată aproximativ după cum urmează. Armstrong şi-a început cariera profesională în calitate de agent de publicitate şi intermediar, scriind materiale pentru *Merchants Trade Journal* din Des Moines, Iowa (1912-1915). în orice caz, întreaga lui afacere publicitară a fost distrusă în anul 1920, în cadrul a ceea ce cărţile denumesc „o depresiune fulgerătoare".'
în anul 1924, Armstrong s-a mutat pe coasta de nord-vest a Pacificului, unde speculaţiile lui în afaceri au dat greş de două ori, datorită „unor forţe

[1] Herbert W. Armstrong, *The Autobiography of Herbert W. Armstrong,* Pasadena, CA, Ambassador Press, 1967, Voi. 1, pag. 234.



aflate dincolo de controlul domnului Armstrong".[2]
Odiseea spirituală a domnului Armstrong a început prin descoperirea făcută de soţia lui că „pentru mântuire este necesară supunerea faţă de legile lui Dumnezeu, rezumate în cele Zece Porunci. Şi aceasta nu pentru că respectarea poruncilor ne-ar mântui, ci mai degrabă pentru că păcatul este încălcarea legii spirituale a lui Dumnezeu. Cristos nu ne mântuie în păcatele noastre, ci din păcatele noastre. Noi trebuie să ne pocăim de păcat, să ne pocăim de încălcarea legii lui Dumnezeu, ceea ce înseamnă întoarcerea de la nesupunere, ca şi condiţie prealabilă pentru primirea darului fără plată a lui Dumnezeu" *?*
Studiile biblice duminicale ale domnului Armstrong l-au învăţat că nu există fapte care duc la mântuire... S-a terminat cu Legea lui Dumnezeu. Pentru el religia nu era un mod de viaţă, ci o simplă credinţă, o acceptare a realităţii existenţei lui Dumnezeu, a naşterii din fecioară a lui Cristos, a eficacităţii sângelui vărsat al lui Cristos. între domnul şi doamna Armstrong a luat naştere o controversă. Ea a refuzat să renunţe la adevărurile pe care tocmai le descoperise. L-a rândul lui, el s-a lansat plin de o nemulţumire profundă în primul lui studiu adevărat al Bibliei, întreprins cu scopul mărturisit de a-i dovedi soţiei sale că nu se poate ca „toate aceste biserici să greşească".[4]
în urma lungului studiu solitar al Scripturii, Armstrong a ajuns la aceleaşi concluzii împotriva căroroa lupta cu atâta înverşunare în controversa cu soţia sa. Publicaţiile Ambassador Press indică faptul că strădania lui Armstrong de a trece de la credinţa creştină „tradiţională" la „legalismul" nou-descoperit a determinat în el „o teribilă încordare interioară".[5]
Suntem informaţi că, după studierea Bibliei şi după multă rugăciune, domnul Armstrong a început să scrie şi să facă lucrare misionară. în iunie 1931, Armstrong a condus o campanie evanghelistică în Eugene, Oregon, şi atunci a fost „ordinat în calitate de slujitor al lui Isus Cristos".
Zelul lui extraordinar, inepuizabila lui energie, activitate scriitoricească şi talentul lui de a vorbi şi de a face propagandă i-au fost de mare folos de-a lungul anilor şi au culminat cu fondarea Colegiului Ambassador, în Pasadena, a periodicului *Plain Truth Magazine,* apărut pentru prima dată în februarie 1934 şi a lui *The World Tomorrow Program,* iniţiat în Eugene, Oregon, în ianuarie 1934.
Dintre toate structurile eretice, Biserica Universală a lui Dumnezeu spon-

[2] *Ibid.,* pag. 284.
[3] *Ibid.,* pag. 281-284, 286 şi urm.
[4] Roderick Merdith, *The Inside Story of the World Tomorrow Broadcast,* Pasadena, CA, Ambassador Press, nedatat, pag. 47.
[s] *Ibid.,* pag. 48.

sorizează mai multe emisiuni radiofonice şi programe televizate, transmise prin mai multe staţii, decât orice altă grupare din lume, de fapt mai multe decât toţi principalii lui concurenţi la un loc! Herbert W. Armstrong şi-a făcut o carieră din a fi cel mai mare ambasador în folosul bisericii lui, abordând diferiţi conducători ai unor naţiuni dezvoltate sau în curs de dezvoltare, atrăgându-le atenţia prin darurile lui scumpe şi programele lui de ajutor direct în domeniile în care ţara respectivă resimte vreo nevoie.

Un exemplu al diplomaţiei lui Armstrong este atitudinea lui de susţinere a guvernului israelian, pentru care a sponsorizat săpături arheologice, dintre care nu cele mai lipsite de importanţă sunt mult-mediatizatele excavaţii din jurul şi din partea inferioară a amplasamentului celui de al doilea templu din Ierusalim.

Religia lui Armstrong este puternică în Anglia, în întregul Regat Unit şi pe continentul european, ca de altfel şi în Statele Unite. Trebuie remarcat faptul că Radio Luxemburg şi alte staţii emit materialul lui Armstrong în toată Europa şi chiar dincolo de Cortina de fier, astfel că lucrarea Bisericii Universale a lui Dumnezeu nu le este străină nici celor de acolo.

## Eclectismul lui Herbert W. Armstrong

Roderick Meredith, biograful lui Armstrong, insistă cu multă energie că „nu a existat niciodată vreo asociere cu martorii lui Iehova, adventiştii de ziua a şaptea, mormonii sau cu orice altă sectă de genul acesta, cum au pretins în mod eronat unii detractori".[6]

### 1. *Herbert Armstrong şi adventismul de ziua a şaptea*

Din nefericire pentru domnul Meredith, confesiunea adventistă de ziua a şaptea a făcut un curriculum vitae complet al lui Herbert Armstrong, evidenţiind legătura pe care el a avut-o cu adventiştii. Scriind în numele Asociaţiei Păstorilor Adventişti de Ziua a Şaptea, George Burnside afirmă cu privire la domnul Armstrong:

„...Domnul Armstrong este ramificaţia unei ramificaţii a unei ramificaţii a Bisericii Adventiste de Ziua a Şaptea." Informaţia dată de Burnside poate fi rezumată în felul următor.

în 1886, prezbiterii B. F. Snook şi W. H. Brinkerhoff, doi slujitori ai micii şi recent-organizatei Conferinţe de la lowa a Adventiştilor de Ziua a Şaptea,

[6] *Ibid.,* pag. 48 şi urm.; cf. *Autobiography, op. cit.,* pag. 302, unde Armstrong neagă faptul că ar fi participat la vreun serviciu de închinăciune al Bisericii Adventiste de Ziua a Şaptea, deşi recunoaşte că era familiarizat cu literatura lor. El neagă de asemenea faptul de a fi fost membru al acestei confesiuni *(Ibid.,* pag. 338).



au devenit apostaţi şi, împreună cu alţi câţiva membri, şi-au format propria lor grupare. Ei şi-au condus lucrarea din Marion, Iowa, dar în 1889 şi-au mutat centrul de activitate la Stanbury, Missouri, denumindu-şi societatea „Biserica lui Dumnezeu (adventistă)".

Domnul Armstrong a devenit membru al acestei biserici şi după o relaţie furtunoasă cu cei de acolo, a declarat că domnul Duggar, într-o dispută asupra conducerii, a trecut în fruntea unei părţi considerabile din totalul membrilor, care şi-au denumit gruparea „Biserica lui Dumnezeu (de ziua a şaptea)". Domnul Armstrong s-a alăturat acestei grupări care s-a desprins. Mai târziu, datorită acceptării de către domnul Armstrong a teoriei israelismului britanic şi a altor subiecte, el a ieşit singur din mişcare şi şi-a alcătuit propria biserică, denumind-o „Biserica Mondială a lui Dumnezeu", cunoscută astăzi ca Biserica Universală a lui Dumnezeu.[7]

Verificând în amănunţime documentaţia adventistă asupra acestui fapt şi găsind-o exactă, descoperi că ceea ce domnul Meredith ascunde cu prea multă uşurinţă sub o spoială înşelătoare devine acum semnificativ. Vecina care i-a dezvăluit doamnei Armstrong marea descoperire în legătură cu Legea lui Dumnezeu a fost o fostă membră a Bisericii Adventiste de Ziua a Şaptea şi, de asemenea, membră a grupării desprinse. Teologia domnului Armstrong a mers în multe domenii paralel cu adventismul de ziua a şaptea. Teologia lui insistă asupra ţinerii sabatului adventiştilor - ziua a şaptea, asupra abţinerii de la anumite alimente ca fiind necurate, asupra unui sistem adventist gene-

ral de interpretare profetică (chiar dacă îi asociază propriile lui modificări), asupra legalismului extrem şi a ţinerii sărbătorilor şi a lunii noi, precum şi asupra denunţării doctrinelor despre iad şi pedeapsa veşnică, în locul cărora el a substituit doctrina adventistă a anihilării celor răi. Domnul Armstrong este îndatorat în mod considerabil adventismului de ziua a şaptea, dar şi martorilor lui Iehova (cu a căror negare a doctrinei Trinităţii şi a învierii în trup a lui Cristos este de acord), bisericii mormone (a cărei învăţătură că omul poate deveni ca Dumnezeu şi-a însuşit-o, fără a avea măcar cea mai neînsemnată aprobare din partea lui Joseph Smith şi Brigham Young).

Domnul Meredith pare peste măsură de dornic să treacă peste aceste fapte, însă faptele rămân fapte. Negarea lui generală conform căreia „nu a existat niciodată vreo asociere cu martorii lui Iehova, adventiştii de ziua a şaptea sau cu mormonii" este o denaturare clară a unui fapt real.

[7] Materialul precedent este rezumat din articolele lui George Burnside referitoare la Herbert W. Armstrong, publicate în *Bulletin of the Ministerial Association of Seventh-day Adventist Ministers.*



2. *Anglo-israelismul*

Vorbind în sensul strict al cuvântului, anglo-israelismul (denumit uneori israelism britanic) nu este nici sectă, nici cult, întrucât el transcende limitele confesionale şi sectare şi nu instituie o organizaţie eclesiastică. El există de mai bine de un secol în Statele Unite, ajungând aici din Anglia. După câte se pare, el a debutat acolo la scurt timp după încheierea epocii elisabetane, primul lui „apostol" fiind Richard Brothers (1757-1824).

Susţinătorii cei mai energici ai sistemului anglo-israelit de interpretare a Bibliei în America de Nord au fost James Lovell de la Forth Worth, Texas, şi Howard Rând de la Destiny Publishers.

învăţăturile acestor oameni şi ale adepţilor lor sunt relativ inofensive şi lipsite de erori doctrinare serioase. Răul principal rezultă din apelul la naţionalism, la care se adaugă vanitatea care îl însoţeşte şi din modalitatea dublă de mântuire la care unii din susţinătorii lui fac aluzie (vezi în continuare).

*a. Herbert Armstrong şi anglo-israelismul*

Pe lângă cele două grupări în frunte cu James Lovell şi Howard Rând, existau multe alte grupări care propovăduiau şi ele câteva dintre doctrinele anglo-israelismului. Cea mai mare dintre toate grupările acestea este cea care îl are în frunte pe Herbert Armstrong, fondatorul Bisericii Universale a lui Dumnezeu şi al programelor de radio şi televiziune World Tomorrow. Armstrong este şi întemeietorul Colegiului Ambassador din Pasadena şi este de departe cel mai cunoscut şi cel mai audiat şi citit dintre toţi adepţii cultului anglo-israelit. Domnul Armstrong este redactor al publicaţiei *The Plain Truth,* o revistă lunară cu un tiraj de aproximativ 1.000.000 de exemplare şi care are o influenţă mare în lumea editorială a cultelor eretice.

Biserica Universală a lui Dumnezeu este în afara Bisericii creştine istorice, deoarece ea neagă adevărul creştin fundamental. Toate celelalte forme de anglo-israelism (sau cel puţin marea lor majoritate) păstrează o ortodoxie precaută, cel puţin în ceea ce priveşte natura lui Dumnezeu, răscumpărarea personală şi persoana şi lucrarea lui Isus Cristos.[8] Dar este cât se poate de clar că Biserica Universală a lui Dumnezeu şi domnul Armstrong nu împărtăşesc doctrinele biblice esenţiale ale acestor grupări anglo-israelite. Doctrinele esenţiale ale Bisericii Universale a lui Dumnezeu sunt absolut

[!] Câteva dintre ele au propovăduit, cel puţin prin implicare, alături de învăţăturile creştine obişnuite despre mântuirea personală individuală, şi o formă de mântuire rezultată din naşterea fizică în naţiunea Israel (Marea Britanie sau Statele Unite, de exemplu). De asemenea, unii au sugerat câteva idei mai degrabă naive, cum ar fi credinţa că oraşul Ierusalim din Biblie este de fapt ceea ce cunoaştem astăzi ca Edinburg, Scoţia. (Vezi, de exemplu, Comyns Beaumont, *Britain - The Key to World History,* Londra, Rider & Co., 1948.)



eretice şi fără nici un fundament biblic, aşa după cum vom vedea în capitolul acesta.

Nu este dificil să rezumăm teoriile cultului eretic anglo-israelit într-o

formă concisă şi este în fond o îndatorire elementară să le combatem pe baza Scripturilor, aşa cum au făcut-o adesea eruditi şi comentatori biblici remarcabili, însă, odată cu apariţia versiunii lui Herbert Armstrong a vechii erori şi odată cu întrebuiţarea ei ca un paravan pentru confuzia adusă de el în teologia biblică, problema nu mai este elementară, ci este de fapt cât se poate de complexă şi merită o consideraţie atentă din partea slujitorilor şi laicilor creştini responsabili. Aceasta deoarece este sigur că, mai devreme sau mai târziu, ei vor fi afectaţi de propaganda plauzibilă ce abundă în publicaţiile lui Armstrong prin undele posturilor lui de radio.

Ne vom ocupa aşadar de anglo-israelism numai ca un preludiu la teologia lui Herbert Armstrong, cu care se identifică el acum în minţile celor mai mulţi oameni - din Anglia, Canada şi Statele Unite.

Premiza de bază a teoriei anglo-israelite este că atunci când evreii au fost luaţi în captivitate de către asirieni sub regele Sargon s-au pierdut zece seminţii (israeliţii) şi că aceste seminţii aşa-zise „pierdute"' sunt în realitate aşa-zişii saxae, sau sciţii, care au navigat spre vest prin nordul Europei şi care în cele din urmă au devenit strămoşii saxonilor, care mai târziu au invadat Anglia. Teoria susţine că anglo-saxonii sunt cele zece seminţii „pierdute" ale lui Israel, iar în interpretarea şi exegeza anglo-israelită ele sunt substituite Israelului din Biblie.[10]

în perioada de prosperitate a imperiului britanic, când sub regina Victoria coloniile britanice s-au răspândit pe întregul glob, anglo-israeliţii şi-au trăit momentele de glorie, susţinând că, de vreme ce britanicii sunt cele zece seminţii şi, ca urmare a acestui fapt, moştenitori ai făgăduinţelor şi binecuvântărilor lui Dumnezeu, este evident că Dumnezeu îşi onorează promisiunile şi îşi înalţă copiii în zilele din urmă.

Totuşi, în lumina istoriei de dată recentă şi a pierderii în principiu de către Marea Britanie a tuturor posesiunilor ei coloniale, anglo-israeliţii se mulţumesc să transfere Statelor Unite binecuvântările Legământului, susţinând că Efraim este Marea Britanie, iar Mânase, Statele Unite. Faptul că în Scriptură Efraim este numit „cel înălţat", iar Mânase este desemnat ca cel inferior dintre cei doi, creează atât probleme istorice, cât şi exegetice pentru

[9] J. H. Allen, *Judah's Sceptre andjoseph 's Birthright.* Ediţia a şasea, Boston, A. A. Beauchamp, Pub., 1918, pag. 124-145.

[10] Rev. Commander L. G. A. Roberts, *Commentary on the Book ofthe Prophet Isaiah.* Londra, The Covenant Publishing Co., Ltd., 1931, pag. 159.



anglo-israeliţi. Acest lucru este valabil mai ales fiindcă Statele Unite, cel inferior (Mânase), 1-a întrecut acum cu mult pe aşa-zisul Efraim cel superior, o problemă minoră, care însă nu peste multă vreme va nărui cugetările şi presupunerile profetice ale şcolii anglo-israeliţilor de interpretare biblică.

Referitor la relaţia lui Israel cu Iuda din Scriptură, anglo-israelismul susţine că Iuda îi reprezintă pe evreii care sunt încă sub blestemul divin şi care nu trebuie nicidecum identificaţi cu Israelul. Urmând acest raţionament, toate promisiunile consemnate în Scriptură nu se referă la o naţiune (Israel), care, după cum am văzut, în sistemul lor de gândire trebuie identificată cu Marea Britanie şi Statele Unite!

Tratând acest subiect, Herbert Armstrong formulează astfel ideea de bază a anglo-israelismului, anume că Israelul (Iuda)" trebuie deosebit de evrei. Vrem să accentuăm aici faptul că Israel şi Iuda nu sunt două denumiri ale aceleiaşi naţiuni.[12] Ele au fost şi sunt încă, şi vor fi până la cea de a doua venire a lui Cristos, două naţiuni separate. Casa lui Iuda înseamnă întotdeauna iudeu. Această distincţie este vitală, dacă vrem să înţelegem profeţia. Deoarece majoritatea aşa-zişilor cercetători ai Bibliei sunt ignoranţi în ce priveşte această deosebire esenţială; în fond, ei nu sunt în stare să înţeleagă corect profeţia!

Următorul pasaj unde este menţionat termenul „iudeu" în Biblie, face precizarea conform căreia Casa lui Israel a fost dusă în captivitate, pierdută din vedere, iar termenul se referă numai la cei din Casa lui Iuda. Nu există excepţii în Biblie.[13]

în continuare, anglo-israeliţii susţin că în cadrul migrării lor în zona mediteraneană de-a curmezişul Europei spre Insulele britanice, seminţiile „pierdute" au lăsat în urma lor repere ce poartă denumirile seminţiilor. Astfel, Dunărea şi Gdanskul sunt indicii clare ale seminţiei lui Dan.[14] Termenul

# L

" „Nu există nici cea mai mică dovadă care să susţină faptul că evreii de astăzi nu ar fi casa lui Iuda sau că ei ar reprezenta cele douăsprezece seminţii pierdute. Doveziile sunt clare, susţinând că Israel nu s-a reunit cu evreii" (J. Llewellyn Thomas, *God and My Birthright,* Londra, The Covenant Publishing Company, Ltd., nd., pag. 21). Trebuie remarcat că The Covenant Publishing Company nu se alătură în nici un caz lui Herbert Armstrong sau învăţăturii lui, nu subscrie la convingerile lui, nu crede că el deţine interpretarea corectă a profeţiei şi nu crede că el a tras în mod corect concluziile în ceea ce priveşte Israelul modern din zilele din urmă.

[l] Thomas *(Ibid.,* pag. 5) afirmă: „Toţi iudeii şi leviţii erau israeliţi, însă nu toţi israeliţii erau iudei sau leviţi."

[15] Herbert W. Armstrong, *Where Are the Ten Lost Tribes?,* Pasadena, CA, Ambassador Press, nedatat, pag. 8.

[14] Adam Rutherford, *Israel-Britain or Anglo-Saxon Israel.* Londra, publicată de autor, 1936, ediţia a Hl-a, pag. 36.



saxon este în mod evident derivat din ebraică şi înseamnă „fiul lui Isaac" (în engleză, Isaac-son sau „the son of Isaac" - n. trad.)![15]

Un alt exerciţiu de semantică anglo-israelită este insistenţa asupra faptului că termenul ebraic pentru legământ *(berith)* şi cel pentru bărbat *(ish),* trebuie interpretaţi împreună ca însemnând „bărbatul legământului"[16] fapt care ar fi amuzant, dacă nu s-ar trece cu vederea realitatea deloc plăcută că limba ebraică şi cea anglo-saxonă au la fel de multe în comun cum are chineza cu jargonul „pig-latin"!*

Totuşi, Herbert Armstrong, care nu poate citi nici ebraica, nici aramaica şi nici greaca, afirmă cu autoritate dogmatică:

> Casa lui Israel este poporul legământului. Cuvântul ebraic pentru legământ este *beriyth* sau *berith. ...*Cuvântul ebraic pentru bărbat este *iysh* sau *ish.* în limba ebraică originală nu se dădeau vocalele în ortografierea cuvintelor, astfel, omiţând vocala e din *berith,* însă reţinând ('-ui în forma anglicizată a cuvântului pentru a păstra sunetul *y,* veţi obţine cuvântul ebraic anglicizat pentru legământ, *brith.* însă evreii nu pronunţau niciodată A-urile. Chiar şi în prezent iudeii spun Sem atunci când pronunţă numele de Shem. întâmplător această particularitate ebraică din vechime este şi o particularitate britanică modernă, aşa încât cuvântul ebraic pentru legământ s-ar pronunţa în forma lui anglicizată drept Brit.
>
> Şi prin urmare cuvântul pentru barbarul legământului sau poporul legământului ar fi British. Astfel că astăzi adevăraţii oameni ai legământului sunt numiţi britanici. Şi ei locuiesc în Insulele britanice...
>
> Dumnezeu i-a spus lui Avraam: „...din Isaac va ieşi o sămânţă care va purta cu adevărat numele tău", şi acest nume este repetat în Romani 9:7 şi Evrei 11:18. în Amos 7:16 ei sunt numiţi „casa lui Isaac".
>
> Ei descind din Isaac şi sunt de aceea fiii lui Isaac (engl., „Isaac's sons" - n. trad). înlăturaţi „i"-ul din Isaac (vocalele nu sunt folosite în ortografierea ebraică) şi vom avea numele contemporan: fiii lui Saac (engl., „Saac's sons"; n. trad.), sau, cum l-am ortografiat noi într-o formă prescurtată: saxoni (engl., „Saxons" - n. trad.).'[7]

în acest stadiu al discuţiei noastre, este suficient să reliefam faptul că termenii ebraici *berith* şi *ish* înseamnă literal „legământ şi bărbat" şi nu „bărbaţi ai legământului", cum susţin Armstrong şi anglo-israeliţii. Dacă se adaugă la

*"* Autor anonim, *The Roadbuilder: God's Commonwealths, British and American,* Toronto, Canada, Commonwealth Publishers, Ltd., 1930, pag. 161 şi urm. (vezi şi Rutherford, pag. 9).

" Cf. Rutherford, *op. cit.,* pag. 30.

* Pig-latin este un jargon care are la bază mutilarea sistematică a limbii engleze; vezi Webster's Third International Dictionary - n. trad.

" Autor anonim, *The United States and British Commonwealth in Prophecy,* Londra, The Covenant Publishing Co., Ltd., nd., pag. 17, 18.



aceasta concluziile nepărtinitoare, trase în urma unor cercetări impecabile ale respectabilului *Oxford English Dictionary* şi din oricare altă lucrare engleză majoră de etimologie, nu există absolut nici o dovadă sau sprijin în folosul punctului de vedere anglo-israelit, care susţine că există o legătură între limba anglo-saxonă şi cea ebraică, insuficienţa pretenţiilor lor devenind astfel mult prea evidentă.

Mai mult decât atât, trebuie notat faptul că atât teoria anglo-israelită, cât şi Biserica Universală a lui Dumnezeu, ambele susţin că tronul Angliei este tronul lui David. în numărul din iunie 1953 al periodicului *The Plain Truth* apare afirmaţia:

> Herman L. Hoeh dezvăluie acum uimitorul fapt că Elisabeta a Ii-a stă în realitate pe tronul regelui David al ISRAELULUI - că ea este o descendentă directă, o continuatoare a dinastiei lui David[18] - pe CHIAR TRONUL pe care va sta Cristos când Se va întoarce... Elisabeta a Ii-a a fost încoronată „Regină a poporului tău Israel".[19]
>
> Revenind la articolul lui Hoeh, în el se afirmă limpede: tronul pe care a fost încoronată regina (adică, Piatra din Scone, păstrată în Westminster Abbey) este în realitate piatra pe care Iacov a folosit-o ca pernă, pe care a luat-o cu el când a plecat din Betel şi care mai târziu a ajuns în grija lui Ieremia profetul, care, la rândul lui, a luat-o cu el în Anglia, unde a devenit Piatra de încoronare pentru dinastia britanică (davidică).[20]

Realitatea ştiinţifică deranjantă, anume că Piatra din Scone a fost examinată şi analizată şi găsită a fi... „calcaroasă, o gresie de o culoare roşiatică sau purpurie, compusă din pietricele eterogene de origine scoţiană"[21] nu umbreşte entuziasmul anglo-israeliţilor, care trebuie să-1 facă pe Iacov o persoană ori-

'* Dr. Henry Hedyt de la Bordul American de Misiune pentru Evrei deţine o scrisoare de la Cabinetul lordului şambelan, în care se afirmă că nu există nici un motiv cunoscut pentru care să se susţină că Maiestatea Sa Regina Elisabeta a fost încoronată Regină a Israelului. în continuare se spune că ea nu este în mod demonstrabil regina Israelului şi se citează un pasaj din slujba de încoronare, acela al depunerii jurământului de către suverană. El mai are o scrisoare de la generalul Wieler, comandantul permanent al Turnului Londrei, în care se afirmă limpede că în Turnul Londrei şi la Biroul de înregistrări publice nu se cunoaşte nici un document ancestral care să confirme pretenţia: „Da, pe tronul Angliei stă şi guvernează o fiică a lui David, ...o dinastie care a cârmuit Irlanda, Scoţia şi Anglia timp de peste 2.500 de ani!" Hoeh, „The Coronation Stone", *Plain Truth,* iunie 1953, pag. 640.

" Richard D. Armstring (fiul lui Herbert W. Armstrong), „Why Was Elizabeth II crowned Queen of Israel?" în *The Plain Truth,* iunie 1953, pag.640.

[20] Herman L. Hoeh, „The Coronation Stone" în *The Plain Truth,* iunie 1953, pag. 64.

[11] W. H. Smith, *The Ten Tribes of Israel Never Lost,* pag. 91. Entuziaşti ca Beaumont (pag. 128 şi urm.) nu găsesc aici nici o dificultate, întrucât identifică Betelul cu Glastonburg şi Ierusalimul cu Edinburgh, Scoţia *(Ibid.,* Pag. 259 şi urm.).



ginară din Scoţia, iar Betelul, o suburbie a Londrei, dacă vrea să susţină ficţiunea că Piatra din Scone este originară din Orientul Mijlociu.[22]

Şcoala anglo-israelită de interpretare revendică mai mult de 3.000.000 de adepţi în Anglia, în Canada, în Commonwealthul britanic şi pretutindeni în lume, inclusiv în Statele Unite. Ei se găsesc în multe biserici creştine istorice, deci nu constituie o confesiune separată, preferând să lucreze prin intermediul grupărilor care-şi infiltrează pretutindeni propaganda şi accentuează cu vehemenţă sentimentul de mândrie rasială, exercitând un tip de înrâurire naţionalistă întemeiată pe ceea ce este recunoscut a fi o metodă total discreditată de cercetarea ştiinţifică şi de analiza lingvistică.

Am putea foarte bine să ignorăm anglo-israelismul, dacă Herbert Armstrong nu l-ar fi folosit cu atâta succes în avantajul său, ca pe un mijloc de a impune pentru aproape jumătate de milion de cititori şi milioane de ascultători neobişnuita lui interpretare a Bibliei. însă Armstrong a resuscitat într-un sens cât se poate de real un organism teologic care se stingea treptat, ale cărui convulsii de moarte au cedat acum locul unei vieţi războinice, cu care biserica lui Isus Cristos trebuie să se lupte.

*b. Răspunsul biblic la anglo-israelism*

Există două domenii principale în care teoria anglo-israelită trebuie fie să cadă, fie să rămână în picioare. Şi anume, în primul rând, se pune întrebarea dacă într-adevăr *s-au pierdut* nişte triburi, care au apărut ulterior sub forma naţiunii britanice şi respectiv americane; în al doilea rând, se pune întrebarea dacă este sau nu posibil, fie din Vechiul, fie în Noul Testament, să se afirme că Israel şi Iuda nu sunt două denumiri ale aceleiaşi naţiuni. Ele au fost şi sunt încă, şi vor fi până la cea de a doua venire a lui Cristos, două naţiuni separate, Casa lui Iuda înseamnă întotdeauna iudeu... termenul se referă numai la cei din Casa lui Iuda. Nu există excepţii în Biblie![23]

Decât să ne împotmolim în încercarea de a interpreta cronologia şi metodologia anglo-israelită aplicată Vechiului Testament, am hotărât să-1 lăsăm pe unul dintre cei mai de seamă eruditi în ebraică ai bisericii creştine, dr. David Baron, un englez, să răspundă la prima întrebare. Nu trebuie uitat faptul că răspunsul dr. Baron este confirmat în toate amănuntele de cercetători ai Vechiului Testament, indiferent dacă sunt sau nu creştini.

Teoria anglo-israelită... nu pot să nu o privesc ca pe unul dintre cele mai regretabile simptome ale lipsei de profunzime intelectuală şi spirituală din

[22] Beaumont şi alţii susţin ficţiunea că Insulele Britanice cuprind oraşele biblice ale Ţării Sfinte.

[21] *Where Are the Ten Lost Tribes?, op. cit.,* pag. 8.



zilele noastre... Cred că dumneavoastră... ca de altfel mulţi alţi creştini naivi, sunteţi nedumeriţi şi asaltaţi de plauzibilitatea presupuselor identificări (ale israelismului britanic) şi nu sunteţi în stare să vă daţi seama de aberaţiile şi pervertirile Scripturii şi istoriei pe care se bazează întreaga teorie.

Să privim întrebarea care se referă la cele zece seminţii aşa-zis „pierdute" în lumina istoriei şi profeţiei Scripturii. în primul rând, anglo-israelismul le consideră pierdute pe cele zece seminţii, pretinzând că ele ar fi avut o soartă diferită de cea a iudeilor, despre care se presupune că ar fi descins doar din celelalte două seminţii. Apoi identifică acest Israel „pierdut" cu neamul britanic, însă există tot atâta suport biblic în favoarea unei soarte separate a lui „Israel", independent de „Iuda", câtă raţiune istorică există pentru presupunerea că cele zece seminţii sunt pierdute, în sensul pe care anglo-israelismul îl atribuie termenului.

Chiar şi cititorul cel mai superficial al Vechiul Testamnet cunoaşte originea şi cauza nefericitei schisme care a avut loc în istoria poporului ales după moartea lui Solomon. însă acest rău nu a durat decât... un timp limitat; întrucât încă de la începutul acestor evenimente Dumnezeu a anunţat că va năpăstui prin ele sămânţa lui David, însă *nu pentru totdeauna* (1 împăraţi 11:39). După cum am văzut, înfrângerea finală a regatului de nord a avut loc în anul 721 î.Cr., însă atunci când citim că „împăratul Asiriei a luat Samaria, şi 1-a dus pe Israel în robie în Asiria", nu trebuie să înţelegem că el a curăţat ţara de întregul popor, ci că i-a luat cu el pe cei mai puternici din popor. Ierusalimul a fost definitiv cucerit de către Nebucadneţar în anul 588 î.Cr. - la numai 133 de ani după luarea Samariei de către asirieni. între timp, Imperiul Babilonian a urmat celui Asirian; dar, deşi dinastiile se schimbaseră, iar Babilonul, care uneori, chiar şi sub regimul asirian, a fost una dintre capitalele Imperiului, a luat locul cetăţii Ninive, ţinutul peste care domnea acum Nebucadneţar era acelaşi peste care stăpânise înainte de el Salmaneser şi Sargon, doar că era ceva mai extins.

Cu captivitatea asiriană şi babiloniană au luat sfârşit separarea şi rivalitatea dintre „Iuda" şi „Israel", iar membrii tuturor seminţiilor, care aşteptau cu nerăbdare un viitor în care să formeze o naţiune, erau conştienţi nu numai că aveau aceeaşi soartă, ci şi de faptul că o asemenea soartă era strâns legată de promisiunile făcute casei lui David şi de Sion sau Ierusalim ca centru al ei, în conformitate cu profeţiile lui Ioel, Amos şi Osea şi ai celorlalţi mesageri inspiraţi care slujiseră şi depuseseră mărturie în mod cu totul special printre ei, înainte de căderea Samariei. Fără îndoială, această încredinţare a existenţei unui viitor comun şi unit le-a înlesnit procesul de contopire, despre care nu se poate spune că ar fi început odată cu captivitatea. Acest proces a început aproape imediat după răscoala din timpul lui Ieroboam şi a fost cu siguranţă sprijinit de ea.

în scrierile lui Ieremia, Ezechiel şi Daniel, care au profeţit în perioada din timpul exilului, se întrezăresc atât sentimentele pe care membrii celor două regate le aveau unii pentru alţii, cât şi speranţele şi aspiraţiile lor de unitate.

Cea mai izbitoare profeţie pe această temă este Ezechiel 37:15-17: „Cuvântul Domnului mi-a vorbit astfel: «Fiul omului, ia o bucată de lemn şi scrie pe ea: Pentru Iuda şi pentru copiii lui Israel, care sunt tovarăşii lui (adică aceia din Israel care înainte de captivitate s-au despărţit de cele zece seminţii şi s-au alăturat regatului de sud). Ia apoi o altă bucată de lemn şi scrie pe ea: Pentru Iosif, lemnul lui Efraim, şi pentru toată casa lui Israel, care este tovarăşa lui. După aceea împreună-le una cu alta într-o singură bucată, aşa încât să fie una în mâna ta.»"

Apoi urmează interpretarea divină a acestui simbol: „Iată că voi lua toiagul de lemn al lui Iosif, care este în mâna lui Efraim, şi al seminţiilor lui Israel care-i sunt tovarăşe, le voi uni cu toiagul lui Iuda (sau literal, le voi aduna sau adăuga la el) şi voi face un singur lemn, aşa că vor fi una în mâna Mea. Toiegele de lemn, pe care vei scrie, să le ţii astfel în mâna ta, sub ochii lor. Şi să le spui: Aşa vorbeşte Domnul Dumnezeu: Iată, voi lua pe copiii lui Israel din mijlocul neamurilor la care s-au dus, îi voi strânge din toate părţile şi-i voi aduce înapoi în ţara lor. Voi face din ei un singur neam în ţară, pe munţii lui Israel; toţi vor avea un singur împărat şi nu vor mai fi două neamuri, nici nu vor mai fi împărţiţi în două împărăţii. Nici nu se vor mai spurca, prin idolii lor, cu urâciunile lor şi cu toate fărădelegile lor; îi voi scoate din toate abaterile cu care au păcătuit şi-i voi curaţi; ei vor fi poporul Meu şi Eu voi fi Dumnezeul lor. Robul Meu David va fi împărat peste ei, şi toţi vor avea un singur păstor. Vor urma poruncile Mele, vor păzi legile Mele şi le vor împlini. Vor locui iarăşi în ţara, pe care am dat-o robului Meu Iacov şi pe care au locuit-o şi părinţii voştri. Da, vor locui în ea, ei, copiii lor şi copiii copiilor lor, pe vecie, şi Robul Meu David va fi voievodul lor în veci" (Ezechiel 37:19-25).

în anul 458 î.Cr., Ezra, „cărturarul iscusit în Legea Dumnezeului cerurilor", a organizat, în conformitate cu decretul lui Artaxerxe, o altă caravană mare, compusă din cei ale căror inimi erau doritoare să se întoarcă în ţara părinţilor lor. O parte din această proclamaţie regească cât se poate de prielnică a fost formulată după cum urmează: „Am dat o poruncă să se lase să plece aceia din poporul lui Israel, din preoţii şi din leviţii lui, care se află în împărăţia mea şi care vor să plece cu tine la Ierusalim"; şi ca răspuns la ea, „acest Ezra a venit din Babilon... Mulţi din copiii lui Israel, din preoţi şi din leviţi, din cântăreţi, din uşieri şi din slujitorii Templului (nethinimi), au venit şi ei (cu el) la Ierusalim, în al şaptelea an al împăratului Artaxerxe" (Ezra 7:13,6,7).

Această partidă compusă din aproximativ o mie opt sute de familii, în afara preoţilor, leviţilor şi slujitorilor Templului, era alcătuită din „copiii lui Israel", indiferent de seminţiile cărora le aparţineau, din toate părţile regiunii „Babilonului", sau Asiriei, care se afla la vremea aceea sub stăpânire medo-persană.

Relatările cuprinse în cărţile lui Ezra şi Neemia, sub a căror administrare s-a consolidat situaţia rămăşiţei repuse în drepturi, acoperă o perioadă de aproximativ 115 ani şi ne aduc până în jurul anului 420 î.Cr.


în orice caz, este o realitate faptul că rămăşiţa din ţară a crescut mereu până în vremea macabeilor, aproximativ un secol şi jumătate mai târziu, şi peste încă un secol şi jumătate, în vremea Domnului nostru, îi găsim pe „iudei" în Palestina ca fiind o naţiune relativ mare, de ordinul milioanelor, în timp ce din vremea căderii Imperiului Persan nu mai auzim decât foarte puţin despre israeliţii exilaţi în Asiria antică sau în Babilon. Prin cucerirea de către Alexandru, care până în zilele noastre a rămas un favorit în mijlocul naţiunii risipite, regiunile Babiloniei şi Mediei antice s-au apropiat oarecum, iar între est şi vest s-a deschis o cale principală de legătură. Cam atunci au început să se înmulţească aşezările de „iudei" în Asia mică, Cipru, Creta, pe ţărmurile Mării Egee, în Macedonia şi în alte părţi ale Europei de est, în Egipt şi pe toată coasta de nord a Africii, în timp ce unii şi-au croit drum tot mai departe spre est, până în India şi China. Nu există nici cea mai mică urmă de îndoială că multe dintre aşezările diasporei de pe vremea Domnului nostru, la nord, sud, vest şi est de Palestina, au fost alcătuite de aceia care nu s-au mai reîntors niciodată în ţara părinţilor lor din vremea exilului asirian şi babilonian şi care nu erau numai descendenţi ai lui Iuda, cum presupune în necunoştinţă de cauză anglo-israelismul, ci ai tuturor celor *douăsprezece triburi împrăştiate* (Iacov 1:1).

De altfel, cu mult înainte de distrugerea celui de al doilea Templu de către Titus putem citi despre curente şi contracurente în dispersia poporului „iudeu".

Iată pe scurt care a fost situaţia poporului evreu în vremea lui Cristos:

I. înainte cu aproximativ şase secole, cam de la restaurarea parţială din vremea lui Cir şi a succesorilor lui, descendenţii lui Avraam nu mai erau cunoscuţi după împărţirea lor pe seminţii, ci ca un singur popor, deşi, până la vremea distrugerii celui de al doilea Templu, genealogiile familiale şi ale seminţiilor mai erau păstrate în cea mai mare parte, mai ales între cei care se stabiliseră în ţară.

II. O parte din naţiune era în Palestina, însă în număr mult mai mare ei erau împrăştiaţi pe o suprafaţă întinsă şi alcătuiau nenumărate comunităţi în multe ţări diferite, din nord şi sud, est şi vest. însă oriunde ar fi fost risipiţi şi oricărei seminţii i-ar fi aparţinut, ei toţi priveau la Palestina şi la Ierusalim ca la centrul lor. Ei simţeau că sunt de acelaşi neam, că stau pe aceeaşi temelie, că îndrăgesc aceleaşi amintiri, că au fost crescuţi în aceleaşi practici şi că anticipează acelaşi viitor. Ei aveau un centru comun de închinare la Ierusalim, pe care îl susţineau prin jertfele pe care le aduceau şi la care, în număr mare, făceau anual pelerinaje cu ocazia marilor sărbători.

încă din vremea captivităţii denumirile de „iudeu" şi „israelit" au devenit termeni sinonimi. Presupunerea că termenul „iudeu" se referă la un descendent direct din „Iuda" este una dintre aberaţiile absurde ale anglo-israelismului. Termenul se referă la toţi fiii lui Iacov care se recunoşteau sau erau consideraţi a fi supuşi ai împărăţiei teocratice a lui Iuda, a cărei întemeiere de către promisul „Fiu al lui David" - Leul din seminţia lui Iuda - o aşteptau cu



nerăbdare, stăpânirea Lui urmând să se extindă nu numai asupra *„tuturor seminţiilor (arii,* ci şi „de la o mare la cealaltă, şi de la râu până la marginile pământului".

Un cercetător al Bibliei de pe continent scrie: „Faptul că denumirea «iudei» a devenit generală pentru toţi israeliţii care erau dornici să-şi păstreze naţionalitatea teocratică a fost cu atât mai natural, cu cât independenţa politică a celor zece seminţii fusese distrusă." Da, şi încă fără nici o speranţă de restaurare la o existenţă naţională separată! Speranţele şi promisiunile pe care le aveau, erau, aşa după cum am văzut, legate de împărăţia lui Iuda şi de Casa lui David.

Anglo-israelismul propovăduieşte că membrii celor zece triburi nu sunt niciodată numiţi „iudei" şi că „iudeii" nu sunt „israeliţi", însă ambele susţineri sunt false. Cine au fost cei care s-au întors în ţară după exilul babilonian? Adepţii anglo-israelismului spun că au fost doar exilaţii din împărăţia de sud a lui Iuda, şi îi numesc „iudei".

Este limpede din profeţiile lui Amos şi Osea, care au fost adresate în special celor zece seminţii, că dacă au fost „izgoniţi" încă de la început cu forţa din propria lor ţară (cu semnificaţia pe care o are cuvântul în Evrei), a fost cu intenţia ca ei să fie „aruncaţi încoace şi încolo" şi să „rătăcească printre toate neamurile".

Observaţi acum un lucru: anglo-israelismul vă cere să identificaţi cele zece seminţii cu o singură naţiune, însă dacă vă luaţi după Scriptură şi după adevărata istorie, îi veţi căuta „printre toate popoarele". El, Cel care 1-a împrăştiat pe Israel, îl va aduna, şi prin propria Lui putere divină şi omniscienţă îi va împărţi din nou în seminţii şi familii.

Ultimele mele cuvinte în legătură cu acest subiect trebuie să fie de avertizare şi de rugăminte stăruitoare. Să nu credeţi, cum fac atât de mulţi, că anglo-israelismul, chiar dacă nu este adevărat, este doar o speculaţie nepericuloasă. Eu nu îl consider cu nimic mai prejos decât una dintre înşelăciunile vremurilor din urmă, prin care Cel rău va căuta să atragă atenţia oamenilor de la lucrurile spirituale şi eterne.

Rezumându-şi părerile în legătură cu metodele de interpretare anglo-israelite, dr. Baron a afirmat:

Una dintre erorile fundamentale ale anglo-israelismului este aceea că anticipează mileniul şi interpretează promisiunile care se vor împlini doar în binecuvântata perioadă viitoare, după ce Israelul ca naţiune se va fi convertit în mod supranatural. Nu există nici o metodă prin care Scriptura să poată fi interpretată într-un sens atât de larg încât Israelul să fie identificat cu naţiunea britanică de azi. Printr-o asemenea identificare greşită, astfel de „interpreţi" fac ca întreaga Scriptură profetică să fie lipsită de sens. Această identificare

alimentează mândria naţională şi naţionalizează binecuvântările lui Dumnezeu din această dispensaţie, care are un caracter individual şi electiv. Anglo-israelismul abate atenţia omului de la singurul lucru necesar şi de la

singura cale prin care el poate găsi acceptarea înaintea lui Dumnezeu... La urma urmelor, în această dispensaţie se pune doar întrebarea dacă oamenii sunt în Cristos sau nu. Dacă sunt creştini, indiferent dacă sunt iudei, sau dintre neamuri, soarta lor nu este legată nici de Palestina, nici de Anglia, ci de acea moştenire care este nepieritoare, fără pată şi care nu va dispărea niciodată; iar dacă nu sunt creştini, atunci în loc ca să-şi ocupe gândurile cu speculaţii inutile în legătură cu o presupusă identitate a poporului britanic cu cele zece seminţii pierdute, datoria lor este să-L caute pe Acela care este singurul Mântuitor, pe care trebuie să învăţăm să îl cunoaştem nu în firea pământească, ci în Duhul, fără de care un om, israelit sau nu, este nedesăvârşit.
Şi, în fine, nu numai că privează poporul evreu, adevăratul Israel, de multe promisiuni referitoare la viitorul lui, aplicându-le neamului britanic din timpul nostru, dar şi abate atenţia de la el ca poporul de care este legat scopul lui Dumnezeu în ce priveşte celelalte naţiuni şi a cărui primire din nou aproape de inima lui Dumnezeu, după secolele lungi de necredinţă, va fi pentru întreaga lume ca o înviere din morţi.[24]

Strălucita şi amănunţita combatere făcută de dr. Baron nu mai are nevoie de îmbunătăţiri. Fragmentele citate din această scrisoare personală pe care el o adresează unui creştin derutat de pervertirile anglo-israelite ale istoriei şi interpretării Bibliei, rămân o contribuţie clasică, iar adepţii anglo-israelismului nu au combătut niciodată această scrisoare.

A doua barieră este cea a identificării lui Israel şi Iuda ca naţiuni separate, cum s-a văzut în afirmaţia domnului Armstrong citată în prealabil. Această problemă poate fi respinsă uşor, dacă se ţine seama de următoarele date.

în primul rând, după captivitatea babiloniană, din care s-au întors iudeii, Ezra consemnează rămăşiţa sub numele de iudei (de opt ori), iar sub numele de Israel de patruzeci de ori. Neemia consemnează de unsprezece ori că ei erau iudei şi continuă să îi descrie ca Israel de douăzeci şi două de ori. Cartea Esterei consemnează repunerea lor parţială în drepturi, denumindu-i de patruzeci şi cinci de ori iudei, însă niciodată Israel. Să tragem concluzia că numai Iuda (iudeii), nu şi Israel a fost repus în drepturi pe vremea lui Zorobabel şi a lui Iosua? Istoria, arheologia şi studierea limbii ebraice combat în întregime această posibilitate.

Capitolul şase din Ezra descrie jertfa de ispăşire, menţionând că au fost jertfiţi pentru Israel „...doisprezece ţapi, după numărul seminţiilor lui Israel" (v. 17), un fapt atestat de Ezra 8:35.

Cu toate că este adevărat că în perioada postexilică nu mai avem două împărăţii, ci o singură naţiune, profetul Zaharia descrie poporul folosind termeni cuprinzători: „Iuda, Israel şi Ierusalim" (Zaharia 1:19), literal „casa lui

[24] David Baron, *A Letter to an Inquirer,* Londra, publicată particular, nd., pag. 36-38.


Iuda şi casa lui Iosif (Zaharia 10:6). Zaharia 8:13 îl identifică pe Iuda şi casa lui Israel ca fiind o singură naţiune, iar Maleahi i-a denumit pe iudei Israel sau Iacov, în contrast cu Esau.

Exegezei fragmentare a anglo-israelismului i se dă lovitura decisivă prin profetul Amos din Iuda, un om anume pus de-o parte de către Dumnezeu ca să fie profet pentru împărăţia de Nord, alcătuită din cele zece seminţii.

Dr. Baron subliniază faptul că Amos „locuia în Betel, care era un centru al închinării idolatre întemeiat de către Ieroboam... datoria lui acolo era de a anunţa judecata lui Dumnezeu ce urma să vină asupra Israelului celor zece seminţii, din cauza apostaziei lor" *(Ibid.,* pag. 34).

în ultimul capitol al cărţii sale, aproximativ pe la anul 728 î.Cr., Amos declară:

„Iată, Domnul Dumnezeu are ochii pironiţi peste împărăţia aceasta vinovată, ca s-o nimicesc de pe faţa pământului; totuşi nu voi nimici de tot casa lui Iacov", zice Domnul. „Căci, iată, voi porunci şi voi vântura casa lui Israel între toate neamurile, cum se vântură cu ciurul, fără să cadă un singur bob la

pământ! Toţi păcătoşii poporului Meu vor muri de sabie, cei ce zic: «Nu ne va ajunge nenorocirea şi nu va veni peste noi.»" (Amos 9:8-10).
Aflăm din această profeţie că, în calitate de împărăţie, cele zece seminţii urmau să sufere distrugerea, iar repunerea lor în drepturi nu avea să se realizeze niciodată. Cum este atunci posibil ca ele să fie „pierdute" timp de aproape trei milenii, apoi să reapară ca Imperiul britanic, când împărăţia nu avea să mai fie niciodată repusă în drepturi?
Profetul Ieremia ne informează că Israel şi Iuda sunt amândoi declaraţi a fi „Cel izgonit" (capitolul 30:17), ceea ce, asociat lui Isaia 11, demonstrează că ei erau consideraţi a fi o singură naţiune atât în ochii profeţilor, cât şi în ochii lui Dumnezeu.
Anglo-israelismul ar face bine să ia în considerare aceste date, în special domnul Armstrong, care vorbeşte permanent cu un dogmatism care îţi taie respiraţia despre subiecte în legătură cu care, după câte se pare, ştie foarte puţine din punct de vedere istoric, teologic sau lingvistic. Din această cauză el nu încetează să îşi prezinte interpretările, care pot fi explicate doar ca o emanaţie a ignoranţei lui abundente.
în al doilea şi ultimul rând, Noul Testament vorbeşte despre Israel şi Iuda ca despre o singură naţiune, pe care o descrie în mod alternativ şi interschimbabil drept „iudeii" şi „Israel".
în Ziua Cincizecimii, Petru proclamă mesajul mântuirii pentru „toată casa lui Israel". în Fapte 26:6 şi 7, Pavel a făcut în mod evident referire la afirmaţia lui Zaharia:

După cum aţi fost un blestem între neamuri, casa lui Iuda şi casa lui Israel, tot astfel vă voi mântui şi veţi fi o binecuvântare... (Zaharia 8:13).
în acest context, Israel urma să fie cu adevărat risipit între naţiuni, la fel şi Iuda, şi ei aveau să fie mântuiţi, tot împreună, pentru a da naştere unei binecuvântări în Persoana lui Mesia, a cărui Evanghelie se adresează în primul rând iudeului (nu doar casei lui Israel, ci unei naţiuni distincte), şi de asemenea şi neamurilor (Romani 1:16b).
O lectură fugitivă a celui de al zecelea capitol din Matei ne arată că Isus Cristos însuşi a considerat că „oile pierdute ale casei lui Israel" se referă la „iudei", deoarece călătoriile misionare ale celor doisprezece se limitau la împrejurimile Palestinei.
Trebuie amintit şi faptul că teologia paulină, mai ales Epistola către Romani (capitolele 9-11) se ocupă în mod specific de Israel, nu ca naţiune în sens geografic, ci în sensul fărădelegii spirituale. Pavel se referă la ei ca la poporul lui Dumnezeu care nu a fost abandonat.
Dacă Israel şi Iuda sunt două naţiuni separate, de ce atunci îi descrie apostolul pe iudei ca fiind „fraţii" lui şi „rudele mele trupeşti", iar apoi îi identifică ca „israeliţi, moştenitori ai promisiunilor lui Dumnezeu", promisiuni care sunt asigurate în Mesia care urma să vină?
Apostolul Pavel a clarificat aceasta declarând: „Eu sunt iudeu... căci şi eu sunt israelit... sunt ei israeliţi? Şi eu sunt." (Fapte 21:39; 22:3; Romani 11:1; 2 Corinteni 11:22; Filipeni 3:5).
Isus Cristos descindea din Iuda, fiind „iudeu" după socoteala anglo-israelită, dar apostolul Pavel declară în Romani că din Israel „a venit Cristosul, care este Dumnezeu peste toate, binecuvântat în veci" (9:5, în greacă).
Să nu uităm nici faptul că prorocită Ana era „din seminţia lui Aşer" (Israel), însă ea este numită „o iudeică" din Ierusalim, realităţi care zădărnicesc pentru totdeauna concepţia lui Armstrong şi a israeliţilor britanici, care susţine că Anglia este tronul lui David şi este Efraim, în timp ce America este Mânase.
încheiem observaţiile acestea folosindu-ne de cuvintele profetului Ieremia:
în zilele acelea, în vremile acelea, zice Domnul, copiii lui Israel şi copiii lui Iuda se vor întoarce împreună... (50:4).
Aceasta este o dovadă incontestabilă că atât casa lui Israel, cât şi casa lui Iuda aveau să se întoarcă din captivitate şi că, aşa cum demonstrează în mod

amplu Noul Testament, aveau să fie considerate drept o singură naţiune, fără a mai fi o împărăţie în sensul istoric al termenului.
Anglo-israelismul este combătut de realităţile Scripturii şi de istorie, şi nu ar merita să fie luat în seamă dacă nu ar fi întrebuinţat de către cultul eretic

al lui Armstrong ca unealtă ce deschide o cutie a Pandorei plină de erezii multiple şi distructive, dintre care vom discuta câteva.

*c. Alte surse eclectice şi trăsături ale lui Herbert Armstrong*

Asemenea multor altor adepţi ai cultelor eretice necreştine, Herbert Armstrong îşi revendică un mandat divin şi acest lucru nu este niciunde ilustrat mai clar ca în propria lui lucrare:

Totuşi, există oare *ceva* atât de şocant - atât de greu de crezut - ca această afirmaţie biblică categorică, conform căreia întreaga lume este amăgită din punct de vedere religios?

Cu treizeci şi şase de ani în urmă *nici eu* n-am putut pur şi simplu să cred aceasta - până ce nu am găsit că este un fapt *dovediţi* Şi chiar şi atunci îmi simţeam capul confuz şi ameţit: eram năucit de-a binelea. Să văd în Biblie, cu proprii mei ochi, *contrariul* a ceea ce am fost învăţat din fragedă copilărie la Şcoala biblică duminicală, ei bine, nu a fost deloc uşor să accept acest lucru; cu toate acestea, era acolo, tipărit cu caractere inteligibile, în faţa ochilor mei!

Dacă ne-am afla în anul 30 d.Cr., şi aţi face o călătorie la Ierusalim, iar acolo aţi vedea un tânăr bărbat de aproximativ 33 de ani, cu o înfăţişare obişnuită, vorbind unei mulţimi adunate în jurul Lui, propovăduind aceleaşi lucruri pe care mă auziţi pe mine şi pe Garner Ted Armstrong spunându-le la radio astăzi, aţi fi la fel de surprinşi ca şi astăzi - şi ca şi cei care II ascultau atunci... Aţi fi fost cu adevărat surprinşi! Doctrina Lui era atât de diferită! Şi El vorbea în mod dogmatic, cu încredere în sine, cu putere şi autoritate...

Totuşi, El a prezis o profeţie. El a prezis că vor veni lupi deghizaţi în oi pentru a amăgi lumea. El a spus că ei vor veni în numele Lui, pretinzând că sunt creştini, însă, în realitate, vor amăgi întreaga lume. Şi aceasta s-a şi întâmplat!

De-a lungul a două perioade de 19 ani, primii apostoli au proclamat această Evanghelie, Evanghelia împărăţiei lui Dumnezeu, însă în anul 69 d.Cr. ei s-au risipit. în anul 70 d.Cr. a avut loc asediul militar împotriva Ierusalimului. Slujitorii lui Satan s-au strecurat între ei şi au dobândit o asemenea putere, încât, cu ajutorul persecuţiei din partea puterii politice, au fost în stare să-i stigmatizeze pe adevăraţii oameni ai lui Dumnezeu drept eretici şi să împiedice ca Evanghelia pe care Cristos o adusese de la Dumnezeu să mai fie proclamată în mod organizat. Timp de optsprezece secole şi jumătate această Evanghelie nu a mai fost propovăduită. Lumea a fost amăgită să creadă o evanghelie falsă. Dar în zilele noastre Cristos îşi face iarăşi lucrarea şi a îngăduit încă o dată două perioade de câte 19 ani în care să se proclame aceeaşi Evanghelie a Lui, în pregătirea celei de a doua veniri a Sale... *The World Tomorrow* şi *The Plain Truth* sunt instrumentele lui Cristos pe care El le foloseşte cu putere. Da, mesajul Lui şochează în zilele noastre. El este încă o dată vocea ce străbate în pustia confuziei religioase![25]

*" The Inside Story..., op. cit.,* pag. 7-11.



Garner Ted, fiul domnului Armstrong, după ce a ajuns succesor legal la tronul tatălui său, continuă aceeaşi temă:

„Niciodată n-a vorbit un om ca omul acesta", au raportat trimişii fariseilor cu privire la Isus. Mulţimile „au rămas uimite de învăţătura Lui".

în zilele noastre, prin intermediul programului de radio *The World Tomorrow,* al periodicului *The Plain Truth* şi al *acestei lucrări,* acelaşi *Cristos viu* îşi proclamă cu putere măreaţă *în toată lumea aceeaşi Evanghelie - aceeaşi* Evanghelie pe care au propovăduit-o Petru, Pavel şi primii apostoli.[26]

Asemenea lui Joseph Smith, a „pastorului" Russell şi a lui Mary Baker Eddy înaintea lui, domnul Armstrong îşi prezintă strădaniile ca fiind singura lucrare din zilele noastre ce reprezintă corect creştinismul. însă pomul se cunoaşte după rodul lui, iar roadele nu se manifestă doar în viaţa trăită, ci şi în doctrinele crezute şi propovăduite. La fel stau lucrurile şi cu doctrinele şi învăţăturile Bisericii Universale a lui Dumnezeu; să privim acum cu mai multă atenţie ceea ce domnul Armstrong numeşte Adevărul adevărat.

# Teologia Bisericii Universale a lui Dumnezeu

I. *Originea divină a Bisericii Universale a lui Dumnezeu*

îţi voi da un răspuns sincer şi direct. Ai dreptul să ştii totul despre această mare lucrare a lui Dumnezeu şi despre mine. în primul rând, dă-mi voie să spun - s-ar putea ca aceasta să sune de necrezut, însă este adevărat - *Isus Cristos a prezis tocmai această lucrare - ea este în sine împlinirea profeţiei Lui* (Matei 24:14 şi Marcu 13:10).

Aşa uluitoare cum pare, nu există nici o altă lucrare pe pământ care să proclame întregii lumi *aceeaşi Evanghelie* pe care a propovăduit-o şi a proclamat-o Isus!

Şi *ascultă încă o dată!* Citeşte aceasta de două ori! înţelege că, deşi poate părea de necrezut - nici o altă lucrare de pe pământ nu proclamă lumii această Evanghelie adevărată a lui Cristos, aşa cum a prezis Isus în Matei 24:14 şi Marcu 13:10! Aceasta este cea mai importantă lucrare de pe pământ din zilele noastre![27]

Profeţiile se concentrează concret asupra acestei Biserici în capitolul 12 din Apocalipsa. Acolo ea este prezentată din punct de vedere spiritual, în gloria şi splendoarea Duhului lui Dumnezeu, însă vizibilă în lume ca o Biserică persecutată, care respectă poruncile, *gonită în pustie* pentru 1.260 de ani, de-a lungul Evului Mediu!

în profeţia Noului Testament sunt descrise *două biserici.*

Prima, biserica cea mare, puternică şi universală, care *face parte* din lume,

" Scrisoare personală adresată lui Robert Sumner la data de 27 noiembrie 1958.



stăpânind de fapt prin politica sa asupra multor naţiuni şi fiind unită cu „Sfântul Imperiu roman", adus în centrul atenţiei în capitolul 17 din Apocalipsa.

...Ea este o Biserică *mamă]* Fiicele ei sunt de asemenea *biserici,* care au ieşit din ea, chiar dacă protestând, denumindu-se protestante - însă în esenţă ele sunt din familia ei, având doctrine şi practici păgâne! Şi *ele fac parte din* această lume, participând activ la politica ei - adică tocmai ceea ce a făcut din *Mama* lor „o curvă"!

întreaga familie apostată - Mama şi cele peste 500 de confesiuni fiice, toate fiind una împotriva celeilalte şi în *confuzie* în legătură cu doctrinele şi sărbătorile adevărate - are un nume *de familie*\ Ele îşi spun „creştine", însă Dumnezeu le numeşte altfel - *„o Taină, Babilonul cel mare"*\

însă adevărata Biserică a lui Dumnezeu este înfăţişată în profeţie ca fiind „Turma *cea mică"*\... Ea a respectat sărbătorile lui Dumnezeu...

Această Biserică a existat întotdeauna şi există şi astăzi![28]

//. *Trinitatea lui Dumnezeu şi divinitatea omului*

*Scopul* vieţii este ca Dumnezeu să re-creeze în noi *propria Lui natură - reproducându-Se pe Sine* după propria Lui natură - întrucât noi suntem, în urma unei convertiri reale, *concepuţi* ca fii (deşi încă nenăscuţi) ai lui (Dumnezeu); aşadar, prin studierea revelaţiei lui Dumnezeu din Cuvântul Său, prin trăirea după fiecare Cuvânt al Lui, prin rugăciunea permanentă, prin experienţa zilnică prilejuită de necazuri şi încercări, noi creştem spiritual tot mai mult, asemenea lui Dumnezeu, până când, în momentul învierii, vom fi *transformaţi* în mod instantaneu din muritori în *nemuritori* - atunci vom fi *născuţi din* (Dumnezeu) *-Atunci vom fi Dumnezeu!* [M]

...Da, şi ca (fiu de dumnezeu) *născut,* Cristos *este* Dumnezeu! Dumnezeu Atotputernicul, Tatăl Lui, este dumnezeu. Ei sunt două Persoane separate şi individuale (vezi Apocalipsa 5:1, 6, 7).[30]

...Presupun că majoritatea oamenilor şi-L închipuie pe Dumnezeu ca persoană singulară, individuală. Sau ca pe o *„trinitate". Acest lucru nu este adevărat.*

...însă teologii şi „adepţii Criticii superioare" au acceptat orbeşte doctrina eretică şi falsă promovată de profeţii falşi *şi păgâni,* care se strecuraseră printre ei, că *Duhul Sfânt* este cea de-a *treia persoană* - erezia „trinităţii". Acest lucru îl *limitează* pe Dumnezeu la „Trei Persoane".[31]

înţelegi tu cu adevărat? *Scopul* pentru care eşti viu este ca în cele din urmă să fii *născut* în împărăţia lui Dumnezu, când de fapt *vei fi Dumnezeu,* la fel

[21] Herbert W. Armstrong, *Easter îs Pagan,* Pasadena, CA, Ambassador Press, nd., pag. 8, 9.

*"* Herbert W. Armstrong, *Why Were You Born?,* Pasadena, CA, Ambassador Press, nd., pag. 21, 22.

[M] Herbert W. Armstrong, *Just What Do You Mean - Born Again?,* Pasadena, CA, Ambassador Press, nd., pag. 16.

*" Ibid,* pag. 17, 19.

cum Isus a fost şi este Dumnezeu, şi cum Tatăl Său, o Persoană diferită, este de asemenea Dumnezeu!
Intri într-un proces de instruire pentru a deveni *creator* - pentru a deveni *Dumnezeul*[32]
*III. Natura lui Cristos*
*Numai* Isus, dintre toţi oamenii, a fost *mântuit* până acum! Prin puterea generatoare a învierii pe care o are *Dumnezeul* Când va veni Isus, în momentul învierii celor *în Cristos,* atunci El va aduce *cu Sine* răsplata Lui!"
Cristos, una dintre fiinţele Dumnezeirii, a fost *transformat* în carne - având totuşi *personalitatea* şi *voinţa* de a acţiona corect, ceea ce îl distinge ca entitate - dar a devenit om, având o *natură umană,* cu toate *dorinţele, slăbiciunile* şi *poftele* ei - şi supus *morţii,* la fel ca oricare altă fiinţă omenească.
*Acesta este un adevăr* cu privire la care *milioane de oameni sunt amăgiţi.*
Doctrina inspirată de Satan, conform căreia Isus *nu* a fost omenesc, că El *nu* a moştenit natura umană a lui Adam, că El *nu* a avut natura umană a lui Adam în totalitatea ei, că El *nu* a avut toate pasiunile şi slăbiciunile omeneşti normale şi împotriva cărora noi toţi avem de luptat - într-un cuvânt, că Isus *nu* a venit cu adevărat „în trup", asemenea unei fiinţe omeneşti normale - *Aceasta este doctrina lui Anticrist.* Observaţi Romani 8:3: „Dumnezeu... trimiţând... pe însuşi Fiul Său sub înfăţişarea cărnii păcătoase".
Ideea pe care Satan vrea să o transpună în fapt este că pentru om este *imposibil* să respecte legea spirituală a lui Dumnezeu, şi astfel Isus a venit în calitate de Mântuitor al nostru - nu „în trup", cu o natură umană normală - ci printr-un „proces special", astfel încât a putut respecta legea lui Dumnezeu *în locul nostru* pentru *a muri* pentru noi! însă *ascultarea* Lui a fost exemplul nostru!
...că Isus a propovăduit: „Dar *dacă* vrei să intri în viaţă, *păzeşte poruncile"* (Matei 19:17).
...Noi nu numai că trebuie să respectăm litera Legii, ci trebuie să o urmăm aşa cum este ea preamărită pretutindeni în Biblie în „fiecare cuvânt al lui Dumnezeu" (2 Corinteni 3:6).
Diavolul Satan, prin intermediul *slujitorilor lui mincinoşi* care apar drept „slujitori ai neprihănirii" (2 Corinteni 11:13-15), încearcă să amăgească lumea făcând-o să creadă într-un *Cristos fals* - un Cristos care a *terminat* cu legea spirituală a Tatălui şi a făcut posibil ca noi să moştenim viaţa eternă fără ca să fie nevoie să cultivăm, cu ajutorul Duhului lui Dumnezeu, acel fel de *caracter* sfânt şi neprihănit, care ne-ar da posibilitatea să ascultăm de *legea* eternă şi spirituală a lui Dumnezeu, acum şi totdeauna.[34]
Cât e de limpede! Câtă claritate! Neavând o *natură umană,* cu *pasiunile*
" *Why Were You Born?, op. cit.,* pag. 21, 22.
[M]/Wrf.,pag. 12.
[14] *The Plain Truth,* noiembrie 1963, pag. 1, 4, 7, 8.

*şi poftele* ei, Dumnezeu *nu poate* fi ispitit cu răul. Şi, dimpotrivă, *flecare* om este ispitit de propria lui *poftă* - deoarece fiecare om are o *natură umană.*
Astfel, nu numai că este *posibil* - ci este *obligatoriu* - să ascultăm de legea spirituală a lui Dumnezeu, cele Zece Porunci, aşa cum sunt ele preamărite de la un capăt la celălalt al Bibliei. A le păzi în duh *nu* înseamnă a le înlătura prin „spiritualizare", ci a le respecta cu adevărat, după exemplul dat de Isus, prin puterea Duhului Sfânt al lui Dumnezeu, pe care El îl dă celor care îl ascultă (Fapte 5:32).
*Singura diferenţă* dintre Isus şi oricare altă fiinţă omenească este că El a fost conceput din Duhul Sfânt. Din acest motiv El a respectat Legea lui Dumnezeu *de la naştere* - şi nu a trebuit niciodată să treacă prin procesul pocăinţei din cauză că ar fi mers pe un drum greşit, prin procesul dezvăţării de idei şi obiceiuri greşite şi al deprinderii progresive de a-Şi exercita voinţa de a acţiona în permanenţă corect.
...Şi, rugându-Se pentru tăria de care avea nevoie prin Duhul Sfânt, El a acţionat *întotdeauna corect.*
Da, Isus a avut o fire *păcătoasă* - o natură umană. însă exercitându-Şi *voinţa* pentru a asculta întotdeauna de Dumnezeu şi primind ajutorul suplimentar de care avea nevoie pentru a-Şi birui dorinţele cărnii, Isus a *respins* domnia păcatului din carnea umană şi a arătat că Legea lui Dumnezeu *poate fi ţinută.*

...Ei nu I se închinau lui Isus considerându-L un alt *Om.*
...Cristos a venit *în carne* pentru a ne da un *exemplu perfect,* apoi pentru *a muri* ca plată pentru păcatele noastre şi pentru a face posibil ca noi să fim reconciliaţi cu un Dumnezeu sfânt, neprihănit şi să primim din Duhul Său - chiar *viaţa şi caracterul* Său sădite în noi.[3S]
Cu alte cuvinte, El, Cel care existase din veşnicii - El, Cel prin care Dumnezeu a creat lumile şi toate lucrurile din ele - El, Cel care a fost şi este *Viaţa* - El, Cel care a fost Dumnezeu - El *a fost făcut trup* - transformat *în carne,* până ce *a devenit carne* şi apoi *a fost* carne!
Da, Isus a fost un *om* din carne. El a fost Dumnezeu, venit în carne. Şi, atunci când a fost transformat în carne umană, *viaţa* care îl ţinea în viaţă se găsea în *sânge,* ca în toţi cei care sunt *carne* (Leviticul 17:11).
...însă El nu a fost Dumnezeu în carne, fiind totuşi separat de trupul de carne - El, Dumnezeu, *a fost făcut carne,* până ce El, în continuare *Dumnezeu* - Dumnezeu cu noi - a devenit Dumnezeu *în* (însă nu din) carne umană - Dumnezeu *manifestat în carne* (1 Timotei 3:16).
Dacă nu ar fi existat o altă persoană în Dumnezeire, atunci Dătătorul întregii vieţi ar fi fost mort şi orice speranţă ar fi luat sfârşit!
Dacă nu ar fi existat un *Tată* în cer în timp ce Isus Cristos zăcea mort - când sângele în care se găsea *viaţa* Lui era vărsat din venele Lui, dat pentru mine şi pentru tine - atunci întreaga viaţă, de oriunde, s-ar fi isprăvit.
*"Ibid.,* pag. 11, 12.

BISERICA UNIVERSALĂ A LUI DUMNEZEU

405

...Iată unde se găsea viaţa Lui - în *sângele* Lui, şi nu în duhul Lui! El nu Şi-a vărsat duhul pentru a ne mântui de păcat - El Şi-a vărsat *sângele,* şi *făcând acest lucru,* El *Şi-a dat viaţa.*
însă, „după cum Tatăl are viaţa *în Sine,* tot aşa a dat şi Fiului să aibă viaţa în Sine" (Ioan 5:26). Dumnezeu Tatăl L-a înviat pe Isus din morţi (cf. Ioan 2).
*El nu a înviat în acelaşi trup*
Observaţi acum cu atenţie faptul că Dumnezeu Tatăl nu L-a făcut pe Isus Cristos să Se întoarcă în trupul în care murise.
Unii par să creadă că doar trupul a fost cel care a murit - că Isus Cristos nu a murit niciodată.
...Ceea ce cred ei este că a murit doar *trupul* în care a trăit Cristos, dar că *Cristos însuşi* nu a murit niciodată; Cristos a fost Dumnezeu, şi, argumentează ei, Dumnezeu nu poate să moară!
Dacă ei au dreptate, atunci sunt pierduţi şi condamnaţi la pedeapsă veşnică!
Dacă Cristos nu a murit pentru păcatele lor - dacă *ceea ce* a murit nu a fost decât *un trup* muritor - atunci noi nu avem nici un Mântuitor şi suntem *pierduţi.*
Ceea ce s-a întâmplat este că Logosul - *Cuvântul* - Cel Veşnic - a fost *făcut carne.* El a fost convertit în - transformat în carne. El a fost carne şi sânge, exact ca tine şi ca mine.
Viaţa Lui era în sângele Lui, şi El Şi-a dat *viaţa* prin faptul că sângele Lui s-a vărsat în timp ce El era pe cruce! El luase asupra Lui o natură *umană.* El era Dumnezeu - însă acum Dumnezeu se preschimbase *în* carne şi sânge - Dumnezeu cu noi - Emanuel!
Da, Cuvântul a fost *făcut carne,* şi El era carne şi sânge, nu doar un Duh nemuritor într-un trup din carne şi sânge.
*Cristos însuşi* era *mort.* El a fost *înviat.* Niciunde Scriptura nu spune că El ar fi fost viu şi activ sau că Dumnezeu L-a adus înapoi în trupul omenesc care murise şi care acum înviase.
Isus Cristos a fost *mort.* El a fost la fel de „afară din joc" cum este şi un boxer făcut K.O. - ba *mai mult,* deoarece, în general, boxerul nu este mort, ci numai inconştient. Isus a fost *mort* - dar a fost *înviaţi*
Iar trupul înviat nu mai era omenesc - era Cristosul reînviat, *nemuritor, schimbat* încă o dată! După cum fusese *schimbat,* convertit *în* carne şi sânge omenesc muritor, supus morţii, *cu scopul de a muri pentru păcatele noastre,* acum, prin *învierea din morţi, El a fost schimbat, convertit din nou în nemurire* - şi este viu în vecii vecilor! Acum El este un Mântuitor *viu,* şi nu un Mântuitor *mort;* El *a fost* mort - însă doar pentru trei zile şi trei nopţi.[36]
IV. *Personalitatea Duhului Sfânt*
Duhul Sfânt al lui Dumnezeu este *viaţa* Lui. *El* îşi împarte viaţa cu tine! *El* împarte mai multe, lucruri după cum vom vedea!
[1] *The Plain Truth,* aprilie 1963, pag. 10.

ÎMPĂRĂŢIA CULTELOR ERETICE

406

*încă un lucru,* Duhul Sfânt este *dragoste divină, spirituală* - dragostea lui Dumnezeu revărsându-se în tine de la Dumnezeu Atotputernicul - prin Cristosul cel viu! (Romani 5:5)."
însă teologii şi „adepţii Criticii superioare" au acceptat orbeşte doctrina eretică şi falsă, promovată de profeţii falşi şi păgâni, care se strecuraseră în creştinism, şi anume că *Duhul Sfânt este cea de-a Treia Persoană - erezia „Trinităţii".* Acest lucru îl limitează pe Dumnezeu la „Trei Persoane".
Aceasta *neagă* faptul că Cristos, prin Duhul Său cel Sfânt, vine acum într-adevăr *în* creştinul convertit şi îşi face lucrarea mântuitoare pe *dinăuntru* - „Cristos în voi, nădejdea slavei" (Coloseni 1:27).
Isus Cristos *vine* în carne; în textul original grec inspirat afirmaţia aceasta este la *timpul prezent,* adică *Cristos vine acum...*
...Dacă Duhul Sfânt ar fi cea de-a treia *persoană,* acest lucru ar fi imposibil!
...Această erezie *neagă* experienţa *naşterii din nou?'*
*V. Mântuirea prin har şi prin lege*
Mântuirea, aşadar, este un*procesl*
Dar cum ar vrea dumnezeul acestei lumi să vă orbească cu privire la acest lucru! El încearcă să vă amăgească să credeţi că totul constă doar în „a-L accepta pe Cristos", *„fără fapte"* - şi, cât ai bate din palme, eşti declarat „mântuit".
însă *Biblia* ne dezvăluie că *nimeni* nu este încă „mântuit".[39]
*Sângele* lui Cristos nu mântuieşte pe nimeni definitiv. Moartea lui Cristos a plătit doar pedeapsa păcatului în locul nostru - ea şterge păcatele trecute din viaţa noastră - ea ne mântuieşte numai de *pedeapsa la moarte* - ea îndepărtează ceea ce ne-a separat de Dumnezeu şi ne împacă cu Dumnezeu.
însă noi suntem *mântuiţi* - adică, ni se dă viaţă nemuritoare - prin *viaţa* lui Cristos, şi nu prin moartea Lui (Romani 5:10).
*Doar acelora* care în timpul acestei vieţi creştine, concepute din Duhul, au crescut în cunoaştere şi har, care au biruit, s-au dezvoltat spiritual, au făcut lucrările lui Cristos şi au răbdat până la capăt, doar lor li se va da în cele din urmă *nemurirea* - schimbaţi definitiv din starea muritoare în starea de *nemurire,* la cea de-a doua venire a lui Cristos (1 Corinteni 15:53, 54).[40]
Oamenii au fost învăţaţi în mod incorect că „Cristos *a isprăvit* planul de mântuire pe cruce" - când de fapt planul a fost doar *început* acolo. învăţătura confesiunilor celor mai cunoscute spune: *„Crede* numai - e tot ceea ce trebuie făcut; crede în Domnul Isus Cristos şi chiar în clipa aceea vei fi mântuit!"
Această învăţătură este falsă! Şi din cauza înşelăciunii - deoarece, iată,

[17] Herbert W. Armstrong, *What Do You Mean - Salvation?,* Pasadena, CA, Ambassador Press, nd., pag. 19.
[38] *Just What Do You Mean — Born Again?, op. cit.,* pag. 13.
[39] *Why Were You Born?, op. **cit.,*** pag. 11.
[40] Herbert W. Armstrong, *AII About Water Baptism,* Pasadena, CA, Ambassador Press, nd., pag. 1-3.



timp de 1900 de ani *adevărata Evanghelie* a lui Isus Cristos a fost înlăturată în întregime prin predicarea unei false evanghelii *despre persoana lui Cristos* - şi adeseori a unui Cristos fals - milioane de oameni *se închină astăzi lui Cristos* - fi *totul în zadar*\
*Sângele* lui Cristos nu mântuieşte pe nimeni definitiv. Moartea lui Cristos a plătit doar pedeapsa păcatului în locul nostru - ea şterge păcatele trecute din viaţa noastră - ea ne mântuieşte numai de pedeapsa la moarte - ea îndepărtează ceea ce ne-a separat de Dumnezeu şi ne împacă cu Dumnezeu.[41]
„...Astfel că nu este numai *posibil* - ci şi *obligatoriu* - să ascultăm de legea spirituală a lui Dumnezeu, cele *Zece Porunci,* aşa cum sunt ele preamărite de la un capăt la celălalt al Bibliei. A le păzi în duh *nu înseamnă* a le înlătura prin „spiritualizare".
...însă exersându-Şi *voinţa* pentru a asculta întotdeauna de Dumnezeu şi primind ajutorul suplimentar de care avea nevoie pentru a-Şi birui dorinţele cărnii, Isus *a respins* domnia păcatului din carnea umană şi a arătat că legea lui Dumnezeu *poate fi ţinută.'*[2]
*VI. Naşterea din nou şi învierea*
Atunci cum a fost El *născut [din Dumnezeu]!* Printr-o înviere dintre cei morţi (Romani 1:4). *Când? în momentul* învierii Lui!
Şi *aşa* trebuie să vedem, tu şi cu mine, situaţia, dacă şi când suntem în sfârşit *născuţi [din Dumnezeu]]* Aceşti oameni înşelaţi care vorbesc despre „experienţa naşterii din nou", cu siguranţă că nu văd *aşa* situaţia!
Acest eveniment extraordinar şi glorios de a fi *născut din Dumnezeu* va

avea loc *la învierea celor drepţi* - în momentul celei de a doua veniri a lui Cristos pe pământ![43]
Doar acelora care în timpul acestei vieţi creştine, concepute de Duhul, au crescut în cunoaştere şi har, care au biruit, s-au dezvoltat spiritual, au făcut lucrările lui Cristos şi au răbdat până la capăt, doar lor li se va da în cele din urmă nemurirea - adică vor fi schimbaţi definitiv din starea muritoare în starea de nemurire, la cea de-a doua venire a lui Cristos (1 Corinteni 15:53-54).[44]
Adevărata *sursă a acestei erori nemaipomenite* este următoarea. în limba engleză avem *două cuvinte diferite* pentru a exprima cele *două faze* care apar în procesul de reproducere al tuturor mamiferelor.
Prima fază, care este chiar începutul noii vieţi, o numim *concepere* sau *zămislire.*
*însă nimeni nu numeşte* naştere *acest început al procesului!*
Faza procesului căreia în limba engleză îi spunem *a se naşte* se referă la procesul prin care fătul este *eliberat* din uterul mamei, iar pe lume vine un mic

[41] *AU About Water Baptism, op. cit.,* pag. 6.
[4:] *ThePlain Truth,* noiembrie 1963, pag. 11, 12.
[43] *Just What Do You Mean Born Again?, op. cit.,* pag. 13.
[44] *AH About Water Baptism,* pag. 1, 3.



bebeluş care odată cu primul ţipăt începe să respire singur. în momentul acela el *s-a născuţi*
Dacă însă ai încerca să-i spui unui medic sau unei asistente, de îndată ce ai aflat că a fost *conceput* sau zămislit un copil, că fătul încă nenăscut a fost deja *născut,* medicul sau asistenta s-ar gândi cu siguranţă că eşti în necunoştinţă de cauză şi ar încerca probabil să îţi explice cum stau lucrurile.
Noul Testament din Sfânta Biblie a fost iniţial scris în limba *greacă.* Şi grecii aveau *un singur cuvânt* pentru cele *două faze* fundamental diferite ale procesului!
Acel cuvânt din limba greacă este „gennao" (se pronunţă: ghen-ah-o). Dicţionarul grec-englez (lexiconul) defineşte cuvântul astfel: a procrea (în sensul strict al cuvântului, despre un tată; însă prin extindere, şi despre o mamă): a zămisli, a fi născut, a da naştere la, a concepe, (despre o femeie) a naşte (un copil), a se înmulţi.
Patru dintre aceste definiţii au sensul de a zămisli sau a concepe - însă *nu de a fi născut. A procrea* înseamnă *a zămisli. A concepe* are acelaşi sens.
Dicţionarul Webster defineşte cuvântul englezesc *gender* drept „a zămisli", „a se reproduce", „a genera". *Nu se referă* la naştere. Dar trei dintre definiţiile din lexicon pentru „gennao" se referă la naşterea efectivă: „a fi născut", „a da naştere la" şi „a naşte".
...şi întrucât „erudiţii" din perioada relativ recentă, care au tradus Biblia în engleză nu au *înţeles* ei înşişi Planul lui Dumnezeu - ei traduc adeseori cuvântul grecesc „gennao" cu termenul englezesc *„născut",* când el semnifică de fapt „conceput".
„...pentru că eu v-am conceput în Cristos Isus, prin Evanghelie." în cazul acesta traducerea este corectă, arătând faptul că convertiţii lui Pavel din Corint, în calitate de „copii spirituali", au fost *concepuţi* din Dumnezeu, *însă nu au fost încă născuţi.**
în această viaţă, experienţa convertirii este o *zămislire* - o „concepere - o impregnare" - dar *încă nu este o naştere.* Vom *clarifica* acest lucru.
Toţi cei care acum sunt fii concepuţi de Dumnezeu, vor fi prin urmare *născuţi* - înălţaţi din starea muritoare la *nemurire,* din *carne* care putrezeşte la starea de fiinţă spirituală, de la *uman* la *divin]* Şi acea *adevărată experienţă a naşterii din nou* va fi incomparabil mai glorioasă decât aşa-zisa „experienţă a naşterii din nou", simulată, neclară şi lipsită de sens, pe care mii de oameni înşelaţi îşi închipuie că au trăit-o, la fel cum *gloria lui Cristos* ce transcende prezentul este superioară condiţiei *prezente* a unei umanităţi neputincioase, bolnăvicioase, păcătoase şi suferinde![45]
...După ce oamenii vor fi într-adevăr *născuţi din Dumnezeu,* şi ei vor fi duh, la fel cum Dumnezeu este Duh. Ei vor fi invizibili pentru vederea omenească materială, la fel cum sunt îngerii.

[45] *Just WhatDo You Mean Born Again?, op. cit.,* pag. 6, 18, 19, 20.
* Am tradus exact discuţia care se bazează pe textul biblic în limba engleză. - n. trad.



El este acum *conceput* din Dumnezeu. însăşi *viaţa* şi *natura* lui Dumnezeu

au *intrat* în el, impregnându-1 cu spirit nemuritor - cu viaţă, exact cum celula spermatică a unui tată omenesc intră în ovul atunci când este *concepută* sau *zămislită* o nouă *viaţă umană* în procesul fecundaţiei. însă, la fel cum acea micuţă celulă-ou, mică cât vârful unui ac cu gămălie, este doar *concepută* de tatăl omenesc al viitoarei fiinţe *-fără a fi încă născută* - la fel omul convertit este, în momentul experienţei pe care noi o numim pe drept cuvânt convertire, doar *conceput* din Dumnezeu, Tatăl cel ceresc *-fără a fi încă născut.*
El *încă* este *carne* materială, cu toate că Duhul lui Dumnezeu a *intrat* acum *în mintea* lui. El este *încă vizibil.*
Un om convertit de curând este cu adevărat *conceput din* Dumnezeu. O asemenea persoană este deja cu adevărat un fiu *conceput de* Dumnezeu. El poate să îl numească pe Dumnezeu „Tată". *Dar el nu este încă născut din Dumnezeu.*[41']
Toţi adevăraţii creştini care vor fi murit înainte de venirea lui Cristos vor învia primii - într-o înviere - iar apoi toţi creştinii *încă în viaţă,* în carne muritoare, vor fi transformaţi instantaneu - într-o clipită - *de la starea muritoare la nemurire* - de la carnea materială la un spirit imaterial - de la *omenesc* la *divin,* vor fi, în sfârşit, *născuţi din Dumnezeul*
Noi suntem acum *carne* - o simplă carne coruptibilă, supusă putrezirii şi descompunerii. însă la venirea lui Cristos, când vom fi *născuţi din Dumnezeu,* acest trup ordinar va fi *transformat* şi va fi făcut asemenea lui Isus, în *trupul Lui glorificat.*'[1]
*VII. Vina lui Dumnezeu şi natura Omului*
Dumnezeu a *creat* firea pământească a omului în aşa fel, încât ea vrea să facă lucruri ce sunt contrare Legilor Lui; „Umblarea după lucrurile firii pământeşti (cu care toţi ne-am născut) este vrăjmăşie împotriva lui Dumnezeu" (Romani 8:7). Compară aceasta cu Romani 3:9-18. „Căci firea pământească (mintea şi inima naturală a omului) *pofteşte* împotriva Duhului şi Duhul împotriva firii pământeşti: sunt lucruri *potrivnice* unele altora" (Galateni 5:17). *Toţi* sunt născuţi de la început cu o dorinţă puternică de a se împotrivi Legilor lui Dumnezeu! (Iacov 1:4 şi Psalmul 81:11, 12).
*Dumnezeu îl orbeşte pe om prin propria lui fire pământească...*
Dumnezeu, în dragostea şi înţelepciunea Lui, îi orbeşte pe oameni, care prin natura lor resping adevărul, astfel încât ei *să păcătuiască* fără voie *cât mai mult cu putinţă* şi prin aceasta ***să-şi*** *înveţe tot mai profund lecţia.*®
VIII. *Sabatul, alimentele necurate şi legalismul* - 1 Timotei 4:4
Pastele evreiesc, Sărbătoarea azimilor, Rusaliile şi zilele sfinte pe care Dumnezeu le-a instituit *pentru totdeauna,* toate au fost ţinute de Isus...
*"•Ibid.,* pag. 11.
[47]/6W.,pag. 13-15.
[48] C. P. Meredith, *îs This the Only Day of Salvation?,* Pasadena, CA, Ambassador Press, nd., pag- 2.



ÎMPĂRĂŢIA CULTELOR ERETICE

Noul Testament dezvăluie că Isus, apostolii şi Biserica nou-testamentală, atât cea evreiască, cât şi cea dintre Neamuri, au ţinut sabatul lui Dumnezeu şi sărbătorile lui Dumnezeu - cele săptămânale şi cele anuale.[4']

## Teologia creştinismului biblic

Asemenea tradiţiei martorilor lui Iehova, pe care îi urmează în ceea ce priveşte doctrina răsplătirii veşnice şi a învierii lui Isus Cristos, teologia lui Herbert Armstrong nu are loc pentru divinitatea sau personalitatea Duhului Sfânt.
Pentru Armstrong, Duhul Sfânt al lui Dumnezeu este o entitate impersonală şi, deşi face un efort disperat de a salva divinitatea Duhului, el nu reuşeşte decât să îl reducă, abstractizându-L cel mult la „dragostea lui Dumnezeu".
în analiza pe care am făcut-o teologiei martorilor lui Iehova, am observat cum anume loveşte depersonalizarea Duhului Sfânt chiar în miezul Evangheliei creştine, întrucât, tocmai prin intermediul celei de a Treia Persoane a Trinităţii, îi regenerează Dumnezeu pe oameni în vederea vieţii veşnice (loan 3:5). Negând caracterul personal al Duhului Sfânt, adică faptul că Duhul este un eu personal şi una dintre Persoanele Trinităţii, Armstrong dezminte singurul mijloc prin care omul poate fi mântuit. Prea puţini dintre cei care îi audiază programul sunt conştienţi de această deviere deosebit de gravă de la creştinismul istoric. Este întotdeauna înţelept să se ţină seama de faptul că, cu cât se enunţă mai energic micile fragmente de adevăr ce reuşesc

să iasă oarecum la suprafaţă din vasta textură de erori conţinute în Biserica Universală a lui Dumnezeu, cu atât mai mare trebuie să fie atenţia acordată conotaţiilor inevitabile ale interpretărilor lui Armstrong, care reduc la zero micul procentaj de adevăr reţinut de Armstrong.

Nu mai este nevoie să repetăm ceea ce am afirmat deja, dar până şi analiza atentă a capitolului 13 din Faptele Apostolilor ne arată că Duhul Sfânt foloseşte pronumele personal „eu", ceea ce scoate în evidenţă că este un eu sau o personalitate. De asemenea, El porunceşte Bisericii să-i pună de o parte pe Pavel şi pe Barnaba, apoi îi trimite în lucrare (versetul 2 până la 4). Capitolul 21 din Faptele Apostolilor ne spune că Duhul Sfânt i-a cerut profetului Agab să declare: „Iată ce zice Duhul Sfânt: «Aşa vor lega iudeii în Ierusalim pe omul acela al cui este brâul acesta şi-1 vor da în mâinile Neamurilor»" (versetul 11).

Astfel, Luca subliniază că cea de a treia Persoană a Trinităţii are capaci-

[49] Herbert W. Armstrong, *Eaxter îs Pagan,* Pasadena, CA, Ambassador Press, nd., pag. 4, 12.



tatea de a gândi, de a porunci şi de a profeţi. Cu siguranţă acest lucru nu se potriveşte caricaturii Duhului făcută de domnul Armstrong, care îl consideră 0 entitate impersonală, deoarece până şi cele mai elementare cunoştinţe de psihologie arată că o entitate impersonală este lipsită de personalitate şi nu poate vorbi, porunci sau profeţi!

Mai mult, o analiză a capitolului 5 din Faptele Apostolilor subliniază faptul că Duhul Sfânt este o divinitate, fiind desemnat ca atare de către apostolul Pavel (versetele 3 şi 4). Faptul că Duhul Sfânt este considerat a fi un membru al Trinităţii cereşti este evident prin prezenţa Sa la întrupare (Luca 1:35), la botezul lui Cristos (Matei 3:16), la învierea lui Cristos (Romani 8:11 şi 1 Petru 3:18) şi la Marea Trimitere (Matei 28:19).

Nu putem citi lucrările domnului Armstrong fără să devenim tot mai conştienţi că el este radical antitrinitarian. O lectură atentă a citatului din lucrarea sa, redat la începutul capitolului de faţă, arată limpe că el nu acceptă nici o parte a teologiei creştine referitoare la această problemă şi la multe alte domenii ce privesc binele lui spiritual sau al celor care îl ascultă.

în teologia lui Herbert Armstrong:

> Genesa 1:1 prezintă numele lui Dumnezeu cu termenul ebraic Elohim. Acesta este un nume uniplural. Semnifică mai multe persoane, însă combinate într-o familie, familie care îl reprezintă pe Dumnezeu... Deoarece cuvântul „Dumnezeu" ajunge până la noi din cuvântul ebraic „Elohim", care înseamnă „împărăţie vie, eternă, creatoare, atotputernică, stăpânitoare". Elohim înseamnă un singur Dumnezeu, nu mai mulţi dumnezei. Dar acest Dumnezeu unic este o împărăţie. Nu există decât o singură biserică adevărată - o singură biserică, însă mai mulţi membri! (1 Corinteni 12:20). La fel este şi cu Dumnezeu.
>
> înţelegi tu cu adevărat? Motivul pentru care tu eşti viu este ca în cele din urmă tu să fii născut în împărăţia lui Dumnezeu, când tu vei fi cu adevărat Dumnezeu, la fel cum Isus a fost şi este Dumnezeu, şi Tatăl Său, o persoană diferită, este de asemenea Dumnezeu! ...Tu intri într-un proces de instruire pentru a deveni Creator, pentru a deveni Dumnezeu![50]

Asemănarea teologiei lui Armstrong cu mormonismul în această privinţă este cât se poate de izbitoare, deoarece, după cum s-a observat în capitolul nostru despre mormoni, şi ei cred şi propovăduiesc că oamenii pot deveni membrii ai familiei lui Dumnezeu şi că devin dumnezei. Armstrong, pe de altă parte, depăşeşte până şi închipuirea mormonă, propovăduind cu îndrăzneală ceea ce pare a fi o unitate panteistă a lui Dumnezeu, la care iau parte toţi membrii „familiei". Cu siguranţă că acesta este un punct de vedere

[50] *Just What Do You Mean Born Again?, op. cit.,* pag. 16-20.



care nu este împărtăşit de nici unul dintre scriitorii inspiraţi ai Scripturii, iar faptul că el recurge la pluralul ebraic (Elohim), a cărui interpretare drept „familie" sau „împărăţie" o forţează dincolo de orice limită şi de orice sens contextual, este indirect o jalnică recunoaştere a cunoştinţelor lingvistice

extrem de restrânse pe care le posedă.
Utilizarea de către Armstrong a termenului Elohim nu este compatibilă cu nici un argument savant; de fapt, aşa cum foloseşte el termenul, acesta este pur şi simplu o denaturare ajustată pentru a-i impresiona pe cei care pot fi impresionaţi de amuzamente absurde.
Adepţii cultului eretic al lui Armstrong ar trebui să consulte capitolul 3 din Genesa, unde vor vedea că Satan este cel care i-a învăţat pentru prima dată pe Adam şi Eva doctrina „familiei lui Dumnezeu". Atât Armstrong, cât şi mormonii au acceptat şi au crezut aceeaşi denaturare care a adus domnia păcatului şi a morţii peste rasa umană, deoarece dacă Satan a minţit atunci când a spus „veţi fi ca nişte dumnezei" (în versiunea folosită de autor; n. trad.) (versetul 5), la fel domnul Armstrong „răstălmăceşte Scriptura spre pierzarea lui" şi din păcate spre pierzarea, vorbind din punct de vedere spiritual, a celor care îi urmează învăţăturile.
Adevărul curat în legătură cu această întreagă poveste este că noi înţelegem foarte bine ce propovăduieşte domnul Armstrong. Biserica Universală a lui Dumnezeu serveşte doar de paravan pentru deviaţiile lui doctrinare, care sunt amestecate cu o terminologie creştină ortodoxă şi cu clişee evanghelice şi sunt îmbibate cu numeroase adevăruri parţiale. Acest amestec este enunţat cu un dogmatism şi o aroganţă înrudite cu cele ale răposatului judecător Rutherford al martorilor lui Iehova. Şi dacă n-ar fi la mijloc prezentarea dinamică a lui Armstrong şi priza mare la public, asociate vidului spiritual ce se întâlneşte astăzi în tot mai multe cercuri ale creştinătăţii, întregul lui sistem de interpretare ar fi obiectul umorului, şi nu al consideraţiei serioase pe care o pretinde în prezent.
Cultul eretic al lui Armstrong apelează la limbile ebraică şi greacă, dar este în mod vădit lipsit de fundament sau de cunoaştere academică în ce priveşte limbile pe care Armstrong le citează atât de convingător. Pluralul ebraic Elohim, după cum am afirmat, nu se referă la nici o familie sau împărăţie a lui Dumnezeu; este unul dintre numele divine folosite în Scriptură şi este denaturat de către mormoni, martorii lui Iehova şi domnul Armstrong, într-o încercare zadarnică de a modifica natura lui Dumnezeu care, aşa cum este ea revelată în Biblie, contrazice teologia lor în domeniile respective.
în studiul nostru despre martorii lui Iehova am acordat o atenţie deosebită doctrinei Trinităţii, astfel încât nu mai este necesar să se intre în amănunte în

legătură cu acest subiect. însă nu trebuie uitat faptul că fiecare sistem major de cult necreştin fie că denaturează în mod subtil, fie că neagă de-a dreptul doctrina creştină a Trinităţii; cultul domnului Armstrong nu face excepţie de la această regulă, cu toate că dânsul amestecă teologiile martorilor lui Iehova şi ale mormonismului cu propriile lui interpretări. Negarea îi aparţine în mod exclusiv şi trebuie recunoscută ca atare.

## *Naşterea din nou - o nouă răstălmăcire*

Doctrina despre naşterea din nou sau despre regenerarea spirituală, aşa cum este ea propovăduită în Noul Testament, s-ar părea că are un anume efect asupra domnului Armstrong, care, atunci când o aude sau o citeşte, se manifestă aproape isteric. în pamfletul lui *Just What Do You Mean Born Again,* el critică vehement doctrina creştină a regenerării, substituind în locul ei pe departe una dintre cele mai ciudate doctrine din domeniul mişcării de cult eretic. Prin aceasta el a dat naşterii din nou, în sensul cel mai strict al cuvântului, o nouă răstălmăcire!
Potrivit teologiei Bisericii Universale a lui Dumnezeu, doctrina naşterii din nou este împărţită în două secţiuni sau domenii. în prima fază, sau cea iniţială, care are loc după acceptarea lui Isus Cristos ca Fiu al lui Dumnezeu, credinciosul este impregnat cu viaţa lui Dumnezeu prin Duhul Sfânt, ceea ce Armstrong denumeşte „concepere". Cea de a doua fază este naşterea din nou propriu-zisă, cu privire la care el ne informează că nu are loc în momentul credinţei, ci la învierea trupului!

Domnul Armstrong susţine cu înverşunare că este „o eroare universală" să se creadă că atunci când o persoană se converteşte, când se pocăieşte pe deplin şi îl acceptă întru totul pe Cristos prin credinţă, acea persoană este născută din nou în sens biblic. Pentru Herbert Armstrong, cuvântul grecesc original *gennao* este punctul central al controversei. Armstrong susţine că de vreme ce cuvântul poate fi tradus şi „a zămisli" sau „a concepe", traducătorii Bibliei au greşit netraducând cuvântul în mod consecvent drept „zămislit" în loc de „născut", şi că ei au făcut acest lucru deoarece „nu au înţeles ei înşişi planul lui Dumnezeu... în această viaţă experienţa convertirii este o zămislire, o concepere, o impregnare, dar încă nu o naştere".

Studiind acest aspect particular al teologiei domnului Armstrong, este demn de reţinut faptul că apelul lui la limba greacă, care în viziunea lui trebuia să aibă forţa de convingere pe care o dă autoritatea academică, s-a întors de fapt împotriva lui. Argumentul domnului Armstrong, conform căruia „limba greacă originală în care a fost scris Noul Testament are doar un singur cuvânt pentru ambele sensuri" este o remarcă cât se poate de periculoasă,



întrucât orice lexicon bun dovedeşte îndată că limba greacă are cel puţin încă patru termeni pentru a descrie ideea conceperii şi a naşterii *{sullabousa, tiktei, apotelestheisa şi apokuei),* care sunt traduşi în mod diferit drept „a concepe", „a da naştere", „născut", „când s-a terminat" şi „zămislit". Nu este nevoie decât să se studieze Luca 1:24; 36; 2:21, 36; Iacov 1:15, 18 şi multe alte referinţe şi se va ajunge imediat la concluzia că domnul Armstrong nu are habar de limba greacă a Noului Testament. De fapt, limba greacă are până şi un termen ce descrie starea de graviditate de la concepere până la naştere!

Afirmaţia ostentativă a domnului Armstrong referitoare la faptul că „limba greacă avea un singur cuvânt pentru două faze complet diferite ale procesului... de vreme ce limba greacă originală în care a fost scris Noul Testament avea doar un singur cuvânt pentru ambele sensuri *{gennao)"* este fie un produs al propriei sale ignorante, fie un fals deliberat. întrucât se pare că el este conştient de existenţa lexicoanelor şi a concordanţelor, autorul este convins că este vorba despre varianta din urmă.

Este necesar doar să privim pentru un moment la deosebirea artificială pe care o face Armstrong între utilizările lui *gennao* în Noul Testament, pentru a vedea că încercarea lui de a depăşi limitele în care este folosit termenul în greaca nou-testamentală se datorează doar faptului că el vrea să afirme că nimeni nu este în prezent născut din nou din Duhul Sfânt şi că naşterea aceasta din nou va avea loc numai în momentul învierii.

Adepţii domnului Armstrong trebuie să se mulţumească cu o impregnare prin Duhul şi cu o perioadă de gestaţie (pe durată întregii lor vieţi!) înainte de a putea fi născuţi din nou. Această naştere din nou este dependentă de respectarea poruncilor lui Dumnezeu şi de rămânerea până la sfârşit în cadrul teologiei domnului Armstrong, un fapt trecut cu vederea de unii dintre cei mai zeloşi discipoli ai lui.

Faptul că naşterea din nou nu are nimic de-a face cu învierea este demonstrat de folosirea termenului de către apostolul Petru, care ne aminteşte că prin credinţa în Domnul Isus Cristos noi am fost „născuţi din nou (la timpul trecut) nu dintr-o sămânţă care poate putrezi, ci dintr-una care nu poate putrezi, prin Cuvântul lui Dumnezeu, care este viu şi care rămâne în veac" (1 Petru 1:23).

In Noul Testament naşterea din nou este sinonimă cu regenerarea spirituală la o viaţă eternă, şi tocmai faptul că Isus Cristos şi apostolii îi descriu pe cei născuţi din nou drept „mântuiţi" nimiceşte punctul de vedere al domnului Armstrong, conform căruia trebuie să aşteptăm până în momentul învierii pentru a fi născuţi din nou.

In Epistola către Efeseni, apostolul Pavel este ferm în declaraţia lui că „prin har aţi fost mântuiţi, prin credinţă; şi aceasta nu vine de la voi, ci este

darul lui Dumnezeu - nu prin fapte, ca să nu se laude nimeni" (Efeseni 2:8). Aici se foloseşte timpul trecut cu referire la creştini, fapt amplu confirmat în întregul Nou Testament şi de alte pasaje, cum ar fi Ioan 5:24; 3:36; 6:47; Romani 8:1; 1 Petru 1:18 şi 1 Ioan 5:1, 11-13 şi 20.

Este cu totul de prisos să urmărim acest gând în continuare, deoarece domnul Armstrong nu are nici un precedent ştiinţific ca să subdivizeze naşterea din nou şi să încerce să o lege de învierea trupului, fapt pe care Scriptura nu îl face niciunde. El nu reuşeşte decât o încercare neconvingătoare de a denatura sensul de bază a lui *gennao,* despre care el însuşi admite că este înregistrat în lexicon drept „a fi născut, a da naştere la, a se naşte". Deci aceasta nu este decât o dovadă în plus a resurselor lui limitate.

Când Isus Cristos i-a vorbit lui Nicodim (Ioan 3) despre naşterea din nou, El a legat această naştere de persoana Duhului Sfânt, pe care ucenicii L-au primit în camera de sus (Ioan 20) şi a Cărui putere şi prezenţă s-au manifestat în Ziua Cincizecimii (Fapte 2). în teologia creştină acest lucru a fost întotdeauna acceptat ca fiind ceea ce spune Biblia că este, adică o experienţă instantanee de curăţire şi recreare spirituală, sinonimă cu exercitarea credinţei mântuitoare în Isus Cristos şi prin intermediul harului lui Dumnezeu (Fapte 16:31; 2:8-10; Coloseni 1:13, 14; Galateni 2:20; 1 Corinteni 6:11, 19; 2 Corinteni 5:17).

Apostolul Pavel ne învaţă că mântuirea noastră nu a fost realizată în urma vreunui efort din partea noastră, ci prin „bunătatea lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru, şi dragostea Lui de oameni" (Tit 3:4-7). Nu este ceva după care trebuie să aşteptăm până în momentul învierii; mântuirea este posesiunea noastră prezentă în Cristos, cu totul independentă de imortalitatea trupului, ce urmează să fie acordată la venirea lui Cristos şi la învierea trupului (1 Corinteni 15:49-54; 1 Ioan 3:2; Romani 6:5).

Toate sunt bune şi frumoase dacă adepţii domnului Armstrong vor să facă din naşterea din nou un proces, aşa cum fac într-adevăr din doctrina mântuirii, însă noi trebuie să ne grăbim să scoatem în evidenţă faptul că aceasta nu este doctrina creştină a naşterii din nou şi, ca atare, nu este în concordanţă cu revelaţia Bibliei. Prin urmare, aceasta este o nouă răstălmăcire a domnului Armstrong în legătură cu naşterea din nou, iar Biserica creştină nu-şi poate permite să stea în tăcere în timp ce Biserica Universală a lui Dumnezeu o propagă declarând că este teologie biblică.

### *învierea lui Cristos*

învierea lui Isus Cristos şi doctrina creştină a Trinităţii sunt atacate cel mai violent de majoritatea adepţilor cultelor eretice necreştine. Aceştia susţin



cu tărie că ei cred în învierea lui Cristos, însă apoi încep să redefinească termenul „înviere", până ce acesta ajunge în general să însemne doar înfrângerea morţii prin natura spirituală a lui Isus. Herbert Armstrong nu face excepţie de la această regulă, propovăduind că Isus Cristos a înviat dintre cei morţi ca duh şi că sfinţii vor învia şi ei ca duhuri.

Domnul Armstrong scria:

> Sfinţii lui Dumnezeu născuţi acum din duh şi deveniţi duh în momentul învierii vor fi capabili, după dorinţă, să fie invizibili sau vizibili."

Biserica Universală a lui Dumnezeu nu ezită să afirme că „trupul reînviat nu mai era omenesc..." şi că Isus Cristos însuşi a înviat ca duh:

> Observaţi acum cu atenţie că Dumnezeu Tatăl nu a făcut ca Isus Cristos să Se întoarcă în trupul în care murise. Niciunde Scriptura nu spune că El ar fi fost viu şi activ, sau că Dumnezeu a vrut ca El să Se întoarcă în trupul omenesc în care murise şi în care înviase... iar trupul înviat nu mai era omenesc... El a fost din nou preschimbat şi transformat în nemurire...[52]

Ceea ce s-a spus despre doctrina martorilor lui Iehova în ce priveşte învierea lui Cristos poate fi spus şi despre punctul de vedere al lui Armstrong. Cititorul poate consulta cel de al doilea capitol al Evangheliei după Ioan (v. 19-21) pentru a afla chiar de pe buzele lui Isus că El a promis să învieze în trup din mormânt. După cum s-a observat, cuvântul grecesc *(soma)* se

referă la o formă fizică, şi nu la un duh nemuritor!
Luca nu precupeţeşte nici un efort pentru a sublinia faptul că Cristos a identificat trupul în care a cucerit moartea ca fiind un trup fizic (din carne şi oase) şi, mai mult, că acest trup avea semnele crucii în palme şi la picioare (Luca 24:37-39).
După apariţia Domnului nostru în camera de sus, (vezi Ioan 20) apostolul Toma nu s-a mai putut îndoi de faptul că Cristos a înviat în formă fizică, deoarece acolo Cristos cel înviat 1-a invitat pe Toma să-şi pună degetul în rănile din palmele Lui şi mâna în rana lăsată de suliţă în coasta Lui. în urma tuturor acestora un lucru este sigur: Isus Cristos a cucerit moartea *ca om* şi nu ca duh, şi în această privinţă teologia domnului Armstrong este în totală opoziţie faţă de revelaţia Scripturii. La cea de a doua venire a lui Cristos (1 Tesaloniceni 4), când cei morţi în Cristos vor învia, apostolul Pavel spune că ei vor învia nemuritori (1 Corinteni 15) şi vor poseda o formă asemenea celei a lui Cristos (1 Ioan 3:2). Această formă va fi compusă din carne şi oase, având compoziţia structurală a trupului înviat a lui Cristos (Luca 24), întrucât

" *ThePlain Truth,* octombrie 1959, pag. 30.
[52] *The Plain Truth,* aprilie 1963, pag. 10, 40.

# L

niciunde în Biblie nu se menţionează că Cristos sau trupurile înviate ale creştinilor ar fi din duh.
în capitolul 26 al Evangheliei după Matei, Isus Cristos le-a promis ucenicilor Săi că ei vor bea vin împreună cu El în împărăţia Tatălui Său (versetul 29), şi această promisiune este repetată şi în Evanghelia după Luca: „să mâncaţi şi să beţi la masa Mea în împărăţia Mea" (Luca 22:30).
Nădejdea creştinilor este că în momentul glorioasei Sale apariţii, Isus Cristos va „schimba trupul stării noastre smerite şi-1 va face asemenea trupului slavei Sale" (Filipeni 3:21). Şi dacă El este într-adevăr pârga celor adormiţi (1 Corinteni 15:20), atunci noi vom fi cu adevărat ca El (1 Ioan 3:2); iar El este o persoană nemuritoare, şi nu un duh, cum declară în mod atât de eronat teologia domnului Armstrong.

## *Mântuirea şi ispăşirea*

Aşa cum Biserica Universală a lui Dumnezeu violează adevărata natură a naşterii din nou, tot aşa ea neagă în mod categoric şi doctrina biblică a ispăşirii.
Potrivit domnului Armstrong:
Mântuirea, aşadar, este un proces! Dar cum ar vrea dumnezeul acestei lumi să vă orbească cu privire la acest lucru! El încearcă să vă amăgească să credeţi că totul constă doar în a-L accepta pe Cristos, fără fapte - şi, cât ai bate din palme, eşti declarat mântuit... însă Biblia ne dezvăluie că nimeni nu este încă mântuit... Oamenii au fost învăţaţi în mod incorect că Cristos a încheiat planul de mântuire pe cruce, când de fapt El doar 1-a început acolo. învăţătura confesiunilor contemporane spune: Crede numai - e tot ceea ce trebuie făcut; crede în Domnul Isus Cristos şi chiar în clipa aceea vei fi mântuit! Această învăţătură este falsă! ...Sângele lui Cristos nu mântuieşte pe nimeni definitiv. Moartea lui Cristos a plătit doar pedeapsa păcatului în locul nostru şi ea şterge păcatele *trecute* din viaţa noastră... Doar acelora care în timpul acestei vieţi creştine, concepute din Duh, au crescut în cunoaştere şi har, au biruit, s-au dezvoltat spiritual, au făcut lucrările lui Cristos şi au răbdat până la capăt, doar lor li se va da în cele din urmă nemurirea - preschimbaţi definitiv din starea muritoare la nemurire, în momentul celei de a doua veniri a lui Cristos. Aşa

stând lucrurile, convertirea, primirea Duhului Sfânt a lui Dumnezeu este numai începutul! Apoi începe trăirea vieţii sub stăpânirea lui Dumnezeu, prin intermediul legilor lui Dumnezeu, ce exprimă voia Lui şi nu prin încăpăţânare şi urmărind propriile noastre dorinţe."

După citirea afirmaţiilor domnului Armstrong, orice cercetător serios al

" *Why Were You Born?,* pag. 11.



Bibliei se întreabă cum poate cineva lua în serios interpretările lui teologice, întrucât dacă există un lucru pe care Biblia îl declară răspicat, atunci acesta este faptul că mântuirea *nu* este un proces, ci un fapt încheiat, bazat pe jertfa încheiată a lui Isus Cristos (Evrei 1:3; 9:26, 28).

Cât priveşte afirmaţia şocantă a domnului Armstrong că sângele lui Cristos nu mântuieşte pe nimeni definitiv, ea este în contradicţie directă cu cuvintele apostolului Petru, care a spus că oamenii nu au fost răscumpăraţi cu lucruri pieritoare, ci „cu sângele scump al lui Cristos" (1 Petru 1:19). Trebuie reţinut faptul că aici se foloseşte timpul trecut, fiind vorba de un fapt încheiat, o învăţătură care este adeseori reluată în detaliu în Epistola către Evrei. Autorul acestei epistole ne spune că „printr-o singură jertfă El i-a făcut desăvârşiţi pentru totdeauna pe cei ce sunt sfinţiţi" şi că prin voia lui Dumnezeu „noi suntem sfinţiţi prin jertfirea trupului lui Isus Cristos o dată pentru totdeauna" (Evrei 10:14, 20).

Domnul Isus nu a intrat

într-un locaş de închinare făcut de mână omenească, după chipul adevăratului locaş de închinare, ci a intrat chiar în cer, ca să Se înfăţişeze acum, pentru noi, înaintea lui Dumnezeu. ...Pe când acum, la sfârşitul veacurilor, S-a arătat o singură dată, ca să şteargă păcatul prin jertfa Sa. Şi, după cum oamenilor le este rânduit să moară o singură dată, iar după aceea vine judecata, tot aşa, Cristos, după ce S-a adus jertfă o singură dată, ca să poarte păcatele multora, Se va arăta a doua oară, nu în vederea păcatului, ci ca să aducă mântuirea celor ce-L aşteaptă (Evrei 9:24-28).

Domnul Armstrong şi organizaţia lui, Biserica Universală a lui Dumnezeu, ignoră cu consecvenţă faptul că

Cristos a adus pentru totdeauna o singură jertfă pentru păcate. Astfel dar, fraţilor, fiindcă prin sângele lui Isus avem siguranţa să intrăm în locaşul de închinare, pe calea cea nouă şi vie pe care ne-a deschis-o El, prin perdeaua dinlăuntru, adică trupul Său, şi fiindcă avem un Mare preot pus peste casa lui Dumnezeu, să ne apropiem cu o inimă curată în deplină siguranţă a credinţei, cu inimile stropite şi curăţite de un cuget rău şi cu trupul spălat cu o apă curată. Să ţinem fără şovăire la mărturisirea nădejdii noastre, căci credincios este Cel ce a făcut făgăduinţa (Evrei 10:12-23, RSV).

Apostolul Pavel reiterează caracterul definitiv al ispăşirii săvârşite la cruce atunci când tratează acest subiect în pasaje cum ar fi Efeseni 1:7, Coloseni 1:20 şi Romani 5:9. Faptul că apostolul Ioan aminteşte că Dumnezeu a avut în vedere o curăţire continuă de păcat (1 Ioan 1:7, 9) nu trebuie să servească decât pentru a-i întări pe creştini în cunoaşterea adevărului că prin jertfa de pe cruce, Isus Cristos „ne-a eliberat de păcatele noastre cu sângele Său" (Apocalipsa 1:5, în limba greacă). Acesta este un act încheiat,



ale cărui privilegii sunt răspândite de către Duhul Sfânt în inimile tuturor credincioşilor adevăraţi. Niciunde în Biblie nu găsim că Ispăşirea lui Cristos *încă* mai trebuie să fie completată! Această doctrină particulară este extrasă din scrierile timpurii ale adventiştilor de ziua a şaptea, cu care, după cum am menţionat, domnul Armstrong avusese cândva legături. Este spre cinstea adventiştilor că denominaţia lor a respins în mod oficial acest punct de vedere, susţinând că ispăşirea a fost deja încheiată.

Teologia paulină arată clar că în Isus Cristos Dumnezeu a hotărât să răscumpere omenirea prin har suveran, iar consemnarea acestui fapt îşi menţine în continuare valabilitatea:

Căci ce zice Scriptura? „Avraam a crezut pe Dumnezeu, şi aceasta i s-a

socotit neprihănire." însă, celui ce lucrează, plata cuvenită lui i se socoteşte nu ca un har, ci ca ceva datorat; pe când celui ce nu lucrează, ci crede în Cel ce socoteşte pe păcătos neprihănit, credinţa pe care o are el, îi este socotită ca neprihănire. Tot astfel, şi David numeşte fericit pe omul acela, pe care Dumnezeu, fără fapte, îl socoteşte neprihănit. „Ferice, zice el, de aceia ale căror fărădelegi sunt iertate, şi ale căror păcate sunt acoperite! Ferice de omul, căruia nu-i ţine Domnul în seamă păcatul!" (Romani 4:3-8).

Teologia Bisericii Universale a lui Dumnezeu cu privire la doctrina mântuirii este combătută cu totul de apostolul Pavel în Epistola lui către Galateni, şi anume atunci când, descriind scopul legii lui Dumnezeu, Pavel subliniază faptul că funcţia principală pe care a avut-o aceasta a fost de „a ne conduce la Cristos" pentru a fi îndreptăţiţi prin credinţă. Legea a fost un pedagog, un învăţător, însă ea a fost împlinită definitiv şi în întregime în persoana lui Isus Cristos cel încarnat. Dragostea este principiul universal, atoateîmplinitor, care este pus în aplicare prin har, întâi faţă de Dumnezeu şi apoi faţă de aproapele nostru. (Vezi Romani 13:8-11).

Domnul Armstrong anexează la mântuire premisa „respectării legii şi poruncilor lui Dumnezeu". Ceea ce face el poate fi descris ca o adăugare la evanghelia harului a condiţiei de respectare a legii, o erezie a primului secol, denunţată în mod usturător în Epistola către Galateni drept „o altă evanghelie" de însuşi apostolul Pavel, o persoană foarte competentă în ceea ce priveşte legea (Galateni 2:16, 21; 1:8,9).

Dacă toată legea ajunge la desăvârşire în dragoste, aşa după cum ne-a învăţat Cristos şi apostolii, atunci insistenţa asupra respectării celor Zece Porunci (sau, de fapt, a celor peste 600 de legi ale lui Moise) din partea domnului Armstrong şi a adepţilor lui, ca şi condiţie a mântuirii, introduce în Biserica creştină ceea ce apostolii au respins cu atâta succes (Matei 22:36-40; Fapte 15:24).

Este cât se poate de adevărat că nici un creştin bine informat nu crede în



nimicirea sau abandonarea legilor lui Dumnezeu, însă, aşa după cum vom vedea, când avem de-a face cu concepţia adventiştilor de ziua a şaptea referitor la acest subiect, există o mare diferenţă între abolirea legii şi îndeplinirea legii, îndeplinire pe care Cristos a realizat-o o dată pentru totdeauna pe cruce (Romani 3:31; 10:4).

In ceea ce priveşte răscumpărarea omului, teologia lui Herbert Armstrong include ceva ce nu poate fi numit altfel decât un fel de universalism:

> în calitate de Domn al domnilor, Cristos va începe să convertească şi să mântuie întreaga lume în timpul stăpânirii Lui... toate popoarele vor ajunge atunci să îl cunoască pe Dumnezeu. Orbirea şi confuzia lor religioasă vor fi înlăturate şi în cele din urmă ei vor fi convertiţi. Sfinţii înviaţi îi vor învăţa pe oameni calea lui Dumnezeu.[54]

în repetate rânduri Noul Testament îi îndeamnă pe oameni să accepte iertarea pe care Dumnezeu a pregătit-o acum, şi nu într-un viitor oarecare, în timpul unei domnii milenare. „Iată că acum este vremea potrivită; iată că acum este ziua mântuirii" (2 Corinteni 6:2) este cuvântul de ordine al teologiei Noului Testament. împreună cu „pastorul" Russell, întemeietorul martorilor lui Iehova, Armstrong răspândeşte o învăţătură care conferă o a doua şansă pentru oamenii neregeneraţi.

Isus Cristos i-a îndemnat pe oameni să îl accepte „pentru că Fiul omului a venit să caute şi să mântuiască ce era pierdut" (Luca 19:9, 10), iar autorul Epistolei către Evrei accentuează „cum vom scăpa noi, dacă stăm nepăsători faţă de o mântuire aşa de mare" (Evrei 2:3).

Autorul Epistolei către Evrei a discreditat şi o altă fantezie teologică a domnului Armstrong atunci când a scris că în timpul domniei milenare „nu vor mai învăţa fiecare pe vecinul sau pe fratele său, zicând: «Cunoaşte pe Domnul!» Căci toţi Mă vor cunoaşte, de la cel mai mic până la cel mai mare" (Evrei 8:11). Adepţii Bisericii Universale a lui Dumnezeu ar face bine să testeze teologia domnului Armstrong (1 Tesaloniceni 5:21), deoarece atunci

vor vedea clar că ceea ce spune el este orice altceva, numai „adevărul adevărat" nu.
Insistenţa lui (împrumutată de asemenea de la adventismul de ziua a şaptea) asupra faptului că creştinii trebuie să se abţină de la anumite feluri de mâncare, pe care el le consideră „necurate", este inerentă structurii teologice a Bisericii Universale a lui Dumnezeu şi provine din denaturarea de către domnul Armstrong a doctrinei biblice a mântuirii.
De aceea, nici un adept devotat al Bisericii Universale a lui Dumnezeu nu
[54] *The Plain Truth,* octombrie 1959, pag. 30.

va consuma carne de porc, homari, moluşte comestibile, creveţi sau stridii sau orice altceva ce este interzis în sistemul mozaic. în acest domeniu aparte al teologiei, ei sunt de fapt nişte evrei ortodocşi!
în prima sa epistolă către Timotei, apostolul Pavel a recunoscut problema aşa-zisei hrane necurate printre neamuri, şi a rezolvat-o în felul următor:
Dar Duhul spune lămurit că în vremile din urmă, unii se vor lepăda de credinţă, ca să se alipească de duhuri înşelătoare şi de învăţăturile dracilor, abătuţi de făţărnicia unor oameni care vorbesc minciuni, însemnaţi cu fierul roşu în însuşi cugetul lor. Ei opresc căsătoria şi întrebuinţarea bucatelor, pe care Dumnezeu le-a făcut ca să fie luate cu mulţumiri de către cei ce cunosc adevărul. Căci orice făptură a lui Dumnezeu este bună: şi nimic nu este de lepădat, dacă se ia cu mulţumiri; pentru că este sfinţit prin Cuvântul lui Dumnezeu şi prin rugăciune. (1 Timotei 4:1-5).
în lumina afirmaţiei clare a apostolului, nu este necesar să facem şi alte comentarii asupra acestui subiect, însă lectura capitolului 14 din Romani ne dezvăluie imediat că creştinii nu trebuie să se judece unii pe alţii referitor la zilele de închinare sau la alimentele care pot fi consumate sau nu. Noi nu trebuie să îi judecăm din punct de vedere spiritual pe alţii pe baza alimentaţiei sau a respectării anumitor zile. însă în Biserica Universală a lui Dumnezeu acest lucru nu este valabil, întrucât domnul Armstrong îi judecă cu adevărat pe toţi aceia care nu subscriu la propria lui interpretare dată legilor alimentaţiei, despre care el pretinde că sunt întărite în această eră istorică.
Cât priveşte problema ţinerii sabatului, domnul Armstrong a preluat-o tot de la confesiunea adventiştilor de ziua a şaptea, însă el a mers cu mult mai departe decât s-ar fi putut gândi vreodată adventiştii.
Literatura Bisericii Universale a lui Dumnezeu este literalmente saturată cu insistenţe asupra ţinerii sărbătorilor religioase evreieşti, a lunilor noi, a sărbătorilor şi sabatelor, de care s-a ocupat pe deplin şi definitiv apostolul Pavel în Epistola lui către Coloseni.
Pe voi, care eraţi morţi în greşelile voastre şi în firea voastră pământească netăiată împrejur, Dumnezeu v-a adus la viaţă împreună cu El, după ce ne-a iertat de toate greşelile. A şters zapisul cu poruncile lui, care stătea împotriva noastră şi ne era potrivnic şi 1-a nimicit, pironindu-1 pe cruce. A dezbrăcat domniile şi stăpânirile şi le-a făcut de ocară înaintea lumii, după ce a ieşit biruitor asupra lor prin cruce. Nimeni dar să nu vă judece cu privire la mâncare sau băutură, sau cu privire la o zi de sărbătoare, cu privire la o lună nouă, sau cu privire la o zi de Sabat, care sunt umbra lucrurilor viitoare, dar trupul este al lui Cristos. (Coloseni 2:13-17).
Dacă citatul precedent al lui Pavel este pus alături de îndemnurile lui din Romani 14, tabloul este cât se poate de clar:

Cine mănâncă să nu dispreţuiască pe cine nu mănâncă; şi cine nu mănâncă, să nu judece pe cine mănâncă, fiindcă Dumnezeu 1-a primit. Cine eşti tu, care judeci pe robul altuia? Dacă stă în picioare sau cade, este treaba stăpânului său; totuşi, va sta în picioare, căci Domnul are putere să-1 întărească pentru ca să stea. Unul socoteşte o zi mai presus decât alta; pentru altul, toate zilele sunt la fel. Fiecare să fie deplin încredinţat în mintea lui. Cine face deosebire între zile, pentru Domnul o face. Cine nu face deosebire între zile, pentru Domnul n-o face. Cine mănâncă, pentru Domnul mănâncă;

pentru că aduce mulţumiri lui Dumnezeu. Cine nu mănâncă, pentru Domnul nu mănâncă; şi aduce şi el mulţumiri lui Dumnezeu. ...Dar pentru ce judeci tu pe fratele tău? Sau pentru ce dispreţuieşti tu pe fratele tău? ...Să nu ne mai judecăm dar unii pe alţii. Ci mai bine judecaţi să nu faceţi nimic care să fie pentru fratele vostru o piatră de poticnire sau un prilej de păcătuire. Eu ştiu şi sunt încredinţat în Domnul Isus că nimic nu este necurat în sine şi că un lucru nu este necurat decât pentru cel ce crede că este necurat... Să nu nimiceşti, pentru o mâncare, lucrul lui Dumnezeu. Drept vorbind, toate lucrurile sunt curate. Totuşi, a mânca din ele, când faptul acesta ajunge pentru altul un prilej de cădere, este rău. Bine este să nu mănânci carne, să nu bei vin şi să te fereşti de orice lucru care poate fi pentru fratele tău un prilej de cădere, de păcătuire sau de slăbire. (Romani 14:3-21).

în cartea Faptelor Apostolilor există un pasaj memorabil, unde Consiliul de la Ierusalim se află în şedinţă pentru a dezbate felul în care îi afectează pe convertiţii dintre Neamuri problema interdicţiilor din legea mozaică referitoare la alimentaţie şi viaţa practică. Apostolul Iacov a tratat o dată pentru totdeauna această problemă, fapt pe care domnul Armstrong se pare că îi face plăcere să îl treacă cu vederea:

De aceea, eu sunt de părere să nu se pună greutăţi acelora dintre Neamuri care se întorc la Dumnezeu; ci să li se scrie doar să se ferească de pângăririle idolilor, de curvie, de dobitoace sugrumate şi de sânge. ...Fiindcă am auzit că unii, plecaţi dintre noi, fără vreo însărcinare din partea noastră, v-au tulburat prin vorbirile lor şi v-au zdruncinat sufletele, zicând să vă tăiaţi împrejur şi să păziţi Legea; ...Căci s-a părut nimerit Duhului Sfânt şi nouă să nu mai punem peste voi nici o altă greutate decât ceea ce trebuie, adică: să vă feriţi de lucrurile jertfite idolilor, de sânge, de dobitoace sugrumate şi de curvie, lucruri de care, dacă vă veţi păzi, va fi bine de voi. (Fapte 15:19, 20, 24-29).

Este limpede că respectarea Legii, interdicţiile alimentare, ritualurile din legea mozaică care au fost obligatorii pentru Israel şi obiceiurile evreieşti de a respecta sărbătorile etc, toate au fost abrogate de Duhu' Sfânt (versetul 28) şi cu siguranţă nu este inoportun să adăugăm că ceea ce Duhul Sfânt a considerat potrivit să înlăture ca restricţie pentru Biserica lui Isus Cristos, aşazisa Biserică Universală a lui Dumnezeu nu are nici un drept să reimpună!



Totuşi, domnul Armstrong a făcut exact acest lucru, iar fapta sa este condamnată nu doar de Sinedriul de la Ierusalim şi de apostolul Iacov, ci şi de cuvintele clare ale apostolului Pavel şi chiar de hotărârile Duhului Sfânt însuşi.

## *Incriminarea lui Dumnezeu*

încheiem observaţiile noastre asupra teologiei cultului eretic al lui Armstrong, subliniind că el nu a ezitat să îl acuze pe Dumnezeu pentru vinovăţia omului.

Dumnezeu a alcătuit firea pământească a omului în aşa fel, încât ea vrea să facă lucruri ce sunt contrare legilor Lui... Dumnezeu îl orbeşte pe om prin propria lui fire pământească... Dumnezeu, în dragostea şi înţelepciunea Lui, îi orbeşte pe oameni, care prin natura lor resping adevărul, astfel încât ei să păcătuiască fără voie şi prin aceasta să-şi înveţe tot mai profund lecţia...[55]

Cu toate că este cât se poate de adevărat că firea pământească „este vrăjmăşie împotriva lui Dumnezeu" (Romani 8:7), că „omul firesc nu primeşte lucrurile Duhului lui Dumnezeu" şi că din fire se răzvrăteşte împotriva hotărârilor Creatorului, niciunde în Scriptură nu se afirmă că Dumnezeu „a alcătuit firea pământească a omului în aşa fel, încât ea vrea să facă lucruri ce sunt contrare legilor Lui", după cum ne învaţă teologia domnului Armstrong. Mărturia clară a Scripturii este mai degrabă că fiecare membru al rasei umane a ales de bună voie şi în deplină libertate să se răzvrătească împotriva lui Dumnezeu, ajungând prin aceasta în posesia unei naturi carnale sau trupeşti care este în vrăjmăşie cu Dumnezeu.

în capitolul 5 al Epistolei către Romani suntem informaţi că atributele spirituale ale răzvrătirii există în toţi oamenii din cauza neascultării lui Adam şi că această realitate nu poate fi schimbată decât în Cristos, prin crearea unei naturi noi, restabilind astfel părtăşia omului cu Dumnezeu.

Aşadar, în teologia cultului eretic al domnului Armstrong, Dumnezeu este în ultimă instanţă responsabil de natura rea a omului, iar domnul Armstrong

nu a ezitat nici măcar să afirme următoarele lucruri despre natura umană şi caracterul uman ale Domnului Isus Cristos:

Cristos a devenit acum omenesc, având o natură umană, cu toate dorinţele, slăbiciunile şi poftele ei - şi supus morţii, exact ca orice altă fiinţă omenească. Acesta este un adevăr cu privire la care milioane de oameni sunt înşelaţi.[56]

# L

" *îs This the Only Day of Salvation?,* pag. 2.
[s]" *The Plain Truth,* noiembrie 1963, pag. 11, 12.



Când tratează despre natura şi caracterul fără de păcat ale lui Cristos, domnul Armstrong afirmă:

...El a fost prima fiinţă omenească care a reuşit acest lucru - să fie perfecţionat, desăvârşit ca şi caracter perfect."

In capitolul 15 din 1 Corinteni apostolul Pavel îl contrazice pe domnul Armstrong în termenii cei mai hotărâţi posibili, referindu-se la Isus Cristos ca ultimul sau „al doilea Adam" (versetul 45), afirmând astfel clar că Isus Cristos a avut o natură omenească perfectă şi un caracter omenesc perfect şi că nu s-a aflat niciodată în situaţia de a fi obligat să le dobândească, sau „să fie perfecţionat, desăvârşit ca şi caracter perfect". El era perfect în calitate de ultimul Adam şi ca şi Cuvântul etern încarnat (Ioan 1:1, 14).

Este întru totul adevărat că Scriptura spune despre Cristos că „a învăţat ascultarea în calitate de fiu credincios". Este de asemenea adevărat că El a fost făcut „desăvârşit" (Evrei 2:10; 5:9; 7:28). Termenul grecesc tradus prin „desăvârşit" în pasajele din Evrei înseamnă de fapt „încheiat", un fapt demonstrat de însuşi Isus Cristos atunci când, vorbind despre Irod, a spus: „Duceţi-vă, le-a răspuns El, şi spuneţi vulpii aceleia: «Iată că scot dracii, şi săvârşesc vindecări astăzi şi mâine, iar a treia zi voi isprăvi»" (Luca 13:32).

Revised Standard Version traduce corect „a isprăvi" cu sensul de îndeplinire a unui plan, literal „îmi isprăvesc alergarea". Departe de a fi imperfect şi de a Se găsi în nevoia de a suferi şi a muri pentru a-Şi perfecţiona caracterul şi natura omenească, după cum susţine Armstrong, aceşti termeni descriu doar realizarea planului divin din veşnicii, prin care Dumnezeu a adus la îndeplinire sfârşitul predestinat al proiectului Său măreţ în vederea răscumpărării oamenilor. încercarea domnului Armstrong de a-I atribui lui Isus Cristos o natură omenească pângărită şi de a se folosi de cuvântul „perfect" ca mijloc de a face lucrul acesta nu poate schimba afirmaţiile limpezi ale Scripturii ce descriu natura omenească şi caracterul Domnului nostru în termeni cu mult diferiţi faţă de cum o face domnul Armstrong. Aplicat la Domnul nostru, termenul „perfect" sau „perfecţionat" se referă doar la încheierea de către Cristos a vieţii Sale omeneşti şi a jertfei Sale pentru păcatele noastre. El a devenit desăvârşit doar în sensul unei ascultări şi supuneri perfecte faţă de voia Tatălui. El a fost întotdeauna „sfânt" şi lipsit de păcat în natura Sa omenească şi în caracterul Său.

în Evanghelia după Luca, ce descrie buna-vestire făcută fecioarei Măria de către îngerul Gabriel, copilul care avea să se nască este desemnat drept „Fiul

*Why Were You Born?,* pag. 14.



Celui Preaînalt" de către mesagerul îngeresc, care nu ezită să accentueze că „Sfântul care Se va naşte din tine va fi chemat Fiul lui Dumnezeu" (1:32, 35). în cuprinsul uneia dintre marile lui predici din Faptele Apostolilor, apostolul Petru citează descrierea pe care i-o face David lui Mesia, numindu-L

„Sfântul" lui Dumnezeu (2:27), şi reia acest titlu în capitolul 3 sub forma „Cel Sfânt şi Neprihănit" (v. 14).
Apostolul Ioan, predicând împreună cu Petru în Faptele Apostolilor, afirmă într-o rugăciune emoţionantă adresată lui Dumnezeu: „în adevăr, împotriva Copilului Tău cel sfânt, Isus, pe care L-ai uns Tu, s-au însoţit în cetatea aceasta Irod şi Pilat din Pont cu Neamurile şi cu noroadele lui Israel" (trad. lit. din engl.) (4:27).
Cuvântul tradus prin „copil" poate fi tradus şi ca „rob" în limba greacă, însă indiferent de cum îl luăm, lui i se atribuie calificativul „sfânt", termen pe care orice lexicon sau dicţionar îl defineşte drept „fără de păcat - pur". Domnul nostru a revendicat acest lucru pentru Sine atunci când, în conflictul avut cu iudeii, El i-a provocat să aibă îndrăzneala să îl acuze de păcat (Ioan 8:46), iar autorul Epistolei către Evrei declară despre El că este „sfânt, nevinovat, fără pată, despărţit de păcătoşi" (7:26). Niciuna dintre aceste declaraţii din Scriptură nu sunt în acord cu argumentul domnului Armstrong, care susţine că Isus Cristos avea o natură păcătoasă şi un caracter păcătos ce trebuia să fie perfecţionate, din cauza defectelor despre care domnul Armstrong presupune că existau, fiind necesar în consecinţă un proces de „perfecţionare".
Biserica Universală a lui Dumnezeu îl onorează într-adevăr pe Cristos cu buzele ei, însă în lumina obiectivă a examinării şi analizei biblice este puţin îndoielnic că inima ei este departe de El.
Există încă multe alte erori în teologia domnului Armstrong, care ar putea cu uşurinţă umple paginile unei cărţi de dimensiuni mai mici, însă spaţiul limitat al acestui capitol nu ne permite să ne ocupăm de ele. Să spunem, totuşi, că teologia lui Herbert Armstrong şi a Bisericii Universale a lui Dumnezeu pe care a iniţiat-o conţine exact atâta adevăr cât este suficient pentru a o face atrăgătoare pentru ascultătorul care nu este conştient de multiplele surse doctrinare eretice din care s-a inspirat domnul Armstrong pentru a asigura echilibrul sistemului său teologic, doctrină eretică suficient de răspândită, atât prin programele lui de radio, cât şi prin publicaţiile lui, pentru a-i aduce ascultătorului nedocumentat o evanghelie a confuziei, fără egal în istoria mişcării eretice americane. Biserica Universală a lui Dumnezeu este cu atât mai periculoasă cu cât uzează din belşug de Biblie şi declară că jură loialitate doar faţă de „adevărul curat al Scripturii", în timp ce, în realitate, loialitatea ei este faţă de interpretările Scripturii propagate de Herbert

Armstrong, pe care un periodic 1-a descris pe bună dreptate a fi „domnul Confuzie". De vreme ce „Dumnezeu nu este un Dumnezeu al neorânduielii", şi nici un cercetător al Scripturii nu va tăgădui acest „adevăr curat", există un singur remediu sigur la confuzia provocată de răspândirea religiei domnului Armstrong. închide radioul şi deschide-ţi Biblia, deoarece în paginile ei comunică Dumnezeu întotdeauna mesajul etern al Evangheliei Harului, pătruns de Duhul Lui în fiecare învăţătură esenţială, necesară pentru răscumpărarea sufletului şi pentru recrearea şi trăirea unei vieţi creştine. Când la acest lucru se adaugă şi prezenţa într-o biserică creştină adevărată, unde se predică Evanghelia, nu este nevoie să fie ascultaţi oameni ca Herbert Armstrong, întrucât aşa cum spune psalmistul atât de frumos: „descoperirea cuvintelor Tale dă lumină".

# Capitolul 13
# BISERICA UNIFICĂRII

Biserica Unificării, întemeiată şi condusă de reverendul de origine coreeană Sun Myung Moon, reprezintă un nou gen de influenţă cultică, populară în America zilelor noastre. Caracteristicile distinctive ale acestui gen de cult eretic sunt: (1) o atracţie specială pentru tinerii educaţi din păturile de mijloc ale societăţii; (2) obiceiul de a desfăşura afaceri, mai ales în vederea recrutării, sub felurite pseudonime sau în mod anonim; (3) occidentalizarea unor idei religioase orientale; şi (4) răstălmăcirea Scripturilor pentru a-i convinge pe cei din afara mişcării respective că orientarea religioasă orien-

tală a cultului eretic în cauză este compatibilă cu creştinismul biblic şi că de fapt este împlinirea lui. Grupări de genul Bisericii Unificării sunt în plus caracterizate prin ceea ce pare a fi o presiune psihologică evidentă, generalizată şi constrângătoare, asupra membrilor de a se conforma şi a rămâne loiali grupului cu orice preţ. După cum am observat în capitolele de început ale prezentei cărţi, această presiune psihologică este prezentă în toate cultele eretice. S-ar putea ca acest fapt să fie mai evident în cazul grupărilor recent ajunse în America şi ai căror convertiţi sunt în marea lor majoritate tineri ale căror familii au fost expuse în mică măsură sau deloc grupării respective.

Gruparea Hare Krishna, meditaţia transcendentală, adepţii gurului Rajneesh, guru care îşi are reşedinţa în Oregon, Biserica Universală şi Triumfătoare şi alte asemenea grupări, împărtăşesc aceleaşi caracteristici, deşi fiecare în parte le exprimă în felul lor propriu. în această scurtă prezentare a teologiei şi practicii Bisericii Unificării vom atinge câteva dintre învăţăturile care fac ca Biserica Unificării să fie clasificată în categoria cultelor necreştine, atât din punct de vedere teologic, cât şi practic.

## Istoria

Yong Myung Moon (Dragonul Strălucitor Lună) s-a născut din părinţi creştini în provincia Pyungan Buk-do a Coreii de Nord din zilele noastre, la data de 6 ianuarie 1920. Există dovezi că tânărul Moon s-a ocupat printre altele de practici spiritiste şi el relatează că la vârsta de 16 ani a fost vizitat



de însuşi Isus Cristos într-o viziune. în această viziune Isus Cristos ar fi declarat că lumea avea să fie transformată prin Moon.[1] Totuşi, poziţia unică de conducere şi autoritate spirituală a lui Moon, ca de altfel şi practicile şi învăţăturile lui doctrinare unice, par a nu fi fost formulate până prin anii 1940.

Tânărul Moon a continuat să studieze de unul singur Biblia şi a urmat şcoala în Japonia, formulându-şi deja sistemul teologic până în anul 1945. Prezentarea cea mai completă a acestui sistem se află în culegerea de texte fundamentale ale Bisericii Unificării, *Divine Principie.* După cel de Ăl Doilea Război Mondial, Moon s-a asociat, în Coreea de Nord, unei grupări subterane de penticostali care aveau nişte convingeri ciudate:

> După cel de Al Doilea Război Mondial, pe când trăia în Coreea de Nord, el s-a implicat într-un grup ce era adânc înrădăcinat în revelaţii mistice, aşteptând iminenta apariţie a unui nou Mesia. Se credea, de asemenea, că Noul Ierusalim din Biblie este Coreea şi că Mesia avea să se nască în Coreea. Toate aceste elemente se găsesc în teologia reverendului Moon şi în *Divine Principie.*[2]

în anul 1945, Moon a primit revelaţia care a iniţiat Biserica Unificării. în cadrul acestei ceremonii vizionare, Moon a fost declarat drept cel prin intermediul căruia avea să fie mântuită lumea:

> După nouă ani de căutare şi încordare, adevărul lui Dumnezeu a fost pecetluit în mâinile lui fale lui Moon]. In momentul acela, el a devenit cuceritorul absolut al cerului şi al pământului. In acea zi a victoriei întreaga lume spirituală s-a plecat adânc înaintea lui, deoarece el nu numai că s-a eliberat pe sine pe de-a-ntregul de acuzările lui Satan, dar de-acuma era în stare să îl acuze pe Satan înaintea lui Dumnezeu. Satan i s-a predat cu totul în acea zi, deoarece el se înălţase la poziţia de fiu adevărat al lui Dumnezeu. Mijlocul de subjugare al lui Satan a devenit atunci disponibil pentru întreaga omenire.[3]

în anul 1946, ca simbol al autorităţii lui spirituale, el şi-a schimbat numele în Sun Myung Moon („Strălucitorul Soare şi strălucitoarea Lună").

în următorii trei ani, Moon a fost întemniţat de două ori de autorităţile

[1] Conţinutul exact al celor spuse de Isus pare să varieze. Unii spun că Isus i-ar fi spus că el avea să îndeplinească o „mare misiune". Alţii sunt de părere că i s-ar fi spus că el avea să întemeieze împărăţia lui Dumnezeu pe pământ. Alţii, iarăşi, că a doua venire a lui Isus Cristos înseamnă de fapt desăvârşirea mântuirii omului. Mai târziu a pretins că Buddha şi Mahomed i-au susţinut şi ei misiunea.

[2] James Bjomstad, *Sun Myung Moon and the Unification Church,* Minneapolis, MN, Bethany House, 1984, pag. 10.

[1] Sun Myung Moon, *Message to the World Unification Family,* Washington, D.C., The Holy

Spirit Association for the Unification of World Christianity, 1964, pag.4.

comuniste, iar adepţii lui pretind că aceasta a fost o persecuţie datorită credinţei lui. Criticii însă citează nişte documente, ce se pretind a fi oficiale, care indică faptul că problemele lui cu liderii comunişti au fost din cauza preocupărilor lui capitaliste şi/sau bigamiei lui.

Moon a fost eliberat din închisoarea comunistă şi s-a mutat la Pusan, în Coreea de Sud. Acolo el şi-a continuat slujba unică de predicare, combinându-şi propriile revelaţii spiritiste cu mai familiara terminologie creştină şi şi-a întemeiat biserica la Seul, în anul 1954. Noua biserică a fost denumită Asociaţia Duhului Sfânt pentru Unificarea Creştinismului Mondial şi încă de la începutul ei ea a determinat o serie de controverse. în anul 1955, Moon a fost arestat de oficialităţile Coreii de Sud şi acuzat de evaziune fiscală şi promiscuitate sexuală. Deşi ulterior acuzaţiile au fost înlăturate, mărturii ale unor foşti membri care la vremea aceea făceau parte din biserică dau credit acuzaţiei că o practică de început a nou-înfiinţatei biserici le cerea membrelor ei să fie „purificate" prin raporturi sexuale cu reverendul Moon. Autorul creştin James Bjornstad a relatat comentariile unui fost adept al lui Moon:

> Unul din cei care multă vreme l-au urmat pe reverendul Moon a adăugat nişte informaţii interesante cu privire la acesta. El a spus: „Este cu totul posibil ca acele ritualuri sexuale să fi constituit o parte din biserica primară din Coreea. De vreme ce păcatul originar a venit prin intermediul raporturilor sexuale pe care femeia [Eva] le-ar fi avut cu Lucifer, raporturi prin care ea a dobândit caracteristicile lui rele, este cât se poate de logic ca reversul, raporturile sexuale ale femeii cu bărbatul desăvârşit, raporturi prin care ea putea dobândi caracteristicile lui desăvârşite, să lichideze păcatul originar. Aşadar, după cum Adam a dobândit caracteristicile rele ale lui Satan de la Eva prin intermediul raporturilor sexuale, la fel bărbatul va dobândi caracteristicile desăvârşite prin intermediul raporturilor sexuale cu femeia."[4]

„Biblia" Bisericii Unificării, lucrarea *Divine Principie,* a fost publicată în anul 1957. Ea a fost, de fapt, scrisă de un membru al bisericii, dar conţine toate învăţăturile lui Moon către adepţii săi. Mooniştii înţeleg şi interpretează Biblia prin intermediul ultimei versiuni a lucrării *Divine Principie.* Acest fapt valabil pentru toate cultele eretice, se aplică şi membrilor Bisericii Unificării care nu pot înţelege Biblia aşa cum este în realitate. Ea trebuie să le fie explicată de către organizaţie şi de „profetul" lui Dumnezeu pentru vremea noastră: rev. Sun Myung Moon.

Puterea lui Moon (şi biserica lui) s-a dezvoltat în Coreea de Sud, fiind în ■nare măsură ajutate de afacerile seculare ale lui lui Moon. Intensele lui

[4] James Bjornstad, *The Moon îs Not the Sun,* MN, Bethany House, 1976, pag. 31.


activităţi anticomuniste i-au câştigat sprijinul din partea guvernului Coreeii de Sud.

în anul 1972, Moon a anunţat că Statele Unite urmau să devină beneficiarul activităţilor lui misionare. Dumnezeu îl chemase să ducă teologia Bisericii Unificării în America. Ca parte a pregătirilor lui misionare, el a acumulat un fond misionar enorm, în mare măsură prin intermediul contribuţiilor din partea adepţilor săi japonezi. Această sumă a fost de fapt depusă într-o bancă, Chase Manhattan din New York, pe numele reverendului Moon şi nu al Bisericii Unificării, care nu era încă autorizată la vremea aceea. (în Statele Unite Biserica Unificării nu a fost autorizată până în anul 1976.) Verificarea efectuată de guvernul Statelor Unite cu privire la statutul legal al utilizării acestui capital şi al impozitului aferent a avut drept rezultat procesul intentat lui Moon şi condamnarea lui pentru fraudă fiscală, în anul 1983. La data de 20 iulie 1984, rev. Moon şi-a început perioada de detenţie de 18 luni.[5] în ciuda criticii aduse la adresa lui Moon şi a bisericii lui de majoritatea grupărilor religioase majore din Statele Unite, mulţi reprezentanţi religioşi au depus mărturie în instanţă în favoarea lui Moon, amintind de libertăţile acordate prin Primul Amendament. John McClaughry, fost consilier politic al lui

Reagan, a rezumat astfel punctul lui de vedere în ce priveşte condamnarea lui Moon:

Se poate ajunge la concluzia că guvernul a dat dovadă de inteligenţă în felul cum şi-a ales victimele. Reverendul Moon nu este o persoană populară în lumea religioasă a Americii. El nu face parte din rasa albă, este un străin care vorbeşte greoi engleza. Teologia lui este extrem de neortodoxă. în plus, el este făţiş anticomunist şi se vede pe sine ca o forţă reanimatoare a marii încordări americane împotriva curentului comunist din lume. Apoi există afirmaţiile nedovedite cu privire la strângerea de fonduri de către moonişti şi la practicile lor de recrutare. Dacă guvernul a dorit să statornicească o nouă doctrină de supraveghere guvernamentală a bisericilor, n-ar fi putut să aleagă o ţintă mai bună pentru a-şi realiza dorinţa.

însă cazul reverendului Moon nu îl priveşte doar pe el. Ar trebui să fie o chestiune de un profund interes pentru toţi cei care apără libertatea religiei împotriva amestecului guvernamental neîntemeiat. Deoarece, dacă rev. Moon merge la închisoare - de data aceasta nu în Coreea de Nord comunistă, ci în Statele Unite ale Americii, marele bastion al libertăţii religioase - atunci ceva de o importanţă vitală pentru toate religiile americane va merge odată cu el.[6]

' Contrar pretenţiilor adepţilor lui Moon că el ar fi acum un martir, el este, de fapt, un infractor de drept comun.

[6] John McClaughry, „The Uneasy Case Against Reverend Moon" în *National Review,* 23 decembrie 1983, pag. 1162.



Nu trebuie să uităm niciodată, cum bine obsearvă domnul McClaughry, că libertatea religioasă trebuie păzită cu ardoare, însă ea nu trebuie folosită ca scuză pentru sustragerea de la acuzarea venită în urma unor fapte ilicite.

Din anul 1972 încoace, povestea Bisericii Unificării din America a fost o surprinzătoare combinaţie între o publicitate bună şi una devastatoare. Biserica Unificării a fost lăudată pentru că a înaintat milioane de dolari economiilor locale ce se luptau să supravieţuiască. Reşedinţa lui Moon se află pe o proprietate de 25 de acri în Irvington, New York. Proprietatea Belvedere din Tarrytown, New York, valorând 850.000 de dolari este campus pentru seminarul Bisericii Unificării. Venitul net al lui Moon depăşeşte 15 milioane de dolari. Adeseori biserica cumpără industrii ce depun eforturi disperate pentru a supravieţui, situate în zone marcate de depresiune (cum ar fi de exemplu bazinele de pescuit din Louisiana) şi le transformă, cu ajutorul membrilor, în marea lor majoritate voluntari, în companii profitabile. Totuşi, criticii susţin că sumele strânse provin în cea mai mare parte din donaţii ce sunt impuse cu forţa publicului prea puţin suspicios de către membrii bisericii, numiţi credulii lui Moon, care solicită donaţii fără a-şi dezvălui „firma", fără a arăta că Biserica Unificării este beneficiarul donaţiilor respective. Cei care trăiesc şi muncesc în jurul întreprinderilor mooniste se plâng deseori că mâna de lucru ieftină reprezentată de membrii Bisericii Unificării determină creşterea ratei şomajului local.

Biserica Unificării a fost, de asemenea, gazda unui număr de simpozioane profesionale pentru oameni de ştiinţă, filozofi şi teologi. în timp ce aceia care simpatizează cu Biserica Unificării consideră aceste simpozioane ca pe un gest filantropic, ecumenic, criticii scot în evidenţă faptul că Biserica Unificării pare să-şi ascundă implicarea în asemenea întruniri cu scopul de a atrage o audienţă cât mai mare, apoi, odată întrunirile încheiate, ea abuzează de implicarea pe care a avut-o ca să-şi facă astfel publicitate. Creştinii evanghelici care au participat la adunările sau seminariile religioase mooniste au avut uneori sentimentul că scopul întâlnirii este mai mult ca mooniştii să cunoască vocabularul creştin şi să-1 aplice apoi la teologia lor neortodoxă în dialogurile deschise pe care le poartă. Noua Eră este organizaţia moonistă cu rol de paravan, ce sponsorizează aceste întruniri, iar scopurile ei au fost prezentate de scriitoarea de la Washington Post, Martha Barnette, rezumând ideile lui Richard Quebedeaux, consultant la Noua Eră şi scriitor religios:[7]

Rolul curios al domnului Quebedeaux, creştin declarat, i-a nedumerit şi i-a încurcat pe mulţi dintre colegii săi. Folosindu-se de creditul de care se bucură în calitate de aşa-zis creştin, el i-a mcurajat pe liderii creştini să „dialogheze" cu ceea ce a admis în faţa mea că este un cult necreştin. Deşi Biserica Unificării pretinde că este deschisă, nici una dintre aceste întâlniri nu a

avut vreun efect în transformarea teologiei fundamental necreştine a Unificării. Este trist că unii evanghelici încurajează, prin participarea lor la asemenea conferinţe, obiectivele unui cult a căror teologie de bază este categoric nebiblică.



Quebedeaux a afirmat că aceste conferinţe, care costă Biserica Unificării, după estimarea lui, mai „multe milioane de dolari anual", sunt destinate să asigure un forum ecumenic în vederea unor discuţii teologice şi pentru a contracara ceea ce el a numit „atâta publicitate negativă" şi „lipsa constantă de politeţe" a materialelor de presă în ceea ce priveşte controversata biserică.[8]

Barnette a mai făcut observaţia că, „totuşi, criticii bisericii au afirmat că ei văd conferinţa ca făcând parte din eforturile crescânde ale bisericii de a-şi îmbunătăţi relaţiile cu publicul, cu scopul de a dobândi legitimitate prin asocierea lor cu membri ai organizaţiilor religioase şi intelectuale consacrate".[9]

în anul 1982, filmul de rău augur, anticomunist, despre cel de-al Doilea Război Mondial, *Inchon,* a fost prezentat în premieră, premieră care a atras public puţin şi critici nesemnificative. A fost unul dintre filmele cele mai costisitoare produse vreodată, costând 48 de milioane de dolari, aproape întreaga sumă fiind plătită de Biserica Unificării. Până şi acest mijloc de propagandă anticomunistă, urmărind publicitatea, s-a întors împotriva mooniştilor. Filmul a fost prea puţin aclamat de critici şi din culise, dar a determinat multă controversă publică cu privire la subvenţionarea lui şi la publicitatea de difuzare (toate prin organizaţiile şi fondurile Unificării).

Biserica Unificării a revenit în actualitate în 1982 cu o cununie în masă, oficiată la Madison Square Garden, unde rev. Moon a unit 2.075 de cupluri, toţi fiind adepţi ai lui. Caroli Agus de la *Newsday* a relatat:

...Purtând toalete de nuntă identice, o armată de mirese s-a căsătorit cu o armată de miri în Madison Square Garden, în cadrul unui serviciu de cununie ce a început cu „Marşul nupţial" şi s-a încheiat cu înălţarea a nenumărate baloane.

Nişte străini s-au căsătorit cu nişte străine. înainte de cununie mooniştii, toţi celibatari, au trăit separaţi de sexul opus. Se raportau unii la alţii în calitate de frate şi soră şi se adresau unul altuia cu aceste nume. Cununia a fost precedată de o „combinare" în zilele de 25 şi 26 iunie, care a avut loc la hotelul New York, proprietate a Bisericii Unificării. A fost nevoie doar de câteva secunde sau de câteva minute pentru a stabili un cuplu."[1]

în loc să îmbunătăţească relaţiile publice mooniste, ceremonia a servit doar la scoaterea în evidenţă a obiceiurilor sociale şi culturale netradiţionale ale mooniştilor şi a teologiei lor neortodoxe. Unii critici au declarat că acesta

[!] Martha Barnette, „«Moonies» Offer Expense-Paid Lure" (retipărit din *Washington Post* în *Los Angeles Times,* 29 august 1981.

[1] *Ibid.*

[10] Caroli Agus, *„Strangers Commit Selves Spiritually in Moonie Marriages",* retipărit din *Newsday* în *Los Angeles Times,* 10 decembrie 1982.

a fost doar un exemplu în plus al drasticului control mintal şi al îndoctrinării forţate a convertiţilor moonişti.

Pe măsură ce studiem istoria reverendului Moon şi a Bisericii Unificării, descoperim că practicile lui se depărtează de ceea ce se acceptă în general în cultura americană şi contrastează puternic cu valorile creştine tradiţionale. în cele ce urmează, vom face o scurtă prezentare a teologiei Bisericii Unificării, în urma căreia vom putea observa că ea este departe de creştinismul biblic, la fel fiind şi cultura Bisericii Unificării.

## Teologia Bisericii Unificării este contrară Bibliei

*Dumnezeu.* „Pozitivitatea esenţială a lui Dumnezeu şi negativitatea Lui esenţială sunt atributele caracterului Său esenţial şi a formei Sale esenţiale... Noi numim pozitivitatea şi negativitatea lui Dumnezeu «masculinitate» şi respectiv «feminitate»."

„Dumnezeu fie că a proiectat întreaga Lui valoare de Sine în obiectul Lui, fie că nu a creat absolut nimic... Astfel omul este forma vizibilă a lui Dumnezeu, iar Dumnezeu este forma invizibilă a omului. Subiectul şi obiec-

tul sunt una în esenţă. Dumnezeu şi omul sunt una. Omul este Dumnezeu încarnat."[12]
în teologia Bisericii Unificării cu privire la Dumnezeu există urme ale mormonismului şi ale spiritismului, colorate însă cu mereu-prezentul accent psiho-sexual al lui Moon.
Biblia ne învaţă în mod categoric că omul, departe de a fi „Dumnezeu încarnat", este o creatură „mai pe jos de îngeri" (Evrei 2:6-8) şi un violator al legilor stabilite de Dumnezeu.
Singura dată când Dumnezeu „a proiectat întreaga Lui valoare de Sine" a fost în persoana lui Isus Cristos (Ioan 1:1, 14, 18). Teologia lui Moon este şi antitrinitariană[13] şi sfârşeşte inevitabil în eroarea de a estompa distincţia dintre om şi Dumnezeu.
Pasaje ca 2 Petru 1:17, dacă sunt comparate cu Tit 2:13 şi Fapte 5:3-4, indică în mod limpede teologia trinitariană, iar Matei 28:19 indică o gândire tnnitariană din partea Domnului atunci când a dat Marea Trimitere. încă din secolul al II-lea al Bisericii creştine, cuvântul Trinitate a fost invocat ca mijloc de exprimare a misterioasei relaţii existente între Tatăl, Cristos şi Duhul Sfânt.
" *Divine Principie,* pag. 24.
" Sun Myung Moon, *New Hope,* Washington, D.C., HSA-UWC, 1974, pag.5.
[11] *Divine Principie,* pag. 68.

ÎMPĂRĂŢIA CULTELOR ERETICE
După cum am văzut, toate structurile de cult eretic neagă trinitarianismul biblic, care este în întregime monoteist, şi introduc în general o variantă oarecare ce denaturează revelaţia pe care Dumnezeu a dat-o cu privire la Sine.
*Isus Cristos.* „Principiul nu tăgăduieşte credinţa susţinută de mulţi creştini că Isus este Dumnezeu, de vreme ce un (orice) om perfecţionat este un singur trup cu Dumnezeu."""
„Trebuie să înţelegem că aceasta (Ioan 8:58) mai semnifică şi faptul că Isus nu a fost Dumnezeu însuşi. Pe pământ Isus a fost un om la fel ca şi noi, cu excepţia faptului că el a fost fără păcatul originar."[15]
Dacă nu ar exista alte citate din învăţătura lui Sun Myung Moon, cele precedente ar fi cât se poate de suficiente pentru a revela natura antibiblică a cristologiei lui.
Pe când era pe pământ, Domnul Isus a fost atât Dumnezeu, cât şi om şi El a indicat acest lucru în nenumărate ocazii, prin faptul că a iertat păcatele (Marcu 2:5), i-a înviat pe cei morţi (Ioan 11), a alungat demonii (Marcu 5:7-13) şi a afirmat înaintea iudeilor, care I-au contestat identitatea, că este într-adevăr Fiinţa eternă care a vorbit cu Moise din tufişul în flăcări (Exodul 3:14, 15; cf. cu Ioan 8:58).
Teologia Bisericii Unificării tăgăduieşte, de asemenea, şi învierea în trup a lui Isus Cristos dintre cei morţi şi afirmă că El a fost înviat ca duh.[16] în lumina discuţiei pe care Domnul nostru a avut-o cu Toma, aşa după cum este ea consemnată în capitolul 20 din Ioan, şi în lumina arătării Lui înaintea ucenicilor Săi, unde Şi-a oferit trupul spre a fi examinat ca dovadă tangibilă a învierii (Luca 24:36-39), teologia Bisericii Unificării se năruie. Pasaje ca Ioan 2:19-22 şi Ioan 20:28 pot fi folosite cât se poate de eficient pentru a le dovedi „mooniştilor" natura grosolană a erorii domnului Moon în acest punct crucial al doctrinei creştine.
*Mântuirea.* „Trebuie să ne dăm seama că prin răstignirea pe cruce, Dumnezeu şi Isus au pierdut totul. ...în momentul răstignirii, nu mai era nimic - nimic - nici naţiune a lui Israel, nici credinţă iudaică, nici ucenici, nici familie, absolut nimic, nici creştinism. Nu era nici o răscumpărare; nu era nici o mântuire; şi nu era nici un început al creştinismului. Astfel că acolo, pe cruce, nu a fost dată mântuirea."[17]
Nu credem că mai este necesar să facem un comentariu extins asupra doctrinei mântuirii propovăduită de Moon, de vreme ce doctrina lui este cu totul eclipsată de cruce. O mulţime de pasaje din Scriptură ne învaţă că
*"Ibid., pag.* 209.
***"Ibid.,* pag. 212.**
[16] *Ibid.,* pag. 36; *Maşter Speaks 4,* pag. 9.

[17] Sun Myung Moon, *The Way ofthe World,* Washington, D.C., HSA-UWC, 1973, pag. 13.

răscumpărarea a fost încheiată la Calvar, că vechiul legământ a fost îndeplinit şi că Cristos „prin Sine însuşi ne-a curăţit de păcatele noastre" şi a devenit Jertfa de ispăşire pentru păcatele noastre; şi nu numai pentru ale noastre, ci pentru ale întregii lumi" (1 Ioan 2:2 şi Evrei 1:3).
în teologia Bisericii Unificării mântuirea nu se obţine prin har, prin intermediul jertfei atotsuficiente a Domnului Isus, ci ea trebuie completată cu lucrări omeneşti şi cu învăţăturile, revelaţiile şi premisele domnului Moon. Avertizarea Domnului Isus împotriva cristoşilor falşi şi a profeţilor mincinoşi este cât se poate de la obiect când este vorba de Moon, deoarece el nu poate avea nici o pretenţie cinstită la slujba mesianică, fiind coreean, întrucât, după cum a spus Cristos: „Mântuirea vine *de la* iudei" (Ioan 4:22).

# Capitolul 14

# L. RON HUBBARD ŞI SCIENTOLOGIA

Scientologia este un cult eretic ce prosperă în urma unor promisiuni strălucitoare cu efect ameţitor asupra celor singuri, slabi, derutaţi, neputincioşi şi a celor bolnavi mintal sau emoţional. Pentru un onorariu considerabil, scientologia pretinde că îi poate „ajuta pe oameni să pună capăt frământărilor şi trudei vieţii. Speranţa şi fericirea se pot reîntoarce cu ajutorul scientologiei".[1]
De ce se numeşte această mişcare „scientologie"? Ea pretinde a fi o „biserică" şi o „filozofie religioasă aplicată". Dar cum se raportează învăţăturile ei la învăţăturile Bibliei? Ce fel de trecut şi ce fel de calificare are întemeietorul ei, L. Ron Hubbard, pentru a dezvolta un sistem ce se pretinde a fi „cea mai importantă mişcare de pe pământ din zilele noastre"?[2] în această scurtă analiză asupra unui sistem religios şi filozofic complex, vom căuta câteva răspunsuri la aceste întrebări. Vom oferi o privire de ansamblu asupra scientologiei şi, prin contrast, vom arăta punctele principale în care afirmaţiile din materialele scientologice contrazic învăţătura biblică.

## L. Ron Hubard

întemeietorul scientologiei, L. (Lafayette) Ron Hubbard, s-a născut în Nebraska, la data de 13 martie 1911. Publicaţiile scientologice au afirmat multă vreme că Hubbard a absolvit, în calitate de fizician nuclear, facultatea de construcţii civile la Universitatea George Washington, deşi documentele universităţii atestă că el a urmat cursurile doar timp de doi ani, şi că în al doilea an el a susţinut un examen academic de verificare a cunoştinţelor, nepromovând examenul de fizică. S-a spus că titlul de doctor în filozofie i-a fost conferit de Universitatea Sequoia din California, deşi nu există nici o dovadă că ar exista vreo instituţie acreditată în California care poartă acest nume şi care să aibă dreptul să acorde doctorate.
[1] Ralph Lee Smith, „Scientology - Menace to Mental Health" în *Today's Health,* decembrie 1968, pag. 34.
[2] L. Ron Hubbard, „The Aims of Scientology", Hollywood, CA, The Church of Scientology Celebrity Center, 1974, 1977, pagină volantă.

în orice caz, prin anii 1930, Hubbard a devenit un scriitor bun (chiar dacă nu foarte încununat de succes) de science-fiction şi de romane. Unele dintre ideile comune scientologiei au apărut pentru prima dată în 1938 în manuscrisul său intitulat *Excalibur*. în mai 1950, Hubbard a adunat şi a publicat multe dintre aceste idei într-un articol din *Astounding Science Fiction.* în acelaşi an a fost publicată prezentarea sistematică a ideilor lui cvasipsihoterapeutice şi religioase, într-o lucrare de nonficţiune, *Dianetics: The Modern Science of Mental Health.* Până în prezent cartea s-a vândut în milioane de exemplare, iar Hubbard a scris zeci de cărţi scientologice pe tema noii şi revoluţionarei lui metode de *promovare a perfecţiunii mentale, emoţionale şi spirituale.*
Mişcarea lui Hubbard a fost cunoscută sub denumirea de „Dianetics"

până în anul 1952, când Hubbard a reorganizat-o, redenumind-o scientologie şi declarând-o sistem religios, iar centrele ei de instruire, au fost denumite biserici. Consilierii au ajuns să fie denumiţi pastori şi au adoptat chiar şi îmbrăcăminte preoţească. Deşi vânzarea lucrării *Dianetics* şi dezvoltarea centrelor scientologice erau cât se poate de impresionante, pretenţiile scientologiei sunau adeseori mai mult a science-fiction decât a religie. Ralph Smith relatează:

Un preclar (student în scientologie) a spus că acest thetan [întrucâtva similar „sufletului" sau „duhului"] a locuit în trupul unei păpuşi pe planeta Marte în urmă cu 469.476.600 de ani. Marţienii au pus mâna pe păpuşă şi au dus-o la într-un templu, unde a fost nimicită de arma unui episcop în timp ce adunarea cânta „Dumnezeu este dragoste". Thetanul a fost apoi pus într-un cub de gheaţă, plasat la bordul unei farfurii zburătoare şi lăsat să cadă pe Planeta ZX 432, unde i s-a dat un trup de robot, fiind apoi pus să descarce farfurii zburătoare. Fiind cam nesupus, el a nimicit un alt robot şi a fost îmbarcat pe o altă farfurie zburătoare pentru a fi pedepsit. însă farfuria zburătoare a explodat şi thetanul a căzut în spaţiu.[3]

Timp de mai mulţi ani, cartierul general internaţional al scientologiei s-a aflat în Saint Hill, Anglia. Din anul 1966 până în anul 1975, Hubbard a locuit la bordul cartierului general plutitor al grupării, pe ambarcaţiunea *Apollo,* care măsura 945 de metri. El a condus organizaţia din spatele unui zid aproape impenetrabil, alcătuit din asociaţi şi ajutoare de încredere, petrecându-şi cea mai mare parte a timpului din 1975 până în 1979 izolat în deşert (probabil în California). Nimeni, nici măcar soţia lui sau vreun scientolog, nu vrea să recunoască faptul că l-ar fi văzut personal pe Hubbard din martie 1980 încoace.

' Ralph Lee Smith, *op. cit.,* pag. 38.



în anul 1983, fiul înstrăinat al lui Hubbard, Ron DeWolf, a încercat zadarnic să obţină declararea oficială a morţii tatălui său şi transferarea averii pe numele lui. în cele din urmă, tribunalul a decis că o declaraţie, ce se părea a fi scrisă de Hubbard şi care a fost autentificată de experţi grafologi, constituie dovada legală a faptului că Hubbard este încă în viaţă şi este încă competent din punct de vedere mental să-şi conducă propriile afaceri. Totuşi, până şi unele eşaloane superioare ale scientologiei şi-au exprimat îndoiala că Hubbard ar mai fi în viaţă. Mort sau viu, enigmaticul Hubbard a fost bine descris de periodicul *Time:*

Un multimilionar singuratic, care prefera să lucreze toată noaptea. Un bărbat înspăimântat de microbi, care lupta cu ajutorul diferitelor medicamente şi injecţiilor masive cu vitamine împotriva diverselor şi mereu noilor indispoziţii pe care le avea. O figură eminentă şi dominantă, care a clădit un imperiu şi care a fost atât venerată, cât şi temută. Iar acum, pentru a face comparaţia [cu răposatul Howard Hughes] şi mai convingătoare, se pune problema soartei lui. Chiar şi cei care i-au fost multă vreme apropiaţi nu l-au mai văzut de peste doi ani. Ei nu ştiu dacă el trăieşte de bunăvoie în izolare, sau dacă este incompetent din punct de vedere mental şi captiv al unor foşti subordonaţi. Unii dintre foştii lui asistenţi cred că s-ar putea chiar să fie mort.[4]

Judecătorul Paul G. Breckenridge jr., de la curtea supremă din Los Angeles, 1-a incriminat în mod usturător pe Hubbard, scientologia şi tactica lor de înăbuşire a criticii, exprimându-şi părerea juridică într-un proces în care era implicat un critic al scientologiei şi fost scientolog, Gerald Armstrong, care la un moment dat a fost împuternicit să scrie biografia oficială a lui Hubbard. Iată o parte din părerea judecătorului:

Pe lângă violarea şi abuzarea drepturilor civile ale membrilor ei, organizaţia a hărţuit şi a ultragiat de-a lungul anilor prin mentalitatea „prăzii uşoare" persoanele care nu făceau parte din biserica ei şi pe care ea le percepea ca inamici. Organizaţia este în mod evident schizofrenă şi paranoidă, şi această combinaţie bizară pare a fi o imagine reflectată a fondatorului ei... Dovezile ne înfăţişează un bărbat care este realmente un mincinos patologic când este vorba despre trecutul lui, mediul din care provine şi realizările lui. Scrierile şi

documentele aduse ca probă îi reflectă în plus egoismul, lăcomia, avariţia, setea de putere şi de răzbunare şi agresivitatea împotriva persoanelor percepute de el a fi neloiale sau ostile.[5]

[4] *Time,* 31 ianuarie 1983, pag. 64.

[s] Paul G. Beckenridge, jr., citat de Myrna Oliver, „ *Ex-Scientology Aide Absolvea by Ruling "* în *Los Angeles Times,* 22 iunie 1984, partea întâi, pag. 20.



## Biserica scientologiei

439

După cum s-a relatat anterior, ideile de bază ale Bisericii scientologiei pot fi urmărite în trecut până la lucrările de science-fiction ale întemeietorului L. Ron Hubbard şi până la propagarea lor iniţială sub denumirea de Dianetică. De-a lungul evoluţiei ei spre o „filozofie religioasă aplicată", istoria scientologiei a fost la fel de furtunoasă şi paradoxală ca şi viaţa întemeietorului ei.

Guvernele naţionale ale unui număr de ţări (inclusiv Statele Unite, Australia, Marea Britanie şi Franţa) au investigat organizaţia scientologă şi au emis avertismente cu privire la veridicitatea pretenţiilor ei. între neplăcerile scientologiei cauzate de guvernul Statelor Unite se numără o descindere întreprinsă de Administraţia pentru Alimente şi Medicamente în 1963, verificări contabile, decizii judecătoreşti şi sentinţe în ceea ce priveşte strângerea şi fiscalizarea milioanelor de dolari care constituiau venitul anual al bisericii, o razie a FBI-ului în birourile bisericii din Washington şi Los Angeles în anul 1977 şi puneri sub acuzare şi/sau condamnări la curtea federală a unor scientologi de frunte (inclusiv a soţiei lui Hubbard, Mary Sue) pentru „furt prin spargere, obstrucţionarea justiţiei, interceptarea convorbirilor telefonice, acordarea de azil fugarilor şi conspiraţie".[6] Aşa-numita extindere a operaţiilor întreprinse de scientologie împotriva guvernului au fost descrise astfel de periodicul Time:

...supraveghind în secret cu ajutorul microfoanelor ascunse şi spărgând chiar birourile din Washington ale unor agenţii guvernamentale cum ar fi Serviciul de Fiscalitate Internă, Comisia Federală de Comerţ, Administraţia de control al medicamentelor şi ale ministerelor de justiţie, finanţe şi al muncii. Aceste spargeri făceau parte dintr-o vastă operaţiune de spionaj, creată de Hubbard şi condusă de soţia lui, cu scopul de a se aduna informaţii despre „inamicii" bisericii. Un document scientologie identifică astfel 136 de agenţii guvernamentale interne şi de peste hotare. în perioada lui de glorie, sistemul de spionaj, denumit de către Hubbard „Operaţiunea Albă-ca-zăpada", avea nu mai puţin de 5.000 de agenţi secreţi, ce erau plasaţi în birouri guvernamentale, ambasade şi consulate străine, precum şi în organizaţii private care manifestau o atitudine critică la adresa scientologiei. Hubbard a alcătuit până şi un dosar al preşedintelui Richard Nixon şi al unor persoane individuale, de la senatori ai Statelor Unite până la membrii ai familiei Rockefeller.[7]

Numeroase organizaţii de sănătate mintală, periodice (inclusiv *Today's*

eryl McCall, „Federal Prosecutors Unveil the Astonishing Intrigues of the Scientology , 5"[1]"*' în periodicul *People,* 14 august 1978, pag. 20.

"""e> *op. cit.,* pag. 64.



*Health* şi *Psychology Today)* şi numeroşi experţi au criticat făţiş scientologia pentru metodele ei neortodoxe, pe care unii le consideră periculoase din punct de vedere psihologic. Alte periodice mai generale (inclusiv *Saturday Evening Post, Life, Time* şi *People)* au semnalat multele probleme create de scientologie de-a lungul anilor.

Scientologia a susţinut multă vreme un mare departament de relaţii juridice şi publice, cu personal alcătuit din scientologi devotaţi apărării intereselor scientologiei în faţa oricărei critici sau minimalizări. Cărţi critice la adresa scientologiei au fost rapid retrase de pe piaţă de către editorii care nu erau gata să lupte împotriva presiunii intense exercitate asupra lor.

Deşi unele evaluări apreciază că numărul de membri ai scientologiei s-a situat neîntrerupt la peste trei milioane, periodicul *Time* evaluează numărul de membri la două milioane pe la mijlocul anilor 1970. în 1983 numărul de membri a fost estimat la 200.000. între scientologii renumiţi se numără şi

actriţa Karen Black, cântăreţul Lou Rawls, actorul John Travolta şi interpretul de jazz Stanley Clarke.[8]

## Câteva dintre învăţăturile scientologiei

### *Dumnezeu*

*Scientologia afirmă:* „Există dumnezei deasupra tuturor celorlalţi dumnezei, şi dumnezei dincolo de dumnezeii universurilor."[9]

*Biblia afirmă:* „Voi sunteţi martorii Mei - zice Domnul - voi şi Robul Meu pe care L-am ales, ca să ştiţi, ca să Mă credeţi şi să înţelegeţi că Eu sunt: înainte de Mine n-a fost făcut nici un Dumnezeu, şi după Mine nu va fi, Eu, Eu sunt Domnul, şi afară de Mine nu este nici un Mântuitor!" (Isaia 43:10, 11). „Aşa vorbeşte Domnul, împăratul lui Israel şi Răscumpărătorul lui, Domnul oştirilor: «Eu sunt Cel dintâi şi Cel de pe urmă, şi afară de Mine, nu este alt Dumnezeu»" (Isaia 44:6; vezi şi Isaia 45:18,22; Marcu 12:28-29, 32).

### *Isus Cristos*

*Scientologia afirmă:* „Veţi întâlni crucea ca simbol peste tot în univers, şi LEGENDA LUI CRISTOS ca implant în preclari, ca existând cu un milion de ani în urmă."[10]

" *People, op. cit.,* pag. 22, 23.

* L. Ron Hubbard, *Scientology 8 - 8008,* Los Angeles, CA, Publications Organization, 1953, 1967, pag. 73.

[10] L. Ron Hubbard, *Professional Auditor's Bulletin #31,* foaie volantă.



*Biblia afirmă:* „în adevăr, v-am făcut cunoscut puterea şi venirea Domnului nostru Isus Cristos, nu întemeindu-ne pe nişte basme meşteşugit alcătuite, ci ca unii care am văzut noi înşine cu ochii noştri mărirea Lui" (2 Petru 1:16; vezi şi Ioan 20:19-20, 24-28).

*Scientologia afirmă:* „Potrivit dovezilor, nici Domnul Buddha şi nici Isus Cristos nu au fost TO [thetani operanţi, nivelul scientologie cel mai înalt]. Ei erau doar cu o nuanţă deasupra clarilor.""

*Biblia afirmă:* „El [Cristos] este chipul Dumnezeului celui nevăzut, Cel întâi născut din toată zidirea. Pentru că prin El au fost făcute toate lucrurile care sunt în ceruri şi pe pământ, cele văzute şi cele nevăzute: fie scaune de domnii, fie dregătorii, fie domnii, fie stăpâniri. Toate au fost făcute prin El şi pentru El. El este mai înainte de toate lucrurile şi toate se ţin prin El" (Coloseni 1:15-17; vezi şi Evrei 1:13).

### *Păcatul şi mântuirea*

*Scientologia afirmă:* „Este un fapt condamnabil şi o ocară cât se poate de josnică să spui unui om că trebuie să se pocăiască, că este rău."[12]

*Biblia afirmă:* „Isus, când a auzit acest lucru, le-a zis: «Nu cei sănătoşi au trebuinţă de doctor, ci cei bolnavi. Eu am venit să chem la pocăinţă nu pe cei neprihăniţi, ci pe cei păcătoşi»" (Marcu 2:17; vezi şi Luca 19:10).

*Scientologia afirmă:* „..mântuirea personală în decursul unei vieţi [este] independentă de ciclul naşterii şi al morţii [al reîncarnării]... Practica religioasă a tuturor Credinţelor este calea universală spre înţelepciune, înţelegere şi/sau mântuire."[13]

*Biblia afirmă:* „Isus i-a zis: «Eu sunt calea, adevărul şi viaţa. Nimeni nu vine la Tatăl decât prin Mine»" (Ioan 14:6; vezi şi Fapte 4:12 şi Evrei 2:3).

### *Pedeapsa veşnică (Iadul)*

*Scientologia afirmă:* „...iadul este un mit absolut, o invenţie care are doar scopul de a-i face pe oameni foarte nefericiţi; este, de asemenea, o minciună răutăcioasă.""

*Biblia afirmă:* „Apoi va zice celor de la stânga Lui: «Duceţi-vă de la Mine, blestemaţilor, în focul cel veşnic, care a fost pregătit diavolului şi

" L. Ron Hubbard, *Certainty Magazine,* Los Angeles, CA, Publications Organization, Voi. 5, Numărul 10, nd.

'* *Prof. Aud., op. cit.*

*" Scientology: A World Religion, op. cit.,* pag. 16, 35.

'* *Prof. Aud., op. cit.*

îngerilor Lui!»" (Matei 25:41). „Şi aceştia vor merge în pedeapsa veşnică, iar cei neprihăniţi vor merge în viaţa veşnică" (Matei 25:46).

„// *veţi cunoaşte după roadele lor"*

„Păziţi-vă de proroci mincinoşi. Ei vin la voi îmbrăcaţi în haine de oi, dar pe dinlăuntru sunt nişte lupi răpitori. îi veţi cunoaşte după roadele lor. Culeg oamenii struguri din spini, sau smochine din mărăcini?" (Matei 7:15-16).

Joseph Hopkins, profesor de filozofie şi de Biblie la Westminster College, a prezentat în *Christianity Today* un rezumat al uneia dintre cele mai bine întemeiate critici la adresa neputinţei scientologiei de a da dovadă de preocupări sociale altruiste:

O altă deficienţă a scientologiei este lipsa ei totală de preocupare socială. Cu greu ar putea fi criticată din cauza acestei omisiuni, dacă ar abandona pretenţia de a fi o religie. însă a poza drept biserică, în timp ce neglijează responsabilităţile unei biserici în cadrul comunităţii, naţiunii şi lumii, este un fapt reprobabil. Scientologia nu oferă societăţii nimic altceva decât o metodă scumpă şi cât se poate de dubioasă de psihoterapie, al cărei scop este *auto*-perfecţionarea, autostăpânirea şi fericirea *personală.* Uşa către mântuire este închisă pentru cei care nu-şi pot permite să plătească preţul acestui proces. Nu se spune nimic despre condiţia celor săraci, a celor bolnavi, a celor fără de adăpost, a celor asupriţi...

După cum Pavel a deplâns legalismul ce i-a abătut pe creştinii din Galatia de la doctrina mântuirii doar prin credinţă, tot aşa evanghelicii trebuie să deplângă acele premise false ce îi abat pe scientologi de la harul lui Dumnezeu în Cristos: presupunerea naivă că natura umană nu este întinată de rău, că creierul, ca un computer al omului, este capabil de o înţelegere şi o judecată fără eroare, că cunoştinţa perfectă produce în mod automat un comportament perfect, că pocăinţa din partea omului şi harul divin nu sunt necesare, şi, dincolo de toate acestea, că Dumnezeu (majoritatea scientologilor îi vor admite existenţa) este de fapt irelevant pentru situaţia omului."

[15] „Scientology: Religion or Racket?" în *Christianity Today*, 21 decembrie 1969, pag. 12.

# Capitolul 15
# RELIGIILE ORIENTALE
## Rajneeshismul, Hare Krishna şi Meditaţia Transcendentală

Această carte a încercat să treacă în revistă câteva dintre cultele eretice majore ce există şi sunt active astăzi în Statele Unite. în timpul activităţii mele de mai bine de treizeci de ani în acest domeniu al apologeticii, am văzut apărând şi dispărând sute de culte eretice mai mici. în acest timp am examinat diferite orientări din cadrul structurii cultelor eretice. Adesea capriciile societăţii sunt reflectate în capriciile cultelor eretice sau ale credinţei eretice. Acest lucru nu este niciunde mai evident ca în preocuparea ciudată a culturii americane în ansamblu faţă de tot ceea ce este din Răsărit sau oriental. Acest „capriciu" îşi are originea în apariţia unui guru hindus la Târgul mondial de la Chicago la începutul secolului al XX-lea, deşi interesul maselor faţă de lucrurile orientale nu a izbucnit în societatea americană decât în anii '60 şi 70. Influenţa orientală a pătruns în societatea occidentală începând cu jachetele Nehru în anii '60 şi până la tao şi noua fizică în anii '80.

în ultimii cincisprezece ani am fost martorii dezvoltării explozive a cultelor religioase gen New Age (sau oculte), care îşi au rădăcinile în gândirea hindusă clasică. Astăzi în America există literalmente sute de culte eretice, mai mari sau mai mici, cu idei şi practici orientale. în această expunere sumară vom examina rădăcinile hinduse ale acestor culte eretice, iar apoi vom arunca o scurtă privire asupra a trei dintre cele mai renumite erezii importante, rajneeshismul, Societatea Internaţională pentru Conştiinţa Krishna (ISKON sau Hare Krishna) şi meditaţia transcendentală (MT). în cele ce urmează vom prezenta un scurt istoric şi o descriere sumară a hinduismului, o introducere în rajneeshism, în Hare Krishna şi în meditaţia transcendentală precum şi un rezumat al doctrinelor lor.

### Hinduismul

Hinduismul din zilele noastre nu este acelaşi cu hinduismul de acum 5000 de ani. Religia hindusă s-a dezvoltat de-a lungul celor 5.000 de ani de istorie religioasă indiană. Hinduismul caută să fie o sinteză a variatelor idei

şi influenţe religioase de pe întreg subcontinentul indian, reprezentând sute de grupări separate din punct de vedere cultural, social şi tribal. Până şi termenul de „hindus" nu este originar din India. El derivă din denumirea persană a râului Ind. Yogi Ramacharaka observă:

Diferitele secte hinduse, deşi par practic a fi de religii diferite, în realitate se consideră unele pe altele doar ca secte şi diviziuni diferite ale Singurei Religii Eterne a Indiei, dintre care, se înţelege, fiecare se consideră pe sine a fi canalul cel mai bun şi mai privilegiat de exprimare şi interpretare.[1]

## *Scrierile*

Scrierile hinduse au fost adunate de-a lungul a sute de ani, începând cu consemnarea tradiţiei orale în perioada celei de a doua jumătăţi al celui de al doilea mileniu î.Cr. Aceste scrieri sunt cunoscute sub denumirea de *Vede* („înţelepciune" sau „Cunoaştere"). Partea cu care se termină *Vedele* se numeşte *Upanişade,* reprezentând o sinteză a învăţăturilor vedice. Intre prezumţiile generale ale *Upanişadelor* se numără credinţa în panteism, în răsplata *karmică* şi în reîncarnare. Cea mai cunoscută secţiune a *Vedelor* este epopeea hindusă denumită *Bhagavad-Gita,* în care ni se istoriseşte povestirea prinţului războinic Arjuna şi a vizitiului său Krishna, care este de fapt încarnarea deghizată a zeului hindus Vishnu. *Gita* a fost scrisă şi modificată ulterior între anii 200 î.Cr. şi 200 d.Cr.

O ilustrare a pluralismului sau a naturii contradictorii a hinduismului se poate obţine prin compararea Dumnezeului din *Gita* cu Dumnezeul din literatura vedică de început. Dumnezeu, aşa cum este el descris de *Gita,* este personal şi adeseori descrierea lui sună de-a dreptul monoteist (există doar un singur Dumnezeu, care este personal şi care nu face parte din creaţie). Dar când citim scrierile vedice timpurii, observăm că Dumnezeu este prezentat categoric într-un mod panteist (întreaga existenţă este, într-o măsură oarecare, divină) şi poate chiar monist (întreaga existenţă este una, indiferent dacă există vreo divinitate sau nu). Caracteristicile monoteiste ale *Gitei* au fost însuşite de întemeietorul sectei Hare Krishna şi, în consecinţă, Hare Krishna propovăduieşte astăzi o idee mai mult monoteistă decât panteistă despre Dumnezeu.

## *Hinduismul contemporan*

Există trei secţiuni de bază în care pot fi împărţite sutele de secte hinduse:

[1] Yogi Ramacharaka, *The Philosophies and Religions of India,* Chicago, IL, The Yogi Publication Society, 1930, pag. 271, 272.



(1) moniştii abstracţi, care accentuează unitatea filozofică a universului în locul ideilor religioase sau teiste; (2) adepţii lui Vishnu, care sunt devotaţi închinării (în diferite feluri) înaintea zeului Vishnu (în multele lui manifestări) ca formă supremă a divinităţii şi (3) adepţii lui Shiva, devotaţi închinării înaintea zeului Shiva ca manifestare supremă a divinităţii.

Meditaţia transcendentală, cu concentrarea ei filozofică, se integrează în clasificarea monistă, în timp ce Hare Krishna crede că Krishna, Dumnezeul suprem, este cunoscut şi ca Vishnu, aşa că adepţii sectei acesteia sunt identificaţi drept adepţi ai lui Vishnu. Rajneesh diferă şi de unii şi de alţii prin faptul că el este agnostic din punct de vedere filozofic şi hindus din punct de vedere pragmatic. El nu are nici o reţinere în subordonarea hinduismului oricărei interpretări ce se potriveşte presupunerilor lui, mai ales în domeniul moralităţii.

Profesorul Ninan Smart, expert în religiile lumii face următoarea observaţie în legătură cu diversitatea sistemelor hinduse contemporane:

în concluzie, se poate pune întrebarea: Care este esenţa hinduismului? Grea întrebare. Există hinduşi ortodocşi care neagă existenţa lui Dumnezeu. Există alţii care, cu toate că nu îl neagă pe Dumnezeu, îi atribuie un loc

secund, ca o fază secundară sau iluzorie a Absolutului. în mijlocul unei astfel de varietăţi de puncte de vedere teologice, ce mai rămâne ca fiind esenţa credinţei hinduse? Cu certitudine doctrina renaşterii şi cea a unui suflet etern. Imaginea lumii ca locul unde duhul nemuritor al omului este implicat la nesfârşit în ciclul reîncarnărilor a dominat imaginaţia indiană timp de aproape trei milenii. în plus, de-a lungul unei lungi perioade de timp, un sistem social complex a dat formă religiei actuale a subcontinentului.[2]

## *Credinţele hinduse*

*Dumnezeu.* Nu există o idee hindusă singulară despre Dumnezeu. în cadrul concepţiei hinduse despre divinitate se pot include oricare dintre următoarele forme: monismul (întreaga existenţă este o singură substanţă); panteismul (întreaga existenţă este divină); panenteismul (Dumnezeu se află in creaţie la fel cum un suflet se află într-un trup); animismul (Dumnezeu sau dumnezeii trăiesc în obiecte sau în făpturi neomeneşti, cum ar fi stâncile, copacii, animalele etc.); politeismul (există mai mulţi dumnezei); henoteismul (există un singur dumnezeu căruia ne închinăm între mulţii dumnezei există); şi monoteismul (există doar un singur Dumnezeu).

*Karma şi samsara.* Fundamentală pentru gândirea hindusă este ideea că

[2] Ninan H. Smart, *The Religious Experience ofMankind,* New York, Charles Scribner's Sons, [1976], pag. 155, 156.



toate sufletele sunt eterne şi răspunzătoare de propriile lor acţiuni de-a lungul timpului. Karma se referă la datoria acţiunilor rele ale cuiva, care trebuie să fie ispăşite (prin diferitele sisteme hinduse), astfel ca persoana respectivă să scape de ciclul *samsarei,* al reîncarnărilor (sufletul locuieşte în trupuri omeneşti succesive) sau al transmigrărilor (sufletul locuieşte în trupuri succesive - omeneşti, animale sau chiar vegetale sau în obiecte neînsufleţite).

*Mântuirea.* Principalele trei căi spre „mântuirea" hindusă includ *karma marga* (metoda), calea acţiunii dezinteresate; *bhakti marga,* calea devoţiunii şi *jnana marga,* calea cunoaşterii sau a pătrunderii mistice. *Jnana marga* atinge realizarea de sine prin intermediul conştientizării intuitive şi a pătrunderii mistice. *Bhakti marga* atinge realizarea de sine prin intermediul sacrificiului şi disciplinei rituale.

## Bhagwan Shree Rajneesh (Rajneeshismul)

Prin expunerea publică şi atragerea atenţiei asupra lui, *Bhagwan Shree* (Sir Dumnezeu) *Rajneesh* (născut în anul 1931) a dobândit treptat o notorietate mai mare decât oricare alt lider de cult eretic în viaţă - exceptându-1 probabil pe Sun Myung Moon. El este în mod indiscutabil gurul oriental proeminent al anilor '80.

într-un interviu din periodicul *Forward,* Eckart Flother, un fost adept al lui Rajneesh, face în câteva cuvinte o excelentă descriere a trecutului acestui lider de cult eretic:

Rajneesh Chandra Mohan s-a născut la 11 decembrie 1931, într-un sat situat în centrul Indiei, fiind cel mai mare între cele cinci surori şi cei şapte fraţi pe care îi avea. Copilăria lui a fost întunecată de faptul că tatăl lui, un om de afaceri lipsit de succes, a fost adeseori plecat în călătorie. „Figura tatălui" în viaţa lui Rajneesh a fost suplinită de bunicul lui Rajneesh, de care acesta s-a ataşat nespus de mult. Bunicul a murit pe când el avea şapte ani. Aceasta a fost o experienţă deosebit de traumatizantă pentru tânărul Rajneesh. Din momentul acela el s-a simţit atras într-un mod straniu de subiectul morţii. în jurnalul lui din 1979 (care a fost publicat ulterior), se relatează că el mergea în urma cortegiilor funerare la fel cum alţi copii merg în urma trupelor de circari. Rajneesh şi-a continuat însă studiile, iar în 1957 şi-a luat licenţa în litere şi filozofie. între anii 1957 şi 1966 el a început să predea filozofia în două universităţi, în 1966, Rajneesh a demisionat din slujba lui de profesor pentru a se concentra, după cum afirmă el, asupra voii lui Dumnezeu. El s-a simţit chemat să contribuie la regenerarea spirituală a umanităţii, regenerare pe care el o considera necesară pentru a supravieţui holocaustului pe care 1-a prevăzut personal şi de care se teme.

Prin urmare, Rajneesh a devenit un „învăţător", numindu-se singur „Acharya".'
Rajneesh, cutreiera pe jos şi călare pe un măgăruş diferite regiuni ale Indiei cu scopul de a-i învăţa pe oameni că trebuie să-şi schimbe viaţa şi să se întoarcă de la felul lor de trai pentru a supravieţui.
Misiunea lui nu a avut prea mare succes, iar în 1970 a ajuns obosit şi sărac, dar cu toate acestea mărturisea că posedă carismă şi putere. în Bombay a decis să adune în jurul lui oameni cărora să le poată propovădui mesajul lui. întrucât numărul ucenicilor din jurul lui creştea, apartamentul în care locuia a devenit neîncăpător. Astfel, în 1974, el s-a mutat la Poona, localitate situată la 194 km de Bombay, a închiriat acolo mai multe case şi şi-a întemeiat ashram-ul.[4] Acolo el şi-a schimbat numele din Acharya în Bhagwan (care înseamnă Dumnezeu), a proiectat veşminte portocalii şi un şirag cu mărgele din lemn pentru discipolii săi şi a iniţiat mişcarea de care ne ocupăm noi astăzi.
Rajneesh, chel, bărbos şi fotogenic, a ajuns să fie la începutul anului 1978 în centrul atenţiei publice în Statele Unite, când periodicul *Time* a scos un articol despre acest guru, intitulat „«Domnul Dumnezeu» la Esalen Est". Periodicul *Time* relata că gurul carismatic a ajuns la modă printre anumite celebrităţi şi anumiţi apostoli proeminenţi ai Mişcării Potenţialului Uman, care se alăturau miilor de alţi căutători spirituali în pelerinajul lor la ashramul lui Rajneesh din Poona, India. Atracţia exercitată de Rajneesh se datora parţial faptului că se folosea de „yoga tantricâ" (implicând nudismul şi sexul liber) şi parţial faptului că integra o mare varietate de terapii şi tehnici „psihospirituale" bine-cunoscute.
La sfârşitul anilor '70 şi începutul anilor '80, acceptarea zgomotoasă a lui Rajneesh a continuat să se extindă în cadrul mişcării New Age în America, Marea Britanie, Germania şi aproape în fiecare naţiune liberă şi industrializată. Cu nu mai puţin de 6.000 de occidentali în Poona la un moment dat, populaţia ashramului a crescut la 10.000, în timp ce *sannyasinii*[5] (numiţi acum mai frecvent *rajneeshiştî),* înveşmântaţi în portocaliu şi roşu, reîntorşi din Poona la locurile lor de baştină au înfiinţat alte 500 de centre Rajneesh în 22 de naţiuni. Pe la anul 1984 Rajneesh adunase înjur de 350.000 de adepţi, a căror vârstă medie era de 34 de ani.
Discursurile zilnice ale lui Rajneesh au fost transcrise în peste 350 de cărţi Şi jurnale zilnice, al căror preţ variază în medie între 15 şi 22 de dolari. Casetele video ale fiecărui discurs ating un preţ între 50 şi 170 de dolari, în timp ce casetele audio costă aproape 10 dolari bucata. Toate acestea sunt

.Acharya" înseamnă *învăţător.*
' Comunitate religioasă/mănăstire.
Discipoli iniţiaţi. Bărbaţii îşi iau titlul de „Swami", iar femeile răspund la numele de „Ma".



răspândite prin Fundaţia Internaţională Rajneesh, o societate pe acţiuni ce valorează mai multe milioane de dolari. După cum a afirmat un adept în filmul *Ashram,* un documentar despre cultul lui Rajneesh, „organizaţia înţelesese deja de mult ce energie plină de putere este banul". Rajneesh, al cărui parc de maşini în permanentă extindere număra mai mult de 70 de Rolls Royces-uri la vremea când s-a scris această carte, crede că „spiritualitatea este luxul şi privilegiul celor bogaţi".[6]
Rajneesh este un rebel spiritual autoproclamat, care prosperă în urma controversei pe care a creat-o, la început în India şi acum în America. Tal Brooke, un fost adept devotat al popularului guru indian Sathya Sai Baba, după ce a vizitat Poona, a descris foarte concis priveliştea de acolo:
Obiect al fascinaţiei şi al consternării publice, Rajneesh este cunoscut pentru revelaţiile lui bizare în privinţa sexului. El a imaginat o viziune a Omului Nou care respinge toate normele şi tradiţiile anterioare. Omul, în gândirea lui Rajneesh, este dumnezeul-hedonist, pe deplin autonom (purtând vocea interioară a lui Rajneesh) şi liber să-şi făurească cosmosul după propriul său chip. El este căutătorul suveran al plăcerii, cel care se transcende pe sine, cel care nu datorează nimănui nimic. Familia este anatema, copiii - gunoi suplimentar. Şi atâta timp cât neo-sannyasinul are bani, voiajul de amuzament continuă. în orice caz, după aceea, el sau ea sunt de obicei victime care nu mai

aduc nici un folos. Omucideri, violuri, dispariţii misterioase, ameninţări, incendii, explozii, copii din ashram abandonaţi cerşind acum pe străzile Poonei, orgii cu droguri - toate înfăptuite de acei uimitori hibrizi în roşu, care cred că ei deschid calea unor redefiniri noi şi îndrăzneţe ale cuvântului „dragoste". Creştinii care lucrează într-un azil din Poona confirmă aceste relatări, adăugând că ritmul decăderii este atât de alert, încât ashramul a manipulat puterea politică determinând-o să anuleze rapoartele.[7]

Rajneesh şi-a exprimat adeseori în mod oficial ostilitatea faţă de religiile consacrate: „Aceasta este o revoluţie... Eu ard aici scripturi, desfiinţez tradiţii... dacă nu voi fi împuşcat nu se va dovedi că am dreptate."[8]

La începutul anului 1981 au fost raportate ameninţări la adresa vieţii lui Rajneesh. Ashramul era păzit cu stricteţe şi nimănui nu-i era permis să intre fără a fi mai întâi percheziţionat de arme. Apoi a fost incendiat un depozit de mărfuri din ashram şi a fost provocată o explozie în apropierea centrului de sănătate al cultului. Potrivit propriilor rapoarte ale cultului, atunci când în februarie a avut loc un atentat real la viaţa gurului, reprezentanţii ashramului

[6] Russell Chandler şi Tyler Marshall, *„Guru Brings His Ashram to Oregon",* Los Angeles Times, 13 august 1981, partea 1, pag. 14.

[7] „Pied Piper of Poona", *Eternity,* septembrie 1981, pag. 14.

[8] *This îs a Revolution,* Bhagwan Shree Rajneesh, Videocaseta 18C236, 28 decembrie 1980.



au grăbit procesul (iniţiat deja) de a găsi un nou loc pentru sediul central al cultului.

Totuşi, conform renumitului periodic *India Today,* „...atât poliţia, cât şi... oficialităţile [din Poona] sunt în unanimitate de părere că incidentele erau aranjate dinainte de adepţii lui Rajneesh".[9] De ce? Periodicul indian arată că „dezvăluirile [din Poona] de acum două săptămâni au revelat că fundaţia Rajneesh este înglodată până în gât în restanţe la impozitul pe venit, într-o delapidare comisă de împuternicitul instituţiei filantropice, într-o fraudă majoră de asigurare şi într-o serie de cazuri cu atacuri criminale, asupra cărora se făceau încă investigaţii la vremea când ei au plecat".[10]

Consulatul Statelor Unite din Bombay i-a acordat lui Rajneesh o viză, şi pe data de 1 iunie 1981, el a luat în secret avionul spre New York, împreună cu 17 dintre cei mai apropiaţi adepţi ai lui.

Din momentul în care Rajneesh a părăsit Poona, adepţii lui s-au împrăştiat pretutindeni în Vest. „în Europa strategia actuală este de a întemeia «oraşe sacre». Revista lor pentru Europa, numărul 8 din 1981, afirmă: «în fiecare ţară europeană importantă trebuie întemeiat un oraş sannyasian. Bhagwan a sugerat ca oraşele să fie societăţi de sine stătătoare, care să se întreţină singure, reprezentând modele de oraşe tip sannya.»""

în America s-au depus eforturi pentru a crea „oraşul sacru" de bază, unul care să fie pe potriva „maestrului" însuşi. La data de 10 iulie 1981, Centrul de Meditaţie Chidvilas Rajneesh din Montclair, New Jersey, a achiziţionat de la o companie de investiţii din Amarillo, Texas, pentru suma de 6 milioane de dolari (din care 1,5 milioane în numerar), ferma Big Muddy (unde se turnase filmul cu John Wayne, *Big Muddy.* Terenul, în apropiere de Madras, Oregon, se întinde pe o suprafaţă mai mare de 25.900 hectare. Centrul a reuşit, de asemenea, să închirieze în aceeaşi zonă încă 5.824 hectare de pământ de la Departamentul Statelor Unite pentru Administrarea Terenurilor. Două sute de adepţi ai lui Rajneesh, din 16 ţări occidentale, s-au adunat curând la Big Muddy, iar în septembrie ei şi-au primit jubilând maestrul în noul său cămin.

Nu mult după ce a fost achiziţionată ferma, au fost anunţate planurile de a construi „primul oraş iluminat al Americii", care urma să fie denumit *Rajneeshpuram* (expresia sau oraşul lui Rajneesh). în 4 noiembrie 1981, comisia districtului Wasco a votat doi-la-unu în favoarea organizării unor

[9] Chander Uday Singh, „Sins of Bhagwan", India Today, 15 iunie 1982.

[0] *Ibid*

*'oia.*

" [J]ens Johansen, „The Maşter Will Not Speak Again", *New Religious Movements Vpdate,* [Vo1]- 5, nr. 3/4, decembrie 1981, pag. 81.

alegeri în luna mai 1982, în cadrul cărora să se hotărască dacă Big Muddy să fie integrat ca oraş sau nu.
De vreme ce singurii cărora le este îngăduit să voteze la o astfel de alegere sunt cei care *trăiesc* în zona respectivă (în cazul acesta, adepţii lui Rajneesh), rezultatul era previzibil: 154 de voturi pentru integrarea Rajneeshpuramului, nici unul împotrivă. De atunci încoace Rajneesh, adepţii lui şi „oraşul" lor „iluminat" nu au contenit să dea prilejul unor ştiri senzaţionale.
Lucrând 12 ore pe zi, şapte zile pe săptămână, fără a fi plătiţi (având grijă numai de nevoile elementare), cei 2.000 de membri ai Comunităţii Internaţionale a Neosannyilor Rajneesh au fost pe drept cuvânt porecliţi „furnicile roşii", datorită hărniciei şi realizărilor lor impresionante. „Adepţii lui Rajneesh au luat 32.000 de hectare de pământ stâncos, prăpăstios, secetos şi nefolositor... şi construiesc un oraş autonom, cu baraj, substaţie electrică, parcuri, şantiere, şosele, câmpuri, sere şi aeroport."[12]
Eforturile cultului eretic de a făuri un paradis în deşertul Oregon au fost de la început întâmpinate cu o opoziţie înverşunată. Statutul legal al oraşului a fost contestat pe două temeiuri: (1) că violează separarea constituţională dintre biserică şi stat; şi (2) că decizia comisiei districtului Wasco de a permite alegeri în vederea integrării noului oraş a violat legile statului cu privire la zonarea terenului. La vremea când s-a scris această carte, nici una dintre probleme nu era încă rezolvată. O hotărâre judecătorească împotriva oraşului, pe baza oricăreia dintre cele două contestaţii, ar putea avea drept rezultat demolarea celor mai multe clădiri din oraş.
Ca măsură de securitate (pentru a se asigura accesul cultului la puterile şi serviciile municipale) în caz că Rajneeshpuramului i se va lua dreptul de integrare, adepţii lui Rajneesh au preluat din punct de vedere politic un oraş învecinat, schimbându-i numele din Antelope în Rajneesh. Majoritatea dintre cei 40 de rezidenţi iniţiali ai oraşului Antelope (cei mai mulţi fiind bătrâni), după ce au fost supuşi unei supravegheri constante din partea forţelor de poliţie formate din sannyasini, după ce li s-a triplat impozitul în vederea susţinerii intereselor cultului şi după ce au văzut că o parte din parcul local a fost destinată nudismului de către consiliul oraşului dominat de adepţii lui Rajneesh, au abandonat lupta şi s-au mutat în altă parte.
Cu toate acestea, oraşul a crescut, deoarece adepţii lui Rajneesh cumpără casele existente şi construiesc altele noi.
între timp, Serviciul de emigrare şi naturalizare a „întreprins o investigare neîntreruptă în direcţia bănuitelor violări ale legilor emigrării şi a statutelor criminale corespunzătoare realizate de către Fundaţia Internaţională Rajneesh
'- Bill Dietrich, „Conflict Over Rajneeshpuram", Seattle *Time,* 9 septembrie 1984, pag. A2.

şi de organizaţiile şi/sau membrii lor asociaţi", a afirmat Cari Houseman, directorul Serviciului de emigrare şi naturalizare al districtului Portland.[13] între 25 şi 30 de adepţi ai lui Rajneesh (inclusiv lideri de frunte) sunt suspectaţi de a se fi angajat în „mariaje de convenienţă" cu cetăţeni ai Statelor Unite şi cetăţeni străini. Statutul de rezident permanent al lui Rajneesh este şi el în primejdie în cazul în care Serviciul de emigrare şi naţionalizare poate dovedi că viza lui iniţială de călătorie i-a fost acordată pe baza unei maladii exagerate.
Preluarea oraşului Antelope a fost cea care a alimentat în mod deosebit cele mai mari temeri ale comunităţilor învecinate în legătură cu ambiţiile politice ale cultului eretic. Experimentul „oferă un cămin" al organizaţiei Trustul Umanitar Rajneesh, din toamna lui 1984, prin care au fost aduşi la fermă 3.500 de oameni ai străzii, a fost interpretat de majoritatea observatorilor ca o încercare îndrăzneaţă (chiar dacă neizbutită) de a alcătui un bloc de vot suficient de mare pentru a câştiga puterea politică asupra districtului Wasco.
în luna noiembrie a aceluiaşi an, adepţii lui Rajneesh au eclipsat până şi alegerile naţionale din Oregon şi au trebuit iniţiate „acţiuni de stăpânire a zvonurilor" pentru a linişti temerile nebuneşti că ar exista ameninţarea ca

acest cult să ia în stăpânire întregul stat.
Viziuni legate de o confruntare gen Jonestown între adepţii lui Rajneesh şi autorităţile guvernamentale, nutrite încă din momentul în care cultul eretic achiziţionase Big Muddy, au fost stimulate de Sheela Silverman, secretara personală a lui Rajneesh şi preşedinta Fundaţiei Internaţionale Rajneesh. Combativa discipolă a indianului, al cărei cuvânt este hotărâtor în problemele pământeşti, adoptase cu consecvenţă o poziţie incendiară.
într-un interviu la televiziunea KGW, transmis la data de 29 iunie [1984]... Sheela... a arătat cum va reacţiona în faţa oricărei încercări de demolare a clădirilor din Rajneeshpuram. „Doar peste cadavrul meu", a afirmat ea. „Voi vopsi buldozerele cu sângele meu." Apoi, într-un articol din *San Francisco Chronicle* din data de 5 iulie, citate selectate din afirmaţiile Sheelei lăsau să se înţeleagă că ea avea să împiedice orice încercare de arestare a oamenilor din Rajneeshpuram pe motive de imigrare ilegală sau alte încălcări juridice. „Vorbesc serios", a rostit Silverman cu buzele tremurând de mânie (potrivit relatării din Chronicle). „Veţi vedea ce vă aşteaptă dacă veniţi aici să-mi faceţi râu mie, sau lui Bhagwan, sau oricăruia dintre oamenii mei... Fie ce-o fi. Suntem gata să ne dăm viaţa pentru libertatea omenească. Oamenii mei mă susţin sută la sută."[14]
" Win McCormack şi Bill Driver, „Rajneeshpuram: Valley of Death?", *Oregon Magazine,* septembrie 1984, pag. 26.
[14] *Ibid.,* **pag. 30-31.**


Deşi în momentul de faţă nu se ştie sigur cât de serios trebuie luate ameninţările Sheelei, nu există nici o îndoială că Rajneesh a insuflat o concepţie catastrofică în gândirea adepţilor săi. în 1983 gurul şi-a făcut publică viziunea lui legată de o criză mondială:
Această perioadă de criză va fi între anii 1984 şi 1999. în timpul acestei perioade, pe pământ vor fi tot felul de nenorociri, inclusiv catastrofe naturale şi eforturi ce vor duce la autonimicire, întreprinse chiar de om. Cu alte cuvinte, vor fi inundaţii cum n-au mai fost din vremea lui Noe, cutremure de pământ, erupţii vulcanice şi orice altceva posibil în natură... Vor fi războaie ce sunt sortite să sfârşească în explozii nucleare, prin urmare nici o arcă obişnuită a lui Noe nu va putea salva omenirea. Rajneeshismul creează o arcă a lui Noe a conştiinţei, care rămâne neclintită în mijlocul furtunii.
Vă spun că nu există o altă cale în afară de aceasta [adică de Rajneeshism].
Tokyo, New York, San Francisco, Los Angeles, Bombay etc. - toate aceste oraşe urmează să dispară, iar holocaustul nu se va limita la anumite zone. Urmează să fie global, şi nu va mai fi nici o cale de scăpare.
Nu veţi putea scăpa decât cu ajutorul rajneeshismului, şi acesta este şi lucrul pe care îl propovăduiesc eu.[15]
La începutul anului 1984, Rajneesh şi-a explicat mai amănunţit viziunea legată de un dezastru iminent, specificând că, în presupusa împlinire a unei preziceri făcute de Nostradamus, Sindromul imunodeficienţei dobândite (SYDA) va omorî două treimi din populaţia pământuluiu.
După cum arată citatul anterior, Rajneesh se percepe pe sine ca pe un Mântuitor, comparabil (ba chiar superior) lui Isus. Cheia pentru înţelegerea sensului misiunii lui se găseşte în aceste catastrofe globale anticipate. El încearcă în mare grabă să-şi construiască în adepţii lui „o arcă a lui Noe a conştiinţei", înainte ca omenirea să ajungă să se distrugă. Prin învăţătura lui, el afirmă: „O revoluţie în conştiinţa omenească nu mai reprezintă un lux, ci a devenit o nevoie absolută, de vreme ce există doar două alternative - sinuciderea sau un salt total în conştiinţă, pe care Nietzsche îl denumeşte Supraom."[16]
Când a fost întrebat dacă adepţii lui vor supravieţui prezisului holocaust nuclear, Rajneesh a replicat:
...maimuţele au făcut un salt şi au devenit fiinţe omeneşti, însă nu toate maimuţele. Cele care au rămas sunt încă maimuţe...

" Bhagwan Shree Rajneesh, *Rajneeshism,* O prezentare a lui Bhagwan Shree Rajneesh şi a religiei lui, Rajneeshpuram, Oregon, Rajneesh Foundation International, 1983, pag. 56-57.
" Rajneesh, *Rajneeshism, op. cit.,* pag. 60.
Nu vreau să spun că adepţii mei vor supravieţui holocaustului, însă pot să spun cu o garanţie absolută că cei care vor supravieţui vor fi adepţii lui Rajneesh, iar cei râmaşi vor fi maimuţe [adică, oameni care nu au evoluat în „supraoameni"] sau se vor sinucide. De fapt, *cei rămaşi nu contează* (sublinierea ne aparţine)."
De vreme ce Rajneesh crede că doar el este „Cel deşteptat" de pe faţa pământului, el crede şi că el este singurul capabil să orchestreze acest „salt total în conştiinţă" pentru a salva rasa umană. Din acest motiv, toată „lucrarea lui Bhagwan este dirijată spre crearea circumstanţelor necesare pentru ca această schimbare a conştiinţei să aibă loc".[18]
Prin urmare, Rajneeshpuramul poate fi privit ca un colosal experiment uman: „învăţătorul iluminat" încercând să creeze condiţiile şi energia spirituală *(câmpul Buddha,* după cum o denumeşte Rajneesh) necesare pentru a da naştere unei suprarase. Cei care nu pot sau nu vor să se integreze în acest grup „nu contează". Tot ceea ce contează cu adevărat este să se împlinească aspiraţiile spirituale ale lui Bhagwan Shree Rajneesh pentru omenire.
Şi care este spiritualitatea pe care se bazează aceste aspiraţii? Chiar şi cea mai concisă expunere a învăţăturilor lui Rajneesh arată cât se poate de clar că „rajneeshismul" este în toate privinţele ostil credinţei creştine. Luaţi în considerare următoarele extrase din discursurile lui.
Poţi fi un Cristos: De ce să fii un creştin?"
Lasă ca *eu* să fiu moartea şi învierea ta.[20]
Nimeni nu este păcătos. Chiar şi când te afli în cea mai întunecată prăpastie a vieţii tale, eşti tot divin; tu nu îţi poţi pierde divinitatea. Ascultă ce-ţi spun, nu e nevoie să fii mântuit, mântuirea este în tine.[21]
„...neascultarea nu este un păcat, ci face parte din creştere."[22]
Dumnezeu nu este un el sau o ea... dacă tu spui că el este o ea, eu voi spune că este un el şi dacă tu spui că este un el, eu voi spune că este o ea... *oricare ar fi credinţa ta, eu o voi distruge...*[13] (sublinierea ne aparţine).
Dacă [Isus] ar fi avut puţină inteligenţă şi raţiune, nu s-ar fi dus [la Ierusalim şi la cruce]. însă atunci nu era nevoie ca [El] să declare că [El] este Mesia şi Fiul lui Dumnezeu... Aceşti mesia sunt esenţialmente nebuni. El era ferm convins că răstignirea va dovedi că are dreptate, de aceea eu cred că acolo a fost vorba despre desfăşurarea în ascuns a unei intenţii sinucigaşe... Dacă
*"Ibid.,* **pag.** 61.
[K] *Ibid., pag.* 15.
" Citatul este titlul videocasetei 18C144, 2 septembrie 1980.
[m] *Discourses on the Sufi Way,* citat în *Victor Valley Daily Press,* 18 septembrie 1981, pag. B3.
[21] *Sannyas,* aprilie 1978, pag. 18.
[11] *Jesus, Buddha: Their Days Are Finished,* Videocasetele 18C321 şi 18C322, 7 martie 1981.
[23] *He or She? On Beliefs - The Book of the Books VI,* Videocaseta 18S133, 22 aprilie 1980.

este cineva responsabil de răstignire, atunci doar el însuşi e. El a cerut-o. Şi nici o sursă evreiască sau contemporană nu afirmă că a fost o înviere. Numai Noul Testament. Este o ficţiune. Nu a existat nici o înviere.[24]
Argumentul pe care Diavolul i 1-a dat Evei a fost că Dumnezeu vrea ca voi să rămâneţi neştiutori. ...El este gelos. Are dreptate, deoarece Dumnezeul evreilor este foarte gelos. El nu vrea ca ei să-i devină egali. Acesta nu este un tată iubitor... Cunoaşterea nu este un păcat... Eu vă sfătuiesc să mâncaţi din pomul cunoaşterii...[25]
Pentru oricine ia în serios învăţătura biblică, citatele anterioare demască o dată pentru totdeauna adevăratul duh care stă la baza lui Rajneesh şi îl conduce pe el şi „religia" lui (1 Timotei 4:1-6; Matei 24:2, 4, 5, 23-24; 7:15).
...şi orice duh care nu mărturiseşte pe Isus, nu este de la Dumnezeu, ci este duhul lui Anticrist, de a cărui venire aţi auzit. El chiar este în lume acum. (1 Ioan 4:3).
Pare a fi un lucru evident că aceeaşi putere spirituală care a vorbit prin intermediul şarpelui în Grădina Edenului vorbeşte liber prin intermediul lui Rajneesh. El pare că i se abandonează tară nici o rezervă. Pericolul pe care îl prevesteşte acest fapt pentru miile de căutători sinceri ai adevărului, care îi

cântă acum plini de adorare lui Rajneesh „îmi pun inima mea, inima mea în mâna ta" reprezintă o problemă ce necesită rugăciune serioasă din partea unui creştin interesat.
Semnificaţia ultimă pe care Rajneesh şi adepţii lui o atribuie experimentului lor de la Rajneeshpuram ar putea duce la o confruntare violentă dacă guvernul s-ar decide să intervină şi să le nimicească visul. Şi departe de a „sta neclintită în mijlocul ciclonului", „arca conştiinţei" lui Rajneesh este condamnată să se răstoarne în furtuna judecăţii lui Dumnezeu împotriva idolatriei omului (de exemplu, Apocalipsa 16:17-21). Cei care cu naivitate au fugit la el pentru a găsi un loc de adăpost se vor trezi însă atinşi de consecinţele răzvrătirii şi blasfemiei lui extreme.
Sannyasinii, şi mai ales aceia dintre căutători la care se poate ajunge mai uşor, care se gândesc să facă un legământ cu Rajneesh, dar care nu l-au făcut încă, trebuie preveniţi de natura antiumană, anticristică a învăţăturilor lui şi să le fie arătat în schimb Isus cel biblic, care este tot atât de diferit de Rajneesh, pe cât este lumina de întuneric.
Eckart Flother este singura persoană, cunoscută până în prezent, care, după ce s-a convertit la Cristos, i s-a împotrivit făţiş lui Rajneesh. Cuvintele lui sunt, ca să spunem doar atât, convingătoare:

[24] Bhagwan Shree Rajneesh într-un discurs ţinut în faţa a 30 de discipoli la Rajneeshpuram, 12 noiembrie 1984.
" *Ibid.*



în iulie, tocmai când începusem să mă implic tot mai profund în ashram, am avut o experienţă cât se poate de neobişnuită. într-una dintre acele nopţi indiene, fierbinţi, pline de umezeală şi de ţânţari, stăteam în camera mea de la hotel şi citeam cartea lui Rabi Maharaj, *Moartea unui guru.* Deodată am văzut stând în cameră o fiinţă luminoasă, scânteietoare şi El mi-a spus cu o voce puternică: „Vreau să devii ucenicul Meu." Am înţeles numaidecât că am fost chemat de Isus, deşi nu ştiam ce să fac de fapt.
M-am dus la Rajneesh şi i-am povestit ce mi se întâmplase. în timp ce-i spuneam despre experienţa mea, am simţit un fel de energie foarte caldă sau o lumină ce iradia din mine şi am văzut că Rajneesh este foarte iritat, având chiar o tresărire în timp ce mă privea. Nu a fost capabil să spună nici un cuvânt. în momentul acela mi-am putut da seama că el nu este, aşa cum pretinde, un învăţător asemenea lui Isus Cristos. Acela a fost momentul în care m-am decis să devin un ucenic al lui Isus.
Flother a părăsit rajneeshismul şi astăzi îşi dedică o mare parte din timpul lui pentru a ajuta oamenii să scape de sistemul care 1-a încătuşat pe el atât din punct de vedere spiritual, cât şi mental.

## Cum să-i ajutăm pe sannyasini să ajungă la Cristos[27]

*Căutând să comunicăm cu sannyasinii de pe poziţia creştină, ne lovim de dificultatea evidentă că ei nu vor să-şi folosească minţile, nu vor să gândească obiectiv la experienţele lor. Cu cât s-au integrat mai mult în mişcare, cu atât comunicarea cu ei devine mai dificilă. Există vreo metodă de abordare prin care să-i facem să gândească critic la experienţele lor, şi să privească obiectiv la ceea ce le face Rajneesh lor şi altora?*

E. F.: Lucrând cu oameni care doreau să iasă din mişcare, am descoperit că la început nu ajută nici un argument logic sau raţional.
Abordarea pe care am găsit-o folositoare este crearea unei situaţii emoţionale, de exemplu să-i ajut să-şi reamintească o întâmplare petrecută în mijlocul familiei, în perioada copilăriei lor, o situaţie în care au simţit nevoia de intimitate (pe care nu o au în ashram) sau o situaţie în care ei i-au ajutat pe alţii. Am sfătuit părinţii sau prietenii să rememoreze o situaţie în care au manifestat milă şi dragoste faţă de alţii. în mod normal această retrăire creează o izbucnire emoţională, o retrăire a unei experienţe anterioare, denumită „incursiune în trecut".
Am observat că din clipa aceea pot din nou să le vorbesc la nivel raţional

[27] Periodicul *Forward,* voi. 5, nr. 1, primăvara anului 1982. Răspunsurile date de Eckart Flother sunt indicate prin iniţialele lui, E. F.

şi majoritatea dintre ei dau din cap de parcă ar spune: „Trebuie să fi fost cufundat într-un somn foarte, foarte lung."
Prin urmare, pentru a-i ajuta să se reîntoarcă în trecut şi să devină din nou integri, trebuie mai întâi să se creeze o situaţie în care ei să poată fi pătrunşi foarte adânc de un sentiment pe care l-au avut înainte de a se alătura mişcării. Apoi lăsaţi-i să pună întrebări, deoarece în general ei întreabă: „Unde mă aflu? Ce s-a întâmplat?", şi au multe întrebări de pus. După aceea li se poate prezenta un mesaj.
Cea mai bună abordare este ca iniţial să nu se critice ceea ce face Rajneesh, ci să se prezinte punct cu punct diferenţele dintre învăţătura lui şi cea a lui Isus Cristos şi să se arate felul în care învăţăturile celor doi se raportează la realitate.
*Găsiţi deci că nu este eficace criticarea lui Rajneesh sau împotrivirea la filozofia lui?*
E. F.: Nu, la prima încercare nu; deoarece trebuie să ne dăm seama că de fapt Rajneesh a fost temelia vieţii lor, iar sistemul lui de credinţe a fost structura lor de referinţă. Aşa că, dacă cineva începe să îndepărteze această temelie de sub picioarele lor, acţiunea aceasta ar putea fi considerată periculoasă, şi probabil că nici un sannyasin nu ar aprecia aşa ceva.
Criticarea lui Rajneesh şi a sistemului său poate fi lăsată pe seama bărbatului sau femeii care iese din mişcare, deoarece mai devreme sau mai târziu el sau ea vor descoperi ceea ce s-a întâmplat. Dacă această atitudine critică nu apare la două sau trei săptămâni după ce persoana respectivă a părăsit mişcarea, devine important să se iniţieze critica, însă nu mai devreme.
*Care sunt nevoile unui individ care iese din acest cult?*
E. F.: Este foarte important ca familia şi prietenii să creeze un sistem de susţinere foarte puternic şi plin de dragoste. Este important ca cineva care a fost cu Rajneesh să nu se simtă doar sprijinit, iubit şi dorit de familie şi prieteni, ci, de asemenea, să simtă că aceştia au *nevoie* de el. El are nevoie să simtă nu numai că i-a lipsit ceva, ci şi că *i s-a simţit lipsa.*
Un al doilea lucru important pe care l-am descoperit este că unul dintre motivele pentru care oamenii îşi părăsesc familiile şi se alătură lui Rajneesh este faptul că părinţii şi prietenii lor pretind adeseori că totul este în regulă şi că nimeni nu are nici o problemă. Prin urmare, părinţii, membrii familiei şi prietenii trebuie să-şi împărtăşească problemele pe care le întâmpină în viaţa de zi cu zi şi eforturile lor pentru a face faţă realităţii, ca să le arate astfel că şi ei sunt doar nişte fiinţe omeneşti. Este important ca cineva care iese din mişcare să-şi poată da seama că a fi om înseamnă a fi imperfect. înseamnă a avea probleme şi a nu şti întotdeauna cum să le rezolvi.
Mai presus de toate, nu numai sannyasinii, ci şi familiile şi prietenii lor

trebuie să-şi dea seama că problemele noastre pot fi rezolvate *în ultimă instanţă* doar printr-o relaţie personală cu Isus Cristos. *El* este cel care are răspunsurile ce ne lipsesc de atâtea ori.

## Hare Krishna (ISKCON)

Cea de-a doua sectă hindusă majoră este Hare Krishna, o şcoală modernă a hinduismului vishnuist, care s-a dezvoltat având la bază învăţăturile din secolul al XV-lea ale unui bărbat cu numele de Chaitanya, care, împotriva închinării locale preponderente înaintea zeului Shiva, a instituit închinarea înaintea lui Vishnu, în calitate de Dumnezeu. Conform învăţăturii luui Chaitanya, Krishna este personalitatea supremă din Dumnezeire.
Hare Krishna, ca atare, a început în anii '60 în oraşul New York, fiind întemeiată de Vishnu yogi Graţia Lui Divină Abhay Charan De Bhaktivedanta Swami Prahupada, născut în Calcutta, India, în anul 1896. Adepţii sectei Hare Krishna sunt renumiţi astăzi în America pentru activităţile lor de strângere de fonduri prin intermediul solicitărilor publice şi pentru incantaţiile spirituale, sau *sankirtanas,* pe care le practică în mod public.

### *Credinţele sectei Hare Krishna*

*Dumnezeu.* Deşi cea mai mare parte a scripturii hinduse este panteistă (totul face parte din Dumnezeu), anumite părţi din ea, mai ales Bhagavad Gita, sunt prezentări fundamental monoteiste ale hinduismului. Hinduismul, căutând să fie o sinteză a unei mari diversităţi de forme ale gândirii şi credinţei indiene, conţine în cadrul vastei lui tradiţii scrise o diversitate de credinţe despre Dumnezeu, chiar dacă aceste credinţe se contrazic unele pe altele. De vreme ce Bhagavad-Gita, care conţine o formă de monoteism, este cea mai sacră scriere pentru Hare Krishna, găsim că credinţa Hare Krishna în Dumnezeu este în esenţă monoteistă, şi Krishna este considerat personalitatea supremă din Dumnezeire. Orice încarnare a singurului Dumnezeu este o încarnare a lui Krishna: „TOATE listele de încarnări ale Dumnezeirii sunt fie expansiuni plenare, fie părţi ale expansiunilor plenare ale Domnului, însă Domnul Sri Krsna este personalitatea iniţială a Dumnezeirii înseşi."[28]
*Cristos.* Pentru Hare Krishna, Isus Cristos este Fiul lui Krishna, fără însă a ocupa o poziţie unică faţă de Dumnezeu, nu mai privilegiată decât cea pe care orice om s-ar putea strădui să o dobândească. Prin urmare, pentru Hare

[28] Siddha Swarup Ananda Goswami, *Jesus Loves KRSNA,* Vedic Christian Committee and Life Force, Krsan Yoga Viewpoint, 1975, pag. 14.

# L



Krishna Isus Cristos nu este unicul Fiu al lui Dumnezeu, Dumnezeu manifestat în trup. El nu este o încarnare a lui Krishna.
*Mântuirea.* în Hare Krishna, mântuirea se obţine prin înlăturarea datoriei karmice a individului, cu ajutorul devoţiunii faţă de Krishna şi a faptelor bune de-a lungul încarnărilor multiple: „Toţi cei care procedează astfel, care cunosc semnificaţia sacrificiului, devin curăţiţi de reacţiile păcătoase şi, după ce au gustat nectarul a ceea ce a rămas în urma unor astfel de sacrificii, se îndreaptă spre atmosfera eternă supremă."[29] Hare Krishna afirmă de asemenea că: „Din trupul oricărei persoane care bate din palme şi dansează înaintea Divinităţii, manifestând extazul, toate păsările faptelor păcătoase pleacă zburând în sus."[30]

## Meditaţia transcendentală

Meditaţia transcendentală este o practică spirituală sau yoga, prezentată pentru prima dată lumii occidentale de către întemeietorul ei, Maharishi Mahesh Yogi, ca fiind un exerciţiu religios sau o filozofie. Lovindu-se de scepticism din partea occidentalilor nereligioşi, Maharishi şi-a restructurat programul meditaţiei transcendentale. în anii 70 el şi-a promovat mişcarea ca exerciţiu psihologic nereligios, corect din punct de vedere ştiinţific, fiind destinat să îndepărteze stresul, să aducă pacea omului interior, având prin aceasta un efect pozitiv asupra societăţii, şi să dea posibilitatea practicantului avansat să participe la proiecţii astrale (sufletul lui părăsindu-i trupul) şi să realizeze levitaţia. în zilele noastre meditaţia transcendentală continuă să-şi pună eticheta seculară pe tot ceea ce promovează, şi majoritatea occidentalilor nu sunt conştienţi de natura şi implicaţiile ei religioase.

### *Credinţele meditaţiei transcendentale*

*Dumnezeu.* Meditaţia transcendentală se concentrează asupra acelor scrieri hinduse care prezintă un punct de vedere panteist despre Dumnezeu. Din acest motiv, în meditaţia transcendentală Dumnezeu este panteist, iar scopul individului este să-şi piardă propria personalitate în unitatea lui Dumnezeu. Acest fapt, bineînţeles, fură din personalitatea unică şi distinctă a lui Dumnezeu: „Fiinţarea este prezenţa vie a lui Dumnezeu, realitatea vieţii. Este adevărul etern. Este absolutul în libertate eternă."[31]

[29] A. C. Bhaktivedanta Swami Prabhupada, *Bkagavad-Gita As It îs,* New York, The Bhaktivedanta Book Trust, 1968, pag. 81.
[30] Prabhupada, *The Nectar ofDevotion,* New York: The Bhaktivedanta Book Trust, 1970, pag. 75.
[31] Maharishi Mahesh Yogi, *The Science of Being and the Art of Living,* New York, The New American Library, 1968, pag. 22.

*Isus Cristos.* Meditaţia transcendentală îl ignoră pe Isus Cristos aproape în întregime, deşi Maharishi învaţă că oricine poate deveni la fel de iluminat ca Isus Cristos prin aplicarea tehnicilor meditaţiei transcendentale. Din neglijarea lui Isus Cristos de către Maharishi şi din concepţia lui despre lume este limpede că el nu-L consideră pe Isus Cristos drept unicul Fiu al **lui** Dumnezeu, Dumnezeu manifestat în carne (vezi, de exemplu, Maharishi Mahesh Yogi, *Meditation of Maharishi Mahesh Yogi,* pag. 123, 124).
*Mântuirea.* în meditaţia transcendentală mântuirea se realizează prin înţelegerea faptului că omul este în unitate cu Inteligenţa creatoare: „Răspunsul la orice problemă este că nu există probleme. Lăsaţi ca omul să perceapă acest adevăr şi atunci el nu va mai avea probleme."[32] Omul ajunge la această înţelegere practicând meditaţia transcendentală: „...un munte uriaş de păcate, ce se întinde pe o suprafaţă kilometrică este distrus prin Unirea înfăptuită cu ajutorul meditaţiei transcendentale, fără de care nu există cale de ieşire."[33] Mântuirea aproape că este un termen impropriu, de vreme ce omul nu este cu adevărat un păcătos, ci uită numai unitatea lui cu divinul.

## Concluzii

Există sute de alte grupări orientale. Rajneeshismul, Hare Krishna şi meditaţia transcendentală au fost doar trei exemple ale gândirii orientale. Pentru informaţii suplimentare despre grupările orientale şi despre hinduism în general, cititorul este îndrumat să consulte bibliografia.
în concluzie, hinduismul, din pricina întregii lui diversităţi şi a tuturor contradicţiilor lui, nu este compatibil cu creştinismul. în toate formele lui, hinduismul neagă Trinitatea biblică, divinitatea lui Cristos, doctrinele ispăşirii, păcatului şi mântuirii prin har, prin intermediul jertfei lui Isus Cristos. El înlocuieşte învierea cu reîncarnarea, iar harul şi credinţa cu faptele omeneşti. Prin urmare, omul nu poate dobândi pacea cu Dumnezeu prin hinduism sau prin oricare dintre sectele lui. C. S. Lewis a observat în mod înţelept că la sfârşitul tuturor căutărilor religioase, omul trebuie să aleagă între hinduism şi creştinism; cel dintâi le absoarbe pe toate celelalte, iar cel de-al doilea le exclude pe toate celelalte. Pacea cu Dumnezeu nu se dobândeşte privind în sine, ci privind în sus la Acela despre care au scris Moise şi profeţii - la Isus din Nazaret, Fiul şi Cristosul lui Dumnezeu.

[12] Maharishi Mahesh Yogi, *Maharishi Mahesh Yogi on the Bhagavad-Gita,* New York, Penguin Books, 1967, pag. 257.
" *Ibid.,* pag. 299.

# Capitolul 16
# ISLAMUL: MESAJUL LUI MAHOMED

Islamul nu este un cult eretic, ci o religie mondială majoră, net diferită de creştinism. în ediţia iniţială a acestei cărţi au fost incluse doar cultele eretice. De la acea primă ediţie, occidentul a cunoscut o invazie nebănuită - aceea a islamului. în multe regiuni „creştine" răsar moschei, şi dacă locuieşti într-un oraş din Statele Unite, probabil că trăieşti alături de câţiva musulmani. Din nefericire, majoritatea creştinilor nu cunosc prea multe despre învăţătura islamică şi se tem să îl mărturisească pe Cristos musulmanilor. Acest capitol vă va ajuta să vă pregătiţi să vorbiţi cu musulmanii pe care îi întâlniţi.
„Nu există alt dumnezeu decât Allah, iar Mahomed este profetul lui Allah" este marea *shahada* sau „mărturisire", pe care musulmanii credincioşi o declară zilnic pretutindeni în lume. Această declaraţie de credinţă îi distinge fundamental pe musulmani de orice altă religie mondială, inclusiv de creştinism şi iudaism. între 400 şi 700 de milioane de oameni din lumea întreagă îl declară pe Allah ca Dumnezeu al lor. Islamul este una dintre cele patru religii majore din lume, alături de creştinism, iudaism şi hinduism. în această scurtă prezentare a islamului vom defini cei mai importanţi termeni ai acestei religii, vom menţiona cele mai proeminente secte ale lui şi vom rezuma învăţătura islamică de bază în contrast cu creştinismul biblic. De asemenea, vom da şi câteva sfaturi practice în vederea comunicării Evangheliei unui musulman.

Milioane de oameni îmbrăţişează credinţa islamică. Ţări întregi sunt guvernate şi dominate de învăţături, practici şi legi islamice. O mare parte din lumea occidentală este dependentă de naţiunile islamice datorită zăcămintelor de ţiţei. Oraşele, universităţile şi afacerile comerciale din lumea vestică sunt martorii unui aflux musulman mai mare ca oricând. Islamul este o forţă religioasă, socială şi politică de care fiecare american ar trebui să fie conştient.

Mai ales creştinii occidentali trebuie să se înarmeze în vederea unei apărări active a credinţei biblice împotriva revendicărilor islamului şi pentru a prezenta în dragoste Evanghelia lui Isus Cristos adepţilor lui Mahomed. Conştienţi de această chemare, haideţi să începem prezentarea noastră asupra islamului.

ISLAMUL: MESAJUL LUI MAHOMED

## Definiţii

461

Islamul, asemenea multor religii, îşi are propriul vocabular pentru a-şi descrie convingerile. O privire rapidă asupra câtorva dintre cei mai importanţi termeni din islam ne va asigura o bază pentru discuţia ulterioară despre istoria şi credinţa islamică.

*Islam** este numele religiei care a rezultat din revelaţiile şi învăţăturile lui Mahomed. Islam este termenul arab pentru „supunere".

*Musulman*[2] este numele atribuit celui care aderă la religia islamului. Musulman este un cuvânt arab înrudit cu islam şi înseamnă „cel care se supune". Musulmanul se supune voii lui Allah, aşa cum este ea revelată de către Mahomed. *Allah* este numele islamic pentru Dumnezeu şi nu poate fi tradus cu uşurinţă în limba engleză. Un scriitor musulman 1-a definit astfel: „Cuvântul înseamnă unicul Dumnezeu care posedă toate atributele perfecţiunii şi frumuseţii în nemărginirea lor. Musulmanii sunt ferm convinşi că termenul «Dumnezeu» nu exprimă semnificaţia reală a cuvântului «Allah»."[3] *Mahomed* a fost numele unui arab născut în oraşul Mecca în anul 570 d.Cr. (a murit în anul 632 d.Cr.), care a pretins că este profetul menit să repună în drepturi adevărata religie şi lauda la adresa lui Allah în întreaga lume, la fel cum Isus Cristos a fost la vremea Lui un profet pentru poporul Lui. Mahomed înseamnă „cel care este lăudat".

*Quran* (ortografiat şi Koran) este termenul arab pentru „recitare" şi se referă la colecţia de aşa-zise revelaţii date de Allah prin arhanghelul său lui Mahomed şi păstrate ca şi Scriptura islamică. Musulmanii cred în Legea lui Moise, în Psalmii lui David şi în *Injil,* sau Evanghelia lui Isus Cristos. Cu toate acestea, ei cred că scripturile acestea au fost înlocuite prin scriptura dată prin intermediul lui Mahomed şi că Biblia pe care o folosesc creştinii şi iudeii este o versiune distorsionată a acestor scripturi. Oriunde Biblia contrazice islamul, musulmanii afirmă că Biblia este incorectă. *Surah* se referă la diviziunile din Coran şi corespunde în mare „capitolului" nostru. Coranul conţine 114 revelaţii, fiecare alcătuind o surah sau un capitol. Revelaţiile cele mai scurte sunt primele, iar cele mai lungi ultimele. în

[1] De vreme ce nu există o metodă de transliterare a scrierii arabe în cea latină, adeseori putem găsi termenii islamici ortografiaţi în diferite feluri (de exemplu: Mohamed, Mahomed; musulman, muslim etc). Am ales să folosim ortografierea cea mai cunoscută musulmanilor care scriu în limba engleză.

[2] Nu este corect să se facă referire la un musulman sub numele de „mahomedan". Musulmanii au o puternică aversiune faţă de orice pare a fi închinare la idoli. Dacă un musulman ar accepta apelativul de „mahomedan", el ar crede că poate fi acuzat de închinare înaintea lui Mahomed.

' Badru D. Kateregga şi David W. Shenk, *Islam and Christianity,* Grand Rapids, MI, William B. Eerdmans Publishing Company, 1980, pag. 1.



Coran nu există o dispunere cronologică a revelaţiilor. în literatura islamică este importantă şi lucrarea Hadith, termen arab ce semnifică „tradiţia adunată". Aceste obiceiuri asigură o sursă pentru structura politică şi socială complicată a islamului. *Calif este* termenul arab pentru conducător şi se referă la liderii principali ai islamului, mai ales la succesorii imediat următori ai lui Mahomed. *Ayatollah* înseamnă maestru sau lider spiritual în

islam.

## Secte ale islamului

Dintre cei 400 până la 700 de milioane de musulmani răspândiţi în lumea întreagă, de departe cei mai mulţi sunt membrii ai sectei sunnite. Ei îi acceptă doar pe cei patru califi care l-au succedat direct pe Mahomed, nu şi pe alţii. Sunniţii practică o interpretare islamică moderată. 90% dintre musulmanii Orientului mijlociu sunt sunniţi (de exemplu, 90% din musulmanii egipteni, 90% din musulmanii iordanieni, 90% din musulmanii Arabiei Saudite, 98% din musulmanii libanezi).

Cea de-a doua sectă musulmană ca mărime este secta şiită. Deşi este cu mult mai mică decât secta sunnită, această sectă practică o interpretare şi o aplicare mult mai literală a Coranului şi este mult mai militantă şi mai fanatică decât secta sunnită. 93% dintre musulmanii Iranului sunt şiiţi, fiind conduşi de Khoumeni (ortografiere variabilă), cel mai puternic ayatollah.

O altă sectă musulmană ce merită să fie menţionată este secta ahmdiană, întemeiată în anii 1800. Această mică sectă a produs cea mai mare parte a apologeticii islamice împotriva creştinismului şi iudaismului din ultimii patruzeci de ani. Ahmdianii se întâlnesc cât se poate de des în campusurile americane şi practică un prozelitism insistent printre studenţii americani.

Secta sufi este secta mistică a islamului. Sufiştii sunt respinşi de mulţi musulmani conservatori. Unele scrieri sufiste par să respingă monoteismul strict unitarian al islamului tradiţional în favoarea unei forme de „panteism imanent".

## Credinţele islamice

La prima vedere, credinţa islamică pare să fie aproape compatibilă cu creştinismul şi/sau cu iudaismul. Adeseori oamenii pretind că musulmanii cred în acelaşi Dumnezeu ca şi creştinii: „Atâta doar că ei că nu îl acceptă pe Isus Cristos." Totuşi, aşa după cum vom vedea, Dumnezeul musulman nu este asemenea Dumnezeului creştin. Islamul respinge doctrinele biblice ale Trinităţii şi divinităţii lui Cristos.

ISLAMUL: MESAJUL LUI MAHOMED

### *Dumnezeu*

463

Pentru musulman, Allah este singurul Dumnezeu adevărat. Nu există un lucru mai blasfemiator decât „Trinitatea". Isus Cristos este un profet al lui Allah; El nu este Fiul lui Dumnezeu sau Dumnezeu însuşi (Sura 4:171). Dumnezeul musulman nu poate fi abordat de omul păcătos. El este atât de desăvârşit şi de sfânt, încât poate comunica cu omenirea doar prin intermediul unei succesiuni de îngeri şi profeţi. Dumnezeul musulman este un dumnezeu al judecăţii şi nu al harului; un dumnezeu al mâniei mai degrabă decât al dragostei. Dorinţa musulmanului este să se supună până la punctul în care poate opri mâna judecătoare a lui Allah şi, poate, în funcţie de toanele capricioase ale lui Allah, va moşteni viaţa veşnică într-un paradis pământesc al satisfacţiei sexuale şi al voracităţii. Musulmanii nu cunosc concepţia potrivit căreia Dumnezeu ar fi un Tată iubitor şi milos.

### *Isus Cristos*

După cum am menţionat anterior, pentru musulmani Isus Cristos nu este decât unul dintre mulţii profeţi ai lui Allah. Isus Cristos a fost profetul poporului Său în vremea în care a trăit El. Profetul Mahomed îi este superior lui Isus Cristos. Isus Cristos nu este Fiul lui Dumnezeu şi nici nu face parte din nici o Trinitate. Isus Cristos nu a ispăşit pentru păcatul nimănui, chiar dacă El însuşi a fost lipsit de păcat. Isus Cristos nu a murit pe cruce. Diversele tradiţii musulmane afirmă fie că El a fost substituit într-un mod miraculos de Iuda Iscarioteanul pe cruce, fie că Dumenzeu L-a eliberat în mod miraculos din mâinile romanilor şi iudeilor înainte de a fi putut fi răstignit. Majoritatea musulmanilor cred că Isus Cristos a fost ridicat trupeşte în cer, fără să fi murit (Sura 4:157).

### *Păcatul şi mântuirea*

în islam, păcatul şi mântuirea sunt legate de două concepte: de fapte şi de

soartă *(kismet).* Orice musulman care speră să scape de judecata lui Allah trebuie să îndeplinească lucrările ce constituie cei „cinci stâlpi ai credinţei" (Sura 10:109). Acestea sunt: (1) recitarea shahadah-lei („Nu există alt Dumnezeu decât Allah, iar Mahomed este profetul lui Allah"); (2) cinci rugăciuni zilnice *{salat* sau *namaz)* în limba arabă. Aceste rugăciuni includ îngenuncherea şi prosternerea în direcţia oraşului sfânt, Mecca.; (3) milostenia *(zakat),* care nu este asemenea zeciuielii, de vreme ce musulmanilor li se cere să dea numai a patruzecea parte din venitul lor ca şi contribuţie caritabilă;



(4) postul *(saum* sau *ruzeh)* care se întinde pe perioada întregii luni ramadan, când musulmanii trebuie să postească, abţinându-se de la orice fel de mâncare sau băutură, de la răsăritul soarelui şi până la apusul lui, ca ispăşire a păcatelor proprii din întregul an anterior lunii ramadan (totuşi, după apusul soarelui mulţi musulmani petrec şi unii se scoală înainte de răsăritul soarelui pentru a mai mânca ceva înainte ca să răsară soarele şi să înceapă o nouă zi de post); şi (5) un pelerinaj *(hajj)* la Mecca, oraşul sfânt, cel puţin o dată în viaţa unui musulman.

Războiul sfânt *(Jihad)* era o condiţie a credinţei şi primii musulmani credeau că era datoria lor sacră să ucidă pe oricine nu îmbrăţişează singura credinţă adevărată. Islamul contemporan este mult mai moderat, cu toate că unii şiiţi vorbesc despre restaurarea *Jidah'ului* ca element al credinţei islamice.

## împărtăşirea Evangheliei unui musulman

Cele trei subiecte cheie ale discuţiei dintre un creştin şi un musulman trebuie să fie natura lui Dumnezeu, identitatea şi divinitatea lui Isus Cristos şi mântuirea doar prin har, rară fapte. Creştinii le pot declara musulmanilor că Dumnezeul creştin transcende limitarea şi starea de păcat a omului, deoarece Lui îi pasă de oameni în mod individual şi îl iubeşte pe fiecare om în parte. Dragostea divină este un concept ce lipseşte din islam şi cu toate acestea este un concept esenţial pentru pacea şi fericirea omului cu Dumnezeu. O mărturie puternică a Scripturii în ce priveşte dragostea lui Dumnezeu este Ioan 3:16: „Fiindcă atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, că a dat pe singurul Lui Fiu, pentru ca oricine crede în El, să nu piară, ci să aibă viaţa veşnică." Când li se va spune despre Isus, mulţi musulmani vor refuza să asculte, pretinzând că scrierile noastre sunt denaturate şi nedemne de încredere. Creştinul îi poate recomanda musulmanului interesat multele cărţi existente ce afirmă ineranţa şi inspiraţia Bibliei, atât a Vechiului, cât şi a Noului Testament. (Vezi bibliografia pentru autoritatea Scripturilor.) Aceasta îi poate asigura creştinului o bază pentru prezentarea învăţăturii Noului Testament, conform căreia Isus Cristos este cu adevărat Dumnezeu şi singura cale spre mântuire (pentru o discutare amănunţită a divinităţii lui Cristos, vezi capitolul despre martorii lui Iehova).

Apoi spuneţi-i musulmanului vestea cea bună, că mântuirea şi pacea cu Dumnezeu nu depind de propriile lui eforturi insuficiente, ci de harul lui Dumnezeu manifestat prin ispăşirea săvârşită de Isus Cristos la cruce. Nimeni nu poate să-şi făurească sigur drumul spre cer (sau spre paradisul musulman). Musulmanul va accepta faptul că Allah ar putea alege pe bună dreptate să-i excludă pe toţi oamenii din paradis, de vreme ce nici un om nu este desăvârşit



precum este Allah. Dar mântuirea *biblică* nu depinde de imperfecţiunile omului. Mântuirea biblică depinde de lucrarea şi dragostea lui Dumnezeu. „Căci prin har aţi fost mântuiţi, prin credinţă. Şi aceasta nu vine de la voi; ci este darul lui Dumnezeu. Nu prin fapte, ca să nu se laude nimeni" (Efeseni 2:8-10). Şi în fine, creştinul trebuie să îl iubească pe musulman. Musulmanii au un zel deosebit pentru Dumnezeu. Ei doresc să îl urmeze şi să I se închine lui Dumnezeu prin viaţa lor. Creştinul ar trebui să respecte intenţiile sincere ale musulmanului şi să îi împărtăşească Evanghelia lui Isus Cristos, care are puterea de a transforma viaţa oamenilor. Atunci când un creştin poate demonstra

puterea Cuvântului lui Dumnezeu prin Duhul Sfânt şi când poate să se folosească de propria lui viaţă ca exemplu al bucuriei şi păcii posibile pentru aceia care îl iubesc pe Isus Cristos, el devine pentru musulman un exemplu eficient a ceea ce înseamnă să-L cunoşti şi să te închini adevăratului Dumnezeu, mai degrabă decât concepţiilor denaturate ale lui Mahomed despre Dumnezeu.

# Capitolul 17
# CULTELE ERETICE PE CÂMPUL MONDIAL DE MISIUNE

în studiul nostru despre diversele culte eretice am observat că acestea au succes mai ales printre aceia în care a fost în prealabil plantată sămânţa creştinismului. Prin urmare, pentru ele este mult mai uşor să-şi proclame doctrinele printre creştinii de curând convertiţi, creştinii convenţionali şi cei care au doar informaţii superficiale despre Scriptură. Numeroasele culte necreştine sunt prezente pretutindeni în Statele Unite; ele îşi fac cu îndrăzneală propria reclamă şi râvnesc cu înverşunare singurul mare premiu, pe care fiecare cult eretic în parte caută să îl obţină cu disperare - prestigiul şi recunoaşterea ca şi „creştini". Totuşi, lucrurile nu stau întotdeauna aşa, mai ales pe câmpul de misiune străin, şi tocmai de acest domeniu ne vom ocupa acum pe scurt.

în vara anului 1958, autorul a avut privilegiul de a face parte din echipa participantă la Conferinţa pastorilor organizată de World Vision Incorporated, condusă la vremea aceea de dr. Bob Pierce. Aceste conferinţe erau organizate tocmai cu scopul de a veni în întâmpinarea nevoilor pastorilor, misionarilor şi lucrătorilor creştini din diferitele câmpuri misionare străine din Asia şi Africa. în decursul acelui turneu de aproximativ 40.000 de kilometri, am avut posibilitatea să întâlnesc peste 5.000 de lucrători şi cercetători creştini devotaţi şi să discut cu ei problema cultelor necreştine existente pe acele câmpuri misionare. începând cu Japonia, unde a fost organizată cea mai mare conferinţă a pastorilor din istoria bisericii japoneze (1560 de persoane), am călătorit prin Formosa, Hong Kong, Singapore, Tailanda, Burma, India şi Ghana, Africa. La încheierea întrunirilor africane am avut posibilitatea să călătoresc prin Europa, întâlnind şi intervievând lucrători creştini, aşa încât mi-am putut forma o imagine îndeajuns de completă despre ceea ce fac diferitele culte eretice în acele locuri. în anul 1961 m-am întors în Europa pentru a ţine nişte prelegeri despre cultele eretice, şi atunci am intervievat misionari a căror lucrare se întindea din Scandinavia până în Germania, Elveţia, Italia, Belgia, Olanda şi Franţa. Am călătorit prin majoritatea acestor ţări şi am adunat impresii de la faţa locului, fapt care m-a ajutat să simt pulsul teologic al activităţii cultelor eretice în Europa.

Câteva lucruri au reieşit foarte clar în urma acestei ocazii fără precedent,



pe care dr. Pierce a făcut-o posibilă, cât şi a călătoriei mele ulterioare în Europa. Spun fără precedent, deoarece niciodată înainte în istoria misiunilor creştine un cercetător în domeniul cultelor eretice nu a fost capabil să viziteze atâtea câmpuri misionare într-un timp atât de scurt (două luni şi jumătate), ţinând prelegeri şi adunând informaţii despre un subiect în legătură cu care se ştiu foarte puţine lucruri. în cursul călătoriilor mele am învăţat multe despre metodologia cultului eretic pe câmpul de misiune şi, în contrast cu afirmaţiile noastre anterioare privitoare la activitatea lor în Statele Unite, cultele eretice sunt în general bucuroase să rămână în principiu în anonimat aici, atâta timp cât încă nu au pus bazele unui cap de pod. Acest lucru este plin de consecinţe într-o zonă unde s-a început deja o lucrare sau unde ea durează de mai mulţi ani. Un misionar mi-a explicat odată că, în special, recent convertiţii sunt prada unor culte eretice cum ar fi martorii lui Iehova şi mormonismul, două dintre cele mai virulente forme ale cultelor eretice necreştine şi un duet care este întâlnit practic în orice zonă majoră de misiune, de la un capăt la celălalt al continentelor lumii. La eforturile lor propagandistice, se adaugă abordarea oamenilor în propriile lor limbi, şi în acest domeniu tipografiile martorilor lui Iehova, ale mormonilor şi ale Şcolii Creştine a Unităţii îşi dezvăluie eficaci-

tatea maximă. Misionarul de rând care se ciocneşte de un martor al lui Iehova în Japonia, de exemplu, se poate aştepta să găsească exemplare ale periodicelor *Turnul de veghere* şi *Treziţi-vă* traduse în limba poporului şi expediate cu conştiinciozitate prin poştă de la sediul central al cultului din Brooklyn, New York. Mai există şi problema cât se poate de reală a lipsei de literatură pentru combaterea acestor mişcări; literatură care, la rândul ei, tocmai prin natura propagandei făcute de cult, trebuie să fie şi ea în limba ţării unde se desfăşoară activitatea misionară, iar o astfel de literatură este realmente de nerealizat în prezent. La conferinţa din Japonia s-au alocat multe ore, atât în timpul prelegerilor, cât şi în sesiunile de consiliere individuală cu misionarii şi pastorii autohtoni, studierii domeniilor vulnerabile din teologia cultelor eretice şi culegerii multor informaţii valoroase despre tacticile cultelor eretice în străinătate.

Am aflat că martorii lui Iehova încearcă să-i convingă pe oameni de faptul că propria lor traducere a Bibliei *The New World Translation* este „cea mai recentă traducere americană" şi că trebuie acceptată în domeniile teologice controversate drept „cea mai bună şi cea mai recentă interpretare a limbilor originale". Bineînţeles că o persoană informată ştie că traducerea Turnului de Veghere este acceptată ca bună *doar* de către Turnul de Veghere şi de către aceia care nu i-au verificat cu atenţie multele interpretări denaturate. însă atunci când cineva este la 25.000 de kilometri de casă, muncind din greu printre oameni care vorbesc o altă limbă şi fiind în general împresurat de problemele presante cauzate de religiile indigene ostile (budismul, islamul,



shintoismul, taoismul, confucianismul, hinduismul etc), este dificil să verifice aceste lucruri. Iar organizaţia Turnul de Veghere oferă cu zel Biblia *lor* tuturor persoanelor interesate, convertiţi şi păgâni deopotrivă - un lucru pe care biserica creştină 1-a găsit dificil de realizat, chiar şi în secolul al XX-lea. Dezvoltarea surprinzătoare a martorilor lui Iehova şi cifrele astronomice legate de publicarea şi distribuirea pe care le realizează anual Turnul de Veghere pot fi apreciate doar atunci când cineva vede câmpul de misiune literalmente inundat de tractate, pamflete, Biblii, cărţi şi periodice, toate purtând marca Brooklyn, New York, Statele Unite ale Americii! Lumea de astăzi este înfometată să citească, iar ţările subdezvoltate din Asia şi Africa sunt gata să citească orice, chiar şi materialul de propagandă al Turnului de Veghere, ce pare a fi aidoma unui torent în comparaţie cu prelingerea strop cu strop a literaturii creştine acum în circulaţie.

Punând întrebări misionarilor, a devenit de asemenea evident că mulţi dintre ei sunt deranjaţi de faptul că, după câte s-ar părea, oamenii Turnului de Veghere au aproape întotdeauna destulă literatură pentru a face prozelitism printre convertiţii creştini, în timp ce misionarul, dacă are, are puţină literatură care să dea o ripostă unor asemenea membri de cult eretic, şi încă şi mai puţină ca să-i evanghelizeze pe ei sau pe convertiţii lor.

O diagramă a ratei de creştere a martorilor lui Iehova pe parcursul a patru ani ilustrează pericolul crescând al cultelor eretice majore din zilele noastre. Această informaţie a fost alcătuită după propriile publicaţii ale Turnului de Veghere şi nu putem decât să fim uimiţi de rata lor constantă de creştere şi de devotamentul membrilor lor, aceia dintre ei care au contribuit cu o perioadă impresionantă de timp în „misionarism" voluntar din uşă în uşă, fiind numiţi „vestitori ai Regatului".

**DATE COMPARATIVE PRIVIND DEZVOLTAREA MARTORILOR LUI IEHOVA**
**VESTITORI ŞI BOTEZURI**

| Anul | Numărul mediu de vestitori | Rata de creştere faţă de anul anterior | Totalul botezurilor | Rata de creştere faţă de anul anterior |
|---|---|---|---|---|
| 1978 | 513 673 | -3,15 | 20 469 | -26,9 |
| 1979 | 521 370 | +1,50 | 26 958 | +31,7 |
| 1980 | 543 457 | +4,24 | 27 811 | +3,16 |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| 1981 | 563 453 | +3,68 | 28 496 | +2,46 |



Din tabelul de mai sus rezultă că misiunile creştine nu prea mai pot să rămână pasive, iar colegiile, institutele şi seminariile biblice creştine ar face bine să ia în seamă subdiviziunile unei dezvoltări atât de rapide, căci s-a făcut prea puţin, dacă s-a făcut cu adevărat ceva, pentru pregătirea misionarilor şi slujitorilor în vederea confruntării lor cu asemenea probleme, fie în ţară, fie pe câmpul mondial de misiune.

Dacă ne amintim că aproximativ 33% din totalul de membri al martorilor lui Iehova sunt din Statele Unite şi aproape 67% se află pe câmpul de misiune, gravitatea problemei cu care se confruntă Biserica creştină este evidentă pentru toţi, în afară de cei extrem de obtuzi.

în 1975, la serviciul mondial de închinare al martorilor lui Iehova, cunoscut ca „serviciu comemorativ al martorilor" numărul persoanelor prezente a fost de 4.550.459, comparativ cu peste 1.553.909 de persoane în 1961, ceea ce înseamnă o creştere totală cu aproape 3.000.000 de persoane!

Nu este de mirare că mulţi misionari sunt descurajaţi şi că, în Statele Unite, un număr tot mai mare de pastori încep să împărtăşească şi ei această descurajare. Acest lucru provine din faptul că un cult atât de evident necreştin cum sunt martorii lui Iehova are din ce în ce mai mult succes în abordarea lui misionară, în special prin intermediul literaturii, când atât slujitorii, cât şi misionarii care prezintă Evanghelia istorică a lui Isus Cristos găsesc puţin sprijin sau deloc în acest domeniu vital al evanghelizării, evanghelizarea în masă, prin literatură.

în orice caz, societatea Turnul de Veghere nu s-a mărginit doar la publicarea de literatură pe câmpul de misiune. Metoda lor de evanghelizare doi-câte-doi din uşă în uşă a devenit o plagă a Comunităţii statelor britanice şi a celor mai multe ţări din Europa, Asia şi Africa.

### *Dezvoltarea mondială a Societăţii de Biblii şi Tractate Turnul de veghere*

Activitatea globală pe teren în anul 1975:

28.410.783 de cărţi şi Biblii plasate în familii
12.163.807 de broşuri plasate în familii
293.705.005 de periodice *Turnul de veghere* şi *Treziţi-vă!* plasate în familii
155.336.481 de reveniri la familii interesate
1.411.256 de studii biblice ţinute în familii
382.296.208 de ore destinate prozelitismului în America

De asemenea, misionarii Turnului de veghere au făcut viaţa misiunilor



creştine extrem de dificilă pretutindeni în zonele fierbinţi ale lumii, cum ar fi Germania de Est, Africa, Japonia, Indonezia, Vietnam şi Cuba, prin faptul că au insistat foarte mult asupra poziţiei lor strict antiguvernamentale, bazată pe presupunerile lor teologice, conform cărora toate guvernele sunt sub supravegherea directă a lui Satan şi sunt opuse legii teocratice a lui Iehova.

Nu mai este necesar să precizăm că, de vreme ce ei se identifică drept creştini, de vreme ce întrebuinţează Biblia şi vocabularul creştinismului, aceia care în mod natural sunt ostili mesajului creştin şi care caută doar un prilej de a-1 persecuta şi a-i limita activităţile, se agaţă de multele afirmaţii ale organizaţiei Turnul de veghere, care, pentru ei cel puţin, par să incite la lipsă de loialitate faţă de autoritatea guvernamentală şi la un pacifism militant şi supunere faţă de o teocraţie, în loc să se supună naţiunii individuale.

Societatea Turnul de veghere pare să uite cu totul de capitolul 13 din Romani şi porunca pe care o conţine ca „oricine să fie supus stăpânirilor celor mai înalte; căci nu este stăpânire care să nu vină de la Dumnezu. Şi stăpânirile care sunt, au fost rânduite de Dumnezeu". Iar pentru martorul de rând toate guvernele şi toate formele de aşa-zis creştinism, exceptându-se pe ei înşişi, sunt duşmani ce trebuie hărţuiţi, denigraţi şi condamnaţi ca instrumente ale lui Satan. Aceste fapte cu greu ar putea milita în favoarea unor

relaţii publice bune, iar în spiritul efervescent al naţionalismului care iese la iveală mai ales în aşa-zisele ţări subdezvoltate ale lumii, autorităţile şi-au făcut o părere destul de vagă despre activităţile societăţii Turnul de veghere, persecutându-i în consecinţă pe adevăraţii ucenici ai crucii, care suferă din cauza identificării, deşi greşite, a Turnului de veghere cu creştinismul biblic, în concluzie, oriunde s-ar afla, martorii lui Iehova sunt o organizaţie în creştere şi reprezintă o provocare pentru creştinismul evanghelic, care doreşte să îi câştige la o cunoaştere răscumpărătoare a lui Isus Cristos şi, procedând astfel, să dea fiecărui om un răspuns, adică să dea „socoteală de nădejdea care este în voi - Cristos în voi, nădejdea slavei" (1 Petru 3:15; Coloseni 1:27).

## Eforturile misionare mormone

Efortul misionar al Bisericii lui Isus Cristos al „sfinţilor zilelor din urmă" (Biserica mormonă) prosperă rapid, depăşindu-1 chiar şi pe cel al martorilor lui Iehova.

Mândrindu-se cu o forţă misionară de aproximativ 23.000 de lucrători „cu normă întreagă" şi susţinut fiind de o biserică al cărui venit global în anul trecut a depăşit cu mult peste un miliard de dolari, cultul eretic mormon face progrese rapide, mai ales în noile lui câmpuri misionare din America de Sud şi Africa.



Următoarea diagramă demonstrează dezvoltarea misiunilor mormone de-a lungul ultimilor câţiva ani şi aceasta ar trebui să fie suficientă pentru a ne aminti că martorii lui Iehova nu sunt singurul cult eretic ce concurează la scară largă cu creştinismul pe majoritatea marilor câmpuri misionare.

*Dezvoltarea Bisericii mormone*

| | |
|---|---|
| 1900 ..... | 268.331 |
| 1910 ..... | 393.437 |
| 1920 ..... | 526.032 |
| 1930 ..... | 672.488 |
| 1940 ..... | 862.664 |
| 1950 ..... | **1.111.314** |
| 1960 ..... | 1.693.180 |
| 1962 ..... | 1.965.786 |
| 1975 ..... | 3.700.000 |
| 1982 ..... | 5.000.000 + |

Lucrarea misionară mormonă o întrece cu mult pe cea a martorilor lui Iehova, iar eforturile misionare ale celor două culte eretice împreună reprezintă astăzi un pericol real şi prezent pentru răspândirea adevăratei Evanghelii în lumea întreagă.

Metodologia misionarilor mormoni este în multe privinţe similară aceleia a martorilor lui Iehova. Şi ei sunt propagandişti din uşă în uşă şi revin neobosiţi, la orice oră din zi sau din noapte, la contactele stabilite în prealabil fie de ei, fie de misionarii care i-au precedat. Spre deosebire de misionarii martorilor lui Iehova, cei mormoni vin bine pregătiţi să poarte discuţii ingenioase pe diverse teme şi echipaţi cu exemplare gratuite ale *Cărţii lui Mormon,* ale lucrării *Doctrină şi legăminte* şi ale *Perlei de mare preţ,* cărţile sacre, despre care ei cred că „interpretează corect" Biblia. în vreme ce martorii lui Iehova vor accentua autoritatea absolută a Scripturilor ca şi criteriu suprem al adevărului, mormonii se vor eschiva, susţinând că Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu în măsura în care este „tradusă corect". Ei vor insista cu blândeţe, însă şi cu fermitate, că tocmai *Cartea lui Mormon* şi celelalte două cărţi sacre „aruncă lumină asupra Bibliei şi explică Biblia în lumina creştinismului repus în drepturi şi a lucrării profetului Joseph Smith". în Anglia, unde „sfinţii zilelor din urmă" şi-au dublat deja numărul de membri, ei sunt deosebit de mândri să reliefeze faptul că Brigham Young era la origine englez şi că el însuşi a lucrat ca misionar în Anglia, înaintea asasinării lui Joseph Smith în 1844. Young s-a întors din Anglia pentru a-şi asuma



conducerea Bisericii mormone şi câteva dintre nevestele lui au fost engle-

zoaice recrutate de Brigham în timpul călătoriei sale misionare. Nu este un lucru neobişnuit ca mormoni din a doua generaţie să se întoarcă în aceeaşi ţară unde părinţii lor îndepliniseră o lucrare misionară şi să ducă mai departe tradiţia familiei.

Un alt aspesct al activităţii misionare mormone este preocuparea lor pentru fondul antropologic al *Cărţii lui Mormon,* care îi face să declare că indienii americani şi rasele indiene din America Centrală şi de Sud au origini similare şi sunt menţionaţi în *Cartea lui Mormon.* Ei nu ezită să sugereze că legătura dintre civilizaţiile inca, aztecă şi a altor grupuri etnice indiene de felul acesta atestate arheologic dă credit învăţăturilor din *Cartea lui Mormon.* Realitatea că nici un arheolog care se bucură de o reputaţie bună nu a confirmat vreodată afirmaţiile lor ipotetice şi nefondate (de fapt, unii dintre ei au ţinut să li se consemneze oficial negările [vezi capitolul despre mormonism]), pare să nu împiedice câtuşi de puţin zelul misionarilor mormoni.

Totuşi, o asemenea efervescenţă arheologică şi antropologică are un efect remarcabil asupra celor neiniţiaţi şi nedocumetaţi din afara Statelor Unite, unde e dificil, dacă nu imposibil, să fie verificate sau contrazise pretenţiile mormone. Vedem astfel că, mai ales în Mexic şi America de Sud, misionarii mormoni, făcând apel la mândria naţională atât a indienilor, cât şi a latinilor, le spun acestora că sunt moştenitorii unor civilizaţii măreţe, despre care *Cartea lui Mormon* revelează faptul că sunt legate de originile creştinismului şi de „restaurarea" acestuia în secolul al XlX-lea, prin întemeierea Bisericii mormone. Prin întrebuinţarea *Cărţii lui Mormon* ca lucrare profetică şi ca o „nouă lumină asupra Bibliei", mormonii au prosperat într-un grad uimitor în Mexic şi în America de Sud, spre marea exasperare a multor agenţii misionare şi a unui mare număr de misionari. Totuşi, după cum am observat în prealabil, mormonii au grijă să nu accentueze discriminarea lor anterioară îndreptată împotriva rasei negre, deoarece pur şi simplu nu ar fi posibil ca pe de-o parte „Biserica repusă în drepturi a lui Isus Cristos" să fie activ angajată în promovarea mitului arheologic al *Cărţii lui Mormon* şi al raselor Americii, iar pe de altă parte să ignore efectiv rasa neagră, doar pe motivul culorii lor tegumentare şi al blestemului imaginat! Oricând este posibil, este bine ca misionarii să reliefeze această inconsecvenţă bătătoare la ochi, care este bine cunoscută în Africa, unde mormonii, cândva în număr mare, sunt de curând în mod vădit absenţi. Datorită istoriei lor aproape în întregime controversată, eforturile misionare mormone au fost limitate la acele rase autorizate de teologia lui Joseph Smith şi a lui Brigham Young, însă, pe baza unei asemenea discriminări rasiale, cineva ar putea cu greu lua în serios pretenţiile mormonilor de a fi biserica repusă în drepturi a lui Cristos.



Modul de abordare al misionarilor mormoni diferă de cel al altor culte eretice, mai ales de cel al martorilor lui Iehova, şi prin aceea că accentuează nevoia de educaţie, preferând să atingă, în general vorbind, păturile sociale cu un nivel intelectual mai înalt decât cele la care au reuşit să ajungă martorii lui Iehova. Din punctul de vedere al educaţiei lor, al manierelor mondene şi al obiceiurilor personale ce includ o opinie paşnică, tolerantă faţă de creştinismul evanghelic (ceva ce lipseşte cât se poate de pregnant din metodele martorilor lui Iehova), mormonii fac o impresie bună asupra posibililor convertiţi şi mulţi foşti membri ai confesiunilor creştine sunt acum discipoli ai lui Joseph Smith şi Brigham Young tocmai din cauza acestui accent deosebit pe care îl pun mormonii.

O abordare misionară tipic mormonă este orientată în jurul a trei factori de bază:

1. Biserica mormonă singură are trăsăturile creştinismului adevărat. Ea se numeşte Biserica lui Isus Cristos; ea are apostoli şi profeţi; ea are o preoţie (melhisedecă şi aaronică), ca de altfel şi prezbiteri şi alte practici nou-testamentale.

Mormonii îşi declară capacitatea unică de a boteza pentru cei morţi (1 Corinteni 15:29) şi deţinerea unei literaturi sacre extrabiblice care interpretează Biblia.

2. Mormonii susţin că creştinismul este o apostazie făţişă, fapt demonstrat prin apariţia romano-catolicismului în perioada întunecată şi prin variatele şi multiplele diviziuni în creştinism de la Reformă încoace.
3. Succesul vizibil al Bisericii mormone, prosperitatea şi dezvoltarea ei enormă începând cu anul 1830, în ciuda persecuţiilor şi a ostracizării (datorate în parte, ceea ce nu trebuie trecut cu vederea, propriilor lor practici imorale de poligamie) dovedesc concludent, spun misionarii mormoni, că Biserica lui Isus Cristos a „sfinţilor din zilele din urmă" reprezintă repunerea în drepturi a adevăratului creştinism biblic şi trebuie îmbrăţişată ca atare.
Deoarece persoana de rând cunoaşte foarte puţine despre istoria bisericii şi chiar şi mai puţine despre trecutul lui Joseph Smith, al lui Brigham Young şi al primilor „sfinţi mormoni", unele dintre aceste lucruri vor trece necontestate, însă dacă unui posibil convertit îi sunt cunoscute, chiar şi numai în general, contradicţiile masive şi capacitatea mormonilor de făurire a unor mituri cu privire la originile credinţei lor, ca să nu mai amintim de teologia lor politeistă, care prin definiţie nu este creştină, atunci „sfinţilor" le devine într-adevăr dificil să apere hăţişul pe care îl reprezintă istoria şi teologia lor. Când se iveşte o asemenea situaţie, ei pleacă de obicei fără a se mai întoarce vreodată.
Reverendul Gordon Fraser, care şi-a petrecut aproximativ cincizeci de ani

lucrând ca misionar printre indienii navaho din Arizona şi Mexic, a avut multe ciocniri cu misionarii mormoni, şi părerea lui în acest domeniu este cât se poate de relevantă.
De ani de zile mormonii se luptă să-şi câştige recunoaşterea ca organizaţie creştină. Până acum aproximativ zece ani, pretenţia lor a fost tăgăduită până şi de cele mai liberale grupări ale creştinilor declaraţi. Totuşi, în ultima vreme, odată cu scăderea generală a standardelor gândirii creştine şi cu achiziţiile remarcabile din presa publică şi în domeniul radioului, mormonii şi-au atins scopul în gândirea publicului obişnuit. Sunt însă mormonii creştini? Dacă termenul se referă la toţi aceia care se folosesc de numele lui Cristos în denumirea sau în învăţătura lor, ar trebui să le îngăduim mormonilor pretenţia pe care o au, însă atunci ar trebui să îi includem alături de ei şi pe martorii lui Iehova, pe adepţii Ştiinţei Creştine şi majoritatea celorlalte culte metafizice, ca de altfel şi pe unitarieni, universalişti, baha'i şi o întreagă armată de aşa-zişi adepţi liberali ai diferitelor confesiuni creştine, care iniţial au fost pe deplin ortodocşi în credinţa lor.
Aceştia toţi se referă cu generozitate la Isus Cristos şi folosesc citate din Biblie pentru a-şi susţine punctele de vedere, însă şi ei, împreună cu mormonii, neagă ceea ce noi considerăm a fi doctrinele indispensabile ale adevăratului... creştinism.
Mormonii sunt bine instruiţi în metodele lor, iar creştinii superficiali sunt o pradă uşoară pentru argumentele lor. Totuşi, nu am văzut încă o persoană inteligentă şi născută din nou, care cunoaşte Biblia şi doctrinele ei, să cedeze mormonismului.
Misionarii mormoni care vor veni la uşa voastră vor fi persoane tinere, atrăgătoare, manierate. Ei se vor prezenta drept „misionari creştini" sau vor folosi alţi termeni inofensivi.
O echipă recent întoarsă din Honduras s-a prezentat drept membri ai Misiunii Americii Centrale. O altă echipă pe care am întâlnit-o de curând a întrebat pur şi simplu:
„Am putea intra ca să schimbăm o vorbă creştină cu dumneavoastră?"
Ei vor evita să se identifice drept mormoni ai „sfinţilor zilelor din urmă" până ce nu-şi vor fi câştigat mai întâi un auditoriu.
Aceşti misionari tineri sunt instruiţi cu foarte mare atenţie, atât cu privire la punctele delicate, care le oferă o bună abordare pentru a convinge, cât şi cu privire la cele mai bune metode de apelare la membrii diferitelor biserici. O parte din pregătirea lor constă în participarea la serviciile de închinare ale diferitelor biserici, aşa încât să fie informaţi în problemele ce ţin de exprimare şi de doctrină.
Trebuie să insistăm ca asemenea vizitatori să se identifice...
Ceea ce spune domnul Fraser reprezintă, firește, o evaluare corectă a practicilor mormone, şi ne vedem nevoiţi să îi acceptăm concluzia atunci când spune:

Mulţi creştini, neinformaţi cu privire la natura reală a învăţăturilor mormone, îşi vor apăra vecinii mormoni ca fiind oameni buni, pioşi, cinstiţi, cu un trai curat. Vor indica minunatele practici de asistenţă socială ale Bisericii mormone. Vor preamări prosperitatea şi hărnicia mormonilor în general. Toate aceste lucruri noi le recunoaştem şi le apreciem ca şi contribuţii valoroase pentru societate. Nu putem aduce nici o critică la adresa acestor lucruri, însă aceste virtuţi nu fac din nimeni un creştin. Satan este încântat când adepţii lui afişează o frumoasă înfăţişare exterioară. Noi insistăm asupra faptului că aceste virtuţi nu au nimic de-a face cu acceptarea cuiva înaintea lui Dumnezeu, dacă persoana respectivă nu a cedat niciodată în faţa cerinţelor Lui în ceea ce-L priveşte Fiul Său, Isus Cristos. Atunci când creştinii nu reuşesc să demonstreze calităţile mai sus menţionate, ei nu sunt la înălţimea scopului lui Dumnezeu, însă acestea sunt, de fapt, produsele secundare ale unei vieţi creştine. (Gordon R. Fraser, *h Mormonism Christian?,* Chicago, IL,Moody Press, 1977, pag. 7, 8, 117)

Trebuie, prin urmare, să privim dincolo de aparenţele mormonismului şi ale misionarilor săi; trebuie să ţinem cont de roadele acestui copac, nu doar de binefacerile lui sociale şi de reforma morală, ci şi de doctrinele lui, care, după cum am observat, reprezintă tot atât de mult roadă a pomului religiei, ca şi practica religioasă.

în cazul mormonilor, roadă lor doctrinară este coruptă, prin faptul că neagă doctrina creştină a Trinităţii, a divinităţii Domnului nostru şi a mântuirii doar prin har, prin intermediul credinţei justificatoare a lui Isus Cristos (Efeseni 2:8-10). Martorii lui Iehova şi mormonii au în comun un lucru - şi unii şi alţii sunt adversari înverşunaţi ai creştinismului istoric. Cu toate că ei întrebuinţează numele lui Cristos şi metodele creştinismului când este vorba de mărturisire şi de evanghelizare, conţinutul creştinismului, care prin necesitate gravitează în jurul persoanei lui Isus Cristos, este fie ignorat, fie redefinit de ei. în sfârşit, ei prezintă evanghelia unui „alt Isus, a unui alt duh" şi totodată produsul acelui iniţiator suprem al diabolicului lui religios, căruia îi face o nespusă plăcere să se gătească pe sine şi pe slujitorii lui în îngeri de lumină. Despre acesta, Isus Cristos a spus: „El este un mincinos şi un ucigaş de la început" - Satan, dumnezeul acestui veac.

Nu prea există nici un câmp de misiune în lume care să nu fi resimţit impactul cu aceste două sisteme majore de cult eretic, şi noi am fi într-adevăr nesăbuiţi dacă, discutând problema activităţilor misionare ale cultelor eretice, le-am ignora metodologia şi realizările, deja fantastice, obţinute într-o perioadă relativ scurtă de timp.

Despre acest subiect s-ar putea scrie mult mai multe, însă cu greu am putea include într-un capitol de lungimea acestuia tot ceea ce este necesar să se spună. Totuşi, se poate observa că, atunci când se pune problema



metodologiei misionare, cultele eretice au în comun câteva trăsături, cele mai importante dintre ele meritând să fie notate.

1. In general membrii cultelor eretice nu se prezintă cu numele lor bine cunoscute (martori ai lui Iehova, mormoni, swedenborgieni etc). Ei preferă titluri cum ar fi „sfinţii zilelor din urmă", „studenţi ai Bibliei" sau Biserica Noului Ierusalim şi, în general, îşi dezvăluie adevărata identitate doar arunci când posibilul convertit este pe cale de a fi îndoctrinat.
2. Literatura multor sisteme de cult eretic nu este prea clară, aşa încât, din cauza similarităţii terminologiei întrebuinţate în expunerea învăţăturilor lor, este dificil să fie identificaţi.
3. După cum a reliefat domnul Fraser, majoritatea membrilor de cult eretic folosesc terminologia creştinismului istoric şi sunt maeştrii în clişeele evanghelice.
4. întrunirile lor publice sunt rareori identificate cu numele grupului care sponsorizează. în special adventiştii de ziua a şaptea s-au făcut vinovaţi de aceasta, deşi ei nu sunt un cult necreştin. însă, ezitarea lor în a se identifica este o caracteristică a metodelor lor de prozelitism, metodă ce cauzează dezbinări, lucru care, deşi regretat de câteva cartiere generale ale conducerii adventiste, continuă încă pe multe câmpuri de misiune din lume.
5. Toate sistemele majore de cult eretic se vor folosi de Biblie, citând până la exagerare din ea, de cele mai multe ori în afara contextului. în cazul

martorilor lui Iehova, ei vor oferi chiar exemplare ale propriei lor traduceri (mormonii au şi o „versiune inspirată") pentru „a ajuta la o mai profundă înţelegere a Scripturilor".
6. De asemenea, atunci când se fac presiuni asupra lor, misionarii cultelor eretice vor nega doctrinele istorice ale Trinităţii, divinităţii lui Isus Cristos şi mântuirii doar prin har.
7. Misionarii cultelor eretice vor urma marile campanii de evanghelizare, cum ar fi cele conduse de Billy Graham, încercând să-i ucenicizeze pe proaspeţii convertiţi, aşa cum au făcut în Anglia şi în alte locuri. Mormonii şi martorii lui Iehova sunt specializaţi în aceasta şi au fost găsiţi până şi în sălile de consiliere, încercând să facă prozelitism printre proaspeţii convertiţi.
Acestea sunt câteva dintre elementele distinctive ale metodelor şi conţinutului unor culte eretice majore pe câmpurile mondiale de misiune. Fără nici o îndoială că metodele lor sunt eficiente şi că Biserica trebuie să se ridice şi să riposteze acestei provocări până mai este încă timp.

# Capitolul 18
# ISUS CEL PROPOVĂDUIT DE CULTELE ERETICE

Atât apostolii, cât şi ucenicii s-au confruntat încă din cele dintâi zile ale creştinismului cu pervertirea revelaţiei pe care Dumnezeu ne-a dat-o în Persoana lui Isus Cristos. Această pervertire s-a extins de-a lungul istoriei nu doar la învăţătura Domnului nostru, ci şi, ceea ce este mult mai important, la Persoana lui Cristos; căci este un fapt axiomatic că dacă doctrina despre Cristos însuşi, adică despre persoana, natura şi lucrarea Lui, este pervertită, atunci identitatea Dătătorului vieţii este denaturată şi ea, şi în acest caz viaţa pe care El a venit să o dea este de asemenea negată. Tocmai în acest punct nodal am ajuns să ne confruntăm acum, în veacul acesta, cu fenomenul pe care apostolul Pavel 1-a descris în 2 Corinteni, capitolul 11 drept „un alt Isus".
Prin urmare problema are un dublu aspect, prin faptul că trebuie să înţelegem natura acestui „alt Isus", iar apoi să motivăm biblic de ce este obligaţia creştinilor să îl identifice drept o contrafacere şi să-i respingă evanghelia.
Pe de altă parte, probabilitatea ca creştinul din zilele noastre să se ciocnească tocmai de acele erori şi pervertiri, sau cel puţin de unele similare, ale mesajului Evangheliei de care s-au ciocnit înaintaşii lui, este foarte mică. El nu trebuie să descurajeze dacă cei care răstălmăcesc adevărul lui Dumnezeu par să aibă mai mult succes decât are el în prezentarea aceluiaşi adevăr.
Epistola către Galateni ne reaminteşte că există unii care ar vrea să „răstoarne Evanghelia lui Cristos" şi care prezintă o „altă evanghelie", ce în realitate nu este o alta, ci este o contrafacere a celei originale, întocmită de către maestrul născocitor al tuturor răutăţilor, adversarul nostru, Diavolul.
Poate că sugestia conform căreia Satan este impulsul primar şi iniţiatorul sistemelor majore de cult eretic le pare unora o simplificare exagerată şi o naivitate, însă o analiză atentă a dovezilor biblice nu va permite o altă concluzie.
Pavel a redactat în cea de A doua epistolă a lui către Corinteni una dintre cele mai solemne avertizări consemnate vreodată în Biblie, la care am făcut referire şi anterior. Această avertizare era adresată creştinilor care erau în marele pericol de a pierde (nu mântuirea sufletului lor) simplitatea care este



în Isus Cristos. Apostolul a mărturisit că se temea că dacă avea să vină cineva la Corint predicând „un alt Isus, un alt duh sau o altă evanghelie", corintenii ar fi putut fi atraşi foarte uşor de partea acelei învăţături, şi astfel să ajungă să aibă o viaţă şi o mărturie sterile pentru Cristos. Pavel a continuat să sublinieze acest fapt arătând paralelismul fatal dintre creştinismul adevărat şi pseudocreştinism, pe acesta din urmă legându-l de o copie atent întocmită a revelaţiei originale a lui Dumnezeu în Cristos.
După ce a dezvăluit existenţa unui Isus, a unui Duh Sfânt şi a unei evanghelii contrafăcute, Pavel a completat paralelismul, arătând că există şi

„apostoli" falşi, şi „ucenici" (lucrători) falşi, care îşi preschimbă înfăţişarea şi comportarea încât să apară ca nişte slujitori ai lui Cristos, însă în realitate, afirmă Pavel, ei sunt reprezentanţi ai lui Satan (2 Corinteni 11:13). Mai departe, el ne informează că acest lucru nu trebuie considerat fantastic, de neconceput şi incredibil, întrucât însuşi Satan se manifestă adeseori ca „înger de lumină". Aşa că noi nu trebuie să fim surprinşi dacă slujitorii lui îşi imită stăpânul şi se deghizează în slujitori ai dreptăţii (2 Corinteni 11:14, 15). Acum, este evident că Pavel se referea aici la cei care, atunci când li se compară învăţăturile cu adevărata Evanghelie, pot fi rapid identificaţi ca lupi spirituali în piei de oaie (Galateni 1:8, 9), şi nu la oricine cu care avem o contradicţie în sfera teologiei.

Faptul că creştinii au păreri diferite asupra anumitor probleme periferice nu poate fi considerat pur şi simplu un motiv justificat pentru a susţine că sunt disidenţi şi slujitori ai lui Satan, decât în cazul în care acea disidenţă implică Persoana şi lucrarea Domnului nostru, situaţie în care necredinţa lor ar solicita în mod automat judecata apostolică.

## Natura acestui „alt Isus"

Persoana şi lucrarea lui Cristos sunt cu adevărat însăşi temelia credinţei creştine. Şi dacă ele sunt redefinite şi interpretate în afara contextului, şi deci contrar conţinutului biblic, întregul mesaj al Evangheliei se modifică radical şi în consecinţă valoarea lui se diminuează. Apostolul din perioada de început a Bisericii a văzut în mod limpede acest lucru, aşa cum l-au văzut şi Ioan şi Iuda, de unde insistenţa lor repetată asupra menţinerii identităţii şi lucrării lui Isus cel istoric, contrar contrafacerilor Persoanei Sale, ce începuseră deja să apară încă din vremea lor.

Acest „alt" Isus al cultelor false din perioada creştinismului primar (gnosticismul şi galatenismul) ameninţa biserica din Colose, Efes şi Creta şi a atras după Sine o vehementă condamnare şi avertizare apostolică în episolele 1 Ioan, Galateni şi Coloseni.



Ca să înţelegem mai bine cum anume pot fi aplicate aceste fragmente din Scripturi în zilele noastre, ajunge doar să citâm câteva ilustrări contemporane ale acestui „alt" Isus despre care Biblia ne avertizează cu atâta elocvenţă, şi vom avea o perspectivă clară asupra întregii probleme.

### *1. Isus al Ştiinţei Creştine*

După cum am văzut deja, în structura teologică a religiei Ştiinţa Creştină a fost reînviat gnosticismul, iar doamna Eddy a devenit exponentul lui din veacul al XX-lea. Doamna Eddy a declarat cu privire la Isus *al ei:*

Creştinul care crede în cea dintâi poruncă este un monoteist. Astfel el se uneşte efectiv cu credinţa iudaică într-un singur Dumnezeu şi recunoaşte că Isus Cristos nu este Dumnezeu, precum a declarat însuşi Isus, ci este Fiul lui Dumnezeu. *{Science and Health,* pag. 152).

Doamna Eddy şi-a expus foarte clar punctul de vedere, astfel încât să nu existe posibilitatea ca cineva să îl înţeleagă greşit, atunci când a scris:

Cristosul spiritual era infailibil; Isus, ca natură umană materială, nu a fost Cristos. *{Mise. Writings,* pag. 84).

Acum, un studiu atent al capitolului 16 din Matei va revela faptul că Isus Cristos a aprobat mărturisirea lui Petru în sensul că El *este* Cristosul, Fiul Dumnezeului Celui viu. Şi, în lumina celor consemnate în Noul Testament, că El a fost născut din femeie, că a fost supus limitărilor naturii noastre dar fără păcat şi că a murit fizic în locul nostru, ar fi o nebunie să se susţină că Isus nu a fost o natură umană materială. Isus al doamnei Eddy este un ideal sau un principiu divin, inerent oricărui om, iar Isus a fost manifestarea lui supremă. De vreme ce doamna Eddy a negat existenţa universului fizic, ea a negat şi realitatea cărnii şi a sângelui omenesc, susţinând că este o iluzie a minţii muritoare. Aşadar nici Cristos, şi de fapt nici un alt om, nu posedă un trup adevărat din carne şi oase, iar pentru ea Isus Cristos nu a venit în trup.

Se pare că este aproape de prisos să ne referim la faptul că Domnul nostru a recunoscut realitatea cărnii şi a sângelui atunci când i-a declarat lui

Petru: „Ferice de tine, Simone, fiul lui Iona; fiindcă nu carnea şi sângele ţi-au descoperit lucrul acesta, ci Tatăl Meu care este în ceruri" (Matei 16:17). într-o asemenea conjunctură cuvintele apostolului Ioan dobândesc o semnificaţie nouă atunci când spune:

Orice duh, care nu mărturiseşte că Isus Cristos a venit în trup, nu este de la Dumnezeu: şi acesta este acel duh al lui Anticrist, despre care aţi auzit că trebuie să vină; şi chiar acum el este deja în lume. (1 Ioan 4:3) (trad. lit. din engl.;)



Prin urmare, cuvintele lui Ioan citate mai sus se aplică cu mare putere în cazul lui Isus al Ştiinţei Creştine şi al profetului ei, doamna Eddy:

Cine este mincinosul, dacă nu cel ce tăgăduieşte că Isus este Cristosul? Acela este Anticristul, care tăgăduieşte pe Tatăl şi pe Fiul. (1 Ioan 2:22).

Nu este necesar să accentuăm ceea ce este cât se poate de evident, şi anume că acest „alt" Isus al Ştiinţei Creştine este un Isus gnostic, o idee, un principiu - însă nu Dumnezeu întrupat (Ioan 1:14). Din această cauză, deşi doamna Eddy, literatura ei şi Ştiinţa Creştină folosesc numele de Isus, Isus la care se referă ei nu este Cristosul din Scripturi, ci o contrafacere extrem de ingenioasă, împotriva căruia Duhul Sfânt, plin de îndurare, a găsit potrivit să avertizeze Biserica.

### *2. Isus al martorilor lui Iehova*

Următorul exemplu este complet diferit de Isus al Ştiinţei Creştine, cu toate acestea este vorba tot despre un alt Isus. După teologia Turnului de Veghere:

...adevăratele Scripturi vorbesc despre Fiul lui Dumnezeu, Cuvântul, ca fiind „un dumnezeu". El este un „dumnezeu puternic", însă nu Atotputernicul Dumnezeu, care este Iehova. *(The Truth Shall Make You Free,* pag. 47).

Cu alte cuvinte, el a fost prima şi nemijlocita creaţie a lui Dumnezeu Iehova. *(The Kingdom îs at Hand,* pag. 46, 47, 49).

întemeietorul religiei martorilor lui Iehova, Charles Taze Russell, îl descrie pe Isus *al lui* ca fiind arhanghelul Mihail înainte de a se fi dezbrăcat de natura lui îngerească şi de a fi apărut în lume în calitate de om desăvârşit *(Studies in the Scriptures,* voi. 5, pag. 84). Pentru martorii lui Iehova, Isus al lor este un înger care a devenit om. El este *un* dumnezeu, însă nu este Dumnezeu Fiul, cea de a doua Persoană a Sfintei Trinităţi.

După cum a demonstrat pe larg capitolul despre martorii lui Iehova, Scriptura combate acest lucru şi contrazic categoric cristologia Turnului de Veghere, învăţându-ne că Isus Cristos este Cuvântul, Dumnezeu Cel singur zămislit (Ioan 1:18, versiunea în limba greacă), şi nu mai puţin decât marele „EU SUNT" din Exodul 3:14 (compară cu Ioan 8:58) şi Cel dintâi şi Cel de pe urmă din textele alăturate ale Apocalipsei şi ale profetului Isaia, bine-cunoscute oricărui cercetător documentat al Scripturii (compară Apocalipsa 1:16, 17 cu Isaia 44:6).

După cum Cristosul doamnei Eddy este o idee abstractă, Cristosul martorilor lui Iehova este un al doilea dumnezeu, de provenienţă îngerească, astfel că şi el se califică drept „un alt " Isus în contextul profeţiei pauline.



### *3. Isus al mormonilor*



# L

învăţăturile religiei mormone, ce diferă atât de cele ale Ştiinţei Creştine, cât şi de cele ale martorilor lui Iehova, pretind că dumnezeul mormonilor este un dumnezeu între mai mulţi dumnezei, lucru ce iese în evidenţă în propria lor literatură:

Fiecare dintre aceşti dumnezei, inclusiv Isus Cristos şi Tatăl lui, fiind în posesia nu numai a unui duh organizat, ci şi a unui superb trup din carne şi oase... *(Key to the Science of Theology,* pag. 44, Parley Pratt [ediţia din 1973]).

Teologul Pratt nu are o concepţie unică în cadrul mormonismului; de fapt, mormonii au un întreg panteon de dumnezei. Isus, care înainte de întruparea Lui a fost fratele spiritual al lui Lucifer, a fost şi el un poligam, soţul Măriei şi al Martei, care a fost răsplătit pentru credincioşia lui devenind cârmuitorul acestui pământ (vezi capitolul 6 despre mormonism).

Apostolul Pavel ne aminteşte în Epistola lui către Galateni că „Dumnezeu este unul singur" (Galateni 3:20), iar numeroasele pasaje din Vechiul Testament, citate în capitolul despre mormonism, demonstrează falsitatea absolută a ideii conform căreia există o multitudine de dumnezei şi o înălţare spre dumnezeire la care oamenii pot să aspire. Cât despre concepţia că Isus ar fi fost poligam şi frate al lui Lucifer, ea nu merită nici măcar să mai fie comentată.

Este cât se poate de evident că Isus al mormonilor este „un alt" Isus, cu care oamenii cu adevărat mântuiţi nu au nimic în comun, chiar dacă este înveşmântat ca înger de lumină şi cu toată acreditarea de care se bucură prin proclamarea îngerului Moroni adresată lui Joseph Smith, profetul religiei creştine restabilite!

Am putea să continuăm trecând în revistă şi celelalte sisteme de cult eretic, însă este evident că alte comentarii sunt de prisos; dovada este copleşitoare.

Isus al adepţilor Ştiinţei Creştine, al mormonilor, al martorilor lui Iehova şi al tuturor sistemelor de cult eretic nu este decât o caricatură iscusită a Cristosului revelaţiei divine. în teologia cultului eretic, El devine o noţiune abstractă (Ştiinţa Creştină, Unitatea, metafizica, Noua Gândire), un al doilea dumnezeu (martorii lui Iehova, mormonism, teozofie, rosicrucianism, baha'ism) sau o manifestare panteistă a divinităţii (spiritism, Marele Eu Sunt); însă este incontestabil că El rămâne acelaşi „alt" Isus, care ne prezintă o altă evanghelie şi ne conferă un alt duh, care prin nici un efort imaginabil al fanteziei nu poate fi numit sfânt.



în aceasta constă problema cu care creştinii trebuie să se confrunte şi să se lupte şi există motive foarte întemeiate pentru care aceasta nu este doar responsabilitatea, ci şi datoria noastră.

## Un răspuns pentru fiecare

în perioada în care ţineam numeroase prelegeri pe tema cultelor eretice necreştine şi a relaţiei lor cu Biserica creştină, una dintre cele mai frecvente întrebări care mi-a fost adresată a fost: „De ce creştinii trebuie să se opună şi să critice credinţele altora, indiferent dacă este vorba despre cultele eretice sau despre alte religii ale lumii?"

Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie în primul rând să ne dăm seama că a te opune şi a critica nu este nici neprincipial, nici ceva fanatic şi nici necreştinesc; mai degrabă înseamnă însuşirea unei conduite creştine corecte în ceea ce priveşte o parte extrem de vitală a mărturiei creştine. Există unii oameni de treabă care găsesc că este sub demnitatea lor să se angajeze în criticarea credinţelor altora, iar societatea în care trăim a contribuit mult la încurajarea acestei convingeri. „Trăieşte şi lasă şi pe altul să trăiască" este motoul civilizaţiei noastre; nu te împotrivi curentului de toleranţă lipsită de spirit critic sau, după cum se spune, „lasă-te în voia vântului sau frânge-te". Pe lângă acest fel de gândire a fost răspândită şi o tendinţă vădit apolemică, oglindită în faptul că ziare şi periodice de primă importanţă, ca să nu mai menţionăm mijloacele de comunicare în masă cum ar fi radioul şi televiziunea, refuză să facă reclamă dezbaterilor asupra unor subiecte religioase, de teamă să nu fie considerate de orientare neamericană, deoarece acum este la modă să se pună semnul egalităţii între criticarea religiei altora şi un spirit neamerican!

Totuşi, trebuie să ne amintim că discuţiile contradictorii în sine au fost întotdeauna un stimulent pentru gândire şi în propria noastră ţară ele au determinat în numeroase rânduri multe reforme necesare. Putem de asemenea observa că există o realitate uşor de confirmat, şi anume faptul că criticarea convingerilor religioase ale altora nu reclamă în mod necesar o opoziţie personală faţă de cei care nutresc acele convingeri. Aşadar este posibil, de exemplu, ca un protestant să critice romano-catolicismul sau iudaismul fără ca să fie câtuşi de puţin potrivnic membrilor vreuneia dintre cele două credinţe. Să nu uităm că dezbaterea, criticarea onestă şi studierea problemelor controversate implică dreptul fundamental al libertăţii cuvântului în cadrul limitelor constituţionale; şi chiar şi Noul Testament, care este însuşi leagănul creştinismului, reflectă într-un mod surprinzător faptul că credinţa lui Isus Cristos a fost clădită şi alimentată de controversa pe care a provocat-o. Despre cei



dintâi creştini s-a spus că ei „au răscolit lumea" (Fapte 17:6); într-adevăr, chiar şi mesajul Crucii este prin însăşi natura lui ofensiv şi controversat. Robert Ingersoll, un mare agnostic şi un adversar renumit al creştinismului, a fost destul de înţelept ca să recunoască acest adevăr şi a afirmat în vestitele lui prelegeri: „Dacă această religie este adevărată, atunci există un singur Mântuitor şi o singură cale îngustă spre viaţă. Creştinismul nu poate trăi în pace cu nici o altă religie."

Există multe motive pentru care trebuie să fie scrise cărţi şi capitole de genul acesta, dar să ne întoarcem la Biblia însăşi pentru găsirea principalelor motive - cu convingerea că în Cuvântul lui Dumnezeu, sursa credinţei noastre, vom găsi dovada că apărarea acestui Cuvânt este într-adevăr voia Lui. Să începem menţionând faptul istoric că Isus Cristos şi apostolii Săi au avertizat adeseori împotriva profeţilor şi învăţătorilor mincinoşi.

în timpul lucrării Lui, Domnul nostru a fost permanent în gardă împotriva celor care încercau să îl prindă în capcană cu întrebări viclene şi aşa-zise contradicţii dintre ceea ce învăţa El şi învăţăturile lui Moise şi ale profeţilor. în plus, aceşti anchetatori de profesie se dădeau drept zeloţi religioşi, pioşi şi chiar toleranţi şi declarau că sunt descendenţii lui Avraam, moştenitori ai legământului şi slujitorii lui Dumnezeu. Acestor oameni Domnul nostru le-a adresat acuzaţiile Lui cele mai usturătoare, numindu-i printre altele „morminte văruite", „copii ai Diavolului", „dispreţuitori ai lui Dumnezeu", „mincinoşi", „ucigaşi" şi „lupi". De vreme ce Domnul nostru este atât Dumnezeu, cât şi om, El singur putea privi peste veacuri şi îi putea vedea pe aceia care se ridică azi păşind pe aceeaşi cale ca şi adversari ai Săi, iar în discursurile Lui se pot găsi cel puţin două profeţii cât se poate de plastice referitoare la caracterele şi obiectivele lor.

în capitolul 7 al Evangheliei după Matei, după cum am consemnat în prealabil în capitolul 1 al acestei cărţi, Cristos a rostit un avertisment cât se poate de clar (v. 15-23).

Din acest discurs noi învăţăm câteva lucruri deosebit de importante, învăţăm că vor fi profeţi mincinoşi; că ei vor apărea în haine de oi şi că în lăuntrul lor, sau în natura lor spirituală, sunt nişte lupi (v. 15). Ni se spune în continuare că vom fi în stare să îi recunoaştem după roadele lor. Suntem informaţi că ei vor profeţi în Numele Lui; că în Numele Lui vor scoate demoni şi vor face minuni (v. 16, 22). Pe deplin conştient că ei vor face aceste lucruri, Domnul nostru adaugă apoi: „Atunci le voi spune curat: «Niciodată nu v-am cunoscut: ...voi toţi care lucraţi fărădelegea»" (v. 23). Nu poate exista nici o îndoială că prin aceste cuvinte El a urmărit să dea un avertisment; întrucât El Şi-a început afirmaţiile cu un termen grecesc foarte expresiv: „păziţi-vă", literal „fiţi precauţi faţă de sau aveţi grijă din cauza"



profeţilor mincinoşi. Prin urmare, calificativul „lupi în haine de oi" nu vine din partea unui apologet creştin nechibzuit sau peste măsură de zelos, ci îşi găseşte autoritatea în cuvintele lui Dumnezeu Fiul şi acesta este motivul pen-

tru care creştinii trebuie să îi acorde atenţia cuvenită.
în capitolul 24 din Matei, vorbind despre circumstanţele din preajma celei de a doua veniri a Lui, Domnul nostru a mai adăugat în legătură cu astfel de oameni: „căci se vor scula Cristoşi mincinoşi şi proroci mincinoşi; vor face semne mari şi minuni, până acolo încât să înşele, dacă va fi cu putinţă, chiar şi pe cei aleşi" (v. 24).
Nu mai sunt necesare şi alte comentarii în această privinţă; El i-a numit „Cristoşi mincinoşi" şi „proroci mincinoşi"; El este cel care a profeţit că aceştia vor face semne mari şi minuni şi tot El este cel care a atras atenţia asupra faptului că dacă va fi cu putinţă, subtilitatea răutăţii lor îi va înşela chiar şi pe cei aleşi, sau Biserica. Se pare că Mântuitorul nostru a socotit aceste lucruri destul de importante pentru a le repeta, întrucât în versetul 25, El spune: „Iată că v-am spus mai dinainte."
întrebuinţând un limbaj identic cu cel al Domnului Isus Cristos, apostolul Pavel formulează în mod succint un avertisment divin împotriva aceloraşi oameni.
Căci nu m-am ferit să vă vestesc tot planul lui Dumnezeu. Luaţi seama dar la voi înşivă şi la turma peste care v-a pus Duhul Sfânt episcopi, ca să păstoriţi Biserica Domnului, pe care a câştigat-o cu însuşi sângele Său. Ştiu bine că după plecarea mea se vor vârî între voi lupi răpitori, care nu vor cruţa turma; şi se vor scula din mijlocul vostru oameni care vor învăţa lucruri stricăcioase, ca să-i tragă pe ucenici de partea lor. De aceea, vegheaţi şi aduceţi-vă aminte că timp de trei ani, zi şi noapte, n-am încetat să sfătuiesc cu lacrimi pe fiecare din voi. (Fapte 20:27-31).
Din această afirmaţie foarte clară a lui Pavel se vede că el nu s-a temut „să vestească tot planul lui Dumnezeu". într-adevăr, cel mai mare dintre apostoli ne avertizează să „luăm seama" şi aceasta nu ne implică doar pe noi înşine, ci pe toţi creştinii; şi cu toate că se adresează în primul rând pastorilor, aceste cuvinte subliniază existenţa unor „lupi răpitori" despre care Pavel spune că „zi şi noapte n-am încetat să sfătuiesc cu lacrimi pe fiecare din voi". Ceea ce a fost important pentru el nu trebuie oare să fie important în egală măsură şi pentru noi, cărora ne-a adresat aceste cuvinte? Nu este deloc lipsit de interes şi de însemnătate faptul că această sarcină încredinţată de Pavel prezbiterilor din Efes a fost luată de ei cât se poate de în serios, deoarece în Apocalipsa, capitolul 2, Cristos laudă biserica din Efes pentru că a ţinut seama de cuvintele lui Pavel prin aceea că „ai pus la încercare pe cei ce zic că sunt apostoli şi nu sunt, şi i-ai găsit mincinoşi" (v. 2).

Bineînţeles că Pavel a mai amintit şi în alte locuri despre astfel de oameni, descriindu-i drept „vrăjmaşi ai crucii lui Cristos" (Filipeni 3:18), „apostoli mincinoşi, nişte lucrători înşelători care se prefac în apostoli ai lui Cristos" (2 Corinteni 11:13). El nu ezită deloc să îi descrie drept „slujitori ai lui Satan" (2 Corinteni 11:14, 15). Prima şi cea de A doua epistolă către Timotei, al căror autor a fost tot Pavel, reflectă aceeaşi atitudine: „Dar Duhul spune lămurit că în vremile din urmă unii se vor lepăda de credinţă ca să se alipească de duhuri înşelătoare şi de învăţăturile dracilor, abătuţi de făţărnicia unor oameni care vorbesc minciuni, însemnaţi cu fierul roşu în însuşi cugetul lor" (1 Timotei 4:1-2).
Desigur că vorbirea expresă a Duhului subliniază importanţa planului descoperit, şi este important să observăm că „în vremile din urmă" oamenii „se vor lepăda de credinţă", vor asculta de „duhuri înşelătoare" şi vor ajunge în captivitatea „învăţăturilor dracilor". în originalul din limba greacă toate acestea apar exprimate într-un limbaj deosebit de dur şi sunt urmate de sfatul din A doua epistolă de a „propovădui Cuvântul" şi de a „mustra, certa, îndemna cu toată blândeţea şi învăţătura" pe cei care în vremurile ce vor veni „nu vor suferi doctrina sănătoasă; ci îşi vor lua învăţători după poftele lor, care să le gâdile urechile; şi adevărul va fi prefăcut în istorisiri închipuite" (2 Timotei 4:3-4, trad. lit. din greacă).
Faptul că apostolul Petru recunoaşte autoritatea lui Cristos şi a lui Pavel, folosind tocmai limbajul folosit de ei, este mai mult decât o coincidenţă

întâmplătoare: „în norod s-au ridicat şi proroci mincinoşi, cum şi între voi vor fi învăţători mincinoşi, care vor strecura pe furiş erezii nimicitoare, se vor lepăda de Stăpânul care i-a răscumpărat şi vor face să cadă asupra lor o pierzare veşnică" (2 Petru 2:1).
Se pare că pentru Petru „prorocii mincinoşi" erau o realitate distinctă; „învăţătorii mincinoşi" nu erau plăsmuiri ale unei imaginaţii fundamentaliste extenuate, iar „ereziile nimicitoare" ce „tăgăduiau pe Domnul care i-a răscumpărat" erau nişte pericole vii de care trebuia să te păzeşti. Apropiindu-ne de sfârşitul Noului Testament, îl găsim pe Ioan, caracterizat întotdeauna prin doctrina dragostei pe care a propovăduit-o, contrabalansând cu multă măreţie doctrina acestora cu învăţătura despre judecata divină ce se va abate asupra celor pe care el îi descrie drept „proroci mincinoşi care au ieşit în lume" (1 Ioan 4:1) şi „amăgitori care s-au răspândit în lume şi care nu mărturisesc că Isus Cristos vine în trup. Iată amăgitorul, iată Anticristul" (2 Ioan 7).
Textul penultimei cărţi din Biblie, epistola relativ scurtă a lui Iuda, este şi ea într-un acord deplin cu verdictul Domnului nostru şi al celorlalţi apostoli: Căci s-au strecurat printre voi unii oameni, scrişi de mult pentru osânda aceasta, oameni neevlavioşi, care schimbă în desfrânare harul Dumnezeului nostru şi tăgăduiesc pe singurul nostru Stăpân şi Domn Isus Cristos... Sunt


nişte stânci ascunse la mesele voastre de dragoste... nişte nori fără apă, mânaţi încoace şi încolo de vânturi, nişte pomi tomnatici fără rod, de două ori morţi, dezrădăcinaţi, nişte valuri înfuriate ale mării, care spumegă ruşinile lor, nişte stele rătăcitoare, cărora le este păstrată negura întunericului pentru vecie, (v. 4, 12, 13).
După cum am observat, toate citatele sunt în context şi se referă la aceeaşi categorie de oameni, pe care îi caracterizează identic. Descrierea nu este plăcută, însă este biblică, avându-şi originea în Dumnezeu Duhul Sfânt şi nu în aşa-zisele fantezii interpretative sau intoleranţe fanatice ale unor extremişti neinformaţi. Dumnezeu a folosit termenii aceştia pentru oamenii pe care El îi descrie în Cuvântul Său; Dumnezeu avertizează Biserica lui Cristos în legătură cu existenţa lor, metodele lor, învăţăturile lor, subtilităţile lor şi în legătură cu judecata lor finală. Dar Biserica neglijează, spre riscul ei, un asemenea plan divin.
Există bineînţeles unii care nu vor fi de acord cu acest punct de vedere; ei vor cita îndemnul lui Gămăliei din cartea Faptele Apostolilor (5:38, 39) şi vor spune „lăsaţi-i în pace; dacă lucrarea este de la oameni, se va nimici; dacă este de la Dumnezeu să nu ne pomenim că luptăm împotriva lui Dumnezeu". Singura problemă, după cum am observat mai devreme, este aceea că tocmai contextul este cel care ne arată limpede că îndemnul a fost dat iudeilor de Gămăliei, iar Gămăliei nu era nici scriitor inspirat, nici apostol şi nici măcar creştin. Dacă trebuie urmat îndemnul lui şi recunoscute criteriile lui, atunci dezvoltarea prosperă a diferitelor culte necreştine, care toate neagă principiile fundamentale ale credinţei creştine, trebuie să fie recunoscută ca fiind lucrarea lui Dumnezeu! Nici un gânditor consecvent de orientare creştină nu ar putea susţine pentru mult timp o asemenea concluzie denaturată fără să violeze o mare parte a Noului Testament.
Există de asemenea alţii care, în încercarea lor de a se scuza că nu ies în întâmpinarea provocărilor ridicate de Isus cel propovăduit de cultele eretice, se vor referi la versetul 9 din Iuda, unde arhanghelul Mihail, atunci când s-a luptat cu Diavolul, a refuzat să stea de vorbă cu el, aducând argumente contrare, ci mai degrabă l-a trimis la Domnul pentru a fi mustrat. Totuşi, încă o dată, contextul ne descoperă faptul că Mihail nu a păstrat tăcerea fiindcă aşa a vrut el, ci din nevoie, întrucât aşa cum ne dezvăluie foarte clar originalul grec, „el nu a îndrăznit să rostească împotriva lui Satan o judecată blasfemiatoare" din simplul motiv că Satan îi este superior în autoritate. Termenul grecesc tradus cu „n-a îndrăznit" în traducerea King James a Bibliei (şi în traducerea Cornilescu; n. trad.) are sensul de a nu face ceva de teama unor represalii din partea unei puteri superioare *(etolmese,* în greacă), aşa că şi acest

mod de a judeca lucrurile dă greş.
ISUS CEL PROPOVĂDUIT DE CULTELE ERETICE
487
Motivele pentru care trebuie să dăm un răspuns unor astfel de oameni, ca de altfel şi să fim gata să-i evanghelizăm, sunt cât se poate de limpezi. Biserica trebuie să facă aceste lucruri deoarece Cristos şi apostolii i-au poruncit să le facă, oricât de nepopulare ar fi, şi la aceasta trebuie să se angajeze orice creştin adevărat, din nici un alt motiv decât din respect pentru Domnul nostru. Dacă cineva ne-ar ataca şi ne-ar prezenta într-o lumină falsă mamele, soţiile, copiii sau ţara, cu siguranţă dragostea noastră faţă de cei atacaţi ne-ar obliga să-i apărăm. Cu cât mai mult atunci ar trebui ca dragostea noastră faţă de Răscumpărătorul să ne îndemne să-L apărăm pe El şi Evanghelia Lui.
Isus cel propovăduit de cultele eretice este un palid înlocuitor al Dumnezeului întrupat din Noul Testament. împreună cu imperativul la fel de important al evanghelizării cultelor eretice există şi nevoia cât se poate de reală de a da oricui ne solicită „socoteală pentru nădejdea care este în noi" (1 Petru 3:15). Această nădejde este Isus cel din teologia biblică şi din istorie, şi odată ce înţelegem natura adevărată a lui Isus cel propovăduit de cultele eretice, ne putem achita cu credincioşie de datoria noastră şi, prin contrast, îi putem demasca pe el şi pe creatorul lui, astfel încât toţi să îi poată vedea. Putem rezuma toate acestea prin cuvintele ce ne îndeamnă la meditaţie, rostite cu fermitate absolută de Domnul nostru: „Iată că v-am spus mai dinainte" (Matei 24:25).

# CAPITOLUL 19
# EVANGHELIZAREA CULTELOR ERETICE - CÂMPUL DE MISIUNE DE LA UŞA NOASTRĂ

Ultimii o sută de ani de istorie americană au cunoscut evanghelizarea unor segmente mari din populaţia americană, la un nivel neimaginat vreodată de nici un evanghelist din istoria creştinismului.
începând cu accentul pus pe evanghelizare de către Charles G. Finney, continuând cu impactul masiv pe care l-au avut D. L. Moody, Gypsy Smith, Billy Sunday şi culminând cu Billy Graham, creştinătatea americană s-a bucurat de mari privilegii spirituale, refuzate lumii încă din perioada Reformei şi a trezirilor spirituale conduse de Knox, Wesley şi Whitefield, evenimente atât de preţioase în memoria istoricilor bisericii.
Cu toate acestea, există mulţi oameni astăzi, atât în rândurile clericilor, cât şi în rândurile laicilor, care reevaluează cu seriozitate sensul evanghelizării şi importanţa ei, dacă nu pentru Biserică, cel puţin pentru ei înşişi. Creştinii încep tot mai mult să se gândească la evanghelizarea *personală,* în contrast cu evanghelizarea în masă, şi aceasta în primul rând datorită faptului că întreaga evanghelizare, încă din cele mai timpurii zile ale creştinismului, mai exact întreaga evanghelizare *încununată de succes,* de valoare durabilă, a fost de natură personală. Deşi este adevărat că marii evanghelişti atrag masele şi predică unor mulţimi de oameni, şi ei depind de o aşa-zisă „atingere personală", fapt demonstrat prin încercarea lui Billy Graham în repetate rânduri de a scoate „poanta" din programul lui de radio, *Ora deciziei:* „Domnul să vă binecuvânteze cu adevărat". Dar asemenea încercări au fost de fiecare dată anulate de către ascultătorii care, deşi erau mulţi, doreau să aibă în continuare sentimentul unei relaţii personale.
Pentru a fi eficientă, lucrarea de creştere spirituală a celor care L-au acceptat pe Cristos - lucrare ce urmează după fiecare cruciadă de evanghelizare de mai mare importanţă - trebuie să fie la un nivel personal. Un plic timbrat şi un scurt curs bazat pe activitatea de memorare nu pot înlocui lucrătorii individuali, a căror credincioşie, răbdare şi perseverenţă, manifestate cu promptitudine, îi ajută să se dezvolte şi îi edifică pe tinerii convertiţi după ce înflăcărarea iniţială datorată experienţei convertirii începe să-şi piardă din strălucire.
EVANGHELIZAREA CULTELOR ERETICE

489
Aceasta, firește, ne aduce în situaţia de a acorda atenţie întrebării fără de care nu se poate: Ce este evanghelizarea? Este ea pur şi simplu o adunare în masă, unde se iau aşa-zise decizii „en gros" pentru Cristos? Pe de altă parte, este ea doar o obligaţie a bisericii locale, care-şi asumă răspunderea de a avea anual o săptămână sau două de întruniri cu scop evanghelistic şi de trezire spirituală? înţelegem noi prin evanghelizare un accent deosebit pus asupra radioului şi televiziunii în vederea transmiterii veştii bune a răscumpărării? Sau este evanghelizarea legată într-un fel sau altul de *toate* aceste forme de exprimare, fără a fi totuşi, în esenţă, nici una dintre ele? Să fie oare posibil ca evanghelizarea să fi fost intenţionată iniţial a fi personală şi individuală până într-atât încât fiecare creştin să simtă responsabilitatea de a-şi evangheliza vecinul şi să fie oare aceasta adevărata rădăcină a întregii probleme, din care copacul evanghelizării în biserică şi în întruniri de masă, atât prin cruciade, cât şi prin mass-media, trebuie să-şi tragă vigoarea şi vitalitatea spirituală? Pentru a răspunde la aceste întrebări şi a plasa evanghelizarea în perspectiva ei proprie în ceea ce priveşte provocarea lansată unor culte necreştine, trebuie să acordăm atenţia cuvenită modelului ce ne este dat în Noul Testament.

## Ţinând sus cuvântul vieţii

Mesajul care derivă din paginile Noului Testament este că Biserica creştină primară s-a aflat sub influenţa obsesiei magnifice a paradoxului divin. în fiecare adunare oamenii erau diferiţi ca indivizi, indiferent dacă era vorba de Efes, Corint, Creta sau Filipi. însă într-un sens misterios ei erau „un singur trup" în Cristos (Efeseni 4:4). Prin acceptarea Răscumpărătorului divin, Dumnezeu a sfărâmat şi a dărâmat zidul ce-i despărţea pe oameni pe considerente de rasă, culoare şi statut social. Nu mai exista „nici barbar, nici schit, nici rob, nici slobod, ci toţi erau una în Cristos" (Coloseni 3:11, trad. lit. din engl.). Fiecare dintre aceşti creştini din Noul Testament era îndemnat de Duhul Sfânt să fie un ambasador sau un reprezentant al Mântuitorului său (2 Corinteni 5:20). Apostolul Pavel a dat exemplul suprem în privinţa aceasta în Biserica nou-testamentală, declarând că responsabilitatea primordială a creştinului este de a predica Evanghelia (1 Corinteni 1) şi tocmai în această ordine de idei putem, dacă vrem, să înţelegem semnificaţia evanghelizării nou-testamentale.

După cum ştiu prea bine majoritatea creştinilor, cuvântul grec tradus cu *evanghelie* înseamnă literal „veste bună". însă ceea ce nu ştiu prea mulţi este că termenul tradus cu *a predica* vine de la cuvântul grec *evangelizomai,* care înseamnă „a publica" Evanghelia sau a o declara peste tot, încât să fie auzită de întreaga lume.

490


în sensul acesta se considerau creştinii primari evanghelişti (1 Corinteni 1:17), iar din scrierile lui Pavel, Petru, Ioan şi ale altora transpare acest adevăr mare şi nealterabil. Creştinismul nu era doar ceva încredinţat clericilor, pastorilor, învăţătorilor sau evangheliştilor de profesie. Era un mesaj personal, încredinţat acelora care trăiseră în propriile lor vieţi experienţa puterii lui, a proprietăţilor lui transformatoare şi care mergeau literalmente din casă în casă şi răsturnau lumea cu susul în jos, deoarece nu se ruşinau să îl proclame. Primii creştini mergeau doi-câte-doi. Ei plecau în puterea lui Cristos cel înviat. Ei duceau un mesaj - un mesaj bazat pe experienţa trăită de ei toţi, o experienţă ce îi întărea şi îi mângâia pe toţi. Aceştia nu erau nişte oameni preocupaţi de lucrurile lumii, de intrigile politice contemporane lor sau de stăpânirile Cezarilor, de locurile de spectacol ale Efesului şi de amfiteatrele Romei. Aceşti oameni erau stăpâniţi de un Duh întru totul diferit de duhul veacului în care trăiau ei - un Duh care le-a poruncit să declare lumea vinovată de păcat, deoarece, cu toate că ei îi fuseseră victime, ei deveniseră acum învingători asupra păcatului datorită Răscumpărătorului. Zelul incredibil cu care proclamau ei acest mesaj despre Cristosul cel viu, despre Evanghelia învierii, despre siguranţa iertării de păcat, despre existenţa păcii cu Dumnezeu, a exercitat aproape fără excepţie o influenţă şi o putere

copleşitoare asupra minţilor celor cu care ei veneau în contact. Temnicerul din Filipi i-a maltratat pe Pavel şi pe Sila până când a cunoscut prezenţa Stăpânului lor. Atunci şi el, împreună cu toată casa lui, a crezut incredibilul. Sergiu Paulus, deşi era asaltat de un mediu demonic care căuta să pervertească Evanghelia şi să-1 întoarcă de la credinţa în Cristos, a fost uluit de autoritatea lui Saul, numit şi Pavel, un bărbat umplut cu Duhul Sfânt, uluire care s-a preschimbat în credinţă şi viaţă veşnică. Până şi cei care s-au opus măreţiei evanghelizării nou-testamentale au fost speriaţi de claritatea şi de puterea ei şi au avut aceeaşi părere ca şi Festus, care 1-a admonestat pe apostolul Pavel: „Pavele, eşti nebun! învăţătura ta cea multă te face să dai în nebunie" (Fapte 26:24). împăratul Agripa nu şi-a schimbat părerea nici după remarcile lui Festus, însă el a ieşit din prezenţa Duhului Sfânt recunoscând cu înfiorare: „Curând mai vrei tu să mă îndupleci să mă fac creştin" (Fapte 26:28).

Toţi aceşti evanghelişti au avut trei lucruri în comun. Ei au cunoscut din propria lor experienţă persoana Cristosului celui înviat şi au trecut din moarte la viaţă. în al doilea rând, ei erau dominaţi de Duhul Sfânt, străin de această lume, fiindcă lumea nu îl cunoaşte şi nu îl poate primi, deoarece lumea zace în păcat, iar El este Dumnezeu. în al treilea rând, ei au ascultat porunca apostolilor şi în calitate de ambasadori ai lui Cristos au declarat în mod public, fără teamă, Vestea Bună că Lumina a venit în lume şi că Dumnezeu a stabilit



L

cu adevărat o zi în care va judeca lumea cu dreptate prin omul pe care El L-a hotărât pentru aceasta şi în legătură cu care le-a dat o asigurare tuturor oamenilor prin faptul că L-a înviat dintre cei morţi.

Nu este greu de observat de ce anume creştinii din primul secol au fost în stare să răspândească creştinismul de la un capăt la celălalt al pământului fără a dispune de radio, de televiziune, de caravane de călătorie, de cruciade organizate cu meticulozitate sau de întruniri anuale de evanghelizare sau de trezire spirituală. Pentru ei fiecare zi era o zi de campanie evanghelistică; fiecare întrunire era un serviciu de trezire; fiecare drum era o cale spre cineva care avea nevoie de Cristos; fiecare casă era un un loc de adăpost al celor pentru care a murit El. Aceşti oameni erau evanghelişti în adevăratul şi deplinul sens al cuvântului, conform intenţiei şi poruncii lui Dumnezeu. Ei s-au ridicat la înălţimea chemării cu o încredere şi o convingere totală, născute din experienţă şi credinţă, care, în ciuda tuturor limitărilor şi slăbiciunilor lor omeneşti, i-au făcut demni de numele de „sfinţi". Ei au putut să facă toate acestea deoarece ei L-au găsit cu adevărat „pe Acela, despre care a scris Moise în Lege şi proroci: pe Isus din Nazaret" (Ioan 1:45)... şi ei au crezut că „acolo unde sunt doi sau trei adunaţi în Numele Meu, sunt şi Eu în mijlocul lor" (Matei 18:20).

Dacă vrem să avem evanghelizare în adevăratul sens biblic al cuvântului, trebuie să ne întoarcem la conţinutul Evangheliei şi la metodele Bisericii nou-testamentale. Trebuie să ne folosim de toate mijloacele moderne posibile, însă nu trebuie să lăsăm ca acestea să umbrească sau să interfereze cu marea responsabilitate personală care îi revine fiecărui creştin. Deoarece, aşa cum a fost valabil pentru apostolul Pavel este şi pentru noi, într-un sens cât se poate de real şi personal: „De fapt, Cristos m-a trimis nu să botez, ci să propovăduiesc Evanghelia" (1 Corinteni 1:17).

Creştinii din Filipi au fost sfătuiţi de Pavel să „strălucească ca nişte lumini în lume, ţinând sus cuvântul vieţii" (Filipeni 2:15, 16). Aceasta ei puteau să o facă doar dacă erau dispuşi să strălucească în contrast cu întunericul care îi

înconjura şi să stea în apărarea Evangheliei, ţinând în acelaşi timp sus Cuvântul Vieţii.
Ni se spune foarte simplu că Evanghelia este puterea lui Dumnezeu în vederea mântuirii, însă *ce* este această Evanghelie?
Apostolul Pavel ne-a specificat acest lucru într-o aşa-zisă versiune comprimată a Evangheliei arunci când le-a scris corintenilor:
V-am învăţat înainte de toate, aşa cum am primit şi eu: că Cristos a murit pentru păcatele noastre, după Scripturi; că a fost îngropat şi a înviat a treia zi, după Scripturi. (1 Corinteni 15:3, 4).
492
ÎMPĂRĂŢIA CULTELOR ERETICE
Tocmai folosirea termenului de Cristos în teologia paulină este cea care identifică funcţia de Cel Uns cu cea de a doua Persoană din Trinitate, Cel care este Dumnezeu „peste toate, Dumnezeu binecuvântat în veci. Amin". (Romani 9:5, în limba greacă).
Totuşi, Pavel nu se opreşte aici, ci merge mai departe şi subliniază faptul că Cristos a murit pentru păcatele noastre, cu alte cuvinte în locul păcatelor noastre, o afirmare clară a ispăşirii substituţionare de la cruce. Apoi el încheie, spunând: „şi a înviat a treia zi", ceea ce, ţinând cont de contextul din 1 Corinteni 15, nu se poate referi decât la o înviere în trup (Luca 24:39 şi urm.)
Prin urmare, putem vedea că, în forma sa cea mai condensată, conţinutul Evangheliei se referă tocmai la divinitatea lui Cristos, ispăşirea substituţionară de la Cruce şi învierea Lui în trup dintre cei morţi. Arunci când această Veste Bună este enunţată şi declarată public fără teamă de către credincioşi, ea are efectul de a-i declara pe oameni vinovaţi de păcatele lor şi de a-i conduce la o stare de adevărată pocăinţă faţă de Dumnezeu şi de credinţă în Domnul Isus Cristos. în captivanta lui carte *Evangelism and the Sovereignity ofGod,* James Packer a formulat ideea aceasta în felul următor:
Ce a fost această Veste Bună pe care a predicat-o Pavel? A fost vestea despre Isus din Nazaret. A fost vestea despre încarnarea, ispăşirea, împărăţia, ieslea, crucea şi coroana Fiului lui Dumnezeu. A fost vestea despre felul în care Dumnezeu Şi-a glorificat Slujitorul, pe Isus, prin faptul că L-a făcut Cristos, Prinţul şi Mântuitorul mult aşteptat al lumii. A fost vestea despre cum L-a făcut Dumnezeu pe Fiul Său om, şi cum, ca om, Dumnezeu L-a făcut Preot, Profet şi Rege, şi cum, ca Preot, Dumnezeu L-a făcut şi jertfă pentru păcate, şi cum, ca Profet, Dumnezeu L-a făcut şi Legiuitor pentru poporul Său, şi cum, ca Rege, Dumnezeu L-a făcut şi Judecător al întregii lumi şi I-a dat acele prerogative care în Vechiul Testament îi aparţineau exclusiv lui Iehova - şi anume de a împăraţi până ce orice genunchi se va pleca înaintea Lui şi de a-i mântui pe toţi cei care apelează la Numele Lui. Pe scurt, Vestea Bună a fost tocmai faptul că Dumnezeu Şi-a împlinit intenţia Lui cea veşnică de a-Şi glorifica Fiul, proslăvindu-L drept marele Mântuitor pentru marii păcătoşi. Aceasta a fost Evanghelia pe care Pavel a fost trimis să o predice; ea era un mesaj de o oarecare complexitate, ce trebuia învăţat înainte de a putea fi trăit, trebuia înţeles înainte de a putea fi aplicat şi, prin urmare, era nevoie să fie comunicat de cineva. Aşadar Pavel, ca propovăduitor al lui, a trebuit să devină învăţător. El a considerat că lucrul acesta făcea parte din chemarea sa; el vorbeşte despre „Evanghelia [al cărei] propovăduitor... am fost pus eu şi învăţător..." (2 Timotei 1:10 şi urm.).[1]
' James 1. Packer, *Evangelism and the Sovereignity of Cod,* Downers Grove, IL, InterVarsity Press, 1975, pag. 47.
EVANGHELIZAREA CULTELOR ERETICE
493
Prin urmare, evanghelizarea necesită un conţinut, dar şi zel, curaj şi o atitudine de rugăciune permanentă - toate acestea fiind metode distincte de răspândire a veştii bune.

## Tehnici de evanghelizare a cultelor eretice

Mărturia Cuvântului lui Dumnezeu este că El a ridicat Neamurile şi a pus la îndemâna lor Evanghelia împărăţiei şi pe împăratul ei mesianic, pe care Israel L-a respins din pricina necredinţei. Scriptura declară că scopul lui Dumnezeu pentru care a procedat astfel este să-1 facă pe Israel gelos" (Romani 11:11) ca să poată pricepe ce a pierdut şi să se pocăiască, astfel încât mlădiţa naturală de

măslin să poată fi altoită din nou, deşi acum doar mlădiţa sălbatică (Neamurile) are parte de binecuvântarea legământului cu Mesia şi a împărăţiei ce va veni. Pe de altă parte, în împărăţia cultelor eretice din vremea noastră noi suntem martorii unui lucru asemănător şi care, în ciuda scopurilor lui corupte, progresează în continuare într-un ritm alarmant. Vedem diferitele sisteme de cult eretic, în special martorii lui Iehova, mormonismul, Unitatea etc, folosind metodele creştinismului de răspândire nou-testamentală a mesajului creştin, căutând să câştige convertiţi din rândul comunităţilor creştine declarate, atât protestante, cât şi romano-catolice! Acest prozelitism uluitor a provocat consternare în multe parohii protestante şi romano-catolice din America şi de peste hotare, şi în loc să scadă în intensitate, el creşte tot mai mult. Vedem aici judecata ciudată, însă dreaptă, a lui Dumnezeu asupra Bisericii creştine din cauza letargiei în care zace, judecată care constă în faptul că El îngăduie ca forţele întunericului să aibă succes prin metodele luminii, deşi ele neagă sursa luminii şi a vieţii, Evanghelia lui Isus Cristos. Pentru a putea compensa sfera de influenţă a cultului eretic în continuă extindere, creştinii trebuie în primul rând să recunoască realitatea că s-au făcut într-o mare măsură vinovaţi de a nu-şi fi asumat responsabilitatea evanghelizării personale. în al doilea rând, mulţi creştini au considerat de la sine înţelese marile doctrine ale Bibliei, pe care le-au învăţat şi le-au acceptat atunci când s-au convertit, dar nu le-au studiat în profunzime, „pentru a se arăta ca fiind încuviinţaţi de Dumnezeu, lucrători care nu au de ce să se ruşineze, împărţind drept Cuvântul adevărului" (cf. 2 Timotei 2:15). în al treilea rând, creştinul de rând ştie *ce* crede, în măsura în care este capabil să dovedească prin Scriptură *de ce* crede astfel, lucru pe care îl găseşte uneori a fi o sarcină frustrantă şi exasperantă. în privinţa aceasta, clerul este în mare măsură vinovat, deoarece nu pune întotdeauna accentul pe învăţătura ce trebuie dată de la amvon, ci mai degrabă pe acel gen de evanghelizare lipsită aproape cu totul de profunzime doctrinară.



Am făcut un sondaj la secţia de Studii biblice de la King's College. Din aproximativ trei sute de studenţi chestionaţi, mai puţin de zece au auzit în ultimii patru ani în biserica din care făceau parte o predică despre doctrina Trinităţii, a divinităţii şi umanităţii lui Isus Cristos sau despre relaţia harului şi credinţei cu faptele. Am făcut sondaje asemănătoare în colegii, seminarii şi institute biblice din mai multe oraşe principale de pe întreg cuprinsul ţării. Rezultatele au fost aproape identice. *Trebuie* să fie ceva fundamental greşit, de vreme ce sunt neglijate asemenea domenii importante ale doctrinei, sau se trece cu prea mare uşurinţă peste ele.

Diferitele sisteme de cult eretic, mai ales martorii lui Iehova şi mormonii, folosesc în avantajul lor împrejurări ca acestea. Mulţi creştini puşi în încurcătură se năpustesc asupra telefonului când în sufrageria lor este un „slujitor" de la martorii lui Iehova sau un „prezbiter" mormon, pentru a cere răspunsuri unui pastor în general extenuat, când de fapt puţin studiu consecvent al Scripturii le-ar fi putut da un sentiment extraordinar de siguranţă şi, ceea ce este mai important, le-ar fi asigurat prilejul de a-L predica, în adevăratul sens al evanghelizării personale, pe Cristos adeptului de cult eretic. Pretutindeni în lumea de astăzi misionarii creştini proclamă bogăţiile ascunse ale Evangheliei. Şi din cauza volumului relativ imens de fonduri disponibilizat pentru misiunile mondiale în ultimii o sută de ani în Statele Unite, un număr mare de creştini au ajuns letargici şi apatici în ceea ce priveşte propria lor responsabilitate faţă de proclamarea Evangheliei lui Cristos. Pastorii constată mereu că bisericile lor sunt mai goale când este vorba de întruniri de rugăciune, că până şi serviciile lor de închinare de duminică după-amiaza au fost cernute în mod considerabil de programele de la televizor şi de alte activităţi sociale de interes comun. în aceasta constă, prin urmare, o parte a problemei.

După cum am arătat în capitolele precedente, sistemele de cult necreştin s-au dezvoltat uluitor în America în ultimii o sută de ani. Prin utilizarea inge-

nioasă a unei terminologii redefinite, asociată cu o cunoaştere de suprafaţă a Bibliei şi încurajate de faptul că o bună parte dintre creştini nu sunt în stare să dea un răspuns la pervertirile acestora (lucru ce le întăreşte mai mult în acele abateri), zelul şi activităţile misionare ale cultelor eretice au crescut uluitor de mult. Singura cale de a compensa aceasta este prin întoarcerea la evanghelizarea creştină pozitivă pe baza cât se poate de personală a efortului din-uşă-în-uşă şi de-la-vecin-la-vecin, şi aceasta oricând se iveşte ocazia, însă dincolo şi mai presus de acest lucru, este timpul ca Biserica lui Isus Cristos să înceapă să considere cultele eretice în sine ca pe un câmp de misiune - un câmp de misiune la îndemâna Bisericii, oriunde s-ar afla ea în lume, atât în ţară, cât şi în străinătate.



Aceasta nu este în nici un caz o sarcină imposibilă. Ultimii treizeci de ani din viaţa autorului acestei cărţi au fost petrecuţi în mare măsură în acest domeniu şi îi confirmă opinia că şi adepţii de cult eretic pot fi atraşi în sfera de influenţă a Evangheliei. Şi ei fac parte din lumea pe care Dumnezeu a iubit-o atât de mult, încât L-a dat pe singurul Său Fiu pentru a o răscumpăra. Cum anume putem noi să-i evanghelizăm pe adepţii de cult eretic este un subiect important şi vital, despre care nu s-a scris relativ nimic în ultimul secol şi care în zilele noastre reprezintă o provocare tot mai mare pentru creştin. Şi noi trebuie să îndeplinim, asemenea apostolului Pavel, porunca de a face publică Vestea Bună şi de a face uz de acreditarea noastră ca ambasadori ai lui Cristos şi de a ne înfăţişa ca atare în faţa acelora care vor să ne evanghelizeze *pe noi* cu o evanghelie diferită de cea pe care o proclamă Noul Testament. Considerăm că următoarele metode şi observaţii sunt de folos oricărui efort creştin autentic de evanghelizare a adepţilor de cult eretic, atunci când sunt considerate nu ca un panaceu la problema noastră, ci ca un mijloc verificat pentru atingerea scopului de a-i aduce pe adepţii cultelor eretice la o credinţă personală în Isus Cristos. Acesta este obiectivul tuturor evanghelizărilor adevărate din orice secol.

1. *Elementul uman*

Unul dintre primele lucruri cu care se confruntă un creştin atunci când încearcă să evanghelizeze un adept de cult eretic este bariera psihologică ce există în minţile unui mare număr de creştini, care consideră că adepţii de cult eretic trebuie să fie un soi aparte de indivizi insensibili la metodele standard de evanghelizare şi, în general, suficient de versaţi în Biblie pentru a-i încurca, dacă nu pentru a-i convinge.

Cu toate că există un element de adevăr în ambele afirmaţii, acesta îşi are originea în experienţele pe care creştinul le-a avut personal, direct sau indirect, cu adepţii de cult eretic sau în întâlnirile întâmplătoare cu astfel de persoane, împrejurări în care creştinii nu s-au simţit prea bine. De fapt, nu în puţine cazuri, ei au fost înfrânţi, frustraţi şi încurcaţi. în general, aceasta conduce la reticenţă, la frica să nu se repete situaţia.

A doua explicaţie a acestui fenomen este teama, în mod evident inoculată, că în lumina textului din 2 Ioan 10, adepţilor de cult eretic nu trebuie să li se îngăduie să intre în căminul creştinului:

Dacă vine cineva la voi şi nu vă aduce învăţătura aceasta, să nu-1 primiţi în casă şi să nu-i ziceţi: „Bun venit!"

Luat în context, acest verset este o propoziţie dintr-o scrisoare către aleasa Doamnă, în a cărei casă aveau loc în mod cât se poate de evident întrunirile



unei biserici creştine, după obiceiul Bisericii primare, pe vremea aceea neexistând catedrale sau biserici moderne aşa cum le cunoaştem noi astăzi. în acest context, de altfel foarte comun (vezi Filimon 2), Ioan o avertizează pe aleasa Doamnă să nu îngăduie nimănui să predice în întrunirile bisericii sau să propovăduiască doctrine care nu îl onorează pe Cristos în toate aspectele Persoanei, naturii sau lucrării Lui. Este clar că Ioan se referă la dreptul învăţătorilor falşi de a vorbi în biserică, şi nu la adeptul de cult eretic care ia

loc în sufrageria dumneavoastră! Faptul că pasajul nu poate fi luat în sens literal este cât se poate de limpede, deoarece un creştin din secolul al XX-lea, a cărui pivniţă este inundată ca urmare a spargerii unei conducte de la instalaţia de încălzire centrală, din cauza temperaturii scăzute de afară, să zicem de -20°C, nici măcar nu visează să-1 întrebe pe instalatorul venit la ora prânzului să-i repare caloriferul dacă a „adus cu el doctrina lui Cristos". De fapt, o asemenea întrebare nu i-ar trece deloc prin gând. Cu toate acestea, instalatorul ar putea fi unitarian, mormon sau martor al lui Iehova! Fără îndoială, creştinii au primit astfel de oameni în casele lor ca să le repare instalaţia sanitară, cea electrică sau cuptorul pe motorină şi niciodată nu i-au întrebat despre opiniile lor în ceea ce priveşte doctrina lui Cristos. Şi totuşi, există unii creştini care se folosesc de 2 Ioan 10 ca scuză pentru a nu-i evangheliza pe membrii de cult eretic, deşi ei nu se gândesc deloc să facă uz de acest verset în cazul în care adeptul de cult eretic este un instalator!

Mulţi păstori şi-au instruit turma, pe baza acestui verset şi a altor citate scoase din context, ca mai degrabă să închidă uşa în faţa adepţilor de cult eretic decât să îi invite şi, după obiceiul evanghelizării creştine, să îi confrunte cu cerinţele lui Cristos. Nu există nici o împuternicire în Cuvântul lui Dumnezeu pentru neglijarea responsabilităţii fiecărui creştin în calitate de ambasador al lui Cristos, iar cultele eretice nu constituie o categorie specială de evanghelizare.

Creştinul are probabil dreptate când presupune că adeptul obişnuit de cult eretic are cunoştinţe practice din Biblie. Majoritatea dintre ei sunt foarte silitori în studiul lor, citind atât literatura lor proprie, cât şi Scripturile. Şi este foarte posibil să fie adevărat că adeptul de cult eretic bine instruit este insensibil la proclamarea Evangheliei şi la apărarea ei (atunci când este cazul), însă că el ar fi un soi special de necredincios, în a cărui prezenţă creştinul trebuie să rămână mut şi Duhul Sfânt neputincios, aceasta este o concepţie foarte greşită şi trebuie abandonată de toţi creştinii rezonabili.

Trebuie să căutăm să păstrăm pe primul loc în mintea noastră faptul că adepţii de cult eretic sunt nişte suflete preţioase pentru care Isus Cristos S-a dat pe Sine însuşi şi că ei sunt fiinţe omeneşti care au un cămin, o familie, prieteni, emoţii, nevoi, ambiţii, temeri şi frustrări, lucruri comune tuturor



oamenilor. Adeptul de cult eretic este special doar într-un singur sens, şi anume prin faptul că el este deja „profund religios" şi din această cauză probabil una dintre persoanele cel mai dificil din lume de atins cu Evanghelia lui Cristos. El a respins creştinismul istoric şi în majoritatea cazurilor întreţine ostilitate, dacă nu chiar o opoziţie activă, faţă de mesajul lui. Din acest motiv adeptul de cult eretic îi consideră pe creştinii evanghelici drept cei mai mari adversari potenţiali, dacă nu chiar activi, ai lui. Prin urmare, creştinul ar trebui să manifeste întotdeauna o atitudine de toleranţă şi de dragoste pentru a destinde această tensiune şi sentimentele ostile ale adeptului de cult eretic când acest lucru este posibil. Tehnica de „liniştire a adeptului de cult eretic" solicită într-adevăr foarte multă răbdare, întrucât fiecare adept de cult eretic în parte crede cu fermitate că a găsit „adevărul", şi ca atare consideră adeseori că mesajul creştin este inferior propriei sale revelaţii. Acest fapt se reflectă în general în atitudinea lui de superioritate şi chiar de indignare veritabilă atunci când i se prezintă Evanghelia. Această indignare se poate manifesta sub diferite aspecte, însă ea se conformează întotdeauna reacţiei generale potrivit căreia, de vreme ce el a găsit adevărul, cum poate creştinul să îndrăznească să încerce să-1 convertească pe *ell* Adepţii de cult eretic cred că prin intermediul revelaţiilor lor speciale şi ale experienţelor lor superioare cu Dumnezeu, au avansat deja cu mult dincolo de stadiul, sau de staţia creştină evanghelică de-a lungul „căii religioase".

După opinia unui psiholog, adepţii de cult eretic transferă de asemenea opoziţia lor faţă de teologia creştinismului istoric asupra celor care propagă acel mesaj, identificând astfel credinţa cu individul şi personalizând astfel controversa. Dacă creştinul interesat în evanghelizarea adepţilor de cult eretic

îşi dă seama de acest fapt la începutul conversaţiei sale cu adepţii de cult eretic, el poate atunci face o distincţie atentă între teologia creştinismului, care este adevărata sursă a opoziţiei, şi personalitatea creştinului individual, permiţându-i în felul acesta adeptului de cult eretic să-1 vadă pe creştin ca pe o persoană răscumpărată, independentă de structura lui teologică. Aceasta ar face posibilă o discuţie obiectivă asupra adevărului biblic, supusă analizei, consecvenţei logice, contextului şi exegezei.

Deşi s-ar putea ca aceasta să nu submineze neapărat o parte din sistemul teologic al adeptului de cult eretic, va înlătura sau va ajuta la înlăturarea condiţionării psihologice a adeptului de cult eretic, care îl face să creadă că orice persoană care nu este de acord cu interpretarea dată de *el* creştinismului este automat un obiect al opoziţiei.

Abordând problema evanghelizării cultelor eretice, trebuie amintit faptul că în cadrul sistemelor lor teologice adepţii de cult eretic sunt aproape întotdeauna dependenţi în mod firesc de forme, ceremonii, ritualuri, fapte, trăire





corectă sau sacrificiu de sine ca mijloace de a-L mulţumi pe Dumnezeu şi de a obţine justificarea. Prin urmare, cultul eretic este în esenţă o formă de automântuire, ce accentuează eliberarea de păcat prin intermediul efortului sau meritului omenesc, în cooperare cu concepţia cultului eretic respectiv despre personalitatea Divinităţii.

în consecinţă, în lumina acestui fapt, creştinul trebuie să reliefeze din Scriptură (întrucât majoritatea cultelor eretice o recunosc ca fiind autoritară, sau cel puţin parţial obligatorie) netemeinicia autojustificării, a dreptăţii sau a efortului omenesc ca mijloc de a obţine răscumpărarea. Trebuie să ne aducem întotdeauna aminte că termenii pocăinţă, ispăşire, regenerare, înviere şi răsplată, în sensul lor biblic, fac rareori parte din vocabularul adeptului de cult eretic şi că nu fac *niciodată* parte din experienţa lui personală. Creştinul trebuie *să definească, să aplice* şi *să apere* sensul istoric al acestor termeni, înainte de a putea să proclame efectiv Evanghelia. într-un cuvânt, trebuie început cu începutul, repetat, accentuat, repetat din nou. în aceasta constă semănarea seminţei care într-o zi, numai prin harul lui Dumnezeu, va aduce roadă pentru viaţa veşnică.

Vorbind din punct de vedere psihologic, adepţii cultelor eretice au o asemenea constituţie, încât aproape întotdeauna ajung victime a ceea ce s-ar putea numi o iluzie în masă a unei grandori asociată cu un sentiment stăruitor de mândrie personală. Scripturile consemnează faptul că Satan a căzut din poziţia lui iniţială din cauza unei nemăsurate mândrii (Isaia 14:12-14), aşa după cum şi în zilele noastre el se foloseşte de aceeaşi slăbiciune a caracterului omenesc, prin intermediul căreia formează adepţi de cult eretic în propriile lui scopuri. Această mândrie este evidentă la majoritatea adepţilor de cult eretic şi contribuie la iluzia că ei sunt posesorii adevăratei credinţe care mântuie, că sunt păstrătorii şi apărătorii singurului lucru sfânt şi administratorii revelaţiei divine, diferiţi de masa omenirii care este prinsă în mrejele unui creştinism despre care toţi adepţii de cult eretic sunt de acord că a fost pervertit de teologi şi filozofi, fiind astfel necesară restabilirea adevărată a Evangheliei prin eforturile lor. Experienţa autorului cărţii de faţă a dovedit că aproape toţi adepţii de cult eretic nutresc concepţia că gruparea din care fac ei parte va reieşi în cele din urmă victorioasă asupra tuturor adversarilor ei, va moşteni o împărăţie veşnică şi va avea plăcerea de a-şi vedea duşmanii fie chinuiţi, fie distruşi. Asemenea adepţi de cult eretic se agaţă de iluzia unei măreţii sau măriri inevitabile şi iminente, care, atunci când este asociată cu concepţiile lor intrinseci despre calităţile omului şi despre presupusele lui merite înaintea lui Dumnezeu, duc la o iluzie în masă şi la întunecime spirituală de o natură cât se poate de îngrozitoare.

Prin urmare, sarcina evanghelistului creştin este să dezvăluie cu mult tact





adevărata natură a omului, aşa cum îl înfăţişează Scriptura. Şi, în spiritul unei

profunde preocupări, împreună cu practicarea unei vieţi serioase de rugăciune, să descopere adeptului de cult eretic punctul de vedere al lui Dumnezeu despre omul căzut şi destinul sigur al acelora care merg pe urmele mustind de mândrie ale lui Lucifer, „dumnezeul veacului acestuia" (2 Corinteni 4:4).

Atitudinea adepţilor de cult eretic este una de apărare, deoarece ei sunt în mod acut conştienţi de lipsa de unitate şi de dragoste frăţească evidenţiată limpede în multe mişcări evanghelice. Ei ştiu că evanghelicii sunt uniţi numai când este vorba de adeptul de cult eretic, numai în opoziţia lor faţă de *el.* Din acest motiv ei pun mare accent pe diferitele diviziuni din cercurile ortodoxe, ca să nu mai menţionăm lipsa de claritate când este vorba de doctrinele cardinale ale credinţei creştine. Se pare că nu obosesc niciodată să afirme: „Noi cel puţin suntem uniţi; voi sunteţi împărţiţi până şi în cadrul propriilor voastre grupări." Acest fel de acuzaţie îl loveşte profund pe creştinul adevărat. El trebuie să răspundă acestei provocări admiţând diferenţe de opinie asupra unor probleme minore, însă subliniind solidaritatea în ceea ce priveşte elementele de bază ale Evangheliei, pe care, într-o formă sau alta, toţi adepţii de cult eretic le neagă.

Creştinul nu trebuie să uite niciodată că un adept de cult eretic bine instruit poate fi un oponenet puternic, expert în scoaterea textului din context, în răstălmăcirea termenilor şi în interpretări surpriză ale „textelor de bază". Creştinul trebuie să fie în permanenţă în gardă ca nu cumva să fie amăgit să admită ceva ce va fi folosit mai târziu împotriva lui şi în detrimentul atât al Evangheliei, cât şi al propriei lui mărturii.

2. *Terenul comun*

înainte de a încerca să îl evanghelizeze pe adeptul de cult eretic, creştinul ar trebui, oricând este posibil, să găsească un teren comun de discuţie (de preferat inspiraţia şi autoritatea Scripturilor, sau personalitatea lui Dumnezeu), şi să pornească de la acesta. De fapt, lucrătorii creştini trebuie să se facă totul pentru toţi, ca să mântuiască cu orice preţ pe unii (1 Corinteni 9:22). Creştinul nu-şi poate permite să aibă un complex de superioritate sau să reflecte ideea că el este răscumpărat, iar adeptul de cult eretic este pierdut. Răscumpărarea sufletului este un dar fără plată din partea lui Dumnezeu şi trebuie râvnit în toată umilinţa, şi nu cu superioritate, ca fiind exact ceea ce este - un dar - necuvenit şi nemeritat, fiind exclusiv rezultatul Harului suveran. Necesitatea unui teren comun nu poate fi niciodată subliniată prea mult când se pune problema abordării corecte a evanghelizării cultelor eretice. Până când ambele părţi nu adoptă o poziţie oarecare de acord, un punct



oarecare de plecare, discuţia nu poate duce decât la dispută, acuzaţii, contraacuzaţii, amărăciune extremă şi, în cele din urmă, pierderea ocaziei pentru o mărturie viitoare; iar sufletul adeptului de cult eretic ar putea fi pierdut! Prin urmare, o atitudine prietenoasă, o manifestare deschisă şi liberă a dragostei creştine şi consimţirea de a discuta punctele de divergenţă, vor duce până la urmă la aplanarea suspiciunii adeptului obişnuit de cult eretic şi vor deschide în continuare noi perspective pentru o mărturisire profitabilă şi eficace.

în toate acestea, creştinul trebuie să aibă o viaţă de rugăciune tot mai bogată, rugându-se dacă este posibil, în prezenţa adepţilor de cult eretic şi cu aceştia, astfel încât prin rugăciunile care sunt rostite, adeptul de cult eretic să poată simţi relaţia creştinului cu Cel care este Tatăl duhurilor şi Tatăl nostru, prin credinţa în Isus Cristos.

3. *Implantarea în subconştient*

Industria publicitară a Americii a făcut muncă de pionierat în studiul motivaţiilor şi ne-a învăţat că ideile pot fi implantate în mintea noastră sub nivelul conştiinţei sau al conştientizării şi că sunt înregistrate acolo cu credincioşie şi ne influenţează într-o măsură deloc neglijabilă gândirea şi

acţiunile. Versurile rimate cântate la radio şi televizor îi motivează destul de des pe oameni să achiziţioneze produsul căreia i se face publicitate în acele versuri.
Creştinii care doresc să-i evanghelizeze pe adepţii cultelor eretice pot profita într-un mod uimitor de descoperirile unor astfel de studii ale motivaţiilor în domeniul sugestiei subconştiente.
Convingerea autorului este că Cuvântul lui Dumnezeu şi rugăciunea adresată Lui prin intermediul Duhului Sfânt sunt cea mai puternică forţă motivatoare din univers şi ea poate fi folosită la nivelul inconştientului în evanghelizarea cultelor eretice prin implantarea unor gânduri-sămânţă despre Evanghelia lui Cristos, precum şi Evanghelia însăşi.
Modalitatea în care se poate face acest lucru este cel mai bine ilustrată prin exemple extrase din propria mea experienţă.
Martorii lui Iehova sunt probabil cei mai activi şi mai zeloşi dintre toţi misionarii cultelor eretice din America zilelor noastre. Când sunt căutat de martorii lui Iehova folosesc cu mare succes de mai mulţi ani următorul mod de abordare.
Invit adeptul sau adepţii Turnului de Veghere în sufragerie, însă înainte ca ei să aibă prilejul să vorbească despre literatura lor, eu declar că niciodată nu discut despre religie sau despre Biblie înainte ca o asemenea discuţie să fie precedată de rugăciune, lucru cu care sunt de acord toţi cei prezenţi. îmi

plec atunci repede capul şi mă adresez Domnului în calitate de Dumnezeu Iehova. Când aveţi de-a face cu martorii lui Iehova trebuie să fiţi deosebit de atenţi să vă adresaţi întotdeauna Divinităţii cu numele de Iehova, altminteri se poate întâmpla ca martorii să nu se roage sau să nu-şi plece capetele. în loc de aceasta, vor admira bibelourile, îşi vor răsfoi Bibliile, se vor întinde după gentile lor şi, în general, vor căuta să se menţină preocupaţi până ce îţi termini rugăciunea. în cazul în care cititorul este interesat să ştie cum anume am aflat acest lucru, trebuie să-i mărturisesc că o dată... am tras cu ochiul!
Dacă se foloseşte numele de Iehova, adeptul de rând al Turnului de Veghere îşi pleacă imediat capul, iar după ce v-aţi terminat rugăciunea şi *înainte* ca ei să se poată ruga, începeţi conversaţia întrebându-i: „Şi ce anume aţi vrut să discutăm?"
Cînd aveţi de-a face cu martorii lui Iehova nu uitaţi niciodată că ei vin echipaţi cu un arsenal portabil, sub forma unei genţi burduşite cu publicaţiile de primă importanţă ale societăţii Turnului de Veghere, ca să le aibă tot timpul la dispoziţie. De la început trebuie să insistaţi ca ei să nu folosească nimic altceva decât Scripturile într-o traducere recunoscută (King James, Revised Standard Version, New International, New American Standard etc). în continuare trebuie să insistaţi asupra unei discuţii despre doctinele cardinale, mai ales cea referitoare la persoana, natura şi lucrarea lui Isus Cristos. Fiind astfel privat de materialul Turnului de Veghere şi de traducerea Bibliei efectuată de Societate şi limitat în discuţie la persoana lui Cristos, până şi cel mai bine instruit martor al lui Iehova este într-un dezavantaj net. Pe de altă parte, creştinul plin de Duhul Sfânt are atunci un avantaj evident.
După ce discuţia a continuat astfel pentru o bucată de vreme şi am ascultat atâta teologie a „pastorului" Russell câtă pot tolera pentru o seară, le amintesc martorilor că s-a făcut târziu şi îi întreb dacă am putea încheia cu o rugăciune. îmi plec atunci imediat capul şi încep din nou să mă rog.
Acum, cele menţionate sunt, în sine, doar un rezumat al felului în care se poate comporta cineva în prezenţa martorilor lui Iehova, dar mai trebuie adăugat ceva important. în timpul rugăciunii mele de început şi de sfârşit eu predic pur şi simplu Evanghelia, accentuând divinitatea lui Cristos, moartea Lui pentru păcatele noastre, siguranţa de a şti că avem viaţa veşnică *acum,* prin credinţa în El, şi că mântuirea vine doar prin har, independent de lucrările omeneşti. Citez din abundenţă Scripturile, rostind de fapt o predicuţă de trei minute, implantând inconştient adevărata Evanghelie a lui Isus Cristos şi, aş adăuga, beneficiind de preafericita favoare de a nu fi între-

rupt. Deoarece nimeni, nici chiar cel mai zelos discipol al „pastorului" Russell, al lui Joseph Smith sau Brigham Young, nu poate întrerupe o rugăciune. Am văzut că o asemenea metodologie sau tehnică de evanghelizare

are un impact formidabil asupra martorilor lui Iehova şi asupra altor adepţi de cult eretic, deoarece, timp de cel puţin şase minute în seara respectivă, creştinul are prilejul să prezinte fără întrerupere adevărata Evanghelie a lui Cristos. Noi trebuie să credem că Cuvântul lui Dumnezeu „nu se întoarce la El fără rod, ci va face voia Lui şi va împlini planurile Lui" (Isaia 55:11).

4. *Vocabularul răscumpărării*

Adepţii necreştini ai cultelor eretice de toate genurile sunt predispuşi la instabilitate psihologică şi spirituală. Ei toţi sunt conştienţi de faptul că nu posedă *acum* viaţa eternă *sau* pacea cu Dumnezeu. De fapt, acesta este şi scopul pentru care ei se străduiesc din răsputeri să nu se abată de la teologia şi practicile sistemelor lor religioase. în consecinţă, nimic nu poate înlocui mărturia personală a creştinului despre ceea ce a făcut Cristos pentru el. Totuşi, aici trebuie tras un mic semnal de alarmă. După cum ştim, adepţii de cult eretic au propriul lor vocabular, aşa încât va fi necesar ca creştinul să-şi definească cu atenţie termenii atunci când vorbeşte despre convertire, despre mijloacele şi efectul ei asupra duhului său, a minţii şi a vieţii sale. Singurul argument incontestabil este cel al unei vieţi transformate, bine întemeiate pe autoritatea Scripturilor şi motivate de dragostea pentru Dumnezeu şi pentru aproapele. Cuvintele cheie ce trebuie definite cu atenţie sunt: naşterea din nou sau „născut din nou"; justificarea; ispăşirea; divinitatea şi învierea lui Cristos; învierea; iertarea, harul şi credinţa. Inevitabil trebuie să se discute şi despre pedeapsa veşnică, deoarece Cristos a murit tocmai pentru a ne salva de la aceasta.

Scripturile ne poruncesc să devenim „martori" ai Lui şi pentru a face acest lucru noi trebuie să fim gata să îndurăm orice şi să fim plini de răbdare, cumpătare, har şi dragoste. Atunci, indiferent de felul în care este înfruntat, pervertit sau răstălmăcit adevărul lui Dumnezeu şi indiferent de cât de mult sunt atacate propriile noastre caractere sau motive, Cristos va fi onorat prin purtarea noastră.

Vocabularul răscumpărării implică trăire personală, mărturie despre puterea lui Cristos atât de a mântui sufletul omului, cât şi de a-1 transforma ca individ, de a-i transforma moralitatea, etica şi viaţa. Şi, mai presus de orice, implică puterea de a-i aduce acestuia pacea lui Dumnezeu, care întrece orice pricepere, pace despre care Cristos a spus că va veni doar asupra acelora care se împacă cu Dumnezeu (Filipeni 4:7).

5. *Secretul perseverenţei*

Una dintre cele mai importante tehnici ale evanghelizării cultelor eretice este aceea de a persevera în lucrarea cu adepţii unui cult eretic. Oricine a

lucrat mult în domeniul cultelor eretice, se va grăbi să confirme că este nevoie de foarte mult har şi de foarte multă înţelegere din partea creştinului. Adeseori adepţii de cult eretic îl vor „hărţui" deliberat pe creştin (mai ales martorii lui Iehova şi mormonii), încercând să-1 provoace să-şi piardă răbdarea, justificându-şi astfel propriile lor învăţături. Pentru a evita asemenea capcane şi pentru a fi în stare să îndure multiplele forme de abuz şi de persecuţie care se vor abate asupra creştinului care penetrează teologia adeptului de cult eretic cu Sabia Duhului, creştinul trebuie să fi descoperit un secret care, atunci când este înţeles şi aplicat într-un duh de rugăciune, poate face posibilă îndurarea *oricărui* lucru de dragul lui Cristos.

Dacă cineva ar fi atacat, asaltat şi rănit grav de un orb speriat, probabil că nu numai îl va ierta, dar va continua chiar să îl iubească, în ciuda faptelor sale. Şi aceasta deoarece, atât bunul simţ cât şi logica pledează în favoarea faptului că el *este* orb şi că, într-un sens, nu este responsabil de faptele lui. îi suntem veşnic îndatoraţi apostolului Pavel, care a insistat în 2 Corinteni

că aceia care sunt în afara lui Cristos au fost într-adevăr orbiţi din punct de vedere spiritual de dumnezeul acestui veac. Satan a făcut ca peste mintea şi înţelegerea lor să coboare un văl al iluziei, astfel încât Evanghelia lui Cristos, care este lumina lumii, să nu poată pătrunde până la ei. Secretul perseverenţei constă în a şti şi a înţelege că indiferent de ceea ce spune sau face adeptul de cult eretic, el acţionează din orbire spirituală. De vreme ce lupta noastră în calitate de creştini nu este împotriva cărnii şi a sângelui (a adeptului de cult eretic), ci împotriva forţelor spirituale ale întunericului ce guvernează această lume (Satan şi emisarii lui), este posibil să-1 iubim pe adeptul de cult eretic, să îndurăm abuzurile comise de el la adresa persoanei noastre, pervertirile şi incriminările lui, depunând în acelaşi timp mărturie pentru Cristos. Această tehnică a evanghelizării cultelor eretice nu trebuie niciodată minimalizată. Şi odată ce este apreciată cum trebuie, ea poate deveni un lucru de preţ pentru creştin.

Fără îndoială că există mult mai multe lucruri ce ar putea fi menţionate în legătură cu evanghelizarea cultelor eretice, ca de exemplu faptul important că atunci când avem de-a face cu cultele gnostice (Ştiinţa Creştină, Unitatea, Noua gândire etc), trebuie să punem un accent deosebit asupra păcatului personal, pe care aceste culte îl neagă sau îl tăgăduiesc; mai trebuie subliniată şi certitudinea pedepsei, aşa cum ne-a fost ea propovăduită de Domnul Isus Cristos. Putem de asemenea reţine cu folos că, atunci când este pus în faţa unor religii ce îşi au originea în afara Statelor Unite (baha'ism, teozofia, zenul etc), creştinul trebuie să aibă cunoştinţe practice despre ceea ce reprezintă doctrinele acestor culte faţă de revelaţia creştină istorică. Este un lucru necugetat să încerci să discuţi doctrinele creştine cu aceia care nu acceptă



autoritatea Scripturilor, cum se întâmplă cu siguranţă în cazul celor trei culte eretice menţionate anterior.

In fine, evanghelizarea, mai ales cea a cultelor eretice, nu trebuie niciodată să omită să sublinieze faptul că Cristos şi ucenicii Săi au propovăduit anumite doctrine irevocabile, precum şi principii morale şi etice consecvente. Experienţa autorului, bazată pe numeroase contacte personale cu adepţii a tot felul de culte eretice este că nu s-a născut încă adeptul de cult eretic care să poată zăpăci, încurca sau combate în vreun fel un creştin care a făcut din teologia doctrinară o parte integrantă a studiului său asupra Scripturilor. Cultele eretice prosperă acolo unde există ignoranţă şi confuzie în ceea ce priveşte doctrinele Scripturilor, dar nu au puterea să-i clatine pe creştini din credinţa lor sau să practice cu succes prozelitismul printre ei atunci când creştinii sunt bine ancoraţi în învăţăturile fundamentale ale Bibliei şi devotaţi studierii marilor adevăruri doctrinare ale Cuvântului lui Dumnezeu. Aceşti stâlpi puternici ai teologiei creştine nu mai trebuie consideraţi ceva de la sine înţeles de către credincioşii creştini, şi nici pastorii şi învăţătorii nu trebuie să presupună că creştinul de rând are cunoştinţe temeinice despre ele. înflorirea cultelor eretice într-o aşa măsură în zilele noastre indică o mare lipsă de cunoştinţe în privinţa doctrinei şi este o slăbiciune categorică a teologiei creştine ortodoxe, slăbiciune pe care Biserica o ignoră, cu riscul pierderii a nenumărate suflete.

Prin urmare, acceptând faptul că otrava cultelor eretice poate fi combătută eficient doar prin antidotul doctrinei sănătoase, următoarea problemă este imunizarea creştinilor împotriva învăţăturilor cultelor eretice. Răspunsul la această problemă se află pe paginile Cuvântului lui Dumnezeu şi implică studiu (2 Timotei 2:15) din partea creştinilor, instruire din partea pastorului şi învăţătorului (1 Timotei 4:1), asociate cu dorinţa de a începe cu începutul când este vorba de doctrina sănătoasă, întocmai cum a făcut Cristosul cel înviat cu ucenicii îndoielnici şi de a reexamina *motivele* pentru care creştinii cred ceea ce cred. Recomandate în mod deosebit pentru un studiu intensiv sunt doctrinele inspiraţiei biblice, Trinităţii, divinităţii lui Cristos, personalităţii şi lucrării Duhului Sfânt, ispăşirii, justificării prin credinţă, a rolului faptelor, a învierii în trup a lui Cristos şi a învierii întregii omeniri.

Marea şi adevărata doctrină trinitariană a lui Dumnezeu şi a divinităţii lui Cristos trebuie imprimată fără încetare în mintea creştinilor, astfel încât poporul Domnului să nu uite niciodată că Isus Cristos este esenţa planului lui Dumnezeu pentru toate veacurile. Trebuie accentuat mereu faptul că El a murit în locul altora şi că a înviat în trup, justificându-Şi astfel pretenţia la divinitate prin supunerea faţă de dreptatea atât a voii, cât şi a legii Tatălui Său, împlinindu-le pe ambele în mod desăvârşit la Calvar.

EVANGHELIZAREA CULTELOR ERETICE

505

Este bine cunoscut faptul că nici un antidot împotriva otrăvii nu este eficace dacă nu este administrat la timp şi în doza adecvată, prescrisă de un medic competent. în mod asemănător, doctrina creştină nu trebuie propovăduită într-un fel searbăd, lipsit de imaginaţie, cum adeseori se întâmplă, ci trebuie administrată în doze mici, de-a lungul unei perioade lungi. Tratamentul trebuie început fără întârziere, de la nivelul Şcolii biblice duminicale până la colegiu şi seminar, acolo unde nevoia este imperioasă. Creştinii trebuie să-şi dea seama, cât încă mai este vreme, că învăţătura unei doctrine sănătoase nu propovăduieşte o credinţă creştină moartă. Atunci când este înţeleasă cum trebuie, o acceptare vie a doctrinei şi o bună cunoaştere a ei formează pilonii principali ai adevărului pe care se sprijină credinţa noastră, cunoaştere ce a produs întotdeauna lideri mari şi lucrători eficienţi pentru proclamarea Evangheliei harului.

Evanghelizarea adepţilor cultelor eretice este sarcina Bisericii creştine din care face parte fiecare creştin, care la rândul lui, este parte din trupul lui Cristos. Până ce nu se recunoaşte acest lucru şi până ce creştinii nu sunt îndemnaţi şi încurajaţi de pastorii şi liderii lor să părăsească intrările principale ale Hollywood-ului şi domeniul marelui dumnezeu, televiziunea, precum şi alte astfel de mijloace, în favoarea declarării publice, din uşă-în-uşă a Veştii Bune despre dragostea lui Dumnezeu, în Isus Cristos, pentru o lume pierdută, evanghelizarea adepţilor de cult eretic va continua să fie una dintre cele mai mari tragedii ale Bisericii creştine din zilele noastre. Este minunat faptul că susţinem misiuni străine şi că trimitem lumina Evangheliei lui Dumnezeu de jur împrejurul globului, însă este important să începem de aici, unde solicitarea este personală, provocatoare, iar răsplata este aceeaşi. Această provocare constă în evanghelizarea cultelor eretice, câmpul de misiune de la uşa noastră.

# Capitolul 20

# CALEA SPRE RECUPERARE

în capitolele precedente ale acestei cărţi am studiat şi evaluat în lumina Cuvântului lui Dumnezeu principalele culte sau secte necreştine ce au constituit o provocare permanentă pentru extinderea misionară a Bisericii lui Isus Cristos. Toate grupările ce au fost discutate până acum sunt adversari recunoscuţi ai creştinismului istoric. Se ridică atunci, cât se poate de logic, întrebarea: „Ce acţiune poate să întreprindă Biserica, atât la nivel ecumenic, cât şi independent, pentru a înfrunta provocarea lansată de cultele eretice americane contemporane?" Scopul acestui capitol este să schiţeze atât o metodologie, cât şi un plan prin care noi să putem nu numai să aducem sub control atacurile cultelor eretice, ci, ceea ce este mult mai important, să facem de fapt primii paşi spre evanghelizarea adepţilor de cult eretic, evanghelizare ce reprezintă, firește, sarcina principală a Bisericii creştine. Parcurgând aşa-zisa „cale spre recuperare", Biserica poate să vadă încă o dată ziua când, rostind adevărul în dragoste şi cu claritate, poate fi redobândită o mare parte din terenul pierdut în ultimul secol în favoarea cultelor necreştine. Nu trebuie uitat niciodată faptul că indiferent ce oferă un cult eretic pentru a-i atrage pe oameni, este neînsemnat în comparaţie cu ceea ce oferă Isus Cristos sufletului care îşi aruncă toate îngrijorările asupra Lui. Biserica nu are de ce să se teamă de cultele eretice atâta timp cât rămâne credincioasă misiunii ei de proclamare şi de luptă energică pentru credinţa care a fost dată o dată pentru totdeauna sfinţilor (Iuda 3).

Sentimentul autorului este că, dacă următoarele sugestii ar fi puse

neîntârziat în practică, s-ar ajunge, atât în Statele Unite, cât şi pe câmpurile misionare din străinătate, la o abordare constructivă a problemei tot mai grave pe care o reprezintă cultele eretice.

## Proiectul numărul unu - cercetarea

Pentru a asigura informaţii de orice fel pentru pastor, învăţător, misionar, cercetător sau pentru laic, este de o importanţă vitală să se facă o investigare minuţioasă în trecutul şi teologia principalelor sisteme de cult eretic. Există deja un volum considerabil de date care ar putea fi utilizate de îndată ce vor



# L

fi validate, codificate şi atent evaluate de agenţiile misionare şi de reprezentanţii în teritoriu ai confesiunilor majore şi ai grupărilor creştine independente. Adeptul obişnuit de cult eretic este dispus să acorde atenţie datelor, mai ales dacă acestea sunt în contradicţie cu ceea ce a fost învăţat el, dar numai dacă aceste date, odată ce el le verifică, se dovedesc a fi exacte şi demne de încredere. Am văzut, de exemplu, nu puţini martori ai lui Iehova şi mormoni reevaluându-şi cu atenţie propria religie, ca urmare a cercetării atente întreprinse de către creştinii interesaţi.

în al doilea rând, trebuie realizată o analiză statistică a creşterii şi dezvoltării principalelor sisteme de cult eretic pe plan intern şi peste hotare, astfel ca acele zone unde ele s-au dezvoltat în ritmul cel mai rapid să poată fi reprezentate grafic, iar factorii ce au contribuit la acea creştere să poată fi analizaţi comparativ cu lipsa de creştere din alte zone.

în al treilea rând, trebuie trimise chestionare la persoanele cheie din toate mişcările creştine, pentru a afla reacţiile lor la provocarea pe care o reprezintă cultele eretice în acele zone care intră sub jurisdicţia lor. în acest mod se va obţine o perspectivă mai largă asupra metodologiei de abordare practicată de cultele eretice.

Trebuie de asemenea folosite servicii care să pună la dispoziţie materiale informative, întrucât centrele cele mai populate de pretutindeni sunt în general ţinta sectelor majore şi este întotdeana utilă cunoaşterea sosirii şi plecării misionarilor aparţinând diferitelor culte eretice, precum şi cunoaşterea planificării întrunirilor lor zonale (convenţii internaţionale, sesiuni de raportare misionară, prelegeri speciale etc).

Fireşte că propunerea unui centru de cercetare care să se ocupe cu problema cultelor eretice nu este nouă. Institutul Creştin de Cercetare, al cărui întemeietor şi director sunt eu, a fost inaugurat în anul 1960 pentru a veni tocmai în întâmpinarea acestei nevoi. Intenţia noastră este de a strânge informaţii şi a le distribui tuturor grupărilor creştine, atât ecumenice, cât şi independente, ajutându-le să-i câştige pentru Cristos pe oamenii implicaţi în cultele eretice.

Prin înlesnirile noastre în calitate de birou de informaţie asupra religiilor comparate, conducătorii, misionarii şi lucrătorii creştini de pretutindeni din lume au acces prompt la informaţii de importanţă curentă. Prin publicaţia noastră noi putem pune la dispoziţia marelui public multe dintre cele mai noi informaţii. însă proiectul este mult prea vast pentru a fi pur şi simplu un efort independent. Trebuie să existe o cooperare şi un schimb liber de informaţii între toate grupările creştine interesate, urmat de o susţinere financiară, pentru ca un proiect de cercetare de o asemenea anvergură şi importanţă să reuşească în obiectivul pe care şi-1 propune.



## Proiectul numărul doi - sistem de accesare computerizată

Una dintre cele mai noi căi de combatere a cultelor eretice este prin folosirea computerelor. Institutul Creştin de Cercetare propune un plan care, dacă este adoptat, ar putea revoluţiona domeniul apologeticii. Eu propun dezvoltarea unui sistem de accesare computerizată a informaţiei care să poată furniza răspunsuri asupra cultelor eretice practic oricui are acces la o bibliotecă universitară sau de colegiu. Sistemul ar putea fi denumit Biblioteca de împrumut a Cercetării Creştine (SENT/EAST).

De exemplu, multe dintre argumentele pe care le aduc martorii lui Iehova împotriva credinţei creştine adevărate sunt încercări disparate de forţare a textului grecesc al Noului Testament în contextul teologiei lor. Ce scăpare are creştinul de rând împotriva unei asemenea traduceri greşite, dacă el nu are nici un fel de cunoştinţe de limba greacă a Noului Testament? Prin intermediul reţelei computerizate proiectate de noi, persoanele individuale vor putea avea acces la resursele noastre informaţionale prin terminalele unor computere. Persoana interesată ar putea să-şi introducă întrebarea la un terminal şi să primească aproape instantaneu un răspuns însoţit de documentaţia necesară. în zilele noastre există aproximativ 60 de milioane de adepţi de cult eretic şi alte 60 de milioane de americani interesaţi de ocultism în Statele Unite, şi acesta este un mod în care se poate ajunge la ei fără un efort prea mare. Sperăm că această reţea computerizată va fi utilizată chiar şi în alte ţări. Vom avea capacitatea de a prelua rezultatele tuturor cercetărilor noastre şi toată informaţia pe care am strâns-o în ultimii treizeci de ani şi să le punem la dispoziţia oricui are nevoie de ele.

Bineînţeles că sunt multe lucruri necesare pentru ca un program ca acesta să fie viabil. Avem nevoie de cooperare din partea tuturor celorlalte organizaţii din Statele Unite şi de peste hotare implicate în acest domeniu. Avem nevoie să cunoaştem informaţiile ce se găsesc pretutindeni în lume.

Un astfel de program este, de asemenea, foarte costisitor şi, deşi noi preconizăm că participanţii la program vor contribui acoperind o parte din costuri, sunt necesare totuşi donaţii şi donatori voluntari pentru a compensa enorma cheltuială. însoţit de rugăciunile şi ajutorul venit din partea laicilor şi conducătorilor creştini consacraţi de peste tot din Statele Unite, un program de genul SENT/EAST va insufla o nouă energie forţelor misionare în încercarea lor de a duce Evanghelia la cei care se află prinşi în capcana cultelor eretice.

## Proiectul numărul trei - literatură de specialitate

Exact după cum rolul proiectului numărul unu ar fi adunarea, sortarea şi



condensarea datelor şi informaţiilor utilizabile, tot aşa proiectul numărul trei ar fi consecinţa lui logică, şi anume publicarea şi distribuirea, precum şi traducerea unui asemenea material la scară internaţională. Valoarea tractatelor, pamfletelor şi a cărţilor tipărite şi vândute la costul de producţie atât în Statele Unite, cât şi în acele câmpuri misionare unde anumite culte eretice se dezvoltă în ritm rapid, este incalculabilă, după cum va confirma prompt orice misionar de peste hotare.

Prin facilităţile puse la dispoziţie de organizaţii de genul Institutul Creştin de Cercetare, Proiectul de Depistare a Contrafacerilor Spirituale, Apologetica Creştină: Serviciul de Cercetare şi Informare, Sfinţii în Viaţă, Institutul pentru Creştinismul Contemporan, Societatea Americană de Tractate, Societatea de Biblii New York, Consiliul Internaţional Misionar, Asociaţia Misiunilor Evanghelice Străine şi numeroase alte grupări interesate, practic toţi misionarii ar avea la dispoziţie informaţii pe care să le poată distribui bisericilor indigene şi lucrătorilor creştini din teritoriile în care activează, aşa încât nu ar mai fi posibil ca organizaţii cum sunt martorii lui Iehova şi mormonii să tragă foloase de pe urma absenţei unei literaturi care să le descrie cu exactitate credinţa şi să le combată pretenţiile.

Numai în America de Sud, unde mormonii şi martorii lui Iehova există în număr din ce în ce mai mare, având o influenţă tot mai mare, ca să nu mai menţionăm cultele eretice indigene animiste şi spiritiste, sondaje preliminare indică faptul că aproape 90% dintre cei chestionaţi nu numai că îşi doresc, ci

pretind de-a dreptul cu toată seriozitatea literatură care să îi ajute atât în combaterea, cât şi în evanghelizarea cultelor eretice.
în Statele Unite şi Canada - unde sistemele de cult eretic au progresat mult - universităţile, colegiile, seminariile, institutele biblice şi bisericile locale au pretins în mod consecvent din partea surselor confesionale şi independente recunoscute literatură demnă de încredere. Dar de vreme ce serviciile de finanţare şi de sprijinire nu se ridică la nivelul datoriei ce le revine, aceste organizaţii, inclusiv Institutul Creştin de Cercetare din care fac eu parte, ce lucrează neobosite pentru a furniza asemenea informaţii, sunt de-a dreptul asaltate de un număr cu mult mai mare de solicitări decât pot satisface. De aceea ar trebui instituite comisii speciale, asemănătoare celor deja sponsorizate de Consiliul Mondial al Bisericilor, astfel încât bisericile independente şi ecumenice să poată să-şi unifice informaţiile şi să ducă o luptă sistematică de apărare împotriva prozelitismului practicat de cultele eretice. Deşi conservatorii şi liberalii pot să nu fie de acord între ei din punct de vedere teologic, şi unii şi alţii suferă personal de pe urma atacurilor cultelor eretice, iar rândurile cultelor eretice americane sunt îngroşate anual de foşti metodişti, episcopalieni, luterani, baptişti, congregaţionalişti etc, care au

frecventat atât biserici liberale, cât şi conservatoare înainte de a fi devenit prozeliţi ai cultelor eretice.
Nici un expert serios în domeniul cultelor eretice nu va nega faptul că există o nevoie disperată de literatură şi că această literatură trebuie să aibă o orientare doctrinară. însă este cât se poate de îndoielnic, dacă nu imposibil, ca o asemenea literatură să fie pusă la dispoziţie fără cooperarea celor interesaţi, cler, educatori şi cititori laici. Cultele eretice au profitat de pe urma faptului că Biserica creştină nu a făcut nici un efort cu adevărat semnificativ de a stăvili tehnicile lor de prozelitism şi de a răspunde propagandei lor îndreptate împotriva tuturor formelor de creştinism. Aceste lucruri au contribuit într-o măsură deloc nesemnificativă la succesul lor. Este adevărat că cercetarea va produce şi a produs deja cantităţi considerabile de informaţii utile, însă tipărirea şi distribuirea acestor informaţii este de o importanţă fundamentală, dacă vrem să ne ocupăm cu eficienţă de problemele cu care suntem confruntaţi.

## Proiectul numărul patru - reevaluarea educativă

Samuel Johnson, marele pedagog, a scris odată: „Temelia oricărui stat este educaţia tineretului său", şi am face bine să parafrazăm aceasta în contextul creştinismului: „Viitorul bisericii este educaţia conducătorilor ei."
Ca profesor de colegiu am fost profund interesat de cursurile ţinute în institute, colegii şi seminarii biblice, precum şi în şcolile teologice pregătitoare, care se ocupau de problema religiilor comparate, mai ales de cultele sau sectele necreştine. în acest domeniu există o problemă cât se poate de reală, şi nu ar fi de nici un folos să ne mărginim numai la această remarcă. Trebuie mai degrabă ca datele, oricât de înspăimântătoare ar fi ele, să fie expuse public.
încă de la începutul eforturilor misionare creştine organizate, în urmă cu aproximativ 200 de ani, proclamarea mesajului Evangheliei s-a confruntat cu multe probleme. Obstacole de limbă, de rasă, cele ridicate de naţionalismul militant şi de competiţia dintre misionari de convingeri doctrinare diferite au contribuit la crearea unui mediu furtunos pentru misiunile lumii.
Pe lângă aceste dificultăţi, religiile necreştine majore, cum ar fi islamul, budismul, hinduismul, taoismul, shintoismul etc, s-au opus cu înverşunare misionarilor creştini, astfel încât înaintarea lor în multe zone a fost înceată şi, în unele cazuri, greu de recunoscut.
în orice caz, dincolo de acest aspect se întrevede, aşa după cum am menţionat, obstacolul formidabil care îl constituie cultele necreştine americane, dintre care multe sunt acum răspândite în întreaga lume. Câteva dintre

# L

aceste mişcări au repurtat un strălucitor succes, câştigând noi convertiţi în teritorii deja statornicite ca şi creştine. Folosind metodele ce amintesc de creştinismul primar, cultele eretice ţin cont de tiparele culturale ale celor pe care încearcă să şi-i facă prozeliţi, asigură literatură în limba oamenilor respectivi şi, într-un fel sau altul, păstrează în prim-planul lucrării lor un anume accent asupra Bibliei. în multe cazuri ei predică o „separare" militantă faţă de tutun, alcool şi alte practici clasificate ca fiind lumeşti şi nespirituale. Toate aceste activităţi sunt sprijinite de aşa-zisele lor revelaţii (care toate sunt din secolul al XlX-lea), pe baza cărora duc o luptă neîntreruptă împotriva tuturor religiilor, însă mai ales împotriva confesiunilor creştine. Este semnificativ faptul că aceştia abordează în primul rând persoane despre care ştiu că sunt creştini. Rareori încearcă să ajungă la cei neevanghelizaţi, aceştia reprezentând de fapt prima treaptă a unui program misionar veritabil.

Nu vrem să sugerăm ca activităţile acestor mişcări să fie îngrădite prin lege sau că ei ar trebui să devină ţinta unui baraj evanghelic prin ultraj. Deplina libertate a închinării şi dreptul ca cineva să-şi proclame propriile convingeri sunt deja de mult înscrise în platforma evanghelizărilor protestante. Până şi termeni de genul „sectă" sau „cult" par mai adecvaţi în ţări cu o biserică de stat decât în situaţii religioase deschise. însă dacă creştinismul vrea să aibă un viitor, el trebuie să păstreze distincţia dintre adevăr şi erezie. Unele grupări, în special martorii lui lehova, prin ostilitatea lor dovedită faţă de autorităţile guvernamentale, au primejduit adeseori reputaţia şi strădaniile celor cu convingeri creştine veritabile. Drept urmare, au existat mari divergenţe între lucrătorii lor şi misionarii creştini. Pentru misionarii creştini este într-adevăr dificil să concureze, în sens pozitiv, cu succes cu asemenea forţe dezbinatoare şi să-i evanghelizeze pe misionarii unor grupări atât de zeloase cum sunt mormonii, martorii lui lehova şi alte grupări indigene agresive.

în acest moment ne putem pune întrebarea: „Ce s-a făcut pentru instruirea misionarilor creştini de peste hotare (şi, la drept vorbind, a pastorilor, învăţătorilor şi liderilor din Statele Unite) pentru ca ei să poată face faţă acestei probleme tot mai mari? Instituţiile creştine iau în serios nevoile existente pe plan educativ, în ţară şi câmpurile de misiune? Există cursuri obligatorii pentru viitorii lideri creştini care să-i ajute atât în evanghelizarea, cât şi în combaterea adepţilor cultelor eretice?"

Cultele eretice insistă mereu asupra Bibliei, însă în ciuda accentului pus de ei pe Scripturi, ei se erijează exclusiv în rolul de interpreţi infailibili ai Cuvântului lui Dumnezeu, dogmatismul lor fiind rivalizat doar de erudiţii iezuiţi. în loc ca Biblia să reprezinte norma infailibilă pentru credinţă şi pentru practică, ei i se atribuie o poziţie secundară. Aceasta se înfăptuieşte aproape întotdeauna inconştient, astfel încât convertitul nu îşi dă seama că



autoritatea lui primară nu este cu adevărat întemeiată pe Scriptură, ci mai degrabă pe interpretarea Scripturii afirmată de cultul eretic respectiv.

Deşi acest fapt este bine cunoscut printre misionarii şi lucrătorii creştini, se pare că el nu s-a reflectat asupra seminariilor, colegiilor şi a institutelor biblice. Este o realitate faptul că, în prezent, mai puţin de 5% din toate instituţiile de acest gen din Statele Unite pretind ca o premisă obligatorie a absolvirii ca studentul să participe la un curs de religii comparate sau despre cultele americane necreştine, un fapt ce ne descumpăneşte atunci când vedem atacurile evidente ale cultelor eretice, atât în ţară, cât şi peste hotare.

într-un articol clasic apărut într-un periodic, profesorul Gilbert Peterson, preşedinte al secţiei de educaţie religioasă la Colegiul Biblic Philadelphia a făcut următoarele observaţii în ceea ce priveşte programa de educaţie a colegiilor, institutelor şi seminariilor biblice americane:

Pregătirea este un cuvânt care se găseşte scris ca titlu în unele ziare, pe

buzele oamenilor de stat, ale conducătorilor militari şi ale educatorilor, precum şi ale liderilor din biserici şi ale directorilor de borduri misionare. Acest termen a dobândit un sens deosebit în vremurile noastre, datorită ameninţărilor pe care le reprezintă conducătorii lumii, naţiunile şi diversele ideologii omeneşti ce se iau la întrecere unele cu altele pentru obţinerea unui loc cât mai important în lumea care ne înconjoară. Educatorii creştini trebuie să se oprească din când în când şi să evalueze pregătirea pe care bărbaţi şi femei o primesc în diferitele şcoli creştine de nivel superior...

Este imperios necesar ca absolvenţii colegiilor biblice, precum şi tinerii creştini de o altă formaţie profesională, să revină la îndatorirea pe care o au de a trăi şi a mărturisi adevărul Evangheliei în aceste vremuri tulburi. în fiecare primăvară alţi şi alţi tineri îşi primesc diplomele sau îşi iau gradul universitar pentru a-I sluji lui Dumnezeu în calitate de misionari, atât în ţară, cât şi peste hotare.

Un sondaj recent condus de mine în peste 23 de colegii biblice din Statele Unite şi Canada, reprezentând un număr total de peste 15.000 de absolvenţi, a scos în evidenţă faptul că aproximativ 12,5% din acest număr, adică în jur de 1900 de persoane, vor intra de îndată în lucrare pe câmpurile misionare ale lumii. Acum nu ne interesează procentajul absolvenţilor de colegiu biblic ce merg pe câmpul de misiune, ci mai degrabă pregătirea pe care o primesc ei în sfera apologeticii formale împotriva cultelor eretice, înainte de a merge pe câmpul de misiune.

în ultimii zece ani răspândirea cultelor eretice şi a „ism"-elor de tot felul prin intermediul radioului, al paginii tipărite şi al eforturilor misionare a atins proporţii enorme. Rapiditatea dezvoltării lor se datorează în mare măsură pe de o parte setei de informaţie printre creştini referitor la ceea ce proclamă diferitele culte eretice şi, pe de alta, neascultării de porunca divină de a acţiona împotriva lor. Sondajul efectuat a constat în chestionare trimise la



peste 50 de colegii biblice. în cele 23 de instituţii de învăţământ care au răspuns la chestionare există o mare diversitate de cerinţe în ce priveşte programa ce tratează apologetica, cultele eretice şi religiile necreştine. Cursul solicitat cel mai frecvent de către toţi absolvenţii a fost „Cultele eretice şi «ismele»". Cursul cuprinde de obicei studiul istoriei şi dezvoltării diferitelor culte eretice, poziţia lor doctrinară şi combaterea concepţiei lor pe baza Scripturilor. Conform numărului de solicitări întrunite, pe locul al doilea a fost apologetica. Acest curs constă într-o prezentare sistematică a motivelor şi dovezilor credinţei creştine. Cursul pus cel mai frecvent la dispoziţia studenţilor a fost cel de religii comparate; nouă instituţii de învăţământ îl aveau facultativ, trei îl pretindeau tuturor specialităţilor de misiune, iar patru îl pretindeau tuturor studenţilor din ultimii ani care studiau misiologia. Acest curs pune la dispoziţia studenţilor un studiu comparat al principalelor religii vii ale lumii.

Pentru a veni în întâmpinarea cerinţelor actuale în ce priveşte pregătirea tinerilor noştri de a înfrunta situaţia religioasă mondială prezentă, trebuie să analizăm ce anume li se oferă studenţilor din colegiile, institutele şi seminariile biblice pentru a fi pregătiţi să-L slujească pe Cristos în mijlocul proliferării cultelor eretice. în continuare sunt date câteva sugestii pentru structurarea programei analitice în acest domeniu. Fireşte că nu este vorba despre o hotărâre finală, ci mai degrabă de o recomandare pentru explorarea acestui domeniu dificil.

Nimic nu poate înlocui cunoaşterea amănunţită a Cuvântului lui Dumnezeu şi a adevărului lui Dumnezeu pe care îl revelează acesta. Cursurile în domeniul studiului biblic şi al doctrinei biblice îi asigură studentului temelia de care are nevoie. în plus, el mai are nevoie şi de un curs de trei ore de apologetică, în care să fie prezentate nevoile oamenilor, răspunsul creştin la aceste nevoi şi motivele unicităţii şi veridicităţii creştinismului.

Nu este suficient ca cineva să-şi cunoască doar propria credinţă atunci când este înfruntat de adeptul necreştin al unui cult eretic, şi din acest motiv, după cursul de apologetică, ar trebui să existe şi un curs de trei ore care să studieze cultele eretice şi «ismele». Acest curs, aşa cum s-a sugerat mai înainte, ar urma să examineze dezvoltarea istorică şi doctrinară a unor grupări necreştine cum sunt martorii lui Iehova, Ştiinţa Creştină, mormonismul, Unitatea şi altele asemenea lor. Cursul ar trebui să includă şi răspunsul creştin la aceste sisteme, evaluarea terminologiei lor şi o metodă exactă, consecventă, de abordare a lor cu scopul de a le evangheliza.

Un curs cum este cel de religii comparate ar putea fi pus la dispoziţia studentului în mod facultativ, pentru a-i da acestuia o perspectivă mai largă asupra religiilor necreştine. Atunci când un student se pregăteşte să meargă pe un anumit câmp de misiune, el trebuie să studieze cu mult mai amănunţit religia din acel câmp misionar, adică religiile comparate. în consecinţă, studenţilor trebuie să li se pună la dispoziţie cursuri specializate pentru aceste domenii. De asemenea, se va dovedi extrem de valoroasă instruirea

primită în domeniul apologeticii şi în cel al cultelor eretice în cadrul căruia se face o prezentare a terminologiei definitorii şi o evaluare doctrinară a diferitelor culte eretice.
In prezent, din cele 23 de colegii biblice care au răspuns sondajului nostru, 10 oferă un curs de apologetică, dintre care 6 îl pretind tuturor studenţilor; 11 oferă un curs despre cultele eretice, 7 pretinzându-1 de la toţi studenţii; 16 oferă un curs de religii comparate, 3 pretinzându-1 de la cei cu specialitate misionară şi 4 de la toţi studenţii.
Aceasta înseamnă că a patra parte dintre colegiile biblice ce au răspuns la chestionarele trimise urmează deja programa analitică schiţată sub formă de sugestie sau una foarte asemănătoare cu ea, şi mai puţin de jumătate dintre cele 23 de colegii oferă toate cele trei cursuri (apologetică, culte eretice şi religii comparate) în prezenta lor programă analitică.'

Remarcile domnului Peterson sunt cât se poate de oportune, deoarece, dacă ne amintim că numai 11 instituţii de învăţământ din 23 ofereau cursuri de apologetică împotriva cultelor eretice şi doar 7 din cele 11 pretindeau obligativitatea cursului pentru absolvire, reiese că situaţia este într-adevăr gravă.

în cazul seminariilor şi institutelor biblice din Statele Unite, un studiu detaliat ce este în pregătire acum indică chiar şi în această etapă de început a realizării lui că problema cultelor necreştine nu este luată în serios de marea majoritate.

Putem fi siguri că o asemenea informaţie nu prezintă o imagine încurajatoare, mai ales în lumina proliferării accelerate a cultelor eretice pe câmpurile principale de misiune.

Câmpurile misionare sunt în plus preocupate de problemele ridicate de anumite culte eretice indigene cu puternice implicaţii naţionaliste, mai ales în Africa şi Asia. Aceste grupări amestecă unele dintre învăţăturile creştinismului cu religiile păgâne mai vechi, în special cu animismul şi spiritismul, şi apar complet echipate cu propriile lor revelaţii şi cu proprii lor mesia. Situaţia aceasta este adevărată mai ales în Insulele Filipine, Japonia şi Africa, unde creştinismul este caricaturizat drept „religia omului alb", adică un import occidental impus asupra tiparelor culturale şi religioase băştinaşe. Un asemenea mod de abordare din partea cultelor eretice a avut un succes cu implicaţii dezastruoase, mai ales în America de Sud, în Brazilia, existând o recrudescenţă a spiritismului la o scară fără precedent. Periodicul *Time* chiar a dedicat odată rubrica lui religioasă unor comentarii făcute de un misionar romano-catolic, în care acesta deplângea incursiunile spiritiştilor în Biserica romano-catolică. Din nefericire, acelaşi lucru se poate spune şi despre unele

[1] *Religious Research Digest,* decembrie 1961, pag. 8-11.


instituţii protestante, aşa că problema este universală. Se poate aminti în trecere faptul că metodele folosite de cultele eretice americane şi băştinaşe au fost atât de reuşite în încercările lor de prozelitism printre convertiţii romano-catolici, încât Biserica romano-catolică a început de curând cercetări detaliate în domeniul cultelor şi sectelor necreştine.

Pe baza performanţelor din trecut, se poate prognostica că în deceniul următor, dacă lucrurile rămân neschimbate, cultele eretice îşi vor intensifica de trei sau chiar de patru ori activităţile lor de propagandă faţă de prezent, întrebarea este: va face Biserica lui Isus Cristos faţă situaţiei cât mai este timp? Biserica trebuie pregătită să apere afirmaţiile Scripturii, fiindcă numai ea este considerată de Duhul Sfânt a fi „insuflată de Dumnezeu şi de folos ca să înveţe, să mustre, să îndrepte, să dea înţelepciune în neprihănire"

(2 Timotei3:16).
Biserica creştină trebuie, de asemenea, să fie gata să amintească sectelor băştinaşe naţionaliste că creştinismul este o religie orientală, că Cristos S-a născut, a crescut şi a murit în Asia şi S-a înălţat la cer de pe Muntele Măslinilor; aşa că nu este în nici un caz o „religie străină". însă dacă vrem să ne ocupăm eficient de cultele eretice în ţară şi pe câmpurile misionare din străinătate, atunci misionarii, pastorii şi mai ales educatorii care alcătuiesc programa analitică a instituţiilor creştine de învăţământ trebuie să insiste asupra unei programe analitice riguroase în aceste instituţii. Creştinii trebuie învăţaţi nu numai ce să creadă, ci şi de ce să creadă ceea ce cred, astfel încât să poată fi, după cum ne sfătuieşte Scriptura, „totdeauna gata să răspundă oricui le cere socoteală de nădejdea care este în ei; dar cu blândeţe şi teamă" (1 Petru 3:15).
învăţăturile sectelor majore trebuie să fie codificate şi indexate şi, de asemenea, trebuie pus la dispoziţia tuturor celor interesaţi un comentariu la zi al acestora, sub forma publicării de literatură şi poate şi a unui jurnal semestrial. Atunci va fi posibil să se înţeleagă metodologia cultelor eretice din ţară şi de peste hotare, să se observe domeniile pe care acestea pun un accent doctrinar şi în care se dezvoltă, cât şi felul în care utilizează terminologia creştină şi abuzează de ea. Biserica lui Isus Cristos, după cum am observat, nu are de ce să se teamă de zelul şi de concurenţa cultelor eretice, însă are de ce să se teamă din partea propriei ei apatii şi letargii pe care le manifestă în această sferă vitală a preocupării misionare. Mijloacele pentru evanghelizarea şi combaterea adepţilor de cult eretic pot fi puse imediat la dispoziţia tuturor părţilor interesate. Rămâne ca atât creştinii aparţinând bisericilor ecumenice, cât şi cei aparţinând bisericilor independente să consimtă să coopereze la răspândirea literaturii referitoare la acest domeniu tot mai mare de interes comun.


Biserica se confruntă pe toate fronturile cu presiuni necruţătoare şi mereu crescânde din partea forţelor anticreştine. Domnul nostru ne-a avertizat că „vine noaptea, când nimeni nu mai poate să lucreze" (Ioan 9:4), însă publicarea de literatură mai poate încă să ne dea ceva timp de lucru în amurgul ce precede asfinţitul soarelui.
în orice caz, nu ne va fi de un folos prea mare să sponsorizăm cercetarea şi să publicăm şi să distribuim literatură, dacă la temelia întregii activităţi creştine, care este pregătirea didactică a acelora care vor deveni lideri creştini, nu revizuim programa analitică a numeroaselor institute, colegii şi seminarii biblice, pentru a veni în întâmpinarea acestor nevoi, atât în Statele Unite, cât şi pe câmpul de misiune. Se pare deci că educaţia, ca întotdeauna, este de o importanţă vitală.

## Proiectul numărul cinci - conferinţe despre cultele eretice

O sugestie finală, menită să contribuie la o abordare unitară a provocării venite din partea cultelor eretice este sponsorizarea unor conferinţe sau prelegeri specializate la nivelul bisericii locale, în cadrul conferinţelor biblice şi în şcoli şi seminarii, ţinute de cercetători competenţi specializaţi în principalele sisteme de cult eretic. Eu personal folosesc asemenea conferinţe de ani de zile, şi alte organizaţii preocupate de problema cultelor eretice au urmat şi ele acest model plin de succes. Aceste conferinţe sunt un permanent stimul pentru creşterea interesului faţă de aceste probleme, prezentând comparativ diferenţele dintre învăţăturile cultelor eretice şi cele ale creştinismului istoric. Dacă ar fi ţinute într-o manieră respectabilă, academică, şi totuşi accesibilă marelui public, cu sesiuni de întrebări şi răspunsuri după fiecare prelegere, astfel de conferinţe ar servi unui scop dublu. Pe de o parte, ele ar explica doctrinele divergente ale cultelor eretice şi, în acelaşi timp, ar întări credinţa creştinilor în marile învăţături fundamentale ale creştinismului. Autorul este angajat într-o astfel de lucrare de câţiva ani, succesul acesteia fiind considerabil, dar mai rămân încă multe lucruri de făcut, deoarece, aşa după cum ne aminteşte Scriptura, „holdele sunt albe acum, gata pentru seceriş, dar puţini

sunt lucrătorii. Rugaţi dar pe Domnul secerişului să scoată lucrători la secerişul Lui" (Ioan 4:35; Matei 9:37, 38). Institutul Creştin de Cercetare pune la dispoziţia celor interesaţi conferenţiari în aceste domenii şi în ţară mai sunt alte câteva organizaţii şi persoane individuale care asigură servicii similare. Totuşi, nevoia este mult mai mare decât oferta, şi aceasta trebuie să fie satisfăcută cu promptitudine.

Convingerea autorului acestei cărţi este că, dacă sugestiile prezentate anterior ar fi adoptate şi aplicate, principalele sisteme de cult eretic ar simţi



curând impactul mărturiei creştine unite şi ar recunoaşte avantajul ei când este vorba de adevărul credinţei pe care ei au ales să o respingă.

Folosind un bun material de cercetare, răspândit unde este nevoie de el şi tradus, dacă acest lucru este posibil în limba locuitorilor din zonele unde cultele eretice sunt deosebit de active, şi ajutaţi de serviciile specializate care ar putea informa permanent centrele de cercetare despre principalele eforturi ale cultelor eretice în întreaga lume, creştinii din toate confesiunile religioase, pastorii, educatorii şi misionarii, vor putea fi ţinuţi la curent cu activităţile celor mai importante culte eretice.

încheind aşadar examinarea noastră, putem afirma că nu va fi uşor de parcurs calea spre recuperare şi că aceasta va fi plină de probleme şi conflicte; însă dacă vom începe să o parcurgem, îi vom găsi pe ea şi la capătul ei pe aceia care au fost eliberaţi de cultele eretice, pe aceia care au fost sfătuiţi să nu se alăture cultelor eretice şi pe aceia care au fost evanghelizaţi şi întăriţi prin efortul hotărât al Bisericii lui Cristos nu numai de a proclama mesajul despre harul răscumpărător, ci şi de a apăra cerinţele Mântuitorului ei şi ale Evangheliei. Putem să parcurgem o cale lungă spre recuperarea terenului pe care l-am pierdut, însă trebuie să începem acum.

^

# ANEXĂ
# NEDUMERIREA ÎN LEGĂTURĂ CU ADVENTISMUL DE ZIUA A ŞAPTEA

## Prefaţă

Aceasta fiind o carte ce tratează problema cultelor necreştine, se poate ridica în mod logic întrebarea: „De ce să se includă în ea adventismul de ziua a şaptea, mai ales când scriitorul 1-a clasificat de-a lungul unei întregi cărţi drept o confesiune creştină?"

Răspunsul la această întrebare este că timp de peste un secol adventismul a fost stigmatizat drept un cult necreştin. Problema dacă acest lucru a fost justificat sau nu în perioada de început a adventismului am discutat-o deja în amănunţime în cartea mea precedentă, însă trebuie amintit faptul că adventismul din zilele noastre este diferit în multe privinţe de cel din anul 1845, şi această schimbare atrage de la sine necesitatea reevaluării.

în urmă cu câţiva ani am condus împreună cu Fundaţia Evanghelică (întemeiată de regretatul dr. Donald Grey Barnhouse şi editorii periodicului *Eternity)* o acţiune de reevaluare detaliată a adventismului de ziua a şaptea. Rezultatele acelei reevaluări au fost prezentate pe larg în cartea mea *The Truth About Seventh-day Adventism* (Grand Rapids, MI, Zondervan Publishing Company, 1960) şi, mai târziu, în primele ediţii ale cărţii de faţă. Convingerea mea este că cineva nu poate fi un adevărat martor al lui Iehova, mormon, adept al Ştiinţei Creştine, unitarian, spiritist etc, şi în acelaşi timp să fie creştin în sensul biblic al cuvântului; este însă perfect posibil ca cineva să fie adventist de ziua a şaptea şi în acelaşi timp să fie un adevărat ucenic al lui Isus Cristos, în ciuda anumitor concepţii heterodoxe, pe care le vom discuta în continuare.

Lideri creştini ca Louis T. Talbot, M. R. DeHaan, John R. Rice, Anthony A. Hoekema, J. K. Van Baalen, Herbert Bird şi John R. Gerstner au adoptat punctul de vedere conform căruia adventismul este de fapt un cult eretic, pe când regretatul Donald Grey Barnhouse, subsemnatul, E. Schuyler English şi

mulţi alţii au ajuns la o concluzie contrară.
De vreme ce punctul de vedere contrar a avut o largă circulaţie pentru o

lungă perioadă de timp, am considerat că este necesar să includ în această carte adventismul de ziua a şaptea ca o compensaţie necesară - prezentând cealaltă latură a adventismului şi înfăţişând teologia adventismului aşa cum este ea crezută de către adventişti şi nu aşa cum a fost ea caricaturizată de către mulţi critici.
Firește că efortul acesta nu trebuie în nici un sens interpretat ca o aprobare a întregii structuri teologice a adventismului de ziua a şaptea, o parte din ea fiind categoric în afara curentului principal al teologiei creştinismului istoric, de aceea m-am străduit să o combat. Cred însă că este corect şi etic să se ia în considerare ambele faţete ale unei controverse extrem de dificile şi provocatoare, ce dă prea puţine semne de liniştire în zilele noastre.
De fapt, în ultimii zece ani (de la începuturile anilor 1970 încoace) confesiunea adventistă de ziua a şaptea a avut mai multe probleme, atât pe plan administrativ, cât şi pe plan doctrinar, decât oricând în istoria organizaţiei. Din punct de vedere administrativ au existat un număr de lideri şi pastori adventişti care au fost înlăturaţi din funcţiile lor în urma unor presupuse sau dovedite activităţi financiare improprii, inclusiv însuşirea ilegală de fonduri. Organizaţiile IRS, SEC, FBI şi ministerul de justiţie au iniţiat investigaţii, iar unii administratori ai conferinţei adventiste de ziua a şaptea ar putea chiar să ajungă în faţa tribunalului pentru fraudă. Din punct de vedere doctrinar, s-a creat o prăpastie adâncă între membrii şi liderii care se situează clar în tabăra creştinismului evanghelic şi membrii şi liderii care, din cauza accentului pe care îl pun pe neprihânirea prin fapte, pe legalism şi pe rolul profetic acordat fondatoarei Ellen G. White, e posibil să scoată cu timpul confesiunea în afara taberei evanghelice şi să o transforme într-adevăr într-un cult eretic.
De vreme ce am accentuat întotdeauna în evaluările pe care le-am făcut mişcărilor religioase, importanţa integrităţii doctrinare, schimbarea doctrinară din cadrul adventismului are o semnificaţie deosebită. Prin urmare, în data de 16 februarie 1983 am scris Conferinţei Generale a Adventiştilor de Ziua a Şaptea (Washington, D.C.), cerând să mi se facă o declaraţie oficială şi publică de reafirmare sau de negare a autorităţii cărţii adventiste *Questions on Doctrine,* principala publicaţie adventistă pe care îmi bazasem evaluarea şi cartea mea de început. Pe data de 29 aprilie 1983, W. Richard Lesher, vicepreşedinte al Conferinţei Generale, mi-a răspuns printr-o scrisoare personală, în parte, replica lui a fost următoarea:

> Vreţi în primul rând să ştiţi dacă adventiştii de ziua a şaptea mai susţin încă răspunsurile pe care le-au dat la întrebările dumneavoastră în *Questions and Doctrine,* aşa cum au făcut în 1957. Răspunsul este afirmativ. In scrisoarea dumneavoastră aţi făcut observaţia că unii au fost împotriva răspunsurilor date atunci, şi, într-o oarecare măsură, aceeaşi situaţie există şi



> astăzi. însă cu siguranţă că marea majoritate a adventiştilor de ziua a şaptea sunt în armonie cu punctele de vedere exprimate în *Questions on Doctrine.* în al doilea rând, aţi pus problema interpretării Scripturii în raport cu scrierile lui Ellen White. Ca agent confirmat al darului profetic, noi credem că este demnă de încredere şi vrednică de crezare comunicarea bazată pe experienţa revelatoare a lui Ellen White. Totuşi, noi nu credem că scrierile lui Ellen White epuizează sensul Scripturii. Noi suntem în continuare de acord cu afirmaţiile despre Ellen White incluse în *Questions on Doctrine.*

Pe baza scrisorii citate mai sus, a dialogului cu numeroşi lideri adventişti şi a stării permanente de fluctuaţie din interiorul adventismului, sunt obligat, în momentul de faţă, să susţin evaluarea mea iniţială asupra adventismului de ziua a şaptea, pe care am prezentat-o pe larg în prima mea carte pe această temă şi ulterior în cartea de faţă. Numai evenimente aflate încă în viitor, dar cunoscute de Domnul însuşi, vor stabili dacă va fi necesară revizuirea evaluării mele. Rugăciunea mea este ca acele curente aberante din cadrul

adventismului contemporan să nu învingă şi ca adventismul să continuie să fie o confesiune creştină şi evanghelică, chiar dacă unică în felul ei.
Dr. Donald Barnhouse a fost cel care a afirmat că doar pentru că o persoană este membră a unei anumite confesiuni, nu există nici un motiv pentru a se presupune că întreaga confesiune este reprezentată de teologia acelei persoane, tot aşa cum nu este adecvat să se presupună că deoarece există baptişti, prezbiterieni, metodişti, episcopalieni etc. eretici, toate confesiunile de acest gen sunt eretice.
în aceeaşi ordine de idei, putem spune că simplul fapt că o confesiune se declară creştină nu este o garanţie că toţi membrii acelei confesiuni sunt creştini prin mărturia şi experienţa lor. De unde părerea noastră este că adventismul de ziua a şaptea ca şi confesiune este în esenţă creştin, în sensul că toate confesiunile şi grupările care profesează creştinismul sunt creştine, dacă se conformează misiunii clasice a creştinismului, aşa cum este ea descrisă în Biblie, precum şi mărturisirilor de credinţă şi îndemnurilor Bisericii creştine. însă acest lucru nu înseamnă că toţi baptiştii, toţi metodiştii, toţi episcopalienii, toţi luteranii sau toţi adventiştii sunt neapărat creştini. Aceasta este o problemă între individ şi Dumnezeu şi trebuie privită în lumina revelaţiei Scripturii şi a mărturiei Duhului Sfânt.
Această secţiune consacrată adventismului de ziua a şaptea este o încercare de a prezenta spre analiză fapte ce sunt puţin cunoscute în unele privinţe şi adesea deformate în altele. Este un efort întreprins cu scopul de a examina, de a lăuda şi de a critica, acolo unde este necesar, structura teologică a confesiunii adventiste şi el este susţinut cu nădejdea, întărită prin rugăciune, că această cercetare onestă, chiar dacă nu concordă cu ideile noastre preconcepute,

trebuie încurajată şi trebuie să tragem de pe urma ei, sub călăuzirea Duhului lui Dumnezeu, învăţăturile ce se impun.

## Trecutul istoric al adventismului de ziua a şaptea

Adventismul de ziua a şaptea îşi are originea în „marea trezire a celei de a doua veniri" ce a zguduit lumea religioasă cu puţin înainte de mijlocul secolului al XlX-lea, când în Marea Britanie şi pe continentul european s-a accentuat într-un mod exagerat cea de a doua venire a lui Isus Cristos. Curând după aceea, multe dintre părerile Lumii Vechi despre interpretarea profetică au traversat Atlanticul şi au pătruns în cercurile teologice americane.
Bazându-se în mare parte pe cărţile apocaliptice Daniel şi Apocalipsa, teologia Mişcării adventului a fost dezbătută atât în ziare, cât şi în jurnale teologice. Escatologia Noului Testament a concurat cursurile de la bursa de valori pentru spaţiul paginii de titlu a publicaţiilor, iar cele „şaptezeci de săptămâni", „2.300 de zile" şi „urâciunea pustiirii" (Daniel 8,9) erau subiecte obişnuite de conversaţie.
Urmărind cronologia arhiepiscopului Ussher şi interpretând cele 2.300 de zile din Daniel drept 2.300 de ani, mulţi cercetători ai Bibliei din diferite confesiuni au tras concluzia că Cristos avea să se reîntoarcă în jurul anului 1843. Din rândul acestor bărbaţi studioşi făcea parte şi un anume William Miller, un pastor baptist din Lower Hampton, New York. Marea mişcare a celui de al doilea advent, ce a străbătut Statele Unite în anii 1840 îşi are originea în mare parte în activitatea lui William Miller, care în anul 1818 propovăduia cu o convingere nestrămutată că peste „aproximativ" 25 de ani, adică în 1843, Isus Cristos avea să Se reîntoarcă. Cum a declarat Miller însuşi: „Astfel, în anul 1818, la sfârşitul unui studiu al Scripturilor de doi ani de zile, am ajuns la concluzia solemnă că după aproximativ 25 de ani de la acea vreme toate activităţile actualului nostru stat aveau să fie lichidate."[1]
în continuare Miller a scris:
Sunt de părere că timpul poate fi cunoscut de toţi cei care doresc să înţeleagă şi vor să fie gata pentru cea de a doua venire a Sa. Şi sunt pe deplin convins că la un moment dat, între 21 martie 1843 şi 21 martie 1844, potrivit modului evreiesc de calcul al timpului, Cristos va veni şi îi va aduce cu Sine pe toţi sfinţii Lui şi că atunci El îl va răsplăti pe orice om după cum îi va fi

lucrarea.[2]
Asociaţii lui au fixat în cele din urmă data de 22 octombrie 1844 ca dată
[1] Francis D. Nichol, *The Midnight Cry*, Washington, D.C., Review and Herald, 1944, pag. 35.
[1] *Signs ofthe Times*, 25 ianuarie 1843.

finală când Isus Cristos avea să Se reîntoarcă după sfinţii Lui, să aducă judecata asupra păcatului şi să întemeieze împărăţia lui Dumnezeu pe pământ. Nu trebuie decât să citim cuvintele Domnului Isus Cristos pentru a ne da seama că învăţătura lui Miller este în contradicţie cu Cuvântul lui Dumnezeu. Isus a spus: „Despre ziua aceea şi despre ceasul acela nu ştie nimeni: nici îngerii din ceruri, nici Fiul, ci numai Tatăl" (Matei 24:36; vezi de asemenea 24:42, 24:44; 25:13).
Evanghelia după Marcu ne arată de asemenea că nu se pot stabili date exacte, deoarece în versetul 33 din capitolul 13 Domnul nostru a afirmat: „Luaţi seama, vegheaţi şi rugaţi-vă; căci nu ştiţi când va veni vremea aceea." Şi aproape că şi ultimile Lui cuvinte către ucenicii Săi sunt un reproş la adresa celor care stabilesc astfel de date: „Nu este treaba voastră să ştiţi vremurile sau soroacele; pe acestea Tatăl le-a păstrat sub stăpânirea Sa" (Fapte 1:7). Negreşit, acestea ar fi trebuit să fie suficient de deconcertante pentru William Miller şi asociaţii lui, însă este trist că trebuie să spunem că nu a fost aşa. Comparaţi cele două puncte de vedere, Miller împotriva Scripturilor: Dumnezeu a declarat că nici un om nu va cunoaşte momentul venirii Lui; Miller a afirmat că el îl cunoaşte. Dumnezeu a spus că vremurile şi soroacele sunt sub stăpânirea Lui; millerиştii au declarat că ei deţin cheia profetică pentru ele. Isus Cristos a afirmat: „Despre ziua aceea şi despre ceasul acela nu ştie nimeni", însă millerиştii au stabilit ziua exactă (22 octombrie 1844). Iar istoria aduce mărturia dureroasă a formidabilei lor dezamăgiri.
Ca nu cumva cineva, citind diferitele relatări despre apariţia „millerismului" în Statele Unite, să ajungă la concluzia că Miller şi adepţii lui au fost nişte „săriţi de pe fix" sau nişte „instrumente lipsite de educaţie ale lui Satan", trebuie cunoscute următoarele date.[3] Mişcarea marii treziri a adventului, care a trecut Atlanticul venind din Europa, a fost susţinută de un val uimitor de erudiţie biblică contemporană. Deşi lui Miller îi lipsea o instruire teologică la nivel academic, zeci de experţi în textele profetice din Europa şi din Statele Unite au adoptat părerile lui Miller înainte ca el însuşi să le fi enunţat. în realitate, vocea lui a fost una din multele ce proclamau împlinirea lui Daniel 8:14 în 1843/1844 sau că perioada de 2.300 de zile, datând, după cum se pretindea, din anul 457 î.Cr. se va sfârşi între anii 1843-1844.
William Miller s-a născut în Pittsfield, Massachusetts, la 15 februarie 1782 şi, pe când era încă copil, familia lui s-a mutat în Lower Hampton, New
[3] Diferitele învinuiri, conform cărora millerиştii erau nişte fanatici care aşteptau pe acoperişuri, înveşmântaţi în „straie de înălţare" albe, anticipând astfel revenirea lui Cristos şi că demenţa s-a abătut în rândurile milleriste între anii 1843-1844 ca rezultat al „marii dezamăgiri", toate acestea au un caracter pur mitologic şi se bazează prea puţin pe date verificabile (vezi *The Midnight Cry*, pag. 321-498).
York, aproape de graniţa cu statul Vermont. Miller a fost crescut de o mamă profund religioasă, însă în ciuda zelului ei de a-şi vedea fiul convertit, Miller a ajuns un deist. El şi-a început pregătirea pentru slujirea în cadrul Bisericii baptiste doar în urma unei cercetări sufleteşti, experienţă care a culminat cu convertirea lui. S-au scris foarte multe cărţi despre William Miller şi despre mişcarea millеristă, însă, după ştiinţa autorului acestei cărţi, nici una dintre ele nu a dovedit până acum că Miller ar fi fost necinstit sau că ar fi înşelat cu bună ştiinţă în interpretarea profetică a Scripturii. Dimpotrivă, s-a bucurat printre toţi cei care îl cunoşteau de reputaţia de a fi un creştin onest şi deschis. Prin urmare, nu este necesar să aprobăm erorile millerismului pentru a respecta personalitatea istorică a lui William Miller. Indiferent de deficienţele lui, Miller a fost un creştin profund religios care, dacă ar fi avut o înţelegere mai cuprinzătoare a Scripturilor, este foarte probabil să nu se fi angajat niciodată în dezastruoasa carieră de stabilire a vremurilor.

Se poate vedea limpede că, deşi Miller a fost cel care a făcut publică concepţia revenirii lui Cristos între anii 1843-1844, el nu a fost în nici un caz singur. Dacă îl condamnăm pe el, trebuie să condamnăm şi un mare număr de specialişti cu renume internaţional şi care se numărau printre oamenii cu educaţia cea mai înaltă din vremea aceea. Cu toate acestea, şi ei au avut slăbiciune pentru interpretarea profetică şi au subscris la acest sistem greşit de stabilire a vremurilor. Indiferent de numărul de specialişti care i-au confirmat erorile, rămâne totuşi faptul că Miller şi mişcarea milleristă au acţionat contrar poruncilor exprese ale Scripturii. Atât Miller, cât şi adepţii lui au ajuns să culeagă răsplata căutării lor nesăbuite şi să sufere o umilinţă zdrobitoare, ridiculizare şi o disperare cumplită.

William Miller, calculând după calendarul evreiesc, a stabilit vremea revenirii Domnului între 21 martie 1843 şi 21 martie 1844." Pe măsură ce se apropia cea dintâi dată, o frenezie religioasă a început să zguduie lumea milleristă - Domnul avea să Se întoarcă!

Cu toate că adepţii lui Miller au fost plini de zel şi sinceri, îi aştepta o dezamăgire totală pe măsură ce anul evreiesc 1843 se apropia de sfârşit, iar Domnul întârzia să Se arate. Când visul la care ţineau cel mai mult nu a izbutit să se materializeze, ei i-au cerut de îndată explicaţii lui William Miller, care le-a răspuns cu onestitatea ce îl caracteriza:

> Dacă ar fi să-mi trăiesc încă o dată viaţa, cu aceleaşi dovezi pe care le-am avut-o atunci, pentru a fi cinstit cu Dumnezeu şi cu oamenii, ar trebui să fac exact ceea ce am făcut. Deşi cei care mi s-au opus au spus că nu va veni, ei nu au adus nici un argument serios. Era evident că nu făceam decât presupuneri; [4]/6iY/.,pag. 169.



> şi eu am crezut atunci, şi cred şi acum, că negarea lor se baza mai mult pe lipsa de dorinţă a venirii Domnului, decât pe nişte argumente care să fi condus la o asemenea concluzie. îmi mărturisesc greşeala şi îmi recunosc dezamăgirea; cu toate acestea, eu continuu să cred că Ziua Domnului este aproape, ba e chiar la uşă; şi vă îndemn, fraţii mei, să vegheaţi şi să nu lăsaţi ca ziua aceea să vină peste voi pe neaşteptate.[5]

în urma acestei declaraţii uluitoare, milleriştii au căutat în zadar să împace interpretările lor asupra Scripturii profetice cu adevărul dezolant că Cristos nu revenise. Cu ultima lui suflare, ca să spunem aşa, Miller a subscris cu şovăială la „mişcarea lunii a şaptea", sau la credinţa că Cristos avea să vină pe 22 octombrie 1844, cea de a zecea zi a celei de a şaptea luni după socoteala karaită a calendarului sacru evreiesc.[6] Speranţele milleriştilor s-au înflăcărat încă o dată, iar data de 22 octombrie 1844 a devenit cuvântul parolă pentru revenirea Domnului Isus Cristos. Urmarea poate fi rezumată cel mai bine în cuvintele doctorului Josiah Litch, un lider millerist din Philadelphia, care a scris în 24 octombrie: „Aici este o zi noroasă şi întunecoasă - oile sunt împrăştiate - Domnul nu a venit încă."[7]

Din afirmaţia lui Litch este uşor de reconstituit starea psihologică a milleriştilor ca urmare a celor două dezamăgiri. Ei erau nişte oameni deziluzionaţi, cu speranţele năruite - Cristos nu venise să-Şi curăţească „sfântul Locaş" (pământul), să anunţe judecata şi să aducă lumea la supunere faţă de „evanghelia cea veşnică". în schimb, cerul era înnorat şi întunecat, iar orizontul istoriei era şi el întunecat din cauza eşecului mişcării milleriste. Acolo a fost negreşit o confuzie cumplită, despre care Scriptura ne spune că nu îl are drept autor pe Dumnezeu (1 Corinteni 14:33).

Faza finală a mişcării s-a încheiat aşadar cu „marea dezamăgire din 1844", dar pe măsură ce milleriştii se împrăştiau, apăreau alte grupări, cum ar fi adventiştii de ziua întâi. în orice caz, în studiul nostru ne ocupăm în primul rând de trei segmente care mai târziu au fuzionat pentru a alcătui confesiunea adventiştilor de ziua a şaptea. Trebuie notat faptul că William Miller nu a fost *niciodată* un adventist de ziua a şaptea şi că el a afirmat că nu are „deloc încredere" în „noile teorii" care s-au ivit din resturile mişcării milleriste. Dr. LeRoy Froom, profesor de interpretare profetică la seminarul teologic adventist de ziua a şaptea, Takoma Park, Washington, D.C., prezintă succint în cel de al patrulea volum scris de el cu mult talent al seriei

*The Prophetic Faith ofOurFathers,* pag. 828-829[8]poziţia lui Miller:
[3] Sylvester Bliss, *Memoirs of William Miller,* Boston, 1853, pag. 256.
[6] *The Midnight Cry*, pag. 243.
[7] *Ibid.,* pag. 256.
[8] Review and Herald Publishing Association, Takoma Park, Washington, D.C., 1950.

Miller s-a opus pe faţă diferitelor teorii noi care s-au dezvoltat după 22 octombrie 1844, în strădania de a explica dezamăgirea. El a deplâns chemarea adresată bisericilor instituţionalizate de a ieşi din cadrul acestora şi nu a acceptat niciodată punctele de vedere distincte ale sabatiştilor. Doctrina somnului lipsit de conştientă al celor morţi şi a nimicirii finale a celor nelegiuiţi nu a făcut parte, susţinea el, din punctul de vedere millerist iniţial, ci a fost introdusă de către George Storrs şi Charles Fitch. El a ajuns chiar să nege aplicarea parabolei din *The Midnight Cry* la „mişcarea de luna a şaptea" şi în cele din urmă a mers atât de departe, încât a declarat rară urmă de ambiguitate că mişcarea nu este „în nici un sens o împlinire a vreunei profeţii".

Prin urmare, lăsând la o parte speculaţiile cronologice, teologia lui William Miller s-a deosebit de teologia adventistă de ziua a şaptea prin trei aspecte distincte: el a negat sabatul de ziua a şaptea, doctrina despre somnul sufletului şi nimicirea finală, fără cruţare, a celor nelegiuiţi - toate acestea fiind doctrine susţinute de confesiunea adventistă de ziua a şaptea. Şi el nu a îmbrăţişat niciodată teoriile referitoare la „sfântul Locaş" şi la Judecata cu caracter investigator" formulate de către adventiştii de ziua a şaptea. Pentru William Miller epoca speculaţiilor cronologice se încheiase; el a murit la scurt timp după fiasco, un om distrus şi deziluzionat, care a fost, cu toate acestea, onest şi sincer fie că greşea, fie că respingea greşeala. Eu cred că el se bucură acum de prezenţa Domnului, a cărui arătare a aşteptat-o cu atâta nerăbdare.

Pentru a înţelege contextul istoric şi teologic al adventismului de ziua a şaptea, să privim cele trei segmente ale millerismului care mai târziu s-au unit pentru a forma confesiunea adventistă de ziua a şaptea. Fiecare dintre grupurile acestea susţinea o doctrină distinctă. Gruparea din partea de vest a New York-ului, care îl avea în frunte pe Hiram Edson, a proclamat că doctrina sfântului Locaş „se referă la o slujire specială sau finală a lui Cristos în Sfânta Sfintelor din sfântul Locaş *ceresc",* dând astfel un sens nou mesajului: „Ora judecăţii lui Dumnezeu a sosit". Cea de a doua grupare, avându-1 în frunte pe Joseph Bates, ai cărui adepţi principali erau în Massachusetts şi New Hampshire, au pledat în favoarea ţinerii sabatului de ziua a şaptea, „el făcând parte din respectarea poruncilor lui Dumnezeu". Adepţii celei de a treia grupări, din Mâine, au accentuat „duhul profeţiei" sau „mărturia lui Isus", despre care credeau că avea să se manifeste în „rămăşiţă" (Apocalipsa 14:6-12; de asemenea Apocalipsa 12:17; 19:10), sau în „ultimul segment al bisericii lui Dumnezeu peste veacuri". Gândirea acestor grupări s-a cristalizat între anii 1844 şi 1847 şi a fost declarată şi promulgată în mod activ în scrierile conducătorilor lor, Hiram Edson, O. R. L. Crosier, Joseph Bates, James White şi Ellen G. White.


Ajunşi la punctul acesta al analizei noastre istorice asupra adventismului de ziua a şaptea, credem că va fi de folos să revedem pe scurt „marea dezamăgire din 1844" şi legătura ei cu doctrinele adventiste de ziua a şaptea referitoare la sfântul Locaş ceresc şi la judecata cu caracter investigator, întreaga suprastructură a interpretării profetice a millerişti1or se baza pe felul cum interpretau ei cartea lui Daniel, capitolele 8 şi 9, cu un accent deosebit pe Daniel 8:14 şi 9:24-27. Millerişti credeau că profeţia despre cele 70 de săptămâni din Daniel 9 trebuie să dateze din anul 457 î.Cr., care, după cum confirmă dovezile arheologice recente,' a fost data exactă a decretului dat de împăratul Artaxerxe în vederea reconstruirii Ierusalimului (Daniel 9:25). Urmărind cele 70 de săptămâni pe baza teoriei că, după cum indică ebraica, ele trebuie interpretate ca „70 de săptămâni de ani" sau 490 de ani, millerişti au ajuns la data de 33 d.Cr., adică de la 457 î.Cr. la 33 d.Cr. Deoarece această

dată se referă în mod sigur la răstignirea lui Cristos, millerişti au legat-o atunci de Daniel 8:14: „Până vor trece două mii trei sute de seri şi dimineţi; apoi sfântul Locaş va fi curăţit"; astfel, împreună cu profeţia celor şaptezeci de săptămâni de ani, cele 2.300 de zile au devenit 2.300 de ani. Astfel, dacă se scad 490 de ani (adăugând bineînţeles perioada de la 1 d.Cr. la 33 d.Cr.), se ajunge la 1843. Mulţi specialişti biblici au arătat prin metode istorice că în Scriptură o zi simbolizează adeseori un an; în plus, că este posibil ca cele 70 de săptămâni şi cele 2.300 de zile din Daniel să fi început la aceeaşi dată. Iar acea dată, conform millerişti lor, a fost 457 d.Cr. în cartea *The Prophetic Faith of Our Fathers* (Washington, D.C.: Review and Herald Publishing Association, nedatat, volumele 1-4), dr. LeRoy Froom arată că mulţi comentatori au adoptat aceeaşi metodă de interpretare, ceea ce nu este un argument suficient pentru a o accepta, dar este un argument puternic în favoarea *dreptului* millerişti lor de a proceda astfel.

Aşa după cum am văzut, atunci când calculele milleriste au dat greş, se părea că toţi sunt pierduţi; însă tocmai în ziua următoare, într-un lan de porumb în apropiere de Port Gibson, New York, a avut loc un eveniment singular, ce a transformat cursul istoriei adventiste şi a determinat o reinterpretare a capitolelor 8 şi 9 din cartea lui Daniel, interpretare ce reprezintă o cheie de boltă în concepţia adventiştilor de ziua a şaptea referitoare la profeţie.

Pe data de 23 octombrie 1844, în dimineaţa imediat următoare „marii dezamăgiri", Hiram Edson, un adventist evlavios şi adept al lui William Miller, se îndrepta încet spre casă împreună cu prietenul său, O. R. L. Crosier.

' Siegfried H. Horn şi Lynn H. Wood, *The Chronology ofEzra* 7, Washington, D.C., Review and Herald Publishing Association, 1953.



Pentru a evita privirile batjocoritoare şi sarcasmele vecinilor lor, ei şi-au croit drum printr-un lan de porumb.

în timp ce înaintau în tăcere deplină şi meditaţie prin lanul de porumb, Hiram Edson s-a oprit, s-a afundat mai adânc în meditaţie, iar apoi, cu faţa îndreptată în sus, exprimând vădit o rugăciune de mulţumire din inimă pentru primirea luminii spirituale, a primit deodată o mare „revelaţie" spirituală, în cuvintele doctorului Froom:

Deodată în mintea lui s-a ivit pe neaşteptate gândul că există două faze ale slujirii lui Cristos în cerul cerurilor, exact ca în sfântul Locaş din vechime. După propriile lui cuvinte, peste el a venit convingerea copleşitoare „că în loc ca marele nostru preot să fi ieşit din locul preasfânt al sfântului Locaş ceresc pentru a veni pe acest pământ în cea de a zecea zi a celei de a şaptea luni la sfârşitul celor 2.300 de zile, El a intrat în acea zi pentru prima dată în cea de a doua încăpere a sfântului Locaş şi că, înainte de venirea Lui pe acest pământ, El are de îndeplinit o lucrare în locul preasfânt".[10]

în cazul acesta, potrivit istoriei adventiste de ziua a şaptea, Hiram Edson a găsit motivul pentru care millerişti fuseseră dezamăgiţi cu o zi în urmă. Ei se aşteptaseră ca Cristos să vină pe pământ pentru a curaţi sfântul Locaş, însă sfântul Locaş nu era pe pământ, ci era localizat în cer! în consecinţă, în loc să vină pe pământ, Cristos a trecut dintr-o „încăpere" a sfântului Locaş într-o altă „încăpere", pentru a îndeplini o ultimă lucrare, cunoscută acum drept Judecata cu caracter investigator". în anul 1846, această nouă interpretare a cărţii lui Daniel a fost popularizată cu convingere de O. R. L. Crosier", care a insistat asupra concepţiei lui Hiram Edson şi a apărat-o într-un articol detaliat dintr-un număr special al publicaţiei milleriste din Cincinnati, Ohio, *The Day Star.* F. D. Nichol se referă în *The Midnight Cry* la un „fragment" pe care 1-a scris Edson despre experienţa pe care a avut-o în lanul de porumb. însă, după cum a subliniat doctorul Froom, Edson însuşi a crezut cu adevărat că Cristos a trecut din „locul sfânt" în „locul preasfânt" din sfântul Locaş ceresc. Templul din Vechiul Testament era despărţit de o perdea în două încăperi, locul sfânt şi locul preasfânt. în locul preasfânt se afla chivotul legământului. în această încăpere marele preot intra o dată pe an ca să stropească cu sânge tronul harului pentru a face ispăşirea pentru păcatele

[10] *The Prophetic Faith of Our Fathers,* voi. iv., pag. 881. O concepţie ce ţine de o interpretare literală extremă, care este combătută de Evrei 9:12, 24 şi Fapte 1, unde ni se arată că după înălţarea lui Cristos la cer, El a intrat în „locul preasfânt" şi nu în „a doua încăpere" a sfântului Locaş ceresc, în 1844. Adventiştii de ziua a şaptea şi-au redefinit învăţătura în termeni de >,faze".

" Croasier a respins mai târziu această concepţie, deşi ea fusese adoptată de către Ellen G. White Şi de alţi lideri adventişti proeminenţi. (Vezi D. M. Canright, *Life ofMrs. E. G. White,* pag. 107.)



poporului. în teologia creştină, acest sânge simboliza în mod profetic moartea Domnului Isus Cristos, Mielul lui Dumnezeu, pentru păcatele întregii omeniri.

Transferând acest ritual vechi-testamental în Noul Testament şi dând o interpretare extrem de literală Epistolei către Evrei, Edson şi Crosier au formulat doctrina „sfântului Locaş ceresc şi a judecăţii cu caracter investigator". Această concepţie este interpretată în prezent în sensul că în anul 1844 Cristos a început cea de a „doua fază" a slujirii Lui în sfântul Locaş ceresc şi de atunci încoace El reexaminează mereu cazurile credincioşilor, pentru a determina măsura în care aceştia sunt demni de viaţa veşnică. Mai mult, El va ieşi din cea de „a doua încăpere", sau va isprăvi cea de „a doua fază" a slujirii Lui în sfântul Locaş, pentru a inaugura judecata asupra lumii la cea de a doua mare venire a Lui. Aceasta a fost în esenţă interpretarea care a modelat în teologia adventistă de ziua a şaptea concepţia ulterioară a „sfântului Locaş ceresc" şi a, judecăţii cu caracter investigator". Astfel, bunii adventişti-millerişti erau îndreptăţiţi să aprobe lucrarea lui William Miller. Ei au afirmat chiar că Dumnezeu i-a îngăduit lui Miller să facă greşeli pentru o mai mare binecuvântare a „turmei mici". în lucrarea ei, *Early Writings,* (Washington, D.C., Review and Herald Publishing Association, nd., pag. 74) Ellen G. White a făcut următoarea afirmaţie:

Am ajuns la concluzia că diagrama din 1843 a fost condusă de mâna Domnului şi că ea nu trebuie modificată; că datele au fost aşa cum a vrut El să fie, că mâna Lui a fost deasupra şi a ascuns o greşeală în unele dintre date, aşa încât nimeni nu a putut să o vadă până ce El nu Şi-a îndepărtat mâna.

în acest context, doamna White se referea clar la diagrama profetică a lui Fitch, folosită de millerişti, care i-a condus la anul 1843 în loc să îi conducă la data pe care ea o considera corectă - 22 octombrie 1844.

în *Ellen G. White and Her Critics,* (Washington, D.C., Review and Herald Publishing Association, nedatat, pag. 332-334), F. D. Nichol încearcă să explice afirmaţia doamnei White în lumina textelor din Fapte 24, Marcu 16, Exodul 8:15 şi Exodul 10. Bineînţeles că oricine este liber să accepte interpretarea pe care o dă el problemei în discuţie, eu însă nu o accept. Rămâne, totuşi, faptul că millerиştii au greşit în interpretarea lor cronologică, profetică a cărţii lui Daniel, şi numai concepţia lui Hiram Edson elaborată în lanul de porumb şi scrierile explicative ale lui O. R. L. Crosier susţinute de „revelaţiile" lui Ellen G. White au salvat ziua.

Deşi eu nu accept explicaţia doamnei Ellen White şi nici interpretările lui Edson, Crosier, Froom sau Nichol, n-aş reuşi să explic creşterea şi dezvoltarea adventismului de ziua a şaptea făcând abstracţie de cadrul psihologic



al „marii dezamăgiri din 1844". Din acest motiv, am reexaminat cu atenţie doctrinele care s-au dezvoltat din declaraţiile oficiale Edson-Crosier-White. Factorul psihologic este deosebit de important în istoria adventismului de ziua a şaptea.

Cea de a treia grupare adventist-millerистă dintre cele trei menţionate are şi ea o mare importanţă istorică. în Fairhaven, Massachusetts, după „marea dezamăgire din 1844", un oarecare Joseph Bates, un căpitan de mare ieşit la pensie, a scos un pamflet de 48 de pagini intitulat *The Seventh-day Sabbath a Perpetuai Sign* (autopublicat, 1846). în acest pamflet, el pledează în favoarea sabatului ca instituţie divină predestinată în Eden, prefigurată în creaţie şi susţinută la muntele Sinai. Aproximativ doi ani mai târziu, Bates a scris un al doilea pamflet, intitulat *A Seal ofthe Living God* (autopublicată,

1849), bazat în mare parte pe Apocalipsa 14:9-12. Sabatismul lui Bates a exercitat o mare influenţă asupra a ceea ce mai târziu a devenit confesiunea adventistă de ziua a şaptea.

în volumul 4 al lucrării *The Prophetic Faith ofOur Fathers* (pag. 957, 958) dr. Froom rezumă pamfletul astfel:

De atunci încolo aceasta a devenit o trăsătură caracteristică şi distinctivă a predicilor adventiste sabatiste. Bates susţinea acolo că mesajul din Apocalipsa 14 este temelia întregului mesaj despre cea de a doua venire: „Temeţi-vă de Dumnezeu şi daţi-I slavă, căci a venit ceasul judecăţii Lui." El susţinea că acest mesaj a început să se împlinească prin propovăduirea mişcării milleriste. Iar cel de al doilea mesaj al îngerului la căderea Babilonului, cu punctul lui culminant în chemarea „Ieşiţi din mijlocul ei, poporul Meu", a fost de asemenea proclamat iniţial în 1843-1844... Dar ei nu trebuie să se oprească la primele două mesaje. în seria lor există şi un al treilea mesaj, inseparabil, ce trebuie primit şi îndeplinit - şi anume supunerea deplină faţă de sfintele porunci ale lui Dumnezeu, inclusiv respectarea celei de a şaptea zile ca sabat. însă această supunere este prin credinţă. Apoi sabatul a fost explicat drept „pecetea lui Dumnezeu", având ca bază lucrarea de pecetluire din Apocalipsa 7. La data de 8 ianuarie 1849, Bates şi-a scos tractatul *„A Seal ofthe Living God".* Din declaraţia lui Ioan că numărul celor pecetluiţi este 144.000, Bates a tras concluzia că „rămăşiţa" care respectă poruncile lui Dumnezeu şi care are mărturia lui Isus Cristos ar număra 144.000 de persoane. Astfel, la concepţia intrării lui Cristos în locul preasfânt din sfântul Locaş la data de 22 octombrie 1844 în vederea lucrării finale a judecăţii şi în vederea primirii împărăţiei Lui, a fost adăugat Sabatul, şi el fiind implicat în cea de-a treia însărcinare din seria celor trei a mesajelor speciale pentru „zilele din urmă". Conceptul „peceţii" a fost de asemenea introdus în mesajul despre Sabat, ca un element profetic suplimentar. Această idee a fost atestată şi ea de către Ellen White, care a scris: „Această pecete este Sabatul", şi care a descris „locul preasfânt" în care se afla chivotul



(Apocalipsa 11:19) care conţinea cele Zece Porunci, cu o aureolă luminoasă în jurul celei de a patra poruncă! în felul acesta Sabatul şi sfântul Locaş au fost legate împreună într-un mod inseparabil.

Cea de a treia grupare, care s-a contopit cu celelalte două pentru a forma Biserica adventistă de ziua a şaptea, punea un accent deosebit pe „duhul profeţiei" (Apocalipsa 19:10). Acest grup de foşti millerişti a acceptat interpretările unei anume Ellen G. Harmon din Portland, Mâine. Ellen Harmon, mai târziu doamna Ellen G. White, a fost recunoscută de acest grup ca având „duhul profeţiei", ceea ce reprezenta o restabilire a darului spiritual al profeţiei (1 Corinteni 12) sau al sfatuirii adresat Bisericii adventiste de ziua a şaptea. Doamna White a avut multe viziuni care au confirmat multe doctrine adventiste. Confesiunea adventistă de ziua a şaptea a început din momentul în care adepţii lui Edson-Crosier, Bates şi ai lui White şi-au unit forţele. Chiar dacă numele de confesiune „adventistă de ziua a şaptea" nu a fost adoptat oficial până în anul 1860, la o conferinţă ţinută în Battle Creek, Michigan, adventismul de ziua a şaptea şi-a început existenţa. Sediul central adventist a fost stabilit în anul 1855 în Battle Creek, unde a rămas până în anul 1903, când a fost transferat la Takoma Park, o suburbie a Maryland-ului, din Washington, D.C.

Cele trei doctrine distincte ale adventismului de ziua a şaptea - sabatul, sfântul Locaş şi „duhul profeţiei" - vor fi discutate mai târziu. Adventiştii au avut o platformă teologică clar definită, care a rămas aproape neschimbată timp de mai mulţi ani. Totuşi, în ultimii ani a avut loc o anumită mişcare în direcţia unei declaraţii mai explicite de credinţă în principiile credinţei creştine şi a dogmelor teologiei creştine. Pe scurt, recentele activităţi teologice adventiste de ziua a şaptea pot fi caracterizate prin cuvintele „clarificare" şi „redefinire".

Confesiunea adventistă de ziua a şaptea are aproximativ 2,8 milioane de membri în 20.000 de biserici răspândite în întreaga lume. Cu 3,6 milioane de

înscrişi, instituţia adventistă de învăţământ „Sabath School" întrece considerabil numărul total de membri ai bisericii. Există peste 8.000 de slujitori adventişti de ziua a şaptea în întreaga lume. Există 50 de edituri adventiste în lume, dintre care majoritatea republică, în limba oficială a ţării în care se găsesc, materiale realizate de American Review and Herald Publishing Association. Anual se publică sute de periodice, cărţi şi pamflete ce tratează o mare diversitate de subiecte. De la întemeierea cursurilor biblice adventiste prin corespondenţă s-au înscris la ele peste 5 milioane de persoane. Programul adventist de radio *Voice ofProphecy* este difuzat de 880 de staţii şi este recepţionat de ascultători în aproximativ 75 de limbi. Programul lor oficial de televiziune, *Faith for Today,* este difuzat prin 183 de staţii în

Statele Unite şi multe staţii din străinătate. *Signs ofthe Times* şi *These Times,* cele mai mari periodice misionare ale lor, au împreună un tiraj de 500.000 de exemplare lunar.

Sistemul de învăţământ adventist, elementar, liceal, post liceal, superior şi medical, are o reputaţie mondială în ce priveşte superioritatea academică şi inovaţia. Asocierea doctrinei adventiste şi a stilului de viaţă adventist cu nişte standarde înalte în domeniul învăţământului a făcut ca atât adventişti, cât şi neadventişti să se adreseze în număr mare instituţiilor adventiste de învăţământ (peste 5.000 pretutindeni în lume), pentru a le urma cursurile.

Nu putem nici măcar spera să acoperim în acest rezumat întreaga problematică a dezvoltării istorice a adventismului de ziua a şaptea; dar vedem că de la nişte începuturi slabe, în urma „marii dezamăgiri din 1844" şi a prăbuşirii mişcării milleriste, confesiunea adventistă de ziua a şaptea a înaintat cu hotărâre şi s-a extins până ce a ajuns ca astăzi să constituie un segment important, deşi controversat, al protestantismului american.

Deşi cele prezentate aici nu reprezintă decât o schiţă generală a trecutului mişcării în discuţie, cititorul poate vedea cu uşurinţă că în adventismul de ziua a şaptea istoricii religiei găsesc un subiect de studiu interesant, un subiect din care s-au ivit şi continuă să se ivească multe speculaţii teologice neobişnuite.

## Factori psihologici

Una dintre principalele probleme în înţelegerea mişcării adventiste de ziua a şaptea constă în descoperirea motivaţiei şi bazei psihologice a acestei confesiuni prospere de entuziaşti.

### /. *Dezavantajele începutului*

De la început adventiştii au fost priviţi cu mare suspiciune de marea majoritate a creştinilor evanghelici, îndeosebi deoarece adventiştii de ziua a şaptea profesau o escatologie premilenistă. Cu alte cuvinte, ei credeau că Isus va veni înainte de inaugurarea mileniului şi se plasau astfel în opoziţie faţă de şcolile de gândire predominant postmileniste şi amileniste ale epocii. „Marea dezamăgire din 1844" şi prăbuşirea mişcării milleriste a făcut în mod firesc ca premilenismul să dobândească o reputaţie proastă. Anumiţi autori din vremea aceea au considerat premilenismul ca fiind „ciudat", până într-atât încât au ajuns să condamne făţiş premilenismul şi să poreclească drept „adventist" pe oricine susţinea acest punct de vedere escatologic. Faptul acesta este interesant mai ales dacă ţinem seama de faptul că în prezent premilenismul este o şcoală de gândire escatologică larg acceptată şi că cei

care susţin puncte de vedere postmileniste şi amileniste sunt consideraţi a fi ciudaţi de către premilenişti.

Astfel că adventiştii au avut din start două mari dezavantaje: ei şi-au atras dezaprobarea grupării sau a curentului principal din creştinism, iar millerişti, din care s-au desprins ei, fuseseră umiliţi public din cauza eşuării calculelor lor cronologice. Aceşti doi factori şi permanenta batjocură din partea şcolilor opozante de escatologie i-au determinat pe adventiştii de ziua a şaptea să se unească într-un grup compact, de obicei în defensivă şi suspicios în privinţa motivelor şi intenţiilor altor creştini.

Mai mult decât atât, adventiştii au fost strânşi laolaltă de „adevărurile speciale" ale mesajului despre advent. Ei erau convinşi că deţin o proclamaţie pentru lume - un măreţ „mesaj al zilelor din urmă". Vom arăta mai târziu cum anume a adâncit această atitudine prăpastia dintre adventişti şi creştinii din alte confesiuni, astfel că pentru moment este suficient să notăm faptul că adventiştii se considerau o „rămăşiţă" specială, menită de Dumnezeu să reînvie anumite adevăruri neglijate ale mesajului creştin. Plini de un zel arzător pentru îndeplinirea acestei misiuni, ei s-au expus la interpretări greşite din partea creştinilor aparţinând altor confesiuni, care nu erau de acord cu ei în ce priveşte ziua corectă de închinare, condiţia celor morţi şi judecata cu caracter investigator. Fiind angajaţi într-un conflict deschis cu realmente toţi creştinii de toate confesiunile, adventiştii s-au retras într-o „găoace exclusivistă", dispreţuind ceea ce ei numeau „anumite tendinţe paradoxale în teologia creştină contemporană". Ei puneau un accent deosebit pe responsabilitatea omului faţă de legea morală a lui Dumnezeu, fapt care în cele din urmă i-a etichetat drept „galateniști" sau „legalişti". Acum, după cum vom vedea, nu există nici o îndoială că în adventism a existat şi încă mai există legalism, ca de altfel şi în alte câteva biserici; însă atunci când luăm în considerare aceşti factori psihologici iniţiali, dintre care unii persistă încă şi în zilele noastre, reacţiile lor sunt de înţeles, chiar dacă greu de apărat.

Fireşte că adevărurile „neglijate", menţionate anterior, nu au găsit prea mulţi adepţi printre creştinii din alte confesiuni, în mare parte deoarece aceste adevăruri erau adesea prezentate într-o astfel de manieră încât să stârnească opoziţie în loc să îndemne la cercetare. Adventismul de ziua a şaptea a ilustrat, din păcate, adeseori vechea, însă adevărata zicală: Nu ceea ce spunem, ci felul în care o spunem creează sau rezolvă o situaţie.

## //. *Identitate tăinuită*

F. D. Nichol demonstrează în cartea lui *Answers to Objections* (Washington, D.C.: Review and Herald Publishing Association, 1952,



pag. 421-422) felul în care s-a perpetuat în timpurile moderne apărarea psihologică pe care adventiştii au încurajat-o în perioada lor de început. Nichol citează învinuirea:

Când slujitorii adventişti de ziua a şaptea merg într-o comunitate pentru a ţine o serie de prelegeri, ei îşi tăinuiesc în primul rând legăturile lor confesionale. Ei speră astfel să atragă în auditoriul lor oameni care nu ar veni niciodată dacă ar şti că întrunirile sunt conduse de adventiştii de ziua a şaptea. Aceasta este o formă de înşelăciune. Avem deci de-a face cu o organizaţie religioasă care atunci când începe să desfăşoare o activitate oarecare într-o comunitate se teme să se identifice deschis.

La aceasta, Nichol răspunde:

Este o realitate faptul că de-a lungul istoriei bisericii adventiste de ziua a şaptea tocmai cuvântul *adventist* a exprimat în mintea celor mai mulţi oameni imaginea unui grup de fanatici stând pe acoperişurile caselor în veşminte de înălţare, aşteptând să se deschidă cerurile. Această poveste despre veşmintele de înălţare a devenit parte integrantă din folclorul american şi şi-a găsit un loc stabil în enciclopedii impresionante. Iar povestea veşmântului de înălţare este doar o parte a imaginii fanteziste ce apare în mintea multora când aud cuvântul de adventist.

Povestea veşmântului de înălţare este un mit şi 99% dintre poveştile istorisite sunt, aşa după cum s-a dovedit, tot mituri, însă aceasta nu i-a împiedicat pe oameni să le creadă. Urmarea acestui fapt a fost că mulţi oameni i-au

privit pe adventiştii de ziua a şaptea doar prin prisma deformantă a miturilor defăimătoare. Acest lucru nu reprezintă o noutate în istoria religioasă; mărturie stă, de exemplu, istoria timpurie a quakerilor şi a baptiştilor.
Prin urmare, nu ar trebui să constituie o dificultate pentru nici o persoană rezonabilă să vadă de ce de-a lungul anilor slujitorii adventişti au căutat să îi determine pe oameni să îi vadă ca pe nişte simpli predicatori creştini înainte de a le anunţa legătura lor cu adventismul. La urma urmei, noi căutăm să fim în primul rând şi înainte de orice altceva nişte predicatori creştini ai neprihănirii. Apoi noi sperăm să formulăm mesaje de actualitate din profeţia biblică, ce pot fi descrise prin cuvintele apostolului Pavel drept „adevărul prezent" pentru aceste ultime zile din istoria pământului.
Este cât se poate de adevărat că, în anii trecuţi, adventiştii nu puteau să strângă mulţimile pentru a fi ascultaţi de ele, cel puţin în anumite oraşe, dacă îşi dezvăluiau de la început identitatea. Credem însă că în cazul adventiştilor aceasta nu dovedeşte neputinţă, ci puterea unor idei deformate întemeiate pe nişte mituri fanteziste. Cealaltă latură a imaginii este că mulţi oameni, după ce participă pentru un timp la întrunirile adventiste, admit pe faţă că şi-au schimbat ideile cu privire la noi şi se bucură că atunci când au venit pentru prima dată la întruniri nu ştiau de cine sunt conduse.
în ultimii ani activităţile noastre au devenit atât de cunoscute, încât în



multe locuri imaginea deformată de altădată a fost în mare parte corectată. în consecinţă, noi urmărim tot mai mult să anunţăm încă de la început patronajul adventist sub care se desfăşoară întrunirile publice. Ne place să facem acest lucru şi sperăm ca peste puţin timp să fim în stare să îl facem pretutindeni. Departe de noi gândul de a ne ruşina de adventismul nostru... Nu, noi nu vrem să ne mândrim, noi vrem pur şi simplu să proclamăm în faţa lumii un mesaj despre care credem la modul serios că trebuie transmis în vremurile acestea. Şi dacă, pentru a asigura un auditoriu iniţial, trebuie la început să ne tăinuim numele, o facem numai pentru o scurtă perioadă de timp, având însă în vedere ceva mai târziu în cadrul întrunirilor noastre un anunţ clar cu privire la legăturile noastre adventiste. Atunci cei care au participat la întruniri pot, dacă doresc, să refuze să vină în continuare. însă, în general, ei se decid să rămână!
Din nefericire, după cum dezvăluie literatura multor contestatari la adresa adventismului, tocmai ei sunt cei care adeseori au fost cei mai activi în răspândirea miturilor denaturante cu privire la noi. Şi apoi obişnuiesc să adauge, ca pentru a demonstra concludent de ce anume sunt împotriva noastră, că uneori noi omitem să ne dezvăluim de la începutul seriei de prelegeri evanghelistice apartenenţa noastră adventistă! Dacă ei ne vor ajuta să înlăturăm complet miturile defăimătoare pe care folclorul le-a vehiculat adeseori în asociere cu numele de adventist, noi vom fi cât se poate de fericiţi să prefaţăm fiecare dintre întrunirile noastre cu un anunţ care să scoată în evidenţă patronajul adventist sub care se desfăşoară ea! între timp, cât priveşte momentul divulgării numelui nostru, noi vom urma, în cazurile şi zonele unde situaţia o cere, precedentul creat de instrucţiunile Domnului nostru adresate ucenicilor Săi.
Vedem, prin urmare, că cel puţin unii lideri adventişti susţin premiza că prejudecata pe care o are oricine împotriva lor se bazează pe mituri şi pe folclor şi pe faptul că ei se deghizează în mod deliberat până ce pot obţine un auditoriu şi pot demonstra că sunt creştini. Aceste practici au dus la acuzaţia de prozelitism, şi această acuzaţie nu este neîntemeiată. Totuşi, în general, Nichol spune câteva lucruri foarte adevărate, deşi în mod necugetat el dezvăluie mult prea limpede faptul că atât el, cât şi mulţi alţi adventişti au fost educaţi în acest climat nesănătos de neîncredere, prejudecată şi suspiciune. Nichol declară:

> Dacă ei ne vor ajuta să înlăturăm complet miturile defăimătoare pe care folclorul le-a vehiculat adeseori în asociere cu numele de adventist, noi vom fi cât se poate de fericiţi să prefaţăm fiecare dintre întrunirile noastre cu un anunţ care să scoată în evidenţă patronajul adventist sub care se desfăşoară ea!

Singura dificultate în cazul afirmaţiei făcute de Nichol constă în faptul că povara demonstrării netemeiniciei acuzaţilor ce li se aduc nu se află în sarcina

L

celorlalte confesiuni, ci în cea a adventiştilor înşişi. Identificându-se în mod public, ei pot să combată aceste acuzaţii de înşelăciune şi prozelitism.
La pagina 420, Nichol face greşeala de a folosi fragmente din Evanghelia după Matei (8:4; 9:30; 16:20), unde Cristos a impus discreţie, pentru a dovedi că atunci când îşi tăinuiesc identitatea, adventiştii nu fac altceva decât să îl urmeze pe El şi, din nefericire, Nichol încearcă să stabilească faptul că un asemenea model de comportament din partea adventiştilor este „onorabil".
Nichol afirmă:
Nu am auzit încă despre nici un creştin devotat care să exprime îndoieli sau suspiciuni cu privire la lucrarea lui Cristos sau care să declare că El S-ar fi ruşinat sau S-ar fi temut din cauză că Şi-a tăinuit identitatea pentru o vreme. Prin urmare, cel puţin atât se poate demonstra cu certitudine încă de la început din aceste texte, dacă cineva îşi tăinuieşte identitatea acest lucru nu este un afront sau o dovadă că respectivul se ruşinează sau se teme. Pot exista motive onorabile şi întru totul rezonabile pentru o astfel de tăinuire.
Deşi argumentul lui Nichol pare a fi plauzibil, cazurile nu sunt analoage, deoarece în contrast cu întâmplările pe care le citează el, Domnul Isus a făcut multe minuni în public şi a propovăduit pe faţă în Templu, aşa după cum El însuşi a declarat înaintea lui Caiafa (Ioan 18:20). A compara motivele adventiştilor cu motivele Domnului Isus Cristos este puţin prea mult ca eu să fiu gata să accept comparaţia.
într-adevăr, există multe informaţii greşite cu privire la istoria şi teologia adventistă, însă nu rareori ele pot fi puse pe seama unor afirmaţii regretabile în propriile lor publicaţii oficiale. Cu toate că şi alte confesiuni sunt vinovate, adventiştii s-au situat în mare parte în afara curentului principal al părtăşiei creştine, ocupând astfel o poziţie de neinvidiat. în această privinţă ei trebuie să mai meargă „încă o milă".
Prin urmare, este limpede că din cauza opoziţiei şi abuzului din perioada lor de început şi, de asemenea, din cauza „adevărurilor speciale" conţinute în mesajul despre cea de a doua venire şi a accentului pus pe anumite domenii ale teologiei, adventiştii au fost într-un dezavantaj psihologic distinct şi astfel au avut tendinţa să facă front comun împotriva altor biserici. Pe de altă parte, alte confesiuni au încurajat acest comportament de izolare, reluând la nesfârşit unele dintre miturile milleriste. Astfel, dacă vrem să înţelegem adventismul de ziua a şaptea, toţi aceşti factori trebuie evaluaţi în mod obiectiv.

## Teologia adventistă şi credinţa creştină clasică

Timp de mai mulţi ani adventiştii au fost handicapaţi din cauza lipsei unui volum cuprinzător care să definească în mod adecvat punctul lor de vedere

doctrinar. Multe publicaţii au prezentat clar anumite aspecte ale adventismului, mai ales scrierile lui F. D. Nichol, L. E. Froom şi ale doamnei Ellen G. White, al cărei rol este cel de comentator şi de „mesager" inspirat pentru confesiunea adventistă.
Beneficiind doar de o afirmare în rezumat a principiilor fundamentale în Anuarul adventist de ziua a şaptea, adventistul de rând se afla oarecum în încurcătură când era vorba să explice puncte de vedere teologice contradictorii susţinute de confesiunea lui, şi până şi unele afirmaţii din scrierile lui Ellen G. White erau atât de ambigue în anumite contexte, încât îl făceau să se simtă frustrat chiar şi pe cel mai devotat credincios. în consecinţă, în anul 1957, Conferinţa generală a adventiştilor de ziua a şaptea a autorizat publicarea primei prezentări definitorii şi comprehensive a credinţei lor, un volum de referinţă intitulat *Questions on Doctrine.*

Această carte prezintă într-un mod demn de încredere teologia şi doctrina despre care liderii adventismului de ziua a şaptea afirmă că le-au susţinut dintotdeauna. Creştinii aparţinând altor confesiuni vor găsi că aceasta este o sursă de nădejde pe care o pot consulta atunci când caută să înţeleagă ceea ce adventiştii înşişi definesc drept „punctul de vedere al confesiunii noastre în domeniul doctrinei bisericii şi al interpretării profetice" [12].

Fără îndoială că în publicaţiile adventiste există afirmaţii contradictorii şi păreri diferite cu privire la anumite domenii ale teologiei şi interpretării adventiste, o parte din ele fiind chiar opusul creştinismului ortodox clasic; această situaţie însă nu este proprie adventismului, deoarece toate confesiunile creştine au diferite „aripi", în majoritatea cazurilor foarte protestatare, ce sunt o sursă permanentă de încurcături din cauză că acestea prezintă propriile lor interpretări asupra teologiei confesiunii din care fac parte drept punctul de vedere al confesiunii însăşi.

Prin urmare, este nedrept să se citeze un anumit scriitor adventist sau un grup de scriitori ca reprezentând „punctul de vedere al confesiunii noastre în domeniul doctrinei bisericii şi al interpretării profetice", chiar dacă scrierile unor astfel de persoane pot fi etichetate în mare parte drept teologie adventistă. Trebuie să se consulte într-un spirit de bună credinţă ceea ce confesiunea însăşi prezintă drept teologia ei şi să se presupună că teologii adventişti de ziua a şaptea cunosc mai bine decât nonadventiştii implicaţiile şi concluziile pe care ei sunt gata să le admită ca fiind reprezentative pentru teologia bisericii lor.

Acest subcapitol este divizat în mai multe părţi, fiecare dintre ele conţinând afirmaţii ale punctului de vedere adventist oficial în privinţa unor

[12] *Questions on Doctrine,* pag. 8.



aspecte particulare ale teologiei şi are la baza lui sursa principală a adventismului, *Questions on Doctrine.* Sperăm că cititorul va cântări cu atenţie declaraţiile Bisericii adventiste de ziua a şaptea aşa cum sunt ele formulate de Conferinţa Generală a Adventiştilor de Ziua a Şaptea, care este singura împuternicită să vorbească în numele confesiunii. Adventiştii au susţinut iniţial şi au reafirmat recent autoritatea lucrării *Questions on Doctrine* de a reprezenta cu acurateţe doctrina adventistă. Până când nu există o dovadă clară, fără echivoc şi la fel de autoritară în sens contrar, noi trebuie să considerăm că doctrina conţinută în această carte este doctrina adventistă. în cele ce urmează vom prezenta şi evalua din perspectivă biblică aceste puncte doctrinare.

Nu mai este necesar să demonstrăm în detaliu că adventismul de ziua a şaptea aderă cu tenacitate la doctrinele fundamentale ale teologiei creştine, aşa cum au fost ele susţinute de către Biserica creştină de-a lungul secolelor. Dr. Anthony Hoekema, care este de părere că adventismul de ziua a şaptea este un cult necreştin, face el însuşi această interesantă remarcă şi, de vreme ce dr. Hoekema nu este un prieten al adventismului, mărturia lui asupra acestui punct ar putea fi clasificată cu greu drept înclinând în favoarea adventismului:

> ...Eu am convingerea că adventismul de ziua a şaptea este un cult eretic şi nu o confesiune evanghelică... Suntem însă gata să recunoaştem că există anumite accente scripturale sănătoase în învăţătura adventismului de ziua a şaptea. Suntem recunoscători pentru afirmarea de către adventişti a infailibilităţii Bibliei, a Trinităţii şi a divinităţii depline a lui Isus Cristos. Noi aprobăm cu bucurie învăţăturile lor despre creaţie şi providenţă, despre încarnarea şi învierea lui Cristos, despre necesitatea absolută a regenerării, despre sfinţiriea prin Duhul Sfânt şi despre revenirea literală a lui Cristos."

Ca cercetător al sistemelor de cult eretic necreştin, pentru mine rămâne o enigmă cum poate un grup să susţină în propriul lor context biblic doctrinele citate mai sus, ceea ce dr. Hoekema admite că se întâmplă în cazul adventiştilor, şi totuşi să fie un cult necreştin! Cu toate acestea, ne vom ocupa de acest aspect al criticilor aduse adventismului la finele acestui capitol; este, prin urmare, suficient să menţionăm acum că adventiştii au o conştiinţă

curată în privinţa doctrinelor majore ale teologiei creştine.
Ca nu cumva să rămână vreo îndoială în această privinţă, următoarele citate din *Questions on Doctrine* sunt în continuare susţinute ca fiind autoritare de către ierarhia adventistă de ziua a şaptea şi ele declară direct

# L

[n] Anthony Hoekema, *The Four Major Cults,* Grand Rapids, MI, William B. Eerdmans Publishing Company, 1963, pag. 389, 403.



punctul de vedere adventist de ziua a şaptea în raport cu creştinismul istoric, precum şi acele domenii în care adventismul diferă de punctul de vedere creştin ortodox.

I. *Inspiraţia şi autoritatea Scripturilor*

1. „Adventiştii de ziua a şaptea cred că toată Scriptura, atât Vechiul, cât şi Noul Testament, de la Genesa la Apocalipsa, a fost «insuflată de Dumnezeu» (2 Timotei 3:16) şi constituie însuşi Cuvântul lui Dumnezeu - adevărul care «este viu şi care rămâne în veac» (1 Petru 1:23). Noi recunoaştem Biblia ca autoritate ultimă şi decisivă asupra a ceea ce este adevărul" (pag. 26).

2. „Adventiştii de ziua a şaptea susţin punctul de vedere protestant că Biblia şi numai Biblia este singura normă pentru credinţa şi practica creştinilor. Noi credem că toate credinţele teologice trebuie evaluate prin Cuvântul viu, judecate prin adevărul lui, şi că trebuie respins tot ce nu poate să treacă de acest test sau este găsit în dezacord cu mesajul lui" (pag. 28).

3. „Noi credem în autoritatea, veridicitatea, caracterul demn de încredere şi adevărul Sfintelor Scripturi. în Biblie există aceeaşi unitate dintre divin şi uman manifestată în Cristos. Adevărurile ei revelate sunt «insuflate de Dumnezeu» (2 Timotei 3:16), fiind cu toate acestea formulate în cuvintele oamenilor" (pag. 27, 28).

II. *Natura lui Cristos*

1. „Isus Cristos este Dumnezeu adevărat şi El a existat împreună cu Tatăl din veşnicii" (pag. 22).

2. „Cristos, Cuvântul lui Dumnezeu, S-a întrupat prin concepţia miraculoasă şi naşterea din fecioară; şi El a trăit o viaţă întru totul lipsită de păcat aici pe pământ" (pag. 22).

3. „Cristos este numit cel de-al doilea Adam. în puritate şi sfinţenie, unit cu Dumnezeu şi preaiubit de Dumnezeu. El a început acolo unde a început întâiul Adam. De bunăvoie El a trecut pe acolo unde a căzut Adam şi a răscumpărat căderea lui Adam" (pag. 650).

4. „Prin faptul că Cristos a luat asupra Lui natura omului în condiţia ei decăzută, El nu a participat deloc la păcatul ei. El a fost supus infirmităţilor şi slăbiciunilor de care este asaltat omul... El a simţit slăbiciunile noastre şi a fost ispitit asemenea nouă, din toate punctele de vedere. Şi cu toate acestea El «nu a cunoscut păcat». El a fost Mielul «fără cusur şi fără prihană»... Nu trebuie să avem nici un fel de îndoială asupra naturii umane întru totul lipsită de păcat a iui Cristos" (pag. 651).

5. „El Şi-a menţinut puritatea caracterului Său divin în natura Lui umană... El nu a fost pângărit de stricăciune şi a fost străin de păcat... El a fost un petiţionar puternic, fără a poseda pasiunile naturii noastre umane, decăzute, a



înţeles însă asemenea slăbiciuni, fiind ispitit asemenea nouă din toate punctele de vedere" (pag. 658, 659).

6. „El a fost desăvârşit şi nepătat de păcat, a fost fără cusur şi fără prihană... Isus, venind să trăiască în calitate de om, nu primeşte nici o impuritate" (pag. 660).

III. *Ispăşirea*

1. „Aceia care propovăduiesc că la cruce s-a săvârşit o ispăşire completă au în vedere sensul teologic popular al termenului, însă semnificaţia reală a

ceea ce afirmă ei este că la Calvar a fost oferită spre mântuirea noastră jertfa ispăşitoare, atotsuficientă a lui Cristos. Toţi creştinii adevăraţi sunt imediat şi absolut de acord cu această concepţie. «Prin această 'voie' am fost sfinţiţi noi, şi anume prin jertfirea trupului lui Isus Cristos, odată pentru totdeauna» (Evrei 10:10). Cei care privesc acest aspect al lucrării lui Cristos ca o ispăşire completă, aplică acest termen *doar* la ceea ce a săvârşit Cristos la cruce. Ei nu includ în definiţia lor aplicarea pentru păcătosul individual a avantajelor ispăşirii făcute la cruce" (pag. 342).
2. „Adventiştii de ziua a şaptea *nu* cred că Cristos a făcut doar o ispăşire sacrificială parţială sau incompletă la cruce" (pag. 349).
3. „Este cât se poate de categoric faptul că jertfa ispăşitoare atotsuficientă a lui Isus, Domnul nostru, a fost *oferită şi încheiată* pe crucea de la Calvar. Acest lucru a fost îndeplinit pentru întreaga omenire, deoarece «El este jertfa de ispăşire pentru păcatele... întregii lumi» (1 Ioan 2:2). Această lucrare jertfitoare va aduce însă avantaje inimii omeneşti *numai* în măsura în care noi ne predăm vieţile lui Dumnezeu şi trăim miracolul naşterii din nou. în cadrul acestei experienţe, Isus, Marele nostru Preot, ne oferă avantajele jertfei Sale ispăşitoare. Păcatele noastre sunt iertate, noi devenim copii ai lui Dumnezeu prin credinţa în Cristos Isus, iar pacea lui Dumnezeu locuieşte în inimile noastre" (pag. 350).
4. „Prin urmare, atunci când cineva îl aude pe un adventist zicând sau citeşte în literatura adventistă - chiar şi în scrierile doamnei Ellen G. White - că Cristos face acum ispăşire, ar trebui să înţeleagă faptul că ceea ce vrem noi să spunem este pur şi simplu că Cristos aplică acum avantajele ispăşirii sacrificiale pe care a făcut-o la cruce; că El face ca această ispăşire să fie eficace pentru noi în mod individual, potrivit nevoilor şi cererilor noastre. Doamna White însăşi a explicat în mod limpede încă în anul 1857 ce înţelege ea atunci când scrie că, în lucrarea Lui, Cristos face ispăşire pentru noi:
«Marea Jertfă a fost oferită şi a fost acceptată, iar Duhul Sfânt care S-a coborât de Rusalii a purtat gândirea ucenicilor de la sfântul Locaş pământesc la cel ceresc, unde Isus intrase prin propriul Lui sânge, pentru a revărsa asupra ucenicilor Lui *avantajele* ispăşirii Lui»" (pag. 354, 355).
5. *„Când Tatăl a privit jertfa Fiului Său,* El S-a plecat înaintea ei recunoscând astfel desăvârşirea ei. «Este suficient», a spus El. «Ispăşirea este completă»" (pag. 663).





IV. *învierea*
1. „Isus Cristos a înviat din mormânt în sensul strict al cuvântului şi în trup. El S-a înălţat la cer în sensul strict al cuvântului şi în trup. El slujeşte acum în calitate de avocat al nostru în slujba preoţească şi de mijlocire înaintea Tatălui" (pag. 22).
2. „Va fi o înviere atât a celor drepţi, cât şi a celor nedrepţi. învierea celor drepţi va avea loc la cea de a doua venire a lui Cristos; învierea celor nedrepţi va avea loc cu o mie de ani mai târziu, la sfârţitul mileniului (Ioan 5:28, 29; 1 Tesaloniceni 4:13-18; Apocalipsa 20:5-10)" (pag. 14).
V. *Cea de a doua venire*
1. „[Isus Cristos] Se va întoarce în cadrul unui al doilea advent, premilenist, personal şi iminent." (pag. 22).
2. „Aşa după cum indică denumirea noastră confesională, cea de-a doua venire a lui Cristos este una dintre doctrinele cardinale ale credinţei adventiste. Noi îi dăm o asemenea importanţă în contextul convingerilor noastre, deoarece ea ocupă o poziţie esenţială în Sfânta Scriptură, nu numai în Noul Testament, ci şi în Vechiul." (pag. 449).
3. „Isus va veni fără îndoială o a doua oară... Cea de a doua venire [a Lui] va fi vizibilă, audibilă şi personală... Adventiştii de ziua a şaptea cred pe baza Scripturii că va fi o a doua venire vizibilă, personală, glorioasă a lui Cristos" (pag. 451,452, 459)."
VI. *Planul mântuirii*
1. „Moartea substituţionară, ispăşitoare a lui Isus Cristos, o dată pentru totdeauna, este atotsuficientă pentru răscumpărarea unei rase pierdute... Omul a fost creat fără păcat, însă, prin căderea lui ulterioară, el a intrat într-o stare de înstrăinare şi depravare... Mântuirea prin Cristos este doar prin har şi prin credinţa în sângele Lui... Pătrunderea în noua viaţă în Cristos are loc prin regenerare sau prin naşterea din nou... Omul este justificat prin credinţă... sfinţit prin intermediul Duhului Sfânt de Cristos, care trăieşte în el" (pag. 22, 23).
2. „Pentru a obţine mântuirea, orice persoană trebuie să trăiască experienţa naşterii din nou. Aceasta se referă la transformarea completă a vieţii şi

a caracterului prin puterea recreatoare a lui Dumnezeu, prin credinţa în Domnul Isus Cristos (Ioan 3:16; Matei 18:3; Fapte 2:37-39)" (pag. 12).
3. „...Legea din cele Zece Porunci scoate în evidenţă păcatul, a cărui pedeapsă este moartea. Legea nu poate să îl salveze pe cel care o încalcă de păcatul lui, nici nu poate să-i dea putere pentru a-1 împiedica să mai păcătuiască. în infinita Lui dragoste şi milă, Dumnezeu asigură o cale prin intermediul căreia se poate realiza acest lucru. El oferă un înlocuitor, pe Cristos însuşi, Cel Drept, ca să moară în locul omului: «pe Cel ce n-a cunoscut

nici un păcat, El L-a făcut păcat pentru noi, ca noi să fim neprihănirea lui Dumnezeu în El» (2 Corinteni 5:21). Fiindcă omul este justificat nu prin faptul că ascultă Legea, ci prin harul care este în Cristos Isus. Acceptându-L pe Cristos, omul este împăcat cu Dumnezeu, justificat prin sângele Lui pentru păcatele trecutului şi mântuit de puterea păcatului prin viaţa Lui care există în el" (pag. 13).
4. „Cel care înţelege şi acceptă cu adevărat învăţăturile Bisericii adventiste de ziua a şaptea poate şti cu siguranţă că este născut din nou şi că este pe deplin acceptat de Domnul. El are în sufletul Lui asigurarea mântuirii prezente şi nu trebuie să se mai găsească în nici un fel de incertitudine. De fapt, el poate fi atât de sigur încât se poate cu adevărat «bucura în Domnul» (Filipeni 4:4) şi în «Dumnezeul mântuirii lui» (Psalm 24:5)" (pag. 105).
5. „Nimic din ceea ce am putea noi face vreodată nu merită favoarea lui Dumnezeu. Mântuirea este prin har. Harul este cel care «aduce mântuire» (Tit 2:11). «Prin harul Domnului Isus» «suntem mântuiţi» (Fapte 15:11). Noi nu suntem mântuiţi prin «fapte» (Romani 4:6; Efeseni 2:8; 2 Timotei 1:9), fie ele chiar fapte *bune*... Nu putem fi mântuiţi nici prin «Lege» (Romani 8:3), nici prin «manifestările» sau «faptele» Legii (Romani 3:20; Galateni 3:2, 5, 10)... Legea lui Dumnezeu nu a fost niciodată destinată să îi mântuie pe oameni. Este o oglindă în care, atunci când ne uităm, ne vedem păcătoşenia. Iată până unde poate să meargă Legea cu omul păcătos. Ea poate să îi dezvăluie păcatul, însă nu are puterea să îl înlăture sau să îl salveze pe om de vina şi pedeapsa şi puterea păcatului" (pag. 108, 109).

VI. *Natura spirituală a omului*

1. „Unii au susţinut că omul este creat muritor în ceea ce priveşte trupul lui şi că el posedă o entitate nemuritoare denumită fie «suflet», fie «duh». Alţii au crezut în mod la fel de sigur că omul nu este în nici un sens creat nemuritor. Ei sunt convinşi că omul nu este în posesia unui suflet eteric, sau duh, ce supravieţuieşte morţii ca entitate conştientă, separată de trup... Noi, în calitate de adventişti, credem că, în general, Scripturile ne învaţă că sufletul omului reprezintă întregul om, şi nu o parte anume, independentă de celelalte părţi componente ale naturii omului; şi, în plus, că sufletul nu poate exista separat de trup, deoarece omul este o unitate" (pag. 511, 515).
2. „Noi, ca adventişti, am ajuns la concluzia clară că omul se odihneşte în mormânt până în dimineaţa învierii. Atunci, la cea dintâi înviere (Apocalipsa 20:4, 5), învierea celor drepţi (Fapte 24:15), la chemarea lui Cristos, Dătătorul vieţii, cei neprihăniţi vor ieşi afară nemuritori şi atunci ei vor intra în viaţa veşnică, în căminul lor veşnic din împărăţia gloriei. Iată cum înţelegem noi lucrurile" (pag. 520).

VIII. *Pedepsirea celor răi*

1. „în expresiile «pedeapsă veşnică», «răscumpărare veşnică» şi «judecată

veşnică», Biblia face referire la întreaga veşnicie - nu ca un proces, ci ca un *rezultat*. Nu este vorba de un proces nesfârşit de pedepsire, ci de o pedepsire eficace, care va fi finală şi pentru totdeauna" (pag. 540).
2. „Noi respingem doctrina chinului veşnic din următoarele raţiuni majore: (1) Viaţa veşnică este un dar al lui Dumnezeu (Romani 6:23). Cei răi nu posedă acest dar - ei «nu vor vedea viaţa» (loan 3:36); «nici un ucigaş nu are viaţa veşnică rămânând în El» (1 loan 3:15). (2) Chinul veşnic ar perpetua şi imortaliza păcatul, suferinţa şi durerea şi ar contrazice, credem noi, revelaţia divină care anunţă o vreme când toate acestea nu vor mai exista (Apocalipsa 21:4). (3) Ni se pare că atribuie pentru veşnicie universului lui Dumnezeu pata nenorocirii şi ar părea că indică faptul că lui Dumnezeu însuşi îi este imposibil să o înlăture. (4) Aceasta ar diminua în gândirea noastră atributul de iubire, aşa cum este el văzut în caracterul lui Dumnezeu, postulând concepţia unei mânii care nu poate fi niciodată domolită. (5) Scripturile ne învaţă că lucrarea ispăşitoare a lui Cristos a fost făcută ca să «şteargă

păcatul» (Evrei 9:26) - în primul rând al individului, iar în cele din urmă din univers. Rodul deplin al lucrării ispăşitoare, jertfitoare a lui Cristos va fi văzut nu numai într-un popor răscumpărat, ci şi într-un cer şi un pământ restaurat (Efeseni 1:14)" (pag. 543).

IX. *Sfântul Locaş şi judecata cu caracter investigator*

1. *„înseamnă învăţătura voastră despre slujba din sfântul Locaş că lucrarea lui Cristos de la Calvar nu a fost o jertfă atotsujicienă, completă, o dată pentru totdeauna - o jertfa care să obţină pentru noi răscumpărarea veşnică? Sau a fost nevoie de ceva ulterior, care să determine ca lucrarea jertfitoare a lui Cristos să devină eficace pentru mântuirea omului?*

„La prima parte a întrebării răspunsul nostru este un Nu clar şi răspicat. Moartea lui Cristos pe crucea de la Calvar asigură jertfa unică prin care omul poate fi mântuit... Această «singură jertfă» (Evrei 10:12), sau «singură ofrandă» (versetul 14; trad. lit. din engl.) a lui Cristos a fost «pentru totdeauna» (versetul 12) şi a produs «o răscumpărare veşnică» (Evrei 9:12) pentru om. Jertfa a fost pe deplin eficace. Ea a asigurat o ispăşire completă pentru întreaga omenire şi nu va fi repetată niciodată, întrucât a fost atotsuficientă şi a acoperit nevoile oricărui suflet" (pag. 356, 357).

2. „Expresiile «o dată» sau «o dată pentru totdeauna», în legătură cu jertfa lui Cristos au o semnificaţie profundă... «El a murit pentru păcat *o dată pentru totdeauna»* (Romani 6:10); «jertfirea trupului lui Isus Cristos, *o dată pentru totdeauna»* (Evrei 10:10). El nu a făcut aceasta cu «sânge de ţapi şi de viţei», ci cu «însuşi sângele Său». El a intrat *o dată pentru totdeauna* în Locul Sfânt (sau: „Preasfânt"), «obţinând astfel o răscumpărare veşnică» pentru noi (Evrei 9:12, RSV).

Cuvântul grecesc tradus aici «Loc Sfânt» este *hagia* şi este la plural. O traducere corectă ar fi «sanctuarele» sau «locurile sfinte» ca în Evrei 9:24 (în



versiunea folosită de autor; n. trad.). Scriptura ne învaţă că această intrare a avut loc la înălţarea Lui în slavă (Fapte 1), când îşi isprăvise deja lucrarea jertfitoare de pe cruce. Cuvântul tradus «a căpătat» este în limba greacă *heurisko* şi se traduce «a găsit», «a procurat», «a câştigat», sau în RSV «a obţinut»" (pag. 380, 381).

3. „Isus, garantul nostru, a intrat în «locurile sfinte» şi S-a înfăţişat pentru noi în prezenţa lui Dumnezeu. însă nu cu speranţa de a obţine ceva pentru noi în momentul acela, sau într-un moment oarecare din viitor. Nu! *El obţinuse deja pentru noi acel ceva pe cruce.* Iar acum, în calitate de Mare Preot al nostru, El ne împărtăşeşte virtuţile jertfei Sale ispăşitoare" (pag. 381).

4. „Timpul curăţirii sfântului Locaş, fiind sincronizat cu perioada de proclamare a mesajului din Apocalipsa 14, este un timp al judecăţii cu caracter investigator; în primul rând, cu referire la cei morţi, iar în al doilea rând, cu referire la cei vii. Această judecată cu caracter investigator determină care dintre miriadele celor care dorm în ţărâna pământului sunt vrednici să ia parte la prima înviere şi care dintre mulţimile în viaţă sunt vrednici de înălţare la ceruri (1 Petru 4:17, 18; Daniel 7:9, 10; Apocalipsa 14:6, 7; Luca 20:35)" (pag. 15).

5. „Scena marii judecăţi din cer îi va descoperi limpede pe aceia care au crescut în har şi şi-au cultivat caractere similare caracterului lui Cristos. Unii care au pretins a fi oamenii lui Dumnezeu, însă care nu au luat în seamă sfatul Lui, îi vor spune Domnului cuprinşi de uimire: «N-am prorocit noi în Numele Tău? N-am scos noi draci în Numele Tău? Şi n-am făcut noi multe minuni în Numele Tău?» Replica Lui la toate acestea va fi scurtă, dar categorică: «Niciodată nu v-am cunoscut; depărtaţi-vă de la Mine, voi toţi care lucraţi fărădelege» (Matei 7:22, 23)" (pag. 417).

6. „în lumina principiilor expuse aici, ni se pare extrem de limpede că acceptarea lui Cristos la convertire nu pecetluieşte destinul unei persoane. Mărturia vieţii lui de după convertire este de asemenea importantă. Un om poate să se dezică de pocăinţa lui sau, printr-o nepăsare indolentă, să lase să-i scape printre degete tocmai viaţa căreia i s-a dedicat. Nu se poate afirma nici că mărturia unui om se încheie atunci când el ajunge la căpătui zilelor lui. El este răspunzător de influenţa pe care o are în timpul vieţii lui şi este tot atât de sigur răspunzător şi de influenţa lui rea după ce a murit" (pag. 420).

7. „Noi înţelegem că Cristos, în calitate de Mare Preot, îşi încheie în cer, printr-o judecată, lucrarea Lui de mijlocire. El îşi începe marea Lui lucrare de judecată prin faza judecăţii cu caracter investigator. La sfârşitul investigării se pronunţă *sentinţa* de judecată. Apoi Cristos descinde ca judecător să execute,

sau să pună în aplicare, această sentinţă... Atunci când se va da sentinţa finală a judecăţii lui Dumnezeu, cei răscumpăraţi vor cânta cântecul lui Moise şi al Mielului" (pag. 422).
8. „Noi credem că ştergerea numelor din cartea vieţii este o lucrare ce ţine de judecata cu caracter investigator. înainte ca Cristos să vină pe norii cerului este necesar să se facă o verificare completă şi amănunţită a tuturor

candidaţilor pentru viaţa veşnică, întrucât deciziile în vederea morţii şi a vieţii vor fi deja luate când Se va arăta El. Cei morţi în Cristos sunt chemaţi la viaţă, iar adepţii Lui în viaţă sunt înălţaţi la cer (1 Tesaloniceni 4:15-17) - toţi cetăţenii împărăţiei veşnice. După cea de a doua venire nu va mai fi timp pentru asemenea decizii" (pag. 438, 439).

X. *învăţătura despre ţapul ispăşitor*

1. „De Ziua Ispăşirii se pretindeau în mod evident şi se foloseau doi ţapi, deoarece există o *dublă responsabilitate pentru păcat* - în primul rând, responsabilitatea mea în calitate de *făptuitor,* agent sau mediu; şi în al doilea rând, responsabilitatea lui Satan în calitate de *instigator* sau ispititor, în a cărui inimă a fost conceput iniţial păcatul.
Acum, în ceea ce priveşte păcatul meu, Cristos a murit pentru păcatul *meu* (Romani 5:8)... El Şi-a asumat responsabilităţile *mele* şi numai sângele Lui mă curăţeşte de toate păcatele... Ispăşirea pentru păcatul *meu* este făcută numai prin sângele vărsat al lui Cristos.
Iar în ceea ce priveşte păcatul lui Satan şi responsabilitatea lui în calitate de instigator şi ispititor, pentru el nu este asigurată nici o salvare. El trebuie să fie pedepsit pentru responsabilitatea pe care o are. Nu există nici un mântuitor, sau înlocuitor, care să-i poarte pedeapsa. El însuşi trebuie să «ispăşească» pentru păcatul lui de a-i fi determinat pe oameni să încalce legea, în acelaşi mod în care un criminal notoriu suferă la spânzurătoare sau pe scaunul electric pentru responsabilitatea pe care o are pentru crimele pe care i-a determinat pe alţii să le comită. *Doar în acest sens putem înţelege cuvintele din Leviticul 16:10 cu privire la ţapul ispăşitor: «să slujească pentru facerea ispăşirii».*"
„Este posibil ca, în lumina legii penale, instigatorul, sau autorul moral să fie pedepsit mult mai sever decât agenţii lui... Satan este autorul moral responsabil de marea crimă a păcatului, iar responsabilitatea lui va cădea asupra capului său. *Povara zdrobitoare a responsabilităţii lui pentru păcatele întregii lumi - a celor răi, precum şi a celor neprihăniţi - trebuie să se întoarcă asupra lui.* Simpla echitate cere ca întrucât Cristos suferă pentru vina mea, *Satan trebuie să fie pedepsit şi el în calitate de instigator al păcatului"* (397, 399).
2. „Satan nu face ispăşire pentru păcatele noastre. însă Satan va trebui în cele din urmă să suporte pedeapsa judiciară pentru responsabilitatea pe care o are pentru păcatele tuturor oamenilor, atât ale celor neprihăniţi, cât şi ale celor răi. Prin urmare, adventiştii de ziua a şaptea resping întru totul orice idee, sugestie sau implicaţie conform căreia Satan este într-un sens sau o măsură oarecare purtătorul păcatelor noastre. Pentru noi gândul acesta este oribil şi îngrozitor de profanator. O astfel de concepţie este o discreditare grozavă a eficacităţii lui Cristos şi a mântuirii Lui şi invalidează asigurarea glorioasă a mântuirii prin mijlocirea exclusivă a Mântuitorului nostru."

„Moartea lui Satan, o spunem de mii de ori, nu ar putea să îl facă niciodată, în nici un sens, un mântuitor. El este păcătosul originar al universului, autorul şi instigatorul păcatului... Numai Cristos, Creatorul, singurul om-Dumnezeu, a putut face o ispăşire substituţionară pentru fărădelegile oamenilor. Şi Cristos a făcut acest lucru complet, desăvârşit, o dată pentru totdeauna, la Golgota" (pag. 399, 400).

XI. *Sabatul şi Semnul Fiarei*

1. „Noi credem că Sabatul a fost instituit în Eden, înainte de intrarea păcatului, că el a fost onorat de Dumnezeu, dat prin poruncă divină omenirii drept o amintire permanentă a unei creaţii terminate. El a avut ca temei faptul că Dumnezeu însuşi S-a odihnit de lucrarea Lui de creaţie, a binecuvântat Sabatul, sau ziua de odihnă, şi a sfinţit-o sau a pus-o de-o parte pentru om (Genesa 2:1-3; Marcu 2:27)" (pag. 149).
2. „Noi credem că restaurarea Sabatului este indicată în profeţia biblică din Apocalipsa 14:9-12. Crezând cu sinceritate aceasta, noi considerăm

respectarea sabatului drept o probă a loialităţii noastre faţă de Cristos, în calitate de Creator şi Răscumpărător.
Adventiştii de ziua a şaptea nu se bizuie pe ţinerea Sabatului ca mijloc de mântuire sau de câştigare a unui merit înaintea lui Dumnezeu. Noi suntem mântuiţi numai prin har. Prin urmare, respectarea Sabatului din partea noastră, ca de altfel şi loialitatea noastră faţă de orice altă poruncă a lui Dumnezeu, este o expresie a dragostei noastre pentru Creatorul şi Răscumpărătorul nostru..."
„Noi suntem mântuiţi numai prin dreptatea lui Isus Cristos, primită ca un dar al harului, şi numai al harului. Jertfa Domnului nostru la Calvar este singura nădejde a omenirii. Fiind însă mântuiţi, noi ne bucurăm că cerinţele îndreptăţite ale legii sunt împlinite în experienţa creştinului care «nu umblă după lucrurile firii pământeşti, ci umblă după lucrurile duhovniceşti» şi care prin harul lui Dumnezeu trăieşte în armonie cu voia revelată a lui Dumnezeu" (pag. 153, 190).
3. „Propovăduiesc adventiştii de ziua a şaptea în literatura lor autorizată că aceia care se închină duminica şi care resping în întregime învăţătura adventistă de ziua a şaptea au drept consecinţă semnul apostaziei, sau «semnul fiarei»? Nu propovăduieşte oare doamna White că aceia care ţin duminica au deja «semnul fiarei»?"
„Punctele noastre de vedere doctrinare sunt întemeiate pe Biblie şi nu pe scrierile doamnei White. Dar întrucât numele ei a fost inclus în întrebare, este necesar ca o afirmaţie explicită, scrisă chiar de mâna ei, să corecteze această părere. în anul 1899 ea a scris următoarele: «Nimeni nu a primit încă semnul fiarei. Vremea de încercare nu a sosit încă. Există creştini adevăraţi în orice biserică, fără a fi exceptată Biserica romano-catolică. Nimeni nu este condamnat până ce nu a avut lumina şi nu a înţeles obligativitatea celei de a patra porunci. însă *când va apărea decretul ce va impune sabatul contrafăcut* şi

strigătul puternic al celui de-al treilea înger îi va avertiza pe oameni cu privire la închinarea înaintea fiarei şi înaintea imaginii ei, va fi trasă o linie clară între ceea ce este fals şi ceea ce este adevărat. *Atunci, aceia care vor continua să persiste în încălcarea legii, vor primi Seninul Fiarei»"* (pag. 183).
4. „Aşadar, la întrebarea dumneavoastră dacă doamna White a susţinut sau nu că toţi aceia care nu recunosc şi nu ţin cea de-a şaptea zi ca Sabat au *acum* «semnul apostaziei», răspunsul este categoric nu" (pag. 184).
5. „Noi avem ferma convingere că milioane de creştini devotaţi de toate credinţele, de-a lungul veacurilor trecute, precum şi cei care astăzi se încred sincer în Cristos, Mântuitorul lor, în vederea mântuirii şi îl urmează cât pot ei de bine, după lumina pe care o au, sunt fără îndoială mântuiţi" (pag. 184).
XII. *Problema referitoare la alimentele necurate*
1. „Este adevărat că noi ne abţinem de la consumul anumitor alimente, ...însă nu pentru că Legea lui Moise ar avea vreo specificare care să ne oblige. Departe de aşa ceva. Noi ne menţinem cu statornicie în libertatea cu care ne-a eliberat Dumnezeu" (pag. 623).
2. „învăţătura noastră în ce priveşte sănătatea nu este o problemă de interdicţie religioasă; de fapt, este ceva mult mai mult decât o selectare atentă a dietei. Pentru noi ea este respectarea unui program de sănătate bine echilibrat. Noi credem că este de datoria noastră în calitate de creştini să ne păstrăm trupurile în cea mai bună stare de sănătate pentru slujirea şi gloria lui Dumnezeu. Noi credem că trupurile noastre sunt templele Duhului Sfânt (1 Corinteni 3:16; 2 Corinteni 6:16) şi că, prin urmare, fie că mâncăm, fie că bem, fie că facem orice altceva, noi trebuie să facem «totul pentru slava lui Dumnezeu» (1 Corinteni 10:31)" (pag. 634).
XIII. *„Rămăşiţa Bisericii"*
1. „Se afirmă că adventiştii de ziua a şaptea susţin că ei singuri alcătuiesc «rămăşiţa bisericii» care va fi desăvârşită în cele din urmă, cea menţionată în cartea Apocalipsa... Susţin adventiştii că ei sunt singurii martori adevăraţi ai Dumnezeului celui viu în veacul nostru...?"
„Răspunsul la această întrebare întreită va depinde în mare măsură de definiţia dată cuvântului «rămăşiţă». Dacă, după cum se implică în cea de a doua parte, cuvântul «rămăşiţă» este luat cu sensul de biserica invizibilă, răspunsul nostru la prima parte a întrebării este un simplu nu. Adventiştii de ziua a şaptea nu au căutat niciodată să pună semnul egalităţii între biserica lor şi biserica invizibilă - «aceia din orice confesiune care rămân credincioşi Scripturilor»" (pag. 186).
2. „Dacă aplicăm acest text din Biblie la «mişcarea de advent», o facem

în duhul unei adânci umilinţe, deoarece noi recunoaştem implicaţiile formidabile ale unei asemenea interpretări. Deşi credem că Apocalipsa 12:17 se

referă la noi în calitate de popor al profeţiei, noi nu aplicăm în nici un caz într-un duh de mândrie citatul din Biblie. Pentru noi, aceasta este concluzia logică a sistemului nostru de interpretare profetică." (pag. 191).
3. „însă faptul că noi aplicăm astfel acest fragment din Biblie nu implică în nici un caz că noi credem că suntem singurii creştini adevăraţi din lume sau că suntem singurii care vom fi mântuiţi." (pag. 191, 192).
4. „Adventiştii de ziua a şaptea cred cu fermitate că Dumnezeu are o rămăşiţă preţioasă, o mulţime de credincioşi sinceri, serioşi, în fiecare biserică..." (pag. 192).
5. „Astfel, noi credem că majoritatea copiilor lui Dumnezeu sunt încă împrăştiaţi pretutindeni în lume. Şi fireşte că majoritatea celor din bisericile creştine respectă încă cu conştiinciozitate duminica. Noi înşine nu putem face aceasta, deoarece noi credem că Dumnezeu cheamă la o reformare în această privinţă. însă noi îi respectăm şi îi iubim pe aceia dintre semenii noştri creştini care nu interpretează Cuvântul lui Dumnezeu exact aşa cum o facem noi" (pag. 192, 193).
6. „Noi recunoaştem pe deplin faptul încurajator că oastea adevăraţilor urmaşi ai lui Cristos este împrăştiată prin diferitele biserici ale creştinismului, inclusiv în Biserica romano-catolică. Pe aceştia Dumnezeu îi recunoaşte limpede ca fiind ai Lui. Ei nu alcătuiesc o parte a «Babilonului» prezentat în Apocalipsa" (pag. 197).

## Nota autorului

1. *Concepţia despre natura umană păcătoasă a lui Cristos*

De vreme ce aproape toţi criticii adventismului de ziua a şaptea susţin că adventiştii de ziua a şaptea cred că Cristos a posedat o natură umană păcătoasă în timpul încarnării, trebuie spuse câteva cuvinte pentru a clarifica acest punct de vedere. Aceste învinuiri se bazează adesea pe un articol din *Signs ofthe Times,* martie 1927 şi pe o afirmaţie făcută în *Bible Readingsfor the Home Circle,* ediţia din 1944. Cu privire la prima referinţă, într-un articol critic se afirmă:

Citatul meu este din L. A. Wilcox, care a fost timp de mai mulţi ani redactor şefia *Signs ofthe Times* şi care, conform ultimelor date ale adventiştilor, a desfăşurat o activitate publicistică de 82 de ani în cadrul confesiunii lor. Negreşit, o declaraţie făcută de un redactor şef al acestei publicaţii poate fi considerată oficială. Sunt sigur că tot ce a scris domnul Wilcox nu a ajuns doar întâmplător sub tipar. în martie 1927, el a scris: „în venele Lui (ale lui Cristos) se afla povara unei ereditâţi pângărite, asemenea unui leu în cuşcă, care caută mereu să izbucnească şi să distrugă. Ispita L-a atacat acolo unde, prin ereditate, El era mai slab, L-a atacat când Se aştepta mai puţin şi în modurile cele mai surprinzătoare. în ciuda sângelui Său stricat şi a unei ticăloşii moştenite, El a ieşit biruitor."


Şi din nou în numărul din decembrie 1928 al publicaţiei *Signs of the Times,* domnul Wilcox, redactorul şef a afirmat: „Isus a acceptat umanitatea cu toate responsabilităţile ei, cu toate riscurile ei cumplite de a ceda în faţa ispitei."[14]

în primul rând, L. A. Wilcox nu a făcut niciodată parte din conducerea redacţională de la *Signs of the Times.* Mai mult decât atât, domnul L. A. Wilcox, care a scris articolul, a afirmat într-o scrisoare datată în 26 aprilie 1957:

Autorul articolului din *Signs* era în anul 1927 un bărbat foarte tânăr, neavând întotdeauna o exprimare nimerită. Eu ştiu acest lucru, deoarece eu am fost acel autor. Prima propoziţie citată este imatură, şocantă şi inexactă din punct de vedere teologic şi am fost pe bună dreptate admonestat din cauza ei de către liderii adventişti, ceea ce dovedeşte că acest articol nu poate fi cu adevărat prezentat ca „oficial" sau „reprezentativ".

Deci este foarte firesc să se sublinieze că nici un om nu a propovăduit mai sincer sau mai înflăcărat decât mine, în calitate de lucrător adventist, divini-

tatea Domnului Isus Cristos, lipsa de păcat a lui Cristos, mântuirea prin har, neprihănirea prin credinţă, lucrarea încheiată de la Calvar, o religie cristocentrică - cu „Amin-ul" conducerii adventiste de ziua a şaptea.

Realmente, toţi criticii adventismului de ziua a şaptea, inclusiv autorul citat anterior, se folosesc şi de o afirmaţie citată din *Bible Readings for the Home Circle* (ediţia din 1944, pag. 174) - cu toate că în 1945 afirmaţia a fost înlăturată de către adventişti, deoarece nu era concordantă cu teologia adventistă oficială.

Un alt citat asupra căruia se insistă adeseori este luat din cartea *Deşire of the Ages* de Ellen G. White. La pagina 117 ea afirmă: „Mântuitorul nostru a acceptat umanitatea cu toate responsabilităţile ei. El a acceptat natura omului, cu posibilitatea cedării în faţa ispitei." Doamna White mai vorbeşte şi despre „o natură căzută". Este de înţeles faptul că aceşti critici, necitind tot ceea ce a scris ea în legătură cu acest subiect, conchid că ea vrea să spună că Cristos a posedat o natură umană păcătoasă, carnală sau degenerată. Totuşi, scrierile doamnei White indică în mod limpede faptul că, atunci când vorbeşte despre natura căzută a lui Cristos, ea se referă la proprietăţile fizice ale rasei, care au degenerat de la Adam încoace, care fusese creat desăvârşit, fără ravagiile păcatului asupra fiinţei lui fizice şi spirituale. înainte de cădere, Adam nu a îmbătrânit, însă Cristos a venit pe lume ca om adevărat, cu blestemul păcatului operând asupra proprietăţilor fizice ale rasei umane. Timp de 33 de ani el a suferit procesul de îmbătrânire. El nu ar fi putut atinge vârsta de 33

[14] *The King's Business,* aprilie 1957.



de ani fără ca în trupul Lui să nu fi avut loc transformări organice şi, dacă nu ar fi fost supus declinului fizic al rasei, El nu ar fi fost un om adevărat, „născut sub Lege" (Galateni 4:4). Punctul de vedere al doamnei White a fost susţinut de mulţi experţi eminenţi, care nu au fost niciodată acuzaţi de a fi fost eretici sau necreştini. Atunci de ce să fie condamnaţi adventiştii şi doamna White pentru că susţin acest punct de vedere? De secole, creştinii argumentează în favoarea naturii umane a lui Cristos. Unii au crezut că El ar fi putut să păcătuiască, însă nu a facut-o; alţii, printre care şi autorul cărţii de faţă, cred că El nu ar fi putut să păcătuiască. în orice caz, aceasta este o problemă teologică la a cărei rezolvare este puţin probabil să se ajungă prin exprimări banale şi hotărâri dogmatice.

Este adevărat că diferite publicaţii adventiste, trecute şi prezente, s-au contrazis uneori unele pe altele. Totuşi, din momentul când i s-a autorizat publicarea şi până în prezent (vezi, de exemplu, citatul prezentat anterior din scrisoarea adventistă adresată mie pe data de 29 aprilie 1983), *Questions on Doctrine* prezintă poziţia oficială a confesiunii adventiste cu privire la natura neprihănită a lui Cristos. La acest punct de vedere pot să spun „Amin".

în *The Four Major Cults,* dr. Anthony Hoekema cade în aceeaşi greşeală ca E. B. Jones, Louis Talbot şi alţi critici ai adventismului de ziua a şaptea şi ignoră cu totul faptul că Wilcox şi-a renegat public şi sub tipar (1957) punctul lui de vedere. Ei toţi cunosc acest fapt, însă par hotărâţi să îl ignore, deoarece afirmaţia lui Wilcox se potriveşte atât de bine cu presupunerea lor că, în ciuda afirmaţiilor adventiste oficiale asupra doctrinei în cauză, ei, criticii, ştiu mai multe decât adventiştii înşişi despre propria lor credinţă!

2. *Concepţia despre ispăşirea incompletă*

De asemenea se aduce adeseori acuzaţia că teologiei adventiste de ziua a şaptea îi este inerentă învăţătura nebiblică ce afirmă că „ispăşirea nu s-a încheiat pe crucea de la Calvar". Pentru a se susţine aceste acuzaţii, sunt citate anumite surse adventiste de ziua a şaptea. De exemplu, Uriah Smith, un adventist proeminent din trecut, a afirmat în cartea lui *Looking unto Jesus:* „Cristos nu a săvârşit ispăşirea atunci când Şi-a vărsat sângele pe cruce." Alţi scriitori timpurii, cum ar fi J. H. Waggoner, au exprimat acelaşi gând. Waggoner a spus: „Există o deosebire clară între moartea lui Cristos şi ispăşire" (din *The Atonement in the Light of Nature and Revelation,* pag. 181). Până şi câţiva scriitori mai târzii, asemenea lui C. H. Watson, au

fost influenţaţi de aceşti reprezentanţi timpurii ai adventismului.
în orice caz, chiar şi o sumară cercetare a acestor scrieri ar scoate la iveală faptul că Smith şi Waggoner au scris acum 80 de ani. După cum s-a demonstrat altundeva în această carte, concepţia în discuţie a fost negată de către

# L


confesiunea adventistă de ziua a şaptea. Atunci când se judecă acuzaţia de „ispăşire incompletă", trebuie luată în considerare poziţia curentă a confesiunii adventiste de ziua a şaptea - şi nu părerile câtorva scriitori împrăştiaţi de-a lungul unei perioade de peste o sută de ani.
Scriitorii adventişti actuali declară că ispăşirea a fost încheiată pe cruce; şi însăşi Ellen G. White a afirmat în *Review and Herald* din 21 septembrie 1901: „Cristos a plantat crucea între cer şi pământ şi atunci când Tatăl a privit jertfa Fiului Său, El S-a plecat înaintea ei, recunoscând astfel desăvârşirea Lui. «S-a isprăvit», a spus El. «Ispăşirea este completă.»" în acelaşi periodic, în numărul din 16 august 1899, doamna White a afirmat: „Nici o limbă nu a putut exprima bucuria cerului sau expresia de satisfacţie şi încântare a lui Dumnezeu faţă de singurul Lui Fiu născut, din cauză că a văzut ispăşirea dusă la bun sfârşit."
S-ar putea da mult mai multe citate, însă criticii trec în general cu vederea numărul mare de afirmaţii referitoare la caracterul complet al ispăşirii, afirmaţii ce sunt uşor disponibile în literatura adventistă de ziua a şaptea din trecut şi din prezent.
Nimic nu ar putea fi mai clar decât declaraţia adventistă conform căreia:
*„...atunci când cineva audepe un adventist zicând sau citeşte în literatura adventistă - chiar şi în scrierile doamnei Ellen G. White - că Cristos face acum ispăşire, ar trebui să înţeleagă faptul că ceea ce vrem noi să spunem este pur şi simplu că Cristos aplică acum avantajele ispăşirii sacrificiale pe care a făcut-o la cruce; că El face ca această ispăşire să fie eficace pentru noi în mod individual, potrivit nevoilor şi cererilor noastre.* Doamna White însăşi a explicat în mod limpede încă în anul 1857 ce înţelege ea atunci când scrie că, în lucrarea Lui, Cristos face ispăşire pentru noi:
«Marea Jertfă a fost oferită şi a fost acceptată, iar Duhul Sfânt care S-a coborât de Rusalii a purtat gândirea ucenicilor de la sfântul Locaş pământesc la cel ceresc, unde Isus intrase prin propriul Lui sânge pentru a revărsa asupra ucenicilor Lui avantajele ispăşirii Lui.»"[15]

## *Este adventismul de ziua a şaptea un cult necreştin?*

Am menţionat mai devreme cartea doctorului Hoekema, *The Four Major Cults,* în care el clasifică adventismul de ziua a şaptea drept un sistem de cult necreştin. Sunt nevoit să am obiecţii faţă de dr. Hoekema în această privinţă, deoarece, după părerea mea, motivele pe care le dă dr. Hoekema nu pot fi justificate prin Cuvântul lui Dumnezeu, de teologia istorică sau de practicile prezente în creştinismul confesional în ansamblu. Pentru a lămuri această

" *Questions on Doctrine,* pag. 354, 355.


problemă, dr. Hoekema a afirmat: „Eu am convingerea că adventismul de ziua a şaptea este un cult eretic şi nu o confesiune evanghelică. în susţinerea acestei aprecieri, eu îmi propun să arăt că trăsăturile pe care noi le-am considerat caracteristice cultelor eretice se aplică şi în cazul acestei mişcări." (pag. 389).
Apoi, dr. Hoekema începe să-şi enumere motivele:

1. Sursă extrascripturală de autoritate (Ellen G. White)
2. Negarea justificării doar prin har
a. Judecata cu caracter investigator
b. Ţinerea sabatului
3. Subevaluarea lui Cristos
4. Grupul în calitate de comunitate exclusivă a celor mântuiţi

Argumentul doctorului Hoekema este că Ellen White este o autoritate extrabiblică, şi aceasta din cauză că sfaturile ei sunt considerate manifestări ale darului profeţiei (1 Corinteni). Admiţând însă că adventiştii sunt îndreptăţiţi să creadă că acest dar s-a manifestat în doamna White ca mărturie a darurilor (realitate pe care dr. Hoekema cu greu ar putea să o conteste în mod cinstit, de vreme ce darurile Duhului s-au manifestat şi încă se mai manifestă în Biserica creştină), de ce nu ia el în considerare accentul repetat pe care îl pun scriitorii adventişti asupra hotărârilor lor oficiale, *Questions on Doctrine,* în sensul că ei nu o consideră pe doamna White a fi o autoritate extrabiblică, dar că scrierile ei sunt autoritare doar în acele domenii în care ele sunt în concordanţă cu Cuvântul lui Dumnezeu, care este standardul final de evaluare a tuturor darurilor Duhului?

Dacă adventiştii ar pune scrierile doamnei White la acelaşi nivel cu Sfânta Scriptură, dacă ar interpreta Biblia în lumina scrierilor ei, şi nu invers, dacă ar admite de bună voie acest lucru şi l-ar recunoaşte ca atitudine a lor, atunci critica lui ar fi justificată, însă ei nu procedează astfel. După câte se pare, dr. Hoekema ignoră ceea ce spun adventiştii că cred despre doamna White, în favoarea a ceea ce crede el că vor ei să spună, ca urmare a deducţiei pe care o face din anumite publicaţii ale lor. Este mult mai sigur să accepţi valabilitatea afirmaţiilor despre care o anumită confesiune declară că îi reprezintă teologia, mai ales dacă, aşa cum este cazul cu *Questions on Doctrine,* membrii confesiunii răspund la întrebări directe în legătură cu problema dată, decât să te bazezi pe propriile tale interpretări preconcepute, precum a făcut, după cum se pare, dr. Hoekema în cazul de faţă.

Este o acuzaţie serioasă să afirmi că un grup creştin declarat neagă justificarea doar prin har ca stând la baza mântuirii veşnice; şi dacă adventiştii s-ar face vinovaţi de acest lucru, bineînţeles că ar exista un temei pentru a-i considera un sistem de cult eretic. Totuşi, adventiştii afirmă literalmente de



zeci de ori în cartea lor *Questions on Doctrine* şi în diferite alte publicaţii că mântuirea vine doar prin harul lui Dumnezeu, prin credinţa în jertfa lui Isus Cristos de la cruce.

De ce anume este din nou necesar pentru dr. Hoekema să pună la îndoială sinceritatea adventiştilor în acest domeniu şi să accepte totuşi drept bune celelalte afirmaţii ale lor privitoare la credinţa lor în Scripturi, în Trinitate, în deplina divinitate a lui Isus Cristos, în creaţie, providenţă, încarnare, în învierea lui Isus Cristos, în absoluta necesitate a regenerării, în sfinţirea prin Duhul Sfanţ şi revenirea literală a lui Cristos, rămâne o inconsecvenţă enigmatică în cadrul demersului său. (Vezi *The Four Major Cults,* pag. 403).

Dr. Hoekema insistă asupra faptului că judecata cu caracter investigator şi ţinerea Sabatului de ziua a şaptea fac parte din motivele ce îl determină să îi clasifice pe adventiştii de ziua a şaptea drept adepţi de cult eretic, dar făcând aceasta, el are drept criteriu interpretarea lui calvinistă asupra teologiei, ignorând afirmaţiile şcolii arminiene şi a teologilor semi-arminieni şi semi-calvinişti, dintre care mulţi au obiecţii puternice faţă de calvinismul pronunţat al doctorului Hoekema. Pe baza faptului că dr. Hoekema clasifică adventismul drept cult eretic, aceeaşi acuzaţie ar putea fi ridicată împotriva tuturor calviniştilor devotaţi care, întocmai ca adventiştii când este vorba despre scrierile doamnei White, consideră *învăţătura* şi *Comentariile* lui Calvin drept iluminare şi călăuze în studiul Scripturii. în plus, baptiştii de ziua a şaptea sunt arminieni în ceea ce priveşte teologia lor şi ţin Sabatul de ziua a şaptea. Sunt şi ei un cult eretic necreştin? Cu siguranţă că ei au câteva dintre caracteristicile enumerate de dr. Hoekema.

Scoţând în evidenţă convingerile lui calviniste, dr. Hoekema scrie:

Adventiştii afirmă în continuare că este posibil ca, prin intermediul unor fapte şi atitudini păcătoase ulterioare, o persoană să-şi piardă îndreptăţirea odată primită. Această învăţătură presupune faptul că cineva poate fi sigur de păstrarea îndreptăţirii lui doar dacă de-a lungul vieţii care i-a mai rămas continuă să facă fapte bune şi să-şi menţină un comportament corect (pag. 390).

Punctul acesta de vedere asupra judecăţii cu caracter investigator este o dovadă clară a arminianismului în care dr. Hoekema găseşte suficient temei pentru a justifica etichetarea adventiştilor drept cult eretic. însă de ce doar a adventiştilor? De ce nu şi a penticostalilor, a metodiştilor, a anglicanilor, a episcopalienilor, a luteranilor şi a altora care acceptă aceleaşi premize arminiene, chiar dacă aceştia nu le-au adus până la literalismul la care au ajuns adventiştii în judecata cu caracter investigator?
în ceea ce priveşte sabatismul, capitolul 14 din Romani justifică ţinerea Sabatului de ziua a şaptea sau de oricare altă zi de către orice creştin care


L

crede că îl ţine pentru Domnul. El poate deveni un lucru legalist, la fel cum şi duminica poate deveni un lucru legalist, însă simplul fapt că este onorată cea de a şaptea zi în locul celei dintâi nu este un temei pentru descrierea adventiştilor drept „cult eretic".
Dr. Hoekema afirmă la pagina 394 din cartea sa că:
Adventiştii de ziua a şaptea nu... neagă deplina divinitate a lui Isus Cristos sau doctrina Trinităţii... Adventiştii de ziua a şaptea din zilele noastre susţin deplina egalitate a lui Cristos cu Tatăl şi preexistenta din veşnicii a Fiului... Adventiştii acceptă şi doctrina Trinităţii, şi cea a personalităţii şi deplinei divinităţi a Duhului Sfânt.
în ceea ce priveşte lucrarea lui Cristos, adventiştii de ziua a şaptea propovăduiesc ispăşirea substituţionară, adică ispăşirea vinovăţiei noastre de către Cristos. Cu toate acestea, în învăţăturile lor rămâne o oarecare ambiguitate în legătură cu întrebarea dacă ispăşirea a fost încheiată la cruce sau nu, de vreme ce doamna White afirmă în mai multe rânduri că Cristos face astăzi ispăşire pentru noi şi se referă adeseori la o „ispăşire finală", după cea încheiată la cruce...
în continuare, dr. Hoekema înşiră cinci motive care îl fac să creadă că adventiştii îl „subevaluează" pe Cristos. Trei dintre aceste motive implică arminianismul, faţă de care dr. Hoekema are o prejudecată recunoscută; cel de-al patrulea motiv priveşte Sabatul, care este o problemă ce ţine de libertatea creştină, în afară de cazul când cineva nu ia în considerare interpretarea lui Calvin; cel de-al cincilea motiv reiterează vechea acuzaţie că adventiştii de ziua a şaptea cred că „păcatele tuturor oamenilor vor fi aşezate asupra lui Satan exact înainte de a Se întoarce Cristos şi că doar în acest mod păcatul va fi în cele din urmă «eradicat» sau «şters» din univers" (395, 396).
Dr. Hoekema îşi anulează din nou propriile probe admiţând că adventiştii sunt cu desăvârşire ortodocşi în cristologia lor, ceea ce cu greu s-ar putea considera o subevaluare a lui Cristos!
Implicaţiile şi deducţiile pe care le trage din arminianismul lor nu pot fi privite drept o mărturie împotriva adventiştilor, deoarece nu numai ei, ci întreaga şcoală arminiană de interpretare teologică ar putea pleda cu hotărâre pentru principiile pe care le enunţă adventiştii.
în fine, adventiştii înşişi au afirmat în repetate rânduri că numai Cristos poartă în mod substituţionar păcatele lumii şi că Satan poartă doar „responsabilitatea pe care o are" de a ispiti lumea la păcat.
Dacă ar fi citit atent *Questions on Doctrine,* pe care dr. Hoekema o indică în bibliografia lui la cartea *The Four Major Cults,* ar fi găsit un răspuns la întrebarea lui referitoare la întrebuinţarea de către doamna White a expresiilor „făcând ispăşire acum" şi „ispăşire finală".

Adventiştii declară deschis că ori de câte ori se folosesc expresii de genul

acesta, ei le înţeleg ca referindu-se la faptul că avantajele ispăşirii lui Cristos sunt răspândite prin lucrarea Duhului Sfânt şi refuză cu desăvârşire să admită că ar fi implicat sau sugerat faptul că ispăşirea lui Cristos nu a fost încheiată la cruce.
La fel ca alţi critici ai adventismului, dr. Hoekema nu a ezitat să se inspire din surse cărora nu li se recunoaşte nici o autoritate, pentru a-şi susţine pretenţia că adventiştii îl subevaluează pe Cristos. La pagina 114 din *The Four Major Cults* dr. Hoekema afirmă:
Una dintre afirmaţiile cele mai cunoscute este cea făcută de L. A. Wilcox, în sensul că Cristos a ieşit biruitor asupra păcatului „în ciuda sângelui Său stricat şi a unei ticăloşii moştenite". Cu toate că discutarea acestei probleme în *Questions on Doctrine* sugerează faptul că această afirmaţie ar fi acum respinsă de către confesiune, nicăieri în carte nu ni se spune în mod categoric că ea este într-adevăr respinsă.
în cartea mea, *The Truth About Seventh-day Adventism,* am prezentat dovezi convingătoare care să susţină respingerea totală, chiar de către Wilcox, a acestei afirmaţii. Dr. Hoekema include cartea în bibliografia lui, însă din păcate el omite să facă referire la respingerea făcută de Wilcox, cu scopul de a se folosi de afirmaţia lui Wilcox. Aceasta nu este o expunere imparţială a ceea ce confesiunea adventistă a propovăduit sau propovăduieşte în acest domeniu.
Acestea sunt, aşadar, câteva dintre aspectele cu care se confruntă cercetătorul interesat de problema pe care o ridică adventismul de ziua a şaptea, şi ele trebuie analizate obiectiv înainte de a clasifica în pripă adventismul drept un cult necreştin.

## Ellen G. White şi duhul profeţiei

Scena celor mai multe mişcări religioase este dominată de câte o personalitate remarcabilă şi înzestrată, şi la fel s-a întâmplat şi în cazul adventismului de ziua a şaptea. Această personalitate dominantă a fost, şi continuă să fie şi în prezent prin scrierile ei, Ellen G. White. Ea a fost unul dintre cele mai fascinante şi controversate personaje care au apărut vreodată la orizontul istoriei religioase. încă de la începutul mişcării, amintirea şi lucrarea ei au fost preamărite de adventişti şi condamnate de mulţi dintre duşmanii ei. Născută în 1827 ca Ellen Gould Harmon, în Gorham, Mâine, şi crescută ca metodistă devotată în oraşul Portland, doamna White a fost recunoscută de timpuriu drept o persoană neobişnuită, întrucât a mărturisit că ar fi primit din cer anumite „revelaţii".

Ellen avea 13 ani când familia Harmon a ajuns sub influenţa mişcării milleriste. în anii 1841 şi 1842, William Miller a ţinut o serie de discursuri la Casco Street Christian Church din Portland. La vârsta de 17 ani, Ellen a acceptat credinţa adventistă a adepţilor lui Miller.'[6] Deşi profund mişcaţi de sinceritatea lui Miller şi calculele lui cronologice, familia Harmon a rămas în părtăşie cu Biserica metodistă din Chestnut Street, Portland, care i-a exclus însă în 1843, din cauza credinţei lor în cea de a doua venire premilenistă a lui Isus Cristos.
în ciuda vârstei ei tinere, Ellen Harmon a trecut între anii 1837 şi 1843 prin multe încercări pe plan emoţional, fizic şi spiritual. Conform doctorului Froom: „Ea s-a răzvrătit împotriva perspectivelor întunecate în urma unui accident şi a unei infirmităţi secundare"[17]. în anul 1840, la o întrunire metodistă în aer liber în Buxton, Mâine, Ellen Harmon a găsit o eliberare minunată şi „povara ei i s-a rostogolit de pe umeri", întrucât a trăit o mare bucurie dându-şi seama că este cu adevărat un copil al lui Dumnezeu, lucru pe care ulterior 1-a mărturisit public prin faptul că a solicitat să fie botezată prin scufundare. Multe alte probleme o nedumereau încă, printre care doctrina pedepsei veşnice a celor răi, pe care a acceptat-o în anii următori, precum şi concepţia nemuririi condiţionate şi a stării de adormire a sufletului în perioada de aşteptare a învierii. în decembrie 1844, după *„marea dezamăgire ",* în timp ce vizita un prieten în Portland, Ellen Harmon a trăit

ceea ce ea a denumit prima ei viziune, ce înfăţişa „reabilitarea" credinţei în advent. în acea viziune ea a pretins că i-a văzut pe adventişti triumfând asupra criticilor lor - răzbătând spre cer în ciuda unor obstacole de neînvins. Timp de mai mulţi ani s-a dezlănţuit o controversă cu privire la doamna White şi la „revelaţiile" ei, şi există opinii contradictorii atât în interiorul, cât şi în afara adventismului în legătură cu amploarea şi natura „revelaţiilor" şi „inspiraţiilor" ei. Poziţia lui Ellen White în cadrul doctrinei adventiste este aşadar cât se poate de semnificativă şi trebuie bine înţeleasă, dacă vrem să ne formăm o imagine corectă cu privire la oamenii aceştia. Scrierile şi sfaturile lui Ellen Harmon (mai târziu Ellen G. White, prin căsătoria ei cu James White, un lider adventist proeminent), sunt denumite „duhul profeţiei", o expresie luată din Apocalipsa 19:10. Adventiştii cred că în zilele din urmă vor fi revelate îndemnuri speciale de la Dumnezeu, care nici nu adaugă nimic la Scriptură şi nici nu o contrazic şi că aceste îndemnuri sunt în primul rând destinate confesiunii adventiste de ziua a şaptea. Şi în timp ce dau ascultare

" Ellen G. White, *Life Sketches,* Washington, D.C., Review and Herald Publishing Association, nedatat, pag. 64-68.

[17] *The Prophetic Faith...,* voi. 4, pag. 978.



acestor îndemnuri, ei pretind că le verifică întotdeauna prin Cuvântul lui Dumnezeu. In fine, ei cred că viziunile doamnei White şi sfaturile ei adresate confesiunii reprezintă „duhul profeţiei" pentru biserica lor.

în apărarea doamnei White se foloseşte un raţionament circular. Adventiştii spun că scriitorii Bibliei au făcut acelaşi lucru citând (fără credit) surse păgâne, cum a făcut şi doamna White. Dacă lor li se permite să facă aşa, atunci şi doamnei White trebuie să i se permită să facă astfel. Totuşi, acest lucru este valabil doar dacă se pretinde că doamna White trebuie considerată ca unul dintre scriitorii Bibliei! Cu alte cuvinte, să i se dea un rang pe care reprezentanţii adventişti oficiali nu vor să i-1 dea!

De-a lungul anilor, unii scriitori adventişti mult prea zeloşi au lăsat impresia că tot ceea ce a spus sau a scris doamna White, chiar şi în corespondenţa ei particulară, era inspirat şi infailibil. Aceasta categoric *nu* este poziţia lor oficială. Confesiunea adventistă admite prompt că nu tot ceea ce a scris sau spus doamna White a fost inspirat sau infailibil, cu toate că unii adventişti individuali încă mai aderă la acea idee. Până ce adventiştii nu resping oficial afirmaţiile din *Questions on Doctrine* şi nu adoptă oficial afirmaţiile doctrinare care se abat de la normă ale unor adventişti şi fracţiuni adventiste, noi putem folosi *Questions on Doctrine* ca fiind reprezentativă în privinţa punctelor de vedere oficiale ale confesiunii. Lucru pe care l-am făcut în cele ce urmează.

## I. *Afirmaţiile adventiştilor de ziua a şaptea - Viaţa şi lucrarea lui Ellen G. White*

(Dacă nu există o altă indicaţie, *numărul paginii se referă la* ***Questions on Doctrine.)***

1. „Noi nu privim scrierile lui Ellen G. White ca pe o completare la canonul sacru al Scripturii. Noi nu considerăm că acestea au o aplicaţie universală, aşa cum este cazul Bibliei, ci doar pentru adventiştii de ziua a şaptea. Noi nu le privim în acelaşi sens ca şi pe Sfintele Scripturi, care numai ele reprezintă într-un mod unic standardul după care trebuie judecate toate celelalte scrieri" (pag. 89).
2. „Adventiştii de ziua a şaptea cred în mod unitar că, odată cu cartea Apocalipsa, canonul Scripturii a fost încheiat. Noi susţinem că toate celelalte scrieri şi învăţături, din orice sursă ar proveni ele, trebuie judecate prin Biblie şi sunt supuse Bibliei, care este originea şi norma credinţei creştine" (pag. 89, 90).
3. „îţi recomand, cititorule drag, Cuvântul lui Dumnezeu ca regulă a credinţei şi practicii tale. De Cuvântul acesta vom fi judecaţi." (pag. 90).
4. „Duhul nu a fost dat şi nici nu poate fi pus vreodată să dea la o parte Biblia; întrucât Scripturile afirmă explicit că Cuvântul lui Dumnezeu este

standardul după care trebuie verificată întreaga învăţătură şi experienţă" (pag. 90)
5. „Noi nu am considerat niciodată că Ellen G. White s-ar afla în aceeaşi categorie cu scriitorii canonului Scripturii" (pag. 90).
6. „Noi considerăm că Ellen G. White se află în... categoria mesagerilor [alţii decât scriitori biblici]. Printre adventiştii de ziua a şaptea ea a fost recunoscută drept o persoană care a posedat darul duhului profeţiei, cu toate că ea însăşi nu şi-a asumat niciodată titlul de profeţită" (pag. 91).
7. „Adventiştii de ziua a şaptea consideră că scrierile ei conţin sfaturi inspirate privind religia personală şi organizarea lucrării noastre confesionale... Oricum, acea parte din scrierile ei care ar putea fi clasificată drept prezicere, formează de fapt doar o mică secţiune. Şi chiar şi atunci când ea se ocupă de ceea ce se va întâmpla pe pământ, scrierile ei nu sunt decât amplificări ale unor profeţii biblice clare." (pag. 92).
8. „în Cuvântul Lui, Dumnezeu le-a încredinţat oamenilor cunoaşterea necesară în vederea mântuirii. Sfintele Scripturi trebuie acceptate ca o revelare autoritară, infailibilă a voii Lui. Ele reprezintă standardul pentru caracter, revelează doctrinele şi testează experienţa" (pag. 92, 93, o citează pe Ellen G. White).
9. „Deşi adventiştii au o adâncă stimă faţă de scrierile lui Ellen G. White, ele nu sunt totuşi sursa expunerilor noastre. Noi ne bazăm învăţăturile pe Scriptură, singura temelie a întregii doctrine creştine. Totuşi, credinţa noastră este că Duhul Sfânt i-a descoperit lui Ellen G. White evenimente importante şi că a chemat-o să dea anumite instrucţiuni valoroase pentru aceste zile din urmă. Şi, în măsura în care aceste instrucţiuni sunt în înţelegerea noastră în armonie cu Cuvântul lui Dumnezeu, Cuvânt care este el singur capabil să ne înţelepţească în ce priveşte mântuirea, noi ca şi confesiune le acceptăm ca pe nişte sfaturi inspirate din partea Domnului. însă noi nu le-am pus niciodată la acelaşi nivel cu Scriptura, cum greşit ne acuză unii. Doamna White însăşi a afirmat explicit relaţia scrierilor ei cu Biblia: «Bibliei i se acordă o atenţie mică, iar Domnul a dat o lumină mai mică să conducă bărbaţii şi femeile la lumina mai mare.»" *(Review and Herald,* 20 ianuarie 1903; *Questions on Doctrine,* pag. 93)
10. „Deşi adventiştii de ziua a şaptea recunosc canonul Scripturii ca fiind încheiat cu aproape două mii de ani în urmă şi că nu au existat nici un fel de completări la această compilare de cărţi sacre, noi credem totuşi că Duhul lui Dumnezeu, care a inspirat Cuvântul Divin cunoscut nouă drept Biblie, a făgăduit solemn să Se reveleze pe Sine Bisericii şi prin intermediul diferitelor daruri ale Duhului... Noi nu înţelegem că aceste daruri ale Duhului iau locul Cuvântului lui Dumnezeu, şi nici că acceptarea lor ar face de prisos Scriptura adevărului. Dimpotrivă, acceptarea Cuvântului lui Dumnezeu va conduce poporul lui Dumnezeu la recunoaşterea şi manifestarea Duhului. Asemenea manifestări vor fi, bineînţeles, în armonie cu Cuvântul lui Dumnezeu. Ştim că unii creştini convinşi au impresia că aceste daruri au încetat odată cu biserica

apostolică. Adventiştii însă cred că încheierea canonului Scripturii nu a pus capăt comunicării cerului cu oamenii prin intermediul darurilor Duhului, ci mai degrabă că Cristos, prin lucrarea Duhului Său, îi călăuzeşte pe cei care sunt ai Lui, edificându-i şi întărindu-i, făcând aceasta mai ales în aceste ultime zile de încercare din istoria umană" (pag. 93-95).
11. „Duhul profeţiei este îndeaproape înrudit cu darul profeţiei, cel dintâi fiind Duhul care a dictat profeţia, iar celălalt mărturia darului dat. Aceste două lucruri merg împreună, fiecare fiind legat inseparabil de celălalt. Darul este manifestarea a ceea ce Duhul lui Dumnezeu acordă aceluia pe care, potrivit propriului Său plan şi scop bun, îl alege ca să dea o asemenea călăuzire spirituală. Aşadar, pe scurt, acesta este felul în care înţeleg adventiştii scrierile lui Ellen G. White. Timp de 400 de ani ele au fost, ca să folosim propria ei expresie, «o lumină mai mică» conducând oamenii sinceri «la lumina mai mare»" (pag. 96).
12. „în ceea ce priveşte problema părtăşiei bisericii, am spune că deşi noi onorăm scrierile lui Ellen G. White, ...nu aprobăm scrierile ei când este vorba de disciplina bisericii. Ea însăşi a fost explicită în legătură cu acest lucru. Vorbind despre aceia care nu au înţeles pe deplin darul, ea a spus: «Dacă comportarea lor creştină este corectă în alte privinţe, şi dacă ei şi-au format un bun caracter creştin, ei nu trebuie lipsiţi de avantajele şi privilegiile bisericii.»" *(Testimonies,* voi. I., pag. 328; *Questions on Doctrine,*

pag. 96, 97.)
13. „Din acest motiv noi nu judecăm lumea nicidecum prin prisma acestor daruri. Nu facem din ele nicidecum o probă concludentă a caracterului creştin în cadrul relaţiilor pe care le avem cu alte organizaţii religioase ce caută să umble în teama de Dumnezeu." (J. N. Andrews în *Review and Herald,* 15 februarie 1870; *Questions on Doctrine,* pag. 97.)
14. „Vorbind despre lucrarea lui Ellen G. White, James White, cel care a fost de trei ori preşedinte al Conferinţei generale, declară în mod expres că adventiştii cred că Dumnezeu a chemat-o «să facă o lucare specială în vremurile acestea, printre oamenii aceştia. Totuşi, ei nu fac din această lucrare o credinţă, o piatră de încercare a părtăşiei creştine.»" *(Review and Herald,* 13 iunie 1871; *Questions on Doctrine,* pag. 97.)
15. „Nu a fost un obicei în practica bisericii să fie exclus cineva fiindcă nu recunoaşte doctrina darurilor duhovniceşti... Un membru din biserică nu trebuie exclus din cauza incapacităţii lui de a recunoaşte în mod clar doctrina darurilor duhovniceşti şi aplicarea ei la mişcarea celui de al doilea advent" (pag. 98).
Din aceste citate se poate vedea că adventiştii de ziua a şaptea susţin restaurarea „darului profeţiei" în ultimile zile ale Bisericii creştine şi că ei cred că această restaurare a avut loc în timpul vieţii şi lucrării lui Ellen G. White. Prin urmare, adventiştii se deosebesc de alte biserici în aceea că, deşi afirmă că Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu unic, complet, infailibil şi

inerant, ei susţin că în anumite contexte scrierile lui Ellen White trebuie acceptate de către adventişti ca „mărturii" din partea Duhului lui Dumnezeu pentru călăuzirea activităţii lor confesionale.
Dr. Wilbur M. Smith, analizând recent locul doamnei White în noul Comentariu adventist de ziua a şaptea asupra Bibliei, el a rezumat obiecţiile celor mai mulţi evanghelici faţă de importanţa pe care adventismul de ziua a şaptea o acordă doamnei White şi Duhului profeţiei.
Nu cunosc o altă confesiune în întreaga creştinătate din zilele noastre care să fi dat întemeietorului ei sau principalului ei teolog o asemenea apreciere, într-un mod atât de slugarnic şi de exclusiv, cum a dat acest comentariu scrierilor doamnei Ellen White. La sfârşitul fiecărui capitol din această lucrare se află o secţiune intitulată „Comentariile Ellen G. White". De exemplu, asupra capitolului 28 din Genesa, care se referă la binecuvântarea acordată lui Iacov, există mai puţin de trei pagini de comentarii, însă la sfârşitul lor există patruzeci de referinţe la diferitele lucrări ale doamnei Ellen White. în plus, la sfârşitul primului volum din acest comentariu se găseşte din nou o secţiune intitulată „Comentariile Ellen G. White", conţinând opt coloane de material citat din scrierile ei. Nu există nici o secţiune dedicată altcuiva, lui Calvin, Luther, Wesley sau altcuiva.
Prefaţa la acest comentariu conţine afirmaţia: „La sfârşitul fiecărui capitol se află un index sau trimiteri la acele pasaje din scrierile doamnei Ellen G. White care comentează diferitele texte din capitolul respectiv." Iar în următoarea propoziţie se afirmă: „Mişcarea adventistă a crescut puternic prin studiul Bibliei; şi este la fel de corect să se spună că mişcarea a fost categoric călăuzită în acest studiu de lumina provenită de la Duhul profeţiei." Eu aş spune că scriitorii acestui comentariu cred că „Duhul profeţiei" a aparţinut *exclusiv* doamnei Ellen G. White, deoarece nimeni altcineva nu este apreciat asemenea ei în această lucrare."
Dr. Smith are dreptate în evaluarea pe care o face locului scrierilor doamnei Ellen G. White în cadrul confesiunii. Adventiştii de ziua a şaptea sunt hotărâţi să se supună viziunilor şi sfaturilor ei deoarece ei cred că numai ea şi nimeni altcineva din gruparea lor nu a avut duhul profeţiei.
Autorul cărţii de faţă respinge concepţia aceasta a inspiraţiei, însă trebuie să se observe cu atenţie că pentru adventişti, „inspiraţia", când este vorba de scrierile doamnei White, are o semnificaţie destul de diferită faţă de inspiraţia Bibliei. Adventiştii admit pe faţă că Biblia este *în mod obiectiv* Cuvântul lui Dumnezeu, autoritatea finală în toate problemele de credinţă şi morală. însă scrierile doamnei White nu pot fi privite astfel, şi ei sunt primii care să afirme acest lucru. Aparent, ei au adoptat o concepţie corectă despre inspiraţie în
[18] într-o scrisoare către autor.

ceea ce priveşte scrierile ei - „o lumină mai mică menită să conducă bărbaţii

şi femeile la lumina mai mare" - fapt care accentuează interpretarea subiectivă drept criteriu pentru a determina unde anume în scrierile doamnei White „Duhul profeţiei" a vorbit categoric. Nu mă îndoiesc nici o clipă de faptul că adventiştii apără o situaţie care este în cel mai bun caz paradoxală, iar câteodată contradictorie. în lumina libertăţii religioase, ei sunt însă *îndreptăţiţi* să susţină acest punct de vedere atâta timp cât nu fac din credinţa în scrierile doamnei White o probă pentru părtăşia dintre ei înşişi şi alte confesiuni şi nu încearcă să impună altor creştini să accepte „mărturiile" doamnei White ca fiind indispensabile unei experienţe mai profunde şi mai bogate de consacrare şi trăire creştină.

Dacă adventiştii de ziua a şaptea ar fi pretins într-adevăr că doamna White are inspiraţie în *orice* domeniu din scrierile ei, atunci noi am fi îndreptăţiţi să fim precauţi în a avea părtăşie cu ei. Dar, după cum am demonstrat pe larg din surse confesionale oficiale, ei nu pretind acest lucru. De vreme ce ei nu consideră învăţăturile doamnei White ca fiind sursa mărturisirii lor de credinţă, pretenţia că a combate adventismul de ziua a şaptea este suficient pentru a o combate pe Ellen G. White şi scrierile ei se prăbuşeşte sub propria ei greutate.

## II. *Doamna White şi criticii ei*

De-a lungul anilor a apărut foarte multă literatură critică la adresa vieţii şi lucrării lui Ellen G. White. Aceste atitudini critice pornesc de la afirmaţia temperată că doamna White este o mistică sinceră, însă dezechilibrată din punct de vedere emoţional, mergând până la acuzaţia că este o „prorocită mincinoasă", care caută profitul material şi că o bună parte din scrierile ei sunt plagieri. în interesul adevărului şi al unei investigări oneste, şi pentru că este imposibil ca într-o carte ca aceasta să se analizeze toate datele contradictorii, vom prezenta câteva elemente de bază ale controversei, lăsându-1 pe cititor să determine validitatea acestor acuzaţii.

Inspiraţia pentru 90% din critica personală *distructivă* îndreptată împotriva doamnei White se găseşte în scrierile lui Dudley M. Canright, un fost lider adventist foarte abil, care a fost cândva un prieten apropiat al doamnei Ellen G. White, al soţului ei James şi al unui mare număr de lideri adventişti proeminenţi. Canright, unul dintre cei mai telentaţi scriitori adventişti de ziua a şaptea şi participant la numeroase dezbateri din vremea lui, a părăsit mişcarea deoarece şi-a pierdut credinţa în inspiraţia doamnei White şi în multe doctrine susţinute pe atunci de Biserica adventistă. Deşi este adevărat că acest Canright a renunţat de trei ori să mai predice, legitimaţia lui de



pastor nu a fost niciodată anulată. El a demisionat în cele din urmă din lucrarea adventistă de ziua a şaptea pentru a deveni, în anul 1887, pastor baptist. Canright singur admite că responsabile de retragerea lui din slujirea activă în perioada menţionată au fost în mare măsură conflictele personale pe care le-a avut cu Ellen G. White şi sfătuitorii ei. Totuşi, după câte se pare şi după cum reiese din corespondenţa citată în cele ce urmează, el a întreţinut relaţii personale strânse cu James White, soţul doamnei White, şi cu alţi lideri proeminenţi adventişti de ziua a şaptea. Canright s-a răzvrătit violent împotriva arianismului (negarea divinităţii lui Cristos) şi a legalismului extrem, care existau printre unii dintre cei dintâi adventişti de ziua a şaptea; convingerile lui l-au determinat mai târziu să scrie două cărţi *(Seventh-day Adventism Renounced* şi *Life ofMrs. E. G. White),* care denunţau sistematic şi distructiv adventismul de ziua a şaptea din punct de vedere teologic şi contestau motivele personale şi integritatea doamnei White.

în aceste două cărţi, D. M. Canright a pus bazele viitoarei critici distructive la adresa adventismului de ziua a şaptea şi o cercetare atentă a confirmat faptul că aproape toate publicaţiile similare care au apărut ulterior sunt doar nişte repetări ale fragmentelor distructive din scrierile lui Canright, susţinute cu argumente teologice standard. Lucrul acesta se adevereşte mai ales în cazul unui fost tipograf misionar adventist de ziua a şaptea, E. B. Jones, în prezent redactor şef al unei scurte pagini de actualităţi, *Guardians of the*

*Faith,* care a publicat o seamă de pamflete sarcastice împotriva adventismului de ziua a şaptea, toate fiind redactate aproape exclusiv după Canright şi alţi critici şi sunt în cea mai mare parte depăşite, iar uneori nu prezintă garanţii din punct de vedere dogmatic şi etic. Se poate vedea, prin urmare, că ceea ce a scris D. M. Canright despre Ellen G. White sunt dovezi directe de primă importanţă, şi nici un apologet adventist de ziua a şaptea, indiferent de orizontul cunoaşterii lui în privinţa adventismului sau oricât de vaste ar fi cunoştinţele lui academice, nu poate contesta tot ceea ce a scris Canright.
în *Review and Herald,* numărul din 22 martie 1887, foştii fraţi de credinţă ai prezbiterului Canright au scris următoarele despre el:
Ne-a părut foarte rău să ne întrerupem relaţiile în domeniul religios cu cineva pe care l-am stimat multă vreme în calitate de frate drag... Atunci când ne-a părăsit, el a adoptat o linie de conduită mult mai bravă şi mai lăudabilă decât mulţi dintre cei care s-au lepădat de noi, întrucât a venit de bună voie la fraţii din conducerea noastră pentru a le aduce la cunoştiinţă starea sufletească în care se află. El a făcut aceasta în prezenţa noastră în faţa bisericii lui şi, după câte ştim noi, nu a apelat la nici un fel de mijloc ascuns sau lipsit de onestitate, ce ne-ar fi putut ofensa în vreun fel. El pleacă din mijlocul nostru păstrând un caracter nepătat din punct de vedere moral. El a ales alte legături,

care îi sunt mai plăcute. Acesta este privilegiul personal al fiecărui om, şi oricine este liber să facă uz de el, dacă vrea.
Scriindu-i lui Canright pe data de 22 mai 1881, din Battle Creek, Michigan, James White, soţul lui Ellen, a afirmat: „Era timpul pentru o schimbare în birourile Conferinţei generale. Am încredere că dacă vom fi sinceri şi credincioşi, Domnul va fi mulţumit să constituim două asemenea administraţii." într-o altă scrisoare adresată lui Canright pe data de 13 iulie 1881, James White a spus: „Frate Canright, mă interesezi mai mult decât oricare alt om, deoarece îţi cunosc valoarea atunci când Domnul este cu tine în lucrarea pe care o faci." Prin urmare este evident că, deşi Canright a repudiat mai târziu mărturiile doamnei White şi „adevărurile speciale" din mesajul adventist, el se afla în relaţii bune cu adventiştii.
în 1951 „Review and Herald Publishing Association" din Washington a publicat o carte atent documentată, de aproape 700 de pagini. Autorul acelei cărţi a fost Francis D. Nichol, apologet de frunte al confesiunii adventiste de ziua a şaptea. în cartea respectivă, intitulată *Ellen G. White and Her Critics,* se încearcă o combatere punct-cu-punct a multor acuzaţii făcute de D. M. Canright în lucrarea lui *Life of Mrs. E. G. White.* Nichol a cercetat temeinic istoria adventistă de la începuturile ei - trecând chiar dincolo de perioada lui Canright, însă după ce l-am citit atât pe Nichol, cât şi pe Canright, am ajuns la concluzia că sunt multe de spus de ambele părţi. Credem însă că D. M. Canright este în avantaj, deoarece el poate spune: „Eu am fost acolo" sau „Doamna White a spus..." şi în faţa multora dintre acuzaţiile lui Canright nu se pot găsi afirmaţii contemporane care să le contrazică.
Concluzia mea proprie este că în unele domenii (mai ales în teologie) afirmaţiile lui Canright sunt de necombătut, mai ales în ce priveşte relaţia lui personală cu doamna White şi cu membrii principali ai confesiunii adventiste. Este, de asemenea, demn de remarcat faptul că multe acuzaţii care se întemeiază pe experienţe personale şi care au fost bine documentate nu au fost combătute niciodată.
Prin aceasta nu vreau să spun că trebuie să se aibă încredere în tot ceea ce a scris Canright, întrucât multe din criticile lui aduse activităţii doamnei White au fost subminate cu dibăcie de dovezile contemporane descoperite de F. D. Nichol şi alţii. Cât despre Nichol, „mi se pare că protestează prea mult" şi adeseori recurge la extreme pentru a lua apărarea doamnei White. După mine, aceasta a dăunat în cazul său, şi procedând astfel nu a dovedit nimic altceva decât că este un discipol devotat al doamnei White şi, de aceea, extrem de părtinitor. în ciuda acestui fapt, Nichol este cel mai capabil apologet adventist.

## III. *Verdictul dovezilor*

563

După ce am analizat toate dovezile care mi-au stat la dispoziţie, cele menţionate mai sus fiind doar o parte din ele, m-am convins că Ellen G. White a fost o femeie extrem de impresionabilă, puternic influenţată de către asociaţii ei. Nimeni nu poate pune la îndoială faptul că ea a crezut sincer că Domnul îi vorbeşte, însă noi credem că dovezile prezentate în această carte oferă motive întemeiate pentru a pune la îndoială inspiraţia sfaturilor ei, indiferent dacă adventiştii de ziua a şaptea vor încuviinţa acest lucru sau nu. Aprecierea mea cu privire la viziunile doamnei Ellen G. White este cât se poate de bine rezumată în următoarea declaraţie, venită din partea unui critic amabil. în 1847, la începutul lucrării ei, una dintre rudele doamnei White a afirmat:

Nu pot aproba viziunile surorii Ellen ca fiind de inspiraţie divină, aşa cum credeţi dumneavoastră şi ea; totuşi, nu suspectez nici cea mai vagă urmă de necinste în această problemă, în nici unul dintre dumneavoastră. Cred că îmi este permis să îmi exprim în cele ce urmează convingerea pe care o am, fără nici o intenţie rea - fără îndoială că acest lucru va avea drept rezultat fie binele dumneavoastră, fie al meu. în acelaşi timp, admit că există posibilitatea ca eu să greşesc. Cred că ceea ce consideră ea, împreună cu dumneavoastră, a fi viziuni din partea Domnului nu sunt decât nişte reverii religioase în care imaginaţia ei revine mereu la teme de care este profund interesată. Când este absorbită de aceste reverii, ea este pierdută faţă de orice se întâmplă în jurul ei. Reveriile pot fi de două feluri: păcătoase şi religioase. în ambele cazuri sentimentele sunt în general obţinute dintr-o învăţătură sau dintr-un studiu prealabil. în nici un caz eu nu cred că viziunile ei sunt de la Diavolul."

Dacă adventiştii de ziua a şaptea vor să apere ideea inspiraţiei doamnei White, ei trebuie să explice un număr de contradicţii din scrierile ei. Credem însă că ar face mai bine să admită faptul că ea a fost o simplă fiinţă umană, capabilă de a face erori de judecată şi de a avea scăpări de memorie. Părerea mea rezonabilă este că Ellen G. White a avut o personalitate extrem de complexă şi că a plagiat materiale, deoarece a crezut că Domnul i-a arătat că afirmaţiile conţinute în diferitele ei surse sunt adevărate. Ea nu a făcut altceva decât să-şi însuşească un anumit material şi să-l reproducă. Faptele ei nu pot fi scuzate, însă ele pot fi înţelese ca fiind faptele unui creştin care a făcut greşeli. Ca toţi ceilalţi, ea a fost o simplă muritoare şi o păcătoasă. Cred că cei care s-au aflat în jurul ei au ajutat-o şi au sprijinit-o în acţiunea ei de „acoperire". Mai cred, de asemenea, că White Estate a continuat timp de mai mulţi ani după moartea ei această acoperire. Nici o persoană

" Reprodus în *A Word to the Little Flock,* pag. 29, 1847, de către prezbiterul James White.

564



obiectivă, care se află în posesia tuturor datelor, nu se poate îndoi de acest lucru.

Diferenţa dintre ea şi, de exemplu, martorii lui Iehova nu este delictul în sine. Acela nu poate fi numit în nici un caz bun. Diferenţa constă în natura persoanei care 1-a comis. A fost întemeietorul martorilor lui Iehova, Charles Russell, un creştin? A rămas el pe temeliile Evangheliei? A promulgat el adevărurile creştinismului şi a stat în apărarea lor? Nu. A făcut aceasta Ellen White? Da, a făcut-o. Din această cauză, deşi ea a comis acelaşi delict pe care 1-a comis şi Russell, ea nu poate fi judecată pe aceeaşi bază ca şi acesta. Ea a fost o creştină care a comis un păcat. Creştinii pot păcătui şi chiar păcătuiesc. Profetul mincinos despre care ne vorbeşte Biblia nu era un creştin. El era un slujitor al Diavolului, care încerca să îi ademenească pe oameni să se abată de la adevăr. Doamna White, după părerea mea, a făcut afirmaţii false. Ea a abuzat de ceea ce a pretins că este un dar profetic pe care îl are. însă nimeni nu poate să spună că ea a fost ca un profet mincinos conform descrierii biblice. Bineînţeles, din punct de vedere formal, toţi vor fi de acord că persoana care profeţeşte în numele lui Dumnezeu şi care se dovedeşte că nu are dreptate, a profeţit fals. însă doamna White nu este un profet mincinos conform descrierii biblice, deoarece ea a fost o adevărată creştină, chiar dacă ceea ce

a făcut ea este păcătos.
în unele din scrierile ei, doamna White a fost categoric influenţată de epocă şi de împrejurări, precum şi de personalităţile puternice care o înconjurau. Unii adventişti susţin că aceasta nu ar fi împiedicat-o în nici un caz să comunice mesaje din partea Domnului. Totuşi, aşa cum văd eu lucrurile, oricine încearcă să demonstreze că doamna White a avut inspiraţie divină sau că a fost infailibilă (nici un adventist documentat nu susţine infailibilitatea ei), trebuie mai întâi să înlăture dovezile prezentate aici, precum şi pe cele pe care nu le-am putut prezenta din lipsă de spaţiu. F. D. Nichol, în *Ellen G. White and Her Critics,* face o încercare abilă de a răspunde la câteva dintre aceste problemele ridicate, însă nu la toate se poate răspunde cu o conştiinţă curată sau susţinând-o sută la sută pe doamna White şi faptele ei. Calităţile ei ca creştină sinceră sau importanţa contribuţiei ei nu sunt diminuate nicidecum dacă se insistă că adventiştii chibzuiţi trebuie să evalueze onest şi sistematic afirmaţiile ei, pentru a se stabili exact cât de departe pot merge în susţinerea faptului că Domnul a „vorbit" prin intermediul doamnei White. Neadventiştii, firește, resping pretenţiile ridicate în favoarea doamnei White şi a scrierilor ei şi speră că într-o zi, adventiştii vor amenda punctul lor de vedere îndoielnic cu privire la „Ellen G. White şi Duhul profeţiei".
în urma lecturării publicaţiilor confesiunii adventiste de ziua a şaptea şi a aproape tuturor scrierilor doamnei Ellen G. White, inclusiv a lucrării ei

*Testimonies,* eu cred că doamna White a fost cu adevărat o creştină regenerată, care L-a iubit pe Domnul Isus Cristos şi care s-a dedicat cu abnegaţie îndatoririi de a depune mărturie pentru El, după cum se simţea îndemnată. Dar trebuie să se înţeleagă clar că unele principii de bază ale teologiei creştine, aşa cum sunt ele înţelese din punct de vedere istoric, nu sunt în concordanţă cu interpretările doamnei White; mai mult, ele sunt în opoziţie vădită cu ele. în ciuda acestui fapt, Ellen G. White a fost credincioasă doctrinelor cardinale ale credinţei creştine referitoare la mântuirea sufletului şi la viaţa credinciosului în Cristos. Trebuie însă să ne exprimăm dezacordul cu interpretarea dată de către doamna White sfântului Locaş, judecăţii cu caracter investigator şi ţapului ispăşitor; noi contestăm aici accentul pe care îl pune ea asupra Sabatului, a reformei în sănătate, a stării inconştiente a celor morţi şi asupra nimicirii finale a celor răi etc. însă nimeni nu poate nega faptul că scrierile ei se conformează principiilor fundamentale ale Evangheliei istorice, şi aceasta deoarece ele se conformează fără nici o îndoială. Totuşi, noi nu trebuie să presupunem, cum fac mulţi adventişti, că scrierile doamnei White sunt lipsite de erori teologice şi exegetice, *deoarece nu sunt.* Cu toate că eu cred că influenţa sfaturilor doamnei White asupra confesiunii adventiste egalează influenţa lui J. N. Darby asupra „creştinilor după Evanghelie" (Plymouth Brethren) şi a lui A. B. Simpson asupra Alianţei Creştine şi Misionare, eu nu pot accepta pretenţia că ea ar fi posedat un „dar al profeţiei" asemănător cu cel descris în 1 Corinteni 14, aşa cum crede Biserica adventistă de ziua a şaptea. Mulţi critici ai adventismului de ziua a şaptea au presupus, în mare parte din cauza scrierilor detractorilor de profesie, că doamna White a fost un căpcăun înspăimântător, care îi devora pe toţi aceia care i se opuneau, şi aceştia nu au încetat niciodată să pretindă în mod fals că adventiştii de ziua a şaptea cred că doamna White este infailibilă în ciuda afirmaţiei autoritare publicată adesea, care susţine contrariul. Deşi adventiştii de ziua a şaptea au faţă de doamna White şi faţă de scrierile ei o mare stimă, ei susţin că Biblia este singura lor „normă pentru credinţă şi practică". Creştinii din toate confesiunile pot să se opună cu înverşunare atitudinii adventiştilor de ziua a şaptea faţă de doamna White, însă tot ceea ce a scris ea cu privire la subiecte de genul mântuirii sau al trăirii creştine o defineşte ca o creştină în sensul deplin al cuvântului.
în continuarea acestei discuţi, să privim la relaţiile doamnei White cu confesiunea adventistă, mai ales în domeniul teologiei. Au fost prezentate aici suficiente lucruri care să indice faptul că ea a fost o personalitate cât se

poate de interesantă, mult diferită de „sora White" idealizată dincolo de limitele realităţii în anumite publicaţii adventiste de ziua a şaptea.
Dudley M. Canright, principalul critic al adventismului de ziua a şaptea,

cred eu, a dat o mână de ajutor în această privinţă. El a prezentat latura umană a doamnei White, din punctul de vedere al unei relaţii de prietenie directe, ce a durat în toată perioada de formare a confesiunii adventiste de ziua a şaptea. Cu toată critica lui la adresa adventismului de ziua a şaptea şi a doamnei White, Canright însuşi nu a încetat niciodată să creadă că, în ciuda a ceea ce credea el că ar fi erorile ei în teologie şi concepţia ei greşită cu privire la viziuni, ea era totuşi o creştină regenerată. împreună cu fratele lui, Canright a participat în 1915 la funeraliile doamnei White. Fratele lui descrie astfel împrejurarea respectivă: „Ne-am alăturat mulţimii care trecea şi am ajuns din nou în dreptul catafalcului. Fratele meu şi-a rezemat mâna de marginea sicriului şi, cu lacrimile şiroindu-i pe obraji, a spus cu inima zdrobită: «S-a dus dintre noi o nobilă femeie creştină!»"[20]
Controversa dintre istoricii adventişti de ziua a şaptea şi amintirile lui D. M. Canright nu va fi probabil aplanată niciodată în lumea aceasta, dar cu certitudine, Canright şi-a pus amprenta de neşters atât asupra istoriei confesiunii, cât şi asupra doamnei Ellen G. White, o femeie de o mare tărie morală şi o convingere de nestrămutat. Influenţa ei se va face fără îndoială simţită încă mulţi ani de acum înainte în lumea religioasă, prin intermediul confesiunii adventiste de ziua a şaptea.

## Somnul sufletului şi distrugerea celor răi

Doctrina nemuririi condiţionate, numită de obicei în afara cercurilor adventiste „somnul sufletului", şi corolarul ei inevitabil, anihilarea, au constituit învăţături cardinale încă de la începutul Bisericii adventiste de ziua a şaptea. Ele trebuie tratate dintr-un punct de vedere exegetic, dacă vrem să înţelegem teologia subiacentă premizei de bază. în paranteză fie spus, aceste puncte de vedere sunt susţinute astăzi de către Biserica Creştină Adventistă, membră a Asociaţiei Naţionale a Evanghelicilor, şi de către cercetători remarcabili ai Bibliei din mai multe confesiuni.
în esenţă, scopul pe care ni-1 propunem aici este acela de a trece în revistă punctul de vedere istoric al Bisericii creştine din vremea apostolilor şi până în prezent şi de a examina învăţătura Scripturilor cu privire la acest subiect. Mulţi creştini de seamă din trecut, toţi specialişti competenţi în studiul limbii greceşti, printre care Martin Luther, William Tyndale şi John Wycliffe, au crezut în nemurirea condiţionată. Luther a afirmat chiar că el nu poate susţine doctrina nemuririi sufletului, pe care el a numit-o una dintre
-'" W. A. Spicer, *Our Day in the Light of Prophecy,* Washington, D.C., Review and Herald Publishing Association, nedatat, pag. 127.

„monstruozităţile nesfârşite din groapa de gunoi a decretelor romano-catolice" .[21] Tyndale a declarat că:

> plasându-le [sufletele celor morţi] în rai, iad şi purgatoriu, voi distrugeţi argumentele cu care Cristos şi Pavel dovedesc învierea... şi din nou, dacă sufletele trebuie să fie în rai, spuneţi-mi, de ce să nu fie într-o stare la fel de bună ca cea a îngerilor? Şi atunci care mai este cauza învierii lor?[21]

Totuşi, în *Commentary on Genesis,* Luther a afirmat mai târziu în mod categoric: „în perioada interimară [între moarte şi înviere] sufletul *nu* doarme, ci este treaz şi se bucură de vederea îngerilor şi a lui Dumnezeu şi conversează cu ei."[23]
în orice caz, nici preponderenţa unei opinii, nici opiniile câtorva gânditori mari nu pot valida speculaţia sau interpretarea teologică. Biserica creştină nu îşi bazează credinţa în fericirea conştientă a sfinţilor care au murit pe opiniile unor persoane, indiferent cât de remarcabili sau educaţi ar fi, *ci pe temelia biblică, istorică a credinţei creştine.*

### I. *Analiză textuală*

Doctrina adventiştilor de ziua a şaptea care susţine somnul sufletului este

cel mai bine exprimată în propriile lor cuvinte: „Noi, în calitate de adventişti, credem că, în general, Scripturile ne învaţă că sufletul omului reprezintă întregul om, şi nu o parte anume, independentă de celelalte părţi componente ale naturii omului; şi, în plus, că sufletul nu poate exista separat de trup, deoarece omul este o unitate... Noi, ca adventişti, am ajuns la concluzia clară că omul se odihneşte în mormânt până în dimineaţa învierii. Atunci, la cea dintâi înviere (Apocalipsa 20:4, 5), învierea celor drepţi (Fapte 24:15), la chemarea lui Cristos, Dătătorul vieţii, cei neprihăniţi vor ieşi afară nemuritori şi *atunci ei vor intra în viaţa veşnică,* în căminul lor veşnic din împărăţia gloriei. Iată cum înţelegem noi lucrurile."[24]

Se înţelege că problema în ce priveşte afirmaţiile precedente se află în ultima frază din cel de al doilea paragraf: „şi *atunci* ei vor intra în viaţa veşnică, în căminul lor veşnic din împărăţia gloriei." Acum, majoritatea creştinilor de-a lungul secolelor au susţinut că această frază contrazice învăţătura cuprinsă în următoarele pasaje din Cuvântul lui Dumnezeu:

[21] Martin Luther, *Works,* ediţia Weimar , voi. VIL, pag. 131, 132

[22] *An Answer to Sir Thomas More's Dialogue,* reeditată în 1850 de Parker, cartea 4, capitolul IV, Pag. 180, 181.

[21] *Works, op. cit.,* voi. 25, pag. 321.

[24] *Questions on Doctrine,* pag. 515, 520.



ÎMPĂRĂŢIA CULTELOR ERETICE

1.*1 Ioan 5:11-13:* „Şi mărturisirea este aceasta: Dumnezeu ne-a dat viaţa veşnică, şi această viaţă este în Fiul Său. Cine are pe Fiul, are viaţa; cine n-are pe Fiul lui Dumnezeu, n-are viaţa. V-am scris aceste lucruri ca să ştiţi că voi, care credeţi în Numele Fiului lui Dumnezeu, aveţi viaţa veşnică." Din punct de vedere gramatical şi contextual, viaţa veşnică *(eionion zoes)* este prezent în posesia oricărui credincios în Domnul Isus Cristos, şi dacă termenul de *viaţă veşnică* nu include *părtăşia conştientă,* atunci întregul sens al Noului Testament este distrus. Duhul Sfânt a folosit forma de indicativ prezent activ a verbului *echo,* exprimând o acţiune prezentă, conştientă. Vedem astfel că credinciosul, după ce a fost regenerat prin Duhul Sfânt, posedă *deja* viaţă fără de sfârşit ca o *calitate* permanentă a existenţei conştiente.

2. *Ioan 11:25, 26:* „Isus i-a zis: «Eu sunt învierea şi viaţa. Cine crede în Mine, chiar dacă ar fi murit, va trăi. Şi oricine trăieşte şi crede în Mine, nu va muri niciodată. Crezi lucrul acesta?» Contextul ne arată aici că Domnul Isus Cristos o consola pe Marta de moartea fratelui ei Lazăr. Din acest motiv, cuvintele „viaţă" şi „moarte" trebuie să fie puse pe socoteala acelei ocazii particulare. A încerca să răstălmăceşti sensul acestor termeni scoţându-i din contextul în care se află, şi a afirma că se are în vedere aici în primul rând, sau pe undeva pe-aproape, sfârşitul veacului, reprezintă o încălcare flagrantă a normelor gramaticale şi a contextului.

Toţi cercetătorii atenţi ai Cuvântului lui Dumnezeu, inclusiv adventiştii, recunosc că în orice studiu al doctrinelor despre viaţa veşnică şi despre nemurire este vital să se aplice principiul hermeneutic de interpretare (compararea tuturor textelor referitoare la un subiect dat), iar aplicarea acestui principiu conduce, credem noi, la următoarele date. Sensurile fundamentale ale cuvintelor „moarte" şi „viaţă", aşa cum sunt ele folosite în Noul Testament („moarte", *thanatos,* cu forma verbală *apothnesko,* şi „viaţă", *zoe,* sau forma verbală *zac)* sunt acelea de „separare sau a separa" din comuniune sau părtăşie. Scripturile descriu două feluri de moarte, una fizică şi una spirituală, cea dintâi fiind separarea trupului de suflet, iar cea de a doua fiind separarea sufletului de Dumnezeu ca rezultat al păcatului. în Noul Testament se vorbeşte de asemenea despre două feluri de viaţă: viaţa fizică *(bios),* care este îmbinarea sau comuniunea dintre trup şi suflet; şi viaţa spirituală *(zoe),* care este comuniunea sau părtăşia sufletului cu Dumnezeu. Noi credem că aceşti termeni din Noul Testament în limba greacă sunt esenţiali pentru înţelegerea cuvintelor lui Cristos, adresate Martei.

El o asigură pe Marta că, în ciuda dovezii fizice a morţii, Isus, Cuvântul etern al lui Dumnezeu care S-a făcut trup, este El însuşi sursa vieţii. Şi, *ca atare,* chiar dacă moartea survenise cu adevărat, El era capabil să dea viaţă.

Prin urmare, să luăm cuvintele Lui ad litteram!

Scopul principal al lui Cristos a fost să o mângâie pe Marta. Şi ce altă mângâiere mai bună îi putea oferi decât cunoştinţa faptului că ideea pe care şi-o făcea familia ei că viaţa depinde de înviere o împiedica să cunoască adevărul îmbucurător că Prinţul Vieţii îi dă credinciosului viaţa veşnică, aceasta neputând fi afectată de moartea fizică.
Să analizăm acum cu atenţie contextul, fără a încălca normele hermeneuticii sau ale gramaticii, şi acest mare adevăr devine evident. Ioan 11:20 ne spune că de îndată ce Marta a auzit că Isus vine la Betania, ea I-a ieşit în întâmpinare. în versetul 21 ea îl salută astfel: „Doamne, dacă ai fi fost aici, n-ar fi murit fratele meu!" Drept răspuns la durerea şi mâhnirea ei evidentă, Isus afirmă cu o compasiune divină: „Fratele tău va învia." Versetul 24 ne indică faptul că Marta s-a gândit că El Se referă la învierea celor morţi care va avea loc în „ziua de apoi".
Pentru a-i risipi concepţia confuză şi generatoare de mâhnire despre viaţă (viaţa spirituală), Isus îi oferă o mângâiere extraordinară: „Eu sunt învierea şi Viaţa, afirmă El, cine crede în Mine, chiar dacă ar fi murit, va trăi; şi oricine trăieşte şi crede în Mine, nu va muri niciodată."
Din contextul versetului 25 este evident că Isus S-a referit la Lazăr, fratele Martei, care crezuse în El şi care murise fizic. Promisiunea lui Cristos este: „chiar dacă ar fi murit, va trăi." Trecând însă dincolo de aceasta, Isus dă la o parte vălul şi revelează că, în sfera celor vii din punct de vedere fizic, oricine crede în El nu va cunoaşte niciodată cea mai mare dintre toate ororile, moartea spirituală.
Versetul 26 are o forţă deosebită în limba greacă, deoarece Domnul nostru utilizează aici deliberat dubla negaţie, o construcţie gramaticală ce intensifică printr-un accent deosebit ceea ce exprimă. Isus *nu avea cum* să se exprime mai clar din punct de vedere gramatical când a afirmat că creştinul, care este viu atât fizic, cât şi spiritual, nu poate trăi niciodată experienţa pierderii părtăşiei ca entitate spirituală, chiar dacă trupul lui poate „ajunge" mort.
Vedem mai departe că adventiştii de ziua a şaptea nu au nici o justificare pentru ideea conform căreia moartea este o stare de inconştienţă. în Noul Testament se afirmă adeseori că omul neregenerat este deja „mort", însă nici chiar adventiştii nu ar spune că el ar fi nimicit sau inconştient! Câteva asemenea cazuri sunt: Matei 8:22, „...lasă morţii să-şi îngroape morţii"; Ioan 5:25, „...vine ceasul, şi acum a şi venit, când cei morţi vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu, şi cei ce-1 vor asculta vor trăi" (trad. lit. din engl.); şi Efeseni 2:1, „Voi eraţi morţi în greşelile şi în păcatele voastre..."
După cum se ştie, în Noul Testament moartea este comparată cu somnul, însă această comparaţie este recunoscută de obicei de către cercetătorii biblici

drept o metaforă gramaticală. Nimeni nu dezvoltă o doctrină bazându-se pe o figură de stil, aşa cum se pare însă că au făcut cei care cred în nemurirea condiţionată, ci o dezvoltă bazându-se pe principiile sănătoase ale hermeneuticii biblice, ale analizei contextuale şi ale exegexei lingvistice. Aplicarea acestor principii conduce la singura concluzie pe care Scriptura o afirmă fără rezerve, şi anume că *viaţa eternă* este mult diferită de „nemurire"; cu toate că nemurirea îi *va fi* acordată credinciosului la înviere, el posedă deja *în această viaţă* „viaţa eternă", o calitate spirituală a existenţei ce va fi unită în cele din urmă cu calitatea fizică a neputrezirii, pe care Biblia o numeşte nemurire şi despre care spune: „vom fi ca El, pentru că îl vom vedea aşa cum este" (1 Corinteni 12; 1 Ioan 3:2). O analiză a acestor cuvinte cu ajutorul oricărui lexicon de limba greacă şi a întrebuinţării lor în Noul Testament va arăta că termenii *nemurire* şi *viaţă veşnică* nu sunt nici identici şi nici sinonimi. în consecinţă, ceea ce fac anumiţi scriitori adventişti, tratând aceşti termeni drept interschimbabili este un lucru imposibil din

punct de vedere lingvistic.
3. *2 Timotei 1:10:* Apostolul Pavel scrie că scopul etern al lui Dumnezeu „a fost descoperit acum prin arătarea Mântuitorului nostru Cristos Isus, care a nimicit moartea şi a adus la lumină *viaţa* şi *neputrezirea,* prin Evanghelie", în acest verset se face o distincţie clară între „viaţă" *(zoen)* şi „nemurire" *(aphtharsian)* (în versiunea Cornilescu: „neputrezirea"). Viaţa i-a fost acordată credinciosului în momentul regenerării prin credinţa în Isus Cristos (1 Ioan 5:11, 12); nemurirea este un dar viitor, ce urmează să fie dat trupului credinciosului la cea de a doua venire a Domnului nostru sau, după cum s-a exprimat Pavel, „...trebuie ca trupul acesta, supus putrezirii, să se îmbrace în neputrezire *(aphtarsian),* şi trupul acesta muritor să se îmbrace în nemurire *(athanasian)".*
în Romani 2:7, apostolul Pavel face din nou o deosebire clară între „viaţa veşnică", pe de o parte, văzută ca o calitate conştientă a existenţei spirituale dată credinciosului ca dar, şi „nemurire", pe de altă parte, la care se face referire în Noul Testament în legătură cu învierea trupurilor sfinţilor sau cu natura lui Dumnezeu însuşi. Cuvântul lui Dumnezeu indică astfel în mod limpede diferenţa dintre „viaţa" ca existenţă spirituală şi „nemurirea", sau neputrezirea într-un trup asemenea celui în care a înviat Domnul nostru.
4. *Filipeni 1:21-23:* „Căci pentru mine a trăi este Cristos şi a muri este un câştig. Dar dacă trebuie să mai trăiesc în trup, face să trăiesc; şi nu ştiu ce trebuie să aleg. Sunt strâns din două părţi: aş dori să mă mut şi să fiu împreună cu Cristos, căci ar fi cu mult mai bine; dar, pentru voi, este mai de trebuinţă să rămân în trup."
Adventiştii de ziua a şaptea spun cu privire la cele citate:

Fireşte că va fi mai bine să fim cu Cristos, dar suntem nevoiţi să ne întrebăm de ce trebuie să tragem concluzia pornind de la această afirmare că apostolul se aşteaptă să meargă fără întârziere, imediat după moarte, în prezenţa lui Cristos? *Biblia nu spune aşa ceva.* Ea afirmă pur şi simplu dorinţa apostolului de a pleca dintre cei vii şi de a fi cu Cristos. Cineva ar putea crede că *se referă* la faptul că starea de a fi cu Cristos ar avea loc imediat după plecarea lui dintre cei vii. Insă nu trebuie neapărat să se subînţeleagă acest lucru, şi cu siguranţă că aceasta nu este o afirmaţie textuală clară. în acest pasaj Pavel nu ne spune *când* anume va fi el cu Domnul lui. în alte locuri el foloseşte o exprimare similară celei din acest pasaj. De exemplu, el spune: „...clipa plecării mele este aproape" (2 Timotei 4:6). Termenul grecesc întrebuinţat în aceste două texte, *analuo,* nu este folosit prea des în limba greacă a Noului Testament, însă cuvântul are sensul de „a fi dezlegat, asemenea unei ancore". Este o metaforă inspirată din acţiunea de dezlegare a ancorei, înainte de plecarea într-o călătorie pe mare.[25]
Acum, dintre toate textele nou-testamentale referitoare la condiţia credinciosului după moartea trupului său, numai acesta exprimă părerea lui Pavel asupra subiectului în discuţie, astfel că trebuie să acordăm atenţie deplină la ceea ce spune el. în general, adventiştii de ziua a şaptea îşi susţin argumentele lor cu pasaje din Vechiul Testament, dintre care eu afirm că cele mai multe sunt scoase din context, ignorându-se sensurile lor metaforice, precum şi implicaţiile sau deducţiile acestora. Eu cred că este nejustificată luarea *ad litteram* a unor cuvinte ca „somn", „moarte" şi „nimicire". Totuşi, atunci când se confruntă cu o declaraţie clară din partea apostolului Pavel în Noul Testament, aşa cum este aceasta, se pare că ei refuză să le interpreteze în sens literal şi insistă asupra metaforelor, a deducţiilor şi a implicaţiilor pe care acestea le au. Se pare că ei nu doresc să accepte afirmaţia apostolului aşa cum este ea. Renumitul autor adventist, F. D. Nichol, în cartea lui *Answers to Objections,* afirmă că, dacă Filipeni 1:21-23 ar fi singurul pasaj referitor la condiţia omului în moarte, el s-ar vedea silit să recunoască opinia ortodoxă acceptată în genere. Apoi Nichol încearcă să-şi susţină argumentul scoţând textele din context pentru a „dovedi" că Pavel *nu vrea să spună* ceea ce *spune* cu cea mai mare hotărâre. Cunoscând aceste lucruri, să examinăm contextul Şi forma gramaticală a afirmaţiei apostolului Pavel, întrucât ea dă un răspuns la punctul de vedere al adventiştilor de ziua a şaptea.

în versetul 21, Pavel afirmă că a continua să trăiască este Cristos şi a muri „este un câştig". De vreme ce Pavel fusese ales să predice Cuvântul lui Dumnezeu neamurilor în timp ce se bucura de părtăşia cu Cristosul cel viu, ce ar fi avut el de câştigat prin moarte sau inconştienţă? Potrivit concepţiei

# L

*" Questions on Doctrine,* pag. 527, 528.



adventiştilor, părtăşia cu Cristos s-ar fi sfârşit, iar Pavel ar fi trebuit pur şi simplu să doarmă până la înviere. Acest argument violează atât contextul, cât şi gramatica.

Versetul 23 nu prezintă nici o problemă din punct de vedere gramatical. Aici apar o serie de afirmaţii coordonate, legate între ele de conjuncţiile *kai* şi *de.* Expresia „să mă mut şi să fiu împreună cu Cristos, căci ar fi cu mult mai bine" *{eis to analusai kai sun christo einai)* este devastatoare din punct de vedere gramatical pentru poziţia adventistă de ziua a şaptea. Prepoziţia *eis* împreună cu articolul hotărât *to* arată „un scop sau o finalitate reală" - dorinţa puternică ce îl pune pe Pavel în dilemă. Ambele infinitive *{analusai* şi *einai)* au o singură construcţie - ele sunt folosite cu un singur articol hotărât - prin urmare reprezintă *un singur* gând, *o singură* expresie gramaticală: literal, „dorinţa mea este de «a mă muta şi a fi cu Cristos»". Exprimat simplu, singura dorinţă a lui Pavel are un obiectiv îndoit: plecarea dintre cei vii şi fiinţarea *cu* Cristos! Dacă plecarea dintre cei vii nu ar fi însemnat fiinţarea lui imediată cu Cristos, ar fi folosit o altă construcţie gramaticală. Prin urmare, pare imposibil ca apostolul să se fi gândit la somnul sufletului, de vreme ce el a dorit să se mute *din* trupul său şi să se bucure din punct de vedere spiritual de prezenţa Domnului său. în acest pasaj nu se putea avea în vedere cea de a doua venire, deoarece contextul indică clar că Pavel se aştepta să moară - şi să se întâlnească instantaneu cu Cristos - *atunci,* şi *nu* la înviere. Dacă ar fi vorbit despre cea de a doua venire, nu ar fi fost nevoie ca el să rămână şi să continue să-i înveţe pe filipeni (versetul 24), deoarece ei toţi ar fi urmat să fie proslăviţi împreună cu el şi ei nu ar mai fi avut nevoie de prezenţa lui pentru a-i întări. Majoritatea traducătorilor şi a autorităţilor recunoscute în studiul limbii greceşti susţin că Filipeni 1:21-23 vorbeşte despre poziţia istorică a Bisericii creştine, şi anume despre prezenţa conştientă cu Cristos a credinciosului la moartea trupului.

După cum am afirmat şi înainte, adventiştii, împreună cu toţi condiţionaliştii, spun: „De ce... trebuie să tragem concluzia pornind de la această afirmaţie că apostolul se aştepta să meargă fără întârziere, imediat după moarte, în prezenţa lui Cristos? Biblia nu spune aşa ceva. Ea afirmă pur şi simplu dorinţa lui de a pleca dintre cei vii şi de a fi cu Cristos." Răspunsul nostru este că contextul capitolului, construcţia gramaticală a versetului şi orice manual de gramatică a limbii greceşti specifice Noului Testament ne învaţă că, ţinând cont de construcţia folosită, apostolul se aştepta să meargă *fără întârziere* în prezenţa Domnului său. Cu toate acestea, adventiştii insistă: „Biblia nu spune aşa ceva. Ea afirmă pur şi simplu dorinţa lui de a pleca dintre cei vii şi de a fi cu Cristos." Această afirmaţie nu este exactă, nu este întemeiată din punct de vedere exegetic şi nu va rezista la proba criticii contextuale.

# L

După mine, ea este doar o încercare de justificare a unei doctrine care *nu* este sprijinită de Cuvântul lui Dumnezeu.
Ca replică la afirmaţia adventistă conform căreia „în acest pasaj Pavel nu ne spune *când* va fi el cu Domnul lui", noi subliniem că apostolul afirmă în mod categoric că dorinţa lui *este* „să se mute". Dacă această mutare nu ar fi însemnat o prezenţă imediată cu Cristos, el ar fi folosit, aşa după cum s-a mai făcut observaţia, o construcţie gramaticală diferită; însă, după felul în care s-a exprimat el, cele exprimate *nu pot avea un alt sens.* în faţa acestor date, adventiştii de ziua a şaptea neglijează, în favoarea doctrinei care susţine „somnul sufletului", importanţa copleşitoare a erudiţiei istorice.
5. *1 Tesaloniceni 4:13-18:* „Nu voim, fraţilor, să fiţi în necunoştinţă despre cei ce au adormit, ca să nu vă întristaţi ca ceilalţi, care n-au nădejde. Căci dacă credem că Isus a murit şi a înviat, credem şi că Dumnezeu va aduce înapoi împreună cu Isus pe cei ce au adormit în El. Iată, în adevăr, ce vă spunem, prin Cuvântul Domnului: noi cei vii, care vom rămâne până la venirea Domnului, nu vom lua-o înaintea celor adormiţi. Căci însuşi Domnul, cu un strigăt, cu glasul unui arhanghel şi cu trâmbiţa lui Dumnezeu, Se va pogorî din cer şi întâi vor învia cei morţi în Cristos. Apoi, noi cei vii, care vom fi rămas, vom fi răpiţi toţi împreună cu ei, în nori, ca să întâmpinăm pe Domnul în văzduh; şi astfel vom fi totdeauna cu El. Mângâiaţi-vă dar unii pe alţii cu aceste cuvinte."
Cred că acest ultim pasaj respinge învăţătura adventistă de ziua a şaptea referitoare la condiţia intermediară a celor morţi, punând un accent explicit asupra construcţiei gramaticale în limba greacă, care nu poate fi ignorat de nici un cercetător serios al limbii.
Cheia textului este prepoziţia *sun* care are sensul de bază de „împreună cu". în versetul 14, Duhul Sfânt ne spune că Dumnezeu intenţionează să-i aducă cu El *{sun ato),* adică cu Isus la cea de a doua venire a Lui, pe creştinii credincioşi care au trecut prin moartea fizică. Condiţia fizică a trupurilor lor este descrisă prin cuvântul „somn", o metaforă frecventă în Noul Testament. De fiecare dată când se foloseşte cuvântul „somn" pentru a descrie moartea, el se referă întotdeauna la *trup* şi nu poate fi aplicat la suflet, şi aceasta în special fiindcă termenul de „somn" nu se foloseşte niciodată cu referire la suflet. Acest fapt adventiştii de ziua a şaptea par să îl omită.
A doua oară când se foloseşte *sun* este în versetul 17, care ne spune că credincioşii care au rămas în viaţă până la venirea Domnului vor fi răpiţi împreună cu ei *{sun autois),* mai precis cu cei morţi în Cristos *{oi nekroi en Christos)* pentru a-L întâlni pe Domnul în aer. Nici în acest verset *sun* nu are alt sens decât acela de „împreună cu", un fapt cât se poate de dificil de explicat pentru adventiştii de ziua a şaptea.

Ultima dată când este folosită prepoziţia *sun* este tot în versetul 17, „şi astfel vom fi totdeauna cu Domnul" *(sun kurio).* Prin urmare, este foarte limpede că la cea de a doua venire a lui Cristos aceia care la moarte au plecat dintre cei vii pentru a fi din punct de vedere spiritual cu Domnul (Filipeni 1:21-23), *se vor întoarce* cu El sau „împreună cu" El ca să-şi revendice trupurile înviate, nemuritoare. Concomitent, trupurile lor din mormânt, supuse putrezirii, despre care se spune că „dorm", se vor metamorfoza sau transforma numaidecât şi se vor reuni cu persoanele întoarse. Acest fapt este

accentuat în mod consecvent prin utilizarea continuă a prepoziţiei *sun,* „împreună cu". De vreme ce prepoziţia *sun* înseamnă „împreună cu" în ambele cazuri când apare în versetul 17, din punct de vedere gramatical ea nu poate însemna ceva cu totul diferit în acelaşi context şi în textul paralel din versetul 14. în consecinţă, dacă la venirea lui Cristos trupurile noastre urmează să meargă la El din punct de vedere fizic (versetul 16), este evident că sfinţii care au murit înaintea noastră sunt cu El din momentul morţii lor, fiindcă îl vor însoţi la venirea Lui (versetul 14).

O ultimă problemă de natură gramaticală este folosirea inspirată de către Duhul Sfânt a termenului *nekroi,* care pretutindeni în Noul Testament se referă în primul rând la trupul fizic al omului şi doar metaforic la suflet. Vedem, prin urmare, că trupurile *(nekroi)* sfinţilor morţi din punct de vedere fizic, urmează să fie înviate şi unite cu sufletele lor întoarse (versetul 14). Contextul sau construcţia gramaticală nu indică nici măcar o dată că sufletele credincioşilor plecaţi dintre cei vii ar fi „adormite". Dimpotrivă, se afirmă categoric că ele sunt „cu Isus" sau că se întorc „împreună cu" Isus.

Aşadar marea nădejde a credinciosului este bucuria unirii personale cu Domnul, iar apostolul Pavel ne spune că această unire are loc la moartea trupului. Faptul că acesta a fost punctul de vedere al marii majorităţi a Bisericii creştine din vremea apostolilor încoace nu a fost niciodată negat de către adventişti. în 1 Tesaloniceni 4 apostolul Pavel i-a mângâiat pe oamenii în doliu după cei dragi ai lor, care decedaseră; iar din cuvintele lui se desprinde concluzia de netăgăduit că cei care au decedat nu sunt „morţi" în sensul obişnuit, păgân, al cuvântului. Cu toate că ei sunt morţi din punct de vedere fizic, ei sunt vii din punct de vedere spiritual şi cu Cristos, şi sunt în aşteptarea zilei când se vor întoarce „împreună cu El" (versetul 14) pentru a primi nemurirea sau neputrezirea fizică, astfel încât moştenirea lor să fie deplină.

## II. *„Suflet" şi „duh"*

Pentru a trata deplin învăţătura adventistă referitoare la somnul sufletului, trebuie să discutăm pe scurt întrebuinţarea biblică a termenilor „suflet" şi



„duh". în Vechiul Testament noţiunilor „suflet" şi „duh" le corespund termenii ebraici de *nephesh* şi *ruach.* în Noul Testament le găsim sub forma termenilor greceşti *psuche* şi *pneuma.* Cu toate că în Vechiul Testament *nephesh* şi *ruach* se referă adeseori doar la *principiul* vieţii atât din oameni, cât şi din animale, în multe alte locuri ele semnifică natura intelectuală şi spirituală a omului. Versete cum sunt Isaia 57:16, Zaharia 12:1, Isaia 55:3 şi Genesa 35:18,[26] dezmint criteriul după care adventiştii determină natura spirituală a omului. La pagina 522 din *Questions on Doctrine* adventiştii enumera opt pasaje din Scriptură despre moarte, pentru a arăta că la moartea trupului, intelectul, voinţa şi duhul omului *(nephesh* şi *ruach)* cad în inconştienţă în aşteptarea învierii. Şapte dintre aceste pasaje sunt în orice caz din Vechiul Testament, şi fiecare dintre ele se referă la *trup.* Pentru a-şi demonstra doctrina, adventiştii se spijină puternic pe cartea Eclesiastului, mai ales pe versetele 5 şi 6 din capitolul 9. însă Eclesiastul 12:7 ne spune că la moartea trupului „se întoarce duhul *[ruach]* la Dumnezeu". Spre deosebire de animale, care posedă doar un simplu principiu de viaţă, omul posedă o natură conştientă, imaterială creată după chipul lui Dumnezeu.[27]

Adventiştii împărtăşesc principiul creştin fundamental, conform căruia Vechiul Testament trebuie interpretat în lumina Noului Testament şi nu invers. Totuşi, când este vorba de nemurirea condiţionată, adventiştii nu urmează acest principiu. Noul Testament ne învaţă că natura imaterială a omului (sufletul şi duhul) este diferită de trup (Matei 10:28; Luca 8:55; 1 Tesaloniceni 5:23; Evrei 4:12; Apocalipsa 16:3);[2S] că este independentă de

[:] „Nu vreau să cert în veci, nici să ţin o mânie necurmată, când înaintea Mea cad în leşin duhurile şi sufletele pe care le-am făcut." (Isaia 57:16); „Prorocia, Cuvântul Domnului despre Israel. Aşa vorbeşte Domnul, care a întins cerurile şi a întemeiat pământul, şi a întocmit duhul omului din el..." (Zaharia 12:1); „Luaţi aminte, şi veniţi la Mine, ascultaţi, şi sufletul vostru va trăi: căci Eu voi încheia cu voi un legământ veşnic, ca să întăresc îndurările Mele faţă de David." (Isaia 55:3); „Şi pe când îşi dădea ea sufletul, căci trăgea să moară, i-a pus numele Ben-Oni (Fiul durerii mele), dar tatăl său 1-a numit Beniamin (Fiul dreptei)." (Genesa 35:18).

[27] Aproape toţi cercetătorii biblici sunt de acord cu faptul că Eclesiastul prezintă apostazia lui Solomon şi din această cauză este discutabil dacă poate sta la baza doctrinei creştine. Această carte schiţează viaţa omului „sub soare" şi starea disperată a sufletului fără Dumnezeu.
[1]* „Nu vă temeţi de cei ce ucid trupul, dar care nu pot ucide sufletul; ci temeţi-vă mai degrabă de Cel ce poate să piardă şi sufletul şi trupul în gheenă" (Matei 10:28); „Şi duhul ei s-a întors în ea, iar fata s-a sculat numaidecât. Isus a poruncit să-i dea să mănânce" (Luca 8:55); „Dumnezeul păcii să vă sfinţească El însuşi pe deplin; şi: duhul vostru, sufletul vostru şi trupul vostru să fie păzite întregi, fără prihană la venirea Domnului nostru Isus Cristos" (1 Tesaloniceni 5:23); „Căci Cuvântul lui Dumnezeu este viu şi lucrător, mai tăietor decât orice sabie cu două tăişuri: pătrunde până acolo că desparte sufletul şi duhul, încheieturile şi măduva, judecă simţirile şi gândurile inimii" (Evrei 4:12); „Al doilea a vărsat potirul lui în mare. Şi marea s-a făcut sânge, ca sângele unui om mort. Şi a murit orice suflet viu din mare" (în versiunea folosită de autor; n. trad.) (Apocalipsa 16:3).



forma materială a omului şi că se desparte de această formă la moarte pentru a merge fie în prezenţa Domnului (Filipeni 1:23), fie într-un loc de pedeapsă (Luca 16). în Fapte 7:59 Ştefan şi-a încredinţat duhul *(pneuma)* în mâinile Domnului Isus Cristos. Acest lucru stabileşte că natura imaterială a omului este independentă de trupul lui. în acelaşi timp, Scriptura ne spune că „după aceste vorbe, [Ştefan] a adormit" în moarte; cu alte cuvinte, trupul lui fizic a luat aparenţa unui om care doarme. însă el ca individualitate nu a murit; el a trăit pur şi simplu experienţa separării sufletului de trup şi a mers să fie cu Domnul, în ale cărui mâini îşi încredinţase natura spirituală.

în Luca 23:46, Domnul Isus Cristos a spus: „Tată, în mâinile Tale îmi încredinţez duhul!" Acest verset ar fi lipsit de sens dacă s-ar referi doar la „suflarea lui Isus". Exemplul clasic al tâlharului pocăit, care a crezut în ultimele lui clipe în Domnul Isus Cristos, este dovada că viaţa veşnică este *o calitate ce include existenţa conştientă.* Aceasta nu se termină cu moartea trupului fizic, ci continuă într-o nesfârşită părtăşie personală cu Domnul nostru. „Astăzi vei fi cu Mine în rai" este garanţia Fiului lui Dumnezeu că aceia care se încred în El nu vor fi separaţi niciodată de prezenţa Lui şi de la părtăşia cu El. Adventiştii de ziua a şaptea, împreună cu alţi condiţionalişti, încearcă să explice textul, interpretându-1: „Adevărat, adevărat îţi spun astăzi, vei fi cu Mine în rai." Ei fac acest lucru deoarece afirmaţia lui Cristos pune serios la îndoială doctrina lor despre somnul sufletului. Mai mult decât atât, adventiştii par să omită faptul important că oriunde Isus a folosit cuvintele „adevărat, adevărat îţi spun" El niciodată nu le-a adăugat adverbul „astăzi", deoarece acesta nu era necesar. Exprimându-Se astfel Isus ar fi folosit un pleonasm: „Adevărat, adevărat îţi spun, adică *astăzi* îţi spun..." Prin acest fel de interpretare adventiştii denaturează sensul limpede al uneia dintre formulările de accentuare favorite ale lui Cristos.

în Matei 17:3 îi vedem pe Moise şi pe Ilie împreună cu Cristos pe Muntele Schimbării la Faţă. Ştim că Moise a murit (Deuteronom 34:5), iar Ilie a fost înălţat la cer (2 împăraţi 2:11). Totuşi, *Moise* era cel care stătea de vorbă cu Domnul nostru. De vreme ce nicăieri în Scriptură nu se afirmă că Moise ar fi înviat dintre cei morţi pentru această ocazie (adventiştii încearcă să afirme acest lucru pe baza cărţii lui Iuda, unde însă *nu* se face o asemenea afirmaţie), este evident că sufletul lui Moise este cel care i s-a arătat Domnului nostru. Astfel, este necesar să se afirme existenţa conştientă când se discută despre condiţia intermediară.

Convingerea mea puternică, întemeiată pe Scriptură, este că doctrina somnului sufletului nu poate rămâne în picioare în lumina revelaţiei lui Dumnezeu. S-ar putea ca cititorul să fie de părere că s-a acordat prea mult spaţiu sensurilor cuvintelor şi gramaticii limbii greceşti a Noului Testament.



Totuşi, cele discutate sunt cât se poate de esenţiale, deoarece, după cum mi se pare, esenţa argumentului adventist este negarea sensului termenilor în contextul lor propriu. De exemplu, adventiştii spun:

Nu există nimic în cuvântul *psuche* [suflet] în sine care să implice, fie şi numai vag, o entitate conştientă, capabilă să supravieţuiască morţii trupului. Şi nu există nimic în utilizarea biblică a cuvântului care să indice că scriitorii

Bibliei ar fi susţinut o asemenea credinţă... Nu există nimic inerent cuvântului *pneuma* [duh] care să determine folosirea lui în sensul unei presupuse entităţi conştiente a omului, capabile de a exista separat de trup, şi nici folosirea cuvântului în Noul Testament cu referire la om nu implică în vreun fel o asemenea concepţie... Un studiu atent al tuturor adjectivelor folosite în Scriptură pentru a caracteriza cuvântul „duh", aşa cum este el aplicat la om, indică faptul că *nici unul* nu se apropie, nici măcar vag, de ideea că nemurirea ar fi una dintre calităţile „duhului" omenesc.[29]

în Matei 10:28 este evident că Isus Cristos a crezut şi a propovăduit că sufletul este mai mult decât „trupul şi suflarea", cum ne învaţă adventismul de ziua a şaptea, întrucât El a spus: „Nu vă temeţi de cei ce ucid trupul, dar care nu pot ucide sufletul!"

Scriitorii adventişti de ziua a şaptea îi acuză pe teologii ortodocşi că sunt excesiv de dogmatici în ceea ce priveşte natura omului, în timp ce adventiştii păstrează o rezervă prudentă. însă adventiştii sunt deopotrivă de dogmatici în denunţarea punctului de vedere ortodox. Ca să fie dogmatic, cineva trebuie să aibă o bază întemeiată, ştiinţifică, pentru dogmatismul lui, şi, exegetic vorbind, o asemenea bază este în mod vădit absentă din punctul de vedere istoric al celor care susţin nemurirea condiţionată. După cum am menţionat anterior, adventiştii confundă, în general, „nemurirea" cu „viaţa veşnică". Noi suntem întru totul de acord că, după cum au afirmat fraţii noştri adventişti, „un studiu atent al tuturor adjectivelor folosite în Scriptură pentru a caracteriza cuvântul «duh» referitor la om indică faptul că ***nici*** *unul* nu se apropie, nici măcar vag, de ideea de nemurire". însă aşa cum am arătat, „nemurirea" se referă *doar* la trupul înviat al sfinţilor şi la natura lui Dumnezeu însuşi. Prin urmare, deşi sfinţii urmează să fie îmbrăcaţi cu trupurile lor înviate la cea de a doua venire, ei nu posedă *acum* „nemurirea". Faptul că adventiştii confundă „nemurirea" cu „viaţa veşnică", iar apoi argumentează că „nemurirea" înseamnă „viaţă veşnică" şi nu se referă niciodată la duh, reprezintă o eroare logică şi teologică totodată.

Totuşi, problema somnului sufletului nu ar trebui să determine nici o divizare serioasă între creştini, deoarece ea nu afectează doctrinele funda-

[29] * *Questions on Doctrine,* pag. 514, 517, 518.





mentale ale credinţei creştine sau mântuirea sufletului. Această problemă intră pur şi simplu în sfera dezbaterii teologice şi nu are contingenţă cu nici una dintre marile doctrine ale Bibliei. Temeiul părtăşiei nu este condiţia omului în moarte, ci credinţa în Domnul Isus Cristos şi dragostea pe care El a poruncit să o avem unii faţă de alţii (Ioan 13:34, 35). Adventiştii au libertatea să susţină această doctrină, însă atunci când ne confruntăm cu situaţii concrete din Vechiul Testament, cum este înfăţişarea lui Samuel înaintea lui Saul (1 Samuel înaintea 28:18, 19) şi cu declaraţii din Noul Testament, cum sunt cele făcute de apostolul Pavel (2 Corinteni 5:8): „să părăsim trupul acesta, ca să fim acasă la Domnul", sau (Filipeni 1:23) „...să mă mut şi să fiu împreună cu Cristos, căci ar fi cu mult mai bine", este dificil de imaginat cum vor putea fraţii noştri adventişti să susţină multă vreme afirmaţia lor referitoare la „somnul sufletului".

## III. *Iadul şi pedeapsa în Noul Testament în limba greacă*

Gramatica limbii greceşti a Noului Testament afirmă în mod incontestabil doctrina referitoare la iad şi la pedeapsa veşnică. Niciunde nu ne este prezentată mai clar decât în următoarele pasaje:

1. *Matei 5:22 şi 10:28:* „...oricine-i va zice: «Nebunule», va cădea sub pedeapsa focului gheenei." „...temeţi-vă mai degrabă de Cel care poate să piardă şi sufletul şi trupul în gheenă."

în ambele pasaje cuvântul grecesc *gehenna* descrie un loc de pedeapsă pentru cei nemântuiţi. Iniţial *Gehenna* a însemnat Valea Hinnomului, o

groapă de gunoi în afara Ierusalimului, ce ardea mocnit fără încetare. Rabinii credeau că pedeapsa de după moarte ar putea fi asemuită cu Gehenna şi adeseori ameninţau poporul cu pedeapsa de după moarte. în orice caz, Domnul Isus Cristos le-a atras atenţia iudeilor necredincioşi că aceia care îl resping pe El se pot aştepta la o Gehennă veşnică. în Matei 10:28, El a asociat *gehenna* cu *apolesai,* asociere pe care Lexiconul grec al lui Thayer o defineşte drept „a fi lăsat pradă suferinţei veşnice". *Gehenna* înseamnă aşadar o separare veşnică şi o pedeapsă conştientă pentru natura spirituală a omului neregenerat. Această veşnicie a pedepsei este propovăduită şi în Vechiul Testament; de exemplu, „...viermele lor nu va muri şi focul lor nu se va stinge" (Isaia 66:24).

2. *2 Tesaloniceni 1:8, 9:* „... într-o flacără de foc, ca să pedepsească pe cei ce nu cunosc pe Dumnezeu şi pe cei ce nu ascultă de Evanghelia Domnului nostru Isus Cristos. Ei vor avea ca pedeapsă o pierzare veşnică, de la faţa Domnului şi de la slava puterii Lui."

Din context, mai ales din versetul 8, reiese că „pierzarea veşnică" urmează să fie aceea a „flăcării de foc", ce se va abate asupra celor ce „nu ascultă de Evanghelia Domnului nostru Isus Cristos". Esenţa problemei în cazul de faţă este sensul cuvântului „pierzare", despre care adventiştii pretind că este reducerea la condiţia de inexistenţă *(Questions on Doctrine,* pag. 14). La drept vorbind, termenul grecesc *olethros,* întrebuinţat aici, are sensul clar de „distrugere". (Atât în cazul de faţă, cât şi în următoarele studii lexicale, orice lexicon sau gramatică standard a limbii greceşti specifice Noului Testament confirmă sensurile prezentate de noi.) Vedem deci că partea celor care nu-L cunosc pe Dumnezeu este pierzarea sau „distrugerea" veşnică. Mulţi oameni care nu cunosc foarte bine limba greacă încearcă să facă „pierzarea" sinonimă cu „anihilarea". Dar acest fapt violează greaca Noului Testament, întrucât aceasta nu susţine o asemenea concepţie. O ilustraţie din viaţa cotidiană va arăta falsitatea acestei idei.

Gospodina unei case trebuie uneori să schimbe becurile electrice şi din când în când se poate întâmpla ca unul să cadă pe podea şi să se spargă. Firește că becul respectiv este „distrus", însă nimeni nu ar spune despre el că a fost anihilat, deoarece este o diferenţă între *funcţia* unui obiect şi *natura* lui. Funcţia unui bec este să răspândească lumină. Dacă se sparge, funcţia lui este distrusă, însă sticla rămâne, chiar dacă făcută ţăndări, şi la fel rămâne şi partea metalică. Cu toate că becul a fost „spart" sau „distrus", cu siguranţă că el nu a fost „redus la nimic".

Biblia ne învaţă că oamenii neregeneraţi vor suferi mânia lui Dumnezeu şi vor avea de suferit distrugerea sau ruinarea funcţiei lor iniţiale, care a fost aceea de „a-L glorifica pe Dumnezeu şi de a se bucura de El veşnic". însă duhul omenesc, creat după chipul lui Dumnezeu (Genesa 1:26, 27) rămâne intact, o entitate spirituală cu existenţă veşnică, capabilă de a îndura veşnic Judecata meritată şi dreaptă.

3. *Apocalipsa 20:10:* „Şi Diavolul, care-i înşela, a fost aruncat în iazul de-foc şi de pucioasă, unde este fiara şi prorocul mincinos. Şi ei vor fi munciţi zi şi noapte în vecii vecilor."

Sensul de bază al cuvântului grecesc *basanizo* este „a chinui, a hărţui, a tortura sau a chinui cu dureri cumplite" şi cuvântul este folosit întotdeauna în Noul Testament pentru a denota o durere mare sau o nefericire conştientă, niciodată însă o anihilare sau o nimicire a conştientei. Cititorul care doreşte să urmărească această problemă poate căuta următoarele versete unde se foloseşte acest cuvânt: Matei 8:6, 29; Marcu 5:7; Luca 8:28; Apocalipsa 14:10, 11. în toate versetele acestea *basanizo* are sensul de „chin" conştient. în Apocalipsa 14:10, 11, referindu-se la adepţii fiarei, termenul semnifică în mod invariabil pedeapsă sau chin veşnic, niciodată încheiat.



în Apocalipsa 20:10, Satan, fiara şi prorocul mincinos sunt descrişi ca fiind chinuiţi *(basanis thesontai)* „zi şi noapte în vecii vecilor". Prin urmare, dacă folosirea limbii are vreo importanţă cât de mică, chiar şi numai în aces-

te contexte, teoria anihilării sau, cum spun adventiştii, distrugerea finală a celor răi este la rândul ei anihilată.

4. *Ioan 3:36:* „Cine crede în Fiul, are viaţa veşnică; dar cine nu crede în Fiul, nu va vedea viaţa, ci mânia lui Dumnezeu rămâne peste el."

Cea de-a patra problemă gramaticală şi ultima care are legătură cu doctrina anihilării este ridicată prin asocierea textelor din Romani 2:8, 9 şi Apocalipsa 14:10 cu textul din Ioan 3:36. Isus ne spune că cel care crede în Domnul Isus Cristos *are* deja viaţa veşnică (timpul prezent); iar despre cel care „nu crede în Fiul", El afirmă că acesta „nu va *vedea* viaţa, ci mânia lui Dumnezeu rămâne peste el". Cuvântul grecesc *menei,* tradus aici *„rămâne",* apare de mai multe ori în Noul Testament. El exprimă ideea unei acţiuni continue (vezi Ioan 1:33; 2:12; 8:31; 15:9). Astfel, în Ioan 3:36, Duhul Sfânt spune că mânia lui Dumnezeu rămâne neîncetat asupra celui care „nu crede în Fiul". Comparând acest verset cu Romani 2:8, 9, vedem că cei care nu ascultă de adevăr, ci fac răul sunt obiectele mâniei lui Dumnezeu, pe care Apocalipsa 14:10, 11 o descrie ca fiind veşnică, „...va bea şi el din vinul mâniei lui Dumnezeu... Şi fumul chinului lor se suie în sus în vecii vecilor. Şi nici ziua, nici noaptea n-au odihnă..."

Termenul *orges,* tradus „mânie", apare în fiecare dintre versetele citate, aşa că nu poate fi nici o îndoială că se vorbeşte despre acelaşi lucru. Este aşadar evident că, departe de perspectiva relativ fericită a totalei anihilări, aceia care „nu îl au pe Fiul lui Dumnezeu, nu au viaţa"[30], şi „mânia lui Dumnezeu rămâne asupra lor"[31].

Chiar şi în prezent mânia lui Dumnezeu atârnă asemenea săbiei lui Damocles deasupra capetelor celor care îl tăgăduiesc pe Isus Cristos. Sabia aceasta va lovi atunci când sufletul răzvrătit va merge în veşnicie şi va apărea înaintea tribunalului judecăţii veşnice a lui Dumnezeu.

Adventiştii de ziua a şaptea nu trebuie ostracizaţi din cauză că aderă la această doctrină, fiindcă ei cred că înainte de distrugerea celor răi împreună cu Satan şi cu oştirile lui trebuie întâi să treacă o perioadă nedeterminată de pedeapsă.

[30] Sau comuniunea ori părtăşia personală cu Cristos. Moartea spirituală este opusul vieţii veşnice prin faptul că sufletul este lipsit de această comuniune sau părtăşie şi este conştient de faptul acesta.

" Moartea (spirituală), departe de a fi inconştienţă, este îndurarea veşnică *şt conştientă* a mâniei drepte a lui Dumnezeu.



Dr. Francis Pieper, marele erudit luteran şi autor al monumentalei lucrări *Christian Dogmatics,* exprimă în esenţă şi opiniile mele atunci când spune:

Sfintele Scripturi afirmă adevărul osândei veşnice atât de clar şi de hotărât, încât nimeni nu poate tăgădui acest lucru fără ca în acelaşi timp să respingă şi autoritatea Scripturii. Scriptura pune în paralel mântuirea veşnică a credincioşilor cu osânda veşnică a necredincioşilor. Prin urmare, oricine tăgăduieşte una, trebuie, pentru a fi consecvent, să o nege şi pe cealaltă (Matei 25:46). Găsim aceeaşi juxtapunere şi antiteză şi în alte pasaje scripturale. Acest paralelism demonstrează că termenul *veşnicie,* în sensul unei perioade de timp limitate, aşa cum este el folosit uneori în Scrierile Sfinte, este inaplicabil aici. Trebuie să luăm termenul *veşnic* în sensul lui propriu, acela de *sine fine,* în toate textele din Scriptură care îl folosesc pentru a descrie durata pedepselor celor răi în viaţa de dincolo (vezi 2 Tesaloniceni 1:9; Matei 18:8; Marcu 3:29)... Obiecţiile ridicate de-a lungul veacurilor faţă de caracterul nesfârşit al pedepsei infernale sunt de înţeles; gândul unei agonii fără de sfârşit a unor fiinţe raţionale, care îşi dau pe deplin seama de condiţia chinuitoare în care se află, este atât de înspăimântător, încât trece dincolo de puterea de înţelegere a omului. însă toate obiecţiile sunt întemeiate pe principiul fals, conform căruia este potrivit şi rezonabil să facem din sentimentele şi părerile noastre umane măsura esenţei şi activităţii lui Dumnezeu.

Acesta este cazul mai ales cu aceia care afirmă că o pedeapsă veşnică a unei părţi a omenirii nu este în concordanţă cu unitatea planului universal al lui Dumnezeu sau că aceasta nu este compatibilă nici cu dragostea divină, şi nici cu dreptatea divină şi cazul cu aceia care, în consecinţă, înlocuiesc osânda veşnică cu mântuirea finală printr-o îndreptare progresivă în viaţa viitoare sau cu anihilarea imediată sau ulterioară a celor răi. împotriva unor astfel de puncte de

vedere trebuie să susţinem principiul general că esenţa, atributele şi acţiunile lui Dumnezeu depăşesc puterea noastră de înţelegere şi că, prin urmare, noi nu putem cunoaşte *a priori,* ci numai din revelaţia lui Dumnezeu în Cuvântul Lui, ceea ce este în concordanţă sau vine în contradicţie cu esenţa şi atributele lui Dumnezeu. Natura osândei veşnice constă în exilarea veşnică din prezenţa lui Dumnezeu sau, cu alte cuvinte, în excluderea pentru totdeauna de la comuniunea cu Dumnezeu... Pentru a ilustra agonia teribilă ce începe odată cu această exilare din prezenţa lui Dumnezeu, specialistul în dogmatică arată spre agonia peştelui care a fost scos din elementul lui. Există însă următoarea diferenţă: peştele care a fost scos din elementul lui moare în curând, pe când omul exilat de la comuniunea cu Dumnezeu trebuie, ca urmare a hotărârii lui Dumnezeu, să trăiască în continuare, „este vinovat de un păcat veşnic" (Marcu 3:29).[3:] Adventiştii de ziua a şaptea ar face bine să ţină seama de observaţia doctorului Pieper, precum şi de mărturia Bisericii creştine în general din ultimii

" Francis Pieper, *Christian Dogmatics,* Grand Rapids, MI, Zondervan Publishing House, nedatat (retipărit), voi. 3, pag. 544, 555.



două mii de ani. însă, ceea ce este cel mai important, ei ar trebui să ţină seama de învăţătura conţinută în Cuvântul lui Dumnezeu, care afirmă că sufletul omului, regenerat sau nu, continuă să existe şi după moartea trupului. Dreptatea lui Dumnezeu face ca pedeapsa veşnică, pentru cel neregenerat, şi viaţa veşnică, pentru cel mântuit, să fie cele două faţete ale aceleiaşi monede - justiţia şi dragostea lui Dumnezeu. Noi credem că Biblia ne învaţă în mod limpede că nu există nici autoritate şi nici justificare pentru doctrinele care susţin nemurirea condiţionată şi anihilarea. Să dea Dumnezeu, în deplinătatea înţelepciunii Lui, ca nici unul dintre copiii Lui să nu persiste în stabilirea standardelor lui ca şi criteriu de determinare a dreptăţii perfecte ale lui Dumnezeu. Părerea mea este că adventiştii de ziua a şaptea au făcut tocmai acest lucru; în primul rând, prin afirmaţia că un Dumnezeu al dragostei *nu ar pedepsi* veşnic o fiinţă conştientă şi, în al doilea rând, prin încercarea lor de a forţa Scriptura să se încadreze în structura lor de gândire, în timp ce par să ignore contextul, legile hermeneuticii şi exegeza corectă. Fraţii lor creştini nu pot face altceva decât să se roage ca ei să fie cât de curând determinaţi să adopte poziţia istorică a bisericii, care este antiteza somnului sufletului şi a anihilării celor răi.

## Sabatul, Ziua Domnului şi semnul fiarei

Una dintre cele mai caracteristice doctrine răspândite de către confesiunea adventistă de ziua a şaptea şi una dintre cele două doctrine de la care ei îşi derivă numele este cea a Sabatului de ziua a şaptea. Răspunsul la întrebarea: „Cum anume au ajuns adventiştii că ţină Sabatul ca adevărata zi de închinare şi de ce continuă ei să-1 apere şi să îl recomande insistent, cu gelozie, tuturor acelora care se închină Duminica?" asigură cheia pentru înţelegerea motivaţiilor lor psihologice şi teologice.

### I. *Sabatul sau Ziua Domnului?*

De la început adventiştii de ziua a şaptea au căutat întotdeauna să pună semnul egalităţii între Sabat şi Ziua Domnului. Metoda lor principală pentru realizarea acestui lucru este legarea textului din Marcu 2:28 de Apocalipsa 1:10, subminând astfel unul dintre cele mai puternice argumente împotriva poziţiei lor, adică, faptul că Ziua Domnului este în opoziţie cu respectarea Sabatului.

Ei argumentează că de vreme ce „Fiul omului este Domn chiar şi al Sabatului" (Marcu 2:27, 28), când Ioan spune „în ziua Domnului eram în Duhul" (Apocalipsa 1:10), Sabatul şi Ziua Domnului trebuie să fie una şi aceeaşi zi! Punctul slab al poziţiei lor este faptul că ei îşi întemeiază argumentul pe o traducere engleză în loc să se folosească de originalul în limba greacă. Atunci când cineva citeşte Marcu 2 şi Apocalipsa 1 în limba greacă, el vede că o asemenea interpretare nu este inerentă structurii gramaticale a acestei limbii. Versiunea greacă a cărţii lui Marcu 2:28 indică în mod clar că Cristos nu a vrut să spună că Sabatul este *posesiunea* Lui (cum le-ar plăcea

adventiştilor să stabilească); El a spus mai degrabă că în calitate de Domn a toate, El poate să facă ce doreşte în ziua Sabatului. Originalul grec este mai explicit aici.
Nimic nu ar putea fi mai clar, atât din context, cât şi din forma gramaticală a textului. în Apocalipsa 1:10, în originalul în limba greacă nu apare genitivul posesiuni, pe care ar trebui să îl aibă pentru a face ca *te-kuriake* (a Domnului) să realizeze acordul *hemera* (zi). Ioan nu a vrut să spună că Ziua Domnului este posesiunea Domnului, ci mai degrabă că este ziua dedicată Lui de către Biserica primară, nu potrivit cu legea mozaică, ci în ascultare faţă de porunca dragostei dată de Domnul nostru.
Putem fără îndoială presupune că dacă Sabatul ar fi însemnat atât de mult pentru scriitorii Noului Testament şi dacă, după cum insistă adventiştii, ar fi fost atât de răspândită respectarea lui de-a lungul secolelor de început ale Bisericii creştine, Ioan şi ceilalţi scriitori ai Scripturii ar fi pus semnul egalităţii între Sabat şi Ziua Domnului, cea dintâi zi a săptămânii. Dar Scriptura şi istoria dovedesc că ei nu au făcut acest lucru, şi prin urmare adventiştii au o prea mică justificare pentru Sabatismul lor.

## A. *Mărturia părinţilor bisericii*

Părinţii bisericii oferă o mulţime de dovezi în sprijinul ideii că cea dintâi zi a săptămânii, şi nu cea de a şaptea, este Ziua Domnului. O parte din aceste dovezi sunt supuse aici atenţiei cititorului. împreună cu majoritatea copleşitoare a istoricilor şi a specialiştilor, noi credem că nu numai Noul Testament, ci şi următoarele citate combat sabatismul. Nu am văzut încă nici un răspuns sistematic la ceea ce a crezut totdeauna Biserica creştină.
1. *Ignat, episcop de Antiohia,* a scris în anul 110: „Dacă, deci, aceia care urmează practicile antice ajung la noutatea nădejdii, ei nu mai respectă Sabatul, ci îşi modelează viaţa după Ziua Domnului, zi în care viaţa noastră a înviat şi ea prin El, ca să putem fi găsiţi ucenici ai lui Isus Cristos, singurul nostru învăţător."
2. *Iustin Martirul* (100-165): „Şi în ziua denumită Duminica, toţi cei care locuiesc în oraşe sau la ţară se strâng laolaltă într-un loc şi, atât cât îngăduie timpul, se citesc amintirile apostolilor sau scrierile profeţilor... Duminica este



ziua în care noi toţi ţinem adunarea noastră obişnuită, deoarece este prima zi în care Dumnezeu, aducând o schimbare în întunerecul din materie, a făcut lumea; şi Isus Cristos, Mântuitorul nostru, a înviat dintre cei morţi în aceeaşi zi."
3. *Epistola lui Bamaba* (între 120 şi 150): „«Nu vreau luni noi, Sabate şi adunări de sărbătoare, nu pot să văd nelegiuirea unită cu sărbătoarea» (Isaia 1:13). Observaţi cum vorbeşte El: Nu accept Sabatele voastre din prezent, ci pe acela pe care l-am instituit Eu, dând odihnă tuturor lucrurilor; voi face un început din cea de a opta zi, şi anume un început al unei alte lumi. De aceea şi noi ţinem plini de bucurie cea de a opta zi, care este şi ziua în care Isus a înviat dintre cei morţi."
4. *Irineu, episcop de Lyons* (în jurul anului 178): „Taina învierii Domnului nu poate fi sărbătorită într-o altă zi decât în Ziua Domnului."
5. *Bardaisan* (născut în 154): „Oriunde ne-am afla, noi toţi suntem numiţi după singurul nume al lui Mesia, şi anume creştini, şi în ziua care este cea dintâi a săptămânii noi ne strângem împreună şi în zilele hotărâte ne abţinem de la mâncare."
6. *Ciprian, episcop de Cartagina:* „Ziua Domnului este atât prima, cât şi a opta zi."
7. *Eusebiu* (în jurul anului 315): „Pretutindeni în restul lumii bisericile respectă practica ce există din tradiţia apostolică şi până în prezent, astfel că nu s-ar cuveni să încheiem postul nostru în nici o altă zi decât în ziua învierii Mântuitorului nostru. De aceea au existat sinoduri şi convocări ale episcopilor noştri asupra acestei probleme şi ei au redactat în unanimitate un decret eclesiastic pe care l-au comunicat bisericilor din toate locurile - că taina

învierii Domnului nu trebuie sărbătorită în nici o altă zi decât în Ziua Domnului."
8. *Petru, episcop de Alexandria* (în jurul anului 300): „Noi ţinem Ziua Domnului ca zi de bucurie din cauza Celui care a înviat în ea."
9. *Didachia, sau învăţătura apostolilor,* (aproximativ 70-75): „în Ziua Domnului adunaţi-vă laolaltă şi frângeţi pâinea şi aduceţi mulţumiri."
10. *Epistola lui Pliniu* (adresată împăratului Traian în jurul anului 112): „Ei [creştinii] au afirmat... că toată crima sau greşeala lor constă în faptul că ei aveau obiceiul să se întâlnească într-o zi bine stabilită, înainte de a se lumina de zi şi să repete între ei, pe rând, un imn închinat lui Cristos ca unui zeu şi să se lege printr-un jurământ *(sacramentum)...;* după ce aceste lucruri erau făcute cum se cuvine, obiceiul lor era să se împrăştie şi să se strângă din nou pentru a mânca - o mâncare obişnuită şi inofensivă. Până şi acest lucru ei au încetat să îl mai facă după edictul meu, prin care, potrivit instrucţiunilor dumneavoastră, am interzis existenţa societăţilor."
Se pare astfel că încă din vremea apostolică şi patristică, Biserica creştină a ţinut Ziua Domnului sau cea dintâi zi a săptămânii; în plus, Sabatul iudaic, în cuvintele lui Clement din Alexandria (în jurul anului 194) nu a fost „nimic mai mult decât o zi de lucru".
în zelul lor de a statornici autoritatea Sabatului, adventiştii fie că resping dovezile aduse împotriva lor ca fiind neautentice (şi astfel sunt în contradicţie cu preponderenţa punctului de vedere academic), fie că ignoră mărturia Bisericii primare. Cu toate că ei par a nu fi afectaţi de dovezi, rămâne totuşi realitatea că Biserica creştină are atât sprijinul apostolic, cât şi pe cel istoric pentru ţinerea Zilei Domnului în locul Sabatului.

## B. *„Authoritative Quotations"*

Programul de radio *Voice ofProphecy* a pus recent în circulaţie un pamflet de 31 de pagini intitulat *Authoritative Quotations on the Sabbath and Sunday.* în acest pamflet ei au citat surse protestante „de primă importanţă" pentru a „demonstra" că Duminica a uzurpat Sabatul şi că aceasta este o instituire păgână impusă de către Constantin în anul 321.
Totuși, multe dintre sursele citate stabilesc în realitate ceea ce adventiştii neagă categoric; şi anume că Sabatul de ziua a şaptea nu este Ziua Domnului sau cea dintâi zi a săptămânii, ci este de fapt cea de a şaptea zi, după cum arată şi numele lui.
De vreme ce adventiştii sunt gata să citeze aceste surse autorizate pentru a-şi susţine părerea lor într-un domeniu dat, cu siguranţă că vor ţine seama şi de afirmaţiile contrare făcute pe de altă parte de aceleaşi surse autorizate:
1. „Ziua Domnului nu a succedat Sabatului... Ziua Domnului a fost pur şi simplu o instituţie eclesiastică... Creştinii primitivi făceau tot felul de lucrări în Ziua Domnului. " (Episcopul Jeremy Taylor, *Ductor Dubitantium,* Partea 1, Cartea 2, Capitolul 2, Legea 6, Secţiuniile 51, 59).
2. „Respectarea zilei Domnului [Duminica] nu se întemeiază pe nici o poruncă a lui Dumnezeu, ci pe autoritatea Bisericii." *(Augsburg Confession of Faith,* citat în *Catholic Sabbath Manual,* Partea 2, Capitolul 1, Secţiunea 10).
3. „însă ei greşesc propovăduind că Duminica a luat locul Sabatului din Vechiul Testament şi că trebuie prin urmare ţinută la fel cum trebuia ţinută cea de a Şaptea zi de către copiii lui Israel." (J. T. Mueller, *Sabbath or Sunday,* pag. 15, 16).
4. „Ei [catolicii] pretind că Sabatul s-a transformat în Duminică, Ziua Domnului, ceea ce se pare că este contrar Decalogului, şi nu există nici un alt exemplu care să cuprindă o trufie mai mare decât transformarea Sabatului." (Martin Luther, *Augsburg Confession of Faith,* Articolul 28, Paragraful 9).
5. „Deşi ea [Duminica] a purtat nume diferite de-a lungul veacurilor de



altădată, Ziua Domnului sau Duminica, ea nu a desemnat niciodată Sabatul, nume atribuit constant Sâmbetei sau celei de a Şaptea zile, atât de către scriitorii sacri, cât şi de cei eclesiastici." (Charles Buck, *A Theological Dictionary,* 1830, pag. 537).

6. Ideea înlocuirii prin autoritate apostolică a Sabatului iudaic cu Ziua Domnului [având semnificaţia de Duminică] (sau a celei de a şaptea zile cu ziua dintâi)... transferul asupra ei, probabil într-o formă spiritualizată, a obligativităţii Sabatului prin promulgarea celei de a patra porunci, nu are nici un fel de bază, nici în Sfânta Scriptură, şi nici în trecutul creştin îndepărtat." (Sir William Smith şi Samuel Cheetham, *A Dictionary of Christian Antiquities,* voi. II, pag. 182, articolul despre Sabat).

7. „într-adevăr, punctul de vedere că Ziua Domnului sau Duminica creştinului nu sunt decât Sabatul creştin transferat deliberat de la ziua a şaptea la cea dintâi zi a săptămânii nu este exprimat categoric până într-o perioadă mult mai târzie... Consiliul de la Laodicea (364 d.Cr.)... le interzice creştinilor iudaizarea şi odihna în ziua de Sabat, preferând Ziua Domnului şi, în măsura în care se poate, le cere creştinilor să se odihnească în această zi." *{Encyclopedia Britannica,* ediţia din 1899, voi. 23, pag. 654).

în felul acesta adventiştii şi-au distrus de fapt argumentul, apelând la surse autorizate ce susţin fără echivoc că ziua dintâi a săptămânii este Ziua Domnului şi că ea a fost ţinută de Biserica creştină primară din timpul apostolilor.

Ar trebui, de asemenea, să se observe cu atenţie că în „Authoritative Quotations", adventiştii omit că aproape toate sursele autorizate argumentează puternic în favoarea Zilei Domnului ca primă zi a săptămânii şi afirmă că ţinerea legalistă a Sabatului a încetat la cruce (Coloseni 32:16, 17). Adventiştii apelează în culegerea lor chiar şi la citate aparţinând Bisericii lui Isus Cristos a „sfinţilor zilelor din urmă" (Biserica mormonă) şi la Fulton Ousler, un scriitor laic romano-catolic. Mormonii sunt un cult necreştin, fapt recunoscut de către adventişti, iar Ousler, un laic, cu greu reprezintă poziţia Romei.

La pagina 13 a aceluiaşi pamflet, adventiştii se folosesc greşit de elipsă. Iată reproducerea unui citat, aşa cum apare el în lucrarea menţionată:

Duminica *(dies-solis* din calendarul roman, ziua soarelui, deoarece era dedicată soarelui) a fost adoptată de către primii creştini ca zi de închinare. Ei au interpretat soarele venerat de latini drept „soarele dreptăţii"... în Noul Testament nu sunt stabilite nici un fel de reglementări cu privire la respectarea acestei zile şi, mai mult decât atât, respectarea ei nici măcar nu este poruncită. (Schaff-Herzog, *Encyclopedia ofReligious Knowledge,* ediţia din 1891, voi. 4, articolul despre duminică.)



Iată acum paragraful aşa cum apare el în *Encyclopedia:*

Duminica *(dies-solis* din calendarul roman, ziua soarelui, deoarece este dedicată soarelui) a fost adoptată de către primii creştini ca zi de închinare. Ei au interpretat soarele venerat de latini drept „soarele dreptăţii". DUMINICA A FOST ÎN MOD CATEGORIC SĂRBĂTOAREA SĂPTĂMÂNALĂ A ÎNVIERII LUI CRISTOS, LA FEL CUM SABATUL EVREIESC A FOST SĂRBĂTOAREA CREAŢIEI. A FOST DENUMITĂ „ZIUA DOMNULUI", ŞI ÎN EA BISERICA PRIMARĂ SE ADUNA PENTRU A FRÂNGE PÂINEA (Fapte 20:7; 1 Corinteni 16:2). în Noul Testament nu sunt stabilite nici un fel de reglementări cu privire la respectarea acestei zile şi, mai mult decât atât, respectarea ei nici măcar nu este poruncită; TOTUŞI, SENTIMENTUL CREŞTIN A CONDUS LA ADOPTAREA UNIVERSALĂ A ACESTEI ZILE, CA IMITARE A PRECEDENTULUI APOSTOLIC. ÎN SECOLUL AL II-LEA RESPECTAREA ACESTEI ZILE A FOST UNIVERSALĂ. (Propoziţiile scrise cu majuscule au fost omise de autorul pamfletului adventist la pagina 22. Această mutilare a surselor autoritare apare pentru prima dată în *The Present Truth,* voi. I, Nr. 9, publicat în anii 1880. Se pare aşadar că fraţii noştri adventişti au neglijat să verifice validitatea citatului.)

O asemenea întrebuinţare a elipsei nu este neobişnuită în anumite scrieri adventiste de ziua a şaptea legate de Sabat, Ziua Domnului etc, şi noi regretăm faptul că ei recurg la procedeul acesta pentru a-şi demonstra poziţia. în acest pamflet ei îl citează pe Martin Luther, în ciuda faptului bine cunoscut că Luther s-a opus cu energie sabatismului. Felul în care îl combate pe colegul său sabatist, dr. Carlstadt, este o capodoperă a geniului său apologetic. Astfel, faptul că adventiştii îl citează pe Luther pentru a-şi susţine doctrina respectării zilei a şaptea sugerează că teologia lui Luther nu le este

familiară.
Noi admirăm cutezanţa fraţilor noştri adventişti în afirmaţiile pe care le fac în favoarea Sabatului, însă cutezanţa lor este deplasată şi conduce la o concepţie distorsionată despre valoarea legii lui Dumnezeu; deoarece atunci când cineva crede şi propovăduieşte că „cea de-a patra poruncă este cea mai mare din Decalog", este evident că acel cineva nu înţelege deloc spiritul Legii. Volumul IV al lucrării *International Standard Bible Encyclopedia* prezintă motivele pentru care Biserica creştină preferă să respecte cu predilecţie Ziua Domnului şi nu Sabatul şi, de asemenea, afirmă limpede (pag. 2629-2634) poziţia adventistă de ziua a şaptea." La pagina 2633 a lucrării lor, adventiştii susţin: „Conform istoriei bisericeşti, Biserica primară a ţinut Sabatul de ziua a şaptea şi nici o altă zi nu a fost ţinută ca Sabat în timpul primelor două sau trei secole."
" Rubrica de întrebări biblice din *Signs ofthe Times,* 8 ianuarie 1952.

Această propoziţie rezumă înclinaţia adventiştilor spre exagerarea poziţiei lor, încercând să citească „Sabat" acolo unde scrie „Ziua Domnului", ceea ce este în dezacord, după cum am văzut, cu toate sursele autorizate de primă importanţă.

## II. *Texte antisabatiste de bază*

în mai multe locuri din Noul Testament se fac comentarii nefavorabile în legătură cu orice ţinere legalistă a vreunei zile. De fapt, de la înălţarea lui Cristos încoace, Noul Testament şi Biserica primară au ţinut cea dintâi zi a săptămânii sau Ziua Domnului (Apocalipsa 1:10), aşa după cum ne-am străduit să arătăm. Pe lângă pasajele care pun în opoziţie Ziua Dpmnului cu Sabatul, apostolul Pavel, evreu dintre evrei şi fariseu dintre farisei, remarcabilă autoritate nou-testamentală în privinţa Legii lui Moise, cu excepţia Domnului nostru, a declarat că Sabatul ca „lege" a fost împlinit la cruce, nemaifiind obligatoriu pentru creştin (Coloseni 2:16, 17). Deoarece subiectul are o sferă de cuprindere atât de vastă, cititorul este îndrumat să citească bibliografia, mai ales lucrarea doctorului Louis Sperry Chafer, *Grace* şi cea a lui Norman C. Deck, *The Lord's Day or the Sabbath, Which?* Acestea conţin nişte combateri excelente ale sabatismului. D. M. Canright, în *Seventh-Day Adventism Renounced* s-a ocupat şi el în mod exhaustiv şi cu pricepere de subiectul Sabatului.
Pentru a reduce problema la o simplă analiză, vom examina principalele texte din Noul Testament, care în context şi în lumina analizei sintactice combat concepţia sabatistă şi exprimă poziţia istorică a Bisericii creştine începând cu perioada apostolilor şi a părinţilor bisericii.

### A. *Coloseni 2:13-17*

Dintre toate afirmaţiile din Noul Testament, versetele acestea combat cel mai energic cerinţa sabatistă de respectare a Sabatului iudaic. Să luăm aminte la sfatul inspirat al lui Pavel, care era nu numai cel mai mare dintre apostoli, ci şi un fariseu, a cărui pasiune pentru împlinirea Legii o depăşea chiar şi pe cea a celui mai zelos adventist de ziua a şaptea:

Pe voi, care eraţi morţi în greşelile voastre şi în carnea voastră netăiată împrejur, Dumnezeu v-a adus la viaţă împreună cu El, după ce ne-a iertat toate greşelile. A şters zapisul cu poruncile lui, care stătea împotriva noastră cu cererile lui legale şi 1-a nimicit, pironindu-1 pe cruce. A aruncat domniile şi stăpânirile şi le-a făcut de ocară înaintea lumii, ieşind biruitor asupra lor în El. Nimeni dar să nu vă judece cu privire la mâncare sau băutură, sau cu privire

la o zi de sărbătoare, cu privire la o lună nouă sau cu privire la o zi de Sabat. Acestea sunt doar o umbră a ceea ce urmează să vină; dar substanţa îi aparţine lui Cristos. (Coloseni 2:13-17, RSV).

Această traducere, care este în prezent una dintre cel mai bune ale textului în limba greacă, conţine o învăţătură extraordinar de importantă.
în primul rând, noi, cei care am fost morţi, am fost înviaţi în Cristos şi

ne-au fost iertate toate greşelile şi păcatele. Noi suntem liberi de condamnarea legii în toate aspectele ei, deoarece Cristos a luat pe cruce asupra Lui condamnarea noastră. După cum s-a observat deja, nu există două legi, una morală şi una ceremonială, ci o singură lege, ce conţine multe porunci, toate îndeplinite desăvârşit prin viaţa şi moartea Domnului Isus Cristos. „Nimeni dar, declară cu îndrăzneală apostolul Pavel, să nu vă judece cu privire la mâncare sau băutură, sau cu privire la o zi de sărbătoare, cu privire la o lună nouă, sau cu privire la o zi de Sabat. Acestea sunt doar o umbră a ceea ce urmează să vină; dar substanţa îi aparţine lui Cristos."

în faţa acestei învăţături clare, sabatiştii se întorc la teoria legii duble formulate de ei şi argumentează că Pavel se referă doar la respectarea legii ceremoniale iudaice, şi nu la Sabat, care, insistă ei, este un percept moral, deoarece este una dintre cele Zece Porunci. Totuşi, noi am văzut că cele Zece Porunci nu sunt decât un fragment din legea morală cuprinsă în porunca „Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi" (Levitic 19:18; Romani 13:9).

Totuşi, sabatiştii nu ţin seama de multitudinea dovezilor contrare şi apelează la anumiţi comentatori care nu analizează utilizările cuvântului „Sabat" sau nu fac exegeza pasajelor din Noul Testament unde apare acest cuvânt. Astfel de comentatori sunt Albert Barnes, *Notes on the New Testament;* Jamieson Fausset şi Brown, *Criticai and Explanatory Commentary* şi Adam Clark în *Commentary.* Dacă opinia unui comentator nu este în acord cu exegeza sănătoasă, ea *nu este decât o opinie,* iar comentatorii numiţi anterior nu fac nici o analiză gramaticală sau textuală a capitolului al doilea din Coloseni! Mulţi comentatori ai Noului Testament încearcă să păstreze forţa morală a Sabatului (cu toate că toţi aceştia o transferă celei dintâi zile a săptămânii), deoarece este subiectul celei de a patra porunci. Nu există nici o justificare în Noul Testament pentru această gravă eroare teologică. Sabatiştii neglijează să menţioneze faptul că toţi comentatorii pe care îi citează ei resping Sabatul şi că majoritatea dintre ei afirmă că adevăratul Sabat este Ziua Domnului (Apocalipsa 1:10), impusă de Biserica primară prin tradiţie apostolică drept zi de aducere aminte a mântuirii sau a recreării omenirii prin puterea regeneratoare a Duhului Sfânt. Adventiştii nu au prin urmare nici un sprijin istoric sau exegetic atunci când pun semnul egalităţii între Ziua Domnului şi Sabat







Referitor la acest pasaj, adventiştii susţin că, de vreme ce în Coloseni 2:16 cuvântul în cauză *(sabbaton)* este la plural, el se referă la Sabatele ceremoniale, şi nu la Sabatul săptămânal, despre care ei afirmă că este încă în vigoare. Oricum, argumentul lor pare să fie că textul din Coloseni 2:16, 17 se referă la sabate şi la zile de sărbătoare care sunt doar umbra lucrurilor ce urmează să vină, şi fac astfel parte din legea ceremonială, însă că Sabatul de ziua a şaptea nu este o umbră a mântuirii, ci o aducere aminte a creaţiei şi face parte din legea morală. Principalele traduceri moderne, luându-se după cei mai buni experţi în Noul Testament, interpretează Coloseni 2:16 drept „un Sabat" sau „o zi de Sabat", şi nu „zile de Sabat" ca în versiunea King James. Motivul pentru care ei fac aceasta este bine formulat de către W. E. Vine, care a scris următoarele:

*Sabbaton* sau *sabbata,* cel din urmă fiind forma de plural, a fost preluat din aramaică şi a fost confundat cu un plural: aşadar, pornind de la el s-a format singularul, *sabbaton...* în epistole, singurele menţionări directe sunt făcute în Coloseni 2:16, „o zi de Sabat", unde se foloseşte în mod corect singularul... unde este enumerat între lucrurile care erau „umbra lucrurilor viitoare", adică a veacului inaugurat la Rusalii şi în Evrei 4:4-11, unde este stabilit un *sabbatismos* fără sfârşit pentru credincioşi: ...în primele trei secole ale erei creştine, cea dintâi zi a săptămânii nu a fost niciodată confundată cu Sabatul; confuzia dintre instituţia iudaică şi cea creştină s-a datorat abaterii de la învăţătura apostolică.[34]

Comentariul lui M. R. Vincent completează afirmaţia doctorului Vine.
M. R. Vincent a declarat:
Forma „zile de Sabat" *(sabbaton),* sărbătorile săptămânale, a fost revizuită drept *zi,* pluralul fiind folosit pentru a desemna singularul. Vezi Luca 4:31 şi Fapte 20:7. Pluralul este folosit o singură dată în Noul Testament cu referire la mai mult decât o singură zi (în Fapte 17:2). în Vechiul Testament, aceeaşi enumerare de sărbători sacre apare în 1 Cronici 23:31; 2 Cronici 2:4; 2 Cronici 31:3; Ezechiel 45:17; Osea 2:11."
După cum subliniază dr. Vincent, interpretarea de către corectori a cuvântului *sabbaton* la singular este în concordanţă cu folosirea cuvântului pretutindeni în Noul Testament. Este semnificativ faptul că în 59 din 60 de cazuri în care apare cuvântul în Noul Testament, adventiştii afirmă că se face referire la Sabatul *săptămânal;* în cel de-al 60-lea caz, însă, ei susţin că
[34] W. E. Vine, *An Expositoty Dictionary of New Testament Words,* Old Tappan, NJ, Fleming H. Revell Company, 1940, pag. 311-313.
[11] M. R. Vincent, *WordStudies in theNew Testament,* MacDill AFB, FL, MacDonald Publishing Company, nd., voi. 2, pag. 494.
referirea *nu* este la sabatul săptămânal, deşi sunt contrazişi de toate autorităţile în materie de gramatică.
în ce-1 priveşte pe Albert Barnes, pe care adventiştilor le place să îl citeze, deoarece el este de acord cu interpretarea pe care o dau ei textului din Coloseni 2, comentariile lui sunt combătute de Decanul Henry Alford, un exeget biblic cu adevărat mare, pe care adventiştii îl citează de asemenea adeseori. Iată ce a scris Decanul Alford referitor la Coloseni 2:
De aceea, nu lăsaţi pe nimeni să vă judece (să pronunţe asupra voastră o sentinţă cu privire la ce este bine sau rău, să-şi ia dreptul de a vă judeca)... cu privire la o zi de sărbătoare, o lună nouă sau cu privire la Sabate (adică sărbători anuale, lunare sau săptămânale). (Pronumele relativ se poate referi fie la totalitatea ritualurilor menţionate, fie la *ultimul* menţionat, adică la Sabat. Sau se poate referi la *toate.)* [M]
După ce face câteva comentarii semnificative asupra gramaticii, Decanul Alford merge şi mai departe, insistând asupra faptului că în versetul 17, prin felul în care foloseşte legile gramaticii, apostolul Pavel opune *tuturor* legilor iudaice împlinirea lor în Cristos, acestea dintâi fiind o umbră ce indică spre substanţa *(soma)* reală, care este Cristos.
Alford îşi rezumă comentariile în felul următor:
Binecuvântările legământului creştin: acestea sunt substanţa, iar ritualurile iudaice un simplu mod de reprezentare, asemenea umbrei pentru omul viu... Putem observa că dacă porunca Sabatului ar fi fost în vreo formă oarecare o obligaţie de durată pentru Biserica creştină, ar fi fost imposibil ca apostolul Pavel să fi vorbit aşa cum a vorbit. însuşi faptul unei odihne obligatorii într-una din zile, fie ea a şaptea sau prima, *ar fi fost aici în opoziţie directă cu afirmaţia lui: menţinerea acestui fapt ar fi însemnat perpetuarea în continuare a umbrei, deşi noi posedăm substanţa.* Şi din pledoaria specială atât de evidentă nu se poate da nici un alt răspuns la aceasta decât că el vorbeşte doar de ceea ce era *iudaic* în asemenea ritualuri: întregul argument fiind *general,* iar axioma din versetul 17 universal valabilă.[37]
Prin urmare, vedem că din punct de vedere gramatical, dacă adventiştii insistă asupra faptului că versetul 16 din Coloseni 2 se referă doar la Sabatele rituale, ei se lovesc de folosirea în Noul Testament a cuvântului pentru Sabatele săptămânale; şi, aşa după cum subliniază Alford, dacă ar fi permisă expresia „zile de Sabat", ar trebui să fie incluse toate Sabatele, săptămânale, lunare sau anuale. Pe de altă parte, dacă adventiştii admit rectificarea făcută
[16] D. H. Alford, *The New Testament for English Readers,* Grand Rapids, MI, William B. Eerdmans Publishing Company, nd., pag. 1299, 1300.
*" Ibid.,* p.1300

de corectori şi interpretează Coloseni 2:16 drept „o zi de Sabat", folosirea termenului în Noul Testament continuă să se refere aproape în exclusivitate (vezi Fapte 17:2) la Sabatul săptămânal, despre care adventiştii susţin că este permanent, deşi Pavel îl clasează deliberat împreună cu ritualurile pe care

Cristos le-a pironit pe cruce prin moartea Sa! (Coloseni 2:14).
Dr. J. B. Lightfoot, o autoritate recunoscută în limba greacă a Noului Testament, face următoarea observaţie interesantă:
Cuvântul *sabbata* este derivat din termenul aramaic *shabbatha* (aramaica fiind diferită de ebraică), şi de aceea păstrează terminaţia aramaica *a.* în consecinţă, era în mod firesc declinat ca un substantiv la plural, *sabbata, sabbaton. Sabbata* din Noul Testament este întrebuinţat o singură dată cu sensul distinct de mai mult decât o singură zi, şi în cazul respectiv sensul de plural este clarificat prin numeralul alăturat (Fapte 17:2).[38]
Prin urmare, este evident că întrebuinţarea lui „sabbath" în Noul Testament combate punctul de vedere al adventiştilor că în Coloseni 2 termenul se referă la altceva decât la ziua de Sabat din Decalog. De vreme ce este imposibil să se perpetueze „umbra" în timp ce se posedă „substanţa" (Coloseni 2:17), Sabatul iudaic şi zapisul cu poruncile lui „care stătea împotriva noastră" îşi găsesc deplina împlinire în persoana şi lucrarea Domnului Isus Cristos.
Adventiştii de ziua a şaptea sunt privaţi şi de sprijinul lui Albert Barnes, întrucât el admite că dacă Pavel *„ar fi folosit cuvântul la singular, Sabatul, atunci fireşte că ar fi fost limpede că a avut intenţia să spună că acea poruncă a încetat să mai fie obligatorie şi că nu mai trebuie să fie respectată ziua de Sabat"?*[9]
De vreme ce Barnes recunoaşte acest lucru şi de vreme ce specialiştii conservatori moderni stabilesc interpretarea la singular, aceea de „zi de Sabat" în Noul Testament (vezi RSV şi alţii), adventiştii găsesc şi mai puţin sprijin pentru poziţia pe care o susţin ei.
încheiem comentariile noastre asupra acestui pasaj din Scriptură, făcând observaţia că în Numeri 28 şi 29, unde sunt enumerate tocmai „ritualurile" la care se face referire în Coloseni 2:16, 17, Sabatul este grupat împreună cu jertfele de foc şi cu lunile noi (Numeri 28:1-15). De vreme ce aceste jertfe şi zile de sărbătoare au trecut asemenea unei umbre *(skia),* fiind împlinite în substanţa *(soma)* crucii lui Cristos, cum poate fi perpetuat Sabatul de ziua a şaptea? Chiar şi numai în lumina acestui pasaj scriptural, eu afirm că argu-

[18] D. H. Alford, *Commentary on Colossians,* Grand Rapids, MI, William B. Eerdmans Publishing Company, nedatat, pag. 225.
" *The New Testament for English Readers, op. cit.,* pag. 229.



mentul în favoarea respectării Sabatului se prăbuşeşte şi creştinul se află sub „legea desăvârşită a libertăţii", care îi dă posibilitatea să împlinească „dreptatea legii" prin imperativul dragostei.

### *B. Galateni 4:9-11*

Dar acum, după ce aţi cunoscut pe Dumnezeu, sau mai bine zis după ce aţi fost cunoscuţi de Dumnezeu, cum vă mai întoarceţi iarăşi la acele învăţături începătoare, slabe şi sărăcăcioase, cărora vreţi să vă supuneţi din nou? Voi păziţi zile, luni, vremi şi ani. Mă tem să nu mă fi ostenit degeaba pentru voi.
Epistola lui Pavel către Galateni a fost înainte de toate un vast efort teologic cu scopul de a sprijini tânăra biserică împotriva iudaizatorilor care au adăugat „o altă Evanghelie" (1:6) la Evanghelia harului şi care au căutat să „răstoarne Evanghelia lui Cristos" (1:7).
Deşi educat în tradiţia iudaică şi în legea lui Moise, Pavel s-a opus cu fermitate iudaizatorilor. întreaga epistolă către Galateni este o apologie îndreptată împotriva acelora care căutau să-i aducă pe creştini „sub lege". După menţionarea erorilor în care căzuse biserica din Galatia, Pavel, în mod evident dezgustat, face următoarea remarcă: „Voi păziţi zile, luni, vremi şi ani. Mă tem să nu mă fi ostenit degeaba pentru voi" (4:10, 11). în limba greacă expresia „zile, luni, vremi şi ani" se potriveşte atât traducerii din Septuaginta a ritualurilor consemnate în Numeri 28 şi 29, dintre care partea principală este reprezentată de Sabate, cât şi ritualurilor menţionate în Coloseni 2. Pavel era familiarizat cu Septuaginta şi chiar a citat-o uneori, iar Legea, inclusiv Sabatele săptămânale, era atât de preţuită de iudaizatorii de pe vremea lui,

încât respectarea ei legalistă a atras cuvintele lui aspre. Adventiştii insistă că Pavel s-a referit la sărbătorile ceremoniale şi la Sabatele anuale, nu la Sabatele săptămânale; însă limbajul folosit de Pavel şi traducerea din Septuaginta a textului din Numeri 28 şi 29 combat obiecţiile lor. Este un lucru să interpretezi cum vrei tu un verset, atunci când interpretarea ta este posibilă; şi este cu totul altceva să ignori gramatica, analiza textuală comparată (hermeneutica) şi contextul, aşa cum se pare că fac prietenii noştri adventişti şi alţii. Pentru a-şi demonstra punctul de vedere asupra afirmaţiilor lui Pavel, ei nu practică exegeza (a extrage din), ci eisegeza (a introduce în) textelor. După studierea literaturii adventiste de ziua a şaptea, părerea mea este că majoritatea copleşitoarea a adventiştilor de ziua a şaptea nu se consideră de fapt „sub Lege". Cred că ei nu îşi dau seama că încercând să impună respectarea Sabatului asupra altor membri din Trupul lui Cristos, ei se află în pericolul grav de a încălca Evanghelia harului. Lor le spune Pavel:



Spuneţi-mi voi, care voiţi să fiţi sub Lege, n-ascultaţi voi Legea? ...înainte de venirea credinţei, noi eram limitaţi sub Lege, ţinuţi sub interdicţie până ce avea să fie descoperită credinţa. Astfel că Legea a fost îndrumătorul nostru până ce a venit Cristos, ca să putem fi justificaţi prin credinţă. însă acum, când a venit credinţa, nu mai suntem sub îndrumător; deoarece în Cristos Isus voi sunteţi toţi fii ai lui Dumnezeu, prin credinţă (Galateni 4:21; 3:23-26, RSV).

Amintindu-ne că „legea" în sensul ei mai larg include întregul Pentateuh, este evident din limbajul folosit de Pavel că cineva se află „sub Lege" când încearcă să respecte oricare parte din ea, deoarece creştinul a fost eliberat de Lege. Adventiştii de ziua a şaptea sunt fără îndoială creştini, mântuiţi prin har, însă noi nu găsim nici o justificare biblică pentru încercarea lor de a impune Sabatul asupra celorlalţi creştini.

### *C. Romani 13:8-10*

Să nu datoraţi nimănui nimic, decât să vă iubiţi unii pe alţii: căci cine iubeşte pe alţii, a împlinit Legea. De fapt: „Să nu preacurveşti, să nu furi, să nu faci nici o mărturisire mincinoasă, să nu pofteşti", şi orice altă poruncă mai poate fi, se cuprind în porunca aceasta: „Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi!" Dragostea nu face rău aproapelui, dragostea deci este împlinirea Legii.

Realmente nu este nevoie să comentăm mai pe larg versetele anterioare, deoarece ele vorbesc de la sine atât de limpede.

Cuvântul grecesc *pleroma,* tradus „a împlinit" şi respectiv „împlinirea" în Romani 13:8, 10, apare de 90 de ori în Noul Testament şi are acelaşi sens de bază. Apostolul Pavel a înţeles cu siguranţă acest termen; de vreme ce adventiştii mărturisesc inspiraţia divină a Scripturilor, ei trebuie să recunoască faptul că Duhul Sfânt i-a călăuzit penelul. Citând din Decalog, pe care se bazează adventiştii pentru ţinerea în continuare a Sabatului, Pavel declară: „De fapt [poruncile]... se cuprind în porunca aceasta: «Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi.» Dragostea nu face rău aproapelui: dragostea deci este *împlinirea* Legii." în versetul 8 apostolul declară: „cine iubeşte pe alţii, a împlinit Legea"; şi întrucât el citează din Decalog, ca făcând parte din Lege, cea de a patra poruncă este de asemenea împlinită, nu prin respectarea rigidă a unei anumite zile, ci prin faptul că cineva îşi iubeşte aproapele ca pe sine însuşi! Deoarece în contextul creştin este imposibil ca cineva să îşi iubească aproapele fără să împlinească premisa de a-L iubi pe Dumnezeu, lucrurile sunt limpezi. învăţătura falsă care susţine că iubirea aproapelui nu împlineşte Legea lui Dumnezeu provine din neînţelegerea faptului că dragostea noastră pentru Dumnezeu şi aproapele nostru îşi are originea în actul iniţial al



dragostei lui Dumnezeu în Cristos. Această lege a dragostei este enunţată pentru prima dată în Levitic 19:18, iar Domnul nostru a legat-o de porunca „Să iubeşti pe Domnul, Dumnezeul tău!" (Deuteronom 6:5) şi a afirmat că respectarea acestor două porunci împlineşte „toată legea şi profeţii".

în timp ce fraţii noştri adventişti caută să scape de implicaţiile textului din Coloseni 2:14-17 şi caută să elucideze cum vor ei Galateni 4:9-11, în pasajul de faţă, Duhul Sfânt declară de două ori că dragostea *împlineşte* legea. Ei nu pot scoate Sabatul din acest context fără a distruge unitatea celor „zece porunci veşnice", de unde şi dilema lor.

în Galateni, Pavel mai declară: „Toată Legea este împlinită într-o singură poruncă: «Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi»" (5:14). Vedem astfel că teologia lui Pavel s-a sprijinit pe imperativul dragostei. Prin urmare, convingerea mea este că Duhul Sfânt, şi nu Biserica creştină, este autoritatea care a anulat ţinerea Sabatului. Este mai presus de înţelegerea mea cum anume poate un cercetător al limbii greceşti a Noului Testament să pătrundă stilul de neconfundat al apostolului, iar apoi să excludă din argumentarea lui porunca referitoare la Sabat.

### *D. Romani 14:4-6, 10, 12, 13*

Cine eşti tu, care judeci pe robul altuia? Dacă stă în picioare sau cade, este treaba stăpânului său; totuşi, va sta în picioare, căci Domnul are putere să-1 întărească pentru ca să stea. Unul socoteşte o zi mai presus decât alta; pentru altul, toate zilele sunt la fel. Fiecare să fie deplin încredinţat în mintea lui. Cine face deosebire între zile, pentru Domnul o face. Cine nu face deosebire între zile, pentru Domnul n-o face. Cine mănâncă, pentru Domnul mănâncă; pentru că aduce mulţumiri lui Dumnezeu. Cine nu mănâncă, pentru Domnul nu mănâncă; şi aduce şi el mulţumiri lui Dumnezeu... Dar pentru ce judeci tu pe fratele tău? Sau pentru ce dispreţuieşti tu pe fratele tău? Căci toţi ne vom înfăţişa înaintea scaunului de judecată al lui Cristos... Aşa că fiecare din noi are să dea socoteală despre sine însuşi lui Dumnezeu. Să nu ne mai judecăm dar unii pe alţii. Ci mai bine judecaţi să nu faceţi nimic care să fie pentru fratele vostru o piatră de poticnire sau un prilej de păcătuire.

După părerea mea şi potrivit cu Romani 14, adventistul de ziua a şaptea este îndreptăţit să respecte Sabatul de ziua a şaptea dacă el simte că aceasta este ceea ce doreşte Dumnezeu. Mai mult decât atât, Duhul Sfânt ne roagă stăruitor să „nu mai judecăm" pe fratele nostru cu privire la probleme ce ţin de respectarea unor zile sau a unei anumite alimentaţii. Eu cred că adventiştii de ziua a şaptea, baptiştii de ziua a şaptea şi sabatiştii altor grupări religioase au dreptul să se închine lui Dumnezeu în cea de a şaptea zi în libertatea la care ne-a adus Cristos. Este greşit şi necreştinesc ca sabatiştii să fie supuşi



discriminării pentru simplul fapt că ei „preţuiesc" Sabatul mai presus de cea dintâi zi a săptămânii, sau Ziua Domnului. Vreau să spun că nu este mai legalist din partea lor să respecte din convingere cea de a şaptea zi decât este pentru Biserica creştină să respecte cea dintâi zi. Este o problemă de libertate şi conştiinţă.

Totuşi, dacă adventiştii de ziua a şaptea ar urma învăţătura biblică din Romani 14 cu privire la cei care doresc să respecte Duminica, noi nu am mai avea conflictul care a fost generat din cauza insistenţei lor dogmatice că toţi trebuie să I se închine lui Dumnezeu în ziua de Sabat. Rămâne totuşi o realitate tristă faptul că toţi sabatiştii încalcă înseşi sfaturile date de apostolul Pavel, atunci când acesta întreabă:

Cine eşti tu, care judeci pe robul altuia? Dacă stă în picioare sau cade este treaba stăpânului său; totuşi, va sta în picioare, căci Domnul are putere să-1 întărească pentru ca să stea... Dar pentru ce judeci tu pe fratele tău? Sau pentru ce dispreţuieşti tu pe fratele tău? Căci toţi ne vom înfăţişa înaintea scaunului de judecată al lui Cristos... Aşa că fiecare din noi are să dea socoteală despre sine însuşi lui Dumnezeu. Să nu ne mai judecăm dar unii pe alţii. Ci mai bine judecaţi să nu faceţi nimic care să fie pentru fratele vostru o piatră de poticnire sau un prilej de păcătuire. (Romani 14:4-13).

Firește că adventiştii de ziua a şaptea simt că sunt chemaţi să perpetueze sau să proclame anumite adevăruri despre care ei cred că se găsesc în Cuvântul lui Dumnezeu şi asupra cărora ei cred că trebuie pus accentul în „aceste zile din urmă". Mai mult decât atât, ei cred că sfaturile lui Ellen

G. White accentuează importanţa acestor adevăruri. Admiţând premiza lor de bază că Dumnezeu le-a vorbit cu adevărat în ceea ce priveşte respectarea Sabatului, este uşor de recunoscut sursa zelului lor. Sunt însă de părere că există suficiente dovezi în sensul că „duhul profeţiei" nu este ceea ce pretind ei a fi; iar adevărurile lor speciale au, ca să spunem doar atât, origini îndoielnice din punct de vedere teologic. Nonadventiştii resping pretenţiile pe care le au adventiştii cu privire la doamna White şi simplul fapt că aceştia din urmă îi acceptă sfatul nu este un motiv ca alţi creştini să se simtă obligaţi să facă la fel. Repetăm - credinţa pe care şi-o pun adventiştii în „duhul profeţiei", care a susţinut „adevărurile lor speciale" nu îi îndreptăţeşte, oricât ar fi ei de sinceri, să contrazică îndemnul Duhului Sfânt aşa cum ne este el revelat în Cuvântul lui Dumnezeu. Şi tocmai acest lucru cred că l-au făcut ei. Aş putea cita zeci de referinţe din scriitori adventişti contemporani, care îi judecă într-adevăr pe fraţii lor creştini şi Biserica creştină în general, deoarece aceştia din urmă nu respectă Sabatul de ziua a şaptea. Părerea mea este că în cazurile acestea ei neglijează sfatul Duhului Sfânt: „Unul socoteşte o zi mai presus decât alta; pentru altul toate zilele sunt la fel. Fiecare să fie



deplin încredinţat în mintea lui. Cine face deosebire între zile, pentru Domnul o face... Ferice de cel care nu se osândeşte singur în ce găseşte bine... Tot ce nu vine din încredinţare, e păcat" (Romani 14:5, 6, 22, 23).

Prin faptul că adventiştii de ziua a şaptea susţin că ceilalţi membri ai trupului lui Cristos trebuie să recunoască „duhul profeţiei", ei par a juxtapune „duhul profeţiei" Duhului Sfânt, care spune: „Să nu ne mai judecăm dar unii pe alţii. Ci mai bine judecaţi să nu faceţi nimic care să fie pentru fratele vostru o piatră de poticnire sau un prilej de păcătuire" (v. 13).

Fără îndoială că marea majoritate a creştinilor care se închină duminica nu ar fi avut niciodată o atitudine discriminatorie faţă de adventiştii de ziua a şaptea, dacă aceştia nu ar fi insistat „să judece" respectarea celei dintâi zile, aflată în opoziţie cu ţinerea Sabatului. Deşi motivaţi de cele mai bune intenţii şi sinceri în credinţa lor, adventiştii au pus totuşi prin sabatismul lor rigid o piatră de poticnire sau un prilej de păcătuire în calea celorlalţi creştini. Este într-adevăr trist faptul că printre creştini există o asemenea sursă de dezbinare.

Capitolul 14 din Romani este o capodoperă în felul cum tratează subiectul libertăţii creştine, nu numai în ceea ce priveşte modul de alimentare, ci şi în modul de închinare, iar în contextul tuturor scrierilor lui Pavel asupra acestui subiect, se pare că adventiştii ignoră învăţătura clară a Scripturii referitoare la respectarea zilelor. Oare n-ar trebui ei să fie mai indulgenţi în lumina textului din 1 Corinteni 13? Astfel vor evita opoziţia din partea fraţilor lor creştini.

Aceste patru pasaje din scrierile lui Pavel reflectă poziţia Bisericii creştine istorice din vremea părinţilor bisericii şi a reformatorilor până la principalii exegeţi din zilele noastre. Cititorul trebuie să-şi amintească faptul că argumentele adventiste, deşi sprijinite de pasaje biblice selectate (uneori citate în afara contextului), trebuie studiate în lumina clară a acestor patru fragmente, ce conţin învăţătura nou-testamentală comprehensivă asupra Sabatului. Biserica creştină primară se întrunea în cea *dintâi* zi a săptămânii (1 Corinteni 16:2). Ucenicii au primit Duhul Sfânt în cea *dintâi* zi a săptămânii; colectele pentru sfinţi aveau loc în cea *dintâi* zi a săptămânii; iar dovezile istorice stabilesc faptul că cea *dintâi* zi a săptămânii era Ziua Domnului, rememorarea noii creaţii în Cristos Isus, care a împlinit în mod desăvârşit Legea în Cristos.

Oricât de multe argumente ar avea adventiştii, ele nu pot schimba aceste date, şi dacă credem că apostolul Pavel a fost inspirat de Duhul Sfânt, este evident că trebuie să respingem sabatismul. Noi nu îi judecăm pe adventiştii de ziua a şaptea pentru faptul că ei respectă Sabatul, şi ei la rîndul lor ar trebui să dea dovadă de aceeaşi înţelegere faţă de ceilalţi creştini care le sunt fraţi. Adevărata unitate în trupul lui Cristos poate fi realizată doar dacă se

recunosc principiile din Romani 14. Nu poate exista nici o legislaţie a alegerii morale pe baza unei „revelaţii speciale". Noi credem că aşa stau lucrurile în cazul adventismului de ziua a şaptea, deoarece sabatismul a fost iniţiat în adventism de „viziunea" lui Ellen G. White, care a confirmat concepţia lui Joseph Bates despre „pecetea Dumnezeului celui viu", concepţie pe care acesta a publicat-o în pamfletul lui referitor la Sabat. Biblia trebuie să fie curtea supremă de apel şi de autoritate; iar mie mi se pare că verdictul acestei curţi invalidează afirmaţiile prietenilor noştri adventişti.

### *Nota autorului asupra „Semnului Fiarei"*

Subiectele despre Sabatul de ziua a şaptea şi despre Semnul Fiarei au fost deja acoperite cu suficiente detalii. Totuşi, se pretinde adeseori că adventiştii afirmă că mântuirea depinde de respectarea Sabatului de ziua a şaptea şi că Semnul Fiarei (Apocalipsa 13:16, 17) se află asupra tuturor acelora care ţin duminica. Din acest motiv trebuie examinate documentele.

Un scriitor laic exadventist scrie că există „doctrine false caracteristice sectei... obligativitatea respectării Sabatului de ziua a şaptea din partea tuturor creştinilor declaraţi, «Semnul Fiarei» pentru cei care ţin duminica". Acum, dacă această acuzaţie ar fi corectă, şi noi am pune la îndoială posibilitatea de a avea părtăşie cu adventiştii. însă lucrurile nu stau aşa. Ellen G. White a negat cu hotărâre în mai multe ocazii ceea ce se pretinde a fi poziţia confesiunii adventiste asupra acestei probleme. Doamna White a scris:

> Nimeni nu a primit încă Semnul Fiarei. Vremea de încercare nu a sosit încă. Există creştini adevăraţi în orice biserică, fără a fi exceptată Biserica romano-catolică. Nimeni nu este condamnat până ce nu a avut lumina şi nu a înţeles obligativitatea celei de a patra porunci... Ţinerea duminicii nu este încă semnul fiarei, şi nu va fi până ce nu se va răspândi decretul ce îi va determina pe oameni să se închine acestui Sabat idolatru.[40]

Pe lângă acest citat, adventiştii au afirmat:

> Când respectarea duminicii va fi impusă prin lege, şi lumea va fi iluminată în ceea ce priveşte obligativitatea adevăratului Sabat, atunci oricine va încălca porunca lui Dumnezeu, pentru a asculta un percept care nu va avea o autoritate mai mare decât cea a Romei, va onora prin aceasta papistăşia mai presus de Dumnezeu.[41]

Pentru a rezuma, adventiştii declară:

[40] *Questions on Doctrine,* pag. 183, 184.
*" Ibid., pag.* 178.



> Cu siguranţă că Dumnezeu nu îi consideră pe oameni răspunzători de un adevăr care nu a ajuns încă la cunoştinţa şi înţelegerea lor... Noi avem ferma convingere că milioane de creştini devotaţi de toate credinţele de-a lungul veacurilor trecute, precum şi cei care astăzi se încred în mod sincer în Cristos, Mântuitorul lor, în vederea mântuirii şi îl urmează cât pot ei de bine, după lumina pe care o au, sunt fără îndoială mântuiţi. Mii de asemenea creştini au mers la rug ca martiri pentru Cristos şi pentru credinţa lor. Mai mult decât atât, nenumăraţi romano-catolici evlavioşi vor fi cu siguranţă incluşi şi ei. Dumnezeu citeşte inima şi ţine de seama de intenţia şi înţelegerea fiecăruia... Adventiştii de ziua a şaptea interpretează profeţiile în legătură cu fiara şi receptarea lucrării ei ca pe ceva ce va fi de strictă actualitate cu puţin înainte de revenirea Domnului nostru în slavă. Conform înţelegerii noastre, această problemă va deveni atunci o încercare universală.[42]

Prin urmare, afirmaţia conform căreia adventistul de ziua a şaptea crede că oricine ţine duminica *are* Semnul Fiarei sau semnul apostaziei este făcută fără a se ţine seama de realitate. De ce încearcă aceşti critici să dea impresia că adventiştii cred că ceilalţi creştini sunt pierduţi? Declaraţiile oficiale ale acestei confesiuni sunt la îndemâna tuturor pentru a fi citite. Fără îndoială, unii scriitori adventişti de ziua a şaptea au mers în sens contrar învăţăturii propovăduite de confesiune, însă a acuza întreaga confesiune din cauza excelor făcute de câţiva nu este nici etic, şi nici creştineşte.

## Sfântul Locaş, judecata cu caracter investigator şi ţapul ispăşitor

La baza adventismului de ziua a şaptea se află concepţia lui despre

profeţie, concepţie care este cea a şcolii istorice de interpretare, o şcoală ce susţine că profeţia trebuie înţeleasă în lumina împlinirilor succesive în istorie. Exagerarea acestei idei 1-a determinat pe William Miller şi pe adepţii lui să afirme că cele 2.300 de zile din Daniel 8:14 sunt de fapt 2.300 de ani. Socotind de la anul 457 î.Cr., anul atestat în prezent a fi cel când s-a dat decretul de reconstruire a Ierusalimului (Daniel 9:24), milleriştii credeau că 1843 avea să fie data la care Isus Cristos avea să vină pentru a doua oară. Miller şi adepţii lui, printre care se aflau şi James şi Ellen G. White, precum şi alţi adventişti proeminenţi de ziua a şaptea, au înţeles „sfântul Locaş" din Daniel 8:14 ca fiind pământul care avea să fie curăţit de Cristos în „Ziua Domnului, ziua aceea mare şi înfricoşată", pe care au interpretat-o drept cea de a doua venire a lui Cristos. Totuşi, am văzut că milleriştii au suferit o dezamăgire amară; şi atunci când Cristos nu S-a arătat, Miller însuşi a

*"Ibid.,pag.* 178, 184, 185.



renunţat la sistemul acesta de interpretare şi la toate mişcările rezultate de aici, inclusiv la adventismul de ziua a şaptea. însă primii adventişti de ziua a şaptea, bazându-se pe „viziunea" bătrânului Hiram Edson, au transferat localizarea sfanţului Locaş de pe pământ în cer şi au propovăduit că în 1844 Cristos a intrat în cea de a doua încăpere a sfântului Locaş din cer (ceea ce adventiştii de ziua a şaptea contemporani denumesc *cea de a doua fază* a lucrării Lui), pentru a analiza acolo cazurile celor consideraţi a fi vrednici de viaţa veşnică. Adventiştii de ziua a şaptea numesc această fază a lucrării Domnului nostru Judecata cu caracter investigator". Eu cred că această teorie unică este destinată să-i disciplineze pe creştini prin ameninţarea judecăţii şi condamnării iminente a celor în cazul cărora Domnul nostru a luat o decizie nefavorabilă. După teologia adventistă de ziua a şaptea, atunci când se va încheia judecata cu caracter investigator, ea va inaugura cea de a doua venire a lui Isus Cristos, iar Diavolul, prefigurat prin cel de al doilea ţap, sau ţapul ispăşitor din Levitic 16 (Azazel), va duce cu sine spre distrugere veşnică sau anihilare răspunderea pe care o are de a fi cauzat intrarea păcatului în univers.

Atunci când James White, un lider adventist de ziua a şaptea de neclintit, s-a confruntat pentru prima dată cu doctrina judecăţii cu caracter investigator, i s-a opus acesteia cu vehemenţă, aducând în esenţă tocmai argumentele popularizate de toţi ex-adventiştii ulteriori lui. Şi doar după o perioadă considerabilă de timp, James White a subscris în cele din urmă la doctrina judecăţii cu caracter investigator. Există mulţi critici ai adventismului de ziua a şaptea care atunci când abordează conceptele: sfanţul Locaş, judecata cu caracter investigator şi ţapul ispăşitor, ridiculizează şi îşi bat joc de primii adventişti şi de descendenţii lor pentru că au acceptat asemenea teorii extrabiblice neconfirmate, însă luarea în derâdere nu reprezintă răspunsul adecvat şi ar trebui să nu se uite că adventiştii susţin aceste doctrine cu sinceritate. De aceea, dacă ei trebuie să fie vreodată convinşi de natura greşită a credinţei lor, cel puţin în aceste domenii, doar adevărurile Scripturii şi călăuzirea Duhului Sfânt vor putea înfăptui lucrul acesta.

Punctul de vedere al lui Hiram Edson este, în ceea ce mă priveşte, o încercare de a scăpa de năpasta grozavă ce s-a abătut asupra mişcării milleriste, precum şi de dezamăgirea şi stinghereala care trebuie să fi urmat după eşecul profeţiilor milleriste şi al interpretărilor date de către milleriştii cărţii lui Daniel. Ne vom limita în această scurtă analiză la problemele izbitoare ale dezbaterilor teologice ridicate de aceste învăţături sau doctrine speciale ale mesajului despre advent. Cât priveşte interpretarea profetică, sunt convins că Duhul Sfânt a tăinuit în mod înţelept de privirea iscoditoare şi de mintea curioasă a omului multe adevăruri mari care vor fi fără îndoială revelate spre



sfârşitul veacului. Nu intră în atribuţiile noastre să judecăm care dintre şcolile de interpretare, pretoristă, istoricistă sau viitoristă au dreptate, şi nu e cazul să ne preocupăm prea mult de întrebarea când va veni Cristos, înainte, în timpul

sau după Marele Necaz. Mai degrabă, ar trebui să ne preocupe *faptul că* El vine, deoarece venirea Lui este într-adevăr „fericita nădejde" a Bisericii creştine (Tit 2:13), nădejde pe care atât adventiştii, cât şi nonadventiştii care împărtăşesc deopotrivă mesajul şi credinţa creştină o anticipează cu bucurie.

## I. *Sfântul Locaş*

Deoarece adventiştii de ziua a şaptea cred că sfântul Locaş ce trebuie curăţit se află în cer (Daniel 8:14), Locaş pe care millerişti îl identifică cu pământul (o greşeală regretabilă din vremurile de început), să ni se permită întrebarea: Care este scopul sfântului Locaş ceresc şi a curăţirii lui? Ce propovăduiesc de fapt adventiştii?

Cartea Evrei menţionează categoric un „Loc preasfânt ceresc", al cărui oficiant este Cristos (Evrei 8:1, 2), iar scriitorul epistolei, în repetate rânduri îl pune în opoziţie pe Domnul Isus Cristos, Marele nostru Preot înviat, cu preoţia aaronică. El arată că, în calitate de preot după orânduiala lui Melhisedec, Cristos îşi dobândeşte autoritatea ca urmare a puterii unei „vieţi nepieritoare" (Evrei 7:16) şi că El S-a născut ca *Mare Preot şi jertfă* pe Calvar,[43] fapt pe care şi adventiştii îl subliniază.

Prin urmare, este inutil să se argumenteze că termenul „sfântul Locaş" nu se referă la cer sau la ceva de natură cerească, de vreme ce Scripturile afirmă că el se referă tocmai la aceasta. însă eroarea adventiştilor constă în faptul că ei extrag din Scripturi interpretări ce nu pot fi susţinute prin exegeză, ci se bazează în mare măsură pe implicaţie şi deducţie, extrase din aplicaţii teologice efectuate de ei înşişi.

în învăţătura lor despre sfântul Locaş, adventiştii declară de fapt prin cuvintele doamnei Ellen G. White:

Aşa după cum în vechime păcatele poporului erau puse prin credinţă asupra jertfei pentru păcat şi prin intermediul sângelui ei transferate în mod figurat sfântului Locaş pământesc, tot aşa, în noul legământ, păcatele celor care se pocăiesc sunt puse prin credinţă asupra lui Cristos şi transferate de fapt asupra sfântului Locaş ceresc. Şi după cum curăţirea sfântului Locaş pământesc a fost înfăptuită prin îndepărtarea păcatelor prin care fusese poluat, tot aşa, curăţirea actuală a Locaşului ceresc trebuie să fie înfăptuită prin îndepărtarea sau ştergerea păcatelor care sunt înregistrate acolo.[44]

[41] Evrei 7:2, 4-7, 14, 16, 22,25, 26; 8:1, 2, 6-8, 10; 9:2-12, 14, 23, 24; 26-28; 10.1-10, 12, 19-21.

[44] *The Great Controversy, op. cit.,* pag. 421, 422.



Aici avem însăşi esenţa învăţăturii adventiste de ziua a şaptea referitoare la expirarea păcatului, şi anume faptul că păcatele credincioşilor au fost transferate, depozitate sau înregistrate în sfântul Locaş ceresc, şi constituie acum obiectul judecăţii cu caracter investigator.

Să ascultăm din nou ceea ce spune doamna White:

In cazul jertfelor pentru păcat aduse de-a lungul anului, s-a acceptat un înlocuitor al păcătosului; dar sângele victimei nu a realizat o ispăşire deplină pentru păcat. El nu a făcut altceva decât să asigure un mijloc prin care păcatul să fie transferat sfântului Locaş. Prin jertfirea sângelui, păcătosul recunoştea autoritatea Legii, îşi mărturisea vina fărădelegii lui şi îşi exprima credinţa în Cel care urma să îndepărteze păcatul lumii; însă el nu era în întregime eliberat de condamnarea Legii. în ziua ispăşirii, marele preot, după ce aducea o jertfa pentru adunare, intra în locul preasfânt cu sângele, pe care îl stropea deasupra tronului harului aflat peste tablele Legii. în felul acesta, pretenţia Legii care solicita viaţa păcătosului era satisfăcută. Apoi, în calitate de mijlocitor, preotul lua păcatele asupra lui şi, părăsind sfântul Locaş, purta cu el povara vinii lui Israel. La intrarea cortului el îşi punea mâinile pe capul ţapului ispăşitor, mărturisea toate nelegiuirile copiilor lui Israel, toate fărădelegile lor şi toate păcatele lor, punându-le pe capul ţapului. Şi după ce ţapul ce purta aceste păcate era izgonit, ele erau considerate a fi îndepărtate pentru totdeauna, separate de popor.

în continuare doamna White a mai afirmat: „Oamenii nu se considerau eliberaţi de povara păcatelor decât după ce ţapul era izgonit."[45]

Prin urmare, învăţătura adventistă este că Cristos, în calitate de Marele nostru Preot a transferat păcatele credincioşilor (adică *înregistrarea* păcatelor, în gândirea adventistă) sfântului Locaş ceresc, care în cele din

urmă va fi curăţit la încheierea marii zile a ispăşirii, odată cu finalizarea judecăţii cu caracter investigator. Cazurile tuturor celor neprihăniţi fiind atunci rezolvate, păcatele lor vor fi şterse, urmând revenirea Domnului Isus Cristos în slavă. Doamna White a arătat clar că păcatul transferat sfântului Locaş din cer va rămâne acolo până la finalizarea judecăţii cu caracter investigator şi la curăţirea ulterioară a sfântului Locaş.

Sângele Iui Cristos, deşi urma să îl elibereze pe păcătos de condamnarea Legii, nu urma să şteargă păcatul; acesta avea să rămână înregistrat în sfântul Locaş până la ispăşirea finală; aşadar modelul, sângele jertfei pentru păcat, îndepărta păcatul de la penitent, dar rămânea în sfântul Locaş până în ziua ispăşirii.[46]

[45] Ellen G. White, *Patriarchs and Prophets,* Washington, D.C., Review and Herald Publishing Association, nedatat, pag. 355, 356.

[K] *lbid.,* pag. 357.



Pentru a susţine această părere specifică lor, adventiştii citează Fapte 3:19 în versiunea King James: „Pocăiţi-vă dar şi întoarceţi-vă la Dumnezeu, pentru ca să vi se poată şterge păcatele *când* vor veni vremurile de înviorare din prezenţa Domnului."

Principala dificultate în cazul argumentului adventist constă în faptul că originalul grec pentru Fapte 3:19 *nu* confirmă învăţătura lor, conform căreia ştergerea păcatelor va avea loc ca un eveniment *separat* de iertarea păcatelor. Potrivit traducerilor moderne (Revised Version, American Standard Version, Revised Standard Version) textul trebuie citit astfel: „Pocăiţi-vă dar şi întoarceţi-vă din nou la Dumnezeu, *ca să* vi se şteargă păcatele, *ca să* poată veni vremurile de înviorare ca rezultat al prezenţei Domnului." Petru îi îndemna pe ascultătorii lui să se pocăiască, să se întoarcă de la păcatele lor ca să primească iertarea care vine doar din prezenţa Domnului. Acest text nu sprijină învăţătura fraţilor noştri adventişti despre „sfântul Locaş ceresc" şi despre „judecata cu caracter investigator".

## II. *Judecata cu caracter investigator*

Biblia declară explicit că atunci când cineva îl acceptă pe Cristos ca Domn, Dumnezeu îi iartă cu mărinimie toate păcatele şi îl conduce de la moartea spirituală la viaţa spirituală exclusiv pe baza meritelor vieţii desăvârşite şi a morţii Domnului Isus Cristos. Adventiştii consimt în întregime la aceasta, fapt ce face ca învăţătura lor despre judecata cu caracter investigator să fie inconsecventă. în Ioan 5:24 originalul în limba greacă dă o lovitură devastatoare concepţiei adventiştilor de ziua a şaptea despre judecata cu caracter investigator: „...cine ascultă cuvintele Mele şi crede în Cel care M-a trimis are viaţa veşnică şi nu vine sub *judecată,* ci a trecut din moarte la viaţă" (traducere literală).

Prin urmare, creştinii nu trebuie să anticipeze o judecată cu caracter investigator pentru păcatele lor. într-adevăr, noi toţi ne vom înfăţişa înaintea scaunului de judecată al lui Cristos pentru a ne primi răsplata pentru faptele făcute în trup (2 Corinteni 5:10), însă acest lucru nu are nimic de-a face cu vreo judecată cu caracter investigator. Este o judecată în vederea răsplătirii, în Biblie sunt menţionate mai multe judecăţi, însă părerea mea este că nici un pasaj nu confirmă teoria .judecăţii cu caracter investigator" - deoarece este cu adevărat o teorie ce se bazează pe nişte citate scoase din context şi este susţinută de „duhul profeţiei". Ei pot să rămână la această dogmă, însă credincioşia faţă de învăţătura Noului Testament interzice ideea că „sângele lui Cristos, deşi urma să îl elibereze pe păcătos de condamnarea Legii, nu urma să şteargă păcatul; acesta avea să rămână înregistrat în sfântul Locaş până la



ispăşirea [sau la «ştergerea»] finală". Scripturile afirmă limpede: „Dacă ne mărturisim păcatele, El este credincios şi drept, ca să ne ierte păcatele şi să ne curăţească de *orice* nelegiuire" (1 Ioan 1:9). Dovezi suplimentare în sprijinul deplinătăţii iertării lui Dumnezeu şi a puterii curăţitoare a sângelui lui Cristos se găsesc în capitolul 1 din Epistola către Evrei, unde Duhul Sfânt ne

informează că Cristos, „care este oglindirea slavei Lui şi întipărirea Fiinţei Lui [Dumnezeu]", „ţine toate lucrurile cu Cuvântul puterii Lui" şi că pe Calvar El a făcut prin Sine însuşi curăţirea păcatelor noastre (Evrei 1:3). Pentru cuvântul tradus „curăţirea" sau „purificarea", Duhul Sfânt a ales termenul grecesc *katharismon,* de la care derivăm termenul *cathartic.* Aşadar, se spune despre Domnul Isus şi jertfa Lui că El singur, „prin Sine însuşi" a dat naturii noastre spirituale păcătoase deplina curăţire a iertării şi purificarea pe cruce. Creştinii pot acum să se bucure că Domnul Isus Cristos nu este angajat în cântărirea slăbiciunilor noastre morale şi a greşelilor noastre, deoarece „El ştie din ce suntem făcuţi, îşi aduce aminte că suntem ţărână" (Psalmul 103:14). în consecinţă, noi nu putem accepta învăţătura adventistă despre judecata cu caracter investigator, deoarece suntem convinşi că nu are nici o justificare în Scriptură. Noi trebuie să respingem ceea ce credem că este o concepţie nebiblică despre păcatele credincioşilor, care ar rămâne în sfântul Locaş până în ziua ştergerii păcatelor.

Propovăduind această doctrină, fraţii noştri adventişti nu ţin seama de faptul că „Domnul îi cunoaşte pe cei ce sunt ai Lui" (2 Timotei 2:19) şi doar Isus Cristos a fost Cel care a declarat: „Eu îmi cunosc oile Mele" (Ioan 10:14). Apostolul Pavel declară că „Cristos... a murit pentru cei nelegiuiţi... pe când eram noi încă păcătoşi, Cristos a murit pentru noi... când eram vrăjmaşi, am fost împăcaţi cu Dumnezeu, prin moartea Fiului Său" (Romani 5:6, 8, 10). Aceasta nu este în concordanţă cu învăţătura adventistă de ziua a şaptea despre sfântul Locaş ceresc, despre transferul păcatelor şi despre judecata cu caracter investigator. în Epistola sa către Coloseni, apostolul Pavel a declarat ulterior: „...făcând pace prin sângele crucii Lui... şi pe voi, care odinioară eraţi străini şi vrăjmaşi prin gândurile şi prin faptele voastre rele, El v-a împăcat acum, prin trupul Lui de carne, prin moarte, ca să vă facă să vă înfăţişaţi înaintea Lui sfinţi, fără prihană şi fără vină" (1:20-22). Duhul Sfânt declară încă o dată că noi suntem împăcaţi *acum* prin moartea lui Cristos, *fiindu-ne iertate toate* greşelile prin sângele de la cruce (Coloseni 2:13).

Bazându-se pe Daniel 8:14, Daniel 7:9, 10, Apocalipsa 14:7 şi 11:18, care se referă la „judecată" şi la „cărţi", adventiştii de ziua a şaptea încearcă să „dovedească" faptul că aici ar fi vorba despre judecata cu caracter investigator, însă examinarea în context a fiecărui text în parte dezvăluie insuficienţa pretenţiei lor. Nici unul dintre aceste texte nu se referă la o judecată ce s-ar



desfăşura *în prezent.* Nici normele gramaticale, şi nici contextul nu sprijină o asemenea afirmaţie. Această interpretare poate fi justificată doar prin premiza adventistă că şcoala istoricistă de interpretare profetică este singura corectă şi prin acceptarea definiţiei date de adventişti sfântului Locaş şi judecăţii. Este semnificativ faptul că nici un cercetător biblic nonadventist nu a luat vreodată în considerare aceste aşa-zise interpretări ale, judecăţii cu caracter investigator", deoarece nu există nici o justificare scripturală în favoarea lor, altfel decât prin implicaţie şi deducţie.

După cum s-a menţionat anterior, iniţial, James White a negat categoric doctrina judecăţii cu caracter investigator şi a dat motive plauzibile pentru respingerea lui. Cu toate că mai târziu el a adoptat această doctrină, obiecţiile lui rămân încă valabile:

Nu este necesar să se dea sentinţa finală înainte de prima înviere, aşa cum afirmă unii; întrucât numele sfinţilor sunt scrise în ceruri şi Isus şi îngerii vor şti cu siguranţă pe cine să învie şi să adune la Noul Ierusalim... Evenimentul care va inaugura ziua judecăţii va fi venirea Fiului omului pentru a-i învia pe sfinţii care dorm şi a-i transforma pe aceia care la acea dată vor fi încă în viaţă.[47]

Referitor la vremea când va începe marea judecată, James White a citat: „Te rog fierbinte, înaintea lui Dumnezeu şi înaintea Domnului Isus Cristos, care va judeca viii şi morţii la arătarea Lui [şi nu înainte] în împărăţia Lui" (2 Timotei 4:1; trad. lit. din engl.).[48]

întrebat fiind când anume se aşteaptă el să aibă loc judecata din Daniel 7, James White a afirmat:

în viziunea pe care a avut-o noaptea, Daniel a văzut că judecata este dată sfinţilor din înălţime, însă nu sfinţilor muritori. Cornul cel mic nu va înceta să domine până ce nu va veni Cel îmbătrânit de zile, ceea ce nu se va întâmpla până ce cornul cel mic nu va fi distrus de strălucirea venirii lui Cristos.[49]
Vedem, aşadar, că la început James White a respins judecata cu caracter investigator, având motive bine întemeiate pentru aceasta. Mai sunt însă alte două afirmaţii ale lui, cât se poate de revelatoare. El a scris:
îngerul celei de-a doua veniri, Apocalipsa 14:6, 7, spunând cu glas tare: „Temeţi-vă de Dumnezeu şi daţi-I slavă, căci a venit ceasul judecăţii Lui" *nu dovedeşte* faptul că ziua judecăţii a avut loc în 1840 sau în 1844, nici că va avea loc înainte de cea de a doua venire... Unii au afirmat că ziua judecăţii are loc înaintea celei de a doua veniri. Cu siguranţă că acest punct de vedere nu are nici o temelie în Cuvântul lui Dumnezeu.[50]

[47] *A Word to the Little Flock,* 1847, pag. 24.
*"* James White în *Advent Review,* august 1850; parantezele îi aparţin.
[49] *Ibid.*
[50] *Ibid.*




La vremea aceea, James White se afla pe o temelie biblică bună, mai târziu însă el a abandonat această poziţie în favoarea teoriilor şi speculaţiilor profetice promulgate de soţia lui şi de alţi lideri adventişti influenţi. Domnul Isus Cristos însuşi a plasat judecata după cea de a doua venire a Sa atunci când a spus: „Când va veni Fiul omului în slava Sa, cu toţi sfinţii îngeri, va şedea pe scaunul de domnie al slavei Sale. Toate neamurile vor fi adunate înaintea Lui" (Matei 25:31, 32). Nu trebuie decât să citim următoarele pasaje pentru a vedea că judecata lui Dumnezeu asupra celor credincioşi şi necredincioşi este un eveniment viitor. Observaţi limbajul întrebuinţat în fiecare dintre ele:

1. „...celor vii şi al celor morţi" „la arătarea Sa şi împărăţia Sa" (Fapte 10:42; 1 Petru 4:5; 2 Timotei 4:1).
2. „Când va veni Fiul omului în salva Sa... va pune oile la dreapta, iar caprele la stânga Lui" (Matei 25:31-46).
3. Grâul şi neghina: „aşa va fi şi la sfârşitul veacului" (Matei 13:24-30, 36-43).
4. „Căci toţi trebuie să ne înfăţişăm înaintea scaunului de judecată al lui Cristos, pentru ca fiecare să-şi primească răsplata după binele sau răul pe care-1 va fi făcut când trăia în trup" (2 Corinteni 5:10).
5. „Aşa că fiecare din noi are să dea socoteală despre sine însuşi lui Dumnezeu" (Romani 14:10-12).
6. „...lucrarea fiecăruia va fi dată pe faţă: Ziua Domnului o va face cunoscută" (1 Corinteni 3:13).

Pe lângă aceste versete, care indică mai presus de orice îndoială o judecată viitoare, scriitorul Epistolei către Evrei declară: „...după cum oamenilor le este rânduit să moară o singură dată, iar după aceea vine judecata" (Evrei 9:27). Pentru orice nonadventist acestea sunt dovezi concludente în sprijinul ideii că nu există nici o judecată cu caracter investigator, care să se desfăşoare în prezent şi de care credincioşii să se teamă.
Evrei 4:13 demască de asemenea concepţia greşită despre judecata cu caracter investigator: „Nici o făptură nu este ascunsă de El, ci totul este gol şi descoperit înaintea ochilor Aceluia cu care avem a face." De vreme ce Domnul nostru cunoaşte natura „cazurilor" despre care se spune că sunt analizate în cer, ce nevoie este de o , judecată cu caracter investigator"? Noi credem că Scripturile în mod categoric nu justifică o asemenea doctrină.
în încheierea comentariilor noastre asupra judecăţii cu caracter investigator, observaţi că răsplata pentru credincioşi va fi împărţită *după* cea de a doua venire a Domnului nostru, sau la „învierea celor neprihăniţi" în vederea învierii pentru viaţă (Ioan 5:29; Luca 14:14). Chiar şi adventiştii cred că judecata celor răi *nu* va avea loc până la sfârşitul mileniului (Apocalipsa 20:11,

12; Matei 25:31-46). Teoria judecăţii cu caracter investigator intră încă o dată în contradicţie cu învăţătura biblică despre judecata atât a credincioşilor, cât şi a necredincioşilor. După părerea autorului acestei cărţi, marea eroare în legătură cu învăţăturile despre sfântul Locaş şi judecata cu caracter investigator constă în premiza că păcatele mărturisite de creştini nu sunt rezolvate pe deplin până la încheierea judecăţii cu caracter investigator, o poziţie pe care Scriptura *nu* vrea să o accepte.

în opinia cercetătorilor biblici conservatori, ca să nu mai menţionăm aripa liberală a protestantismului, adventiştii nu fac altceva decât speculaţii cu teoriile lor despre sfântul Locaş şi judecata cu caracter investigator. De fapt, mulţi sunt de acord că ei au creat doctrinele acestea pentru a compensa erorile din interpretarea profetică. însă tocmai doctrinele destinate să rezolve problemele lor teologice nu fac altceva decât să sporească dilema - o dilemă pe care ei nu au rezolvat-o încă! în Romani 8:1 se declară: „Acum dar nu este nici o osândire [adică *judecată,* în limba greacă] pentru cei ce sunt în Cristos Isus"; şi aceasta trebuie să se aplice în cazul oricărui creştin. Noi nu putem fi niciodată învinovăţiţi din nou pentru păcatele noastre, nici acuzaţi pentru ele, deoarece Cristos a plătit în întregime pedeapsa lor. Pentru aceia care cred în Isus Cristos *nu* există o judecată în vederea *pedepsei* pentru păcat, pedeapsă care constă în separarea veşnică de Dumnezeu. Totuşi, după cum ne învaţă 2 Corinteni 5:10, noi vom fi judecaţi pentru felul în care trăim ca şi creştini. Noi credem că adventiştii de ziua a şaptea subscriu în mod inutil la o doctrină care nici nu le rezolvă dificultăţile, nici nu are drept rezultat pacea minţii, întrucât ei susţin doctrina judecăţii cu caracter investigator, ne este extrem de greu să înţelegem cum anume pot ei trăi bucuria mântuirii şi a conştientizării faptului că păcatele le sunt iertate. Dar acest lucru este adevărat pentru aşa-zisa teologie arminiană în general, care afirmă că viaţa veşnică dată de Dumnezeu credinciosului este condiţionată de credinţa susţinută a credinciosului în harul lui Dumnezeu.

Cu toate acestea, în *Questions on Doctrine* există o clarificare şi un rezumat al doctrinei judecăţii cu caracter investigator.

Noi înţelegem că Cristos, în calitate de Mare Preot, îşi încheie lucrarea Lui de mijlocire în cer printr-o judecată. El îşi începe marea Lui lucrare de judecată prin faza judecăţii *investigatoare.* La sfârşitul investigării se pronunţă *sentinţa* de judecată. Apoi Cristos descinde în calitate de judecător să *execute,* sau să pună în aplicare, această sentinţă. Când este vorba de măreţia slavei sale, nimic din cuvântul profetic nu se poate compara cu descrierea descinderii Domnului nostru din ceruri, nu ca preot, ci ca Rege al regilor şi Domn al domnilor. Şi împreună cu El sunt toţi îngerii din ceruri. El porunceşte morţilor, şi oastea fără de număr a celor care dorm în Cristos se





grăbesc să iasă afară pentru a primi nemurirea. în acelaşi timp, cei vii care sunt cu adevărat copiii lui Dumnezeu îi ajung din urmă pe cei răscumpăraţi din toate veacurile, pentru a-L întâmpina pe Mântuitorul lor în aer şi pentru a fi totdeauna cu Domnul...

Aşa după cum am sugerat, adventiştii de ziua a şaptea cred că, la cea de a doua venire a lui Cristos, destinul veşnic al tuturor oamenilor va fi fost deja stabilit în mod irevocabil prin deciziile unei curţi de judecată. O asemenea judecată ar avea în mod evident loc în timp ce oamenii sunt încă în viaţă pe pământ. S-ar putea ca oamenii să nu fie deloc conştienţi de ceea ce se petrece în ceruri. E greu de presupus că Dumnezeu ar omite să-i avertizeze pe oameni în legătură cu o asemenea judecată iminentă şi cu rezultatele ei. Adventiştii de ziua a şaptea cred că profeţia prevesteşte o asemenea judecată şi că, de fapt, subliniază tocmai vremea când ea urmează să înceapă...

în ziua ispăşirii, după ce marele preot îşi încheia lucrarea din cadrul serviciului prescris în sfântul Locaş pământesc, el ieşea în uşa sfântului Locaş. Atunci avea loc actul final, în care juca un rol şi cel de al doilea ţap, Azazel. Tot aşa, când Domnul nostru îşi va încheia slujirea în sfântul Locaş ceresc, şi El va ieşi afară. Când va face acest lucru, ziua mântuirii se va fi sfârşit pentru totdeauna. Fiecare suflet va fi luat o decizie pentru sau împotriva Fiului lui Dumnezeu. Atunci asupra lui Satan, cel care instigă la păcat, va fi aruncată responsabilitatea pe care o are de a fi iniţiat şi introdus fărădelegea în univers.

*însă el [Satan] nu ispăşeşte într-un sens substituţionar pentru păcatele poporului lui Dumnezeu.* Cristos a purtat în întregime toate aceste păcate şi a ispăşit substituţionar pentru ele pe crucea de la Calvar.[51]

Prin urmare este evident că pentru adventişti judecata cu caracter investigator este ceva foarte real şi ei cred că ştergerea finală a păcatelor lor depinde de rezultatul acestei judecăţi, culminând cu distrugerea (anihilarea) finală a celor răi şi a lui Satan, personificat de ţapul ispăşitor din Leviticul 16.

## III. *Ţapul ispăşitor*

Probabil nici una dintre doctrinele adventismului de ziua a şaptea nu a fost atât de greşit înţeleasă ca învăţătura cu privire la ţapul ispăşitor (Leviticul 16). Datorită anumitor alegeri nefericite de cuvinte din partea câtorva scriitori adventişti, s-a dat impresia că adventiştii îl consideră pe Satan un purtător parţial de păcate pentru poporul lui Dumnezeu. Acest lucru poate fi explicat prin faptul că în zilele de început ale adventismului ei şi-au clădit o mare parte din teologia lor pe tipologia sfântului Locaş din legea mozaică, folosind aproape în exclusivitate frazeologia versiunii King James. Aşa se face că au ajuns în dificultate când s-au ocupat de concepte complicate ale Vechiul

[51] *Questions on Doctrine*, pag. 422, 423, 444.



Testament, cum este şi acela de ţap ispăşitor (Leviticul 16). Totuşi, nu puţini sunt experţii care sprijină concepţia adventistă de ziua a şaptea conform căreia Azazel îl reprezintă pe Satan. Oricare ar fi situaţia, ceea ce este important este locul ţapului ispăşitor în raport cu ispăşirea săvârşită de Cristos. Cred adventiştii de ziua a şaptea că Satan devine până la urmă purtătorul substiţionar al păcatelor? Nicidecum! Autorul acestei cărţi este convins că concepţia adventistă despre ţapul ispăşitor, împreună cu concepţia lor despre ziua ispăşirii, sfântul Locaş şi judecata cu caracter investigator este o combinaţie bizară de interpretare profetică şi de tipologie; însă nu este în nici un caz o doctrină cu efect atât de nimicitor asupra sufletului cum consideră mulţi oameni. Să-i lăsăm pe adventişti să vorbească singuri în apărarea lor:

Noi adoptăm fără rezerve poziţia evanghelică conform căreia moartea lui Isus Cristos asigură *singura* împăcare pentru păcatele noastre (1 Ioan 2:2; 4:10); că nu există mântuire prin nici un alt mijloc sau modalitate şi nici un alt Nume prin care să putem fi mântuiţi (Fapte 4:12); şi că *numai* sângele vărsat al lui Isus Cristos aduce iertarea pentru păcatele noastre (Matei 26:28). Aceste lucruri sunt fundamentale.

Când Satan i-a ispitit pe primii noştri părinţi să ia şi să mănânce din fructul interzis, atât el, cât şi ei au avut în acel act o responsabilitate care se impune de la sine - el ca instigator, iar ei ca făptaşi. Şi în mod similar, de-a lungul veacurilor - în toate păcatele, Satan are partea lui de responsabilitate ca iniţiator şi instigator, sau ca ispititor (Ioan 8:44; Romani 6:16; 1 Ioan 3:8). Acum, în ceea ce priveşte păcatul meu, Cristos a murit pentru păcatul *meu* (Romani 5:8). El a fost rănit pentru păcatele şi fărădelegile mele (Isaia 53). El Şi-a asumat responsabilităţile *mele* şi numai sângele Lui mă curăţeştepe *mine* de toate păcatele (1 Ioan 1:7). Ispăşirea pentru păcatul *meu* este făcută numai prin sângele vărsat al lui Cristos.

Iar în ceea ce priveşte păcatul lui Satan şi responsabilitatea lui în calitate de instigator şi ispititor, pentru el nu este asigurată nici o salvare. El trebuie să fie pedepsit pentru responsabilitatea pe care o are... El trebuie să „ispăşească" el însuşi pentru păcatul lui de a-i fi făcut pe oameni să încalce legea, în acelaşi mod în care un criminal notoriu suferă la spânzurătoare sau pe scaunul electric pentru responsabilitatea pe care o are în crimele pe care i-a determinat pe alţii să le comită. Doar în acest sens putem înţelege cuvintele din Leviticul 16:10 cu privire la ţapul ispăşitor: „să slujească pentru facerea ispăşirii."

Satan este autorul moral responsabil de marea crimă a păcatului, iar responsabilitatea lui va cădea asupra capului său. Povara zdrobitoare a responsabilităţii lui pentru păcatele întregii lumi - a celor răi, precum şi a celor neprihăniţi - trebuie să se întoarcă asupra lui. Simpla echitate cere ca, întrucât Cristos suferă pentru vina mea, Satan trebuie să fie pedepsit şi el în calitate de instigator al păcatului.

Satan nu face ispăşire pentru păcatele noastre. însă Satan va trebui în cele din urmă să suporte pedeapsa judiciară pentru responsabilitatea pe care o are în privinţa păcatelor tuturor oamenilor, atât ale celor neprihăniţi, cât şi ale celor răi.

Prin urmare, adventiştii de ziua a şaptea resping întru totul orice idee, sugestie sau implicaţie conform căreia Satan este într-un sens sau într-o măsură oarecare purtătorul păcatelor noastre. Pentru noi gândul acesta este oribil şi cumplit de profanator.

Numai Cristos, Creatorul, singurul om-Dumnezeu, a putut face o ispăşire substituţionară pentru fărădelegile oamenilor. Şi Cristos a făcut acest lucru în mod complet, desăvârşit, o dată pentru totdeauna, la Golgota.[52]

Fără îndoială că adventiştii de ziua a şaptea au o concepţie unică în legătură cu ţapul ispăşitor, însă în lumina explicaţiilor clar formulate de ei, nici un critic nu ar mai putea să îi acuze în mod sincer de erezie când este vorba de ispăşirea săvârşită de Domnul nostru. Adventiştii au afirmat fără ambiguitate că Isus Cristos este singurul lor împăciuitor în ceea ce priveşte păcatul şi că Satan nu ia parte deloc la expierea pentru păcat. Autorul acestei cărţi este de acord că Satan este criminalul principal al universului şi că este în consecinţă axiomatic ca el să sufere în calitate de instigator al răzvrătirii angelice şi umane. Există, bineînţeles, multe interpretări asupra Leviticului 16 date de specialişti eruditi, dintre care marea majoritate cu siguranţă că nu sunt adventişti; aşa că în cel mai bun caz problema rămâne deschisă. *Abingdon Bible Commentary* (metodist) afirmă referitor la Leviticul 16 şi la ţapii ispăşitori:

Ţapii trebuie traşi la sorţi, unul pentru Iehova şi celălalt pentru Azazel. Traducerea „îndepărtare" în adnotarea din Revised Version (compară cu transferare în adnotarea din American Standard Version) este inadmisibilă, bazându-se pe o etimologie falsă. Ce anume însemna cuvântul, nu se ştie, însă trebuie să fie reţinut ca un nume propriu al unui demon din pustie.

La această afirmaţie ar putea fi adăugate părerile lui Samuel Zwemer, E. W. Hengstenberg, J. B. Rotherdam şi J. Russell Howden, dintre care ultimul a scris următoarele în *Sunday School Times,* din 15 ianuarie 1927:

Ţapul pentru Azazel, aşa cum este uneori tradus în mod greşit, personifică provocarea lui Dumnezeu la adresa lui Satan. Dintre cei doi ţapi, unul era pentru Iehova, semnificând acceptarea de către Dumnezeu a jertfei pentru păcat; celălalt era pentru Azazel. Acest lucru trebuie probabil înţeles în sensul că o persoană era comparată cu Iehova în propoziţia precedentă. Astfel, Azazel este probabil un sinonim pentru Satan.

[n] *Questions on Doctrine,* pag. 396, 398-400.



Cu toate că adventiştii de ziua a şaptea nu au nici o bază exegetică pentru teoriile lor despre sfântul Locaş şi despre judecata cu caracter investigator, un lucru este sigur: ei au mai mult decât un sprijin dogmatic substanţial pentru a atribui titlul de Satan lui Azazel în ceea ce priveşte ţapul ispăşitor din Levitic 16, însă acolo unde Scriptura nu vorbeşte limpede este mai înţelept să te abţii de la comentarii. Mulţi, în zelul lor de a rupe în bucăţi adventismul de ziua a şaptea şi a-1 clasifica drept „un cult necreştin periculos", accentuează foarte mult învăţătura ţapului ispăşitor. în lumina afirmaţiilor adventiste curente privitoare la concepţia lor despre ţapul ispăşitor, interpretările greşite din trecut au fost cel puţin scoase la iveală, clarificate şi prezentate într-o manieră plauzibilă.

S-ar putea scrie mult mai multe referitor la concepţiile adventiştilor de ziua a şaptea despre sfântul Locaş, judecata cu caracter investigator şi ţapul ispăşitor, deoarece ele sunt legate în mod inseparabil una de alta. însă scriitori cum ar fi W. W. Fletcher *(The Reasonsfor My Faith,)* şi alţi exadventişti de ziua a şaptea au combătut exhaustiv poziţia la care au fost şi ei afiliaţi. Pentru informaţii suplimentare asupra acestui subiect, cititorul este îndemnat să studieze bibliografia. Harul salvator al întregii situaţii constă în faptul că, din fericire, adventiştii neagă concluziile logice la care ar trebui să îi conducă doctrinele lor, anume negarea deplinei validităţi a ispăşirii înfăptuite de Cristos, validitate pe care ei o afirmă în mod absolut şi pe care o îmbrăţişează cu o remarcabilă fervoare - ceea ce este în cel mai bun caz o situaţie paradoxală!

## *Nota autorului*

Am fi dorit ca unele dintre primele afirmaţii nereprezentative ale adventiştilor de ziua a şaptea în direcţia doctrinei lor despre ţapul ispăşitor să nu fi fost făcute sau cel puţin ca ele să nu fi circulat în unele medii. Dar eu cred că este fundamental nedrept să se ignore declaraţiile lor oneste de acum. Mi se pare că aici este ceva mai mult decât o prejudecată oarbă. O recenzie a cărţii *Questions on Doctrine* conţine o eroare ce se găseşte adeseori în scrierile critice. Imputând prezentării făcute de adventişti o poziţie pe care aceştia nu o susţin, recenzia trece apoi la distrugerea acestei poziţii de parcă, în ultimă analiză, ar fi expus şi ar fi combătut o eroare fatală. Deşi este adevărat că adventiştii de ziua a şaptea cred că Azazel, în Leviticul 16, îl reprezintă pe Satan, interpretarea pe care i-o dau ei este mult diferită de omul de paie prezentat de recenzentul în cauză. După ce se citează afirmaţia adventiştilor de ziua a şaptea: „Adventiştii de ziua a şaptea resping cu totul orice idee... conform căreia Satan este într-un sens oarecare purtătorul păcatelor noastre", în această recenzie se afirmă: „însă apoi sunt consacrate două capitole întregi





pentru a se dovedi că Satan a purtat păcatul nostru." Urmează apoi descrierea poziţiei adventiste drept „blasfemie respingătoare" şi „răstălmăcire păcătoasă a Scripturii. Dacă adventiştii de ziua a şaptea ar fi corecţi în toate în afară de aceasta şi ar continua să susţină această eroare grosolană, noi tot ar trebui să îi considerăm drept un cult nescriptural".[53]

Suntem de acord cu unele porţiuni din această recenzie. însă multe dintre afirmaţii arată o predispoziţie marcată spre scoaterea diferitelor afirmaţii din context şi alăturarea lor pentru a se dovedi contradicţia dintre ele, fără a se ţine însă seama de cadrul lor. Recenzia în cauză ignoră toate afirmaţiile adventiste de ziua a şaptea ce contrazic aceste critici în afara contextului. Tocmai capitolul la care se face aluzie arată în mod limpede că adventiştii resping sensul pe care recenzentul îl atribuie conceptului de ţap ispăşitor. Aşa după cum am făcut observaţia, este regretabil că această învăţătură a fost formulată în unele scrieri adventiste astfel încât să dea impresia că ţapul ispăşitor îl reprezintă pe Satan în rolul de purtător substituţionar al păcatelor, însă în marea majoritate a publicaţiilor lor, adventiştii au clarificat aceasta dincolo de orice îndoială rezonabilă.

*Questions on Doctrine* lămureşte concepţia despre ţapul ispăşitor în teologia adventistă de ziua a şaptea. Pentru adventişti, atunci când se va întoarce Domnul Isus Cristos, El va pune asupra lui Satan întreaga responsabilitate pentru rolul lui de instigator şi ispititor la păcat. Deoarece Satan i-a determinat pe îngeri şi pe om să se răzvrătească împotriva Creatorului lor, adventiştii argumentează că Azazel, ţapul ispăşitor din Leviticul 16, este un model al lui Satan care primeşte pedeapsa pe care o merită. Totuşi, după cum am văzut, adventiştii resping ideea că Satan este în vreo privinţă purtătorul substituţionar al păcatelor lor. Ei subliniază, şi pe bună dreptate, că în Leviticul 16 doar primul ţap a fost adus ca jertfă substituţionară. Cel de-al doilea ţap nu a fost omorât, ci a fost trimis în pustie ca să moară. La fel, Satan, în calitatea lui de criminal principal, care a promulgat păcatul în perioada harului lui Dumnezeu arătat oamenilor pierduţi, poartă povara vinii şi a pedepsei finale, care va culmina cu anihilarea. Ca să-i citäm pe adventişti:

> O repetăm de mii de ori, moartea lui Satan nu ar putea să-1 facă niciodată, în nici un sens, să fie un mântuitor. El este păcătosul originar al universului, autorul şi instigatorul păcatului... Numai Cristos, Creatorul, singurul om-Dumnezeu, a putut face o ispăşire substituţionară pentru fărădelegile oamenilor. Şi Cristos a făcut lucrul acesta în mod complet, desăvârşit, o dată pentru totdeauna, la Golgota.[54]

" The Kin's Business, martie 1958, pag. 22, 23.

[54] *Questions on Doctrine*, pag. 400.



## Legea, harul şi mântuirea

Pentru a înţelege punctul de vedere adventist în legătură cu legea şi harul,

mai ales în legătură cu mântuirea veşnică, trebuie să luăm în considerare antipatia pe care o au adventiştii faţă de antinomism.*
Cuvântul „antinomism" *{anti,* împotriva şi *nomos,* lege) descrie conflictul dintre cei care cred că la Calvar au fost abrogate nu numai cele Zece Porunci, ci au fost „abolite" până şi principiile ce stăteau baza lor, astfel încât creştinul nu mai este legat de ele, pe de o parte, şi, pe de alta, cei care cred că Decalogul este obligatoriu astăzi tot atât de mult cum a fost şi atunci când a fost dat la Muntele Sinai.
încă de la începutul istoriei bisericii, marea majoritate a creştinilor evanghelici s-au opus cu hotărâre antinomismului, la fel ca adventiştii. Totuşi, din nefericire, cei din urmă au tendinţa să eticheteze drept adept al antinomismului pe oricine nu este de acord cu definiţia dată de ei „Legii lui Dumnezeu". în consecinţă, aceasta a provocat o mare problemă de natură semantică, ceea ce a dus la distrugerea punţilor de legătură, ca să spunem aşa, dintre adventişti şi ceilalţi creştini. Cu toate că noi credem că respectarea legilor lui Dumnezeu şi faptele bune sunt dovada credinţei mântuitoare, noi protestăm cu înverşunare împotriva „păzirii poruncilor" ca evaluare a unei presupuse superiorităţi spirituale. Aversiunea adventiştilor faţă de antinomism reprezintă aşadar o cauză principală a tendinţelor lor legaliste.
în virtutea faptului că ei respectă cea de-a patra poruncă la fel ca şi pe celelalte nouă, adventiştii susţin că ei singuri sunt biserica ce ţine porunca lui Dumnezeu. Negreşit, teologii au păreri împărţite asupra naturii şi extinderii legii morale a lui Dumnezeu, şi fără îndoială că această controversă va continua până la revenirea Domnului nostru. Oricum, este posibil ca orice grup ce consideră că doar el este cel ce ţine poruncile lui Dumnezeu să instige la sciziune în trupul lui Cristos.
încă de la început, adventiştii s-au concentrat asupra „Legii lui Dumnezeu", şi în *Questions on Doctrine* ei dedică 34 de pagini expunerii acestui subiect. Deşi adventiştii resping legalismul, adică doctrina conform căreia păzirea legii câştigă mântuirea, în unele dintre învăţăturile lor există un spirit legalist. De exemplu, cu toate că neagă faptul că legea ceremonială este obligatorie pentru creştini, ei citează din ea pentru a apăra clasificarea pe care o fac ei anumitor alimente drept „necurate". Cu toate că adventiştii resping antinomismul, în dorinţa lor de a evita folosirea abuzivă a harului, ei de fapt ultragiază harul exagerând litera Legii. D. M. Canright explică bine cum anume au ajuns adventiştii la această atitudine *(Seventh-day Adventism*
* Antinomism = tendinţa de negare a legilor (cf. Dicţionarul de Neologisme, Florin Marcu, Constant Mancea, Ed. Academiei RSR, Buc, 1978)

*Renounced,* [capitolul 17]). La un moment dat, Canright face o serie de afirmaţii care, în unele domenii, sunt de necombătut din punct de vedere exegetic şi cu care sunt pe deplin de acord.
Să examinăm acum pretenţia adventistă conform căreia Legea este obligatorie pentru creştin, aşa cum se afirmă în credinţele lor fundamentale, *Questions on Doctrine,* şi oriunde scrierile lor ating acest subiect.

## I. *Principiul Legii*

Ca să începem cu începutul, noi suntem de acord cu afirmaţia că principiul ce stă la baza legilor morale ale lui Dumnezeu este într-adevăr veşnic şi concordant cu caracterul Lui. Totuşi, trebuie să distingem între principiul legii lui Dumnezeu şi exprimarea acestui principiu în reglementări specifice, cum sunt cele din Pentateuh. întrucât se pare că adventiştii nu fac această distincţie, autorul acestei cărţi are impresia că ei raportează legea la har, ceea ce reprezintă o practică deloc sănătoasă. Ei pretind că „Legea" a fost valabilă în Eden şi de-a lungul tuturor secolelor de la Sinai încoace. Oriunde Biblia vorbeşte despre „porunci" sau „Lege", majoritatea adventiştilor presupun că este vorba de Decalog. Totuşi, noi trebuie să facem o distincţie clară între *principiul* Legii lui Dumnezeu şi *rolul* legii lui Dumnezeu, după cum este acesta revelat în Pentateuh. Nu numai adventiştii, ci şi multe grupări protestante istorice nu au reuşit să facă această distincţie şi s-au făcut astfel vinovate de aducerea în Noul Legământ a unor funcţii iudaice legaliste ale Legii.

## A. *Teoria Legii duble*

în *Questions on Doctrine,* adventiştii fac deosebire între „legea morală a lui Dumnezeu - Decalogul - şi legea ceremonială", menţionând deosebirile dintre ele pe două coloane.[55]

în prima coloană este trecut Decalogul rostit de către Dumnezeu, scris de El pe tablele de piatră, dat lui Moise şi păstrat în chivot. Acesta tratează preceptele morale, revelează păcatul şi este valabil şi în prezent. Ei insistă asupra faptului că creştinii trebuie „să păzească toată Legea" (Iacov 2:10), şi că vom fi judecaţi de această Lege (Iacov 2:12). Ei cred că Decalogul este stabilit în viaţa unui creştin prin credinţa în Cristos (Romani 3:31), şi că Cristos a amplificat Legea (Isaia 42:21), pe care Pavel o descrie drept „duhovnicească" (Romani 7:14).

In cea de a doua coloană, adventiştii analizează legea decretelor ceremoniale, care au fost abrogate la cruce. Ei compară această lege cu „legea

"Paginile 130, 131.



morală a lui Dumnezeu - Decalogul", afirmând că aceasta din urmă nu a fost abrogată deoarece era separată de legea ceremonială. Cu privire la legea ceremonială, adventiştii afirmă că ea a fost rostită şi scrisă de către Moise şi dată leviţilor, care au păstrat-o în imediata vecinătate a chivotului, şi că aceasta a reglementat ceremonia şi ritualul. Această lege prescria jertfe pentru păcate, însă apostolii nu au dat nici o poruncă în sensul că ea ar trebui păzită, şi creştinul nu este legat prin ea şi nici nu poate fi binecuvântat prin ea. Mai mult decât atât, ei spun că „creştinul care păzeşte această lege îşi pierde libertatea"; ea „a fost abrogată de Cristos" şi era „legea unei porunci ce ţinea de firea pământească", fără a conţine nimic de natură morală, Decalogul fiind „legea morală a lui Dumnezeu".

Acum, deşi în Pentateuh există atât aspecte morale, cât şi ceremoniale, şi civile şi juridice ale Legii, Biblia nu afirmă niciunde că ar exista o asemenea juxtapunere a legii ceremoniale cu cea morală. De fapt, întreaga Biblie ne învaţă că „Legea a fost dată prin Moise" (Ioan 1:17) şi că ea este în esenţă o *unitate,* fapt pe care adventiştii l-au trecut cu vederea. Facem această observaţie după ce am făcut o comparaţie a felului în care este folosit termenul „Lege" în Vechiul şi în Noul Testament.

Iată o ilustraţie în acest sens: După cum am observat anterior, adventiştii pretind că legea lui Moise şi Decalogul sunt separate între ele, cea dintâi fiind ceremonială, cea de-a doua fiind „legea morală a lui Dumnezeu". Prin urmare, cu toate că legea ceremonială a fost abrogată la cruce, legea morală rămâne valabilă; şi astfel ei insistă asupra „păzirii poruncilor", nu pentru a *dobândi* mântuirea, ci, după cum reiese din practica multora, pentru *a păstra* mântuirea. Dacă, totuşi, legea ceremonială şi Decalogul sunt legate între ele fără posibiliatea de a fi separate şi dacă prin termenul „Lege" se face referire la ambele, distincţia pe care o fac adventiştii, dar şi alţii, între cele două este fictivă. Dacă se reuşeşte dovedirea acestui fapt, se reuşeşte anularea interpretării pe care o dau ei „legii morale". Să examinăm Scripturile pentru a vedea dacă o asemenea distincţie ca aceea propusă de ei poate fi sprijinită sau nu.

Autoritatea cea mai înaltă când este vorba de acest subiect este Domnul Isus Cristos. Atunci când a vorbit despre „Lege", El a avut în vedere atât preceptele morale, cât şi pe cele ceremoniale; de exemplu, Marcu 10:19 (morale) şi Luca 5:12-14 (ceremoniale). Evangheliile sunt pline de referiri similare la „Lege", fără a se face distincţie între moral şi ceremonial şi cu siguranţă fără a ni se spune că ele ar fi două coduri separate.

Noi nu vrem să spunem că legea nu are aspecte morale şi ceremoniale, deoarece ea le are, însă ele sunt doar aspecte, şi nu coduri sau unităţi separate. Ele fac parte din aceeaşi lege unică ce „a fost un îndrumător spre Cristos, ca să fim socotiţi neprihăniţi prin credinţă" (Galateni 3:24). Apostolul Pavel,



cu siguranţă o autoritate în materie de „Lege", afirmă în mod dogmatic că rolul îndrumătorului a *încetat* şi că creştinul este „mort faţă de Lege".

Observaţi, de asemenea, că termenul „îndrumător" este la singular, ceea ce nimiceşte concepţia adventistă că există mai multe legi, nu numai una singură. Dacă legea morală ar fi separată de cea ceremonială, în loc ca ambele să fie aspecte ale aceleaşi legi, Pavel ar fi trebuit să scrie că *Legile* au fost *îndrumătorii* noştri spre Cristos şi că acum „nu mai suntem sub *îndrumători".* însă el cunoştea şi propovăduia faptul că Legea a fost o unitate şi că ea, ca atare, a fost împlinită în mod desăvârşit în viaţa Domnului nostru şi pe crucea de la Calvar.

Prin viaţa Lui perfectă, Domnul Isus a satisfăcut toate cerinţele aspectului moral al Legii. Prin moartea lui, El a împlinit toate ritualurile ceremoniale care au prefigurat încarnarea şi jertfa Sa. El însuşi a spus:

Să nu credeţi că am venit să stric Legea sau prorocii; am venit nu să stric, ci să împlinesc. Căci adevărat vă spun, câtă vreme nu va trece cerul şi pământul, nu va trece o iotă sau o frântură de slovă din Lege, înainte ca să se fi întâmplat toate lucrurile. (Matei 5:17, 18).

Care lege a împlinit-o Cristos? Dacă El a împlinit doar legea ceremonială, după cum afirmă teoria legii duble, legea morală trebuie încă să fie satisfăcută. însă „Cristos este *sfârşitul* Legii, pentru ca oricine crede în El să poată căpăta neprihănirea" (Romani 10:4); şi, aşa după cum am arătat, nu există nici un fel de coduri distincte de genul unei legi morale şi a uneia ceremoniale. Distincţia este arbitrară şi contrazice declaraţia Scripturii că credinciosul trăieşte după un principiu mai înalt: „...legea Duhului de viaţă în Cristos Isus m-a izbăvit de Legea păcatului şi a morţii" (Romani 8:2).

Pentru a susţine teoria legii duble împotriva declaraţiei biblice, conform căreia singura lege existentă are diviziuni sau aspecte, adventiştii trebuie să explice de ce anume în cel puţin 20 de pasaje din Noul Testament, dintre care douăsprezece reprezintă propriile cuvinte ale lui Isus Cristos, Duhul Sfânt ne învaţă că nu există două legi, ci una singură; că această lege nu se găseşte numai în cele cinci cărţi ale lui Moise, ci şi în Proroci şi în Psalmi. Când Cristos S-a adresat ucenicilor Săi în prima zi de Paşte, El a considerat preceptele morale, ceremoniale şi profetice drept părţi ale unei singure Legi care a indicat spre viaţa, lucrarea, moartea şi învierea Lui: „Iată ce vă spuneam când încă eram cu voi, că trebuie să se împlinească tot ce este scris despre Mine în Legea lui Moise, în Proroci şi în Psalmi" (Luca 24:44).

Un studiu al pasajelor biblice relevante (între care Ioan 8:17, comparat cu Deuteronom 19:15; Ioan 10:34, comparat cu Psalmul 82:6; Ioan 12:34, comparat cu Psalmul 72:17; Ioan 15:25, comparat cu Psalmul 35:19; şi Ioan 19:7,



comparat cu Leviticul 24:16) ar trebui să-1 convingă pe orice cititor obiectiv că Legea este o singură structură gigantică alcătuită din mai multe aspecte: moral, ceremonial, civil, juridic şi profetic. Cristos şi apostolii s-au referit la această întreagă structură sub titlul de „Lege", şi această structură a fost pe deplin împlinită în viaţa şi moartea Domnului Isus Cristos, care a instituit principiul universal al dragostei divine ca împlinire a oricărui aspect şi a oricărei funcţii a Legii. Domnul nostru a spus:

Tot ce voiţi să vă facă vouă oamenii, faceţi-le şi voi la fel; căci în aceasta este cuprinsă *Legea* şi Prorocii... „Să iubeşti pe Domnul, Dumnezeul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău şi cu tot cugetul tău." Aceasta este cea dintâi şi cea mai mare poruncă. Iar a doua, asemenea ei, este: „Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi." în aceste două porunci se cuprinde *toată Legea* şi Prorocii. (Matei 7:12; 22:37-40).

în locul credinţei adventiste că Legea trebuie „păzită" ca semn al supunerii faţă de Dumnezeu, Cristos ne învaţă aici că creştinul se supune lui Dumnezeu atunci când se supune poruncii supreme care priveşte dragostea. Această învăţătură este reiterată de cel mai mare dintre apostoli, care le-a scris galatenilor: „Toată Legea se cuprinde într-o singură poruncă: «Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi»" (Galateni 5:14). în mod evident, dacă ne iubim aproapele ca pe noi înşine, o facem deoarece îl iubim pe Dumnezeu cu toată inima noastră, cu tot sufletul nostru şi cu toată mintea

noastră. Dacă nu îl iubim astfel pe Dumnezeu, noi nu îl putem iubi pe aproapele nostru ca pe noi înşine. Astfel că Legea se sprijină în toate aspectele ei pe această „mare poruncă".

Observaţi limbajul acestor pasaje, deoarece ele arată accentul deosebit pus de Domnul nostru în această problemă. în Matei 22:40, Cristos foloseşte termenul grecesc *„holos",* tradus de 65 de ori în Noul Testamnet drept „tot", de 43 de ori drept „întreg", de două ori drept „cât de puţin", o dată drept „împreună" şi o dată drept „pretutindeni". Toate lexicoanele sunt de acord cu aceste interpretări, aşa încât nu poate exista nici o îndoială din punct de vedere lingvistic că principiul atotcuprinzător ce leagă şi pecetluieşte toate aspectele Legii într-o singură unitate care trebuie împlinită în viaţa credinciosului, deoarece a fost împlinită de către Mântuitorul, este declarat încă o dată a fi „dragostea".

Apostolul Pavel foloseşte un cuvânt cu totul diferit pentru a rezuma principiul unificator al Legii şi singurul principiu despre care Scripturile spun că împlineşte Legea. Acesta este cuvântul grecesc *pas.*

în Noul Testament paj este tradus de 748 de ori drept „tot", de 170 de ori drept „toate lucrurile", de 117 de ori drept „fiecare", de 41 de ori drept „toţi oamenii", de 31 de ori drept „oricine", de 28 de ori drept „toată lumea", de



12 ori drept „întreg" şi de 11 ori drept „orice om". Vedem aşadar că Duhul Sfânt face imposibilă din punct de vedere lingvistic orice ocolire a declaraţiei lipsite de echivoc că principiul dragostei *împlineşte* cu adevărat toate preceptele Legii, în *întregimea* lor, întrucât cei doi termeni folosiţi cel mai frecvent în Noul Testament pentru a descrie caracterul acesta atotcuprinzător au fost folosiţi atât de Cristos, cât şi de Pavel pentru a formula această problemă vitală.

în fine, reţineţi sfatul plin de autoritate pe care Pavel îl dă credincioşilor din Roma:

> Să nu datoraţi nimănui nimic, decât să vă iubiţi unii pe alţii: căci cine iubeşte pe alţii, a *împlinit* Legea. De fapt: „Să nu preacurveşti, să nu furi, să nu faci nici o mărturisire mincinoasă, să nu poftești" *şi orice altă poruncă mai poate fi,* se cuprind în porunca aceasta: „Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi." Dragostea nu face rău aproapelui: dragostea deci este împlinirea Legii. (Romani 13:8-10).

în acest context, Pavel, cea mai mare autoritate în materie de Lege în Noul Testament, imediat după Isus Cristos, a folosit termenul grecesc foarte autoritar *etera,* tradus de 42 de ori în Noul Testament drept „altă, alt". Fără îndoială că apostolul Pavel nu numai că a considerat Legea o unitate din care Decalogul este doar o parte (citând cinci din cele Zece Porunci), însă el a indicat restul legii - partea ceremonială, civilă şi juridică - prin cuvântul „altă". Astfel, dacă cineva vrea să fie un adevărat „păzitor al poruncilor", el nu trebuie decât să se supună principiului divin al dragostei, iar Dumnezeu consideră supunerea aceasta drept împlinire a „Legii". Duhul Sfânt nu specifică legea morală, ceremonială sau civilă. El afirmă hotărât că dragostea este împlinirea „Legii" - o afirmaţie extrem de importantă pentru a spune doar atât!

Este semnificativ faptul că în capitolul 13 din Romani, după ce citează cinci din cele Zece Porunci despre care adventiştii afirmă cu fermitate că constituie „legea morală", apostolul omite în mod vădit ceea ce adventiştii susţin că este marea „pecete" a lui Dumnezeu - Sabatul. De fapt, cuvintele „orice altă poruncă" trebuie să includă până şi Sabatul în legea dragostei. Acest lucru se subliniază în mod categoric prin folosirea unui termen deosebit, care apare doar de două ori în tot Noul Testament; aici, în Romani 13:9, şi în Efeseni 1:10. Termenul în cauză este grecescul *„anakephalaioutai",* care în ambele cazuri are sensul de „a rezuma, a repeta pe scurt, şi astfel a condensa într-un rezumat... a aduce împreună".

Vedem, aşadar, că apostolul Pavel, sub inspiraţia Duhului Sfânt, a propovăduit atât în Romani 13:9, cât şi în Efeseni 1:10 că, aşa cum Dumnezeu

619
la împlinirea vremilor intenţionează să-i „adune" sau „să-i unească" pe aceia pe care i-a ales în Cristos, în acelaşi mod El a condensat sau a rezumat pentru totdeauna, a cuprins sau a adunat împreună Legea în toate aspectele şi diviziunile ei sub principiul atotcuprinzător al dragostei. Neaderând riguros la legile statornicite ale interpretării biblice corecte, adventiştii de ziua a şaptea par să fi trecut cu vederea acest fapt din Noul Testament. Studiind literatura adventistă de ziua a şaptea, am fost impresionaţi de faptul că unii adventişti citează texte în mare măsură în afara contextului şi a structurii lor gramaticale, în ceea ce pare a fi o încercare de impunere a teoriei arbitrare a celor două legi (una morală şi alta ceremonială) asupra credinciosului din epoca harului. Procedând astfel, ei violează principiul despre care apostolul Pavel afirmă că „rezumă sau condensează" toate poruncile din întreaga Lege, împlinindu-le în mod desăvârşit sub denumirea unică de „marea poruncă", de care, conform declaraţiei Domnului nostru, „se ţin strâns toată Legea şi Prorocii", adică imperativul dragostei.
La pagina 131 din *Questions on Doctrine* se afirmă că legea ceremonială este acum „abrogată" (Efeseni 2:15) şi că „creştinul care păzeşte această lege nu este binecuvântat", ci „îşi pierde libertatea" (Galateni 5:1, 3). Cu toate acestea, adventiştii respectă cu evlavie unele legi ceremoniale, mai ales cele cu privire la „alimentele necurate". Acum, deşi ei neagă faptul că respingerea de către ei a alimentelor „necurate" se bazează pe interdicţiile mozaice, întreaga lor literatură asupra acestui subiect recurge tocmai la legea despre care ei insistă că a fost „abrogată". Sub legământul Legii, nimic altceva nu le interzice oamenilor să mănânce stridii, moluşte comestibile, homari, raci, reptile, iepuri şi carne de porc, decât aspectele ceremoniale ale legii mozaice, iar adventiştii pretind încă validitatea unor asemenea interdicţii. Am vrea ca ei să fie consecvenţi în respectarea teoriei lor despre legea dublă şi să abandoneze restricţiile lor legate de „alimentele necurate", care îi leagă de ceea ce până şi ei admit a fi o învăţătură ceremonială abrogată; o învăţătură despre care ei de asemenea declară că îl poate determina pe creştin să-şi „piardă libertatea" şi binecuvântarea lui Dumnezeu. Scriind cu autoritate apostolică şi în puterea Duhului Sfânt asupra acestui subiect al alimentelor necurate, apostolul Pavel a declarat fără echivoc: „Nimeni dar să nu vă judece cu privire la mâncare sau băutură." Şi îl avertizează pe Timotei că în zilele din urmă unii oameni vor „opri întrebuinţarea bucatelor, pe care Dumnezeu le-a făcut ca să fie luate cu mulţumiri de către cei care cred şi cunosc adevărul. Căci orice făptură a lui Dumnezeu este bună: şi nimic nu este de lepădat, dacă se ia cu mulţumiri; pentru că este sfinţit prin Cuvântul lui Dumnezeu şi prin rugăciune". în cele din urmă el rezumă aceasta în felul următor:
620
ÎMPĂRĂŢIA CULTELOR ERETICE
Eu ştiu şi sunt încredinţat în Domnul Isus că nimic nu este necurat în sine şi că un lucru nu este necurat decât pentru cel ce crede că este necurat... Căci împărăţia lui Dumnezeu nu este mâncare şi băutură, ci dreptate, pace şi bucurie în Duhul Sfânt. Cine îi slujeşte lui Cristos în felul acesta este plăcut lui Dumnezeu şi cinstit de oameni. (Romani 14:14, 17, 18).
Din aceste texte este evident că adventiştii îşi limitează propria lor libertate în Cristos facându-se dependenţi de bună voie de preceptele ceremoniale şi teoria legii duble este cea care a provocat în mare măsură confuzia lor şi eroarea păzirii Legii, care decurge de aici.
Pentru această învăţătură, care cade atât de uşor în legalism, noi nu găsim nici o autoritate biblică, deoarece este un adevăr demonstrabil că legea lui Moise şi decalogul alcătuiesc o unitate descrisă pretutindeni în Scriptură drept *„Legea".* Faptul că Decalogul a fost scris pe table din piatră (Exodul 31:18), iar legea lui Moise a fost scrisă într-o carte (Exodul 24:4, 7; Deuteronomul 31:24) nu dovedeşte în nici un caz că legea dintâi este morală, iar cealaltă ceremonialâ. După cum am văzut, legea lui Moise, scrisă într-o carte şi păstrată de către leviţi în imediata vecinătate a chivotului, nu tratează

doar problemele rituale ceremoniale, ci şi preceptele conţinute chiar în Decalog. Nu era posibil ca una să fie împlinită, după cum a profeţit şi săvârşit Cristos, iar cealaltă să fie lăsată neîmplinită, deoarece atunci planul sacrificial al lui Dumnezeu nu s-ar fi împlinit la Calvar.

## B. *„Legea" în Noul Testament*

Când scriitorii Noului Testament vorbeau despre „Lege", ei înţelegeau de obicei prin aceasta toate cele cinci cărţi ale lui Moise, care conţin decrete morale, ceremoniale şi civile. Era o lege naţională şi se aplica doar lui Israel şi oricui devenea israelit. Niciunde în Scriptură Legea nu se aplică altcuiva. Cu toate că neamurile, după cum spune Pavel, „nu au Legea", marele principiu moral al Legii era aplicabil şi pentru ele, astfel că Neamurile „fac din fire lucrurile Legii", însă ele nu au ajuns sub Lege, aşa cum i-a fost ea dată lui Israel.

în Fapte 15:23-32 ni se descrie felul în care conducătorii Bisericii creştine din Ierusalim, toţi evrei, erau foarte atenţi să nu impună cerinţele Legii asupra Neamurilor. Pentru Neamuri „Legea" completă - morală, ceremonială şi civilă - fusese împlinită, şi singura lege care trebuia respectată acum era să-L iubească pe Dumnezeu şi pe aproapele lor. Sfântul Augustin a făcut celebra remarcă „Iubeşte-L pe Dumnezeu, şi fa ce îţi place", şi aceasta deoarece dacă îl iubim cu adevărat pe Dumnezeu, cu toată inima noastră, cu tot sufletul, toată mintea şi toată puterea noastră, noi facem numai acele lucruri care



îi fac Lui plăcere. Aceasta este „Legea" Noului Testament, singura călăuză pentru creştin. Noi „nu mai suntem sub Lege, ci sub har", iar rolul „îndrumătorului" (Galateni 3:24) a încetat pentru totdeauna şi în mod irevocabil.

Să vedem cum anume au rezolvat aceşti primi lideri creştini problema „Legii":

Şi au scris astfel prin ei: „Apostolii, prezbiterii şi fraţii: către fraţii dintre Neamuri, care sunt în Antiohia, în Siria şi în Cilicia, plecăciune! Fiindcă am auzit că unii, plecaţi dintre noi fără vreo însărcinare din partea noastră, v-au tulburat prin vorbirile lor şi v-au zdruncinat sufletele, zicând să vă tăiaţi împrejur şi să păziţi Legea, noi, după ce ne-am adunat cu toţii laolaltă, cu un gând, am găsit cu cale să alegem nişte oameni şi să-i trimitem la voi... Am trimis dar pe Iuda şi pe Sila... Căci s-a părut nimerit Duhului Sfânt şi nouă să nu mai punem peste voi nici o altă greutate decât ceea ce trebuie, adică: să vă feriţi de lucrurile jertfite idolilor, de sânge, de dobitoace sugrumate şi de curvie, lucruri de care, dacă vă veţi păzi, va fi bine de voi. Fiţi sănătoşi" (Fapte 15:23-25, 27-29).

De vreme ce „Legea" include precepte din Pentateuh şi anumite secţiuni din Psalmi şi Proroci, acest mesaj adresat Neamurilor îi contrazice pe toţi învăţătorii legii duble, care insistă asupra faptului că trebuie cu orice chip să „păzim Legea". Din compararea Noului Testament cu Vechiul, noi ştim că Decalogul în sine nu reprezintă întreaga lege morală a lui Dumnezeu, cum insistă adeseori fraţii noştri adventişti, întrucât există multe alte porunci care nu sunt nici *indicate,* nici *implicate* şi nici *conţinute* în Decalog, dar care sunt la fel de morale ca oricare altă poruncă ce apare în Exodul 20. Deşi în Noul Testament sunt enunţate nouă dintre cele Zece Porunci, am văzut că ele sunt „cuprinse, rezumate sau condensate" în cuvintele lui Pavel, în marea poruncă a dragostei (Romani 13, Galateni 5). Prin urmare, adventiştilor nu le rămâne nici un argument împotriva împlinirii totale a întregii Legi prin viaţa şi moartea Mântuitorului nostru.

în Fapte 15:24, conducătorii bisericii din Ierusalim reiterează acest principiu în scrisoarea lor adresată Neamurilor din Antiohia, Siria şi Cilicia: „...unii, plecaţi dintre noi, fără vreo însărcinare din partea noastră, v-au tulburat prin vorbirile lor şi v-au zdruncinat sufletele, zicând să vă tăiaţi împrejur şi să păziţi Legea."

Deşi adventiştii de ziua a şaptea afirmă că păzirea Legii nu poate câştiga mântuirea, ei afirmă totuşi că cel care încalcă Legea îşi pierde mântuirea. Ei

invocă un principiu care a fost împlinit în viaţa şi moartea lui Cristos şi, făcând astfel, ei se plasează în opoziţie directă faţă de marea lege a dragostei enunţată de Cristos şi de apostoli şi de fapt pun „pe grumazul ucenicilor un

jug, pe care nici părinţii noştri, nici noi nu l-am putut purta" (Fapte 15:10). Replica pe care o dă Cuvântul lui Dumnezeu acelora care invocă Legea drept criteriu de supunere în viaţa creştină este următoarea: „Fără vreo însărcinare din partea noastră" (Fapte 15:24).

Expresia lui Pavel „orice altă poruncă" din Romani 13:9 include, firește, abstinenţa de la lucrurile jertfite idolilor, sângele, dobitoacele sugrumate şi curvia, deoarece dragostea de Dumnezeu ar impune discernământ şi supunere în toate aceste lucruri.

Pentru a-şi susţine argumentul că un creştin trebuie să respecte poruncile, adventiştii şi alte grupări creştine citează pasaje de genul celor care urmează:

Dacă Mă iubiţi, păziţi poruncile Mele. Cine are poruncile Mele şi le păzeşte, acela Mă iubeşte (Ioan 14:15, 21). Şi prin aceasta ştim că îl cunoaştem, dacă păzim poruncile Lui. Cine zice: „îl cunosc" şi nu păzeşte poruncile Lui, este un mincinos şi adevărul nu este în el... Şi orice vom cere, vom căpăta de la El, fiindcă păzim poruncile Lui, şi facem ce este plăcut înaintea Lui... Cine păzeşte poruncile Lui, rămâne în El, şi El în el. Şi cunoaştem că El rămâne în noi prin Duhul pe care ni L-a dat... Cunoaştem că iubim pe copiii lui Dumnezeu prin aceea că iubim pe Dumnezeu şi păzim poruncile Lui. Căci dragostea de Dumnezeu stă în păzirea poruncilor Lui. Şi poruncile Lui nu sunt grele. (1 Ioan 2:3, 4; 3:22, 24; 5:2, 3).

Şi noi capitulăm în faţa autorităţii acestor versete; eroarea atitudinii lor constă însă în concepţia că termenul „porunci" se referă întotdeauna la cele zece porunci, despre care adventiştii susţin că reprezintă „legea morală a lui Dumnezeu". Această pretenţie nu poate fi susţinută cu ajutorul Scripturii; în realitate, ea este contrazisă de Biblie. Să vedem cum anume au aplicat Domnul Isus şi apostolii cuvintele „porunci" şi „Lege". Să luăm întâi în considerare conversaţia Domnului nostru cu un învăţător al Legii, redată în Luca 10:25-28:

Un învăţător al Legii s-a sculat să ispitească pe Isus şi I-a zis: „învăţătorule, ce să fac ca să moştenesc viaţa veşnică?"

Isus i-a zis: „Ce este scris în Lege? Cum citeşti în ea?"

El a răspuns: „Să iubeşti pe Domnul, Dumnezeul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău, cu toată puterea ta şi cu tot cugetul tău; şi pe aproapele tău ca pe tine însuţi."

„Bine ai răspuns, i-a zis Isus; fă aşa şi vei avea viaţa veşnică."

Este limpede că Domnul Isus nu a subscris la punctul de vedere adventist de ziua a şaptea, care susţine că „păzirea poruncilor înseamnă păzirea tuturor celor Zece Porunci", dintre care El nu menţionează nici una în acest pasaj. Cristos nu a spus: „Păzeşte cele Zece Porunci, mai ales pe cea de-a patra, şi vei trăi." El a spus de fapt: ‚Ascultă de legea dragostei de care depinde întreaga

Lege şi Prorocii, şi vei trăi." Acest fapt combate pretenţia adventistă că atunci ori de câte ori Isus vorbea despre porunci El se referea *doar* la Decalog. Printre cei care ascultau discursul Domnului nostru în Camera de sus se afla şi apostolul Ioan, care consemnează „o poruncă nouă: Să vă iubiţi unii pe alţii; cum v-am iubit Eu" (Ioan 13:34). La această poruncă se referă Ioan în pasajele citate din prima sa epistolă. El nu menţionează niciunde Decalogul sau vreo parte a legii morale a lui Dumnezeu. în schimb, el scrie:

Şi porunca Lui este să credem în Numele Fiului Său, Isus Cristos, şi să ne iubim unii pe alţii, cum ne-a poruncit El... Şi aceasta este porunca pe care o avem de la El: cine iubeşte pe Dumnezeu, iubeşte şi pe fratele său. (1 Ioan 3:23; 4:21).

Iar în cea de a doua epistolă a lui, el spune:

Şi acum, te rog, Doamnă, nu ca şi cum ţi-aş scrie o poruncă nouă, ci cea

pe care am avut-o de la început: să ne iubim unii pe alţii! Şi dragostea stă în vieţuirea după poruncile Lui. Aceasta este porunca în care trebuie să umblaţi, după cum aţi auzit de la început. (2 Ioan 5, 6).
Prin urmare, ce vrea să spună Ioan când vorbeşte despre „poruncă" sau „porunci"? în propriile lui cuvinte, el vrea să spună:
...cea pe care am avut-o de la început: să ne iubim unii pe alţii! ...Aceasta este porunca în care trebuie să umblaţi, după cum aţi auzit de la început. (2 Ioan 5, 6).
Cât de diferit faţă de ascultarea strictă a ceea ce mulţi, inclusiv adventiştii, numesc uneori „cele Zece Porunci eterne"! Prin „dreptatea Legii" şi împlinirea Legii, Cristos şi toţi scriitorii Noului Testament *nu* înţeleg cele Zece Porunci, ci legea veşnică a *dragostei.* Puterea motivatoare a universului, dragostea, trebuie să fie cea care motivează ascultarea de Dumnezeu. Iubindu-L pe El şi iubindu-ne unii pe alţii, noi împlinim toată legea morală. Funcţia principală a Legii a fost să dezvăluie păcatul şi să „ucidă" sufletul, pentru ca dreptatea să poată veni prin credinţă, iar Legea a fost dată pentru cei neregeneraţi, *nu* pentru cei răscumpăraţi: „...căci ştim că Legea nu este făcută pentru cel neprihănit, ci pentru cei fărădelege şi nesupuşi, pentru cei nelegiuiţi şi păcătoşi, pentru cei fără evlavie, necuraţi, pentru ucigătorii de tată şi ucigătorii de mamă, pentru ucigătorii de oameni" (1 Timotei 1:9).

### C. *Acuzaţia de fariseism*

Crezând că sunt biserica ce păzeşte porunca lui Dumnezeu, adventiştii s-au expus la acuzaţia de fariseism. întrucât ei monopolizează pasaje cum sunt



cele care urmează, ei dau impresia că pretind a fi singurii oameni de pe pământ: (1) „care păzesc poruncile lui Dumnezeu"; (2) „care păzesc poruncile lui Dumnezeu şi credinţa lui Isus"; şi (3) „Ferice de *cei ce împlinesc poruncile Lui,*[56] ca să aibă drept la pomul vieţii şi să intre pe porţi în cetate" (Apocalipsa 12:17; 14:12; 22:14).
Noi admirăm dorinţa fraţilor noştri adventişti de a se supune poruncilor lui Dumnezeu; îi întrebăm, însă, care porunci? Dacă ei răspund: „Decalogul", noi respingem strădania lor de a ne aduce sub robie, deoarece noi „nu suntem sub Lege, ci sub har" (Romani 6:14). Dacă cineva nu reuşeşte să recunoască faptul că „Legea" din Noul Testament este dragostea pentru Dumnezeu şi unii pentru alţii şi că aceasta împlineşte şi înlătură toate formulările anterioare ale principiului divin, atunci problema este limpede. Astfel de oameni vorbesc asemenea unei „arame sunătoare sau a unui chimval zângănitor", deoarece ei nu dau supremaţie acelei „noi" şi „mari porunci".
în încheierea acestei secţiuni dedicate principiului dragostei, putem rezuma astfel punctul nostru de vedere:
Noi credem că insistenţa adventistă conform căreia există două coduri separate de legi, unul moral şi unul ceremonial şi că cel dintâi este în vigoare în prezent, iar cel de-al doilea a fost abrogat la cruce, nu găseşte nici un suport exegetic sau teologic în Scriptură. Am arătat, de asemenea, că ei aleg numeroase texte pe care le scot din contextele corespunzătoare şi le alătură în aşa fel încât să le valideze argumentul. Am văzut că cea mai mare dintre toate poruncile nu este inclusă în Decalog, sau „legea morală". Şi cu toate acestea, în această mare poruncă, dragostea pentru Domnul şi pentru aproapele, „se cuprinde toată Legea şi Prorocii". Chiar şi numai capitolul 19 din Levitic este suficient pentru a combate teoria legii duble, deoarece el cuprinde legi *morale, ceremoniale* şi *civile,* ce apar uneori toate în acelaşi verset, şi totuşi Leviticul este denumit de Cristos: „Legea", la fel cum sunt şi celelale patru cărţi ale lui Moise.
Punctul de vedere adventist, care susţine că deoarece cele Zece Porunci au fost rostite de Dumnezeu, înscrise pe table de piatră şi puse în interiorul chivotului, ele sunt superioare legii scrise de Moise într-o carte ce a fost apoi pusă în imediata vecinătate a chivotului, este eronat. Şi aceasta întrucât cartea plasată în imediata vecinătate a chivotului conţine de fapt *mai multă* lege

[56] în toate manuscrisele greceşti mai vechi şi mai bune, Apocalipsa 22:14 spune: „cei ce îşi spală hainele", astfel că versetul nu sprijină în nici un fel „păzirea poruncii". Acest fapt este recunos-

cut de adventiştii bine documentaţi, însă o mare parte dintre adventişti încearcă încă să se folosească de anumite traduceri cu lipsuri şi incorecte în limba engleză pentru a-şi „demonstra" punctul de vedere.



morală decât Decalogul. Prin urmare, este superioară Decalogului, cel puţin în ceea ce priveşte perspectiva.

Biblia combate argumentul adventist conform căruia Legea a fost în vigoare în Eden şi că ea a fost cunoscută de Adam, Noe, Avraam şi de patriarhi. Nu se poate cita nici un verset din Scriptură care să afirme o astfel de doctrină decât prin subînţelegere, deducţie şi implicare. Cuvântul lui Dumnezeu declară adeseori:

*Legea* a fost dată prin Moise... Oare nu v-a dat Moise *Legeal...* Dacă, dar, desăvârşirea ar fi fost cu putinţă prin preoţia leviţilor - căci sub preoţia aceasta a primit poporul *Legea...* Iată ce vreau să zic: un testament pe care 1-a întărit Dumnezeu mai înainte, nu poate fi desfiinţat, aşa ca făgăduinţa să fie nimicită de *Legea* venită după patru sute treizeci de ani... Domnul Dumnezeul nostru a încheiat cu noi un legământ la Horeb. Nu cu părinţii noştri a încheiat Domnul legământul acesta, ci cu noi... (Ioan 1:17; 7:19; Evrei 7:11; Galateni 3:17; Deuteronom 5:2, 3).

Prin urmare, argumentele adventiştilor cu privire la natura eternă a Decalogului şi vremea aplicabilităţii lui la om sunt simple ipoteze. Cu toate că admitem că principiul Legii a fost, de fapt, scris în inimile oamenilor de către Duhul Sfânt, astfel încât ei să fie judecaţi de acesta (Romani 2), există o mare diferenţă între principiul Legii şi formulările acestui principiu într-un cod dat (sinaitic-mozaic), lucru pe care adventiştii nu reuşesc să îl recunoască.

în fine, întreaga Scriptură a Vechiului Testament afirmă unitatea Legii. Cristos a susţinut-o şi apostolii au subliniat faptul că principalul ei scop a fost de a-1 condamna pe om şi a-i arăta nevoia de răscumpărare, ca el să poată veni la Cristos, autorul şi împlinitorul *întregii* Legi. Noi, cei care suntem „călăuziţi de Duhul, nu suntem sub Lege" (Galateni 5:18), deoarece „dragostea este împlinirea Legii" (Romani 13:10). Această dragoste ne dă puterea „să nu trăim după îndemnurile firii pământeşti, ci după îndemnurile Duhului", pentru ca în noi „să fie împlinită dreptatea Legii" (Romani 8:4) (trad. lit. din engl.). în Ieremia 31:31-34, profetul afirmă că sub noul legământ Dumnezeu avea să-Şi scrie Legea „înlăuntrul lor, o voi scrie în inima lor". în 2 Corinteni 3:3 apostolul Pavel declară că creştinii sunt „epistola lui Cristos, scrisă... nu cu cerneală, ci cu Duhul Dumnezeului celui viu; nu pe nişte table de piatră, ci pe nişte table care sunt inimi de carne". Motivul ascultării de această lege este imperativul Dragostei - „Noi îl iubim pentru că El ne-a iubit întâi" (1 Ioan 4:19).

Marea şi fundamentala lege a universului este aşadar declarată a fi dragostea neschimbătoare. Aceasta este ceva cu totul diferit de legea naţională sau mozaică dată numai poporului Israel. Această Lege a fost



destinată să fie împlinită, chiar dacă se baza pe principiile eterne ale caracterului moral al lui Dumnezeu (Coloseni 2:14-17). Şi atunci când a avut loc împlinirea ei şi caracterul lui Dumnezeu i-a fost atribuit credinciosului şi conferit vieţii lui prin puterea Duhului ce locuia în el, întregul sistem mozaic a luat sfârşit; însă principiul etern, temelia lui, a rămas, fiind astăzi activ ca lege a dragostei, „porunca" supremă şi singura „lege" sub care creştinul trebuie să trăiască.

Prin urmare, în adventismul de ziua a şaptea concepţia lor despre lege îi conduce pe adventişti la punctul de vedere nebiblic şi uneori legalist că deşi sunt „sub har", întrucât nu reuşesc să „păzească poruncile" ei se află în pericolul de a ajunge din nou „sub Lege".

în orice caz, Cuvântul lui Dumnezeu îl descrie pe creştinul sub har ca fiind „mort faţă de Lege" şi „viu pentru Dumnezeu" (Galateni 2:19), şi nicăieri nu se declară că cineva poate „să învie" din nou astfel încât să reia

rolul Legii.

## II. *Relaţia harului cu mântuirea*

Deşi adventiştii pun un accent deosebit pe „păzirea poruncii" şi pe „supunere faţă de legea morală a lui Dumnezeu, aşa cum este ea cuprinsă în cele Zece Porunci", ei dedică o mare parte din scrierile lor doctrinei nou-testamentale a harului. După cum am văzut mai devreme, adventiştii de ziua a şaptea cred în mântuirea doar prin har şi neagă cu vehemenţă că „Legea" ar avea vreun rol ca şi temelie pentru răscumpărare. în propriile lor cuvinte: Mântuirea nu este, şi nu a fost niciodată, prin Lege sau prin fapte; mântuirea este doar prin harul lui Cristos. Mai mult decât atât, în planul lui Dumnezeu nu a existat niciodată o vreme în care mântuirea să se fi datorat faptelor sau eforturilor umane. Nimic din ceea ce pot face oamenii, sau au făcut, nu poate în vreun fel să câştige mântuirea.

Deşi faptele nu sunt un *mijloc* de mântuire, faptele bune sunt *rezultatul* inevitabil al mântuirii. Totuşi, aceste fapte bune nu sunt posibile decât pentru copilul lui Dumnezeu, a cărui viaţă este prelucrată de Duhul lui Dumnezeu... Un lucru este sigur, omul nu poate fi mântuit prin nici un efort propriu. Noi suntem ferm convinşi că nici un fel de fapte ale Legii, nici un fel de manifestări ale Legii, nici un fel de efort, oricât de vrednic de laudă ar fi, şi nici un fel de fapte bune - fie ele multe sau puţine, constând în sacrificii sau nu - nu-1 pot justifica în nici un fel pe păcătos (Tit 3:5; Romani 3:20). Mântuirea este în întregime prin har; ea este darul lui Dumnezeu (Romani 4:4, 5; Efeseni 2:8)."

" *Questions on Doctrine,* pag. 141, 142.



Aceste afirmaţii clare şi multe altele similare din literatura adventistă oficială curentă dezvăluie faptul că, în ciuda „teoriei legii duble" şi a concepţiei ciudate că Legea este încă activă în viaţa credinciosului, adventiştii mărturisesc că baza mântuirii lor este harul, şi numai harul, singura bază pornind de la care Dumnezeu binevoieşte să-i mântuie pe copiii căzuţi ai lui Adam. în capitolul 14 din *Questions on Doctrine,* adventiştii îşi afirmă clar credinţa că harul divin este singura cale spre mântuire: „După credinţa adventistă de ziua a şaptea, nu există şi nu poate exista mântuire prin intermediul Legii sau prin faptele omeneşti ale Legii, ci numai prin intermediul harului mântuitor al lui Dumnezeu."[58]

Creştinii cărora le este familiară teologia istorică ştiu că punctul de vedere adventist asupra Legii, deşi are o nuanţă de legalism, îşi are rădăcinile în punctul de vedere fundamental arminian, care susţine că mântuirea este primită ca un dar fără plată de la Dumnezeu; însă, o dată ce a primit acest dar, creştinul este responsabil de păstrarea şi dăinuirea lui în timp, iar mijlocul principal de realizare a acestui lucru este „păzirea poruncii" sau „ascultarea de *întreaga* Lege a lui Dumnezeu".

De vreme ce adventiştii sunt esenţialmente arminieni, putem deduce în mod logic că, într-un sens, mântuirea lor se sprijină pe temelii legale. Factorul salvator însă în cadrul dilemei este că, prin viaţa şi mărturia lor universală, adventiştii, asemenea altor aşa-zişi arminieni, dovedesc fără echivoc că au experienţa „naşterii din nou", care se face numai prin har, prin intermediul credinţei în Domnul nostru şi în jertfa Lui de la cruce. Trebuie să fie într-adevăr împietrit şi lipsit de dragoste cel care nu acceptă declaraţia lor de dependenţă de Cristos în vederea răscumpărării, chiar dacă există inconsecvenţă în sistemul lor teologic.

Unii creştini fac mare caz de învăţătura despre „siguranţa veşnică", şi probabil o fac pe drept, deoarece ea este un adevăr important. Totuşi, indiferent de cât de puternic ar fi ataşamentul nostru faţă de ea, convingerea noastră nu ne îndreptăţeşte să judecăm motivele şi condiţia spirituală a altor creştini în această privinţă. Acesta este motivul principal pentru care noi ne situăm pe poziţia că adventiştii de ziua a şaptea sunt creştini care cred mesajul istoric al Evangheliei. Ei nu pot fi numiţi pe drept adepţi de cult necreştin sau „iudaizatori", deoarece ei au o teologie corectă în ceea ce priveşte marile doctrine ale Noului Testament, inclusiv harul şi răscumpărarea prin intermediul jertfei substiruţionare a lui Isus Cristos „o

dată pentru totdeauna" (Evrei 10:10) şi dau dovadă de o „viaţă în Cristos". De secole există multă controversă în legătură cu juxtapunerea principiului

' *Ibid.,* pag. 135.



Legii asupra principiului harului în Scriptură. Dacă evanghelicilor li s-ar pune astăzi întrebarea: „Credeţi că harul şi Legea se găsesc într-o opoziţie directă?", în majoritatea cazurilor răspunsul ar fi un „Da" hotărât. Folosirea abuzivă a ambelor principii de-a lungul anilor de către două grupuri de creştini la fel de sinceri a dus la crearea de confuzie. Un grup crede că toată Legea a luat sfârşit; celălalt crede că cele Zece Porunci reprezintă încă standardul de dreptate al lui Dumnezeu şi trebuie respectate, altfel se pierde mântuirea. Ceea ce nu au reuşit să înţeleagă ambele grupuri este faptul că marele conflict nu este între Lege şi har ca atare; ci este determinat mai degrabă de o înţelegere neadecvată a relaţiei dintre ele şi a funcţiilor fiecăreia în parte.

Am stabilit că dragostea este temelia şi sursa doctrinei despre har, însă Legea a fost necesară pentru a demasca natura îngrozitoare a păcatului şi profunzimea depravării morale a omului. Când Legea devine temelia mântuirii sau a împiedicării creştinului de a practica păcatul, ea ia locul harului. Când un creştin nu este stăpânit de dragoste, harul este folosit în mod abuziv iar scopul lui este anulat. Toată Legea se împlineşte în dragoste, după cum ne-au învăţat Mântuitorul nostru şi apostolii, însă creştinul nu îl poate mulţumi niciodată pe Dumnezeu dacă I se supune numai de teama Legii. Viaţa sub Lege încătuşează sufletul, fiindcă tendinţa omului este de a asculta nu pentru că vrea să îi facă plăcere lui Dumnezeu, ci pentru că se teme de judecata lui Dumnezeu. Sub har, dragostea lucrează la inima regenerată, şi ceea ce a fost datorie legalistă sub Lege devine ascultare îndatoritoare sub har. De fapt, harul şi dragostea pretind mai mult decât Legea, care le pretindea fariseilor doar supunere exterioară. Harul ne porunceşte să facem „din inimă voia lui Dumnezeu" (Efeseni 6:6). Adventiştii de ziua a şaptea declară că ei respectă Legea nu de teamă, ci din dragoste pentru Dumnezeu, este însă regretabil că într-o mare parte a literaturii lor asupra acestui subiect ei declară că păzirea Legii este necesară pentru *păstrarea* mântuirii, şi astfel ei introduc motivul temerii în locul imperativului biblic al dragostei.

Apostolul Ioan a definit astfel problema arunci când a scris: „Legea a fost dată prin Moise, dar harul şi adevărul au venit prin Isus Cristos" (Ioan 1:17). în calitate de principiu guvernator, de măsură a dreptăţii, de îndrumător şi de instrument al morţii, Legea a fost înlocuită de har - favoarea nemeritată din partea lui Dumnezeu. Toţi credincioşii în Domnul Isus Cristos, fiind trecuţi din moarte la viaţă prin jertfa Fiului lui Dumnezeu, posedă natura divină şi dreptatea. Deoarece El ne-a iubit întâi, noi suntem obligaţi şi stimulaţi să îl iubim şi să-I slujim. în supunere faţă de marea Lege a dragostei, creştinul împlineşte *dreptatea* Legii (nu Legea în sine, aceasta a făcut-o doar Cristos); şi prin puterea transformatoare a Duhului Sfânt care sălăşluieşte în el, nu va



mai trăi „după îndemnurile firii pământeşti, ci după îndemnurile Duhului" (Romani 8:4).

Adventiştii de ziua a şaptea cred, şi repetăm aceasta, că sunt mântuiţi prin har. Totuşi, ei sunt adeseori înclinaţi să creadă că faptul de a rămâne mântuiţi depinde de „păzirea poruncii".

## III. *Autorul mântuirii*

Deoarece El a luat asupra Sa păcatele noastre, în supunere faţă de voia Tatălui Său, Domnul Isus „S-a făcut pentru toţi cei ce-L ascultă urzitorul unei mântuiri veşnice" (Evrei 5:8-10). Adventiştii de ziua a şaptea cred acest adevăr. Ei îşi afirmă cu putere credinţa în divinitatea Domnului Isus Cristos, în egalitatea Lui cu Tatăl şi natura Lui umană perfectă, lipsită de păcat, şi prezintă aceste adevăruri în detaliu. Totuşi, ei afirmă că înainte de încarnarea Sa, Domnul Isus Cristos purta numele de arhanghelul Mihail. Această inter-

pretare diferă în mare măsură de cea a martorilor lui Iehova, care cred că Cristos a fost o fiinţă creată şi că „El a fost un dumnezeu, însă nu Dumnezeul atotputernic, care este Iehova"[59]. Adventiştii fac cât se poate de limpede această diferenţă:

Noi respingem categoric ideea... şi punctul de vedere al martorilor lui Iehova. Noi nu credem că Cristos este o fiinţă creată. Noi nu considerăm că identificarea lui Mihail este suficient de importanţă pentru a stărui asupra ei în amănunţime, fie în literatura, fie în predicile noastre... Noi credem că termenul de Mihail nu este decât unul dintre multele titluri aplicate Fiului lui Dumnezeu, cea de a doua persoană a Dumnezeirii. însă acest punct de vedere nu se contrazice în nici un caz cu credinţa noastră în deplina Lui divinitate şi preexistenta Lui eternă, nici nu discreditează deloc persoana şi lucrarea Lui.[60]

Cu toate că unii comentatori care se bucură de multă autoritate confirmă punctul de vedere adventist, eu cred că Noul Testament nu justifică o asemenea concluzie. Majoritatea dovezilor pe care adventiştii le supun spre examinare sunt din cartea lui Daniel, restul din Apocalipsa. Comparând desemnări ca „îngerul lui Iehova", „îngerul Domnului", „Prinţul" şi „Mihail", adventiştii conchid că Mihail este un alt titlu pentru Domnul Isus Cristos. Adventiştii de ziua a şaptea susţin însă că deşi el este numit „arhangelul" *(arch-angelos* sau „primul mesager"), el *nu* este o fiinţă creată, deoarece în Vechiul Testament „îngerul lui Iehova" este un termen care desemnează Divinitatea. în lumina acestui fapt, noi nu îi judecăm din cauza

*" Let GodBe True,* Brooklyn, NY, Watchtower Bible and Tract Society, 1952, pag. 100.
M *Questions on Doctrine,* pag. 71.



punctului lor de vedere asupra lui Mihail, însă atragem atenţia cititorului asupra versutului 9 din Iuda, unde se spune: „Arhanghelul Mihail, când se împotrivea Diavolului şi se certa cu el pentru trupul lui Moise, *n-a îndrăznit* să rostească împotriva lui o judecată de ocară, ci doar a zis: «Domnul să te mustre!»"

Deci Mihail nu a îndrăznit să aducă împotriva lui Satan o judecată de ocară sau blasfemiatoare *(blasphemos).* Cuvântul grecesc pentru „a îndrăzni" este *tolmao* şi apare de 16 ori în Noul Testament, iar în forma lui negativă are întotdeauna sensul de „a nu îndrăzni din teamă de răzbunare". Dacă, deci, Mihail a fost Cristos, conform părerii adventiştilor de ziua a şaptea, El n-a îndrăznit să-1 mustre pe Satan din teamă de răzbunare.

Adventiştii sunt de acord că în 15 cazuri din Noul Testament *„tolmao"* are sensul indicat. însă deoarece folosirea acestui termen în Iuda 9 combate ideea lor că Mihail este un titlu al lui Cristos, ei îi *schimbă* aici sensul! Aşa după cum le este cunoscut adventiştilor, nici unul dintre comentatorii la care apelează ei nu a analizat din punct de vedere gramatical sau nu a făcut schema gramaticală a acestui pasaj în limba greacă şi, în consecinţă, nu a comentat folosirea exclusivă a termenului *tolmao* în Scriptura Noului Testament. Prin urmare, acordul dat de un asemenea comentariu nu validează în nici un caz utilizarea greşită a termenului *tolmao* de către adventişti.

Cristosul preîncarnat, *Logosul,* având natura lui Dumnezeu (Ioan 1:1), cu siguranţă că nu l-ar fi trimis pe Satan, creatura, la Dumnezeu pentru a fi mustrat, în timp ce a fost pe pământ, Cristos, Creatorul, 1-a mustrat adeseori pe Satan. Să se fi temut El atunci de Satan în viaţa Lui dinainte de încarnare? Scriptura contrazice acest lucru.

Explicaţia adventistă este următoarea:

S-ar putea spune pe drept despre Diavolul, prinţul răului, că merita o judecată de ocară, însă Mihail nu a vrut să se umilească la un asemenea lucru. A spune că Mihail *nu a putut,* în sensul că nu a avut puterea sau autoritatea să facă acest lucru, nu ar fi adevărat. Problema nu se pune că Mihail nu *a putut,* în sensul că a fost limitat, ci mai degrabă că El *nu a vrut* să adopte o asemenea atitudine.[61]

Această afirmaţie pare să fie o încercare de evitare a faptului că termenul „a îndrăzni" *{tolmao)* în Noul Testament implică întotdeauna ideea de teamă,

inclusiv în Iuda 9. Textul ne învaţă că deoarece Mihail nu a avut autoritatea să îl mustre pe Satan, el „n-a îndrăznit" să o facă de teama unei răzbunări superioare. Nu se sugerează deloc că poziţia lui Mihail a fost atât de înaltă, încât el „nu a vrut să se umilească". Contextul, normele gramaticale şi sensul

" *Questions on Doctrine,* pag. 80.

de bază al termenului *tolmao* contrazic încercarea adventiştilor de a face ca acest text să sprijine punctul lor de vedere despre Mihail. Toţi specialiştii în gramatica limbii greceşti sunt de acord că interpretarea adventistă încalcă utilizarea clasică şi nou-testamentală a termenului *tolmao.*

Prin urmare, afirmaţia adventistă despre Mihail nu este corectă nici din punct de vedere lingvistic, şi nici scriptural. Deşi ei resping poziţia martorilor lui Iehova, ei denaturează sensul adevărat al acestui pasaj şi introduc în el propria lor teorie, conform căruia Mihail ar fi Cristos.

în concluzie, eu sunt convins de sinceritatea afirmaţiei adventiştilor în ce priveşte regenerarea şi supunerea lor faţă de principiul nou-testamental al harului mântuitor. Eu apreciez consideraţia lor deosebită faţă de Legea lui Dumnezeu şi dorinţa lor de a o respecta. Totuşi, nu pot să fiu de acord cu insistenţa cu care leagă ei „păzirea poruncii" de respectarea legii ceremoniale, mai ales de cea cu privire la alimentele „necurate". Mai mult decât atât, eu sunt de părere că ei greşesc atunci când spun că Mihail este un titlu al lui Cristos şi cred că am arătat convingător că ei forţează sensul lingvistic şi scriptural al versetului 9 din Iuda.

## *Nota autorului*

Unul dintre criticii principali ai adventismului de ziua a şaptea este un tipograf exadventist protestatar din Minneapolis, un om care a scris multe împotriva fostei lui biserici. Scriind în *The Sword ofthe Lord,* din 2 august 1957, el i-a atacat violent şi cu amărăciune pe adventiştii de ziua a şaptea, clasificându-i drept amăgitori intenţionaţi. Deoarece scrierile lui sunt citate în repetate rânduri de majoritatea celorlalţi critici, vom discuta acuzaţia pe care o aduce el, însă în interesul unei exprimări concise ne vom limita la unul din domeniile principale ale criticii lui, şi anume Legea şi mântuirea în teologia adventistă de ziua a şaptea.

Acest critic citează cărţile *Steps to Christ,* de Ellen G. White, în următoarea manieră: „Condiţia vieţii eterne este acum exact a ceea care a fost dintotdeauna... ascultarea perfectă de Legea lui Dumnezeu."

El susţine apoi că adventismul de ziua a şaptea propovăduieşte acest lucru şi, privind la suprafaţă, s-ar părea că el şi-a demonstrat punctul de vedere, şi anume că pentru adventişti mântuirea este o combinaţie între har, credinţă în Cristos şi păzirea Legii. Totuşi, o privire mai atentă a afirmaţiei lui Ellen G. White în contextul din care a scos-o criticul serveşte tocmai la combaterea acestui punct de vedere. Doamna White a scris în contextul acesta:

Noi nu dobândim mântuirea prin ascultarea noastră, deoarece mântuirea este darul fără plată al lui Dumnezeu, care se primeşte prin credinţă. însă



ascultarea este roadă credinţei... iată adevărata probă. Dacă noi rămânem în Cristos şi dragostea lui Dumnezeu locuieşte în noi, sentimentele noastre, gândurile noastre, acţiunile noastre vor fi în armonie cu voia lui Dumnezeu, aşa cum se spune în preceptele Legii Lui sfinte... Dreptatea este definită de standardul Legii sfinte a lui Dumnezeu, aşa cum este el exprimat în cele zece precepte date pe Muntele Sinai. Aşa-zisa credinţă în Cristos care afirmă că îi eliberează pe oameni de obligaţia ascultării de Dumnezeu nu este credinţă, ci îngâmfare. „Prin har sunteţi mântuiţi prin credinţă." însă „credinţa, dacă nu are fapte, este moartă". Isus a spus despre Sine înainte de a fi venit pe pământ: „...vreau să fac voia Ta, Dumnezeule! Şi Legea Ta este în fundul inimii mele." Şi chiar înainte de a Se fi înălţat din nou la cer, El a declarat: „Eu am păzit poruncile Tatălui Meu şi rămân în dragostea Lui." Scriptura spune: „Şi prin aceasta ştim că îl cunoaştem, dacă păzim poruncile Lui. Cine zice că rămâne în El, trebuie să trăiască şi el cum a trăit Isus", fiindcă „Cristos a suferit pentru voi şi v-a lăsat o pildă, ca să călcaţi pe urmele Lui".

Condiţia vieţii eterne este şi acum exact aceea care a fost dintotdeauna - exact aceea care a fost în Paradis înainte de căderea primilor noştri părinţi -

ascultarea perfectă de Legea lui Dumnezeu, dreptatea perfectă. întrucât noi suntem păcătoşi, lipsiţi de sfinţenie, noi nu putem asculta în mod perfect o lege sfântă. Noi nu avem o neprihănire a noastră cu care să întâmpinăm pretenţiile Legii lui Dumnezeu. Dar Cristos a croit o cale de scăpare pentru noi. El a trăit pe pământ în mijlocul încercărilor şi ispitelor, asemenea celor pe care trebuie să le înfruntăm noi. El a trăit o viaţă fără de păcat. El a murit pentru noi şi acum El Se oferă să ia păcatele noastre şi să ne dea neprihănirea Lui. Dacă tu I te predai şi îl accepţi pe El ca Mântuitor al tău, atunci oricât de păcătos ai fi fost, de dragul Lui tu eşti socotit drept. Caracterul lui Cristos stă în locul caracterului tău şi tu eşti acceptat înaintea lui Dumnezeu ca şi cum nu ai fi păcătuit.

Aşa că noi nu avem în noi nimic cu care să ne lăudăm. Nu avem nici un motiv de autoglorificare. Singurul nostru motiv de speranţă este în dreptatea lui Cristos, atribuită nouă de Duhul Său care lucrează în şi prin noi.[62]

în lumina afirmaţiei complete a doamnei White asupra acestui subiect, vedem că criticul nostru a omis teza ei principală, că noi suntem mântuiţi prin har. Nu sunt puţine cazurile de astfel de neglijenţă din partea autorului articolului în cauză. Rezultatul este că lucrarea lui este în mare măsură discreditată şi crezută numai în parte de cei care cunosc metodele corecte de cercetare.

Adventiştii de ziua a şaptea sunt pe deplin conştienţi de problema Legii şi a harului, iar în *Questions on Doctrine* ei afirmă:

Există o regretabilă neînţelegere în ceea ce priveşte învăţătura noastră despre har, despre Lege şi fapte, precum şi despre interrelaţiile dintre acestea.

[62] Ellen G. White, *Steps to Christ,* Washington, D.C., Review and Herald Publishing Association, 1945, pag. 36-49.

ADVENTISMUL DE ZIUA A ŞAPTEA

633

Potrivit cu credinţa adventistă de ziua a şaptea, nu există şi nu poate să existe mântuire prin intermediul Legii sau prin faptele omeneşti ale Legii, ci numai prin intermediul harului mântuitor al lui Dumnezeu. Pentru noi acest principiu este fundamental.[63]

în continuare adventiştii afirmă:

Mântuirea nu este, şi nu a fost niciodată, prin Lege sau prin fapte; mântuirea este doar prin harul lui Cristos. Mai mult decât atât, în planul lui Dumnezeu nu a existat niciodată o vreme în care mântuirea să fi fost prin intermediul faptelor sau eforturilor umane. Nimic din ceea ce pot face oamenii sau au făcut nu poate în vreun fel să câştige mântuirea.

Deşi faptele nu sunt un *mijloc* de mântuire, faptele bune sunt *rezultatul* inevitabil al mântuirii... Un lucru este sigur, omul nu poate fi mântuit prin nici un efort propriu. Noi credem în mod profund că nici un fel de fapte ale Legii, nici un fel de manifestări ale Legii, nici un fel de efort, oricât de vrednic de laudă ar fi, şi nici un fel de fapte bune - fie ele multe sau puţine, constând în sacrificiu sau nu - nu-1 pot justifica în nici un fel pe păcătos (Tit 3:5; Romani 3:20). Mântuirea este în întregime prin har; ea este darul lui Dumnezeu (Romani 4:4, 5; Efeseni 2:8).[M]

Ellen G. White, cu siguranţă o voce autoritară în cadrul adventismului, a rezumat în felul următor această idee:

Cristos pledează pentru biserică sus, în curţile cereşti de judecată, pledează în sprijinul acelora pentru care a plătit cu propriul Lui sânge preţul de răscumpărare. Secolele şi mileniile nu pot diminua niciodată eficacitatea acestei jertfe ispăşitoare. Mesajul Evangheliei harului Său trebuia să fie oferit bisericii într-o exprimare clară şi distinctă, ca lumea să nu mai spună că adventiştii de ziua a şaptea predică Legea, dar nu îl propovăduiesc sau nu îl cred pe Cristos.[65]

" *Questions on Doctrine,* pag. 135.

[64] *Questions on Doctrine,* pag. 141, 142.

" Ellen G. White, *Testimonies to Ministers,* Mountain View, CA, Pacific Press, nedatat, pag. 92.

# UNITARIANISMUL

Biserica universalistă unitariană poate fi desemnată cel mai corect de către creştinii biblici drept un cult necreştin. în prezent numărul total de membri aparţinând acestui cult eretic este de aproximativ 150.000, majoritatea aflându-se în Statele Unite ale Americii. Această cifră arată o aderenţă mai scăzută decât cea în 1959, la scurt timp după ce unitarienii s-au unit cu universaliştii, dar este încă cea mai ridicată de la întemeierea acestei biserici. Ţinând seama de atitudinile, convingerile şi practicile ei liberale şi umaniste, nu este de mirare că ea se bucură de popularitate în America liberală a zilelor noastre.

Tema centrală a unitarianismului este că există un singur Dumnezeu, o entitate solitară, care S-a revelat pe Sine prin intermediul mai multor oameni şi în Biblie, care este considerată a fi doar una între mai multe cărţi divine. Scrierile lui Buddha, Mohamed, Confucius, Lao, Vedele şi Upanişadele sunt surse ale revelaţiei, nici una dintre ele nefiind infailibilă, toate însă contribuind cu ceva la creşterea şi dezvoltarea religioasă a omenirii.
Unitarianismul afirmă în general că mântuirea este progresivă şi că, în esenţă, ea este o problemă ce ţine de cultivarea caracterului unită cu credinţa în Dumnezeu şi cu faptele bune, acestea din urmă fiind socotite drept mijloace în obţinerea unei răscumpărări finale.
Pentru a înţelege unitarianismul, trebuie să apelăm din plin la trecutul său istoric.
în general, unitarienilor le place să-şi urmărească istoria până în vremurile apostolice, mai ales până la Conciliul de la Niceea (325 d.Cr.), unde marea erezie ariană enunţase deja o temă semiunitariană, tăgăduind doctrina nou-testamentală a deplinei divinităţi a lui Isus Cristos.
Totuşi, unitarienii au reputaţia unor istorici slabi, şi abia începând din secolul al XlV-lea dogmele desemnate acum drept unitariene au început să câştige o oarecare popularitate. Negreşit, câţiva gânditori slab documentaţi din Biserica primară au aderat la diferite principii afirmate acum de unitarieni, însă nici unul dintre teologii de frunte ai Bisericii creştine nu a susţinut vreodată învăţături unitariene, şi nu o face nici astăzi, întrucât este imposibil să rămâi în părtăşie cu Biserica creştină şi să susţii o interpretare unitariană asupra teologiei creştine.
Cu toate că unitarienii au reuşit să dobândească recunoaştere în consiliile bisericeşti locale din anumite zone ale Statelor Unite (în primul rând datorită

caracterului îngăduitor al doctrinei unor astfel de grupări), li se refuză afilierea în calitate de membru în Asociaţia Naţională a Evanghelicilor, iar grupările conservatoare protestante, catolice şi ortodoxe le neagă statutul de confesiune creştină. Termenul de „unitarian" şi cel de „creştin" se exclud reciproc prin definiţie, atât din punct de vedere istoric, cât şi teologic.
Primul scriitor unitarian de seamă a fost Martin Cellarium (1499-1564), un prieten al lui Martin Luther, care în anul 1527 a formulat unele păreri unitariene. Prezentarea aceasta cutezătoare a fost urmată rând pe rând de poziţiile antitrinitariene ale lui Ludwig Haetzer, 1529, Michael Servetus, 1531, martirizat pentru punctele lui de vedere la Geneva în anul 1553, şi a culminat în lucrarea lui Fausto Sozini, cunoscut în istorie mai bine drept Socinus (1539-1604). Socinus, de origine italiană, a fost un nepot al lui Lelio Sozini, un asociat al lui Jean Calvin şi al lui Philip Melanchthon, a cărui teologie a fluctuat uneori, rămânând însă suficient de ortodoxă pentru a-1 scăpa de martiraj şi a-i permite să rămână într-o relaţie bună cu teologii reformaţi.
în contrast cu unchiul său Lelio, Socinus a ajuns antitrinitarian, negând Trinitatea şi adevărata divinitate a lui Isus Cristos, aşa cum fac toţi unitarienii până în ziua de astăzi.
Socianismul a prins rădăcini adânci în Ungaria, Polonia şi Transilvania, ulterior s-a răspândit în Olanda, apoi în Anglia şi în cele din urmă a ajuns în Statele Unite ale Americii.
Credinţa unitariană a apărut devreme în istoria Americii, prin intermediul lucrării unor predicatori ca Jonathan Mayhew, 1720-1766, pastor la West Church în Boston, Joseph Priestley, 1794, Hosea Ballou, 1771-1852; William Ellery Channing, 1803, şi Ralph Waldo Emerson, 1838, pentru a menţiona doar câţiva dintre unitarienii de seamă.
în timpul dezvoltării sale în America, unitarianismul a trecut prin trei stadii distincte. Cea dintâi perioadă a fost între anii 1800-1835. în această etapă unitarianismul a fost supus în mare măsură raţionalismului filozofic de origine engleză, un semisupranaturalism, şi practicării filantropiei generale, în cea de-a doua perioadă de dezvoltare, 1835-1885, unitarienii au fost puternic influenţaţi de idealismul german şi de teologia raţionalistă cu o

tendinţă clară către misticism. în 1865 a fost organizată Conferinţa Naţională Unitariană şi a fost elaborată o teologie precisă, în care unitarienii se considerau drept ucenici ai lui Cristos.
Cea de a treia perioadă a iluziei unitariene a început în anul 1885, continuând până în zilele noastre. Această perioadă de dezvoltare este caracterizată printr-o acceptare a evoluţiei, metode empirice în studiul religiei, critica superioară, recunoaşterea puternică a religiei universale şi „o încercare etică de a realiza afirmarea superioară a creştinismului".

Aceste obiective au fost confirmate la Congresul internaţional ţinut de unitarieni în anul 1900 şi nu au suferit modificări majore de atunci şi până în prezent. După cum am menţionat în prealabil, unitarienii s-au unit cu universaliştii şi au anunţat public că nu mai sunt întru totul siguri dacă se mai pot clasifica drept creştini. De fapt, unii dintre conducătorii lor nu au ezitat să discrediteze numele de „creştin" când este vorba de teologia unitariană.

## Teologia unitarianismului

Aşa cum sugerează şi numele, unitarianismul neagă fără echivoc doctrina creştină a Trinităţii şi, inevitabil, divinitatea lui Isus Cristos. în anul 1955, periodicul *Look* a trimis un chestionar religiilor majore din Statele Unite ale Americii, punând nişte întrebări clar formulate, în contextul terminologiei general acceptate în domeniul teologiei creştine. Această colecţie de articole există în prezent sub forma unei cărţi.*
Biserica unitariană 1-a ales drept reprezentant al ei pe rev. Cari M. Chorowsky, pastor al primei biserici unitariene din Fairfield, Connecticut. Dr. Chorowsky a răspuns la întrebările periodicului *Look* cu o mare sinceritate şi cu o francheţe reconfortantă, rar întâlnită la cultele necreştine majore. Răspunsurile date de el au o valoare deosebită, deoarece reprezintă o afirmaţie oficială din partea teologiei unitariene. Dr. Chorowsky este autorul următoarelor declaraţii, pe care le-am preluat din periodicul *Look* de pe data de 8 martie 1955, dintr-un articol intitulat: „Ce este un unitarian?"

*/. Doctrina despre Dumnezeu şi persoana lui Cristos*

în general, unitarianul este o persoană religioasă, a cărui morală derivă în primul rând din cea a lui Isus, care a crezut într-un Singur Dumnezeu, şi nu în Trinitate... Unitarienii susţin că lumea creştină ortodoxă s-a lepădat de Isus cel adevărat şi omenesc din Evanghelie, substituindu-i un Cristos al dogmatismului, metafizicii şi al filozofiei păgâne. Deoarece unitarienii refuză să îl recunoască pe Isus drept Domn şi Dumnezeu al lor, ei sunt excluşi din Consiliul Naţional al Bisericilor lui Cristos.
O dovadă suplimentară a atitudinii unitariene faţă de Isus Cristos se găseşte într-o altă afirmaţie a doctorului Chorowsy.
Unitarienii resping doctrina şi dogma naşterii din fecioară... Unitarienii nu cred că Isus este Mesia, nici cel nădăjduit de evrei şi nici cel din fantezia creştină. Ei nu cred că El este „Dumnezeu încarnat" sau cea de a doua persoană

* Rosten, Leo, *Religions of America,* New York City, Simon & Schuster, 1975.



a Trinităţii, judecătorul final de la sfârşitul vremurilor, care va veni să judece viii şi morţii.

*2. Doctrinele despre păcat şi mântuire*

Unitarienii recunosc răul şi responsabilitatea omului pentru o mare parte din el... Se spune că din cauza depravării totale a omului, Dumnezeu L-a trimis în lume pe singurul Său Fiu pentru ca să moară pentru oamenii păcătoşi. Unitarienii consideră că o asemenea doctrină este jignitoare, nebiblică, ba chiar imorală. Ea este negreşit incompatibilă cu natura lui Dumnezeu sau cu demnitatea omului, pe care Cel Etern l-a creat după chipul lui Dumnezeu, pentru ca să-1 iubească cu o dragoste veşnică.
Cu privire la doctrina mântuirii veşnice dr. Chorowsky a declarat:
Unitarienii cred în mântuirea omului... E puţin probabil ca ajutorul lui Dumnezeu să vină la cei care aruncă toate poverile lor asupra Domnului. Există o înţelepciune practică în proverbul care zice: „Dumnezeu ajută celor care se ajută singuri" ...dacă prin cer înţelegeţi un cămin al luminii eterne, unde cei mântuiţi şi răscumpăraţi se bucură de o fericire veşnică şi dacă prin

iad înţelegeţi întunericul etern al Diavolului, unde cei răi suferă un chin tară de sfârşit - atunci unitarianismul respinge categoric astfel de credinţe.

## Unitarianismul şi Biblia

„Cred unitarienii că Biblia este inspirată în mod divin şi infailibilă?" Aceasta a fost una din întrebările cheie adresate Bisericii unitariene, la care s-a primit următorul răspuns din partea doctorului Chorowsky:

Nu. Doctrina revelaţiei, a autorităţii absolute şi indiscutabile a Bibliei este contrară credinţei şi învăţăturii unitariene.

Nu mai este necesar să se sublinieze faptul că acest punct de vedere asupra Scripturii este acelaşi cu cel susţinut de iudaismul reformat, Ştiinţa Creştină, Unitatea şi o mulţime de alte culte necreştine, cărora le place să folosească Scriptura, însă într-o manieră care nu a fost niciodată intenţionată de către autorii ei.

## Analiză teologică

Pentru a rezuma problemele de bază existente în unitarianism, trecute şi prezente, cititorul trebuie să noteze cu atenţie trei teze importante.

în primul rând, deşi unitarianismul respinge autoritatea Bibliei în probleme spirituale, morale şi doctrinare, el citează în mod paradoxal adeseori



Biblia şi, pe deasupra, în majoritatea cazurilor în afara contextului, în încercarea de a-şi susţine multe dintre propriile învăţături.

Acest fapt poate fi demonstrat cu uşurinţă dacă se studiază cu atenţie orice lucrare unitariană standard, unde se va găsi că, practic, fiecare autor, fără excepţie, citează tocmai Cartea pe care o neagă religia sa, pentru a stabili sau a demonstra un punct de vedere oarecare susţinut de acea religie!

în răspunsurile pe care le dă periodicului *Look,* dr. Chorowsky însuşi face această greşeală în răspunsul dat la întrebarea „Cred unitarienii în divinitatea lui Isus?"

în acel caz anume, în răspunsul pe care îl dă, el citează Scriptura, deşi cu desăvârşire în afara contextului, pentru a-şi demonstra punctul de vedere, într-o minte logică se naşte în modul cel mai firesc întrebarea: De ce să mai citezi Biblia, dacă respingi aproape toate doctrinele cardinale pe care le propovăduieşte? Şi nu poate fi nici o îndoială că tocmai acest lucru îl fac unitarienii. Dacă unitarienii ar fi cu adevărat oneşti, ei ar abandona Scripturile, deoarece ele sunt fie demne de încredere, fie nu. De ce să culegi şi să alegi acele părţi care se potrivesc teologiei pe care o susţii, câtă vreme tăgăduieşti sutele de afirmaţii de pe paginile Scripturilor care afirmă că sunt Cuvântul lui Dumnezeu adresat omului?

Răspunsul este evident - unitarienii nu îndrăznesc să abandoneze Biblia pe faţă, deşi au facut-o de fapt, deoarece ea este un simbol real şi verificat al prestigiului religios, de folos în atragerea omului neregenerat, care respectă în general Biblia, chiar dacă nu trăieşte conform cerinţelor ei sau nu-L acceptă pe Mântuitorul revelat pe paginile ei. Unitarianismul etalează un respect prefăcut pentru Scriptură şi pentru Isus din Nazaret, deşi este limpede că ei sunt împotriva divinităţii Lui intrinseci, a morţii Lui ispăşitoare, a învierii Lui în trup sau a celei de a doua veniri triumfătoare a Lui.

Se pare că unitarienii vor să-I dea multă onoare lui Cristos, însă ei nu vor să asculte de porunca Lui expresă:

Tatăl iubeşte pe Fiul şi... toată judecata a dat-o Fiului, pentru ca toţi să cinstească pe Fiul cum cinstesc pe Tatăl. (Ioan 5:20-23).

în al doilea rând, unitarianismul se pretinde a fi o formă a creştinismului, dar în acelaşi timp el neagă doctrinele istorice ale Bisericii creştine (Trinitatea, divinitatea lui Cristos, naşterea din fecioară, ispăşirea substituţionară, învierea în trup şi revenirea în slavă a Domnului nostru). Toate acestea sunt descrise drept „dogmatism, metafizică şi filozofie păgână", ca să citâm punctul de vedere oficial exprimat de dr. Chorowsky în periodicul *Look,* şi care poate fi găsit de asemenea în numeroase publicaţii oficiale.

639
în continuare, dr. Chorowsky pretinde că planul de răscumpărare al lui Dumnezeu, aşa cum este el prezentat în Biblie, este Jignitor, nebiblic, ba chiar imoral". Acesta este într-adevăr un mod ciudat de a judeca lucrurile din partea unora ce pretind că practică o metodă ştiinţifică, empirică de dobândire a cunoaşterii şi care îi venerează pe marii zei - Raţiunea, Logica şi Raţionalismul. S-ar putea să fie adevărat, şi fără îndoială că aşa stau lucrurile în cazul unitarienilor, că răscumpărarea omului pe cruce pe baza jertfei ispăşitoare a lui Cristos este Jignitoare, ba chiar imorală". însă ea poate cu greu fi numită „nebiblică"! De fapt, dr. Chorowsky ar fi putut cu uşurinţă să verifice acest lucru, consultând orice concordanţă biblică standard.
Realitatea este că numai în Noul Testament se face referire de peste o sută de ori la moartea substituţionară a lui Cristos de către fiecare scriitor major (vezi Matei 26:28; Marcu 14:24; Luca 22:20; Ioan 6:50-55; 1 Corinteni 11:25; Coloseni 1:20; 1 Petru 1:18, 19; Apocalipsa 1:5). '
Pe lângă acestea, Biblia se referă în nenumărate cazuri în mod direct la divinitatea, naşterea din fecioară, învierea în trup şi cea de a doua venire a lui Isus Cristos, toate acestea fiind în contradicţie directă cu învăţăturile unitariene.
Creştinismul este mai mult decât un mod de viaţă, un cod etic sau un vocabular pseudocreştin. Creştinismul, în esenţa esenţei lui, este persoana, natura şi lucrarea Domnului nostru Isus, Cuvântul Etern şi Fiul încarnat al lui Dumnezeu, iar Biblia ne învaţă că recunoaşterea Lui ca Mântuitor şi Domn personal este absolut necesară pentru intrarea în împărăţia lui Dumnezeu (Ioan 1:12; 3:3; 5:24; 6:37, 47; 14:6; Fapte 4:12).
Doar păcătosul vine la Cristos, deoarece Cristos singur dintre toate figurile religioase ale istoriei, a putut să spună: „Veniţi la Mine, toţi cei trudiţi şi împovăraţi, şi Eu vă voi da odihnă" (Matei 11:28).
Această odihnă, despre care a vorbit Domnul nostru, este doar pentru aceia care sunt gata să se bazeze în întregime pe îndurarea lui Dumnezeu. Sau, pentru a exprima acest lucru în modul cel mai hotărât, aceia care doresc să trăiască o viaţă care să-L satisfacă pe Dumnezeu trebuie întâi să-L satisfacă pe Dumnezeu pentru ca să trăiască.
Dr. Chorowsky şi apostolul Pavel sunt în contradicţie directă în ceea ce priveşte problema extrem de importantă a mântuirii omeneşti. întrucât după dr. Chorowsky: „E puţin probabil ca ajutorul lui Dumnezeu să vină la cei care aruncă toate poverile lor asupra Domnului." Totuşi, apostolul Pavel ne aminteşte că mai presus de toate noi trebuie să aruncăm „asupra Lui toate îngrijorările noastre, căci El însuşi îngrijeşte de noi" (1 Petru 5:7). Dacă, după cuvintele scriitorului Epistolei către Evrei, Isus Cristos este într-adevăr „acelaşi ieri şi azi şi în veci" (13:8) şi dacă la Dumnezeul Bibliei „nu este nici
640

schimbare, nici umbră de mutare" (Iacov 1:17), programul unitarian de „mântuire prin caracter" care se bazează pe efortul omenesc, „Dumnezeu ajută celor care se ajută singuri", nu poate să rămână în picioare. Unitarianismul pune literalmente „carul" (o viaţă morală şi etică) înaintea „boilor" (pocăinţa înaintea lui Dumnezeu şi credinţa în Domnul Isus Cristos), şi din această cauză ajunge într-o confuzie deplină, văzând că unitarienii nu pot găsi pace nici cu Dumnezeu, şi nici cu aproapele lor, deoarece „cei răi n-au pace, zice Domnul" (Isaia 48:22).
în capitolul 3 al Evangheliei lui Ioan, imediat după discuţia lui Isus cu Nicodim, putem citi:
Și judecata aceasta stă în faptul că, odată venită Lumina în lume, oamenii au iubit mai mult întunericul decât lumina, pentru că faptele lor erau rele. (v. 19).
Acesta este motivul real pentru care unitarienii nu îl primesc pe Isus Cristos ca Mântuitor al lor; deoarece, în ciuda afirmării de către ei a necesităţii unei vieţi morale şi etice şi a credinţei în Dumnezeu, a faptelor bune şi a regulii de aur etc, prin faptul că ei îl resping pe Cristosul de importanţă

istorică al Scripturii, pe Dumnezeu-omul revelaţiei, ei au dovedit într-adevăr în mod irevocabil că iubesc întunericul mai degrabă decât lumina, întrucât faptele lor sunt rele. Nu există un rău mai mare decât să respingi Dragostea infinită de la cruce, Dragostea întrupată, pe Isus Cristos cel care „a purtat păcatele noastre în trupul Său pe lemn".

Scriptura ne informează că Isus Cristos S-a arătat ca să nimicească lucrările Diavolului şi să-1 nimicească pe cel ce are autoritatea morţii (Evrei 2:14). Este într-adevăr un lucru necugetat să schimbi slava Dumnezeului nemuritor pe nişte lucruri pieritoare şi să-ţi strângi comori pe pământ, unde le mănâncă molia şi rugina şi unde pătrund hoţii şi le fură.

De fapt, unitarienii fac tocmai lucrul acesta. Atunci cum să scape ei de judecata Aceluia care Se numeşte Cuvântul veşnic, plinătatea lui Dumnezeu în formă umană?

în al treilea rând, unitarianismul doreşte să evite învăţătura biblică conform căreia Dumnezeu I-a încredinţat cu adevărat întreaga judecată Fiului Său (Ioan 5:22, 23). Motivul evident pentru aceasta constă în faptul că doctrina pedepsei veşnice pe care Cristos o va administra la cea de a doua venire a Sa în putere, la sfârşitul veacurilor, este ca un ghimpe spiritual în carnea unitarianismului contemporan.

Dr. Chorowsky şi unitarienii în general resping în mod categoric „întunericul etern, ...unde cei răi suferă un chin fără de sfârşit".

în legătură cu aceasta, Petru şi Pavel declară că întunericul etern este



într-adevăr soarta tuturor celor care îl resping pe Isus Cristos, „Cel ce a fost arătat în trup" (1 Timotei 3:16). Şi amândoi sunt de acord că „negura întunericului" este păstrată pentru astfel de suflete „pentru vecie" (2 Petru 2:17; Iuda 13). Folosirea termenului grecesc *ionion* (veşnic) este foarte expresivă aici şi nu poate fi ignorată de nici un cercetător competent al Scripturilor.

în lumina acestor date, viitorul unitarienilor cu greu ar putea fi descris drept luminos.

Unitarianismul este un produs al zeificării raţiunii, al respingerii autorităţii biblice şi al unei mândrii cumplite, mai presus de orice descriere, care declară că omul are putinţa de a se salva singur de la pedeapsa cutremurătoare a păcatului. Este una ca unitarianismul să-şi exercite dreptul de a tăgădui doctrinele fundamentale ale creştinismului. Dar este cu totul altceva să folosească Scripturile creştine şi să forţeze numeroase contexte din ele pentru a realiza astfel de tăgăduiri. Iată de ce nu puţini gânditori creştini au ajuns să observe că deşi unitarianismul poate fi o religie ce încearcă să exalte raţiunea şi raţionalismul, el este o religie în care consecvenţa logică este în mod vădit absentă.

# SOCIETATEA ROSICRUCIANA

„Fie ca pe crucea voastră să înflorească trandafirii", intonează vocea mistică şi autoritară a conducătorului, iar răspunsul discipolilor, al novicilor şi învăţăceilor se revarsă ca un ecou: „Şi pe-a ta de asemenea"; ei formează cu toţii un centru tipic al societăţii rosicruciene. Formula aceasta anunţă începutul unei noi incursiuni în labirinturile metafizice ale unui cult eretic vechi de 600 de ani, care împreună cu multiplele lui fracţiuni este cunoscut astăzi în general drept „societatea rosicruciană".

Dintre toate sistemele de cult eretic intrate în discuţie în această carte, rosicrucienii se califică cu cea mai mare certitudine, împreună cu spiritiştii, teozofii şi swedenborgienii, drept extrem de înclinaţi spre misticism. Mai mult decât ceilalţi, ei sunt devotaţi unui sistem doctrinar detaliat, compus din atât de multe caracteristici hibride preluate de la alte culte, încât se situează aproape dincolo de puterea de comprehensiune a omului, ca să nu mai vorbim de puterea lui de analiză.

Rosicrucianismul nu este numai un sistem teologic eclectic, ce amestecă mitologia păgână cu iudaismul, şi creştinismul cu urme de hinduism şi budism, ci este un sistem de gândire ce caută să sintetizeze adevărurile fundamentale ale tuturor religiilor şi să le absoarbă într-un sistem dominant.

Literatura rosicrucianismului conţine enorm de multe elemente de simbolism, antropologie, transmigrare şi, într-o oarecare măsură, chiar şi de spiritism. în unele domenii există o mare asemănare cu vocabularul teozofiei şi cu concepţia că omul progresează prin mai multe reîncarnări, fiecare dintre ele purificându-l de păcatele încarnării precedente.
în teologia rosicruciană există şapte lumi cu şapte secţiuni sau diviziuni prezidate la cel mai înalt nivel de un „spirit universal". întreaga natură, de fapt întreaga creaţie, este unită şi se bucură de o relaţie directă cu crucea, aceasta reprezentând trecutul evolutiv al omului, precum şi destinul lui viitor.
în teologia rosicruciană crucea îşi pierde ceea ce Biblia descrie a fi „ocara" crucii şi nici un rosicrucian nu este gata să „iasă dar afară din tabără la El, şi să sufere ocara Lui" (Evrei 13:13).
în rosicrucianism, crucea reprezintă simbolul mistic al progresării evolutive a omului - trecut, prezent şi viitor - şi nu poartă deloc adevărata semnificaţie de simbol al preţului plătit de Dumnezeu pentru ca să-i răscumpere pe fiii oamenilor (Apocalipsa 1:5).

Ocupând un loc încă important, deşi a fost redefinită, crucea rămâne în centrul rosicrucianismului, înconjurată de trandafiri. Imaginea aceasta a dus la conceptul de cruce împodobită cu trandafiri.
Omul progresează pe baza numărului mistic de şapte, întrucât la vârsta de şapte ani el posedă un trup vital, la paisprezece ani un trup de dorinţă, la douăzeci şi unu de ani o formare deplină a minţii, deşi aşa-numitul „trup dens" este prezent încă de la naştere.
Conform teologiei rosicruciene, misiunea Domnului Isus Cristos a fost să Se facă de cunoscut cu scopul de a ajuta omenirea în lupta sa evolutivă. Teologia rosicruciană îl declară drept manifestarea cea mai înaltă sau iniţiatul superior al Soarelui. El, împreună cu Buddha şi cu alţi mari conducători, a fost revelat pentru a facilita progresul omenesc. Suveran asupra tuturor manifestărilor este iniţiatul superior din Saturn. Acesta este desemnat drept Tatăl. Duhul Sfânt este cunoscut drept iniţiatul superior al Lunii. în orice caz, nici Duhul Sfânt şi nici Fiul nu au nici un rol în realizarea vreunei ispăşiri substituţionare sau a vreunei regenerări spirituale, care să se încheie cu o răscumpărare personală în afara reîncarnării fizice.
Pe măsură ce pătrundem în labirinturile terminologiei şi teologiei rosicruciene, dăm de cele trei ceruri fabuloase, la care se ajunge prin roata suferinţei, a tăcerii, a gândului şi, în cele din urmă, a reîncarnării. O coardă de argint, se spune, leagă trupul fizic sau dens de cel spiritual, iar la moartea omului coarda se rupe, eliberând natura superioară de cea fizică. în literatura rosicruciană ni se spune că Platon a crezut în rosicrucianism datorită accentului pe care îl pune acesta asupra sufletului universal şi că au existat nenumăraţi alţi iniţiaţi secreţi ai adevărurilor rosicruciene. Până şi continentul pierdut al Atlantidei şi misterioasa rasă lemură sunt incluse în speculaţiile rosicruciene. De fapt există foarte puţine lucruri pe care rosicrucianismul să nu caute să le înfăşoare în cunoaşterea lui mitologico-magică, dar tot ce este creştin rămâne profanat în urma contactului cu rosicrucianismul.
Când cititorul de rând, preocupat de literatura rosicruciană, reuşeşte să îşi croiască drum prin numeroasele perioade (Soare, Lună, Saturn etc), eteruri, trupuri şi ipoteze multiple ale filozofiei rosicruciene, el este aproape în majoritatea cazurilor impresionat de cantitatea enormă de informaţii pe care rosicrucienii le-au strâns cu scopul de a înlocui revelaţiile din Biblie. Aproape întotdeauna cititorul este pus în încurcătură de faptul că terminologia şi concepţiile rosicruciene au un iz şi un sunet creştin distinct. Dar într-un fel sau altul, „gustul" acestui amestec este cu totul diferit!
Adepţii rosicrucianismului au un punct de vedere panteist asupra lumii. Ei cred că, într-un fel, toată realitatea este o parte din, sau o expresie a esenţei ori a naturii lui Dumnezeu. Dumnezeu este totul. Acest panteism îmbracă

toate aspectele credinţei rosicruciene. Din cauza acestui fapt, rosicrucianismul are multe în comun cu alte culte panteiste, cum ar fi „Unitatea", „Ştiinţa Creştină", Teozofia şi „Marele Eu Sunt".
Intenţia noastră în această anexă nu este de a ne ocupa în amănunţime de teologia rosicrucianismului, ceea ce nu ar face altceva decât să înfierbânte mintea celor mai mulţi creştini, şi să aducă prea puţină lumină, sau aproape deloc asupra problemei. însă, de vreme ce acest cult eretic este activ în părţile de sud-vest şi de vest ale Statelor Unite şi pătrunde cu un succes constant şi pe coasta de est şi în Vestul Mijlociu, fapt demonstrat de constituirea unor centre ale societăţii rosicruciene în oraşele principale din Vestul Mijlociu şi din Est, trebuie să se menţioneze câte ceva despre istoria şi structura teologică a rosicrucianismului, întrucât cultul acesta eretic afectează doctrinele creştine despre Dumnezeu, despre persoana, natura şi lucrarea lui Isus Cristos şi despre destinul omenirii.

## Istoria cultului eretic

întemeietorul rosicrucianismului contemporan a fost Christianus Rosenkreutz (1378-1484), un erudit german care s-a opus fără menajamente romano-catolicismului şi a pretins că este revelatorul misterelor crucii împodobite cu trandafiri. De la începuturile lui, rosicrucianismul a pus accentul pe ocult şi pe relaţia mistică dintre creştinism şi toate religiile mari ale lumii. A fost recunoscut ca o societate secretă. A prosperat într-o vreme în care societăţile secrete erau în vogă, şi „la un secol după întemeierea lui, rosicrucianismul a trecut printr-o periodă de recrudescenţă în strânsă legătură cu francomasoneria, care nu numai că a considerat rosicrucianismul drept autentic, dar a şi împrumutat datini şi obiceiuri din scrierile celor care satirizaseră fraternitatea" (Samuel Macauley Jackson, editor, *The New Schaff-Herzog Encyclopedia of Religious Knowledge,* Grand Rapids, MI, Baker Book House, reeditată în 1977, voi. 10, pag. 97).
într-o lume care încerca să pătrundă sensul cometelor, al alchimiei şi al ocultismului răsăritean, rosicrucianismul s-a dovedit a fi o alternativă atractivă la credinţa creştină autentică. Acesta avea grijă să folosească un vocabular creştin ortodox şi să se pronunţe cu vehemenţă împotriva romano-catolicismului, a alchimiei şi a teologiei dogmatice de orice fel, deşi promova cu înflăcărare unele dintre principiile Reformei protestante, a cărei teologie, trebuie remarcat, este antiteza învăţăturii rosicruciene!
Astăzi există mai mult de 500 de centre rosicruciene pretutindeni în lume, iar cartierul general al celei mai mari fracţiuni a mişcării (AMORC), din toate punctele de vedere, se află în San Jose, California. Autorul acestei cărţi a vizitat



acest sediu în anul 1961, obţinând informaţii valoroase despre metodele folosite de către rosicrucieni în propagarea convingerilor lor, precum şi informaţii suplimentare asupra câtorva dintre învăţăturile lor mai „spirituale". Dintre toţi scriitorii rosicrucieni moderni, cel mai bine cunoscut este regretatul Max Heidel.
în acest veac al ecumenismului, rosicrucienii insistă mult asupra „frăţiei universale", publică milioane de exemplare ale periodicelor lor *(The Rosicrucian Digest* şi *Rosicrucian Forum)* şi susţin „templul suprem al Americii de Nord şi de Sud", localizat în Rosicrucian Park din San Jose, California.
Această grupare a rosicrucienilor, identificaţi prin literele AMORC, nu recunosc că ar fi o religie sau o biserică. Ei se identifică drept o frăţie sau o organizaţie ce are drept scop să ajute omenirea să-şi conducă destinul. AMORC, cea mai mare fracţiune rosicruciană, are un număr total de membri de aproximativ 50.000, ceea ce reprezintă 90% din aderenţa rosicruciană universală. Cu toţii, rosicrucienii numără probabil mai puţin de 60.000 în întreaga lume, însă datorită unei puternice campanii publicitare, a propagării înflăcărate a frăţiei şi a publicaţiilor lor care insistă asupra destinului, rosicrucianismul este în prezent un cult necreştin de succes, care foloseşte terminologia creştinismului ori de câte ori acest lucru este posibil (şi avantajos)

pentru a abate minţile ignorante în labirintul unei religii filozofice atât de complexe, încât cei care o cunosc cel mai bine se mulţumesc să admită prompt limitele propriei lor înţelegeri.

## Rosicrucianismul şi creştinismul

1. *Natura lui Dumnezeu*

O afirmaţie istorică a rosicrucianismului este faptul că Dumnezeu este o fiinţă impersonală, compusă din şapte duhuri, ce se manifestă ca o „dumnezeire triună", sau ca Tată, Fiu şi Duh Sfânt. Ca nu cumva să existe vreo îndoială asupra acestui subiect, Heindel declară într-una din multele lui cărţi:

...Cele şapte duhuri dinaintea tronului... sunt în mod colectiv Dumnezeu şi alcătuiesc dumnezeirea triună... Tatăl este iniţiatul superior din umanitatea de pe Saturn... Fiul este iniţiatul superior de pe Soare... Duhul Sfânt (Iehova) este iniţiatul superior de pe Lună...'

într-o asemenea junglă semantică, natura lui Dumnezeu, Sfânta Treime, sau Divinitatea triună a revelaţiei biblice este mutilată dacă nu complet, cel puţin

*The Rosicrucian Cosmo-Conception,* San Jose, CA, AMORC, nd., pag. 376, 252.



până ajunge de nerecunoscut. Devine un fel de panteism ocult, culminând într-o fiinţă-spirit impersonală, care este „în mod colectiv" Dumnezeu. Adepţii rosicrucianismului cred că Trinitatea prezintă aspecte ale lui Dumnezeu:

...singurul zămislit, Cuvântul despre care vorbeşte Iehova, este cel de al doilea aspect al Fiinţei supreme. Acest cuvânt, şi numai el, este zămislit din Tatăl Lui, aspectul primar anterior tuturor lucrurilor... Prin urmare, Singurul Zămislit este Fiinţa glorificată, mai presus de orice altceva în univers, în afară doar de aspectul Putere, care a creat-o.[2]

Pentru rosicrucieni Duhul Sfânt este Iehova, cel de-al treilea aspect al dumnezeirii triune. însă în sensul teologiei creştine aceste definiţii sunt lipsite de sens, deoarece Biblia declară fără echivoc că Dumnezeu este Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt, trei Persoane divine, toate împărtăşind aceeaşi natură şi aceleaşi atribute, fiind coexistente, coegale şi coeterne şi, mai presus de orice altceva, personale. Domnul însuşi a declarat:

Eu sunt Cel ce sunt... Vei răspunde copiilor lui Israel astfel: „Cel ce se numeşte: «Eu sunt» m-a trimis la voi." (Exodul 3:14).

Aşadar, doctrina creştină a Trinităţii nu poate fi identificată cu caricatura ei rosicrucianã, cu toate că este semnificativ faptul că rosicrucienii fac tot posibilul ca teologia lor panteistă să sune ca şi când ar fi creştinism autentic, identificând-o astfel cu religia predominantă din Statele Unite, care este religia creştină. Ei se simt la fel de acasă printre budişti, hinduşi sau mohamedani, şi îşi pot adapta teologia, asemenea cameleonilor ce îşi adaptează culoarea tegumentelor, la „culoarea" mediului teologic în care se găsesc. Dar pasaje cum sunt Matei 28:19; Ioan 14:16 şi 26; Luca 1:35; Ioan 1:1 şi 14; Coloseni 2:9 şi Fapte 5:3, 4 etc. demonstrează dincolo de orice îndoială rezonabilă doctrina creştină a Trinităţii.

*2. Natura şi lucrarea lui Isus Cristos*

După cum rosicrucianismul se află în opoziţie cu doctrina creştină a Trinităţii, el se opune de asemenea divinităţii adevărate a Domnului Isus. Rosicrucianismul afirmă că Isus Cristos nu a fost Isus, şi nici singurul Fiu zămislit al lui Dumnezeu. în schimb, Isus a fost un om, cea mai intensă lumină călăuzitoare posibilă. Spiritul-Cristos a fost o manifestare a Cristosului cosmic şi singurul zămislit este „o fiinţă glorificată, mai presus de orice altceva în univers, în afară doar de aspectul Putere, care a creat-o" .[3]

Este deci evident că, aşa după cum Ştiinţa Creştină îl separă pe Isus de

[1] *Ibid.,* pag. 374.

*'Ibid.,* pag. 374.



Cristos în Isus, o manifestare aparentă a naturii omeneşti, locuită de către o idee sau conştienţa-Cristos, tot aşa rosicrucianismul foloseşte acelaşi tip de schizofrenie spirituală şi sfârşeşte, asemenea Ştiinţei Creştine şi tuturor cul-

telor eretice gnostice, cu un Mesia divizat.
în filozofia rosicrucianismului, „spiritul-Cristos, care a intrat în trupul lui Isus atunci când Isus însuşi a eliberat acel trup, a fost o rază din Cristosul cosmic, îl putem urmări în încarnările Lui precedente şi îi putem schiţa progresul până în ziua de azi" .[4]
Isus Cristos, în teologia rosicrucienilor, „a fost un spirit aparţinând evoluţiei noastre omeneşti, şi la fel a fost şi Gautama Buddha" - o teologie care nu ţine cont de încarnarea singurului Dumnezeu în persoana bărbatului dinNazaret (Ioan 1:1, 14, 18).
Creştinismul şi rosicrucianismul nu pot fi niciodată împăcate, deoarece cel dintâi declară divinitatea absolută şi unică a figurii centrale din întreaga istorie, iar cel din urmă îl include într-un panteon de divinităţi sau spirite întrupate. Domnul nostru a negat cu vehemenţă asemenea implicaţii atunci când a afirmat despre propria Lui misiune: „Toţi cei ce au venit înainte de Mine sunt hoţi şi tâlhari; dar oile n-au ascultat de ei" (Ioan 10:8).
Cristosul din Sfânta Scriptură nu poate fi divizat şi subdivizat în segmente panteiste şi gnostice. El refuză să fie considerat una din mai multele căi la fel de bune, sau un simplu aspect al adevărului. în schimb, declaraţia Lui este că El este Viaţa însăşi şi, ca atare, singura Cale şi Adevărul. încercarea de a-L pune pe Cristosul revelaţiei pe acelaşi plan cu Cristosul rosicrucianismului este culmea absurdităţii. Deoarece Cristosul lui Heindel şi Cristosul „frăţiei" este în realitate „un alt Isus" (2 Corinteni 11:4), creaţia unei imaginaţii bogate şi a unui intelect cuprinzător (aparţinând lui Heindel), proiectat în secolul al XX-lea, îmbibat cu ocultism şi învăţături mistice şi învăluit în mod uşuratic într-o terminologie biblică. El este doar o contrafacere ingenioasă, rămânând însă cu toate acestea o contrafacere!
Este inutil să reliefăm concepţia rosicruciană despre ispăşire, de vreme ce pentru ei ispăşirea nu este substituţionară, în sensul că Cristos a plătit pedeapsa pentru toate păcatele. Motivul primordial pentru aceasta este că ei nu cred că Isus este *Cristosul.*
învăţătura Sfintei Scripturi este că nu există decât un singur Dumnezeu (Deuteronom 6:4; Galateni 3:20) şi că a-L cunoaşte pe El şi pe Isus Cristos pe care L-a trimis El înseamnă a avea viaţa veşnică (Ioan 17). Societatea rosicruciană nu îl cunoaşte; ea nu acceptă jertfa Lui substituţionară pentru toate păcatele (Isaia 53) şi înlocuieşte învierea cu reîncarnarea, propovăduind că

[1] *The Rosicrucian Philosophy, Max Heindel,* pag. 181.



omul trece prin stadii ale reîncarnării, prin diferite sfere ale desăvârşirii progresive, toate acestea fiind un produs al evoluţiei cosmice.

## Istoria şi destinul omenirii

încheiem această scurtă incursiune în istoria şi doctrina societăţii rosicruciene cu observaţia că şi concepţia ei despre omenire este nebiblică. în gândirea rosicrucienilor au existat diferite epoci sau stadii de dezvoltare ale omului pe pământ. De exemplu, negrii erau cunoscuţi drept lemuri, reprezentând cea de-a treia dintre aceste epoci. Ei au fost urmaţi de rasa roşie, rasa galbenă şi rasa albă. După rosicrucieni, rasa albă este de origine semitică, fiind cea de a cincea dintre rasele atlante.
Pe lângă acest tip de antropologie ocultă, rosicrucienii ar vrea ca noi să credem că Atlantida, un continent mitic pierdut, a fost cea care a dat naştere acestei rase, constituită din strămoşii celor destinaţi să devină părinţii rasei ariane din zilele noastre.
Conform rosicrucianismului, omul evoluează într-o fiinţă divină şi de fapt el este o fiinţă divină, dacă se poate spune aşa, un fel de semi-zeu, la impresionanta scală a evoluţiei cosmice.
Cu un asemenea punct de vedere despre om, rosicrucienii pot într-adevăr merge mai departe cu născocirile lor, pentru a institui o frăţie internaţională a lumii, deoarece, în teologia lor, evoluţia cosmică şi legea progresului indică mereu înainte şi în sus, spre salvarea finală a întregii omeniri.
în legătură cu aceasta, cititorul trebuie să ia în considerare cuvintele apos-

tolului Pavel care a atenuat accentul rosicrucian asupra antropologiei oculte atunci când a declarat că „omul dintâi (a fost) Adam" (1 Corinteni 15:45). Aceasta este o analiză concisă a concepţiei raselor progresive, dintre care unele, potrivit rosicrucianismului, îl preced pe Adam. Sub inspiraţia Duhului Sfânt, apostolul declară că a existat doar *o singură* rasă umană, al cărei tată este Adam, şi că în acest om Adam toţi au murit (Romani 5:12; 1 Corinteni 15:22) datorită păcatului, rosicrucienii nefacând excepţie de la aceasta. Prin urmare, întreaga fetişizare, toate simbolurile secrete şi crucile împodobite cu trandafiri ale creaţiei nu-1 pot reabilita pe Adam. Există un singur remediu pentru păcat în întreaga istorie, şi acesta este harul divin, anunţat profetic înainte de cruce şi prin trăirea reală după evenimentul hotărâtor de la cruce. Nimic nu poate înlocui poruncile lui Dumnezeu, şi societatea rosicruciană ar face bine să ia seama la cuvintele Celui care a lăsat omenirii drept moştenire o cruce împroşcată cu sânge, nu una împodobită cu trandafiri. Promisiunea pe care a făcut-o El ucenicilor Săi a fost următoarea: „...pentru că Eu trăiesc, şi voi veţi trăi." Acesta este Cristosul creştinismului istoric, şi cuvântul Lui, nu al nostru, va fi judecătorul tuturor oamenilor, inclusiv al rosicrucienilor, „în ziua aceea" (2 Timotei 1:12, 18).

# BISERICA NOULUI IERUSALIM - SWEDENBORGIANISMUL

Este realmente imposibil ca cineva să studieze sfera largă a cultelor eretice fără să se confrunte cu teologia Bisericii Noului Ierusalim, care, deşi cu un număr mic de membri în America (înjur de 8.000 în două conferinţe diferite), exercită o influenţă considerabilă în cercurile bisericeşti intelectuale. Acest lucru este adevărat atât în Statele Unite, cât şi în afara lor. în alte ţări, mai ales în Anglia şi în ţările scandinave, acest cult eretic a decăzut în ultimii câţiva ani, ajungând la un număr total de membri de aproximativ 50.000.

Deşi majoritatea sistemelor de cult eretic, dacă nu toate, sunt produsul unor indivizi care cu greu ar putea fi numiţi intelectuali, Biserica Noului Ierusalim a fost întemeiată de unul dintre cei mai înzestraţi şi respectaţi intelectuali din toate vremurile, şi anume de Emanuel Swedenborg.

Swedenborg s-a născut la Stockholm, Suedia, în data de 29 ianuarie 1688 şi a murit la Londra pe data de 29 martie 1772, la vârsta de 85 de ani. Fiind fiul reverendului Jasper Swedenborg, un renumit pastor luteran şi capelan la curtea regelui Suediei, el avea să devină mai târziu profesor şi decan la Universitatea din Upsala. Swedenborg avea într-adevăr origini nobile şi încă de timpuriu s-a distins ca matematician, specialist în exploatarea minieră, inginer şi inventator. Contribuţiile pe care le-a adus patriei sale au fost atât de mari, mai ales în domeniul finanţelor şi al mineritului, încât în 1808, la 36 de ani după moartea sa, rămăşiţele lui trupeşti au fost ridicate din cripta bisericii luterane din Princes Square, Radcliffe Highway, Londra, şi transportate de către marina suedeză la locul lor ultim de odihnă, într-o catedrală din Upsala. La vreo doi ani după aceea, regele Suediei şi familia lui, în prezenţa a numeroşi demnitari şi feţe bisericeşti i-au dedicat un monument comemorativ, acţiune care a fost votată în unanimitate de către parlamentul suedez.

Swedenborg şi-a făcut studiile în Upsala, după care, în următorii patru ani, a călătorit în Germania, Olanda, Anglia şi Franţa. El şi-a ocupat timpul liber dintre studii cu diferite invenţii.

William White, în biografia dedicată lui Swedenborg, a afirmat că, datorită geniului său inventiv, Swedenborg a elaborat „o nouă maşină de gătit, o armă cu aer comprimat, metode de manufacturare a sării... şi a schiţat planuri pentru o maşină de zbor şi pentru construcţia de docuri" (pag. 29, vezi de asemenea *Transactions ofthe International Swedenborg Congress,* 1910, pag. 5).



Pe lângă realizările obţinute în această perioadă deosebită de geniul lui inventiv, Swedenborg mai lucra şi la ceea ce el numea un fel de vas cu ajutorul căruia un om se poate deplasa sub suprafaţa apei, putând să aducă astfel pagube mari flotei inamice.

La sfârşitul călătoriilor sale în afara graniţelor ţării, Swedenborg a scris numeroase cărţi, atrăgând prin ele atenţia suveranului său, regele Carol al

Xll-lea, care i-a recunoscut geniul şi 1-a numit profesor la Colegiul suedez de minerit. După moartea regelui în 1718, Swedenborg a devenit membru al Dietei suedeze. în calitatea lui de consilier regal al minelor, el a călătorit mult prin Europa, lărgindu-şi orizontul şi sporindu-şi cunoştinţele deja uimitoare în domeniul filozofiei, artei, teologiei şi metafizicii. Toate acestea au fost consemnate cu conştiinciozitate de el în lucrarea lui *Diary of Travel,* un fel de abordare în stilul lui John Gunther a Europei secolului al XVIII-lea. Swedenborg era asociatul regilor, prinţilor, eruditilor, matematicienilor, inginerilor, astronomilor şi al teologilor. Puţini oameni s-au bucurat de o primire şi o recunoaştere asemenea celei de care a avut el parte în timpul lungii sale vieţi, recunoaştere care s-a extins în multiple sfere de interes şi care a fost un omagiu de durată adus profunzimii şi strălucirii lui intelectuale. Anul 1745 marchează punctul de cotitură în cariera lui Swedenborg în calitate de figură mondială în multe domenii de activitate, întrucât în acel an el a susţinut că a primit chemarea de a deveni „atât clarvăzător, cât şi revelator al lucrurilor lumii spirituale şi, în acelaşi timp, al adevărului spiritual şi al doctrinei spirituale care stă la baza sensului literal şi simbolic al Scripturilor sacre". între anii 1743 şi 1749, Swedenborg a susţinut că a trăit experienţa unor viziuni cereşti şi a unor perioade de mari ispite, care au culminat într-un program prodigios de activitate scriitoricească, având drept rezultat lucrări cum sunt *Arcana Coelestia; The Earth in the Universe; The White Horse of the Apocalypse; The Apocalypse Explained; The Last Judgement; The New Jerusalem and Its Heavenly Doctrines* şi *The Apocalypse Revealed.* Swedenborg a continuat să publice *The Angelic Wisdom Respecting the Divine Love and Wisdom,* 1763; *The Angelic Wisdom Respecting the Divine Providence,* 1764; *The Delights of Wisdom Concerning Conjugial Love,* 1768; *A Re-fixed Position Concerning the Doctrine ofthe New Church, Signified by the New Jerusalem in Revelation,* 1769; şi ultima lui lucrare, *The True Christian Religion Containing the Universal Theology ofthe New Church, or Universal Theology and the New Church,* 1771. Acesta a fost, în sensul cel mai propriu al cuvântului, un compendiu al întregii sale structuri teologice. Un cercetător competent al lui Swedenborg indică de asemenea faptul că el a scris cărţi de algebră, expunând pentru prima dată în suedeză diferenţiala în calculul integral; a scris cărţi despre un mod de găsire a longitudinii



pe mare cu ajutorul lunii; despre moneda şi măsurile zecimale; despre mişcarea şi poziţia pământului şi a planetelor; despre adâncimea mării şi despre forţa mai mare a mareelor în lumea antică; despre docuri, stăvilare şi lucrările de extracţie a sării; despre chimia şi despre geometria atomică... După câteva lucrări filozofice, nesatisfăcut de rezultatele obţinute, a studiat anatomia şi fiziologia, despre care a scris şi cărţi... La vârsta de 54 de ani, Swedenborg a fost probabil unul dintre cei mai învăţaţi oameni în viaţă, considerând că învăţătura înseamnă familiarizarea semnificativă cu universul aşa cum era el cunoscut la vremea aceea. Un mic indiciu al vastelor lui preocupări este faptul că preşedintele de atunci al societăţii regale, Sir Hans Sloan, 1-a invitat să devină membru corespondent al acestei societăţi.

Apoi s-a întâmplat un lucru ciudat. în 1743, el a avut o iluminare spirituală, însoţită de tremurături, voci, lumini etc. şi a început să aibă acces la lumea spirituală, sau să creadă că are. între anii 1749 şi 1756, el a publicat la Londra lucrarea sa *Arcana Coelestia,* în patru volume format in-cvarto, şi ulterior alte lucrări în care şi-a expus doctrinele sale, care se ocupau mai cu seamă de interpretarea spirituală a Scripturilor, şi în special a cărţilor Genesa şi Exodul. Multe din acestea par a fi pline de fantezie, însă gândirea lui rămâne întotdeauna sistematică şi nimeni nu poate susţine în mod convingător că Swedenborg a fost alienat mintal. în plus, el era perspicace în afacerile lumeşti, cordial în societate şi discuta problemele politice şi financiare în Dieta suedeză asemenea oricărui alt om de lume. Câţiva ani mai târziu el a început să-şi scrie şi să-şi publice lucrările teologice, care numără în jur de patruzeci de volume, însă această prezentare a Scripturii, primită, după cum credea el, direct de la Domnul şi considerată de el a fi partea importantă a lucrării sale, este pentru noi mai puţin interesantă decât experienţele lui spirituale, dintre care majoritatea sunt descrise în jurnalul lui spiritual, de unde ocazional el a copiat extrase pe care le-a introdus în lucrările lui teologice. Se presupune că aceste experienţe erau de o asemenea natură, încât pentru un om obişnuit ele ar fi fost suficiente pentru a-1 califica drept bun de dus la ospiciu. Swedenborg vorbea,

sau credea că vorbeşte, cu Luther, Calvin, sf. Augustin, sf. Pavel - dezbătând cu ei probleme teologice şi fiind în dezacord violent cu acesta din urmă şi cu mulţi alţii, inclusiv cu „unul care, mi-a fost dat să înţeleg, era Cicero". Toate acestea, deşi probabil nu sunt de natură halucinatorie, reprezintă un material cel puţin riscant, iar swedenborgiştii au fost destul de înţelepţi să nu se bazeze prea mult pe ele. El scria prin dicteu automat, auzea voci şi vedea scrieri şi chiar cuvinte aparţinând unor astfel de scrieri, până şi cu ochii închişi. însă unele dintre incidentele consemnate se bazează pe martori oculari, şi acestea ne determină la a fi reticenţi înainte de a decide în favoarea unei explicaţii subiective a experienţelor acestui clarvăzător.'

Mă voi referi puţin mai târziu la acest aspect al vieţii lui. Avem însă

[1] J. Arthur Hill, *Spiritualism: Its History, Phenomena, and Doctrine,* New York, George Doran, 1919, pag. 42-44.



convingerea că am prezentat suficient de multe fapte pentru a stabili dincolo de orice îndoială rezonabilă că Swedenborg a fost o persoană unică, a cărui înţelepciune şi influenţă a pătruns în multe cercuri în veacul în care a trăit. Frank Sewall a rezumat cel mai bine acest lucru atunci când a scris:

Asemena multor gânditori de frunte ai lumii, Swedenborg a avut nevoie de perspectiva anilor următori pentru a fi văzut în adevărata lui importanţă. Immanuel Kant şi-a ascuns îndatorarea faţă de el sub persiflarea „Visurile văzătorului în spirit"; dar Goethe este mai sincer în gratitudinea lui şi *Faust* al lui este plin de idei aparţinând concepţiei lui Swedenborg despre lume. Monismul întreit al lui Swedenborg, doctrina conform căreia unul cuprinde în sine însuşi cele trei grade esenţiale, sfârşitul, cauza, efectul: omul suprem, sau forma umană a societăţii; spiritualul considerat a fi realitatea, lumea; semnificaţia spirituală ca semnificaţie adevărată şi esenţială a Scripturilor; Dumnezeu ca Om divin, vizibil şi vrednic de adorare în umanitatea glorificată a lui Isus Cristos; doctrina despre lume ca sistem vast de vibraţii puse în mişcare de către centrul acestui sistem, dragostea divină infinită, şi transmise prin intermediul sferelor şi atmosferelor succesive, spirituale şi naturale; împărăţia cerurilor ca împărăţie a utilităţilor - toate ideile acestea pun stăpânire pe întreaga desfăşurare mai nouă a gândirii filozofice şi religioase. Prejudecata teologică de la început face loc respectului profund; pare aproape vremea în care se va realiza propria profeţie a lui Swedenborg, care a citat cuvintele lui Seneca: „Vor veni aceia care vor judeca fără a jigni sau a favoriza."[2]

Nu pot fi de acord cu domnul Sewall că ar trebui acceptat sistemul teologic de bază al lui Swedenborg, sistem pe care îl voi analiza pe scurt. însă nici o persoană obiectivă nu poate tăgădui că locul lui printre intelectualii lumii este asigurat. Totuşi, poziţia teologică a lui Swedenborg în domeniul cultelor eretice necreştine constituie o cu totul altă sferă de preocupare. Deoarece, cu toate că a fost un geniu, concepţia lui despre Biblie, despre scrierile apostolului Pavel şi despre numeroase alte cărţi din Vechiul şi Noul Testament îl situează mult în afara hotarelor teologiei creştine. Acest lucru este valabil nu numai în ceea ce priveşte canonul, ci şi în privinţa doctrinelor care se referea la natura lui Dumenzeu, Sfânta Treime, ispăşirea lui Isus Cristos şi doctrinele despre mântuire şi înviere. Noi nu putem ignora persoana lui Emanuel Swedenborg; de fapt, pe măsură ce trec anii, prin intermediul bisericii pe care a inspirat-o şi al reputaţiei pe care şi-a dobândit-o, el devine o influenţă tot mai mare, de care trebuie să se ţină seama şi care trebuie analizată cu atenţie în lumina creştinismului istoric.

Până şi o persoană competentă ca renumitul expert Conrad J. Bergendoff,

[2] Frank Sewall în *The New Schaff-Herzog Encyclopedia of Religious Knowledge,* Samuel M. Jackson, ed., Grand Rapids, MI, Baker Book House, retipărită 1977, voi. 11, pag. 188.



scriind în *Encyclopedia of Religion* editată de Virgilius Ferm, a declarat despre teologia şi trecutul lui Swedenborg:

Anii de studenţie ai lui Swedenborg s-au constituit din impresii din Rudbeck la Upsala, Newton, Boyle, Halley, Locke în Anglia, Polhem în Suedia, filozofia carteziană şi neoplatoniştii la Cambridge. *Principia* (1734) explica universul în termeni mecanicişti. Un punct de

vedere mistic străbătea *Oeconomia regni animalis* (1736); lumea era acum mai puţin o maşină şi mai mult un organism. *Anima* primeşte iluminare de la sursa centrală a vieţii şi luminii atunci când *mens* controlează natura fizică a omului. între lumea fizică şi cea spirituală există o corespondenţă strânsă, fiecare fenomen natural eclipsând o realitate spirituală... această idee a fost extinsă la corespondenţa mistică dintre cuvinte şi sensul lor interior - o bază pentru ulterioara interpretare spirituală a Scripturii dată de el, un mijloc prin care divinul era comunicat minţii omului.

La Amsterdam, 1736, Swedenborg a avut o experienţă de fotism; la Amsterdam, în 1744 şi la Londra, în 1745, el a avut unele viziuni pe care le-a interpretat drept revelaţii din partea Creatorului-Răscumpărător. Atunci a început să proclame adevărul primit prin viziune directă, deşi imagistica biblică din *De Cultu Amore Dei* (1745) conţinea în mare parte aceeaşi cosmologie şi psihologie ca şi lucrările precedente. Viziunile lui erau mai mult o confirmare, decât o sursă pentru speculaţiile lui.

Teologia lui Swedenborg este prezentată în mod sistematic în *The True Christian Religion* (1771). Doctrinele ortodoxe ale Trinităţii şi ispăşirii au fost respinse. Răscumpărarea constă în faptul că Dumnezeul încarnat învinge puterile din ce în ce mai mari ale iadului. Libertatea omului îl face pe acesta capabil să aleagă şi să urmeze binele. La moarte el intră în tărâmul spiritelor, când, fie se ridică spre sfera cerească, devenind un înger, fie coboară în iad, devenind un duh rău. Urmărind un mod spiritual de interpretare al Scripturii, despre care susţinea că este inspirat, Swedenborg considera că Judecata a avut loc în 1757 şi că cea de-a Doua venire a lui Cristos a însemnat de fapt o victorie asupra duhurilor răzvrătite. Lumea cerească corespunde celei umane, şi până şi căsătoria îşi găseşte o semnificaţie transcendentă în căsătoria cerească a sufletelor înrudite... Bisericile creştine trebuie să facă loc Noii Biserici (care datează din vremea încheierii lucrării *The True Christian Religion,* 1771) şi atunci oamenii vor primi o învăţătură corectă a adevărului lui Dumnezeu.[3]

Bazele Bisericii Noului Ierusalim au fost puse la Londra, în 1788, cu toate că membrii ei susţin că acest lucru s-a întâmplat la cea de-a Doua venire a lui Cristos, care, după Swedenborg, a avut loc atunci când el a primit „cheia pentru interpretarea Scripturii". Fără îndoială că revelarea de către

[3] Conrad Bergendoffîn *Encyclopedia of Religion,* Vergilius Ferm, ed., New York, Philosophical Library, 1945, pag. 752.





Swedenborg a ceea ce el numea semnificaţia spirituală a Scripturii a devenit într-adevăr temelia doctrinară a bisericii alcătuite în onoarea lui.

Cea dintâi conferinţă generală a bisericii s-a întrunit în 1789. în 1821 a fost organizată „Conferinţa generală a slujitorilor şi a celorlalţi membri ai Noii Biserici simbolizate prin Noul Ierusalim din Apocalipsa, sau Revelaţia lui Ioan". Această convenţie, în principal britanică, număra în 1926 şaptezeci de societăţi, având un număr de 7.100 de membri.

Din anul 1810, încoace Societatea Swedenborg a publicat o cantitate imensă de literatură, specializându-se în traduceri ale lucrărilor lui Swedenborg. Filiale ale bisericii pot fi găsite astăzi în Africa, America de Sud, Rusia, Italia, Suedia şi în multe alte ţări.

în Statele Unite, biserica a fost organizată în Baltimore, Maryland, în anul 1792. Numele ei este Convenţia generală a Noului Ierusalim în Statele Unite („The General Convention of the New Jerusalem in the United States"), nume pe care şi 1-a luat în 1817. Bisericile sunt în esenţă autonome, fiind însă reunite într-un fel de societate cooperativă condusă de o convenţie generală ce se întruneşte anual. Pregătirea şi ordinarea pastorilor pentru înfiinţarea de misiuni, regulamentele de închinare şi conducerea bisericii etc, toate se realizează sub autoritatea Convenţiei.

Totuşi, Biserica Noului Ierusalim şi-a avut şi ea controversele ei interne, mai ales în 1890, când societatea din Pennsylvania, care poate fi clasificată drept „swedenborgiană fundamentalistă", a insistat asupra canonizării efective a scrierilor lui Swedenborg şi s-a retras atunci când nu a putut impune Convenţiei acest lucru. în 1897 acest grup a devenit cunoscut drept „Biserica Generală a Noului Ierusalim", care are un episcop prezident, o catedrală şi o instituţie de învăţământ, ce se află în Bryn Athyn, Pennsylvania. Prin urmare, Biserica Noului Ierusalim este legată fără posibilitate de

scăpare de învăţăturile lui Swedenborg şi de interpretările lui asupra Bibliei. Femeile pot deveni membre ale bisericii la vârsta de 18 ani, iar bărbaţii la 21, însă numai după ce au studiat scrierile lui Swedenborg aproximativ şase luni. în biserică sunt copiate sacramentele creştine ale botezului şi comuniunii, la fel ca şi serviciile de cununie şi de înmormântare. Liturghia oficială (aplicând practic în amănunţime lucrarea anglicană *Book ofPrayer)* şi conducerea bisericii sunt episcopale, doar cu mici modificări.

Acesta este trecutul swedenborgianismului, văzut în perspectiva istoriei, în domeniul teologiei, însă, iese la iveală o imagine întrucâtva diferită.

## Teologia ocultă a lui Swedenborg

Aşa după cum s-a observat în relatarea precedentă, Swedenborg s-a



considerat pe sine, începând cu anul 1745 şi până la moartea lui, clarvăzătorul unei noi revelaţii din partea lui Dumnezeu, care înlătura autoritatea interpretării Scripturilor de către apostoli, părinţii bisericii şi reformatori. Acest fapt unic scoate în evidenţă că modestia nu era una din calităţile lui Swedenborg. Mr. Hill a menţionat deja o idee care poate fi atestată cu uşurinţă, şi anume preocuparea lui Swedenborg pentru vise, viziuni şi presupuse mesaje şi conversaţii cu spirite şi cu lumea spirituală. Nu este lipsit de semnificaţie faptul că Sir Arthur Conan Doyle, marele susţinător al spiritismului, şi orice spiritist, istoric şi teolog de seamă, afirmă despre Swedenborg că a fost un mediu care a practicat clarviziunea şi alte fenomene asociate spiritismului. Swedenborg nu a negat niciodată asemenea practici şi prin urmare, fie că adepţii lui vor să recunoască aceasta sau nu, mai mult ca sigur că el a fost, într-o mare parte a practicilor şi gândirii lui teologice şi metafizice, un spiritist convins. Pentru a sublinia acest fapt, vom nota un caz de clarviziune a lui Swedenborg:

> în septembrie, 1759, Swedenborg era unul dintre cei 16 musafiri la o petrecere în casa domnului William Castel din Gottenburg, la 300 de mile de Stockholm. El sosise din Anglia abia la orele 16.
>
> în jurul orei 18, Swedenborg a ieşit afară, întorcându-se apoi spre ceilalţi oaspeţi palid şi alarmat. El a spus că un incendiu periculos tocmai izbucnise în Stockholm, la Sodermalm (Gottenburg este la aproximativ 50 de mile germane de Stockholm) şi că acesta se răspândea cu mare repeziciune. A mai adăugat că locuinţa unuia dintre prietenii săi, pe care 1-a numit, era deja arsă până în temelii şi că până şi propria lui casă se afla în pericol. La ora 20, după ce fusese din nou afară, a exclamat plin de bucurie: „Mulţumesc lui Dumnezeu! Incendiul a fost stins la trei case de a mea!" Această veste a provocat o mare agitaţie în întregul oraş... în aceeaşi seară vestea a fost adusă la cunoştinţa guvernatorului. Duminică dimineaţa Swedenborg a fost convocat la guvernator care 1-a chestionat în legătură cu dezastrul. Swedenborg a descris incendiul cu exactitate, cum anume a izbucnit, în ce fel a încetat şi cât timp a durat. în aceeaşi zi vestea s-a răspândit pretutindeni în oraş şi în momentul în care guvernatorul a ajuns să o considere demnă de atenţie, consternarea crescuse deja considerabil; întrucât mulţi îşi făceau probleme din cauza prietenilor şi a proprietăţilor lor... Luni seara a ajuns la Gottenburg un mesager, care fusese trimis de către Consililul comercial la sfârşitul incendiului, în scrisorile aduse de mesagerul respectiv, incendiul era descris la fel cum îl descrisese Swedenborg. Marţi dimineaţa a venit la guvernator un curier regal, care i-a adus veşti deprimante despre incendiu, despre pagubele pe care le produsese şi despre casele care fuseseră deteriorate şi ruinate, fără ca acestea să se deosebească prin ceva de cele spuse de Swedenborg la vremea când incendiul tocmai avea loc; deoarece incendiul fusese stins la ora 20.[4]

Această remarcabilă dovadă de clarviziune este în relaţie directă cu



comunicarea efectivă a lui Swedenborg cu un ambasador olandez decedat. Acest „spirit" îl informase pe Swedenborg că soţia lui nu trebuie să plătească aurarului atât cât pretindea acesta pentru un serviciu de argint, deoarece el îi plătise meşterului cu câteva luni înainte. Chitanţa tranzacţiei se afla într-un birou dintr-o cameră la etajul casei pe care văduva o ocupa la acea dată. Doamna a insistat că biroul fusese cercetat în amănunţime, însă Swedenborg

a informat-o că soţul ei avea un sertar secret în spatele sertarului din stânga, şi că acolo s-ar afla chitanţa. Urmând instrucţiunile lui Swedenborg, văduva a găsit chitanţa exact în locul descris de el. Acest fapt este relatat de Jung Stilling în *Theory of Pneumotology,* pagina 92, iar de Kant în *Dreams of a Spirit Seer,* anexă, paginile 157 şi 158. Domnul care „obţinuse dovada de la Swedenborg" era un prieten intim al lui Stilling.

Asemenea dovezi ale comunicării lui Swedenborg cu lumea spiritelor, în directă violare a poruncilor exprese ale Scripturii (Leviticul 19:31; 20:6) ar fi suficiente pentru a naşte suspiciuni în orice creştin serios în legătură cu sistemul teologic al lui Swedenborg încă înainte de a-1 examina în amănunţime. Din fericire, însă, nu este necesară o analiză exhaustivă a voluminoaselor lui lucrări pentru a revela faptul că Swedenborg era departe de a fi un creştin, şi cu siguranţă că nu a fost deloc un teolog creştin.

Următoarele citate extrase din scrierile lui fundamentale îi dezvăluie gândirea în anumite domenii cheie ale teologiei creştine şi sunt reproduse cu aici pentru a fi comparate cu învăţăturile Scripturii.

## Doctrine

### I. *Sfintele Scripturi - Cuvântul lui Dumnezeu*

Care sunt cărţile Cuvântului? Cărţile Cuvântului sunt toate acelea care au sensul intrinsec; însă acele cărţi care nu au sensul intrinsec nu sunt Cuvântul. Cărţile Cuvântului în Vechiul Testament sunt: cele cinci cărţi ale lui Moise, cartea lui Iosua, cartea Judecătorilor, cele două cărţi ale lui Samuel, cele două cărţi ale împăraţilor, Psalmii lui David, profeţii Isaia şi Ieremia, Ezechiel, Daniel, Osea, Ioel, Amos, Obadia, Iona, Mica, Naum. Habacuc, Ţefania, Hagai, Zaharia şi Maleahi. în Noul Testament, cei patru evanghelişti, Matei, Marcu, Luca şi Ioan şi Apocalipsa. Restul nu au sensul intrinsec... Cartea lui Iov este o carte antică, care conţine într-adevăr sensul intrinsec, însă nu în serie... (Emanuel Swedenborg, *Miscellaneous Theological Works,* New York, Philosophical Library, 1916, pag. 312)

[4] Vezi lucrarea Borowsky, *Darstellung Des Lebens und Charakters,* Immanuel Kant, Konigsberg. 1804, pag. 211-225. Tradus în engleză în *Dreams of a Spirit Seer,* pag. 158, 159, anexă. Scrisoare a lui Kant adresată lui Charlotte Von Knobloch. Vezi de asemenea Tafels, *Documents Concerning Swedenborg,* voi. II, Partea întâi, pag. 628.



### II. *Trinitatea lui Dumnezeu*

1. Faptul că multe dintre tezele false... cum este şi cea privind persoana lui Cristos, împreună cu întreaga erezie din primele secole până în zilele noastre, nu au plecat dintr-o altă sursă decât dintr-o doctrină întemeiată pe ideea a trei Dumnezei. în limitele rezumatului de faţă nu avem loc să demonstrăm lucrul acesta, însă această afirmaţie va fi arătată şi dovedită pe larg în cadrul lucrării în sine. (C. O. Sigstedt, *The Swedenborg Epic,* New York, Twayne, 1952, pag. 177).

2. Pornind de la Trinitatea niceană şi Trinitatea atanasiană a apărut o credinţă prin care a fost pervertită întreaga Biserică creştină. Din mărturisirile de credinţă se poate vedea că ambele Trinităţi, atât cea niceană cât şi cea atanasiană, reprezintă o Trinitate de Dumnezei. *(Ibid.)*

3. Apoi ei au continuat să delibereze despre Duhul Sfânt; dar înainte de aceasta ei au dat la iveală ideea general admisă referitoare la Dumnezeu Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt, şi anume, că Dumnezeu Tatăl sade în înălţime cu Fiul la dreapta Sa, că Duhul Sfânt este trimis de către Ei să ilumineze şi să înveţe omenirea. însă numaidecât din ceruri s-a auzit un glas zicând: „Noi nu putem suferi o idee formulată pe baza unei asemenea concepţii... Nu există un Dumnezeu mijlocitor diferit de El (Iehova); cu atât mai puţin există un al treilea Dumnezeu diferit de alţi doi, în felul în care o persoană este diferită de alte două, în felul în care o persoană este diferită de o alta; de aceea, daţi la o parte ideea dintâi, care este ofensatoare şi uşuratică, şi recunoaşteţi-o pe cea care este întemeiată şi corectă, atunci veţi vedea în mod limpede... Un Dumnezeu nu se poate trage şi nu se poate dezvolta dintr-un altul, printr-un altul, poate însă ceea ce este divin să se tragă sau să se dezvolte dintr-un Dumnezeu? Nu este oare Esenţa Divină una şi indivizibilă, şi dat fiind că Esenţa Divină este Dumnezeu, nu este prin urmare Dumnezeu unul indivizibil? La auzul acestor cuvinte, cei care şedeau pe scaune au fost în unanimitate de acord cu concluzia că Duhul Sfânt nu este o persoană distinctă în Sine, nefiind în consecinţă un Dumnezeu distinct în Sine; ci că prin Duhul Sfânt se înţelege sfinţenie divină, care se trage şi se dezvoltă din acel unul şi singurul

Dumnezeu omniprezent, care este Domnul. *(Miscellaneous Theological Works, pag. cit.,* pag. 249, 250).

*///. Ispăşirea substituţionară*

1. „Cine nu ştie că Dumnezeu este compasiune şi milă fundamentală... şi cine nu-şi dă prin aceasta seama că este o contradicţie să susţii că mila în sine sau bunătatea în sine pot să-1 vindece pe om de supărare, îi pot deveni duşmani, îi pot întoarce spatele şi îi pot determina osânda veşnică, rămânând, cu toate acestea, în continuare, aceeaşi fiinţă divină sau acelaşi Dumnezeu? Asemenea lucruri cu greu îi pot fi atribuite unui om bun, ci numai unui om rău, aşadar nu unui înger din ceruri, ci numai unui înger din iad; prin urmare, este oribil ca ele să fie puse pe seama lui Dumnezeu. Că ele i-au fost atribuite lui Dumnezeu reiese clar din declaraţia multor părinţi ai bisericii, a multor biserici şi concilii începând din primele secole şi până în zilele noastre; de



asemenea, din concluziile care au decurs în mod inevitabil din primele principii şi până la derivatele lor, sau de la cauze şi până la efectele lor, asemenea comenzilor care ajung de la cap la toate membrele trupului; ca de pildă faptul că El a pretins să fie împăcat; că El este împăcat prin dragostea pe care o poartă faţă de Fiul şi prin intervenţia şi mijlocirea Lui; că a fost necesar ca El să fie împăcat prin suferinţele extreme ale Fiului Său; în felul acesta să fie readus la milă şi constrâns, cum s-ar zice, să o arate, şi astfel din duşman să fie făcut prieten şi să-i adopte drept copii ai harului pe aceia care erau copii ai mâniei. Ideea că Dumnezeu poate să atribuie neprihănirea şi meritele Fiului Său unui om nedrept, care imploră aceasta doar din credinţă, este de asemenea o simplă invenţie omenească, după cum se va vedea în ultima analiză din cadrul acestei lucrări." *(Ibid.,* pag. 202, 203).

2. „Eu pot afirma următorul lucru: că ori de câte ori îngerii aud pe cineva zicând că Dumnezeu a hotărât la mânie osânda veşnică a rasei umane şi că, în calitate de duşman, a fost împăcat prin Fiul Său, văzut ca un alt Dumnezeu zămislit din El însuşi, ei sunt afectaţi într-o manieră asemănătoare acelora care în urma unei tulburări la nivelul intestinelor sau stomacului sunt făcuţi să vomite; ocazie cu care ei spun: Ce poate fi mai nesăbuit decât să se afirme asemenea lucruri despre Dumnezeu?" *(Ibid.)*

3. „Faptul că în zilele noastre nu se crede în nici o altă mântuire, decât cea care este instantanee, în urma unui act imediat de milă, este evident de aici... căci dacă este îndepărtată cooperarea, care este eficace prin exercitarea dragostei de către omul însuşi, cooperarea spontană, care se spune că urmează singură credinţei, devine acţiune pasivă, ceea ce este un nonsens şi o contradicţie în termeni; întrucât, presupunând că aşa se întâmplă, ce nevoie ar fi de ceva mai mult decât de o rugăciune momentană şi imediată ca aceasta: «Mântuieşte-mă, o, Dumnezeule, de dragul suferinţelor Fiului Tău, care m-a spălat de păcatele mele în propriul Lui sânge şi înfăţişează-mă curat, neprihănit şi sfânt înaintea tronului Tău»"? ...Şi această exclamaţie ieşită pe gură poate folosi chiar şi în ceasul morţii, dacă nu mai devreme, ca sămânţă a justificării, însă, cu toate acestea, mântuirea instantanee, printr-un act imediat de milă, a rămas până în zilele noastre un şarpe zburător, ca de foc, în biserică, şi faptul că prin aceasta este abolită religia, este adusă siguranţa, iar osânda veşnică este trecută asupra Domnului, poate fi văzut în lucrarea privind Providenţa divină, publicată la Amsterdam în anul 1764." *(Ibid.,* pag. 204, 205).

4. „De unde poate fi văzut sensul cuvintelor Domnului în Marcu: «Cine va crede şi se va boteza va fi mântuit; dar cine nu va crede va fi osândit.»" (Marcu 16:16).

„Aici a crede înseamnă a-L recunoaşte pe Domnul şi a primi de la El adevărurile divine prin intermediul Cuvântului, iar a fi botezat înseamnă a fi regenerat de Domnul prin intermediul acestor adevăruri... prin urmare, este evident ce se are în vedere prin următoarele cuvinte ale Domnului: «...dacă nu se naşte cineva din apă şi din Duh, nu poate să intre în împărăţia lui Dumnezeu»; şi anume că până când omul nu este regenerat prin adevărurile credinţei şi printr-o viaţă în conformitate cu ele, el nu poate fi mântuit... că întreaga regenerare este efectuată prin adevărurile credinţei şi printr-o viaţă în conformitate cu ele... în consecinţă, fie ca aceia care sunt botezaţi să-şi aducă aminte că botezul în sine nu le conferă nici credinţă, nici mântuire, ci

mărturiseşte doar că ei vor primi credinţă şi că vor fi mântuiţi, dacă vor fi regeneraţi." *(Ibid.,* pag. 110, 111).[5]

*IV. Destinul omului*

1. „Omul este astfel creat încât, în ceea ce priveşte lăuntrul lui, el nu poate muri... această parte interioară există în orice om care s-a născut: exteriorul lui este cel prin care el pune în aplicare lucrurile care ţin de credinţa şi dragostea lui. Lăuntrul omului este duhul, iar exteriorul este trupul. Exteriorul, sau trupul, este potrivit pentru realizarea scopurilor în lumea naturală şi este lepădat sau dezbrăcat la moarte, însă partea lui interioară, care este numită spiritul şi care este potrivită pentru realizarea scopurilor în lumea spirituală, nu moare niciodată. După moarte acest interior există ca un spirit bun şi ca un înger, dacă omul a fost bun în timpul trăirii lui pe acest pământ, însă dacă în acel timp el a trăit în răutate, el va fi după moarte un spirit rău... După dizolvarea trupului, spiritul omului apare în lumea spirituală într-o formă umană, din toate punctele de vedere, ca şi în lumea naturală... cu excepţia faptului că el nu este cuprins de trupul carnal pe care îl avea în lume. Pe acesta el îl părăseşte atunci când moare, fără a-l mai recupera vreodată. Tocmai această continuare a vieţii se înţelege prin înviere. Motivul pentru care oamenii cred că ei nu vor învia din nou înainte de Judecata din urmă, când, după cum presupun ei, întreaga creaţie va fi distrusă, este că ei nu înţeleg Cuvântul şi deoarece oamenii senzuali plasează întreaga lor viaţă în trup şi îşi închipuie că dacă trupul nu este reanimat, omul nu există." *(Ibid.,* pag. 117, 118).

## Câteva răspunsuri date lui Swedenborg

Swedenborg este în mod consecvent şi energic combătut de epistolele lui Pavel, îndeosebi de Epistola către Romani, capitolele 5 la 8, pe care Swedenborg le detesta cu o oroare extremă. încercând să restrângă revelaţia nou-testamentală a creştinismului la evanghelii şi la cartea Apocalipsa, Swedenborg a dezvăluit slăbiciunea esenţială a sistemului său teologic. Este evident că el îşi dădea bine seama de faptul că, acceptată ca atare, teologia paulină ar fi invalidat aproape în întregime propria lui teologie. Aşa că el a pornit de la premiza de bază că *el* este cel care are dreptate şi că apostolul

[5] *A întemeia o* doctrină pe un pasaj de o autenticitate îndoielnică, aşa cum este Marcu 16:16 este un fapt recunoscut în general drept erudiţie biblică discutabilă. Mărturia câtorva dintre cele mai vechi şi mai bune manuscrise ale Noului Testament este că ultima parte din Marcu a fost interpolată *după* compunerea originală a Evangheliei. Swedenborg şi „spiritele" lui ar fi trebuit să rămână la textele biblice de o veridicitate indiscutabilă!





Pavel este cel care a greşit! El a afirmat că în unele dintre viziunile şi visele lui el a purtat controverse cu Pavel, Luther, Calvin şi alţii. Şi, când eul a triumfat, toţi aceşti mari gânditori au bătut în retragere în faţa noilor revelaţii ale lui Swedenborg.

în orice caz, nu trebuie uitat niciodată că Noul Testament este criteriul de evaluare a tuturor celorlalte revelaţii ulterioare şi că orice se găseşte a fi contrar Noului Testatment trebuie să fie, şi a fost întotdeauna, respins de către Biserica creştină.

Ar fi fost bine ca Swedenborg să-şi fi amintit că interpretările viselor şi viziunilor, precum şi lucrurile ce ţin de dimensiunea spirituală, „sunt ale lui Dumnezeu" (Genesa 40:8) şi că noi suntem permanent preveniţi să nu acceptăm nici o altă evanghelie, chiar dacă ne-ar fi revelată de către „un înger din cer" (Galateni 1:8, 9) - două lucruri pe care se pare că el le-a trecut cu vederea. Apostolul Petru, mereu în acord cu Pavel, îndeamnă Biserica creştină să-şi aducă întotdeauna aminte că „nici o prorocie n-a fost adusă prin voia omului; ci oamenii au vorbit de la Dumnezeu, mânaţi de Duhul Sfânt" (2 Petru 1:21). însă, de vreme ce Swedenborg nu a crezut în persoana Duhului Sfânt, este uşor de înţeles cum anume a putut el respinge un asemenea sfat divin.

Credincios modelului oferit de majoritatea cultelor necreştine şi liderilor de cult eretic, Swedenborg a atacat puternic doctrina creştină a Trinităţii. După câte se pare, el nu a fost conştient de faptul că se contrazicea atunci când afirma că Isus Cristos este Iehova, dar în acelaşi timp nega tri-unitatea lui Iehova, propovăduită atât de clar atât în Vechiul, cât şi în Noul Testament (vezi Genesa 1:26; Isaia 6:8; Zaharia 12:10; Luca 1:35; Matei 3:16, 17; Matei 28:19 etc).

Dr. Charles Hodge, marele teolog de la Princeton, a recunoscut pericolele

teologiei lui Swedenborg şi le-a rezumat în maniera lui concisă atunci când a scris:

Cu privire la Dumnezeu, el a propovăduit că El nu este doar esenţă, ci şi formă, şi că acea formă este umană. El L-a numit pe Dumnezeu „eternul Dumnezeu-Om". Există două feluri de trupuri, unul material şi unul spiritual. Fiecare om, pe lângă trupul lui material extern, are şi un altul, care este intern şi spiritual. Cel din urmă are toate organele celui dintâi, astfel că poate vedea, auzi şi percepe prin simţuri. La moarte, trupul fizic este dat la o parte şi după aceea sufletul acţionează prin intermediul veşmântului său eteric sau spiritual. Aceasta este singura înviere pe care o admite Swedenborg. Nu există nici o înviere a trupurilor din mormânt. De vreme ce spiritualul corespunde materialului, cei care se cunosc în această lume se vor bucura să se recunoască unii pe alţii şi în lumea care va veni. Această particularitate a antropologiei lui este legată de doctrina lui despre Dumnezeu. Deoarece aşa după cum sufletul îşi alcătuieşte din natura lui un trup pentru acţiune... tot aşa esenţa lui Dumnezeu îşi alcătuieşte un trup spiritual pentru manifestarea Sa exterioară.

BISERICA NOULUI IERUSALIM

661

întrucât nu există decât o singură esenţă divină, Swedenborg a susţinut că nu poate exista decât o singură persoană divină. El a considerat că doctrina Bisericii despre Trinitate este triteistă. El admitea o Trinitate de principii, dar nu şi una de persoane. După cum sufletul şi trupul omului formează o singură persoană, şi ele sunt activitatea care operează în afară, tot aşa în Dumnezeu divinul şi umanul sunt Tatăl şi Fiul, ca o singură persoană, iar Duhul Sfânt este eficacitatea sau influenţa lor purificatoare.

în ceea ce-1 priveşte pe om, Swedenborg a afirmat că el este creat după chipul lui Dumnezeu şi că este o creatură de o natură extrem de înălţată. Relatarea din Scriptură a căderii el a înţeles-o în mod alegoric, ca referindu-se la apostazia Bisericii. Totuşi, el admite că oamenii sunt păcătoşi şi sunt chiar născuţi cu o înclinaţie spre rău, însă ei nu şi-au pierdut capacitatea de a face binele. în consecinţă, ei au nevoie de răscumpărare. Ei sunt susceptibili de a fi eliberaţi de rău nu numai pentru că îşi păstrează libertatea morală, ci şi pentru că, în virtutea trapului spiritual lăuntric, sunt capabili de relaţii cu fiinţele spirituale... Swedenborg relatează multe cazuri când a conversat cu Dumnezeu şi cu îngeri, buni şi răi. Prin îngeri, el înţelegea oameni care au murit. El nu admitea existenţa unei alte inteligenţe create în afară de cea a omului.

Pe Cristos el îl considera a fi Iehova, singurul Dumnezeu viu şi adevărat, creatorul, susţinătorul şi conducătorul lumii. De vreme ce această persoană divină era Dumnezeu şi om din veşnicie, întruparea Lui, sau manifestarea Lui în trup, a constat în asumarea de către El în pântecele fecioarei Măria a unui trup material, împreună cu viaţa lui fizică. Acesta a fost trupul care a crescut, a suferit şi a murit. în cazul oamenilor de rând, trupul material este lăsat pentru totdeauna în mormânt, însă în cazul lui Cristos, trupul exterior a fost perfecţionat şi glorificat progresiv, până ce s-a pierdut în ceea ce este spiritual şi etern. Această idee a unui trup dublu în Cristos nu este în nici un caz specifică lui Swedenborg...

Lucrarea răscumpărătoare a lui Cristos nu constă în faptul că El a purtat păcatele noastre pe cruce sau că a satisfăcut dreptatea lui Dumnezeu faţă de încălcările noastre. Swedenborg respinge orice idee a unei asemenea satisfacţii. Lucrarea mântuirii este în întregime subiectivă. Justificarea este iertare acordată pe baza pocăinţei. Oamenii lui Dumnezeu sunt făcuţi drepţi din punct de vedere spiritual, şi fiind astfel sfinţi, sunt admişi în prezenţa lui Dumnezeu şi a duhurilor sfinte din ceruri. (Charles Hodge, *Systematic Theology,* Grand Rapids, MI, William B. Eerdmans Publishing Company, retipărită 1977, voi. 2, pag. 421 -423).

Fireşte că evaluarea doctorului Hodge este corectă şi negarea de către Swedenborg a Duhului Sfânt, după cum s-a menţionat mai înainte, îl situează pe el şi pe adepţii lui nu numai în afara teologiei creştine istorice, ci şi în opoziţie directă faţă de declaraţia expresă din Cuvântul lui Dumnezeu. Apostolul Petru, vorbind despre păcatul lui Anania şi Safira, a declarat cât se poate de clar că Duhul Sfânt este o persoană pe care oamenii pot să o mintă, după cum au făcut Anania şi Safira, şi dimensiunea păcatului comis de

662

ÎMPĂRĂŢIA CULTELOR ERETICE

ei a putut fi înţeleasă doar atunci când s-a înţeles că „n-ai minţit pe oameni, ci pe Dumnezeu" (Fapte 5:4, 5).

Numeroase alte incidente din Noul Testament pot fi folosite pentru a con-

firma persoana Duhului Sfânt, iar în lumina unor asemenea pasaje ca Isaia 53, Matei 20:28, Marcu 10:45 şi 1 Petru 2:24 negarea de către Swedenborg a naturii substituţionare a ispăşirii nu mai necesită nici o combatere serioasă. în epistola lui către Romani, capitolul 5, apostolul Pavel subliniază rolul Domnului nostru în calitate de cel de al „doilea Adam", care a murit pentru noi „pe când eram noi încă păcătoşi" şi întreg capitolul 15 din întâia lui epistolă către Corinteni este dedicată dovedirii învierii trupului, menţionându-L pe Cristos drept arhetipul acestei învieri (vezi şi Coloseni 1:15-18; 1 Tesaloniceni 4:13-17; 2 Tesaloniceni 1). Departe de concepţia lui Swedenborg, care afirmă că trupul lui Cristos nu a fost înviat în carne şi oase şi că omul nu va avea şi el parte de această înviere, cei răscumpăraţi vor învia în vederea nemuririi şi cei neregeneraţi vor învia în vederea judecăţii veşnice, Biblia este plină de referiri tocmai la un astfel de eveniment istoric şi totuşi viitor. Cartea Apocalipsei, care îi era atât de scumpă lui Swedenborg, îi combate în întregime poziţia, propovăduind tocmai lucrul pe care el 1-a tăgăduit, şi anume că va exista o înviere atât a celor drepţi, cât şi a celor nedrepţi (Apocalipsa 20:1-14), eveniment declarat a avea legătură cu „arătarea slavei marelui nostru Dumnezeu şi Mântuitor Isus Cristos" (Tit 2:13).

Aşadar, contrar teologiei lui Swedenborg, cea de a doua venire a lui Isus Cristos nu a avut loc în secolul al XVIII-lea. Noul Ierusalim nu a coborât din cer de la Dumnezeu. învierea noastră nu a avut loc, iar judecata nici nu a început şi nici nu s-a consumat. în ciuda inteligenţei şi capacităţilor lui recunoscute, Swedenborg este găsit în mult prea multe privinţe a fi în opoziţie faţă de învăţăturile afirmate de Cuvântul lui Dumnezeu, şi el este o dovadă singulară de analiză a acestui tip de gândire. în mod destul de ciudat, tocmai apostolul Pavel, pe care Swedenborg nu putea să-1 sufere, a descris pe larg acest tip de gândire:

De fapt, Cristos m-a trimis nu să botez, ci să propovăduiesc Evanghelia: nu cu înţelepciunea vorbirii, ca nu cumva crucea lui Cristos să fie făcută zadarnică. Fiindcă propovăduirea crucii este o nebunie pentru cei ce sunt pe calea pierzării: dar pentru noi, care suntem pe calea mântuirii, este puterea lui Dumnezeu. Căci este scris: „Voi prăpădi înţelepciunea celor înţelepţi şi voi nimici priceperea celor pricepuţi." Unde este înţeleptul? Unde este cărturarul? Unde este vorbăreţul veacului acestuia? N-a prostit Dumnezeu înţelepciunea lumii acesteia? Căci întrucât lumea, cu înţelepciunea ei, n-a cunoscut pe Dumnezeu, Dumnezeu a găsit cu cale să mântuiască pe credincioşi prin nebunia propovăduirii crucii. Iudeii, într-adevăr, cer minuni, şi grecii caută înţelepciune; dar noi propovăduim pe Cristos cel răstignit, care pentru iudei



este o pricină de poticnire şi pentru Neamuri o nebunie; dar pentru cei chemaţi, fie iudei, fie greci, este puterea şi înţelepciunea lui Dumnezeu. Căci nebunia lui Dumnezeu este mai înţeleaptă decât oamenii; şi slăbiciunea lui Dumnezeu este mai tare decât oamenii. De pildă, fraţilor, uitaţi-vă la voi, care aţi fost chemaţi: printre voi nu sunt mulţi înţelepţi în felul lumii, nici mulţi puternici, nici mulţi de neam ales. Dar Dumnezeu a ales lucrurile nebune ale lumii, ca să facă de ruşine pe cele înţelepte. Dumnezeu a ales lucrurile slabe ale lumii ca să facă de ruşine pe cele tari. Şi Dumnezeu a ales lucrurile josnice ale lumii şi lucrurile dispreţuite, ba încă lucrurile care nu sunt, ca să nimicească pe cele ce sunt; pentru ca nimeni să nu se laude înaintea lui Dumnezeu. Şi voi, prin El, sunteţi în Cristos Isus. El a fost făcut de Dumnezeu pentru noi înţelepciune, neprihănire, sfinţire şi răscumpărare, pentru ca, după cum este scris: „Cine se laudă, să se laude în Domnul." (1 Corinteni 1:17-31).

Am putea să continuăm cu o combatere amănunţită a teologiei lui Swedenborg, însă noi credem că este suficient pentru ca problemele să poată fi înţelese în mod clar, cum poate fi înţeles şi verdictul Scripturii. Swedenborg a fost un raţionalist, şi, în mod paradoxal, un mistic. El a absorbit filozofia introspectivă şi subiectivă a lui Rene Descartes şi empirismul lui John Locke, pe care le-a combinat cu transcendentalismul lui Immanuel Kant, alcătuind astfel o matriţă în care a fost turnată teologia creştină, iar ceea ce nu vroia să

intre în această matriţă (anumite scrieri din Vechiul Testament, epistolele pauline, Faptele Apostolilor, Iacov, Petru, Iuda etc.) a fost pur şi simplu înlăturat de către Swedenborg. Ceea ce a ieşit la iveală a fost un sistem teologico-filozofic extrem de speculativ, formulat într-o terminologie creştină redefinită şi sprijinit cu viziuni, transe şi vise mistice. Acestea, aparent confirmate de experienţe de clarviziune, ca în cazul episodului relatat anterior în legătură cu incendiul din Stockholm, au dat un oarecare credit pretenţiilor lui şi continuă să amăgească şi în prezent multe persoane aşa-zis inteligente.
în sfatul său adresat bisericii din Colose, apostolul Pavel a exprimat o avertizare de care adepţii lui Swedenborg, în special, ar face bine să ia cunoştinţă:
Luaţi seama ca nimeni să nu vă fure cu filozofia şi cu o amăgire deşartă, după datina oamenilor, după învăţăturile începătoare ale lumii, şi nu după Cristos. Căci în El locuieşte trupeşte toată plinătatea Dumnezeirii. (Coloseni 2:8, 9).
Marea tragedie a lui Emanuel Swedenborg constă în faptul că el nu a vrut să se supună pe sine şi remarcabila lui inteligenţă disciplinei Duhului Sfânt şi Scripturilor. Datorită acestui fapt şi datorită interesului său deliberat pentru spiritism şi ocult, în neascultare directă faţă de învăţăturile exprese ale lui Dumnezeu, el a fost înşelat, întocmai cum a avertizat Pavel. El a fost amăgit de vise şi viziuni şi de maşinaţiile celui pe care Scripturile îl descriu drept „duhul care lucrează acum în fiii neascultării" (Efeseni 2:2b).

# BIBLIOGRAFIE

**REFERINŢE GENERALE**


Adair, James R., şi Ted Miller, editori, *Escape From Darkness*, Wheaton, Victor Books, 1982.
Atkins, G., *Modern Religious Cults and Movements,* New York, Fleming H. Revell Co., 1923.
Bach, Marcus, *They Have Found a Faith,* New York, Bobbs-Merrill, 1946.
Bjornstad, James, *Counterfeits at Your Door,* Ventura, Gospel Light Publications, 1979.
Boa, Kenneth, Cute, *World Religions and You,* Wheaton, Victor Books, 1977.
Braden, Charles S., *These Also Believe,* New York, Macmillan, 1951.
Clark, Elmer T., *The Small Sects in America,* (ediţie revizuită) Nashville, Abingdon Press, 1949.
Davies, Horton, *The Challenge of the Sects,* Philadelphia, Westminster Press, 1961.
Enroth, Ronald şi alţii, *A Guide to Cults and New Religions,* DownersGrove, InterVarsity Press, 1983.
Ferguson, Charles, *New Books ofRevelation,* Garden City, N.J., Doubleday-Doran, 1929; Confusion of Tongues, 1928.
Ferm, Vergilius, *Religion in the Twentieth Century,* New York, Philosophical Library, 1948.
Gerstner, John H., *The Theology of the Major Sects,* Grand Rapids, Baker Book House, 1960.
Gruss, Edmond C, *Cults and the Occult,* Grand Rapids, Baker Book House, 1982.
Hesselgrave, David J., editor, *Dynamic Religious Movements,* Grand Rapids, Baker Book House, 1978.
Hoekema, Anthony A., *The Four Major Cults,* Grand Rapids, Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1963.
Larson, Bob, *Larson's Book of Cults,* Wheaton, Tyndale House Publishers, Inc., 1982.
Lewis, Gordon R., *Confronting the Cults,* Grand Rapids, Baker Book House, 1966.
Martin, Walter R., *The Christian and the Cults,* Grand Rapids, Zondervan Publishing House, 1956; The Rise of the Cults, 1955.
—, *Walter Martin's Cults Reference Bible,* Santa Ana, Vision House Publishers, 1981.
Mathison, Richard R., *Faiths, Cults and Sects of America,* Indianapolis, Bobbs-Merrill, 1960.
Mayer, F. E., *Religious Bodies of America,* St. Louis, Concordia, 1954.
Mead, Frank S., *Handbook of Denominations in the United States,* (ediţie revizuită) Nashville, Abingdon, 1956.
Melton, J. Gordon, *The Encyclopedia of American Religions,* (2 volume) Wilmington, N.C., McGrath Publishing Co., 1978.
Neve, J. L., *Churches and Sects in Christendom,* Minneapolis, Augsburg, 1952.
Passatino, Robert şi Gretchen, *Answer to the Cultist*

*at Your Door*, Eugene, Harvest House Publishers, 1981.
Petersen, William J., *Those Curious New Cults*, New Canaan, Conn., Keats Publishers Inc., 1973, 1975.
Rosten, Leo, editor, *Religions In America*, New York, Simon and Schuster, 1962, 1963.
Sanders, J. Oswald şi Wright, J. Stafford, *Some Modern Religions*, Londra, Tyndale Press, 1956.
Schaff, Philip şi Herzog, Johann, *The New Schaff-Herzog Encyclopedia of Religious Knowledge*, (15 volume) Grand Rapids, Baker Book House.
Sire, James W., *Scripture Twisting*, Downers Grove, InterVarsity Press, 1980.
Spittler, Russell P., *Cults and Isms*, Grand Rapids, Baker Book House, 1962.
Strong, James, *Strong's Exhaustive Concordance of the Bible*, New York, Abingdon-Cokesbury Press.
Van Baalen, Jan Karel, *Chaos of the Cults*, Grand Rapids, Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1962, ediţia a patra, revizuită.
Wyrick, Herbert M., *Seven Religious Isms*, Grand Rapids, Zondervan, 1940.

**AUTORITATEA SCRIPTURILOR**

Allis, Oswald T., *The Old Testament: Its Claims and Its Crititcs*, Nutley, N.J., Presbyterian and Reformed Publishing Co., 1972.
Archer, Gleason L., *Encyclopedia of Bible Difficulties*, Grand Rapids, Zondervan Publishing House, 1982.
Bruce, Frederick Fyvie, *The Books and the Parchment: Some Chapters on the Transmission of the Bible*, Revised Edition, Westwood, N.J., Fleming H. Revell Co., 1953.
—, *The New Testament Documents: Are They Reliable?* Grand Rapids, Wm. B. Eerdmans Publishing, 1953.
Geisler, Norman L., *Christian Apologetics*, Grand Rapids, Baker Book House, 1976.
—, *Decide for Yourself: How History Views the*



*Bible*, Grand Rapids, Zondervan Publishing House, 1982.
—, şi Nix, William E., *From God to Us*, Chicago, Moody Press, 1974.
—, *A General Introduction to the Bible*, Chicago, Moody Press, 1968.
Laird, R., *Inspiration and Canonicity of the Bible*, Grand Rapids, Zondervan Publishing House, 1966.
Lewis, Clive Staples, *The Case for Christianity*, New York, Macmillan Publishing Co., 1956.
Lewis, Gordon R., *Testing Christianity's Truth Claims: Approches to Christian Apologetics*, Chicago, Moody Press, 1976.
McDowell, Josh, *Evidence That Demands a Verdict: Historical Evidence for the Christian Faith*, Arrowhead Springs, Campus Crusade for Christ, Inc., 1972.
—, *More Evidence That Demands a Verdict, Historical Evidencesfor the Christian Scriptures*, Arrowhead Springs, Campus Crusade for Christ, 1975.
—, *More Than a Carpenter*, Wheaton, Tyndale House Publishers, 1980.
Montgomery, John W., *History and Christianity*, Downers Grove, InterVarsity Press, 1965.
Pinnock, Clark H., *Reason Enough: A Case for the Christian Faith*, Downers Grove, InterVarsity Press, 1980.
—, *Set Forth Your Case: An Examination of Christianity's Credentials*, Chicago, Moody Press, 1971.
Unger, Merrill Frederick, *Archeology and the New Testament*, Grand Rapids, Zondervan Publishing House, 1962.
—, *Archaeology and the Old Testament*, Grand Rapids, Zondervan Publishing House, 1966.

**MARTORII LUI IEHOVA**

**I. ÎN GENERAL**

Ball, Francis K., *The Eîements ofGreek*, New York, Macmillan, 1950.
Bergman, Jerry, *Jehovah's Witnesses and Blood Transfusions*, Costa Mesa, CARIS, 1979.
—, *Jehova's Witnesses and Mental Illness*, Costa

Mesa, CARIS, 1983.
Bowser, Arthur, *What Every Jehova's Witness ShouldKnow*, Denver, B/P Publications, 1975.
Breese, Dave, *Know the Marks of the Cults*, Wheaton, Victor Books.
Bullions, Peter, *Principles of Greek Grammmar*, New York, Farmer, Bruce and Company.
Carnell, E. J., *An Introduction to Christian Apologetics*, Grand Rapids, Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1950.
Cline, Ted, *Questions for Jehova's Witnesses*, Ventura, Gospel Light Publishers, 1975.
Cole, Marley, *Jehova's Witnesses, The New World Society*, New York, Vantage Press, 1955.
Cooper, Lee, „Publish or Perish: Negro Jehova's Witnesses' Adaptation in the Ghetto." în *Religious Mevements in Contemporary America*, Irving Zaretsky şi Mark P. Leone, ediţiile Princeton, N.J., Princeton University Press, 1974.
Countess, Robert H., *The Jehova's Witnesses' New Testament*, Phillipsburg, N.J., Presbyterian and Reformed Publishing Co., 1982.
Davies, Horton, *Christian Deviations*, Philosophical Library, 1954.
Dencher, Ted, *The Watch Tower Versus the Bible*, Chicago, Moody Press, 1961.
—, *Why I Left, Jehova's Witnesses*, Ft. Washington, Christian Literature Crusade, 1966.
Deissman, Adolf, *Light From the Ancient East*, New York, Harpers, 1951.
Finnegan, Jack, *Light From the Ancient Past*, Princeton, N.J., Princeton Press, 1946.
Gaebelein, Arno C, *The Hope of the Ages. Our Hope.*
Gaebelein, Frank E., *Exploring the Bible*, Van Kampen Press, 1950.
Gerstner, John H., *The Theology of the Major Sects*, Grand Rapids, Baker Book House, 1963.
Gruss, Edmond C, *Apostles of Denia!*, Ntley, N.J., Presbyterian and Reformed Publishing Company, 1970.
—, *The Jehova's Witnesses and Prophetic Speculation*, Nutley, N.J., Presbyterian and Reformed Publishing Co., 1972.
—, ed., *We Left Jehova's Witnesses: A Non-Prophet Organization*, Nutley, N.J., Presbyterian and Reformed Publishing Company, 1972.
Hamilton, Floyd E., *The Basis of Christian Faith*, New York, Harper, 1949.
Hoekema, Anthony A., *Jehova's Witnesses*, Grand Rapids, Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1972.
—, *The Four Major Cults*, Grand Rapids, Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1963.
Irvine, William C, *Heresies Exposed*, Neptune, N.J., Loizeaux, 1955.
Kauper, Paul G., *Religion and the Constitution*, Louisiana, Louisiana State University Press, 1964.
Knoch, Adolf E., *Concordat Version*, New Testament (Greek Translation), Los Angeles, Concordat Publishing Concern, 1931.
Knox, Roland, *Translation of the Bible*, 3 volume, New York, Sheed & Ward, 1953.
Lewis, Gordon R., *The Bible, Ihe Christian and Jehova's Witnesses*, Philadelphia, Presbyterian and Reformed Publishing Co., 1966.



Machen, J. G., *The Origin ofPaul's Religion*, Grand Rapids, W. B. Eerdmans Publishing Co., 1950.
—, *The Virgin Birth ofChrist*, Grand Rapids, W. B. Eerdmans Publishing Co., 1950.
Macmillan, A. H., *Faith on the March*, Englewood Cliffs, N.J., Prentice Hali, 1957.
Magnani, Duane, şi Barrett, Arthur, *Dialoque With Jehova's Witnesses* (2 volume), Clayton, Calif., Witness Inc., 1983.
Martin, Walter şi Klann, Norman, *Jehovah of the Watchtower*, Minneapolis, Bethany House Publishers, 1981.
Mayer, F. E., *Jehova's Witnesses*, St. Louis, Concordia Publishing House, 1943.
Metzger, Bruce M, „The Jehova's Witnesses and Jesus Christ", *Theology Today*, aprilie 1953, pag. 65 şi următoarele.
Moulton, J. H. A., *Grammar of New Testament*

*Greek* (ediţia a treia), Edinburgh, Tavil T. Clark.
Newman, John Henry, *The Arians of the Fourth Century*, Longmans Green, 1911.
—, *St. Âthanasius*, (voi. 1,2), Longmans Greeri, 1911.
—, *Basic Writings of St. Âugustine*, Random House, 1950.
Pegis, *Basic Writings of St. Thomas Aquinas*, Random House, 1950.
Ross, rev. J. J., *Some Facts and More Facts About the Self-styled Pastor*, Charles T. Russell.
Sanders, J. Oswald, *Heresies Ancient and Modern*, Edinburgh, Marshall, Morgan & Scott, 1954.
Schnell, W. J., *Into the Light ofChristianity*, Grand Rapids, Baker Book House, 1958.
—, *Thirty Years a Watchtower Slave*, Grand Rapids, Baker Book House, 1956.
Souter, Alexander, *The New Testament in Greek*, Oxford, 1947.
Spittler, Russell P., *Cults and lsms*, Grand Rapids, Baker Book House, 1962.
Stroup, Herbert Hewitt, *The Jehova's Witnesses*, New York, Columbus University Press, 1945.
Thiessen, Henry, *An Introduclion to the New Testament*, Grand Rapids, Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1948.
Thomas, F. W., *Masters ofDeception: An Expose of the Jehova's Witnesses*, Grand Rapids, Baker Book House, 1970.
Van Baalen, Jan Karel, *Chaos of the Cults*, Grand Rapids, Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1962, ediţia a patra, revizuită.
Van Buskirk, Michael, *The Scholastic Dishonesty of the Watchtower*, Costa Mesa, CARIS, 1976.
Warfield, Benjamin B., *Christological Studies*, Princeton Press, 1950.
Watters, Randall, *Thus Saith ... the Governing Body of Jehova's Witnesses*, Manhattan Beach, Bethel Ministries, 1982.
Westcott şi Hort, *The New Testament in the Original Greek*, New York, Macmillan, 1885, 1943.
Whalen, William J., *Armageddon Around the Corner*, New York, The John Day Co., 1962.
Wilson, Robert Dick, *A Scientific Invesligation of the Old Testament*, Philadelphia, Sunday School Times.
Wright, J. Stafford, *Some Modern Religions*, Chicago, InterVarsity Press, 1956.
Wulfken, George W., *Let There Be Light*, (publicată de către autor).
Yonge, C. D., *An English Greek Lexicon*, Londra, 1859.
Young, E. J., *An Introduction to the Old Testament*, (ediţie revizuită) Grand Rapids, Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1958.
Young, G. Douglas, *Grammar of the Hebrew Language*, Grand Rapids, Zondervan Publishing House, 1951.
Young, Robert, *Annalytical Concordance to the Bible*, New York, Funk & Wagnalls Co., 1919.

ARTICOLE DIN REVISTE ŞI ZIARE

Stewart, E. D., „The Life of Charles Taze Russell", *Overland Monîhly*, Los Angeles, 1917, pag. 126-132.
Davidson, Bill, „Jehova's Travelling Salesman", *Readers Diqest*, 50, 77-80, ianuarie 1947.
*The Brooklyn Daily Eagle*, Back issues, 1912, 1913, 1916.
*The Brooklyn Eagle*, Back issues, 1942.
The Daily Standard Union, miercuri, 1 noiembrie 1916, pagina 5.
*The Brooklyn Daily Times*, 1 noiembrie 1916, pagina 4.
*The New York Times*, Back issues, 1916.

II. PUBLICAŢII ALE LUI WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY

*Awake* (periodic).
*The Emphatic Diaglott*, Traducere interlineară greacă-engleză a Noului Testament.
*Let GodBe True*, (ediţie revizuită) 1952.
*Make Sure of AU Things*, 1953.
*The New World Translation of the Hebrew Scriptures*, (ediţie revizuită) 1951.
*The New World Traslation of the Hebrew Scriptures*, voi. I, 1953.
Russell, Charles T., *Studies in the Scriptures*, volumele I-V1I.

*The Watchtower* (periodic).
Rutherford, J. F., *The Harp of God; Creation; Religion; The Kingdom; Salvation; Deliverance; Children; Enemies; Light; Government; Why*

*Seve Jehovah?; Jehova's Witnesses - Why Persecuted?; Religious Intolerance - Why?* etc.
Rutherford, J. F., *Pamflete* (majoritatea nu se mai publică), International Bible Students Association-
*A Great Battle in the Ecclesiastical Heavens,* 1915, 64 de pagini.
*Can the Living Talk With the Dead?* 1920,128 de pagini.
*Talking With the Dead,* 1920, 155 de pagini.
*Prohibition and the League ofNations,* 1920, 59 de pagini.
*Millions Now Living Will Never Die,* 1920,128 de pagini.
*Comfort for the Jews,* 1925, 128 pagini.
*Restoration,* 1927, 127 pagini.
*The Lost Days,* 1928, 61 pagini.
*The Kingdom, The Hope ofThis World,* 1931, 62 de pagini.
*Liberty,* 1932.
*What is Truth?,* 1932.
*WhatYouNeed,* 1932.
*Where Are the Dead?,* 1932.
*WhoIsGod?,* 1932.
*Health and Life,* 1932.
*Hereafter,* 1932.
*Home and Happiness,* 1932.
*Keys ofHeaven,* 1932.
*The Kingdom,* 1932.
*Causes of Death.* 1932.
*Final War,* 1932.
*GoodNews,* 1932
*The Crisis,* 1933.
*Dividing the People,* 1933.
*Escape to the Kingdom,* 1933.
*Intolerance,* 1933.
*Angels,* 1934.
*Beyond the Grace,* 1934.
*Favored People,* 1934.
*His Vengeance,* 1934.
*His Works,* 1934.
*Rightous Ruler,* 1934.
*Supremacy,* 1934.
*World Recovery,* 1934.
*Who ShallRule the World?,* 1935.
*Government,* 1935.
*Loyalty,* 1935.
*Universal War Near,* 1935.
*Choosing Riches or Ruin,* 1936.
*Protection,* 1936.
*Armageddon.* 1937.
*Safety Comfort,* 1937.
*Uncovered,* 1937.
*Face the Facts,* 1938.
*Warning,* 1938.
*Fascism or Freedom.* 1939.
*Government and Peace,* 1939.
*Judge Rutherford Uncovers the Fifth Column,* 1940.
*Refugees,* 1940.
*God and the State,* 1941.
Cărţi şi pamflete publicate de Dawn Bible Student Association -
*Our Most Holy Faith, o* colecţie de scrieri şi predici ale pastorului Charles Raze Russell, 1948, 719 de pagini.
*Armageddon,* 31 de pagini.
*Divine Healing,* 31 de pagini.
*Born of the Spirit,* 32 de pagini.
*Hope Beyond the Grave,* 96 de pagini.
*Does GodAnswer Prayer?* 30 de pagini.
*When a Man Dies,* 46 de pagini.
*What Can a Man Pay?,* 32 de pagini.
*The Day ofJudgment,* 32 de pagini.
*Spiritualism,* 32 de pagini.
*Our Lord's Return,* 48 de pagini.
*The Truth About Hell,* 63 de pagini.
*Father, Son, and Holy Spirit,* 32 de pagini.
*God's Plan,* 47 de pagini.
*When „Pastor" Russell Died,* 70 de pagini.
*Creation.*

**ŞTIINŢA CREŞTINĂ**

I. SCRIERI ALE LUI MARY BAKER **EDDY**

*Science and Health, With Key to the* ***Scriptures.***
*Miscellaneous Writings.*
*Manual of the Mother Church.*
*Christ and Christmas.*
*Retrospection and Inlrospection.*
*Unity of God.*
*Pulpit and Press.*
*Rudimentul Divine Science.*
*No and Yes.*
*Christian Science Versus Pantheism.*
*Message to the Mother Church,* iunie 1900.
*Message to the Mother Church,* iunie 1901.
*Message to the Mother Church,* iunie 1902.
*Christian Healing.*
*The People's Idea of God.*
*Poems.*
*The First Church of Christ, Scientist, and Miscellany.*
*Christian Science Hymnal,* cu cinci imnuri scrise de Mary Baker Eddy, Christian Science Publishing Society, 1909.

II. BIBLIOGRAFIE GENERALĂ SUPLIMENTARĂ

*A Complete Concordance to the Writings of Mary Baker Eddy Other Than Science and Health.*
*A Complete Concordance to Science and Health, With Key to the Scriptures.*
*The Christian Science Journal.*



*The Christian Science Sentinel.*
*The Christian Science Monitor.*
Armstrong, Joseph, *The Mother Church,* C.S.P.S., 1937.
Bates, Ernest Sutherland și Dittemore, John V., *Mary Baker Eddy - The Truth and The Tradition,* Alfred A. Knopf, 1932.
Beasley, Norman, *The Cross and The Crown, The History of Christian Science,* Duell, Sloan & Pearce, 1952, 1963.
*The Blight That Failed,* Charles Scribner's Sons, 1929.
Boa, Kenneth, *Cults, World Religions and You,* Wheaton, Victor Books, 1977.
Boltzly, rev. Oliver D., *The Death Pot in Christian Science,* The Lutheran Literary Board, 1935.
Braden, Charles S., *Spirits in Rebellion,* Dallas, Southern Methodist University Press, 1963.
Dakin, Edwin Franden, *Mrs. Eddy,* Charles Scribner's Sons, 1929.
Dickey, Adam, *Memoirs of Mary Baker Eddy,* England, Robert G. Carter, 1927.
Douglass, R. C, *Christian Science,* A Defense.
Dresser, Horatio W., ed., *The Quimby Manuscripts,* New York, Thomas Y. Crowell Co., 1921.
Gray, James M., *The Antidote to Christian Science,* Chicago, Moody Press.
Gruss, Edmond C, *Cults and Occult,* Grand Rapids, Baker Book House, 1982.
Hadden, Robert A., *Chistian Science and the Christian Scriptures Compared and Contrasted,* American Prophetic League, 1952.
Haldeman, Isaac Massey, *Christian Science in Light ofHoly Scripture,* New York, Fleming H. Revell Co., 1909.
Hanna, Septimus J., *Christian Science History,* C.S.P.S., 1899.
Haushalter, Walter M., *Mrs. Eddy Purloins Front Hegel,* Boston, A. A. Beauchamp, 1936.
Hawkins, Ann Ballew, *Phineas Parkhurst Quimby,* Publicată de autor, 1951.
Hoekema, Anthony A., *Christian Science,* Grand Rapids, Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1974.
Johnston, Julia Michael, *Mary Baker Eddy, Her Mission and Triumph,* C.S.P.S., 1946.
Judah, J. Stillson, *The History and Philosophy ofthe Metaphysical Movements in America,* Philadelphia, The Westminster Press, 1967.
Martin, Walter, *Walter Martin Speaks Out on the Cults,* Ventura, Vision House Publishers, 1983.
—, și Kiann, Norman H., *The Christian Science Myth,* Grand Rapids, Zondervan Publishing House, 1956.
Meekan, M. *Mrs. Eddy and the Late Suit in Equity,* Concord, 1908.

Miller, Elliot, „Christian Science", în *Walter Martin's Cults Reference Bible,* Walter Martin, ed. Santa Ana: Vision House Publishers, 1981.
Milmine, Georgine, *The Life of Mary Baker G. Eddy and the History of Christian Science,* New York: Doubleday, Page & Co., 1909, Grand Rapids: Baker Book House, reeditată 1971.
Moore, rev. A. Lincoln, *Christian Science - Its Manifold Attraction,* Theodore E. Schulte Publishing Co., 1906.
Paget, Stephen, M.D., *The Faith and Works of Christian Science,* Londra, 1909.
Peabody, Frederick W., *The Religio-Medical Masquerade,* Fleming H. Revell, 1910.
Phillips, Jane, *Mary Baker Eddy's Early Writings Compared With the Quimby Manuscripts,* Pasadena, Toujours Publishing Co., 1931.
Powell, Lyman P., *Mary Baker Eddy,* Macmillan, 1930.
Ramsay, E. Mary, *Christian Science and Its Discoverer,* C.S.P.S., 1935.
Riddle, T. Wilkinson, *Christian Science in the Light ofHoly Scripture,* Londra, Marshall, Morgan and Scott, 1931.
Riley, Woodbridge; Peabody, W. Frederick; şi Humiston, Charles E., *The Faith, the Falsity and the Failure of Christian Science,* Fleming H. Revell, 1925.
Sheldon, Henry C, *Christian Science So-Called,* The Abingdon Press, 1913.
Smith, Clifford P., *Historical Sketches,* C.S.P.S., 1941.
Snowden, James H., *The Truth About Christian Science,* Westminster Press, 1920.
Stewart, Herbert, *Christian Science - True or False,* Belfast, Graham L. Healy, Ltd.
Tenney, rev. Herbert Melville, *Christian Science, Its Truths and Errors,* The Burrows Brothers Co., 1888, Tomlinson, Irving C, *Twelve Years With Mary Baker Eddy,* C.S.P.S., 1945.
Twain, Mark, *Christian Science,* Harper, 1907.
Wilbur, Sibyl, *The Life of Mary Baker Eddy,* C.S.P.S., 1923.
Williamson, Margaret, *The Mother Church Extension,* C.S.P.S., 1939.
Wittmer, George W., *Christian Science in the Light of the Bible,* St. Louis, Concordia Publishing House, 1949.
Woodbury, Josephine C, *War in Heaven,* Boston, S. Usher Printer, 1897.
*Christian Science Wartime Activities,* 1939-1947. C.S.P.S.
*Legal Aspects of Christian Science,* 1899, C.S.P.S.

III. ARTICOLE DIN ZIARE ŞI REVISTE

*Revista Arena,* materiale selecţionate cu privire la doamna Eddy şi Ştiinţa Creştină.

## BIBLIOGRAFIE

669

Buckley, dr. J. M., „Dr. J. M. Buckley on Christian Science", *North American Review,* iulie, 1901.
Cabot, M. D., Richard C, „100 Christian Science Cures", revista *McCIures,* august, 1908.
„The Deadly Parallel", *New York Times,* 10 iulie 1904.
Fishbein, M.D., Morris. „Mary Baker Eddy", *Plain Talk,* voi. 1, nr. 2 noiembrie 1927, pag. 21-26.
Revista *McCIures,* materiale selecţionate cu privire la doamna Eddy şi Ştiinţa Creştină.
*The New York Herald Tribune,* articol şi editorial asupra Ştiinţei Creştine, 12 şi 13 decembrie 1951.
*The New York Times,* materiale selecţionate cu privire la Ştiinţa Creştină.
*The New York World,* materiale selecţionate asupra Ştiinţei Creştine, Woodbury, Josephine C, „Quimbyism or the Paternity of Christian Science", Arena, mai, 1899.
Wright, Livingston. „How Reverend Wiggin Rewrote Mrs. Eddy's Book", *New York World.*

## MORMONISMUL

Anderson, Edward H., *A BriefHistory ofthe Church of Jesus Christ Latter Day Saints,* Jackson County, Mo., Zion's Printing and Publishing Company, 1928.
Anderson, Einar, *Mormonism,* Chicago, Moody Press, 1956.

Arbaugh, G. B., *Gods, Sex and the Sainls,* Rock Island, Augusta Press, 1957.
Arrington, Leonard J., şi Bitton, Davis, *The Mormon Experience,* New York, Alfred A. Knopf, Inc., 1979.
Bales, James D., *The Book of Mormon?,* Rosemead, Old Paths Book Club, 1958.
Baskin, R. N., *Reminiscenses of Early Utah,* 1914.
Beadle, J. H., *Polygamy or the Mysteries and Crimes of Mormonism,* Philadelphia, The National Publishing, 1882.
Bennett, Wallace Foster, *Why I am a Mormon,* New York, T. Nelson, 1958.
Brewer, David L., *Utah Elites and Utah Racial Norms,* Salt Lake City, Modern Microfilm Company.
Brodie, Fawn M., *No Man Knows My History - The Life of Joseph Smith, the Mormon Prophet,* New York, Alfred A. Knopf, Inc., 1957; ediţie adăugită, 1971.
Brooks, Juanita (ed.), *On the Mormon Frontier. The Diary of Hosea Stout,* Salt Lake City, University of Utah Press.
Budvarson, Arthur, *The Book of Mormonism - True or False?* Grand Rapids, Zondervan Publishing House, 1941.
Caii, Lamoni, *2000 Changes in the Book of Mormon,* Salt Lake City, Modern Microfilm Company.
Cannon, Frank J., *Under the Prophet in Utah,* Boston, C. M. Clark, 1911.
Cannon, Frank J., *Brigham Young and His Mormon Empire,* New York, Fleming H. Revell Company, 1913.
Clark, J. A., *Gleanings by the Way,* 1842.
Codman, jr., *The Mormon Country,* U. S. Publishing Company, 1874.
Corrill, John, *A BriefHistory ofthe Church of Christ of Latter-day Saints.*
Cowan, Marvin W., *Mormon Claims Answered,* Salt Lake City, Marvin W. Cowan, 1975.
Draper, Maurice I., *Christ's Church Restored,* Independence, Herald Publishing House, 1948.
Erickson, Ephratm E., *The Psychological and Ethical Aspects of Mormon Group Life,* Chicago, University of Chicago Press, 1922.
Evans, R. H., *One Hundred Years of Mormonism,* Salt Lake City, Deseret News, 1905.
Etenhouser, R., şi Phillips, A. B., *Three Bibles Compared,* Independence, Herald Publishing House, 1954.
Folk, Edger E., *The Mormon Monster,* New York, Fleming H. Revell, 1900.
Fraser, Gordon H., *îs Mormonism Christian?* Chicago, Moody Colportage Library, 1957.
Gibbs, Josiah F., *The Mountain Meadows Massacre,* Salt Lake Tribune, 1910.
Goodspeed, Edgar J., *The New Testament - An American Translation,* Chicago, University of Chicago Press, 1923.
Hanson, Klaus: *Quest for Empire,* East Lansing, Michigan State University Press.
Hickman, William A., *Brighams Destroying Angel,* New York, G. A. Crofutt, 1872.
Hield, Charles R., *Baptism for the Dead,* Independence, Herald Publishing House, 1953.
*History of the Mormons or Latter-Day sains,* Auburn-Derby and Miller, 1852.
Hoekema, Anthony A., *Mormonism,* Grand Rapids, Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1974.
Hougey, Hal, *Archeology and the Book of Mormon,* Pacific Press, 1973
—, *Truth About the „Lehi TreeofLife"Stone,* Pacific Press, 1973.
Howe, E. D, *Mormonism Unveiled,* 1834.
Hunter, Milton R., *The Gospel Through the Ages,* Melchizedik Priesthood Course of Study, Salt Lake City, 1945-46.
lvins, Stanley S., *The Mose Thatcher Case,* Salt Lake City, Modern Microfilm Company.
Jenson, Andrew, *Latter-day Saint Biographical Encydopedia,* Salt Lake City, A. Jenson, 1901-1936.
Jenson, Andrew, *Plural Marriage,* (Retipărit din Historical Record, voi. 6) mai, 1887.

Jonas, Lany, *Mormon Claims Examined,* Salt Lake City, Modern Microfilm Company.

Kidder, Daniel P., *Mormonism and the Mormons*, New York, G. Lane & P. P. Sanford, 1842.
Lamb, M. T., *The Golden Bible*, New York, Ward and Drummond, 1887.
Lee, John Doyle, *A Mormon Chronicle*, San Marino, Huntington Library, 1955.
Lewis, William, *The Church ofjesus Christ: How Shall 1 Know It?* Independence. Herald Publishing House.
Linn, William Alexanderm, *The Story of Ihe Mormons*, New York, Macmillan, 1902.
Lyford, C, *The Mormon Problem*, New York, Hunt and Eaton, 1866.
Martin, Stuart, *The Mysîery of Mormonism*, New York, E. P. Dutton and Company.
Martin, Waler R., *The Maze of Mormonism*, Santa Ana, Vision House Publishers, 1978.
McConkie, Bruce R., *Mormon Doctrine*, Salt Lake City, Bookcraft, 1958; ediție adăugită, 1966; revizuită 1978.
—, *What Ihe Mormons Think of Christ*, Salt Lake City.
McElveen, Flyd C, *The Mormon Illusion*, Ventura, Regal Books, ediția a doua, revizuită, 1979.
Meyer, Edward, *Ursprung und Geschichte der Mormonen mit Exkursen ueber Anfange des Islams und des Christentums, 1912.*
Mulder, Wm., *Among Ihe Mormons*, New York, Knopf, 1958.
Nelson, Dee Jay, *The Joseph Smith Papyri - A Translation and Preliminary Survey*, Salt Lake City, Modern Microfilm Company.
Nutting, J. D., *The Little Encyclopedia of Mormonism*, Cleveland, Utah Gospel Mission, 1927.
O'dey, Thomas F., *The Mormons*, Chicago, University of Chicago Press, 1957.
Peck, Reed, *Reed Peck Manuscript*, Salt Lake City, Modern Microfilm Company.
Penrose, Charles W., *Mormon Doctrine Plain and Simple or Leaves From the Tree*, Salt Lake, G. Q. Cannon, 1897.
Petersen, LaMar, *Problems in Mormon Text*, Salt Lake City, Modern Microfilm Company.
Petersen, Mark E., *Race Problems as They Affect the Church*, Salt Lake City, Modern Microfilm Company.
Pratt, Orson, *Pamphlets by Orson Pratt*, Liverpool, R. James, 1851.
Pratt, Parley P., *Key to the Science of Theology*, Liverpool, F. D. Richards, 1855.
Reiser, A. H., și Merkley, Marian G., *What It Means to Be a Latter~Day Saint, Course or Study for the First Intermediates Dept*, Salt Lake City, 1946,
Richards, Le Grand, *A Marvelous Work and a Wonder*, Salt Lake City, Deseret Book Company, 1950.
Rosten, Leo, *A Guide to the Religions of America*, New York, Simon and Schuster, 1963.
Rushton, John W., *The Apostasy and the Restoration*, Independence, Herald Publishing House.
Sackett, Charles C, *What's Going On in There?* Thousand oaks, Ex-Mormons for Jesus, ediția a doua, revizuită, 1982.
Schindler, Harold, Orrin Porter Rockwell: *Man of God, Son ofThunder*, Salt Lake City, University of Utah Press.
Shields, Stephen L., *Divergent Paths of the Restoration*, Bountiful, Utah, Restoration Research, ediția a treia, revizuită, 1982.
Shook, Charles A., *The True Origin of the Book of Mormon*, Cincinnati, 1914.
Smith, Elbert A., *Differences that Persist Between the Reorganized Church of Christ Latter Day Saints and the Utah Mormon Church*, Independence, Herald Publishing House, 1943.
Smith, Ethan, *View of the Hebrews*, Pountey, Smith & Shte, 1823.
Smith, Joseph, jr., *A Book of Commandments for the Government of the Church of Christ*, (Retipărită de Salt Lake Tribune, 1884.)
Smith, Joseph, jr., *The Book of Mormon*, Salt Lake City, The Church of Jesus Christ Latter Day Saints, 1952.
Smith, Joseph Fielding, comp., *Teachings of the Prophet Joseph Smith*, Salt Lake Cith, Deseret

Book Company, 1976.
Smith, Lucy Mack, *Biographical Skeiches ofjoseph Smith*, Liverpool, S. W. Richards, 1853.
Snowden, James H., *The Truth About Mormonism*, New York, George H. Durant Company, 1926.
Spalding, F. S., *Why Egyptologists Reject the Book ofAbraham*, Salt Lake City, The Arrow Press.
Spencer, Orson, *Letters Exhibiting the Most Prominent Doctrines of the Church of Jesus Christ ofLatter-day Saints*, Liverpool, O. Spencer, 1848.
Starks, Arthur E., *A Complete Concordance to the Book of Mormon*, Independence, Herald Publishing House, 1950.
Stenhouse, T. B., *The Rocky Mountain Saints*, New York, B. AppletonCompany, 1873.
Stewart, George, *Priesthood and Church Welfare*, Deseret Book Company, 1939.
Swartzell, William: *Mormonism Exposed*, 1840.
Talmage, James E., *The Articles of Faith*, Salt Lake City, The Church of Jesus Christ Latter Day Saints, 1952.
Tanner, Jerald, *The Negro in Mormon Theology*, Salt Lake City, Modern Microfilm Company.

## BIBLIOGRAFIE

671

—, *Changes in Joseph Smith's History*, Salt Lake City: Modern Microfilm Company.
—, *Changes in the Pearl of Great Price*, Salt Lake City, Modern Microfilm Company.
—, *Changes in the Key to Theology*, Salt Lake City, Modern Microfilm Company.
Tanner, Jerald şi Sandra, *The Case Against Mormonism*, voi. I, Salt Lake City, Modem Microfilm Company.
—, *The Changing World of Mormonism*, Chicago, Moody Press, 1980; ediţie revizuită, 1981.
—, *Joseph Smith and Polygamy*, Salt Lake City, Modern Microfilm Company.
—, *Joseph Smith 's Curse Upon The Negro*, Salt Lake City, Modern Microfilm Company.
—, *Joseph Smith's Strânge Account of the First Vision*, Salt Lake City, Modera Microfilm Company.
—, *Mormonism - Shadow or Reality?* Salt Lake City, Modem Microfilm Co., 1972; ediţie revizuită, 1982.
—, *The Mormon Kingdom*, Salt Lake City, Modern Microfilm Company.
—, *The Mormon Papyri Question*, Salt Lake City, Modern Microfilm Company.
—, *Revealing Statements by the Three Witnesses to the Book of Mormon*, Salt Lake City, Modern Microfilm Company.
—, *3.914 Changes in the Book of Mormon*, Salt Lake City, Modern Microfilm Company.
Taylor, Samuel, W., *Rocky Mountain Empire: The Latter-day Saints Today*, New York, Macmillan, 1978.
Thayer, Joseph Henry, *Greek-English Lexicon*, Grand Rapids, Zondervan Publishing House, 1973.
Tope, Wallace W., *On ihe Frontlines*, La Canada-Flintridge, Calif, Frontline Ministries, 1980; ediţie revizuită, 1981.
Tucker, Pomeroy, *Origin, Rise and Progress of Mormonism*, 1867.
Tullis, F. Lamond., ed., *Mormonism: A Faith for AU Cultures*, Provo, Brigham Young University Press, 1978.
Turner, Wallace, *The Mormon Establishment*, Boston, Houghton Mifflin, 1966.
Van Wagoner, Richard S., şi Walker, Steven C, *A Book of Mormons*, Salt Lake City, Signature Books, 1982.
Walters, Wesley P., *New Light on Mormon Origins from the Palmyra (NY) Revival*, La Mesa, Utah Christian Tract Society, 1973.
Wardle, James D., *Selected Changes in the Book of Mormon.* Salt Lake City, Modern Microfilm Company
Weldon, Roy, *Other Sheep: Book of Mormon Evidences*, Independence, Herald Publishing House, 1956.
Whitmer, John, *John Whitmer's History*, Salt Lake City, Modern Microfilm Company.
Widtsoe, John A., *Priesthood and Church Government*, Deseret Book Company, 1939.

Witte, Robert C, *Where Does it Say That?* Safety Harbor, Fia., Ex-Mormons for Jesus, 1982, ediţie revizuită.
Young, Eliza, *WifeNo. 19: A Life in Bondage,* 1876.
Young, Brigham, *Journal of Discourses,* 1901.

**SPIRITISMUL**

Boa, Kenneth, *Cults, World Religions, and You,* Wheaton, Scriprure Press, 1977.
Braden, Charles S., *These Also Believe,* New York, Macmillan, 1960.
—, *The World's Religions,* New York, Abingdon Press, 1954.
Butterworth, George W., *Spiritualism and Religion,* New York, Macmillan, 1944.
Doyle, A. Conan, *The History of Spiritualism,* 2 volume; Phineas Speaks: Direct Communications in the Family Circle, Londra, 1927.
Ferm, Vergilius, *Encyclopedia of Religion,* New York, Philosophical Library, 1945.
Fodor, Nandor, *Encyclopaedia of Psychic Science,* Secaucus, N.J., The Citadel Press, 1966.
Gray, James M., *Spiritism and the Fallen Angels,* Londra, Fleming H. Revell, 1920.
Gruss, Edmond C, *Cults and the Occult,* Grand Rapids, Baker Book House, 1982.
Harding, Emma, *Modern American Spiritualism - A Twenty Year Record of the Communion of the World and Spirits,* New York, 1870.
Hill, Arthur J., *Spiritualism - lts History, Phenomena and Doctrine,* New York, George H. Doran & Co., 1919.
Huli, Moses, *Encyclopedia of Biblical Spiritualism,* Chicago, Moses Huli & Co., 1895.
Koch, Kurt E., *Christian Counseling and Occultism,* Grand Rapids, Kxegel publications, 1973 (ediţia a 21-a).
Larson, Bob, *Larson's Book of Cults,* Wheaton, Tyndale House Publishers, 1982.
Lewis, Gordon R., *Confronting the Cults,* Grand Rapids, Baker Book House, 1966.
McCabe, Joseph, *Spiritualism - A Popular History From 1847,* Londra, 1920.
McKight, Marcus, *Spiritualism,* Londra, 1950.
Melton, J. Gordon, *The Encyclopedia of American Religions* (voi. 2), Wilmington, N.C., McGrath Publishing Company, 1978.
Petersen, William J., *Those Curious New Cults,* New Canaan, Conn., Keats Publishing Company, 1975.



Schofield, A. T., *Modern Spiritism - lts Science and Religion.*
Spittler, Russell P., *Cults and Isms,* Grand Rapids, Baker Book House, 1962.
Stoddard, Jane T., *The Case Against Spiritualism,* New York, Houghton and Stoughton, 1919.
Unger, Merrill F., *Demons in the World Today,* Wheaton, Tyndale House Publishers, 1971.
Wade, Aida Madison, *Evidences of Immortaiity,* Boston, the Christopher Publishing House, 1956.
Walton, George S., *The Drama of Life After Death,* New York, A.H. Hoit & Co., 1932.
Wilson, Clifford A., şi Weldon, John, *Occult Shock and Psychic Forces,* San Diego, Maşter Books, 1980.
Zaresky, Irving I., şi Mark P. Leone, editori, *Religious Movements in Contemporary America,* Princeton, Princeton University Press, 1974.

PAMFLETE -

Biederwolf, William E., *Spiritualism Divine? Devilish? or Deception?* Grand Rapids, Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1952.
Froom, Leroy Edwin, *Spiritualism Today,* Washington, D.C., Review and Herald, 1963.
Wright, rev. J. Stanford, *Spiritualism,* Londra, The Church Book Room Press, 1959.

**SOCIETATEA** TEOZOFICĂ

Besant, Anne, *The Ancient Wisdom, An Outline of Theosophic Teaching,* Londra, 1897; An Autobiography, Londra, 1893.
Blavatsky, Helena P., */sis Unveiled,* Wheaton; Theosophical Publishing House, 1972.
—, *The Key to Theosophy - An Abridgement,* Wheaton; Theosophical Publishing House, 1972.

—, *The Secret Doctrine*, Londra, 1893.
—, *Theosophical Glossary*, Los Angeles; The Theosophical Co., 1892, retipărită 1973.
Braden, Charles S., *These Also Believe*, New York; Macmillan, 1960.
Butt, Baseden G., *Madam Blavatsky*, Londra, 1926.
Ellwood, Robert S. jr., *Alternative Altars*, Chicago; University of Chicago Press, Ltd., 1979.
Judah, J. Stillson, *The History and Philosophy of the Metaphysical Movements in America.* Philadelphia; The Westminster Press, 1967.
Kuhn, Alvin B., *Theosophy, A Modern Revival of Ancient Wisdom*, New York; H. Hoit & Co., 1930.
Leadbeater, Charles W., *Textbook of Theosophy*, Chicago; The Theosophical Press, 1925.
McNiele, E. R., *From Theosophy to Christian Faith*, Londra; Longmans Green & Company, 1919.
Olcott, Henry S., *Old Diary Leaves. An Authentic History of the Theosophical Society*, Madras Theosophical Publishing Society, 1935.
Rogers, L. W., *Elementary Theosophy*, (ediția a 6-a) Wheaton; The Theosophical Press, 1956.
Sheldon, H. C, *Theosophy and the New Thought*, New York, 1916.
Sinnett, Alfred Percy, *The Theosophical Movement* 1875-1925 - A History and a Survey, New York; E. P. Dutton, 1925.
Sloan, Ellen M., *Modern Theosophy, Whence, What, Whither?* St. Paul; The Way Press, 1922.
Symonds, John, *Madame Blavatsky, Medium and Magician*, Londra; Odhams Press, 1959.
Williams, Gertrude Leavenworth, *Priesless of the Occult, Madam Blavatsky*, New York; A. A. Knopf, 1946.
Wiison, Colin, *The Occult - A History*, New York; Random House, 1971.

**BUDISMUL ZEN**

Arvon, Henri, *Buddhism*, New York; Walker and Company, 1962.
Barrett, William, *Zen Buddhism*, Selected Writings of D. T. Suzuki, Doubleday, 1956.
Chen-Chi-Chang; *The Practice of Zen*, Harper, 1959.
Conze, Edward, *Buddhism, lts Essence and Development*, New York; Harper & Row, 1951.
David-Neel, Alexandra, *Buddhism, lts Doctrines and lts Methods*, New York; Avon Books, 1977.
*Eerdmans Handbook to the World's Religions*, Grand Rapids; Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1982.
Guenther, Herbert V., *Buddhist Philosophy in Theory and Practice*, Middlesex; Penguin Books, 1971.
Humphreys, Christmas, *Zen Buddhism*, Londra; Allen and Unwin, 1957.
Kapleau, Philip, ed., *The Three Pillars of Zen*, Boston; Beacon Press, 1965.
Layman, Emma McCloy, *Buddhism in America*, Chicago; Nelson-Hall, 1976.
Linssen, Robert, *Living Zen*, New York; Grove Press, 1958.
Melton, J. Gordon, *Encyclopedia of American Religions* (voi. 2), Wilmington, N.C.; McGrath Publishing Co., 1978.
Ogata, Sohaku, *Zen for the West*, New York; Apollo, Williams, Morrow, 1962.
Robinson, Richard H,, *The Buddhist Religion*, Belmont, Calif.; Dickenson Publishing, 1970.
Suzuki, D. T., *Essays in Zen Buddhism*, 3 volume, Londra, 1949-51.
—, *An Introduction to Zen Buddhism*, New York; Philosophical Library, 1949.



—, *Manual of Zen Buddhism*, New York; Grove Press, 1960.
Watts, Alan, *The Spirit of Zen*, New York; Grove Press, 1958.
—, *The Way of Zen*, New York; Pantheon Books, 1959.
—, *The Way of Liberation in Zen Buddhism*, San Francisco; American Academy of Asian Studies, 1955.
Yamamoto, J. Isamu, *Beyond Buddhism*, Downers Grove; InterVarsity Press, 1982.

**ROSICRUCIANISMUL**

Braden, Charles S., „Rosicrucianism", în *Encyclopedia Brittanica* (voi. 9), Chicago; Benton Publishing, 1964, ediţia a 19-a.
Clymer, R. S., *The Boor of Rosicrucae*, 3 volume, Quakerstown, Pa.; The Philosophical Publishing Co.
Gruss, Edmond C, *Cults and Occult*, Grand Rapids; Baker Book House, 1982.
Howe, Ellic, „Rosicrucians". în *Man, Uyth and Maqic* (voi. 18), Richard Cavendish, ed. New York; Marshall Cavendish Corp., 1970.
Heindel, Max, *The Rosicrucian Cosmo-Conception*, Oceanside; The Rosicrucian Fellowship, 1922.
—, *The Rosicrucian Philosophy*, Oceanside; The Rosicrucian Fellowship, 1922.
Lewis, H. Spencer, *Rosicrucian Queslions and Answers With Complete History of the Rosicrucian Order*, San Jose; Supreme Grand Lodge of A.M.O.R.C, 1981, ediţia a 15-a.
—, *The Secret Doctrines ofjesus*, The Rosicrucian Press, Ltd., 1965, ediţia a 10-a.
Melton, J. Gordon, *The Encyclopedia of American Religions* (voi. 2), Wilmington, N.C.; McGrath Publishing Co., 1978.
Van Baalen, Jan ICarel, *Chaos of the Cults*, Grand Rapids; Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1962, ediţia a 4-a, revizuită.
Wilson, Colin, *The Occult - A History*, New York; Random House, 1971.

**SWEDENBORGIANISMUL**

Barrett, B. F., *The Science of Correspondences Elucidated*, Germantown, Pa.; Swedenborg Publishing Assoc, 1909.
Ferm, Vergilius, ed., *Encyclopedia of Religion*, New york; Philosophical Library, 1945.
Jackson, Samuel Macauley, ed., *The New Schajf-Herzoq Encyclopedia of Religious Knowledqe*, Grand Rapids; Baker Book House, retipărită 1977.
Judah, J. Stillson, *The History and Philosophy of the Metaphysical Movements in America*, Philadelphia; The Westminster Press, 1967.
Larson, Bob, *Larson's Book of Cults*, Wheaton; Tyndale House Publishers, Inc., 1982.
Robertson, Irvine, *What the Cults Believe*, Chicago; Moody Press, 1981.
Sigstedt, Cyriel O., *The Swedenborg Epic, the Life and Works ofEmmanuel Swedenborq*, New York; Twayne, 1952.
Smyth, Julian K, şi Wunsch, William, *The Gist of Swedenborg*, Philadelphia; J. B. Lipincott, 1920.
Spittler, Russell P., *Cults and Isms*, Grand Rapids; Baker Book House, 1962.
Swedenborg, Emmanuel, *The Complete Works*, Boston; Houghton Mifflin Co., 1907.
Trobridge, G., *Swedenborg; Life and Teachings*, New York; Swedenborg Foundation, 1938.
Vroomna, Hiram, *Science and Theology Co-ordinated*, Chicago; Swedenborg Philosophical Center, (pamflet)

**CREDINŢA BAHA'I**

I. ARTICOLE DIN REVISTE

Bach, Marcus, „Baha'i, A Second Look", *Christian Century*, 10 aprilie 1957.
„We Love AU Religions", *Time Magazine*, 26 aprilie 1963.

II. PUBLICAŢII ALE LUI BAHA'I PUBLISHING TRUST, WILMETTEL.

Abdu'1-Bahâ, *Some Questions Answered*, (Accent asupra creştinismului.)
Bahâ'u'llâh. *Gleanings From the Writings of BahaVllah*, 1952.
Bahâ'u'llâh and Abdu'1-Bahâ, Baha'i *World Faith. Principles of the Baha'i Faith.*
Sears, William, *Release the Sun.*
Shogi, Effendi, *Promised Day to Come.*
Townshend, George, *The Promise of AII Ages.*
Willoughby, John, *AU Things Made New.*

III. BIBLIOGRAFIE GENERALĂ

Enroth, Ronald, şi alţii, *A Guide to Cults and New Religions*, Downers Grove; InterVarsity Press, 1983.
Esslemont, J. E., *Bahâ'u'llâh and the New Era*, 1923, Retipărită, Wilmette; Baha'i Publishing Trust, 1970.
Gruss, Edmond C, *Cults and Occult*, Grand Rapids;

Baker Book House, 1982.
Martin, Walter, *Walter Martin Speaks Out on the Cults,* Ventura; Vision House Publishers, 1983.

Miller, Elliot, „The Baha'i Faith", în *Walter Martin's Cults Reference Bible,* Walter Martin, ed. Santa Ana; Vision House Publishers, 1981.
Miller, William McElwee, *What îs the Baha'i Faith?* Grand Rapids; Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1977.
Van Baalen, Jan Karel, *Chaos of the Cults,* Grand Rapids; Wm. B. Eerdmans publishing Co., 1962, ediţia a 4-a, revizuită.

**ŞCOALA CREŞTINĂ A UNITĂŢII**

Braden, Charles S., ***Spirite*** *in Rebellion,* Dallas; Southern Methodist University Press, 1963.
Cady, H. Emilie, *God a Present Help,* Unity School of Christianity, 1942.
—, *Lessons in Truth,* Lees Summit, Mo.; Unity School of Christianity, 1962.
Ferguson, Charles *W.,The New Books ofRevelation,* Garden City; Doubleday and Sons, 1929.
Fillmore, Charles, *Christian Healing,* Unity School of Christianity, 1954 (ediţia a 25-a, prima ediţie în 1909).
—, *Keep a True Lent,* 1954.
—, *Twelve Powers ofMan,* 1943.
—, *Mysteries of Genesis,* 1936.
—, *What Practicai Christianity Stands For,* 1939.
Fillmore, Charles şi Cora, *Teach Us to Pray,* Kansas City; Unity School of Christianity, 1945.
Fillmore, Lowell, *New Ways to Solve Old Problems,* (ediţia a 2-a) Kansas City; Unity School of Christianity, 1939.
Fillmore, Myrtle, *Healing Letters,* Lees Summit, Mo.; Unity School of Christianity, 1954 (ediţia a 8-a, prima ediţie în 1936).
Foulks, Francisc W., *Effectual Prayer,* Kansas City; Unity School of Christianity, 1949.
Freeman, James Dilett, *The Household of Faith,* Lees Summit, Mo.; Unity School of Christianity, 1951.
—, *The Story of Unity,* Lees Summit; Unity School of Christianity, 1954.
Gruss, Edmond C, *Cults and Occult,* Grand Rapids; Baker Book House, 1982.
*Metaphysical Bible Dictionary,* Lees Summit, Mo.; Unity School of Christianity.
Miller, Elliot, „Unity School of Christianity". în *Walter Martin's Cults Reference Bible,* Walter Martin, ed. Santa Ana; Vision House Publishers, 1981.
*Metaphysical Bible Dictionary,* Lees Summit, Mo.; Unity School of Christianity, 1962.
Quimby, Phineas P., *The Quimby Manuscripts,* Editată de Horatio W, Dresser, New York; Julian Press, 1961.
Shanklin, Octavia A., *Selected Studies,* Unity School of Christianity, 1953.
Teener, James W., „The Challenge of Unity", *Crossroads Magazine,* 6 iulie 1952, pag. 9-11.
*Unity Statement of Faith,* Unity School of Christianity.
Van Baalen, Jan Karel, *Chaos of the Cults,* Grand Rapids; Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1962, ediţia a 4-a, revizuită.
Wilson, Ernest C, *Have We Lived Before?* Unity School of Christianity, 1953.

**ARMSTRONGISMUL**

**I. REVISTE**

*Ambassador Report,* P.O. Box 4068, Pasadena 91106.
Campbell, Roger, „Herbert W. Armstrong: Does He Really have the „Plain Truth"? *Moody Monthly,* octombrie, 1972.
Campbell, Robert, „Herbert W. Armstrong: Mr. Confusion", *The Kings Business,* februarie, 1962.
Darby, Knuteson and Campbell, *The Delusions of Herbert W. Armstrong,* o reeditare a lui *The Discemer,* ianuarie-martie, 1962.
Hopkins, Joseph Martin, (Fără titlu) *Christianity Today,* 17 decembrie 1971.
*Eternity,* „Mr. Jones, meet Herbert W. Armstong", octombrie, 1972.

Tarr, Leslie, „Herbert W. Armstrong: Does he really have the «Plain Truth»"? *Moody Monthly*, septembrie, 1972.

II. CĂRŢI

Anderson, Stanley E., *Ârmstrongism's 300 Errors Exposed by 1.300 Bible Verses*, Nashville; Church Growth Publications, 1973.
Benware, Paul N., *Ambassadors of Armstrongism: An Analysis of the History and Teachings of the Worldwide Church of God*, Philadelphia; Presbyterian and Reformed Publishing Co., 1975.
Buchner. J. L. F., *Armstrongism Bibliography*, Sydney, Australia; the author, 1983.
Chambers, Roger R., *The Plain Truth About Armstrongism*, Grand Rapids; Baker Book House, 1972.
De Loach, Charles F., *The Armstrong Error*, Plainfield; Logos International, 1971.
Grant, Robert G., *The Plain Truth About the Armstrong Cult*, (Nu se specifică numele editorului, al tipografiei etc.)
Hopkins, Joseph M., *The Armstrong Empire*, Grand Rapids; Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1974.
Kirban, Salem, *The Plain Truth About the Plain*



*Truth*, Huntington Valley, Pa.; Salem Kirban, Inc., 1970.
Larson, Egon, *Strânge Cults and Sects*, New York; Hart Publishing Co., 1972.
Leyendecker, Ruth and Wayne, with Roger F. Campbell, „We Escaped From Armstrongism", în *We Found Our Way Out*, James R. Adair and Ted Miller, editori, Grand Rapids; Baker Book House, 1965.
Lowe, Harry W., *Radio Church of God: How its teachings differ from those of Seventh-Day Adventists*, Mountain View, Calif; Pacific Press Publishing Association, 1970.
Marson, Richard A., *The Marson Report Concerning Herbert W. Armstrong*, Seattle; The Ashley-Calvin Press, 1970.
Ord, David R., *TheJet-Set Galatians*, Exeter, Devon, U.K.; The Paternoster Press, 1982.
Piepkorn, Arthur C, *Prqfiles in Belief(\o\.* 4), San Francisco; Harper & Row Publishers, Inc., 1979.
Petersen, William J., *Those Curious New Cults*, New Canaan, Conn.; Keats Publishing, 1973.
Smith, Noel, Herbert W., *Armstrong and His World of Tomorrow*, Springfield; Bible Baptist Tribune, 1964.
Smith, Paul B., *Other Gospels*, Denver; Gospel Advance Press, 1970.
Sumner, Robert L., *Herbert W. Armstrong: False Prophet*, Murfreesboro, Tenn.; Sword of the Lord Foundation, 1961.
Wilson, Paul, *The Armstrong Heresy: A Brief Examination*, Denver; Wilson Foundation, nedatat.

**BISERICA UNIFICĂRII**

Bjornstad, James, *Sun Myung Moon and the Unification Church*, Minneapolis; Bethany House Publishers, 1976.
Durham, Deanna, *Life Among the Moonies: Three Years in the Unification Church*, Plainfield; Logos International, 1981.
Edwards, Christopher, *Crazy for God*, Englewood Cliffs; Prentice-Hall, Inc., 1979.
Elkins, Chris, *Heavenly Deception*, Wheaton; Tyndale House Publishers, Inc., 1980.
—, *What Do You Say to a Moonie?* Wheaton; Tyndale House Publishers, Inc., 1981.
Kemperman, Steve, *Lord of the Second Advent*, Ventura; Regal Books/Gospel Light, 1981.
Martin, Walter, *The New Cults*, Ventura; Vision House/Gospel Light, 1981.
Passantino, Robert and Gretchen, *Answers to the Cultist at Your Door*, Eugene; Harvest House Publishers, 1981.
Yamamoto, J. Isamu, *The Puppet Maşter,* Downers Grove; InterVarsity Press, 1977.

**SCIENTOLOGIA**

Alexander, Brooks, şi Halverson, Dean C, editori, *Scientology: The Technology of Enlightenment*, Berkeley; Spiritual Counterfeits Project, 1982.

Cooper, Paulette, *Scandal ofScientology*, New York; Tower Publishers, 1971.
Evans, Chris, *The Cults of Unreason*, New York; Dell Publishing Co. Inc., 1973.
„Federal Prosecutors unveil the Astonishing Intrigues of the Scientology Church", *People*, 14 august 1978.
Foster, Sir John G., *Enquiry into the Practice and Effects of Scientology*, Londra; Her Majesty's Stationery Office (raport către guvernul britanic).
Gardner, Martin, *Fads and Fallacies in the Name of Science*, New York; Dover Publications, 1957.
Kaufman, Robert, *Inside Scientology*, New York; Olympia Publications, 1972.
Martin, Walter, „Scientology", Ventura; Vision House/Gospel Light, 1976 (audio-caseta).
Methvin, Eugene H., „Scientology: Anatomyof a Frightening Cult", *Readers Digest*, mai, 1980.
—, „Scientology: The Sickness Spreads', *Readers Digest*, septembrie, 1981.
*Scientology: An In-Depth Proflle of a New Force in Clearwater*, Fia.; St. Petersburg Times, 1980.
Smith, Ralph Lee, „Scientology - Menace to Mental Health", *Today's Health*, decembrie, 1968.
Wallis, Claudia, „Mystery of the Vanished Ruler", Revista *Time*, 31 ianuarie 1983.

**RELIGIILE ORIENTALE**

HINDUISMUL

Anderson, Sir Norman, ed., *The World's Religions*, ediţie revizuită, Grand Rapids; William B. Eerdmans Publishing Co., 1975.
Anderson, J. N. D., *Christianity and Comparative Religion*, Downers Grove; InterVarsity Press, 1970.
Mangalwadi, Vishal, *The World of Gurus*, New Delhi; Vikas Publishing House, 1977.
Bouquet, A. C, *Hinduism*, ediţie revizuita, Londra; Hutchinson University Library, 1962.
Zaehner, R. C, *Hinduism*, ediţia a 2-a, Oxford; Oxford University Press, 1966.

HARE KRISHNA

Levine, Faye, *The Strânge World of the Hare Krishnas*, New York; Fawcett Publications, 1974.



Judah, J. Stillson, *Hare Krishna and the Counterculture*, New York; John Wiley and Sons, 1974.
Yamamoto, J. Isamu, *Hare Krishna Hare Krishna*, Downers Grove; InterVarsity Press, 1978.
Miller, Elliot, „Inside ISKON", *Forward*, voi. 4, nr. 1, pag. 1.
Miller, Elliot, „Inside ISKON Part 2", *Forward*, voi. 4, nr. 2, pag. 3.

MEDITAŢIA TRANSCENDENTALĂ

Weldon, John, şi Levitt, Zola, *The Transcendental Explosion*, Irvine; Harvest House Publishers, 1976.
Haddon, David, and Hamilton, Vail, *TM Wants You!* Grand Rapids; Baker Book House, 1976.
Bjomstad, James, *The Transcendental Mirage*, Minneapolis; Bethany House Publishers, 1976.
Lewis, Gordon R., *What Everyone Should Know About Transcendental Meditation*, Glendale; G/L Regal Books, 1975.
Spiritual Counterfeits Project, *Tm in Court*, Berkeley; Spiritual Counterfeits Project, 1978.

ISLAMUL

Abdul-Haqq, Adijah Akbar, *Sharingyour Faith with a Mustim*, Minneapolis; Bethany House Publishers, 1980.
Accad, F. E., *Theological Principles in the Towrah, the Zabur, the Injil, and the Qur'an*, Broşură, Colorado Springs; Navigators, nedatat.
Bavinck, J. H., *The Church Between Temple and Mosque*, Grand Rapids; Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1981 (reeditare).
*Christian Wilness Among Muslims*, Ghana, W. Africa; Africa Christian Press, 1971.
Clair-Tisdall, rev. W. St., *A Manual of the Leading Muhammadan Objections of Christianity*, Londra; Society for Promoting Christian Knowledge, 1904.
—, *The Sources of Islam*, Edinburgh; T. & T. Clark, nd.

Cragg, Kenneth, *The Caii of the Minaret,* New York; Oxford University Press, 1964.
Dayton, Edward, şi alţii, *Unreached Peoples '80,* Elgin; David C, Cook Publishing Co., 1980.
Elder, John, *The Biblical Approach to the Muslim,* Fort Washington; Worldwide Evangelism Crusade, 1974.
Fry, C. George, şi King, James R. Islam: *A Survey of the Muslim Faith,* Grand Rapids; Baker Book House, 1980.
Gilchrist, John, *Christianity and Islam Series,* Broşuri, Durban, Republic of South Africa; Jesus to the Muslims, 1980.
Glasser, Carol A., *Muslim Awareness Seminar,* Broşură, Monrovia; Samuel Zwemer Institute, 1981.
—, *Qur'an and Bible Series,* Broşuri, Durban, Republic of South Africa; Jesus to the Muslims, 1981.
Goldsack, W., *The Origins of the Qur'an,* Londra; Christian Literature Society, 1907.
Goldsmith, Martin, *Islam and Christian Witness,* Downers Grove; InterVarsity Press, 1982.
*Handbook for Christians Working with Iranians in North America,* Altadena, Calif.; Samuel Zwemer Institute, 1980.
Hanna, Mark, *The True Path,* Colorado Springs; International Doorways Publishers, 1975.
Hirji-Walji, Hass, şi Strong, Jaryl, *Escape front Islam,* Wheaton; Tyndale House Publishers, Inc., 1978.
Jeffery, Arthur, ed., *Material for the History of the Text of the Qur'an: The Old Codices,* New York; AMS, Inc., 1975.
Jones, L. Bevan, *Christianity Explained to Muslims,* Calcutta; Baptist Mission Press, 1937.
—, *The People of the Mosque,* Londra; Student Christian Movement Press, 1932.
Kateregga, Badru D., şi Shenk, David W., *Islam and Christianity,* Garnd Rapids; Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1980.
Kershaw, R. Max, *How to Share the Good News with your Muslim Friend,* Colorado Springs; Fellowship of Faith for Muslims, 1978.
Marsh, Charles R., *Share Your Faith With a Muslim,* Chicago; Moody Press, 1975.
McCurry, Don M., ed., *Sharing the Gospel With Iranians,* Altadena, Calif.; Samuel Zwemer Institute, 1982.
—, *The Gospel and Islam:* A 1978 Compendium, Monrovia; Missions Advanced Research Communications Center, 1978.
*Muslim/Christian Cross-Cultural Dating and Marriage,* Altadena, Calif.; Samuel Zwemer Institute, 1981.
Parrinder, Geoffrey, *Jesus in the Qur'an,* New York; Oxford University Press, 1977.
Parshall, Phil, *New Paths in Muslim Evangelism,* Grand Rapids; Baker Book House, 1980.
Pfander, C. G., *The Mizanu'l Haqq: Balance of Truth,* Londra; Religious Tract Society, rev. 1910 (Clair-Tisdall).
Register, Ray G., *Dialogue and Interfaith with Muslims,* Kinsport; Moody Books, Inc., 1979.
Sell, Canon, *Outlines of Islam,* Londra; Christian Literature Society for India, 1912.
Spencer, H., *Islam and the Gospel of God,* Delhi; S.T.C.K., 1956.
Vander Werff, Lyle L., *Christian Mission to*



*Muslims; The Record. Anglican and Reformed Approaches in India and the Near East,* 1860-1938, South Pasadena; William Carey Library, 1977.
Wilson, Christy J., *Today's Tentmakers, Self-supporl - An Alternative Model for Worldwide Witnee,* Wheaton; Tyndale House Publishers, Inc., 1979.
Your Muslim Guest: *A Practicai Guide in Friendship and Witness for Christians Who Meet Muslims in North America,* Toronto; Fellowship of Faith for Muslims, 1975.
Zwemer, Samuel, *Islam: A Challenge to Faith,* New York; Student Volunteer Movement for Foreign Missions, 1907.

I. SCRIERI ALE LUI ELLEN G. WHITE

Review and Herarld Publishing Association, Takoma Park, Maryland; *The Adventist Home: Child Guidance; Christ's Object Lessons; Counsels on Diets and Foods: Early Writings; Education; Evangelism; Messages to Young People; The Ministry ofHealing; Steps to Christ.* Pacific Press Publishing Association, Mountain View, Calif; *The Acts of the Apostles; Christian Experience and Teachings; The Deşire of the Ages; The Great Controversy; Index to the Writinqs of Ellen G. White; Patriarchs and Prophets; Prophets and Kings; Testimonies for the Church.* volumele 1-9; *Testimonies to Ministers; Thoughts From the Mount of Blessinqs.*

II. PUBLICAŢII ADVENTISTE DE ZIUA A ŞAPTEA

Anderson, R. A., *The Shepherd Evangelist,* Review and Herarld.

—, *Unfolding the Revelation,* Pacific Press.

Anderson, M. L., *The Book ofHebrews,* Review and Herarld.

—, *God's Holy Day,* Review and Herald.

—, *The Sabbath,* Review and Herald.

—, *The Sanctuary Service,* Review and Herald.

—, *What Can a Man Believe?* Pacific Press.

*The Bible Made Plain,* o serie de studii biblice scurte pentru cercurile familiale asupra principiilor fundamentale ale credinţei creştine, Review and Herald.

*Bible Readings for the Home,* compilation, Review and Herald, 1956.

*Bible reading for the Home Circle,* Review and Herald.

Bollman, Calvin P. Sunday, *Origin of Its Observance in the Christian Church,* Review and Herald.

Branson, W. H., *In Defense of the Faith,* Review and Herald.

Bunch, Taylor G., *Behold the Man,* Southern Publishing Assoc.

—, *The Ten Commandments,* Review and Herald.

Christian, Lewis Harrison, *The Fruitage of Spiritual Gifts: The Influence and Guidance of Ellen G. White in the Advent Movement,* Washington, D.C.; Review and Herald, 1947.

*Church Manual,* Takoma Park, Md; General Conferenceof Seventh-day Adventists.

Cottrell, Raymond F., *Perfection in Christ,* Washington, D.C.; Review and Herald, 1965.

—, *The True Sabbath,* Southern Publishing Assoc.

Daniels, A. G., *The Abiding Gift ofProphecy,* Pacific Press.

—, *Christ Our Righteousness,* Takoma Park, Md; The Ministerial Association of Seventh-day Adventists.

Dixon, Louis J., *Law or Grace,* Southern Publishing Assoc.

Everson, Charles T., *The Rich Man and Lazarus,* Southern Publishing Assoc.

—, *Who Are the Angels?* Review and Herald.

Froom, Leroy E., *The Corning of the Comforter,* Review and Herald.

—, *Finding the Lost Prophetic Witness,* Review and Herald.

—, *The Prophetic Faith of our Fathers,* volumele 1 -4, Review and Herald.

*General Conference Young Peoples Department of Missionary Volunteers pamphlet. Studies in Bible Doctrine. Senior Missionary Volunteer,* Review and Herald.

*Genesis - John,* Review and Herald.

Haskell, S. N., *Bible Hand Book,* Review and Herald.

Haynes, Charlyle B., *The Christian Sabbath, îs It Saturday or Sunday?* Southern Publishing Assoc.

—, *From Sabbath to Sunday,* Review and Herald.

—, *The Gift ofProphecy,* Southern Publishing Assoc.

—, *Life, Death and Immortality,* Southern Publishing Assoc.

—, *Seventh-day Adventists, Their Work and Teachings,* Review and Herald.

—, *When a Man Dies,* Review and Herald.

Horn, Sigfried H., şi Wood, Lynn R, *The Chronobgy ofEzra Seven,* Review and Herald.

*How to Handle Objections,* pregătit de către departa-

mentul de publicare al secretariatului Conferinţei Uniunii de Sud (Southern Union Conference), Southern Publishing Assoc.
Jamison, T. Housel, *A Prophet Among You,* Pacific Press.
Johns, Varner J., *The Secret Rapture and the Antichrist,* Pacific Press.

Lickey, Arthur E., *Fundamentals ofthe Everlasting Gospel,* Review and Herald.
Marsh, F. L., *Evolution, Creation and Science,* Review and Herald.
Maxwell, Arthur S., *The Corning King,* Pacific Press.
—, *Your Friends Ihe Adventists,* Pacific Press.
*The Ministry* (revistă).
Moseley, Calvin Edwin, *The Lord's Day,* Southern Publishing Assoc.
Nichol, Francis D., *Answers Io Objections,* Review and Herald.
—, *The Certainty ofMy Faith,* Review and Herald.
—, *Ellen G. White and Her Critics,* Review and Herald.
—, *The Midnight Cry,* Review and Herald.
Odom, Robert L., *The Final Crisis and Deliverance,* Southern Publishing Assoc.
—, *How Did Sunday Get Its Name?* Southern Publishing Assoc.
—, *Sunday in Roman Paganism,* Review and Herald.
*Problems in Bible Translation,* Takoma Park, Md; General Conference, Seventh-day Adventists.
Reed, W. E., *The Bible, the Spirit of Prophecy and the Church,* Review and Herald.
*Review and Herald* (revistă).
Richards, H.M.S., *Hard Nuts Cracked,* Southern Publishing Assoc.
Robinson, D. E., *The Story ofOur Health Message,* Southern Publishing House.
*Sabbath-School Quarterly* (revistă).
*The Seventh-day Adventist Bible Commentary,* (volumele 1-5).
*Seventh-day Adventist Church Directory,* United States and Canada, Review and Herald.
*Seventh-day Adventist Year Book,* 1957, Review and Herald.
*Signs ofthe Times* (revistă).
Smith, Uriah, *Daniel and the Revelation,* volumele 1 şi 2, Review and Herald.
Spalding, Arthur W., *Sister White,* Review and Herald.
Spicer, W. A., *Our Day in the Light of Prophecy,* Review and Herald.
Straw, W. E., *Origin of Sunday Observance,* Review and Herald.
*These Times* (revistă).
Walker, Allen, *The Law and the Sabbath,* Southern Publishing Assoc.
Werner, A. J., *Fundamentals of Bible Doctrine,* Review and Herald.
Wheeler, Ruth, *His Messenger,* Review and Herald.
Wilcox, F. M., *The Corning Crisis,* Review and Herald.
—, *The Lord's Day. the Test of the Ages,* Pacific Press.
—, *Questions Answered,* Pacific Press.

## III. BIBLIOGRAFIE GENERALĂ

*The Advent Herald* (millerit).
*The Advent Shield and Review* (millerit), 1844.
Auchincloss, Douglas, „Peace With the Adventists", revista *Time,* 31 decembrie 1956, pag. 48-49.
Baer, James E., „The Seventh-day Adventists", Series; „The Bible and Modern Religions' Interpretation, *Journal of Theology,* ianuarie, 1956.
Barnhouse, Donald Grey, „Are Seventh-day Adventists Christian?" revista *Eternity,* septembrie, 1956.
Biederwolf, Wm. Edward, *Seventh-day Adventism, the Result of a Predicament,* Grand Rapids; Wm. B., Eerdmans Publishing Co.
Bird, Herbert S., *Theology of Seventh-day Adventism,* Grand Rapids; Wm. B., Eerdmans Publishing Co., 1961.
Bliss, Sylvester, *Memoirs ofWilliam Miller,* Boston, 1853.

Booth, A. E., *Seventh-day Adventism, What Îs lt?* voi. 12, articolul despre William Miller.
Buswell, J. Oliver, *The Length of Creative Days,* Monograph, New York; Shelton College, 1950.
Canright, D. M., *Hard Nuts for Seventh-day Adventists* (tractat).
—, *Life of Mrs. E. G. White,* Nashville; B. C. Goodpasture, 1948.
—, *Seventh-day Adventism Renounced,* Grand Rapids; Baker Book House, 1961 (reeditată după 1889).
Chafer, Louis Sperry, *Grace,* Van Kampen Press, 1947.
Davies, Horton, *Christian Deviations,* New York; Philosophical Library, capitolul despre adventismul de ziua a şaptea.
Deck, Norman C, *The Lord's Day or the Sabbath, Which?* Sydney, Australia; Bridge Printery, Ltd.
*Dictionary of American Biography,* New York; Charles Scribner's Sons.
Douty, Norman F., *Another Look at Seventh-day Adventism,* Grand Rapids; Baker Book House, 1962.
Dugger, A. F., *The Bible Sabbath Defended,* Stanbury, Mo.; The Church of God Publishing House.
Dungan, D. R., *Sabbath or Lord's Day, Which?* Nashville; Harbinger Book Club.
Feinberg, Charles L, *The Sabbath and the Lord's Day,* Van Kampen Press.
Fletcher, W. W., *The Reasons for My Faith,* Sydney, Australia; William Brooks & Co., Ltd.
Hoekema, Anthony, *The Four Major Cults,* Grand Rapids; Wm. B., Eerdmans Publishing Co., 1963.
Hulbert, Terry C, „Seventh-day Adventism

Weighed in the Balances", *The Discerner Maqazine,* octombrie-decembrie, 1956, (Acest articol este o combatere la adresa adventismului de ziua a şaptea.).
Ironside, H. A., *What Think Ye ofChrist?* New York; Loizeaux.
Jones, E. B., *The Answer and the Reasons,* informaţii dezvăluitoare despre adventismuul de ziua a şaptea, Oak Park; Designed Products.
—, *Free Indeed,* mărturia scriitorului cu privire la eliberarea lui de sub adventismul de ziua a şaptea, Designed Products.
—, *Forty Bible-Supported Reasons Why You Should Not Be a Seventh-day Adventist,* Designed Products.
Martin, Walter, *The Truth about Seventh-day Adventism,* Grand Rapids; Zondervan Publishing House, 1960.
Miller, William, *Apology and Defense,* august, 1845 (pamflet); A Few Evidences of the Time of the Second Corning of Christ (Mss. 1831).
Paxton, Geoffrey J., *The Shaking of Adventism,* Grand Rapids; Baker Book House, 1977.
Pickering, Ernest, „Can We Fellowship With Seventh-day Adventists?" *The Voice* of the Independent Fundamental Churches of America, octombrie, 1956.
Pollock, A. J., *Seventh-day Adventism Briefly Tested by Scripture,* Londra; The Central Bible Truth Depot.
Putnam, C. E., *Legalism and the Seventh-day Question: Can Sinai Law and Garce Coexist?* Chicago; The Bible Institute Colportage Assoc.
Rowell, J. B., *Seventh-day Adventism Examined,* Norwalk, Calif; Challenge Publishing Co.
„Seventh-day Adventists and the Date of Creation", editorial, revista The Examiner, martie-aprilie, 1952.
Smith, Oswald *l.,Who Are the False Prophets?* Toronto; The People's Press.
—, *Who Are the Seventh-day Adventists and What Do They Teach?* Hugh Warren, Wesley Press and Publishing House.
Talbot, Louis T., *What's Wrong With Seventh-day Adventism?* Grand Rapids; Dunham.

## IV. ARTICOLE DIN REVISTE

*Bibliotheca Sacra,* aprilie, 1956.
*Christianity Today*

„What of Seventh-day Adventism?" de Harold Lindsell, partea L, 31 martie 1958, partea a H-a, 14 aprilie 1958.
„Another Look at Adventism" de Herbert S. Bird, 28 aprilie 1958.
„A Seventh-day Adventist Speaks Back" de Frank H. Yost, 21 iulie 1958.
*Eternity*, septembrie, 1956.
*Eternity*, iunie, 1958.
Jones, E. B., „The Historical Background of Seventh-day Adventism", „Seventh-day Adventsim and the Gospel of Grace", etc, *The Sunday School Times*, 1954.
—, „Seventh-day Adventisîs Counterfeit Gospel", revista *Christian Victory*, februarie, 1952.
*King's Business, The*, aprilie, 1957.
*King's Business, The*, martie, 1958.
Martin, Walter R., „Are Seventh-day Adventists Evangelical?" revista Christian Life, octombrie, 1956.
—, „Seventh-day Adventism Today", revista *Our Hope*, noiembrie, 1956.
*Signs ofthe Times*, 8 ianuarie 1952.
*Sword ofthe Lord*, The, 2 august 1957.
UNIT ARIANISMUL
Braden, Charles S., *The World's Religions*, New York; Abingdon Press, 1954.
DeWolf, Harold F., *Present Trends in Christian Thought*, New York; Association Press, 1960.
Ferm, Vergilius, *Encyclopedia of Religion*, New York; Philosophical Library, 1945.
Kegley, Charles W., şi Bretall, Robert W., *The Theology of Paul Tillich*, (The Library of Living Theology) New York; Macmillan, 1961.
Kimmel, William, şi Clive, Geoffry, *Dimensions of Faith*, New York; Twayne Publishers, 1959.
Larson, Bob, *Larson's Book of Cults*, Wheaton; Tyndale House Publishers, 1982.
Machen, John G., *Christianity and Liberalism*, New York; Macmillan, 1923; What îs Faith? 1935.
MacKintosh, Hugh Ross, *Types of Modern Theology From Schleiermacher to Barth*, New **York;** Charles Scribners' and Sons, 1937.
**Nash,** Arnold S., *Protestant Thought in the Twentieth Century*, New York; Macmillan, 1951.
Piepkorn, Arthur C, *Profiles in Belief(vo*\. 4), San Francisco; Harper & Row Publishers, Inc., 1979.
Rosten, Leo, *Religions in America*, New York; Simon and Schuster, 1963.
Scholefield, Harry, ed., *Unitarian Universalist Pocket Guide*, Boston; Beacon Press, 1963; *A Pocket Guide to Unitarianism*, 1954.
Spittler, Russell P., Cute *and Isms*, Grand Rapids; Baker Book House, 1962.
Wilbur, Earl Morse, *A History of Unitarianism*, Cambridge; Harvard University Press.

e la publicarea în 1965 a primei ediţii,
■ *împărăţia cultelor eretice* de Walter Martin este lucrarea de referinţă cu privire la cele mai răspândite sisteme contemporane de cult eretic. *Christianity Today* a citat această carte în lista sa cu cele mai valoroase cărţi din acel an considerând-o: „Printre cele mai bune lucrări scrise despre cultele eretice, în folosul activităţilor misionare creştine."
O EDIŢIE IMPORTANTĂ, REVIZUITĂ ŞI ADĂUGITĂ, cuprinzând informaţii suplimentare despre secte ce s-au dovedit a avea un impact puternic asupra societăţii moderne.
*împărăţia cultelor eretice* evaluează fiecare cult eretic în trei direcţii, făcând:
1. o analiză istorică a originii fiecărui cult eretic;
2. o evaluare teologică a doctrinelor majore ce caracterizează fiecare sistem

de cult eretic;
3. o comparaţie cu teologia biblică, punând accentul pe exegeză şi doctrină.

Dr. Walter Martin, autor a douăsprezece cărţi, a şase broşuri şi a mai multor articole, este cunoscut drept „Omul care dă răspunsuri din Biblie", fiind principalul moderator într-un cunoscut program de radio cu invitaţi, care se bucură de audienţă în întreaga ţară. El este fondatorul şi directorul Institutului de Cercetare Creştină, care îşi are sediul în sudul Californiei. Dr. Martin, un adevărat apologet al credinţei creştine, este un vorbitor şi un profesor remarcabil care a susţinut numeroase conferinţe şi seminarii. A predat la sute de colegii, seminarii, universităţi şi a vorbit în biserici de pe tot cuprinsul Statelor Unite, Europei şi Asiei.

**Editura Cartea Creştină**
**ISBN 173-1317-3S-1»**